DE PLANTIS
Epitome vtilißima,
PETRI ANDREAE MATTHIOLI SENENSIS, MEDICI EXCELlentißimi, &c.

NOVIS ICONIBVS ET DESCRIptionibus pluribus nunc primum diligenter aucta, à

D. IOACHIMO CAMERARIO MEdico inclytæ Reip. Noribergensis.

ACCESSIT CATALOGVS PLANTARVM, quæ in hoc compendio continentur, exactiß.

M. D. LXXXVI.

Cum gratia & priuilegio S. Cæsareæ Maiestatis ad hæc specialiter concessis.

FRANCOFVRTI AD MOENVM.

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DN. MAVRICIO, LANTGRAVIO Hassiæ, Comiti in Catzenelnbogen, Dietz, Zigenhan & Nida, &c. Domino suo clementissimo,

S. D.

ILLVSTRISSIME *Princeps, Domine clementissime, Quanquam iam dudum nihil prius neque antiquius habuerim, quam (sicuti multis receperam) Latinum opus Botanologicũ collectum à me nõ exiguis laboribus & sumptibus, tam ex inchoatis lucubrationibus Medici & Philosophi præstantiss. D. Conradi Gesneri, p.m. quã meis obseruationibus proprijs quamplurimis, tandẽ elaborando perficere atq; in publicũ dare: hoc tamen meum institutum huc vsq; variæ occupationes multæq; aliæ causæ retardarunt & quominus id ad optatum finem perduceretur, impediuerunt. Cum vero imprimis, Illustriss. princeps, D. parens vester, Dominus meus clementissimus, pro suæ Celsitud. singulari erga rem herbariam, affectione, cuius vt est peritiss. ita etiam amantissima & benignissima in me voluntate, quam nunquam satis prædicare animo subiectissimo possum, me hac in parte munifica liberalitate non parum adiuuerit, ac simul etiam ali-*

quoties à me poſtulauerit, vt in cepto opere ſedulo pergerem, illudq́ omnibus modis vrgerem, erubeſco profectò nonnihil, vt verum fatear, quod nondum ipſius Celſitud. aliorumq́ expectationi, quod tamen non mea culpa ſed alijs remoris nonnullis ſubinde interuenientibus accidit, ſatisfacere potuerim. Interea autē, ne videar plane malum nomen (quod ſane cupio à me eſſe lōgiſsimum) promiſsi huius admonere meipſum, & illius loco, hoc aliunde deſumptū ſpecimen, Epitomen videlicet plantarū olim ab Excellentiſs. Petro Andrea Matthiolo p.m. editam, & nunc rogatu amicorum & typographi à me pluribus in locis auctam nouisq́ typis exornatam, ad V. Ill. CL. mittere ſtatui, ſubmiſſe orans vt V. Ill. CL. quam in ſua ineunte iam ætate, quemadmodum ad omnes liberales artes & præclara ſtudia, ita quoq; ad vtiliſsimam cognitionem ſtirpium, aliarumq́ rerum naturalium peculiari quadam inclinatione ferri & exemplo paterno duci omnes norunt, mihiq́ eſt perſpectum, meo nomine apud Illuſtriſs. principem Dominum parentem Veſtrum, Dominum meum clementiſs. intercedere, ipſiusq́ Celſ. perſuadere non grauetur, me, quod dicitur, omnem lapidem moturum eſſe, vt primo quoq; tempore promiſſum opus, Deo adiuuante, abſoluatur atq; in lucem prodeat. Præterea etiam ab V. Ill. CL. ſubmiſſe peto atq; contendo, vt hanc exiguam meam opellam hilari benignoq́ vultu accipere & me ſuæ benignitatis fauore, ſicuti hucuſque Clementiſs. fecit, impoſterum quoq; complecti ac me ſibi commendatum habere non dedigne-

dignetur. Quod superest, ego Deum opt. max. dies noctesq́ orare non desinam, vt V. Illustr. & praclariß. indoli suo spiritu semper aßit, & laudatiß. cursum vniuersæ vitæ vna cum illustriß. principe Domino patre suo, Domino & mecœnate meo clementiß. ac cæteris illustrißimæ Domus Haßiacæ principibus saluam & incolumem in omni prosperitate conseruare quam diutiß. velit. Bene valeat V. Ill. CL. Norimb. Cal. Martij Anno Christi. 1586.

V. Ill. CL.

deditiß.

Ioachimus Camerarius M.D.

SERENISSIMO PRINCIPI FERDINANDO ARCHIDVCI AVSTRIAE, DVCI BVRGVNDIAE, *&c. Comiti Tyrolis, &c. Domino suo clementissimo.*

AMETSI ingrauescente iam ætate decreuissem SERENISS. PRINCEPS, omissis studijs ac lucubrationibus, quod vitæ reliquũ erat, in otio atq; animi, & corporis tranquillitate transigere, cùm tamen ab ipsis primordijs is à natura sim factus, qui semper putẽ, si tantum possem, studiosam iuuare posteritatem, non potui meam non immutare sententiam, nec multorum precibus non indulgere. Nam cùm non pauci, qui discendæ medicæ materiæ, magno ac feruenti tenentur desiderio, me sępe rogarent, vt in eorum gratiam atq; vsum Compendium conscriberem, in quo plantarum icones cum nominibus, & compendiosa earum historia extarent, vt eo duce quæcunque loca vbi stirpes proueniant, tutò ad eas noscendas indagandasq; adire possent, ne de sua ipsorum in me confidentia frustrarentur, Compendium hoc in eorum vsum conscribere decreui, quod quamuis succincto ac Laconico sermone conscriptum videatur, erit tamen (ni fallor) & gratum, & perutile, non solùm ijs, qui indagandis, noscendisq; simplicibus medicamentis, nauant operam, sed ijs quoque, qui hanc facultatem iam adepti, publicè morbis omnibus passim medentur. Siquidem in hoc plantarum Compendio non solum earundem omnium nomina, diuersarum nationum idiomate conscripta spectabuntur, & historiæ, ac quibus o-

bus oriãtur in locis, vt à me ſtudioſi poſtulabant. Sed etiam qualitates cùm primæ, tum ſecundæ, ac tertiæ & omnium quoque vires, ac ſingularia quædam noſtra auxilia compendiosè deſcripta ſunt. Cæterùm vbi quiſpiã plura, melioraq́; legere concupierit, ad noſtra ampliſsima in Dioſcoridem commentaria ſe conferre poterit, vbi (vt ſpero) quæ deſiderabit, inueniet. Atqui cum in adeo magnam molem opus illud excreuerit, vt haud commodè hincinde circũferri poſſit, non ſanè abſque ratione rogarunt me ſtudioſi, de quibus diximus, vt Compendium conſcriberem: quod cùm rectè factum iri cognouerim, eò quoque libentius ad eum conſcribendum me appuli, vt noſcat futura poſteritas quot modis Matthiolus illam iuuare contenderit. Verùm quoniam apud omnes ſcriptores mos inualuit, vt ſub magnorũ Principum, Heroumq́; nominibus, & auſpicijs, ſua ſcripta quiq́; in lucem producant, cùm ego quoque idipſum inſtitutum ſim ſemper ſequutus, haud alijs iuſtius, & rectius compendium hoc meum conſacrare potui, quàm tuæ Ampliſsimæ Celſitudini, quòd iam in ſextum decimum annum in eius corporis cura (quæ ſua eſt clementia, & optima de me opinio) primarij Medici munere fungar. Huc accedit, quòd quicquid eſt meæ ſubſtantiæ, & facultatum, id ſanè omne tuæ Celſitudini acceptum referre poſſum. Quin etiam eiuſdem liberalitate, beneficentia ac dilectione foueor, ſubſtentor, & alor. Siquidem hæc me multis modis, ſi haud ad reponendam gratiam, ſaltem ad declarandam gratitudinem, vel gratitudinis conatum me reum ſtatuunt: quare cùm Celſitudini tuæ mea hęc, qualiacunque ſint, ei iure debeantur, eam ſuppliciter peto, vt haſce meas lucubrationes, & plantarum veluti manipularem libellum alacriter ac be-

nignè excipere, meq; in hac laboribus confecta ætate, suo patrocinio, gratia, & fauore prosequi, ac tueri non desinat. Vicissim ego, quæ fidelem seruitorem, & Clientem decent, summa fide, ac voluntate, pro virili mea vsque ad occasum vitæ meæ me præstiturum polliceor, meq; totum tuæ Celsitudini dedo, ac voueo: quam Deus Opt. Max. incolumem, & modis omnibus florentem quàm diutissime conseruet.

E. Sereniss. Celsitud. tuæ

Fidelis & humilis Seruitor

Petrus Andreas Matthiolus.

BENE-

BENEVOLO LECTORI IOACHIMUS CAMERARIUS MEDICUS, S. D.

SINGVLARIS *amor & innata quædam propensio ad cognitionem rerum naturalium, imprimis verò erga studium rei herbariæ, ex quo non solùm liberalis admodum oblectatio, & ingenua voluptas percipi, sed etiam vtilitas atque fructus non exiguus ad Medicum imprimis peruenire solet, me incitarunt, quo semper nullis laboribus aut sumptibus pro ratione mearum facultatum parcendo studuerim, hoc tam præclarum* ἐπιτήδευμα *prosequi, excolere, atque etiam pro virili illustrare. Quæ causa fuit, vt ante aliquot annos, opera & humanitate eximia Cl. V. D. Casparis VVolfij Medici Tigurini doctissimi, cõsecutus fuerim Opus istud amplum & laboriosum (quamuis solummodo adhuc inchoatum & sparsim minutioribus in cartis quamplurimis annotatum) quod seculi nostri (vt verè quidam vir doctus illum nominare consueuit) alter Plinius, Doctiss. vir D. Conradus Gesnerus p. m. iam dudum in manibus habuit. Idq́; in ordinem redigere, elaborare & proprijs meis obseruationibus additis, tandem ad vtilitatem communem in publicum dare iam pridem constitui, à quo meo proposito, accedentibus præsertim amicorum multorum, qui editionem hanc expetunt, quotidianis adhortationibus, me nullis alijs rebus auocari patiar.*

Cùm verò hac in parte variæ occupationes & longiores nonnullæ meæ superiorum annorum peregrinationes, non parum impedimenti mihi obiecerint, quo minus extremam manum huic operi imponerem, in ista autem bibliotheca herbaria D. Gesneri aliquot plantarum icones partim iam sculptas, partim solummodo delineatas reperissem: quidam non solum artis Medicæ peritiss. sed etiam nonnulli magni nominis viri φιλοβοτανώτατοι, *à me postularunt, vt reliquam partem typorum, etsi profectò maxima pars adhuc cõcinnanda restabat, eodem modo curarem parari, atque interea dum alterum volumen, de quo superius dixi, absolueretur, hanc Epitomen Excellentiss. Medici Petri Andreæ Matthioli, &c. (cum illius exempla apud nos pauca inuenirentur, & typographi ideo ea recudere cuperent) auctam prodire in lucem sinerem.*

Quanquam verò in eiusmodi scriptis aliorum expoliendis, certis de causis non libenter verser, atque in illa multum temporis mihi insumendum non existimem (neq́; mihi aliorum de illis ignota sunt iudicia) sed potius ad proprias lucubrationes, qualescunq́; sane illæ sint, elaborandas me conuertere totis viribus studeam: tamen alijs hanc editionem à me requirentibus honestè hoc officium denegare non potui, omnino mihi persuadens, beneuolum lectorem candido animo, dum meliora, volente Deo, consequantur, hosce meos labores acce-

pturum,

pturum, meq; pro sua humanitate ad reliqua quæ in manib. habeo recte absoluenda, libenter esse adiuturum, quod equidem, vt faciat, illum magnope rogatum velim.

Quam assidua autem diligentia & accurata inspectione opus sit, in pictoribus & sculptoribus rectè instruendis, qui (vt hoc & simile genus artificum solet) præter alia mirifica ac sæpenumero permolesta vitia, potissimum ἰδιογνωμοσύνῃ quadam laborant, & ego ad fastidium vsque iam pridem sum expertus, & norunt alij, quibus cum eiusmodi ingeniis aliquid fuit negotii. Nisi enim quispiam continuo illis assit, eosq; instiget, vrgeat atq; instruat, ne elegantiā nescio quam, nimirum qualem ipsi somniant, affectēt potius quam genuinæ proprietati stirpium animum aduertant, vel negligentius etiam sæpenumero tractēt, atq; peruertant omnia, facilimè aliquid deprauari & naturalem gratiam atq; formam amittere solet.

Cùm verò aliorum negotiorum multitudo, & crebræ ad exteros auocationes me illis præsto semper esse minime permiserint (quamuis ante operis absolutionem, nam initio mecum esse non illi fuit concessum, perdoctus & diligens admodum iuuenis M. Ioach. Iungermannus meæ sororis filius ad hanc partem Medicinæ illustrandam planè natus, mihi vt plurimum vsui fuerit) non caueri ideo potuit, quin interdum, vbi præsertim ἀκριβεστέρως examinare peritiores singula voluerint, aliquid desiderari vel etiam reprahendi queat, quemadmodum, exempli caussa ingenua quadam confessione ipsemet quædam hîc breuiter indicare non dubitaui. Acori folia mucronata magis esse par erat. Phu maius caule altiore indiget. Flores Iasmini quinis plerunq; folijs ornantur. Cedri maioris coni cælum spectare perhibentur. Chamæcerasi foliis minutas crenas aboleuit sculptor. Siliqua Ceratia fructus binos ternos aut plures sæpenumero coniunctos producit. Sycomori 2. folia nimis acuminata pinguntur. Sesami effigies nusquam acurata inuenitur, eius folia inferiora tripartita ferè herbam cannabinam æmulantur, flores nonnihil cum digitali & antirrhino commune habent, vt nuper obseruaui in siccis Syriacis Clariss. viri Domini D. Leonhardi Rauvvolfii, quas ipsemet pro singulari nostra amicitia liberaliter mihi communicauit. Flores Xyli non exquisite picti pleniores esse debebāt. Auriculæ muris folia iusto tenuiora & acutiora sunt, totius plantæ iconem aliquādo meliorem exhibebimus. Melanthium syluestre alterum cornicula plerunq; graciliora, & curuiora, & ἑλικοειδῆ nonnunquam profert. Oblongam capsulam seminum Cannæ Indicæ, qualis pingitur, nondum vidi, triplicem enim, qualem Ricinus, vt plurimum gignit, & quasi spinosam, sed non pungentem. Flores stramoniæ vtriusque pentagoni tantum visuntur, & potissimum in altera specie, quam Daturam vocant, plures tam fructus quam flores desiderantur, &

ordo

ordo foliorum ramulorumq́ turbatus pictoris incuriam arguit. Eiusdem negligentiæ argumenta sunt in Ricino omissi geniculi. Et si quæ sunt alia.

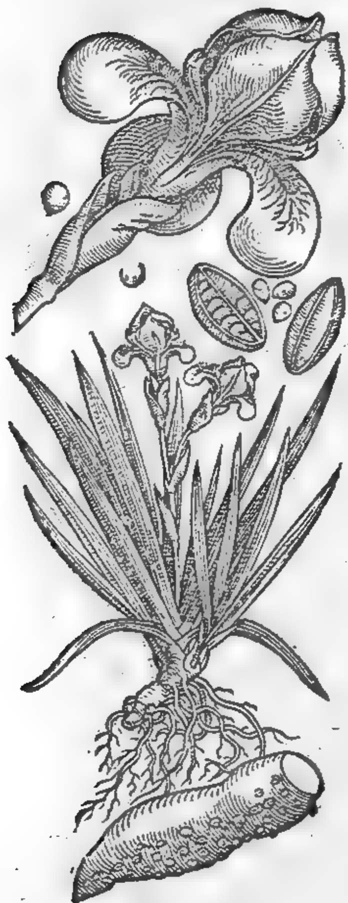
Horum omnium nomine confido beneuolum lectorem facile me habiturum excusatum, vel etiam meam qualemcunq́ diligẽtiam esse approbaturũ. Quod si Deus Opt. Max. vitam mihi & plusculum temporis quam hucusque factum est, atq́ alia τὰ δέοντα *largitus fuerit, nihil in me laboris, studij aut operæ desiderari patiar, vt promissa reliqua in hoc genere primo quoq́ tempore à me expediantur & cum alijs communicentur.*

Videbit autem mediocriter in cognitione herbaria versatus, plantarũ icones, quantum fieri ob commemoratas causas potuit, nos studuisse, imitari in hoc CL. V. D. Conradi Gesneri institutum, non solùm integras, quod ab alijs quoq́ antea sæpe est factitatum, sed præcipuas quoq́ earum partes, vt sunt radices, caudices, caules, cortices, folia, flores, semina, fructus tam exterius quam interius ante oculos quasi per anatomiam quandam proponere. Vtinam verò plures typi essent nonnihil grandiores à D. Gesnero facti. Sed cùm id à me postea mutari non potuerit, in cæteris eadem forma necessario fuit sequenda. Cæterum vbi nota asterisci * *est apposita, de meo id esse additum profiteor. Omitti verò etiam quasdam stirpes, cum descriptionibus suis contigit, partim quod nobis vel nondum visæ, vel ad manus non essent, ideoq́ exactè pingi non possent. Partim quo caueremus ne nimium auctus liber modum excederet. In animo tamen habemus alteram quoq́ partem concinnare, in qua illæ, quas modo excludi necesse fuerat inter alias plures, locum inueniẽt suum. Interea hæc ipsa beneuolus lector æqui boniq́ consulere & meos conatus in posterum promouere & ab obtrectatoribus quibus* τὸ μωμεῖσθαι *potius quam* τὸ μιμεῖσθαι *cordi est, morsibus defendere vt velit, etiam atque etiam peto. Vale.*

IRIS.

IRIS, Græcè Ἶρις.] Arabicè, *Asmenii iuni, & Aiersa.*] Italicè, *Giglio celeste, & Giglio pauonazzo.*] Germanicè, Blaw gilgen/Veilwurtz vnd Himmel Schwertel.] Hispanicè, *Lirio Cardeno.*] Gallicè, *Glayeul, & Flambe.*] Boemicè, & Polonicè, *Kosatec.*

IRIS.

GENERA.

Alterum domesticum, alterum syluestre. MATT.
Illius tres numerantur species, versicolor, lutea, candida. Huius tantum duæ, Maior, & Minor.

FORMA.

Folia gladios referunt, flores versicolores Idem.
Iridis cœlestis modo habentur, caules læues, cubitales, radices albicantes, solidæ, geniculatæ, numerosis inferna sede agnatis.

LOCVS.

Nascitur in hortis, & Viridarijs.

QVALITATES.

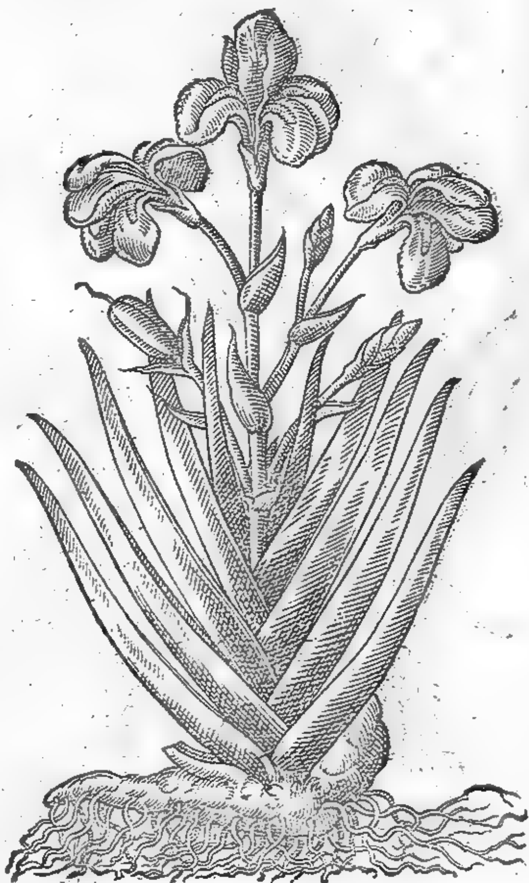
Excalfacit, & siccat ordine secundo. Inci- Auicenn.
dit, abstergit, trahit, aperit, concoquit, deijcit, emollit. Sarcotica est, acris, amara, & odorata.

VIRES.

Radix ex aceto pota, Serpentium morsi- DIOSC.
bus aduersatur. Recens ex melle subdita par- Gal.
tus extrahit: cocta, & illita strumas, veteresq; Auicenn.
duritias emollit: cum rosaceo autem, & aceto capitis dolores mulcet. Ex melle illita cum albo veratro, maculas in facie delet. Huius succus potus aquas extrahit, quin etiam bilem crassam, & pituitam, ex hydromelite septem drach. pondere potus. Eiusdem decoctum tineas ventris pellit, menses, & vrinas ciet, dentium dolores mulcet, & pectus ex-
purgat. Aridæ farina, cum cinnamomi, & MATT.
Anethi pondere dimidio, & croci momento, testium tumores, doloresque tollit, vbi coccineo panno, albo meraco infuso excipiatur, & calidum apponatur. Hæmorrhoidas fotu eijcit. Radicis succus naribus infusus cerebrum à pituita mirificè purgat. Potum radicis decoctum obstructiones aperit, præsertim vbi crassa fuerit impacta materia. renum calculos eijcit. Datur potandum commodissime Ictericis & aqua intercutem laborantibus. Eædem in passo decoctæ & cum hordeacea farina illitæ, parotidas bellè discutiunt.

IRIS Syluestris maior, Græcis, Ἶρις ἀγρία μεγάλη.] Italis, *Giglio azzurro saluatico.*] Germanis, Wild blaw Gilgen.] Gallis, *Flambe Sauuage.*

IRIS SYLVESTRIS MAIOR.

FORMA.

MATT. Folia, caules, flores, radix, perinde ac in domestica habentur, verum minora, & rudiora.

LOCVS.

Idem. Nascitur in saxosis collibus, & asperis locis.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, & siccat, valentius tamen quam domestica.

VIRES.

Idem. Easdem cum domestica vires habet, sed acriores, ac etiam valentiores.

IRIS

IRIS Syluestris minor, Græcis ἶρις ἀγρία μικρὰ.] Italis, *Giglio azzurro piccolo.*] At quidam falso Iridem Illiricam vocant.

IRIS SYLVESTRIS MINOR.

FORMA.

Folia habet Gladioli paulo longiora, radicem tenuem, subrufescentem, inodoram, & graminis fere modo repentem, caulem breuem, florem cæteris minorem; odore Armenici mali, purpureum, & aureis quibusdam lineis varium. MATT.

LOCVS.

Nascitur in montibus, collibus, & pratis. Idem.

QVALITATES.

Excalfacit, & extenuat ordine primo, aut secundo inchoante. MATT.

VIRES.

Præstat eadem, quæ cætera Iridis genera, minori tamen efficacia. Fit è floribus oleum, quo quidam vtiliter vtuntur, ad tumentes ex partu mammas, & ad testium inflammationes. Idem.

* CHAMÆIRIS vel Iris humilis, Græce χαμαίιρις.

CHAMÆIRIS.

FORMA.

Longiora & angustiora Gladiolo fereq; graminea habet folia, radicem nodosam, tenuem, vtq; reliquæ Irides, repentem, flores paruos pulcre variegatos, odore pruni maturi, sine caule ferè, inter folia eminentes.

LOCVS.

Passim in pratis Austriacis ad radices montium sitis prouenit, & propter venustatem floris in hortis alitur.

QVALITATES.

Calore cæteris non cedit & potissimum foliorum vrendi vis insignis est.

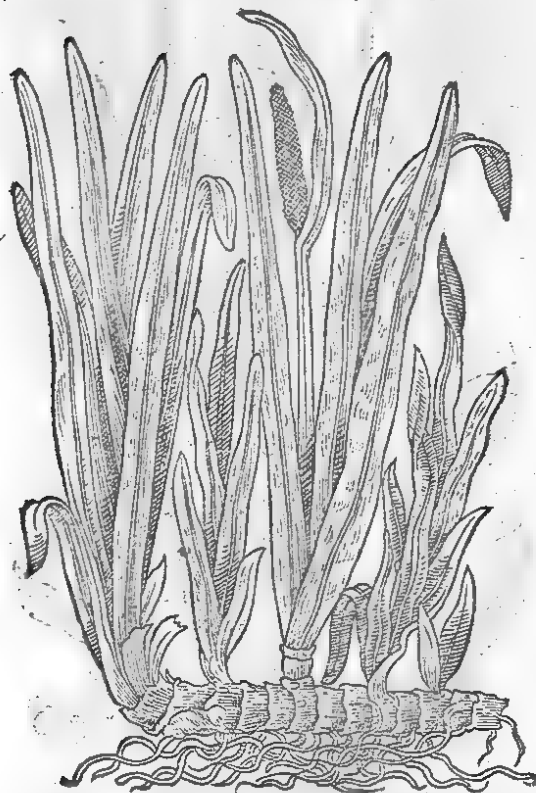
VIRES.

Et hæ cum præcedentium viribus cōueniunt. Sed caute est agendum, propter vim nimium causticam.*

Aco-

ACORVM, Græcis ἄκορον.] Mauritanis, *Vage, aut Vgi.*] Italis, *Acoro, vulgò perperam calamo Aromatico.*] Germanis, Kalmus.] Boemis *Pruſt Vuorec.*] Polonis, *Tatarskie, Ziele.*

ACORVM.

FORMA.

Folia habet Iridis, anguſtiora tamen: radices non diſſimiles complicatas, nõ in rectum, ſed obliquum actas, & ſummo ceſpite ſparſas, geniculis interceptas. guſtu acres; amaræq́; odore haud ingrato. DIOSC.

Numeroſis infima ſede capillamentis. MATT.

LOCVS.

Naſcitur in Ponto, Colchide, & Galatia. DIOSC.

QVALITATES.

Radix excalfacit, & ſiccat ordine tertio, incidit, aperit, prouocat, & acris eſt, amara, atq; etiam odorata. Auicenn.

VIRES.

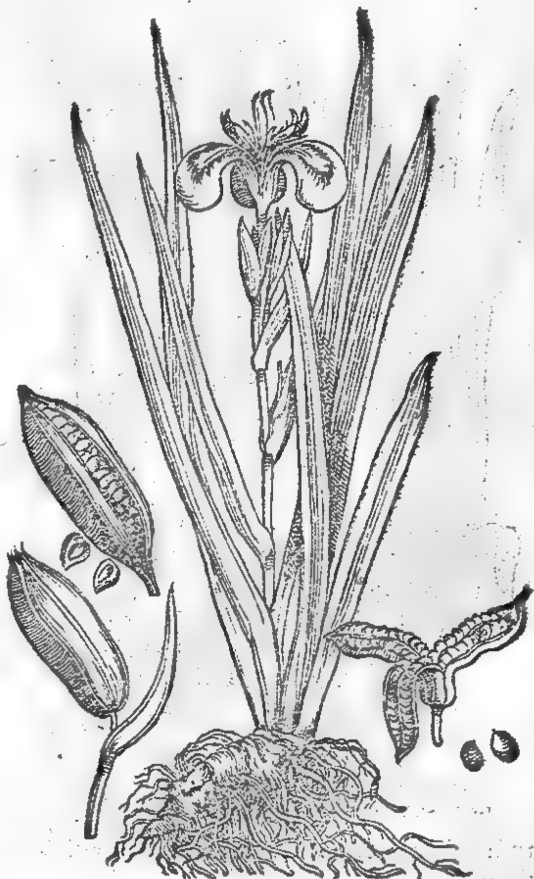
Pota radix vrinam, menſes, & ſecundas trahit: lateris dolores tollit: Iocinoroſos, & lienoſos iuuat: Pectori quoq; prodeſt: vrinæ ſtillicidijs, & à ſerpente demorſis mirificè auxiliatur, hocq́; præſertim nomine in Antidotis additur. DIOSC. Halitum mirificè commendat: decoctæ radicis vapor hianti ore exceptus tuſſim ſanat. MATT.

CENSVRA.

Proculdubio aberrant, qui Acorum calamum odoratum eſſe exiſtimant, quemadmodum & qui Galangam Acorum faciunt. MATT.

ACORVM falsum, Græcis Ψευδοάκορον.] Italis, *Giglio giallo, & Acoro bastardo.*] Germanis, Geel lilien.] Gallis, *Flambe de Riuieres.*] Boemis, *Kosatec Zluti falessni.*] Polonis, *Miecz i Konne Korzenie.*

ACORVM FALSVM.

FORMA.

MATT. Folijs est Iridis longioribus, quemadmodum & caulibus, & floribus, qui tamē haud versicolores, sed lutei spectantur, differunt tamen facie, quippe quod minores sint, & angustioribus folijs. Radice nititur Iridis maiore durioreq; , subrubente, & inodora.

LOCVS.

MATT. Nascitur in palustribus, & aquosis.

QVALITATES.

Radix, cuius tantum est vsus, exiccat, sed non nisi parum excalfacit. Nulla enim est acredine prædita: attenuat, roborat, resoluit.

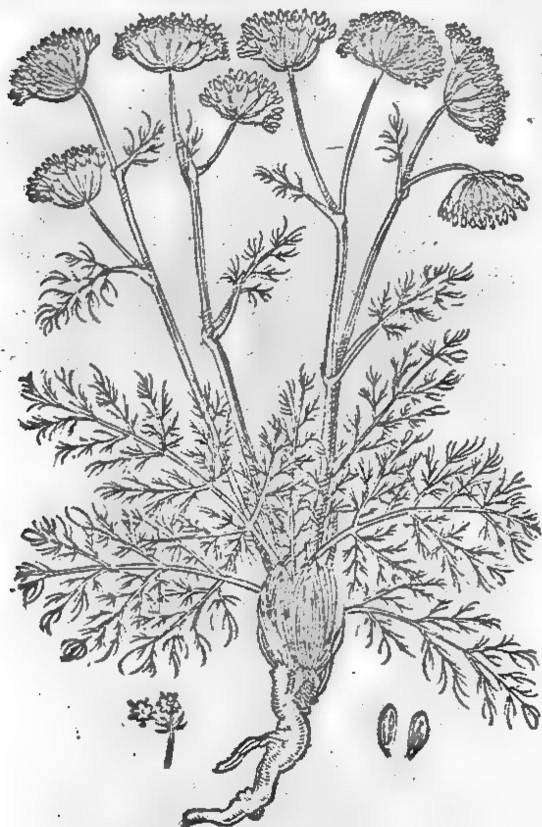
VIRES.

Constat multorum experimento, valere pseudoacorum, propria sua ipsius vi, ad omnes neruorum, & cerebri affectus.

MEVM.

MEVM, Græcis Μῆον.] Arabicis, *Mu.*] Italis, *Imperatrice.*] Germanis, Beerwurtz.

MEVM.

FORMA.

Folijs & caule anetho similis est, binum ferme cubitorum altitudine attollitur, sparsis in obliquum rectumq; radicibus, longis tenuibus, odoratis linguamque excalfacientibus. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in montibus, & collibus apricis. Optimum affertur ex Gargano Apuliæ mõte. In Hispania & Macedonia copiosum. MATT.

QVALITATES.

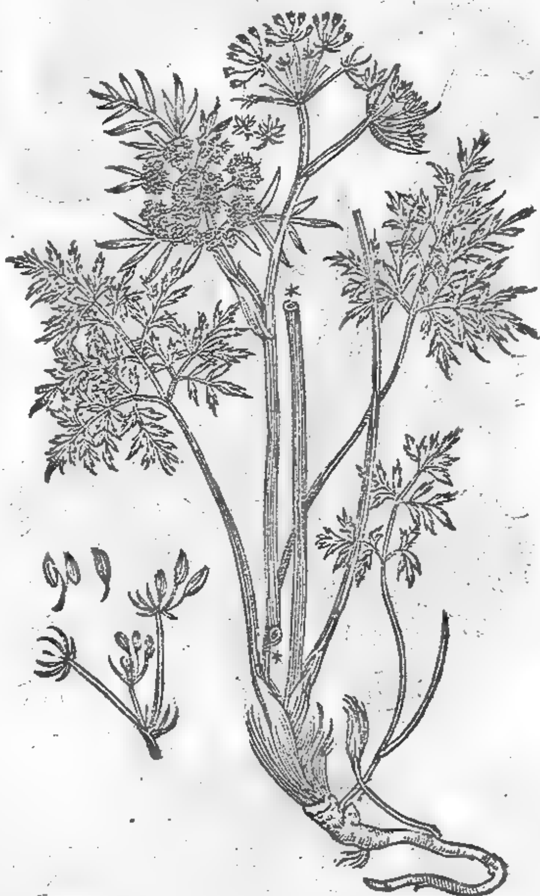
Excalfacit ordine tertio, & siccat secundo, incidit, digerit, aperit. Gal. lib. 7. simp. me.

VIRES.

Radix ventriculi flatus discutit, ictis à serpentibus mirificè subuenit. Feruefacta radix ex aqua, vel trita citra coctionem præclusos renes, & farctam quoque pituitosis excrementis, vesicam, atque vrinæ difficultatem expedit: quin etiam ventriculi flatus discutit: Torminibus, vterinis affectibus, articulorumque cruciatibus medetur. Auxiliatur quoq; pectoris fluxionibus ex melle delincta: Menses pellit in desessionibus addita. Infantium pubi illita vrinam mouet: caput attamen dolore afficit, vbi copiosius sumatur. DIOSC.

*MVTTELINA, Meum alpinum, vel Caros alpinus, ālijs Seseli Creticum. Heluetijs Muttry vel Mutteren.

MVTTELINA.

FORMA.

Folia profert non ita tenuia vt Meum, nec tam lata vt Caros, ſed medio quodam modo ſe habentia, nata ex radice quandoque minimi digiti craſſitiem æquante, vt plurimum tamen minore, ſuperiore parte barbata odorata & cum acrimonia dulci, vt Mei vel Dauci cretici. vmbellam gerit florum ex albo purpuraſcentium.

LOCVS.

Naſcitur in alpib⁹, in monte Glarona & alibi in Heluetia.

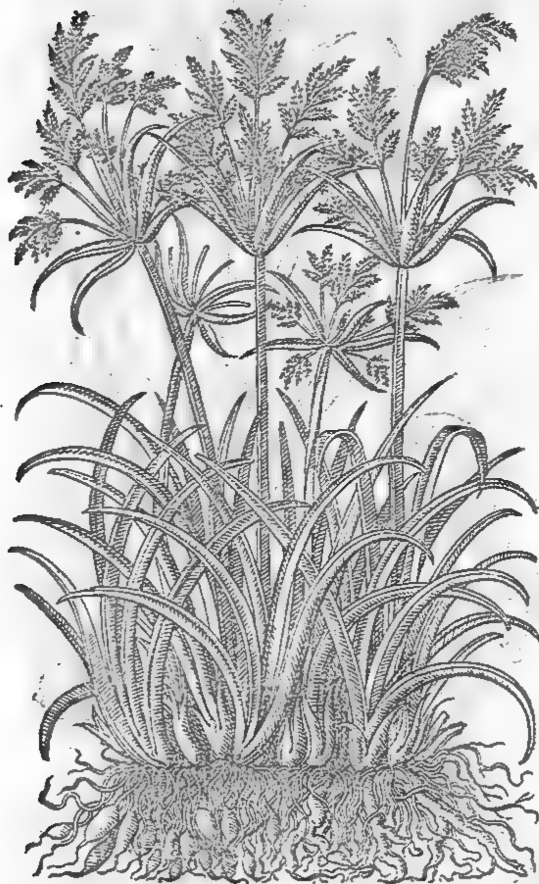
QVALITATES ET VIRES.

Facile coniectu fuerit excalfacere huius plantæ radicem, aromatica cum ſit. Condiunt ea lactarij Coloſtra & recoctam ſuam Glaronenſes & Valeſij. Eius pabulo in montibus vaccæ plurimum & optimum lac reddunt.*

CYPE-

CYPERVS, Radix oblonga, Plinio Cyperis, Græcis *κύπειρος, ἐρισίσκηπτρον.*] Afris Saherade.] Italis, *Cipero.*] Germanis, Wilder Galgan.] Hispanis, *Iuncia auellanada.*] Gallis, *Souchet.*] Boemis *Galgan plancy.*

CYPERVS.

*GENERA.

Duo genera Cyperi habentur, quorum differentia potior in radice, Dioscorides tertium addit, quod curcuma putatur.

FORMA

Cyperus planta est, quæ porraceis ferme prouenit folijs, longioribus tamen & exilioribus, caulem edit cubitalem, & nonnunquam maiorem, angulosum, alba intus medulla, vt in iunco, in cuius cacumine folia sunt minora, stellarum modo radiantia, inter quę semen prodit spicatum herbacei coloris. Radices illi sunt subnigræ, cohærentes, oblongis oleis similes, aliquando etiam longæ galangæ modo, quo fit vt hoc cyperi genus à nonnullis appelletur syluestris galanga.* MATT.

LOCVS.

Nascitur hoc cyperi genus prope Timaui fontes, in Iapidiæ finibus.

QVALITATES.

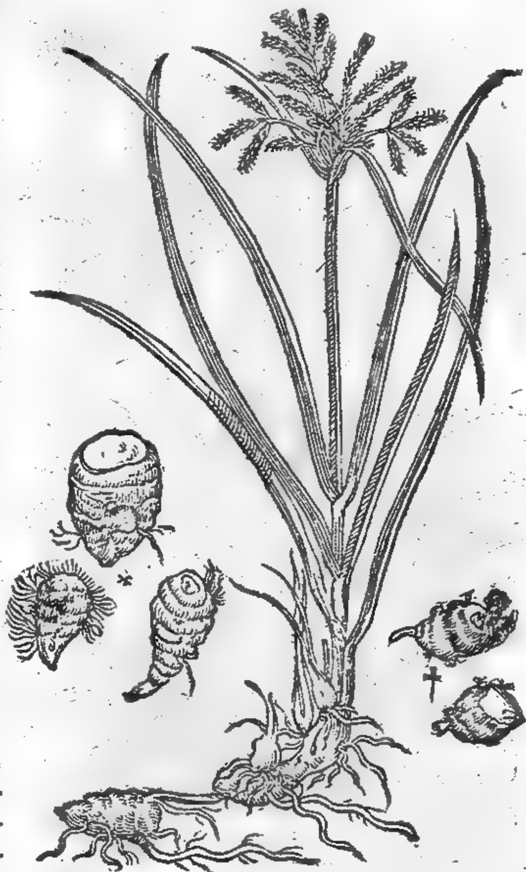
Radix absque morsu excalfacit, & exiccat, quin etiam roborat, & adstringit: ac simul incidit & aperit. Eupolitica est, & odorata. Galen. 7. simp. me.

VIRES.

Radices vlceribus quæ præ nimia humiditate cicatricem difficulter admittunt, mirifice prosunt, vlceribus item oris conueniunt, & calculo vexatis congruunt, & vrinam mensesq; prouocant.

* CYPERVS rotundus, Græcis κύπειρος στρογγύλος.] Germanis Rundter wilder Galgant.] Æthiopibus nostro tempore Arabico vocabulo *Soëd* dicitur.

CYPERVS ROTVNDVS.

FORMA.

DIOSC. Folia fert porraceis proxima, ſed longiora & exiliora, Caulem odorati iunci cubitalem aut maiorem, anguloſum, in cuius cacumine minuta folia cum ſemine exoriuntur. Radices contiguis inter ſe oleis oblongis rotundiſq; ſimiles, nigro colore, ſuaui odore, amaro guſtu.

LOCVS.

In lacunoſis & paluſtribus naſcitur.

QVALITATES.

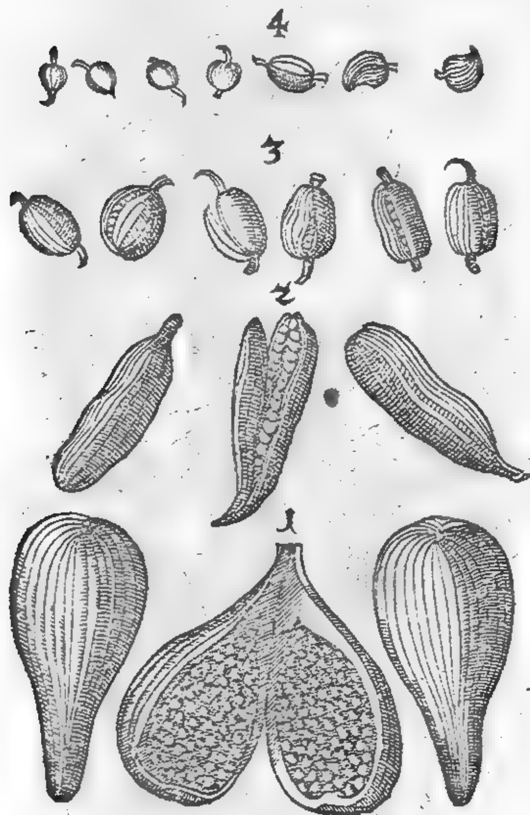
Et huic calida vis ineſt.

VIRES.

Venarum ſpiracula laxat, vrinam ciet, Ad calculos aquamq; ſubtercutem vtiliſſime bibitur. Aduerſus Scorpionum ictus remedio eſt. Per frigerationibus vuluæ & præcluſionibus fotu prodeſt, Pellit menſes, Contra vlcera oris etiamſi depaſcant vorentq; farina eius efficax eſt. Malagmatis calfacientibus & vnguentorum ſpiſſamentis adijci ſolet.*

CARDAMOMVM, Græcis Καρδάμωμον.] Mauritanis, *Cordumeni.*] Italis, *Cardamomo.*] Germanis, Cardamomelin.] Hispanis, *Grana de paraiso.*] Officinis, *Melegeta, & grana paradisi.*

CARDAMOMVM.

GENERA.

Tria ad nos afferuntur genera: Maius, Mediũ, & Minus. MATT.

FORMA MAIORIS.

Maioris capitulum fici, seu pyri faciem refert: semine intus subrufescente, angulosoque: Medium folliculo contegitur oblongo, triquetro, striatoque, in quo semen est oblongum, colore minus rufescente. Minus minore constat capitulo, ipsoq; triangulari: semine subrotundo, asperiusculoque: semen omnibus acre & odoratum: maioris tamen acrius, & odoratius. Minus, vt medium acredinis vehementia superat, ita, & odoris fragrantia. Idem.

LOCVS.

Affertur in Europam ex Alexandria Ægypti, ac etiam à Lusitanis ex India Orientali. Idem.

QVALITATES.

Semen facultatis est admodum calidæ, non tamen vsque adeo, vt nasturtiũ, sed quanto suauius, magisq; fragrans est, tanto imbecillior ei calida facultas est: quin etiam quiddã amaritudinis resipit. Cæterùm hęc Galenus de suo scribit Cardamomo. Gal. 7. simp. me. MATT.

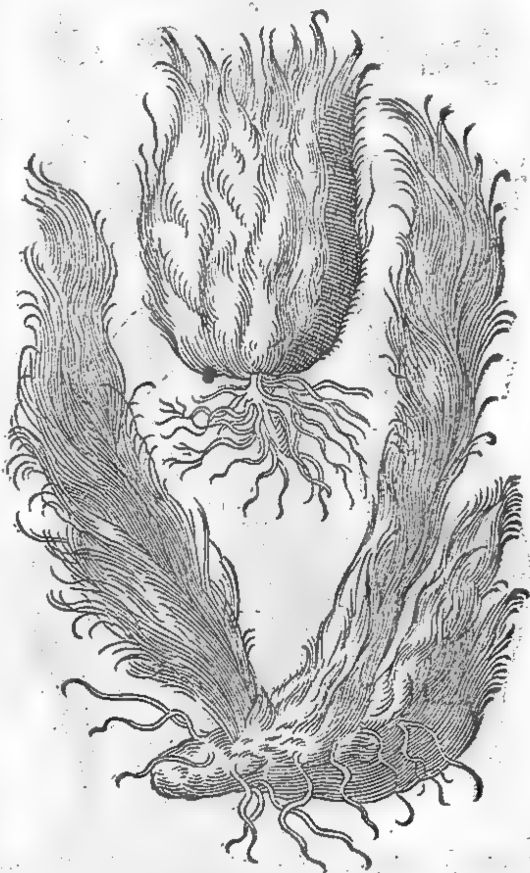
VIRES.

Datur ex aqua comitialibus, Ischiadicis, vulsis, resolutis, torminosisq;, & cõtra latas ventris tineas: ex vino verò renum affectibus, vrinæ difficultatibus, scorpionum ictibus, ac cæterorum venenosorum animalium, auxiliatur: Idem cum radicis lauri drachma potum, calculos comminuit. DIOSC.

CENSVRA.

Cum in vulgari Cardamomo, quo passim vtimur, nihil sit amaroris, nec eius odor caput feriat, nec semen fractu contumax sit, affirmare quidem nõ ausim, hoc nostrum, esse illud, cuius antiquiores meminerunt.

NARDVS Indica siue spica Nardi, Græcè Νάρδος, Νάρδου στάχυς.] Mauritanis, *Stumbel, siue Senbel.*] Germanis, Spicenarde.] Italis, *Spico, & Spigonardo.*] Hispanis, *Azumbar, aut Espige sil.*] Gallis, *Aspic de vltre mer.*] Boemis, *Nardus Indiansky.*

NARDVS INDICA.

FORMA.

DIOSC. Gal. MATT. Spica non est, quæ in culmorum summitate oritur: Sed radix quę spicę figuram habet. Complures enim ab vna basi oriuntur spicæ, perinde ac in lilij aut allij radice, verùm capillaceæ, & comosæ, colore ferrugineo, pluribus ima parte capillamentis, odore haud iniucundo.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur in India in montibus, & circa Gangem fluuium.

QVALITATES.

Gal. 8. simp. me. Excalfacit ordine primo, & siccat secundo completo: Adstringit, extergit, & aperit.

VIRES.

DIOSC. Pota vrinas elicit, & aluum sistit, cohibet subposita vteri quascunque fluxiones. Præstat ad ventriculi erosiones, & flatus. Medetur spleneticis, & iocinorosis, atque etiam ictericos iuuat. Auxiliatur eius decoctum in desessionibus, vteri inflammationibus: præstat & ad glabras oculorum genas, siquidem densiore pilo eas cohonestat. Additur in antidotis: & vritur in fictili nouo ad ocularia medicamenta.

CELTI-

CELTICA NARDVS, siue Spica Celtica, Græcis, Νάρδος κελτική.] Italis, *Spica Celtica.*] Germanis, Celtischer *Nardus.*] Gallicè, *Nardus Gaulou.*] Boemis, *Celtika Nardus.*

NARDVS CELTICA.

FORMA.

Exigua planta est, folijs oblongis, colore flauo, sed languido, floribus luteis. Caule tenui, & imbecilli, radice squamosa, Spicæ faciem referente, è qua tenues, & numerosæ prodeunt fibræ. DIOSC. MATT.

LOCVS.

Nascitur in Luguriæ montibus, in Istria, & in Carinthiæ, & Styriæ alpibus. MATT.

QVALITATES.

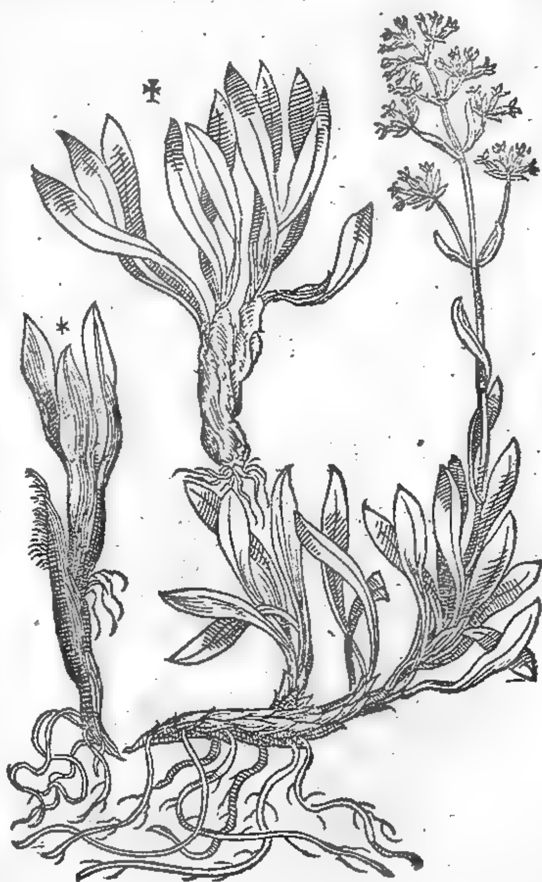
Excalfacit magis quàm Indica, minus vero siccat. Gal. lib. 8. simp. me.

VIRES.

Eadem omnia præstat quę Indica, & Syriaca: sed vehementius vrinam cit, & stomacho vtilior est, auxiliatur Iocinoris inflammationibus, & felle suffusis. Bibitur ex absinthij decocto ad ventriculi inflammationes, & ex meraco aduersus lienis, renum, & vesicæ vitia, & venenatos ictus. DIOSC. Gal.

*SPICA

*SPICA Celtica fastigiato flosculorum ordine à præcedente differens. Appictus etiam Hirculus est & alia quæpiam cognata planta.

FORMA.

Differt à superiore, quod cauliculi nō vt illi⁹ glabri sint, nec flosculi in vmbellam congesti, sed ramuli aliquot, & ad horum exortus foliola adnascuntur, ita vt cōtinua serie superiora longitudine superata ab inferioribus vna cum insidentibus flosculis frequentibus, tendant in fastigium. Radix non discrepat, sed squamosa quoq; est, transuersaq; vltima parte veluti abrupta aut præmorsa, ab eius infima parte tantum fibræ deorsum tendunt alias simplici ordine, alias duplici tripliciue, quod rarius est, & tunc ordine perturbato.

DIOSC. *Hirculus huic vere similis est sed odore graui, herba candidior sine cauliculo. minoribus folijs, radice neque amara neq; odorata.

† Cognata est Planta Spicæ Celticæ odore, sapore & foliorum figura. sed radix cōspicua in tantilla plantula ad minimi digiti crassitudinem accedit sine squamis, fibræ in ima tantum eius parte subsunt.

LOCVS.

Nascitur hæc Celticæ Nardi species in montibus prope Sedunum & alibi. Hirculus cum Celtica Nardo qui eo adulterari solet, apportatur. Plantula autem peculiaris illa à Calceolario quondam pro vero Folio missa est.*

NARDVS montana, Græcis Νάρδος ὀρεινὴ.] Italis, *Nardo Montana*.

NARDVS MONTANA.

FORMA.

Folia habet maioris Phu, MATT.
ſed minora: caulem ſpithamæ
longitudine, vmbellam puni-
ceo colore. Radices duas An-
toræ, aut testiculi modo, * &
interdum plures * ſubnigri-
cantes, ac fibratas, odore Phu,
aut Aſari.

LOCVS.

Naſcitur in Dalmatię mon- DIOSC.
tibus, & Cilicia. MATT.

QVALITATES.

Excalfacit, & ſiccat, ſed cæ- Gal. lib. 8.
teris longe minus. ſimp. me.

VIRES.

Iiſdem cum cæteris viribus DIOSC.
pollet. Sed illis quoq; ad cæ- Gal.
tera eſt imbecillior.

*NARDVS

*NARDVS MONTANA longius radicata. Græcis Νάρδος ὀρεινὴ μακρόῤῥιζος.

Habetur differentia quædam huius montanæ Nardi in radicibus potissimum, quæ interdum oblongæ visuntur, vt ex hac icone ex ipsa veritate desumpta patet.*

PSEVDO-

PSEVDONARDVS, seu Nardus Italica.] Italis, *Spigo.*] Gallis, *Aspic.*] Boemis, *Spikanard domaci.*

PSEVDONARDVS SIVE NARDVS ITALICA.

GENERA.

Alterum mas, alterum fœmina, quæ propriè Lauendula vocatur. MATT.

FORMA.

Mas folio constat latiore, longiore, robustiore, albidioreq; quam fœmina. Tota planta fruticosa est, ac lignosa rosmarini modo, folijs numerosis, longiusculis, cauliculis tenuibus, angulosis, dodrante longioribus, spicatos flores gerentibus, purpureos, & odore fragrantes, verùm adeo acuto, vt nares feriat. MATT.

LOCVS.

Nascitur in collibus, & locis saxosis, à Sole illustratis. & seritur in hortis. MATT.

QVALITATES.

Excalfacit, & siccat ordine secundo completo: Aperit, attenuat, resoluit, concoquit. MATT.

VIRES.

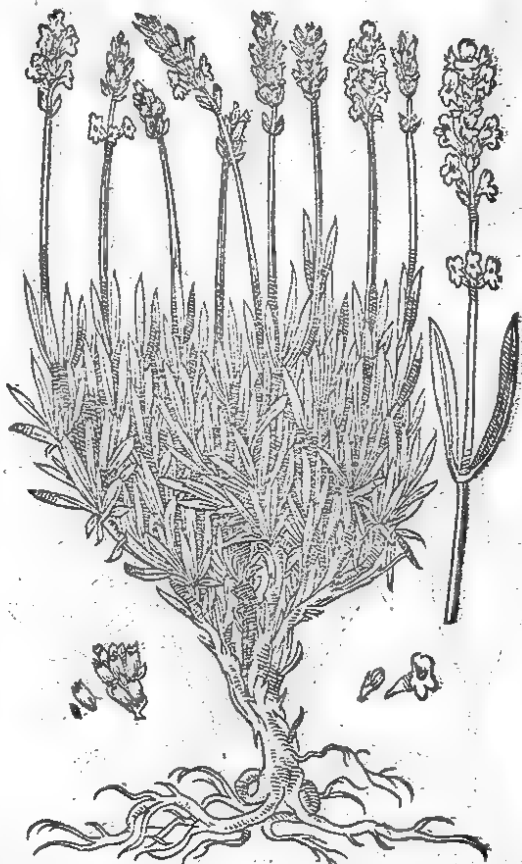
Confert omnibus frigidis cerebri affectibus. ventriculum roborat, & Iecur ab infarctu liberat. Lienosos iuuat, vterum calefacit, & menses ciet. Flores ex vino decocti, & illiti vrinam pellunt, & flatus dissoluunt. Eorundem decoctum ictericis auxiliatur, à iocinoris infarctu affectis, additis Marrubio, & Fœniculi radicibus. Stillatitia florum aqua pota, amissam reddit loquelam: Præstat eadem ad animi deliquia cùm pota, tum naribus, & arterijs admota. Oleum quod è floribus distillat, illinitur vbi excalfacere sit opus. MATT.

CENSVRA.

Qui hanc plantam, aut lauendulam, Cneoron album esse contendunt, omnino hallucinantur.

PSEVDONARDVS Fœmina siue Lauendula.] Italis, *Lauanda.*] Germanis, *Lauendel.*] Gallis, *Lauande.*] Boemis, *Lauendula.*

PSEVDONARDVS FOEMINA SIVE LAVENDVLA.

FORMA.

MATT. Planta est fruticosa, pseudonardo similis, sed folijs angustiorib⁹, breuioribus, tenuioribusq́;. Floribus pariter purpureis, atque spicatis, sed patentioribus, & mitiore satis odore, ac magis grato.

LOCVS.

Idem. Oritur sponte in collibus saxosis, & apricis, sed plerumque in hortis, & viridarijs colitur.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, & extenuat, mitius tamen quàm pseudonardus.

VIRES.

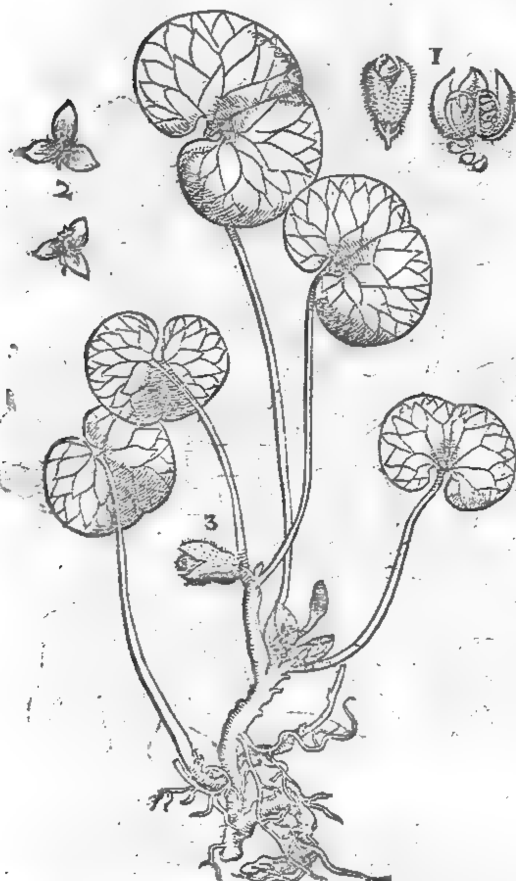
Idem. Ea omnia potest, quæ mas Pseudonardus. Atqui peculiariter vestibus interposita, eas à tinearum rosione vendicat, & odoratas reddit.

CENSVRA.

Ridendo tenentur errore, qui Lauendulam Cneoron album esse fatentur.

ASARVM, Grecis, Ἄσαρον, ac etiam Νάρδος ἀγρία.] Arabibus, *Asaron.*] Italis, *Asaro, & Baccara.*] Germanis, Haselwurtz.] Hispanis, *Asarabaccara.*] Gallis, *Cubaret.*] Boemis, ac pariter Polonis, *Kopytnik.*

ASARVM.

FORMA.

Folijs est hederaceis, rotundioribus tamen, ac minoribus, prælongis nitentibus pediculis, floribus purpureis, cytini effigie, semine vinaceorum nucleis simili, cauliculis angulosis, radicibus numerosis, geniculatis, tenuibus, & odoratis. MATT.

LOCVS.

Prouenit in vmbrosis montibus. In syluis, alijsq; opacis locis. DIOSC. MATT.

QVALITATES.

Excalfacit ordine secundo, & siccat tertio, aperit, attenuat, resolueit, incidit. acris est, subamara, & odorata. Mes.

VIRES.

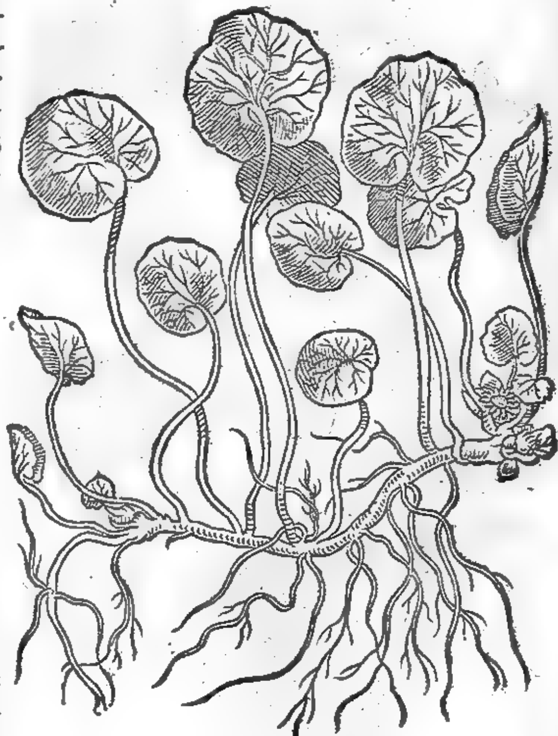
Vrinam cit, hydropicos, & ischiadicos iuuat. Pota aluũ, & vomitiones ciet: pituitam, & bilem deijcit. Facit quoq; ad iocinoris, & lienis infarctus & ad scyrrhosos tumores. Confert quoq; diuturnis febribus ab obstructionibus prouenientibus. Radices senis drachmis ex mulso potæ menses trahunt. Oleum in quo Asarum diu fuerit insolatum, vna cum Ladano spinæ dorsi illitum sudores prouocat. DIOSC. Mes.

CENSVRA.

Decipiuntur, qui Asarum, & Baccharem nihil inter se differre contendunt.

ASARINA, Græcis Ἀσάρινη. Italis, *Asarina.*

ASARINA.

FORMA.

MATT. Folijs prouenit Asari, rotundioribus tamen; scabris, leuiter circumserratis, humi accubantibus; cauliculis hirsutis: Floribus melinis anthemidis modo. sed minoribus. Radices mittit tenues, longasq; summa tellure vagantes, acuto gustu, quadam cum leuiuscula amaritudine.

LOCVS.

Idem. Prouenit in montibus.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, & siccat, quin etiam attenuat, incidit, aperit, & modicè abstergit.

VIRES.

Idem. Herba ipsa, cum radicibus pota drachmę pōdere ex mulsa, siue oxymelite, aluum exoluit, ducitq; crassam pituitam, & acres humores: quare præfertur rei herbariæ peritis ad Gallicæ luis dolores, & articularios morbos: Datur quoq; commode hydropicis, & ictericis: Sunt etiam qui ad comitiales eam commendent, & ad neruorum resolutiones. Cit vrinam, & menses, & intestinorum animalia necat.

PHV,

PHV, Græcis φοῦ aut Ἀγρία Νάρδος.] Mauritanis, *Fu.*] Italis, *Valeriana.*] Hispanis, *Yerua benedetta.*] Germanis, Baldrian.] Boemis, *Koßlyk.*] Gallis, *Valerienne.*] Polonis, *Koslek.*

PHV.

GENERA.

Genera habentur tria, Maius, Minus, Minimum. MATT.

FORMA.

Maius folia fert olus atri seu Elaphobosci: caulem cubitalem, aut proceriorem, læuem, cauum, & purpurascentem geniculatumq; , vmbellã ex purpura albicantem, radicem minimi digiti crassitudine, adnatis inferiori parte fibris, subflauo colore, odore graui, simul & iucundo, nardum æmulantibus. DIOSC. MATT.

LOCVS.

Nascitur in montibus, ac etiam campis, vliginoso solo. MATT.

QVALITATES.

Excalfacit excessu primo, & siccat secundo completo. Aperit, attenuat, concoquit, & prouocat. Gal. lib. 8. simp. me. Auicenn.

VIRES.

Phu maioris radix vrinam, & menses cit, hausta flatus pellit, auxiliatur lateris compunctionibus. Præstat quoque aduersus stranguriam, veterem tussim, & asthma, cum dulci radice, vuis passis, & Aniso decocta. Miscetur Antidotis, quòd venenatis bestijs, & pesti resistat: oculorum claritatem adiuuat, vbi vinum, in quo decocta fuerit, guttatim instilletur. Additur quoq; in potionibus internorum vulnerum. DIOSC. MATT

PHV minus, Græcè φοῦ μικρὸν.] Italis, *Valeriana minore.*] Germanis, Gemein Baldrian.] Hispanis, *Yerua benedetta.*] Gallis, *Valerienne des prez.*] Boemis, *Kopitnik.*

PHV MINVS.

FORMA.

MATT. Folijs prouenit Fraxino, aut Sorbo similibus, nigricantibus, humi stratis: caulibus maiori similibus, sed longioribus. Vmbella etiam simili, aut paulo minore: radicibus numerosis albicantibus, odore cum quadam grauitate iucundo.

LOCVS.

MATT. Nascitur humecto solo.

QVALITATES.

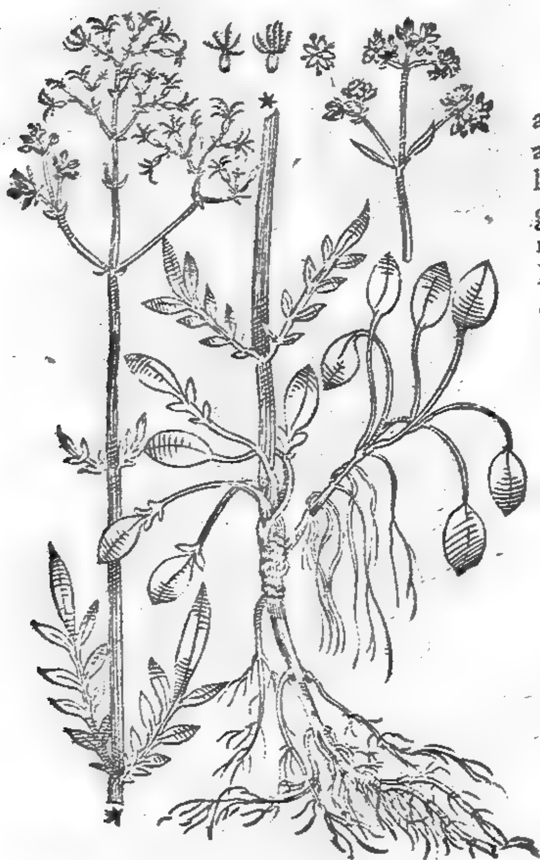
Idem. Excalfacit, & siccat valentius, quàm maius.

VIRES.

Idem. Radix viribus omnibus prædita est, quibus & maior, gustu tamen acrior est: quo fit, vt maiori aperiendi, attenuandique sit facultate. Nam & venenis magis resistit. Peculiariter autem valent eius radices ad testium tumores à frigiditate, aut flatu genitos: si in vino decoquantur: & vapore fumi suffiantur testes.

PHV minimum, siue Valeriana montana aut palustris. [Italis, *Valeriana minima.*] Germanis, Klein Baldrian.

PHV MINIMVM.

FORMA.

Folio est maioris effigie, sed admodum minore, cauliculis angulosis, dodrantalibus, folijs vtrinq; per interualla emergentibus. Vmbella in cacumine exigua, colore subpurpureo. Radice tenui, prælonga tamen, & numerosis capillamentis fibrata, iucundi odoris. MATT.

LOCVS.

Nascitur in montibus & planicie vliginoso solo. Idem.

QVALITATES.

Excalfacit, & siccat, sed cæteris minus. Idem.

VIRES.

Vires sunt illi, quæ cæteris eædem, sed longè imbecilliores. Idem.

*Phv peregrinum. Valeriana rubra; alijs Polemonij ſpecies, nonnullis Been rubrum, vel Ocymaſtrum Valerianthon.] Pariſienſib. *Phu latifolium.*] Germ. frembder Baldrian/Geſpörelter Baldrian.

Phv peregrinvm.

Forma.

Caulib. oritur ab eadem radice, quæ craſſiuſcula eſt, alba & odorata, pluribus, duorum dodrantum altitudine, aut maioribus, læuibus, genicularis, ſubcandidis, folijs latis, oblongis, in acutum deſinentibus, pulcre virentibus. Floſculi oblongi, tenues, rubētes eleganti purpura, caudati in caulicum faſtigijs racematim diggeruntur ſtipanturque denſe admodũ, è quibus ſemina fiunt plumoſa vt in cæteris Valerianis.

Locvs.

Circa Piſam Italiæ in ædificijs antiquis oritur, necnon in mœnijs. Apud nos non niſi in hortis viſenda.

Qvalitates.

Radix odorata dulcis cum grata acrimonia aliqua ac minima ferè amaritudine calida eſt in ſecundo gradu, ſicca in primi fine.

Appendix.

Non deſunt, qui putent eſſe Narciſſum Virgilij in Georg. & Columellæ in hortorum cultu, cui Dioſcorides Flores Phu comparauit.*

Cassia

CASSIA solutiua, siue Ægyptia Siliqua.] Officinis, *simpliciter Cassia.*] Italis, *Cassia.*] Gallis, *Casse laxatiue.*] Boemis, *Cassia.*

CASSIA SOLVTIVA.

FORMA.

Arbor qui Cassiam profert, procera est, folio siliquæ acutiore, solida, ac compacta materie, pullo intus colore, cortice cinericio, radicibus magnis. Siliquas profert, sesquicubitales, teretes, ligneo putamine, sed tenui, ac fragili; colore in rubrum nigricante, nigra, pingui, dulciq; intus medulla, semine siliquæ omnino simili. MATT.

LOCVS.

Prouenit in Ægypto, sed primas tenet, quæ circa Cayrum habetur. MATT.

QVALITATES.

Pulpa excalfacit, & humectat ordine primo, resoluit, & edat dolores. Mes.

VIRES.

Sanguinem mundat, bilisq; feruorem extinguit, aluum item commodissimè citat, vrinæ difficultatibus mirificè auxiliatur. Bilem & pituitam excernit, pectus, & fauces mulcet. Renes expedit, addita præsertim dulci radice. Frequenter deuorata, calculos in renibus renasci prohibet. Auxiliatur biliosa febre affectis, fœlicius tamen operatur addito Hieræ puluere. Exterius illita Erysipelas extinguit, & cæteras, quæ cute tenus habentur inflammationes. Sumenda parum ante cibum. Nam si secus sumatur, facilè in nutrimentum transit.

*CASIA poëtica Monspelienſium.] Hiſpanis *Guardalobo.*

CASSIA MONSPELIENSIVM.

FORMA.

Paruus eſt frutex Sparti caule ſtriato, folijs Lini, ſucculentis, colore nigricante, qui tamen nonnunquam ad ſeſqui cubiti altitudinem attollitur. Fert floſculos multiplices herbaceos flaueſcentes, olei floribus ſimiles, ad foliorum exortus prodeuntes, & fructum deinde aſparagi marini æmulum, initio oblongum, in tres floris appendices deſinẽtem, qui matureſcit autumno, & rotundior fit, Auguſto menſe rubeſcens, pulpa glutinoſa, ſapore & odore ingrato. Radix cortice craſſo, fuſco vel ſubruffo prædita eſt.

LOCVS.

In Romano, Narbonenſi agro vbere prouentu oritur, & alibi paſſim in Galloprouincia iuxta ſepes & oliuetorum margines, Nec non in Hiſpania vulgaris eſt.

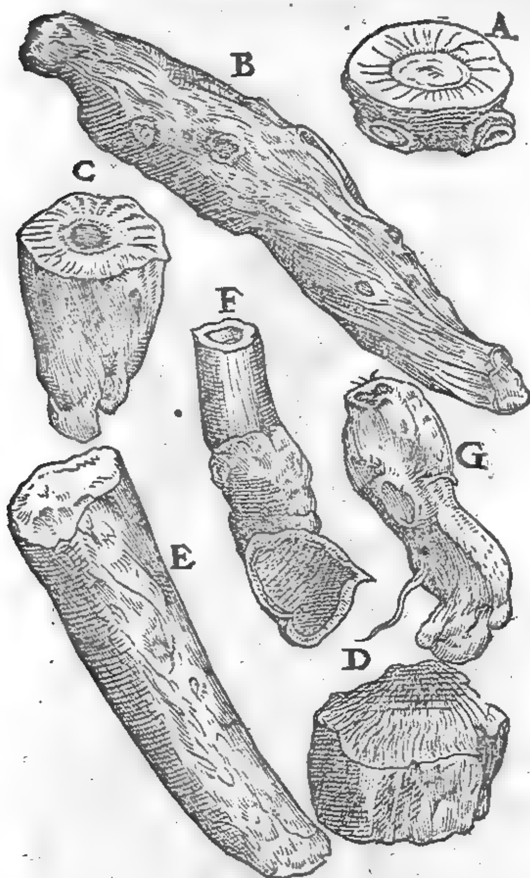
QVALITATES.

Nihil fere aromatici habet, ſed radix valide aſtringit.

VIRES.

Quidam vtuntur radicis cortice in obſtructione iecoris.*

*Costi radices.

Varia radicũ genera pro costo ad nos afferũtur, quorum quædam hic appingere libuit. A. Costus est amarus pharmacopolarum, leuis, alb⁹ intus, medulla per medium magna, lineis in cortice trãsuersis, ingrato admodum & vitioso sapore, medicato tamen. B. Costi radix dodrãtalis ferè, dura, insipidia, subdulcis, inodora, grauis, solidissima, tortuosa, inæqualis, rugosa nonnihil, fuscaq; foris, serra si seces, intus læuis, plana politaq; est, similis ferè rhaponticæ vulgo dictæ, id est, centaurio maiori, cui cognatam plantam esse crediderim. In medio partem modice cauam & in ea materiam alienam & terreum aliquid inuenire est, nescio an secundum naturam, vel potius vitio quodam. Radix certe mihi inutilis & afferri indigna videtur. Ne vsta quidem olet, cum succum reddit, pręduritie cultro fragilis est, minime autem tenax. Macerata in aqua breui mollis euadit, & colore pallida. D. Costi pharmacopolarum species maior, solida, ponderosa & crassa radice, lineis à centro radicis ad superficiem ductis apparentibus multis, species videtur centaurei maioris, etsi odorem eius nõ habet, saporem vero subdulcem. E. Costus Lusitanicus qui iridem redolet, digiti crassitudine, aut paulo crassior, superficies è rufo ad fuscum tendit, aliquando subalbicat, substantia intus alba, laxa raraq; est & friabilis. F. Costi caulis pars infima, canna striata foris, intus multa medulla alba infarcta. G. Costus Arabicus. Omnino Zinziberi cognata radix videtur substantia & figura, habet & filamenta intus, sed maior crassiorque est & minus acris ac subamara, & suum quendam peculiarem saporem inter mandendum ostendit, color foris fuscus ferè, intus albicat, & ad luteum inclinat. Teredines etiam vt Zinziber sentit. *

COSTVS vulgaris, Officinis, *Costus, sed perperam.*] Italis, *Costo bastardo, & Costo di Puglia.*

PSEVDOCOSTVS.

FORMA

MATT. Folijs exit pastinacæ domesticę maioribus, dēsioribusq;, crispis, & asperiusculis, humi procūbentibus, caule cubitali, rotundo, geniculato, ramosoq;. Vmbellas in summitate gerit, floribus melinis. Semine nudo, ac subrotundo. Radice nititur vegeta, cortice crasso, ac carnoso, colore subalbicante, nō sine splendore.

LOCVS.

Idem. Nascitur in Apulia, monte Gargano.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, & siccat ordine secundo completo. Aperit, abstergit, incidit, attenuat. Amara est, & acris.

VIRES.

Idem. Præstant (vt referunt, qui ad nos comportant) Pseudocosti radices ad omnes cerebri, & neruorum frigidos affectus, ad pectoris vitia, & ad ventriculi cruciatus, & viscerum omnium obstructiones, & ad renum, vesicæ, & vteri morbos. Ideoq; auxiliantur diutino capitis dolore affectis, vertiginosis, comitialibus, stupidis, veternosis, conuulsis, resolutis, asthmaticis, tussientibus, ictericis, & hydropicis. Eædem flatus pellunt, vermes necant, vrinam ducunt, calculos pellunt, menses, & partus cient. Infunduntur earundem decocta, ad coli cruciatus, & coxendicum affectus.

IVNCVS odoratus, Græcis, Σχοῖνος ἀρωματικός.] Arabibus, *Adcher.*] Italis, *Squinanto.*] Germanis, Camelshew.] Hispanis, *Paya de mequa.*] Gallis, *Squinanthum, & paisture de Camely.*] Boemis, *Sitij Vuonne.*

IVNCVS ODORATVS

FORMA.

Folia profert caricis vel zeæ robustiora, tamen sursum spectantia, & sese stipantia. Culmos edit zeæ modo, geniculatos, & flores in summitate odoratos. Radicẽ habet ima parte villosam, odoratamq;. MATT.

LOCVS.

Nascitur cùm in Arabia, & Syria, tũ in campestribus, & pascuis, tum etiã vbi stagnantes aquæ siccantur. Theoph.

QVALITATES.

Modicè excalfacit, modiceq; adstringit, nec plane à tenuitatis natura alienus est. Aperit, digerit, pellit, incidit, excoquit, modicè adstringit. Gal. 8. simp. me. MATT.

VIRES.

Cit vrinam, & menses, flatus resoluit, & venarum spiracula laxat. Epoti flores medentur cruenta expuentib⁹, quin etiam ventriculi, pulmonis, iecinoris, renum, & vteri doloribus. Radix adstringentior est. Datur eadem vtiliter aliquot diebus potanda cum pipere, hydropicis, atque conuulsis. DIOSC. Decoquitur ex gallinaceo iure tota planta, fitque hinc potus admodum vtilis fœminis, quæ vteri doloribus in puerperijs laborant. Miscetur antidotis. MATT.

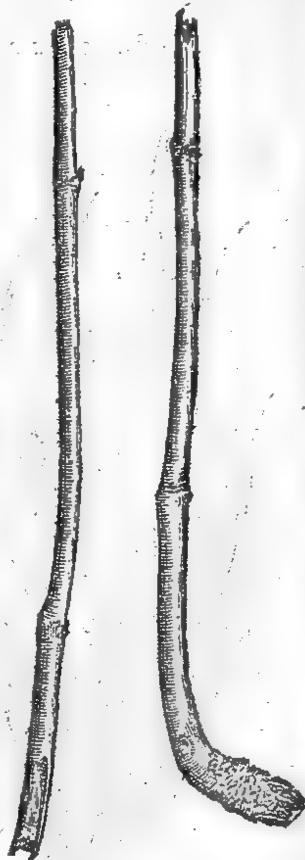
CENSVRA.

Manifesto tenentur errore, qui contendunt Schænianthum, quo vtimur, esse supposititium.

CALA-

CALAMVS odoratus, Græcis κάλαμος ἀρωματικός. Italis, *Calamo aromatico.*

CALAMVS ODORATVS.

FORMA

DIOSC. *Melior est fuluus, densè geniculatus & qui assulosè frangitur, lentus in mandendo cum aliqua acrimonia.*

LOCVS.

Theoph. DIOSC. Nascitur in India, quin etiam in Iudæa, trans Libanum montem.

QVALITATES.

Gal. lib. 8. simp. me. Modicè excalfacit, modiceq; adstringit, nec planè à tenuitatis natura alienus est. Aperit, incidit, ac pellit.

VIRES.

DIOSC. Vrinam potu ciet, quare decoquitur ad potiones cum apij semine ad hydropes: renum vitia, & vrinę stillicidium. Menses tum potus: tum in desessionibus additus pellit: suffitur vtiliter tussientibus, cum per se, tum cum resina Terebinthina, hausto per arundinem, aut infundibulum fumo. Expetitur ab vnguentarijs ad eorum odoramenta, nam & suffitionibus odoratis, & vnguentis adijcitur.

CENSVRA.

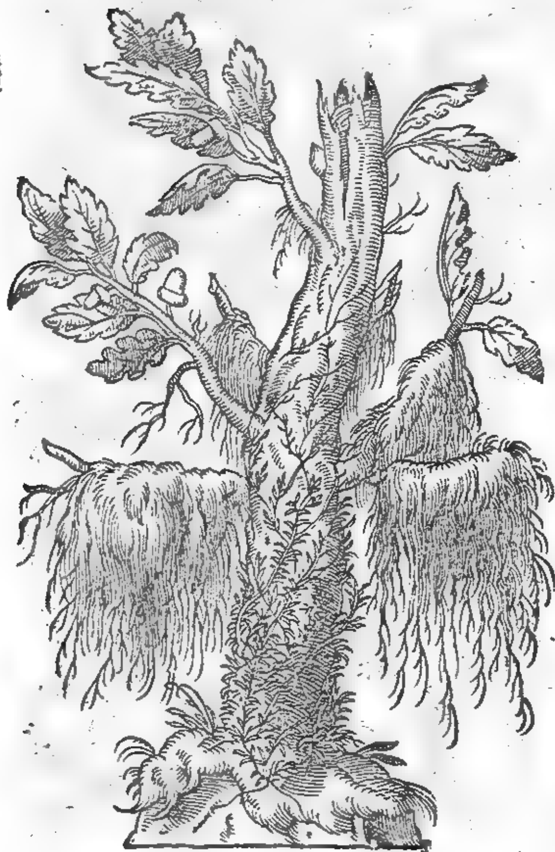
MATT. Acori radices sunt, quæ in Myropolijs calami odorati vicem præstant. Siquidem odoratus calamus iam diu perijt: verùm eædem Acori radices rectè admodum eius loco supponi possunt.

*APPENDIX.

Hæc frustula Calami odorati, quæ appinxi, cum pulcrè conuenirent Dioscoridis descriptioni, à doctissimo viro Bernardo Paludano Frisio, ex Syria & Ægypto reduce mihi & domino C. Clusio liberaliter communicata sunt.*

MVSCVS, Græcis, Βρύον ἢ σπλάγχνον.] Aphris, *Axnech, aut Vsnee.*] Italis, *Mosco.*] Germanis, Mooß.] Boemis, & Polonis, *Mech.*

MVSCVS ARBOREVS

FORMA.

Capillacea est materia, ex annosis plerumq; arboribus dependens, colore subalbicante, ac incano. MATT.

LOCVS.

Nascitur in quercubus, populo, cedro, picea, pinu, abiete, larice, & alijs quandoq; arboribus. MATT.

QVALITATES.

Refrigerat, sed parum, & propinquum est fere medijs. Adstringit, digeritq;. Galen. 6. simp. me.

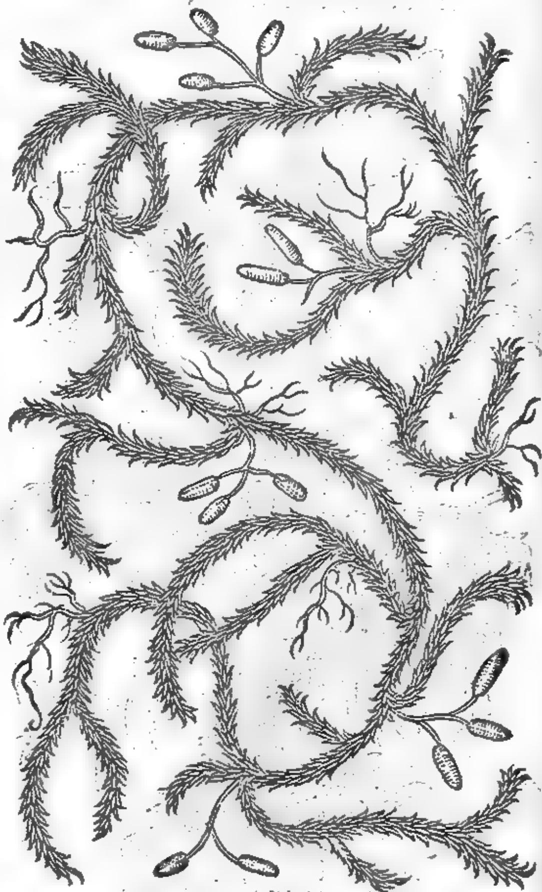
VIRES.

Huius dilutum ex vino pluribus dieb⁹ paratum, & haustum somnum inducit, ventriculum roborat, vomitiones, & aluum cohibet. Recens decerptus, & oleo rosaceo imbutus capitis dolores à calore exortos mirifice mulcet. Sanguinem è vulneribus, manantem compescit impositus arctéque adalligatus. Experitur quernus, lariceus, ac etiam abiegnus vnguentarijs ad pulueres odoratos parandos, quos Cyprios vocant. Gal. Serap. MATT.

MVSCVS

MVSCVS terrestris.] Italis, *Mosco terrestre.*] Germanis Beerlap.

MVSCVS TERRESTRIS.

FORMA.

MATT. Longas viticulas, funiculi instar gignit, oblongis numerosissimisq; foliolis vndiq; stipatas, quæ sæpe ad septem, octoq; vlnarum longitudinem protenduntur, compluribus vtrinq; adnatis ramulis. Serpit humi, nititurq; radicibus capillaribus plurimis, ex ipsis viticulis prodeuntibus, hederæ modo. Gignit quoq; Iunio mense in ramusculorum cacumine Iulos, Corylaceis ferè similes, subflauo colore.

LOCVS.

Idem. Nascitur in syluis, sabulosis, & inuijs locis, inter saxa.

FACVLTATES ET VIRES.

MATT. Præstat eius decoctum ex albo meraco paratum, ad frangendos, educendosq; renum calculos. Decoctus in aqua, & deinde contusus, mulcet admotus, & inflammationes, & earum dolores: proinde non desunt qui hoc auxilium vsurpent ad calidam podagram. Superioris ætatis Pharmacopæi diu hac planta vsi sunt, manifesto errore, Celticæ Nardi vice.

CROCVM, siue Crocus, Græcis, Κρόκος.] Arabis, *Zaffaferan, siue Zafaran.*] Italis, *Zaffarano.*] Germanis, Saffran.] Hispanis, *Azaffran.*] Gallis, *Zaffran.*] Boemis, *ssfran.*] Polonis, *Szafran.*

CROCVM.

I

FORMA.

Comosis prouenit folijs, longis, angustis, capillaceis, planis, non rotundis, Tragopogoni modo: Floribus purpureis, Colchico similibus, rubentibus intus staminibus, inter aureas quasdam ligulas exortis: Radice nititur bulbosa. MATT.

LOCVS.

Seritur in campis, & hortis, bulbis tantum transpositis. Idem.

QVALITATES.

Excalfacit excessu secundo, & exiccat primo, quin etiam frigidi, terreiq; nonnihil obtinet. Aperit, pellit, digerit, roborat, & emollit. Gal. 7. simp. me. DIOSC.

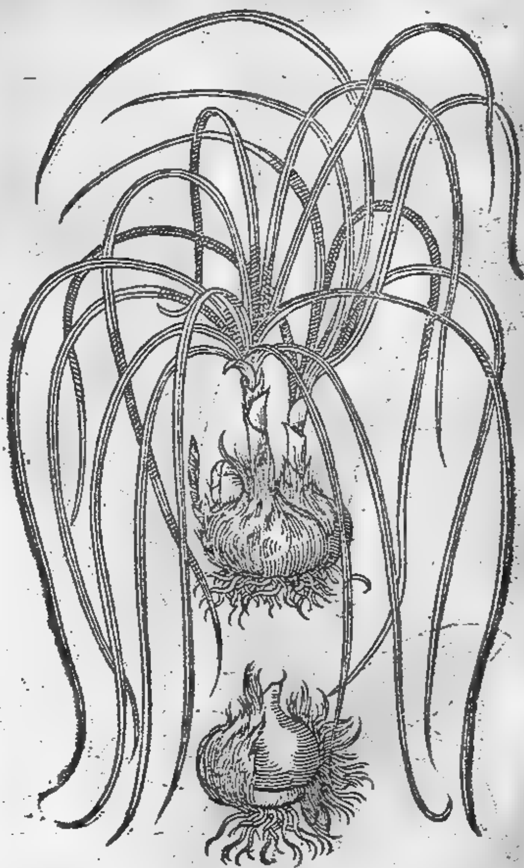
VIRES.

Elegantem colorem præstat: ex passo potum crapulam arcet. Ex humano lacte illitum oculorum fluxiones cohibet. Additur in potionibus, quæ interaneorum causa temperantur. ad vuluæ etiam, sedisq; cataplasmata vtiliter inditur. Venerem stimulat, vtile & aurium collectionibus. Lætitiam affert, ob id additur vtiliter medicamentis ad cor facientibus. Sunt qui scribant exitiosum esse crocum tribus drachmis in aqua potum. Vrinam mouet radix ex passo pota. DIOSC. MATT.

Crocvs sine flore.

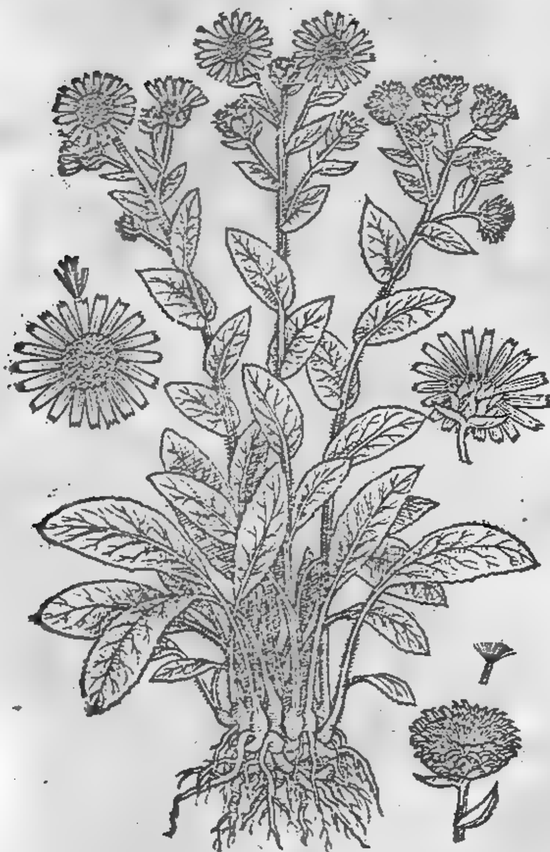
Hæc eſt facies croci vbi deſ-floruit. Folia enim ipſius con-feſtim lõgiora fieri incipiunt, nec amplius erecta cõſiſtunt, ſed circumcirca in humũ fun-duntur, atq; ſic per totam hye mem deliteſcunt ſub niuibus, donec æſtate ingruente ſubin-de contabeſcant.

Appinximus hic quoq; ra-dicem hirſuto inuolucro exu-tam, vt gemini ſibi inuicem in ſidentes bulbi appareant.*

HELENIVM, Græcis, ἑλένιον.] Arabibus, *Iasin, siue Rasen.*] Vulgò officinis, *Enula campana.*] Italis, *Iella Enoa, siue Enola.*] Germanis, Alant.] Hispanis, *Raiz de Alla.*] Gallis, *Aulned.*] Boemis, *Vuoman.*] Polonis, *Oman.*

HELENIVM.

FORMA. MATT.

Folia habet Verbasco maiora, latiora, longioraq;, hirsuta, & in acutum desinentia: caulē profert magnum, hirsutū: flores aureos Chrysanthemi modo, sed maiores: semen verbasci simile, tactu pruritum faciens. Radice nititur magna, vegeta, crassaq;, intus alba, & exterius nigricante, subacri, & amaro sapore.

LOCVS. Idem.

Loca amat Vliginosa.

QVALITATES. Gal. lib. 6. simp. me. MATT.

Excalfacit, non tamen primo gustatu: verum calida, & sicca est, cum recrementitia humiditate. Aperit, prouocat, concoquit, incidit.

VIRES. DIOSC.

Potum radicis decoctum menses, & vrinas ciet. Auxiliatur omnibus pectoris affectibus in eclegmate sumpta, ob idq; datur asthmaticis, & suspiriosis: Eadem flatus pellit, & demorsos à serpente iuuat. Stomacho quoq; vtilis est in passo condita. Præcordijs medetur, & ventris tineas necat, illinuntur tum radix, tum folia, ad coxendicos affectus. Aqua à radicibus destillata, maculas in facie delet, & cutis nitorem conciliat. MATT.

GELSIMINVM, vel Iásminum, Arabibus, *Zambach, siue Sambach aut Iesemin.*] Italis, *Gelsimino.*] Germ. Veielreben.

GELSIMINVM.

FORMA.

MATT. Viticulosa, sarmentosáq; est planta, & topiario operi, vmbraculisque contexendis peridonea. A radice viticulæ oriuntur longæ, flexiles, lentæ, viridesq;, è quibus oblonga prodeunt folia, septena ex vno pediculo, mollia, & in acutum desinentia, flores mittit modo cādidos, modo cæruleos, modo flauos, lilij parui effigie, odoris perquam iucundi acutiq;.

LOCVS.

Idem. Amat amænos, & calidos tractus, habeturq; in viridarijs, & hortis.

QVALITATES.

Idem. Flores excalfaciunt, & siccant ordine secundo.

VIRES.

Serap. Mes. MATT. Præstat oleum, quod insolatis in eo floribus paratur, ad omnes frigidos dolores, excalfacit enim & laxat. Illinitur quoq; vtiliter mulieribus, ad frigidos vteri cruciatus, frigidosq; quoscunq; neruorum, & articulorum affectus.

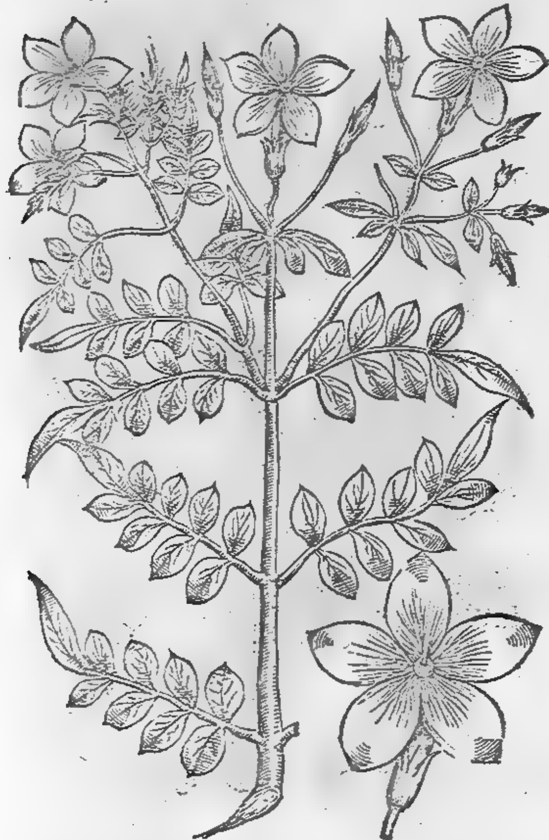
CENSVRA.

Aberrant, qui putant Iasminum vnguentum antiquis parari solitum, ex nostrate Gelsimino.

*GELSI-

* GELSIMINVM Catalonicum. Vel Chamægelsiminum grandiflorum peramœnum.] Germ. Frembd Veielreben/oder Jasminen mit grossen Blumen.

GELSIMINVM CATALONICVM.

FORMA.

Humilius est & nequaquam scandit, surculosis ramulis vix cubito vel sesquicubito longioribus, folijs Iasmini vulgaris minoribus, nigrioribus & rotundioribus, floresque fert grandiores vulgaris quadruplo maiores & rariores, superne candidos, inferne parum subrubentes, odore acriori & suauiori, floret autumno & ferè per totam hyemem. Inseri solet in vulgare, & sic commode propagatur.

LOCVS.

Alitur studiose in vrceis pensilibus.

STYRAX, Græcis, Στύραξ.] Arabibus, *Mehn siue Astarach.*] Officinis, *Storax calamita.*] Italis, *Storace.*] Hispanis, *Estoraque.*

STYRAX.

FORMA.

MATT. Styracis planta coroneæ malo similis est, folijs tamen minoribus solidis, robustis, subrotundis, lentis ramorum surculis. Flores habet albicantes, Aurãtiæ mali haud longè dissimiles. Baccas longis pediculis nitentes, albicante lanugine obductas, prominente anteriore parte cacumine.

LOCVS.

DIOSC. MATT. Nascitur in Syria, Iudæaq; circa Gabalá, & Marathunta; quin etiam Pisidiam, Ciliciam, & Cassium Seleuciæ montem. Nascitur quoq; in Romano agro circa Tybur.

QVALITATES.

Gal.8. simp. me. DIOSC. Excalfacit Styracis lachryma ordine secundo, & desiccat primo. Emollit concoquit, resoluit.

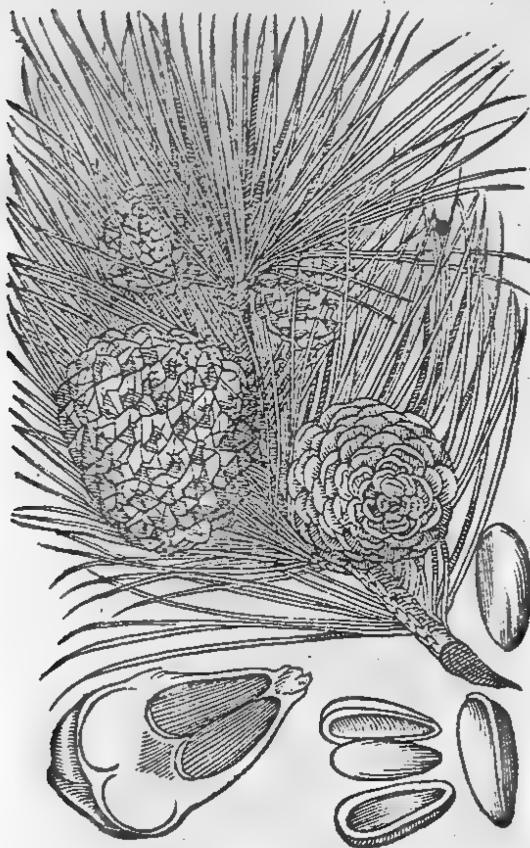
VIRES.

DIOSC. Styracis lachryma medetur tussi, destillationibus, raucedini, grauedini, & vteri præclusionibus, duritiebusq;. Menses cit, cùm illita, tum pota, aluum quoque emollit, si exiguum cum Resina Terebinthina, catapotij modo deuore-
MATT. tur. Cum autem sit odorata, suffitur odoris gratia, & vnguentarijs expetitur ad odoramenta. Oleum ex ea paratum, hæc omnia valentius præstat.

PINVS.

PINVS, Græcè Πίτυς.] Arabicè, *Sonaber.*] Italicè, *Pino.*] Germanicè, Fichtenbaum.] Hispanicè, *Pino.*] Gallis, *Pin.*] Boemis, *Barouuiee.*] Polonis, *Soszna.*

PINVS.

GENERA.

Domesticum, Montanum, Maritimum. MATT.

FORMA.

Domestica pinus, numerosos fundit ramos, superiori caudicis parte, circumuagantes, comosis, ac robustis folijs, longis, angustis, numerosis, & in cacumine aculeatis. Nuces edit magnas, ponderosas, compactas, solidasq́;, oblongis intus nucleis, duro crassoq; putamine obductis, gustu dulci, ac iucundo. Idem.

LOCVS.

Copiosa habetur, in agro Rauennate, non longe ab Hadriatici maris litore. Habetur etiam & in alijs Italiæ locis, & præsertim in Cœnobiorum hortis, & viridarijs. Idem.

QVALITATES.

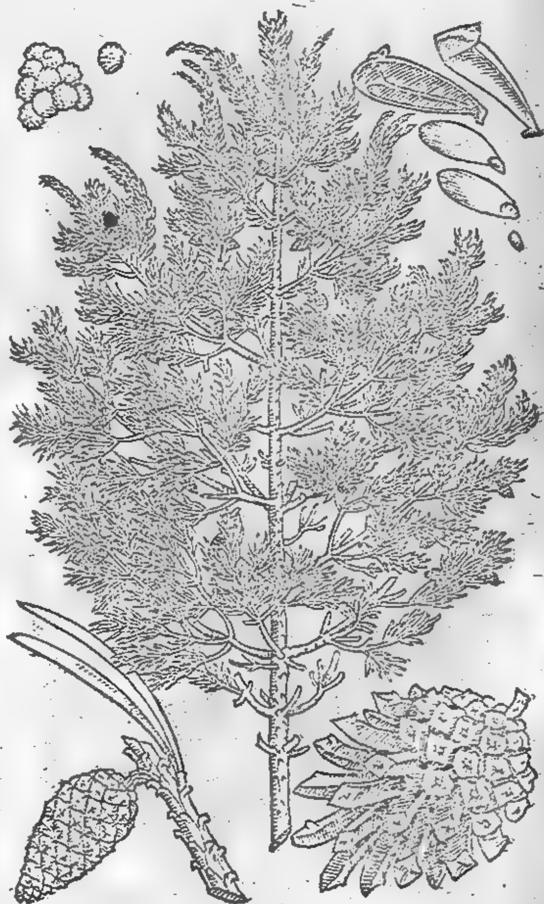
Cortex exiccat: folia refrigerant, resina autem excalfacit, discutit. & purgat. emollit. DIOSC.

VIRES.

Tusa, & illita folia inflammationes prohibent. Suffitus cortex partus, & secundas eijcit, potus verò aluum sistit, & vrinã ciet: Foliorum ex aceto decoctum, vtiliter colluitur in dentium dolore; præstat idem, & nucis cortex, quin etiam ligni ipsius tædæ. Virides aciculæ contritæ, & ex meraco potæ, cordis dolorem sedant. Nuclei boni, crassiq; succi sunt, & multum nutriunt, sed non facilè concoquuntur. Impinguant, Venerem sollicitant, tabidos, resolutos, & stupidos iuuant, & renum, & vesicæ vlcera sanant. DIOSC. Gal. 2. de facul. aliment.

PINVS sylueſtris, Grecè, πίτυς ἀγρία.] Italicè, *Pino saluatico.*] Germanis, Wildfichtenbaum.] Gallicè, *Pin sauuage.*

PINVS SYLVESTRIS MONTANA.

GENERA.

MATT. Alterum montanum, alterum maritimum: Huius duæ habentur ſpecies: illius autem tres.

FORMA PRIMÆ.

Idem. Primæ in montano genere eadem ferè, quæ domeſticæ facies eſt, coma tamẽ breuiori, folijs rudioribus, & acutioribus. Nuces edit Cupreſſinis paulò craſſiores, longiores, & in acutum deſinentes, reſinoſas, autumno dehiſcentes.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in montibus, & cliuoſis locis.

QVALITATES.

Idem. Cortex, ſicciore præſtat facultate, vt reſina, calidiore quam domeſticæ.

VIRES.

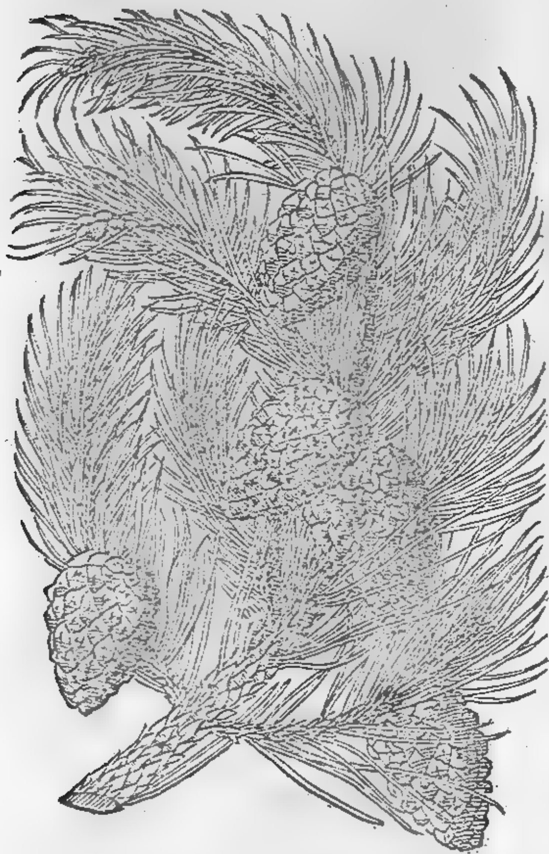
Idem. Folia, cortex, reſina, nuces eadem præſtare poſſunt, quæ in domeſtica diximus, ac etiam valentius. Nucum recentium ſuccus, vuluam anguſtiorem reddit infuſus, & mammas, nimis in virginibus extuberantes, cohibet. Idem præſtat ſtillatitia earum aqua, ſed non adeò valenter.

CENSVRÆ.

Non deſunt qui pinum montanam hanc, Dioſcoridis piceam eſſe contendunt, ſed proculdubio hallucinantur.

Hanc Ananienses in Tridentino agro appellant Mugo. Latinis, Pinus Sylvestris repens dicitur. at Græcis, quod stipite careat, rectè πίτυς ἀστέλεχος vocari poterit.

PINVS SYLVESTRIS ALTERA, MVGO DICTA.

FORMA.

Caudicem nullum edit, sed humo tenus ramos à radice fundit, qui lõgo tractu repunt. Fructum profert prædictæ similem, vegetiorẽ tamen paulò, resinosum, nec inodorum, nullo intus nucleo, qui mandi possit. MATT.

LOCVS.

Nascitur plurimum in summis montium cacuminibus. nos eam primùm vidimus in Rauena, Ananiensium monte. Idem.

QVALITATES.

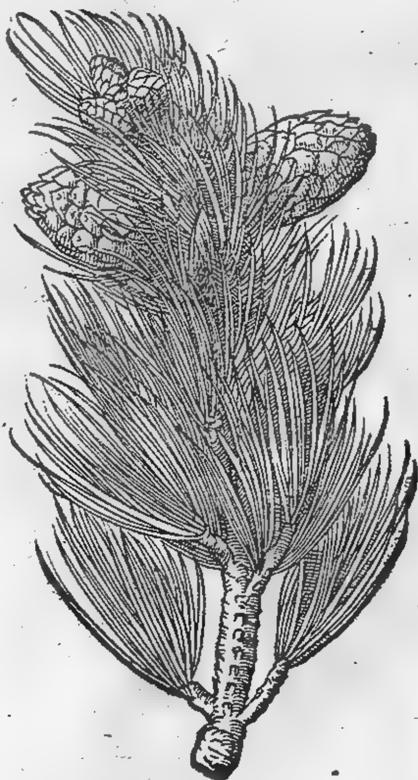
Huic eædem sunt qualitates, quæ cæteris pini generibus. Idem.

VIRES.

Ijsdem quoq; viribus pollet, quibus & cætera pinorum genera. Incolæ ramis vtuntur ad vasa vinaria cingenda, circulis inde paratis. Idem.

PLINIVS PINVM Tarentinam appellat, Ananiensium & Rheticorum syluani homines Cembro, & Cermolo.

PINVS SYLVESTRIS CEMBRO.

FORMA.

MATT. Speciosa adolescit proceritate, facie alijs haud absimili, spissiori tamen, ac tenuiori coma: Strobilis piceis crassitudine similibus, breuioribus tamen: subpurpurascentibus, fragilibusque: Nuces concludit triquetras, domesticis longè minores, fractu faciles, vtpotè quæ dentibus facilè rumpuntur. Inest his nucleus pusillus, dulcis, albicans, subrufa cōtectus membrana, non ingratus esui. Resinam caudex fundit albam, & odoratam.

LOCVS.

Idem. Nascitur copiosa in Tyrolensi Comitatu, ac alijs circumstantibus montibus in Vulturenæ alpibus.

QVALITATES.

Idem. Qualitate à cæteris Pini generibus non variat.

VIRES.

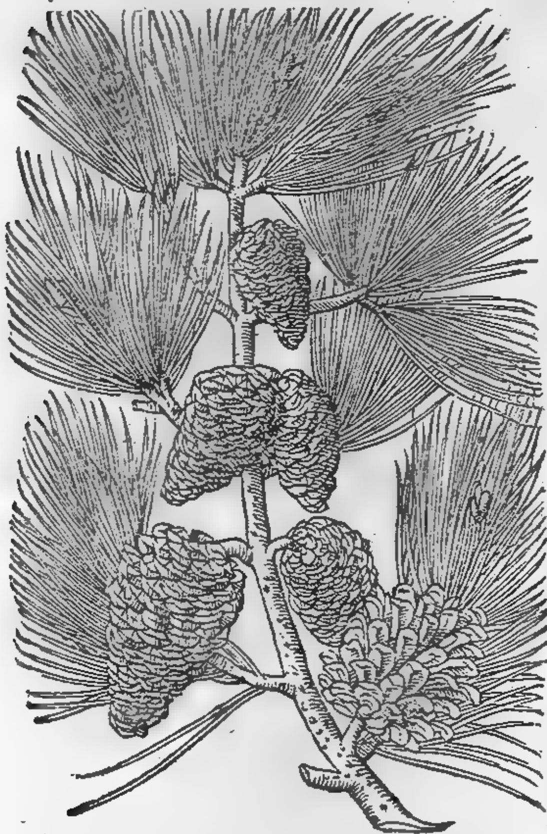
Idem. Eædem profectò quæ cæteris: Tabulis ex ea paratis ad hypocausta extruenda maximè vtuntur Germani, odoris gratia: ac etiam ad alia ædium ornamenta.

PINVS

NOMINA.

PINVS Maritima, Græcis θαλάσσια πίτυς.] Italis, *Pino marino.*

PINVS MARITIMÆ PRIMVM GENVS.

FORMA.

Folia habet angusta, prælonga, raraq; in capillamenti modum protensa, squamosis vbiq; ramis, Iulis sursum spectantibus. Conos edit cæteris syluestribus longiores, crassioresq;, præduros, nucamentis in acutum extuberātibus, in quibus inanes concluduntur nuces. MATT.

LOCVS.

Prouenit in Maritimis Italiæ, Agro cùm Pisano, tum Senensi, & (vt audio) apud Calabros. Idem.

QVALITATES.

Cortex eius mitius exiccat minusque resina excalfacit quam cęterorum syluestrium. Idem.

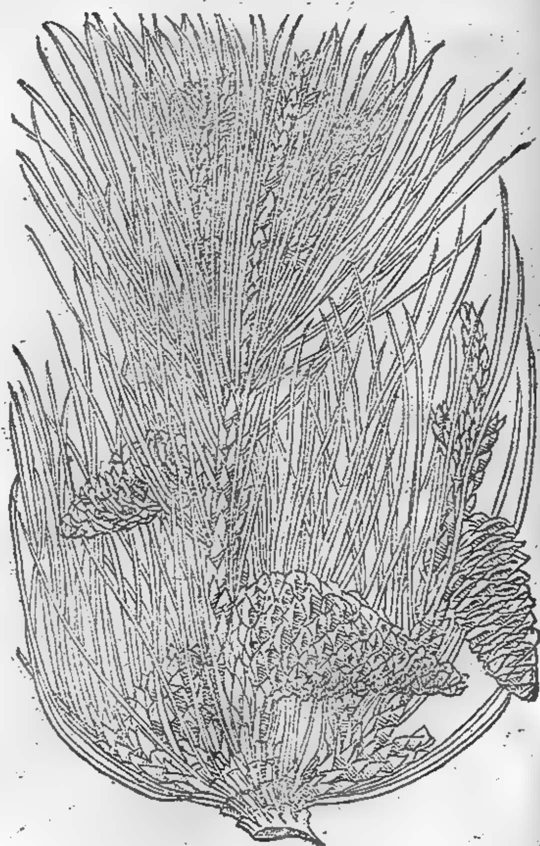
VIRES.

Eædem quæ cæteris illi sunt facultates. Vtuntur incolæ pinguissima eius materie ad nocturnas faces. Idem.

Eadem

Eadem quæ alteri.

PINVS MARITIMÆ SECVNDVM GENVS.

FORMA.

MATT. Comosior huic opaciorq; quàm alterius, sed breuioribus capillamentis. Strobilos profert maiores, lõgiores, duriores, ac pulchriores, prominentibus vndiquaq; nucamentis, vacuis intus nucibus, ac superuacuis.

LOCVS.

Idem. Nascitur haud longè à mari, ijsdem ferè vt altera locis.

QVALITATES.

Idem. A cæteris qualitate haud differre videtur.

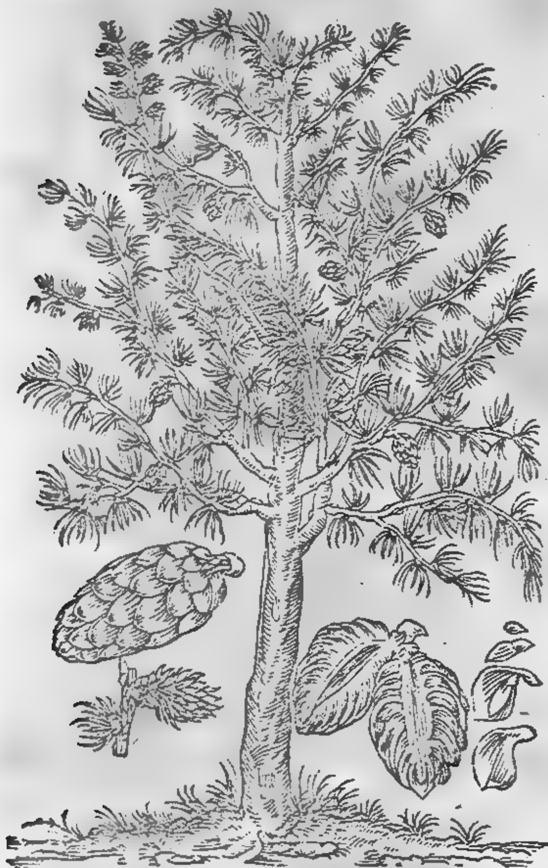
VIRES.

Idem. Viribus ab alijs minime discrepat.

LARIX,

LARIX, Græcis Λάριξ.] Italis, *Larice.*] Germanis, Lerchenbaum.] Gallis, *Melze, siue Meleze.*

LARIX.

FORMA.

Arbor est eximię proceritatis. materie æterna, cortice perquàm crasso, in rimas dehiscente, & intus rubente: Ramos emittit circa caudicem ferè totam: extremitatibus salicis modo lentis, subluteo colore: odore nõ iniucundo: folijs gregatim circum ramulos prodeuntibus, densis, oblongis, mollibus, comosis: Conos edit Cupressinis ęmulos, molliores tamen, flores purpureos, & odoratos. Resinam fundit liquidã, ac copiosam, quin etiam Agaricum gignit. MATT.

LOCVS.

Prouenit in montibus, & cliuosis locis. Larice abũdant Tridentinæ alpes: & circumstantia loca. Idem.

QVALITATES.

Cortex siccat pini modo: Resina excalfacit, atqui minus quàm pinea, & abiegna. MATT.

VIRES.

Resina aluum ducit, abstergit, prouocat, aperit, glutinat, attrahit, Suppuratos, & tabidos iuuat; delincta purulenta extrahit. Renes, & vesicam expurgat, calculos expellit: deuorata articulorum dolores lenit. Gonorrhæam sistit addito succino, & corallio, aut caphuræ momento, oleum ex ea distillatum cùm ad plura vtile, tum maximè vulneribus glutinandis, & neruorum affectibus. Idem.

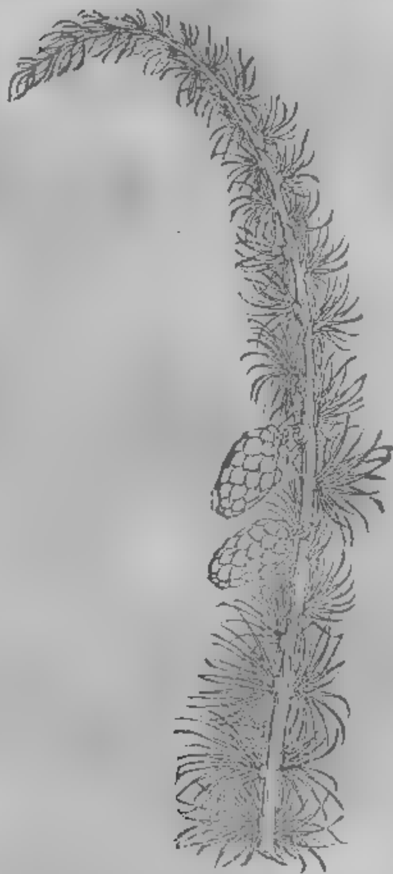
CENSVRA.

Qui Laricem nostratem non esse legitimam dicunt hallucinantur: & qui Vitruuio, & Cæsaris commentarijs addicti, Laricem igne haud quaque comburi posse negant. cùm tamen eius materies resinosior cęteris resiniferis plantis habeatur. antiquorum omnium testimonio qui de ea scripserunt. MATT.

LARI-

*LARICIS RAMVLVS.

Vt accuratius indicarentur ramorum tubercula è quibus confertim enascuntur folia, non inutile putauimus fore, separatum ramulum hîc appingere, cum depicta præcedens arbor, vt proportio non violaretur, necessario illud in spacium angustius contractum exhibeat obscurius.*

PICEA.

Picea, Græcis πεύκη.] Italis, *Pezzo.*] Germanis, Rot Tannenbaum.] Hispanis, *pino negro.*] Gallis, *Pesse, Pignet, siue Garipoolt.*

Picea.

Forma

Facie est Abieti adeo æmula, vt Syluanos quandoq; fallat. Est tamen nigrioribus folijs, latioribus, læuioribus, molliori busq;, ac minus aculeatis. Hæc ramos circumquaq; vestit atq; operit. Conos edit Spithamæ longitudine: fragili nuçamentorum congerie, in quibus semen concluditur, omnino inutile. MATT.

Locvs.

Nascitur in montibus, & syluis. Idem.

Qvalitates.

Siccat cortex, adstringit, Pini modo, ita resina pari facultate excalfacit. DIOSC.

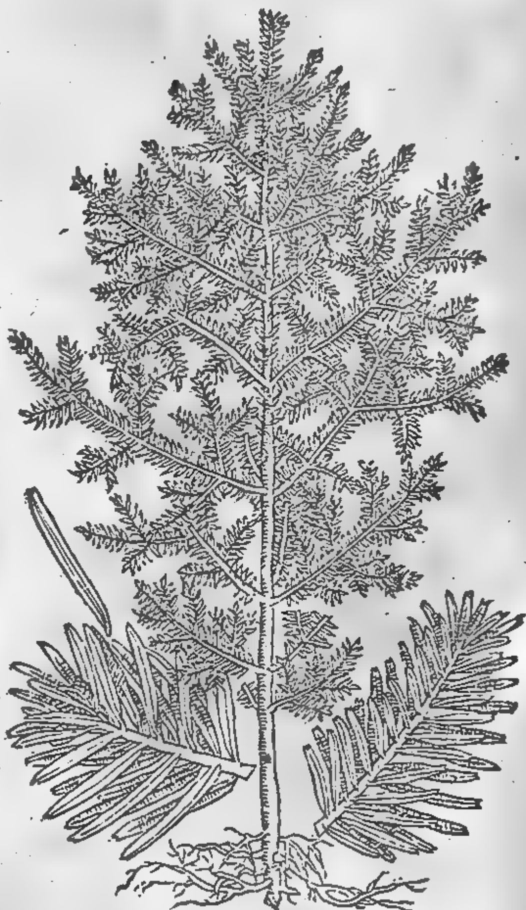
Vires.

Ea omnia præstat, quæ pinus, etsi Resina ignobilior est, & minus efficax. Materies cum ad ædium, nauiumque fabricas, tum ad vasa [illegible] domestica vtensilia aptissima habetur. Cortex coriarijs expetitur ad [illegible] coria. DIOSC. MATT.

Abies

ABIES Græcis, ἐλάτη.] Italis, *Abiet, Abete, & Abeto, Anezzo, Auedia, Crouat.*] Germanis, Dannenbaum/weiß Dannen.] Gallis, *Sapin, Sap, Vergno.* Hispanis, *Abeto.*

ABIES.

FORMA.

MATT. Piceam tota facie æmulatur, angustioribus tamen folijs, & aduersa parte candicantibus. Resinam fundit liquidam, larignæ similem, quam lachrymam abiegnam vocant: splendidiorē tamen, & gustatu amariorem, ac odoratiorem multò. Gignitur lachryma intra corticem excitato tumore, quo resecto, collachrymat. Annosæ arbores incanæ spectantur, ob dependentes vndiq; musci comas.

LOCVS.

MATT. Nascitur in altis montibus, inter larices, & Piceas.

QVALITATES.

MATT. Cortex exiccat Piceæ, & Pinus modo. Lachryma verò magis quàm Larigna excalfacit, & eadem præstat valentius. glutinat mirificè recentia vulnera, & præsertim caluariæ, vbi tamen cerebri membrana haud detecta appareat. Iuuat sumpta semunciæ pondere Ischiadicos, podagricos, ac calculosos: quin & Asthmaticos, suspiriosos, ac purulentos.

*ABIETIS PARTICVLÆ.

Particulas hasce separatim exhibere volui vt abundè satisfieret herbariç rei studiosis. A. Ramulus est cum folijs veteribus & nouis, & squammulis quoq; circa initia surculorum nouorum. B. Flores crocei, bicolores, qui paulò ante solstitium emergũt. C. Conus nouellus & imperfectus. D. Conꝰ perfectus, qui sursum versus crescit, minime pendulus, aperiturque vere, decidit verò rursus ex arbore quando folia incipiũt emergere. E. Coni scapus à laminis nudus. F. Laminæ coni, item lingulæ, nucleus, & semen.*

LENTISCVS, Græcis Σχῖνος.] Mauritanis, *Deru.*] Italis, *Lentiſco.*] Hiſpanis, *Mata aut Arueira.*] Gallis, *Lentiſq.*] Germanis, Maſtixbaum.

LENTISCVS.

FORMA.

MATT. Folijs eſt Myrto proximis, octonis ex vno proceſſu prodeuntibus, ſaturatè virentibus, ac perpetuis: cortice ſubrufo. Fructum profert racemoſum, rubentemque in vuę modum, è quo oleum elicitur: corniculos quoque gignit, in quibus liquor eſt limpidus, puſillis refertus culicibus. Reſinam quoque fundit, quam Maſtichen vocant, grumoſam, duramque, ſed omnium præſtantiſſimam.

LOCVS.

Idem. Naſcitur plurima in Chio, Creta, Cypro, & alijs Ægei maris inſulis: quin etiam in Italia, & præſertim in Hetruria, & Campania.

QVALITATES.

Gale. li. 7. ſimp. me. DIOSC. Planta exiccat ſecundo ordine completo, aut tertio incipiente: in caliditatis autem & frigiditatis differentia, medium tenet, adſtringit, roborat, reſoluit. Reſina hæc omnia poteſt, at præter hæc emollit, & excalfacit.

VIRES.

DIOSC. Lentiſcus auxiliatur ſanguinem reijcientibus, dyſentericis, menſium profluuijs ſediſque & vteri procidentijs. Idem caua vlcera explet, oſſa ferruminat, vrinam pellit, dentes commotos firmat. Oleum è baccis preſſum adſtringit, & præſcripta omnia poteſt. Reſina autem præter hęc peculiariter tuſſi veteri medetur, ſtomachichos iuuat, & duritics emollit. Eadem commanſa pituitam elicit, & halitum commendat. Articulorum frigidos dolores tollit atque mulcet, ſi cum cumino, ſalaia, & Lauri baccis illinatur.

MATT.

TEREBIN-

TEREBINTHVS, Græcis *τέρμινθος.*] Arabibus, *Baton, Botin, aut Albotin.*] Italis, *Terebinto.*] Gallis, *Terbentin.*

TEREBINTHVS.

FORMA.

Folijs eſt Fraxini, craſſioribus, pinguioribus, & rotundioribus, Cotino proximis: materie Lentiſco haud abſimili, perinde ac cortice. Floret oleę modo, & fructus rubentes, racemoſosque gerit: cornicula quoque edit rubentia, caprinis haud minora, liquore quodam, & culicibus referta: vt in Lentiſco. Reſinam fundit liquidam & odoratam, Larignæ aut Abiegnæ ſimilem, cæteriſque præſtantiorem, Lentiſcina excepta. MATT.

LOCVS.

Prouenit in Syria, Cypro, Iapidia, & multis Italiæ locis: habetur & Romæ, in antiquarum domorum ruinis. Naſcitur & in Tridentinis montibus: ſaxoſa enim & calida amat loca. DIOSC. MATT.

QVALITATES.

Folia, cortex, & fructus excalfaciunt, & ſiccant ordine ſecundo, adſtringunt, roborant, repellunt, contrahunt. Reſina verò excalfacit, extrahit, emollit, abſtergit, deijcit. Galen. 8. ſim. med. MATT.

VIRES.

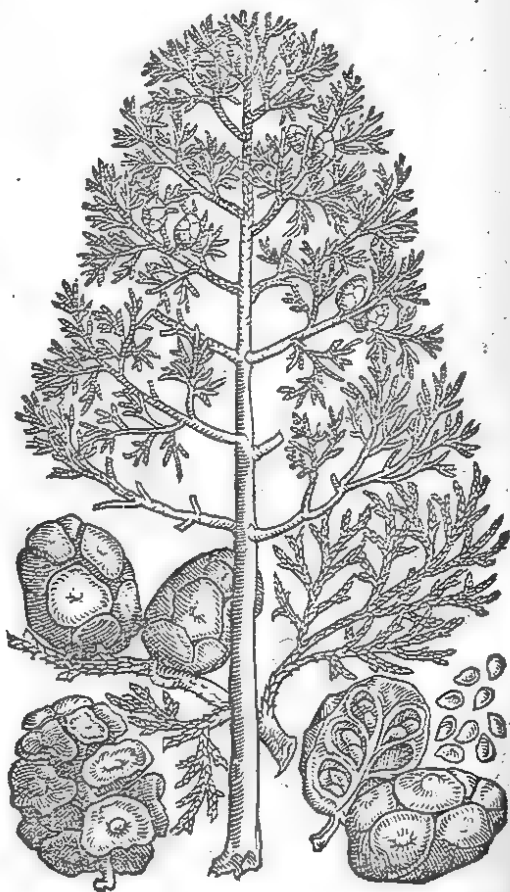
Aridæ baccæ potæ vrinam cient, & lienoſos iuuãt. Reſina hauſta vnciæ pondere renes expedit, & veſicam, & articulorum morbis auxiliatur. Medetur eadem delincta tuſſientibus, tabidis, ſuppuratiſque, craſſa, purulentaque expectorat: ſcabiem & lepram ſanat, aluum emollit, vrinã cit, vulnera & vlcera purgat, & carne replet. Additur in antidotis. Gal. DIOSC.

CVPRESSVS, Græcis κυπάρισσος.] Arabibus, *Saro, siue Sero.*] Italis, *Cipresso.*] Gallis, *Cypres.*] Germanis, Cipressen.] Hispanis, *Cipres.*] Boëmis, *Cypris.*

GENERA.

Duum est generum. Mas alterum, alterum Fœmina. Hæc fastigiato est culmine. Illa ramos in latum spargit.

CVPRESSVS.

FORMA.

MATT. Vtraq; procera rectaque, caudice glabro, & ramos in summitate tantum habens. Folijs viret perpetuis, Sabinæ bacciferæ proximis. Conos gerit Lariceis æmulos, solidiores tamẽ compactioresque, in quibus minutum concluditur semẽ. Resinam fundit liquidã sed modicam, odore haud ingrato. Ligni materies solida, spectabilis, & suauiter odorata.

LOCVS.

Idem. Plurima in Creta sponte nascitur, aquosos odit tractꝰ, & colles, & mõtes amat.

QVALITATES.

Galen. 7. simp. me. Coni folia & germina exiccant, absq; insigni acrimonia, & per quã moderatè excalfaciũt. Adstringit Cupressus omnib. suis partibus, roborat, glutinat, & resoluit.

VIRES.

Diosc. Folia ex passo & mirrhæ exiguo pota, vesicæ rheumatismis, & vrinæ difficultati auxiliantur: pilulæ autem ex vino tusæ dantur commodissimè potandæ dissentericis, tussientibus & orthopnea affectis, sanguinemque reijcientibus. Enterocellas tam potu, quam illitu reprimunt. Pilulæ, cum arboris coma suffitę, culices abigunt: folia trita & imposita vulnera conglutinant. Sanguinẽ supprimunt: trita ex aceto capillum tingunt. Illinuntur per se, aut cum hordeacea farina, ignibus sacris, vlceribus, quæ serpunt, carbunculis, & oculorum inflam-
MATT. mationibus: admota cum cerato stomachum corroborant. Pilularũ decoctum ex aceto paratum dentium rheumatismos cohibet. Earundem & mulorum vnguium cinis oleo myrtino exceptus opitulatur illitus capillorum defluuijs.

IVNIPE-

IVNIPERVS, Græcis, *ἄρκευθος.*] Arabibus, *Arconas, siue Archenchas.*] Italis, *Ginepro.*] Germanis, Weckholter/ siue Krametbaum.] Hispanis, *Enebro.*] Gallis, *Geneure.*] Boëmis, *Ialauuec.*] Polonis, *Zolauuec.*

IVNIPERVS.

GENERA.

Duo eius genera: Alterum maius, alterum minus. DIOSC.

FORMA.

Folio vtraq; est aculeato, longiusculo, & angusto: ligni materies dura, compactaq; ac odorata: Baccas edit ceruleas, copiosas, erui magnitudine, odore haud ingrato: Resinam quoq; fundit mastiche haud absimilem, quam Arabes Sandaracem vocant. MATT.

LOCVS.

Nascitur in collibus, ac etiam montibus, arido præsertim tractu. Pli. lib. 16. cap. 18.

QVALITATES.

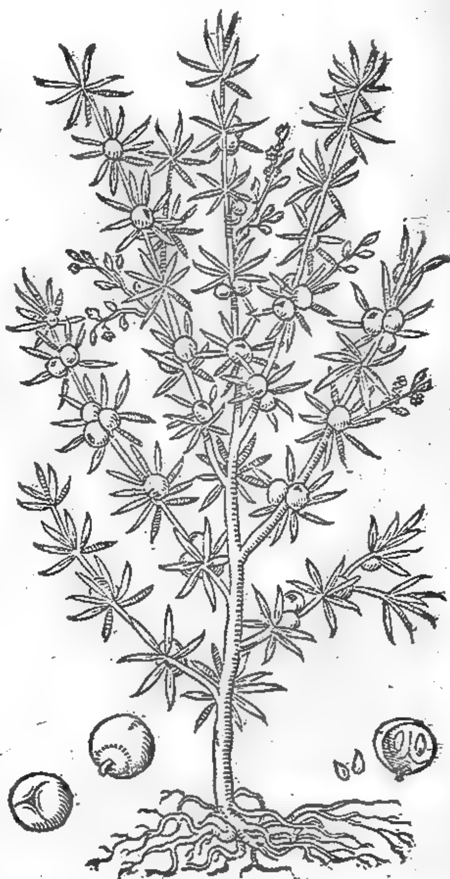
Excalfacit & siccat ordine tertio: Baccæ tamen siccant ordine tantum primo. Galen. 6. simp. me. Attenuat, aperit, digerit, resoluit, adstringit, roborat. MATT.

VIRES.

Bibuntur folia, aut eorum succus vtiliter contra Viperarum morsus. Earundem decoctum menses elicit, & vrinas: Baccæ stomacho vtiles: Præstant eædem contra pectoris vitia, tussim, inflationesque. Resina suffita, aut aspersa destillationes sistit: hausta verò mensium abundantiam cohibet, tineas ventris necat, resolutis neruis medetur. & sanguinis excreationes supprimit, quin etiam fluentes hæmorrhoidas; In solutionibus dentium addita dolorem mulcet, quod & baccarum decoctum ex vino efficit. Carbones è Iuniperi ligno paratos, & suo ipsius cinere sepultos, integro anno ignem fouere Chymistæ promittunt. MATT.

*IVNIPERVS maior, in Galloprouincia Cade vocata.

IVNIPERVS MAIOR.

FORMA.

Folio est alterius Iuniperi maiore, acuto, pungēte, bacca triplo maiore, resinosa. Lignum suauis est odoris, & liquorem exudat, Oleum de Cade dictum.

LOCVS.

Vulgatissima est in Galloprouincia, necnon in pluribus Italiæ locis.

QVALITATES ET VIRES.

Pollet ijsdem quibus præcedens.

APPENDIX.

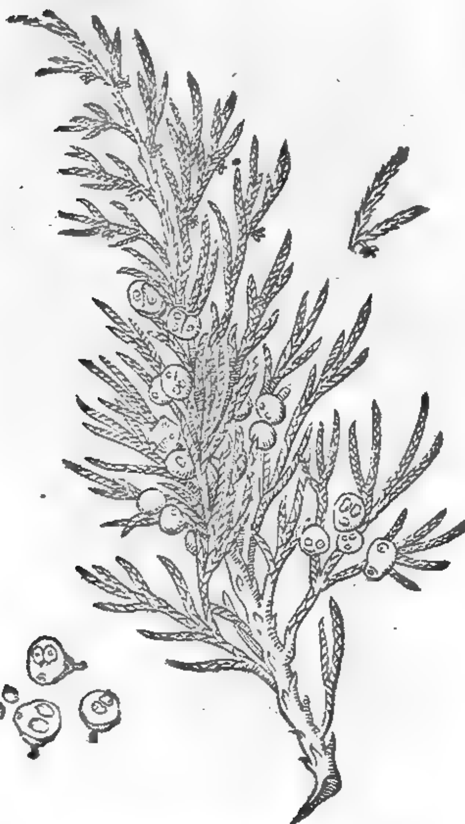
MATT. Pauci admodum sunt, qui non putent Oxycedrum esse Iuniperum maiorem, adeò vt plerique vulgarium illam ab hac nesciãt distinguere.*

SABINA.

NOMINA.

SABINA, Græcis, βράθυς] Arabibus, *Abel, Abehel, siue Alhorar.*] Italis, *Sabina, & Sauina.*] Germanis, Sebenbaum.] Hispanis, *Sabina.*] Gallis, *Sauinier.*] Boëmis, *Klaßterka chuuogka.*] Polonis, *SZauuina.*

SABINA.

GENERA.

Genera duo: Alterum frugiferum, alterum sterile. DIOSC. MATT.

FORMA.

Fructifera folijs exit Myricæ crassioribus, minimè aculeatis. Differētia in baccis. In altera enim cæruleæ, in altera rubentes spectantur. DIOSC. MATT.

LOCVS.

Seritur in apricis, & collibus, in hortis, & viridarijs, ac etiam sponte per se prouenit. MATT.

QVALITATES.

Tenuium maximè est partium: Excalfacit, & siccat ordine tertio: gustu acri & amaro, & adstringente. Digerit, resoluit, aperit, prouocat, abstergit, penetrat, sitim accendit. Gale. li. 6. sim. med. MATT.

VIRES.

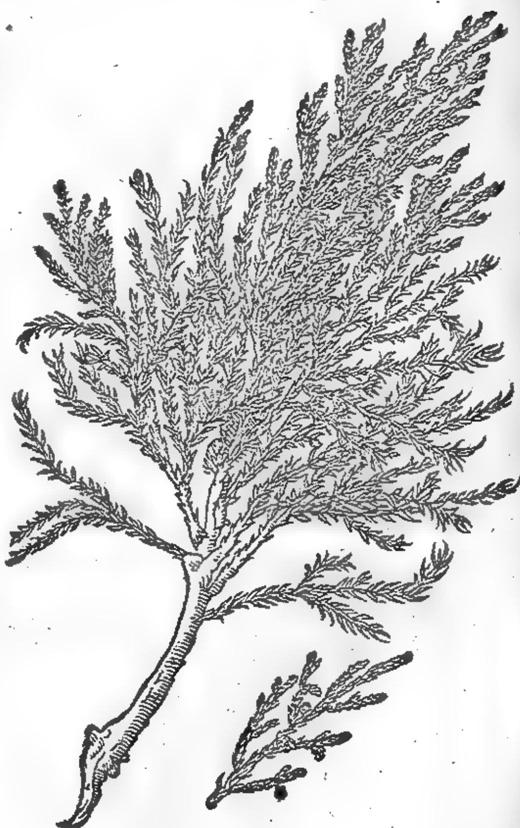
Vrinam sanguinolentam ducit, menses elicit: fœtum interficit, ac etiam expellit, cum pota, tum suffita. Vtriusque folia nomas cohibent, vlcera in capitibus puerorum manantia sanāt, foliorum puluere, & butyro bubulo illito: Suffita gallinarum pituitam, & grauedinem excutit. Ex butyro & melle delincta, asthmaticis medetur. Nigra & sordida vlcera cum melle purgat. Additur quoque multis in antidotis. DIOSC. Gal. ibid. MATT.

CENSVRA.

Qui Sabinam bacciferam non concedunt, apertè delirant.

SABINA Sterilis, Græcis, βράθυς στειρωτικὸς.] Italis, *Sauinā sterile*.

SABINA STERILIS.

FORMA.

MATT. Vulgaris est notitiæ, folijs cupressi ferè similibus, sed acuto pungentique cacumine, grauiter olentibus, amariusculis, feruentibusque.

LOCVS.

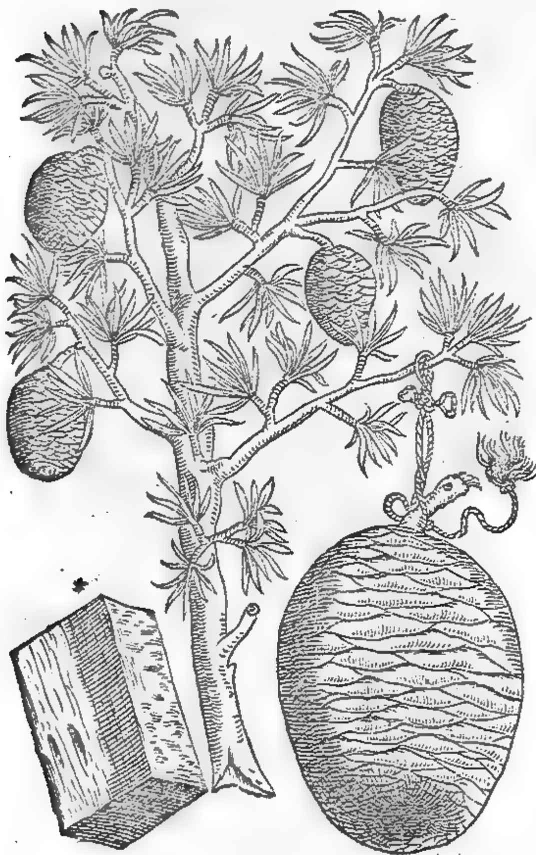
Idem. Nascitur in apricis, & seritur quoque in hortis & viridarijs.

QVALITATES ET VIRES.

Idem. Non adeò multum differt à baccifera, verùm tum acrior est, tum quoque graueolentior: Excalfacit, & siccat tamen valentius. Digerit, resoluit, aperit, abstergit, prouocat, & parumper adstringit.

CEDRVS, Græcis, Κέδρος.] Arabibus, *Serbin.*] Italis, *Cedro.*] Resina autem eius Latinis, Cedria, Græcis, Κεδρία.] Arabibus, *Kitran, Sut, Alkitran.*] Italis, *Cedria.*

CEDRVS.

GENERA.

Duum generum est: Maius videlicet & minus. Maioris genera duo, quemadmodum & minoris. MATT.

FORMA.

Procera arbor est, Abieti perquàm similis. Quæ in maioris genere floret, fructũ non fert. Altera verò contra, nunquam floret, sed conos tamen profert cupressi longè maiores. Resinam fundit laudatissimam. Ligni materies æterna. Idem.

LOCVS.

Maior in Syria, Iudæaque prouenit, & præsertim in Libano monte. MATT.

QVALITATES.

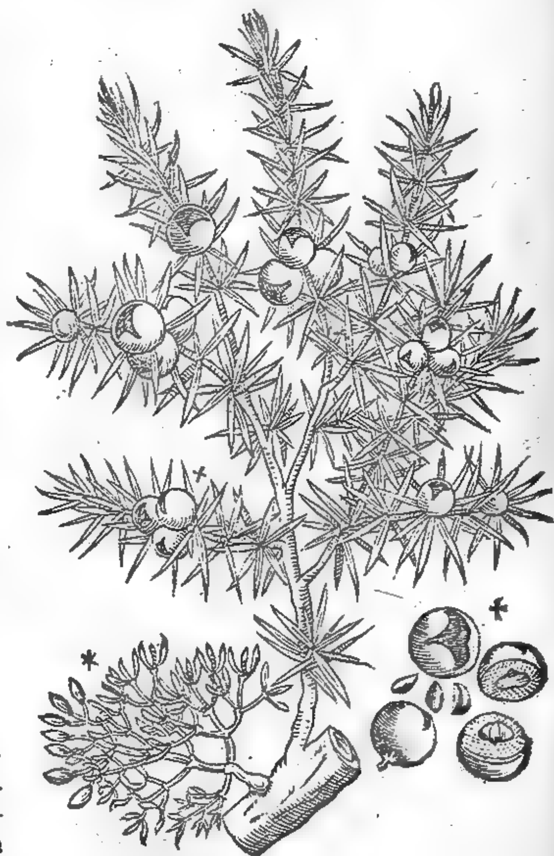
Vtraque est calidæ, siccæque temperaturæ, tertio quodammodo ordine secundum vtranque: At Cedria quartum ferè gradum attingere videtur, abundè calida simul, & tenuium partium. Galen. 7. simp. me. Eadem attenuat, digerit, resoluit, expellit, putrefacit. MATT.

VIRES.

Cedria infusa defuncta corpora conseruat, & viua putrefacit: additur ocularibus medicamentis, magno iuuamento. Vermes aurium necat: cauis dentium indita eos frangit, & dolores leuat. Conceptum impedit inuncto ex ea genitali ante coitum: pediculos illitu enecat: pulmonum vlcera purgat, & obesos extenuat. DIOSC.

CEDRVS PHOENICIA, Græcis, ἀρκευθος.] Italis, *Cedro minore.*

CEDRVS PHOENICIA.

FORMA.

Gale. li. 7. simp. me. Arbor est Iunipero per omnia similis. Sed maioribus folijs aculeatisq;: baccis quadruplo maioribus, colore aureo rufescente, sapore dulci, esui haud ingrato.

LOCVS.

MATT. Nascitur in Iapidiæ montibus, non longè à Pesino oppido.

QVALITATES.

Gal. lib. 7. simp. me. Excalfacit, & siccat ordine ferè tertio. Aperit, prouocat, resoluit, digerit.

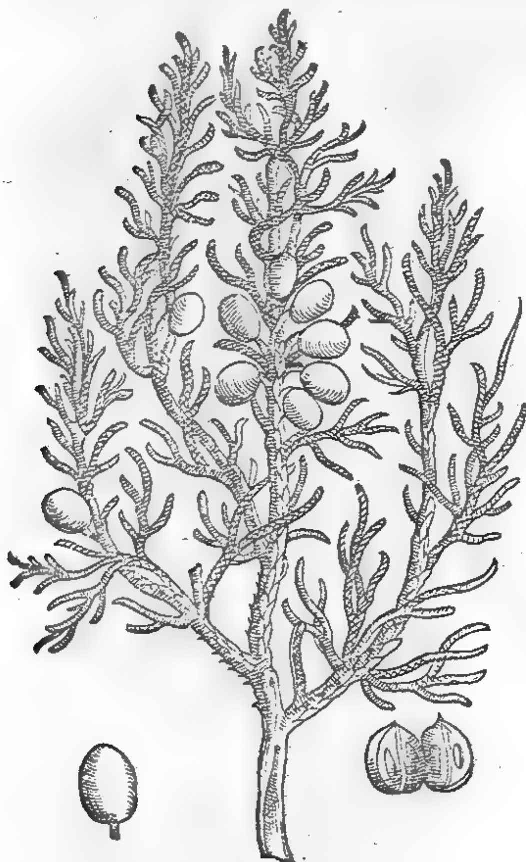
VIRES.

DIOSC. Baccæ stomacho aduersantur: auxiliantur tamen tussientibus, conuulsis, & vrinæ stillicidio laborantibus. Eædem cum pipere potæ menses ducunt. Sumuntur quoque contra leporem marinum, ex vino. Inunctæ toti corpori ex ceruina medulla, aut adipe: à serpentibus hominem tutum reddunt. Ideoque bellè adduntur in Antidota.

LYCIA

LYCIA Cedrus, Græcis, Κέδρος λυκία.] Italis, Cedro Lycio.

LYCIA CEDRVS.

FORMA.

Folijs cõstat Phœniciæ lon gè minoribus, frequentioribusque longè minus aculeatis, ita vt Iuniperum paruam quadantenus referat. Eadē, si digitis atterantur non insuauem spirant odorem, talis enim habetur, qualis ferè in pineorum strobilis percipitur. Cortice caudex obducitur subrufo: ramos emittit lentos, vitilium instar: baccas gerit alterius, minores, rubentesque, amaro sapore: odore non ingrato. MATT.

LOCVS.

Nascitur in quibusdā Morauiæ montibus. Idem.

QVALITATES.

Excalfacit & siccat, minus tamen quàm Oxycedrus. Idem.

VIRES.

Eadem ferè omnia præstat quæ Oxycedrus, sed non adeo valenter. Idem.

LAVRVS,

LAVRVS, Græcis, Δάφνη.] Arabibus, *Gaur, siue Gar.*] Italis, *Lauro.*] Germanis, *Lor-berbaum.*] Hispanis, *Lauret, siue Laurerio.*] Gallis, *Laurier.*] Boëmis, *Bobeck.*

LAVRVS.

GENERA.

DIOSC. Laurus quædam tenui folio constat, altera latiore.

FORMA.

MATT. Vtraq; folia habet oblonga, lata, in acutum desinẽtia, solida & odorata: flores vtrique tenues, muscosique: Baccas oliuis haud dissimiles: è quibus Laurinum fit oleum.

LOCVS.

Idem. Nascitur in apricis nõ longè à mari, & circa amœnos lacus, quòd frigoris & algoris sit impatiens. In Italia copiosa in hortis, viridarijs, & collibus seritur, ac etiam per se nascitur.

QVALITATES.

Gale. li. 6. simp. me. Folia & baccæ excalfaciunt, & siccãt vehementer, atque hæ quoque magis quàm illa. Radicis autẽ cortex nonnihil adstringit, & minus acris est, & minus calida.

MATT. Laurus attenuat, aperit, prouocat, incidit, emollit, digerit, flatus pellit.

VIRES.

DIOSC. Opitulantur fotu omnes lauri partes vuluæ, & vesicæ vitijs. Baccæ tritæ, & melle, aut passo exceptæ, delinctæque, auxiliantur omnibus thoracis rheumatismis. Dantur contra Scorpionum ictus: Illitæ vitiligines emaculãt. Earundem succus vtilissimè aurium dolori, & grauitati instillatur, cum vino vetere, & rosaceo.

MATT. Radicis cortex pota, calculos rumpit, & partus necat. Septem lauri baccæ à prægnantibus propediem parituris, cùm se dormitum recipiunt deuoratæ, facilem, fœlicemque partum præstant.

* TINVS. Laurus Syluestris, Catoni Laurus Syluatica. Græcè Δάφνη ἀγρία.] Italis, *Lauro saluatico, Lauro regia, Lentagine.*] Brutijs, *Molesso.*] Hispanis, *Vua de perro, Follado, Durillo.*

TINVS.

FORMA.

Est cærulea bacca. Vuarũ granulis simili in Corymbacea vmbella copiosè disposita, sapore acerbo, tenui pericarpio, tenui quoq; crusta seminis, quam præcedit flos ex albo purpurascẽs, ramulorum summitates obtinens. Ipsa stirps lauro humilior est, in alas diuisis ramis longiusculis articulatis, quibus adnascuntur folia ordine distincta eo, vt semper gemina sibi inuicem opponantur, Laurina fere, nitẽtia, inodora tamen & lata, lanugine tenuissima pubescentia. Plin.

LOCVS.

Peregrina nobis hęc stirps est, in paucorum hortis conspicua. Italiæ ac Hispaniæ agri & alię forte regiones huius feraces sunt, inprimis verò ea syluæ Hetruriæ abundant.

VIRES.

Nemo veterum harum meminit, nec recentiorum quispiam.*

PLATA-

PLATANVS, Græcis, *πλάτανος.*] Arabibus, *Dulb.*] Italis, *Platano.*] Gallis, *Plan, siue Plane.*

PLATANVS.

FORMA.

MATT. Procera, ramoſaque arbor Platanus eſt, folio vitigineo, craſſiore, inferna parte albicante: Cortice veſtitur craſſo, ſubcandicante. Floſculos edit tenues, pallidosq; baccis rotundis, ſcabris: longo à pediculo dependentibus.

LOCVS.

Plin. Amat flumina & fontes, etſi vini irrigatione plurimum gaudeat.

QVALITATES.

Galc. li. 8. ſimp. mc. Platanus humidioris, frigidiorisque eſſentiæ eſt, non ita multò quam ſymmetra: Atqui cortex, & pilulę magis exiccant.

VIRES.

Tenera folia prohibẽt, reſoluunt, reprimunt, & phlegmonas naſcentes adiuuant: in vino autem decocta & illita, oculorum fluxiones ſiſtunt: corticis decocto ex aceto parato vtiliter colluuntur in dolore dentes: Virides pilulæ in vino potæ ſerpentium morſibus auxiliantur. Exceptæ autem adipe igni ambuſta ſanant.

*ACER

*ACER maior, nonnullis Platanus Germanica, alijs Carpinus Plinij, Græcis, σφένδαμνος.] Germanis, Ahorn/Waldeschern.] Gallis, *Plasne.*

ACER MAIOR.

GENERA.

Tria sunt Aceris genera: maior Sphendamnos dicitur, minor Glinos, & tertium genus est *κλινότροχος*. Theop.

FORMA.

Maior pulchra arbor est & procera, cortice mediocriter leui, materia interiore tenera & tractabili, ramos expandit plures, quibus folia lata, viriginea, pediculo rubẽte annectuntur, flores confertim dependent ex viridi flauescẽtes, quibus succedunt fructus alati gemelli vni pediculo ex aduerso adhærescentes.

LOCVS.

Montib. gaudet, sed & planis & campestribus assuescit.

FACVLTATES & VIRES.

Aceris radix contusa iocinoris doloribus efficacissime imponitur. Plin.

Sere, Sam.

Si latus immeritum morbo tentatur acuto,
Aceris radicem tundis & vnà
*Cum vino capis, hoc præsens medicamen habetur.**

FRAXI-

FRAXINVS, Græcis, μελία.] Italis, *Fraßino.*] Germanis, Eschenbaum.] Hispanis, *Frasno.*] Gallis, *Fresne.*] Boëmis, *Gelin.*] Polonis, *Zesion.*

FRAXINVS.

GENERA.

Theophr. lib. 3. c. 11. de hist. plant. Genera eius duo: Excelsum alterum, ac procerum. Alterū humilius, & minus auctile.

FORMA.

Idem. Excelsum lignū habet candidum, crassiuenium, neruatum, mollius, enodius, ac crispius. Humile verò scabrius, durius, & flauius. Vtraque folijs est laurinis haud absimilis, angustioribus tamen, & sensim per ambitum serratis, sorbi modo prodeuntibus. MATT. Fructum fert in siliquis linguis auicularum similem, subrubrum, & gustu amariusculo, ac medicato.*Præter fructum alia quædam fert, vt muscos in globum coactos specie pillularum.*

LOCVS.

MATT. Nascitur in mōtibus & cliuosis syluis.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit & siccat, adstringit, resoluit, abstergit, attenuat.

VIRES.

Diosco. Folia, aut earum succus ex vino pota, viperarum morsibus medentur. MATT. Spuma è viridi ligno manans dum incenditur, addito cyclamimi, & rutæ succo: omnibus simul parumper calefactis surditati auxiliantur, si in aurem sanam infundantur, dum se cubitum recipit æger. Corticis recentis decoctum potum lienem absumit. Fructus datur vtiliter potandus in lateris dolore, & ad vrinam ciendam. Idem venerem excitat, & in furno siccatus, potusque calculosis auxiliatur.

POPVLVS alba, Græcis, Λεύκη. Arabibus, *Haur*. Italis, *Populo bianco*. Germanis, Weissen Poppelbaum. Hispanis, *Alamo blanco*. Gallis, *Peuplier*.

POPVLVS ALBA.

GENERA.

Tria populi sunt genera: Alba de qua nunc sermo est, Nigra, & Lybica, siue Alpina. MATT.

FORMA.

Alba arbor est procera, crasso cortice, sed læui. Folia sunt illi vitiginea, inferna parte maximè albicantia, ac lanuginosa. Infrugifera arbor est. Idem.

LOCVS.

Nascitur circa flumina, & vliginoso tractu. Idem.

QVALITATES.

Mistæ quodammodo temperaturę est, ex aqua tepida, & terrena extenuante essentia, quin etiam abstergentis facultatis est particeps. Gale. li. 7. simp. me.

VIRES.

Cortex vnciæ pondere potus subuenit Ischiadicis, & vrinæ stillicidio: cum mulino rene haustus, sterilitatem inducit. Idem præstant etiam folia à purgatione ex vino pota: Instillatur vtiliter foliorum succus in aurium doloribus. Gemmæ quæ primo foliorum partu extuberant, ex melle illitæ hebetes oculos iuuant. Tam albæ quàm nigræ cortex particulatim incisus, & sulcis stercoratis obrutus, quocunque anni tempore edules fungos profert. Idem præstat alba populus humotenus secta, & aqua calida, quæ fermentum exceperit, perfusa: infra quatriduum enim fungos dabit, esui quàm gratissimos. DIOSC. MATT.

POPVLVS Nigra, Græcis, αἴγειρος. Arabibus, *Haurromi*. Italis, *Poplo negro*. Germanis, Aspen/siue Popel Weiden. Hispanis, *Alamo*, *Nigriglio*. Gallis, *Tremble*.

POPVLVS NIGRA.

FORMA.

MATT. Nigra albã proceritate superat: folio est hederaceo, nõ tamen vt in alba dissecto, sensim per ambitum serrato, apice in acutum desinente. Fructum fert racemosum, baccis Erui magnitudine, in quibus copiosa, albaque lanugo concluditur. Cortex est illi cinereus, crassusque: Materie alba ac contumaci, ad ædium & vtensilium fabricas idonea.

LOCVS.

MATT. Nascitur in fluuiorum ripis, & scrobium aggeribus.

QVALITATES.

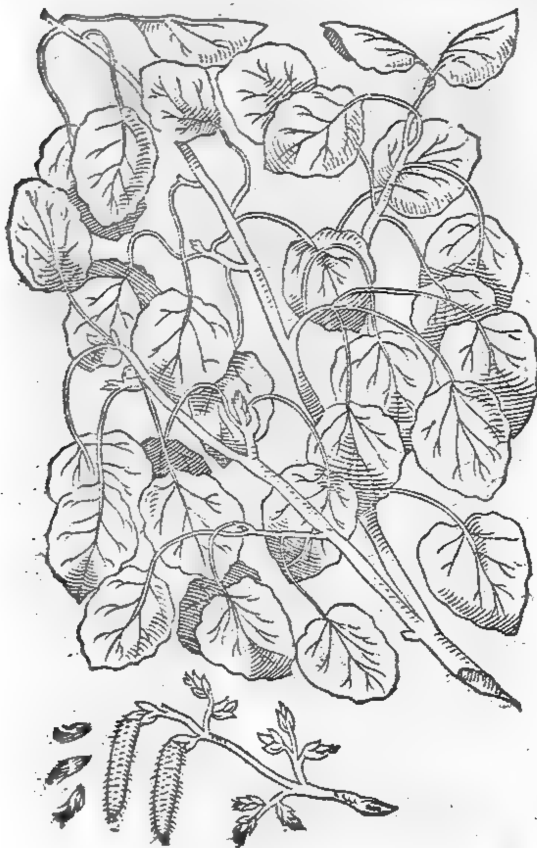
Gale. li. 6. sim. med. Flores excalfaciunt ordine primo, in desiccando verò & humectando, parum temperatis, & medijs ad siccius deflexerunt. Verùm subtiliũ potiùs quàm crassãrum sunt partium. Folia autem quodammodo floribus similia sunt, verùm imbecilliora: Flores & folia digerunt, resoluunt, & attenuant: quæ omnia efficacius præstat resina.

VIRES.

DIOSC. MATT. Folia recentia ex aceto illita podagricos iuuant. Baccæ ex aceto potæ comitialibus auxiliantur. Prima erumpentia germina odorata sunt, & glutinosa, conciliant eadẽ capillorum nitorem, ijs contusis cum recenti butyro, insolatis, & illitis.

POPVLVS Lybica, siue Alpina, Græcis, κερκὶς. Italis, *Popolo montana.*

POPVLVS LYBICA.

FORMA.

Folio est cæteris tenuiore, rotundiore, angulosoq; punctim albis notis consperso, tenuiq; pediculo appenso, continuò ferè se mouente, etiam si nullus in aëre spiritus sentiatur. Caudice est cæteris breuiore, nigrioreq; cortice vestito, & materie imbecilliore, alba tamen & tenaci: Fructum nullum fert nec flores. MATT.

LOCVS.

Nascitur in montium syluis, & syluestribus locis. Idem.

QVALITATES.

Qualitates illi sunt quales & cæteris generibus. MATT.

VIRES.

Folia eadem præstant, quæ Nigræ, non tamen adeò sunt efficacia. Idem.

ALNVS, Græcis, *κλήθρα*. Italis, *Alno, Onio Onizo, & Auno*. Germanis, Erlenbaum. Gallis, *Auno*. Boemis, *Vuolſa*. Polonis, *Olſa*.

ALNVS.

FORMA.

MATT. Folio eſt coryli, craſſiore cortice ſcabro, materie molli, rubente. Fructum fert viridem, oblongum, moris forma ſimilem, ſquamoſumq;, matureſcit autumno, minuto intus ſemine, fuluo colore.

LOCVS.

Theophr. Naſcitur ſecus flumina, & vliginoſo tractu.

QVALITATES.

MATT. Exiccat manifeſtè, ſed in frigiditate & caliditate, parum à medijs abeſt.

VIRES.

MATT. Folia reſoluunt, reſtringūt, delaſſatosque recreāt. Cortex verò præter hæc corroborat. Folia recentia illita tumores abſumunt. Eadem pedum plantis ſuppoſita fatigatos viatores iuuant. Pulices necant rore matutino aſperſa, & in cubiculis ſparſa. Cortex, quòd magis aſtringat, vſurpatur gallæ vice ad coria inficienda. Sunt etiam qui eo vnà cum fructu vtantur pro galla ad ſcriptorium atramentum parandum. Expetuntur pali ex alno parati ad ædificiorum fundamenta, quæ in fluminibus & aquoſis locis ſtruuntur, quòd in aqua nunquam putreſcant.

BETVLA

BETVLA, Græcis, Σημύδα. Italis, *Bettola, Betula, & Bidollo.* Germanis, Bircken. Boëmis, *Brika.*

BETVLA.

FORMA.

Folijs exit, nigræ populi haud absimilibus, per ambitum serratis. Iulos edit, vt Corylus: sed fructũ nullum. cortex illi albus, membranosusque, bituminosus, & pinguis. Materies candida, flexilis, ac tenax, caudice terebro perforato, aqua clarissima, copiosaque distillat, & potu non ingrato. MATT.

LOCVS.

Nascitur in syluis Septentrionalibus, præsertim locis frigidis, ac niuosis. Idem.

QVALITATES.

Folia excalfaciunt, & siccant, resoluunt, attenuant, abstergunt, aperiunt, & amara sunt. Cortex verò, quod bituminosus sit, excalfacit, & emollit. Idem.

VIRES.

Aqua quæ è perforato caudice distillat, cùm renum, tum vesicæ calculos eijcit. Illita faciei nitorem conciliat, & maculas delet. Eadem oris vlcera sanat. Foliorum succus coagulo admistus, caseum à teredine & vermibus præseruat. Ligni materies ad cingenda vinaria vasa peridonea est. Alpini è corticibus conuolutis nocturnas faces parant: Bituminosi enim cùm sint, nõ minus quàm tæda flagrant, & incenduntur: optimi quoq; è Betula parantur carbones ad fundenda metalla peridonei. Idem.

VLMVS, Græcis, πτελέα: Arabibus, *Didar, siue Luzach:* Italis, *Olmo:* Germanis, Vlmen/Rüstenholtz. Hispanis, *Vlme.* Gallis, *Orme.*

VLMVS.

GENERA.

Theoph. Campestris, & Montana, quam Græci, ὀρειπτελέαν vocant.

FORMA.

Theoph. Montana rectior, auctior, ac procerior. Campestris fruticosior. Vtraque folium habet crispum, asperum, leuiter circum serratum oblongumq;. MATT. Folliculos profert magnos, numerosos, crispos, humani scroti ferè effigie, lento, claroq; liquore refertos, culicibus quoq; numerosis conclusis. Ligni materies neruosa, tenax, robusta, non tamen speciosa. Montana siliquas & semen profert. Cortex exterior illis est asper crassusq;, interior verò qui lignum ambit, lori modò lentus.

LOCVS.

Theoph. Plin. Montana in montibus; campestris, in campestribus locis habetur.

QVALITATES.

Gal. MATT. Folia, & cortex adstringunt, inspissant, abstergunt, resoluunt, emolliunt, glutinant.

VIRES.

DIOSC. Crassior cortex ex vino vnciatim potus pituitas, & aquas trahit. Fouentur vtiliter fracta ossa, foliorum, & radicum corticis decocto. Humor è medulla castratæ arboris, defluentem capillum reddit, & continet ne fluat illitus. MATT. Liquor in folliculis contentus vitreo vase exceptus sepelitur in fimo equino calido, sale vasi substrato, vigintiquinq; diebus, quo postea vulnera celeriter sanantur, si cum splenijs illinantur. Quin etiam puerorum, adolescentiumque enterocelas sanat.

CARP

CARPINVS; Græcis, ζυγία. Italis, *Carpino*.

CARPINVS.

FORMA.

Arbor est folijs vlmo proximis, tenuioribus tamen; caudice procero, cortice subalbicante, scabro: ramis copiosis, robustis, foliosis patulisq;. Ex his per Æstatẽ petioli quidam pendent, è quibus triquetra quædam folia subpallida circumquaq; racematim exeunt, quorum medius apex, cæteros longitudine superat, & inter hos parua quædam capitula spectantur, ciceris magnitudine, aut paulo maiora, in quibus semen. Radicibus nititur firmis, crassisque. Ligni materies alba, solida, tenaxq;, è quibus iuga boum villici parant. MATT.

LOCVS.

Crescit passim in omnibus fere syluis. Idem.

QVALITATES, ET VIRES.

Qualitates, atq; vires, nemo est (quod scinerim viderimq;) qui describat. Idem.

ARVNDO, Græcis, *Κάλαμος*. Arabibus, *Casab*. Italis, *Canna*. Germanis, Rhor. Hispanis, *Canas*. Gallis, *Cannes siue Roseaux*.

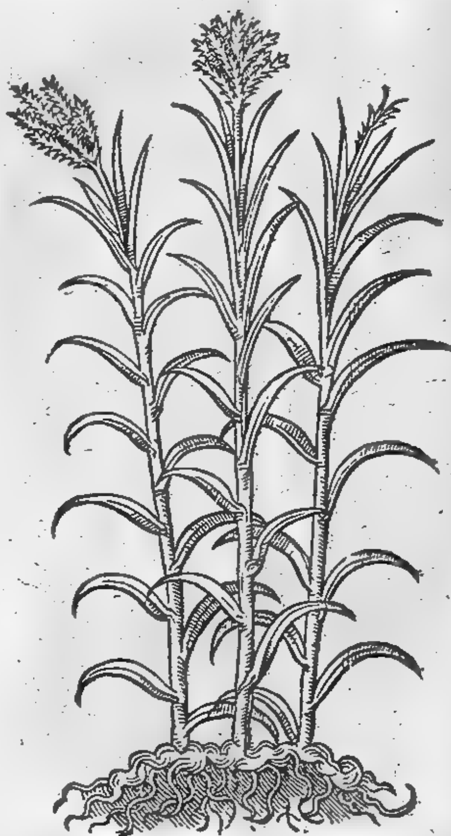
GENERA.

MATT. Domestica, quæ seritur, & Aquatica spontè proueniẽs, quanquam Plinio Arundinũ 29. describantur genera.

FORMA.

Idem. Satiua, quæ è radicum geniculis seritur, ad vitiũ palos, ad decem cubitorum altitudinẽ adolescit, robusta, ac firma, intus tamen inanis, compactis per interualla geniculis: cortice squamoso, aspero, subalbicante. Folia habet longa milij Indici similia, aspera vbiq; superficie: & acuta circumferentia. Radix illi est albicans, dura, tuberosa, contorta, informis, geniculataq;. Secantur quotannis humotenus: sectæque illico regerminant.

ARVNDO.

LOCVS.

Idem. Domestica in imis vinearum locis seritur. Vliginoso præsertim solo: Aquatica autem sponte prouenit, cùm stagnantibus aquis, tum quoque in fluminibus, & mari.

QVALITATES.

Gale. li. 7. simp. me. Cortex adustus excalfacit ordine tertio, ac etiam plus siccat. Viridia folia refrigerant. Folia & cortex adstringunt, abstergunt, & corroborant: radix verò attrahit.

VIRES.

DIOSC. MATT. Folia tusa & imposita, ignibus sacris medentur. Corticis cinere sanãtur alopeciæ. Radix pota menses & vrinas ciet. Eadẽ recens tusa, & illita scorpionum ictibus auxiliatur, quin etiam aculeos, & alia corporibus infixa extrahit.

ARVNDO palustris, Græcis, Κάλαμος ἕλειος. Italis, *Cannella, & cannuccia aquatica.* MATT.

ARVNDO PALVSTRIS.

FORMA.

Calamo est tenui, geniculato, læuibus internodijs, inani ac fragili, folijs longis, asperis, & per ambitum acutis: paniculis in summitate comosis tactu mollibus, læuibusque. Idem.

LOCVS.

Prouenit sponte in paludibus, lacubus, & cæteris stagnantibus aquis. Idem.

FACVLTATES, ET VIRES.

Vires sunt illi eædem, quæ & cæteris generibus. Idem.

MYRICA siue Tamarix, Græcis, *Μυρίκη*. Arabibus, *Tarfa, seu Carfa*. Italis, *Tamarigio*. Germanis, Tamaristen. Hispanis, *Tamargueira, siue Tamaris*. Gallis, *Tamarisc*.

MYRICA.

GENERA.

DIOSC. Duum est generum. Vrbanum & syluestre.

FORMA.

DIOSC. MATT. Vrbana, folijs est cupressi viridioribus: Fructumq; gerit gallæ similem, & in altum arborescit. Syluestris folia habet Sabinæ bacciferæ similia, tenuiora tamen, ac magis virentia, fructum quasi florem ferens compage muscosum.

LOCVS.

DIOSC. Vrbana, in Ægypto & Syria prouenit: Syluestris in fluuiorum alueis fruticat.

QVALITATES.

Gal. lib. 6. simp. me. Abstergẽtis est, ac incidentis facultatis, absq; perspicua desiccatione: & adstrictionem nonnullam habet.

VIRES.

DIOSC. Domesticæ fructus datur vtiliter cruenta expuentibus, cœliacis, & contra fœminarum profluuia, regium morbum, & phalangiorum morsus. Illitus tumores inhibet, Vtriusq; cortex in eosdem vsus adhibetur. Foliorum decoctum potum ex vino lienem absumit, dentiumq; dolorem collutione sedat, & in desessionibus muliebria cohibet. Sarmẽtorum cinis aspersus ambusta sanat. Rami concisi, & ex aceto illiti lienem attenuant. Cortex potus alui fluxiones sistit: Radicum decoctum diutius cum passis vuis potum, lienosam elephantiasim curat.

Serap. Alcãzius.

ERICA

ERICA, Græcis, ἐρείκη. Italis, *Erica*. Germanis, *Heiden*. Hispanis, *Queiro*. Gallis, *Bruyere*.

ERICA.

FORMA.

Frutex est non multũ à Myrica differens, colore rorismarini, & penè folio, floret bis in anno, Vere scilicet, & Autumno, floribus paruis, copiosis, subrubentibus. Pli. lib. 24. cap. 9.

LOCVS.

Nascitur in aridis, in campestribus, collibus, & syluis. MATT.

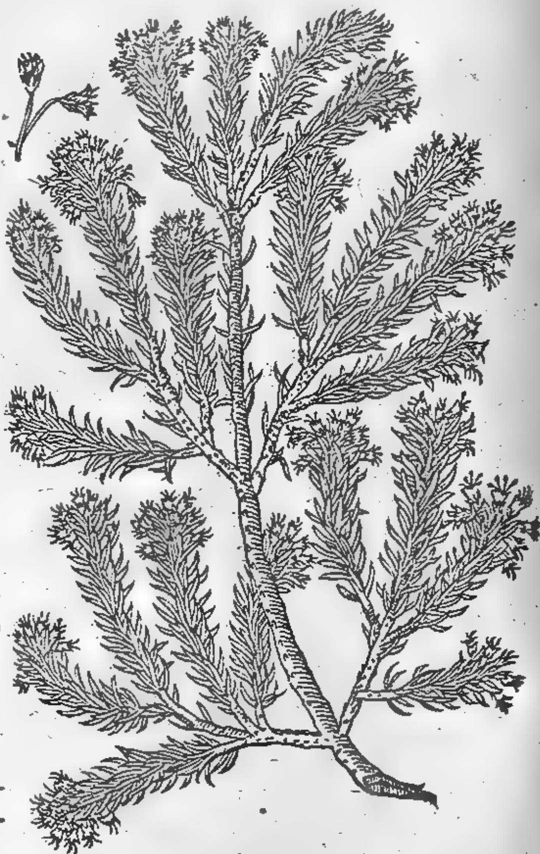
QVALITATES.

Digerendi per halitum facultatem habet. Gale. li. 6. simp. me.

VIRES.

Folia & flores serpentium ictibus illitu medentur. DIOSC. Foliorum & florum decoctum quinq; vnciarum pŏdere diebus triginta potum, vesicę calculos frangit, idque fœlicius succedit, si à trigesimo die in balneo eiusdem decocti sederint affecti aliquot diebus continuis, & super ipsa Erica decocta sederint: Florum decoctum potum lumbricorum, & ventris doloribus medetur: foliorum succus impositus oculorum imbecillitati succurrit. MATT.

ERICA altera, Italis, *Erica seconda.*

ERICA ALTERA.

FORMA.

MATT. Ramos edit tenues, folijs alterius longioribus, acutioribusque, angustis, ac numerosioribus, quibus circumquaq; ramuli stipantur. Flores edit paruos rubentesque.

LOCVS.

Idem. Nascitur arido solo, & in collibus apricis, & montibus non valde excelsis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Si hæc planta Erica est: Ericæ facultatibus proculdubio insignitur.

CENSVRA.

Idem. An hæc planta Erica legitima sit, aliorum indicio relinquo.

ERICA BACCIFERA, Matthiolo.

ERICA BACCIFERA.

FORMA.

Procumbit hæc planta humi, & latas occupat areas, folijs penè vulgaris Ericę: Baccas edit in purpura nigricantes, iuniperinis non absimiles, sed molliore pulpa, lenta, vt in prunis, quæ mense Augusto maturescunt. Ramis est lignosis obsequiosisque. MATT.

LOCVS.

Prouenit in montibus, qui Boemiam à Silesia disterminant, & à quorum fontibus Albis fluuius originem ducit. Idem.

FACVLTATES, ET VIRES.

De qualitatibus & viribus, quid certi dicam, non habeo. Idem.

RHAMNVS

RHAMNVS, Græcis, *Ῥάμνος*. Arabibus, *Nausig, siue Naûsegi*. Ital. *Ramno, siue Marruca*. Hispanis, *Scambrones*. Gallis, *Burguespin, siue Neprun*.

RHAMNVS.

GENERA.

DIOSC. Trium est generum: Candidum, Candidius, Nigrum.

FORMA PRIMI.

DIOSC. MATT. Candidum ramos fert rectos in acutæ spinæ modum, folijs paruis, oblongis, subpinguibus, tenuibus. Baccis rubentibus, pisi magnitudine, cortice albo, & tenui.

LOCVS.

DIOSC. Fruticat in sepibus, & frutetis.

QVALITATES.

Gal. lib. 8. simp. me. Desiccat, & digerit excessu secundo, & refrigerat primo completo, aut secundo incipiente.

VIRES.

DIOSC. Folia ignibus sacris, & serpentibus vlceribus efficaciter illinuntur.

RHAMNVS secundus, Italis, *Marruca bianca*.

RHAMNVS SECVNDVS.

FORMA.

Primo candidior est, folijs salicis, auersa parte candidis, virgis aculeatis albicantibus: rubentibus inter folia baccis. MATT.

LOCVS.

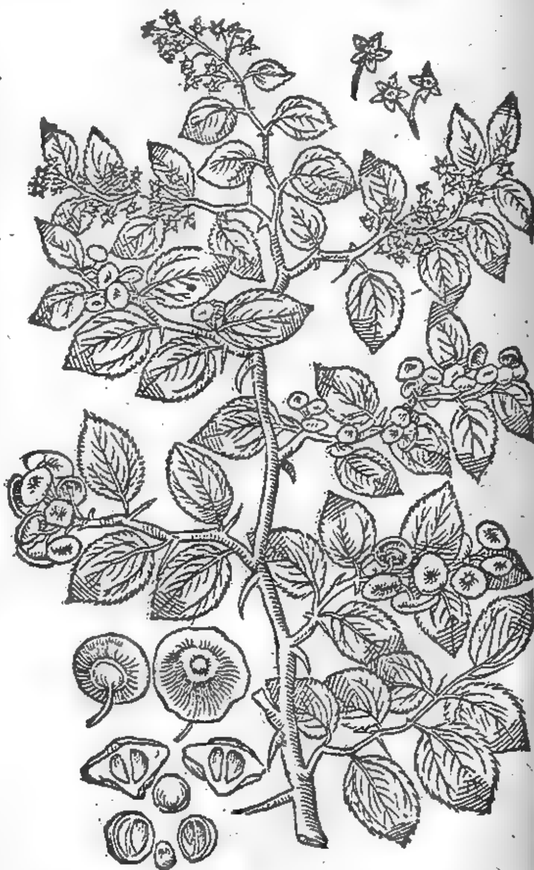
Nascitur in fruticetis, & sepibus. Idem.

QVALITATES, ET VIRES.

Viribus & qualitatibus nihil prorsus à priori genere abesse videtur. DIOSC.

RHAMNVS

RHAMNVS Tertius. Italis, *Marruca nera.*

FORMA.

DIOSC. Nigrioribus est folijs quadantenus ad ruborem vergentibus: Ramos mittit quinum
MATT. fere cubitorum, cæteris spinosiores, læui cortice obductos, fuluo colore. Fructum edit latum candidum folliculari specie, verticillo similem, in cuius medium ossiculum concluditur, in quo paruus inest nucleus. Aculei aliqui illi longi, rectique, nonnulli verò, vt rubi incurui.

LOCVS.

MATT. Nascitur in maritimis, in campestribus, & locis incultis.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Folia ignibus sacris, ac serpentibus vlceribus vtiliter illinuntur. Fama est ramo huius, valuis fenestrisve imposito veneficia depelli. Eadem omnia potest, quæ Rhamnus primus.

CENSVRA.

Falluntur qui putant Rhamnum tertium, esse Dioscoridis Paliurum, sed adhuc magis cæcutiunt, qui idem esse Dioscoridi adulterinum contendunt.

*RHAMNI

*RHAMNI SPECIES, Oleaster Germanicus. Germ. Weidendorn/Rheindorn/ oder Sandtdorn. Batauis, Seyt besien.

RHAMNI SPECIES.

FORMA.

Multis cinericeis ſurculis aſſurgit hæc arbuſcula, ſex cubitorũ aut paulo procerior, frequentius humilior, in quibus folia oblonga anguſta oleæ ſimilia, minora tamen, candidioraq́;, tenuiſſima lanugine ſubtus pubeſcentia, ſuperius vero in viri cinericia. Flores herbacei totis ramulis adnaſcũtur, quibus ſingulis deinde ſuccedunt baccæ rotundæ, Myrti aut Aſparagi baccis ſimiles, ſed minores, pulpa molli lutea, tenui glabra & ruffeſcente obducta cute. intus parua ſemina inſunt, oblonga, pallenti tunicæ inuoluta. Tota ſtirps aculeis albicantibus longisq́; vndiq; vallatur, Et multifida diffuſaq́; radice nititur. Materia eius à ſpino ſola mollitie differt.

LOCVS.

Naſcitur in Hollandiæ ac potiſſimum Flandriæ maritimis littoribus, & alibi in cõuallibus ac iuxta profluentes amnes ſolo lapidoſo arenoſoq́;. Nec deeſt Germaniæ copioſa ad Lycum Vindeliciæ amnem & ad Danubium ab eiuſdem Lyci oſtio vſq; ad Petræas fauces per quas Danubius fluit, tribus millibus paſſuum ſupra Keilheymium oppidum ſitas.

FACVLTATES.

Acinos purgatricem habere facultatem affirmant, vnde Bataui quoq; ipſos agnominarunt. Paratur & Rob de baccis illis, quod vehementer acidum eſt & attenuans & incidens, vt berberis ferè, commendaturq́; ad dyſenteriam.*

SPINA infectoria. Italis *Spino merlo, Spino Ceruino, siue Spinoguercio.* Germanis, Wegdorn.

SPINA INFECTORIA.

FORMA.

MATT. Arbuscula est non magna, folijs pyri breuioribus, & angustioribus: Ramos fundit numerosos, quorum fastigium in aculeum desinit. Baccas edit copiosas ligustrinis æquales, quæ primum virides, & per maturitatem nigræ spectantur. Ligni materies exterius albicat, medullitus verò rufescit.

LOCVS.

MATT. Prouenit in sepibus, & senticosis.

QVALITATES.

Idem. Exoluit aluum baccarum succus, aperit, & expellit, & caloris & siccitatis haud est expers.

VIRES.

Idem. Fit è baccarum succo medicamentum aluum exoluens, hoc modo. Sumuntur succi earundem libræ duæ, & saccari sesquilibra, & coquuntur ad Iulapij spissitudinem: demum linteolo percolantur additis Zingiberis, cinnamomi, & Caryophyllorum nonnihil, omnibus in puluerem contusis. Huius liquoris vncia epota crassam, lentamq; pituitam ducit: Idemq; podagricis, Ischiadicis, paralyticisque belle confert. Baccarum succo vtuntur pictores: viridem colorem inde parantes.

HAL-

HALIMVS, Græcis ἅλιμος. Arabibus, *Melochia.* Italis, *Halimo.* Venetis *Bidone.*

HALIMVS.

FORMA.

Ramos plures à radice fundit, lentos, & obſequioſos, folijs Oliuæ pinguioribus, albicantibusq́, ſalſo ſapore. Semen profert racemoſum in cauliũ ſummitatibus. DIOSC. MATT.

LOCVS.

Naſcitur maritimis locis, & circa ſalinas. DIOSC.

QVALITATES.

Excalfacit temperatè, & exiccat, & vt cætera ſalſa corroborat, adſtringit, & abſtergit. Gal. 6. ſimp. me. MATT.

VIRES.

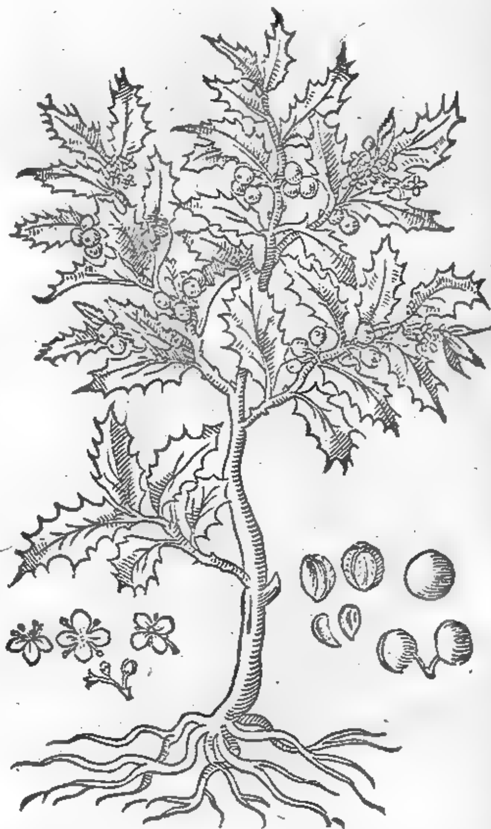
Cocta ex iure, aut aqua addito oleo, aut butyro aluum ſubducit: Radix cocta, deuorataq; lactis vbertatem facit, & cõuulſa, rupta, torminaq; mulcet. Idonea planta eſt Halimus ad ſepiendos hortorum toros, quippe obſequioſa cum ſit, facilè quocunque diſtrahitur. MATT. DIOSC.

CENSVRA.

An hæc planta legitima ſit Dioſcoridis Halimus non deſunt rationes, quæ rem dubiam reddunt.

AQVIFOLIVM. Italis, *Agrifolio.* Germanis, Waldtdisteln oder Stechpalmen.

AQVIFOLIVM.

FORMA.

MATT. Planta est arborescens, ad acutæ spinæ magnitudinem, folijs Laurinis, perpetuis, & in toto ambitu per interualla sinuatis, aculeatisq;, carnosis, ac læuibus. Virgas edit lentas, & obsequiosas, viridi libro vestitas: baccas rotundas, rubentesq; rusci modo.

LOCVS.

Idem. Arborescit in syluis, & syluestribus locis.

QVALITATES.

Idem. Radices emolliunt, discutiunt, & resoluunt.

VIRES.

Idem. Fouentur radicum decocto vtiliter articuli, qui prius luxati duritiem contraxerunt. Idem ossa fracta ferruminat. Id quod valẽtius præstat radicum ipsarum cortex excoctus, & illitus. Folia suspenduntur circa funes è quibus salsæ carnes sub tecto pendent, ad arcendos mures. Sunt qui è tuso radicum cortice arte quadam viscum parant ad aucupia.

CENSVRA.

Hallucinantur qui hanc arborem Theophrasto Agriam, siue Ariam faciunt: atq; in eodem errore versantur, qui eandem existimant eiusdem esse Cratæogonon.

ACVTA Spina, Græcis, ὀξυάκανθος & ὀξυάκανθα. Arabibus, *Ambiberberis, siue Berberis.* Italis, *Hetruscis, Bagaia: Ananiensibus Amperlo.* Germanis, Hagdorn.

ACVTA SPINA.

FORMA.

Arbor est Syluestri pyro similis, minor tamen, & valde spinosa. Baccas profert myrti, plenas, rubentes, fragiles, & intus nucleos, radicem multifidam altè descendentem. Folia Apij hortensis modo diuisa, sed longiora: floribus racemosis, ac cādidis, cortice scabro, & materie pyracea. DIOSC. MATT.

LOCVS.

Prouenit in Syluis, sepibus, & fruticetis. MATT.

QVALITATES.

Fructus est tenuium partium, & paulum quiddam incisiuum obtinet. Adstringit, roborat, & prohibet. Gal. 8. simp. me.

VIRES.

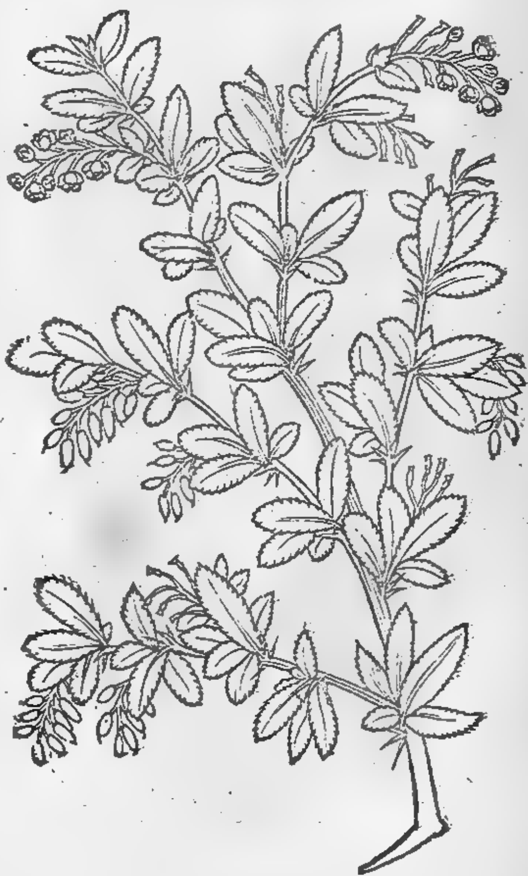
Baccæ deuoratæ alui, & fœminarum profluuia sistunt. Radix illita aculeos, & spicula extrahit: Nuclei in puluerem triti, ac poti calculos tum frangunt, tum eijciunt. DIOSC.

CENSVRA.

Deluduntur qui Berberum communis vsus oxyacantham faciunt.

BERBERVS Vulgaris, siue Crespinus. Italis *Crespino.* Germanis, Versich. Gallis, *Espine, siue Vinette.*

BERBERVS VVLGARIS SIVE CRESPINVS.

FORMA.

MATT. Complurib⁹ ab radice fruticat ramis, siue aculeatis stolonibus. Cortice vestitur candicanti, læui, tenuiq;. Ligni materies flaua sed fragilis. Tota planta acutissimis aculeis scatet, ternis simul prodeuntibus, albis, planis, fragilibus. Folia habet punicæ tenuissimis circundata spinis, flores aureos, odoratos, racematim dependentes. Fructus rubentes, baccis oblongis, racemosis, vinosisq;, adstringenti, & acido gustu. Radicibus haud altis, fuluo colore.

LOCVS.

Idem. Nascitur in sepibus, frutetis, ac senticosis locis.

QVALITATES.

Idem. Baccæ refrigerant, & siccant, cohibent, roborant, & adstringunt.

VIRES.

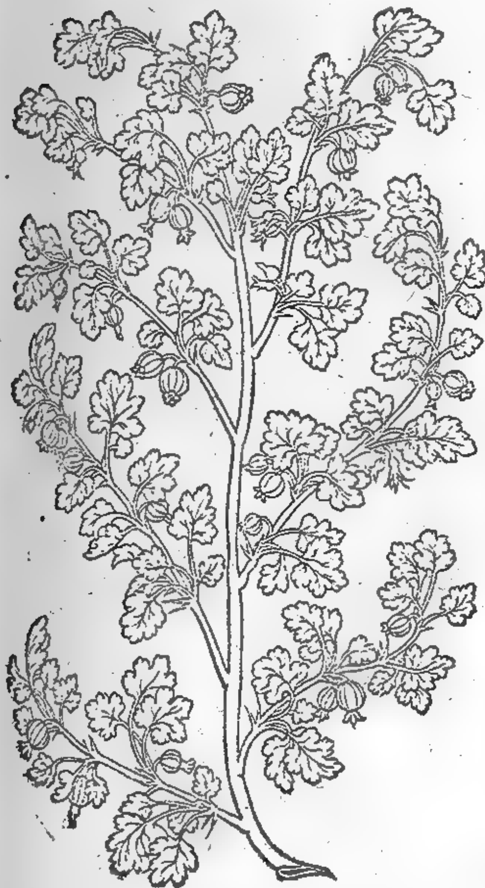
Idem. Vinum quod è baccis exprimitur, datur vtiliter potandum cum sirupo violaceo, & oxalidis aqua, in ardentibus, ac perniciosis febribus: cum myrtino autem, & aqua plantaginis, cæliacis, & dysentericis, & in fœminarum profluuijs. Idem sitim sedat ex ptisana haustum. Columellam procidentem gargarizatu reprimit. Auxiliatur quoq; sanguinem reijcientibus. Vlcera serpentia cohibet, & humida exiccat, faucium, & gutturis inflationes reprimit. Intestinorum animalia necat, ac pellit.

CENSVRA.

Decipiuntur, qui vulgarē Berberim oxyacantham legitimā esse contendunt.

VVA SPINA, siue Crispa, Italis, *Vua spina, siue vua marina.* Germanis, Creutzbeer. Gallis, *Groiselier.*

VVA SPINA.

GENERA.

Altera Satiua, altera agrestis, ac sponte proueniens. MATT.

FORMA.

Vtraq; arbuscula est parua, fruticosa, folio Apij, siue Oxyacanthæ: ramulis, ac virgis albicantibus, vbiq; aculeatis. Baccas profert rotundas, succosas, & hirsutas: & præsertim syluestris, acido, ac austero sapore. At vbi maturitatem sensere, flauescunt, & subdulces euadunt. MATT.

LOCVS.

Satiua in hortis, pomarijs, & vineis seritur, Syluestris in sepibus, & senticosis locis sponte prouenit. Idem.

QVALITATES.

Baccæ frigefaciunt: exiccant, roborant, & adstringunt. Idem.

VIRES.

Baccæ veniunt in ciborum vsum vuæ acerbæ modò: nam iusculis incoctæ appetitum excitant. Sitim sedant, & grauidarum malaciæ succurrunt. Dantur deuorandæ cæliacis, dysentericis, & cruenta expuentibus. Idem.

RIBES vulgaris, Italis, *Ribes*. Germanis, S. Johanns Treublein. Gallis, *Ribettes seu Raisins de oultremer*.

RIBES VVLGARIS.

GENERA.

MATT. Duum est generum, Domesticum, & Syluestre.

FORMA.

MATT. Paruula vtraq; est arbor, folio paruo, vitigineo: Ramulos habet lentos, è quibus fructus rubescentes, & vuæ modo racemosi dependent, baccis copiosis, rotundis, vinosis, piperis magnitudine, gustu acido, & adstringēti, cum aliqua dulcedinis specie.

LOCVS.

Idem. Domestica seritur ad sepiendos hortorum puluinos. Syluestris, nascitur sponte in Boemia, in siluosis collibus, & in alijs Germaniæ locis.

QVALITATES.

Idem. Vuæ refrigerant, exiccant, adstringunt, & roborant.

VIRES.

Idem. Datur vtiliter in acutis febribus: Ventriculum æstuantem refrigerat, sitim restinguit, nauseam, & vomitiones sistit, cibi appetentiam incitat, cæliacos & dysentericos iuuat, & biliosis fluxionibus obnoxios, sanguinis feruorem demulcet, bilis acrimoniam retundit, & impetum domat.

CENSVRA.

Cæcutiunt, qui hanc plantam Mauritanorum Ribem faciunt, ac pariter qui Vrsi vuam esse contendunt apud Galenum.

LIGV-

LIGVSTRVM, Græcis, Κύπρος. Arabibus, *Kenne, & Henne.* Officinis, *Alcanna.* Italis, *Guiſtrico, Oliuella: Oliuetta, & Cambroſſene.* Germanis, Beinholtz/oder Mundholtz/oder Reinweiden. Hiſpanis, *Alfena, ſiue Hallena.* Gallis, *Troeſne, ſiue Trezillon.*

LIGVSTRVM.

FORMA.

Arbor eſt oleæ folijs latioribus tamen, mollioribus ac viridioribus: flore candido racemoſo, ſed qui decerptus ſtatim flacceſcat: Baccas profert in cacumine racematim cohærentes, hæderæ minores, læuiores, ac nigriores, ſapore amaro, ac iniucundo, purpureo intus ſucco: materie robuſta, ac dura. DIOSC. MATT.

LOCVS.

Prouenit in ſepibus ac nemoribus. MATT.

QVALITATES.

Folia miſtæ ſunt temperaturæ, quin etiam & ſumma germina: Digerunt enim leuitẽr accedente aquea ſubſtãtia modicè calida, quin etiam aliquid aſtrictoriæ poſſident facultatis: ex terrena frigida, & ſiccitatis non ſunt expertes. Gal. lib. 7. ſimp. me.

VIRES.

Folia commanducata oris vlceribus medentur: & illita feruidis inflammationibus, & carbunculis. Decocto eorundem igni ambuſta fouentur. Eadem trita, & illita capillum rufant: flores ex aceto fronti illiti, capitis dolores mulcent. Oleum in quo liguſtri flores inſolati fuerint, præſtat illitum ad vulnerum inflammationes. Item ad capitis dolorem à bile prouenientem. Aqua à floribus diſtillata præſcripta omnia poteſt. DIOSC.

CENSVRA.

Non minus hallucinantur, qui Cyprum, & liguſtrum duas faciunt plantas, quàm qui liguſtrum noſtrum phillyream eſſe contendunt.

PHILLYREA, Græcis, φιλλυρέα. Italis, *Phillirea*. Arabibus, *Mahaleb*.

FORMA.

DIOSC. Arbor est Ligustri magnitudine folijs oleæ nigrioribus, & latioribus: fructu lentisci, nigro, subdulci, racematim cohærente.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur in asperis.

QVALITATES.

DIOSC. Folia adstringunt.

VIRES.

DIOSC. Ad ea omnia præstãt Phillyreæ folia, ad quæ Oleaster, cùm adstrictione est opus, maximè ad oris vlcera commanducata, aut si eorum decocto os colluatur. Vrinam quoque ac menses cient, E-poto decocto.

CENSVRA.

Aberrant qui φιλλυρέαν Tiliam faciunt.

*APPENDIX.

Habetur foliorum differentia triplex, vt lata quædam, quædam angusta esse obseruentur, quædam etiam medio modo se habentia, vt nihil obstet Dioscoridis descriptioni, folia oleæ latiora Phillyreæ tribuentis.*

MAHALEB.

MAHALEB. Mauritanis ſic dicta vnguentarijs. Italis, *Machalep.*

MAHALEB.

FORMA.

Arbor eſt non admodum procera, folijs Tiliæ haud longè abſimilibus: Flores edit albos, è quib. baccæ ſubnaſcuntur nigræ, oſſiculo intus ceraſorum paulo minore, in quo nucleus reconditur, quo ad odoramenta, & ſmegmata vtuntur vnguentarij. MATT.

LOCVS.

Naſcitur in montibus. Idem.

QVALITATES.

Excalfacit, emollit, abſtergit, attenuat, reſoluit, & dolores ſedat. Serap. Auicenn.

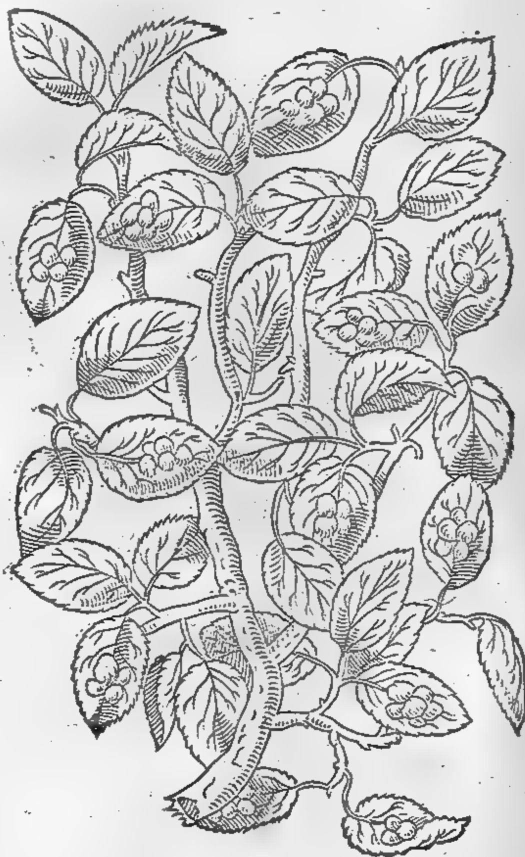
VIRES.

Nuclei contuſi iliorum, & dorſi doloribus vtiliter illinuntur. Id quod magis præſtat oleum ex ijs expreſſum. Ex mellicrato hauſti, animi deliquijs ſubueniunt: dantur quoque ad coli cruciatus, & renum calculos: ventris quoque tineas necant, & vrinam cient. MATT.

TILIA

TILIA MAS, Græcis, *φιλύρα ἄῤῥην*. Italis, *Tilia maschio, & Carpino nero*. Germanis, Steinlinden.

TILIA MAS.

FORMA.

MATT. Arbor est magna, patentibus ramis, materie robusta spissáq;, ac etiam sterilis: folia fert lata. oblonga tamen, in quibus ferè omnibus numerosæ extuberant bullæ, in quibus muscæ gignuntur, quæ tandem arescentibus receptaculis, inde gregatim euolant.

LOCVS.

Idem. Prouenit in syluis, & montibus, saxosis locis.

QVALITATES. ET VIRES.

Idem. Quid de huiusce arboris facultatibus scribam, hactenus non habeo.

TILIA, Græcis, φιλύρα. Italis, *Tilia siue Teio.* Germanis, Linden. Gallis, *Til, siue Tilet.*

TILIA FOEMINA.

GENERA.

Quædam mas est, quædam fœmina. Theoph. lib. 3. c. de hist. plant.

FORMA.

Fœmina folia fert hederacea, nisi quòd in angulum acutiorem rotundantur. & quanquam iuxta pediculum curuatiora, de medio tamen in acutius coacta prętenduntur: Flos calycula intectus præter folij pediculum, amentumq; futurum, pediculo alteri adnexus, viridis dum in calycula est, detectus autem leuiter flauus. Baccas fert orbiculatas, oblongas, magnitudine fabæ, quinis eminentibus angulis: Cortex fœminæ flexilis, & materies alba, tenaxq; : cui exigua est medulla. Idem ibidem.

LOCVS.

Non solùm in montibus: sed in planitie quoq; prouenit, ac in cæmeterijs, & ædium areis. MATT.

QVALITATES.

Adstringit: glutinat, discutit: inspissat, abstergit.

VIRES.

Cortex commansus, ac deinde illitus, vulnera recentia glutinat. Folia trita, & aqua consperśa pedum tumores discutiunt. Humor è medulla castratæ arboris defluens, capite illitus non solum capillos replicat, sed fluentes continet. Aqua è floribus distillata sua peculiari dote datur vtiliter Epilepticis. Ligni carbones in puluerem tusi, auxiliantur his qui ab alto deuoluuntur fractis, ac cõtusis.

CISTVS,

CISTVS, Græcis Κίστος ἢ κίσθαρον, καὶ κίσσαρον. Arabibus, *Romiet, Altheis, siue Ibaie, Althu*. Italis, *Cisto*. Hispanis, *Cerguacos*.

CISTVS.

GENERA.

DIOSC. Mas vnum. Alterum verò fœmina.

FORMA.

DIOSC. Mas ramosus frutex est, sed improcerus, & folijs rotundis, acerbis, hirsutis. Flos illi mali punicæ haud absimilis.

LOCVS.

MATT. Nascitur in Apennino Italiæ saxosis locis, & asperis.
DIOSC.

QVALITATES.

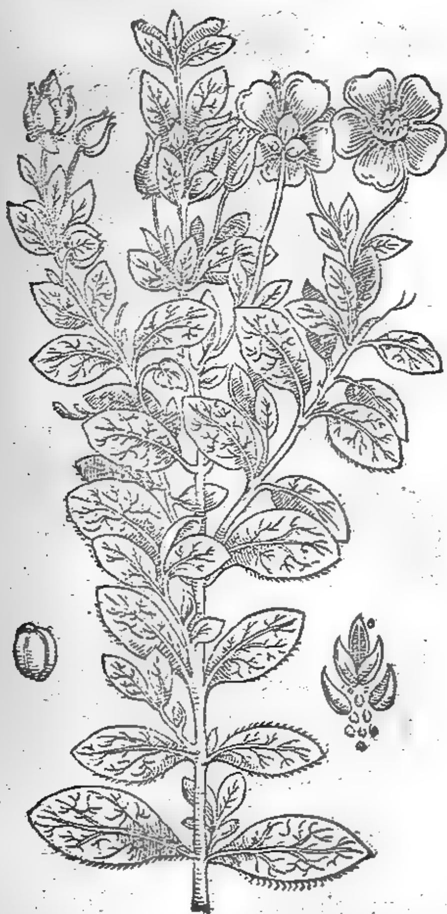
Gal. lib. 7. simp. me. Folia, & parua germina adstringunt, & exiccant non instrenuè: Frutex adeò frigidus est vt tepidi calidi sit particeps: Flores præter prædicta non instrenuè desiccant.

VIRES.

DIOSC. Flores in vino austero bis in die poti, Dysentericis, ventris imbecillitatibus, defluxionibusq;, & humiditatibus opem ferunt, & nomas per se illiti cohibent. Medentur quoq; vetustis vlceribus, & igni ambustis cum cerato.
MATT. Folia, & flores in desessionibus cohibent fœminarum fluxiones. In summa non parum præstant, vbi adstringere, & roborare sit opus.

CISTVS fœmina: Græcis, *Κίσθος θῆλυς.* Italis, *Cisto fœmina.* Patauinis, *Saluia Saluega.*

CISTVS FOEMINA.

FORMA.

Folia gerit oblonga Saluiæ æmula, albicantia, ac hirsuta. Floribus albis cisti maris longè minoribus. DIOSC. MATT.

LOCVS.

Prouenit in collibus aridis, & saxosis. copiosa in agro Patauino. DIOSC. MATT.

QVALITATES. ET VIRES.

Eædem illi sunt quæ mari qualitates & vires. Adstringit enim; & desiccat.

HYPO-

HYPOCISTIS, Græcis, Ὑποκιστις. Italis, *Hipocisto.* Offic. *Hipoquistidos.*

HYPOCISTIS.

FORMA.

DIOSC. MATT. Forma est mali punicæ cytino similis, aut orobanches fastigijs colore vario. Nã quædam rufa: quædam herbacea: & quædam candida visitur. Liquatur Acaciæ modo. Cæterùm tunditur recens, & elicitur succus, qui insolatus asseruatur ad vsum.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur iuxta cisti vtriusq; radices.

QVALITATES.

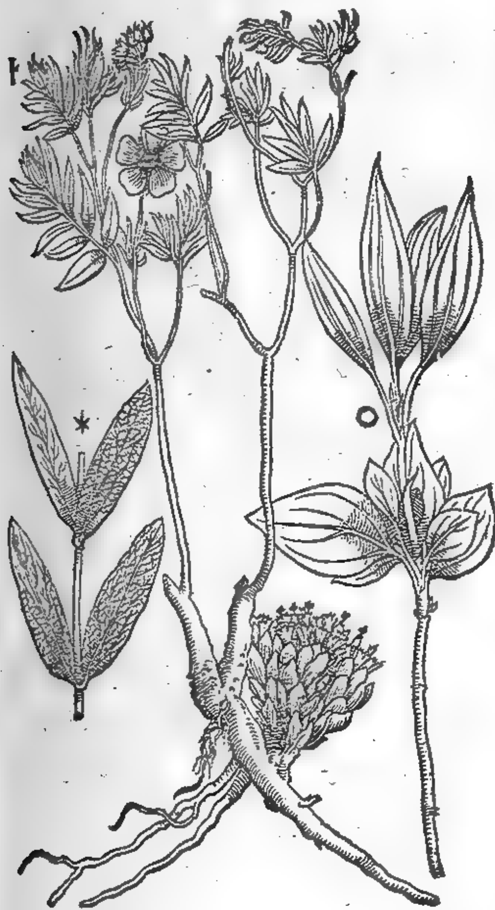
Gal. lib. 7. simp. me. DIOSC. Magis adstringit quam cisti folia. Vires habet Acaciæ pares: verum aliquanto magis siccat.

VIRES.

DIOSC. Efficax est auxilium ad omnium fluxionũ affectus, nempe sanguinis reiectiones, profluuia muliebria, Cæliacos, dysentericosq; affectus. Galen. Quin si quam partem roborare consilium sit, quæ videlicet plusculo humore exoluta fuerit, robur, & firmitatem illi non imbecilliter addit. Sic sanè Stomachicis, epithematis, hepaticisque commiscetur, & ex viperis confecto antidoto inditur.

LEDVM, Græcis, *Λῆδον*. Arabibus, *Casus*: Pingue autem quod ex eo colligitur, Latinis, *Ladanum*. Græcis, *Λάδανον*. Arabibus, *Iaden*, *siue Laden*. Italis, *Laudano*, *siue Odano*. Hispanis, *Xara*.

LEDVM.

GENERA.

Inter Cisti genera, & Ladanum est. Duum est generum. Alterum folijs grandioribus, alterum verò minoribus. DIOSC. *Matt.*

FORMA.

Frutex est Cisti modo nascens, longioribus tamen folijs, & nigrioribus, quæ Verno tempore quiddam cōtrahunt pingue. * Nascitur etiam sub hac hypocistis quædam. * DIOSC.

LOCVS.

Prouenit in saxosis, & apricis collibus in calidioribus regionibus. *Matt.*

QVALITATES.

Ladanum excalfacit excessu primo completè, vel in principio secundi. habet etiam adstrictionis paululum. Emollit, digerit, concoquit, venarum ora patefacit, & spissat. *Gal. 7. simp. me.* *Matt.*

VIRES.

Capillum fluentem continet addito vino, myrrha, & myrteo oleo. Cicatricibus decorem reddit ex vino illitum. Medetur aurium doloribus cum hydromelite, aut rosaceo infusum: suffitu secundas eijcit. Pessis immistum vuluæ duritiem sanat. Inseritur in medicamenta, quæ aurium dolorem, tussimq; finiunt: ex vino vetere potum aluum sistit, & vrinam ciet. Fiunt ex eo orbiculati globi: odorandi pestilentiæ tempore additis cinnamomo, Caryophyllis, Santalis, Agallocho, Mosco, & Ambaro. DIOSC.

ROSA, Græcis, Ῥόδον. Arabibus, *Nard, Vard, seu Naron.* Italis, *Rosa.* Germanis, Rosen. Hispanis, *Rosas.* Gallis, *Roses.*

ROSA.

GENERA.

Matt. Domestica & Syluestris. Domesticæ & si plura Plinio sint genera, nostro tamen æuo tria tantum in vsum venerunt, videlicet puniceum, album, & quod carnis colorem refert. In albo genere ea est admodũ odorata, quã Moscheram, & Damascenam Itali vocant.

FORMA.

Matt. Rosarum, & rosaceę plantæ forma cùm omnibus notissima, exploratáq; sit, superfluum est hic eam describere.

LOCVS.

Vrbana in hortis, Viridarijs, pomarijs, & vineis floret. Syluestris in sepibus, senticosis, memoribus, & campestribus prouenit.

QVALITATES.

Mesue. Constant Rosę diuersis sanè partibus, nempe terrestribus, & aqueis, quibus substãtiam, & adstrictoriam facultatem acceptam referunt. Aëreis à quibus cum subdulcem, tum odoratũ saporem accipiunt. Igneis à quibus amarorem sibi vendicant. In vniuersum autem refrigerant, & adstringunt.

VIRES.

DIOSC. Folia, cor, ventriculum, iecur, & retentricem insuper facultatem, corroborant, dolores calidos, & inflammationes auferunt. Aridis in vino decoctis expressus liquor facit ad dolores capitis, oculorum, gingiuarum, sedis, recti intestini, ac vuluæ penna illitus, & infusus. Eadem sine expressione tusa, præcordiorum inflammationibus, humidis stomachi vitijs, igni sacro illini prodest. Flosculi medij cum suis capillis gingiuarum defluxiones cohibent, & fœminarũ profluuia. capitula pota etiam aluum, & cruentas reiectiones sistunt.

Matt. Succus & corroborat, & aluum exoluit. Verum id longè magis præstat dilutum pluribus repetitis macerationibus.

*ROSA

*ROSA syluestris, Canina Rosa, Græcis ῥόδον ἄγριον, κυνόρροδον. Germanis, Wilde rosen/Heckrosen.

ROSÆ SYLVESTRES.

GENERA.

Syluestrium Rosarum plures obseruantur varietates, vt sequitur.

FORMA.

Alia vulgo prouenit, aculeatis virgis, prælongis rubo similibus, rosa pusilla, vtplurimum quinis foliolis constat, alba subrubénsve, quarum hæc altior spinosiorq;, illa humilior est. harum ramis spongiolæ villosæ vermiculis prægnantes adnascuntur. Alia odoratior sed minor etiam flores pallide rubẽtes fert, cuius virgę rubente quoq; cortice vestiuntur. Est & parua fruticosa spinosissima Rosis exiguis candidis odoratis. Minima omnium saxatilis colore floris ruberrimo. Maxima syluestrium est quæ tota olet, & frequenter albicantes, raro purpurascentes flores profert & spongiolis hirsutis non caret.

LOCVS.

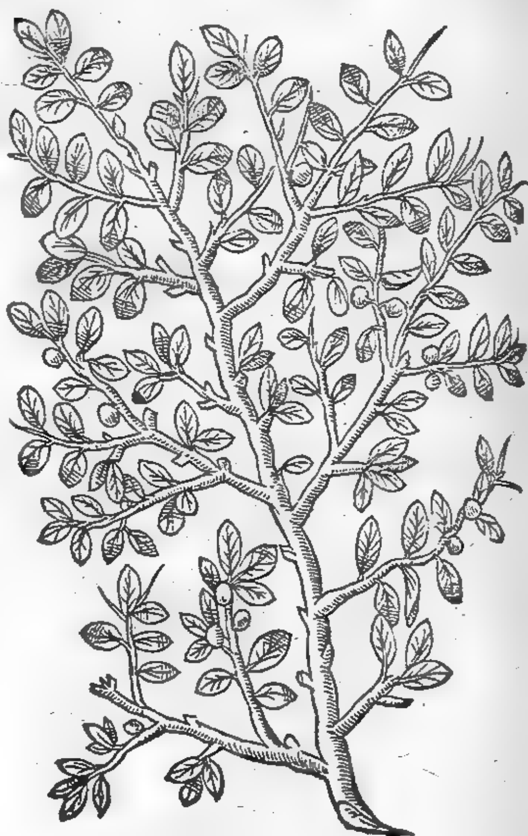
Omnes sponte exeunt, prima quidem & quinta in aggeribus, & pratorum marginibus, altera in calidioribus regionibus, nam apud nos colitur, tertia in maritimis & arenosis locis, quarta in petrosis.

VIRES.

Radix syluestris rosæ valet ad morsum canis rabidi, Spongiolæ cinere cum melle Alopeciæ capitis explentur. Spongiolarum quoque in puluerem tritarum magna vis contra calculum & dysuriam, & capillum nutriendum inunctione. Sed & fructus cum semine pulueratus idem præstat quotidiana apud nos experientia.* *Plin.*

LYCIVM Italicum. Italis, *Licio nostrano.*

LYCIVM ITALICVM.

FORMA.

Matt. Planta est aculeata pruni syluestris faciem referens, minoribus tamen folijs. Flores mittit candidos, è quibus baccæ gignuntur, ligustri ferè similes, sapore acerbo, atq; adstringenti, è quibus succus exprimitur.

LOCVS.

Matt. Nascitur copiosum in agro Tridentino circa Arcem de Gresta, saxosis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Matt. Adstringit, cohibet, roborat, siccat, & reprimit: & vbi legitimum lycium non sit ad manus, nihil prohibet, quin hoc eius vice succedere valeat. Succus è baccis à me extractus, hæc omnia belle præstat.

BVXVS, Græcis, Πύξος. Italis, *Bosso*.

BVXVS.

FORMA.

Buxus prouenit folio myrti minore, densiore, carnosiore, viridioreque. Fronde est perpetua, ob idque topiario operi peridonea, flore herbaceo, fructu rutæ simili: Materie spissiſſima, flaua, densiſſima, atque ponderoſiſſima, adeò, vt nec cariem sentiat, nec in aquis fluitet. *Matth.*

LOCVS.

Locis gaudet cùm frigidis, tum apricis. In Corsica frequens, craſſiſſima, prouenit. *Idem.*

QVALITATES.

Exiccat manifestè, sed in calore non longè à medijs abest, adstringit quoque & roborat.

VIRES.

Capillum rufant tum folia tum rami in lixiuio decocti. Non desunt quoque qui asserant sanari alui defluuia ligni scobe deuorata, aut pota: Sunt & qui asserant buxi decoctum idem præstare, quod Guaiaci ad Venereum morbum.

CENSVRA.

Delirant, qui Buxum & Guaiacum Indicum vnam, & eandem faciunt arborem.

EVONYMVS, Græcis, εὐώνυμος. *Hetruſcis, Silio.* Italis *cæteris, Fuſano, ſiue Fuſaro, quod ex eo fuſi à tornitoribus fiant.*

EVONYMVS.

FORMA.

Theoph. lib. 3. c. vltimo de plät. hiſt. Arbor eſt mali punicæ magnitudine, atque etiam folio eiuſdem, maiori quàm chamędaphne, molli, vt punica. Germinare incipit menſe ſeptembri, & floret deinde vere. Flos illi albæ violæ ſimili odore infeſtus, veluti cruorem inferens. Fructus cum putamine ſiliquę Seſamę proximus, præter quàm quòd in verſus diuiditur quaternos. *Matth.* Materiæ eſt buxi modo pallida, ac ſolida, verum non adeò grauis.

LOCVS.

Matth. Naſcitur frequens in Italia in ſepibus, dumetis, & ſyluis.

QVALITATES, ET VIRES.

Theoph. ibidem. Fructus deuoratus pecus enecat, quin etiam folium idem facit, *Matth.* & potiſſimum capras niſi purgentur Anocho. Lixiuium in quo baccæ decoctæ fuerint (vt noſtræ affirmant mulieres) capillos ſplendidos facit, furfures extergit, & pediculos necat. Ligni materies expetitur à tornitoribus ad fuſos parandos.

ACA-

ACACIA, Græcè ἀκακία. Arabibus, *Achachie*. Italis, *Acacia*.

ACACIA.

GENERA.

Duum est generum: maius & minus.

FORMA.

Nascitur Spinæ instar fruticosa, non se in rectum attollens. Florem habet cādidum, & semen Lupino similem in folliculis, è quo exprimitur succus & siccatur in vmbra. DIOSC.

LOCVS.

Primum in Ægypto nascitur. DIOSC.

QVALITATES.

Succus maioris condensatus medicamentum est frigidum, & terrosum, immista etiam quadam essentia aquea; & sanè coniectura est non esse similare, verùm quasdam habere in se dispersas partes tenues, & calidas, quæ in ipsa ablutione segregantur. Estq; etiam hoc tertij ordinis exiccantium, & secundi refrigerantium, vbi quidem elotum fuerit, illotum verò primi. *Gal.l.6. simp.me.*

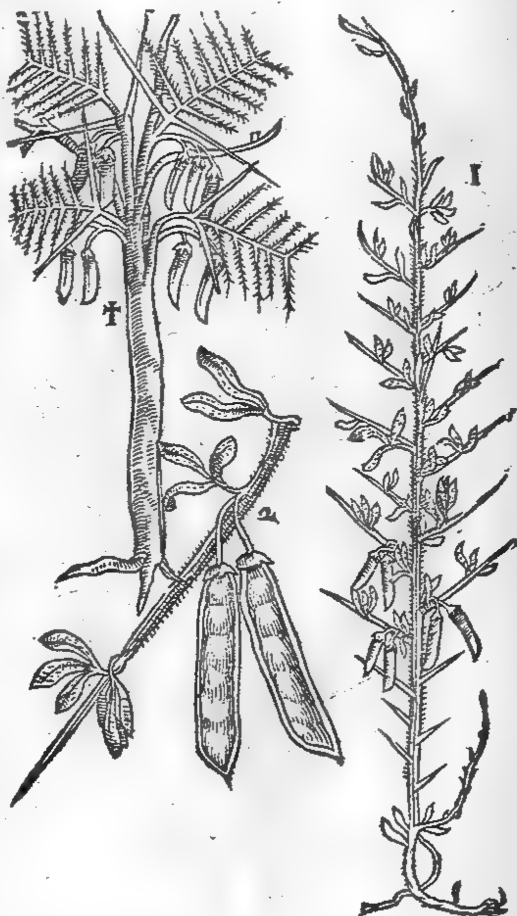
VIRES.

Succus vtilis oculorum medicamentis, valet ad ignem sacrum, & vlcera, quę serpunt. Perniones, pterygia, & oris vlcera: mensium abundantiam sistit: prociduam vuluā cohibet, citam aluum supprimit, aut potus, aut suppositus, capillos denigrat. Spinæ decoctum solutos artus fotu committit. Gummi cutis spiracula obstruit; ambustis ex ouo illitum pustulas erumpere non patitur. DIOSC.

APPENDIX.

Vbi Acacia defuerit, licet eius vice, tum Rhois arbusculæ folia, tum lentisci foliorum succum, tum etiam hypocistidem medicamentis immiscere. DIOSC.

ACACIA altera, Græcis, Ἀκακία ἑτέρα. Italis, *Acacia seconda.*

FORMA.

DIOSC. Prouenit ad Ægyptiæ spinę similitudinem. longè tamen minor, tenerior, humiliorq́; munitur etiam aculeorũ vallo, folium habens rutæ. Fert Autumno semen, lenticula minus in siliquis cõnexis ternum, quaternúmve, gustu etiam adstringente. *Matth.* Color siliquis inest aureus, & fulgore quodam respersus, adeò vt in sole auri modo splendeat.

LOCVS.

DIOSC. Prouenit in Cappadocia, *Matth.* & Ponto, quinetiam & in Italia.

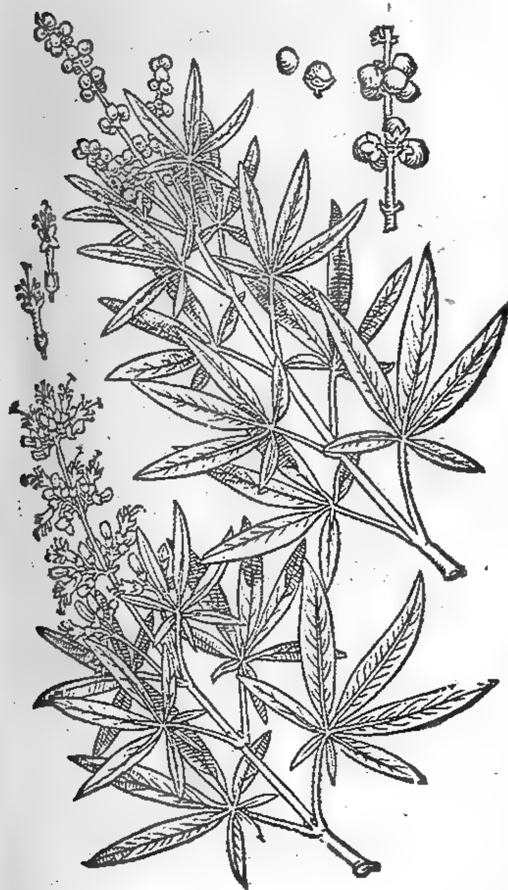
QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Adstringit, cohibet, roborat, & replet, atqui viribus alteri inferior est, & ocularibus medicamentis inutilis.

VITEX,

VITEX, siue Salix Amerina, Græcis, *ἄγνος καὶ λύγος*. Arabibus, *Famanchest, Samanchest, siue Bengechest*. Italis, *Vitice, siue Agno casto*. Germanis, Schafsmülle/ siue Keuschlamb. Hispanis, *Gattiglio casto*. Gallis, *Casto*. Officinis, *Agnus castus*.

VITEX.

GENERA.

Duo habẽtur genera: maius, & minus. *Plin. lib. 24. ca. 9.*

FORMA.

Maior in arborem salicis modo assurgit. Florem mittit album cum pupureo: quę & candida vocatur. Minor quam nigram appellant, ramosa assurgit, folijs cãdidioribꝰ, & lanuginosis, flore est tantum purpureo: Nõ multũ à salice vitilium vsu distat, & foliorum quoq; aspectu, nisi odore gratior esset. Ramos gerit lõgos, fractu peruicaces, & semen racemosum vt piper. *Plin. ibid.* DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in fluminum ripis, maritimisq; locis, asperis, & torrentium ripis. DIOSC.

QVALITATES.

Excalfacit, & siccat ordine tertio, tenuisq; substantiæ habetur, tum gustu acris simul & adstringens, aperit, resoluit, saporem inducit, atque emollit. *Gal. l. 6. simp. me.* DIOSC.

VIRES.

Semen potũ venenatis ictibus, hydropicis, lienosisq; auxiliatur, lac euocat, menses ciet, drachmæ pondere in vino potum. Genituram exoluit, caput tentat, & soporem affert. Foliorum decoctum, & seminis, mulieribus vuluæ malo oportunis opitulatur. Semen cum Pulegio potum purgationes mouet. Instillatur capiti cum aceto, & oleo in lethargo, & phrenitide. Folia suffita, aut substrata venenata fugant: Illita quoq; serpentium morsibus auxiliantur, restium duritias cum butyro, & folijs vitium emolliunt: Semen cum aqua illitum facit ad sedis rimas, & cum folijs, medetur luxatis, vulneribusque.

ELÆAGNOS, Græcis, ἐλαίαγνος.

FORMA.

Theoph. lib. 4. cap. 11. de pla. hist. Elæagnos natura fruticosa, cæteris amerinis non absimilis, figura quidem cæteris proxima. sed molli, lanuginosoque folio. flore populi albæ, sed minore, fructu nullo.

LOCVS.

Matth. Nascitur in insulis fluitantibus.

FACVLTATES, ET VIRES.

Matth. Cùm sit hæc planta vitici admodum similis, crediderim ego similes quoq; habere facultates.

APPENDIX.

Nascitur in Boemia planta, cuius hic imago spectatur, quæ quidem notis omnibus Elæagno astipulari videtur. verùm cùm baccas oliuæ similes proferat, non ausim ego affirmare stirpem hanc legitimam esse Theophrasti Elæagnum, cùm illi sterilis habeatur. nisi fortasse idem deceptus sit, vel eius codex deprauatus, vt multis alijs in locis obseruauimus.

* Doctissimis viris alijs & imprimis Carolo Clusio est Ziziphus alba, Bellonio Cappadocica. *

SALIX, Græcis, ἡ ἰτέα. Arabibus, *Bulef, Bhulles, Saffaf, siue Calif.* Italis, *Salice, siue Salcio.* Germanis, Weiden / siue Felbinger. Hispanis, *Salce, siue Salgueiro.* Gallis, *Saulx.*

SALIX.

GENERA.

Plura traduntur genera. *Theoph. lib.3.c.13. Plin.lib. 16.ca.27. Matth.*

FORMA.

Quædam in tantam proceritatẽ assurgunt, vt ex eis fiant perticæ, & pali ad vitium pedamenta, aliæ non tam procerè crescunt, colore rufescentes, sequacis admodum lentitiæ, quæ ligandis cadorum vinariorum circulis commodè finduntur. Has salices Græcas vocãt. Rursus aliæ firmiores corbibus, & rusticanæ suppellectili expetitæ, aliæ namq; sunt minusculæ spectabili tenuitate texendis canistris, cistellis, ac calathis aptissimæ. Omniũ folia oleagina, oblongaque sunt. Supernè virentia, & infernè candicantia.

LOCVS.

Nascuntur humecto solo, in fluuiorum & in fossarum aggeribus. *Idem.*

QVALITATES.

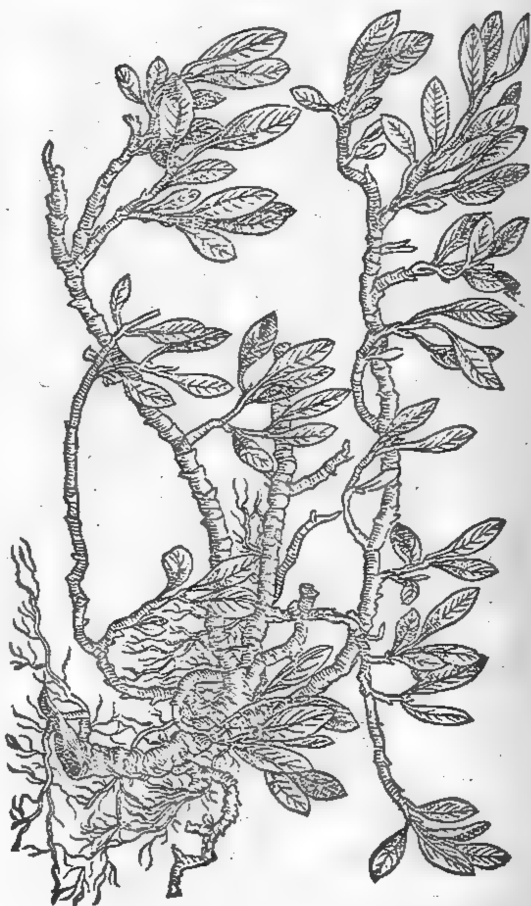
Flores exiccant absque morsu: Folia vim spissandi habent. Item Salix quandam habet adstrictionem. *Gal. l.6. simp. me.*

VIRES.

Trita folia cum exiguo pipere, & vino pota ileosis subueniunt, sumpta per se, & cum aqua conceptum impediunt. Semen vtiliter cruenta expuentibus datur. Cortex eosdem præstat effectus. Eiusdem cinis aceto subactus, & illitus callos, & clauos tollit. Succus foliorum, & corticis in malicorio cum rosaceo calefactus aurium doloribus auxiliatur. Eorum decocto fouentur vtiliter podagrici. Recentia folia adduntur in soporiferis lotionibus. Sparguntur eadem vtiliter circa febricitantium lectulos. DIOSC. *Matth.*

* SALIX pusilla, humilis, Salicula repens. Græcis χαμαιΐτέα. Germanis, Erdweiden/ Steinweidlin/ Kriechweidlin/ Bergweidlin.

SALIX PVSILLA.

FORMA.

Humi repit tota nec in rectum attollitur, sed vndique adnatis caudici radiculis sese propagat. Folia non oblonga nec tam acuminata sunt vt vulgarium Salicum & modice splendent. Lignosis, tenacibus, nodosisque ramulis color subruffus est, nouellis tamen surculis subuiridis. Florem & fructum nullum in ea obseruare potui.

LOCVS.

Nascitur in alpibus circa lapides copiose repens. *

OLEASTER, aut Syluestris Olea, Græcis, ἀγριελαία. Italis, *Oliuo Saluatico.* Germanis, Wilder ölbaum. Hispanis, *Zebuche.* Gallis, *Chiuer Sauuage.*

OLEA SYLVESTRIS.

FORMA.

Domestica, longè minor *Matt.*
prouenit: Folijs breuiorib. & aculeatis ramis. Baccæ & si numerosa fœcunditate vincant, magnitudine tamen satius cedunt, quin & gustatu adstringentiore sentiuntur.

LOCVS.

Nascuntur in Hetruria co- *Matt.*
piose. Quin etiam in Dalmatia, & ferè in omnibus Adriatici, & Ægei maris Insulis.

QVALITATES.

Adstringunt magis, ma- *Matt.*
gisq; refrigerant rami, ac fo- DIOSC.
lia, quàm domestica. Oleum vehementer adstringit.

VIRES.

Folia trita, & imposita ignẽ DIOSC.
sacrum, vlceraq; serpentia, Epynictidas, carbunculos, & nomas cohibent: quin etiam sordida vlcera repurgãt, cutem à capite vulsam conglutinant, oris vlceribus commanducata medentur. Succus & decoctum eorundem, eundem præstat effectum: Succus peculiariter facit ad sanguinis eruptiones, muliebreq; profluuiũ, prodest vuæ, & pustulis oculorum: Vlcera, & veteres defluxiones sistit, quapropter in collyria additur, & ad palpebrarum erosiones per quam vtilis est. auribus subuenit, cùm exulceratis, tum purulẽtis. folia illinuntur cœliacis vtiliter cum hordeacea farina. Sudor emanans ex cõflagrantibus lignis, scabiem, lichenas & furfures, sanat. Baccæ tritæ, & illitæ medentur furfuribus, & depascentibus vlceribus. Ossium verò nuclei, ex adipe, & farina scabros vngues eximũt. Oleum syluestris oliuæ inungitur, colluiturq; vtiliter gingiuis putrilagine laborantibus, dentes mobiles firmat, & gingiuarum fluxiones sistit. Idem in doloribus capitis, vtiliter pro rosaceo substituitur, defluentes capillos retinet, tardius canitiem sentiunt, qui eo quotidie perunguntur.

OLEA satiua, Græcis, Ἐλαία ἥμερος. Arabibus, *Zaiton, siue Caiton.* Italis, *Oliuo domestico.* Germanis, Delbaum. Hispanis, *Oliuo, siue AZeytimo.* Gallis, *Oliuier.*

OLEA DOMESTICA.

GENERA.

Matt. Antiqui genera decem fecere, nostro autem æuo tria tantum habentur.

FORMA.

Idem. Folia habent oblonga in acutum desinentia, crassa, pinguiaq;, supernè virentia, & infernè albicantia, sapore amaro, & acriusculo; flores mittunt albos, racematim dependentes, è quibus baccæ prodeunt primùm virides, deinde pallescentes, & postremò purpureæ prius factæ, saturatè nigrescunt.

LOCVS.

Idem. Seritur in collibus & in campis.

QVALITATES.

Gal. 6. simp. me. Oliuæ rami quantum habēt adstrictionis, tantum & frigiditatis participes sunt: fructus verò, vbi rectè maturuerit, moderatè calidus est: immaturus autē magis tum restringit, tum refrigerat.

VIRES.

DIOSC. Colymbades tritæ, & ambustis illitæ pustulas gigni prohibent, & sordida vlcera purgant. Oliua flaua, & recēs stomacho vtilior est, & ventri difficilis: nigra autem & matura stomacho auersatur, & oculis, & dolorem capitis mouet. Arefactę autem illitu depascentia vlcera sistit, & carbūculos emarginat. Amurca in cupreo vase ad mellis crassitudinē decocta adstringit, & cæteros præbet Lycij affectus. Illinitur dentium doloribꝰ, & vulneribus cū aceto, vino, aut mulso. Additur in medicamēta ocularia: infunditur vtiliter, sedis, vuluæ, & genitalium exulcerationibus. Iumētorum scabiem sanat, cum lupinorum, & Chamæleontis herbæ decocto. Cruda, recensque podagricis, & articulorum doloribus auxiliatur, peruncta in villosa pelle, & imposita hydropicorum tumores reprimit.

QVERCVS, Græcis, Δρῦς. Arabibus, *Chullot, Hullet, siue Belut.* Italis, *Quercia.* Germanis, Eychbaum. Hispanis, *Robre.* Gallis, *Chesne.*

QVERCVS.

FORMA.

Folijs est oblongis, firmis, robustis, per ambitum vtrinque sinuatis, caudice crasso, cortice rudi, scabroq; : in ramis vero læuiori. Materie robusta, dura, graui, compacta, firmaq;. Glãdifera est arbor, & præter glãdes gallas quoq; producit cùm maiores, tum etiam minores, quas omphacitides vocant. Alios quoque fert fructus, de quibus Theophrasto lib. 3. capit. 8. & 9. de plantarum historia abundè scriptum est. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur vbiq; ferè in syluis. *Idem.*

QVALITATES.

Quæcunq; sunt in hac arbore partes adstringẽtis qualitatis sunt participes. Sed cęteris adstringentior est, quæ in trunci cortice membrana subest, tum quæ sub glandis ipsius calyce, ea videlicet, quæ fructus carnem conuestit: folia etiam non instrenuè desiccant. *Gal. 6. sim. me.*

VIRES.

Corticis decoctum, qui libro crassiori subest; quin etiam illius, qui glandium putamini succedit, datur vtiliter potandum dysentericis, cæliacis, & sanguinem reijcientibus. Eadem in pesso supposita vteri fluxiones cohibet. Aqua à tenerrimis folijs distillata, sistit pota Iecorarias fluxiones, renũ calculos comminuit: & alba mulierum profluuia cohibet. Datur quoq; dysentericis, & sanguinem reijcientibus. Datur & in pestilentialibus febribus, quòd aduersus venena non parum valeat. Recentia folia ventriculi ardorem tollunt, si super lingua teneantur. Aqua, quæ in marcescentium quercuum cauitatibus reperitur scabiem omnem vlcerosam sanat: Glandes vrinam cient, & resistunt deuoratæ venenatorum morsibus. Intritæ crudæ inflammationes leniunt. DIOSC. *Matth.*

FAGVS,

FAGVS, Græcis, φηγὸς. Arabibus, *Chinars*, *siue Chiacas*. Italis, *Faggio*. Germanis, Buchbaum. Hispanis, *Haia*. Gallis, *Fau*.

FAGVS.

FORMA.

Matt. Folijs est Carpini vulgaris non absimilibus, grandioribus tamen, læuioribus, minusque rugosis: Fructus calyculo includitur rotundo, quadantenus echinato, hispido, ac scabro, nucleo intus triangulari, tunica castaneæ simili circumtecto: Nucleus albicat, Sapore castanearum subdulci, & adstringente: Materies dura, sed non admodum firma: Arbor in magnam assurgit proceritatem, ramis grandioribus ac patulis.

LOCVS.

Matt. Prouenit in syluis, tam in planitie quàm in montibus, & collibus.

QVALITATES.

Gale. 6. simp. me. Valentius adstringit, quàm quercus, folia autem tenella non instrenuè desiccant.

VIRES.

DIOSC. *Matt.* Folia trita, & illita tumoribus prosunt, & imbecillas membrorum partes corroborant. Folia esitata labiorum, gingiuarumque vitijs mirificè auxiliantur. Glandis fagineæ cinis renum calculis vtiliter illinitur. Harum pabulo maximè delectantur glires, & aues quæ rostro sunt validiore.

Ilex, Græcis, Πρῖνος. Arabibus, *Carmas*, *siue Barbes*. Hispanis, *Anzina*, *siue Azinheira*. Italis, *Elice*, *siue Leccio*. Germanis, Steineichen. Gallis, *Yeuse*.

Ilex.

GENERA.

Duum est genererum, Alterum folio spinoso: Alterum sine spinis. *Columel. la.*

* Differt etiam latitudine & angustia foliorum. *

FORMA.

Arbor est spectatæ proceritatis, cortice in rufum nigricante, materia admodum densa, graui, ac robusta, subrufescentiq́; Folijs est laurinis, perpetuò virescentibus, sensimq́; in toto ambitu, serratis, aut spinosis, & auersa parte albicantibus, robustis, ac duris. Glandes fert quernis longè minores. *Matth.*

LOCVS.

Spinosa in Hispania frequentissima: Quæ verò spinis caret, in quàm plurimis Hetruriæ syluis habetur. *Matth.*

QVALITATES.

Non differt qualitatibus, à quercu, nisi quòd valentius adstringit. *Gal. 6. simp. me.*

VIRES.

Glandes, quernas viribus antecellunt. Radicis cortex cum aqua coctus donec mollitus intabescat, & tota nocte illitus capillos denigrat, prius Cimolia terra purgatos. Cætera, cum quercu, & fago communia sunt. Rubentes pilulæ, quas præter glandes fert, tritæ, cum aceto vulneribus recentibus, & cruentis oculis vtiliter imponuntur. DIOSC. Matth.

CENSVRA.

Non rectè sentiunt, Columellæ testimonio, qui Plinij, & Theophrasti autoritate freti putant, haud legitimam esse Ilicem, quæ folijs spinosis non prouenit.

*ILEX latifolia, Græcis, πρῖνος πλατίφυλλος.

FORMA.

Conuenit cum priore magnitudine, altitudine, materia ligni firma ac solida. Folio differt latiore ambitu sinuoso & aculeato. Glans interdum maior, interdum minor quam sit quercus, locorum ratione varians spinoso innititur calyculo, per maturitatẽ alicubi nigricans, nucleum habẽs intus album, grati saporis, flosculi pusilli flauescentes racemulum cõficiunt oblongum, qui Maio mense inuenitur.

LOCVS.

Copiosa est in quibusdam nemoribus, collibus, campestribus aut conuallibus, & nõ infrequens in Hispania, In Narbonensi Gallia ac Prouincia quoq; reperitur, nec non in Italia.

QVALITATES.

Folia ipsius refrigerant & reprimũt vt reliquarum glandiferarum.

VIRES.

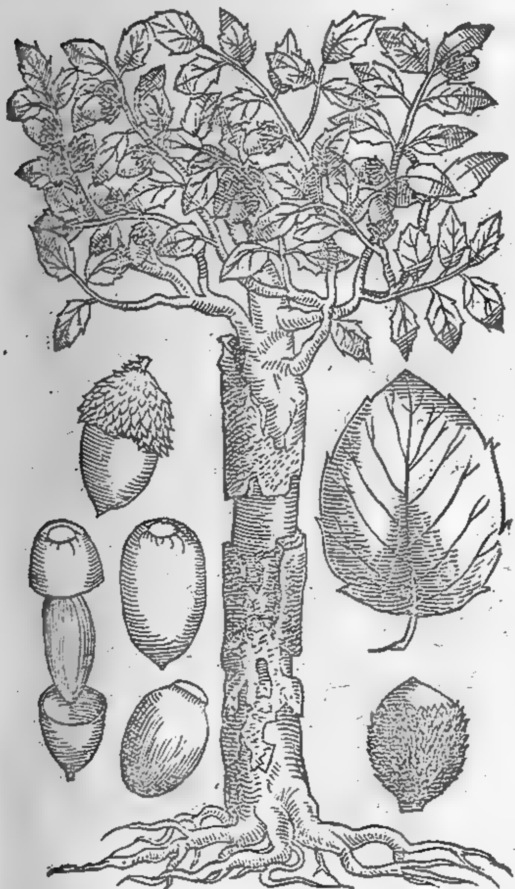
Tam huius quam præcedentis folia tusa oedematosis tumoribus imponuntur, & imbecillis partibus roborandis vtiliter adhibentur.

APPENDIX.

Obseruantur nonnunquam in eadem Ilice diuersa folia, vt humilis ac tenellæ per margines spinosa horreant, adultæ verò aculeis careant.*

SVBER,

SVBER, Græcis φελλὸς. Italis, *Sugaro*. Germanis, Pantoffelholtz.

GENERA.

Alterũ folijs est prolixioribus, acuminatioribusque, alterum verò latioribus, breuioribus, & per ambitum ſerratis. *Matth.*

FORMA.

Arbor eſt perpetuæ viriditatis, fructu, & folio Ilicis, ſed craſſiſſimo cortice veſtitur, atque Ilici magnitudine cedit. Glandes quoque profert iligneis pares, paulo tamen minores, deterioresq;. *Idem.*

LOCVS.

Latifolium in Romano agro frequentiſſima naſcitur. Quod verò prolixioribus folijs eſt, in agro Piſano prouenit in Italia. *Idem.*

QVALITATES.

Idem præſtat quod Ilex, & eodem ferè modo adſtringit. *Idem.*

VIRES.

Suberis cortex tritus, ex aqua calida potus ſanguinem ex vtralibet parte fluentem ſiſtit. Eiuſdem cinis ex vino calido hauſtus ſanguinem excreantibus mirificè medetur. Eius glandes quemadmodum cæterarum glandiferarum arbores, in puluerem tritæ, potæq; drachmæ vnius pondere ex ſucco plantaginis auxiliantur omnibus alui, & vteri fluxionibus. Decoctum earundem hauſtum datur aduerſus venena. Illinuntur eædem cum axungia maleficis vlceribus. Calyx quo glandes in arbore ſuſtinentur, eaſdem poſſident facultates, ſed magis adſtringunt. *Idem.*

SVBER Anguſtifolium, Græcis, φελλὸς ϛενόφυλλος.

SVBER ALIVD.

FORMA.

Matth. Folijs eſt anguſtioribus, longioribus, acutioribuſque. Cętera verò cum priori communia ſunt.

LOCVS.

Idem. Naſcitur plurimum in Romano agro.

QVALITATES.

Idem. Qualitatibus, ac temperamento nihil ab altero diſtat.

VIRES.

Idem. Iiſdem quoque viribus pollet, quibus & alterum genus.

PHELLO-

PHELLODRYS, Græcis pariter φελλόδρυς. Arcadibus, θῆλυς πρῖνος, Theophrasto teste. Italis, *præsertimq́; Hetruscis, Cerrosugaro.*

PHELLODRYS.

FORMA.

Caudicem habet suberi nõ abſimilem, & folia & glandes quercui siue cerro ſimilia. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in agro Senenſi in montanis ſyluis. *Idem.*

QVALITATES. ET VIRES.

Non differt ſuis in facultatibus ab alijs glandiferis. *Idem.*

CASTANEÆ, Græcis Κάσανα ἢ σαρδιᾶναι βάλανοι ἢ διὸς βάλανοι ἢ λόπιμα. Arabibus, *Sadianalach Castal, & Stebulot.* Italis, *Caſtagne.* Germanis, Keſten. Hiſp. *Marones.* Gallis, *Caiſtaignes.* Boemis, *Kaiſtanj.*

CASTANEAE.

GENERA.

Matth. Domeſticæ, & ſylueſtres. In domeſticarũ genere habentur maiores, quæ marones vocantur, & minores, quæ peculiariter Caſtaneæ vocantur.

FORMA.

Matth. Arbor eſt procera, amplaq́; folijs oblongis, iuglãdis ſimilibus, venoſioribus tamen, & per ambitum fimbriatis, fructu echinato: nuce intus ſolida, altera parte plana, altera gibboſa, triplici tegminis ambitu ſepta, membrana primũ tenui, criſpaq́; & amara, mox lento ac coriaceo cortice, demum echinato calyce, alba intus pulpa, ac dulci. Ligni materies ſolida, ac diuturna.

LOCVS.

Idem. Montibus, & opacis gaudet magis, quam apricis, & campeſtribus.

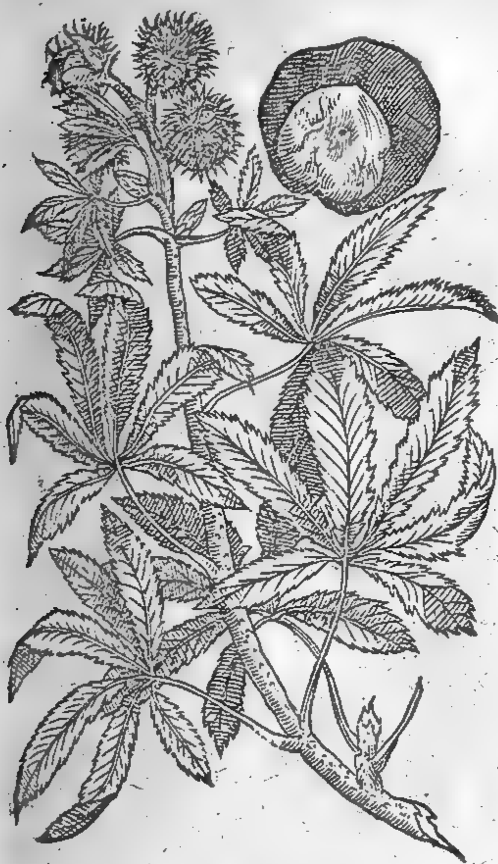
QVALITATES.

DIOSC. Adſtringunt, cum ipſæ nuces, tum quoq; membrana ſubrufeſcens quæ carnem ambit.

VIRES.

DIOSC. *Auicen. Gal. lib. de cib. 60. Et mali ſucci. Matth.* Dantur contra venena, & præſertim coutra Ephemerum. Item ad tuſsim antiquam: prunis inaſſatæ, & cum ſaccharo deuoratæ. Flatus gignunt, & concoctu difficiles ſunt, ſed vbi rectè concoquuntur, memorabile alimentum præbent, crudæ tamen magis nocent. Siſtunt tum alui, tum ventriculi fluxiones. Dantur cruenta expuentibus. Tritæ cum ſale, melleq́; ſubactæ, imponunt vtiliter rabidorum canum morſibus, & cum polenta, & aceto illitæ mammarum duritias excutiunt. Venerem excitant, & caput grauant. Tenuis earum membrana ex vino auſtero pota duarum drach. pondere, fiſtit valenter immodicos alui fluores, & ſanguinis reiectiones, quin etiam cum pari ramentorum eboris pondere, alba vteri profluuia, ex Nimpheæ aqua potæ.

CASTANEÆ EQVINÆ.

FORMA.

Arbor est spectatæ proceritatis, folio pentaphylli, senis tamen diuisuris: & ricini folio lõgè grandiore, longo, tenuiq; pediculo nitente. Echinos fert in cacumine magnitudine nostratibus æquales, subrufo colore, verùm duriore ac crassiore, aculeis raris sed robustis, ac firmis. Singuli singulã includunt castaneam, nostratibus haud dissimilem, crassiorem tamen, rotundioremq;: Cortice subnigricante, præterquàm anteriori parte, ea enim albicat, macula cordis figuram præseferente. totus idem robustus est, nulla alia intus tunica, quæ carnem ambiat: Sapor pulpæ nostratibus ferè similis habetur, sed dulcior paulò, nec adeo mandentibus gratus. *Matth.*

LOCVS.

Constantinopoli primum ad me allatæ sunt. *Idem.*

QVALITATES.

Adstringunt: & flatus deuoratæ pariunt. *Idem.*

VIRES.

Equinæ vocatæ sunt, quod anhelosis, & tussientibus equis deuoratæ sint salutares. Dantur quoque sanguinem reijcientibus. *Idem.*

GALLA, Græcis κηκὶς. Arabibus, *Hafes*, *siue Hafus*. Italis, *Galla*. Germanis, Gallöpffel / *siue* Eychöpffel. Hispanis, *Galla & Bughala*. Gallis, *Noix de galle*. Boemis, *Galles aneb bublinki*.

GALLA.

GENERA.

DIOSC. Altera omphacitis, altera plana.

FORMA.

DIOSC. Omphacitis, parua est, rugosa, solida, nullo foramine peruia, vuæq; acino magnitudine æqualis. Plana nucis iuglandis magnitudinem explet, cortice leui fungosa medulla, perforataque, & anteriore parte coronata.

LOCVS.

Plin. Nascuntur Gallæ, in omnibus glandiferis arboribus. Verùm in quercu copiosiores habentur, ac vtiliores.

QVALITATES.

Gal. simp. me. Omphacitis exiccat ordine tertio, & refrigerat secundo, acerbum admodum est medicamentum, frigidũ, terrenumq;: repercutit fluxiones, & partes laxas contrahit, ac constringit. Altera, quæ maior est & flaua, deficcat & ipsa quidem, sed tãtò minus, quantò minus acerbæ qualitatis est particeps.

VIRES.

DIOSC. Gallæ omphacitides tritæ excrescentias in carne, fluxionesq; gingiuarum atque oris vlcerationem cohibent. Nucleus dentium cauernis inditus dolorem sedat. Crematæ vino, aut aceto extinctæ, sanguinem supprimunt. Decoctum eorum ad vuluæ procidentia, fluxionesq; in desessionibus vtile, capillos denigrant aceto, aut aqua maceratæ. Illinuntur vtiliter dysentericis, cæliacisque cum vino, aut aqua, ac etiam potui dantur. Integrarum decoctum, potum ijsdem auxiliatur affectibus. In summa, vbi adstringere, siccare, ac sistere sit opus, præstantissima sunt auxilia, sedis inflammationes sanant, & procidentia cohibent.

RHVS, Græcis ῥοῦς. Arabibus, *Sumach*, *Rosbar Sardisticos*, *seu Rosaidicos*. Italis *Rhu siue Somacho*. Germanis, Gerberbaum. Hispanis, *Sumach*, & *Sumagre*. Gallis, & Officinis, *Sumac*.

RHVS.

FORMA.

Arbuscula est binum ferè cubitorum altitudine, folijs oblongis, subrubentibus in ambitu serratis ilicis modo. Botros profert acino quadã-tenus lato vuarum gracilium, densos, magnitudine terebinthi. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in montibus inter saxa. DIOSC.

QVALITATES.

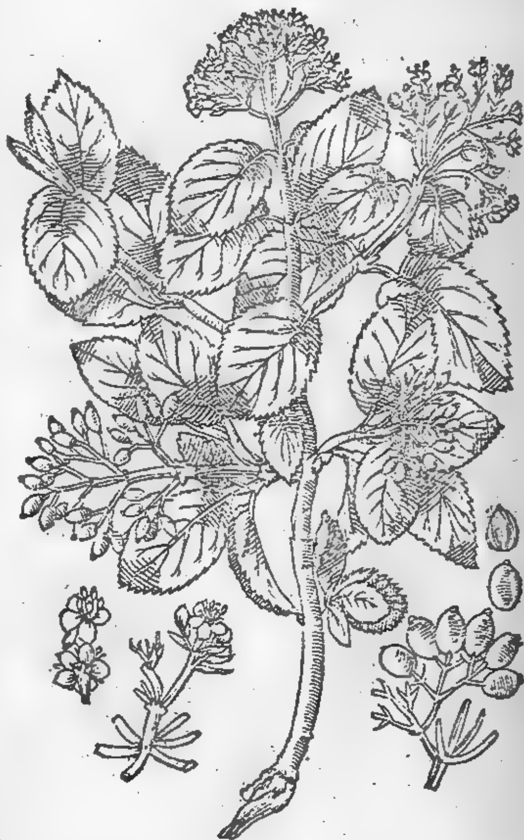
Adstringit, & desiccat ordine tertio, & refrigerat secundo. *Gal.8. simp.me.*

VIRES.

Foliorum decoctum capillos denigrat, atq; etiam vtiliter dysentericis infunditur, & potandum propinatur. Instillatur auribus purulentis, folia ex aceto, aut melle illita gangrænas, & pterygia cohibent. Semen eosdem præbet effectus: cæliacorum dysentericorumq; cibis inspergitur. Fracta, desquamataq;, ac sugillata, illitum ex aqua ab inflammatione tuetur. Linguæ asperitates cum melle abstergit; candida fœminarum profluuia sistit, hæmorrhoidas sanat addito querno carbone. Gummi quod è trunco prosilit, cauis dentium inditum dolores finit. Recentium vuarum succus, & seminis cortex, eadem omnia possunt. DIOSC.

VIBVRNVM, Italis, *quibusdam Viburno, quibusdam verò Lantanna.* Gallis, *Viorne & Maussane.*

VIBVRNVM.

FORMA.

Matth. Ramis exit digitali crassitudine, bicubitalibus, folijs ferè vlmeis, crassioribus & incanis, sensim per ambitum serratis. Flores edit albos, vmbellatim cohærentes, à quibus acini prodeunt, lentium modo pressi, qui primò rubescentes, vltimò nigricantes fiunt: Virgæ adeo lentæ flexilésq; sunt, vt ad fasces colligandos, peridoneæ habeantur.

LOCVS.

Idem. Nascitur in sepibus, frutetis, & incultis collibus.

QVALITATES.

Idem. Folia aspera sunt, & gustu adstringentia, fructus, vbi ad vltimam peruenit maturitatem, aluum exoluit.

VIRES.

Idem. Foliorum decoctum, ex vino austero paratum, vacillantes dentes confirmat, & gingiuarum rheumatismos cohibet, atqui longè magis valebit, si cum oliuæ folijs decoquantur in posca: Gargarissatur idem ad Columellæ procidentiam, & ad faucium fluxiones. Acini immaturi in puluerem triti dantur ad alui fluxiones. Paraturè radicum corticibus sub terra maceratis, & diu tusis viscum ad aucupia haud inutile.

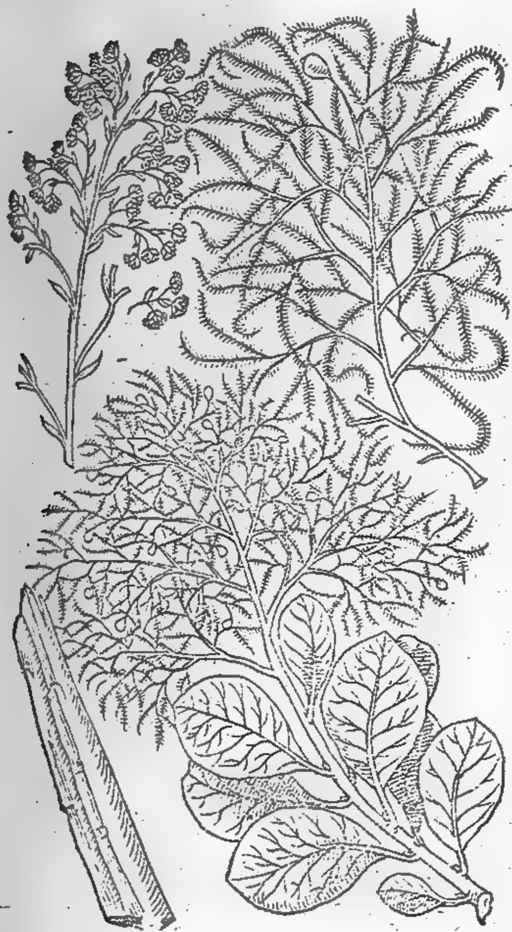
CENSVRA.

Non desunt, qui plantam hanc Viburnum minimè esse contendant, sed decipiuntur.

COTINVS.

COTINVS, Italis, *Scotano*, & *Roso*. Germanis, Gelb Presilgholtz.

COTINVS.

FORMA.

Planta est fruticosa, folio *Matth.* saq; ramis tenuibus, numerosisq;, cortice rufescente: folijs densis, Terebinthi rotundioribus, ac latioribus, graueolentibúsque, materie adeò flaua, vt ad lanificia coloranda maximè infectoribus expetatur. Gerit in ramusculorum cacumine papposam quandam congeriem, colore ex candido rufescente, in qua siliquę oblongæ hyperici ferè modo proueniunt.

LOCVS.

Prouenit copiosa in Tridentino agro, Veronensi, & *Matth.* in alijs non paucis Italiæ locis. & præsertim in Apennino monte.

QVALITATES.

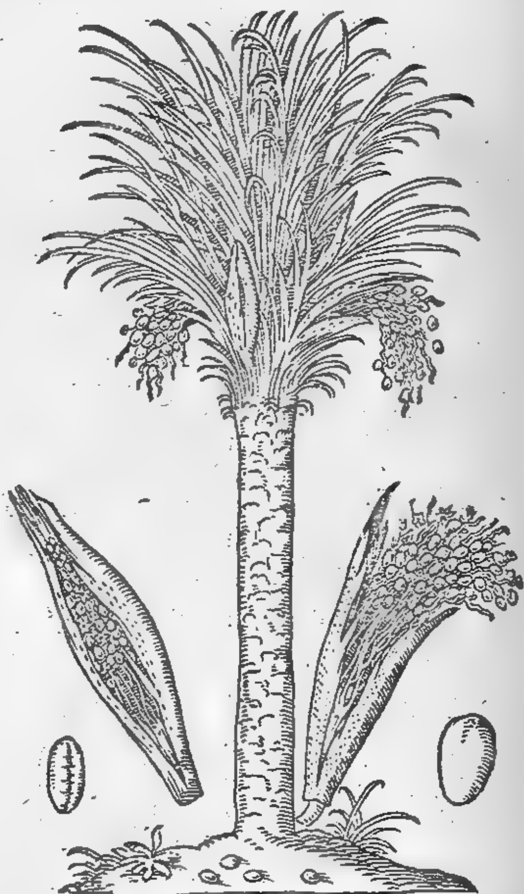
Vis illi adstrinctoria insignis, exiccans, cohibensque. *Matth.*

VIRES.

Foliorum decoctum in collutionibus adhibitum auxiliatur, oris, & linguæ *Matth.* vlceribus, quinetiam columnellæ, & faucium fluxionibus. Valet idem ad genitalium quoq; vlcera, si eo sæpe abluantur. Adduntur folia indesessionibus, quæ ad menses cohibendos parantur. Siccorum foliorum ac ramusculorum puluis, ventri prius aceto rosaceo illito admotus, alui fluxiones quascunque compescit. Expetitur tota planta coriarijs admodum ad suas spissandas pelles.

PALMA Græcis, φοῖνιξ. Arabibus, *Machla, siue Nachal.* Italis, *Palma.* Germanis, Dattelbaum. Hispanis, *Palmera.* Gallis, *Palmiers, siue Dattiers.*

PALMA.

GENERA.

Theoph. Mas est & Fœmina: Vtraq; fructifera: quin etiam, & humilis palma habetur.

FORMA.

Matth. Arbor Palma est procera, caudice squamoso ramos in cacumine tantum fundit in orbem actos cacuminibus ad terram pectantibus: folijs longissimis, duplicatis gladij figura: Flores profert numerosos, tenuibus quibusdam villis appensos, in magni racemi modum, Crocinis facie similes, sed multò minoribus. Ii anteaquam emergant magno quodam cōcluduntur inuolucro; quod palmam elatem vocant; quo tandem dehiscente emergunt, & panduntur. Hinc subinde Dactyli prodeunt, qui per Autumnum vnà cum ficubus maturescunt, rufo colore, nucleo intus durissimo, oblongo, canaliculatoq;.

LOCVS.

Matth. Nascuntur præstantiores in Iudæa, & Aegypto: Cypro, Lybiaq;, & in alijs quoq; Europæ regionibus. Sed ibi rarò fructus ad maturitatem perducunt.

QVALITATES.

Gal. 8. simp. me. Est adstrictoriæ facultatis omnibus suis partibus, at fructus eius, & maximè dulcis, non paucam obtinet caliditatem.

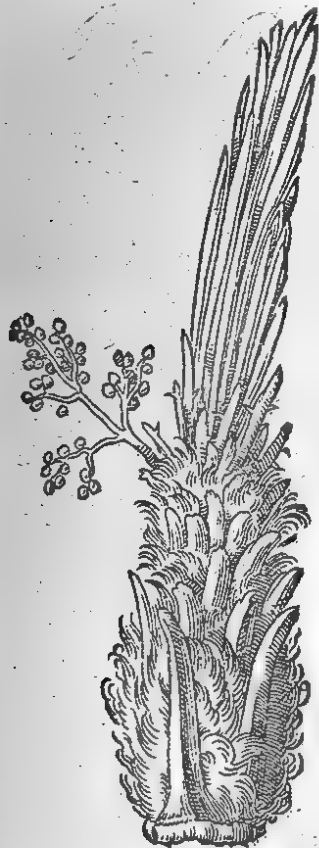
VIRES.

DIOSC. Contra alui fœminarumq; profluuia in vino austero bibitur. Hæmorrhoidas sistit, vulnera illitu glutinat. Dactyli dolorem capitis inferunt, copiosiores in cibo inebriant. Sicciores sanguinem excreantibus, stomachicis, & dysentericis vtiles in cibo: Medentur esu faucium asperitati. Nuclei in crudo fictili ad albedinem vsq; cremati, Spodij vicem supplent. Vim adstringendi habent: Valentq; contra oculorum vuam, & pustulas: corporis excrescentias cum

Matth. vino reprimunt, & vlcera ad cicatrices perducunt. Auxiliantur deuorati fœminis albo vteri profluuio laborantibus, & præsertim si exempto osse infarciantur Eboris Scobe, Margaritis, carollio rubeo, & deinde sumantur à ieiunis quotidie tres aut quatuor.

PALMA Humilis, Græcis, χαμαιῤῥιφές. Italis, *Palma minore*. Siculis, & Neapolitanis, *Cefaglioni*.

PALMA MINOR.

FORMA.

Crescit sesquicubitali longitudine, folijs cæteris absimilibus, sed breuioribus longè, & angustioribus. Flores edit ex obliquo capillacea quadam coma emergentes, è quibus baccæ racematim prodeunt. Pars radici propinquior in globum extuberans internũ, germen quoddam quod cerebrum vocant numerosis inuolucris circũseptum habet, tenerrimum, sapidum, & ori gratissimum. *Matt.*

LOCVS.

Nascitur in Sicilia, & Creta, & alijs quoq; regionibus. *Matt.*

QVALITATES.

Adstringendi pollent facultate. Itaque roborant, & cohibent. *Idem.*

VIRES.

Germen quod cerebrum vocant estur secundis mensis pro bellarijs cum pipere, & salis modico, perinde, ac carduus, & cinara: Est enim sapidum, & ori gratissimum. Id (vt aliqui aiunt) ad venerem excitandam præstare haud parum creditur: folia præstant, ad sportulas, tegetes, & capitis vmbracula: Rami verò vna cum folijs ad scopas parandas, pro verrendis domibus, sunt enim non solum ad hoc peridoneæ, sed etiam vtiles, quod non conterantur nisi tempore longo. Cætera cum maiori palma communia habet. Baccæ sua adstringenti vi, dantur contra omnes corporis fluxiones. *Idem.*

* THAMARINDI, vulgo, Indis Puli & Ambili. Græcis ὀξυφοίνικες.

FORMA.

Fructus est pulpa nigra cum ossibus durissimis in massas coacta, sapore acido non ingrato. Eius arbor à varijs autoribus varie describitur. Nempe folio salicis à Serapione, qui fructum rubrum copiosiore carne, quam siliquæ & firmiore, coloreq; ex luteo in nigrum languescente & pingui succo scatente ipsi tribuit. Garzias inquit arborem esse magnitudine Fraxini aut Nucis, aut Castaneæ, ligno denso non fungoso: ramosam & multis folijs ornatam tenuiter incisis magnitudine palmarum: fructum noctu folijs inuolutum, interdiu pansis ostendi arcuatum, digito inflexo similem, cute viridi, ante maturitatem, postea cinereo, vbi siccatur, qui facile auelli possit, pulpa viscida & lenta, cuius est vsus abiectis nucleis, qui intus continentur satiuorum lupinorum magnitudine, quodammodo rotundi, sed plani, colore furui, sed leues. Fructus viridis acidus est non sine suauitate. Mihi planta è semine nata est folio coluteæ fere, sed longiore, cuius imaginem hic exhibemus.

LOCVS.

Nascuntur multis Indiæ locis, sed qui locis montosis & ad septentrionem obuersis proueniunt, præferuntur & diutius incorrupti manent.

QVALITATES.

Refrigerant & exiccant tertio ordine, aut saltem ipsius initio.

VIRES.

Thamarindi infundi solent pondere ℥. 4. in aqua frigida aut stillatitio intybi liquore per tres horas, vt facta expressione exempti inspersiq; modico Saccharo propinentur ad purgandos biliosos humores & pituitosos incidendos & attenuandos. Indi sine molestia se purgant Thamarindis cum oleo nucis Indicæ sumptis. Folia vero Thamarindorum trita partibus corporis erysipelate infectis imponunt.*

Arabibus

Arabibus, Italis, Siculis, Ciprijs, Musa.

MVSA.

FORMA.

Planta est vnicaulis quinû senúmve cubitorum longitudine, folio arundineo, quod tamen per quam longo latóque ambitu se diffundit, adeo vt tricubitali longitudine: latitúdine verò sesquicubitali ac etiam quandoq; grandiore, *per medium folium costa perpetua & crassa discurrit, aliquando aculeis quibusdam à tergo armata*, caulis squamoso vestitur cortice arundinum ferè modo. E vertice germen emergit molle cubitali longitudine à quo alia ab origine ad summum prodeunt germina, è quibus fructus quidam oriuntur, cucumeris mediocris magnitudine, cortice fici: Substantia pulpæ consistit Melopeponum modo, nullo intus nucleo, aut semine, sapore cum quadam insipiditate dulci. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in Syria, Ægypto, Cypro, & Sicilia. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit in medio primi, & in fine eius humectat. *Serap.*

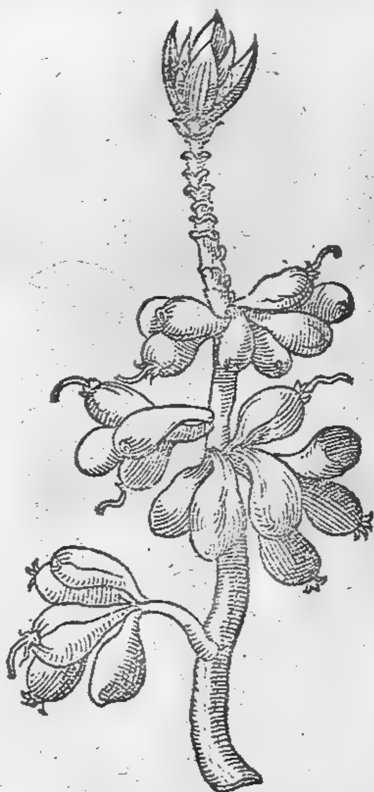
VIRES.

Fructus estur in cibis, sed parum alit. Priuatim prodest thoracis, pulmonis, & vesicæ ardoribus, aluum emollit, verùm liberior eius vsus stomacho aduersatur, quin etiam Iecur obstruit: Fœtum in vtero alit, affectis renibus opitulatur, vrinam ciet, & Venerem stimulat. *Serap.*

Musæ

MVSA CVM FRVCTV.

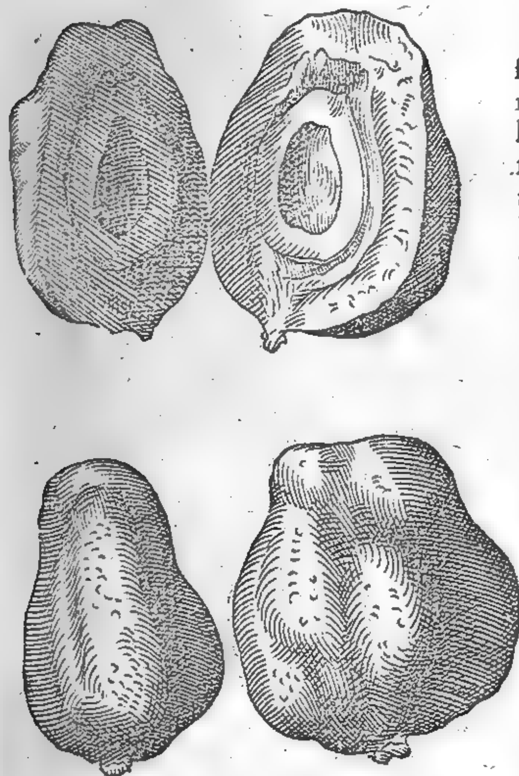
Musæ imaginem cum fructu iam maturo, hic etiam excudi curauimus, vt rei plantariæ studiosis cumulatissimè satisfiat.

NOMINA.

CVCIOPHERA, Græcis, Κουκιόφερον. Italis, *Cuciofera.*

CVCIOPHERA.

FORMA.

Palmam tum caudice, tum folijs, hæc planta refert: verùm à Palma differt, quod hæc simplex indiuiduaq; assurgat, illa verò cùm aliquatenus adoleuit, scindatur, & bifida fiat: iterumque horum vtrinq; pari modo diuidatur, & subinde virgas breues & multas proferat. Nos tantum fructum vidimus, quo fit vt plātæ imaginem hic ostendere nequeamus. Fructum itaq; profert, magnitudine, figura, & succo singularem. Quippe magnitudine, ferè qua manum impleat, figura rotundum, colore flauicantem, succo dulcem, & ori gratissimū, non racematim congestum, vt in Palma, sed per singula discretum: nucleo magno vehemēter duro, ex quo anulos detornant, quibus in versicoloribꝰ stragularijs vinculis vtuntur. Materies à Palma plurimum distat. Altera enim rara corpore, neruosa, & viridis, altera spissa, grauis, carnosaq;, & cæsa crispa admodum atq; dura. *Theoph. lib. 4. cap. 4. de pla. hist.* *Matth.* *Theoph.*

LOCVS.

Prouenit copiosa apud Persas, & Indos. *Plin.*

QVALITATES, ET VIRES.

Fructus non differt admodum à dactylorum facultatibus. *Idem.*

MALVS Punica, Græcè ῥόα. Arabicè, *Cuman, Ruman, siue Roman.* Italicè, *Melagrano: siue Pomo granato.* Germanicè, Granatöpffelbaum. Hispanis, *Granadas, siue Romanas.* Gallis, *Pomes de Grenades, aut Mygraines.*

GENERA.

Matth. Domesticũ alterum, alterũ Syluestre: Domesticorum tria genera, alia .n. dulcia sunt, alia acida: vinosa verò nonnulla.

FORMA.

Idem. Arbor quæ Punica poma profert, minimè procera est, folijs ferè myrti, sed maioribus, rubro inhærente pediculo. Rami illi sunt flexiles, aculeatiq;. Flores punicei, calathi modo patuli, ore stellatim circumsepto, è quo folia prominent tenuia coccineo colore: agrestis papaueris æmula, granulis quibusdam capillamẽtis appensis, vt in Rosa: Poma coriaceo vestiuntur calyce, exterius rufo, interius flauo: innumeris granis referta, succosis vinosisq;, osficulo intus latente, quæ intercursantibus flauis, tenuibusque membranis, miro quodã naturæ ordine distinguuntur. Ligni materies flaua, cinereo libro vestita.

MALVS PVNICA.

LOCVS.

Idem. Seruntur in hortis, Vineis, & viridarijs. Syluestres sponte nascuntur in collibus, & maritimis locis & aridis.

QVALITATES.

DIOSC. MalumGranatum omne adstringentem facultatem obtinet. Acida tamen plus adstringunt, quam vinosa. Et hec magis quam dulcia. Acini longè magis adstringunt, ac exiccant, quam vinum. Et his valentius quoq; putamen, & cytini. Vinum autẽ pręter adstrictionem refrigerat, & exiccat.

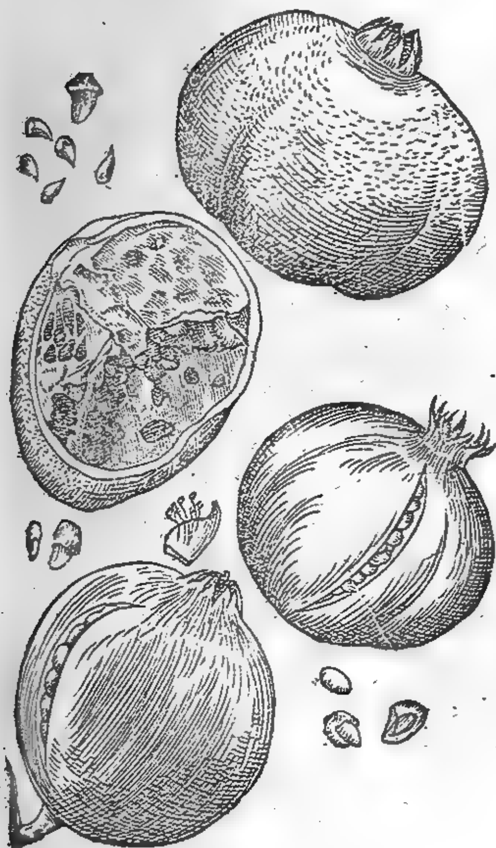
VIRES.

Gal. lib. 8. simp. me. Dulcia stomacho vtiliora, sed febrientibus obsunt. Acida æstuantem stomachum iuuant, & vrinam cient. Vinosa mediam sortiuntur naturã. Acinorum nuclei acidi punici, insolati, & obsonijs in puluerem sparsi fluentem aluum & stomachũ sistunt. Dantur vtiliter sanguinem expuentibus ex cælesti aqua. Acidorum succus coquitur cum melle, ad oris, & pudendorũ vlcera, Cytini & Balausti sanguinolenta glutinant: & humida gingiuarũ vitia curant, & eorum decocto dentes cõmoti firmantur. Enterocellis quoq; vtiliter illinuntur. Malicorium hec omnia præstare potest. Radicis decoctum potu latas ventris tineas pellit. Exprimitur è syluestribus cytinis succus, qui insolatus, hypocistidis vicem explet, Malicorium ex vino decoctum, ac illitum perniones sanat.

*MALA

*MALA Punica, vulgo Mala Granata. Germanis Granatöpffel / vel Mariæ Magdalenen öpffel.

MALA PVNICA.

FORMA.

Exhibemus hic differentiam MalorumPunicorum triplicem, non tamen negamus inueniri plures posse. Dulces continebat acinos & corticis colorem magis fuscum quam cętera habebat, quod superiorem locũ hic obtinet, & quo grana possint aspici, dissectũ quoque pingitur. Postea malum Punicum minus adiecimus quod flauo & eleganti rubore distincto cortice grana intus acida tegit. Vltimum locum tenet, quod vulgo Muzum vocatur, & mediũ quasi consistit inter acida & dulcia, quanquam interdum vtraq; magnitudine superat. Corticis flauedo minus hilaris est, saturatius tamen rubet.*

MYRTVS Græcis, *μυρσίνη*. Arabibus, *Aes, Alas siue As*. Germ. Welschheidelbeerbaum. Italis, *Myrto Mortina & Mortella*. Hispanis, *Murta, siue Raiam*. Gallis, *Meurte*.

GENERA.

Matth. Duo Satiuum, & Syluestre: Satiui duplex est genus, candidum, & nigrum: Extant quoq; alia duo genera nempe Exoticum, & Tarentinum.

FORMA.

Idem. Satiua facile in arboreȇ adolescit, at syluestris magis fruticat. Folijs vtræq; sunt oblõgis, crassiusculis, firmis, odoratis, in acutum desinentibus: ramis obsequiosis; floribus candidis, numerosis, intus capillamentis, eximio odore. Satiuarũ vtrunq; genus baccas fert oblongas, agrestes oleas quadantenus referentes: & multo syluestribus maiores, paruis numerosisque intus nucleis.

MYRTVS.

LOCVS.

Idem. Satiua in hortis, viridarijs, Vineis, & aucupijs seritur, sponte vero nascens Maritimis plurimum prouenit locis, & circa amænorum lacuum ripas: sed in Hetruria in syluosis quoque collibus virescit.

QVALITATES.

Gal. 7. simp. me. Constat ex contrarijs substantijs, vincit tamen in ea frigidum terreum, habet verò & tenue quiddam calidum, vnde valenter desiccat.

VIRES.

DIOSC. Semen datur sanguinem expuentibus: & in vesicę erosionibus. Baccarum vinum Stomacho vtile vrinam cit, & prodest potũ ad phalangiorum, & scorpionum ictus ex mero. Idem præsumptum crapulam arcet. Præstat idem etiam semen, quo illito fluentes capilli cõtinentur. Foliorum decoctum ad insessiones vbi adstrictione opus sit, plurimum præstat. Foliorum farina ex vino illita luxatos artus iuuat, inflammatos ictus, quin & testium inflammationes.

Matth. Myrteum condimentum languidos ventriculos roborat, idcirco & cæliacis, & dysentericis vtile. Frondes, itemq; baccarum semen tritum contra fungorum strangulationẽ mirificè præstant. Baccæ quoquo modo haustæ, aut deuoratæ cor corroborant, & eius tremori mirificę conferunt.

MYR-

MYRTVS Tarentina. Italis, *Mortina Tarentina.*

MYRTVS TARENTINA.

FORMA.

Folio est nostrate longè minore robustioreq́; : fructu copiosiore, sed minusculo: & in summitate pluribus apicibus coronato. colore ex nigro purpurascente, minutis, crebris, albicantibusq́; intus ossiculis: floribus nostratis similibus. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit copiosa in Apulia circa Tarentum. vnde illi nomen. *Idem.*

QVALITATES ET VIRES.

Non differt viribus, qualitatibusq́; à nostrate. *Matth.*

MYRTVS EXOTICA.

FORMA.

Matth. Folio est nostrati haud absimili, dilutiore tamen, acuminatiore copiosioreque. & adeò denso, vt eo rami vbiq; stipentur. Fructum fert oblongum, è longoq; pediculo dependentem, seminibus refertum, flores albicant, vt in cæteris generibus.

LOCVS.

Matth. Seritur in Italia in hortis, & viridarijs, tanquam peregrina ad topiaria opera contexenda.

QVALITATES, ET VIRES.

Matth. Nō differunt viribus, & qualitatibus à cæteris generibus. Folijs siccis vtuntur Coriarij non solum huius sed omnium Myrti generum ad spissanda, crispandaq; coria.

MYRTILLVS, Vitis Idæa. Græcis χαμαιμυρσίνη. Italis, *Myrtillo.* Ananiensibus, *Calauezza.* Germanis, Heidelbeer.

MYRTILLVS.

FORMA.

Frutex est cubitalis, caudice duro, ramis tenuibus, virescentibusq;, folijs myrti minoribus, robustis, sensimque per ambitũ serratis: flores edit tintinnabuli effigie, inter folia è petiolis dependentes, colore sub puniceo, rufo intus stamine: è quibus baccæ subnascuntur, Myrti non absimiles, sed paulò minores, vinosæ & austeriusculæ: & summa parte vmbilicatæ, cæruleo colore ad nigrum inclinante. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in montibus, & syluis. *Matth.*

QVALITATES.

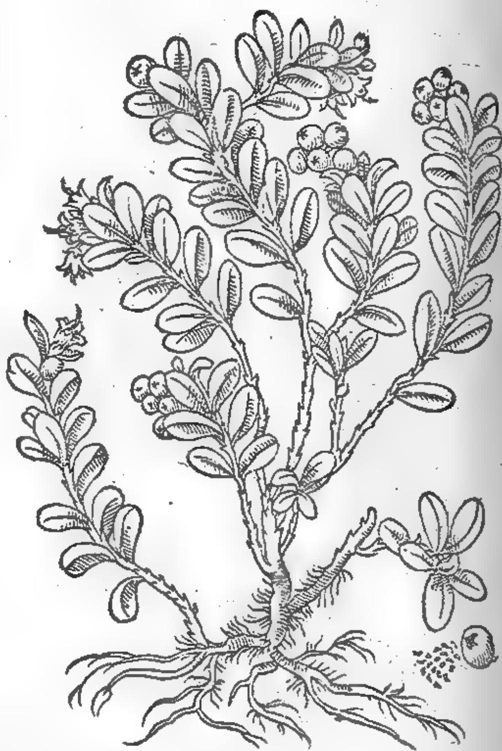
Fructus refrigerat, exsiccat, roborat, reprimit, & cohibet. *Idem.*

VIRES.

Dantur baccæ cùm recentes, tum quoq; siccæ deuorandæ dysentericis, & cæliacis. Eduntur quoq; æstate fragorum vice à pastoribus. Nam austeriusculæ cùm sint, & vinosæ, sitim extinguunt, & non ingratus sunt cibus. Vsurpantur ab infectoribus ad coloranda stamina, cæruleo colore; ac etiam à pictoribus: Germani autem Pharmacopæi ijs passim vtuntur Myrti baccarum vice, cùm ijs destituantur. *Idem.*

*VITIS IDÆA rubra. nonnullis Rhus minimus Plinij. Germ. Rot Heidelbeer/ Steinbeerlin/Kronsbeer. Gallis *Aurelles rouges*.

VITIS IDÆA RVBRA.

FORMA.

Suffrutex eſt exiguus, folijs buxi, interdum leuiſſime ceu ſerratis marginibus, floſculis arbuti candidis, confertis, ex quibus baccę rubẽtes in ſummitate ceu corona quadam denticulatæ naſcuntur, ſapore acidæ & aſtringentes, radix tenuis ſerpit.

LOCVS.

Amat loca ſyluoſa ſaxoſaq́; & copioſe creſcit circa abietes atq; piceas.

QVALITATES.

Frigidam & ſiccam habent facultatem & ſimul adſtringendi vim maiorem quam nigri myrtilli.

VIRES.

Pulueres efficiuntur ex acinis aridis, & exhibentur calculoſis. Horum quoque in dyſenteria vſus eſt non contemnendus.*

CERA-

CERASA, siue Cerasia, Græcis, κεράσια. Arabibus, *Sarasie.* Italis, *Cirege.* Germanis, Kirschen. Hispanis, *Ceresas.* Gallis, *Cerises.*

CERASIA.

CENSVRA.

Diuersa cerasorũ sunt genera: nã alia dulcia, alia subamara, alia austera, alia acida, alia insipida habentur: quin etiam alia domestica, alia syluestria. *Matth.*

FORMA.

Arbor folia fert, mespilo latiora, per ambitum serrata: flores albos, racematim prodeuntes, è quibus rubentes oriuntur baccæ, è longis pediculis dependentes, & prona parte diuisæ, duro intus ossiculo, pisi magnitudine, in quo nucleus includitur. Ligni materies fibrosa, compactaque, cortice læui, & inuolucris pluribus referto. *Idem.*

LOCVS.

Domestica Cerasus in hortis, vineis, & viridarijs seritur. Syluestris in syluis prouenit, ac etiam in vallibus. *Matth.*

QVALITATES.

Quæ dulcia sunt, magis quæ in intestinis sunt, subducunt, sed stomacho minus vtilia habentur. Contra verò austera: Quæcunq; verò acida sunt, pituitosis excrementosisque stomachis conueniunt: siquidem austeris magis desiccant, & nonnihil etiam incidunt. Syluestria autem cæteris adstringentiora sunt. *Gal. lib. 7. simp. me.*

VIRES.

Viridia aluum leniunt, sicca verò cohibent. Gummi quod è trunco emanat, communem cum omnibus viscosis, & mordicitate carentibus medicamentis facultatem obtinet, quæ ad arterias exasperatas accõmoda est. Propriè autem calculis vexatos ex vino potum adiuuat. Idem cum vino potum veteri tussi medetur, colorem commendat, visum exacuit, & appetentiam incitat. DIOSC. *Gal. loco citato.* DIOSC.

CHAMÆCERASVS, Græcis, χαμαικέρασος. Italis, *Ciregio nano*.

FORMA.

Matth. Arbuſcula eſt Spitama paulò maior. Baccæ, quę cum auſteris magnitudine certant, breui petiolo innituntur, ſapore auſtero, ac adſtringenti.

LOCVS.

Matth. Prouenit ſpontè cùm in valle Anania in agro Tridentino, tum in Boëmia, & Auſtria ſecus itinera, & prope ſepes.

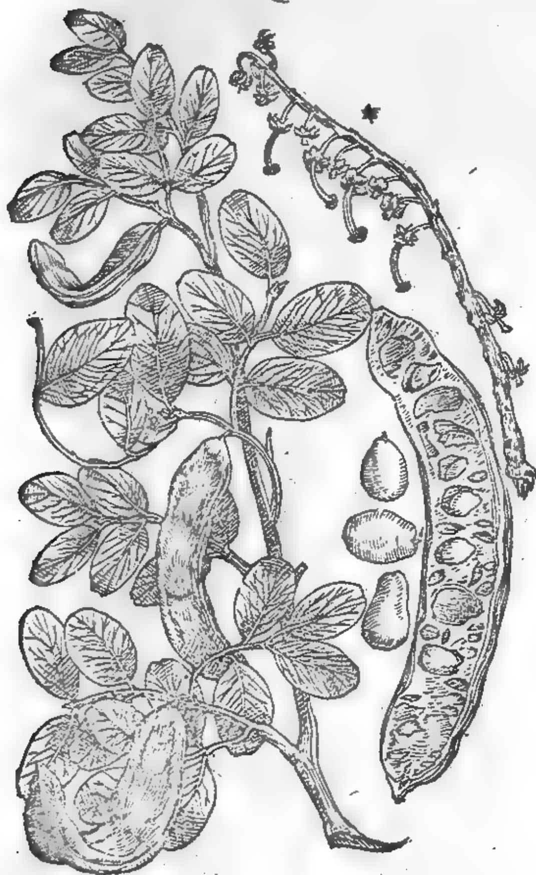
QVALITATES, ET VIRES.

Matth. Baccæ cùm cæteris auſteriora habeantur, etiam cæteris ſicciora iure fuerint, magiſque adſtringentia.

SILIQVA

SILIQVÆ, Græcis, Κεράτια. Arabibus, *Charumb*. Italis, *Carobe, & Carobole*. Germanis, S. Johannis Brodt. Hispanis, *Alfarbas Carrouges*. Officinis, *Carobe*. Gallis, *Caronge*.

SILIQVÆ.

FORMA.

Arbor, quæ Siliquas profert, folio viret fraxino latiore, duriore, ac magis circinnato. Floret discedente hyeme, aut vere iam appetente, fructificat verò Æstate & Autumno, dependentibus siliquis, primum viridibus, & deinde cùm siccantur, ex rufo nigricantibus, mansu lignosis, sed dulci pulpa, succoque præditis: Semine Ægyptiæ Siliquæ haud dissimili. *Matth.*

LOCVS.

Nascuntur copiosæ in Apulia, Campania, Creta, Syria, Cypro, ac alijs calidioribus regionibus. *Idem.*

QVALITATES.

Adstringunt, & exiccant. *Gal. li. 7. simp. me.*

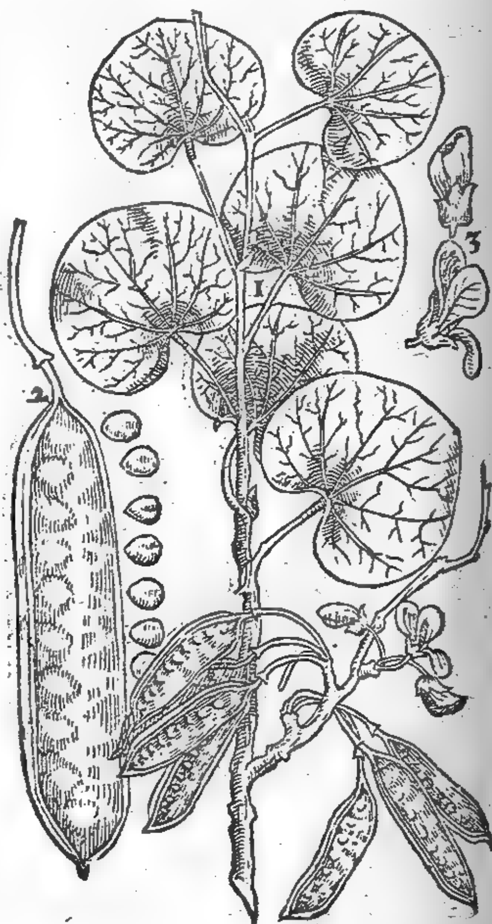
VIRES.

Recentes stomacho aduersantur, & aluum soluunt. Eædem siccatæ sistunt, stomachoque vtiliores fiunt. Vrinam quoq; cient. DIOSC. Eædem etsi omnium consensu adstringunt: compertum est tamen earum decoctum potum mirificè iuuare tussientes, ob dulcem melleamque substantiam, quæ ijs inest. *Matth.*

*SILIQVÆ

*SILIQVÆ SYLVESTRES, vel Arbor Iudæ, alijs Cercis, nonnullis Fabago vel Siliquastrum, item, Cucuuaia. Germanis, Wild Johannes brodt / Judas Baum. Gallis, *Gaynera*. Italis, *Carobaria*. Hispanis, *Algorouo loco, vel Arbol d'amor*.

SILIQVÆ SYLVESTRES.

FORMA.

Speciosa admodum est arbor, & interdum satis magna fit, nullo germinandi ordine: caudex plerunq; non recta attollitur, sed incuruatur & declinat. Folia repræsentant asari figuram, sed multo ampliora sunt, & singula longis petiolis dependent. Flores promit primo vere purpurascentes, ex quibus Siliquæ gignuntur latæ, rubrę, siue potius purpureę, in quibus semen, vt in Ceratijs, sed longè minus.

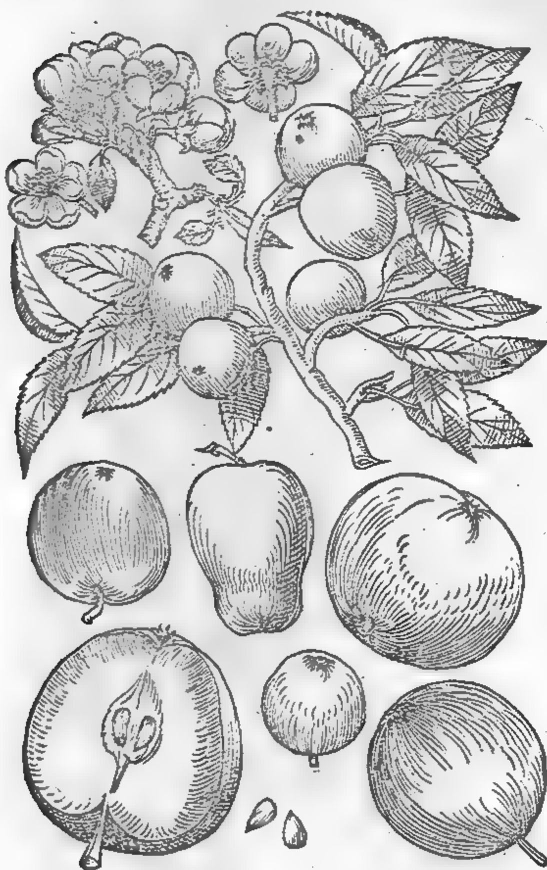
LOCVS.

Amat loca vmbrosa & aspera. Circa Bononiam copiosè nascitur. In Germania ex semine prouenit, & in hortis colitur.*

MALL

MALA, Græcis, Μῆλα. Arabibus, *Tufa, seu Tufalta.* Italis, *Mele, seu Pomi.* Germanis, Depffel. Hispanis, *Mansanas.* Gallis, *Pomes.*

MALA.

GENERA.

Numerosum sanè est malorum genus, ac magis quàm explicari possit sapore, forma ac mole diuersum. Aliá enim austerũ, alia acidũ, alia dulcẽ simul, & austerũ, quædam dulcẽ, & manifestè acidum, & nonnulla cum acore acerbum saporem habent. *Matth. Gal.*

FORMA.

Malorum arbor vnico tantum exit caudice, ramos inde statim in longũ, latumq; mittens, crasso satis libro, colore exterius cinereo, & intus flauo: folijs virescit oblongis & tenuiter per ambitum serratis. Flores mittit albos, foliatos, aut ex cãdido sensim purpurascentes, è quibus poma oriuntur, forma, colore, magnitudine, & sapore varia. *Matth.*

LOCVS.

Domestica in hortis, vineis, & pomarijs habẽtur. Syluestria verò locis campestribus, tum etiã in syluis, & collibus spontè nascuntur. *Idem.*

QVALITATES.

Adstringẽtia mala, succum frigidum, terreumq; habent. Acida autem frigidum quidem, sed tenuium partium. Mediæ autẽ temperaturæ sunt dulcia, quæ ad calidius vergunt, quemadmodum omnis qualitatis expertia, insipidáve, ad frigidius inclinant. Syluestria cæteris adstringentiora habentur. *Gal. li. 2. de alim. facul.*

VIRES.

Cruda in cibis omnia ferè refrigerant ventriculum: quamuis dulcia quæ Apia vocantur minus lædant, & quæ in hyemem & ver asseruantur: vbi prius maturuerint. Præstant dulcia ad Melancholicos affectus: quin etiam, ad pleuriticos. Ea enim si cineribus incocta, & Glycyrrhizæ succo, amylo, & Saccharo albissimo conspersa propinentur, tam mane, quàm vesperi, illos quidem mirificè iuuant. DIOSC. *Gal. Matth.*

COTONEA Mala, Græcè, Κυδώνια μῆλα. Arabicè, *Saffargell.* Italicè, *Mele Cotogne.* Germanicè, Küttẽ/siue Quitten. Hispan. *Membrilhos.* Gall. *Pomes de Coing.*

GENERA.

DIOSC. *Gal.* Tria Cotoneorum numerãtur genera. Palma illis quæ propriè Mala Cotonea nominantur. Secundo loco Struthia vocata, & tertio q̃ media inter hæc habentur, Miluiana seu notha appellata.

FORMA.

Matth. Præstantiora, & quæ primas tenent, pressa sunt, & in toros ferè diuisa Melopeponum modo. colore ad aurum inclinato. Lanuginosa, & cęteris odore prę stãtiora, Struthia maiore admodũ corporis mole spectantur, & forma magis pyra, quàm mala referunt. Miluiana autem inter hæc media, cum facie, cum sapore, odoreq́; esse videntur. Arbor cõmuni malo ferè similis est: atqui folia angustiora sunt, læuiora, carnosiora, robustioraq́;, & à tergo albicãtia, florem fert album syluestris rosæ figura.

LOCVS.

Matth. Prouenit sata in hortis, vineis, & viridarijs.

COTONEA.

QVALITATES.

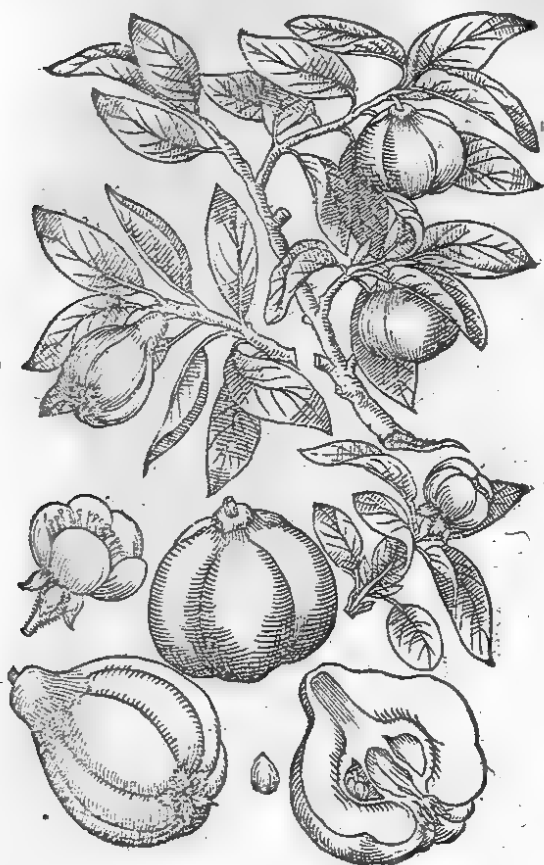
Idem. Valenter adstringunt, cohibent, roborantque: quin etiam refrigerant ordine primo, & siccant secundo.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Cocta, tostáve Stomachum iuuant, & vrinam cient. Pręsumpta aluum cohibent, contra verò citant. Prosunt cœliacis, dysentericis, & purulenta excreantibus, presertim cruda. Succus crudorum datur vtiliter orthopnoicis. Decocto fouentur vtiliter sedis, & vuluæ procidentia: Illinuntur cruda ad cohibendam aluum, & vomitiones. Vinum ex his expressum hæc omnia quoq; præstare potest, quin etiam oleum quod ex ipsis conficitur, inunctum. Seminum mucago illinitur vtiliter omnibus inflammationibus, & linguæ scabritiem læuigat.

*Coto-

*COTONEA Maiora, siue Struthia. Græce στρουθιομῆλα, vel στρούθια Galeno. Germanicè, Grosse Quitten.

Huc refer quæ de alijs sunt dicta.*

PERSI-

PERSICA, Græcis, περσικὰ μῆλα, ϗ ῥοδάκινα. Arab. *Sauchseu, Chauch.* Ital. *Pesche, & Persiche.* Germ. Pfersich. Hispan. *Pexegos.* Gallis, *Pesches.* Polon. *Broskuini.*

GENERA.

Matth. Persicorum perplura repe-riuntur genera: Quædã enim rubent, alia aureo colore ful-gent, alia virescũt, alia albicãt, alia sanguineo succo madent, alia duracina vocantur, quod du-riore sint pulpa: & quod ab osse non diducantur. Et alia Coto-nea, alia nucipersica, quod nucũ Iuglandiũ faciẽ representent, appellãtur. Sunt etiã quæ pro nu-cleo amygdalã dulcẽ habeant Persica amygdala appellata.

PERSICA.

FORMA.

Idem. Persica malus arbor est fo-lijs Amygdalę per omnia simi-libus, quemadmodum & flo-ribus, quamuis in persica ma-gis purpurascentes spectẽtur. Ligni materies fragilis, radi-cesq; imbecilles, nec altè de-scendẽtes, vnde fit, quod hæc ar-bor cito cõsenescat, & cadat.

LOCVS.

Idem. Habetur vbique copiosa in Italia, sed in Apulia copiosissi-ma prouenit.

QVALITATES.

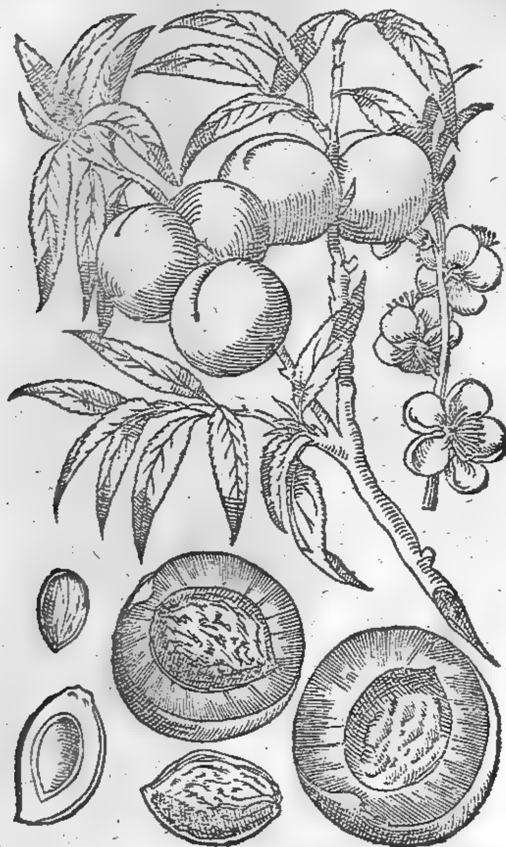
Gal. li. 7. simp. me. Germina, & folia vincẽtem habent amaram qualitatẽ. Alioqui sanè etiã digerens medicamentũ est. Fructus verò eius, nempe esculentũ hoc persicum, humidior est, & frigidior temperie.

VIRES.

DIOSC. Acerba Persica aluũ cohibent, sed sicca vehemẽtius. Decoctũ è siccis aluis sto-*Gal. li. de alim. fac.* machiq; fluxiones sistit. Praui succi sunt, & quę facilè corrũpuntur. Flores re-*Matth.* centes deuorati non solũ aluũ deijciunt, sed vomitiones quoq; faciunt. Hydro-picorũ aquam pellunt: sed non absq; ęgrotantium incõmodo. Lachryma arbo-ris datur ex plãtaginis aut portulacæ succo ad sanguinis reiectiones: tussientib. verò & anhelosis ex Tussilaginis aqua, & Croci momẽto: facit quoq; ad rauce-dinẽ & arteriæ impedimẽta. Datur calculosis cũ succo raphani, aut limonũ, dua rũ drachmarũ põdere. Recẽtia folia illinũtur vtiliter ventri ad interaneorũ ver mes, ex aceto. Eorundẽ succus vermiculosis, ac purulẽtis aurib. vtiliter infundit.

*PERSICA rubra siue sanguinea. Germ. Rote Pfirsich.

PERSICA RVBRA.

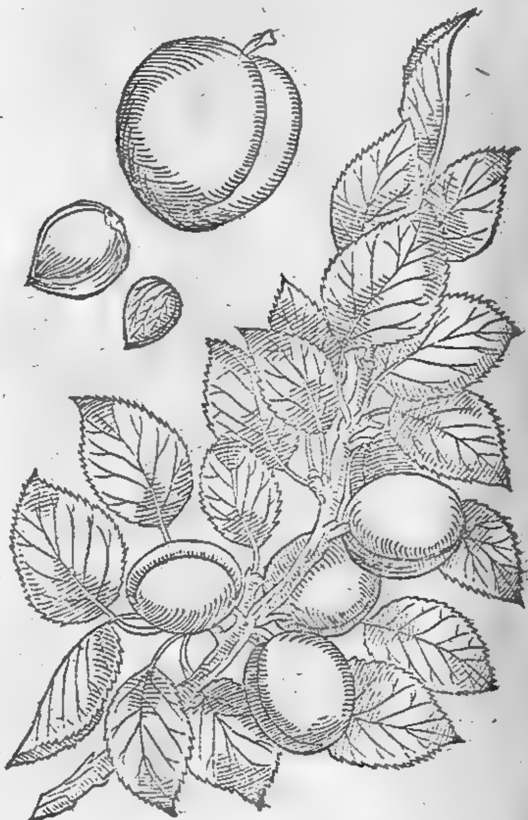

FORMA.

A reliquis parum discreparent nisi maiora essent & intus saturate rubente & quasi sanguineo succo turgerent. Caro etiam à nucleo non facile abscedit sed firmius adhęrescit.*

MALA Armeniaca, ſiue Præcocia. Græcis, *Μῆλα ἀρμενιακὰ ἢ πραικόκκια, καὶ βερικόκκια.* Arabibus, *Mermex mex, Meſmes, ſiue Miſmis.* Italis, *Armeniache*, *Bacoche*, *Moniache, & Griſomele.* Germanis. S. Johanns Pfirſich. Hiſpanis, *Albincoques*, *Albarchigas, Aluaricoques.* Gallis, *Abricoz, Carmaignoles*, *& Chicandeliz.*

ARMENIACA MALA MAIORA.

GENERA.

Matth. Plures eorum viſuntur ſpecies, magnitudine, & ſapore quoq; differentes.

FORMA.

Idem. Arbor rarò procera admodũ viſitur. Folia fert Piri haud abſimilia, ſubrotunda, & per ambitum ſerrata. Flores albos, ceraſi modò, è quibus fructus prodeunt perſicorum forma ac ferè magnitudine, aureo colore, ſæpe cum purpura miſto, os omnia infra ſe concludunt, vtraq; parte turgens, in quo nucleus concluditur, in quibuſdam amarus, in quibuſdam verò dulcis.

LOCVS.

Idem. Habentur in hortis, vineis, & Viridarijs.

QVALITATES.

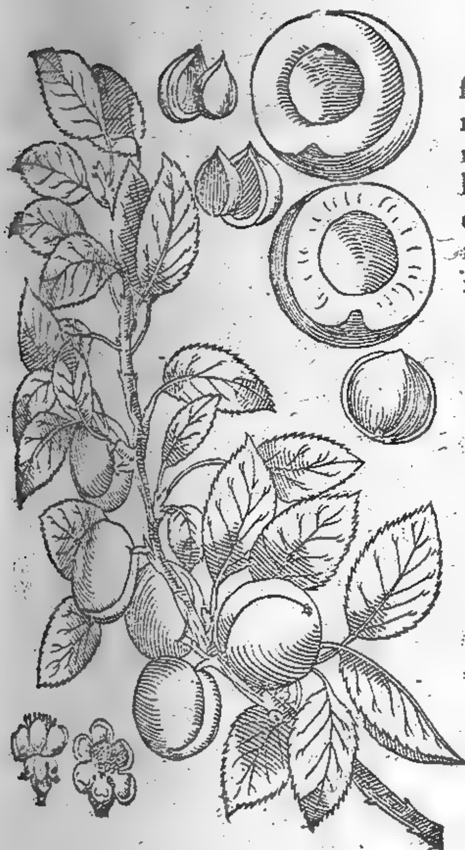
Gal. lib. 7. ſimp. me. Fructus humidior, frigidiorque eſt, vtrunque ſecundo quodammodo exceſſu.

VIRES.

Matth. Oleum è nucleis expreſſum, mirificè valet ad inflammatas hæmorrhoidas inunctum. Valet quoq; ad vlcerum tumores, & ad linguæ impedimenta: & pariter ad aurium dolores. Idem potus vnciarum quinq; pondere, cum vini Cretici vncia, calculos pellit, & colicos iuuat.

ARMENIACA minora, Græcis, Μῆλα ἀρμενιακὰ μικρά. Italis, præsertimq; Hetruscis *Armoniache, Bacoche, & Moniache minori:* Insubribus autem, & Venetis *Armellini.*

ARMENIACA MINORA.

FORMA.

Arbor est, mali proceritate, foliis albæ populi, floribus cerasi admodum similibus, ac pariter racematim prodeuntibus. Fructus edit mali Persici effigie, minores tamen, colore aureo subrutilante, & odore iucundo. *Matth.*

LOCVS.

Habentur passim in hortis, viridarijs, & vineis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Non differunt suis in facultatibus à maioribus: verùm tamen austeriori sunt sapore. *Idem.*

CITRIA MALA, ſiue medica mala, Græcis, Μηδικὰ μῆλα, ἢ κεδρόμηλα. Italis, *Cedri, & Citroni*. Germ. Citron Oepffel / ſiue Jüden Oepffel. Hiſp. *Cidras*. Gal. *Citron*.

CITRIA MALA, SIVE MALA MEDICA.

GENERA.

Matth. Maiora, & minora.

FORMA.

Idem. Proueniunt maiora melopeponũ magnitudine. Minora verò paulò limonibus grandiora: & guſtu ſuauiora. Planta quæ perpetuo pomifera eſt, aurantiorum ac limonum arbores magnitudine æquat: Folijs vireſcit perpetuis, aurantiorum ſimilibus, vbiq; veluti acu tenuiſſima perforatis, foraminibus, viſum effugientibus. Flores edit ex albo purpuraſcentes: ſolidos, calathi figura è quibus poma proueniunt, oblonga, rugoſo cortice, flauo, ac ſuauẽ odorem ſpirante. Acidam includunt medullam, ſucco plenam. in qua ſemen reconditur hordei figura, ſed quadantenus craſſius: duro obductum cortice, amaro ſapore. Arbor nunquam ſine fructu viſitur.

LOCVS.

Idem. Natale ſolum ijs eſt calidis in Regionibus, maritimo preſertim tractu, & circa amœnos lacus, & ſi etiam ſerantur in hortis, & viridarijs.

QVALITATES.

Gal. lib. 7. ſimp. me. Succus vincentem habet qualitatẽ acidam, & ſiccam, vt ipſe, tertij ſit ordinis exiccantium, refrigerantiumq;. Cortex autem exiccat, & non parum habet acrimoniȩ, & proinde deſiccat ſecundo exceſſu, non tamen frigidus eſt, ſed aut temperatus, aut paulò infra. Porrò caro pariter craſsi ſucci eſt, & pituitoſa frigidaq;. Semen amarum eſt, & digerendi videlicet, ſiccandiq; facultatem obtinet ſecundo quodammodò ordine à temperatis recedens. Folia verò & digerunt & exiccant.

VIRES.

Matth. Semen in vino potum venenis reſiſtit, peculiariter autem Scorpionum ictibus aduerſatur, aluum mouet: oris ſuauitatem commendat. Succus grauidarum malaciæ ſuccurrit. Pomum veſtiarijs impoſitum, tineas abigit. Idem totum venenis aduerſatur, & ſuccurrit peſtilentialibus febribus affectis. Cortex ſacchāro, aut melle conditus, ventriculum, & cor corroborat. Succus flauam reprimit bilem, & peſtis contagia arcet, & ſitim ſedat.

MALA

Mala Limonia, Italis, *Limoni.* Gallis, *Limons.* Germ. Limonen.

LIMONIA MALA.

GENERA.

Maiora: & minora; quæ etiam succi bonitate differunt, & corticis crassitudine. Nam quæ grandiora sunt, & succo, & cortice, carneq; longè sunt præstantiora. *Matth.*

FORMA.

Planta perpetua frondeviret, quemadmodũ & Citrus, folijs etiam similibus, sed paulò angustioribus. Flores fert albos, & odoratos, à quibus poma oriuntur oblõga, citri faciem referentia, atq; etiam colore magis diluto. Eadẽ omnib⁹ ferè gẽtibus nota sunt, magis quã describi debeant. *Idem.*

LOCVS.

Seruntur tanquam peregrina in hortis, & viridarijs, & quanquam mangonio cultorum in frigidis regionibus viuant, quod hyeme in concamératis cellarijs recõdantur, earum tamẽ prouentus non est nisi in locis calidis, & præsertim maritimis, & circa lacus amænissimos. Ideoq; in Apulia, Calabria, & alijs Regni Neapolitani regionibus copiosa limonia proueniunt. *Idem.*

QVALITATES.

Iisdem qualitatibus prædita sunt, quibus & Citria mala. *Idem.*

VIRES.

Sirupus qui è limonũ succo paratur, extinguit non solùm bilis feruorem; sed quoq; ad sitim extinguendam, & ad pestilentes febres conducit. Aqua distillata è limonum acida pulpa: expetitur mulieribus ad faciei nitorẽ conciliandum, quin etiam ad vitiligines, & corporis, cutisq; infectiones delendas, nam & varos delet, & acaros quoq; interimit. Sirupis admista, datur vtiliter acutè, aut cõtagiosè febrientibus. Eadem lumbicos necat. Immaturi limonis succus, sescunciæ pondere cum vino potus calculos renum pellit. *Idem.*

AVRANTIA mala. Italis, *Aranci.* Germ. Pomerantz. Gallis, *Pomme d'Orenges.*

AVRANTIA MALA.

GENERA.

Matth. Sunt quę dulcia: quæ acida: & quæ inter hæc media habentur, vt de punicis quoque diximus.

FORMA.

Idem. Arbor est citro similis, & perinde ac illa perpetua comaviret, folijs lauro latifoliæ proximis ac suauiter odoratis, crassis, læuibusq;, & in acutum desinentibus. Ramos habet flexiles, ac obsequiosos; topiarijs operibus haud inidoneos, aculeis firmis, acutisq; refertos. Cortice ex viridi subalbicante: flores albos odore per quam præstanti, è quibus suauis admodum distillatur aqua. Poma fert rotunda, aureo colore, odorataq;. Cortice crassiore, pulpa, & succo referta, in qua semen citri simile.

LOCVS.

Idem. Seritur in viridarijs, & hortis: Maritimis præsertim tractibus: Abundant ijs Campania, Apulia, Calabria, & aliæ Regni Neapolitani regiones, quin etiam Liguria & Benaci Lacus viridaria.

QVALITATES.

Idem. Refrigerant & exiccant, quæ scilicet acida, & vinosa sunt: dulcia verò caloris non sunt expertia. Cortex omnium calidus est.

VIRES.

Idem. Aqua è floribus distillata, præter quam quod præstātissima habetur ad odoramenta: prestat quoq; pota sexunciarum pondere ad sudorem ciendum: quare datur vtiliter cōtra febres pestilentiales, in quibus exanthemata spectantur in cute. Cor corroborat, & spiritus viuificat. Cortex saccharo conditus ventriculum roborat, & flatus pellit. Omniū succus sitim extinguit & febrientes iuuat, præter dulcium aurantiorum. Nam is febrientibus non adeò salubris est, nec sitim sedat.

POMA Adami. Italis, *Lomie & Pomi d' Adamo*. Germ, Adams Depffel.

POMA ADAMI.

FORMA.

Arbor quę hæc edit poma, folio est Limoniæ Arboris maiore, patentioreq;: ramis etiam similibus: floribus Citrei mali æmulis, fructu Aurantijs duplo, triplove maiore rotũdo: Cortice haud crasso, pallido, crispo, & inæquali fixuris quibusdam apparentibus, perinde ac dẽtibus demorso, succosa, acidaq; madet pulpa, sapore limonum haud lõgè absimili, insipidiore tamen, in qua semina latitant citrei mali, aut limonij æmula. Hæc poma, quidam putant limonia esse fœminini generis. *Matth.*

LOCVS.

Seruntur cum Citrijs, limonijs, aurantijsq; malis, & ijsdem, vt illa proueniunt locis. *Idem.*

QVALITATES.

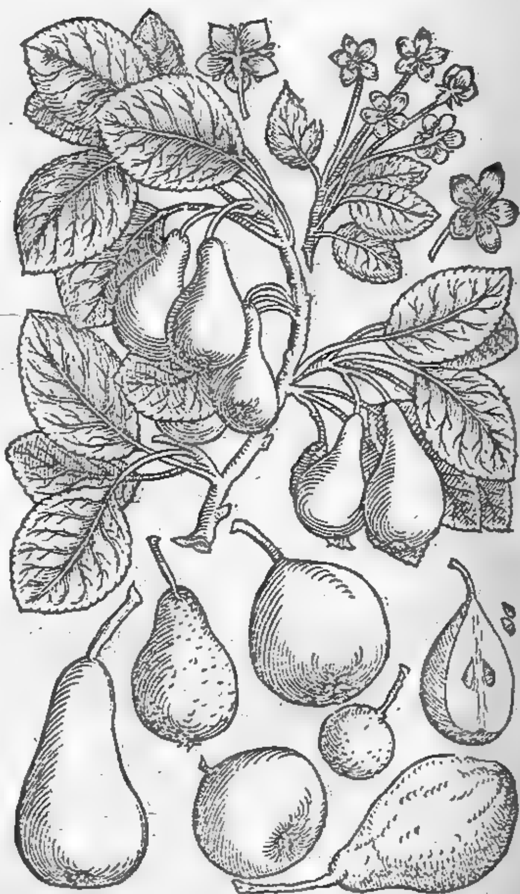
Refrigerant, exiccant, & adstringunt. *Idem.*

VIRES.

Præstat eorum succus ad ea omnia ad quæ limonia præstare diximus: minore tamen efficacia: Peculiariter autem valent poma ad scabiem, si per medium secta: & tenuissimo sulfuris puluere aspersa, & deinde feruentibus cineribus calefacta, scabiosis corporis partibus infricentur. *Idem.*

PYRA, Græcis, ἄπια, Arabibus, *Humechte Cirmette, siue Kemetry*. Italis, *Pere*. Germanis, Byren. Hispanis, *Peras*. Gallis, *Poyres*.

PYRA.

GENERA.

Matth. Multa ac varia pyrorũ numerantur genera, odore, sapore, colore, forma: ac prouentu differentia. Quin etiam & Syluestria quoq; copiosa visuntur.

FORMA.

Matth. Varia est quoq; pyrorum facies: quòd cũ omnibus notum sit quemadmodum & plãta: nec huius nec illorum formam describere libuit.

LOCVS.

Proueniunt vbiq; in collibus, agris, Vineis, hortis, & viridarijs. Syluestria verò locis incultis, & in syluis.

QVALITATES.

Gal. lib. 5. simp. me. & 2. de alim. fac. Vim habent exiccandi: ac etiam adstringendi: Atqui Syluestria longè magis adstringunt. Huc quoq; referri possunt quæ de malis & punicis dicta sunt: namq; sapor vires palam facit.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Pyra adduntur vtiliter in repellentibus cataplasmatis. Decoctum siccorum, & cruda ipsa aluum adstringunt, ieiunos esitata lædunt. Recentia cocta esu stomacho grata sunt: Syluestria præstant dysentericis, cæliacis, & sanguinem excreantibus. Ligni arboris cinis datur vtiliter potandus contra fungorum strangulationem: ad quod etiam valet pyrorum syluestrium succus potui datus: Quin etiam si ipsa cùm fungis coquantur, eos innoxios reddunt.

MESPI-

NOMINA.

Mespilus prima, Græcis, μέσπιλος, ἡ μεσπίλη, Ἀρωνία. Arabibus, *Zarar, Zarur, & Alzarur.* Italis, *Azarolo.* Hispanis, *pariter Azarolo.*

Mespilus prima.

Genera.

Duum Mespilus est generũ DIOSC. folijs, & fructu diuersum.

Forma.

Primum genus arbor est *Matth.* spinosa, mediocris proceritatis, & materia Pyro haud absimili, folijs laciniatis Apij æmulis, aut Oxiacanthæ, floribus albicantibus, racematim cohærẽtibus. Fructus illi sunt Sorborũ crassitudine, rubentes, vulgaribus mespilis ęquales, sed arctiore vmbilico, tribus intus officulis.

Locus.

Copiosa Neapoli, vbiq; in *Idem.* viridarijs, & vineis.

Qualitates.

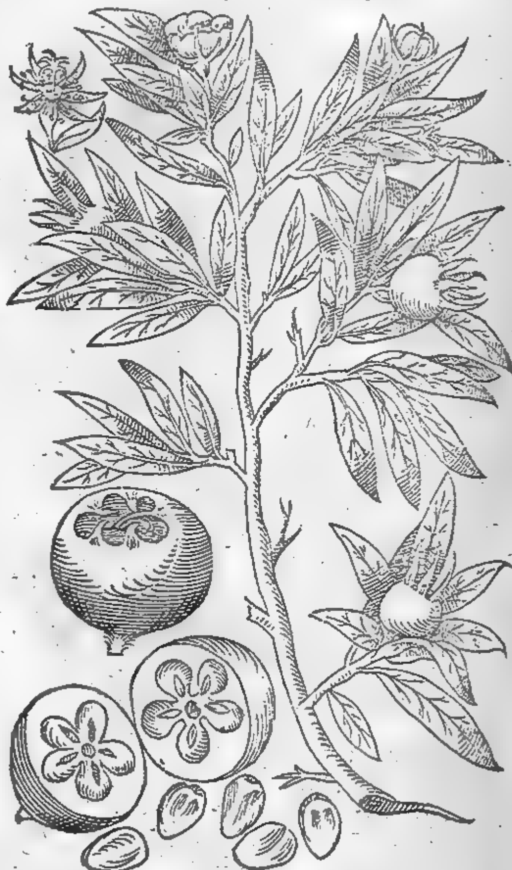
Fructus acerbus est ante- *Gal. li. 7.* quam maturescat, refrigerat, *simp. me.* ficcat, & adstringit, quæ etiam qualitas in germinibus & folijs viget.

Vires.

Ventris fluxiones cohibent fructus, & multò fortius quàm sorba. Sistũt fau- *Gal.* cium gutturisque fluxiones, vbi eorum decocto os collatur. Dantur vtiliter in DIOSC. mulierum grauidarum malacia. Condiuntur cum zaccharo, & asseruantur ad *Matth.* omnia supradicta.

MESPILVS vulgaris, Græcis, μέσπιλος, ἡ μεσπίλη. Arabibus, *Zaror zarur*, & *Alzarur*. Italis, *Nespolo*. Germanis, Nespel. Hispanis, *Nesper*. Gallis, *Nesplier*.

MESPILVS VVLGARIS.

FORMA.

Matth. Folijs est mali, sed minoribus: flores fert albicantes, Cotoneæ mali æmulos: fructū rotundū latiore vmbilico, quinque acutis processibus coronato.

LOCVS.

Habetur in vineis, hortis, & sepibus.

QVALITATES.

Gal. li. 7. simp. me. & 2. de alim. fac. Fruct9 acerbi admodū sunt, & strenuè coercentes, multò fortiùs quàm sorba.

VIRES.

DIOSC. Adstringunt vehementer, aluum fluentem cohibent.
Matth. Sicca folia in puluerem aspersa, recentia vulnera glutinant, & sanguinis profluuiū sistunt. Dantur vtiliter sanguinem reijcientibus. Mespilorum officula in puluerem contrita, renum calculos valenter pellunt, vbi cochlearis mensura ex vino, in quo vulgaris Petrosilini radiçes decoctæ fuerint, ebibantur.

LOTVS,

LOTVS, Græcis, λωτός. Arabibus, *Sedar, siue Alsadar*. Italis, *Bagolaro, siue Perlaro*. Germanis, Zürgelbaum. Hispanis, *Almez*. Gallis, *Alysier*.

LOTVS, SIVE CELTIS.

FORMA.

Lotus arbor est vastæ magnitudinis, incisuras foliorum habet, perinde ac Ilicis. Baccas fert Cerasi minores, p maturitatem nigrescentes, & longo pediculo nitentes cerasorum modo: nulli cortex iucundior, aut oculos excipiẽs blandius: nulli rami longiores, validioresque, aut plures, vt dixisse totidem arbores liceat. *DIOSC. Theoph. Plin.*

LOCVS.

Montes & valles amat, & expetitur domibus, ramorum petulantia. *Plin.*

QVALITATES.

Non ita multo adstrictoriæ facultatis est particeps, sed & tenuium est partium, & exiccatoria. *Gal. li. 7. simp. me.*

VIRES.

Baccæ aluum sistunt, ramentorum ligni decoctum, siue potum, siue Clysmate infusum dysentericis, ac fœminis vterinis fluxibus laborantibus auxiliatur. Rufat capillos, & defluentes cohibet, & citam aluum cohibet. DIOSC.

CENSVRA.

Sunt qui contendant Athenæo Zyzyphum nostratem lotum designare, sed decipiuntur, & hallucinantur.

PSEVDO-

PSEVDOLOTVS, Italis, *Loto bastardo.*

FORMA.

Matth. Arbor est procera, folijs latis, oblongisque, firmis, ac neruosis, fructu Sebestenorum effigie, sed longè minore, colore per maturitatē cæruleo, pluribus intus ossiculis, sapore non ingrato.

LOCVS.

Idem. Italiæ peregrina hæc arbor est, & raris in viridarijs habetur.

QVALITATES.

Idem. Eædem ferè illi qualitates sunt, quæ legitimæ loto tribuuntur.

VIRES.

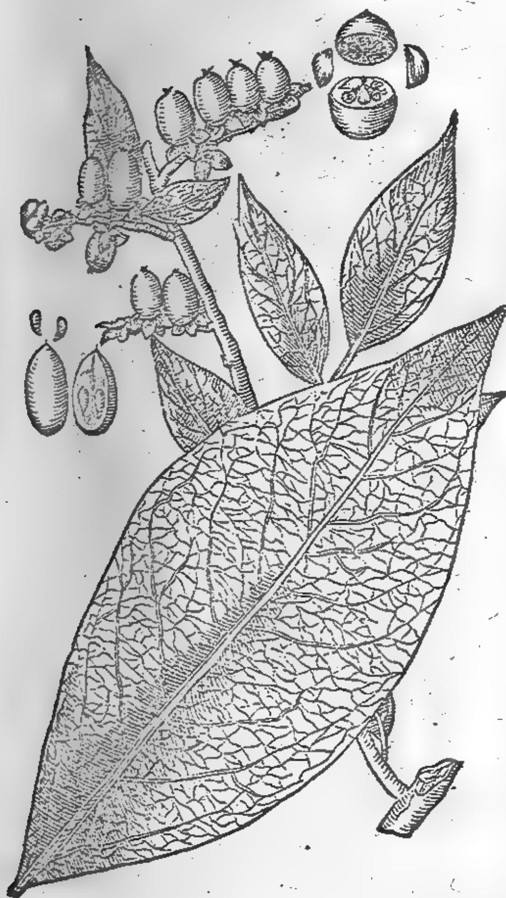
Idem. Vires quoque eædem illi sunt, si rerum experimentatoribus credimus.

CENSVRA.

Non rectè sentiunt, qui Pseudolotum hanc Guaiaci plantam esse putant.

Lotus Africana altera, Italis, *Legno santo, sed falso.*

LOTUS AFRICANA ALTERA, SIVE LOTI AFRICANÆ SPECIES.

FORMA.

Arbor est procera, folijs alterius loti latioribus, baccis rotundis, acuminato tamen cacumine, colore cæruleo subnigricante. Hæ pediculis carent, calyculis tamen ima parte obductis, perinde ac glandes, & Mixa, arboris ramis, & surculis seriatim cohærent. *Matth.*

LOCVS.

Habentur arbores multis in locis in Italia, è longinquis tamen regionibus allatæ. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Sunt qui velint arborem hanc eisdem cum loto pollere viribus. Id quod nos quoque putamus. *Idem.*

CENSVRA.

Aberrant, qui hanc loti speciem, Guaiaci esse Plantam contendunt. *Idem.*

CORNVS,

CORNVS, Græcis, *Κρανία*. Italis, *Corniolo*: Fructus *Cornole, & Cornie*. Germanis Arbor, Cornelbaum/ Kurlbeerbaum/ siue Dierlen/ Fructus, Welsch Kirschen. Hispanis. *fructus Cornizolos*. Gallis, *Cornier*, *Fructus verò Cornoille*.

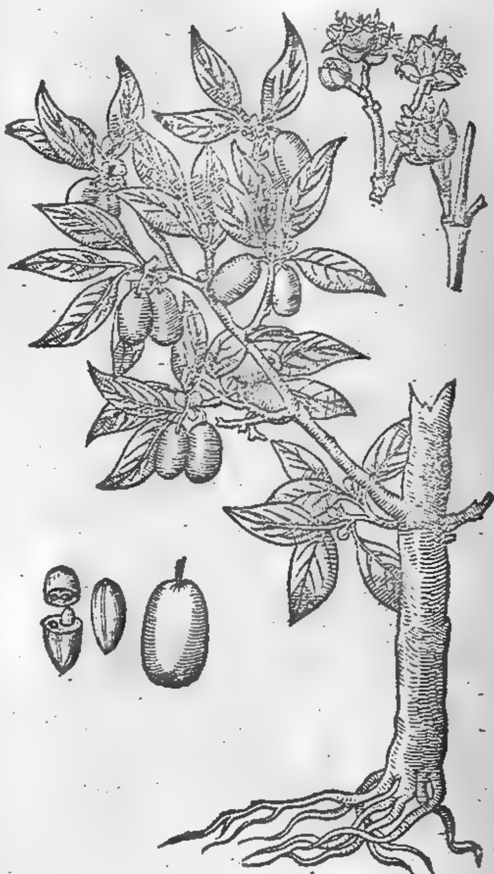
GENERA.

Theoph. Duum est generum. Quædam enim mascula est, quædam verò fœmina.

FORMA.

Theoph. *Matth.* Mascula folia habet Amygdalæ (re autem vera virgæ sanguineæ vocatæ, haud dissimilia) Corticem neruosum, & tenuem, caudicem nõ nimis crassum. Cæterũ fœmina virgas paruas amerinæ salicis modo è latere profert, & fruticosior est. Nodos ambę perinde ac Amerina, tum geminatos, tum inuicem cõgruos habẽt. Mari materies excors, totaque solida. Fœmina verò medullam continet, & mollior est. Flos oleæ, baccæ oliuis similes, oblõgę, rufo colore, & singulari pediculo, plures, officulũ intus habẽt oblõgũ oliuę modo, in quo nucleus sapore dulci, odoratuq; gratus. Ambę fructũ ferũt, sed fœminę vix gustabilẽ esse dicũt.

CORNVS.

LOCVS.

Matth. Nascitur in syluis, in collibus, & dumetis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Fructus admodum acerbus est, ideo valenter adstringit, folia quoque & germina acerba sunt, valenterque desiccant.

VIRES.

DIOSC. Baccæ in cibo adstringunt, ideoq; albo profluuio fœminarum atque dysenteriæ salutares, sanies quæ virentia folia torrendo resudarunt, impetigini conuenienter illiniuntur: folia maxima vulnera glutinant in duris hominum corporibus. *Matth.* Ligni materies, quòd durissima sit, & admodum robusta, expetitur, pistrinarijs fabris, ad parandum rotarum dentes: aduersatur lignum à cane rabido demorsis, nam huius tantum contactu in rabiem aguntur.

VIRGA

VIRGA sanguinea; Italis, *Sanguineo, & Sanguinello.* Germanis, Hartriegel.

VIRGA SANGVINEA.

FORMA.

Arbor est fruticosa, virgis corno tenuioribus, robustis, ac geniculatis, cortice sanguinis modo rufescente, folijs firmis, neruosis, cornoque proximis, breuioribus tamen, ac latioribus: Floret vere, vmbellis subalbicantibus, è quibus baccę oriuntur orobi magnitudine, primũ virides, & per maturitatem nigricantes, racemosæque, è quibus oleum exprimitur rusticis, ad lucernarum vsum. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in sepibus & frutetis. *Idem.*

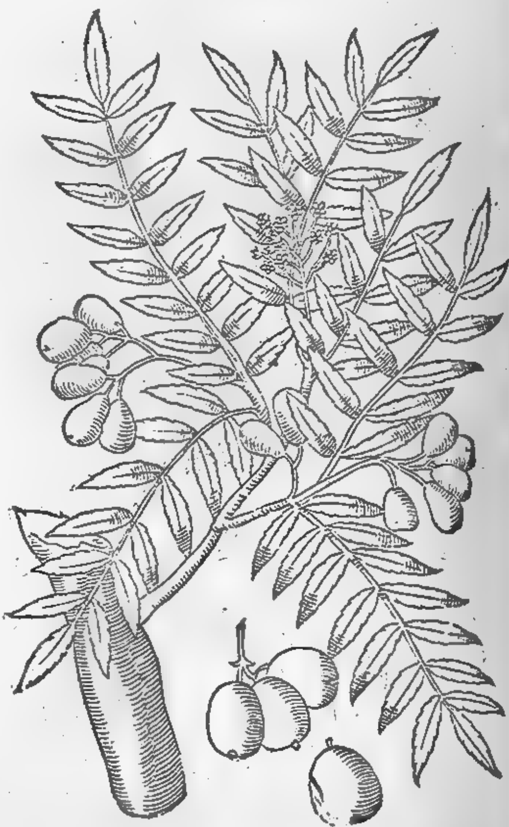
QVALITATES, ET VIRES.

Baccæ, amaro, acerbo, adstringentique gustu sunt, itaque abstergunt, roborant, cohibent, ac repellunt. Idem quoque præstat oleum, quod ex eis elicitur. *Idem.*

SORBA.

SORBA, Græcis οὖα. Italis, *Sorba*. Germanis: Speyerling/Sporöpffel/siue Sperbiern. Hispanis, *Sorbas*. Gallis, *Sorbes, & Cormes*. Boëmis, *Kzerbiny*.

SORBA.

GENERA.

Matth. Duo Sorbi domesticæ arboris genera, alterũ quidem mas, alterũ fœmina: quæ pomorum diuersitate noscuntur. Duo item quoque syluestrium, quorum alterum Torminale vocatur.

FORMA DOMESTICÆ.

Matth. Vtraque caudice exit recto ac longo, ramis in altum assurgentibus: folijs fraxini, sed angustioribus, auersa parte albicantibus, & per ambitum serratis: flores profert albos racematim prodeuntes, è quibus fructus pariter racemosi, in altera quidem orbiculari, & succo odoratiore, ac mitiore, in altera verò ouati pyri faciem referẽtes, & gustui asperiores, insuauioresq;, & minus olentes, colore pallido, in latere rufescente. Hic maris, ille fœminæ esse creditur. Ligni materies durissima & compacta. Fructus straminibus impositi aut suspensi, maturantur.

LOCVS.

Idem. Habentur ferè vbique locorum in Campis, Vineis, & Viridarijs.

QVALITATES.

Gal. li. 8. simp. me. Adstringunt vt Mespila, sed imbecilliore effectu.

VIRES.

DIOSC. Sorba deuorata aluum sistunt, & præsertim sicca anteaquam maturescant. Id quod præstat earum farina, si polentæ loco sumatur. Quod & decoctum eorum in potu præstat. *Matth.* Datur vtiliter farina delingenda dysentericis, cœliacis, & sanguinem reijcientibus, ac etiam fœminis vterinis fluxibus opportunis.

SORBVS

SORBVS Syluestris, vel Aucupalis, Italis, *Sorbo saluatico.* Ananiensibus, *Temelo.* Germanis Eberaschen/Vogelbeer.

SORBVS SYLVESTRIS.

FORMA.

Folia, & ferè vniuersa plantæ huiusce facies, à domestica parum differunt. Fructus verò aliter se habet. Ex muscarijs enim, sambuci modò dependet, sed baccis quadruplo maioribus, colore aureo subrufescente, sapore acerbo adstringentiq;. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit syluosis, ac frigidis locis inter cæteras agrestes plantas. *Idem.*

QVALITATES ET VIRES.

Baccæ adstringunt, siccant, & repellunt. Asseruantur hyeme ad aucupia, quòd turdis gratissimæ sint. Arboris virgæ quod solida, robustáque sint materie, expetuntur à rusticis pro stimulis boum parandis. *Idem.*

SORBVS Torminalis, Italis, *Sorbo Torminale, & Sorbo Saluatico.* Germanis, Wilder Sperwerbaum. Boemis, *Vuoßkerusse.* Fructus, Elsbeer.

SORBVS TORMINALIS.

FORMA.

Plin. *Matth.* Folio exit vitigineo, Platani modo, læui, haud infirmo, baccis racematim cohærentibus, asperiusculis, & oblongis, coronato vmbilico, colore ferrugineo: Sapore ante maturitatẽ perfectam acido, & austero, postea non iniucundo.

LOCVS.

Matth. Nascitur in syluis, cum cæteris syluestribus.

QVALITATES.

Matth. Baccæ adstringunt, non tamen adeo valenter, vt domesticæ.

VIRES.

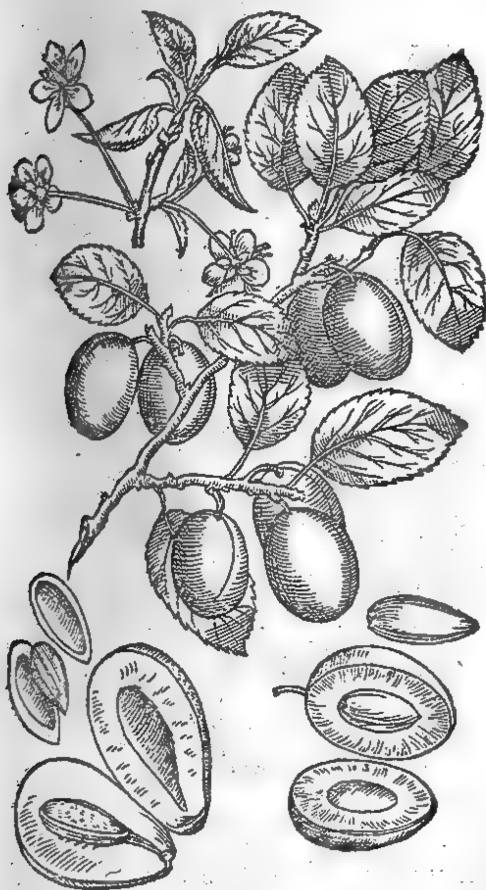
Matth. *Plin.* Possunt eadem omnia quæ domestica: sed inefficaciora habentur: Adstringunt enim aluum, & dysentericorũ torminibus vtilia sunt, vnde illi nomen.

CENSVRA.

Matth. Decipiuntur profectò, qui hanc Torminalis Sorbi plantam Crateogonum esse censent, seipsosq; accusant, negligenter legisse Plinium.

PRVNVS, Græcè, Κοκκύμηλος, & Κοκκυμηλέα. Pruna verò Κοκκύμηλα. Arabibus *Anas, Auas, siue Agias.* Italis, *Pruno susino, Fructus Sucine, & Susine.* Germanis Pflaumen / & Kriechen. Hispanis, *Prunas, Andrinas, Ciruelas, Amexeas.* Gallis, *Arbor Prunier, fructus Prunes.*

PRVNVS.

GENERA.

Prunorum genera, varia, & multiplicia sunt facie, magnitudine, colore, & sapore differentia. *Matth.*

FORMA.

Arbor est procera, radicibus haud altè descendentibus, paucisq; , caudice subrecto, cortice scabro, multis ramis brachiato, folijs latis oblongisq; per ambitum serratis: floribus candidis, foliatis, racematim prodeuntib9. Fructu carnoso, tenui vestitus cuticula, ossiculo intus oblongo, in quo nucleolus. *Idem.*

LOCVS.

In vineis, hortis, & viridarijs habetur. *Idem.*

QVALITATES.

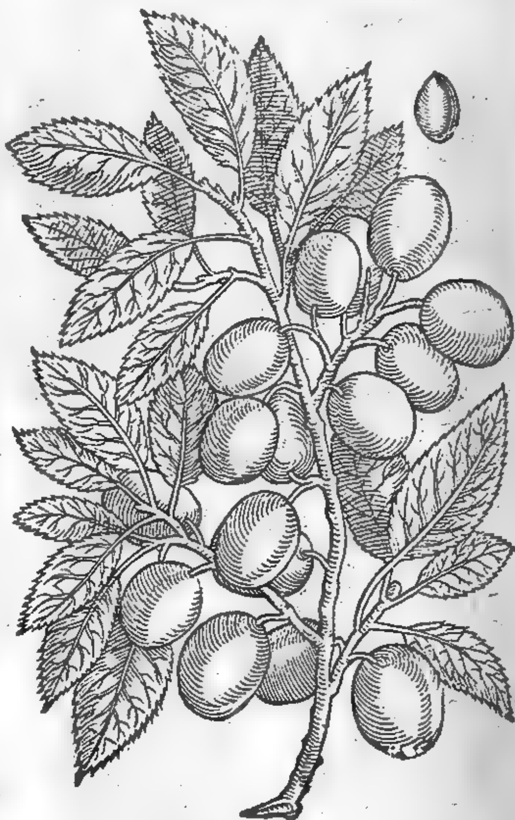
Folia refrigerant, exiccant, adstringunt, prohibent. Fructus verò aluum subducunt, idq; recentes magisque sicci. DIOSC. *Gal.*

VIRES.

Folia Pruni in vino decocta, collutione, & gargarizatu, Columellam, gingiuas, tonsillásque fluxione laborantes reprimunt. Arboris gummi agglutinat, & ex vino potum, calculos rumpit. Idem ex aceto illitum infantium lichenas sanat. Recentia pruna deuorata stomacho inutilia sunt. DIOSC.

* Pruna cerea præcocia, Germanis, Spilling / & Serotina, Zipparten.

PRVNA CEREA.

FORMA.

Præcocia parum differunt à reliquis prunis ſed tamen toto habitu inelegantiora videntur, cortex ſtipitis ſcabrior, folijs acuminatioribus veſtiti rami, oblongioribúſque, Fructus verò cerei plerunq; copioſiore fœtu arbores onerāt, præcociores ſunt reliquis prunis & pulpa minus ſapida conſtant. Serotina minora ſunt, colore quoque cereola, ſub finem octobris colliguntur, ſubdulcia, modice aſtringunt, plura, quinq; ferè, ceu à botro dependent.

LOCVS.

Hortis vinetiſq; hæ quoq; arbores familiariſſime ſunt.

FACVLTATES.

Præcocia aluum ſubducunt vt alia pruna dulcia, ſed cauendum à nimio ipſorum eſu, nam ventriculum grauant & putredini obnoxia ſibi ſimiles humores gignunt, ideoq, multis alui profluuium nec non dyſenteriam conciliant.

Serotina vero ſaluberrima vulgo putantur & viſceribus, imprimis pulmoni vtilia. Siccata & cocta addito ſaccharo placent.*

PRVNVS Syluestris, Græcis, Κοκκύμηλον ἄγρια. Fructus, Italis, *Prugnole Saluatiche.* Germanis, Schlehendorn / *arbor, Fructus*, Schleen. Boemis, Trnki.

PRVNVS SYLVESTRIS.

FORMA.

Humilis est arbuscula, fruticosa, & vbiq; aculeata, folio satiuæ Pruni longè angustiore, duriore, asperioréque, floribus albis, ac numerosis. Baccis vuæ Acinis æqualibus colore in purpura nigricante. Viridi intus pulpa, austero, adstringente admodum gustu. In quibus os includitur cerasorum simile. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in dumetis, sepibus, & Syluis. *Idem.*

QVALITATES.

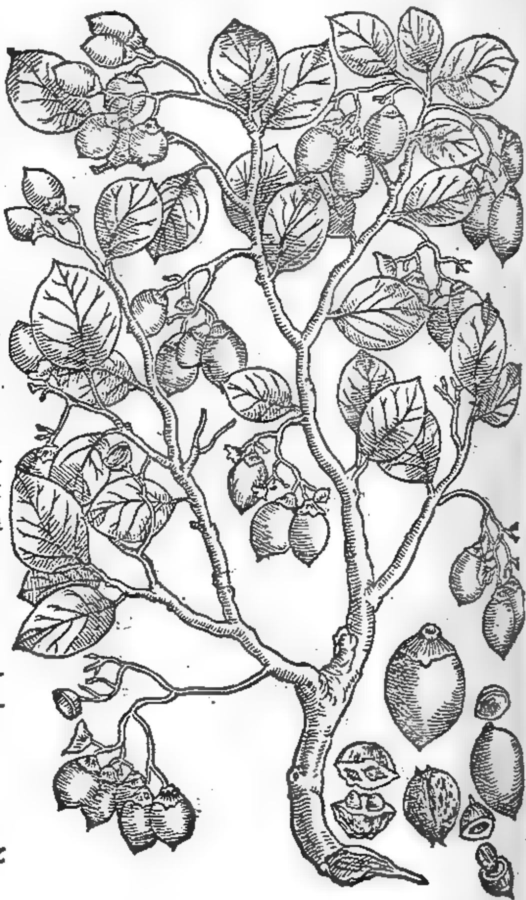
Tota planta exiccantis, adstringentisque est facultatis, quemadmodum & bacca. *Idem.*

VIRES.

Baccæ Cæliacis, & dysentericis vtiliter deuorantur. *Idem.* Eædem cum arbusculæ radicibus, ex aqua vel austero vino decoctæ, sanant oris, linguæ, gingiuarum, Columellæ, & faucium vlcera, & fluxiones tum collutione, tum gargarizatu, quare non parum recreantur hoc medicamento, qui hydrargyro peruncti oris vlceribus, & fluxione laborant, & præsertim addito Lycio, alumine, & Rhodomelle. Idem decoctum in desessionibus auxiliatur fœminis vteri profluuio obnoxijs. Aqua è floribus distillata, interficit hausta intestinorum vermes, oculorumq; fluxiones cohibet.

SEBESTENA, Græcis, Μύξαι, μύξα, καὶ μυξάρια. Arabibus, *Sebesten Motheica, Makeita, & Mokaita.* Italis, *Sebesteni.* Gallis, *Sebeste.*

SEBESTENA.

FORMA.

Matth. Arbor est Sebestenus Pruno non admodum dissimilis, folijs comatur pruni rotundioribus, ac firmioribus. Floribus albicantibus, racematim prodeuntibus, è quibus Baccæ oriuntur, prunis paruis similes, calyculo quodam vt glandes ima parte colligatæ, osse intus triquetro, in quo nucleus. Ii maturitatem adepti in atrum virescunt, gustu prædulci, ac lenta, tenaciq; pulpa, ex qua Syri, & Ægyptij viscum ad aucupia parant.

LOCVS.

Idem. Proueniunt in Syria, & Ægypto, vnde ad nos conferuntur.

QVALITATES.

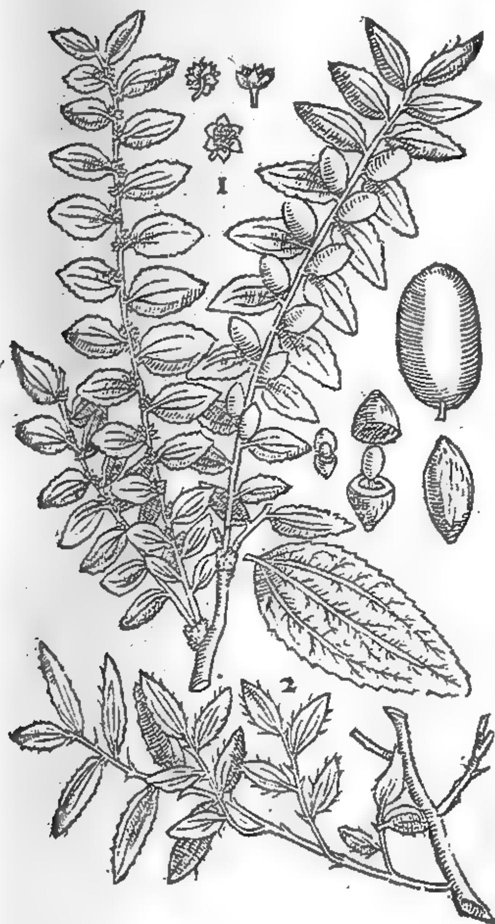
Idem. Emolliunt, sitim sedant, & aluum citant.

VIRES.

Idem. Baccæ à cortice purgatæ, linguæ asperitatem mirificè leniunt, & dantur vtiliter ex flaua bile febricitantibus. Pectori opitulantur, quo fit vt tussientibus, & lateris dolore affectis opem ferant. Ventris tineas pellunt, vrinæ ardoribus succurrunt. Baccæ triginta, aut quadraginta ex iure carnium maceratæ, deuoratæq; aluum commodissimè citant, sed pinguiores, crassioresque eligendæ sunt.

ZIZYPHA, Græcis Ζίζυφα. Arabibus, *Hunen Zufalzef, siue Hanab.* Officinis *Iuiuba.* Italis, *Giuggiole.* Germanis, Rot Brustbeerle. Hispanis, *Azufecifa.* Gallis, *Iuiubes.* Boemis, *Iuiuba.*

ZIZYPHA.

FORMA.

Arbor est Zizyphus Pruno humilior, caudice contorto, cortice scabro, viti viniferæ haud absimili, materie Oxiacanthæ proxima, radicibus firmis, ramis vbique spinosis, è quibus quidã processus exeunt iunci modo lenti, tenuésq; sparti modo, spithama longiores, è quibus vtrinque per interualla folia exeunt, impari tamen exortu, oblonga, nõ magna, firma, vt in Clematide prima, & sensim per ambitum serrata. Flores edit pallidos, & baccas Oliuarũ instar primum virides, subinde pallescentes, & per maturitatem rubentes, in quibus os concluditur oliuæ simili pulpa dulci, & gustui non ingrata. *Matth.*

LOCVS.

Seruntur in hortis, & viridarijs. *Idem.*

QVALITATES.

In humiditate, & caliditate temperata sunt. *Matth.*

VIRES.

Exiguum præbent alimentum, difficilè concoquuntur, & stomacho inutilia sunt. Conferunt pectoris, pulmonis, & lateris morbis, à caliditate genitis. Medentur quoq; cùm maximè renum, tùm etiam vesicæ affectibus. *Gal. 2. de alim. facul.*

ARBVTVS, siue Vnedo, Græcis κόμαρος. Arabibus, *Hatiladib.* Italis, *Albatro.* Hispanis, *Madronho, & Madromethro.* Gallis, *Arbausier.*

FORMA.

Matth. Folia profert laurinis similia, breuiora tamen paulò, crassioráq; , colore ex viridi pallescente, & in ambitu serrata, rubra per medium excurrente costa. Caudex cortice vestitur subrubro, haud crasso, aspero tamen, & squamoso, à quo rami prodeunt rubentiores. floret mensibus, Iulio, & Augusto, Floribus cădidis, paruis, Lilij conuallij haud longè dissimilibus, racematim dependentibus, è quibus fructus gignuntur rotundi, Sorborum ferè magnitudine, qui primo exortu virent, deinde flauescunt, & per maturitatem rubent, aspero tactu, nullo intus officulo, fragorum modo, quorum etiam effigiem referunt. sapor his insipidus, simul & austerus, & vbi eduntur, linguam, & palatum stimulant, acetosa quadam substantia. quæ exterius conteguntur, integro anno maturescunt.

ARBVTVS.

LOCVS.

Matth. Nascitur in collibus, & syluosis vallibus.

QVALITATES.

Gal.7. simp.me. Arbor acerba vnà cum fructu est, qualitate: at fructus stomacho infensus est, & capiti dolorem infert. Adstringit, roborat, & inspissat.

DIOSC. VIRES.

Matth. Arboris folia expetuntur Coriarijs ad spissanda coria: Non desunt, qui foliorum stillatitia aqua vtantur aduersus pestem, eam in principio dantes cum puluere ossis ceruini cordis, magno (vt ipsi dicunt) auxilio. In summa vbi adstringere, & roborare opus est, Arbutus eximiè præstat.

AMYGDA-

AMYGDALA, vel Amygdalus arbor, Fructus, Amygdala vel Amygdalum. Græcis, Ἀμυγδαλῆ & Ἀμύγδαλος τὸ δένδρον, ἀμυγδάλη, vel ἀμυγδαλὴ, vel ἀμύγδαλον, ὁ καρπὸς. Arabibus, *Iauz kauz, ſiue Lauzi.* Italis, *Mandorle.* Germanis, arbor, Mandelbaum/ Fructus, Mandelkern. Hiſpanis, *Almendras.* Gallis, *Amandes.*

AMYGDALAE.

GENERA.

Aliæ dulces, aliæ amaræ, aliæ maiores, aliæ minores. *Matth.*

FORMA.

Arbor eſt vtraque ſpectatæ proceritatis, caudice craſſo, cortice aſpero, radicem habet vt plurimum vnicam robuſtam, grandem, altè deſcendentem. Folia Perſico per omnia ſimilia, ac etiā flores, niſi dilutiori eſſet colore. Nuces edit cordis figura, quæ antea quam obdureſcant, integræ cum putamine comeduntur: duplici conteguntur putamine, quemadmodum iuglandes. *Matth.*

LOCVS.

Tractu gaudent calidiore, quo fit, vt in Apulia, & Sicilia copioſiſsimè proueniant. *Idem.*

QVALITATES.

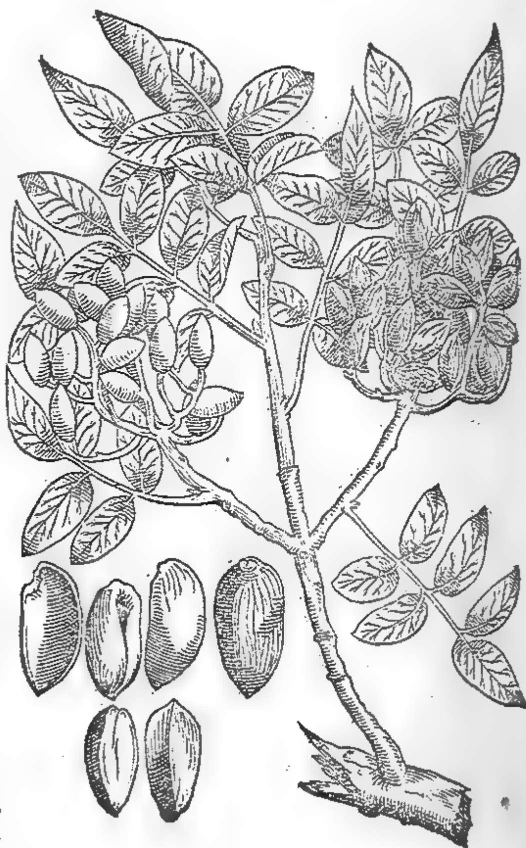
Dulces nihil prorſus adſtrictoriæ facultatis habent, ſola enim extenuandi, atq; abſtergēdi facultate pollent, & moderatè calidæ ſunt. Amaræ omninò extenuandi, & calefaciendi, & abſtergendi facultatem poſsident. Gummi excalfacit, & adſtringit. *Gal. li. 6. ſimp. me. & 2. de ali. fac.*

VIRES.

Amaræ illitæ vitia cutis in facie corrigunt. Eædem fronti admotæ, aut temporibus cum aceto, aut roſaceo, capitis dolorem mulcent. Illinuntur ad vlcera putreſcentia, ſerpentiaque, & cum melle ad canum etiam morſus. Deuoratæ ventriculi dolores ſanant, aluum emolliunt, ſomnum faciunt, & vrinam cient: dantur ad renum morbos, & ad pulmonum affectus, cum reſina terebinthina. Præſtant ad coli inflationes, & præcipuè oleum ex ijs expreſſum. Quinis ſeptenisve præſumptis, ebrietatem non ſentiunt potatores. A vulpibus deuoratę eas interficiunt, quin etiām & gallinas. Gummi datur vtiliter ſanguinem reijcientibus. Impetigines ex aceto illitum tollit, tuſsi vetuſtæ cum diluto vino potum medetur, calculoſis verò cum paſſo. DIOSC. Dulces impinguant, lateris dolores, ac tuſsim ſedant, & præſertim earum cremor. Oleum ab ijs expreſſum mulcet intrinſecos dolores omnes inteſtinorum præſertim, vteri, ac renum, ſi calidum ſex vnciarum pondere bibatur, eſt enim certum auxilium. *Matth.*

PISTACIA, siue Pistacea. Græcis πιστάκια. Arabibus, *Pustech, siue Festuch.* Officinis, & Barbaris *Fistici.* Italis, *Pistacchi.* Germanis, Welsch Pimpernüßlein. Hispanis, *Allocigo.* Gallis, *Pistaches.*

PISTACEA.

FORMA.

Matth. Tota arbor Terebintho similis est, folijs colore ex viridi in luteum inclinante: nuces racematim prodeunt in ramorum extremitatibus, rubra exterius tunica, & odorata, nuce intus alba, vnguentariæ glandi facie simili. Internus nucleus cuticula contegitur rufa, atqui medulla virescit, sapore pineæ nuci proximo, sed odoratiore ac gratiore.

LOCVS.

Idem. In Persia, Arabia, & Syria vnde in Italiam quoq; aduecta sunt, copiosa proueniunt.

QVALITATES.

Gal. & Auicen. Excalfaciunt, & humectāt, impinguant, roborant, aperiunt, non tamen valde nutriunt.

VIRES.

Matth. Stomacho amica sunt deuorata, aut ex vino pota. Prosunt contra serpentium morsus.
Idem. Venerem excitant, tabidos, & suppuratos iuuant. Iocinoris obstructiones aperiunt.

STAPHILODENDRON. Italis, *Pistaci Saluatici*. Gallis, *Pistaches sauuages*. Germanis, Wild Pimpernüßlein.

STAPHILODENDRON, SIVE PISTACIA AGRESTIA.

FORMA.

Humilis Staphilodendron est planta, folio Sambuci, materie admodũ imbecilli. Floribus albicantibus, racematim dependentibus, quemad modum & fructus, qui quibusdam in folliculis prouenit, colore subrufo, Ciceris ferè effigie, sed maior, in quo subuirens nucleus concluditur, sapore dulci, sed nauseam commouens. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in Syluis, & frutetis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Neminem habeo, qui de horum viribus, & facultatibꝰ scripserit: verùm cum nauseam moueant, si copiosè edantur, vomitiones eadem mouere posse non dubitamus. *Idem.*

Nvx Iuglans, Græcis κάρυα βασιλικά. Arabibus, *Iebuz leuz, siue Giauezi.* Italis, *Noci.* Germ. Nuß/& Welschnuß. Hisp. *Noeses.* Gallis, *Noix.*

FORMA.

Matth. Caudice assurgit procero, ac crasso, ramis multis, ingentibus, & longè, lateq; diffusis, libro vestitur cinereo, crasso, ac rimoso. Radicibus nititur prælongis robustisq;, frondibus pluribus vtrinque ab vno pediculo exeũtibus, vt in fraxino oblõgis, & grauiter olentibus. Primo germinatu panniculas quasdã edit, quæ breui flauescentes decidũt, quas nuces sequuntur, duplici obductæ monumento, nempe calloso primum calyce, mox ligneo putamine, crispo intus nucleo, quadripartitoq;, callosa intercedente membrana. Leguntur nuces inchoante Autumno, perticis excussę, & siccantur in vmbra.

NVX IVGLANS

LOCVS.

Idem. Proueniunt vbiq, in campis, & collibus.

QVALITATES.

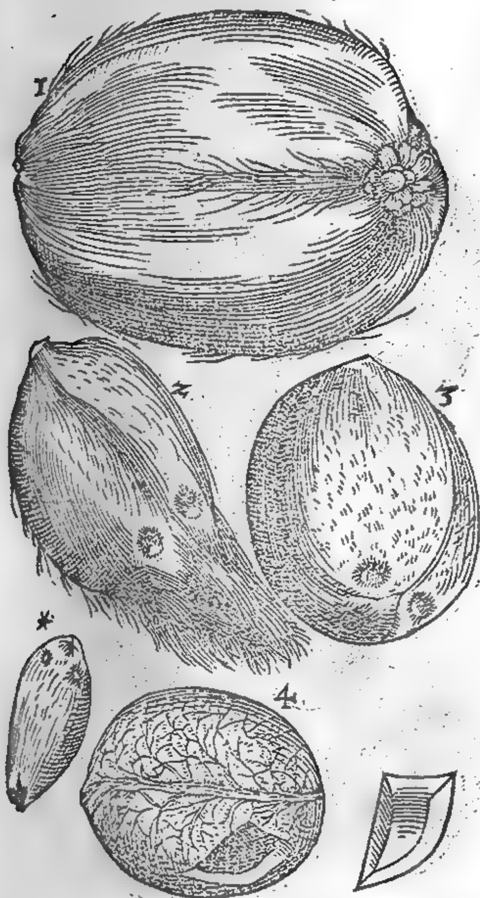
Gal. li. 7. simp. me. Item 2. de alim. fac. Folia, & germina adstrictionem quandam possident, cæterùm euidentem, multamq; in nucis putamine recenti pariter, ac sicco. Recentes nuces neq; adstringentis qualitatis, neque oleosæ conspicuè sunt participes. Nuclei inueterati verò oleosi sunt, & tenues.

VIRES.

DIOSC. Deuoratæ ægrè concoquuntur, ideoq; stomacho inutiles sunt, biliosæ; & capitis dolores inferẽtes, & tussientib. inimicæ. Cum ruta verò, & caricis præsumptæ à ieiunis, venenis resistunt, nec minus si à veneni haustu comedantur largius deuoratæ tineas latas pellunt. Illinuntur vtiliter mammarum inflammationibus, cum mellis exiguo, & ruta, cum calyce suo perustæ, tum deuoratæ, tum vmbilico admotæ, tormina sedant. *Matth.* Nuclei vsti alopecijs impositi pręsenti sunt remedio, recentes stomacho innocentiores sunt, & illitæ liuores auferunt. Panniculæ siccæ, & in puluerem contritæ ex vino albo potæ vteri pręfocationibus auxiliantur.

Nux Indica. Italis, *Noce d'India*. Mauritanis, *Neregin*, *Dabig*, *seu Giauz Iglend*. Italis, *Noce de India*. Germanis, Indianisch Nuß. Hispanis, *Noiez de las India*.

NVX INDICA.

FORMA.

Arbor Palmæ faciem explicat. Fructus tamē edit prægrandes, magnorum Melopeponum instar. Nanq; magna inuolucrorū mole obteguntur, colore subrufescēte, tenax, callosusque, ex villosa tamen materie constans: quæ manibus extrita, in capillamenta fatiscit. Hoc sub inuolucro nux occultatur, putamine plerunq; triquetro, villoso atq; barbato. Cornu instar prædurо, anteriori parte humanam fere faciem referente, nucleo intus oui anserini magnitudine, inani, substantia pingui, duriuscula tamen, alba, callosaque, sapore butyroso, tenui subasperaq; cuticula obtecto. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit hæc arbor copiosa in India Orientali, vnde ad nos affertur. *Idem.*

QVALITATES.

Nuces excalfaciunt, & humectant ordine primo: emolliunt, læuigant, & dolores sedant. *Idem.*

VIRES.

Additur nucleus à tenui cuticula repurgatus, in medicamentis, quibus extenuata corpora refocillantur. Idem geniturам auget, & venerem allicit. Oleum, quod ex ijs exprimitur, vtiliter inungitur ad hæmorrhoidarum dolores, quin etiam lumborum, genuumq; cruciatus mulcet. Præstat idem, ad neruorum dolores, & ad pectoris asperitates, non modo illitum, sed etiam delinctū. Raucedini opitulatur, macie affectos impinguat, & induratos articulos emollit. Quòd autem lætiore sagina corpora reficiat: Idcirco maximè expetitur à strigosis mulieribus. *Idem.*

Nvx

NVX Myristica, Græcis, *Μοσχοκάρυον, μοσχοκαρύδιον, κάρυον μυρεψικὸν, ἢ κάρυον ἀρωματικὸν.* Arabibus, *Ieuzbaue Iusbague, siue Giauzâban.* Italis, *Noci Moscade.* Germanis, Muscatennuß. Hispanis, *Nuez de especie.* Gallis, *Nois Muscades.*

FORMA.

Matth. Arbor, quæ Myristicas profert nuces, nostratib⁹ Persicis haud absimilis est, angustioribus tñ folijs, ac breuioribus. Fructu nostratibus nucib⁹ in arbore existentib. persimiles sunt. Primò .n. crasso ac viridi cortice cõteguntur: cui deinde subest nux ipsa duro satis putamine occlusa, nostrate tamen tenuiore, quam macis (quem vocant) reticuli instar ambit: putamine autẽ fracto, nux myristica inuenitur, quã vulgus medicorũ Muscatam vocant. Id quod palam faciũt nuces integræ, quæ ex India melle asseruatæ ad nos cõuehũtur. Cæterũ arbores absq; omni cultu fructus edũt suppeditante tantum natura.

MYRISTICÆ NVCES.

LOCVS.

Matth. Afferuntur ex India, ex insula præsertim nomine Badam.

QVALITATES.

Auicen. *Serapio.* Excalfaciunt, & siccant ordine secundo completo, quin etiam adstringunt.

VIRES.

Matth. Commansæ oris suauitatem commendant, & fœtentis animæ viru abolent. Lentigines in facie emendant. Visum acuunt, ventriculum corroborant. Lienem absumunt, vrinam cient, fluẽtem aluum sistunt, flatus discutiunt, & frigidis quibuscunq; vteri affectibus mirificè prosunt. E recentibus prius cõtusis, & in cacabo calefactis, prelo exprimitur liquor, qui refrigeratus, ceræ instar cõcrescit, fragrantissimum spirans odorem, & neruorum, & articulorum diuturnis doloribus, à frigore excitatis vtilissimus. Idem expetitur Venereis vnctionibus. Mulcet mirificè nux ventriculi dolores, à flatu genitos, & contra venenosorum animalium ictum ex vino pota maximè præstat.

Latinis

Latinis, Nux Metella; Recentioribus Stramonia. Græcis nostris, ϖαροκόκκαλος, aut βαρυοκάκκαλος. Arabibus, *Leuzalrachaba*. Italis, *Noce Metella*, *Paracoculi*. Germ. Stechöpffel/ Dorrenöpffel. Gallis, *Pomme de Peru*.

NVX METELLA.

FORMA.

Solanis eius planta adeò similis est, vt aliud nihil quàm ipsum repræsentet: verum eius folia opiũ redolent. Flores gerit albos, conuoluuli maioris, siue leuis smilacis æmulos. Fructus Mespilorum magnitudine, circumquaq; aculeatus vmbilicatusq;, viridi colore, in quo semen, Mandragoræ simile. *Serap.* *Auicen.* *Matth.*

LOCVS.

Seritur nũc passim in hortis, vt alia peregrina. *Matth.*

QVALITATES.

Frigida est excessu quarto, obstruit, mulcet, vomitiones ciet. *Serap.*

VIRES.

Pota quatuor granorum põdere cum vino fortem facit ebrietatem, duorum verò drachmarum pondere hausta, statim interimit, nisi succurratur epoto butyro calido, vomitu, & aquæ calidæ balneis cùm brachijs, tum cruribus adhibitis. *Serap.* *Auicen.*

*Nuci

NOMINA.

* NVCI Metellæ congener planta, Tatulæ, vel Datura, Germanis, Jgelkolben/Stachelnuß. Hiſpanis, *Burladora.* In Malabar, *Vnmata Caja.* In Canara, *Datiro.* Arab. *Marana.* Perſis & Turcis, *Datula.*

FORMA.

Caule aſſurgit craſſo ramoſo vltra humanã altitudinem, quam tamẽ excedit ramorum ambit⁹, folijs amplis Stramoniæ ſimilibus maioribus tamen, & in longiores acutioreſq; angulos deſinente ambitu, odore opio aliquantum ſimilia, admodum abominando. Flos in extremis ramis prouenit vt in Stramonia, cui ſubnaſcitur fructus oblongus aculeis horridus, in quo ſemina ante maturitatem cãdidiſſima, poſtea penitus atra efficiuntur.

TATVLA.

LOCVS.

Naſcitur in Malauar, ſed apud nos in hortis colitur.

QVALITATES.

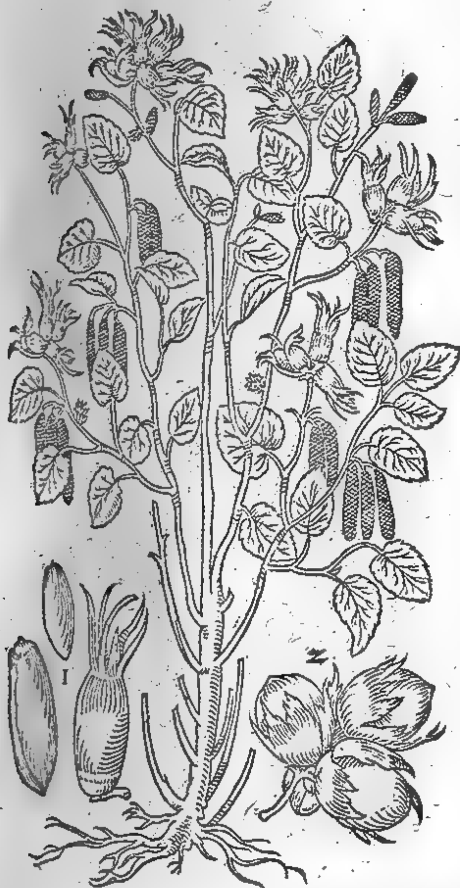
Frigida eſt exceſſu tertio & ſicca ſecundi fine, & pernicioſa qualitate non caret.

VIRES.

Semen dimidiæ drachmæ pondere qui hauſerit, diu mente alienatus remanet. Si quantitas fuerit nimia, interimit. Gentiles ad prouocandas vrinas cum pipere & folijs Betele id exhibent & perutile eſſe dicunt. Sed nolim experiri cum alia medicamenta ad eam rem vtilia non deſint. Semine per noctem in aceto macerato, deinde exacte trito, vtiliter illinuntur herpetes miliares & eryſipelata ſerpentia, nam breui ſanantur. Radix verò drachmæ vnius pondere ex vino pota ſomnum profundum inducit, in quo varia inſomnia & miræ rerum facies obuerſantur. *

Nvces Auellanæ, seu Ponticæ, seu Prænestinæ. Græcis, *Κάρυα ποντικὰ καὶ λεπτοκάρυα.* Italis, *Nocciuole, auellane, & nocelle.* Germanis, Haselnüß. Hispanis, *Auellanas.* Gallis, *Noisilles, Noilettes, Auellaines.*

Nvces avellanæ.

Genera.

Domestica, & Syluestria. *Matth.* Cæterum ex domesticis, aliæ oblongæ, aliæ rotundæ sunt, veruntamen oblongas præstãtiores, & gustui gratiores esse cõstat, & illas præsertim, quæ rufo sunt putamine, & fractu minime contumaces.

Forma.

Arbor est, quæ rarò procera spectatur, sed quæ ab ipsis statim radicibus fruticosa sit. *Idem.* Arborescit tamen ramis in summitate frõdosis, folijs alni latioribus, crispiorib. tenuioribusque, & ambitu serratis. Cortice vestit tenui, & enodi materie: floret hęc arbor nũquam, sed iulos emittit autumno longi piperis figura, quo tẽpore folia decidunt. Nuces eduntur æstate, quorum putamen viridi callosaq; vestitur membrana, molli, & quæ in barbæ modũ fimbriata, ꝑtrahitur. Quanquam id nõ in omnib. fiat. Nuci nucleus, quãdoq; albus, quandoq; purpurea vestitus membrana, dulcis, ferè Amygdalarum modo, sed duriore pulpa.

Locvs.

Domesticæ habentur in hortis, vineis, & viridarijs. Syluestres verò vbiq; ꝑueniunt in syluis, & secus itinera. *Idem.*

Qvalitates.

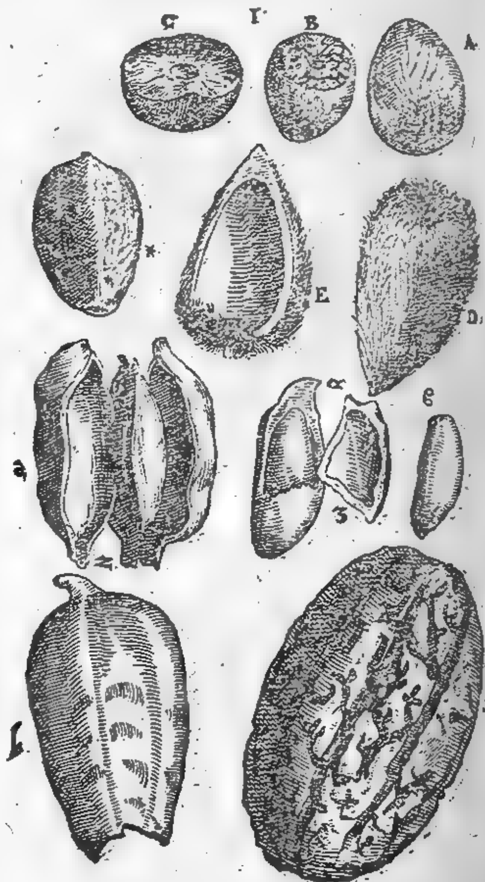
Plus habent essentiæ terrestris, ac frigidæ quã iuglandes, quin & plus alunt, siquidem densiores sunt, & minus pingues. *Gal. 2. alim. fac. & 7. si. m.*

Vires.

Stomacho infestæ sunt, medentur tussi veteri, si tritæ in aqua mulsa sumantur. Tostæ & cum exiguo piperis potæ, destillationes concoquunt. Crematarum cinis cum axungia, aut ursi adipe illitus alopecijs capillum reddit. Deuoratæ minus Amygdalis alunt, cibis in ventriculo supernatant, & caput tentant, sed virides innocentiores sunt. *Galen.* DIOSC.

AVELLANÆ Indicæ, Italis, *Nociuole d'India*, Arab. *Faufel.*

AVELLANÆ INDICÆ.

GENERA.

Tria nobis allata sunt genera.

FORMA.

Matth. Prima, quod Serapioni Faufel appellatur, Myristicæ nuci simillima spectatur, nisi quod pars altera plana, altera eminentior est. Sed nullo penitus odore referta, & sapore adstringenti. Nascitur hæc nux lanuginoso, seu potius capillaceo inuolucro inclusa, In- *Serap.* dicæ nucis modo barbato. Arbor quę eam profert nuci Indicæ similis habetur, proceritate tamen minor. Secundum & tertium genus, ex eorum imaginibus hic expressis, facilè quispiam intelligere poterit.

LOCVS.

Matth. Afferuntur ex India vna cū Myristicis Nucibus.

QVALITATES.

Serap. Refrigerat, quæ Faufel appellatur, corroborat, & valenter adstringit.

VIRES.

Mat. Confert calidis morbis quibuscunque tam hausta, quàm exterius illita: decoquitur in vino ad dentium dolores, & fluxiones. Si enim eo calido foueatur, non modò eorum dolores mulcet, sed vacillantes firmat: illinitur quoque ad palpebrarum scabiem, & additur in collyrijs, quæ parantur ad oculorum inflammationes. Est quoque ad dysenteriam mirificum auxilium, ex rubro vino austero drachmæ pondere quotidie pota, aut cotoneorum malorum succo. De cæteris autem generibus quid dicam non habeo.

Morvs, Arbor, Græcis, *Μορέα, ἢ συκάμινος*. Arabibus, *Tut, siue Thut*. Italis, *Moro*. Germ. Maulbeerbaum. Hisp. *Moras, del Moral*. Gallis, *Maurier*.

MORVS.

GENERA.

Duum est generum, album videlicet, & nigrum, à fructu appellationem sortitum. *Matth.*

FORMA.

Nigra Morus caudice plurimũ est cõtorto, gibberoq́;, ac nodoso. Ramos edit crassos, in latum spatiantes, libro vestitur crasso, lento ac flexili, cui materies subest robusta, & medullitus flaua. Radicibus nititur numerosis, magnis, ac robustis, non tamẽ altè descendentibus. Nigræ folia latiora, crassioraq́; sunt, & ambabus in acutum desinentia, & circunquaq; serrata. Nigra fructum fert Rubi, grandiorẽ tamẽ, oblongioremq́;. Sanguineo succo per maturitatem madentem. In alba autem, baccæ minores habẽtur, quæ vbi vltimã sensere maturitatis coctionẽ, melleã prorsus dulcedinem recipiunt. *Idem.*

LOCVS.

Alba vbiq; scatet Italia, ac ẽt Hispania ad alẽdos sericeos Bombyces, tantum sata, Nigra verò etiam vbique habetur, aut in hortis aut in viridarijs. *Idem.*

QVALITATES.

Immatura Mora vbi aruerint, admodum ventrem restringunt. Maturorum succus adstringit mediocriter: immatura verò, & tota arbor admistam qualitatem habent, ex restringente, & purgante compositam, in radicis autem cortice purgatoria cum quadam amaritudine exuperat qualitas. *Gal. li. 8. simp. me. & 2. de ali. fac.*

VIRES.

Mori succus decoctus in æreo vase atque insolatus adstringentior redditur. Idem facit ad fluxiones, & tonsillarum, vuæq; inflammationes, addito mellis exiguo, immatura, siccaque cœliacos iuuant & dysentericos. Radicis cortex decoctus in aqua, & potus aluum resoluit, latas ventris tineas excutit & his quoq; auxiliatur, qui aconitum biberunt. Succus foliorum potus valet contra Phalangiorum ictus, feruefacti corticis, & foliorum iure dentes aptissimè in dolore colluntur. Succus ex incisa radice emanans, vbi concreuerit, in dolore dentium efficax est, tubercula discutit, & aluum purgat. DIOSC.

NOMINA.

SYCOMORVS, Celso Morosycos. Ægyptijs, Ficus Pharaonis. Græcis, Συκάμορος, & Συκόμωρος, vel Μωρόσυκος. Arabibus, *Mumeiz*, *& Iumeiz*, *Aliumeiz*, *& Giumeizi*. Italis, *Sicomoro*, *& Fico d' Egitto*.

SYCOMORVS.

FORMA.

DIOSC. *Theoph.* Arbor est magna Fico similis, frondosa, multo lacte abũdans, folijs mori. Fructũ ter, aut quater anno fert, non ramis, vt ficus, sed caudice ipso caprifico nõ dissimili, dulciorem grossis, sine granis interioribus, qui non maturescit, nisi prius vngue, aut ferro scalpatur. Decerptis fructibus, alij ac alij ex eodem loco subnascuntur, terno ita, & quaterno partu copiosæ.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur plurimùm in Caria, Rhodo, Syria, & Ægypto.

QVALITATES.

Galen. Succus è vulnerato cortice manans, conglutinat, discutit, emollit.

VIRES.

DIOSC. Fructus aluo vtilis, sed perexiguum præbet alimentum, & stomacho aduersatur.

PSEVDOSYCOMORVS. Italis, *Sicomoro falso.* Mauritanis, *Azadaracht.*

PSEVDOSYCOMORVS.

FORMA.

Arbor est procera. Folijs vulgaris loti longioribus, & in acutum desinẽtibus. Baccas edit virides, è quorum ossibus Monachi verticillos parant, quibus funiculo traiectis, suas numerant preces. *Matth.*

LOCVS.

Nusquam in Italia (quod sciuerim nouerimque) hæc planta sponte nascitur. Habetur tamen aliunde allata, in Cœnobiorum claustris, templorum areis, & alijs in locis. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Deleteriæ facultatis particeps est, sed quid præter id præstare valeat ignoratur. *Auicen.*

CENSVRA.

Ridiculum est credere vnà cum vulgo, hanc plantam esse sycomorum.

FICVS, Græcis, συκῆ. Arabibus, *Sin Fin, seu Tin.* Italis, *Fichi.* Germanis, *Feygen.* Hispanis, *Igos.* Gallis, *Figues.*

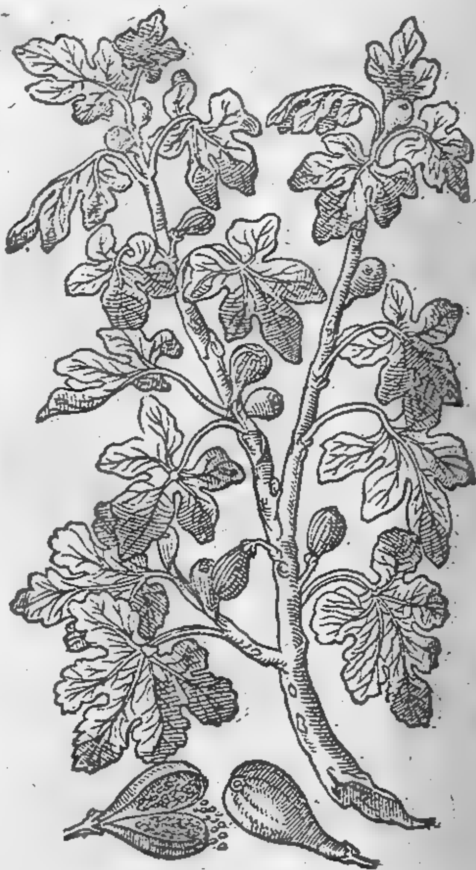
GENERA.

Matth. Varia ficuum genera sunt, cùm facie tùm colore diuersa.

FORMA.

Idem. Arbor caudice plurimum est breui, contortoque, subalbicāte libro, lácteoque succo madente, gustu adstringenti, acamaro, adeò vt exulcerare possit, materies illi alba, & fungosa, tenaxq́;. Radicibus nititur multis, sed summa tellure vagantibus. Folia illi sunt aspera, ampla, firma, vitiginea, rotundis ac robustis pediculis nitentia. Fructus edit nullis apparentibus floribus, à foliorum exortu, extremis tantum ramis, turbinatos, & varios, siquidem alij pyri faciē repræsentāt, alij sessiles sunt inter hos medij. Differunt ēt colore, quippe quòd aliæ albę, aliæ nigræ, aliæ purpureæ, aliæ virides, aliæ subruffæ, aliæ pallidę, & aliæ variegato colore spectentur. Molli præterea sunt pulpa, granis minutis referta, & esui gratissima.

FICVS.

LOCVS.

Idem. Habentur in hortis, vineis & viridarijs, in Italia, & Hispania copiosæ.

QVALITATES.

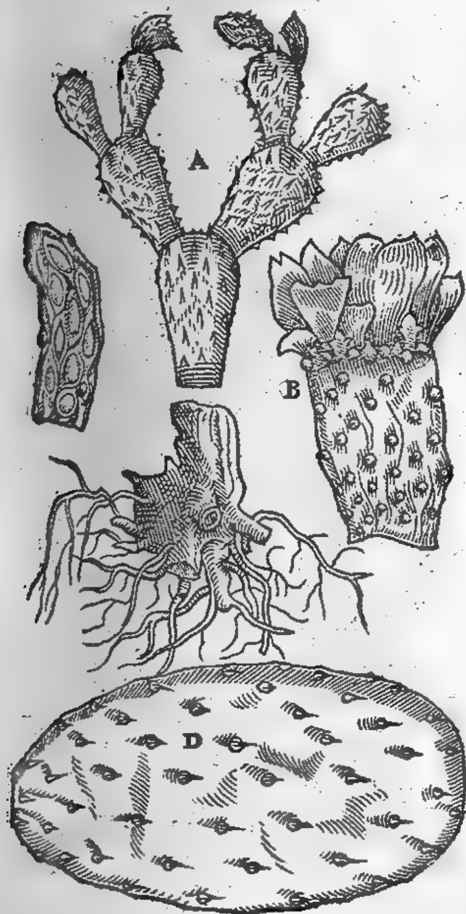
Gal. 2. de alim. fac. Commeabiles sunt, & facile in totum corpus penetrant, nam abstergendi vi pollent haud obscura, flatuosæ tamen sunt aliquatenus. Aridæ verò vim habent excalfaciendi ordine primo completo, aut secundo incipiente. Habent & partium tenuitatem quandam. Pinguiores magis concoquuntur, gustu verò acriores, magis extergunt ac discutiunt. Arbor tenuium est partium. Lac & foliorum succus *DIOSC.* valenter calidus est, coagulat, exulcerat, aperit, soluit.

VIRES.

DIOSC. Maturi Fici aluum soluunt, sed facilè sistitur fluxio, cæterisq́; autumnalibus fructib. sunt innocentiores, sitim sedant; caloremq́; restringunt. Sicci vires alunt. Gutturi, renibus, vesicæ, Suspiriosis, Hydropicis, & comitialibus aptissimi sunt. Thoracem purgant. Earundē decocū cū Hyssopo tussi veteri, diuturnisq́; pulmonū vitijs cōuenit. Cum Cnici pulpa tusa, & deuorata aluū emollit. Idem arteriæ, & tonsillarū inflammationib. vtiliter gargarizatur. Coctæ illitæq́; duritias discutiunt. Crematæ, & cerato addito perniones sanant. Lacteus fici succus lac in ventriculo concretū dissoluit, exulceratq́;. Potus menstrua ciet, & infusus vermiculosas aures sanat. Percussis à Scorpione, venenatorum ictibus, & rabiosi canis morsibus auxiliatur. Cauis dentium inditus dolorem tollit. Verrucas aufert circumlitus. Lac dum coquitur, si ficulneo ramo assiduè moueatur, aluum soluit.

Ficus Indica, Opuntia. Italicè, *Fico d' India.* Germ. Indianische Feygen.

INDICA FICVS.

FORMA.

Arboris faciem repræsentat, quanquam sine caudice, sine ramis, germinibusq; cõstet, vt ex appicta hic imagine quispiam cernere potest. Si quidem hæc abscisso vno tantum folio, humiq; ad mediũ vsque sepulto, prognatis ex se radicibus, paulò post folia supernè ex ipso prodeunt, adeò vt hac seriè folijs è folijs prodeuntibus in arboris speciem assurgat. Folia ei crassissima sunt, ita vt quandoque pollicis crassitudinem æquent, è quibus tenues, longæ, acutæque prominent spinæ, etsi sine spinis etiam habeãtur. Parit hæc in foliorum summitatibus, fructus pulpa, & sapore ficubus nostratibus similes, sed crassiores, & qui superiore parte in coronæ speciem desinant. Colore ex viridi purpurascente. *Matth.*

LOCVS.

Peregrina in Europa est arbor, & in Italia à multis, in hortis colitur. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

De viribus, & qualitatibus, quid veri, certiq; afferam, sanè non habeo: referunt tamen, qui Orientales Indias sunt peruagati, eorum esu cruentam reddi vrinam, non sine sumentium terrore, qui horum vires ignorant.

IBERIS, Græcis, Ἰβέρις, καρδαμαντική, καὶ ἀγριοκάρδαμον. Arabibus, *Seitaragi, Aseitaragi, Scitharegi, siue Hausab.* Italis, *Iberide, seu Lepidio.* Germanis, Wilder Kreß. Hispanis, *Nasturtio montesino.* Gallis, *Chasserage, & Passerage sauuage, siue Nasitort sauuage.*

IBERIS.

FORMA.

DIOSC. Damocr. Folia habet Nasturtij, Caulem cubitalem, ramosum, florem lacteum, semen Thlaspi simile, sapore acri, grauique odore.

LOCVS.

Damocr. Nascitur secus itinera, in ruderibus, templorum areis, & in agrorum incultis extremitatibus.

QVALITATES.

Excalfacit ordine quarto, nasturtij modo, minus tamen eo desiccat.

VIRES.

Galen. *Damocr.* DIOSC. Radix contusa, cum salsa axungia, horis quaternis adalligata, Ischiadicis mirum in modum medetur.

CENSVRA.

Hallucinantur qui Iberidem & Lepidium duas contendunt esse plantas.

Libri primi Finis.

TRITICVM, Græcis πυρός. Aphris, *Henta, Henea, siue Hantha.* Italis, *Grano, siue Formento.* Germanis, Weissen. Hispanis, *Trigo.* Gallis, *Fourment.*

TRITICVM.

GENERA.

Plura notantur genera, cùm à locis, tum à colore, viribus, maturitate, prouentu, & spicarum numero, forma ac magnitudine denominata. *Matth.*

FORMA.

Triticum omne radicibus numerosis, ac prętenuibus nititur: folio singulari, germinibus omnino multis, sed quę in ramos brachiari non possint. Tota hyeme herbaceũ est: remollito autem cęlo, cauliculis de medio assurgit, cuiꝰ tertio, aut quarto geniculo spica geritur, nõ prius euidens, quàm folliculo inclusa. consumato eo, flos erumpit quarto, aut quinto post diẹ, ac totidẽ ferè diebus perdurat, & post florẽ granũ crassescit, quod vbi maturuerit, demetitur. *Theoph. li. 8. ca. 4. de hist. pl.*

LOCVS.

Seritur vbiq; locorũ. Locis autẽ maritimis, & tractu amęniore, calidioréque frugalius, ac copiosius prouenit. *Matth.*

QVALITATES.

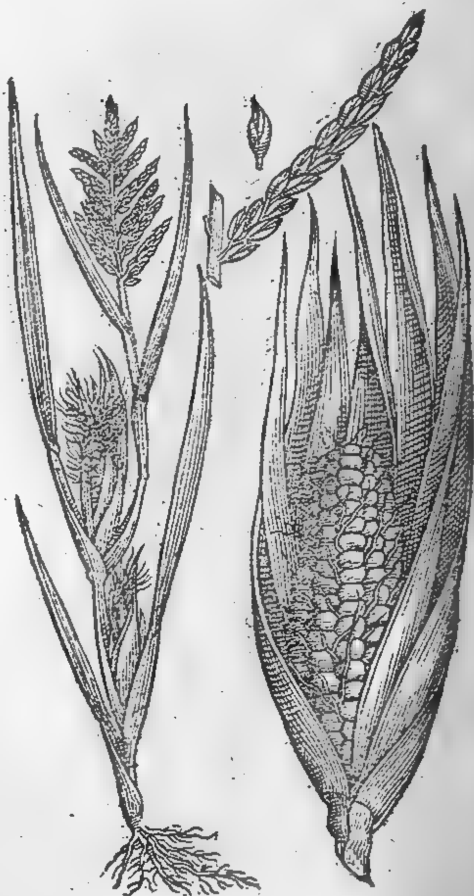
Excalfacit foris impositum, non tamen refrigerat, nec desiccat, manifestè. habet etiam quiddam glutinosum, & obstruens. Fermentum autem excalfacit, & trahit. *Gal. li. 8. simp. me.*

VIRES.

Tritici farina illinitur ex hyoscyami succo ad neruorum fluxiones, & contra interaneorum inflationes. Furfures ex aceto decocti turgentes mammas resoluunt: viperarũ morsibus, & torminosis auxiliantur. Tritici pollen, si ex hydrelæo decoquatur, omnem discutit inflammationem. Glutinum ex similagine, & polline, quo chartæ glutinantur, sanguinẽ excreantibus prodest, si frequenter delingatur. Panis è similagine confectus plus alit, quàm cibarius. Cõmendatur tritici oleum ad vlcerũ sinus, ad manuum, pedúmq; rimas, atq; ad cutim læuigandam: Paratur compressis granis inter calefactas igni ferri laminas. DIOSC. *Matth.*

FRVMENTVM Indicum. Indis *Maitz*. Italis, *Grano, siue formento Indiano*. Germanis, Türckisch Korn. Boemis, *Turecken Zyto*.

FRVMENTVM INDICVM.

GENERA.

Matth. Quatuor est generum, quę tantum granorũ colore differunt. Est enim q nigrũ, quod rufum, quod album, quodq; fuluum semen proferat.

FORMA.

Matth. Caule exit arundinaceo, quemadmodũ & folio, crasso, rotundo, procero, geniculato, alba intus medulla, in cui⁹ cacumine paniculæ funduntur diuulsæ, superuacuæ, nullis intus granis. Fructum edit folliculo membranaceo inclusum è medio calamo ex latere prodeuntẽ, cuius spica piceæ arboris conum cum crassitudine, tum lõgitudine æquat, circa quam omnino nuda coaceruantur grana penitissime sese stipantia, læuia, & subrotunda, pisi magnitudine, alba intus substantia. Radicibus nititur numerosis, durisque.

LOCVS.

Idem. Seritur in campis, & agris, stercorato solo.

QVALITATES.

Idem. Nostrate tritico paulò calidius est, ac glutinosius.

VIRES.

Matth. Farina vtiliter miscetur cataplasmatis, quæ pus mouent. Id quod etiam valentius præstat fermentuum ex eadem farina paratum. Ex ea quoq; rura alpinis tractibus pultem, quam suo idiomate vocant Polenta, conficiunt, & addito butyro, & caseo auidissime vorant. Est enim cibus non insuauis, sed crassum præbet alimentum.

FRVMENTVM Saracenicum. Italis, *Formentone, & Saracino*. Germanis Heidenkorn. Boemis, *Pohanka*.

FRVMENTVM SARACENICVM.

FORMA.

Folijs prouenit primo statim exortu subrotundis, quæ paulò post hederaceã formam concipiunt: acutiora tamen sunt, & molliora. caulem edit rubentẽ, inanem, fragilem, bicubitalẽ, & sæpe maiorem, foliosúmq; flores candidos, paruos, racemosos, è quibus semẽ oritur triquetrum, pullo colore, sed alba intus medulla. *Matth.*

LOCVS.

Seritur passim in aruis, perinde ac alia frumentacea, bísq; in anno seri potest: nempe vere, & post messem. Itaq; biferum est. *Matth.*

QVALITATES.

Calfacit, & humectat, verùm non multum à temperatis distat. *Matth.*

VIRES.

Farina ex lacte decocta præstat illita ad biliosas inflammationes. Rura, non solùm ex ea panes pinsunt, sed pultem quoq; conficiunt, quam polentam vocant, quæ non ingratus est cibus, vbi rectè fiat, & caseo & butyro aspergatur. Ptissanam quoq; exutis granorum putaminibus, è granis parant, & ex carnium iure decoquunt ad esum. *Matth.*

CENSVRA.

Proculdubio falluntur, qui Saracenicum frumentum, ocymum, quod pabuli genus est, esse statuunt. *Matth.*

HORDEVM, Græcis *κριθὴ*, & *κρῖ*. Arabibus, *Xahaen, siue shaix*. Italis, *Orzo*. Germanis, Gerſten. Hiſpanis, *Ceuada*. Gallis, *Orge*.

HORDEVM.

GENERA.

Theoph. lib.8. cap. 4. de hiſ. plant. Varia ſunt hordei genera: aliud enim binis verſibus, aliud ternis, quaterníſve, cumq; plurimum ſenis: eſt enim vel eiuſmodi quoddam genus.

FORMA.

Matth. Folio exit tritici latiore, aſperioréq;, quin etiam culmo fragiliore, ſed octonis articulis geniculato, ſimplici ſtipula, folióque, & eo quidem ſcabro, ac tritici latiore. Grana ſimplici amiciuntur tunica, quæ tamen ſolidè inhæreat. è cuius cacumine ariſtæ prodeunt firmiores, longiores, mordacioréſq;, quàm in tritico. Nititur fibrata radice.

LOCVS.

Idem. Seritur in agris, perinde ac triticum.

QVALITATES.

Gal.7. ſimp.me. Exiccat, & refrigerat ordine primo, pauxillúmq; abſtergit, & paulò plus deſiccat, quã farina fabacea, cui non inſint cortices, cætera verò ſimilia ſunt, foris vrentibus.

VIRES.

DIOSC. Minus quàm triticum alit. Ptiſana verò præſtat contra acrimonias, & gutturis ſcabritias, & exulcerationes. Eadem cum fœniculi ſemine cocta lactis vbertatem facit: & tumores concoquit. Farina cum ficu, ex mulſa decocta collectiones, & duritias diſcutit: cum meliloto autem, & papaueris calyce, lateris dolores finit. Hordeaceus panis ventriculum grauat, & frigidos, lentóſq; ſuccos gignit.
Matth. Ptiſana febrientibus, & pleureticis commodiſſimè datur: quin etiam tabidis, & hectica, aut maraſmo laborantibus, & præſertim addito ſeminis melopeponis, cucurbitæ, cucumeris & papaueris cremore, Hordeũ, quod non diu fuerit elixum, inflat, & ventriculo nocet.

ZEA, Græcis Ζέα, ἡ Ζειά. Arabibus, *Hais.* Italis, *Spelta, Biada, & Pirra.* Germanis, Speltz/S. Peterskorn/Kinkorn/*siue* Dinckelkorn. Hispa. *Spelta.* Gallis, *Espeautre.*

ZEA.

GENERA.

Duum est generum, vna simplex, altera in geminis puraminibus grana bina iuncta gerit. & ob id dicoccos appellata. DIOSC.

FORMA.

Folio prouenit tritico haud absimile, tenuiore tamẽ culmo firmioréq; verum spica à tritico differt, quod plana sit, granis tantum vtrinq; è lateribus simplicibus versibus, prodeuntibus: aristis longis, ac tenuibus. Dicoccos grandiore firmioreque culmo, & spica maiore prouenit. *Matth.*

LOCVS.

Seritur vbique locorum in agris, cæterorum frumentaceorum modo. *Idem.*

QVALITATES.

Vniuersa sua facultate quodammodo in medio est tritici, & hordei, itaq; ex illis cognoscatur. *Gal. l. 6. simp. me.*

VIRES.

Valentius alit quàm hordeum. Digeritur in panificia, sed minus quam triticum nutrit. Leues efficit panes, concoctu faciles, haud ingrati gustus. Ex Dicocco paratur Halica, quæ plus alit, quàm Oryza: aluumq; magis cohibet: stomacho longè vtilior. Decocta in aceto, ac illita lepras tollit, vnguium scabrities extricat: incipientibus ægilopijs medetur. Infunditur vtiliter decoctum dysentericis, quos excruciat dolor. DIOSC. *Matth.* DIOSC.

CENSVRA.

Non rectè sentiunt qui Halicam, & Far adoreum vnam, & eandem esse rem existimant.

SECALE, siue Farrago. Italis, *Segala*. Germanis, Rom. Hispanis, *Centeno blanquo*. Gallis, *Seigle blanche*. Boemis, *Zito*.

SECALE.

FORMA.

Matth. Folio prouenit tritici angustiore: stipula tenuiore, sed firmiore, ac proceriore, spica pendente, aristis infirmioribus, sed fœcundis granis. diu floret, adeo, vt quadragesimo tantum die à flore maturescat.

LOCVS.

Seritur alpinis tractibus.

QVALITATES.

Matth. Refrigerat & humectat ordine primo: emollit, abstersione non vacans, & pus mouet.

VIRES.

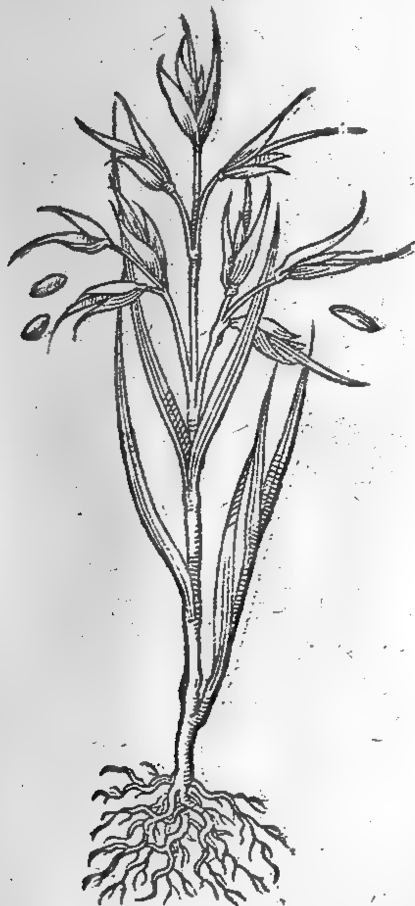
Plin. li. 18. cap. 16. Sordidos efficit panes, agrestibus hominibus idoneos, amarulentos, ac lentos, atq; facilè permeabiles: minus alit quàm triticū, & hordeum. *Matth.* Decocta integra ab equis deuorata, tineas eorum pellit. Farina additur in cataplasmatis, quæ puri mouendo parantur. Idonea eadem est ad glutinum librarium parandum. est enim cæteris tenacius: culmorum cinis aqua subactus, & illitus, pedum, manuúmq; rimas sanat.

CENSVRA.

Cæcutiunt qui Secalem olyram esse putant, & pariter hallucinantur, qui Secalem cum Siligine confundunt.

AVINA, Græcis, Βρῶμος. Arabibus, *Cartamum, siue Churtal.* Italis, *Vena, siue Gena.* Germanis, Habern. Hispanis, *Auena, siue Auea.* Gallis. *Aueine.*

AVENA.

FORMA.

Folio, & stipula non admodum à tritico distat: Spica illi deuulsa, folliculis veluti paruis locustis bipedibus dependentibus, in quibus granum includitur oblongum atque subalbicans. DIOSC.

LOCVS.

Seritur in campis, gaudétque frigido tractu. *Matth.*

QVALITATES.

Similem hordeo vim habet. Illita enim desiccat, & digerit mediocriter, & sine morsu. temperiem autem habet paulò frigidiorem. & non nihil quoq; adstringit. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Auena in cibis aluum sistit, & eius pulte tussientes iuuantur. DIOSC. Eadem cum putamine calefacta, & in sacculis adhibita flatuosos dolores tollit. vtilis quoq; ad alendos equos, ac etiam homines. Nam putamine exuta, vescitur à Germanis, ex iure carnium decocta. Sic enim parata cibus fit haud ingratus, & præsertim vbi estur antequam dissiliat. *Matth.*

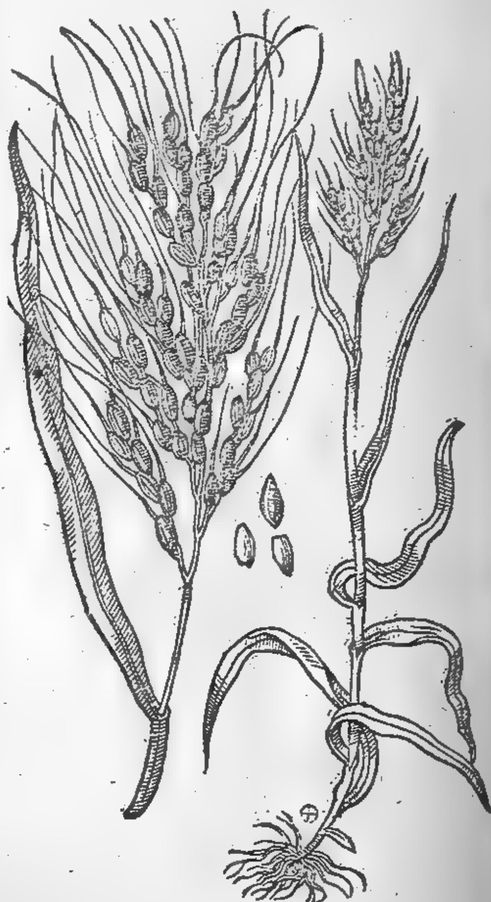
ORYZA.

ORYZA, Græcis, ὄρυζα, & Theop. ὄρυζον. Arabibus, *Arz, seu Arzi*. Italis, *Riso*. Germanis, Reiß. Hispanis, *Arroz*. Gallis, *Ris*.

FORMA.

Matth. Folio prouenit arundinaceo, carnoso, porraceo haud absimili: culmo cubito maiori, geniculato, triticeo crassiore, ac robustiore, in cuius cacumine spica geritur in ramulos diuisa, in qua semen vtrinq; impari exortu conspicitur: putamine subflauo, aspero, striatoque. quo exuto candidum remanet granum.

ORYZA.

LOCVS.

Idem. Gaudet locis vliginosis, ac palustribus. verùm copiosissima prouenit in Asia, Syria, & Ægypto. Seritur & in Italia.

QVALITATES.

Gal. li. 8. simp. me. Habet adstrictorium quippiam, ac etiam siccandi, resoluendiq; potestatem.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Oriza in cibis mediocriter alit, sed aluum cohibet. Ex lacte decocta, aut amygdalarum dulcium cremore, aut ex pinguium carnium iure, cibus fit haud ingratus. Quin etiam concoctu facilior, & ori gratior. Datur in cibis vtiliter dysentericis, cœliacis, & diarrhæa laborantibus: præsertim vbi prius torrefacta, in lacte, in quo igniti calculi extincti fuerint, decoquatur. farina bellè quidem admiscetur cataplasmatis repellentibus. Eadem mammarum incipientes inflammationes arcet: cum rosis & anthemide decocta & illita.

MILIVM, Græcis, Κέγχρος. Arabibus, *Ieuers, Geguers, siue Giaures.* Italis, *Miglio, siue Meglio.* Germanis, Hirß. Hispanis, *Millo, & Miyo.* Gallis, *Mil, siue Millet.*

MILIVM.

FORMA.

Milium folia profert arundinacea, panico haud longè dissimilia, calamum bicubitalem, crassum, geniculatum, lanuginosumque. radicem multiplicem, ac duram, paniculis diuulsis, è cacumine dependentibus, in quibus numerosa habentur grana, parua, subrotunda, solida, læuia, subflaua, ac tenui putamine obducta. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in agris, pingui, & stercorato solo. *Matth.*

QVALITATES.

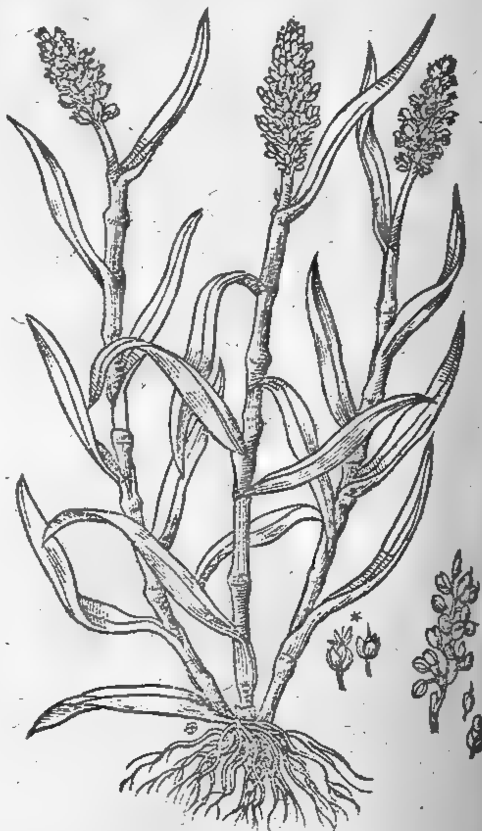
Refrigerat ordine primo, & siccat tertio exoluto, aut certe secundo intenso: paulum etiam habet tenuitatis. comestum minimum confert nutrimenti, & ventrem desiccat. *Gal. 7. simp. me.*

VIRES.

Milium & eius panis minus cæteris frugibus alit. Eius pulte sistitur aluus si deuoretur, & promouetur vrina. fit ex eo fomentum optimum ad siccandum citra morsum, vbi prius calefactum cum sacculis adhibeatur. Fitq; magis efficax auxilium admistis sale, & anthemidis floribus: Siquidem rectè ad tormina adhibetur, quæ à flatu excitantur, & ad lateris dolores. Quæ in milij aceruo conduntur, diutius à carie, & putredine tuentur. imò & ipsæ carnes recentes in milio æstate reconditæ, à putredine vindicantur. DIOSC. *Matth.*

MILIVM Indicum. Hetruscis, *Sagina*. Longobardis, *Melega*. Venetis, *Sorgo*. Germanis, Welscher Hirß/ Sorgsame.

MILIVM INDICVM.

FORMA.

Matth. Frugis est genus tam forma, quàm proceritate arundinem referens. eius tamen calamus inanis non est, sed alba farctum medulla, sambuci modo: Paniculas in cacumine gerit magnas, crassasq́;, numeroso semine refertas, colore plurimùm rubro: etsi nigro quoq;, & subalbicante.

LOCVS.

Idem. Seritur in campis aratro cultis, ac stercoratis.

QVALITATES.

Idem. Refrigerat, siccat, cohibet, & resoluit.

VIRES.

Matth. Facultas ei haud milio dissimilis. Rura ex eius farina panes conficiunt, sed concoctu contumaces, & qui parum alant. Aluum adstringit. Seritur in Hetruria solum ad alendas columbas, & gallinas. calamorum medullæ cinis cum pipere, & spongiæ vstæ puluere, vitello oui assati excepta, propinatur vtiliter à cœna septem diebus decrescente Luna, ad gutturis strumas. Florum puluisculus à paniculis excussus, ex vino rubro drachmæ pondere potus, rubra fœminarum profluuia sistit, si è rubris paniculis deligatur. namq́ue quod ex albis excutitur, alba profluuia cohibet. Datur pari iuuamento etiam dysentericis.

NOMINA.

PANICVM, Græcis, ἔλυμος. Arabibus, *Dochon.* Italis, *Panico.* Germanis, Fenich/ sive Heydelfenich. Hispanis, *Panico, siue Paniso.* Gallis, *Paniz.*

PANICVM.

FORMA.

Folio, radice, culmoque *Matth.*
milio est per omnia simile: Paniculis auté differt: Nam in panico panicula prouenit pedali longitudine, non vt in milio diuulsa, sed prædensis compacta racemis, granis numerosis, & hirsutis.

LOCVS.

Seritur in campis mense *Idem.*
maio, & quandoque statim post messem.

QVALITATES.

Exiguum dat alimentum, *Gal. l. 6.*
exiccat, & adstringit, vt mili- *simp. me.*
um, ac etiam refrigerat.

VIRES.

Datur edendum dysente- *Matth.*
ricis & alijs alui fluxionibus DIOSC.
laborantibus. illinitur coctum vbi siccare, & refrigerare sit opus. sed minus alit, & stringit, quàm milium.

PANICVM Syluestre, Græcis, ἔλυμος ἄγριος. Italis, *Panico saluatico*, siue *Panicastrella*.

PANICVM SYLVESTRE.

FORMA.

Matth. Sponte per se prouenit, gracili admodum culmo, geniculato tamen, cubitali longitudine. folijs longis, angustis, asperisque: paniculis paruis, longis, subrubentibus, ac adeo hirsutis, & asperis, vt vestibus pertinaciter inhæreant.

LOCVS.

Idem. Nascitur in hortis, & viridarijs: quin etiam in campis, & vineis.

QVALITATES.

Idem. Exiccat, refrigerat, adstringit, magis quàm satiuum.

VIRES.

Idem. In ciborum vsum non venit, eo tamen delectantur auiculæ, quibus paniculæ offeruntur. cætera cum panico satiuo communia habet.

SESAMUM, Græcis, σήσαμον. Arabibus, *Semsem, siue sensera.* Italis, *Sesamo.* In officinis vulgo, *Gingolena.*

SESAMUM.

FORMA.

Caule prouenit milio simile, crassiore tamen, ac proceriore, folijs rubentibus, flore viridi, aut herbaceo, semine vasculis incluso papaueris modo. *Theoph. lib. 8. cap. quod pla. hist.*

LOCUS.

Seritur in campis, quos steriles reddit.

QUALITATES.

Non parum glutinosum est, & pingue, quare emplasticum est, & emolliens, modicè calidum. Eiusdem facultatis est, quod ex eo conficitur oleum. *Gal. lib. 8. sim. me.*

VIRES.

Cibis inutile sesamum est, & halitus grauitatem facit, neruorum crassitiem illitu discutit. medetur auribus fractis, ambustis, inflammationibus, coli doloribus, & cerastæ morsibus. facit & ad capitis dolores æstu concitatos, ex rosaceo illitum. Eadem facit herba ex vino decocta, quæ peculiariter oculorum inflammationibus, ac doloribus auxiliatur. DIOSC.

LOLIVM, Græcis, αἶρα. Arabibus, *Sceilen, siue Zeued.* Italis, *Gioglio, siue Loglio.* Germanis, Twalch/Kůweissen/siue Lulch. Hispanis, *Yoio.* Gallis, *Yuraye.*

LOLIVM.

FORMA.

Matth. Cum hyeme nascitur, folio est longo, pingui, hirsuto, adultum deinde culmum edit tritici graciliorem, in cuius cacumine spica exit longa, aculeatis siliquis, impari exortu vtrinque referta, è quibus grana terna quaternáve cumulatim apertè prodeunt, contumaci obducta putamine. maturescit vna cum tritico.

LOCVS.

Idem. Nascitur in aruis è tritico, hordeoq́;, corruptis vligine seminibus, aut per hyemem imbre nimio madidis. Corrumpitur contra & ipsum, & in triticum conuertitur.

QVALITATES.

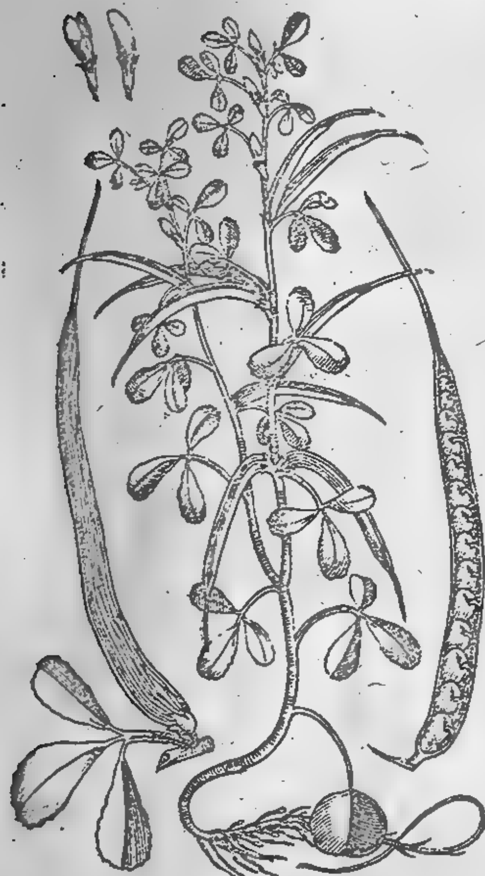
Gal. li. 6. simp. me. *Matth.* Excalfacit in principio tertij ordinis, & exiccat in fine secundi. Item attenuat, resoluit, abstergit, inebriat, somnum mouet, & mentem tentat.

VIRES.

DIOSC. Farina nomas, putrescentia vlcera, gangrenas compescit, cum raphanis, & sale illita. Ex aceto verò & sulphure viuo feros lichenes, & lepras sanat. Strumas quoq; discutit, cum fimo columbino, & Lini semine decoctū in vino. rumpit, quæ ægre ad coctionem perducuntur. Illinitur vtiliter Ischiadicis ex aqua mulsa decoctum. Si cum polenta, myrrha, & thure suffîcitur, conceptionem adiuuat.

FOENVM GRÆCVM, Græcis, Τῆλις, καὶ Βούκερος. Arabib. *Olba, Helbe, seu Hebbe.* Italis, *Fieno Greco.* Germanis, Fenigrec/ *siue* Bockshorn. Hispanis, *Alfornas, vel Alloluas.* Gallis, *Fenigrec, seu Senegre.*

FOENVM GRÆCVM.

FORMA.

Planta est trifolio similis, folijs per ambitũ serratis, caulibus exilibus, compluribusq;. Flores edit albicantes, è quib^9 corniculа prodeunt incurua, longa, acuminataq;, in quib^9 semen gignitur subfuluum, pingue, & graueolescens. Radice nititur tenui, sed fibrosa. *Matth.*

LOCVS.

Seritur pingui solo Februario, & Martio calidiori tractu. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit ordine secũdo, & siccat primo. Digerit, resoluit, emollit, pellit, & abstergit. *Gal. l. 8. simp. me. Matth.*

VIRES.

Farina ex mulsa aqua decocta duros tumores digerit imposita, sed feruentibus inflammationibus obest. Lienes extenuat cum aceto, & nitro illita. Mucoso seminis decocto iuuantur vteri præclusiones, ac tumores, si in eo insideant fœminæ. Seminis mucago capillos, furfures, & manantia capitis vlcera purgat, & muliebres locos dilatat, & emollit, cum anserino adipe supposita. Decoctũ eius prodest ad tenasmos, & fœtidam dysentericorum proluuiem. Oleum, quod ex eo exprimitur, & Myrto, capillos, & genitalium cicatrices absterget. Medetur vlcerosæ scabiei, si cum quarta parte seminis nasturcij excipiatur aceto, & subinde illinatur. Farina ex mulsa vsurpatur vtiliter ad genitalium tumores. Eadem cum sulphure, & nitro lentigines delet, quin etiam parotidas sanat. Podagram, chiragram, & articulorũ luxationes. Ex vino subacta, carcinomata purgat. Datur vtiliter potandum fœnograeci decoctum ad diutinam tussim, & vbi pectus fuerit exulceratum. Seminis mucago fronti ex linteolis adhibitum, oculorum fluxiones auertit. Decoctum verò eius ex aqua oculorum inflammationes arcet instillatum. *DIOSC. Matth. Matth.*

LINVM, Græcis, *Λίνον*: Arabibus, *Bazarichichen, seu Bezerchetan.* Italis, *Lino.* German. *Lein/sive Flachs.* Hispanis, *Lino.* Gallis, *Lin.*

FORMA.

LINVM.

Matth. Caulẽ edit sesquicubitalem, teretẽ, rectũ, obsequiosum: folia oblõga, angusta, molliaq;: ramulos promit in summitate ternos, quaternósve, in quib⁹ cærulei emicant flores. semen edit in orbiculatis folliculis in acutũ desinentibus, planum, leue, cordis figura. Radice nititur vnica, nõ tamẽ sine fibris.

LOCVS.

Idem. Seritur passim in campis, attrito, ac stercorato solo.

QVALITATES.

Gal. 6. sim. me. Excalfacit semẽ ordine primo, mediumq; est inter siccitatem & humiditatem. Quin-
Matth. etiam emollit, resoluit, concoquit, & abstergit.

VIRES.

DIOSC. Seminis farina cũ melle, oleo, & exigua aqua decocta, discutit, atq; emollit tam internas, quàm externas inflammationes. Eadem cruda vitia cutis in facie, & varos tollit. Illita cum nitro, & ficulneo cinere, parotidas, & duritias discutit. Ex vino decocta fauos, & vlcera, quę serpunt expurgat. Scabros quoq; vngues eximit. cum pari nasturtio, & melle illita. Delincta cum melle pectoris vitia extrahit, & tussim lenit. Estur decoctum semen, melle, & pipere additis, ad excitandam venerem. Eiusdem decoctum infunditur ad interaneorum, & vteri erosiones: alui excremẽta euocat, & est vtile admodum in desessionibus quæ ad vuluæ inflãmationes parantur.
Matth. Oleum quod è semine exprimitur valet ad neruorũ conuulsiones: perutile quoq; est omnibus sedis affectibus, & ad emolliendos induratos fœminarum locos. infunditur vtiliter coli dolore vexatis, daturq;, magno auxilio, potandũ pleuriticis, & nephriticis. Medetur ambustis, ex aqua rosarum potum, & illitum. Præstat quoq; ad Lucernarum vsum, quòd diutius igni resistat: Expetitur pictoribus, lapicidis, lignarijs, cæmentarijs, & ferrarijs fabris.

LINVM Syluestre, Græcis, Λίνον ἄγριον. Italis, *Lino saluatico*.

LINVM SYLVESTRE.

FORMA.

Complures ab vna radice emittit caules, graciles, teretes, rectos, ac flexiles, folijs in caule vniuerso lini æmulis, sed breuioribus, ac firmioribus. Flores in cacumine exeunt pusillis è ramulis, aurei, lini floribus facie haud absimiles. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur sponte in conuallibus inculto solo. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Herba ipsa vna cum floribus decocta, & cum recenti butyro illita tumores resoluit, & inflammationes lenit. quin etiam induratos articulos emollit, addita altheæ radice, & gallinaceo adipe. *Matth.*

CENSVRA.

Linum syluestre hanc plantam à nobis inuentam vocare libuit, non solum, quod linum facie referat, sed quod lini modo in stamina trahi possit. *Matth.*

* LINVM Syluestre cæruleo flore.

LINVM SYLVESTRE.

FORMA.

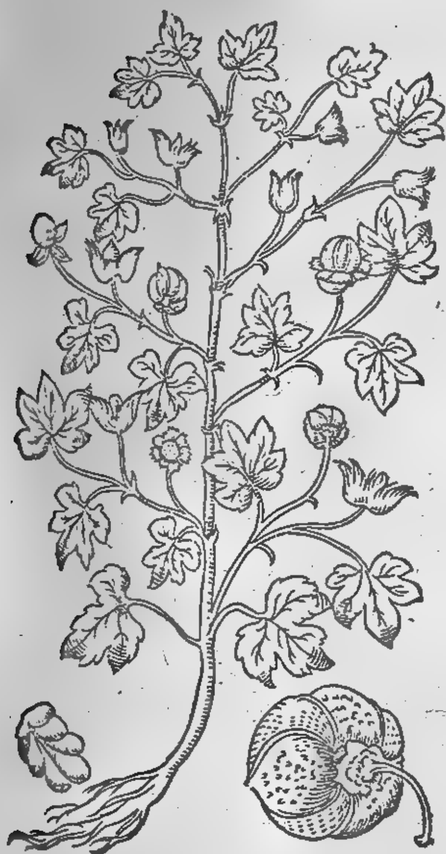
Linorum syluestrium varietas ex alijs autoribus peti potest, est enim infinita fere. Nobis elegantiusculam hanc speciem addere libuit, cæruleo flosculo Satiui æmulam, vti etiam folijs in tenuissimis virgulis sine ordine digestis, semen minus est, radix perennat.

LOCVS.

Oritur sponte circa Viennam, præsertim gramineis decliuibus & iuxta vias.*

GOSSIPIVM, Græcis, ξύλον, βόμβαξ, siue παμπάξ, siue ἐριοφόρον. Officinis, & Barbaris, *Cotum, Bambax, seu Bambasum.* Italis, *Bambagia, siue Cotone.* Germanis, Baumwoll. Gallis, *Coton.*

GOSSIPIVM.

FORMA.

Planta est quæ Gossipium profert folijs vitigineis, floribus luteis, vmbilicotenus purpurascentibus: fructu exigui mali magnitudine, barbato, nucis pontice fere modo. is lanugine per quam alba refertus est, seminibus pipere maioribus, in quibus medulla est alba, ac pinguis. Planta seritur, adolescitque tribus, aut quatuor mensibus, ad arbusculæ proceritatem. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in Creta, Cypro, & Sicilia insulis, quin etiam in Apulia, & alijs in Regionibus calidioribus. *Idem.*

QVALITATES.

Lanugo excalfacit, & exiccat, seminis verò medulla excalfacit, & humectat. *Idem.*

VIRES.

Lanugo combusta mirum in modum sanguinem è vulneribus manantem sistit. eadem accensa, & naribus suffita, vteri strangulatus auertit. Seminis medulla tussientibus, & ægrè spirantibus auxiliatur: genitale semen auget, & venerem stimulat. Oleum è semine expressum lentigines, alphos, & cæteras cutis infectiones in facie perunctum delet, & palpebrarum asperitates lenit. *Idem.*

CICER.

CICER, Græcis, ἐρέβινθος. Arab. *Chemps, Hamos, seu Halbamos.* Italis, *Ceci.* Germ. Kichern/Kichererbs/*siue* Ziserervs. Hispanis, *Grauancos.* Gallis, *Cices, siue Chiches.*

CICER.

GENERA.

Matth. Satiuũ est & Syluestre. Satiuum
DIOSC. trium est generum, candidum columbinum vocatum. Rubeum venereum dictum, & nigrum arietinum appellatum.

FORMA.

Idem. Adolescit cubitali altitudine, folijs oblongis, dẽticulatis, subalbicantibus, pilosis: caule lignoso, ramis multis brachiato, florib⁹ subpurpureis è quibus siliquę prodeunt breues, turgentes, hirsutæ, in acutum tenuemq; mucronẽ desinentes, in quibus ad summum grana duo concluduntur.

LOCVS.

Idem. Seritur pingui solo vere appetente, & maturescit æstate.

TEMPVS.

Idem. Demetitur arescentibus siliquis. nam si citius extirpetur, semen rugosum euadit.

QVALITATES.

Gal. 6. simp. me. Cicera calida sunt, & modicè humida, atq; amaritudinis nõ omnino expertia.
Matth. Prouocant, abstergunt, aperiunt, attrahunt, discutiunt, incidunt & flatus excitant.

VIRES.

DIOSC. Satiuum Cicer vrinam ciet, colorem commendat, menses, & partus pellit. Lac auget cum eruo decoctum. illinitur vtiliter ad testium tumores, verrucosas formicas, scabiem, vlcera capitis manantia, & impetigines. Item cum melle ad carcinomata, & contumacia vlcera, addita hordeacea farina. Arietinum autem præter hæc præstat peculiariter cũ rore marino ad hydropem, & regium morbum, epoto eius decocto. Lędunt Cicera exulceratã vesicam, & renes, attamen
Matth. calculũ frãgunt. Venerẽ stimulant & geniturã augẽt. Farina ex Intubi stillatitia aqua decocta, & illita Iocinoris tumores resoluit, & serpẽtiũ morsib⁹ medetur.

CENSVRA.

Errant maximè Germani, qui pisorum ius potandum exhibẽt ad abstergendum ventriculum, sibi persuadentes pisum columbinum esse cicer.

CICER Syluestre, Græcis, ἐρέβινθος ἄγριος. Italis, *Ceci saluatichi*.

CICER SYLVESTRE.

FORMA.

Satiuo ciceri simillimum habetur, sed folia denticulata non sunt, & siliquæ minores rotundioresque spectantur. Est planta in vniuersum hirsutior, atque asperior. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur sponte in agris, & locis incultis. *Matth.*

QVALITATES.

Excalfacit & siccat, & cum plus amaritudinis habeat, magis quàm satiuum abstergit, & aperit. *Matth.*

VIRES.

Ventrem subducit, sed flatus, & intestinorum dolores gignit. *Plin.*

FABA,

FABA, Græcis, Κύαμος. Arabibus, *Hachille, Haballe, siue Bachale.* Italis, *Faue.* Germanis, Bonen. Hispanis, *Hauas.* Gallis, *Faue.*

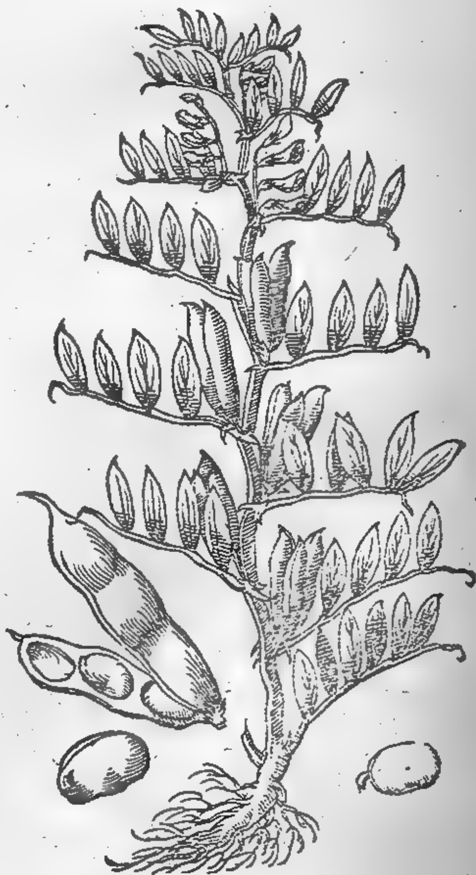
GENERA.

Matth. Plura fabarum extant genera, forma, colore, & magnitudine differētia. Alię enim magnæ sunt, alię paruæ, alię subrotundę, alię compressæ, & aliæ quidē colore albicante, alię subrutilo, & alię subnigro.

FORMA.

Idem. Fabarum planta caule exit quadrangulo, obliquo, inani fragiliq́; geniculis intersecto. alis etiam multis, è quibus flores complures ex vno pedicu-lo racematim prodeunt. non vtrinq; quidem, sed vno tantum latere seriatim appensi, versicolores, hirti, ac cristati. Exeunt è cauli rami, in quibus folia habētur pinguia, vtrinq; quaterna. E ramusculorum cacuminibus clauiculæ prodeunt prætenues, ac singulares, quę facilè perduntur. Siliquas edit cæteris leguminibus maiores, carnosioresq́;, in quib⁹ fabæ cōcluduntur. Vnica nititur radice paucis adnatis fibris.

FABA.

LOCVS.

Matth. Seruntur in agris cæterorum leguminum modo.

QVALITATES.

Gal. l.7. simp. me. In exiccando, & refrigerando secundum vtrunq; ad medium temperamentum propinquissimè accedunt adstringunt, discutiunt, desiccant, abstergunt, impinguant, sed flatus gignunt.

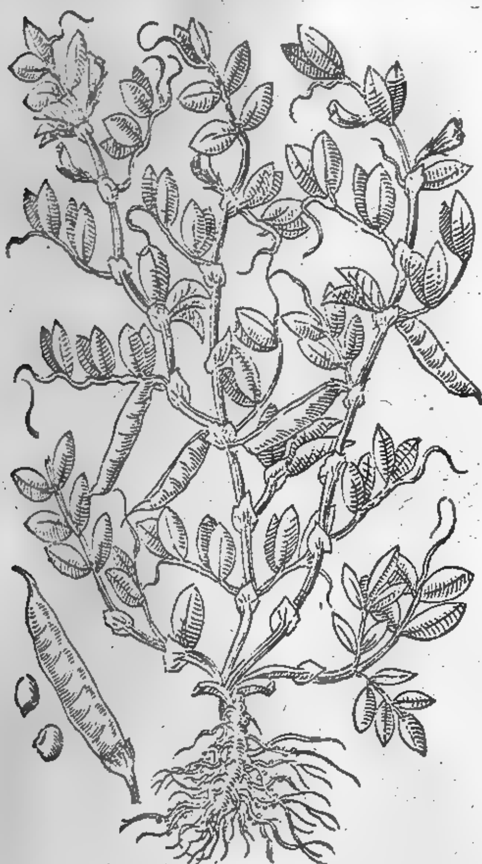
VIRES.

DIOSC. Ex posca decocta datur vtiliter deuoranda dysentericis, & cæliacis. Lomentū eius tum per se, tum cum farina hordeacea illitum, vulnerum inflammationes mitigat, cicatrices concolores facit, turgentes lacte mammas iuuat, & ab inflammatione vindicat: Lac extinguit, furunculos, sugillata, parotidasq́; cum fœnogræci farina, & melle discutit: cum rosis autem, thure, & oui candido, procidentes oculos, tumores, vuasq́; reprimit. Subactum verò cum vino oculorum suffusiones, & ictus recreat. Manducata faba, & fronti illita fluxiones auertit. Fabarum putamine illiti, capillis, qui post euulsionem renascuntur, gracilescunt, & minus nutrimenti capessunt.

Matth. Fabalium caulium & siliquarum cinis cum vetere axungia illitus, præstat ad coxendices, & veterem neruorum dolorem.

FABA Syluestris. Græcis, κύαμος ἄγριος. Italis, *faua saluatica*.

FABA SYLVESTRIS.

FORMA.

Caules edit quadrangulos humi repentes, ac sese inuicem implicantes: folijs domesticæ fabæ similibus: floribusque in purpura albicantibus, è quibus siliquæ prodeunt, lupinorum modo pressæ, sed fabarum longè minores. In quibus semen continetur rotundum, fabaceo sapore. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit sponte in Apulia, campestribus locis. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Sunt qui dicant hanc easdem cum domestica habere vires. *Idem.*

CENSVRA.

Etsi non desint qui hanc plantam Aracum domesticum faciant, nos tamen syluestrem fabam eandem esse censemus.

ARA-

ARACVS, Græcis, ἄρακος. Italis, *Araco*.

ARACVS.

FORMA.

Matth. Aracus humi repit, caulę angulofo, flexili, fubafpero, cicerculæ haud abfimile. folia illi funt oblonga, caulem inferne ambientia, quæ fummo cacumine clauiculas tenues fundunt: flores edit non magnos erui fere modo, è quibus filiquæ oriuntur pifi minores, in quibus femen eft afperum, rotundum, pullo colore.

LOCVS.

Idem. Nafcitur inter fegetes, campeftribus locis.

FACVLTATES, ET VIRES.

Idem. Abftergit, refoluit, deficcat, & expurgat.

FABA

FABA Ægyptia, siue Colocasia, Græcis, Κύαμος αἰγύπτιος. Italis, *Faua d'Egitto.* Hispanis, *Haua de Egipto.* Gallis, *Faue d'Egipte.*

FABA ÆGYPTIA.

FORMA.

Folia edit ampla instar galeri: caulem cubito longiorem digiti crassitudine: florem roseum, dupla papaueris amplitudine, è quo folliculus prodit oblongus, vesparum fauis similis, in quo fabæ supra operculum bullantis ampullæ modo prominent. Radice nititur arundinacea, grandi, Colocasia peculiariter appellata. DIOSC.

LOCVS.

Prouenit in Ægypto, Asia, & Cilicia in Lacubus, & paludibus, seritur humenti glebæ mandata, & ita in aquam demissa. DIOSC.

QVALITATES.

Sicuti nostratem fabam magnitudine præcellit, ita & naturam humidiorem, magisq; excrementitiam sortita est. *Gal. lib. 1. de alim. facul.*

VIRES.

Manditur virens cruda, pariter & cocta: adstringendi facultatem obtinet, itaq; dysentericis, & cæliacis prodest, insparso polentæ vice Lomento. Cortices in mulso vino decocti, si terni inde mulsi cyathi bibantur, magis proficient. Quod in fabarum medio viride spectatur gustu amarum, facit ad aurium dolores, si tritum cum rosaceo instilletur. DIOSC.

Pinximus, hodierno die Ægyptijs dictam Colocasiam, quam peritissimi quiq; negant ferre eiusmodi flores, quales Autor suæ tribuit, & nos parua imagine repræsentatos adiecimus.

LENS, Græcis, φακὸς. Arabibus, *Hades*. Italis, *Lente*, & *Lenticchia*. Germanis, Linsen. Hispanis, *Lenteyas*. Gallis, *Lentille*.

LENS.

GENERA.

Matth. Duum est generũ. Album, quod altero minus est, & in cibis gratius. Cinereo colore alterum, orbe paulo maiore.

FORMA.

Idem. Maior folio exit viciæ, minore, flore haud longè absimili, in purpura candicante. Siliqua parua compressa, molliterq; in latitudinem fusa in qua semina terna, aut quaterna concluduntur, rotunda pressa, tenui putamine contecta.

LOCVS.

Idem. Seritur vbique in campis, cum cæteris leguminibus.

QVALITATES.

Gal. lib. 8. simp. me. In caliditate, & humiditate medium tenet; desiccat tamen ordine secundo. valenter quoque adstringit. Ipsum itaq; eius corpus desiccat, & sistit ventrem, decoctum verò prouocat. DIOSC. Inflat, lenit, glutinat, extinguit, purgat, discutit.

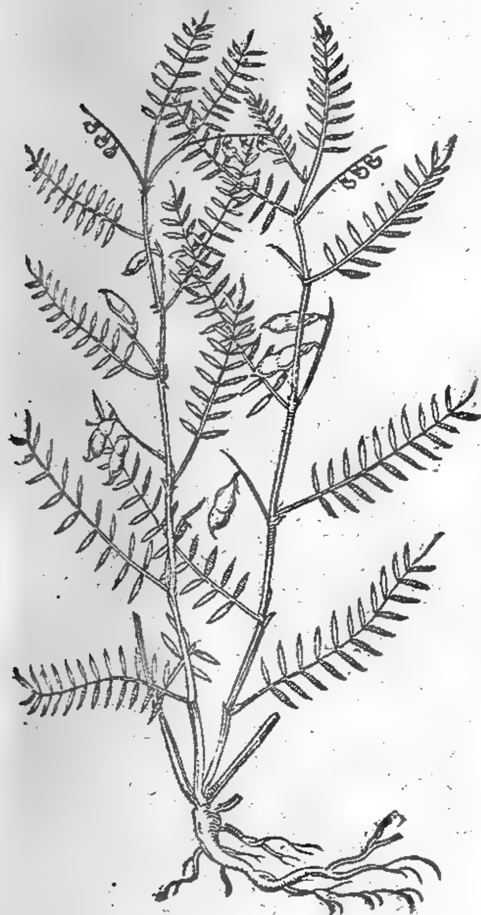
VIRES.

DIOSC. Cum cortice cocta, & deuorata aluum sistit: contra verò ius primum prouocat. Dantur vtiliter triginta grana delibrata ad ventriculi subuersiones: cum farina hordeacea decocta, & illita, podagras lenit. Sinus cum melle glutinat, crustas rumpit, vlcera purgat. Decocta in aceto duritias, & strumas discutit. Cum cotoneo malo, aut meliloto medetur oculorum inflammationibus. & addita maris aqua, valet ad nomas, quæ in gangrenas euaserunt. Cocta in aqua maris, & illita, lac in mammis concretum dissoluit. Frequenter in cibo sumpta oculorum aciem obtundit, ægrè concoquitur. Stomachum lædit. eumq; & intestina inflat. Somnia tumultuosa excitat. estq; capiti, neruis, & pulmoni inutilis.

NOMINA.

*LENS Minor. Græcis φακὸς ἢ φακὴ ἐλάττων. Germ. Klein Linsen.

LENS MINOR.

FORMA.

Strigosior est in totum quam maior, & tenuioribus exit cauliculis, durioribus & obliquis foliolis, angustioribusque & minoribus. flores exigui simpliciter albi, siliquæ minores minora semina habentes.

LOCVS.

Seritur & hæc in campis. vtraq; solum amat tenue, cęliq; temperiem siccam.

QVALITATES.

Huc refer quæ de priore scribunt autores.

VIRES.

Æquipollent & hæ præcedentis facultatibus.*

PHASIOLI, Græcis, Φασίολοι. Italis, *Fagiuoli.* Hiſpanis, *Faſiolos.* Gallis, *Faſiole.*

PHASIOLI.

GENERA.

Matth. Diuerſa, variaq; ſunt Phaſiolorum genera, varijs coloribꝰ diſtincta. Nam candidi, rubeſcentes, melini, nigri, ac diuerſis reſperſi maculis reperiuntur.

FORMA ALBORVM.

Matth. Albi, & magis vulgares, qui in campis ſeruntur, ſine pedamento per ſe reguntur, in latum ſeſe pandentes, folijs hederaceis, latioribus tamen, & mollioribus, ternis ex vno pediculo prodeuntibꝰ, flore cãdido, piſi minore. è quibus cornicula prodeunt incurua, ſpithamę longitudine, in acutum deſinentia, quæ per maturitatem albeſcunt. In his ſemina plura cõcluduntur quadrupedum renibus ſimilia, alba, vmbilico excepto, qui tantum in ijs nigricat.

LOCVS.

Matth. Seruntur in agris, mẽſe Maio, & quandoq; poſt meſſem.

QVALITATES.

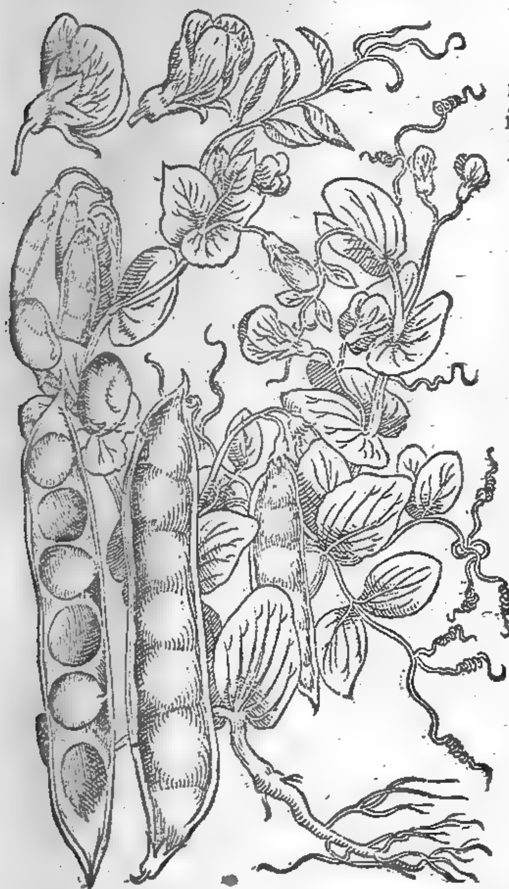
Simeon Sethi. Excalfaciunt, & humectant ordine primo. Atqui fului, flaui & rubri, albis calidiores ſunt.

VIRES.

Gal. 4. ſimp. me. cap. 23. Matth. In cibis ſumpti inflant, & ventriculo laborem faciunt, ſemen tamen generant, & venerem ſollicitant, & præſertim ſi cum longo pipere, galanga, & ſaccharo aſpergantur. Id autem valentius præſtant, ſi ex lacte bubulo coquantur, quonſq; rumpantur. Redduntur in cibo innocentiores, ſi cum ſinapi, aut cani ſemine edantur. Tumultuoſa præterea, ac terrifica ſomnia repræſentant, cornicula dum viridia ſunt & tenera, elixantur, & cum pipere in acetarijs, eduntur. Phaſioli maſticati, & illiti ſanant equorum morſus. Adduntur etiam in fucis, quibus mulieres faciem concinnant.

PISVM, Græcis, Πισὸν. Italis, *Pisello, & Biso.* Germanis. Erbis.

PISVM.

GENERA.

Duum est generum, Alterum maius, alterũ minus; Maius pedamento gaudet, minus humi accumbit. *Matth.*

FORMA MAIORIS.

Maius caulibus exit fistulosis, ramosisq́;, clauiculis multis è ramorum summitatibus prodeuntibus, folijs numerosis, longiusculis, subpinguibusque. Siliquis cilindraceis, rotundo, & candido semine se se intus stipante albi ciceris maiore. Flores edit papilionis animalis figura, vmbilicotenus purpureos, & quãdoq; in vniuersum candidos. Radice est imbecilli. *Idem.*

LOCVS.

Facilem & solutam terram desiderat, & in apricis seri. *Columel. lib. 2.*

QVALITATES.

Exiccant, & refrigerant fabarum modo, attamen non æquè vt fabæ sunt flatulenta; tum etiam, quòd detergendi facultatem non habent. *Gal. 1. de fac. alim.*

VIRES.

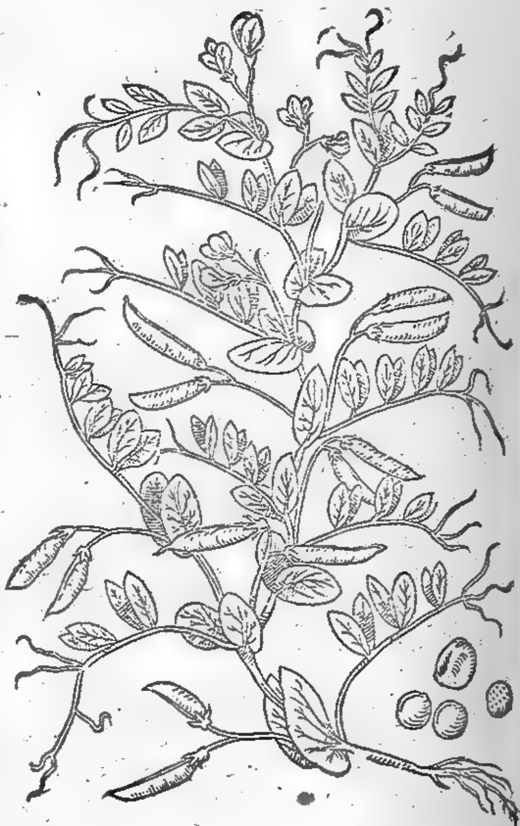
Vbi faba nõ sit ad manus, pisum eius poterit esse succedaneum, præterquam ijs in morbis, qui abstersione opus habent.

CENSVRA.

Qui scribunt Pisorum iure hausto purgari puerperas, auriginosos sanari, & aqua intercute laborantes iuuari, proculdubio decipiuntur, quòd hæc haudquaquam præstare possit medicamentũ, quod refrigeret & siccet. cicera enim, quæ pisa ij esse credunt, non ipsa pisa, id præstare possunt.

PISVM minus, Græcis, Πισὸν μικρὸν. Italis, *Pisello minore.* Gallis, *Pois.*

PISVM MINVS.

GENERA.

Matth. Duum est generũ, album, & subnigrum, quod Eruiliam vocant.

FORMA.

Idem. Maiori per omnia simile, sed minora & graciliora illi sunt omnia, humiq; accumbit.

LOCVS.

Idem. Seritur, vt maius, aprico loco, solo probe culto, ac soluto.

QVALITATES.

Idem. In qualitatibus omnibus nihil prorsus à maiori differt.

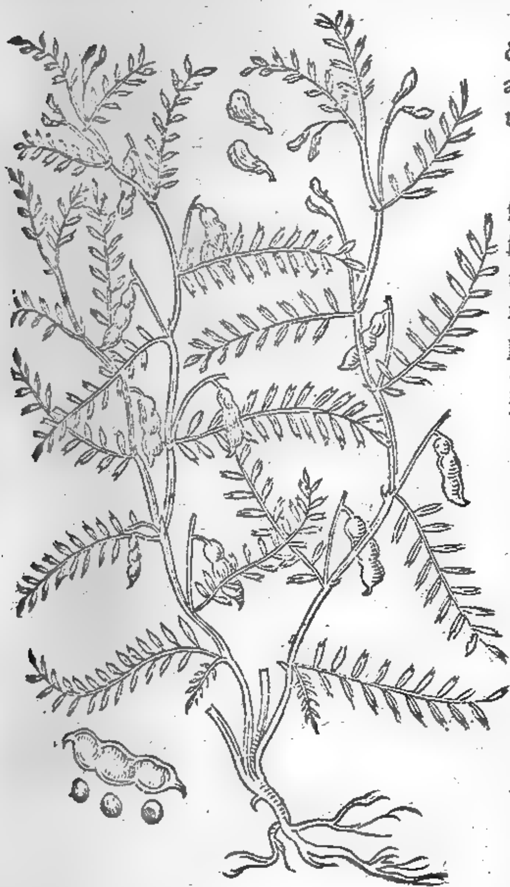
VIRES.

Idem. Vires eædem minori insunt, quæ maiori inesse diximus.

ERVVM

ERVVM, Græcis, ὄροβος. Arabibus, *Herbum, Keisene, siue Kersene*. Officinis, *Orobus*. Italis, *Eruo, siue Mocho*.

ERVVM.

GENERA.

Duum est generũ, Candidũ, & Rufum. Gal. quoq; tertium addidit nempe pallidum, inter prædicta medium. DIOSC.

FORMA.

Planta est sarmẽtosa, foliosaq;, humi procũbens, ramis sese implicantibus, folijs paruis, longiusculis, lente minoribus. flores edit paruos, subpurpureos, & quandoq; candidos, siliquam pisi breuiorem, gracilioremq;, in qua rotundum concluditur semen, conclusa inter granum & granum siliqua. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur sponte in aruis, & seritur quoq;.

QVALITATES.

Calfacit ordine primo, & siccat secundo intenso: quatenus autem amaritudinis est particeps, eatenus incidit, extergit, atq; obstructiones aperit. Itẽ impinguat, vrinam ciet, adeò vt quandoq; sanguinem cum vrina trahat, quin etiam emolliendi vim habet. *Gal. 8. simp. me.*

VIRES.

Farina vlcera cum melle purgat, Lentigines, & vitia cutis in facie, & maculas in toto corpore affricta delet. Nomas, & gangrenas diutius serpere nõ patitur. Mammarũ durities emollit, carbunculos rumpit, atra vlcera emarginat, cum vino subacta, & illita, viperarum, & canum morsibus medetur. vrinæ difficultates, atq; etiã tenasmos ex aceto mitigat. Melle excepta, ac delincta, crassa pulmonum excrementa eijcit. Eruum à ieiunis deuoratum lienem minuit, inguinum bubones resoluit ex melle illitum. Virentes siliquę cum suo caule, folijsq; contritæ, illitæq, capillos denigrant. Farina vipereis pastillis additur. Damnatur autem Eruum in cibis sumptum. DIOSC. *Matth.*

CENSVRA.

Astipulandum haud ijs est, qui Eruiliam Pisi genus, Eruum esse contendunt.

LVPINVS, Græcis, Θέρμος. Arabibus, *Tarinus, Arinus, seu Tormus.* Italis, *Lupini.* Germanis, Wickbonen/Feigbonen. Hispanis, *Entramuces, siue Entramucos.* Gallis, *Lupins.*

LVPINI.

FORMA.

Matth. Vnico exit caule, haud infirmo, folio septifariam dissecto, piloso, molli, subalbicante, flore candido, siliquis fabaceis, compressis; albicātibus, per ambitum crenatis, in quibus quina, senave continentur grana membranis distincta, orbiculata, alba, pressa, vmbilicata, & insigniter amara. Radice nititur subflauescente, ac diuaricata.

LOCVS.

Idem. Seritur in agris, sterili solo: nā ipse solum sibi impinguat.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, & siccat manifestè, abstergit, aperit, digerit, resoluit, & attenuat.

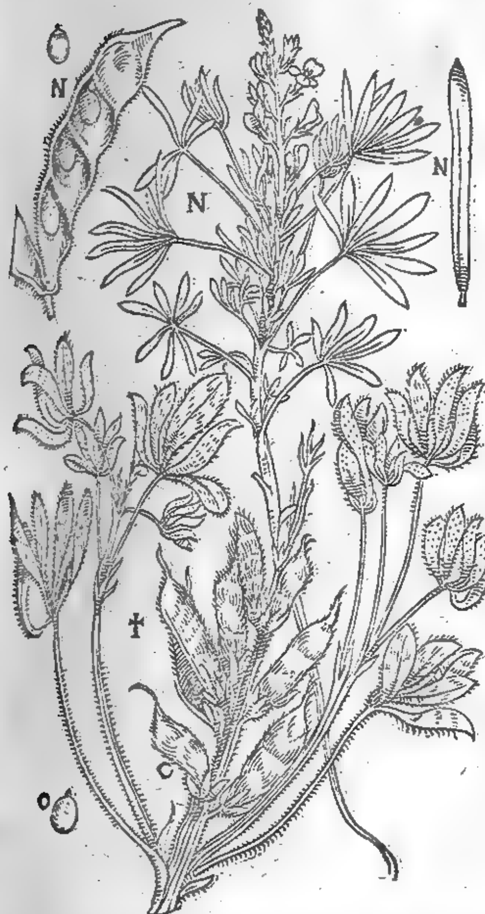
VIRES.

DIOSC. *Matth.* Farina ex melle sumpta, ventris animalia pellit. Idem pręstat ventri illita. Præstat hoc idem eorundem decoctum cum ruta, & melle potum. Idem Lienosos iuuat, quin etiam vlcera terra, gangrenas, pustularū eruptiones, vlcera in capite manantia, viriligines, maculasque fotu sanat: menses, & partus extrahit in vellere subditum cum myrrha, & melle. Eorum farina cutem, & liuores abstergit: inflammationes quoq; cum hordeacea farina, & aqua mitigat: coxendicum cruciatus ex aceto lenit. Cocta in aceto, & illita strumas dissipat, & carbunculos rumpit. Lupini in cælesti aqua decocti, quousq, lentescant in pultem, faciem abstergunt. Radicis decoctum ex aqua, vrinam ciet. Ij vbi macerati dulcescere cœperint, cum aceto poti, fastidium detrahunt, & cibi auiditatem faciunt.

*LVPI-

*LVPINVS syluestris, Græcis, θέρμος ἄγριος. Germanis, Wildt Feygbonen/Türckischer Veiel. Posteriore tamen vocabulo eum dignantur qui florem luteum profert.

LVPINVS SYLVESTRIS.

GENERA.

Lupini syluestres aliquot à se inuicem differentias habere obseruãtur, inter quæ præcipuæ duæ.

FORMA.

Prior luteo flore copioso, pulchro, suaueolente spicato insignis est, violam luteam odore & colore prope æmulãs. folia & caulis domestico similia sunt, siliquæ minores, duriores, hirsutiores, semina includentes minora, sapore amariss. multis maculis variegata. Alter altius excrescit, & ramosior fit, folijs tamen angustioribus, & minorib. flosculis è cæruleo purpurascentibus aut subrubentib. præditus est: fructus minuti, colore sordido, vario, & nonnihil liuente aspersi sunt.

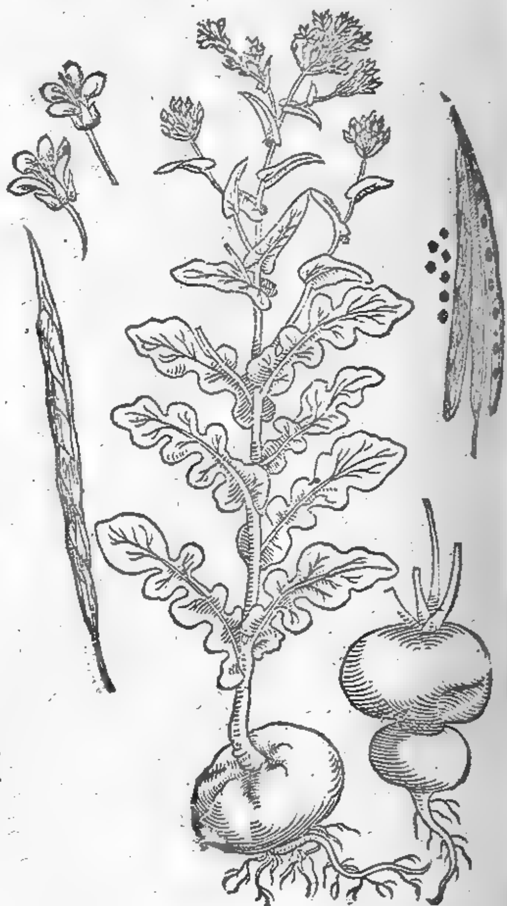
LOCVS.

Oriuntur plerisque locis sponte, sed nobis non nisi sati proueniunt.

FACVLTATES.

Amaritudine superant satiuos, vt Galenus inquit, ideoque præpollent in eiusdem cum ipsis generis facultatibus.*

RAPVM, Græcis, γογγύλη. Arabibus, *Selien, Selgem, Selgrem, siue Alsegrem.* Italis, *Rapo, & Rauo,* Germanis, Rüben. Hispanis, *Nabo.* Gallis, *Raue.*

GENERA.

Matth. Trium est generum, sessile, longum, rotundum.

FORMA.

Idem. Rapum adeò omnibus vulgare habetur, vt superuacaneũ sit eius formam describere.

LOCVS.

Idem. Seritur in campis, citoque prouenit, nam post messem satum, vbi seges prius fuerat, alpinis tractibus tribus mẽsibus perficitur.

QVALITATES.

Gal. *Matth.* Radix excalfacit & humectat. Semen verò calidũ est, & siccum: cùm autem sit etiam amarum, abstergit, aperit, digerit, prouocat, flatus gignit, & venerem excitat.

VIRES.

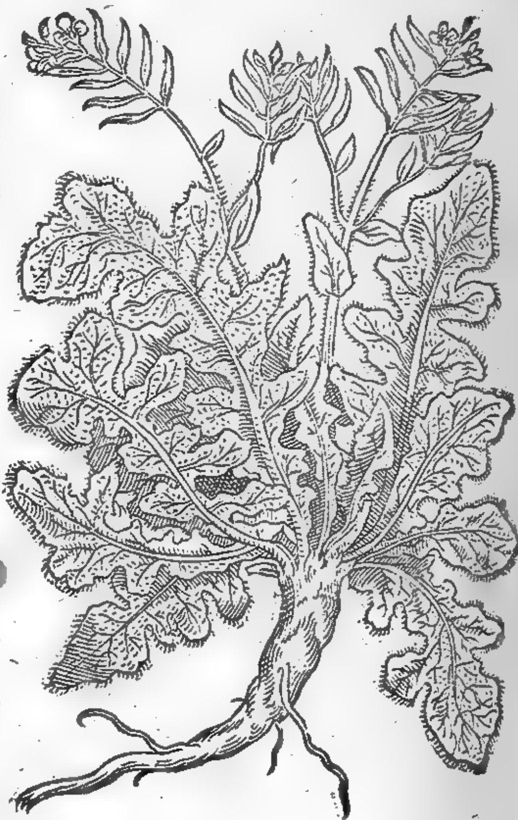
DIOSC. Radix elixa ex iure carnium alit, sed flatus gignit, humentem ac mollem carnem creat. Venerem stimulat, & præsertim cum longo pipere deuorata: fotum rapi decoctum podagricos, & perniones iuuat. Si excauatę radici cera vna cum rosaceo adigatur, & feruenti sub cinere coquatur, auxilium non infimum erit ad exulceratos perniones. Cymæ prius elixæ, deuoratæ, vrinã cient. Semen potum venenis aduersatur: quare in antidotis additur. *Matth.* Constat experimento, valere ad variolas & morbillos, nam potum semidrachmę pondere morbillos latentes ad cutim expellit.

RAPVM LONGVM.

Forma tantum ab altero differt. Cætera verò nihil dissident.

RAPVM syluestre, Græcis, γογγύλη ἀγρία. Italis, *Rapo saluatico*.

RAPVM SYLVESTRE.

FORMA.

Matth. Prouenit syluestre rapum folijs, caule, floribus, siliculis, & semine domestico non absimilibus, sed omnia agrestiora, asperiora, hirsutioraque spectantur. Radicem habet raphani modo longam, crassamq; : sed sapore domestici rapi, præditam, acriore tamen & amariore.

LOCVS.

Idem. Nascitur in agrorum marginibus, & iuxta semitas.

QVALITATES.

Idem. Radix, quòd acrior, amariorque sit, excalfacit ordine secundo, & siccat in principio primi. Atqui semẽ id longè valentius præstat: præterea abstergit, incidit, aperit, attenuat, & prouocat, magis quàm domestici.

VIRES.

Idem. Semen in farinam tritum, lentigines, & alphos exterit: potum ventris animalia pellit, & vrinam ciet.

APPENDIX.

Tametsi scimus hanc plantam non esse Dioscoridis syluestre rapum, cùm tamẽ notis omnib. rapum referat, nobis syluestre rapum ipsam appellare libuit.

RAPVNC-

RAPVNCVLVS, Italis, *Raponzolo*. Germanis, Rapuntzel.

RAPVNCVLVS.

FORMA.

Planta est cubitalis, caulibus pluribus ab vna radice prodeuntibus, in cacumine ramosis. Folia profert anteaquam caulem edat, oblonga, humi accubantia, sed quæ in caule sunt, angustiora & longiora habentur. Flores fert in ramusculorum cacuminibus cęruleos. Semen concluditur simplici calyculo nigrum, ac minutum. Radice nititur longiuscula, crassiuscula, & media sui parte extuberãte, alba, fragili, terrena, & subdulci sapore prædita. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in aruis non cultis, in collibus amœnis, & in pratis. *Idem.*

QVALITATES.

In caliditate & frigiditate radix nõ longè abest à tẽperatis, imo nec in alijs qualitatibus. *Matth.*

VIRES.

Estur cruda radix, ac pariter cocta in acetarijs, quòd maximè gustui placeat, & appetentiam excitet. Creditur quòd radix elixa, & cum longo pipere deuorata, lactis vbertatem in nutricibus faciat.

CENSVRA.

Non rectè sentiunt, qui putant Rapunculum, Rapum esse sylvestre Dioscoridis: Horum enim sententiæ repugnat Theophrastus lib. 7. c. 6. de plantarum hist. quippe qui syluestre rapum radice constare longa raphani modo, breuiq; caule consistere scribit.

NAPVS,

NAPVS, Græcis, *Βουνιάς*. Italis, *Nauone, & Nagone*. Germanis, Steckruben. Hispanis, *Nabicas*. Gallis, *Nauet*.

NAPVS.

GENERA.

Matth. Plura Theophrasto & Plinio habentur genera. Verùm nobis duo tantum seruntur, nempe album, & subflauum.

FORMA.

Idem. Folijs atq; radice, raphano similis est, caule verò, floribꝰ, & semine rapum æmulatur.

LOCVS.

Idem. Seruntur napi in campis, raporum modo, & in hortis.

QVALITATES.

Idem. Radix excalfacit ordine secũdo, & humectat primo incipiente: atqui semẽ excalfacit & siccat, abstergit, aperit, digerit, prouõcat, & incidit.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Cocta radix inflat, modicum alit. Semen potum venenorum vires hebetat, quare antidotis miscetur. Necat idem interaneorum vermes ex limonum, aut Citriorum succo potum: ex adianti autem decocto sumptum morbillos, & exanthemata ad cutim propellit, & morbi malignitatem superat. Datur vtiliter cochlearis mensura; addita Lini seminis drachma ad ciendam vrinam. Ventriculi cruditates vomitione extrahit ex oxymelite, & tepẽti aqua sumptum. Datur quoque diebus pluribus quotidie drachmæ pondere ex marrubij stillatitia aqua, aut decocto, vtiliter potandum regio morbo laborãtibus. Semen, tusum pressumq; copiosum remittit oleum, ad omnia vtile, ad quæ semen.

RAPHA-

RAPHANVS, Græcis, Ῥαφανὶς, & Ῥάφανος. Lat. *Raphanus, & Radix.* Arab. *Fugel, ſiue Fegiel.* Italis, *Rafano, & radice.* Germanis, Rettich. Hiſpanis, *Rauano, & Rauanillo.* Gallis, *Reffort.*

RAPHANVS.

GENERA.

Duum eſt generum. Satiuum & ſylueſtre, quod Armoraciam Latini vocauere. DIOSC.

FORMA.

Folia fert napo ſimilia, aſpera, atq; hirſuta: caulis illi teres, flos albꝰ, ſiliquę tumẽtes, ac mucronatæ, ſemine intꝰ rotũdo, rufo, acuto ſapore. Radice nititur varia: nonnullis.n. ineſt longa, alba, teres, tenera, fragilis, nec admodũ acris. Aliquibus craſſa napi figura, altera longè durior & acrior. Differt quoq; colore: namq; alba & nigra vbiq; fere habetur, non ſolũ ſatiua, ſed agreſtris quoque. *Matth.*

LOCVS.

Satiuus ſeritur in hortis, & agris. Agreſtis ſponte prouenit in campeſtribus in agro Romano. *Matth.*

QVALITATES.

Radix excalfacit exceſſu tertio, & exiccat ſecundo, ſed in vtroque agreſtis efficacior. Semen autem longè efficacius eſt. Quin etiam digerit, aperit, prouocat, incidit, extenuat, rarefacit. *Gal. li. 8. ſimp. me.* *Matth.*

VIRES.

Radix vrinam ciet. Decocta contra veterem tuſsim, & pituitę craſsitiem in pectore efficax eſt, lienoſis vtilis, ſuggillata cum melle delet: auxiliatur cõtra viperarũ ictus. Alopecias ad pilum reducit. Lentigines cum loliacea farina emendat: valet aduerſus fungorum venenũ quoquo modo ſumpta: menſes ciet. DIOSC. Recens minutim inciſa. & ex albo meraco, & butyro in ſartagine calefacta, pubique admota, remoratam vrinam pellit. Idem præſtat eius ſuccus duarum vnciarum pondere ex vino Cretico hauſtus. Corticis vncia cum mercurialis tantundem croci granis quatuor. Caſiæ odoratæ drachma. Et duabus ſucci ſabinæ: omnibus rariſsimo linteolo exceptis, & ſubpoſitis, ſubuenit prꝍſentaneo auxilio ęgrè parturientibus. Radicis ſuccus cum oleo amarum amygdalarum & vini albi nonnihil feruefactus, addito colocynthidis momento, aurium ſonitus curat. *Matth.*

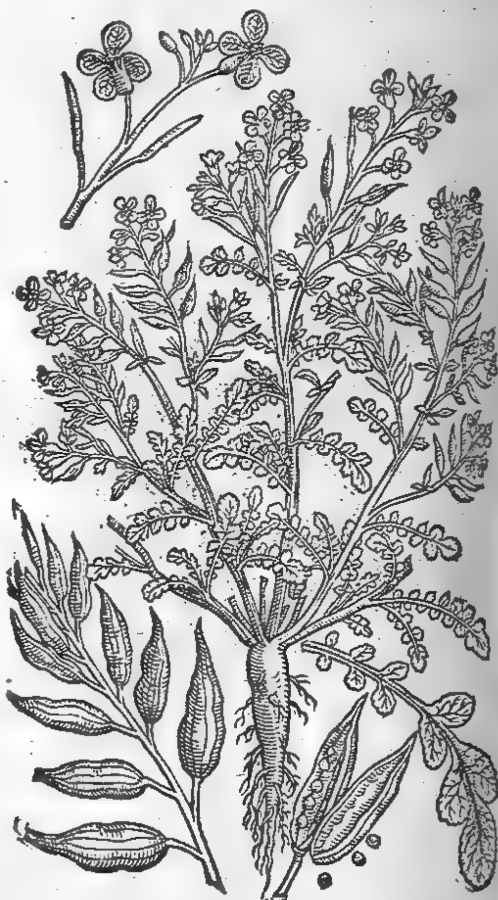
CENSVRA.

Errant profectò qui raphanum ruſticanum, de quo ſtatim dicetur, Armoraciam faciunt.

RAPHA-

RAPHANVS longus. Italis, *Radice longa.*

RAPHANVS LONGVS.

FORMA.

Radicis forma tantum ab altero raphano differt, quæ in hac longa, tenera spectatur, in altera dura solidaque habetur; ac magis quoque acris.

QVALITATES, ET VIRES.

Cùm sit altera mitior: mitiores quoque vires possidet.

RAPHANVS Rusticanus montanus, Græcis, ἀγρία ῥάφανος. Italis, *Rafano, & Ramolaccio*. Germanis, Kren. Gallis, *Rafan, siue Reffort sauuage.*

RAPHANVS RVSTICANVS.

FORMA.

Folijs prouenit Hippolapathi proximis, radice lõga, pollicis crassitudine, ac etiam crassiore, acerrimo gustu, sinapi haud absimili: floribus in caulium summitatibus albis, & pusillis. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur sponte in pratis, viridarijs, & secus itinera. *Idem.*

QVALITATES.

Radix excalfacit, & siccat ordine tertio completo. Aperit, pellit, incidit, prouocat, attenuat, & abstergit.

VIRES.

Ea omnia potest, quæ domestica, & agrestis radix, sed valentius operatur. Quinetiam sinapi vires obtinet, vrinam, & arenam valentius pellit. Illinitur contrita radix ex vino albo, & recenti butyro calefacta, vtiliter pubi ad ciendam vrinam, siue sit dolor e renum calculis, siue ex crassa, lentaq; pituita vesicæ ceruicem obstruente. In quo casu datur quoq;, non paruo auxilio, potandum vinum, in quo incisa radix fuerit macerata. Germani, Vngari, atq; Poloni hac radice suos condiunt cibos, in quibus quanquam appetentiam facit, reuera tamen, & caput lædit, & nidorosas eructationes mouet. *Idem.*

CENSVRA.

Rectius fortasse saperent, qui hanc plantam perperam Armoraciam faciunt, si Crateuæ Thlaspin, de quo in Thlaspi meminit Dios. eandem esse scriberent.

SISER, Græcis, Σίσαρον. Arabibus, *Culcas, Fisarum, siue Seisaron.* Italis, *Sisaro.* Germ. Gritzelmören.

SISER.

FORMA.

Matth. Folia promit hortensi pastinacæ similia, breuiora tamen, atq; minora, caules etiam similes habet, striatos. Semen in vmbella prouenit, petroselini modo: Radicibus nititur numerosis, asphodeli modo, teneris, fragilibus, dulci sapore, & amariusculo, ori gratis, tenui intus matrice.

LOCVS.

In Germania vbi passim habetur, seritur in hortis.

QVALITATES.

Gal.8. simp. me. Radix excalfacit ordine secundo, aperit, digerit, vrinam ciet, adiunctamq; habet amaritudinem, cum leuicula adstrictione.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Stomacho haud inutilis est, apperentiam iuuat. Venerem stimulat.

SISER

SISER alterum, Italis, *Carota bianca*. Germanis, Gierlin/siue Girgellin. Hispanis, *Chiriuias*. Gallis, *Cheriuy, siue Giroles, aut carottes blanches*.

SISER ALTERUM.

FORMA.

Folia caules, vmbellas, flores, & semen habet syluestris pastinacæ. Radix, napi effigiem repræsentat, colore albicante, aut subflauescente, sapore subdulci, ac simul amariusculo. *Idem.*

LOCUS.

Seritur in hortis, ac etiam in agris, in vniuersa Germania, & Boemia. *Idem.*

QUALITATES.

Excalfacit, & humectat, inflat, aperit, vrinas mouet. *Idem.*

VIRES.

Valet radix ad ea omnia, ad quæ Siser primum valere diximus. *Idem.*

APPENDIX.

Tametsi sub Siseris alterius nomine hæc planta posita sit, nihil tamen cum legitimo sisere habet cognationis.

LAPATHVM, siue Rumex, Græcis, λάπαθον ἢ ὀξυλάπαθον. Officinis, *Lapatium acutum.* Arabibus, *Hunad, siue Humad.* Ital. *Lapatio, siue Rombice.* Ger. Ampffer/ Mengelwurtz/ Streiffwurtz/ Zitterwurtz. Hisp. *Labara.* Gallis, *Lapaß, Pareile.*

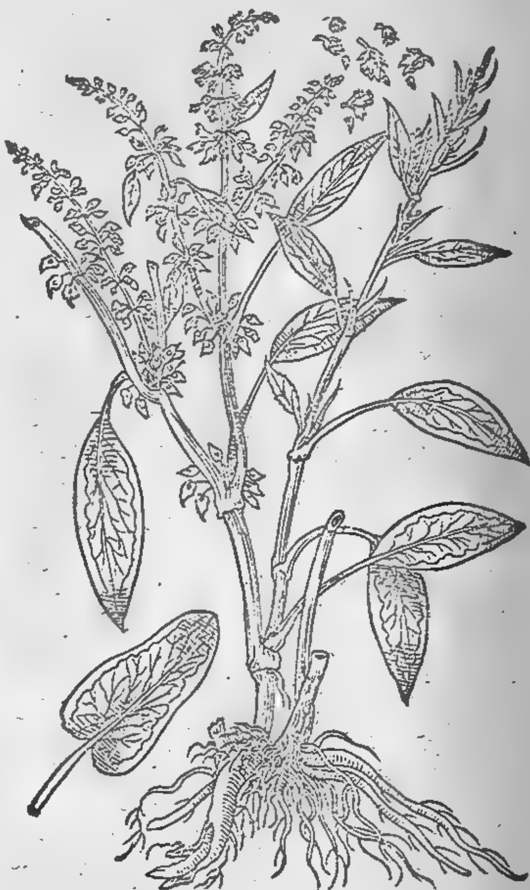
GENERA.

Matth. Quina habentur genera: Oxylapathum, Satiuum, quod & Rumex, Syluestre. Quartū quod quidā Oxalida, alij anaxirida vocant. Et Hippolapathum.

FORMA RVMICIS, ET OXYLAPATHI.

Idem. Exit Rumex folijs betæ nigrę proximis, sed minoribus, plantagini ferè ęqualib⁹, humi accubantibus. Caulis illi inest cubitalis, striatus, flore rubescente, semine minuto, pellucido, nigricāte. Radicibus nititur longis, flauo colore. Oxylapathum autem folijs prouenit longioribus, in cacumine acutis. cætera Rumici similia sunt.

LAPATHVM.

LOCVS.

Prouenit Rumex sponte in hortis, secus itinera, & incultis locis: Oxylapathum verò, in aquosis, & palustribus.

QVALITATES.

Gal. lib. 7. simp. me. Lapathum moderate digerentē sortitus est facultatem, at oxylapathum mistam: nam cum eo, quod digerit, non nihil quoq; repercutit. Semen autem eorum, manifestam quandam adstrictionem obtinet.

VIRES.

Gal. ili. Aetius. Matth. Vtriusq; semē, & præsertim oxylapathi dysenterias, diarrhæas, ac cætera alui profluuia cohibet potum. Præstat ad eanum rabidorū morsus, fotu vulneri applicatū, & herba ipsa illita, atq; vna cū radicibus potui data. Vinum in quo oxylapathum decoctum sit, diebus aliquot potum, auriginē pellit. Aqua tota planta distillata, vna cum caphuræ momento, pustulas in facie delet. Herba pubi illita, vrinam ciet. Quin etiā radicum ex vino decoctum potum, calculos renum frangit. Idem præstat radicum siccarum puluis. Earundem decoctum fomentis adhibitum scabiem sanat: Idemq; præstat succus cum sulphure illitus.

*LAPA-

*LAPATHVM rubrum, Cretense, vulgo sanguis Draconis. Græcis Ἐρυθρολάπαθον. Germ. Rot Ampffer/Drachenblut.

LAPATHVM RVBRVM.

FORMA.

Folia & caulis cruento succo turgent, vt manus inficiant si premantur, radix lutea est vt vulgaris lapathi, cui ferè per omnia respondet, excepta magnitudine.

LOCVS.

Frequẽtius in hortis quam alibi nascitur & seipsum serit.

FACVLTATES.

Gustu nitrosiore quã oxylapathum esse depræhenditur. Reliqua huic sunt cũ eodem communia. Aluum ciet iusculum aut expressus succus sanguineus totius plantæ. Semen eius puluerisatum & in aliquo decocto adstringente potum singularem habet efficacitatem in sistendis nimijs mensibus & similibus fluxibus.*

OXALIS, Græcis ὀξαλὶς. Officinis, & Italis, *Acetosa*. Germanis, Sawr Ampffer. Hispanis, *Azederilla, Agrelles & Azedas*. Gallis, *Ozeille, Vinette, siue Saliette*.

OXALIS MAIOR.

GENERA.

Matth. Duum est generum. Maius & minus.

FORMA MAIORIS.

Maior folia promit Lapatho adeo æmula, vt quandoq; oculos fallat: attamen minora sunt, læuiora atq; paulò angustiora. Et ab ipsorum exortu sagittali ferè figura, acido omnino gustu. Radice nititur, vbiq; fibrata, sed non rumicis modo fulua, sapore perinde ac folia, & caules. Semen profert subrubrum, paruum, & acuminatum. caulem cubitalem, & striatum, & succosum.

LOCVS.

Idem. Nascitur spontè in pratis, & seritur etiam à nonnullis in hortis.

QVALITATES.

Idem. Refrigerat, & siccat excessu secundo, digerit, aperit, & nonnihil incidit.

VIRES.

Matth. Herba ipsa biliosis, ac pestilentibus febribus aduersatur. Præstat & ad cordis affectus. Sitim sedat, putredini resistit: vermes necat, appetentiam excitat. Semen fluentem aluum cohibet, dysentericos, & cæliacos iuuat; stomachi fastidia tollit: Sanat scorpionum ictus; quòd si quis in potu præsumat, nihil molesti patietur ex ictu. Hæc omnia præstat non solum semen, sed vniuersa quoq; planta.

DIOSC.

NOMINA.

OXALIS minor, Acetosa ouillax. Græcis, ὀξαλὶς μικρὰ. Italis, *Acetosella, Saecciola, & sannicciola.* Germ. Klein Sawrampffer/Schöpſampffer. Gallis, *petite oZeille.*

OXALIS MINOR.

FORMA.

Folia promit alteri longè minora, pinguiuſcula, lanceæ cuſpidis figura; læuia, minutisque, ac rubentibus venulis exarata acidioraque quàm in maiori. cauliculos edit pedales, tenues, in quibus floſculi numeroſi ſpectantur rubentes, ac foliacei, & ſemen vt in altera ſubrubens, ſed longè minus. *Matth.*

LOCVS.

Creſcit exoluto ſolo, & in culto. *Idem.*

QVALITATES.

Refrigerat, ac ſiccat perinde ac altera: digerit, & incidit. *Idem.*

VIRES.

Omnia belle poteſt, quæ maior; nec infirmioribus pollet viribus. *Idem.*

HIPPOLAPATHVM. Græcis, ἱππολάπαθον. Officinis, *Rhabarbarũ Monachorum.* Italis, *Rombice maggiore.* Germ. Münch Rhabarbaren. Gallis, *Reubarbe de Matau.*

HIPPOLAPATHVM.

GENERA.

Matth. Duũ est generum, alterum Hortense, alterum syluestre.

FORMA.

Idem. Planta est grandis, ac formosa, folijs, semine, radicib⁹, ac cæteris invniuersum notis, minori lapatho similibus; sed omnia longè maiora, nam folia grandia sunt, helenij ferè modo, radix pariter grandis, vegeta, fuluo colore.

LOCVS.

Idem. Alterum seritur à pluribus spectaculi causa in hortis, & viridarijs, alterum sponte nascitur in palustribus.

QVALITATES.

Idem. Digerit, abstergit, mundat, aperit, prouocat.

VIRES.

Idem. Radicis succus cum sulphure illitus scabiem sanat, cum lupinorum verò farina lentigines, alphos, & alias cutis infectiones exterit. Radicis dilutum, ex vino paratum præstat, ad pellendos renum calculos. Idem facit siccæ radicis puluis drachmæ pondere ex meraco potus: quin etiam ex marrubij decocto haustus, auriginem curat.

LAM-

LAMPSANA, siue Brassica syluestris. Germanis, Reinköl/Senffkoel. Græcis, λαμψάνη. Italis, *Cauolo saluatico, & rapo falso, & rapastrella.*

LAMPSANA.

FORMA.

Planta est pedalis altitudinis, hirsutis folijs, sinapi non absimilibus; flore melino subalbicante, semine in corniculis erucæ modo sursum spectantibus. *Plin.*

LOCVS.

Nascitur sponte in campis cultis, & incultis. *Matth.*

QVALITATES.

Semen excalfacit, & siccat, abstergẽdi, digerendiq́; nonnullam facultatem possidet. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

In cibum sumpta; succos prauos procreat, & plus alit, quàm rumex. DIOSC.

NOMINA.

BLITVM, Græcis, βλῆτον Arabib. *Bachala, Iamenia, siue Bachale Aliamanie.* Italis, *Blito, Biedone, & Bietolone.* Germa. Mayer. Hisp. *Bredos.* Gal. *Blette.*

BLITVM.

GENERA.

Matth. Duum est generum, Rubrũ & Album, & in rubri genere maius & minus.

FORMA MAIORIS.

Idem. Rubrum maius, crescit ad arbusculæ magnitudinem, folijs & caule alterius longè maioribus: flore grandi, numerosas veluti panniculas fundente, cacuminibus deorsum spectantibus, atque rubentibus amaranthi ferè modo, caule brachiali crassitudine, firmo, lignoso ac striato.

LOCVS.

Seritur in hortis & viridarijs, & habetur etiam fictilibus ad fenestras opacandas.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Refrigerat & humectat Blitum ordine secundo.

VIRES.

Gal. 2. de alim. fac. Plin. lib. 20. c. 22. Sumitur in cibum, sed stomacho infestum est. Datur edendum aduersus Scorpionum ictus, quinetiam succus idem facit, cum vino potus. Illinitur ex oleo, ad lienis, & temporum dolores.

BLITVM rubrum minus, Græcis, βλῆτον μικρὸν. Italis, *Blito, Biedone, aut Bietolone minore, & Gelosia.*

BLITVM RVBRVM MINVS.

FORMA.

Folia promit purpurea, amaranthi proxima, minus tamen rubescentia. Caulem quoque habet purpurascentem, striatum, cubitalemque. flores edit spicatos, siue in racemi modum, pariter purpureos: Radicem multifidam, purpureo succo prægnantem. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis, ac etiam in ijs spontè prouenit. *Idem.*

QVALITATES.

Refrigerat, humectat, & emollit. *Idem.*

VIRES.

Auxiliantur peculiariter ad menses remorantes prouocandos, molas, & secundas educendas, si fœminæ vapore decocti calidi suffiantur, adeò, vt vapor ad vterum ascendat. *Idem.*

BLITVM album, Græcis, Βλῆτον λευκόν. Italis, *Blito, Biedone, & Bietolone bianco.*

FORMA.

Matth. Folia profert Blito rubro minori ſimilia, ſubalbido colore. Flores & ſemen racematim tenuibus inſident ramuſculis, ex alarum cauis prodeuntibus, paniçularum effigie.

LOCVS.

Matth. Sponte naſcitur in agris nõ cultis, ſecus itinera, ac etiam in hortis, & areis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Iiſdem qualitatibus & viribus pollet, quibus & cætera genera.

BLITVM ALBVM.

*BLITVM

*BLITVM ſylueſtre. Polyſpermon Aloyſij Anguillarę. Græcis, βλίτον ἄγριον, aut πολύσπερμον. Germanis, Wildt Meier/Wildt Traubenkraut. Italis, *Biedoni, ſeu Blito ſaluatico*. Hiſpanis, *Bredos ſaluages*. Gallis, *Blete ſauuage*.

BLITVM SYLVESTRE.

FORMA.

Minus eſt reliquis generibus Bliti, folijſq; ocymi anguſtioribus, floſculis racemoſis, & ſemine copioſiſſimo Botryos inſtar, nigro ſplendente, radix alba gracilis.

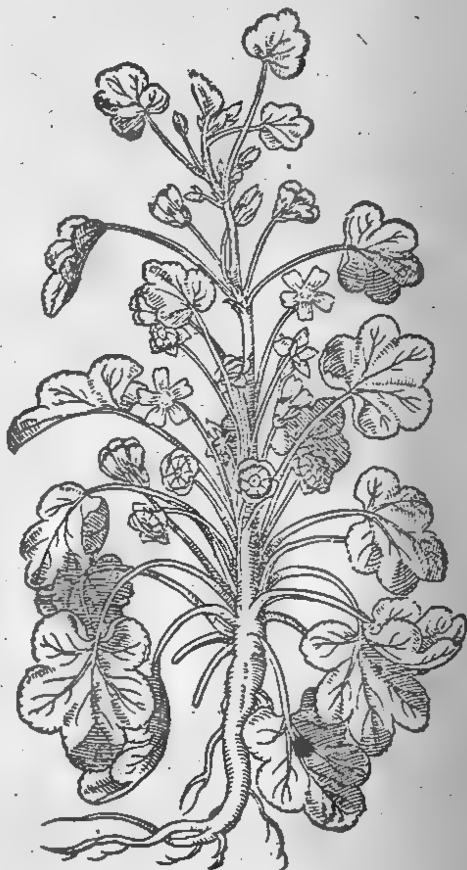
FACVLTATES.

Hac mirè capiuntur piſces, vt experientia confirmati tradunt.*

MALVA.

MALVA, Græcis, *Μαλάχη*. Arabibus, *Chubeze, seu Chabazi*. Ital. *Malba, & Malua*. Germ. Pappel. Hispanis, *Maluas*. Gallis, *Malue*.

MALVA.

GENERA.

Matth. Vna hortensis, altera agrestis, & vtraq; maior, & minor.

FORMA.

Idem. Vulgaris adeò notitię malua est, vt eā calamò delineare opus non sit.

LOCVS.

Idem. Prouenit sponte, & sata quoq; in hortis & viridarijs, & vbique.

QVALITATES.

Gal. li. 7. simp. me. Domestica quanto plus habet aqueę humiditatis, quàm agrestis, tanto minus digerentis est facultatis.

VIRES.

DIOSC. Illinitur vtiliter contra aculeatos apium, & vesparum ictus, nec ab his feriũtur, qui ea trita cum oleo fuerint peruncti. Sanat capitis vlcera, & furfures: medētur sacris ignibus, & ambustis decocta folia, & ex oleo illita. Eius decoctum in sessione vuluas emollit, quinetiam clysmate infusum, vesicæ, & intestinorum erosiones sanat. Ius decoctæ vnà cum radice, bibitur vtiliter contra omnia venena, si cōtinuò à bibentibus reuomatur. Contra phalangiorum ictus remedio est. Semen ex vino potum,

Matth. lac euocat, vrinæ cruciatus tollit. Feruefacta folia in cibum apposita raucedines expediunt, ex sale autem, oleo, aut recenti butyro aluum citant. Folia cum porris, & cæpis illita, præstant ad serpentium venenosorum morsus. Succus auribus instillatus dolorem sedat. Foliorum, & radicum decoctum ad lentorem vsque feruefactum datur potandum ægrè parturientibus magno iuuamento. Idem præstat succus selibræ pondere potus. Semen ex vino rubro potum, nauseam tollit. Cauliculi molles elixi, delibratique comeduntur asparagorum modo, ad citandam aluum. In summa, Malua ad multa vtilis est, ideoque non immeritò antiqui Maluam Omnimorbiam vocauerunt.

MALVA Arborea, siue Malua maior, Mosceutos Plinio. Græcis, Δενδρομαλάχη. Italis, *Malua, siue Malua maggiore.* Germanis, Grosse Pappel/ vel Pappel Rosen. Gallis, *Malues de Iardin.*

MALVA ARBOREA.

FORMA.

Folia gerit hortensis Maluæ grandiora subhirsuta, per ambitũ hortensis Maluæ modo diuisa, longisque pediculis appẽsa. Stolonibus interdum singulis, interdum pluribus ab vna radice prodeuntibus, tricubitalibus, & quandoque maioribus, subhirsutis, baculi effigiem referẽtibus: floribus in superiore parte cauliũ sese pandentibus, rosarum modo amplis, & quandoq; foliorum multitudine similibus: colore in quibusdã purpureo, in non nullis candido. Et in quibusdam subpurpurascente. Semẽ edit cæteris maluis simile, sed maius: Radicibus nititur validis, & multifidis. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis, & viridarijs, ac etiã in fictilibus, ad opacandas in æstate fenestras. *Idem.*

QVALITATES ET VIRES.

Ea omnia facilè præstare potest, quæ & cætera maluarum genera. *Idem.*

ATRIPLEX, Græcis, ἀτράφαξις, ἢ χρυσολάχανον. Arabibus, *Cataf, siue Caraf*. Italis, *Atriplice, Reppice, & Treppice*. Germanis, Molten/seu Milten. Hisp. *Armoles*. Gallis, *Choux, Arroches, Bonnes, Dames, Folles, seu Eemes*.

ATRIPLEX.

GENERA.

Matth. Trium est generum, Hortense, Syluestre, Marinum.

FORMA.

Matth. Hortēsis Atriplex folia mittit humotenus lata, in mucronem tamen desinentia, sagittarū instar, pinguia, succosa, colore ex viridi in luteum languescente: caulem rubrum, multis vndiq; adnatis ramis, qui ad quatuor cubitorū mensuram adolescit, semine spicato, pressis, tenuibusq; folliculis occluso.

LOCVS.

Matth. Seritur à ruticolis in hortis, & in campis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Humida & frigida temperie est. Humida quidem secundi ordinis à medijs, frigida verò primi, quam vtiq; tepidam esse caliditatem dicimus, cuiusmodi in rosis inest, non tamē adstrictionis est particeps, sed aquea est, & minimè terrena: Hortensis itaq; tum humidior est, tum frigidior syluestri, & paululum omnino est, quod digerendi vim obtinet. Semen autem abstergendi vim habet.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Panos discutit si cruda, siue cocta illinatur. Semen cum aqua mulsa potum, regium morbum sanat. Idem potum vomitiones ciet, & aluum exoluit: Esitur herba cæterorum olerum modo.

ATRIPLEX

ATRIPLEX syluestris, Græcis, ἀτράφαξυς ἀγρία. Italis, *Reppice saluatico.* Germanis, Wild Milten. Gallis, *Arroches sauuages.*

ATRIPLEX SYLVESTRIS I.

GENERA.

Trium est generum foliorum diuersitate dissimilium. *Matth.*

FORMA.

Primum genus folia edit hortensi haud dissimilia, minora tamen, & quæ ad terram sunt per ambitum laciniata, subalbicantiáq; : caulem sesquicubitalem, ramosum, ac etiam striatum: semen racemosum, & exile: Radicibus nititur numerosis, ac tenuibus.

LOCVS.

Nascitur sponte cùm in hortis, & vineis, tum secus itinera, & locis incultis, & campestribus.

QVALITATES, ET VIRES.

Humida est, & frigida, sed minus quàm hortensis. Itaque aliquantulo plus digerit. *Gal.6. simp.me.*

ATRIPLEX SYLVESTRIS. II.

FORMA.

Folijs exit latioribus, quercus modo per ambitum incisis, subalbicantibus. cætera cum altera paria sunt.

LOCVS.

Nascitur prope vrbium mœnia, & locis quoque alijs incultis.

QVALITATES, ET VIRES.

Eædem illi sunt qualitates & vires, quæ priori.

ATRIPLEX SYLVESTRIS III.

FORMA.

Folia habet oblonga, viridia, carnosa, non, vt reliqua laciniata, in acutum desinentia: semen racemosum, cæteris minutius, caule ramoso, supino atq; striato.

LOCVS.

Nascitur intra, & extra vrbium, & oppidorum mœnia, & in areis.

QVALITATES, ET VIRES.

Viribus præstat, quibus, & præcedentes.

ATRIPLEX Marina, Græcis, *ἀτράφαξις θαλασσία.* Italis, *Atriplice, siue Reppice marino.*

ATRIPLEX MARINA.

FORMA.

Matth. Caules humi repunt, in quibus folia exeunt albicantia, spanachij oleris figura, minora tamen, salso sapore: Semen profert in caulium summitatibus racemosum, radicem diuaricatam, multifidámque.

LOCVS.

Idem. Nascitur sponte maritimis locis, non procul à litore.

QVALITATES.

Matth. Abstergit magis quàm cetera genera, magísq; aluum citat, & digerit. Incidit, attenuat, liquat, à putredine vindicat, aperit, & abradendo expurgat.

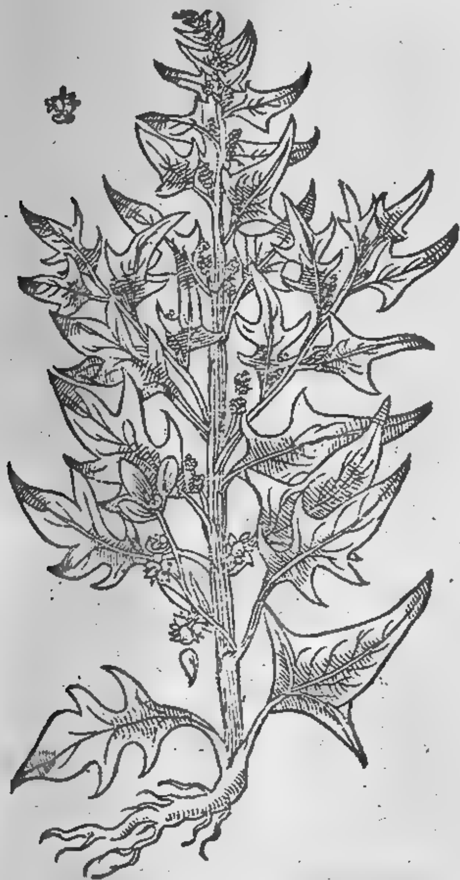
VIRES.

Idem. Humentem ventriculum siccat, hydropicos iuuat, pingues extenuat.

SPANACHI-

SPANACHIVM, Græcis, Σπανάχιον. Italis, *Spinace*. Germanis, Spinat. Arabibus, *Spanach*. Gallis, *Eſpinoches, ſiue Eſpinars*.

SPANACHIVM.

FORMA.

Naſcitur ſeptem diebus, à ſatione, folijs primũ triquetris, quę deinde in ſagittę formam exeunt, mox à pediculo intybi ſylueſtris modo laciniata euadunt. Exigua nititur radice, tenuibus capillamentis fibrata, caule cubitali, & quandoq; maiori, inani tamen. flores gerit in vertice rotundos, paruos, herbaceóſque, racematim cohærentes, ſemen aculeatum, anguloſúmque. *Matth.*

LOCVS.

Seritur paſſim in hortis cæterorum olerum modo. *Idem.*

QVALITATES.

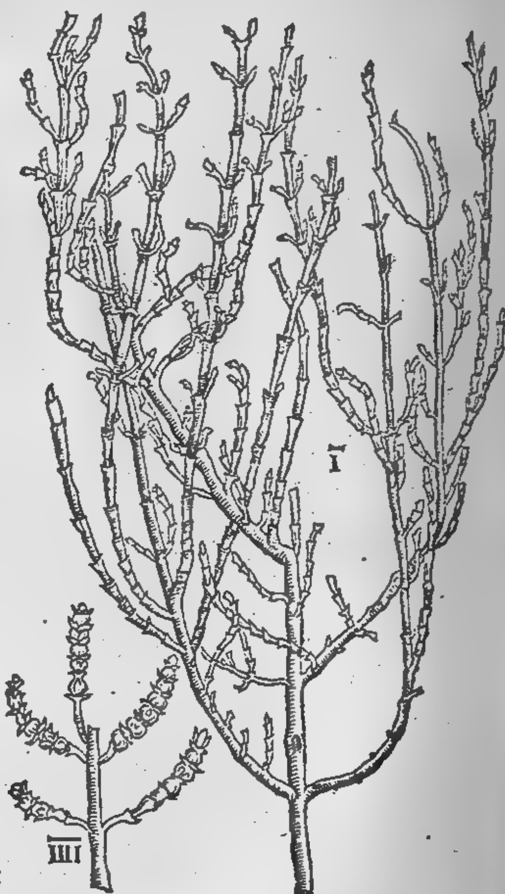
Humidum eſt, & frigidum ordine primo, nec omnino vacat nitroſa qualitate. *Matth.*

VIRES.

Aluum emollit, ſed flatus gignit. Succus foliorum potus, præſtat ad ſcorpionum, & phalangiorum ictus. In cibum deuoratum, lenit exaſperatas arterias. *Serap.*

KALI vel Vſnen ita Mauritanis vocata. Italis, *Soda, Salſola*. Gallis, *Soede*.

KALI.

*GENERA.

Plurima eius habentur genera, è quibus quatuor exhibebimus.

FORMA I. ET IIII.

I. Multis ramulis fruticat, è ſtipite lignoſo, grandi perpetuo, & interdum ad duos cubitos attollitur, ſubrubente cortice obducto. Surculi ex folijs ceu granulis, hordei magnitudine, componuntur ſapore ſalſuginoſo.

IIII. Vel idem genus habebitur, vel parũ differt à priori, granulis tantum in ſummitate rotundis ceu ſeminibus annatis, lenticulas referentibus, aut exiles ſquamas.

LOCVS.

In maritimis naſcitur.

QVALITATES.

Calida & ſicca eſt herba, & calidior ex eo confectus cinis, qui ad quartum qualitatis vtriuſq; gradum accedit, vrendiq; & cauſticam vim habet.

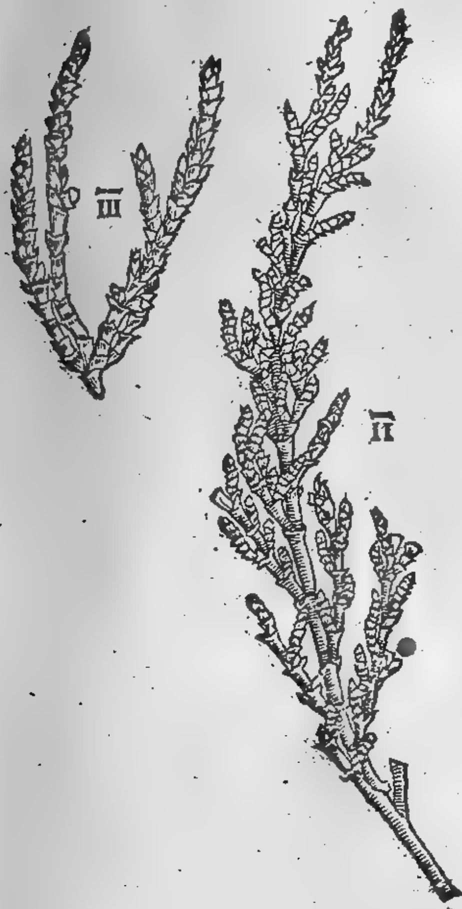
VIRES.

Comburuntur in cinerem hæ plantæ, quo liquefiunt contriti lapides ad parandum vitrum. Lixiuium inde percolatum acerrimum & mordaciſſimum, addito oleo in ſaponem decoquitur ad abluendas veſtes vtiliſſimum. Herbæ exigua quantitas intro aſſumpta, vrinas & menſes potenter euocat, fœtum eijcit, aquoſos per aluum humores ducit, hydropicos purgat. Eius nidore fugantur ſerpentes. Miſcetur etiam cinis, quæ ſcabiei & cutis fœditatibus illinuntur, medicamentis. ſuperfluam & excreſcentem in malignis vlceribus carnem exedit.*

Cali

* Cali II. & III. Salsicornia. Germanis, Saltzkraut,

CALI.

FORMA.

II. Frequentioribus ramullis prodit è stipite cinereo componiturque tota planta quasi granis in se inuicem confertis, superioribus semper inferiorum osculis ceu acetabulis insidentibus. III. Tenerior est herbula, folijs crassis, pinguibus, carnosis, teretibus constans, vt reliquæ id genus plantæ præcedentes, quæ omnes, vt ex iconibus patet, differentias parui momenti sortitæ sunt, & autumni tempore rubent.

LOCVS.

Ad maritimas oras crescit & minor illa species in Germania quibusdam in locis circa Salinas & salsos lacus prodire visitur.

QVALITATES, ET VIRES.

Huc refer quæ paulo ante de reliquis dicta sunt. *

BRASSICA læuis, Plinio Cumana, Græcis, Κράμβη λεία, Theop. λειόφυλλος. Arabibus, *Corumb, seu Karumb.* Italis, *Cauolo liscio, siue Verza liscia.* Germanis, Köl. Gallis, *Choux Vers, aut Choils.* Hispanis, *Colhes, seu Couues.*

BRASSICA LÆVIS.

FORMA.

Matth. Folio exit grandi, ima parte vtrinq; dissecto, per ambitũ fimbriato, lęui, pinguíq;. caule breui, firmo, subalbicante, alba intus medulla. Flores edit melinos, & semẽ rapi simile, ac similibus quoque siliquis inclusum subrufo colore, & subamarum.

LOCVS.

Idem. Seritur passim in hortis.

FACVLTATES.

Gal. 7. simp. me. Desiccandi vim habet, non tamẽ admodum acrem, quin etiam emolliendi, glutinandi, & abstergendi.

VIRES.

DIOSC. Cæcutientibus, & tremulis deuorata prodest, Summo cibo sumpta crapulã discutit, & vini noxã restinguit. Crudus succus cum nitro, & Iride deuoratus, aluũ emollit, ex vino verò potus, viperarum morsibus auxiliatur. Cum fœnograeci farina, podagris, & articulorũ vitijs cõmodè illinitur. Prodest sordidis, & vetustis vlceribus. Caput purgat naribus infusus, Menses trahit cũ loliacea farina inditus. Illita folia per se, aut cum polenta, conferunt inflãmationibus, & tumoribus, & ignẽ sacrum, lepráq; sanant, carbunculos ex sale rũpunt, fluentes capillos retinent. Ex melle cocta valent ad depascentia vlcera, gangrenásq;. Cruda ex aceto lienosis prosunt. Mansa, & exucto succo retusam vocẽ instaurant. Decoctũ eorum potum aluũ, & menses ciet. Semen potũ tineas ventris pellit: lentigines, alphósq; illitũ in facie purgat, cauliũ cinis adipe suillo exceptus, illinitur vtiliter ad diuturnos laterum dolores: Brassica leuiter feruefacta aluum citat deuorata, percocta verò sistit.

NOMINA.

BRASSICA crispa, seu Sabellica Plinio. Græc. *κράμβη οὐλόφυλλος*. Italis, *Cauolo cresspo, seu Verza cresspa*. German. Krausskol.

BRASSICA CRISPA.

FORMA.

Caule exit firmo, nodoso, *Matth.* è quo folia numerosa exeũt, lata crispaq́; , & quæ in medio sunt, crispiora, albicantia, & in orbem conglomerata, tenera, & in cibis grata.

LOCVS.

Seritur in hortis, perinde *Idem.* ac altera.

QVALITATES, ET VIRES.

Præstat ad ea omnia, quo- *Idem.* rum in læui Brassica meminimus.

NOMINA.

BRASSICA capitata, siue Imperialis, Græcis, *Κράμβη κεφαλώδης*. Italis, *Cauolo Cappuccio, Cappuzzino*. Germanis, Kapskraut. Gallis, *Choux, Caluz*. Hispanis, *Repolho, Colbes morcianos*.

BRASSICA CAPITATA.

FORMA.

Matth. Folia fert primùm ampla subrotunda, à pedamento in girum sese fundentia, quæ deinde in orbem capitatum, ac solidum cõglomerantur, qui in aliquibus rufescit, in quibusdam albicat, in nonnullis virescit.

LOCVS.

Idem. Seritur in Germania in campis. In Italia verò in hortis.

QVALITATES, ET VIRES.

Matth. Viribus ab alijs brassicis non differt, nisi quod in cibis nocentior habeatur.

CAVLO-

*CAVLORAPVM, Rapæcaulis. Græcis, κράμβη γογγυλώδης. Germ. Rübenköl.

CAVLORAPVM.

FORMA.

Læui brassicæ congruit foliorum figura, quę tamẽ nonnunquam crispantur profundis lacinijs, sed magnitudine capitatam ferè adæquat, eius caulis crassescit infra folia iuxta radices, extuberatq́; in rapi mediocris magnitudinem, flores & semina veluti aliæ profert.

LOCVS.

Hortensis est, & amat solum mediocre, pingue, & bene stercoratum, probeq́; subactum. Semen aliunde infertur.*

*BRASSI-

*BRASSICA cauliflora, siue Cypria, Plineo Pompeiana. Germanis, Käßlin kôl/ Blumenkôl. Italis, *Caulo fiore*. Gallis, *Chous floriz*.

BRASSICA CAVLIFLORA.

FORMA.

Caule folijsq; imitatur læuem brassicam sed albidior est, crassiorq; ac in totum maior, in medio foliorum in caput conglomerantur ramuli pingues albidi molles, quasi asparagi, denso ordine compacti, Floret vt vulgaris brassica, cui semen etiam simile profert.

LOCVS.

Peregrina est, & instructioribus tantum hortis mancipata. *

BRASSICA marina, Græcis, Κράμβη θαλασσία. Italis, & Officinis, *Soldanella*. Gallis, *Chou de mer*.

BRASSICA MARINA.

FORMA.

Facie à satiua prorsus abhorret: nanque folia fert Aristolochiæ rotundę similia, sed parua, singula à ramis rubentib⁹ exeuntia singulari, vt hædera, pediculo, lacteo succo prægnantia, salso iustu, & aliquantum amaro. Flores fert læuis smilacis vulgaris haud absimiles, calathi effigiem referentes. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit sponte locis maritimis, & præsertim in litoribus Venetis, & Aquileiensibus. *Matth.*

QVALITATES.

Cùm subsalsa, & subamara sit, sanè etiã ad externos corporis vsus idonea fuerit, & ad omnia, ad quæ tales qualitates accommodantur. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Herba in tõtum stomacho inimica, acris, ciet aluum vehementissimè in cibo cocta, & coquitur propter acrimoniam cum pingui carne. Præstat eius decoctũ potum, cum Rhabarbaro, ad pellendas hydropicorum aquas. Idem facit foliorum siccorum puluis, addito Rhabarbaro, & cubebis, pluries ex vino potus. DIOSC. *Matth.*

*SOLDA-

*SOLDANELLA alpina. Italis quibusdam *Lunaria di dinari.*

SOLDANELLA ALPINA.

FORMA.

Herba elegans est ob flosculum cæruleo colore pulcerrimo insignem, multipliciter dissectũ campanulæ formam repræsentantem. Folium est ipsi crassiusculum vnum atq; alterum & sæpius plura, Soldanellæ marinæ subastringente & amaro nonnihil sapore, vnde illi nomen.

LOCVS.

In Alpibus colligitur.

QVALITATES, ET VIRES.

Vi pollet glutinandi vulnera, atque ad cicatricem perducenda.*

BETA, Græcis, τεῦτλον. Arabibus, *Decka*, *siue celb.* Italis, *Bietola.* Germanis, Mangolt/*siue* Piessen. Hisp. *Aselgas.* Gal. *Porree.*

BETA ALBA.

GENERA.

Trium est generum, alba, nigra, & rubra. *Matth.*

FORMA ALBÆ.

Alba folijs prouenit cæteris grandioribus atriplicis aut hortensis rumicis ferè similibus, per ambitum leuiter fimbriatis; caulem gerit bicubitalem, striatumq;: flores exiguos, sublutei coloris: semẽ copiosum, inæqualiter rotundum, ac subasperum: radice alba, raphani modo longa, ac etiam tenera.

* Nigra paulo minor est, & colore differt.*

LOCVS.

Seritur passim in hortis. *Idem.*

QVALITATES.

Nitrosæ facultatis particeps est, qua tum digerit, tum extergit, & per nares purgat. Cocta nitrositatem omnem exuit, fitque facultatis leuiter digerentis. Porrò ad detergẽdum, digerendũmq; validior est alba, quam nigra. Succus absterforius est. *Galen. 8. simp. me.*

VIRES.

Succus naribus inditus caput purgat: aurium doloribus auxiliatur radicis decoctum, & foliorum: furfures, lendesque detergit: perniones fotu mitigat. Crudis folijs vitiligines nitro antea perfrictas, alopeciarum inanitates, scalpello prius exasperatas, atque depascentia vlcera illini prodest. Eruptionibus papularum, igni sacro, ambustisque cocta medetur. Huius ceu aliorum olerum exigua est alimonia, iecoris obstructionibus aptius, quàm malua accommodatur: magis autem, vbi cum sinapi, aut aceto estur, lienosos item similiter manducata mirificè iuuat. Iure enim quis ipsam medicamẽtum potius, quàm alimentum dixerit. *DIOSC.* *Gal. 2. de ali. fac.*

BETA rubra, Græcis, τεῦτλον ἐρυθρόν. Italis, *Bietolarossa*. Germanis, Rot Mangolt/Rot Rüben.

BETA RVBRA.

FORMA.

Matth. Folijs prouenit cæteris angustioribus, duriorib. rubentibusq;: radice rapi longi modo crassa, sanguinolenta, adnatis circumquaq; prodeuntibus: caule verò, pariter rubente, semine cæteris simile.

LOCVS.

Idem. Seritur passim in Germania in hortis.

QVALITATES, ET VIRES.

Matth. Non adeò multum differt suis in qualitatibus, ac viribus à cæteris generibus. Hác Germani hyeme, aut elixant in aqua, aut cineribus calentibus coquunt, & exutis subinde corticibus, incidunt, & in acetarijs, asperso pipere, concinnant ad esum. Quin etiam semicoctas in aceto, & sale diu asseruant, & cum assis carnibus vorant.

PORTVLACA, Græcis, ἀνδράχνη. Arabibus, *Bakleancha, seu Bachele Albanicha.* Italis, *Portulaca, Procacchia, siue Porcellana.* Germanis, Burtzelkraut. Hispanis, *Verdolagas, & Baldroegas.* Gallis, *Porcelaine, Pourpier, siue Pourchaille.*

PORTVLACA DOMESTICA.

GENERA.

Duum est generum, satiua, & syluestris.

FORMA.

Satiuæ folia insunt latiora, pinguia, crassa, splendẽtia, & à tergo candicãtia, gustu acido, & austero: caulẽ edit crassum, glabrum, erectum, subpurpureũ atq; pinguem: semine nigro, exiguo, in herbaceis calyculis incluso. Radice multifida. *Matth*

LOCVS.

Seritur in hortis passim ab olitoribus.

QVALITATES.

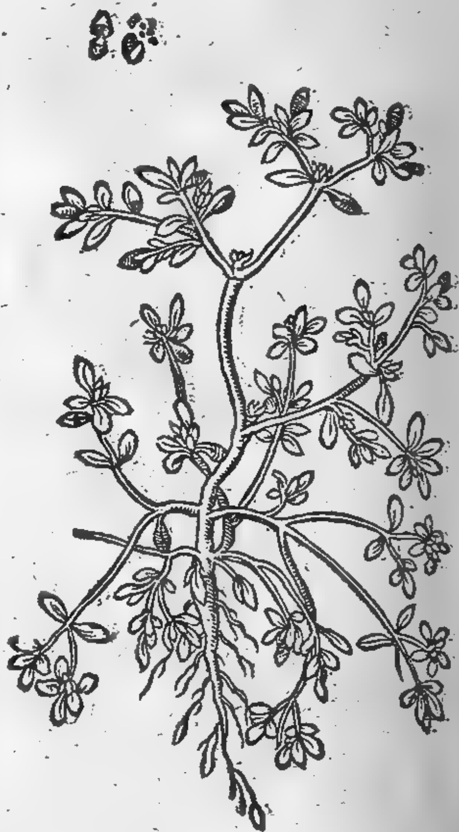
Frigida, & aquea temperamento est; refrigerat quidem ordine tertio, humectat verò secundo, viscosum etiã quiddam obtinet. Succus magis adstringit, quàm herba, quæ succum gignit modicũ, eumque frigidum, humidum, & glutinosum. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Portulaca cum hordei farina capitis doloribus, & oculorum inflammationibus vtiliter imponitur: Quin etiã ventriculi ardoribus, igni sacro, vesicæ doloribus auxilio est, commanducata dentium stuporem sedat: stomachi, & intestinorum æstuationẽ, fluxionesq; mulcet. Veneris impetus coercet. Succus epotus simili effectu prodest. Contra teretes ventris tineas, cruentam excreationem, dysenteriam, hæmorrhoidas, & profluuia sanguinis, percocta efficax est: ocularibus medicamentis vtilissimè commiscetur. Interaneis fluxione laborantibus, atq; vuluarum erosionibus, infunditur: contra dolores æstu excitatos, caput ex rosaceo, & oleo fouetur. eruptiones papularum in capite, cum vino emendat: vulnerib. ad syderationẽ spectantibus vtiliter illinitur. Fluxiones calidas omnes repellit, & in febribus hecticis totis hypocondrijs illinitur, confert muliebri profluuio tum herba ipsa deuorata, tum eius succus potus. Præciduo vmbilico etiam imponitur. sanat quoq;, & mammarum, & podagræ inflammationes. DIOSC. *Galen. 6. simp. me. Plin. libr. & capite 20.*

PORTVLACA *syluestris.* Græce, *ἀνδράχνη ἀγρία.* Italicè, *Procbacbia, & Porcelana saluatica, & parimente grassola.*

PORTVLACA SYLVESTRIS.

FORMA.

Matth. Portulaca, quæ sponte nascitur, caulibus exit rotundis, lentis, pinguibus, rufescentibus, humi sese diffundẽtibus, folia gerit alteri similia. sed minora, oblõgiora, numerosioraq́; cætera cõsimilia sunt.

LOCVS.

Idem. Prouenit in hortis, vineis, campis, & agris incultis.

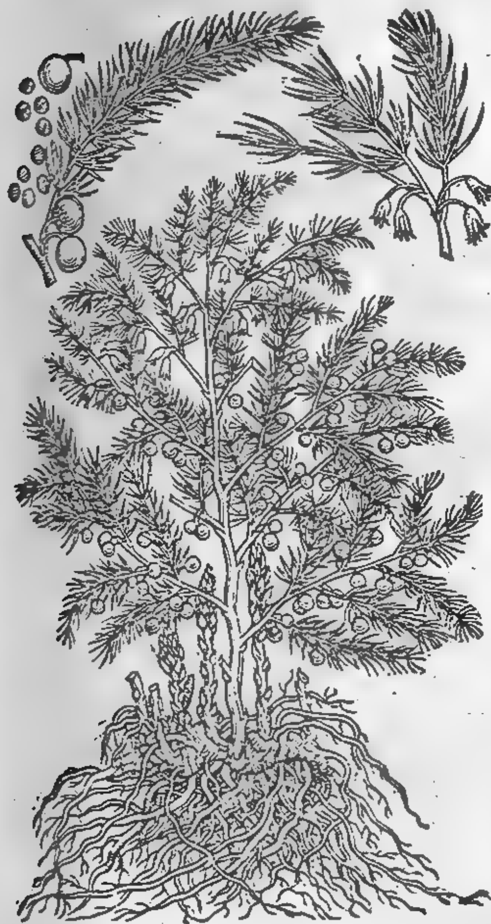
QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Non differt à domestica, nisi quod adstringenti vi, paulò sit potentior, atq; etiã non nihil minus humectat. Rusticolæ integras plantas elixant: & deinde in sole siccant. & ad hyemales cibos asseruant.

ASPARA-

ASPARAGVS, Græcis, ἀσπάραγος. Mauritanis, *Halion, siue Helium*. Italis, *Asparago*. Germanis, Spargen. Hispanis, *Esparagos*. Gallis, *Esparge*.

ASPARAGVS.

GENERA.

Duplex habetur, altilis, & sponte nascens. Huius tria visuntur genera, nempe Palustre, Græcis, ἕλειος vocatum, Montanum, & Petreum, corruda, propriè dictum.

FORMA.

Thyrsum is primum, siue germen à radicibus mittit tenerum, cacumine crassiore in acutum desinente, perinde ac Orobanche, qui tandem, auctus, in ramos sese explicat, in quibus folia sunt capillacea, fœniculo breuiora, tenuioraque. Florem edit exiguũ, quo flaccescente, baccę subsequũtur, primum virides, & deinde rufescentes. Radice nititur circa caulem spongiosa, à qua numerosæ oriũtur fibræ ellebori modo, albicantes, crassioresq;, vt in rusco. *Matth.*

LOCVS.

Altilis passim in hortis colitur. *Matth.*

QVALITATES.

Abstergendi vim habet, idque citra manifestam, aut caliditatem, aut frigiditatem. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Huius teneri cauliculi triti in vino albo, renum dolores sedant. Assus autem, siue coctus vrinæ stillicidiũ, difficultatemq;, ac dysenterias mitigat. Radix cum vino, aut aceto cocta, luxatos artus mulcet. Decocta cum ficis, aut ciceribus, sumpta, regium morbum sanat, coxendicis cruciatus, stranguriamque leuat. DIOSC. Seruntur ad esum, nam non ingratus sunt cibus, siue in acetarijs, siue dum calescunt, asperso modico sale, recentiq; butyro, cum pipere deuorentur. *Matth.*

ASPARAGVS syluestris, Græcis, ἀσπάραγος ἄγριος. Italis, *Asparago saluatico.*

ASPARAGVS SYLVESTRIS.

GENERA.

Tria (vt in altili diximus) huius habentur genera, Palustre, Montanum, & Petreum, Corruda vocatum.

FORMA.

Matth. Montanus, & Palustris, facie vix ab altili differunt. Corruda verò caule exit lignoso postquam adoleuit, flexiliq́; folijs exiguis, præduris, & aculeatis. huius cauliculi prima germinatione etiam in cibis veniunt. sed cęteris tenuiores sunt, & amariusculi: quo fit, vt etiam ingratiores habeantur in cibis.

LOCVS.

Idem. Montanus, in montib. Palustris, in paludibus, & Petræus, siue Corruda, saxosis locis, & in sepibus, prouenit.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Palustris, & Montanus eadem omnia possunt, quæ altilis, nec imbecilliores, nec valentiores vires habent. Cæterùm Corruda ob manifestam, quam possidet amaritudinem, longè magis aperit, prouocat, & abstergit, id quod manifestè patet ex fœtida quam ciet vrinam.

APPENDIX.

Idem. Nascentur tibi Asparagi altiles totius anni decursu, si, vbi fructum legeris, radices, quæ summo cespite vagantur, circumfoderis, ac aperueris.

PLANTAGO, Græcis, *ἀρνόγλωσσον*. Arabibus, *Lisen*, *aut Lesan alhamel.* Italis, *Piantagine*, *seu Centinerbia.* Germanis, Wegrich. Hispanis, *Lhantem*, *siue Tamchagem.* Gallis, *Plantain.*

PLANTAGO MAIOR.

*
†
o
I

GENERA.

Plantaginis tria obseruauimus genera, nempe maius, medium, & minus, quod quidam longam Plantaginem vocant. sunt etiam, qui aquaticam addant, de quibus omnibus speciatim dicemus.

FORMA.

Maior, latior, virentiorq́; cæteris habetur, latis constans folijs, oleracei generis, neruis septem, & quandoque pluribus secundum longitudinem excurrentibus, quo fit, vt à nonnullis septineruia vocitetur. Huius caulis cubiti altitudinem petit, & à medio ad verticem, tenui semine circundatur, & in quadã specie foliolis quibusdã vestitur, quæ primo exortu, antequam penitus adolescunt, rosæ effigiem præ se ferunt. Radicibus nititur teneris, hirsutis, candidis, digiti crassitudine. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur plurimùm in lacunosis, & humectis locis, in Plateis, in areis, & secus itinera, & sepes.

FACVLTATES.

Mistæ est temperaturæ: habet enim quiddam aqueum frigidum, quiddam verò, & austerum, id quod terreum est siccum, frigidum. Itaq; refrigerat simul, & desiccat ordine secundo. Semen eius, & radix similis sunt facultatis, nisi quòd siccioris, & minus frigidæ. Sed semen subtilium etiam est partium: radices verò crassiorum. folia autem exiccata tenuioris, & minus frigidæ facultatis sunt. *Galen. 8. simp. me.*

VIRES.

Folia malignis omnibus vlceribus, & fluxioni opportunis, atq; elephanticis, sordidisq; illita prosunt: profluuia sanguinis, serpentia vlcera, carbunculos, nomasq; cohibent: vetera vlcera, & inæqualia cicatrice obducunt: chironia sanant: sinus conglutinant: canum morsibus, ambustis igni, inflammationibus, panis, parotidibus, strumis, ægilopijs illita cũ sale prosunt. Folia cocta cum aceto, & sale dysentericos, cœliacosq; iuuant: Estur in Betæ locũ olus ipsum, cum lenticula coctum, ad aquam intercutem, quam leucophlegmatiam vocant: foliorũ succo vtiliter os colluitur ad sananda eius vlcera: gingiuis cruentis, & sanguinis reiectionibus in potu confert. Clystere dysentericis infunditur: valet ad vuluæ strangulationes, cum vellere suppositus: semen ex vino potum alui fluxiones, & sanguinis excreationes sistit. mansa radix dentium dolores sedat: eadem cum folijs vtiliter in passo datur ad vlcera, tum renum, tum etiam vesicæ. DIOSC.

PLANTAGO media, siue minor, Græcis, ἀρνόγλωσσον μικρὸν, *siue* μέσον. Italis, *Piantagine minore.*

PLANTAGO MEDIA.

FORMA.

Matth. Folia habet angustiora, minora, molliora, læuiora, & tenuiora, cauliculo est angulo-so, in terram inclinato, floribus spicatis, pallidis, pilosisq;: semine summis caulibus emicāte: radicibus multifidis, tenuibus, albicantibusque.

LOCVS.

Idem. Nascitur, & hæc perinde, ac altera plurimū humectis, & vliginosis locis, in hortis, & secus vias.

FACVLTATES, ET VIRES.

Iisdem pollet facultatibus, & viribus, quibus & maior.

PLANTAGO longa, Græcis, ἀρνόγλωσσον μακρὸν. Italis, *Piantagine longa, siue lanciola.*

PLANTAGO LONGA.

FORMA.

Folia gerit longa, cuſpidis lanceæ modo, vnde illi nomẽ, ſtriata, neruoſaq́;, humi accubantia: caules, flores, ſemina, ac etiam radices mediæ plantaginis, omnino ſimilia. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur locis incultis, ac ferè vbique.

QVALITATES, ET VIRES.

Non differt facultatibus, & viribus ab alijs generibus, niſi quòd minus humidas qualitates habet. *Idem.*

PLANTAGO aquatica ita recentioribus appellata, Græcis, incognita. Officinis, *Barbasyluana*. Italis, *Piantagine aquatica*.

PLANTAGO AQVATICA.

FORMA.

Matth. Folijs est hæc Planta, cæteris crassioribus, carnosioribus, robustioribus, ac læuioribus ex lata origine in acutũ desinentibus, lanceæ cuspidis modo, caulem gerit cubito longiorem, ramosum, vbique flosculis candidis refertum, radicibus nititur numerosis, albicantibus, ellebori modo.

LOCVS.

Idem. Nascitur tantum in aquosis, & palustribus.

QVALITATES, ET VIRES.

Matth. Cúm neminem antiquorum habeam, neq; apud Græcos, neque apud Mauritanos, aut Latinos, qui huius Plantæ meminerit, nec de eius viribus aliquid scriptum reliquerit, nihil sanè habeo, quod de eius viribus tuto in medium afferre possim.

CENSVRA.

Idem. Non desunt, qui hanc Plantam Damosonium, siue Alysmam esse autumant. Atqui proculdubio falluntur.

SIVM,

SIVM Græcis, Σίον. Mauritanis, *Rocathalmi*, & *Inhamehanella*, *seu Hamehanella*. Italis; *Sio*, & *Gorgolestro*. Germanis, Wassermerck. Hispanis, *Rabacas*. Gallis, *Berle*.

SIVM VERVM.

FORMA.

Sium, caule exit recto, expansis folijs, per ambitum serratis, smyrnio similibus, sed minoribus, & odoratis: vmbellas profert in summis caulibus, floribus albis, semine odorato, aniso non dissimili. *Matth.*

LOCVS.

In scaturientium fontium riuis, quorum aquæ hyeme calent, æstate verò frigent, plurimum nascitur, ferè semper vna cum Sisymbrio aquatico. *Gal. li. 6. simp. me.*

QVALITATES.

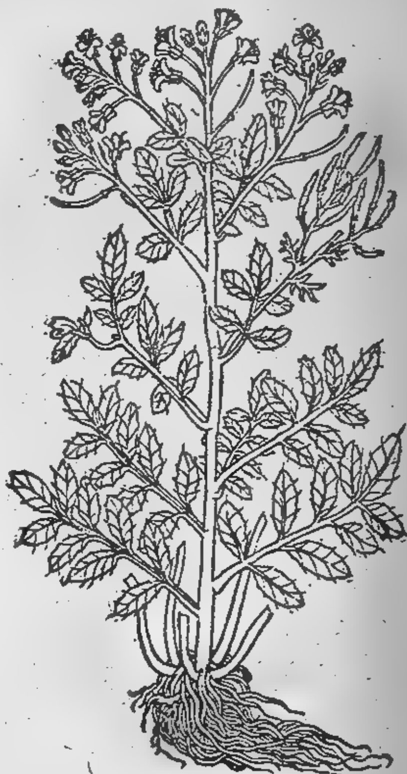
Quantum gustu Sium odoratum est, tantum etiam excalfacientis facultatis est particeps. Cruda folia cocta've esu, calculos rumpunt, atque excernunt, vrinas cient, menses, & partus extrahunt, dysentericis in cibo auxiliantur. Hepatis obstructiones quoq; expedit, vniuersæ plantæ decoctum potum, auriginem tollit, hydropicos iuuat. idem, aut ipsa herba deuorata, visum acuit. *Gal. li. 1. simp. me.* DIOSC. *Matth.*

CENSVRA.

Errant, qui Plinium secuti, aquaticum Sisymbrium Sium esse censent.

SIVM vulgare. Italis, *Sio falso.*

SIVM VVLGARE.

FORMA.

Matth. Caulem edit ſtriatum, ramoſum, inanem, tenerum, fragilemque: folia gerit apij, non inſuauia, floſculos in ſummitate albos, ſemine corniculis incluſo, paruo, minutoque: radice superuacua.

LOCVS.

Idem. Prouenit tantum in aquis decurrentibus, perinde ac Sium verum.

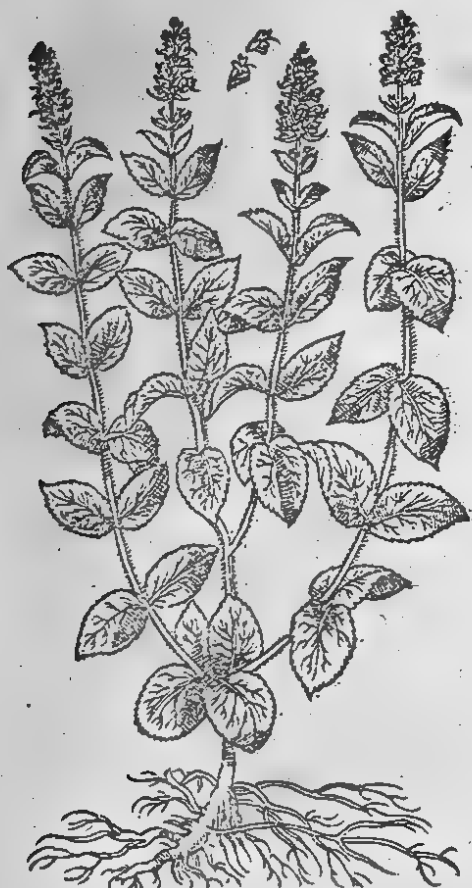
FACVLTATES, ET VIRES.

Idem. Excalfacientis eſt facultatis, quæ tamen imbecillior illi eſt, quàm legitimo Sio.

SISYMBRIVM

SISYMBRIVM satiuum, siue hortense, Græcis, Σισύμβριον ἥμερον. Italis, *Sisembro domestico, Balsamita, seu mentha crespa.* Germanis, Katzenbalsam.

SISYMBRIVM HORTENSE.

GENERA.

Trium est generum. Hortense, Syluestre, Aquaticum. *Matth.*

FORMA HORTENSIS.

Folia profert circinnata, vulgaris menthæ latiora, rotundioraq;. crispa tamē: caulem edit quadrangulū, & flores spicatos: folia menthæ acriora, odoratioraq;. *Idem.*

LOCVS.

Seritur in hortis ferè omnibus. *Idem.*

QVALITATES.

Tenuium est partium, excalfaciens, & exiccans in fine secundi ordinis, aut in principio tertij: attenuat, digerit, resoluit, aperit, incidit, & prouocat. *Idem.*

VIRES.

Flatus, & lumbricos pellit, tum herba ipsa in puluerem trita, tum eius decoctum potum: valet ad vteri inflationes, si vnà cum parthenio in calenti tegula calefactum, & odorato meraco aspersum, imo ventri applicetur: valentius quoq; vterinis doloribus puerperarum subuenit, si cum parthenio, artemisia, & anthemidis floribus, tenuiter concisum: tribus aut quatuor ouis excipiatur, & deinde in patella cum oleo lilino ad ignem fiat placenta, & calida ventri medio applicetur. Illinitur tam recens, quàm siccum calefactum, & Cretico vino aspersum, cœliacis, & ventriculi doloribus à flatu prouenientibus. Succus testibus illitus, nocturnas pollutiones cohibet. *Idem.*

SISYM-

SISYMBRIVM *syluestre*, Græcis, *Σισύμβριον ἄγριον*. Italis, *Sisembro saluatico*, Arabibus, *Sisnabarion*, *seu Sisnabar*.

SISYMBRIVM SYLVESTRE.

FORMA.

DIOSC. *Matth.* Prouenit menthæ hortensis similitudine, odoratius tamen, & folio latiore: caule quadrãgulari, radicibus longè vagantibus, tenuibus, villosis.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur inculto solo.

QVALITATES.

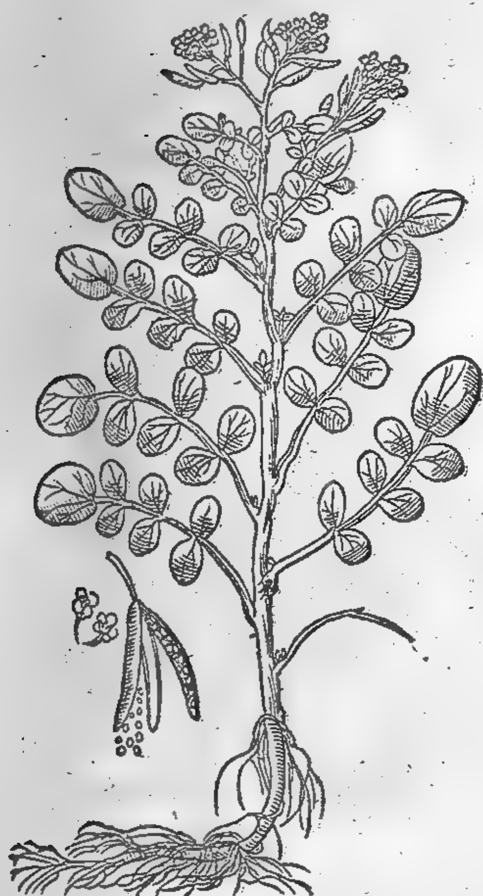
Gal.li.8. simp. me. Tenuium est partium, digerentis, excalfacientis, exiccantis facultatis, & temperaturæ in tertio ordine. sed & semen eius tenuium partium est, & calidum.

VIRES.

DIOSC. Bibitur semen eius contra stillicidia vrinæ, calculósque: idem tormina, & singultus sedat: folia in capitis dolore à pituita genito, fronti aut temporibus illinuntur. Item contra vesparum, apiumq; ictus. vomitiones potu quoq; cohibet.

SISYMBRIVM aquaticum, Græcis, *Σισύμβριον ἕτερον*. Officinis, & Barbaris, *Senetion*. Italis, *Crescione*. Germanis, Brunnkressen/ *seu* Wasserkressen. Hispanis, *Berros, aut Agriris*. Gallis, *Cresson*.

SISYMBRIVM AQVATICVM.

FORMA.

Folia promit primùm rotunda, adulta erucæ modo finduntur. DIOSC.

LOCVS.

Riguis gaudet, & iisdem locis, quibus Sium. *Idem.*

QVALITATES.

Nasturtio simile quiddam gustu præfert: cùm siccum est, tertij enim est ordinis excalfacientium, & desiccantium: cùm verò humidum est, & viride, secundi. *Gal.li.8. simp.me.*

VIRES.

Vrinas monet: estur crudum. purgat lentigines, cutísque vitia in facie, noctibus impositum, matutinísq; detractum. DIOSC. Cum raphano omni, & petroselini radicibus sectum, & ex albo meraco, & butyro calefactum, calidumq; pubi admodum vrinas educit, ac trahit. Sincipiti illitus veternosos iuuat, & præsertim foliorum succus. *Matth.*

SISYMBRIVM aquaticum minus, Italis, *Crescione minore*.

SISYMBRIVM AQVATICVM ALTERVM.

FORMA.

Matth. Folia, & caules edit longè minores, ramulis numerosis: floribus pusillis, tenuibus albicantibus, in cacumine tantum comantibus.

LOCVS.

Idem. Non solum in riguis, & aquosis prouenit, sed etiam in hortis, & secus itinera.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Imbecillius est altero: nanque minus excalfacit, & siccat: vbi verò alterum non sit ad manus, hoc vti præstabit.

*COCHLEARIÆ. Germanis, Löffelkraut.

COCHLEARIA.

FORMA.

Herbula est non alta; folijs prædita multis, splendentibus, latiusculis pinguibus, concauis, cochlearia parua referentibus, interdum nonnihil angulosis, in petiolis è radice simul enatis, ex horum medio surgunt caules dodrantales, quibus flosculi albidi secundum longitudinem adnascuntur: semina subruffa Nasturtij valuulis clauduntur, radices pusillæ fibrosæ, gustu acri.

LOCVS.

Prouenit sponte in Frisia, Hollandia & in maritimis inferioris Germaniæ, Item circa Hamburgum & alibi locis palustribus & riguis. Ex semine Hortis quoque familiaris redditur.

QVALITATES.

Calida est & sicca vt virens Nasturtium.

VIRES.

Scorbuto medetur in acetarijs vsurpata, aut cum lacte vinoue cocta & sæpius continuéq; bibita.*

CRITHMVM, Græcis, Κρίθμον. Italis, *Crithmo, Finocchio marino, & herba di San Piero*. Germanis, Bacillen / & Meer Fenchel. Hispanis, *Perexil de la mar, & Vnhas de agnula yerua*. Gallis, *Baßille, & Fenoil marin*.

CRITHMVM I.

GENERA.

Matth. Quatuor habẽtur genera, quorum tria Marina sunt, & quartum terrestre.

FORMA PRIMI.

DIOSC. Planta est fruticosa, & vndique foliosa, cubiti altitudinem ferè petens, folijs pinguibus, Portulacæ ferè modo, sed longioribus, latioribus, numerosis, albicantibus, ternis ex vno petiolo dependentibus, salso gustu, flores in vmbellis quandoque candidi quandoq; lutei spectantur, è quibus semẽ oritur, ceu Rosmarini, odoratum, molle, rotundũ, in quo nucleus tritici effigie, radices fundit tres, aut quatuor, digiti crassitudine, odoris grati, & iucundi.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur in maritimis, pe-
Matth. trosis locis. Scopulis, & rupibus, in ipsis maris littoribus.

FACVLTATES.

Gal.6. simp.me. Gustantibus salsum quodammodo est, cum paucula amaritate, quamobrem facultas illi est, tum exiccandi, tum abstergendi: vtraque tamen in eo est imbecillior, quàm in amaris.

VIRES.

DIOSC. Radix, semen, & folia incocta vino, potu vrinæ difficultati, & regio morbo auxiliantur, menses cient, & aluum citant. semen ex vino potum, flatus pellit.

CENSVRA.

Qui credunt Crithamum marinum, esse Empetron, manifesto errore cęcutiunt.

CRITHMVM secundum. Italis, *Crithamo secondo.*

CRITHMVM II.

FORMA.

Non valde differt à primo, nisi quod folijs est angustioribus, mucronatis, atque pungentibus, salso, amariusculo, & acuto sapore: caulibus verò prægnátiorib⁹, succosioribus, vegetioribusque, in quorum cacumine ramuli exeunt bini, terni, quaternive, suas singuli vmbellas ferentes, albis flosculis refertas, è quibus semen oritur fœniculo quadantenus simile, cui radicem quoque non absimilem habet. ***Matth.***

LOCVS.

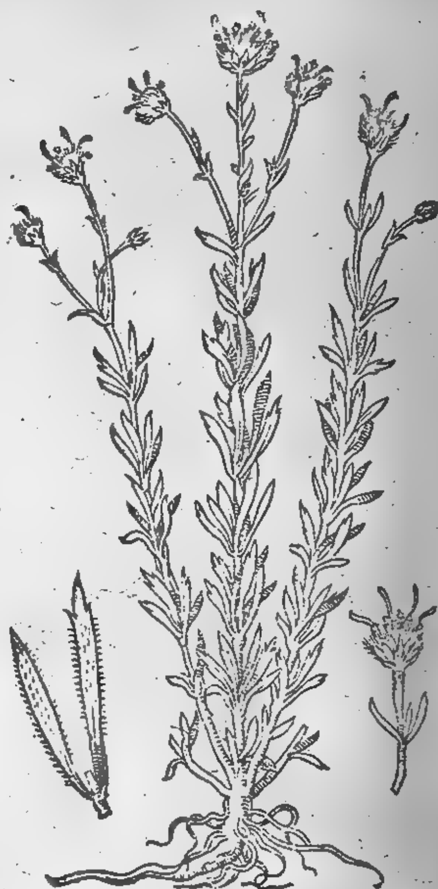
Ijsdem prouenit locis in maris littoribus. ***Idem.***

FACVLTATES ET VIRES.

Ea omnia præstare potest, quæ primum Crithmi genus, nisi quòd vim aliquam incisiuam habere videtur. ***Idem.***

CRITHMVM tertium, vitriaria, Italis, *Crithamo terzo.*

CRITHMVM III.

FORMA.

Matth. Planta est fruticosa, plures ab vna radice emittens caules, rectos, circa quos totos folia habentur, per interualla, plura ex vna origine gregatim prodeuntia, longiuscula, crassa, & salso etiam gustu: sub horum exortu peculiare quoddam erumpit foliũ cæteris duplo longius, è quo propè caulis cauitatem petiolus exit, ex quo sex septémve folia breuiora produntur. flores fert in cacumine orbiculatos, villosq́;, pallido colore, radice nititur longa, tereti, non sine adnatis.

LOCVS.

Idem. Nascitur in littore Maris, locis planis, non cliuosis.

FACVLTATES ET VIRES.

Idem. Ea omnia potest, quibus pollere cætera genera diximus.

CENSVRA.

Matth. Subscribam ego illis nunquam, qui hanc quoque plantam Empetron nominant.

CRITH-

CRITHMVM quartum. Italis, *crithamo terrestre*. Germanis, Sichelkraut/Sichelmören.

CRITHMVM IIII.

FORMA.

Folijs prouenit longis, angustis, firmis, ternis ex vno petiolo, ipsoq; lõgo prodeuntibus, vtrinque denticulatis falcis frumentariæ modò. Cæterùm quæ in caulium summis partibus habentur, minora, breuioraque sunt. caulem gerit ramosum, alis concauum, geniculatumq;: in cuius summitate ramuli exeunt diuulsi, in quibus floridæ, albicantesque sunt vmbellæ, quæ postremò semen oblongum, acre, & odoratum mittunt: tota planta gustu salsuginoso percipitur, atque amariusculo, vt cætera Crithami genera, quanquam nón adeo vehementi. Radice cohæret pastinacæ maiore gustanti dulce, atque subacri, odorata.

FORMA.

Nascitur copiosa in Boemia in agro Pragensi, non solùm inter segetes, sed in agrorum marginibus, ac etiam alijs in regionibus.

QVALITATES ET VIRES.

Aperit, digerit, excalfacit, siccat, & mediocriter incidit.

CORONOPVS, Græcis, Κορωνόπους. Italis, *Herba stella*. Germanis, Kraenfuß. Hispanis, *Guiabelba*. Gallis, *Corn de Cerf, siue Sanguinaire*.

CORONOPVS.

GENERA.

Matth. Duo eius habentur genera domesticum & syluestre.

FORMA.

Matth. Domesticum folia fert longa, angusta, per interualla corniculata, crassiuscula, humi accubantia: & in stellæ modum radiantia, caulem, spicam, florem, & semen gerit per omnia Plantagini similia, nulla intercedente differentia. Nititur vnica tantum radice, numerosis tamen adnatis capillamentis: foliorum sapor Plantaginis omnino est, quo fit, vt crediderim Coronopum eiusdem esse generis.

LOCVS.

DIOSC. Seritur passim in hortis, nasciturque sponte in aggeribus, locis incultis, & secus vias.

FACVLTATES, ET VIRES.

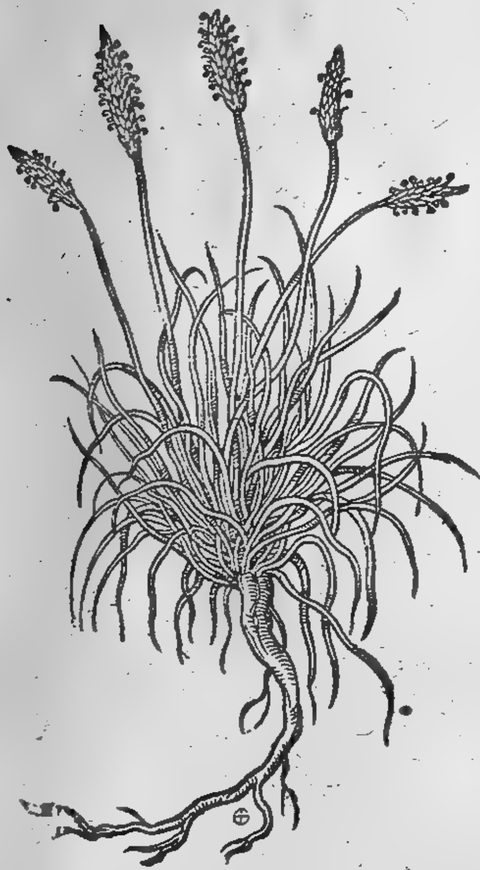
DIOSC. Ijsdem pollet viribus, quibus Plantaginem pollere diximus, peculiariter tamen radix cœliacis auxiliatur.

CENSVRA.

Qui Capriolam seu sanguinellam vulgo vocatam Coronopum esse censent, manifesto errore ducuntur, quemadmodum & ij qui ranunculum Coronopum faciunt.

CORONOPVS syluestris, Italis, *Herba stella saluatica, at peculiariter* Goritiensibus, *Serpentina vocatur.*

CORONOPVS SYLVESTRIS.

FORMA.

Folia fert tenuioria, capillaceaque, rariusculè corniculata, humi accubantia: caulibus, spicis, floribus, semine, hortensi similibus, sed longè tenuioribus. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in Goritiensi agro diluto, extenuatoque solo, non longè à Sontij fluminis ripis, & alijs etiam in agris. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Radix ex vino pota viperarum, aliorumque venenosorum animalium morsibus, mirificè auxiliatur, ita vt ipsa sola liberet demorsos. præferunt eam quoque ad hydropem, quam Anasarcam vocant, epoto apozemate pluribus diebus, in quo radix conferbuerit. *Idem.*

SONCHVS, Græcis, Σόγχος. Italis, *Soncho, Cicerbita, seu Crespine.* Germanis, Wilder Hasenköl/*siue* Gänsdistel. Hispanis, *Serraya, & Serralba.* Gallis, *Latteron, & Palais au lieure.*

SONCHVS.

GENERA.

Matth. Duo sonchi habentur genera: syluestris, siue aspera, & leuis, cuius duæ etiam sunt species.

FORMA PRIMI.

Idem. Folia profert Cichorij modo per ambitum laciniata, crispa, aspera, aculeata, & subrubentia. Caulem gerit cubitalem, inanem, fragilem, lacte prægnantem, ac etiam quandoq; subrufescentem: flores in summis caulibus meliros, Senecioni haud absimiles, qui deinde in pappos euanescunt.

LOCVS.

Idem. Prouenit in agris incultis, in vineis, in hortis, & secus itinera.

QVALITATES.

Gal. lib. 8. sim. me. Temperamentũ eius quodammodo mistum est: constat enim ex aquea, terreaq; essentia, vtraq; leuiter frigida, & est etiam adstrictionis cuiusdam particeps.

VIRES.

DIOSC. Illinitur vtiliter æstuanti ventriculo, ac eius inflammationibus. Sorbetur quoque eius succus ad stomachi rosiones: lac elicit: in vellere suppositus, sedis, ac vuluæ collectionibus opitulatur. Tam herba, quàm radix illita vibratis à scorpione ictibus subuenit. *Matth.* Soncho vtuntur Itali in acetarijs, & præsertim eius radicibus, quæ cum teneræ sint, & dulces, frequenter hyeme mensis *Gale. 8. simp. me.* expetuntur. In vino decoctus stomachi fluxionibus medetur, lacteus eius succus potus suspiriosos, & asthmaticos iuuat. idem auribus instillatus, earum dolores mulcet, & præsertim in malicorio cum oleo decoctus: stranguriam quoque sanat vnciæ pondere potus. commanducata folia, oris graueolentiam tollunt.

SONCHVS læuis, Italis, *Cicerbita gentile.*

SONCHVS LÆVIS.

GENERA.

Duo habentur genera, quę tantum folijs aliquatenus differunt. *Matth.*

FORMA.

Alterum læuioribus habetur folijs, minus quoque laciniatis, & magis extensis, cætera verò (demptis aculeis) syluestri similia spectantur. *Idem.*

LOCVS.

Nascitur in hortis, in vineis, & locis incultis. *Idem.*

QVALITATES ET VIRES.

Non differt à primo genere, siccis in facultatibus.

SONCHVS læuis altera. Italis, *Cicerbita gentile seconda.*

SONCHVS LÆVIS ALTERA.

FACVLTATES ET VIRES.

Huc referas quæ de alijs generibus dicta sunt.

*SONCHVS Flore Cæruleo. Sonchocichorium.

SONCHVS CÆRVLEVS.

FORMA.

Amara est herba, bicubitali caule valde hirsuto pilis rigidis, non tamen pungentibus, rubicundis. Folia sonchi habet lactescentia, sed flores Cichorij à cæruleo ad purpureum inclinantes, interdum etiam magis cæruleos plures in caulis summitate confertos, Radix crassa & valde intricata est, ac multas veterum caulium reliquias ostendit, telluri tenacissime inhærens.

LOCVS.

Amat loca opaca in Austria frequens & alibi circa alpes.*

INTYBUS. Græcis, Σέρις. Mauritanis, *Dumbebe, Aundebe, seu Endeba*. Italis, *Endiuia*. Germanis, Endiuien. Hispanis, *Endiuia*. Gallis, *Endiuie*.

GENERA.

DIOSC. Duo eius habentur genera, altera quidem hortẽsis, altera syluestris. Hortensis itẽ duę habentur species, altera maior altera minor, quam seriolam maiorem, siue (vt officinę) scariolam vocant. Quin etiam syluestris duę species, quarum alterã scariolã minorem, siue Cichoriũ satiuum, alterã quidẽ syluestre Cichorium, & picrin, ab amaritudine vocant.

Matth.

FORMA.

Matth. Hortensis maior, folijs prouenit latioribus, lactucę similib⁹, caule bicubitali brachiato: floribus cæruleis, Cichorij similib⁹, semine paruo, oblongoq;. Vnica nititur radice, ipsaq; villosa.* Minor folia gerit longiora & angustiora, caules quoque tenuiores, cætera maiori similis est.*

LOCVS.

Idem. Seritur passim in hortis.

QVALITATES.

Gal. li. 8. simp. me. Domestica magis quàm agrestis refrigerat. Sed & humiditatis multæ admistio siccitatem extinguit, verùm adstringentis qualitatis est particeps, subfrigida est, & subamara, ac moderatè adstringens. corroborat, abstergitque.

INTYBUS MAIOR.

VIRES.

DIOSC. Stomacho vtilissima est: cocta aluum sistit, si cum aceto edatur. Cardiacis ex hordei farina vtiliter illinitur. Quin etiam podagris, & oculorum inflammationibus. Herba cum radice illita, ictis à scorpione subuenit: igni sacro cum farina hordeacea medetur. Succus cum cerusa, & aceto additur vtiliter frigidis illitionibus. Verùm enimuero vis eius magna quidem est ad calidos iocinoris morbos, oscula venarum eius extergit, & præsertim eius cum radice decoctum. Estur passim cruda, coctáve in acetarijs.

Matth.

INTY-

INTVBVS crispa, Italis, *Endiuia cresp a.*

INTVBVS CRISPA.

FORMA.

Recensetur, & hæc inter maiora intubi genera, siquidem amplo, foliosoque cespite prouenit, folijs magnis, sed in ambitu vbique crispis, ac fimbriatis, caule cæteris maiore: reliqua cum alijs paria sunt. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis ab olitoribus, quòd admodum in acetarijs in cœnis placeat. *Idem.*

QVALITATES ET VIRES.

Eadem omnia potest, quæ de hortensibus intubis superius dicta sunt. *Idem.*

INTV-

INTVBVS ſylueſtris, Græcis, *Σέρις ἀγρία ἥμερος*. Hetruſcis, *Tornaſole*. Italis cæteris, *Cichoria domeſtica*. Germanis, Wegweiſe/Wegwurtz. Hiſpanis, *Almeirones, & Cichoria*. Gallis, *Cichorea*. Officinis, *Scariola minor*.

CICHORIVM.

GENERA.

Duum eſt generum, Picris ſylueſtrior, & Satiua, latioribus folijs, & ori gratior, minuſque amara.

FORMA.

Satiua folijs exit minori ſatiuoque Intubo ſimilibus, anguſtioribus tamen atque breuioribus: minuſque per ambitum laciniatis, ſed caule, & flore ſimilibus. Radicem habet pedali longitudine, alba intus pulpa, teneram, & ſubamaram.

LOCVS.

Seritur paſſim in hortis.

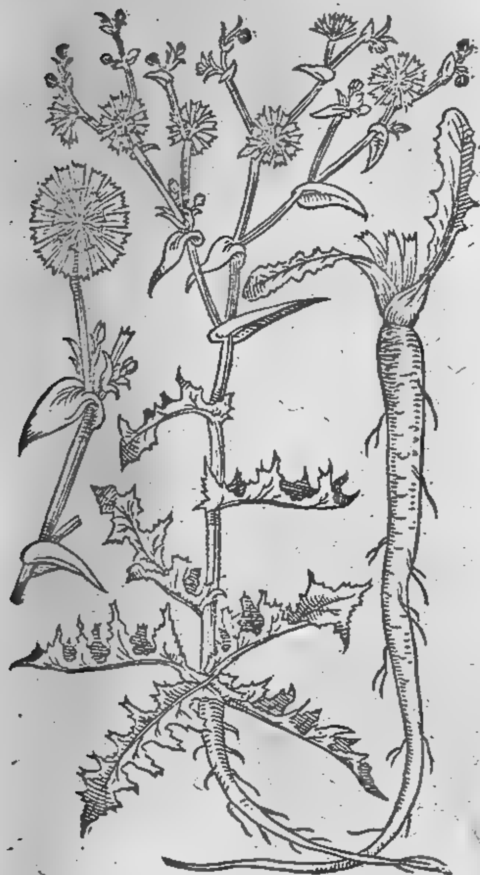
QVALITATES ET VIRES.

Eadem omnia poteſt, quæ domeſtica Intubus: Ea tamen ſiccior eſt, & magis extergens.

Stri-

SYLVESTRIS Intubus, Græcis, Κιχώριον ἄγριον. Italis, *Cichoria saluatica.* Germanis, Wildt Wegwartz.

INTVBVS SYLVESTRIS.

FORMA.

Folia fert longa, sonchi asperæ modo incisa & in summitate sagittæ instar acuminata: rubea per mediũ excurrẽte costa, amaro sapore: caulis est illi durus, atq; lignosus, flores à cęteris generib. haud absimiles, quemadmodum & semen: Radice nititur domesticę duriore, amarioreq;. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in agris incultis, in pratis, & secus itinera. *Idem.*

QVALITATES.

Olus est subamarũ, obidque picrida ipsum quidã nuncupant: est autem ea frigidæ, siccæq; temperaturæ, vtraq; secundo excessu, & adstringẽtis qualitatis est particeps. *Gal.lib.8. sim. me.*

VIRES.

Iisdem pollet viribus, quib. cætera genera pollere diximus: verùm cùm plus amaritudinis habeat, magis quoque abstergit. *Matth.*

CENSVRA.

Tiresia cæciores sunt, qui Hieracium, & syluestrem lactuçam Intubum syluestrem faciunt.

DENS leonis, Græcis, præsertimq; Theophrasto, ἀφάκη. Italis, *Dente di cane, & Piscia alletto*. Germanis, Pfaffenblatt / & Münnichskopff. Officinis, *Taraxecon, & caput monachi, ac nonnullis Rostrum porcinum, & Ambubeia.*

DENS LEONIS.

FORMA.

Matth. E terra prodit ipso statim Veris initio, folijs cichoraceis, frequenter laciniatis in sagittæ modum desinentibus, humi accubantibus, caule spitamæ magnitudine, rotundo, glabro, subrubente, intus concauo, lacteo succo prægnante, flores gerit luteos, foliososque, quibus decidentibus, subcrescit papposum caput. Radicem habet Cichorio proximam, lacteo succo plenam, sed longè amariorem.

LOCVS.

Idem. Prouenit in hortis, in campis, prope sepes, & in ruinosis ædificiorum muris, quin etiam in vineis, pratis, & viridarijs.

FACVLTATES.

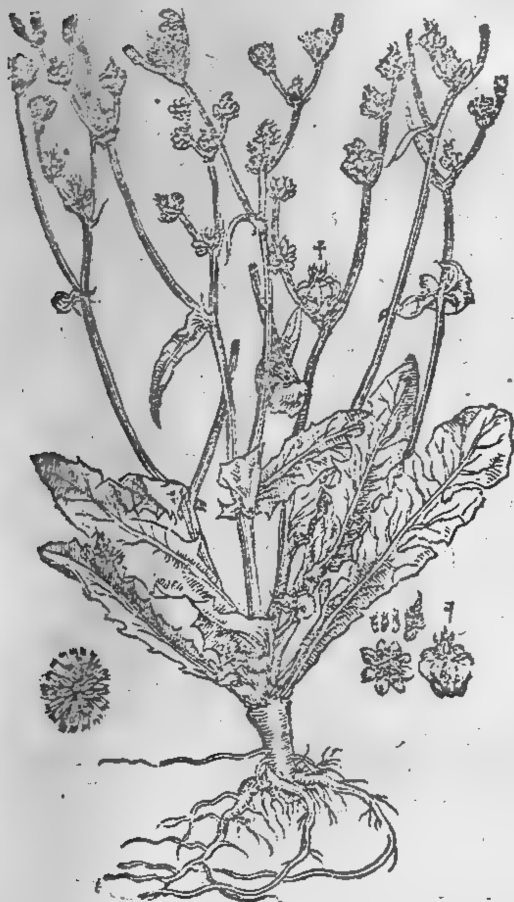
Idem. Adstringit, roborat, atque abstergit, magis quàm vtrunque Cichorium.

VIRES.

Idem. Cocta, stomachum dissolutum adstringit, cruda verò aluum sistit. eadem dysentericis auxiliatur, sed magis cum lente decocta. Succus potus prodest, quibus genitura effluit. in aceto decocta, vrinæ tormina discutit. Vniuersæ plantæ decoctum potum Icteritiam tollit.

ZACINTHA, Italis, *Cichoria verrucaria*,

CICHORIVM VERRVCARIVM, SIVE ZAZINTHA.

FORMA.

Folia profert Cichorij, asperiora tamen, ac minus laciniata. Caules edit cubitales, & quandoq; maiores, tenues, asperiusculosque, in quorum cacumine flores spectantur aurei cichoracea specie, quibus flaccescentibus semen remanet subnigrũ, capituli instar, circumquaque secundum longitudinem secti, striatíve, radice nititur rapunculi æmula, tenuibus adnatis circumquaq; fibris. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in campestribus, & à nonnullis quoque seritur in hortis, & fictilibus in medicum vsum. *Matth.*

QVALITATES ET VIRES.

Mira huius plantæ facultas est ad tollendas verrucas, siquidem scimus nonnullos, quorum manus verrucis admodum numerosis scatebant, sanatos esse, deuoratis in acetario semel tantum huiusce plantæ folijs. Idem præstat eius semen tribus diebus drachmæ pondere à cœna potum, dum se cubitum recipiunt verrucosi. *Idem.*

CYANVS

CYANVS maior, Græcis, Κύανος. Italis, *Fior Campese, fior Aliso, & Battisuotta.* Germanis, Kornblum. Officinis, *Batisecula.*

CYANVS MAIOR.

GENERA.

Matth. Duum est generum, maius, & minus.

FORMA MAIORIS.

Idem. Maius latioribus prouenit folijs, albicantibus, tomentosis, & nulla in parte diuisis. vegetiores quoq; habet caules, albicantiores, breuiores tamen, & flores longè maiores, & patentiores quàm minor. Flos cyaneus, cęruleúsve spectatur, foliosus, & in cristæ modum extremis oris laciniatus, calyculis, è quibus prodit, squamosis, ac subasperis.

LOCVS.

Idem. Prouenit in montibus frequentius, quàm in campestribus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Huiusce plantæ vires nullus antiquorum, quod sciuerim, scriptis mandauit: non desunt tamen recentiores, qui putent Cyanum propria dote pestilentibus morbis aduersari: maioris puluis datur vtiliter ab alto deuolutis, & sanguinem reijcientibus, ex aqua Plantaginis, aut portulacæ, aut maioris Symphyti, aut equiseti. succus illitus recentia vulnera glutinat, & oris vlcera sanat.

…s minor, perinde ac maior, tam Græcis, quàm Italis, & Germanis vocatur.

CYANVS MINOR.

FORMA.

Folijs exit longis, piloſis, albicantibus, barbulis quibuſdam diſſectis, caules edit plures, bicubitales, lanuginoſosq́; minoribus refertos folijs: flores in cacumine profert cæruleos, in ambitu crenatos, ſquaroſo è calyce prodeuntes. *Matth.*

LOCVS.

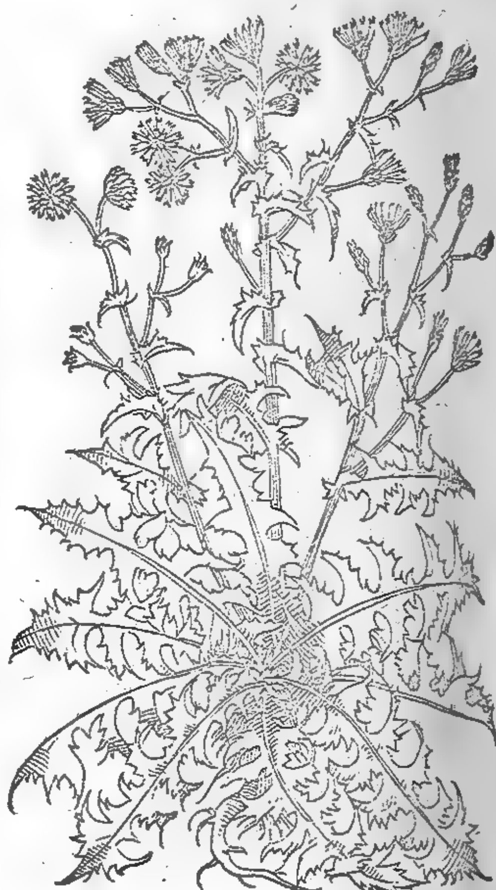
Naſcitur in campis inter ſegetes, & floret Maio, & Iunio menſibus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Ea omnia præſtare poteſt, etiam valentius, quæ de maiori dicta ſunt, peculiariter tamen huiuſce folia, ac pariter ſemen ex vino decocta, & hauſta, auxiliantur à ſcorpione, phalangioque ictis, quin etiam venenis omnibus reſiſtunt: præſtat quoq; tota planta ad peſtilentiales, & & pernecabiles febres. *Idem.*

CONDRILLA, Græcis, χονδρίλλη. Arabicis, *Candarel, Cadaron, & Amiron.* Italis, *Condrilla, & Terracrepolo,* Hispanis, *Leitugas, & Leichugas dentre los planos.* Gallis, *Leitteron.*

CONDRILLA.

GENERA.

Matth. Duo eius habentur genera, foliorum diuersitate differentia.

FORMA PRIMÆ.

DIOSC. *Matth.* Prima, quæ quidem Cichorij species est, caulem, florem, & folia habet Cichorio similia: verùm planta tenuior tota est, in cuius ramulis gummi aliquando inueniri solet mastiches similimum: radice nititur Cichorio breuiore, & lacteo succo prægnante.

LOCVS.

Matth. Nascitur in agris non cultis, & secus itinera, atq; etiam in pratis.

FACVLTATES.

Gal. 8. simp. me. Non differt ab alijs Cichoraceis suis in facultatibus.

VIRES.

DIOSC. Tusa cum radicibus herba, melleq; excepta, & admisto quoq; nitro, vitiligines illitu emaculant, gummi quod ab ea resudat subpositum fœminarum menses trahit, pilos inordinatos replicat. Quod item tenera radix efficit, vbi acus succo intincta pilis admoueatur: ex vino pota, viperarum morsibus auxiliatur: succus decoctæ in vino, aut per sese potus aluum sistit.

CHON-

CHONDRILLA altera, Græcis χονδρίλλη ἑτέρα. Italis, *Chondrilla seconda.*

CHONDRILLA ALTERA.

FORMA.

Folia fert oblonga, circum rosa, humi sparsa: caulem lacteo succo madentem: radice tenui, rotunda, læui, vegeta, flauescente, succosa. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in lætis, & cultis locis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Caules, & folia cōcoquendivim habent, succus incommodos palpebrarum pilos reflectit. *Gal.* DIOSC.

CVCVRBITA, Græcis, Κολόκυνθα ἐδώδιμος. appellatur Arabibus, *Hraba, Ham, seu Carba*. Ital. *Zucca*. Ger. Kürbß. Hisp. *Calabassa*. Gall. *Courge, Courle, siue causse*.

GENERA.

Matth. Cucurbitę tria recensentur genera, nempe longa, rotunda, & sessilis.

FORMA.

Idem. Hederaceis virescit folijs, sed amplis & subcandicantibus: flagellis sarmẽtosis, angulosisq́;, humi repentibus, verũ vbi adminiculũ nacta fuerit, illud facilè clauiculis comprahendit, quibus arbores, & pergulas scandit, & ijs sese implicat. flores profert albos, grãdioresq́;, & in stellæ ferè modũ diuisos, verũ nõ omnes frugiferi sunt. Frugiferi. n. facilè noscuntur ex conceptu sub ipsis extuberante, fructus edit magnos, q̨ quidem in vno genere longi, in altero rotũdi, & in altero sessiles visuntur, verùm omnes in magnam extuberant molem.

CVCVRBITA.

LOCVS.

Idem. Seruntur passim in hortis, & circa sepimenta.

QVALITATES.

Gal. 8. simp. me. Cucurbita humidæ, frigidæq́; temperaturæ est, vtraq; qualitate secundi ordinis.

VIRES.

DIOSC. Illita cruda, tumores, & abscessus mitigat. Ramenta eius illinuntur vtiliter sincipiti infantibus, contra capitis ardorem, quem syriasim vocant, oculorum inflammationes, podagrasq́; refrigerant. succus è ramentis per se, aut cum rosaceo infusus, aurium doloribus auxiliatur. adustiones cutis in ardenti febre illitu adiuuat. Totius feruefactæ, & expressæ cremor, cum melle exiguo, & nitro potus, aluum leniter soluit. Vinum in cucurbitam recentem excauatam infusum, si mistum sub diuo teneatur, potum aluum læuigat. *Matth.* Folia recentia iumentis illita, affrictaq; muscas abigunt. eadem mammis puerperarum admota lac siccant. oleum, quod è cucurbitarum floribus paratur, ijs in eo diutius insolatis, renum calores inunctum extinguit, & capitis dolores, præsertim in febribus mulcet: aridæ cinis ambusta, & pudendorum vlcera sanat. Estur passim ęstate in cibis cum iusculis elixa, tum quoq; in oleo, aut butyro frixa, farina prius c[illegible]umlita, & acerbę vuæ succo aspersa.

CVCVRBITA Indica, Italis, *Zucche Indiane, oltra marine.*

CVCVRBITA INDICA.

GENERA ET FORMA.

Varia huiuſce cucurbitæ habentur genera, magnitudine, facie, & colore differentia. Referunt tamen omnes melopeponum effigiem, ſed aliæ magnæ, imo maximæ, ventricoſæq;, aliæ paruæ, aliȩ mediocres, & aliæ oblongæ, aliæ rotundæ, aliæ vario colore ſpectantur: folijs noſtratibus longè maioribus, firmioribusq;, aſperis vitigineis, & rigenti petiolo adnexis, ſarmenta illi craſſa, angulosa, aſpera, hirſutaq;. Ea humi ſerpunt, longo admodum tractu, atque etiam ſcandunt, & pergulas, & attegias opacant, flores edit magnos, lilij ferè effigie, aureo colore. Semen in ventre gerunt magnum, album, in quo nucleus concluditur dulcis, & ſuauis, ſapor fructibus ſubdulcis, non vt noſtratibus vſq; adeo inſipidus. *Matth.*

LOCVS.

Planta eſt peregrina ex Indijs, & alijs fortaſſe longinquis regionibus ad nos allata, ſed iam diu Italico ſolo proueniunt. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Cum ſubdulci ſint ſapore, crediderim has primo exceſſu refrigerare, & humectare ſecundo. *Idem.*

CVCVMIS ſatiuus, Græcis, Σίκυς ἥμερος. Arabicis, *Chathe, ſeu Chethete.* Ital. *Coconiero.* Hetruſcis, *Cedruolo.* Ger. Cucumern. Hiſp. *Cogombro.* Gall. *Cocombre.*

GENERA.

Matth. Duo habentur genera vnũ Citrei mali figura, alterum lõgum anguium formam referens.

FORMA.

Idem. Planta eſt ſarmentoſa, húmi repẽs, folijs vitigineis, aſperis, ſcabriſq́;, flagellis pariter ſcabris, atq; rigentib⁹, flores edit melinos, fructu ſub ipſis extuberãte, qui tandẽ in longũ protenſus citrei mali modo viridi primũ fit colore, & dum matureſcit flauo cortice verrucis ſcatente.

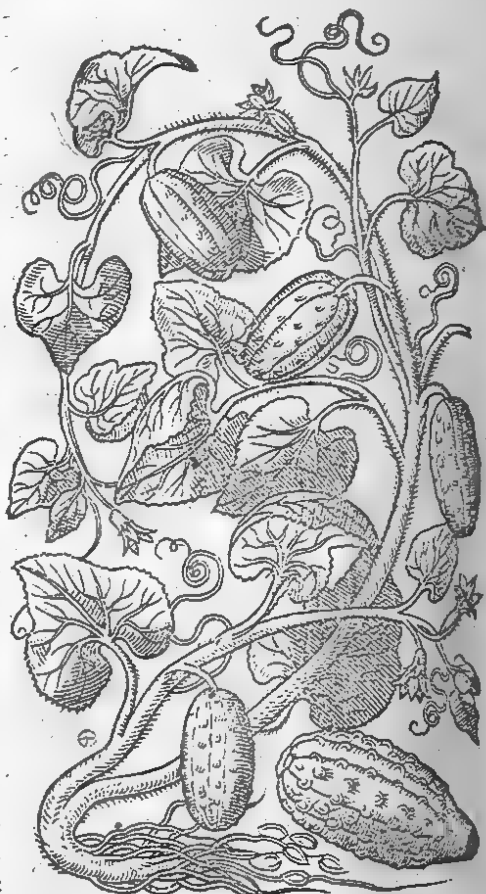
LOCVS.

Idem. Seritur paſſim ab olitoribus in hortis.

QVALITATES.

Gal. lib. 8. ſimp. me. Cucumis eſculentus, maturus quidẽ tenuioris eſt eſſentię, qui verò immaturus eſt, craſſioris: ambo tamen, abſtergendi facultate participant, ſuperat in eis humida, frigidáq; tẽperies, non tamen magnopere, ſed quaſi in ſecundo cenſetur ordine. Attamen ſi quis, aut ſemen, aut radicem arefaciat, haud etiã humidæ fuerint naturæ, ſed iam deſiccantis, idq́; in primo quodammodo ordine, aut in ſecundo incipiente. eſt & in iſtis maior abſtergendi facultas, quàm in fructus ipſius carne.

CVCVMIS SATIVVS.

VIRES.

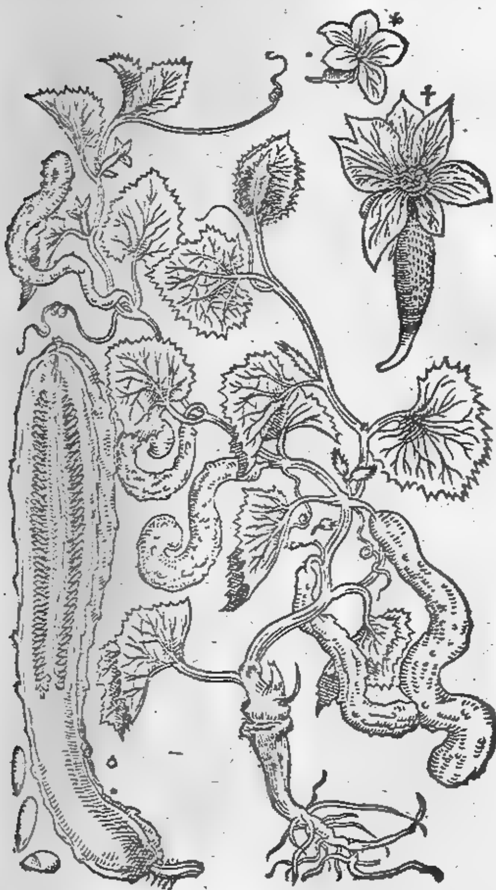
DIOSC. Prodeſt veſicæ morbis: olfactu deliquio animi affectos reuocat. ſemen vrinam mouet, & cum lacte, aut paſſo, veſicæ exulcerationibus ſubuenit. illita cum vino folia morſus canum ſanant, epinyctidas cum melle. *Gal. 2. de alim. fac.* Veniunt frequenter in cibis crudi, ſed prauos generant ſuccos, nam etſi nonnulli cucumeres rectè concoquant in ventriculo, dum tamen in hoc ſiſi affatim ijs ſe replent, temporis tractu gelidum, & vtcunque craſſum humorẽm in venis aceruant, qui non facilè in probum ſanguinem conuerti poteſt: proinde abſtinere ab illis conſuluerim: clam enim, ſenſimq́; poſt longum tempus prauus in venis ſuccus ex ipſis accumulatur, qui velle uicula putredinis arrepta occaſione, febres ſæuiſsimas, & mire contumaces excitabit.

CENSVRA.

Non eſt eorum admittenda opinio, qui vulgarem cucumin peponem eſſe contendunt.

CVCVMIS longus, Italis, *Cocomero serpentino*. Hetruſcis, *Cedruolo longo*.

CVCVMIS LONGVS.

FORMA.

Non differt tota ſua facie ab altero, niſi in fructu, qui longus eſt, & ſerpentis modo curuus, ſtrijs per longitudinem protenſis. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis, & præſertim in Apulia. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Eædem illi ſunt facultates, quæ alteri. *Idem.*

PEPON, Græcis Πέπων. Mauritanis, *Batecha, seu Bathiecha.* Italis, *Mellone.* Hetruscis, *Popone.* Germanis, Melon. Hispanis, *Melon.* Gallis, *Melons.*

FORMA.

PEPON.

Matth. Serpit Peponum, & Melopeponum planta lõgis, ac viticulosis sarmẽtis, cucumeris modo, folijs vitigineis, minoribus tamẽ incisuris, scabris, hirsutisq;: floribus luteis, fructu grãdi, humani capitis instar, & sæpe maiori, cortice cartilagineo. Sed non omnibus idem est color. Namq; alij herbaceo sunt colore, alij pallido, nonnulli flauo, quidã albo, pleriq; cinereo. Sunt etiam qui tota cute textura quadam reticulari magno naturæ artificio ꝓueniant. striati ferè sunt omnes, Toris secundum longitudinẽ circum quaq; prominentib. Interna pulpa gustatu suauis est, versi color tamen, in altero. n. genere rubet, in altero albicat, aut in albo rufescit. Qui præstant (plurimi sunt, qui nulla cõmendantur gratia) præter odoris incunditatẽ, dulces, & suaues sunt: Semẽ intus ingerunt copiosum, oblõgum, nucleo intus dulci, albo contectum putamine.

LOCVS.

Idem. Gaudent læto, & aprico solo, ac etiam libertate, qua possint vltrò vagari: seruntur in hortis, & agris.

QVALITATES.

Gal. 8. simp. me. Vniuersa Peponum natura frigidior, cum larga humiditate existit, sed habent quoq; quædam abstergendi vim: atqui melopepones minus humidi, quàm pepones sunt.

VIRES.

DIOSC. Peponis pulpa in cibis sumpta, vrinam ciet, & inflammationes oculorũ illita sedat: ramenta eius sincipiti admota syriasin infantium tollit, & oculorũ fluxiones auertit. succus cum semine, farina exceptus, & in sole siccatus, cogitur in smegmata, quæ faciem repurgant: radix sicca

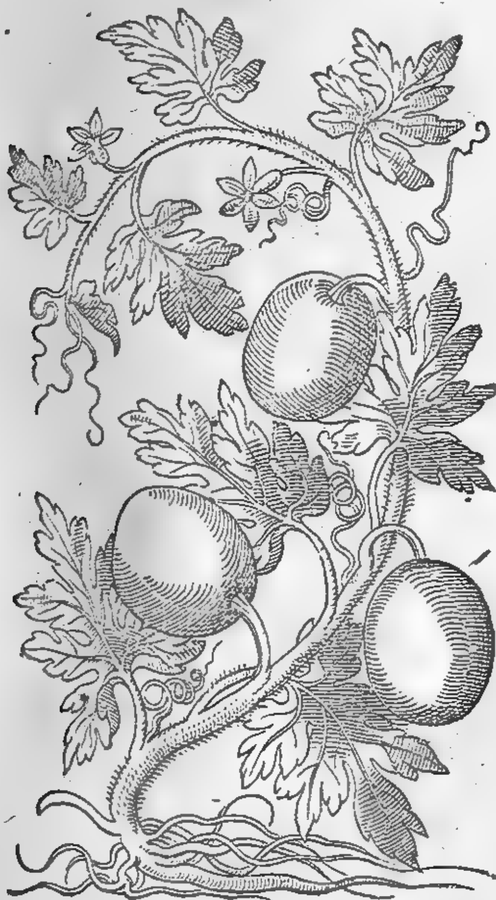
Gal. ex hydromelite pota drachmæ pondere vomitiones mouet. Gignit pepo in corpore vitiosum humorem, potissimè, quando non probe coctum fuerit, tum verò morbum etiam, qui cholera dicitur, inducere consueuit.

CENSVRA.

Errant toto cælo, qui pepones vulgares Cucumeres faciunt.

ANGVRIA, Arabibus, *Dullaha*. Italis, *Anguria*. Hetruſcis, *Cocomero*. Germanis, Erdöpffel. Hiſpanis, *Cogombro*. Gallis, *Cocombres*.

ANGVRIA.

FORMA.

Folia promit Colocynthidis medicamentoſæ maiora, aſpera, & per ambitum diuiſa. Caules ſarmentoſos humi repentes, melopeponis modo. Flores edit aureos: & fructus mirum in modum extuberantes, põderoſos, ſubrotundosq́ue: Cortice læui, herbaceo colore, maculoſo tamen: carne intus humida, aquoſaq́;, in quibuſdam prædulci, in nonnullis verò ſubacida, inſipidáve, ſitiq́; extinguendæ per quam idonea. Semen concludit latũ, cucurbitæ paulò minus, rufo, nigróve putamine. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis & viridarijs, ac etiam in agris. *Idem.*

QVALITATES.

Frigida eſt, & humida ordine ſecundo, ſitiq́ue arcendæ idonea. *Idem.*

VIRES.

Succoſa eius pulpa confert ardentibus febribus, & linguæ ariditati quam maximè: acutos humores vincit, & ijs præſertim auxiliatur febrientibus: qui humorum prauitate, magis, quàm abundantia ſcatent, illiſq́ue præſertim conuenit, qui tenuis, & imbecillis, ſunt temperamenti, macri, & exangues, cùm ijs alterantibus magis opus ſit, quàm ducentibus humores. *Matth.* *Serap.*

LACTVCA, Græcis, Θρίδαξ. Arabibus, *Cherbas, seu Chas.* Italis, *Lattuca.* Germanis, *Lactuck/Lattich.* Hispanis, *Lechuga, seu Alfalsa.* Gallis, *Laictue.*

GENERA.

Matth. Plura ac diuersa sunt lactucę genera. Est etiam & syluestris. Inter satiuarum genera habetur, quæ à crispis folijs, Crispa appellatur: quẽadmodũ & altera à lato caule, Laticaulis dicitur: Est & quæ sessilis vocatur. Nos verò in capitatam, rotundam & crispam, genera diuisimus: Differũt etiam foliorum colore, alia enim saturatè viridis est, alia subuiridis, & quæ cruentis maculis sit respersa.

LACTVCA.

FORMA.

Idem. Crispa folijs exit crispis, maiori Intybo similibus: Rotũda in orbẽ spargitur, rotundioribus folijs, tenerioribus, & vnà sese stipantibus, capitata autem parum folijs à rotunda differt, sed in globum folia conglomerãtur, brassicę capitatę modo, in quo genere & ea quoq; recensetur, quæ vulgo Romana nũcupatur; cęteris in cibis gratior, ꝙ cãdidior, teneriorq; habeatur: caulẽ edunt oẽs albicantẽ, brachiatum, flosculis melinis, & semine tum albo, tum etiam nigro.

LOCVS.

Idem. Seritur passim ab olitoribus, & ab alijs quibuscunque in hortis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Humidum, ac frigidum olus lactuca est, nõ tamen extremè, perinde ac aqua fontana.

VIRES.

DIOSC. Stomacho in cibis gratę omnes habentur: somnũ conciliant, aluũ emolliũt, lac euocant, verùm decoctæ magis alunt, stomachicis prosunt, si illotæ edãtur. Semẽ assiduas in somno imaginationes libidinosas cõpescit, & venerẽ repellit. Ipsæ verò frequentius in cibo sumptę oculorũ claritati officiunt: inflammationibus & ignib. sacris opitulantur. *Matth.* Earundẽ succus fronti, & temporib. illitus, febrientibus tum somnum cõciliat, tũ capitis dolores mulcet: testiculis illitus nocturnas pollutiones cõpescit, & seminis profluuiũ, addito caphuræ momento, sed venerẽ restinguit: Seminis cremor vrinæ ardorib. opitulatur; cauendus aũt lactucarum vsus suspiriosis, sanguinẽ excreãtibus, pituitosisq;: sed ijs maximè, qui procreandis liberis dant operam.

LACTVCA florescens. Italis, *Lactuca fiorita.* Germanis, Lattich mit der Blüt.

LACTVCA FLORESCENS.

FORMA.

Folia, quæ ad terram ſunt exoleta paucioraque ſpectantur, caulis illi brachiatus paruis foliolis, ipſisque acuminatis refertus, floribus melinis nõ magnis, qui in pappos euaneſcunt. *Matth.*

LOCVS.

Scatent ea horti ferè vniuerſi in fine Æſtatis. *Matth.*

QVALITATES.

Amaro percipitur guſtu: quam ob cauſam abſtergendi facultate nõ vacat, & præſertim lacteus eius ſuccus. *Matth.*

VIRES.

Lacteus caulium liquor oculorum argemas, & maculas delet, & vitia cutis emendat. *Matth.*

LACTV-

LACTVCA syluestris, Græcis, Θριδαξ ἀγρία. Italis, *Lactuca saluatica.*

LACTVCA SYLVESTRIS.

FORMA.

Matth. Syluestris Lactuca folio exit oblongo, hyeracij maioris modo per ambitum laciniato, candidiore, graciliore, asperioreque quàm domesticæ, quinetiam aculeato, post quam caulē ediderit, amaro gustu. Caulem mittit florescentis domesticæ quadantenus similem, & flores pariter similes.

LOCVS.

Idem. Nascitur in aruis & incultis locis.

QVALITATES.

Matth. Abstergit eius lacteus succus, & somnum conciliat, soporiferus etiam est, prouocat, & deijcit.

VIRES.

DIOSC. Lacteus eius liquor aquam per aluum eijcit, si ex mulso bibatur duorum obolorum pondere: argemas, caliginesque repurgat, oculis instillatus: illinitur efficacius cum lacte muliebri adustionibus: somnum allicit, doloris leuamentum præstat, menses trahit, & contra scorpionum, & phalangiorum ictus bibitur: semen satiuæ modo libidinum imaginationes in somno amolitur, ac Venerem arcet.

CENSVRA.

Non desunt Pharmacopæi, qui è syluestri lactuca aquas per alembicum parant, quam deinde pro Intybi aqua vendunt, decepti superiorum myropolarum inscitia.

GINGIDIVM, Græcis, Γιγγίδιον. Italis, *Gingidio*.

GINGIDIVM.

FORMA.

Est gingidium pastinacæ syl-uestri haud absimile, amarius tamen, caule ramoso, rotundo, sesquipedali, striato, subnigricante, geniculatoque, vmbella in cacumine alba, minoribus circumquaq; comantibus folijs: ipsisque laciniatis. E florib. semen prodit, quo maturescẽte, vmbella in sese contrahitur, vt in pastinacam, & tactu glutinosa percipitur, radicem habet candicãtem, spithamæ longitudine, subamaro sapore. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Copiosum in Syria nascitur, vnde in Italiam aduectum semen, iam seritur in hortis. *Matth.*

QVALITATES.

Sicuti gustu amaritudinem & adstrictionem præfert, sic temperamento quoque ipso caliditatem, & frigiditatem: secundum verò vtranque qualitatẽ desiccatorium est, sed stomacho amicum, vt pote non paruam obtinens adstrictionem, quamobrem non admodum conspicuam caliditatem possidet: secundo autem recessu desiccat. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

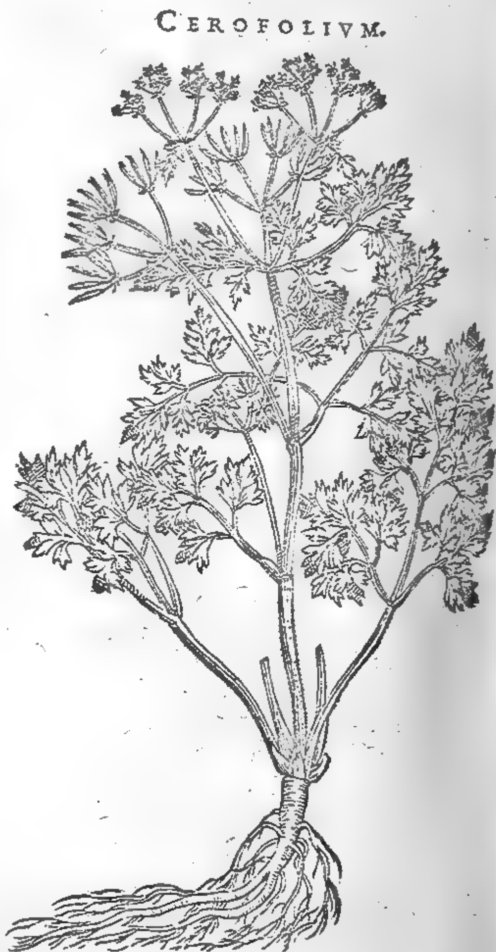
Olus hoc crudum, coctum, conditumque estur magna stomachi vtilitate, vrinam cit. Decoctum ex vino haustum vesicæ vtilis est. Perspicuum verò est, quod hæc herba medicamentum potius, quàm alimentum est, quippe quę adstrictionis & amaritudinis non obscurè, nec exiguè particeps est. DIOSC. *Gal. 2. de alim. fac.*

CENSVRA.

Eorum sententiæ minimè subscribendum est, qui volũt vulgare cerofolium legitimum esse gingidium.

CEROFO-

CEROFOLIVM, Græcis, χαιρέφυλλον. Italis, *Cerofoglio*. Germanis, Körffel/sine Kerbelkraut. Gallis, *Cerfueil*.

CEROFOLIVM.

FORMA.

Matth. Fragilis ac tenera eſt planta, ſenis ab vno pediculo emergentib. folijs, vulgaris petroſilini modo per ambitum inciſis. Caulibus ſeſquipedalibus, pinguibus, ſubrufeſcentibus, geniculatis: Vmbellam in ſummis caulib. gignit, floſculis albis ſtipatam, è quibus tenuia, rectaq; exeunt cornicula in racemi ferè modum, ex vno petiolo emergentia, in quibus ſemen longiuſculum concluditur, pullo colore. Radix illi breuis in plures diuaricata fibras.

LOCVS.

Idem. Seritur paſſim in hortis.

QVALITATES, ET VIRES.

Matth. Tota planta dulcis eſt, & odorata acriuſculo quodã accedente ſapore, vix ferè ſenſibili: quo fit vt alijs oleribus addita, ea guſtui grariora reddat. Eſtur cruda in Acetarijs, vnà cum alijs plantis ad hoc idoneis, ac etiam cocta cum beta alijſque oleribus.

CENSVRA.

Qui hanc Myrrhim eſſe autumant, non diligenter eius notas expenderunt.

VISNA-

VISNAGA, Italis. *Visnaga*.

VISNAGA.

FORMA.

Facie pastinacam agrestem *Matth.* eo vsque refert, vt rectè dici possit, Pastinaca syluestris maior. Nam caulium crassitudine, longitudineque: quin etiã vmbellæ magnitudine, vulgarem syluestrem Pastinacam superat.

LOCVS.

Nascitur copiosa in Syria: *Idem.* etiam nunc seritur in hortis in Italia.

QVALITATES, ET VIRES.

Eadem omnia potest, quæ *Idem.* syluestris pastinaca.

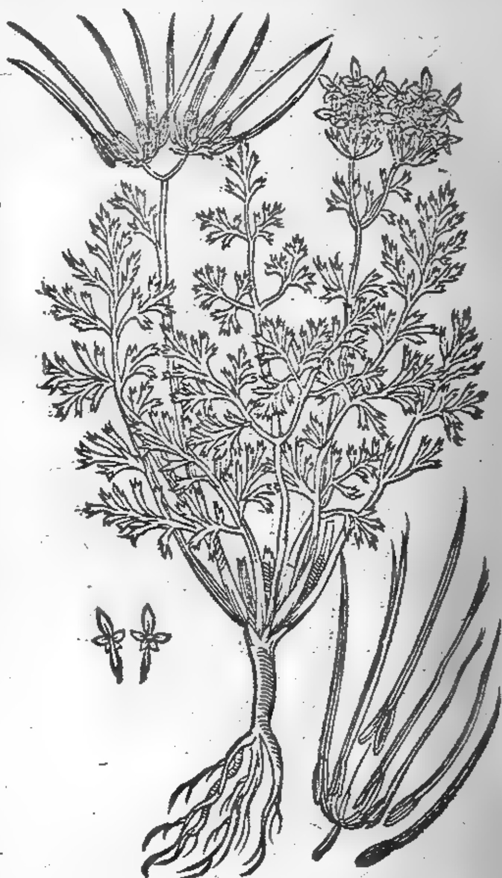
CENSVRA.

Non desunt, qui hanc plantam Gingidium esse credunt: Sed proculdubio falluntur.

PECTEN

PECTEN veneris, Italis, *Pettine di Venere*. Germanis, Wildt Moren.

PECTEN VENERIS.

FORMA.

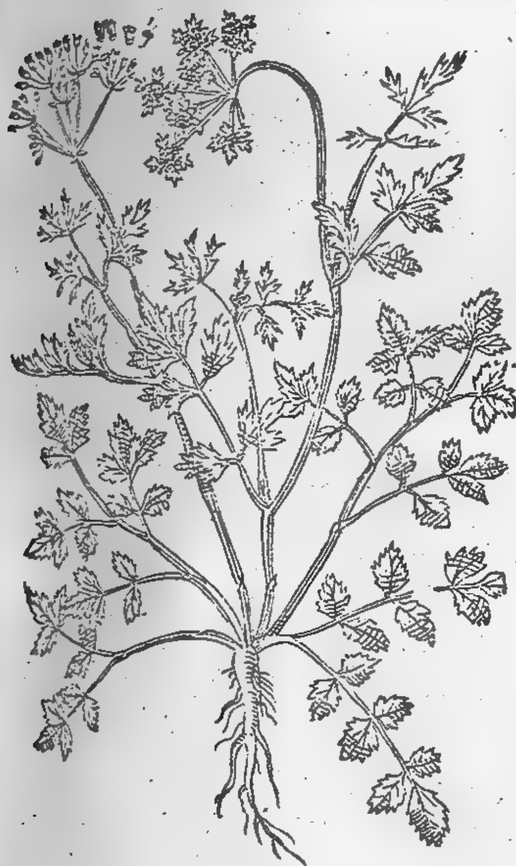
Matth. Radice nititur candida: cauliculis pedalibus: folijs Anthemidis proximis, exilibus: floribus albis, emergentibus, turmatim ab eodẽ capitello compluribus acuminatis rostellis, inter se disiunctis, quæ pectines ferè referunt, quibus linum mulieres concinnant, siue pectunt.

QVALITATES, ET VIRES.

Matth. Huius radix cum malua tusa, corpori infixa extrahit: Eadem cum herba, & floribus calefacta, cum albo meraco, & butyro, additis petrosilini folijs pubiq; adhibita, remorantem vrinam elicit.

CAVCALIS, Græcis, *Καυκαλίς*. Italis, *Petrosello saluatico*. Gallis, *Persil sauuage*.

CAVCALIS.

FORMA.

Caule exit dodrantali, & sæpe maiori, dauci, aut pastinacæ simili, subhirsuto, folijs apio similib⁹. sed quæ in caule, ac ramis sunt, fœniculi modo per extrema multifidis, hispidisq́;, candida in cacumine vmbella. Semine odorato, Radice pastinacæ. *Diosc. Matth.*

LOCVS.

Prouenit in campestribus, inculto præsertim solo. *Idem.*

QVALITATES.

Gustu ac viribus Dauco similis est: nam excalfacit, vt illi *Gal. 7. simp. me.*, & pariter desiccat. Apit, prouocat, abstergit, attenuatq́;. *Matth.*

VIRES.

Cruda, coctave oleris modo estur. Vrinam cit. Cordis affectibus auxiliatur. Epotus succus calculos, & arenas pellit, & iocinoris, lienis, renumq́ue pituitas attenuat: Semen haustum oculorum aciem acuit, & menses fœminarum trahit. Datur viris contra seminis profluuiavna cum aspleno, & viticis semine. Steriles prolificas facit, assidue ex vino potum: præstat aduersus Trigonis, Draconis, & Scorpionis marini ictus, vulneri illitus. Herba tota ex aceto mansa, & vomitione reddita aluum purgat, appetitum languentem excitat, nauseæ fastidia discutit. Melancholicos iuuat, tum herba ipsa in cibis sumpta, tum eius succus epotus, tum semen, tum totius plantæ decoctum: proinde datur vtiliter quartanarijs, scabiosis, & gallica lue affectis. *Diosc. Matth.*

ERVCA, Græcis, εὔζωμον. Mauritanis, *Lergir, seu Giargir*. Hetruscis, *Ruchetta*. Cæteris Italis, *Rucola*. Germanis, Weiß Senff. Hispanis, *Oruga, & Aruga*. Gallis, *Roquette*.

ERVCA.

GENERA.

Matth. Duum est generum, Satiua, & sponte nascens.

FORMA SATIVÆ.

Satiua folijs exit oblongis, profunde laciniatis, Sisymbrij aquatici modo: sapore acri, & amariusculo: caule sesquipedali, floribus in cacumine albicantibus: semine in tenuibus corniculis concluso. Radix illi alba, tenuis, & acri, vt herba gustu.

LOCVS.

Idem. Seritur passim copiosa in hortis.

QVALITATES.

Gal. 2. de alim. fac. Excalfacit per quàm manifestè, adeò, vt nō facilè, atque adiunctis lactucæ folijs edatur, siccat, attennat, aperit, incidit, flatus pellit, & extergit.

VIRES.

DIOSC. Eruca in cibis sumpta, genitale semen auget, & venerem excitat: concoctioni prodest, aluo per quàm accommodata. *Gal. ibid.* Semen potum muris aranei morsibus medetur, ventris tineas necat, lienemq; extenuat. Tritum, & ex melle illitum nigras vulnerum cicatrices ad candorem reducit. *Matth.* Cum melle verò vitia cutis in facie emendat, & lentigines emaculat.

ERVCA

ERVCA syluestris, Græcis, εὔζωμον ἄγριον. Italis, *Ruchetta gentile, & Rucola saluatica.* Germanis, Wild Weiß Senff. Gallis, *petite Roquette, & Roquette sauuage.*

ERVCA SYLVESTRIS.

FORMA.

Folijs prouenit satiuæ angustioribus, ac magis laciniatis, gustu acriori sapidiorique: caulibus numerosis: floribus luteis: corniculis in vniuersa ferè planta copiosis, sursum spectantibus: semine sinapi simili, acri, & amariusculo. *Idem.*

LOCVS.

Prouenit spontè locis aridis, adeo, vt in muris quoque nascatur. *Idem.*

QVALITATES.

Magis excalfacit, siccat, attenuat, aperit, incidit, extrahit, extergit, prouocat, quàm satiua. *Idem.*

VIRES.

Ea omnia præstare potest quæ satiua, valentius tamen. DIOSC. *Matth.* Cocta, & deuorata infantium tussi medetur, addito saccharo. Tradidere quidam, tria syluestris erucę folia, sinistra manu decerpta, illicoq; deuorata, aurigi-nosos sanare.

OCIMVM, Græcis ὤκιμον. Italis, *Basilico*. Mauritanis, *Berendaros, & Bedarog*. Germanis, Basilien/& Basilgram. Hispanis, *Albahaca*. Gallis, *Basilic*.

OCIMVM.

GENERA.

Matth. Tria ocimi habentur genera omnibus cognita.

FORMA.

Matth. Primũ quod maius vocant, folia mittit Amarantho longè maiora, lata, oblonga, crassaq;, Citreæ mali quadantenus æmula; flores spicatos, albo colore, è quibus semen gignitur subnigricans. Tota planta suauiter spirat.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis, & fictilibus.

QVALITATES.

Gal. lib. 8. simp. me. Excalfacit secundo ordine, habet quoq; recrementitiam humiditatem, quare esui minime idoneum iudicatur: pellit, aperit, prouocat.

VIRES.

DIOSC. Copiosiore cibo oculorum aciem hebetat, aluum emollit, flatus mouet, vrinam pellit, lac euocat, ægre tamen conficitur. Illitum cum hordeaceæ farinæ polline, ex aceto, & rosaceo, pulmonum inflammationibus auxilio est. Draconis marini, & scorpionum ictibus per sese prodest, & cum vino albo odorato oculorum doloribus. Succus instillatus, caliginem oculorum abstergit. Semen potum datur vtiliter insanientibus, ægrè mingentibus, inflatisq;. Naribus haustum sternutamenta mouet, sed oculos comprimere oportet cum sternutamentum vrget.

Matth. Additur in Antidotis, quæ ad cordis affectus parantur.

OCIMVM alterum siue medium, Græcis, ὤκιμον ἕτερον. Italis, *Basilico mezzano*.

OCIMVM SECVNDVM.

GENERA.

Duum est generum, odore tantum differentium. *Matth.*

FORMA.

Folijs exeunt maioris similibus, sed duplo minoribus. odore in altero quidē plebei ocimi, in altero verò citrei mali, adeo simili, vt nulla sit odoris differentia. Proinde hoc citratum Arabes vocauere. *Idem.*

LOCVS.

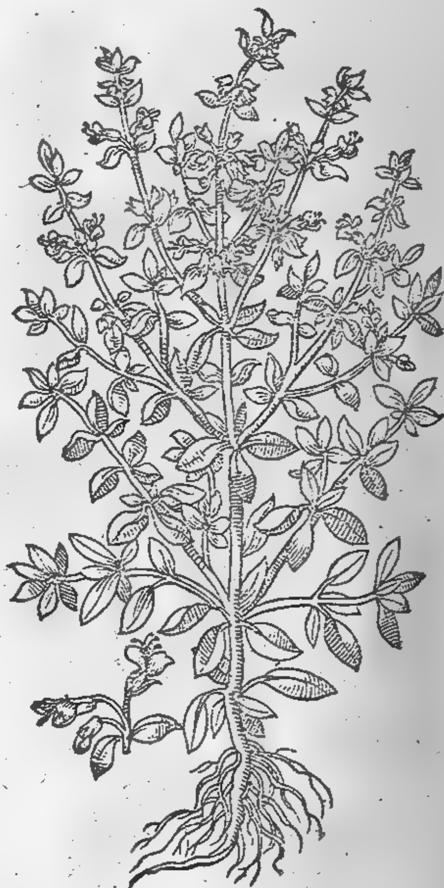
Seritur, & hoc in hortis, & fictilibus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Ea omnia præstare potest, quæ maior. *Idem.*

OCIMVM minus, siue tertium, Græcis, ὤκιμον μικρότατον. Italis, *Basilico gentile.*

OCIMVM MINVS.

FORMA.

Serap. Folijs constat paruis, odore cæteris fragrantiore, quare Mauritanis ocimum Caryophyllatum nuncupatur.

LOCVS.

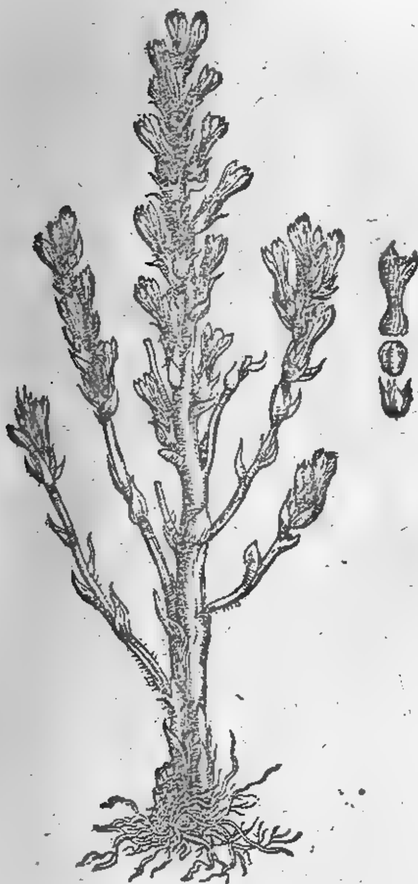
Matth. Seritur, & hoc in hortis, & fictilibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Quanto cæteris est odoratius, tantò quoq; ad omnia efficacius.

OROBANCHE, Græcis, ὀροβάγχη. Italis, *Orobanche.* Officinis, *Cauda leonis.*

OROBANCHE.

FORMA.

Cauliculum edit asparagi instar, sine folijs, in cacumine hypocistis faciem referẽtem, subrubeum, hirsutum, mollem, pinguem, fistulosum, sesquipedalem. Flos illi subalbicans, hirsutus, è calyculis prodiens: Radix fungosa, digitali crassitudine, breuiq; DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in segetibus, inter legumina, in campestribus, in pratis: secus itinera, & prope sepes. *Idem.*

QVALITATES.

Est frigidæ, siccæq; naturæ in primo ordine. *Gal. lib. 8. simp. me.*

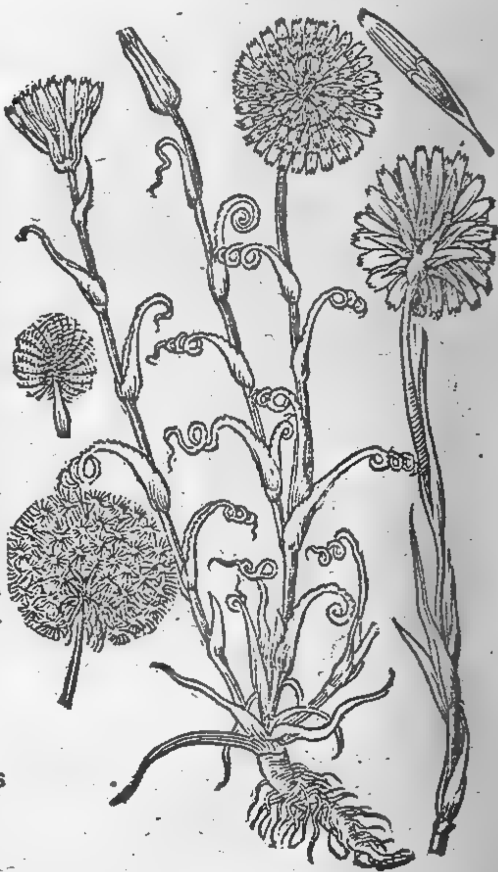
VIRES.

Estur vt olus asparagi modo, legumentis addita concoctionem accelerare creditur. DIOSC.

Hæc planta à nonnullis herba tora vocatur, quod vaccæ ea deuorata illico taurum admittere soleant. *Matth.*

BARBVLA hirci, Græcis, Τραγοπώγων. Italis, *Barba di becco.* Hetruscis, *Sassefrica.* Germanis, Bocksbart/Josephsblumen. Hispanis, *Barba de Cabron.* Gallis, *Barbe de bouc.*

BARBVLA HIRCI.

GENERA.

Matth. Duum est generum, alterum flore aureo, alterum purpurascente.

FORMA.

Primum genus folijs exit Croci latioribus, ac longioribus, floribus aureis, magnis, è calycibus prodeuntibus. Hi sereno cœlo fatiscunt, nubiloso autem contrahuntur, occluduntur͂q;, concluso calycis vertice. barba dependet incana, prolixaq;, inde illi nomē. E floribus papposum oritur caput, in quo semen continetur oblongum. Radice nititur longa, alba, dulci, iucundaq;, qua vtimur nos in acetarijs.

LOCVS.

Idem. Prouenit copiosa in pratis ac etiam saxosis locis.

QVALITATES.

Idem. Radix excalfacit, ac etiam primo ordine humectat.

VIRES.

Idem. Glutinat hæc recentia vulnera si foliorum succus vel etiam stillatitia aqua in splenijs admoueatur. Estur quoq; in cibis.

BARBV-

BARBVLA hirci altera, Græcis, Τραγοπώγον ἕτερον. Italis, *Barba di Becco porporea.*

BARBVLA HIRCI ALTERA.

FORMA.

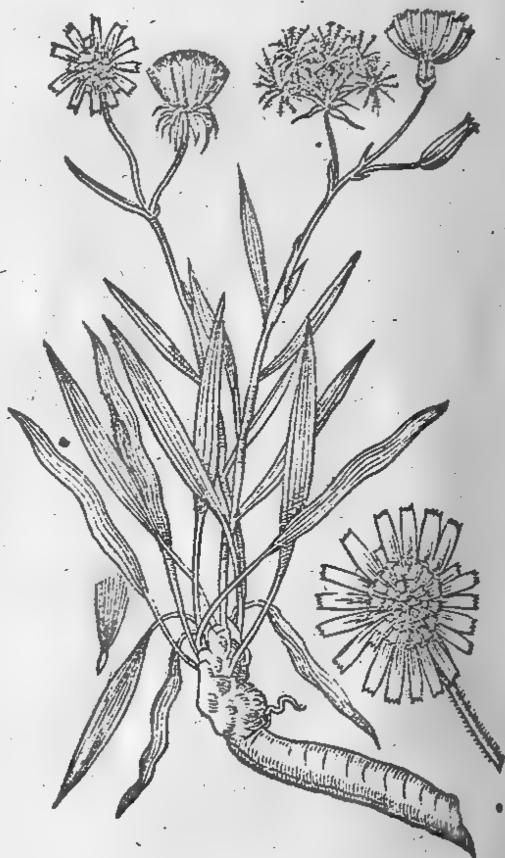
Prodit hæc folijs alteri similibus, aut paulò latiorib⁹, & numerosiorib. robustioribusque: caule quoq; simili, geniculato, cõspicuis propè genicula alis, è quibus rami prodeunt. Flores mittit in cacumine purpurascẽtes, minores tamen quàm in altera, radiantib. circumquaq; calycis apicibus in stellæ ferè modum. Radice quoque firmatur grandiore, robustioreque, lacteo succo referta, non quidem vt in altera dulci, sed adstringenti, & amariusculo. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Radicis lacteus succus adstringit, cohibet, firmat, & modicè abstergit, esui tamẽ inidonea est. *Idem.*

SCORZONERA, siue Scurzonera, seu Viperina. Italis, *Scorzonera*.

SCORZONERA HISPANICA.

FORMA.

Matth. Folia fundit hęc plāta Tragopogono (cuius procul dubio species est) longè latiora, & quæ solo ꝓpinquiora sunt per ambitum sinuata, longo, pressoque pediculo, à radice prodeuntia, humique accubantia. Caulem edit sesquidodrantalem, & sæpe maiorem, teretem, geniculatum, in quo folia angustiora, minoraque spectantur. Flores profert aureos, Tragopogono adeò æmulos, vt alterū ab altero vix cognosci possit. Hi flaccescentes in papposum mutātur orbem, in quo semen continetur Tragopogono simile. Radice nititur sesquidodrantali pollicari crassitudine, raris adnatis fibris, vegeta, tenera, fractu facili, alba intus pulpa, lacteo succo prægnante, dulci, & gustatu iuçunda. Floret æstate.

LOCVS.

Idem. Nascitur in syluis, vliginoso solo, ac etiam alibi.

QVALITATES ET VIRES.

Matth. Foliorum, radicúmve succus datur præsentaneo remedio potandus aduersus viperarum, cæterorumque venenosorum animalium ictus, quinetiam ad quoscunque pestiferos morbos. Radix recens, sicca, aut saccharo cōdita, quotidie deuorata, pestilentiæ contagia arcet, & venenis quibuscunq; resistit. Datur eadem, aut eius succus vtiliter quoque comitialibus, cardiacis, vertiginosis, animi deliquio, cordisq; tremore, aut pulsu laborantibus: commanducata per se radix, tristitiam discutit. Lacteus radicis succus, oculorum nubeculas delet. In summa tota planta, magni est ad omnia vsus.

ORNITHOGALVM, Græcis, ὀρνιθόγαλον. Italis, *Ornithogalo.* Gallis, *Chourles.*

ORNITHOGALVM.

*GENERA.

Habentur plures varietates Ornithogali, ex quibus duas hic depictas exhibem⁹.

FORMA.

Primũ folia habet aliquot tenuia, angusta, longa, mollia, per medium eorũ lactea discurrente linea, in terram strata, complectentia imum cauliculi sesquipedalis, & plerunq; breuioris, teneri, cui adnascuntur aliquot ramuli vel pedunculi sustinentes nineos intus flores, foris herbaceos, è quibus vascula fiunt sexangula, continentia semina compressa nigri coloris. Radix bulbosa, cãdida, bulbulos paruos adhærẽtes habet. Alterum maius est, & folia longitudine cubiti, latitudine digiti infima parte cingunt caulem vnicum robustum, rotundum, cubitalem aut maiorem, pluribus ornatũ florib⁹, qui mediam ferè partem caulis occupant, & formam spicæ efficiunt, singulis similimis iam dicto Ornithogalo, intus albis, foris herbaceis cum apicibus intus luteis. Radix bulbosa similis est Cæpæ, magna, candida, vt prioris Ornithogali.

LOCVS.

Abundat his Italia, & prope Monspelium quoq; inter segetes proueniunt.

QVALITATES ET VIRES.

Coquitur cum pane vt Melanthium. Radix cruda coctáve mãditur, est enim dulcis & suauis.* DIOSC.

TRASI,

TRASI, ita Veronensibus appellati. Venetis, *Dolzolini, & Trasi dicuntur.*

TRASI.

FORMA.

Matth. Folijs exeunt longis, in cacumine mucronatis, Cyperi modo, quem quidem planta tota plurimũ ęmulatur. Caules enim edit cubitales & angulosos, in quorum cacumine folia exiliora, in stellę modum radiantur. Inter quę flores spectantur spicati, subfulvescentesque. Radices habet numerosas, è quibus globuli dependent bulbosi, oblongi, subrufescentes, fabarum magnitudine, ac etiam grandiores, alba, dulciq; intus medulla castanearum sapore, scabro putamine.

LOCVS.

Idem. Nusquam proueniũt sponte in Italia, nisi in agro Veronensi.

QVALITATES.

Idem. Excalfaciunt, & humectant ordine primo, leniunt, læuigant, emolliunt.

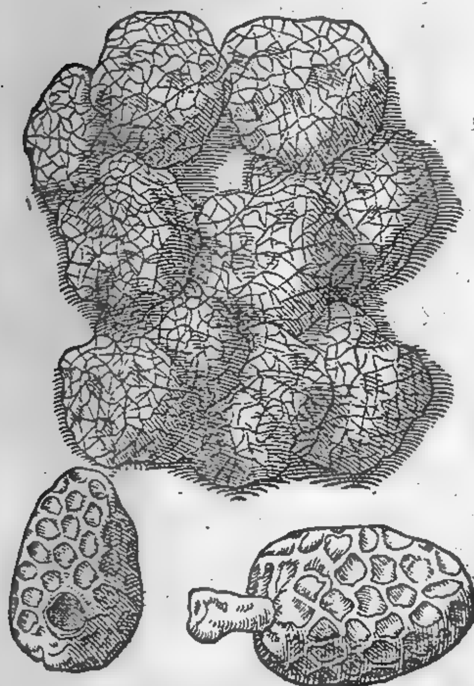
VIRES.

Idem. Radicum bulbosarum cremor lacteus, pectus, & pulmones expurgat haustus, quo fit, vt tussientibus opem non modicam præstet. Tunduntur ergo radices, maceranturque carnium iure, & deinde per linteolum exprimitur cremor, quem etiam recentiorum nonnulli venereis potionibus admiscent. Præstat idem haustus ad vrinæ ardores, & præsertim si melopeponum, cucurbitarum, & cucumerum semen addatur. Veronenses, pro bellarijs ijs radicibus vescuntur, sed flatus excitant.

TVBERA.

TVBERA, Græcis, ὕδνα. Mauritanis, *Ramech, Alchamech, Tamer, & Kema.* Italis, *Tartufi, & Tartufole.* Germanis, Hirschbrunst. Hispanis, *Turmas de tierra.* Gallis, *Truffes, siue Truffles.*

TVBERA.

GENERA.

Duo in agro Romano reperiuntur genera: quorũ alteri cãdida pulpa, alteri pulla subest. Habent & alia genera, sed ignobilia & esui ingrata. *Matth.*

FORMA.

Rotũdæ radices (si rectè radices appellari debent) tubera sunt, sed omnino inæquales, nigro, ac scabro, putamine, sine folijs, ac sine caule, nullis quoque adnatis fibris, insipida intus pulpa: cũ alba (vt prædiximus) tum etiã nigra. *Ad Tubera etiam sunt picti isti fungi qui vocãtur fauaginosi, q in Germania Verno tempore sunt in delitijs, vulgo Morchel nominantur.* *Idem.*

LOCVS.

Abũdat Tuberib⁹ optimis Hetruria. Atqui alijs in Italiæ locis copiosa pueniũt sitientibus locis, ac sabulosis, fruticosisque. *Idem.*

QVALITATES.

Nullam euidentem habent qualitatem, qui ergo ijs vtuntur ad excipienda condimenta tanquam materiam habent, ceu alia qualitatis expertia. *Gal. 2. de alim. fac.*

VIRES.

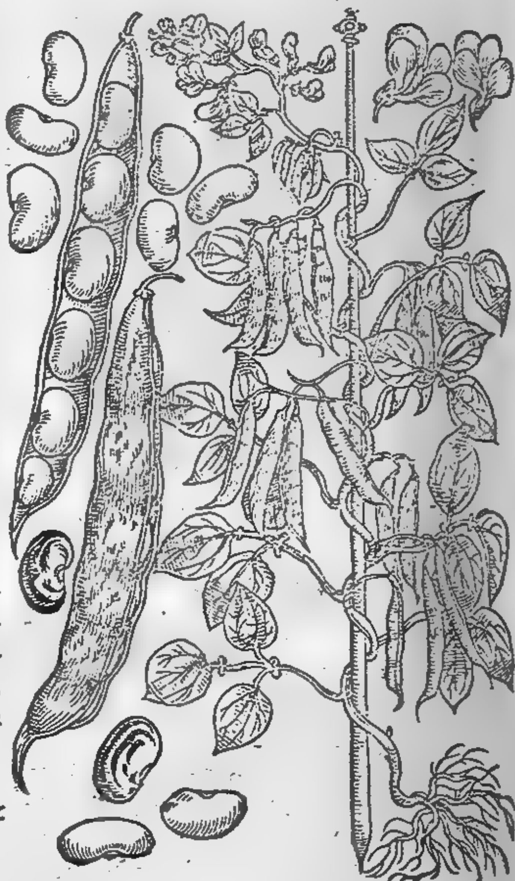
Terrena magis, quam aquea sunt, omniq; prorsus sapore expertia: Atrabiliarios, & crassos gignunt humores, magis quàm cætera ciborum genera, quo fit, vt frequenter deuorata apoplexiam, aut paralisim excitent. Sunt & concoctu contumacia, & ventriculum agrauant. Expetuntur magnatibus in cœnis, bellariorum vice: quin etiam ijs, qui putant venerem ijs deuoratis cum pipere excitari. *Auicen. Matth.*

APPENDIX.

Tubera re vera, radices non sunt. Nullas enim fibras adnatas habent, nec sata vnquam proueniunt, nec etiam terræ cohærent, itaque terræ callum potius sunt appellanda, & in fungorum potius, quàm radicum genere recensenda.

SMILAX hortensis, Græcis, *Σμίλαξ κηπαία, ὁ καρπὸς, λόβια.* Mauritan. *Lubia.* Italis, *Smilace delli horti, & fagiuolo Turchesco.* Germanis, Welsch Bonen/ Windbonen/ Sprenckel Bonen. Hispanis, *Feyones.* Gallis, *Fasolz de Turquie, & Faines peintes.*

SMILAX HORTENSIS.

GENERA.

Matth. Varia Smilacis hortẽsis habentur genera (Phaseoli hortenses sunt seminum diuersitate differẽtes) quidam enim candidi, alij rubescẽtes, nonnulli melini, plerique diuersis, varijsque maculis infecti, reperiuntur.

FORMA.

Matth. Hortũ planta tota ferè facie vulgaribus fasiolis persimilis visitur, peculiariter antẽ differt in siliquarum & seminũ magnitudine, quæ omnia in hortensibus maiora, latioraque spectantur, differunt etiam caule. Hortensium enim planta arbores scandit, smilacis asperæ modo, itaq; sequaci sarmentorum, clauicularumq; reptatu, testudines, attegias, pergulas, & tabernacula conuestit.

LOCVS.

Idem. Seritur passim in hortis, & viridarijs.

QVALITATES.

Auicen. Excalfaciunt semina, & humectant ordine primo.

VIRES.

Matth. Semina in cibum sumpta magis inflãt, & ventriculo laborem faciunt, quàm vulgares fasioli, copiosiusque semen generant, & venerem stimulant, præsertimque cum longo pipere, galanga, & saccharo asperguntur, quod quidem longè valentius præstant, si ex lacte bubulo pingui elixentur: cornicula dum tenerrima sunt, elixa perbelle in acetarijs veniunt, aluum emolliunt, & pectus dilatant.

APHA-

APHACA, Græcis, ἀφάκη. Arabibus, *Aphaki, Apaki, siue Albikia.* Italis, *Aphaca.* Germanis, Wilde Wicken/& Vogels Wicken. Gallis, *Vesse sauuage.*

APHACA.

FORMA.

Folijs est tenuibus, siliquis lenticulæ maioribus, in quib⁹ terna, quaternáve semina nigra continentur. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur non solùm sponte inter segetes, sed etiã à quibusdam seritur ad columbarũ saginam. *Matth.*

QVALITATES.

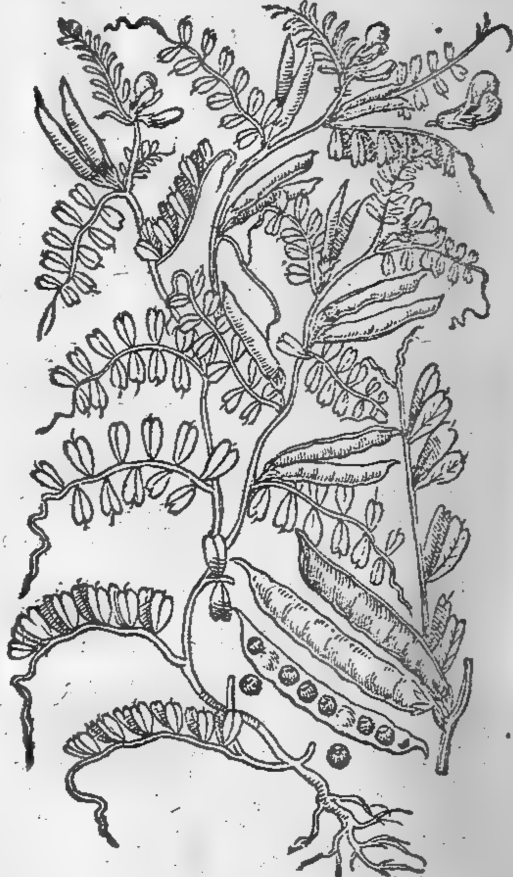
Semen viciæ modo amarũ est, & terrenæ essentiæ, ideoque abstersoriæ est facultatis, adstringendi quoque vim habet. *Idem.*

VIRES.

Seminis farina vino subacta, illinitur vtiliter ad serpentium, & quadrupedum quorumcunq; morsum: melle excepta, & illita, lentigines, varos, & cætera cutis vitia delet: torrefactum semen, stomachi, aluique fluxiones sistit, si fresum lentis more decoquatur, sed melancholicos humores gignit. DIOSC.

VICIA.

VICIA, Græcis, Βίκιον. Italis, *Veccia.* Germanis, Wicken. Gallis, *Vesse.*

VICIA.

FORMA.

Matth. Folia mittit aphacæ angustiora, in acutum desinentia, corniculis oblõgis, teretibus, nigro semine stipatis, Orobi magnitudine: caulem edit bicubitalem, qui clauiculis è ramusculorũ summitatibus prodeuntibus, segetibus sese implicat.

LOCVS.

Idem. Oritur sponte in aruis inter segetes, & seritur quoq; ad columbarum, aliorumque volucrum saginam.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, & siccat, mundat, abstergit, & adstringit.

VIRES.

Non differt ab Aphaca, peculiariter autem vrinam ciet, & tabidos iuuat, si ex ptisana frequenter sumatur.

PORRVM, Græcis, Πράσον. Mauritanis, *Curat*, *seu Kurat*. Italis, *Porro*. Germanis, Lauch. Hispanis, *Puerro*. Gallis, *Porreau*.

PORRVM.

GENERA.

Duum est generum: capitatum, Græcis, κεφαλωτὸν dicitur, & Sectile. *Matth.*

FORMA CAPITATI.

Capitatum folijs prouenit allio latioribus, longioribúsque, carinatis, & in acumen desinentibus. Ceruix illi longa, bulbosaq;, candicans, crassiori capite, numerosis radicibus, ipsisq; tenuibus, & capillatis: tunicis quoque numerosis conglomerato. Bimum in caulem prosilit cæpæ modo, longum, cauumque, floribus in cacumine in orbem congestis, semine nigro, cæpaceo simili. *Matth.*

LOCVS. *Idem*

Seritur in hortis.

QVALITATES.

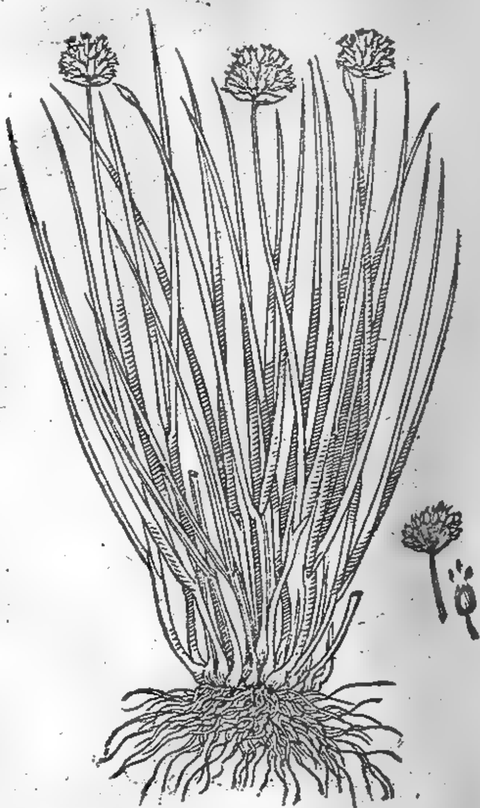
Corpus excalfacit, crassos humores extenuat, glutinososq; incidit. Inflat, noxium succum creat, tumultuosum somnium parit. *Gal. 6. de alim. facul.* DIOSC.

VIRES.

Vrinam ciet, aluum mouet, oculorum aciem hebetat, menses pellit, sed lædit exulceratam vesicam, renésque, cum ptisana verò coctum, esu, pectoris vitia extrahit. Coma in aqua maris, & aceto cocta, in desessionibus ad præclusiones, & duritias vuluæ vtilis est. Semen acrius est, & quandam adstrictoriam vim habet, quare cum aceto, & thure, sanguinis profluuia sistit. Venerem stimulat. valet contra omnia thoracis vitia: arteriam esu purgat, sed si assiduè estur, visus obscuritatem inducit, stomacho aduersatur, succus cum aceto aut thuris polline, lacte, aut rosaceo vtiliter aurium doloribus, & sonitui instillatur. Semen veteres sanguinis reiectiones cohibet, duarum drachmarum pondere cum æquali baccarum myrti quãtitate potum. Illinuntur decocta folia ad tumentes, dolorificásq; hæmorrhoidas. Eadem melle subacta illinuntur ad venenosorum omnium ictus. caput cum ceruice ex melle delinctum præstat ad omnia pectoris, & arteriæ vitia. sumitur sub cineribus tostum, ad fungorum venena, Idem crapulam, & ebrietatem discutit. DIOSC. *Matth.*

Matth. PORRVM sectile, Græcis, Πράσον τμητὸν. Italis, *Porro minore.* Germanis, Schnittlauch/ *siue* Fleischlauch.

PORRVM SECTILE.

FORMA.

Idem. Non differt à Capitato, nisi quod capite sit tenuiore, ac etiam ceruice.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis.

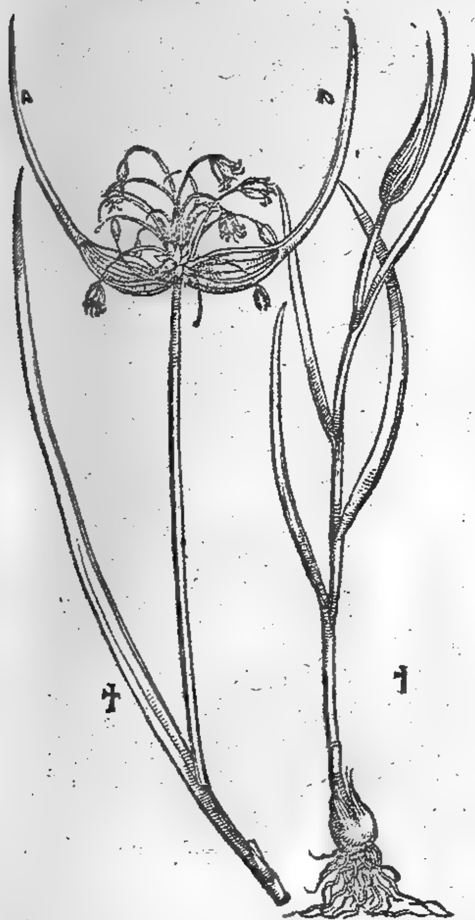
QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Ea omnia præstare valet, quibus capitatum pollere diximus.

AMPELO-

AMPELOPRASVM, Græcis, ἀμπελόπρασον. Mauritanis, *Nabati.* Italis, *Porro saluatico, & Porandello.* Germanis, Wilder Lauch. Hispanis, *Ayos, & Puerros de las vinhas.* Gallis, *Porree de Chians, siue Porreau sauuage.*

AMPELOPRASVM.

FORMA.

Ampeloprasum porri faciem repręsentat, sed folijs, ceruice, capiteq; longè minoribus, & ad mandendum durius, acriúsque. *Matth.*

LOCVS.

Oritur sponte in Vinetis, vnde illi nomen, secus sepes, & in agrorum marginibus. *Idem.*

QVALITATES.

Acrius, & siccius satiuo habetur, attenuat, & crassa incidit, & obstructiones aperit, & prouocat vrinam. *Gal. li.6. simp.me.*

VIRES.

Stomacho magis quàm domesticum aduersatur, plus autem excalfacit, & vrinas, & menses vehementius ciet. Estur vtiliter, atque etiam illinitur ad serpentium morsus. DIOSC.

Lentos, crassósque humores potentius incidit, valentiúsque infarcta organa obstructione liberat. *Gal. ibid.*

CÆPA, Græcis Κρόμμυον. Arabibus, *Basil, seu Bassal.* Italis, *Cipolla.* Germanis, Zwibel. Hispanis, *Cebolha.* Gallis, *Fiboule, & Oignons.*

GENERA.

Theoph. *Matth.* Cęparum genera plura, diuersaq; habentur (vt Theophrastus est autor.) Atqui nos de quatuor tantum generibus scribemus, nempè vulgari, communique, Sectili, Fissili, & Ascalonico.

FORMA VVLGARIS.

Matth. Cæpæ folijs proueniunt longis, fistulatis, teretib⁹, & acuminatis: caule verò cubitali, maiorią;, tubæ faciē præseferēte, inani ac fragili, in cuius summitate, flores exeūt in globum sese stipantes, è quibus semē oritur nigrum, porraceo simile. Radice nititur bulbosa, sessili, rapi rotūdi instar, & inferiorī parte fibrata, sed etiam in his notantur differentiæ. Forma enim alię maiores, alię minores, quædam longæ, quædam rotundæ, quędā verò sessiles proueniunt. Sicut colore rubentes, & subrubētes aliæ, quædam virides, & albæ nonnullę. Quin etiam sapore, vel acerrimę, vel mediocriter acres, aut nihil ferè acredinis habentes.

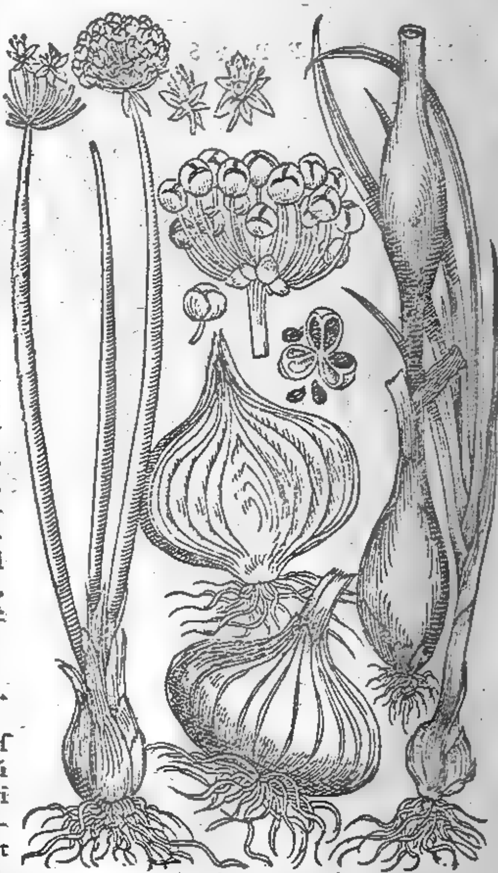
LOCVS.

Idem. Serūtur, trāsplantāturq; in hortis.

QVALITATES.

Gal. 7. simp. me. Cepa excalfacit ordine quarto: Essentia autem eius potius est crassarū partium Porrò si succum eius exprimas, quod reliquū est, terreę admodum est substantiæ, eiusq; calidæ, at succus aqueæ, aëreæque caliditatis.

CAEPA

DIOSC. Longa longè acrior est quàm rotunda, item flaua quàm candida, & sicca quàm viridis, & cruda quàm cocta, omnes tamen mordent, flatus gignunt, appetentiam inuitant, sitim mouent, extenuant & expurgant.

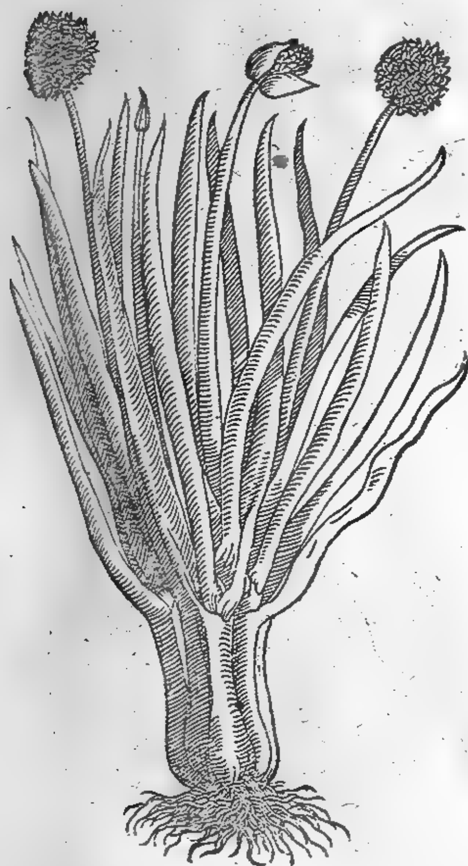
VIRES.

DIOSC. Cæpa repurgata à putaminibus, & in oleo coniecta, & pro balano subdita, hæmorrhoidas, reliquosq; excretionum exitus reserat. Succus ex melle illitus, oculorum hebetudinibus, ægemis, nubeculis, & incipientibus suffusionibus auxiliatur, menses suppressos pellit. Naribus infusus caput purgat, vitiligines sanat, in sole illitus. In auribus sonitum & grauitatem emendat. In alopecijs illitus, capillos reuocat. Largiore cibo deuorata cæpa, capitis dolores excitat, cocta vehementius vrinam pellit. Elixa cum vuis passis, & fico tubercula admota concoquit, & celerrimè rumpit: sub cineribus tosta, belleq; macerata, datur vtiliter ex melle aut sacchavo

Matth. deuorāda anhelosis, asthmaticis, & tussientibus. Eiusdē squama sub feruenti cinere tosta diuturnum capitis dolorem sedat, vbi frustulum eius calidum in dolentis lateris aurem introducatur superasperso rosaceo & laurino oleo, succidaq; addita lana, quæ totam operiat aurem. Succus cum acerrimo aceto mistus, sanguinem è naribus manantem sistit, ijs immissus.

CÆPA sectilis, Græcis, Κρόμμυον τμητὸν. Italis, *Cipolle settiuole.* Germanis, *Matth.* Schnittzwibel.

CÆPA SECTILIS.

FORMA.

Folijs exit, caule, floribus, & semine, vulgaris cæpæ similibus, sed longè minoribus, tenuioribúsque. Bulbis verò, ac ceruice, oblongis, tenuibus, & minimè capitatis, ob idque germinatio tota in folijs, sæpiúsq; retondetur, vt porrum. *Idem.*

LOCVS.

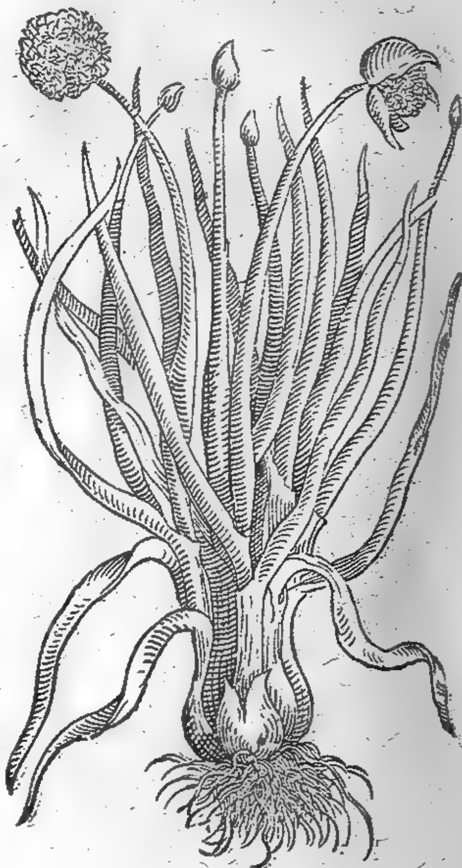
Seritur in hortis ad obsonia, & condimenta paranda. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Iisdem pollet facultatibus, quibus vulgaris cæpa dotatur. *Idem.*

CÆPA fissilis, Græcis, Κρόμμυον σχιστόν. Hetruscis, *Cipolle malige.* Germanis, Schleißzwibel.

CÆPA FISSILIS.

FORMA.

Matth. Facie tota Ascaloniam refert, nisi quod omnibus suis partibus maior spectatur. Bulbi plures ab vna tantum radicum coma oriuntur, longa, tenuique ceruice nitentes, Ascaloniæ modo, sed acredine differentes.

LOCVS.

Idem. Habentur passim in hortis, in Hetruria.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Ea omnia possunt, quæ & cætera genera.

CÆPA Ascalonia, Græcis, Κρόμμυον ἀσκαλώνιον. Italis, *Scalogna.* Germanis, Aschlauch.

CÆPA ASCALONIA.

FORMA.

Folijs prouenit tenuibus, longis, teretibus, fistulosis, in acutum desinentibus, ceruice pariter tenui, bulbis numerosis, ab imo radicum cespite prodeuntibus, paulò nucis auellanæ maioribus, parui fici faciem repræsentantibus, sapore admodum acri, haud tamen ingrato. *Matth.*

LOCVS.

Seruntur Ascaloniæ Cæpæ in hortis ad ciborum condimenta. *Idem.*

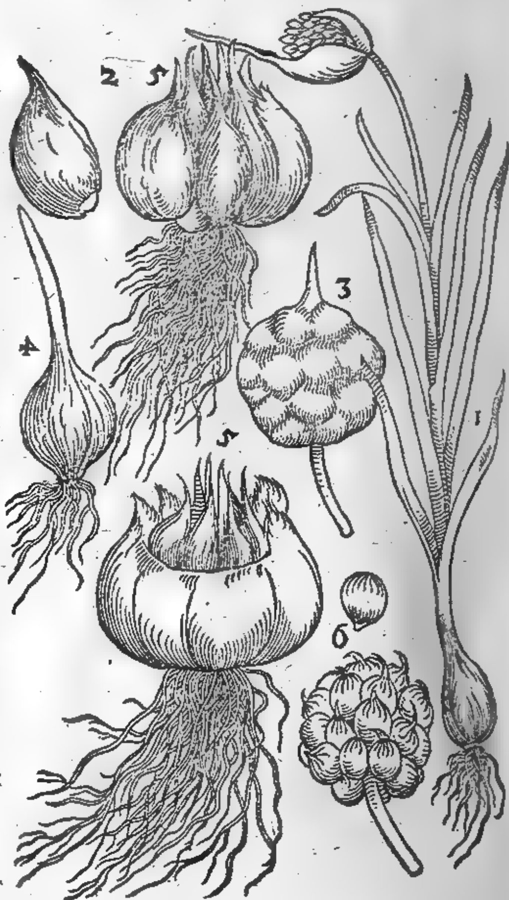
QVALITATES.

Excalfaciunt, & siccant: incidunt, aperiunt, prouocant, deijciunt. *Idem.*

VIRES.

Non solum ea omnia præstare possunt, quæ cætera cæparum genera, sed cibi appetentiam faciunt, vermes intestinorum necant, & caput non adeo lædunt. *Idem.*

ALLIVM, Græcis, Σκόροδον, Pœnis, *Chaum, & Cairin.* Italis, *Aglio, & Aio.* Germanis, Knoblauch. Hispanis, *Ayos.* Gallis, *Ail, & Aux.*

GENERA.

Matth. Duum est generum, Satiuum, & Syluestre. Huius plura sunt genera, nēpe Ophioscorodon, Elaphoscorodon: Vrsinum, & Anguinum alterum.

FORMA.

DIOSC. Satiuum folijs prouenit porro similibus, minoribus tamen, ceruice lōga, capite bulboso, quod pluribus coagmentatur nucleis, siue spicis, sapore acri, sed ori non ingrato, quod autē in Aegypto prouenit singulari, vt porrum capite cōstat, candido, ac minus acre. Syluestre ὀφιοσκόροδον, Græcis vocatum, singulari capite cōstat nullis diuisum nucleis, satiuoq; longè minus, sed odore, saporeq; non absimili. folijs angustoribus, gracili caule, in cuius cacumine flos emicat purpureus, & semen subsequitur nigrum. *Matth.* Huic simile ferè est, quod ἐλαφοσκόροδον, Greci vocant, id est ceruinum Allium. De cæteris inferius dicetur.

LOCVS.

Matth. Satiuum in hortis, & campis seritur. Syluestre verò in collibus, & montibus sponte prouenit.

QVALITATES.

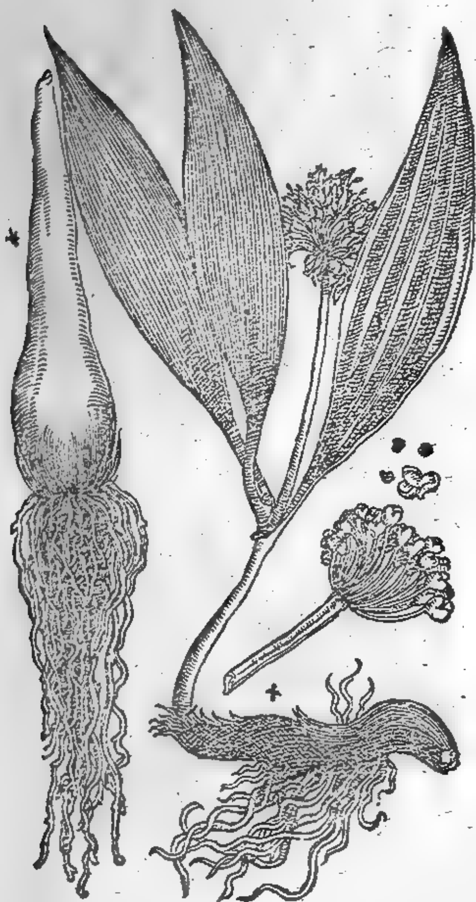
DIOSC. *Gal. 7. simp. me. facul.* Vis illi acris est, mordet, excernit, digerit, pellit, aperit, incidit, prouocat, excalfacitq;, & siccat ordine quarto.

VIRES.

Gal. li. 12. Meth. DIOSC. Aluum turbat, flatus discutit, coli dolores minuit, vbi à flatu prouenerint. Sitim gignit, oculorum aciem hebetat. Latas ventris tineas esu abigit, vrinam ciet. Prodest, contra viperæ, & peculiariter hæmorrhois ictum, ita vt non aliud magis, si cum vino assumatur: præstat quoq; contra rabiosorum morsus, tam illitū, quam potum, vocem clarificat, veterem tussim coctum, crudúmve lenit: Ex origani decocto potum, pediculos, & lendes necat, vitiligines, lichenas, lentigines, manantia capitis vlcera, lepras, & furfures, cum melle, & thure eximit. cum thure, tædaq; decoctum dentium dolorem mulcet in ore detentum. Coma ferue facta, & in desessionibus addita, menses, & secundas extrahit. Hydropicis quoque est vtile, & præsertim Timpanite laborantibus.

ALLIVM anguinum, alpinumue. Græcè, ὀφιοσκόροδον, vel ὀρεοσκόροδον. Italis, *Aglio serpentino, aliquib. Victorialis longa.* Germ. Neunhelm / Naterknoblauch / Siegwurtz Weible.

ALLIVM ANGVINVM.

FORMA.

Folia profert lilio conuallio ferè similia, angustiora tamen, & nigris maculis respersa; quin etiam caulis iisdem inficitur notis, Dracũculi maioris modo, quo factum est, vt à nobis allium Anguinum fuerit appellatum: Ceruice nititur longa: radice bulbosa, inuolucris, vt in croco circũtecta, numerosis inferna parte fibris, vulgaris allij odore, saporeq; prædita. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in Montibus excelsis. *Idem.*

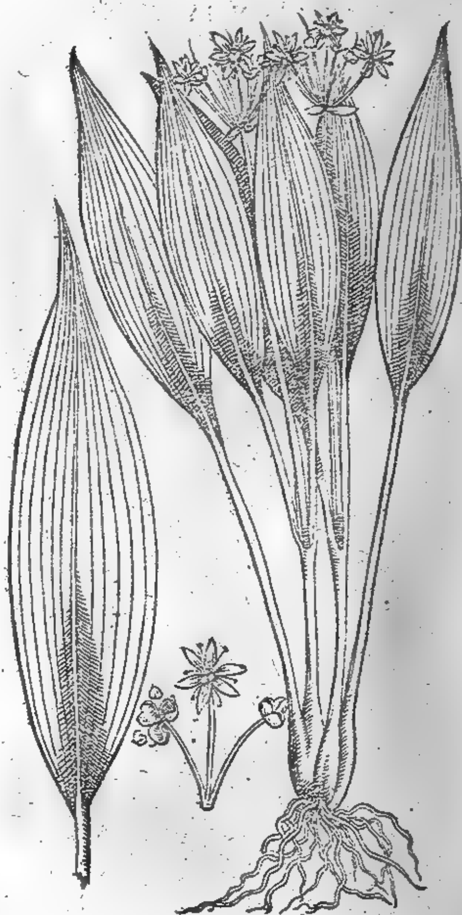
QVALITATES, ET VIRES.

Excalfacit, & siccat perinde ac allium agreste, & suis in facultatibus illi per omnia simile existit. *Idem.*

Superstitiosi appendent radicem pecoribus quocunque casu excæcatis, & visum hinc ipsis reddi sibi persuasum habent.

Plin. libr. 19. cap. 6. in fine. ALLIVM vrsinum, Italis, *Aglio de gli Orsi.* Germanis, Bär / & Hundts Knoblauch / Rampen / Rempsen / & Ramseren.

ALLIVM VRSINVM.

FORMA.

Matth. Folijs exit latis, minoris plantaginis ferè æqualibus, frequenter striatis, caulibus angulosis, in quorum summitate flores sunt in vmbellę ferè modũ se diffundentes: Radice nititur bulbosa, spicataque, lilij albi modo, dependentibus ima sede capillamentis.

LOCVS.

Idem. Nascitur in collibus, in syluis, & aliquando inter segetes.

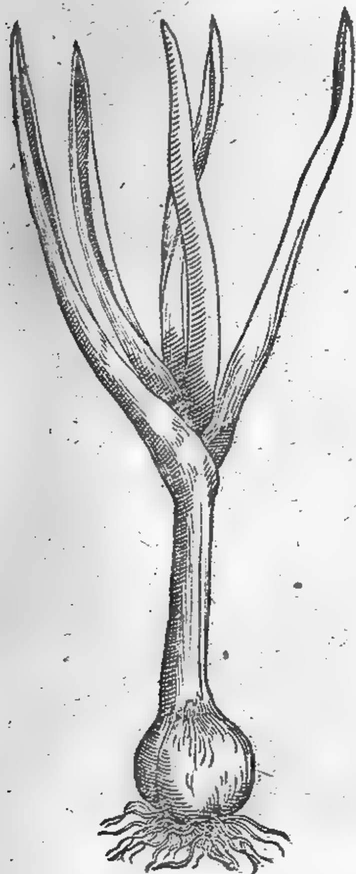
QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Ea omnia præstare posse creditur, quæ cæteris agrestium alliorum generibus assignantur.

SCORODO-

SCORODOPRASVM, Græcis, Σκοροδόπρασον. Italis, *Agliporro*. Germanis, Aberknoblauch. Gallis, *Ail porreau*.

SCORODOPRASVM.

FORMA.

Magnitudine porrum æquat, folijs, ceruice, & capite quoque similibus. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur ſponte in pratorum, agrorumq; marginibus, & propter ſepes. *Matth.*

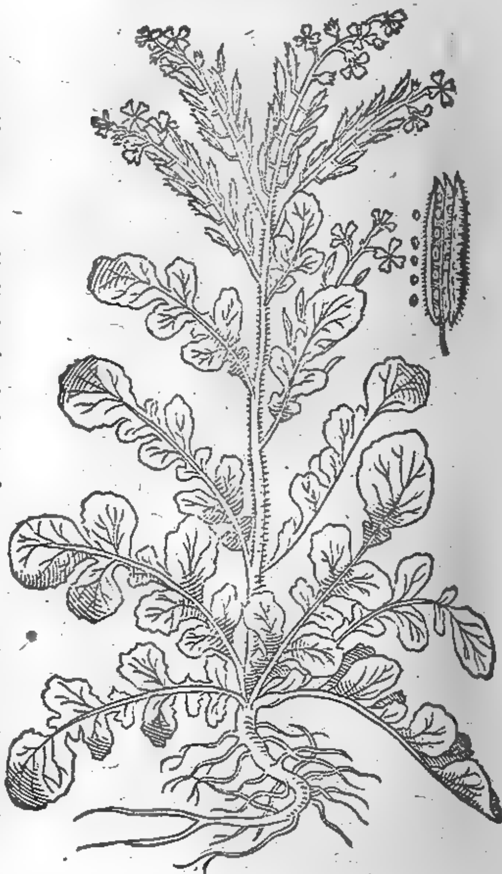
QVALITATES, ET VIRES.

Scorodopraſum, ſicut guſtu, & odore mediam allij, & porri qualitatem poſſidet, ita & vires. *Galen. 7. ſimp. me.* Coctum porri modo, dulceſcit, & in olerum vicem tranſit. DIOSC.

SINAPI.

SINAPI, Græcis, Σίνηπι. Hetruſcis, *Senape*. Italis quibuſdam, *Senauro*. Mauritanis, *Cardel*, & *Chardel*. Germanis, Senff. Hiſpanis, *Moſtaza*. Gallis, *Seneue*.

SINAPI.

GENERA.

Matth. Trium eſt generum, quorum vnum rapaceam frõdem exprimit: alterum gracili eſt folio: tertium verò Erucæ folio laciniatur.

FORMA PRIMI.

Plin.19. cap.8. Quod rapi folijs prouenit cæteris maius, domeſticũ eſt: caulem mittit vegetum, ſubhirſutum, à quo ramuſculi ſuperiore parte creſcunt, in quibus ſemẽ ſubrufum in corniculis prouenit, acerrimo ſapore, ac etiam olfactu infeſtũ.

LOCVS.

Matth. Seritur in hortis paſſim ab olitoribus.

QVALITATES.

Gal.lib.8. ſimp.me. Calefacit, & ſiccat ordine quarto.

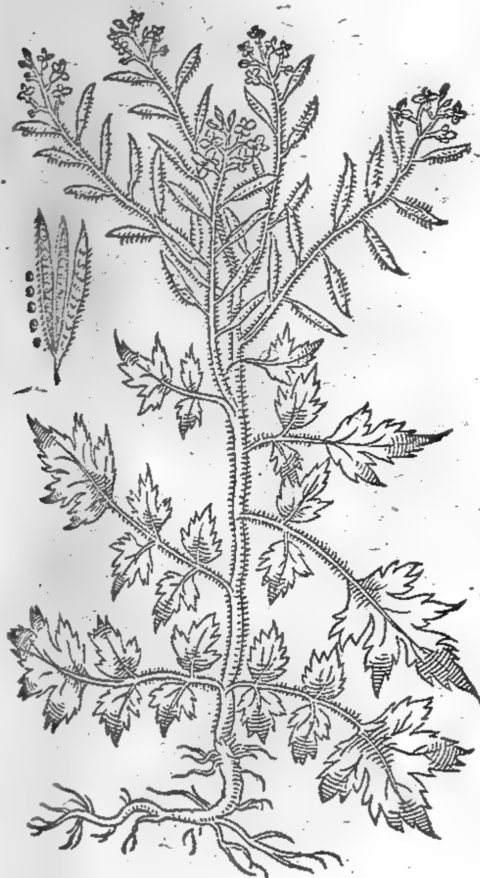
VIRES.

DIOSC. Ad extenuandum, incidẽdum, detergẽdum, extrahendumq; efficax eſt. Manditur ad eliciendam capitis pituitã, contra veterem, calloſamque arteriȩ ſcabritiem. Succus ex aqua, & melle vtiliter gargarizatur: tritum, & naribus admotum ſternutamenta ciet: fœminas vuluæ ſtrangulatu oppreſſas excitat; illinitur auxilio magno lethargicis, deraſo capite, cum ficis admiſtum, donec rubeſcat locus: quin etiam eodem modo ad iſchiadicos dolores. Additur in emplaſtris extrahentibus, ſcabiemq́ue extenuantibus, magno ſanè vſu.

Matth. Seminis farina aceto ſubacta, illinitur ad ſerpentium, & ſcorpionum ictus, pota verò fungorum venenis auxiliatur, illinitur & hydropicis ex impubis pueri vrina, ſordities omnes corporis abſtergit, cuti natiuum conciliat nitorem. Datur quoque vtiliter ſuſpirioſis, & aſthmaticis.

SINAPI alterum, Græcis, Σίνηπι ἕτερον. Italis, *Senape, ſiue Senauro ſaluatico.* German. Gelber Senff.

SINAPI ALTERVM.

FORMA.

Folia habet tenuiora, plura ex vno ramuſculo prodeuntia, caulem rectum, firmum, aſperum, ſcabrum, hirſutumque, à medio ramoſum: corniculis numeroſis, atque hirſutis. *Matth.*

LOCVS.

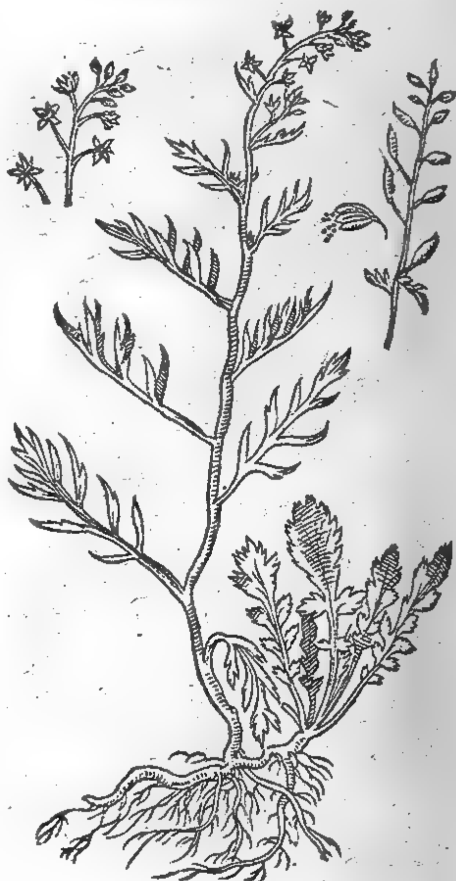
Naſcitur locis incultis, in campeſtribus, & inter rudera. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Ea omnia præſtare poteſt ſemen, quæ ſatiuo ſinapi aſſignantur. *Idem.*

SINAPI tertium. Italis, *Senape bianca, siue Rocchetta.* Gallis, *Moustarde blanche, & douce.*

SINAPI TERTIVM.

FORMA.

Matth. Folijs exit syluestri erucæ similibus, frequenter laciniatis, ramis tenuibus, in caulis summitate exeũtibus, in quibus vtrinq; siliquulæ spectantur, albo intus semine, non adeo, vt in alijs generibus acri.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Cum non sit, vt in cæteris generibus, eius semen acre, non adeo, vt illa excalfacit, & siccat. Itaque & si ad omnia vtile habeatur, ad quæ cætera genera, imbecillius tamẽ est. Atqui semen peculiariter in vinum mustum coniectum, diutius eius dulcedinem tuetur, atque eam deficere prohibet.

NASTVR-

NASTVRTIVM, Græcis, Κάρδαμον. Mauritanis, *Norf, Alchef, seu Narf.* Italis, *Nasturtio, & Agretto.* Germanis, Gartenkreß. Hispanis, *Nasturtio, & Malpica.* Gallis, *Cresson de iardini, & Nasitort.*

NASTVRTIVM.

FORMA.

Herba est tenuis, folijs paruis, laciniatis, caule tenui, sesquipedali, flore albo, semine in rubeum nigricante, folliculis orbicularis, squamosisq; incluso Thlaspi modo, acri sapore. *Matth.*

LOCVS.

Seritur passim in hortis, & vsurpatur ad ciborum condimenta, & intinctus, & venit quoque alijs cum herbis in acetarijs. *Idem.*

QVALITATES.

Semen adurentis facultatis particeps est, excalfacit, & siccat ordine quarto, folia viridia multò inferiora semine sunt, adeo vt mordacitas eorũ moderata sit. *Galen. 7. simp. me.* Attenuat, mũdat, aperit, prouocat, incidit, vrit, & resoluit. *Matth.*

VIRES.

Stomacho aduersatur, aluum turbat, ventris tineas excutit, lienem minuit, partus exanimat. Illitum cum melle lienem extenuat, fauos expurgat: sorbitionibus incoctum pulmonum vitia extrahit: serpentium venenis potum resistit, atque eas suffitu fugat, capillorum defluuia cohibet, coxendicibus commodè ex aceto illinitur. Animum exacuit. *DIOSC.* Succus dentium dolores mulcet, si calidus in aure dolentis lateris fuerit instillatus; semen denariorũ decem pondo ex aqua potum, bilem subducit, capitis vitia purgat, & visum acuit. *Matth.*

THLASPI, Græcis, Θλάσπι. Barbaris, *Nasturtium tectorum*. Italis, *Thlaspi*. Germ. Besenkraut. Hisp. *Paniqueso de flor blanco*. Gallis, *Senene sauuage*.

THLASPI.

GENERA.

Matth. Quatuor Thlaspi obseruauimus genera, vt ex eorum imaginibus hic seriatim appictis patebit.

FORMA.

DIOSC. Primum folijs est angustis, digitali lõgitudine, in terram versis, subpinguibus, in cacumine diuisis, cauliculo tenui binum dodrantum, non sine adnascentibus ramis, fructu circa ipsum totum, ab extremo in latius se pandente: semine Nasturtij vasis incluso, lenticulę effigie, nisi quod infringitur, vnde nomen accepit. flos illi albicat.

LOCVS.

Matth. Nascitur in semitis, sepibus, & fossis, quin etiam inter rudera, & in vetustis ædificiorum muris, & tectis.

QVALITATES.

Galen. Semen habet & ipsum facultatem acrem. Excalfacit, exiccat, attenuat, vitia
Matth. extrahit, prouocat, expurgat, & incidit perinde ac Nasturtij semen.

VIRES.

DIOSC. Semen bilem vtrinque extrahit acetabuli mensura potum: prodest ischiadicis infusum: potum sanguinem educit: internas suppurationes rumpit,
Matth. menses ciet, sed fœtum enecat. Additur in antidotis, ideóque in theriacam ingreditur.

THLASPI ſecundum, Scorodothlaſpi, Græcis, Θλάσπι ἕτερον. Italis, *Tlaſpi maggiore.*

THLASPI II. SIVE ALTERVM.

FORMA.

Folijs exit alteri maioribus, latioribuſque, prope caulem diuiſis, & per ambitum ſerratis, caule firmo, ramoſoq́ue, ſiliquis latioribus in cacumine diuiſis, preſſiſq;, in quibus ſemen minutum continetur, aureo colore. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in agrorum marginibus, & inter ſegetes. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Semen minus mordet, minuſque longè calefacit, & ſiccat, atque etiam cętera minus præſtat, quàm alterius. *Idem.*

THLASPI tertium, Saxatile. Italis, *Tlaſpi della tertia ſpecie.*

THLASPI III.

FORMA.

Folijs prouenit à radice numeroſis, oblongis, ſubalbicantibuſq; minime guſtatu acutis, caulibus, & ramis tenuibus, tenuibuſque folliculis circumquaq; ſtipatis, in quibus ſemen Thlaſpi ſimile acerrimi guſtus.

LOCVS.

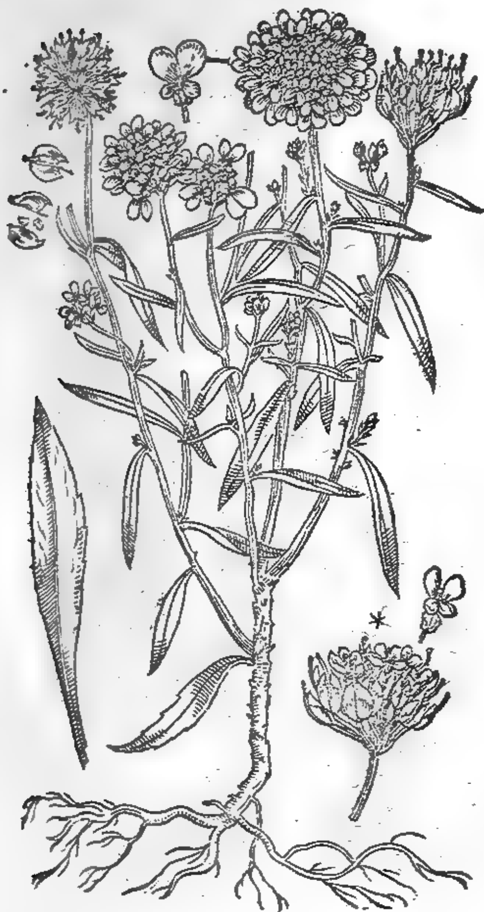
Naſcitur locis ſaxoſis, & aſperis.

QVALITATES, ET VIRES.

Excalfacit, & ſiccat perinde ac alia genera, & cætera quoque preſtat, ſed non adeo vehementer.

THLASPI quartum, siue Creticum, Cappadociumue. Italis, *Tlaspi della quarta specie.*

THLASPI IIII.

FORMA.

Folia profert longa, angusta, raraque in caule ramoso, * nã inferiora latiora sunt & nonnihil crenata. Flosculi in fastigijs ramulorum dilute purpurascentes vmbellas cõstituunt, quibus succedunt folliculi parui vt primi thlaspios, in quibus semen.*

LOCVS.

In Pannonia superiore nascitur in incultis locis, & in collibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Semen cum acerrimo habeatur sapore pariter calefacit, & siccat, & ea omnia præstare potest, quæ primi generis Thlaspi adscribuntur.

BVRSA pastoris, Italis, & Officinis eodem nomine appellatur, quin etiam sanguinaria aliquibus, non nullis herba cancri, & alijs crispula quoque vocatur. Germanis, Seckelkraut/ & Teschelkraut. Gallis, *Bourse à Pasteur.*

BVRSA PASTORIS.

FORMA.

Matth. Caules edit teretes, sesquidodrantales, ramis tenuibus in summitate emergentibus, folia eius prima verbenacæ proxima spectantur, sed quæ in caule sunt Thlaspi æmula sunt. radicem habet tenuem, candidamque: flores edit in summis ramulis albos, è quibus pressæ oriuntur siliquæ, cordis ferè imaginem referentes, semine intus paruo, ac minuto.

LOCVS.

Idem. Nascitur ferè vbique, præsertimq; secus vias, in antiquis ædificiorum parietibus, in hortis, & vineis, & inter rudera.

QVALITATES.

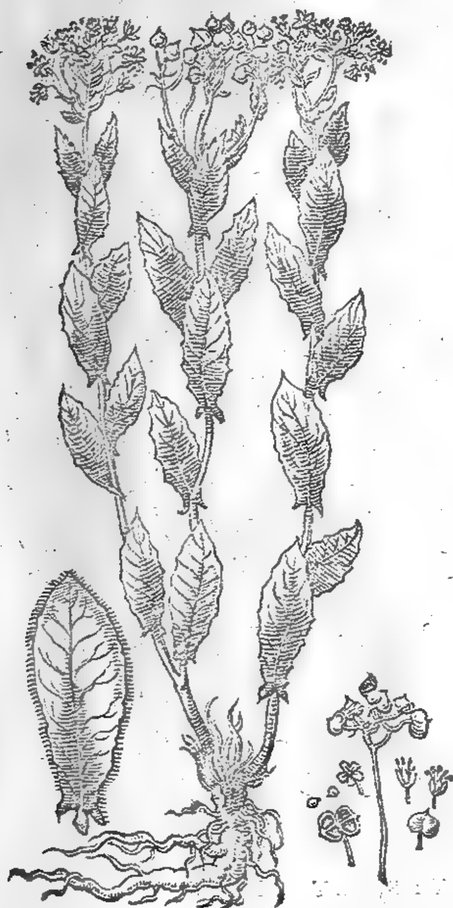
Idem. Est hæc planta ex refrigerantium, & adstringentium genere.

VIRES.

Idem. Prodest attrita, & illita cùm inflammationibus, tũ etiam sacris ignibus, decoquitur pluuiali aqua cum plantagine, & Armenio luto, bibiturq; eius decoctum ad dysenteriam, & cruentas excreationes, herbæ succus recentia vulnera glutinat, & auribus purulentis infusus medetur. sistit mensium abundantiam. si in eius, & persicariæ decocto insideant mulieres. Esturq; ad idem, & contra denique omnes sanguinis fluxiones efficax est, tam deuorata, quàm admota. additur in emplastris, quæ ad capitis vulnera parantur. in calceos coniecta, & nudis pedibus pressa auriginem tollit.

ARABIS, siue Draba, Græcis, Ἀραβὶς, & Δραβὴ. Italis, *Draba*. Barbaris, *Nasturtium Orientale*. Germanis, Türckisch Kreß.

ARABIS, SIVE DRABA.

FORMA.

Ad cubiti altitudinem assurgit, tenues spargẽs ramos, & ex vtroque latere folia, lepidij æmula, sed molliora, & candidiora, in cacumine verò sambuci vmbellam gerit, candidos flores habentem. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in campestribus, & agrorum marginibus. *Matth.*

QVALITATES.

Insignis est acrimoniæ, & Nasturtio per omnia similis, itaque valenter excalfacit, & siccat. *Serap.*

VIRES.

Herba cum ptisana coquitur ad pituitosa pectoris vitia: semen aridum pro pipere obsonijs admiscetur.

*ARABIS à quibusdam dicta Planta.

FORMA.

E radice valida, & longissima, colore subalbida & sapore non minus acri quam Nasturtiũ, caules promit complures vltra humanam longitudinem, graciles tamen & circa summitates in aliquot ramulos diuaricatos, qui non vmbellam efformant, sed sine ordine nascũtur sustinentes flosculos copiosos luteolos, ex quaternis folijs compositos, ex quibus semen relinquitur oblongis strictisque siliquis inclusum, tenue, fuluum, acre. Folia vestiunt totam stirpem oblonga, acuminata, crenata per oras, & circa fastigia caulium quæ prodeunt longe inæqualiore ambitu laciniata spectantur.

LOCVS.

Habetur in hortis, & forte alicubi sponte nascitur.

QVALITATES, ET VIRES.

Acredo ipsius manifesta qualitate & viribus cum Arabi conuenire illam cuiuis prodit.*

NOMINA.

IRIO Latinis. Græcis verò Ἐρύσιμον. Italis, *Erisimo*, & *Irione*. Germanis, Hederich / & Wilder Senff / Schnödsenff / Schlutsenff / & Steinsenff. Hispanis, *Rinchaon*. Gallis, *Velar, siue Tortelle*.

IRIO, SIVE ERISIMVM.

GENERA.

Duo eius habentur genera, foliorũ magnitudine differentia. *Matth.*

FORMA.

Folijs exit Erucæ syluestris, cauliculis in lori modum lentis, & obsequiosis: floribus luteis: siliquis in cacumine gracilibus, acuminatisq́;, in quibus semen reconditur exiguum vrentis gustus. DIOSC.

LOCVS.

Oritur iuxta vrbes, rudera, atque hortos, quin etiam in plateis & ædificiorum areis. *Matth.*

QVALITATES.

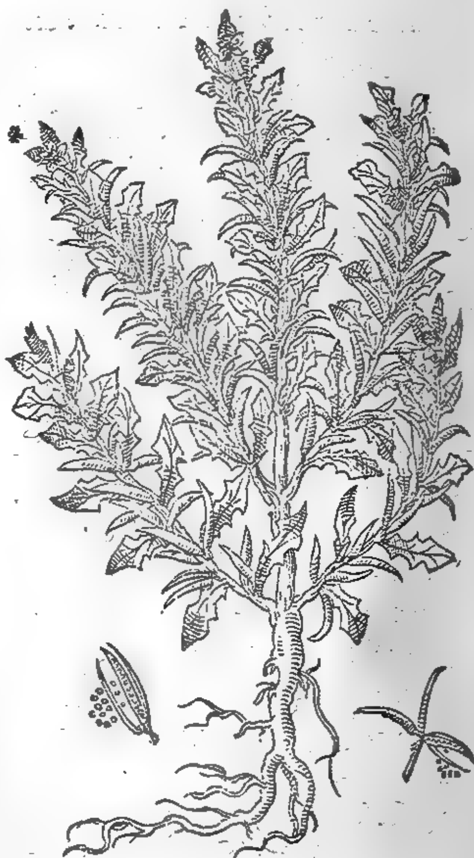
Acrimonia pollet, vt Nasturtium, & Sinapi. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Contra thoracis effluxiones efficax est, & purulenta extussientibus auxiliatur, regio morbo, & coxendicibus prodest, bibitur etiam vtiliter contra deleteria pharmaca: illinitur ex aqua, aut melle cæcis carcinomatis, parotidibus, mammarum duritijs, & testium inflammationibus. In totum extenuat, & excalfacit.

VVLGARIS Irio, Italis, *Irio, o vero Erisimo commune.*

IRIO ALTER VVLGARIS.

FORMA.

Matth. Folia mittit hortensis Erucæ, caules lentos, flexilesque, ramis in summitate tenuibus: rotundis, acutis, tenuibusque corniculis vndique stipatis, sursum spectantibus, in quibus semen cõcluditur minutum, flauo colore.

LOCVS.

Idem. Prouenit, vt alter, iuxta vrbes, rudera, hortosque.

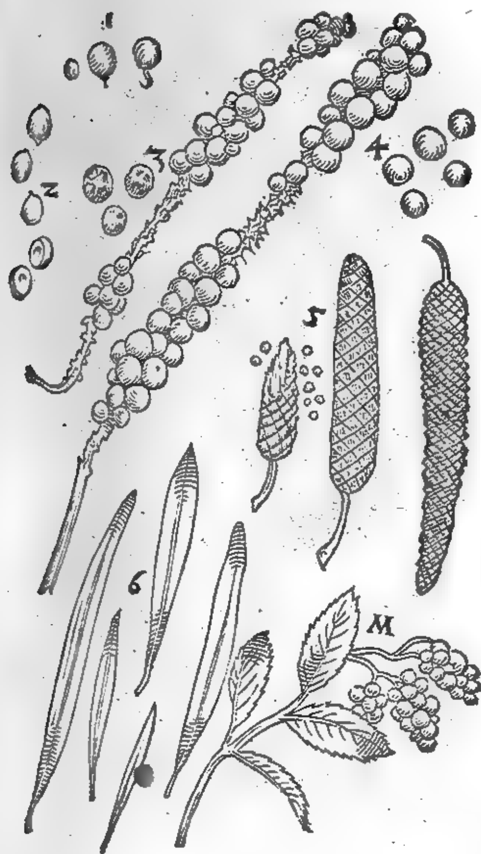
QVALITATES, ET VIRES.

Idem præstat eius semen, quod alteri quoque adscribitur, peculiariter autẽ sesquidrachmæ pondere, ex ouo sorbili, deuoratum tribus continuis diebus, seminis profluuium cohibet, & ex vino renum calculos pellit.

PIPER,

PIPER, Græcis, Πέπερι. Mauritanis, *Fulfel*, & *Fulful*. Italis, *Pepe*, & *Peuero*. Germanis, Pfeffer. Hispanis, *Pimienta*. Gallis, *Poyure*.

PIPER.

GENERA.

Plura Piperis sunt genera, nempe nigrum, albũ, longum, Aethiopicum, & quod vocant Itali Indicum. *Matth.*

FORMA.

Seritur Piperis planta, quod repat clematidis alterius modo, prope proceras plantas, super quas repit ad fastigium vsque, folijs raris, citrei mali effigie, sed minoribus, gustu aliquantulum acribus. Fructum profert racemosum, vuarum modo, sed minorem, perpetuo virentem donec siccetur, & plenam maturitatem consequatur, quæ conficitur Ianuario mense, radice nititur pusilla. Huic nigri piperis plantæ, persimilis omnino est, quæ Piper album gignit. *Idem.*

LOCVS.

Piperis prouentum maximum habetur in Malauar locis maritimis, quæ à Comorin ad Cananor vsq; pertingunt: quin etiam in Malache maritimis; & in insulis, quæ circa Iauam sunt: vnde per mare Erythronæum ad nos comportatur. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

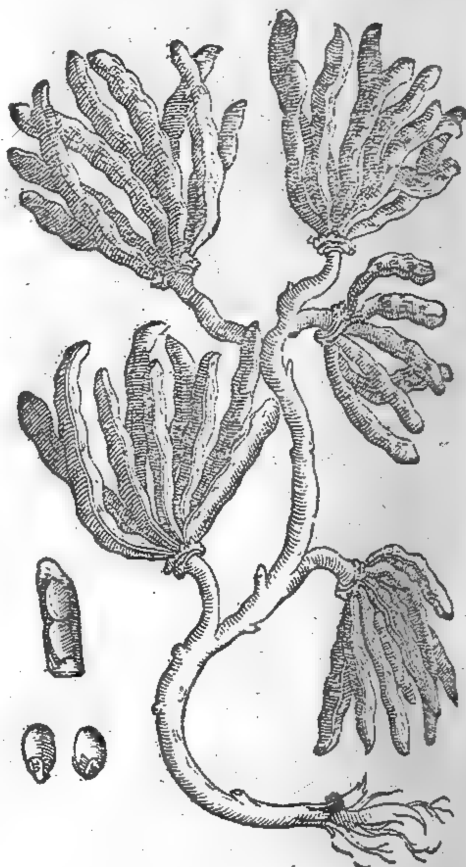
Excalfacit, & siccat valenter, incidit, attenuat, concoquit, prouocat, distrahit, discutit, & abstergit, febrium horroribus tam potum, quàm illitum subuenit: serpentium morsibus auxiliatur, partus extrahit: tussi, omnibúsque pectoris vitijs à pituita exortis, tum in potu, tum in eclegmate succurrit: cum melle vtiliter anginis illinitur: tormina discutit, cum recentibus lauri folijs haustum: cum vua passa manducatum pituitam à capite elicit: valetudinem tuetur, dolores finit, appetentiam mouet, concoctionem adiuuat: strumas cum pice discutit, & vitiligines cum nitro emaculat. *DIOSC.* *Matth.* Integra grana quinq; numero quotidie deuorata, ijs auxiliantur, qui ventriculi dolore, tum ex flatu, tum cruditatibus exorto, laborant. *Matth.*

CENSVRA.

Delusi sunt antiqui omnes, quòd crediderint ex eadem planta prouenire nigrum Piper, & longum, siquidem alia valde diuersa planta piper longum mittit, quod in Begala nascitur. *Matth.*

PIPER Æthiopicum. Italis, *Pepe d'Ethiopia.*

PIPER ÆTHIOPICVM.

FORMA.

Matth. Prouenit hoc Piperis genus in siliquis nigris racematim exeuntibus, pisorum, aut phaseolorum similibus, semine intus, nigri piperis baccis paulo minore, ac pertinaciter siliquis inhærente.

LOCVS.

Idem. Nascitur in Æthiopia, vnde nomen inuenit apud Arabes.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, & siccat vehementer, attenuat, incidit, prouocat, aperit, digerit, resoluit.

VIRES.

Vtuntur eo Æthiopes ad dentium dolores.

CENSVRA.

Manifestè cæcutiunt, qui Æthiopum Piper Carpesium esse contendunt.

INDICVM

INDICVM PIPER siue Siliquastrum. Italis, *Pepe cornuto, aut Pepe d'India.* Germanis, Indianisch Pfeffer / & Schottenpfeffer. Gallis, *Poyure de Inde.*

PIPER INDICVM.

FORMA.

Folijs exit hortensis solani maioribus, oblongioribúsque, caule sesquicubitali, viridi, ramis compluribus brachiato, geniculatoque. Floribus candicantibus, è quibus vaginæ oriuntur corniculorum speciem referentes, viridi primum colore, & deinde coralliorum modo rubescente, pellucido, gustu acerrimo, adeò vt piper omne sua ingenti acredine superet. In his semen concluditur minutum, colore subalbicante, eiusdem protinus gustus. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis, & fictilibus. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit, & siccat excessu quarto. Ideoque valenter vrit, & exulcerat corpus admotum recens. *Idem.*

VIRES.

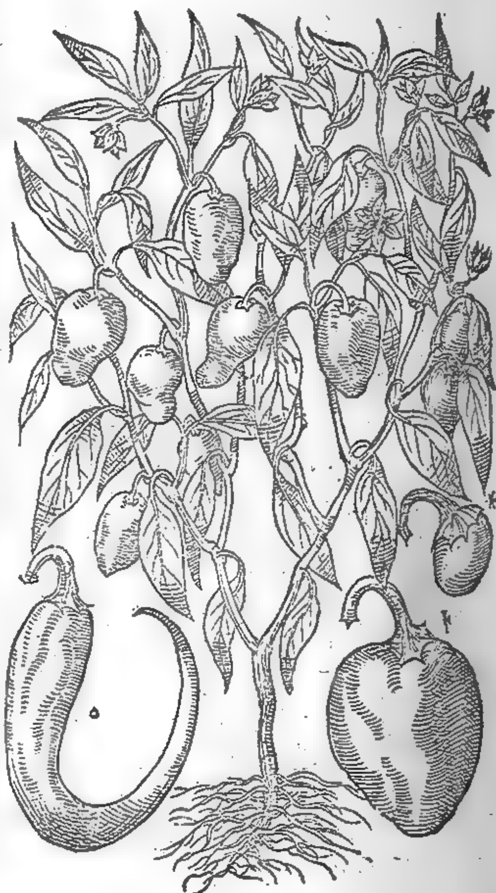
Recentia cornicula tusa, & illita Ischiadicos iuuant, siquidem locum exurunt.

CENSVRA.

Non desunt doctissimi viri, qui hoc piperis genus Cardamomum faciunt, manifesto tamen errore.

* SILIQVASTRI varietas triplex. * Siliquastrum rotundum. † Cordatum, ° longum.

SILIQVASTRI TRIPLEX VARIETAS.

FORMA.

Non admodum discrepat à præcedente nisi fructu. Est enim caule quadrangulo, sesquipedali, folijs Solani aut Persicariæ, nigrioribus, floribus candidis, pusillis Solani, exiguis foliolis, quorum centrum tenet asteriscus herbidus exiguus, deinde siliqua succrescit nitido virore & læuore, per maturitatem rubra & miniata, aut purpurea, quę in alia planta longior & minus crassa, acuminatiorq; spectatur, in alia rursum multo breuior, turbinata, cordis effigie, interdum etiam exacte rotunda. Omnes eodem semine prægnantes depræhenduntur.

LOCVS.

Affertur cum priori ex Goa & Calecutijs oris in Europā, vbi in hortis fictilibúsq; vasis colitur, sic enim commodius transferri & hyeme, quæ huic inimica est, sub tectum deferri potest.

QVALITATES.

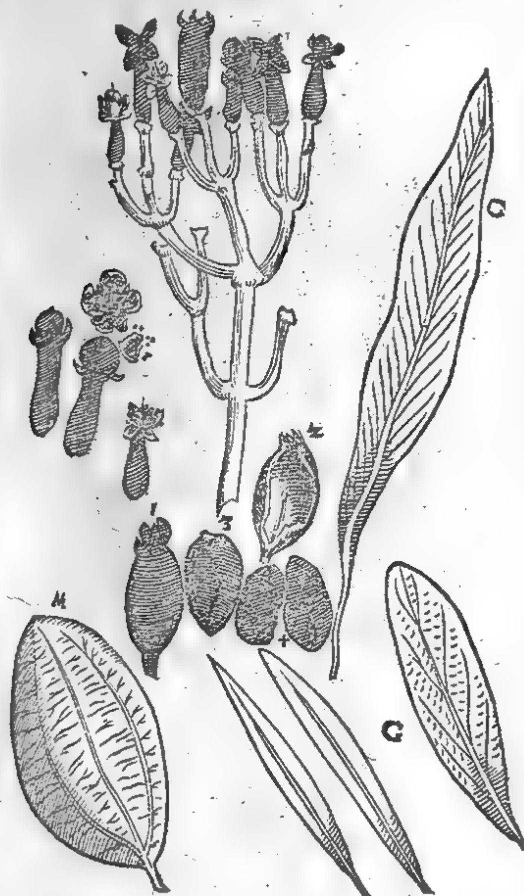
Excalfacit vehementer ac pariter resiccat, ad quartum vtriusque qualitatis ordinem accedens.

VIRES.

Vtilitas & vsus vnus & idem sola figura discrepantium huiusmodi generū ad duros & frigidos tumores. Cutis fœdationes delere ex melle illita produntur. Iuscula & condimenta colore croceo & gustu piperis cōmendat, sed abstinendum à nimio vsu, nam malignū & venenosum quid obtinet, quo iocineri alijsque visceribus incommodat. *

CARYOPHILLVS, Græcis, Καρυόφυλλον. Mauritanis, Persis, Turcis, Indis, *Calafur.* Hetruscis, *Garofani.* Italis verò cæteris, *Garofoli.* Germanis, Negelin. Hispanis, *Clauos de espetia, siue Clauellos.* Gallis, *Girophles.*

CARYOPHILLI.

FORMA.

Matth. Arbor, quæ Caryophillos profert, lauri faciem refert, folijs tamē angustoribus salicis, aut persicæ mali similibus, sensim per ambitū sinuatis, multis prædita ramis, floribus numerosis in primis cādidis, deinde virescētibus, postremo verò rufescentibus, vsq; adeo odoratis, vt reliquos flores odoris suauitate superent, è quibus caryophilli proueniunt, qui nil aliud sunt, quā rudimentum fructus. Flores enim qui quaternis foliolis cōstant, huic fructus rudimento insidet, fibris numerosis refertus, perinde ferè ac Myrti flores. Proueniunt caryophilli in extremis ramulis Myrti modo. Ad hęc pediculi, quibus caryophilli nitūtur ij sunt, qui officinis vulgari idiomate appellantur Fusti. Nascitur autē arbor ipsa spōte ex decidentibus caryophillis. Adolescit intra octennium, perduratq; in centesimum annum vsq;.

LOCVS.

Idem. Nascitur magno prouentu tantum in Moluccis Insulis. Nam quāuis in Zeilan, & nonnullis alijs Indiæ locis proueniat arbor, nusquā tamen fructum edit, præterquā in Moluccis. Excutiuntur ibi flagellis, emundato prius circa arborem solo.

QVALITATES.

Idem. Caryophilli calidi, & sicci sunt ordine propemodum tertio, odorati, acres, subamari, non sine leuicula adstrictione. Itaq; roborant, aperiunt, incidunt, attenuant, digeruntq;.

VIRES.

Idem. In cibis deuorati ventriculi, iocinoris, cordis, & capitis affectibus auxiliantur. In puluerem hausti ex vino austero & cydoniorum malorū succo, vomitiones cohibent, cœliacos iuuant, nauseam remouent, & cibi appetentiā reuocant, roborantq; cum ventriculum, tum etiam caput. Frigefactum iecur belle excalfaciunt, olfacti auxiliantur animi deliquijs, mansiq; anhelitum cōmendant, conferunt comitialibus, resolutis, cōuulsis, stupidis, & veternosis. cōcoctionem adiuuant, alui fluores torrefacti cohibent. Illinuntur quoq; per quā vtiliter cum mastice, rhoe, corallijs, & punicæ arboris floribus, ad ventriculi imbecillitatem. Exacuunt præterea oculorum aciem, & caligines tollunt, quinetiā nubeculas, & argemas in tenuisimū puluerem triti, & oculis inditi. Adduntur in Antidotis, & in saccis, qui ventriculo, & capiti roborando parantur.

CARYOPHILLI flores domestici, nonnullis Vetonicum. Italis, *Garofoni, & Garofoli*. Germanis, Graßblum/ *siue* Neglinblum. Gallis, *Oeilletz, siue Giroflees*.

CARYOPHILLI FLORES DOMESTICI.

GENERA.

Matth. Varia sunt horum florum genera, colore, & foliorum stipatu differentia. Alij enim maiores sunt, alij minores, alij coccineo colore rutilant, alij saturata purpura nitent, alij candido, alij carneo colore gaudent. Sunt, & versicolores nonnulli albo, rubroque colore mistim respersi, quin etiam spontè nascentes habentur cum rufescentes, tum albicantes.

FORMA.

Idem. Planta folijs est Tragopogoni modo longis, breuioribus tamen, carnosioribus, pinguioribúsque, incuruis, & in acutum desinentibus: Caules edit numerosos, geniculatos, læues, cubitales, tribus, quatuórve in summitate adnatis, in quorum cacumine teres, longiusculúsque calyx spectatur superiore parte serræ modo denticulatus, è quo flos speciosissimus oritur caryophillorum odore præditus. Atqui flores in omni genere omnes ferè stipantur numerosa foliorum serie, perinde ac rosa.

LOCVS.

Idem. Seruntur à mulieribus, colúntúrque in fictilibus, aut capsulis ligneis transpositi, sæpiúsque irrigati, super fenestras, ac etiam in hortos.

QVALITATES.

Calida, siccaque pollere facultate hosce flores iudicio esse potest odoris fragantia, & saporis amarulentia quædam.

VIRES.

Idem. Qui purpureo colore nitent præstant ad omnes cordis affectus, ad vertiginem, apoplexiam, paralysim, & conuulsionem, ex Betonicæ, aut amaraci decocto poti. Asseruantur sacchato, perinde ac rosæ, non solum ad prædicta omnia vtiles, sed etiam aduersus venena, venenosorumque animalium ictus. Dantur contra pestilentiæ contagia. Id quod valentius operatur succus, ex vniuersa planta expressus. Haustus enim quatuor vnciarum pondere, vbi morbus inuaserit, liberat.

CARYOPHILLI syluestres. Italis, *Garofani, & Garofoli saluatichi*. Germanis, Donnerneglin. Gallis, *Armoiries, & Oeilletz sauuage*.

CARYOPHILLI FLORES SYLVESTRES.

FORMA.

Folijs, caulibus, floribusque exeunt altilibus similibus, sed longè minoribus, tenuioribúsque, floribus cum rufescentibus, tum etiam albis, nullo tamen odore præditis. *Matth.*

LOCVS.

Proueniunt spontè locis incultis, & aridis, atque saxosis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Præstantij quoque ad ea omnia, ad quæ altiles præstare diximus, verum longè remissius operantur. *Idem.*

HYDROPIPER Græcis, Ὑδροπέπερι. Italis, *Pepe aquatico*, & *Persicaria*. Germanis, Wasserpfeffer/ & Muckenkraut/ & Schmertzen. Hispanis, *Hierua pexeguiera, seu manchas*. Gallis, *Curage*.

HYDROPIPER SEV PERSICARIA.

GENERA.

Matth. Duum est generum, alterum minus, alterum maius. Item alterum acri admodum sapore. Alterum verò omnis acredinis expers, & aspero tantum stringentique gustu præditum.

FORMA MINORIS.

DIOSC. Caulem edit geniculatum, solidũ alis multis concauum. Folia menthæ maiora, molliora, candidioraq́; gustu piperis acri, citra tamen vllam odoris gratiam. Fructum acrem, in surculis paruis, propè folia racematim cohærentem.

QVALITATES.

Gal. 8. simp. me. *Matth.* Calidum est. sed non tantum, vt Piper. Incidit, extenuat, aperit, resoluit, exulcerat, discutit, & digerit.

VIRES.

DIOSC. Folia cum semine illita, tumores, veteresq́; duritias discutiunt, suggillata delent, quæ postquam inaruerunt, tusa pro pipere in obsonijs admiscentur. *Matth.* Herba recens commodè thalamis sternitur, pulicibus necandis. Suillæ carnes salsæ, circunducta herba præseruantur à tineis, & vermibus. Quare succus instillatus vermiculosis auribus, opem mirificam præstat.

PERSICARIA altera. Italis, *Persicaria magiore.* Germanis, Flöhkraut.

PERSICARIA ALTERA.

FORMA.

Eadem illi facies est, quæ alteri, nisi quod folia maiora sunt, & nigris maculis infecta, caules vegetiores humi accubantes, & racemi grandiores. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur hæc non solum humecto solo, sed etiam in sicco, in agrorum marginibus, & secus itinera. *Idem.*

QVALITATES ET VIRES.

Cum gustantibus manifestam relinquat adstrictionem: nec vlla sit acredine prędita, excalfacere perinde ac altera haud quaquam potest, sed potius refrigerare, ac siccare. *Idem.*

PTARMICA, siue Sternutamentaria. Græcis, πταρμικὴ. Italis, *Ptarmica*. Germanis, Dorant/*vel* Weisser spitzer Reinfaren.

PTARMICA.

FORMA.

Matth. Surculos habet tenues, sesquidodrantales, rotundos, & circa eos folia oblonga, oleæ modo atq; multa: & per ambitum serrata. Flores mittit in cacumine anthemidis figura, minores tamen & vmbilico dilutiore. sapore adeò acri, vt non desint qui pyrethrum eam faciant.

LOCVS.

Idem. Nascitur sponte in montibus, saxosis locis.

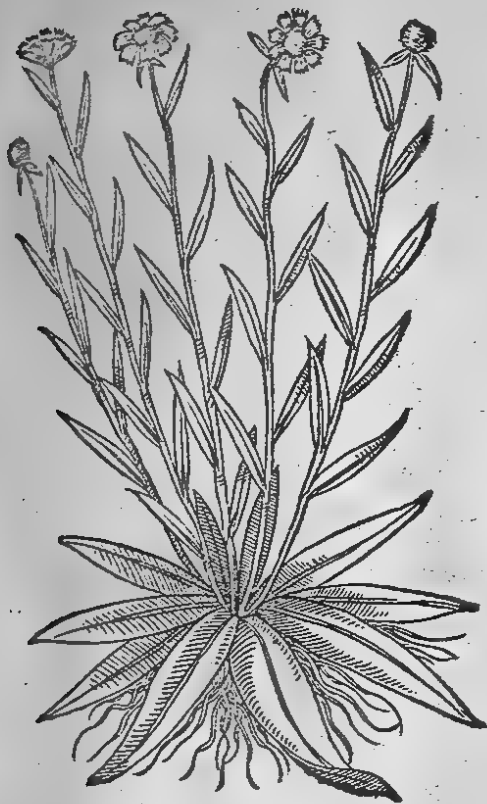
QVALITATES

Ptarmicæ flores ciendæ sternutationis vim obtinent, est enim temperies eius calida, & sicca, viridis etiamnum ordine secundo, siccatæ tertio.

VIRES.

Folia cum floribus illita, suggillationes rapiunt. Flores sternutamenta efficacissimè mouent.

PTARMICA ALTERA.

Sunt qui plantam, cuius hic imago ſpectatur, Dioſcoridis Ptarmicam faciunt: ſed re vera falluntur.

PSEVDOSTRVTHIVM, quidam Theriacariam vocant. Germanis, Streichkraut.

PSEVDOSTRVTHIVM.

FORMA.

Matth. Folia profert longa, subpinguia, caules multiplices, foliosósque, in quorum summitate spicati prodeunt flores. Radice nititur candida, longa, digitali crassitudine, & raphani modo acri.

LOCVS.

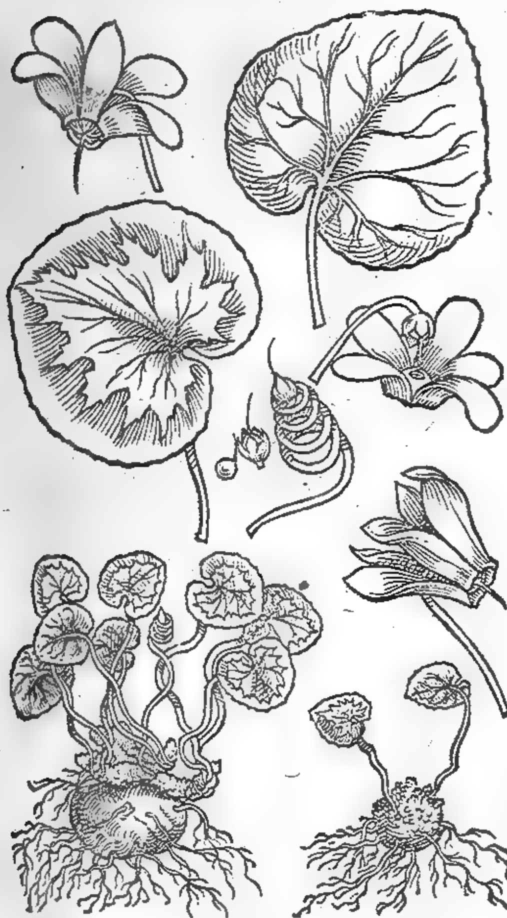
Idem. Nascitur incultis locis, secus itinera, & in agrorũ marginibus.

QVALITATES ET VIRES.

Idem. Radix excalfacit, & siccat ordine tertio. Incidit, attenuat, resoluit, aperit, digerit. Sunt etiam, qui eam præferant contra venenosorum animalium ictus, non modo vulneri admotam, sed etiam in potu sumptam. Quinetiam aduersus pestilentię contagia.

CYCLAMINVS, Græcis, *Κυκλάμινος*. Mauritanis, *Buchomarien*. Officinis, *Cyclamen, Panis porcinus, & Arthanita*. Italis, *Pan porcino*. Germanis, Schweinbrot/ & Erdöpffel. Hispanis, *Pan de Puerco*. Gallis, *Cyclamen, seu Pain Porcin*.

CYCLAMINVS.

FORMA.

Folia habet hederę aduersa parte purpurea, in quibus supra, infraq; albicant maculæ, caules nudos palmari longitudine, floribus in eorũ summitate purpureis, coronatis prominẽte quodam è medio apice, odoris iucundi, radice nigra sessili aliquantum lata, rapi ferè effigie. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur vmbrosis locis, & maximè sub arboribus, & in fructetis, secus itinera. DIOSC. *Matth.*

QVALITATES.

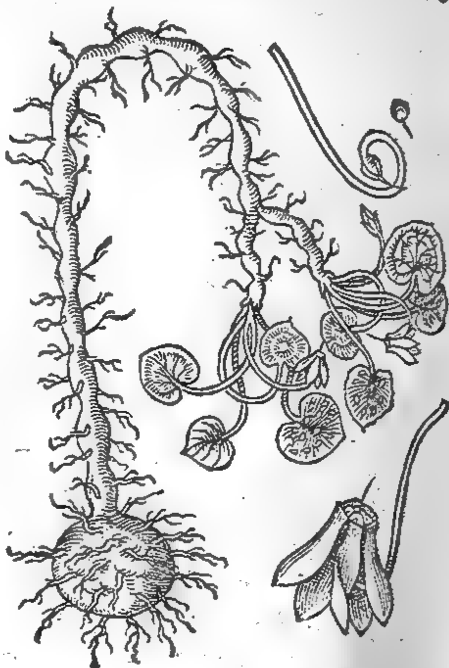
Varias vires obtinet, nam abstergit, incidit, venarum ora aperit, attrahit, digerit, detergit, & prouocat. *Gal. li. 8. simp. me. Matth.*

VIRES.

Radix tã hausta, quàm clistere infusa lentã pituitam mirificè detrahit. Coli cruciatus tollit à pituita progenitos, aut ab induratis excremẽtis. Succus in errhinis additur ad expurgandũ cerebrum. Finit enim diuturnos capitis dolores, ac etiã Hemicranios: resolutis opitulatur, ac omnib⁹ cerebri, & neruorũ affectibus, à frigiditate obortis. Aqua è cyclamini radicib⁹ distillata si naribus sursum trahatur, fluentem inde sanguinem mirũ in modum sistit. eadẽ pota sex vnciarũ pondere, admista sacchari vncia, manantẽ è pectore, aut ventriculo, aut iocinore sanguinẽ mirificè cohibet. contusæ radices recentes illinuntur vtiliter scyrrhosis, durisq; tumorib. & strumis: additur quoq; succus cõmodè in vnguentis, quę ad splenis tumorẽ duritiemq; parant. affricta recẽs radix hęmorrhoidas eijcit, earundẽ succus aurib. instillat⁹ vnà cũ rosaceo, aut vini modico, auriũ sonos, & surditatẽ tollit. Abdomini illit⁹ vẽtrẽ subducit, illita radix serpentiũ ictib⁹ auxiliatur. Eadẽ excauata, oleo replet, & addito cerę momẽto, cineri feruenti imponitur. Coquiturq; vnguentũ ad perniones vtile. *Mesues. DIOSC. Matth.*

* CYCLAMINVS longius radicatus, Græcis, κυκλάμινος μακρόῤῥιζος.

CYCLAMINVS MACRORRHIZOS.

FORMA.

Folijs prouenit alterius, hederaceis maculosis, & flores quoque similes promit colossinos, radice verò differt, quæ infima parte rotunda quidem est, sed superius gracilescit & in longitudinem mire sursum versus protenditur.

LOCVS.

In monte Saleua Galliæ, & alibi etiam inuenitur. *

DRACVNCVLVS maior. Græcis, *Δρακόντιον ἢ δρακοντία μεγάλη.* Arabibus, *Luf, siue Alluf.* Officinis, *Serpentaria maior.* Italis, *Dragontea, & Serpentaria maggiore.* Hispanis, *Taragontia.* Gallis, *Serpentine.*

DRACVNCVLVS MAIOR.

GENERA.

Tria Dracunculi reperiuntur genera: Maior, Minor, Aquaticus. *Matth.*

FORMA MAIORIS.

Maior, caulẽ habet rectum, bicubitalem, læuem, baculi crassitudine, versicoloribus, serpentium maculis, purpureis tamen pluribus, folia rumicis sibi inuicem implicita. Fructum summo caule facit racemosum coloris primum cineracei per maturitatem verò crocei, in purpurã vergentis, radicem habet prægrandem, rotundam, candidam, tenui cortice obductam. DIOSC.

LOCVS.

Gignitur in vmbrosis, præsertim circum septa. DIOSC.

QVALITATES.

Quiddam Aro persimile obtinet, tum radice, tum folijs, verùm acrius est, & amarius, ac proinde magis calfactoriæ, & subtilium partium, quin etiam leuiter adstringit. *Gal. li. 6. sim. me.*

VIRES.

Radix cruda, coctáve delingitur ex melle vtiliter anhelosis, astmathicisq́; quin etiam conuulsis, tussientibus & destillationibus obnoxijs: ex vino pota venerem stimulat: vlcera, quæ cacoëthe vocantur, & phagædœnica expurgat, præsertim cum bryonia. fiunt collyria ex ea, & melle ad fistulas, & partus euocandos: illinitur cum melle efficaciter ad vitiligines: polypos, & carcinomata absumit. succus præstat ad oculorum nubeculas, albugines, atq; caligines. idem ex oleo infusus aurium doloribus medetur. á vipera feriri non posse affirmant, qui folia, aut radicem manibus affricuerit. DIOSC.

* CENSVRA.

Peritiores omnes putant hanc Iconem esse fictitiam; & forsitan ex serpentaria aliqua conflatam. *

DRACVNCVLVS minor, Græcis, Δρακοντία μικρά. Italis, *Dragontea, & Serpentaria minore.* Germanis, Klein Natterwurtz. Gallis, *Petite Serpentaire.*

DRACVNCVLVS MINOR.

FORMA.

DIOSC. Folio constat hederaceo magno, candidis maculis insignito, caule recto, bicubitali, versicolore, purpureis maculis resperso, ita vt anguem planè referat, baculi *Matth.* crassitudine. Fructus summo caule è vagina quadam externa parte herbacea, interna verò nigricanti purpura infecta, corniculi speciem præ se ferens exoritur, qui tandem fracto corniculo in racemi, vuæve modum emergit, feruenti, ac mordaci gustu, radice nititur rotunda, bulbosa, acri, tenui libro obducta.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur in sepibus vmbrosis.

QVALITATES ET VIRES.

Idem. Iisdem pollet viribus, quibus maiorem pollere diximus. Peculiariter autem folia caseum à putredine defendunt, qui ijs inuoluitur. Estur radix cruda, coctáve placentarum loco in conuiuijs cum multo melle in Balearibus insulis.

* DRACVNCVLI folia nouella cum radice.

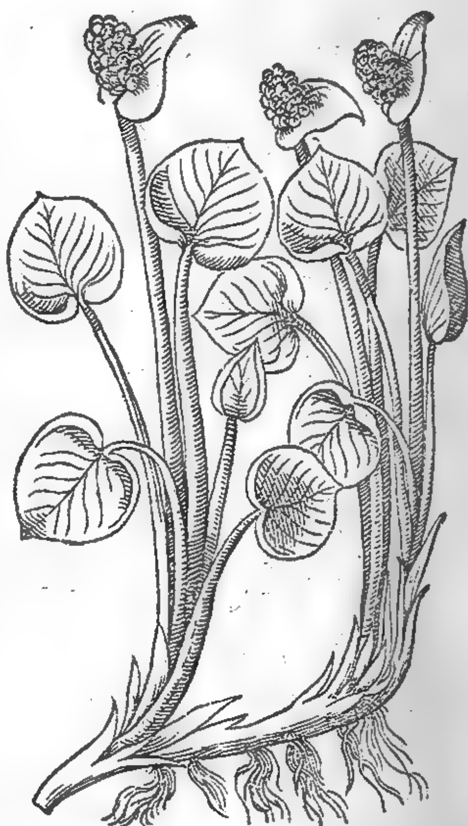

FORMA.

Cognoſci poteſt ex hac Icone varietas & mutatio foliorum radicumq́ue Dracunculi. Dum enim plantæ adhuc nouellæ ſunt, radiculæ ipſarum oblongæ aliquantum ſunt vt Ari, folia primo exortu conuoluta prodeunt, ſimplicia, ſine adnatis, mox appendices annectuntur geminæ, vbi ipſa pediculo coniunguntur, nec mutantur porro ſed æſtate ſubinde flaccidiora redduntur, donec eo ipſo anno autumni initio penitus cõcidant. Sed temporis proceſſu auctæ radices protrudunt vere caules maculatos pluribus folijs donatos, initio quidem complicatis & non in plura diuiſis, ſed vt plurimum quaſi tribus, quorum inferiora bina parua, medium grandius ſit, compoſita, ſed paulatim augetur horum numerus, inq; plures partes diuiduntur ipſa folia vbi fructus efformari incipit, vt ex præcedenti imagine apparet. Radicum adultiorum quoq;, quibus puſilli fœtus copioſe annaſcuntur, diuerſitas multiplex obſeruari poteſt, interdum enim rotundæ, interdum oblongiores, interdum quadrangulæ propemodum inueniuntur. vel aliter etiam effigiatæ. *

DRACVNCVLVS aquaticus. Italis, *Serpentaria aquatica.* Germanis, Wasser Natterwurtz.

DRACVNCVLVS AQVATICVS.

FORMA.

Folijs exit corni arboris similibus, radice arundinacea, geniculata, longa, & Ari modo feruens. insuper ex geniculis ipsis numerosæ exeunt fibræ, quibus pertinaciter humi inhæret: à radice folia prodeunt oblonga, è quorum exortu alia exurgunt longis pediculis nitentia, sed ijs grandiora, tenuioraque habentur, è quorum nonnullis, quę conclusa sunt, fructus racematim enascitur. baccis per maturitatem rufescentibus, in quibus semen est nigrum, paruum, & oblongum, crasso quodam succo obductum.

LOCVS.

Nascitur in montanis locis, sed humectis, & palustribus.

FACVLTATES, ET VIRES.

Non differt viribus ab Aro, & alijs Dracunculi generibus, sed facultate imbecilliore habetur.

DRACVNCVLVS hortensis, Italis, *Dragoncello, & Dragone.* Gallis, *Targon.* Germanis, Dragun/oder Dragoncell.

DRACVNCVLVS HORTENSIS.

FORMA.

Caules fundit numerosos, tenues, in quibus folia exeunt longa lini modo, acri admodum gustu: radicibus cohæret humi repentibus. floribus pusillis, albicantibus, racemosis semine superuacuo. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis ferè omnibus. *Idem.*

QVALITATES ET VIRES.

Cum insigni acrimonia planta tota sit prædita, haud verendum est quin valenter excalfaciat, atque siccet, incidat, digerat, aperiat, & prouocet: mansa pituitam ciet: dẽtium dolores mulcet: concoctionem adiuuat, & vrinas mouet, Estur passim in acetarijs vnà cum lactucis, alijsq; oleribus. *Idem.*

OPHIO-

OPHIOGLOSSVM, Græcis, ὀφιόγλωσσον. Italis, *Lingua serpentina, Argentina, siue herba Lucciola.* Germanis, Natter Zünglin. Gallis, *Herbe sans chousture, siue Langue de serpent.*

OPHIOGLOSSVM.

FORMA.

Matth. Vno tantùm prouenit folio pingui, plantaginis aquaticæ quadantenus simili, nulla per medium excurrente costa: è cuius inferiore sinu, cauliculus exit, pallidam, serpentis modo, in summitate ligulam gerens, vnde illi nomen.

LOCVS.

Idem. Nascitur in pratis, sed ocyssimè deperit, cùm tantum mense Maio perduret & appareat.

QVALITATES

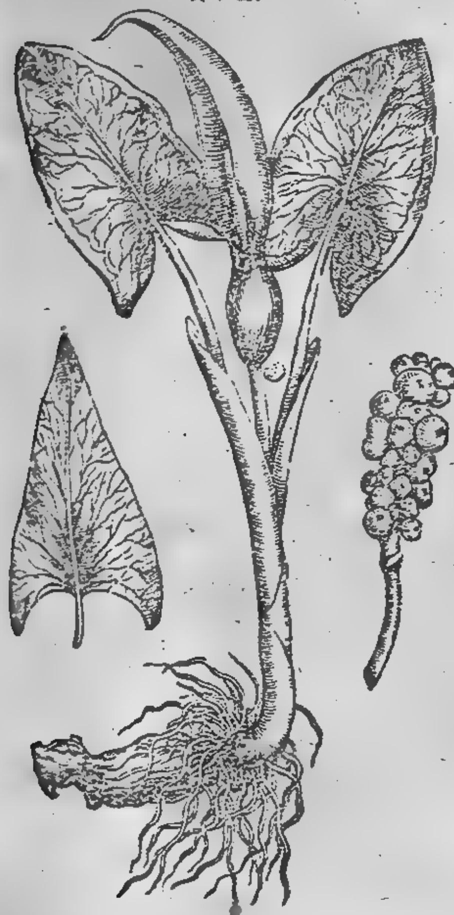
Idem. Exiccat, citra insignem caliditatem.

VIRES.

Idem. Recentia folia vulnera mirifice glutinant, & enterocellas sanant. Maceratur in oleo, quo diutius insolato, vtuntur chirurgici commodissimè ad prædicta. Datur potanda ex aqua equiseti ad intrinseca vulnera: auxiliatur sanguinem reijcientibus, pota ex aqua foliorum quercus alba ventri excrementa sistit: decoquitur in vino austero ad collachrymantes oculos. Illinitur recens cum adipe gallinaceo ad vulnerum inflammationes.

ARVM, Græcis, *ἄρον*. Mauritanis, *Iaurus, siue Sara.* Siris, *Lupha.* Officinis, *Aron siue serpentaria minor.* Hetruscis, *Gigaro.* Germanis, Klein Natterwurtz/Aron, Deutscher Imber. Hispanis, *Yaro.* Gallis, *Vit de chien.*

ARVM.

CENSVRA.

Duum est generũ: maius, & minus. *Matth.*

FORMA.

Hederaceis prouenit folijs, sed magnis, dracunculi maio-ribꝰ, minimè dissectis, maculo sis: caulem edit dodrantalem, è cuius fastigio erumpit folliculus in acutum desinens, in quo fructus reconditur solidus, pistilli faciem referens, aureo colore: in cuius infima parte crocea quędam veluti semina spectantur: quę deinde acinosa fiunt & per maturitatem rubescunt, botrũq; circa caulem efficiunt: frumenti Indici modo. Radix subest alba, bulbosa, oblõga, acerrimi gustus. *Idem.*

QVALITATES.

Terrena essentia cõstat, sed calida. proinde extergẽdi vim possidet, verùm nõ valentem, veluti dracontium: est itaq; in exiccando, calefaciendoq́; primi ordinis. *Gale. 8. simp. me.* Abstergit, incidit, attenuat, digerit, & aperit. *Matth.*

VIRES.

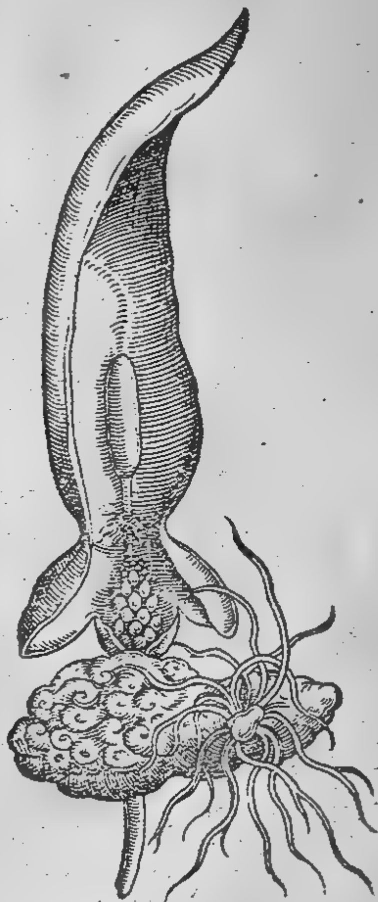
Radix, semẽ, & folia dracunculi vires habent. *DIOSC.* Priuatim autem radix ex fimo bubulo podagris vtiliter illinitur. *Matth.* Decocta radix, melleq́ue excepta; medetur pituitosis pectoris morbis. quare asthmaticos maximè iuuat. Datur elixa, vel feruentibus cineribus tosta ex amygdalino oleo vtiliter tussientibus. Id quod commodius præstat lac, in quo ipsa fuerit incocta. Elixa subijcitur oleo, & tumentibus hæmorrhoidibus vtiliter illinitur. Radicis succus exedentia, & contumacia vlcera sanat: semen drachmæ pondere potum, menses, & secundas pellit.

CENSVRA.

Nescio sanè qua ratione scripserit Galenus, Arum, quo degustato os totum exuritur, & acerrimum sentitur, calidũ, siccumq; ordine tantum primo haberi.

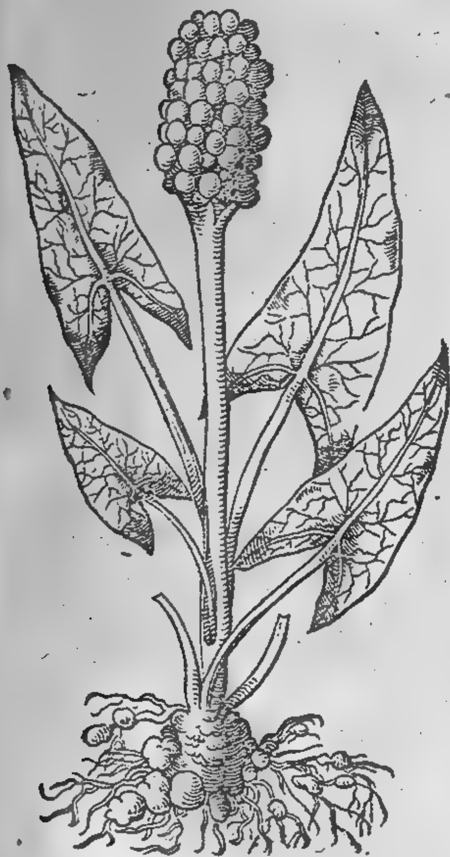
PISTIL-

PISTILLVM referens Ari flos, & eius radix vegetior.

ARVM minus, Græcis, ἄρον μικρὸν. Italis, *Gigaro minore.*

ARVM MINVS.

FORMA.

Folijs exit ſagittę imaginem præſeferentibus, caule recto, glabro, dodrantali, botrum in cacumine habenti, rubentibus baccis ſtipatum, in acutum deſinentem: Radices fundit tenues, numeroſasque, è quibus bulboſi quidam globuli fabarũ magnitudine dependent, guſtu per quam acerrimo. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in montibus. *Idem.*

QVALITATES ET VIRES.

Excalfacit, & ſiccat ordine quarto: Ideoq; vrit, attenuat, incidit, & abſtergit. Sunt qui radicũm farina vtantur ad arcendos à ſuis menſis paraſitos, & voraces lurcones; eandem delicatis cibis admiſcentes: nam vbi fauces occupauerit, tam vehementi, ac contumaci ardore afficit, ne poſt hac quicquam vorare queant, niſi lacte bubulo diutius gargarizato, aut recenti butyro ſenſim delincto.

BONVS

BONVS Henricus, Italis, *Herba infarinata.* Germ. Schmerbel/*siue* Gut Heinrich.

BONVS HENRICVS.

FORMA.

Matth. Planta candicat tota perinde ac si tenuissimo farinæ polline conspersa esset: quin etiam tactu, adeò leuis percipitur, vt vnguine aliquo peruncta videatur: Folia habet Ari quadantenus similia, caules plures, foliosos, in quorum fastigijs racemosi emergunt flores; Radicem habet vegetam, crassam, multifidamque: croceo colore, acuti lapathi modo: cuius speciem esse censemus.

LOCVS.

Idem. Nascitur sponte ferè vbique in pagorum plateis.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, siccat, aperit, abstergit, resoluit, & digerit.

VIRES.

Idem. Præfertur ad venenosorum animalium ictus: Radicis succus illitus, scabies sanat, & cutis maculas extergit, præsertim, si cum aceto misceatur.

ARISARVM, Græcis, Ἀρίσαρον. Italis, *Arisaro*. Germ. Klein Aron.

ARISARVM.

FORMA.

Folijs prouenit Ari, longè tamen minoribus: cauliculum edit tenuem, in cuius summitate vaginula quædam oritur, altera parte diuisa, è qua ligula tenuis, exigui germinis modo se se exerit, pallido colore. Radix illi oliuæ instar magna, oblonga, candicans, adnatis pluribus vbiq; emergentibus. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in collibus, & campestribus. *Idem.*

QVALITATES.

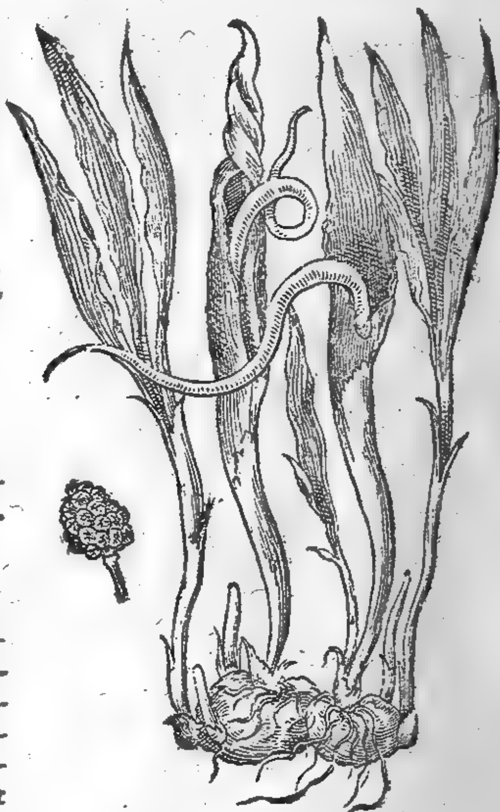
Acrius multò Arisarum, quàm Arum est. *Gal.6. simp. me.*

VIRES.

Radix illita, nomas sistit: fiunt collyria ex ea ad fistulas efficacia: illitu radicis, genitale animalis cuicunq; in perniciem agitur. DIOSC.

ARISARVM alterum: siue Pseudo arisarum. Italis, *Arisaro falso.*

ARISARVM ALTERVM.

FORMA.

Matth. Folia mittit longa, angusta, longis pediculis nitentia: radicem bulbosam, iuglandis magnitudine, numerosis vbique adnatis fibris, gustu etiam acri.

LOCVS.

Idem. Nascitur frequens in agro Romano.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Excalfacit radix, siccat, incidit, abstergit, digerit, & aperit.

*APPENDIX.

Non omnino segregari potest à speciebꝰ Arisari cum gũstata radix satis prodat acredinẽ suam, id quod ipsemet autor fatetur paulo supra, in descriptione huius plantæ; licet idẽ pro falso Arisaro habeat.*

HASTVLA regia, Albucum, Asphodelus mas. Græcis, Ἀσφόδελος. Mauritanis, *Cheunce, Birnach, seu Axeras.* Italis, *Anfodillo.* Germanis, Affodillwurtz. Hispanis, *Gamones, seu Gamonites.* Gallis, *Aprodiles.*

HASTVLA REGIA, SEV ASPHODELVS.

FORMA.

Planta est à radicibus foliosa: folijs porraceis, carinatis, caulē edit cubitalem, & sæpe maiorē, insigniter leuem, flores in cacumine albicantes, & quandoq; melinos, numerosos, in stellę modum; è quibus baccæ proueniunt subrotundæ, herbacei coloris, semine intus nigro triquetroq;: Radicibus nititur numerosis, nigricantibus, bulbosis, oblongis, virescēte intus pulpa, ima parte vētricosis, & in tenuem caudam desinentibus, succosis: gustu acri, atq; amaro. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in montibus pingui solo. *Idem.*

QVALITATES.

Radix extergentis, & discutientis est facultatis; vstæ autem cinis calidior, & desiccantior, subtiliorq; est, & ad digerendum potentior. *Gal. 6. simp. me.*

VIRES.

Radices epotæ vrinas, & menses ducūnt: auxiliantur à serpente demorsis trium drachmatum pondere haustę, sed tota planta ex vino morsus illinire oportet. valent quoq; ad sordida, & depascentia vlcera; mammarum quoq;, & testium inflammationes, tubercula, forunculosq;. Radicis succus per se, prodest ad purulentas aures: in contrariam aurem infusus, dentium dolorem mitigat: cinis è radice illitus, pilos, capillosq; in alopecijs replicat. oleum in excauatis radicibus feruefactum, pernionibus, & ambustis medetur: in auribus distillatum, surditati auxiliatur. Semen in vino potum scolopendrę & scorpionum venenis mirum in modū resistit. Illinuntur vtiliter radices in aceto decoctę lichenosis, scabiosisq;: crispātur quoq; capilli abraso capiti affricta sæpe radice, decoctæ & illitæ parotidas sanant. *DIOSC.* *Matth.*

*ASPHODELVS fœmina siue luteus, *Iphyum* Theophrasti quorundam sententia, aut aliorum, *EriZambach* Arabum. Germ. Gelb Affodillwurtz.

ASPHODELVS FOEMINA.

FORMA.

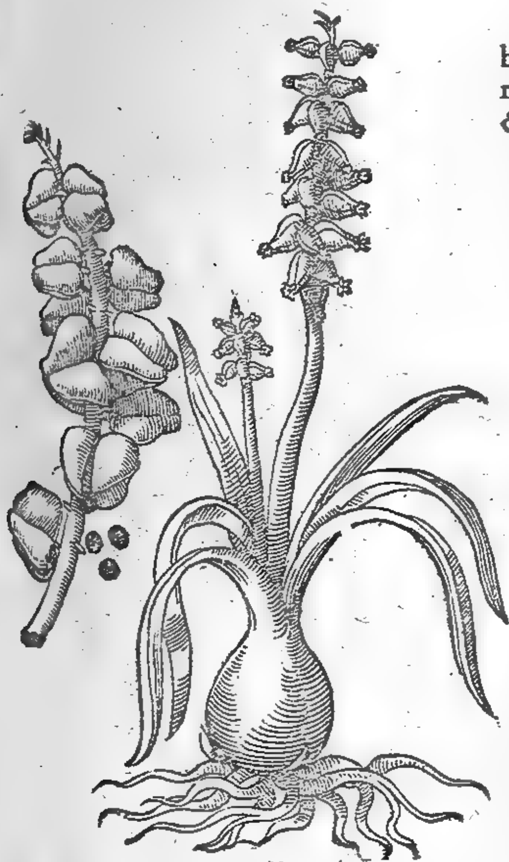
Folia multo angustiora quam albus, & Cypero ferè similia, striata saturatè virentia promit è radicibus multiplicib. longis, minus tuberosis, per laterales fibras sese vndiq; propagantibus, colore luteolis, Caulis hinc emergit cubiti altitudine, rectus, rotundus, in quo flores crebri lutei, fastigiati, stelliformes, gignunt semen nigrum triquetrum, subrotundis capitulis inclusum.

LOCVS.

Hortis est familiaris. spontè natus quod sciam non reperitur.*

BVLBVS vomitorius, Græcis, Βόλβος ἐμετικός. Mauritanis, *Zir.* Italis, *Cipolla canina.*

BVLBVS VOMITORIVS.

FORMA.

Folia habet esculento bulbo multò latiora, & longiora, radicem similem, nigro obductam inuolucro. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur cliuosis locis. *Matth.*

QVALITATES.

Calidioris est temperaturæ, quàm bulbus esculentus. *Gal. 8. simp. me.*

VIRES.

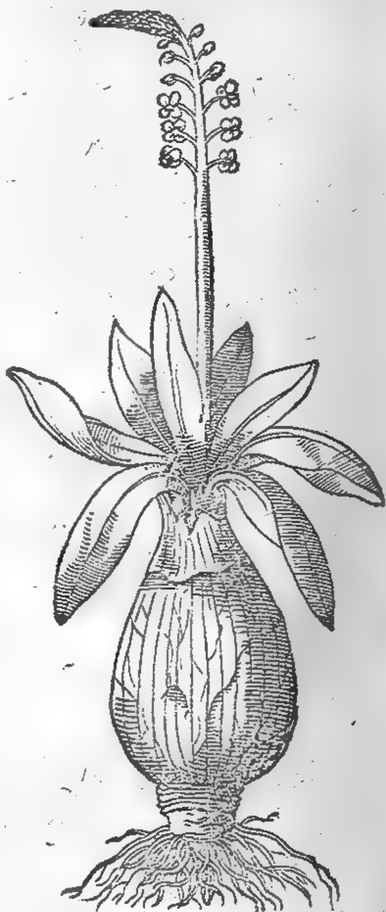
Radix mansa, aut decoctum eius potum, vesicæ malis medetur. vomitiones mouet. DIOSC.

*APPENDIX.

Videtur depinxisse autor Bulbi Vomitorij loco ob odoris, quem spirant flores, præstantiam familiare Turcis dictum Muscari, ideoq; hoc ipsum hic expressimus.*

SCILLA Græcis, Σκίλλα. Arabibus, *Haſpel, Hanſel, Aſchil, ſiue Alaſchir.* Italis, *Squilla.* Germanis, Meerzwibel. Hiſpanis, *Cebolla albatrana.* Gallis, *Squille, carpentaire, ſiue Oignon marin.*

SCILLA.

FORMA.

Matth. Bulbo nititur ingenti, ſubrubro, radicibus inferna ſede numeroſis: ſquamis craſſis, lento ſucco prægnantibus, acri, & amaro, folia mittit aloes ſimilia, caulem ſeſquicubitalem, læuem, & flores in ſummitate ſubpurpureos.

LOCVS.

Idem. Naſcitur maritimo tractu.

QVALITATES.

Qualitatem admodum incidentem obtinet, non tamen admodum calidam, itaq; ſecundi ordinis excalfacientium fuerit: præſtat autem, aut aſſam, aut elixam ſumere, ſic enim virium illius vehementia exoluitur.

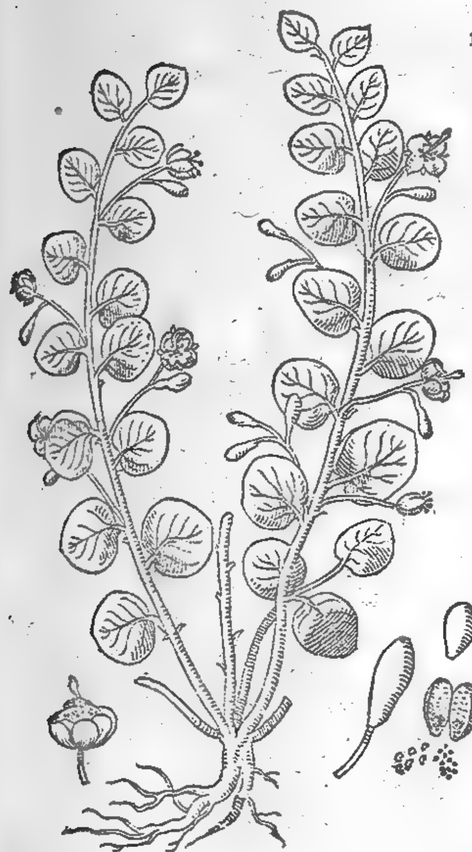
VIRES.

DIOSC. Interna ſcillæ pars in oleo feruefacta, rimis pedum vtiliter admouetur. decocta in aceto illinitur ad viperarum morſus: toſta, & odoratis medicamentis admiſta, hauſtaq; vrinam ciet, hydropicos, ſtomachicos, auriginoſos, torminibus, & tuſſi vetere laborantes, ſuſpirioſos, & reuomentes iuuat, tribus obolis ex melle ſumpta, quin etiam comitialibus & reſolutis auxiliatur. ſed cauẽdus ſcillæ vſus his, quorum inteſtina vlceribus afficiuntur. *Pithagoras.* Scillinum quoq; acetum admirabilis eſt ad multa facultatis, ſi quis enim quotidie parum ebiberit, illi quidem faucium, oriſq; partes nunquam male valebunt: os ventriculi bene valebit: facilè ſpiritum ducet: oculi acutiſſimè cernent: flatus nullus in ventre excitabitur, & bene ſpirans, beneq; coloratus deget. hoc aceto qui vtitur cibum bellè conficiet, etiamſi licentioſius edat: nihil ſuperuacui in corpore reſidebit, non flatus, non bilis, non cruditas, non ſtercus, non vrina, aluus lubrica omnino erit. Morbo comitiali diuturno efficaciter profuit, incipiens verò ac nouum perfectè diſcutit: ad podagras præterea, & cæteros articularios morbos, & ad iecoris, lieniſq; duritias efficaciter facit.

CAPPA-

CAPPARIS, Græcis, Κάππαρις. Arabibus, *Cappar.* Italis, *Capparo.* Germanis, Capren. Hispanis, *Alchapparras.* Gallis, *Cappres.*

CAPPARIS.

FORMA.

Aculeatus est frutex, qui in terra stratus, magis in orbem euagatur: spinas, vt rubus habet in hami modum aduncas: folia mali cotoneæ, rotunda: fructum oleæ similem, qui cùm dehiscens panditur, florem candidum promit: quo excusso, non nihil glandis oblongæ figura inuenitur, quod apertũ grana acinis punicorum similia ostendit, parua, rubicunda. Radices spargit lignosas, grãdes, numerosasq;. DIOSC.

LOCVS.

Tenui solo, asperisq; locis, in insulis, & iuxta rudera nascitur. *Idem.*

QVALITATES.

Radicis cortex vincentem habet qualitatem amaram, proximã acrem, deinde acerbam: quibus palam est, quod diuersis, & pugnantibus constet facultatibus. quippe abstergere, purgare, & incidere potest sua amaritudine, excalfacere verò, incidere, digerere, acrimonia: porrò densare, constringere acerbitate radicis cortici fructus virium proportione respondet, quin & folia, & caules, verum imbecillius operantur. *Gal.7. simp.me.*

VIRES.

Fructus drachmis duab⁹ in vino potus quadraginta diebus, lienem absumit, & vrinã pellit: bibitur vtilissimè Ischiadicis, resolutis, conuulsisq;, menses ciet, & caput purgat: seminis, aut aridæ radicis ex aceto decoctũ; colluto ex eo ore, dentium dolores mulcet. radicum cortex, vlcera vetera omnia, & sordida, callosaq; expurgat: lienosis, cũ hordei farina vtiliter illinitur: cũ aceto trita, albas viti ligines abstergit: Radix foliaq; intrita, strumas, ac duritias discutiunt, foliorum succus infusus aurium vermiculos enecat. Fructus in ciborũ vsum venit, sed parum alit: valet tamẽ ad excitandam cibi appetentiam, & deradendam, deijciendamq; pituitam, quæ ventriculo inhæserit, & ad lienis, & iecoris morbos. DIOSC. *Matth.*

* CAPPARIS Syluestris seu Fabaginea vel Leguminosa, Pepleos quibusdam dicta, Auicennæ *Ardisugi vel Ardisrigi*. Rhasi *Andirian*. Alepi in Syria *Morgsani*.

CAPPARIS SYLVESTRIS.

FORMA.

Egregie virent huius plantę folia, Cappari similia sed minora & oblongiora, crassiuscula, bina vnico pediculo cauliculis teretibus, leuibusq; annexa & sibi inuicem opposita. Flores Capparibus conditis forma congruunt antequam aperiantur, foris herbidi, expansi vero albicant & intus rubent, è medio stamina lutea emergunt, his succedũt siliquæ oblõgæ in quibus semina. Radix subest longa lignosaq;.

LOCVS.

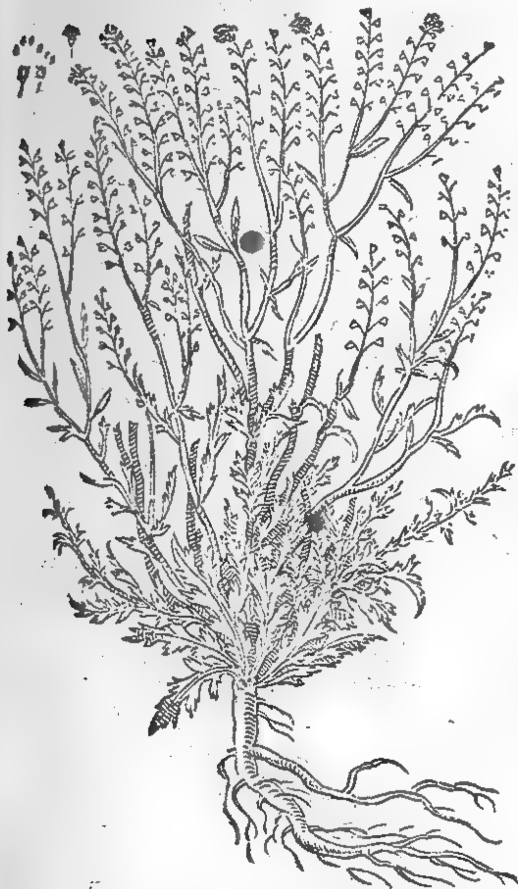
Nobis peregrina est planta, nec nisi in hortis inuenienda. Sed Romæ inter rudera sponte nasci perhibent.

VIRES.

Vsurpatur ad vermes, tota enim planta grauis est odoris & saporis amari.*

LEPIDIVM, Græcis, *Λεπίδιον*. Mauritanis, *Saitaregi, Hansab, Asceita regi, siue Scitharegi*. Italis, *Lepidio, seu Iberide*. Germanis, Wilder Kreß. Hispanis, *Nasturtio montesino*. Gallis, *Passerage sauuage, siue Nasitort sauuage*.

LEPIDIVM.

FORMA.

Folia gerit nasturtij: vere DIOSC.
viretiora, caulem cubitalem, *Matth.*
aut minorem, florem album,
tenuemque. Semen circum
summos tenuesque caliculos in siliquis, nasturtij æmulis, sed minoribus, minuto intus semine. Radicem albam, acri sapore.

LOCVS.

Nascitur locis incultis, sa- *Democr.*
xosis: in templorum areis, atque sepulchris, secus itinera, in ruderibus, & agrorum extremitatibus.

QVALITATES.

Excalfacit & siccat, magis *Matth.*
quàm nasturtiũ extrahit, attrahit, incidit, attenuat, aperit, digerit, & vrit.

VIRES.

Præstat mirum in modũ Ischiadicis, si cum Helenij radice, quarta parte ho- DIOSC.
ræ illinatur: Idem prestat contusa radix & cum salsa axungia illita, quaternis ho- *Democr.*
ris. sed deinde in balneum descendere ægrum oportet, & locum cum oleo inungere; addita lana: herba lienosis admota prodest: eadem lepras eximit.

CENSVRA.

Qui Lepidium, & Iberidem duas faciunt plantas, manifestè falluntur.

LEPIDIVM, Paulo Æginetæ, & Plinio: posterioribus Græcis, Λεπίδιον. Italis, *Piperite, & Peperella.* Gallis, *Passerage, siue Poyuree.* Germanis, Pfeffer Kraut.

LEPIDIVM.

FORMA.

Matth. Caulibus cubitalibus fruticat, subalbicantibus: folijs lauri, maioribus tamẽ, robustis, floribus in cacumine spicatis, tenuibus, ac albicantibus. Radice alba, acerrimi gustꝰ, perinde, ac folia, quę dentibus attrita os vniuersum accendunt.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis, ac etiam quibusdam in locis spõte nascitur.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Excalfacit & siccat vehementer, ac ea omnia potest, quæ lepidium primum, cæterum longè valẽtius operatur.

RAMVLVS Lepidij cum flore & semine.

RANVN-

RANVNCVLVS, Græcis, Βατράχιον. Italis, *Ranoncolo, siue Pie corbino.* Germanis, Hanen-Fuß. Hispanis, *Yerua belida.* Gallis, *Grenoilette, siue Bassintz.*

RANVNCVLVS.

GENERA.

Matth. Sex nobis Ranũculi recensentur genera: de quibus inferius dicetur.

FORMA.

DIOSC. Folijs exit coriandri latioribus, pinguibus, subalbidisq́;: floribus luteis, & interdũ purpureis, caule gracili, cubitali: radice alba, exigua, amara, & ellebori modo fibrata.

LOCVS.

Idem. Nascitur in limitib. humidis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Omnia facultatẽ vehementer acrem possident, adeò, vt cum dolore exulcerẽt. Radix arefacta, sternutatorium est medicamẽtum, similiter alijs omnibus, quę vehemẽter desiccant, & vt semel dicam, calida & sicca valde est, tum radix, tum vniuersa herba, adeò vt sua exiccatione, sicca radix dentes quoque frangat.

VIRES.

DIOSC. Folia, flores, & cauliculi recentes cuiuscunque generis, exulcerant illita, & crustas non sine dolore exciatant: quare scabros vngues eximunt: scabiẽ detrahunt, & stigmata delent: pensiles, & formicantes verrucas, alopeciasque paulisper illita, tollunt, repente decocto fouentur vtiliter perniones: sicca radix, tritaque sternutamenta ciet, naribus indita.

CENSVRA.

Qui Ranunculum coronopum esse contendunt: ij sanè delirio agitantur.

RANVNCVLVS SECVNDVS.

FORMA.

Ranunculus ſecundus, lanuginoſior, hirſutior, quàm primus eſt, longioribus caulibus, & pluribus foliorum inciſuris. DIOSC.

LOCVS.

Plurimus in Sardinia naſcitur, quàm acerrimus, quem ſylueſtre apium appellant. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Apium riſus quidã hoc ranunculi genus appellauere, quòd ſi herbã hanc, quiſpiam in edulijs vorauerit, eius nerui contrahantur, rictuque os diducatur: vt grauiſſimi teſtantur autores, ita vt qui mortem oppetunt, veluti ridentium facie intereant. *Matth.*

RANVNCV-

RANVNCVLVS TERTIVS.

FORMA.

Minoribus prouenit folijs, floribus melinis: sed tota planta grauem spirat odorem.

RANVN-

RANVNCVLVS QVARTVS.

FORMA.

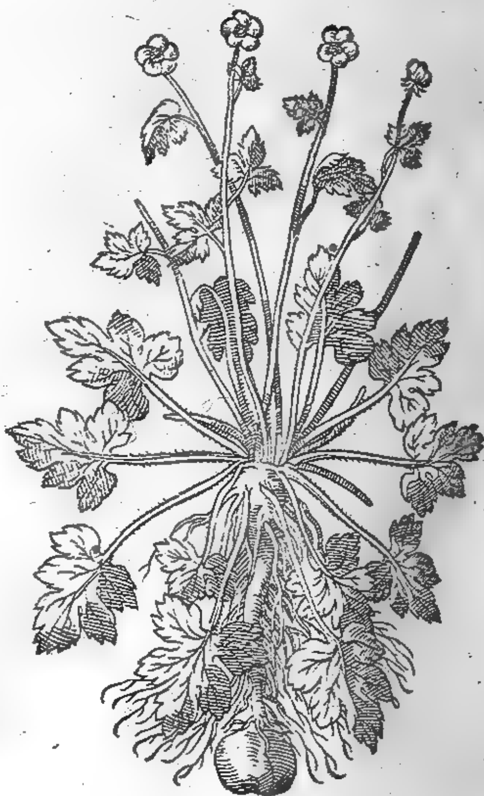
Non est absimilis tertio: folia tamen magis diuisa sunt: florem edit lactei candoris. Radices numerosas, fibrosasque. DIOSC. *Matth.*

*LOCVS.

Nascitur in montibus, & in hortis, flores numerosiore folio luxuriant.*

RANVNCV-

RANVNCVLVS quintus. Italis, *Pie di Gallo*. Germanis, Drüßwurtz. Gallis, *Piepou*.

RANVNCVLVS QVINTVS.

FORMA.

Matth. Folia mittit secundi ferè similia, atque etiam hirtiora, radices albas, numerosas, ellebori modo, inter quas medium occupat locum, tuberosa radix dependens, veluti ex funiculo, nucis iuglandis magnitudine, albicans rapi modo, sed acris, & exulcerans.

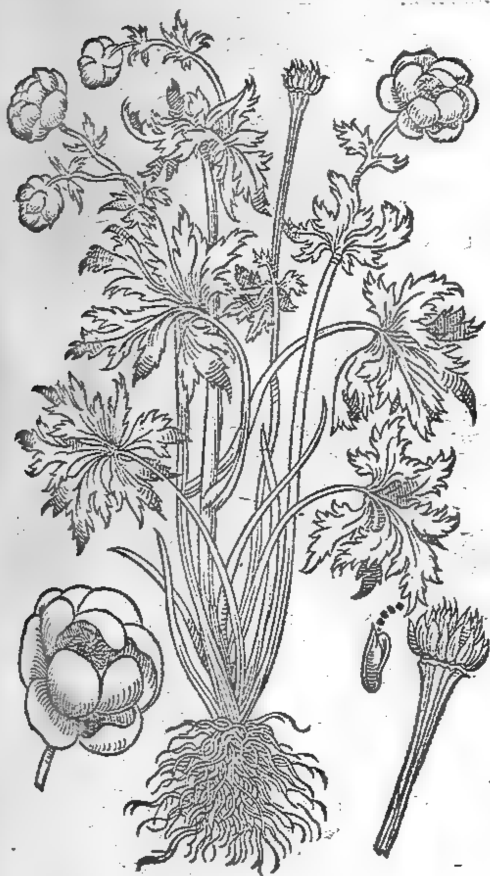
LOCVS.

Idem. Nascitur locis incultis, & secus itinera.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Excalfacit & siccat ordine quarto: vlcerat, extrahit, incidit, digerit. Radix recens tusa & admota, vesicas excitat, quare ischiadicis vtiliter illinitur.

RANVNCVLVS SEXTVS.

FORMA.

Folia mittit anemonis primi similia: caules cubitales, striatos, flores in summitate magnos, aureo colore: radices numerosas, fibrosasq;. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in riguis, & humectis locis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Cæteris minus est acris, qua re minus excalfacit, & siccat.

ANEMONE, Græcis, Ανεμώνη. Italis, *Anemone.* Gallis, *Passe fleur.* Arabibus, *Iackaik, Alnahamen, Sakaik, seu Mamira.*

ANEMONE.

GENERA.

Matth. Plura habet genera, quorum quinque nos obseruauimus.

FORMA PRIMI.

DIOSC. *Matth.* Folio prouenit coriandro simili, sed frequentioribus incisuris, caulibus lanuginosis, tenuibus, striatisq; : in quibus tenuiora folia per interualla spectantur: floribus syluestris papaueris magnitudine, purpurascentibus, prominente vmbilicotenus capitulo, nigro colore, nigrisque capillamentis stipato, perinde ac in papauere. Radix illi inest oleæ magnitudine, subrotunda, fibrataq; ac sapore acri.

LOCVS.

Idem. Oritur in aruis, & alijs cultis locis.

QVALITATES.

Gal. 6. simp. me. Anemone omnes, acrem, extergendi, attrahendi, & ora vasorum reserandi facultatem obtinent.

VIRES.

DIOSC. Succus cùm foliorum, tum radicis naribus infusus, caput purgat. commanducata radix pituitam trahit: decocta in passo, & illita, sanat oculorum inflammationes, cicatrices eorundem, & hebetudines emendat: sordida vlcera abstergit. Folia, & caules, si cum prissana cocti edantur, lactis copiam præbent: & in vellere folia supposita, menstrua cient, & lepras illita eximunt.

ANEMONE secunda, Italis, *Anemone secondo.*

ANEMONE SECVNDA.

FORMA.

Folijs prouenit maioribus, frequentius laciniatis, cynoctoni aconiti modo; caulibus alterius similibus, sed aliquanto crassioribus, inanibus, & in rectum spectantibus, quibus flores insunt in summitate dilutiore purpura nitescentes: capitulo circumquaq; comato: perinde, ac altera. Radicem habet breuem, rapunculi ferè figura, fibris adnatis multis: acri gustu. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur locis cultis, & præsertim in aruis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Nihil suis in facultatibus à priore differt. *Idem.*

ANEMONE TERTIA.

FORMA.

Matth. Folijs est ranunculi primi similibus, caulibus tenuibus, sesquipalmaribus, rotundis, in quorum cacumine flores exeunt albi, ac diluta quadam purpura nitescentes, inferiori præsertim sede rosarum magnitudine, radicem habet fibratam, ac tenuem.

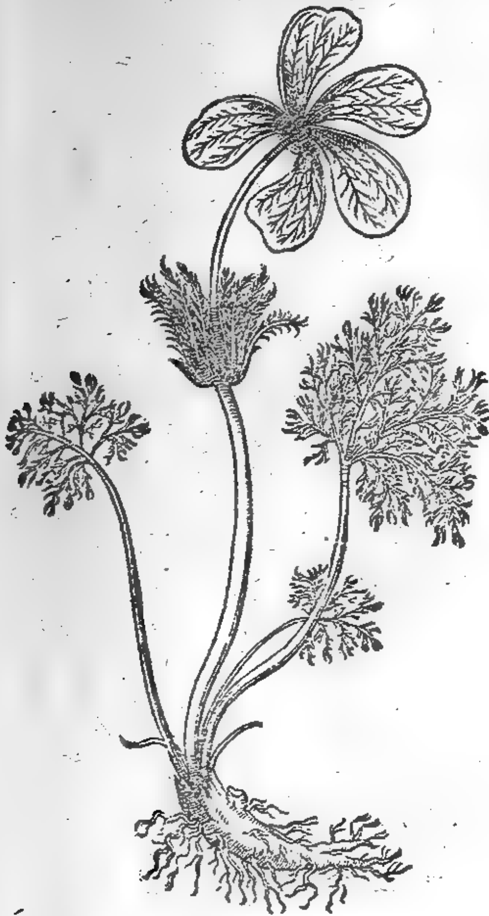
LOCVS.

Idem. Nascitur in collibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Tota planta cæteris mitior est, quare minus excalfacit, & siccat.

ANEMONE QVARTA.

FORMA.

Folia profert frequenter laciniata, flores in summitate caulis purpureos, radicem globosam, & paruam, fibris numerosis stipatam. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit cultis locis. *Idem.*

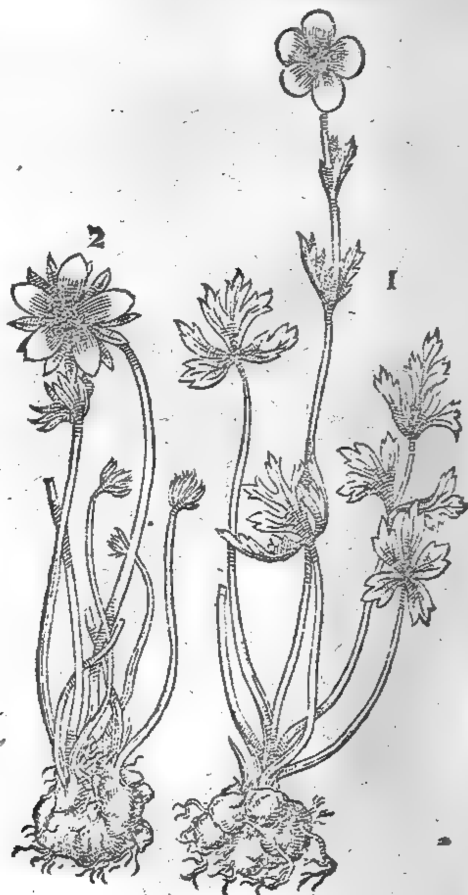
*FORMA.

Folijs prouenit ranunculi ferè, sed tenerioribus, floribus aureis, radice paruæ fabæ magnitudine.*

LOCVS.

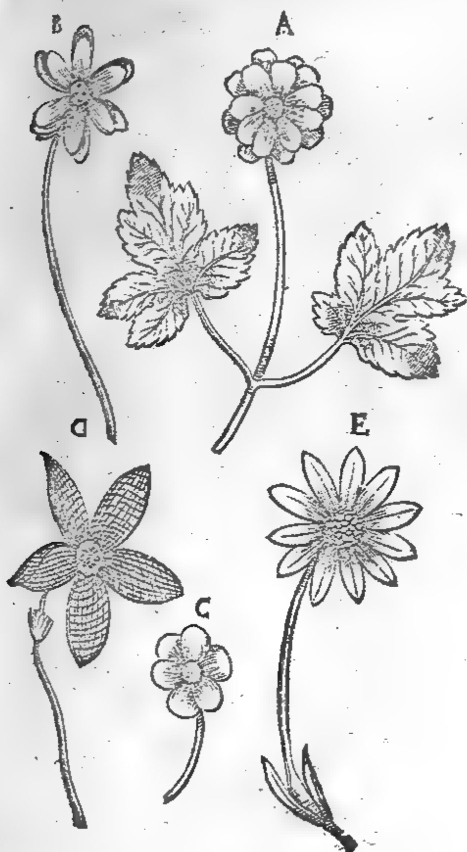
Oritur cultis locis, & in aruis.

ANEMONE QVINTA.

*ANEMO-

*ANEMONES diuersi flores.

Plurimæ species Anemones habentur adeò vt ferè quiuis peculiares depingat ab alio nō obseruatas. Ideo non putaui superuacaneum fore, si reliquis, quas coactus fui subdere depictis ab autore nec dum à me cōspectis, adiungerem corollarij vice rariores hosce flores, quorum A. litera insignitus candidus est, & medio luteus, B. Cęruleus, C. aureus, D. Purpureus variegatus venis subrubris, E. Coccineus. Eorum vero stirpes cum radice nondum videri mihi cōtigit.*

PVLSATILLA. Italis, *Pulsatilla.* Germanis, Küchen Schell/ seu Hacket Kraut. Gallis, *des coquerelles.*

FORMA.

Matth. Cùm primùm erumpit folia mittit incana, & admodum hirsuta, minutim laciniata, sapore per quam acri: flores prodeunt anteaquàm folia emergant purpurei, nigricantes, atque hirsuti, caulé rotundum, tenuem atq; incanum. Radix illi subest pedali longitudine, exesa chamæleonis albi modo, sapore potius subdulci, quàm acri.

LOCVS.

Idem. Prouenit locis incultis, aridis, & saxosis.

QVALITATES.

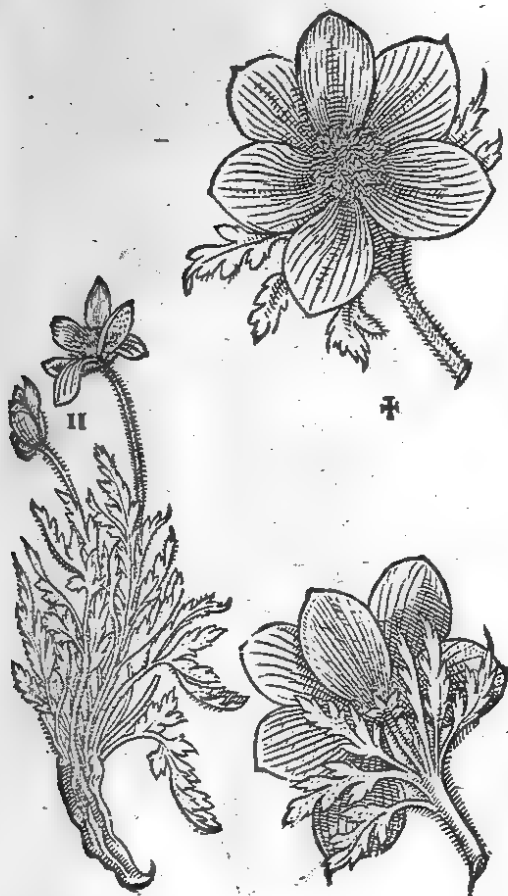
Idem. Folia, caules, & flores cum acerrimo sint gustu, excalfaciunt, & siccant ordine quarto: incidunt, attenuant, attrahunt, digerunt, expurgant, & exulcerant. Radix verò cùm subdulcis sit, non longè aberit à temperatis.

VIRES.

Idem. Sunt qui radicem maximè præferant contra pestilentiæ contagia, & pota venena, & virulentorum animalium ictus, si cum vino bibatur, drachmarum duarum pondere, quare in antidotis additur. Aqua è folijs distillata, vulnera sanat, & pota sudorem prouocat.

*PVLSATILLA lutea. Gäle Bitzwurtz.

PVLSATILLA LVTEA.

FORMA.

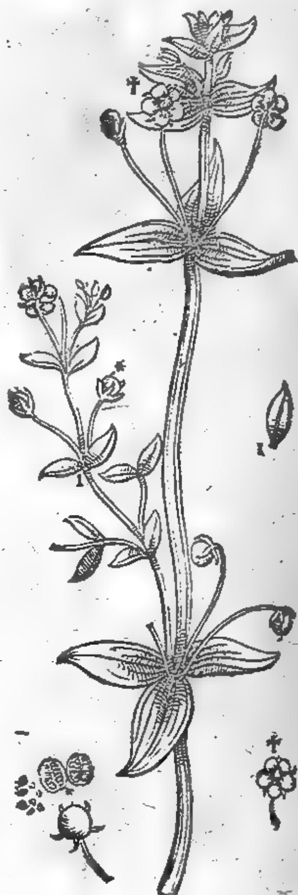
Folijs prouenit minus laciniatis quidem, ſed cætera pręcedẽti ſimilibus, flos Maij medio luteus ſubrubens ſummo cauliculo inſidet, quem ſubſequitur ſemen papposũ, barbatumq́ue.

LOCVS.

Gaudet mõtanis, & in Heluetia frequens eſt in monte Gothardi.*

ANAGALLIS, Græcis, Ἀναγαλλὶς. Ital. *Anagallo*. Officinis, *Morsus Gallinæ*. Germanis, Gauch Heil. Hispanis, *Muruges*. Gallis, *Murgelline, seu Mouron*.

ANAGALLIS MAS.

GENERA.

Diosc. Duum est generum, Mas alterum, alterum fœmina.

FORMA MARIS.

Idem. Planta est parua, humi iacēs, folijs in quadrangulo caule pusillis, subrotundis; floribus phæniceis; & paruo, ac rotundo semine.

LOCVS.

Matth. Nascitur in hortis, culto, ac læto solo.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Admodum extergentis est facultatis, habet etiam quendam calorem attractorium: vis etiam mitigandi illi inest.

VIRES.

Inflāmationes arcet: adactos corpori aculeos extrahit, nomas cohibet: succus gargarizatus, capitis pituitam purgat: & naribus infusus, dolorem dentium lenit, si in aduersam narem inijciatur: argemas cum melle emendat: prodest contra viperarum morsus, iocinoris, & renum vitia si ex vino bibatur.

ANAGALLIS fœmina, Græcis, ἀναγαλλὶς θῆλυς. Italis, *Anagallo fœmi.*

ANAGALLIS FOEMINA.

FORMA.

Nihil ab altera differt, nisi floris colore, qui in hac cæruleus, in illa phæniceus spectatur. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur cultis, & incultis locis. Et sæpe in hortis. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Vt forma similes sunt, ita facultatibus, & viribus: peculiariter autem hæc, procidêtem sedem admota reprimit: altera verò euocat, vt quidam volunt. DIOSC.

*ANAGAL-

* ANAGALLIS Aquatica, Germanis, Wasserbungen/Bachbungen. Gallis, Berle.

ANAGALLIS AQVATICA.

GENERA.

Distingui possunt potissim. duo eius genera, quamuis plura sint strictissimis folijs ab hisce differentia.

FORMA.

Primum genus recto caule attollitur, folijs oblongis, carnosis, & leuiter in ambitu serratis vestito, ex quorum sinubus enascuntur ramuli copiosis flosculis purpurascentibus ornati, quibus succedit semẽ minutũ exiguis folliculis inclusum, radix est fibrosa, vt aliarum herbarum palustrium. Alterum supinũ est, & repit, folia habet rotundiora & flosculos eleganter cæruleos.

LOCVS.

Inuenitur in palustribus, & riuulis gaudet.

FACVLTATES.

Apud veterinarios magno est in vsu discutiendis tumoribus & scabiei equorum sanandæ: in acetarijs sumpta stomacacen emẽdat, calculos rumpit, vrinam cit, fœtus mortuos pellit, & menses euocat. Cum aceto & butyro tosta & imposita, ac subinde renouata, tumoribus quibusuis & ignibus sacris prodest.*

SVCCISA, Officinis, *Morsus diaboli*. Italis, *Morso di diauolo*. Germanis, Teuffels Abbiß.

SVCCISA, SEV MORSVS DIABOLI.

FORMA.

Folijs constat plantagini angustifoliæ similibus, læuiorib. tamen, caulibus sesquicubitalibus, in quibus minora sunt folia per ambitum denticulata, flores edit scabiosæ similes. Radicem habet pollicarem, sed succisam, & veluti demorsam, à qua complures oriuntur fibræ, ellebori modo. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit locis incultis, saltibus, ac dumetis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Herba trita & admota, præsentaneo auxilio, carbunculis pestiferis medetur, aut si vinum bibatur, in quo incocta fuerit. Radix per se, aut vinum in quo efferbuerit potum, non modo vteri dolores mulcet, sed pestilentiæ contagia superat. Gustu admodum amara est: quare excalfacit & siccat. *Idem.*

HEDI-

HEDERA, Græcis, Κισσὸς. Maurita. *Cussus.* Ital. *Hedera, seu Lella.* Germ. Mawer sive Baum Ephew/sive Ebich. Hispan. *Hedera, seu Eda.* Gallis, *Lierre.*

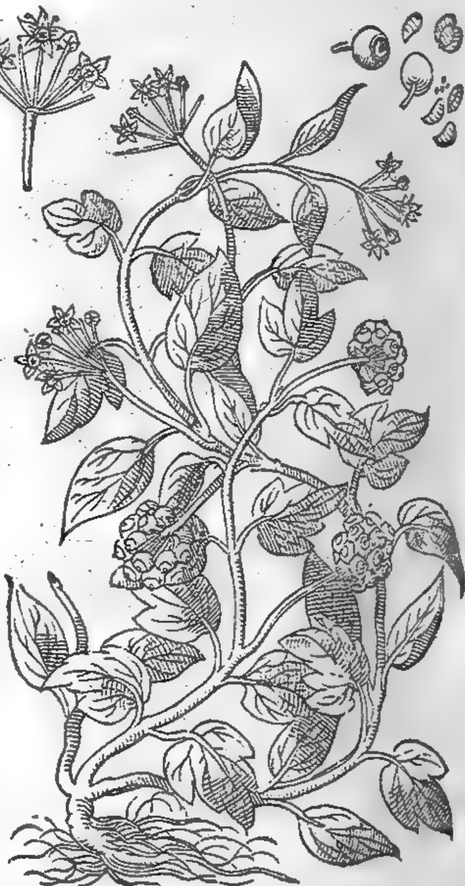
GENERA.

DIOSC. Hedera differẽtias multas in genere sortit̃: summas aũt genere tres, nã altera cãdida, altera nigra, & tertia, q̃ Helix appellat̃. *Matth.* Nos aũt alterã maiorẽ, alterã minorem appellamus.

FORMA MAIORIS.

Idem. Maior, quã arboreã vocant, nõ solũ in syluis excelsas arbores scãdit, sed etiã antiqua ędificia, vrbiũ męnia, sepulchraq; adeò occupat, vt tandẽ suo arctiori cõplexu, ea oĩa diruat, & vnà cũ ijs collabat̃: folijs suo exortu ꝓuenit oblõgis, q̃ deinde tẽporis tractu triquetra euadũt, lęuia, crassa, robustaq;: Florere incipit ad finẽ Autumni, floribus muscosis, pallescentibus, è quibus racemosi hyeme nascũtur corymbi, baccis ligustrinis maioribus.

HEDERA.

LOCVS.

Idem. Nascit̃ in syluis, in cãpis, in hortis, & ædificiorum muris.

QVALITATES.

Gal. li. 7. simp. me. Ex cõtrarijs cõposita est facultatib⁹, habet.n. quiddã adstringẽtis substãtię, quã terrenã & frigidã esse cõstat: habet & nõnihil acris, quã calidã esse, vel gustus cõprobat: nec deest tertia: aqueã namq; substantiã quandã tepidã detinet, si viridis sit: in sicca enim exhalauit.

VIRES.

DIOSC. Recẽtia folia ex aceto decocta, aut cruda, cũ pane detrita, lienes sanãt. Foliorũ, & corymborũ succus narib. infusus, cũ melle, pituitã deponit: valet idẽ contra veteres capitis dolores, si cũ aceto, & rosaceo perfundat̃: purulentis, aut dolentib. aurib⁹, cũ oleo medet̃: baccę quinq; tritę, & in malicorio, cũ rosaceo feruefactæ, si instillet̃ oleũ in contraria aure, dolorẽ dentiũ mitigãt: corymbi triti, ac subditi, mẽses mouẽt. Instillatus succus, putrida tædia nariũ, graueolẽtiamq; *Matth.* emẽdat: Lachryma psilothrũ est. Illita pediculos necat. Foliorũ succus ex vino austero potus, lienosos sanat: consuta recẽtia folia, in pilei formã, papulosis exulceratisq; infantiũ capitibus, vtiliter imponuntur.

HEDE-

HEDERA minor, Græcis, Κισσὸς ἕλιξ. Italis, *Hedera minore*.

HEDERA HELIX, SIVE MINOR.

FORMA.

Folio exit triquetro, ac maculoso: sarmentis albicantibus, ac lignosis. Hæc humi repit, & saxis hæret: fructu nullo neque flore. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit aridis & saxosis locis, circa sepes, & saxa grandiora. *Idem.*

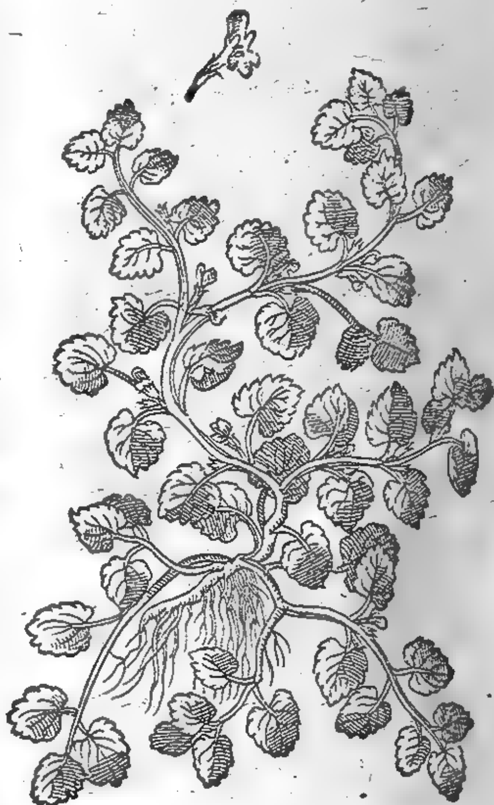
QVALITATES, ET VIRES.

Potest ea omnia, quæ maior: sed inefficacior tamen est. *Idem.*

HEDE-

HEDERA terrestris, Græcis Κισσὸς χαμαιαῖος. Italis, *Hedera terrestris*. Germanis, Grundreben/siue Gundelreben.

HEDERA TERRESTRIS.

FORMA.

Longo hæc reptatu humi serpit, quadrangularibus funiculis, è quibus folia prodeunt rotunda, crispa, subaspera, & per ambitum serrata, flores edit in purpura albicãtes, pusillos: Radicibus tenuibus, è funiculorũ geniculis prodeuntibus. Plãta tota amara est.

LOCVS.

Nascitur in opacis, circa semitas, vrbium muros, & in hortis.

QVALITATES.

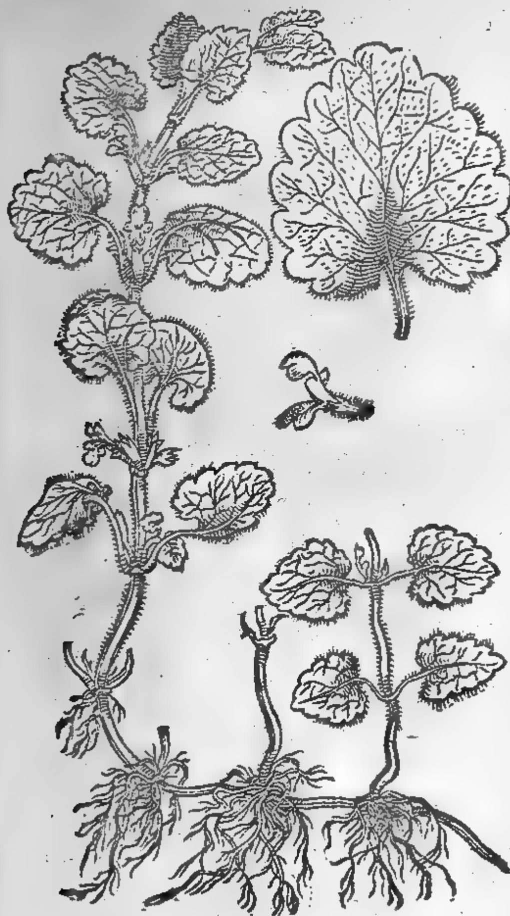
Amaro gustu tota plãta est, quare abstergere, extenuare, aperireq; facilè poterit.

VIRES.

Additur in potionibus quę ad viscerum internorum vulnera parantur: succus cum ærugine mistus, instillatur vtiliter cuniculosis vlceribus: Fit è folijs recentibus oleum, ijs in eo maceratis, diuque æstate insolatis, admirabilis sanè facultatis ad tormina, & cæteros intestinorum cruciatus, cùm potum, tum infusum.

*HEDE-

* HEDERÆ TERRESTRIS species montana.

FORMA.

Viticulos profert vulgari breuiores: hirsutioresque, folia circinatæ rotunditatis, maiora, flosculi quoq; paululum rubescunt, & grandiores aliquantum sunt quam in ea quæ passim nascitur.

LOCVS.

Nascitur in Thuringia locis montosis & opacis.

QVALITATES ET VIRES.

E sapore odoreq; validioribus, coniici potest omnia valentius pręstare posse hanc, quam quæ in planitie prouenit. *

CHELIDONIVM maius, Græcis, χελιδόνιον μέγα, Kauroch, seu Memiram. Italis, *Celidonia maggiore*. Germanis, Schelkraut. Hispanis, *Celiduena, siue Yerua de las golundrinas*. Gallis, *Chelidoine seu esclere*.

CHELIDONIVM MAIVS.

FORMA.

DIOSC. Caule est gracili, cubitali, aut altiore, agnatis foliosis; folijs ranunculi, mollioribus tamen, & colore cesijs: flore violæ albæ, secundum singula folia prodeunte, succo tota planta madet croceo: qui mordax, & acris est, subamarus, & grauiter olens. Radix supernè singularis, infernè in multa crocea capillamenta fibratur: siliqua ceu corniculati papaueris, tenuis, in metæ figuram longa, in qua semen recluditur.

LOCVS.

Matth. Prouenit propter sepes, in scrobium ripis, secus vias, inter rudera, & in muris, & parietibus.

QVALITATES.

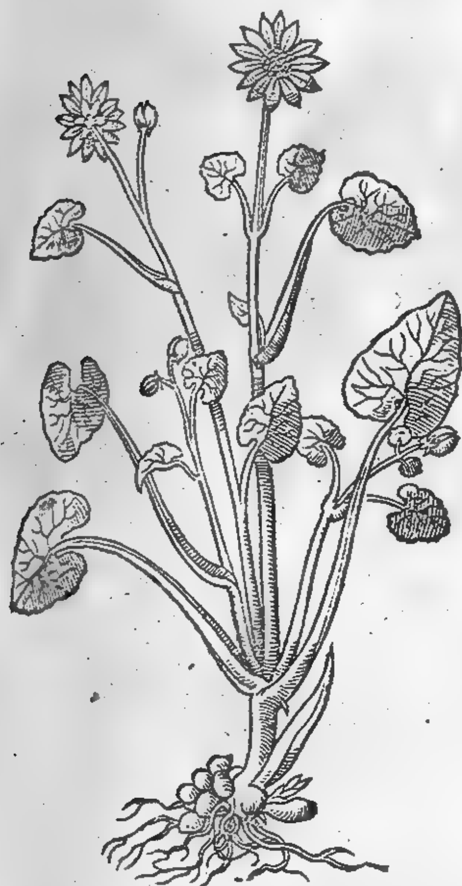
Gale. 8. simp. me. Extergentis admodum, & calidæ facultatis est, succus eius, & ad acuendum visum, commodus est: vtque in quibus crassum quiddam, quiddam in pupilla colligitur digestione indigens.

VIRES.

DIOSC. Radix cum aniso, & vino albo pota, medetur regio morbo, & vlceribus, quæ serpunt imposita cum vino. succus oculorum claritatem affert.

CHELIDONIVM minus, Græcis, χελιδόνιον μικρόν. Arabibus, *Memiten*. Hetruscis, *Fauoscello, seu Celidonia minore*. German. Feigwurtz/Blatter Kraut/ *seu* Pfaffenhödlin. Hisp. *Scrofolaria menor*. Gal. *Couilos de Prestres, seu petite eschlere*.

CHELIDONIVM MINVS.

FORMA.

Folijs prouenit hederę minoribus, rotundiorib9, teneris ac subpinguib9, humi accubantibus, sine caule: Radices habet ex eodẽ callo complures, pusillas, in granorum tritici modũ aceruatim congestas, quarum tres, aut quatuor in longitudinẽ exeunt. Flores fundit luteos, tenuib9 pediculis nitentes: Breui deperditur tempore: vere enim & nascitur, & arescit. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur vliginoso solo, iuxta aquas, stagna, & lacus. DIOSC.

QVALITATES.

Cùm acrius sit maiore, illitum celeriter cutem exulcerat, itaque hæc herba quarti ordinis iam absoluti, tum in calfaciendo, tum in siccando fuerit. *Gal. 8. sim. me.*

VIRES.

Succus eius per nares purgat, vtpote admodum acer. Psoras, & scabros vngues eijcit: Decoctum eius ex melle gargarizatum, caput purgat. Idem facit succus è radicibus expressus; omnia pectoris vitia decoctum extrahit. *Gale.* DIOSC.

CENSVRA.

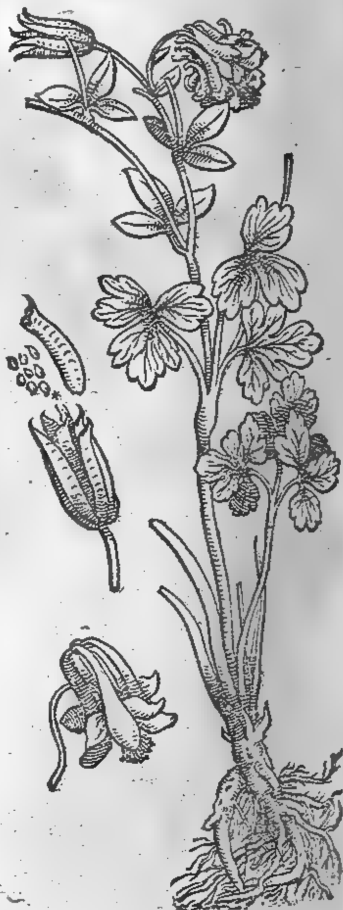
Amentium cuculla digni sunt, qui Chelidonium minus, Vergilij Amellum esse contendunt.

APPENDIX.

Chelidonium minus tametsi Dioscoridi, & Galeno adeò sit acre, vt admotum corpori celeriter exulceret, quod facilè de eo credendũ est, quod in Græcia prouenit: cùm tamen Italicum nulla sit acredine præditum, calidis, ac siccis qualitatibus penitus destituitur.

AQVILINA, siue aquilegia, Italis, *Aquileia, Celidonia maggiore, seu Celidonia saluatica.* Germanis, Ackeley. Gallis, *Ancholies.*

AQVILINA, SEV AQVILEIA.

FORMA.

Matth. Planta est fruticosa, folijs maioris Chelidonij quadantenus similibus, subalbicantibus, per ambitum diuisis: caules edit numerosos, tenues, sesquicubitales. Flores in cacumine emicant purpurei, aut candidi, aut lutei, in stellæ modum radiantes, quatuor inferiori sede corniculis, concauis, & sursum reflexis, è quibus capitula suboriuntur melanthij modo, quæ nigrum, pellucidumq; concludunt semen.

LOCVS.

Oritur in montibus, syluosis locis, & seritur in hortis.

QVALITATES ET VIRES.

Semen drachmæ pondere potum ex Cretico vino, & croci momento icteritiam sanat: sed ægros subinde in lecto sudare oportet.

*AQVILEGIÆ flores varij.

Non tantum color diuersitatem parit multifariam in floribus hisce, sed & figura discrepare ijdem quotidie depræhenduntur. Nam fœtura non solum multiplici flores densiores & nitidiores stipantur, aut colorum distinctiones nonnunquam in diuersis nonnunquam in vnico flore variæ commendantur, sed & diuersas sortiuntur facies interdum, siue naturæ lusu siue artificio quodam, vt inuersi * flores propemodum videantur, aut degenerant † sæpiuscule & strigosiores apparent, & tum quidem aut colore languidiore & quasi dilutiore spectantur, aut prorsus virorem induunt. *

CARYOPHILLVS Indicus, Italis, *Garofano Indiano.* Germanis, Goldfarb Rosen/ vel Indianisch Neglin.

CARYOPHILLVS INDICVS.

GENERA.

Duo habet genera: Maius, & Minus.

FORMA MAIORIS.

Matth. Planta est fruticosa, caulibus bicubitalibus, & quandoq; maioribus striatis, rectis, subrufescentibus, è quibus numerosa prodeunt folia, tanaceti æmula, sed maiora, & magis diuisa: flores è calice oblongo torosóque ac longo pediculo nitentes exeunt aurei, magni, numerosis admodum stipatis folijs, odore minus quam in altero graueolenti, semine tenui, oblongo, nigro: Radix illi est breuis, multifidaq;.

LOCVS.

Seritur in hortis, colitur in fictilibus, & arculis, spectaculi gratia.

QVALITATES ET VIRES.

Idem. Excalfacit, & siccat, quo fit, vt in medicum vsum venire possit. vbi abstergere, extenuare, digerere, ac reserare sit opus.

CARYOPHILLVS Indicus minor: Italis, *Garofano Indiano minore*.

CARYOPHILLVS INDICVS MINOR.

FORMA.

Flore tantum à maiore distat, quippe qui in hoc genere minorum spectatur bino, ternoque foliorum stipamento: color illi inest aureus, subnigricansque, & leui quadam purpura adumbratus, aspectu admodum iucundo, adeo quòd ex oloserico, quod velutum vocamus, à natura facti videantur: sed odore sunt graui, & qui caput feriat. *Matth.*

LOCVS.

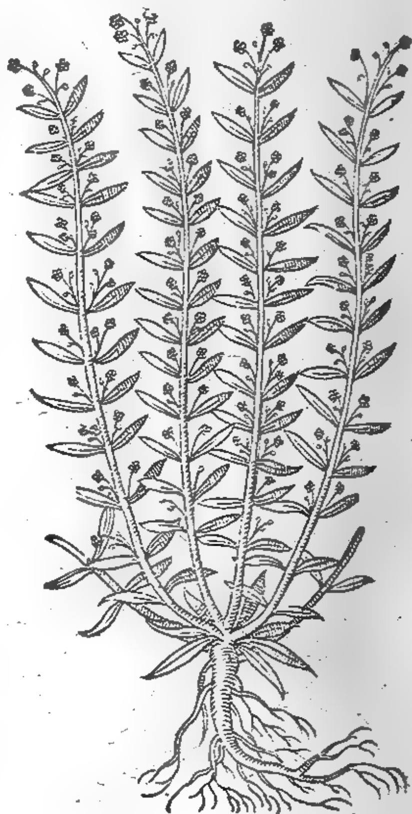
Visitur passim super fenestras in fictilibus, atque etiam in hortis.

QVALITATES ET VIRES.

Excalfacit, siccat, attenuat, incidit, & abstergit, ac aperit valentius, quàm maior.

AVRICVLA muris, Græcis, *Μυὸς ὠτίον.* Italis, *Orecchia di topo.* German. Wilde Mangoldt mit blawen Blumen. Hispanis, *Oreya de ratton.* Gallis, *Oreilge de ratte.*

AVRICVLA MVRIS.

FORMA.

DIOSC. Planta est caulibus pluribus ab vna radice, aliquatenus ab imò rubentibus, & concauis, folijs angustis, oblongis, dorso acuto, ac eleuato, nigricantibus, per interualla assiduè germinatis, atq; in mucronem desinentibus, & tenuibus cauliculis ex alarum sinu prodeuntibus, flosculo, vt anagallidis, cæruleo. Radix digitali crassitudine, multis capillamentis fibrata.

LOCVS.

Matth. Oritur in pratis, in campis, & hortis.

QVALITATES.

Gale. 7. simp. me. Desiccat ordine secundo: cæterùm nullam euidentem caliditatem possidet.

VIRES.

DIOSC. Radix illita ægilopas sanat.

ISATIS

NOMINA

ISATIS domestica, siue Glastum, Græcis, ἰσάτις ἥμερος. Italis, *Guado domestico.* Germanis, Weid. Hispanis, *Pastel.* Gallis, *Gueda, seu Pastel.*

ISATIS DOMESTICA.

FORMA.

Folia profert plantagini similia, verum pinguiora, nigrioraque: caulis illi est bicubitalis, floribus in summitate numerosis, paruis, tenuibusque, aureo colore. *Matth.*

LOCVS.

Seritur passim in campis ad lanificia cæruleo colore inficienda. *Idem.*

QVALITATES.

Facultatis est valenter exiccantis, nondum tamen mordentis: est etiam simul amara, atq; adstringens. *Gale. 7. simp. me.*

VIRES.

Illita folia tumores omnes discutiunt: cruenta vulnera glutinant: sanguinis profluuia sistunt, ignem sacrum, exedentia, putrescentia, ac serpentia vlcera sanant. DIOSC.

ISATIS sylueſtris, Græcis, ἰσάτις ἀγρία. Italis, *Guado ſaluatico.* Germanis, Wildt Weidt. Gallis, *Paſtel ſauuage.*

ISATIS SYLVESTRIS.

FORMA.

DIOSC. Folia fert maiora, lactucæ proxima: caules tenuiores, multifidos, quadantenus rubentes, in quorum cacumine folliculi multi dependent, quandam linguarum faciem referentes, in quibus ſemen: flore luteo, tenui.

LOCVS.

Matth. Naſcitur in campeſtribus, incultis locis, & in paſcuis.

QVALITATES.

Gale. 7. ſimp. me. Manifeſtè iam acre quiddam tum guſtu tum actione præfert, proinde valentius quàm ſatiua deſiccat. atq; valentius humidis putredinibus reſiſtit.

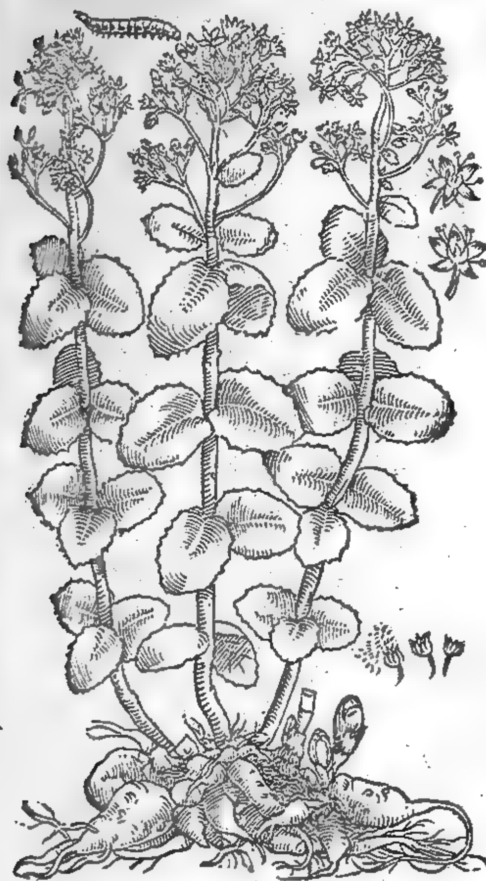
VIRES.

DIOSC. Eadem quæ & ſupradicta præſtat, potu, & illitu lienoſis auxiliatur.

TELI-

TELEPHIVM, Græcis, τηλέφιον. Italis, *Faua grassa.* Gallis, *Reprise: Ioubarbe des vignes.* Germanis, Knabenkraut/Wundtkraut/Fetthenne/Schmerwurtzel.

TELEPHIVM SIVE FABARIA.

FORMA.

Folia promit portulacæ similia, quin etiam caules non absimiles; alas binas in singulis foliorum geniculis, annectit. Ramuli à radice seni, septémve prodeunt, folijs referti cæruleis, crassis, lentis, carnosis, flore luteo, aut candido. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in cultis, & maximè inter vites. Quin etiam saxosis locis, in tectis, & antiquis parietibus. *Idem. Matth.*

QVALITATES.

Telephium exiccantis, extergentisq; est facultatis, non tamē insigniter calidæ: verum in hoc forsitā quispiam ipsum primi esse ordinis censeat: desiccat tamen secundo ordine intenso, aut certe principio tertij. *Gal. 8. sim. me.*

VIRES.

Telephij folia senis horis illita, vitiliginem sanant, sed postea locus hordeacea farina illini debet: peruncta ex aceto in sole, idem quoq; præstant. sed vbi inaruerunut, absterguntur. DIOSC.

APPENDIX.

Fabaria Telephij notas omnes habet. verùm de viribus dubitandum est.

* TELEPHIVM vel Crassula purpureo flore. Germanis, Knabenkraut Weible.

TELEPHIVM.

FORMA.

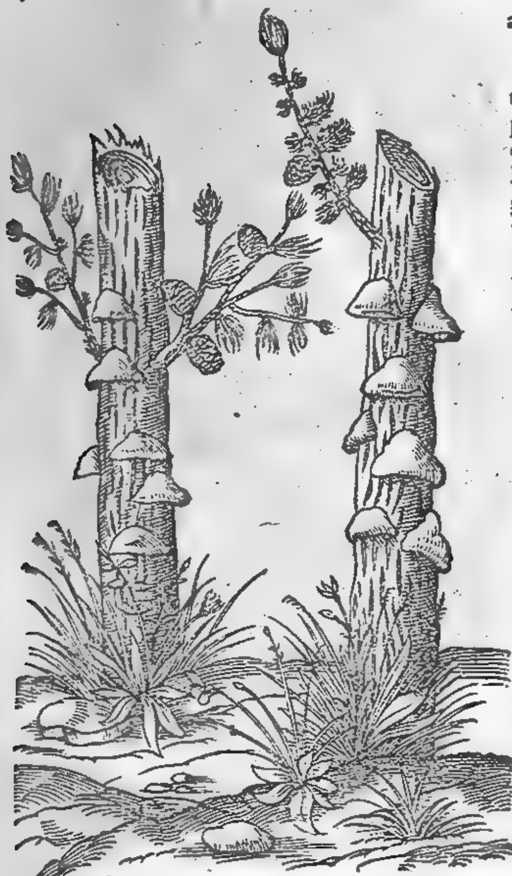
Parum discrepat ab altero; teneriores tamen sunt & magis rubent cauliculi. Folia quoq; non ita cærulea sunt, & flosculi suaui purpura rubent. Radice nitur paulo minore quam præcedens.

LOCVS.

Nascitur multis locis in Germania, præsertim montanis & opacis ad Rhenum.*

AGARICVM, Græcis, Ἀγαρικόν. Maurit. *Garicum*. Italis, *Agarico, & fongo di larice*. Germ. Dannen Schwam̃. Hisp. *Agarico*. Gall. *Agaric*.

AGARICVM.

GENERA.

Duo eius habentur genera, Mas alterum, alterum Fœmina.

FORMA.

Fungus est in Larice nascens, non tamen vna & eadem semper mole proueniens. Qui autem fœmina vocatur rotundior, cãdidior, friabilior, leuiorq; habetur, quin etiam primo gustu dulcis, mox amarus percipitur, & facie summa rimosus spectatur. Mas verò, qui rotundior habetur, cùm compactior, durior, villosior, lignosiorq; sit, inutilis putatur. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur plurimum in Tridentinorum montium syluis, vbi larices arbores crescunt. *Matth.*

QVALITATES.

Is primo quidem gustu (vt prædiximus) dulcis, sed paulò post subamarus percipitur, acrimoniæ ac leuiculæ adstrictionis particeps, quin etiam laxa cõsistentia præditus, quibus omnibus palam est, quòd compositum sit ex aërea ac terrea substãtia à caliditate extenuata. Hac itaque ratione & digerendi & calfaciendi vim habet, & crassitudinem incidendi, tum viscerum infarctus expurgandi. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Efficax est contra tormina & cruditates: prodest contusis & ab alto deuolutis: ictericis, hydropicis, suspiriosis, iecinorosis, nephriticis mirificè auxiliatur: si vrina ægrè excernatur, si vuluæ strangulatus vrgeat, si pallor in corpore adsit, drachmę pondere dari solet. Tabidis ex passo, lienosis ex oxymelite vtiliter propinatur. Manditur ac postea deuoratur siccus vbi ventriculus cibi tenax non sit, & acidos mittat ructus: sanguinis reiectiones sistit tribus obolis ex aqua haustus: menses ciet, & vteri inflationibus medetur. Aluum purgat, & vtramque bilem, & pituitam pellit: venenorum antidotum est. Serpentium venenosorum morsibus mirificè auxiliatur, tribus obolis ex vino sumptum. Verùm agarici proprium est, cerebrum, neruos, & omnium sensuum organa expurgare, pulmones & pectus, à lentis, crassisque & putrescentibus excrementis detergere, atq; contumacem materiam omnem in articulis existentem exoluere. Resolutis, stupidis, comitialibus, vertiginosis, diuturno capitis dolore affectis, omnibusque quibuscunque morbis ab infarctu prouenientibus mirum in modum auxiliatur. Recensetur quoque inter medicamenta, quę ad cordis affectus prestare dicuntur. DIOSC.

RHABARBARVM, Italis, *Reobarbaro.*

FORMA.

Caule prouenit à radice breui, sed crasso, è quo circumquaque folia numerosa exeunt, ex angusta origine, in amplum desinētia, deorsumq; spectantia, lanugine quadam per ambitum obducta. Hæc dum adolescunt viridia, adulta verò lutea spectantur. E medio foliorum stipatu cauliculus assurgit, qui summo fastigio flores mittit cæruleos: odore acuto simul, & graui. Radix pedalē longitudinem superat, colore ex ruffo nigricante. Crassitudo radicis non omnibus plantis eadem inest: verum quę ad summam crassitudinem excreuerunt, humani cruris molem ęquare solent: numerosis adnatis vndiq; fibris. Interna pulpa aureo colore nitet, rubris quam plurimis intercursantibus venis: succo madet copioso tum croceo, tū purpureo, qui suo lentore manus implicat, & colore inficit.

LOCVS.

Oritur in Traglodytica regione, quę propriè Barbaria appellatur, vnde illi nomen: quinetiam, in Catai regno, eminentibus quibusdam montibus & saxosis. sunt qui scribant Rhabarbarum in India oriri.

QVALITATES.

Constat tum aqueis, tum terrenis qualitatibus, quæ adstringentem illi facultatem tribuunt, quin etiam aëreis & igneis.

VIRES.

Omnis penitus noxa vacat: adeò, vt quouis tempore dari possit non solùm pueris ætate tenellis, sed & vtero gerentibus. Sinceri macerati dilutum, vbi abstersione, deiectione, & infractus liberatione sit opus, mirificè confert. Atqui vbi adstringere ac roborare oporteat, ipsum quidem in puluerem contritū exhiberi debet. Id quod vehemētius operatur, quod igni tostum fuerit tostum: Deijcit Rhabarbarum cum bilem, tum pituitam: eique propria facultas est detergendi, roborandiq; cum ventriculum, tum etiam iecur: atq; eorum punctiones amouet. Sanguinem pellucidum reddit, obstructiones aperit, & qui ab his proueniunt morbos, sanat. Idcirco ictericos, hydropicos, lienosos, ac diuturna febre laborantes iuuat. Datur vtiliter ab alto deuolutis drachmæ pondere addito Mumiæ, & rubiæ radicis momento ex vino austero. Opitulatur singultientibus, ac dysentericis, præsertim illud, quod igni fuerit tostum.

* APPENDIX.

De pictura Rhabarbari ab autore expressa tanquam adhuc incerta, nihil habeo quod affirmare queam. *

GENTIANA, Græcis, Γεντιανὴ. Arabibus, *Gentiana, seu Genthiana.* Italis, *Gentiana.* Germanis, Entianwurtz. Hispanis, *Gentiana.* Gallis, *Gentianne.*

GENTIANA.

GENERA.

Trium est generum. Maior. Minor. Minima. DIOSC.

FORMA.

Maior folijs prouenit partim proximè radicem plantagini similibus, subrubris, partim à medio caule, & præsertim iuxta cacumen paulum dissectis: caule cauo, ac læui, digiti crassitudine, geniculato, bicubitali: semine in calicibus lato, læui, glumoso, satis ad sphondilij semen accedente. Radice longa, crassa, amara, subluteo colore.

LOCVS.

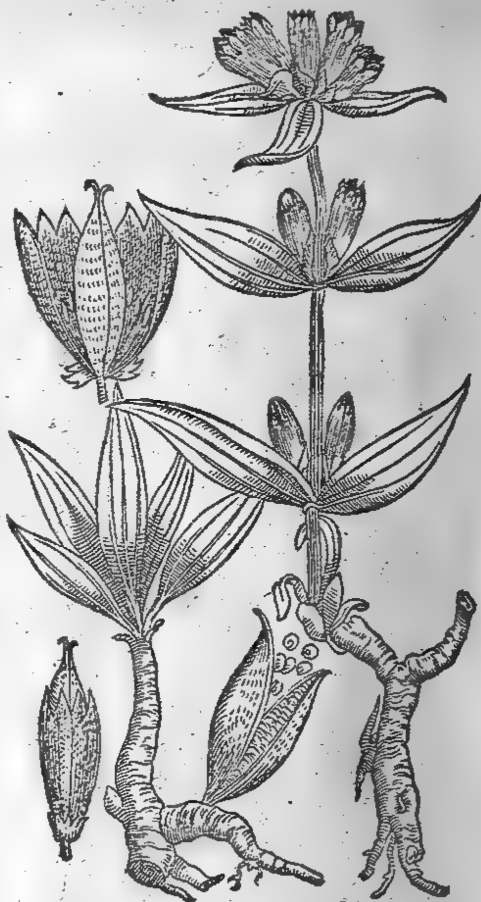
Nascitur in sublimium montium iugis, vmbrosis, & vliginosis locis. Ac etiam in eorundem montiũ pratis, ac pascuis. DIOSC. *Matth.*

QVALITATES.

Radix efficax est, vbi extenuatione, purgatione, abstersione, obstructionis liberatione opus sit. Nec mirum si hæc possit, cùm impense sit amara. *Gal. li. 6. sim. me.* Excalfacit ordine tertio, & siccat secundo. *Auicen.*

VIRES.

Radix datur vtiliter drachmarum duarum pondere cum vino, pipere, & Ruta à serpente demorsis. Eiusdem succi drachma, laterum dolore affectis, è sublimi deturbatis, ruptis, & conuulsis prodest: Epaticis, & stomachicis ex aqua pota subuenit. Radix collyrij modo subdita partus eijcit. Imposita, vt Lycium, vulneraria est, & ad cuniculosa vlcera vtilis. Id quod etiam facit succus. Radix vitiliginem abstergit. Aqua è radicibus distillata febres ab infarctu prouenientes, mirificè pellit. ventris tineas necat, maculas qualescunque in facie delet.

* GENTIANA maior alia.

FORMA.

Puniceos gerit flores, folijs à priore parum differens nisi acuminatiora essent. radix inuenitur nonnunquam brachiali crassitudine, duos pedes longa in summo diuisa in caules prodeuntes, quorum aliquando tres, quatuor, quinque vel sex etiam enascuntur.

LOCUS.

Prodit in alpium iugis.

FACULTATES.

Aiunt soluere & purgare vehementius priore.*

GENTIANA minor, Græcis, γεντιανὴ μικρὰ, siue σταυρόπτερος. Italis, *Gentiana minore*. Officinis, *Cruciata*. Germ. Creutzwurtz/Sperenstich/seu Mädelgeer.

GENTIANA MINOR.

FORMA.

Caule exit rotundo, geniculato, dodrantali, ac etiam maiore, in cacumine rufescente. folia in caule prodeunt è geniculorum alis bina, paribus interuallis distincta, oblonga, subpinguia, vulgaris saponariæ æmula, superioribusq; gentianæ folijs similia. Flores, qui purpureo sunt colore, summo caule in orbem exeunt. Radix illi alba, longa, locis pluribus in crucis modum secta, amaro admodum gustu. *Matth.*

LOCVS.

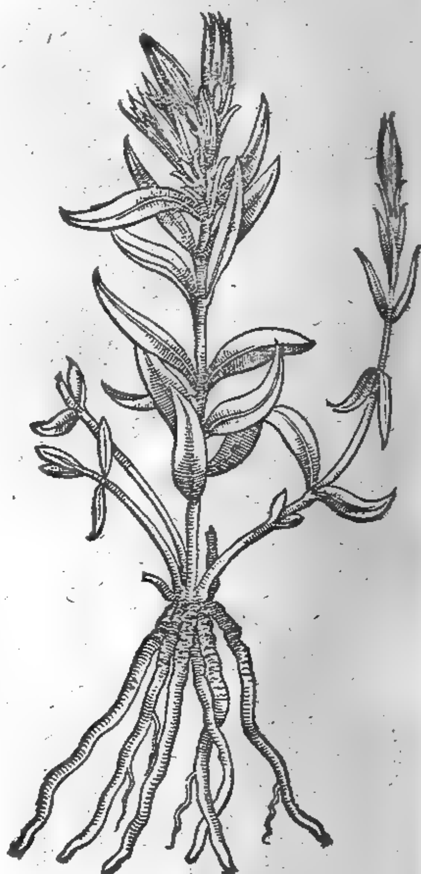
Nascitur secus itinera in mõtibus & locis non cultis.

QVALITATES, ET VIRES.

Radix præstat contra pestilentiæ contagia in antidotis addita. Eaque omnia potest, quæ Gentiana maior.

GENTIANA minima, Italis, *Gentianella, & Pettimborsa*. Germ. Jungenblum.

GENTIANA MINIMA.

FORMA.

Radicibus, prouenit numerosis, tenuibus, albicantibus, per quàm amaris. cauliculis lẽtis, humi accubantibus. floribus ex cęruleo purpurascentibus: minoris Gentianæ similibus, per inde ac folijs.

LOCVS.

Nascitur in collibus, locis incultis, & in campestribus.

QVALITATES, ET VIRES.

Parum viribus à Gentiana differt. Contusa radix, & ventri adhibita, teretes tineas necat. Exulceratas strumas sanat radicum siccarum puluis insperſus: Cum melle autem illitus, cutis vitia quæcunque, & maculas abstergit.

ARISTOLOCHIA, malum terræ & venenum terræ, Plinio referente, Græcis, ἀριστολοχία. Arabibus, *Zaraund, Masmocra, seu Zaraued.* Hispanis, *Astronomia.* Gallis, *Sarrasine, siue Aristologie.*

ARISTOLOCHIA.

GENERA.

Trium est generum, Rotunda quæ στρογγύλη, longa, quæ μακρά, & tertia, quę κληματῖτις dicitur.

FORMA ROTVNDAE.

Rotunda, quæ fœmina vocatur, folijs crescit hederaceis, præstanti odore, cum acrimonia quadã, mollibus subrotundis: multis ab vna radice germinibus, prelongisque palmitibus. Floribus subalbicantibus, oblongis, ex paruo capitulo in auriculæ modum desinentibus, graueolentibusque, colore intus ex atro purpurascente, fructu viridi, rotundo, iuglandis magnitudine: Radice rotunda, tuberosa, mali quantitate, vegeta, ponderosa, buxeo intus colore, graui autem & amaro sapore. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in campestribus, in pratis, & in Apulia Monte Gargano.

QVALITATES.

Omnium generum subtilissima est rotunda, & ad omnia efficacior. Itaque in quibus crassum humorem validius extenuare oportet, illic vsus est rotundæ. Excalfacit ordine tertio inchoante, & siccat secundo. *Gal.6. simp.me. Mesue.*

VIRES.

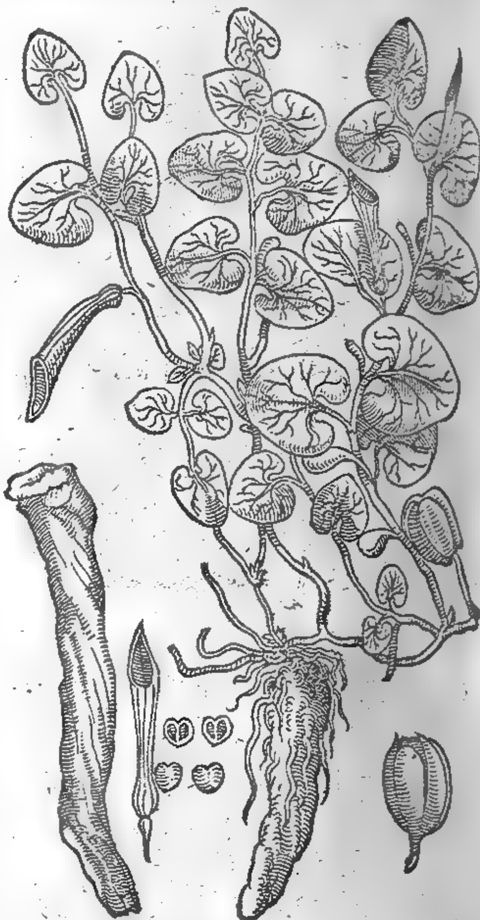
Rotunda omnibus venenis resistit, & venenosorum animalium morsibus: eadem cum vino, pipere, & myrrha pota drachmæ pondere menses, secundas, partus & cætera vuluarum onera eijcit: idem quoque subdita facit: singultibus, suspirijs, horroribus, laterum doloribus, lienosis ac conuulsis ex aqua pota singulariter auxiliatur. Aculeos & spicula extrahit, ossium squamas illitu adimit, vlcera putrida exest, sordida expurgat, cauaque cum iride & melle repletgingiuas & dentes extergit. Dolores ab infarctu, aut crassitie crudorum humorum, flatuumque exortos curat: præstat & ad asthmaticos, comitiales, podagricosq;. Radix drachmæ pondere pota, pituitam deijcit, quare humidæ tussi, & asthmati etiam antiquo nõ solùm hausta, sed suffitu prodest: Ad hoc enim parantur ex ea pastilli hoc modo. Sumuntur aristolochiæ rotundæ, auripigmenti eiusque partes æquales, & excipiuntur oui vitello, & formantur inde pastilli. E quibus vnus incenditur. Et fumus per infundibulum per os sumitur. DIOSC. *Gal.6. simp. me. Mesue.*

CENSVRA.

Errant, qui maiorem Fumariam Aristolochiæ rotundę vice in vsum trahunt.

ARISTOLOCHIA longa, Græcis, ἀριστολοχία μακρά. Italis, *Aristologia longa.*

ARISTOLOCHIA LONGA.

FORMA.

DIOSC. Longa, quæ mascula & dactylitis appellatur, folia mittit rotundæ latiora, longioraque caulibus tenuibus, sesquidodrantalibus: Floribus, vt in rotunda auricularem formam referentib⁹. aliquanto tamen maioribus. è quibus fructus enascuntur virides piri similitudinem referentes: in quibus semen: Radice nititur digiti crassitudine, dodrantis longitudine: buxeo intus colore, & amaro gustu.

LOCVS.

Matth. Vera prouenit in Italia: sed tantum in Apulia & Calabria.

QVALITATES.

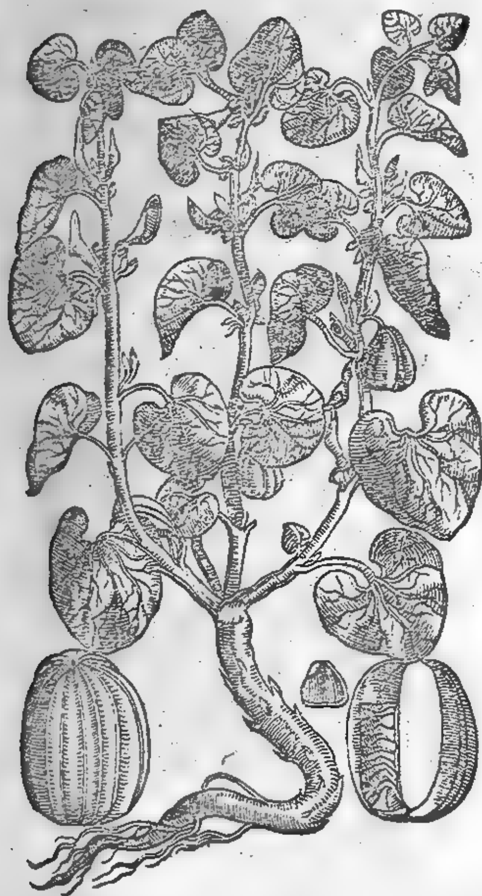
Gal.6. simp. me. Minus tenuitatis obtinet, quam rotunda, sed nec ipsa inefficax est, verùm abstergendi, vtq; excalfaciendi vim possidet, minus quidem, quàm rotunda abstergit, & digerit, sed non minus calefacit, imo forsan plus quoq;. Itaque in quibus vsus est modicæ abstersionis commodior est longa, nempe in carnium exulcerationibus, & fomentationibus vteri. At in quibus crassum humorem validius extenuare oportet, illic rotundæ vsus esse debet.

VIRES.

Ad ea omnia præstat, ad quæ rotunda, peculiariter autem aduersus anguium venenosorum morsus, & venena, tum ex vino drachmæ pondere pota, tum quoq; exterius illita. Menses, partus, & secundas eijcit, pota cum pipere, & myrrha. Id quod etiam præstat subdita.

*ARISTOLOCHIA longa vulgaris vel maior, quibusdam Saracenica vel Clematis. Aristolochia tertia apud Plinium. Gallis, *Sarasine.* Germ. Osterluzey.

ARISTOLOCHIA LONGA VVLGARIS.

FORMA.

Caules huius omnes rectè assurgunt ad cubiti altitudinem & altius nonnunquam in quibus lutei flores, & fructus turbinati, parui oui magnitudine, semine intus lato, ad exortus foliorũ accrescunt, quæ pediculo annectuntur longiore, quam in reliquis speciebus fieri solet, hederæ aut asari folijs non absimilia, ampla, venosa. radix quam cæterorum exilior, flaua odorata, amara, aromatica, acris, multipliciter sese sub terra serpendo propagans.

LOCVS.

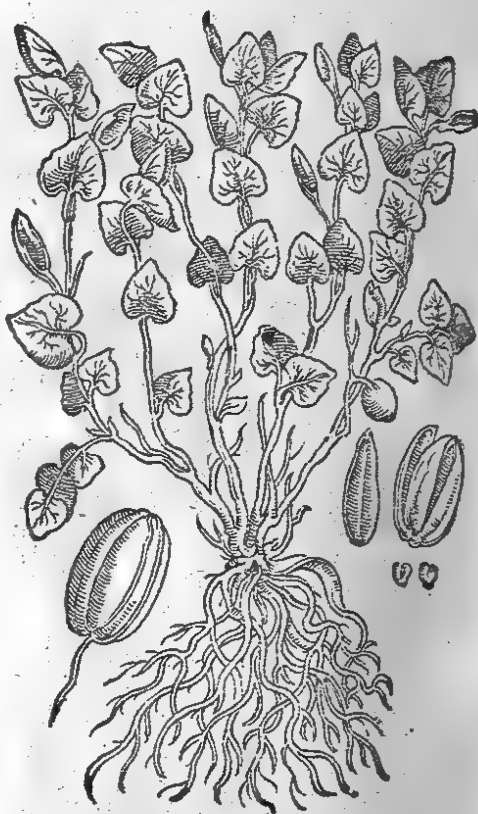
Passim nascitur in Italia & Germania, copiose vero in vineis Alsatiæ.

FACVLTATES.

Eosdem vsus creditur præstare, quę rotunda quanquam ignauius. Nec desunt qui tradant ea grauem febrim finire, sed nidore suditis carbonibus febricitantem suffire præcipiũt & ita febri promittunt liberari. Addunt vulneribus illitu mederi: cum cypero aut dracunculi semine, adiecto melle narium carcinomatis resistere, in oleo decoctam & suillo adipe algentium horrores discutere.*

*PISTOLOCHIA, Ariſtolochiæ quartum genus apud Plinium, vel Polyrrhyzos.

PISTOLOCHIA.

FORMA.

Plin. Tenuior eſt quam proxime dicta, denſis radicis capillamentis, iunci plenioris craſſitudine. Quæ tam in rectum quam obliquum ſparguntur. ipſa herba penè humi ſternitur, foliaq; habet partim nullis partim breuiſſimis petiolis annexa. flos ſimilis eſt prioribus, minor tamen eſt, & nigrior, vel potius magis rubens, interdum etiam ex herbaceo flaueſcens, Semen fuſcum in vaſculis ceu lagenulis continetur.

LOCVS.

Prouenit locis ſiccioribus, ſaxoſis & apricis.

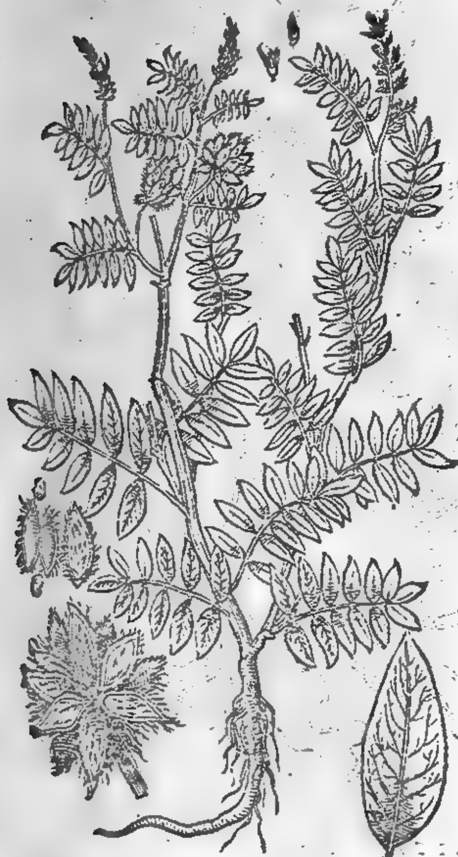
FACVLTATES.

Plin. Conuulſis, ex alto pręcipitatis, radice pota ex aqua vtiliſſima eſſe traditur. Semine pleuriticis auxiliari, neruos confirmare & excalfacere putatur.*

DVLCIS

DVLCIS radix, Glycyrrhiza. Græcis, Γλυκύῤῥιζα. Mauritanis, *Sus*. Italis, *Regolitia*. Officinis, *Liquiritia*. Germanis, Leckritz/siue Süßholtz. Hispanis, *Regaliza*. Gallis, *Reclisse*, *siue Regalisse*, *seu Heculisse*.

DVLCIS RADIX.

FORMA.

Surculis fruticat bicubitalibus: folijs lentisci, densis, pinguibus, ac gummosis: floribus hyacinthinis: fructu platani ferè simili, asperiore tamen, qui siliquas lentium modo habet, easq; fuluas & paruas. Radicibus est longis, sarmentosisq;, buxeo colore, gustu dulci ac subacerbo. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur sponte in monte Gargano Apuliæ, & seritur in hortis, & viridarijs. *Matth.*

QVALITATES.

Familiaris est radicis natura nostræ temperaturæ, sed cum adstrictio quędam adiuncta sit, vniuersum eius temperamentum quantum ex caliditate, & adstrictione est, tepidæ potissimum caliditatis fuerit, quàm proximè accedens ad temperamentum. *Gal. 6. simp. me.* Abstergit, mundat, læuigat, mulcetq; humorum acrimoniam. *Matth.*

VIRES.

Radicis succus in arteriæ scabritia efficax est, si linguæ subditus eliquescat: DIOSC. æstuanti stomacho, iocinori, thoraciq; conuenit. Sanat vesicæ scabiem, & renum dolores, cum passo potus. Idem sitim sedat, vulnera conglutinat illitus. Eiusdem farina pterygijs vtiliter adhibetur. Ardoribus vrinæ mirificè auxiliatur. Mansa radix, præsertimq; recenter effossa, non solùm sitim sedat, sed etiam famem, seruatq; vires diebus pluribus. Idem præstat concretus succus in ore contentus. Pectus, & pulmones iuuat, quare datur vtiliter suspiriosis, phthisicis, pleuriticis, & tussientibus.

* GLYCYRRHIZA vulgaris. forte Radix Scytica apud Theophrastum. Germ. Gemein Süßholz.

GLYCYRRHIZA VVLGARIS.

FORMA.

Suffrutex est præcedenti Dioscorideo similis, virgas emittens bicubitales & altiores, lignosas, semestres, folia quoq; in pediculo seriatim sibi inuiciem opponuntur subrotunda, glutinosaq;. Flosculi in summitate purpurascentes post se relinquunt semina siliquis maiusculis inclusa, quæ non tam dense stipantur vt platani pillulam efforment, sed singulæ singulis pediculis adhærentia aliquanto spacio à se inuicem distant, radicibus propagatur sarmentosis, prælongis, dulci succo præditis, intus flauescentibus, & mire viuacibus.

LOCVS.

Seritur in hortis & alicubi sponte nascitur. Imprimis vero hac radice nobilis est ager Bampergensis.

QVALITATES.

Calore temperato humentiq;, recens potissimum & succo abundans & moderata quadam abstersione naturæ conueniens & amica est, viscerumq; obstructiones expedit.

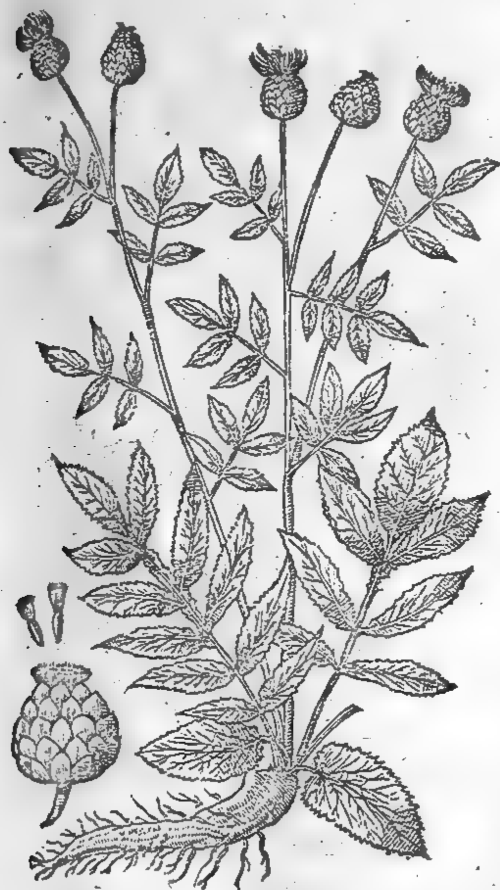
FACVLTATES.

Præstat omnia & potiora insuper, quam suæ Glycyrrhizæ tribuunt Dioscorides & Galenus. Acres & salsos humores retundendo thoracis & trachææ vitia sanat, asperitates lenit & concoctionem iuuat.*

CE-

CENTAVRIVM magnum, Græcis, Κενταύριον μέγα. Aphris, *Chantaurion kibir, seu Sacurion babre.* Italis, *Centaurea maggiore.* Germanis, Reupontick. Hispanis, *Ruipontic.* Gallis, *Rhepontico.*

CENTAVRIVM MAGNVM.

FORMA.

Folia ꝓmit iuglãdis, oblonga, viridi brassicarũ colore, in ambitu serrata. Caulẽ ceu rumicis bicubitalẽ tricubitalémve, multis ab radice adnatis: in quib. capita sunt oblõga, papaueris magnitudine, Cnici figura: è quib. flos exit cęruleus, & semẽ Cnico simile, papposa lanugine circũstante. Radix est illi crassa, põderosa, solida, tripedalis, rubeo succo pręgnãs, cũ adstrictione aliqua, & dulcedine acris, & rufescens. DIOSC.

LOCVS.

Plurimũ prouenit, idq; pręstãs in Gargano Apulię mõte, quin etiã in Monte Baldo in Veronensi agro, ac etiã in alijs nonnullis Italiæ mõtibus, sed Apulo longè infirmius. *Matth.*

QVALITATES.

Radix sicut gustu cõtrarias qualitates, ita in vsu cõtrarios effect⁹ demõstrat. Gustu itaq; acris, simulq; adstringẽs apparet, cũ leuicula quadam dulcedine. Lenit, trahit, aperit, roborat, adstringit, ꝓuocat, vulnera glutinat. *Gal. li. 7. simp. me.*

VIRES.

Radix medetur ruptis, cõuulsis, pleuriticis, ægrè spirantibus, diuturnæ tussi, sanguinemq; expuentib. duarum drachmarũ pondere in aqua pota, si febris sit: sin aũt in vino. Præstat & ad tormina, & vteri dolores: subdita, menses & pârtus extrahit. Tusa recens, aut arida ante madefacta vulnera glutinat & coniungit. Carnes in ollis coalescũt, si tusa simul decoquatur. Datur vtiliter hydropicis, Ictericis, & Iecinorosis, tũ vino macerata, tũ in puluerẽ pota: Eiusdẽ succus vnciæ pondere haustus, ac etiam vulneri illitus, auxiliatur à serpente demorsis. DIOSC. *Matth.*

CENSVRA.

Qui putãt Centaurij magni radicem legitimum esse Rhaponticũ, magno in errore versantur.

CENTAVRIVM minus, Græcis, *Κενταύριον μικρόν*. Arabibus, *Chantaurion sege, & segir, seu katarion sages*. Italis, *Centaurea minore*. Hetruscis. *Biondella*. Germanis, Tausent gülden Kraut/Fieberkraut/Erdtgall/ siue Biberkraut. Hispanis, *Fel de tierra*. Gallis, *Repejeret, siue Centaure poulet*.

CENTAVRIVM MINVS.

FORMA.

DIOSC. *Matth.* Herba est hyperico, aut Origano similis, caule anguloso, palmum excedēte: floribus in vmbellæ ferè modum comantibus, è puniceo in purpuram vergētibus, folijs oblongis ac paruis: semine tritico simili: radice pusilla, læui, & superuacua.

LOCVS.

Nascitur in pratis, pascuis, & campestribus.

QVALITATES.

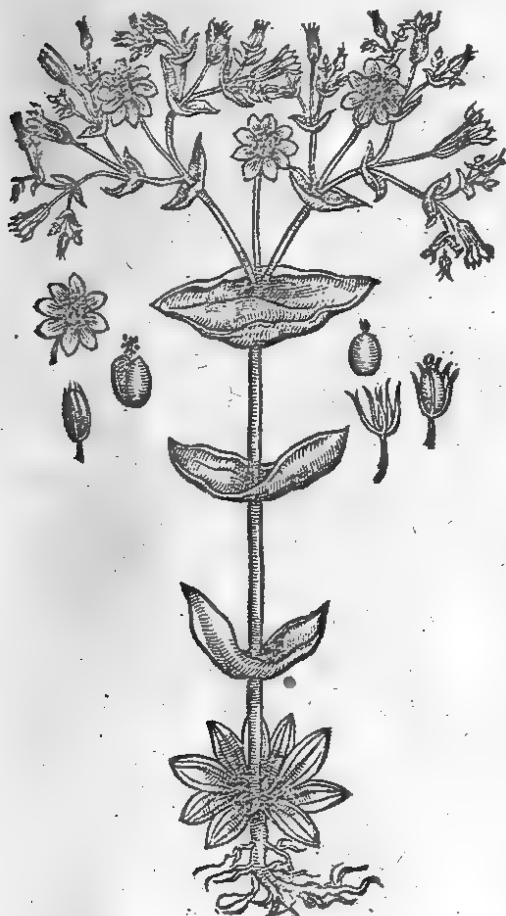
Gal. li. 7. simp. me. Radix prorsus inefficax est, sed ramuli eius, & potissimum folia, & flores, vtilissima sunt. Vincit in eis qualitas amara, paululum habēs adstrictionis, atque ob huiusmodi temperamentum, admodum exiccatorium est medicamen, expers mordacitatis.

VIRES.

DIOSC. Herba recens tusa, vulnera glutinat, vetera vlcera purgat, & cicatrice obducit: bilē, crassosq; humores per aluū ducit, si decocta deuoretur. Ius decocti conuenientissimè ischiadicis infunditur. Succus cum melle mistus caliginem oculorum purgat. In vellere subditus, menses, *Matth.* & partus extrahit, haustus verò neruorum vitijs medetur. Datur foliorum, & florum decoctum vtiliter potandum tertianarijs, quòd bilem per inferna deijciat. Idem, pariterque succus iocinoris, ac lienis, obstructiones, & duritias tollit: alui tineas pellit, cùm potus ex melle drachmæ pondere, tum vmbilico illitus. Herbæ, comæq; decoctum, varos, alphos, lentigines, ac cæteras cutis infectiones exterit. Instillatur succus vermiculosis auribus, quin etiā illinitur contra papulas. & manantia capitis vlcera.

*CENTAVRIVM luteum, perfoliatum, vel diaphyllon. Germanis, Gelb Tausent gülden.

CENTAVRIVM LVTEVM.

GENERA.

Duo sunt Centaurei lutei genera, hoc potiss. differentia, quòd alterũ angustiora & non perfoliata folia habeat, alterũ latiora & caulem vndique ambientia.

FORMA.

Herbula est pusilla, alterius Centaurij minoris magnitudine, folijs rotundis elegãter vestito cauliculo, qui per mediũ ipsorum traijcitur. Flores lutei sunt interdum pallidiores, interdum crocei magis, semina profert pusilla, in rotundis capsulis.

LOCVS.

Nascitur in aruis, & nonnunquã in vetustis muris, præsertim in agro Bononiensi.

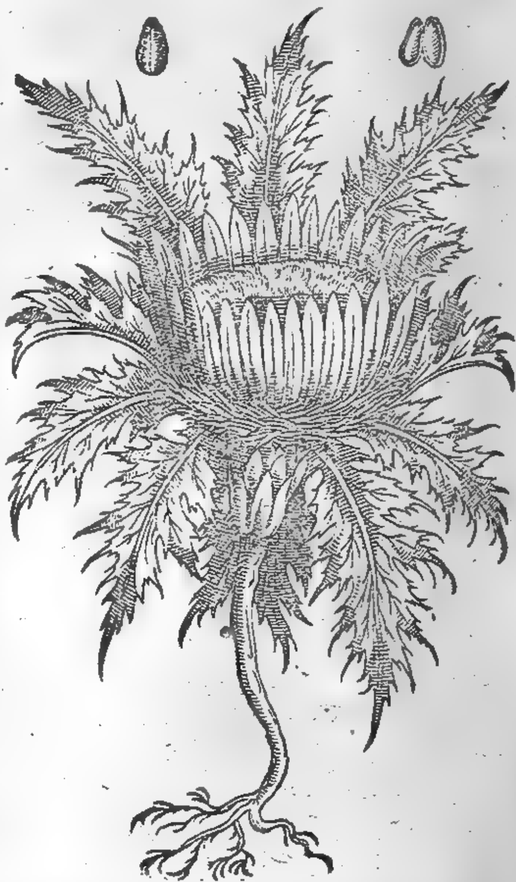
QVALITATES, ET VIRES.

Quamuis eam amaritudinem non habeat quam Centaurium minus, amara tamen est euidenter, & ad vulnera valet.*

CHAMÆ-

CHAMÆLEON albus, Græcis, Καμαιλέων λευκὸς. Mauritanis, *Chameleon lente, seu Chamalium.* Italis, *Carlina, & Chameleone bianco.* Hispan. *Cardo pinto.* Gallis, *Carline, siue Chameleon blanc.*

CHAMÆLEON ALBVS.

FORMA.

DIOSC. Folia habet sylibo, aut scolymo similia, asperiora tamē, acutiora, ac nigro Chamæleone validiora. Caulē non promit, verùm ex medio spinas Echini marini, aut Cinaræ modo erigit. Flores emittit purpureos veluti papparum lanugines: semen cnico simile: radicem in lætis collibus, crassam, in montosis verò graciliorem, in profundo albā, aliquatenus odoratam, dulcem, & odore graui.

LOCVS.

Matth. Nascitur in collibus, cum in lætis, tum in montosis locis, quin etiam in incultis, arido solo.

QVALITATES.

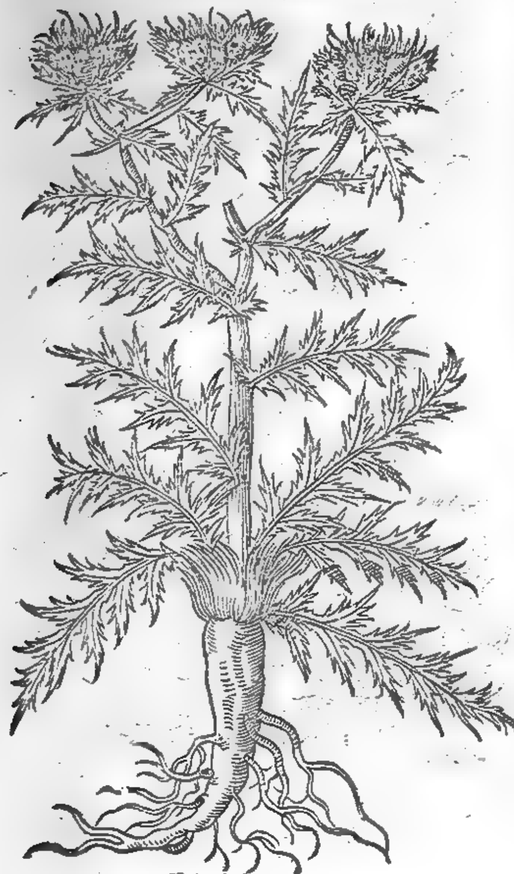
Gal. li. 8. simp. me. Excalfacit ordine secundo absoluto, siccat verò tertio.

VIRES.

DIOSC. Pota radix acetabuli mensura latas interaneorum tineas pellit. Hydropicis datur commodissimè drachmæ pondere ex vino albo. Eiusdem decoctum potum vrinæ difficultatibus subuenit. Hausta in vino serpentium venenis resistit.
Matth. Enecat tamen canes, sues, & mures. Vulgus radicem magnificat contra pestilentiæ contagia, si quotidie drachma deuoretur.

CHAMÆLEON niger, Græcis, *Καμαιλέων μέλας*. Arabibus, *Chamæleon melamos.* Italis, *Chameleone nero.* Germanis, Eberwurtz. Hispanis, *Cardo pinto.* Gallis, *Chiardonette.*

CHAMÆLEON NIGER.

FORMA.

Folijs exit ſcolymo minoribus, tenuioribus, & rubro colore diſtinctis, caule dodrantali, digitali craſſitudine, ſubrubro, & in vmbella flores ſpinoſos, tenues, hyacintino colore, verſicoloréſve. Radice craſſa, nigra, dẽſa, interdum exeſa: quæ diſſecta flaueſcit, & cõmanducata mordet. DIOSC.

LOCVS.

Prouenit in campeſtribus, & in maritimis, ſiccis, & cliuoſis locis. *Idem.*

QVALITATES.

Radix lethale quiddã obtinet, detergit, digerit, & emollit, ſiccat ordine tertio, & excalfacit ſecũdo abſoluto. *Gal. li. 8. ſimp. me.*

VIRES.

Trita radix cum chalcanti exiguo, & axungia ſcabiem abigit: cocta in aceto, addito ſulphure, & bitumine impetigines, vitiliginesq́ue ſanat. Decoctum in ore detentum, dentium dolorem mitigat, phagedænas tetraq; vlcera illitu ſanat.

CHAMÆLEON NIGER ALTER.

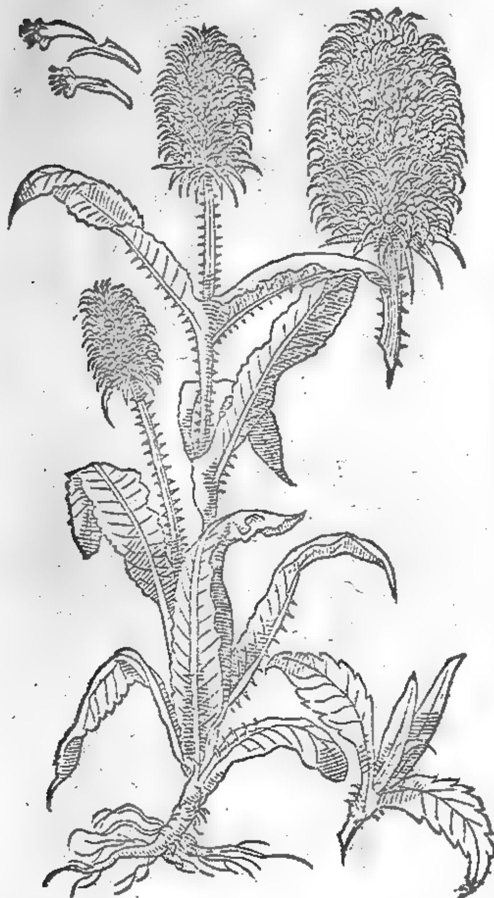
Matth. Non desunt qui hanc plantam legitimum nigrum Chamæleonem esse contendunt, verùm cùm plures in ea (quantum video) desiderentur notæ, ego quidem, eorũ sententię haud ita facilè subscribam.

*APPENDIX.

Non differt à Chamæleonte albo, nisi quod in caulem creuerit.*

LABRVM Veneris, Græcis, Δίψακος. Aphris, *Dibsacos.* Italis, *Cardo da panni, & Dissuo.* Germanis, Kartendistil. Hispanis, *Cardencha, seu Cardo penteador.* Gallis, *Cardon, & Carder.*

LABRVM VENERIS.

GENERA.

Duum est generum. Satiuum, & syluestre. *Matth.*

FORMA.

Satiuum caulem habet altum, spinis horridum, folijs lactucæ, spinosis, binis, genicula singula complectentib. prælongis, bullisq; quibusdã refertis, ipsisque pariter aculeatis, concauo alarum sinu è foliorum cõnexu, in quo imber aut ros asseruetur. In cacumine caulium singula surculis capitula insunt oblõga, echinata spinis, quæ arefacta candida spectantur, dissectaque medullatenus vermiculos ostendunt. DIOSC.

LOCVS.

Seruntur in campis ab Italis multis in locis ad lanificia, quin etiã & sponte nascũtur, nonnullis in regionibus. *Matth.*

QVALITATES.

Radix exiccat ordine secundo, atque nonnihil abstergit. *Gal. 6. simp. me.*

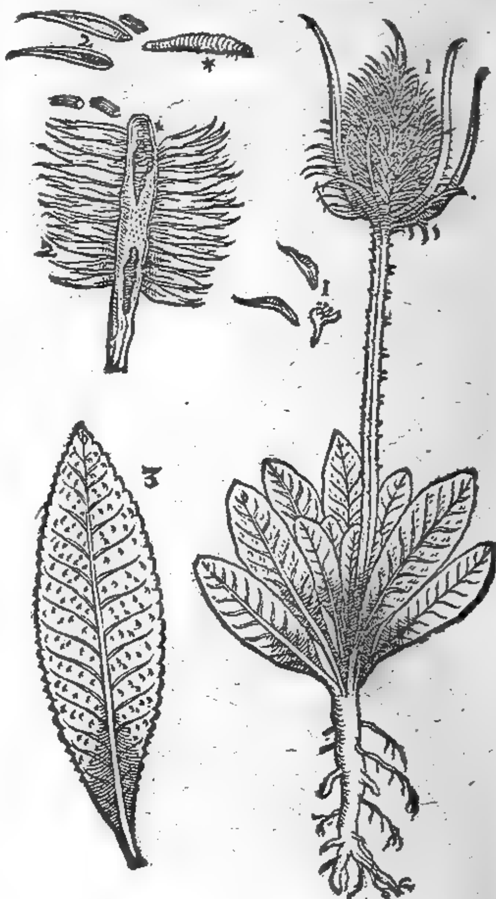
VIRES.

Tusa radix & vino decocta, vsque dum sit ceræ crassitudo, sedis rimas & sinus curat: sed ænea pyxide recondenda, pensilibus verrucis, & formicantibus vtiliter adhibetur. Capitulorũ vermiculi in folliculo collo suspensi, produntur quartanis febribus remedio esse. Expetuntur piscatoribus, quòd ijs hamis impositis, pisces hac esca mirum in modum alliciantur.

LABRVM

LABRVM Veneris alterum, iisdem appellatur nominibus, quibus primum appellari diximus.

LABRVM VENERIS ALTERVM.

FORMA.

Matth. Facie à priori parum admodum differt, syluestrius tamé est, & spinis longè horridius. Echinata capitula setis quoq; compluribus scatent, aculeis non adeò firmis, atque aduncis, vt in altero genere.

LOCVS.

Idem. Nascitur sponte in campestribus, in agrorum, & scrobium aggeribus, secus itinera, & prope sepes.

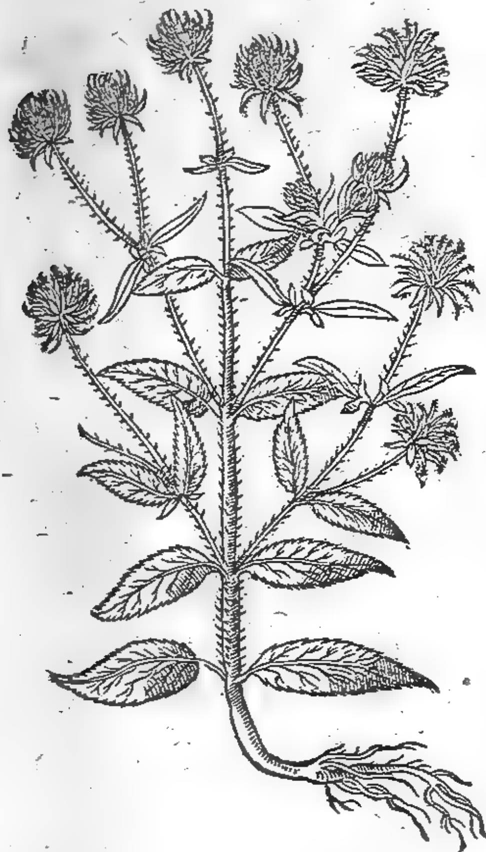
QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Non differt suis omnibus in facultatibus ab altero.

VIRGA

VIRGA pastoris, Italis, *Virga di pastore, & dissaco minore.* *Matth.*

VIRGA PASTORIS.

FORMA.

Folijs caule echinatis capitulis, ac cæteris suis partibus Veneris labrũ æmulatur, sed omnibus gracilioribus, minoribus, & infirmioribus capitulis adeo paruis vt oliuæ magnitudinem vix æquent, tenuibus capillamentis refertis. *Idem.*

LOCVS.

Prouenit vmbrosis, & vliginosis locis. * In hortis semel sata vix potest iterum extirpari, ita è semine hinc inde sparso repullulat.* *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Non crediderim ego hanc plantam à Veneris labro admodum distare, imbecillioris tamẽ esse facultatis haud negauerim. *Idem.*

SPINA alba Græcis, ἄκανθα λευκή. Arabibus, *Bedeguar*. Italis, *Spina bianca*.

SPINA ALBA.

FORMA.

DIOSC. Folia fert albi Chamæleonis, angustiora tamen, candidiora, aliquantum hispida, & aculeata, caulẽ bicubitalem, & maiorem, pollicari, aut ampliore crassitudine, albicantem, intus cauum. In cacumine capitulum inest spinosum, echini marini æmulum, sed minus & oblongũ: flores purpurei, ex quibus semen gignitur Cnici modo, sed rotundius.

LOCVS.

Idem. Nascitur in montibus, & syluosis.

QVALITATES.

Gal. 6. simp. me. Radix desiccatoria est, & modicè adstringens: semen verò tenuis essentię, & calidæ facultatis habetur.

VIRES

DIOSC. Pota radix cæliacis, stomachicis, & ijs, qui cruenta extussiunt, efficax est: vrinam cit: tumoribus illinitur: Decoctum eius in ore detentum, & in collutionibus adhibitum, dentium dolores mulcet. Epotum semen conuulsis infantibus, & à serpente demorsis auxiliatur.

*Spi-

*SPINA alba putata, alijs Echinopus, nonnullis Acanthium, vulgo Sphærocephalus, quibusdam Chamæleon niger, alijs Crocodilium, Ger. Bisemknöpff.

GENERA.

Plurium eſt generum, è quibus duo vulgatiora.

FORMA.

Prior Sphærocephalus echinatum gerit capitulum floſculis candidis ceu ſtellulis è quorum ſingulis apices extant cærulei pulcre exornatum. Caulis altus folijs veſtitur latis, aculeato ambitu horrentibus prona ſuperficie ex albidis, ſupina ex atro virentibus. Radice nititur oblonga alba, quæ altero à ſatu anno ligneſcit. Semina in capitulis villoſa denſe ſtipantur, & ventorum flatu decuſſa paſſim ſe propagant.

LOCVS.

Habetur in hortis, & ſponte naſcitur ſaxoſis & fluuijs imminentibus collibus.

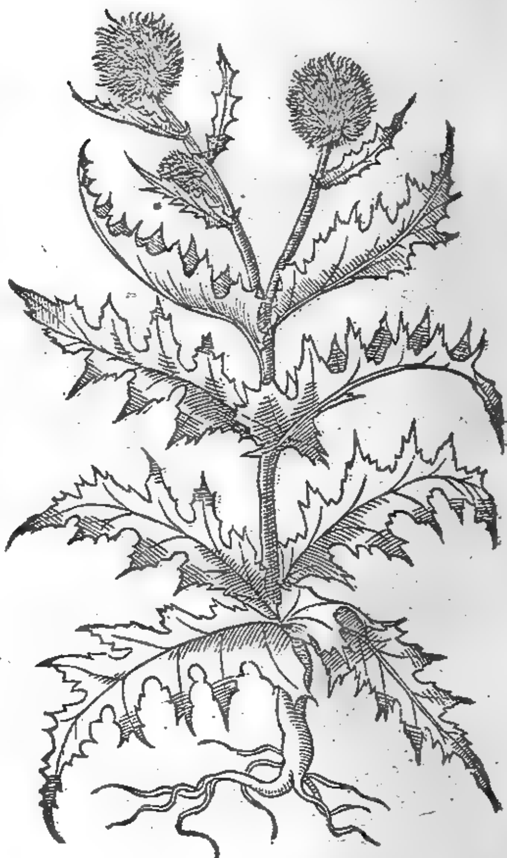
VIRES.

Decoctum echinati capitis vna cum caule & ſeminibus, quæ admodum ſunt amara, mirifice prodeſt in doloribus dentium.*

*SPINA alba putata flore cæruleo.

FORMA.

Differt à priore, quod humilior sit, & candidiora proferat folia, quę angustiora magisq; laciniata esse obseruantur. Flores in globulis cærulei elegantissimi disponuntur, summo cauli insidentibus, è quibus semen relinquitur vt in præcedente hirsutum, sed grandius.

LOCVS.

Peregrina cum sit planta non nisi in hortis quærenda erit.*

CAR-

CARDVVS, Scolimus. Græcè, Σκόλυμος. Arabibus, *Raxos, Harxos, siue Sacolomas.* Italis, *Cardo, Carciofo, & Archichiscco.* Germ. Strobildorn. Hispanis, *Cardo de comer, seu Cardos.* Gallis, *Artechault, siue Carciophe.*

CARDVVS NON ACVLEATVS.

GENERA.

Plura habentur genera, sed duum tantum hic meminisse sat fuerit, nẽpe satiui & spontè nascentis. satiui duo sunt genera: alterum aculeatum, & alterum sine aculeis. *Matth.*

FORMA.

Qui aculeis caret, folia promit grandia per ambitum laciniata, auersa parte subalbicantia numerosaq; : caulem edit longum, foliosum, capite echinato, sine aculeis tamen. Et quadantenus pini cono simile. *Idem.*

LOCVS.

Seritur passim in hortis, & viridarijs. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit ordine secundo completo, aut tertio incipiente, & exiccat secundo. *Gal. 8. simp. me.*

VIRES.

Radix contusa, & illita, cum alarum graueolentiam, tum corporis totius emendat. Eadem decocta in vino bibita copiosam, fœtidamq; vrinam ducit. Herba cum recens tenerescit, in olera asparagi modo transit. Melancholicum succum gignit carduus pro obsonio sumptus. Non solum foliorum carinas mangonio elaboratas, albicantes tenerasq; , sed etiam caules vorant Itali cum sale, & pipere secundis mensis, sed fructus quoque tum crudos tum iusculis incoctos. DIOSC. *Gal. lib. 2. de ali. fac.*

CARDVVS aculeatus, Græcis Σκόλυμος ἀκανθώδης. Italis, *Cardo*, & *Carciofo spinoso.*

FORMA.

Matth. Folia gerit alterius magis diuisa, magisq; laciniata, tenuibus circundata spinis: caulem quoque alteri similem, striatum subalbicantem, in cuius summitate echinatum, aculeatumque extuberat caput, flore hyacinthino: semine Cnici minore. Radice nititur crassa, firma, non insuaui.

LOCVS.

Idem. Colitur in hortis ad mensarum bellaria.

VIRES.

Idem. Idem præstare potest, quod alter.

CARDVVS ACVLEATVS.

*Scoli-

*SCOLYMVS syluestris. Germanis Schönhärle.

CARDVVS SYLVESTRIS.

FORMA.

Syluestris Scolymus non alte assurgit, folijs aculeatis, caulibus duorum dodrantum altitudine, colore atro rubente, odore vinoso, in summitate crescunt capitula, in quibus semen & pappi albidi.

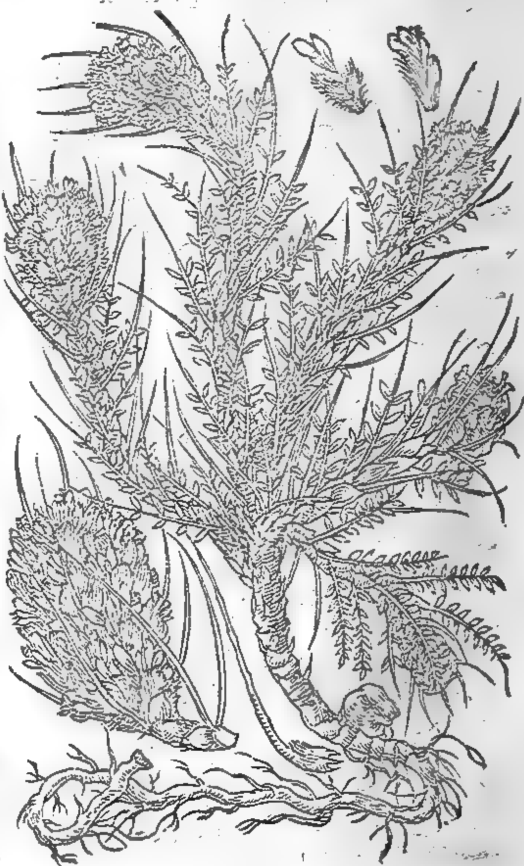
LOCVS.

In Bohemia & alibi sponte nascitur.

VIRES.

A fœminis vsurpatur in lixiuio ad abluendos capillos qui flauescunt inde & pulcriores efficiuntur, & à pediculis & lendibus immunes redduntur.*

POTERIVM, Græcis, Ποτήριον. Italis, *Poterio*.

POTERIVM.

FORMA.

DIOSC. Largè fruticat, cortice obductũ tenui, ſpinis horridum, lanugine ſpiſſa, ramulis longis, tenuib⁹, tragacanthæ proximis, folijs paruis, rotundis, flore exiguo, candidi coloris, ſemine ſuperuacuo, ſed guſtu acuto, & odorato. Radices mittit binum, ternumve cubitorum, neruoſas, & firmas, quæ proximè terram inciſæ, ſuccum fundunt gummi ſimilem.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in aquoſis, & collibus.

QVALITATES.

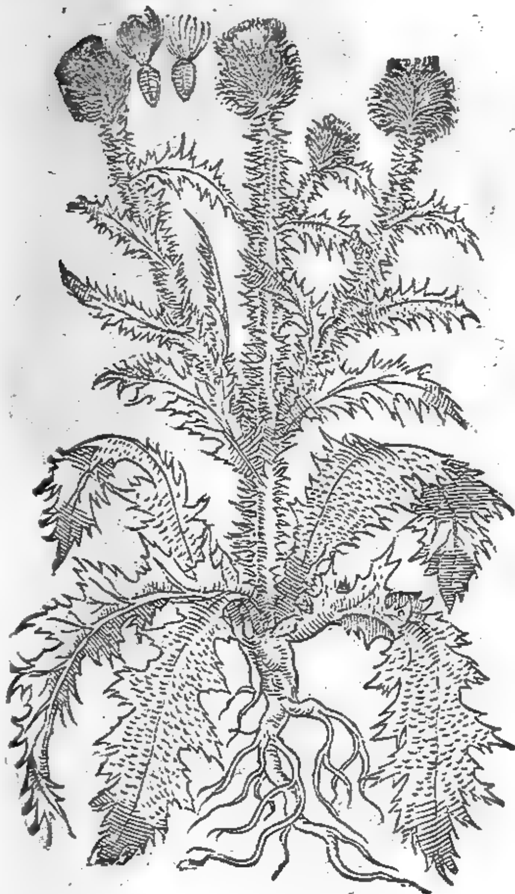
Gal. 8. ſimp. me. Deſiccandi abſq; morſu facultatem poſſidet, adeo, vt & neruos inciſos glutinare credatur. Radices eius potiſſimum ſunt eiuſmodi.

VIRES.

Radices tuſæ præciſis neruis, & vulneribus glutinandis illinuntur. Decoctum quoq; earum, neruorum affectibus prodeſt.

ACANTHIVM, Græcis, ἀκάνθιον. Italis, *Acanthio*.

ACANTHIVM.

FORMA.

Planta est albæ ſpinæ ſimilis, folijs extremo ambitu aculeatis, & araneoſa lanugine obductis, ex qua collecta, & neta telas bombicinis ſimiles texunt. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in montibus, & locis incultis. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Folia & radices ad remedia opiſtotoni vſurpantur in potu. DIOSC.

ACANTHVS, Græcis, ἄκανθος. Italis, *Acantho, siue Branca Orsina.* Germanis, Beren Klaw. Hispanis, *Yerua giguante, & Branqua Vrsina.* Gallis, *Branze Orsine.*

ACANTHVS.

FORMA.

DIOSC. Folia habet multò lactucaceis latiora, & longiora, erucæ diuisura, nigricantia, pinguia, læuia, caulem bicubitalem, digitali crassitudine, læuem, prope verticē ex interuallis circundatū foliolis, ceu nucamenta quædam oblonga referentibus, spinosis, è quibus flos prodit albus; semen oblongum, luteum. Caput thyrsi specie. Radicibus nititur longis, mucosis, rubris, & glutinosis.

LOCVS.

Idem. Nascitur in hortis, petrosis, & riguis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Folia quidem mediocriter digerentem facultatem obtinēt. At radix exiccatoria est, & leuiter incisoria, & tenuiū partium.

VIRES.

Radices vstis igni, & luxatis artubus illitæ subueniūt: potæ vrinam cient, *sed* aluum cohibent: ruptis, conuulsis, tabidis mirè prosunt.

APPENDIX.

Tametsi Acanthus, qui nostris in hortis seritur, folia spinosa non habeat, non tamen ob id spurium id esse fuerit credendum. Siquidem (vt Plinius est autor lib. & cap. 22.) duo Acanthi habentur genera, alterum crispum aculeatumque, alterum læue.

ANONIS

NOMINA.

ANONIS siue Ononis, Græcis, *ὀνωνὶς*, siue *ἀνωνὶς*. Officinis, & Herbarijs, *Resta bouis*. Italis, *Ononide*, & *Bonaga*. Germa. Stallkraut/seu Hatzhechel. Hispanis, *Gattilbos*, & *Gatthinos*. Gallis, *Bugranes*, *siue Burgrundes*.

ANONIS, SIVE ONONIS.

FORMA.

Ramos habet fruticosos, dodrantales, aut maiores, frequentibus geniculis cinctos, cauis alarũ multis: folijs lenticulæ tenuibus, pusillis: ad pratẽsis loti folia accedentibus, subhirsutis, non iniucundè olentibus. Rami acutioribus spinis, & veluti spiculis firmioribus, horrent. Radicem mittit candidam. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur plurima in pratis, quin etiam in incultis locis. *Matth.*

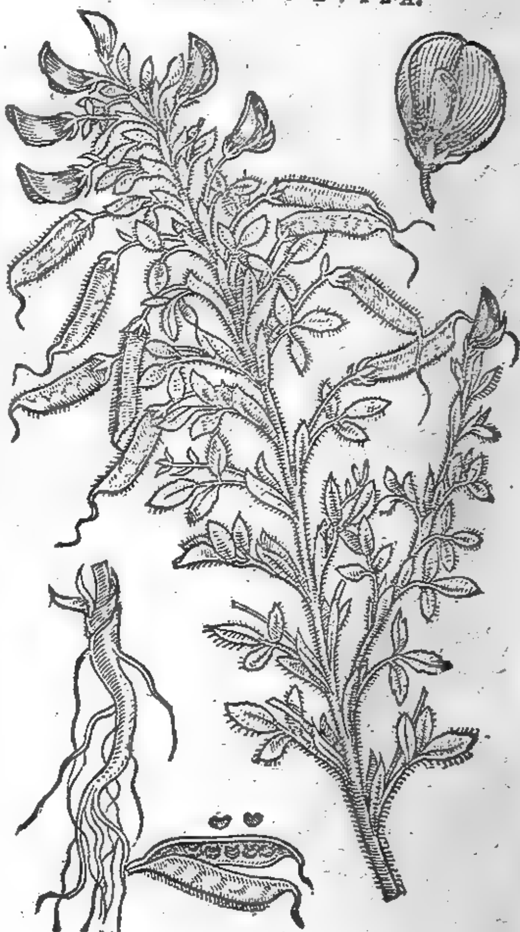
QVALITATES.

Radix excalfacit tertio quadantenus ordine: cortex eius maximè est vtilis, habẽs quippiam & abstersorium, & incisorium, proinde non tantum vrinas prouocat, sed & lapides confringit. *Gal. li. 7. simp. me.*

VIRES.

Radicis cortex ex vino potus, vrinas ciet, calculos comminuit, & vlcerum margines erodit. Radicis ex posca decoctum collutione dentium dolores mulcet. Decoctum eius potum hæmorrhoidas sanare creditur. DIOSC.

*ONONIS lutea, montana, Natrix alijs.

FORMA.

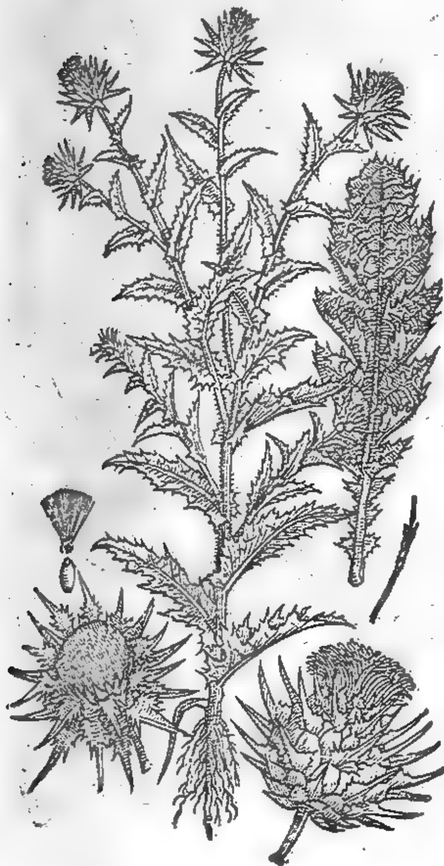
E radice ſingulari, ſimplici, parua, lignoſa, cauliculi ſurculoſi oriuntur, dodrantalès, albicantes, ab imo vſq; ad ſummum folijs paruis, craſſiuſculis, ternis plerunque, oblongis, ſalſuginoſis veſtiti. Flores in ſummis coliculis lutei palleſcentes leguminum ſpecie, è quibus ſiliquæ fiunt ſemine plenis, colore pullo. Herba tota eſt hirſuta & pinguis, odorata, ſed hircinum quiddam olet.

LOCVS.

Frequens Monſpelij inter ſegetes & prope mare.*

CARDVVS lacteus. Italis, *Scardacio bianco, seu Cardo del latte.* Germanorum Officinis, *Carduus diuæ Mariæ, & Carduus lactarius.* Germanis verò ipsis, Vnser Frawen Distel. Gallis, *Chiardon de nostre Dame.*

CARDVVS LACTEVS.

FORMA.

Folia fundit magna, pinguia, per ambitum laciniata, ac tenuibus, acutisq; aculeis circumquaq; stipata: albicantibus vbiq; maculis: caulem profert bicubitalẽ, & sæpe maiorem, spinis horrentem, brachiatum. Echinatis, aculeatisq; in summitate capitibus, qui æstate media florent cinaræ modo, floribus purpureis capillaceis. Semine Cnici minore, papposa lanugine obducta. Radice nititur, valida alte descendente, amaro sapore. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur spõte in campestribus, incultis locis, secus itinera, & agrorum marginibus. *Matth.*

QVALITATES.

Radix excalfacit, abstergit, aperit, prouocat, & attenuat. *Idem.*

VIRES.

Radicis decoctum datur vtiliter potandũ ad iocinoris, & vasorum infarctus, & remorantes vrinas, quare confert hydropicis, ictericis, ac nephriticis. Idem menses elicit, tum potum, tum in desessionibus additum: Radicum siccarũ puluis: propinatur ex ptisana cum fœniculi semine, & longo pipere ad lac augendum. Stillatitia foliorum aqua vtuntur quidam ad lateris dolorem, valentiusq; id præstare aiunt, si cum seminis drachma propinetur.

TRAGACANTHA, Græcis, *Τραγάκανθα.* Italis, *Tragacantha.* Arabibus, *Chitira, Chatech, seu Alchatad.* Germ. Dragant. Hispan. *Alquetira.*

TRAGACANTHA.

FORMA.

DIOSC. Radice nititur lata, & summo cespite lignosa, vnde surculos humiles, frequẽtes, robustos latissimè fundit, in quibus minuta folia, multa, & tenuia exoriũtur, quæ sub se spinas albas, rectas, & firmas occulunt. Est etiam Tragacantha lachryma, quę vulnerata radice manat.

LOCVS.

Matth. Nascitur in Apulia in monte Gargano, ac etiam in alijs longinquis meridianisq; regionibus, vnde ad nos comportatur lachryma.

QVALITATES.

Gal. 6. simp. me. Tragacanthæ lachryma similem gummi vim obtinet emplasticam quandam, quæ humorum acrimoniam obtundit, & sanè similiter illi desiccat.

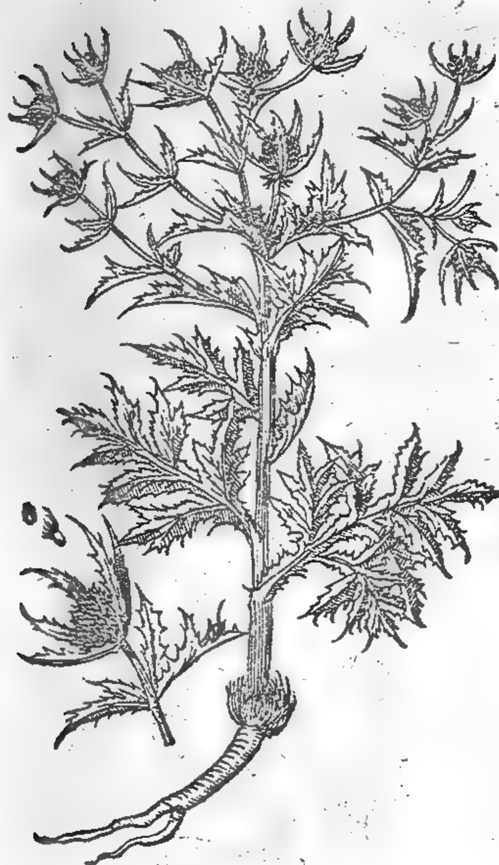
VIRES.

Lachryma cutis spiracula obstruit: additur in oculorum medicamentis: præstat & contra tussim, exasperatas fauces, retusas voces, & cæteras destillationes, cum melle in delinctu: subdita quoque linguæ liquescit: in passo madefacta drachmæ pondere bibitur contra renum dolores, & vesicæ rosiones, misto cornu cerui vsto, & eloto, aut scissi aluminis momento: quæ tosta fuerit dysentericis auxiliatur ex cydoniorum vino hausta. In summa vbi læuigare, obtundere, & reprimere opus est, præstantissimum semper fuerit medicamentum.

ERYN-

ERYNGIVM, Græcis, ἠρύγγιον. Italis, *Iringo*. Germ. Brachen Distel/siue Mannstreu. Hispanis, *Cardo corredor*. Gallis, *Paracault*.

ERYNGIVM.

GENERA.

Tria eius habentur genera. Montanũ, siue campestre. Marinum & planum. *Matth.*

FORMA.

Montanum folia fert Cardui, lata, per ambitum laciniata, aspera, gustu aromatica, sed vbi adoleuit circa complures caulium eminentias in spinas aculeatur, in quorum summitatibus globosa capitula durarum, acutissimarumq; spinarum ambitu stellatim circumuallantur; quorum colos alias virides, alias albus interdũ cæruleus inuenitur. Radix oblonga, lata, foris nigra, internè cãdida, pollicis crassitudine, & odorata. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in asperis, campestribus & in sabulosis pratis. DIOSC. *Matth.*

QVALITATES.

Caliditate quidem aut parũ aut nihil, quæ temperata sunt superat, siccitatem verò in tenui essentia consistentem, nõ paruam obtinet. *Gal. li. 7. simp. me.*

VIRES.

Pota radix, menses & vrinas pellit, tormina inflationesque discutit, contra iocinoris vitia, serpentium morsus, & hausta venena, vino pota prodest. Bibitur aduersus plurima cum seminis pastinacæ drachma. Appensa illitáve tubercula discutere proditur. Pota cum hydromelite opisthotonicis, & comitialibus medetur. Eiusdem decoctum expedit iocinoris & lienis infarctus: valet aduersus rubetas, toxica, & aconita ex ranarum comestibilium iure pota, vel ex anserino, vbi ranæ non sint ad manus, valet & contra cordis affectus. Præstat quoque contra stranguriam, obstrusos renes, & vuluarum præclusiones. Illita ex melle infixa corpori extrahit. Præsumpta crapulam arcet, & aluum sistit: Fit è tenellis Iryngij folijs stillatitia aqua, ijs quàm maximè vtilis, qui morbi Gallici vlceribus laborant, si diutius quotidie ea vtantur in potu.

CENSVRA.

Magno admodum tenentur errore, qui Eryngium Mauritanorum secacul esse contendunt.

ERYN-

ERYNGIVM marinum. Italis, *Iringio marino.*

FORMA.

Matth. Folia edit alterius longè latiora, circinata, & in ambitu aculeata, & cęsio resperſa colore. Caulem carnoſiorem, craſſiorem, atque ſtriatum, capitulis cæruleis, maioribusque. Radices habet prælongas, teneras, ac molles digitali craſſitudine.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in maritimis, nõ longè à littoribus.

QVALITATES, ET VIRES.

Radix minus ſiccat, quàm altera, ſed eaſdem poſſidet vires.

ERYNGIVM planum, siue læue. Italis, *Iringo liscio*, & *Iringo senza spine*.

ERYNGIVM PLANVM.

FORMA.

Folijs exit latis, oblongis, minimè laciniatis, in ambitu tamen serratis caulibus compluribus, ramosis: oblongis in summitate capitulis, ipsisque subasperis. Radice vegeta cæteris crassiore.

LOCVS.

Prouenit in Austria in Viennensi agro, campestribus locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Radix minus quàm cætera præscripta siccat, minúsque ad omnia præstat.

ALOE, Græcis, ἀλόη. Aphris, *Saber, Paber, siue Subar.* Italis, *Aloe.* Germanis, Aleparick / & Bitter Aloes. Hispanis, *Hierua babosa.* Gallis, *Aloes.*

FORMA.

DIOSC. Folijs prouenit scillæ similibus, pingibus, modicè latis, rotundis retrorsum pandis, quæ vtrinq; ex obliquo longioribus interuallis striantur, & in mutilas spinas desinunt, caule antherico non dissimili, flore albo, ac purpureo, fructu hastulæ regiæ cognato: Tota planta grauiter olet, & gustu est amarissima. Radice vnica ceu palo, in terram depacta.

LOCVS.

DIOSC. Plurima præpinguísq; in India gignitur. ex qua coactus succus affertur. Nascitur, & in Asia, & Arabia in locis quibusdam maritimis & Insulis. vt in Andro.

QVALITATES.

Gal. 6. simp. me. Est Aloe non simplicis naturæ, sed vt indicio est gustus, adstringit simul, & amara est: adstringit quidem mediocriter, sed vehementer est amara: subducit & aluum: Exiccat quoq; ordine tertio, excalfacit verò aut primo intenso, aut secundo exoluto. Repellit, digerit, extergit.

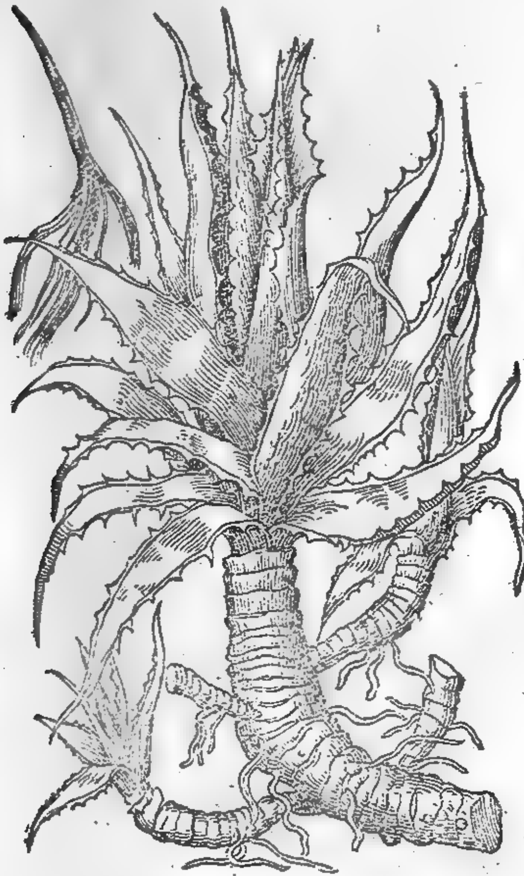
VIRES.

DIOSC. Sanguinis reiectiones sistit: regium morbum purgat drachmæ pondere ex aqua frigida. Deuorata cum resina, vel melle cocto, aluum soluit. cæteris medicamentis admista præstat vt minus stomachum lædant: sicca & inspersa vulnera glutinat, & vlcera ad cicatricem perducit cohibetq;. Eadem peculiariter pudendorum vlceribus medetur. Condylomata, & sedis rimas ex passo sanat: hæmorrhoidum abundantiam & sanguinis fluxiones sistit. Priuatim scabras lippitudines, pruriginésq; in oculorum angulis permulcet: temporibus, & fronti ex aceto, & rosacco illita, capitis dolorem sedat: cum vino autem capillum fluentem continet.

Gal. li. 6. simp. me. & 8. de com. me. sec. locos. Matth. Vtile stomacho est medicamentum, vt si quid aliud. Infestissima est his, qui citra vitiatos humores, ex calida, siccáq; intemperie affliguntur: proximam ab his læsionem percipiunt, qui siccam intemperiem habent, etiam cum frigiditate coniunctam. Deijcit aloe non modo bilem, sed pituitam ipsam: Quotidianus eius vsus à mortiferis morbis tuetur: sensus omnes, intellectumq; acuit: Iecur ab infarctu purgat: hæmorrhoidibus, ac cæteris sedis inflammationibus nocet (scilicet pota, non tamen exterius admota) ex aceto & felle bubulo vmbilico, ventriq; illita, intestinorum animalia necat.

*ALOE AMERICA. Italis, *Aloe americana.* Hispanis, *Cardon, & Maguey dellas Indias.* Valentinis. *Fily agulla.* Indis, *Magne y & Metl.*

ALOE AMERICA.

FORMA.

Folia promit alterius, multo maiora, quorum ambitum duri muniunt aculei, nigricantes, & fibris intus albis firmísque tota substantia plantæ contexitur, vt si euellatur aculeus qui in summo est, flamenta quædam robusta veluti acui appensa simul extrahantur: radices sparguntur in obliquum summa tellure in multam longitudinem, vnde soboles enascitur viuacissima, quæ paucis annis crescit in arboream amplitudinem, vt palmæ caudex, non tamen apud nos attollitur, neque floret. Scribunt tamen aliqui in hortis Pisanis vere, ex medio foliorum scapum elatum fuisse breuibus folijs & raris qui paucis diebus ad altitudinem vndecim cubitorum adoleuerit, & sparserit in cacumine circumquaque ramos veluti latam vmbellam constituentes, in qua flores in æstate sursum spectantes, digiti longitudine, exterius herbacei intus pallidi, explicati in sex foliola, sine fructu deciderint, (hunc autem in India ferre Cytinis Mali Punici similem indicarunt quidam) caulis vero aduentante hyeme exaruerit instar Ferulæ.

LOCVS.

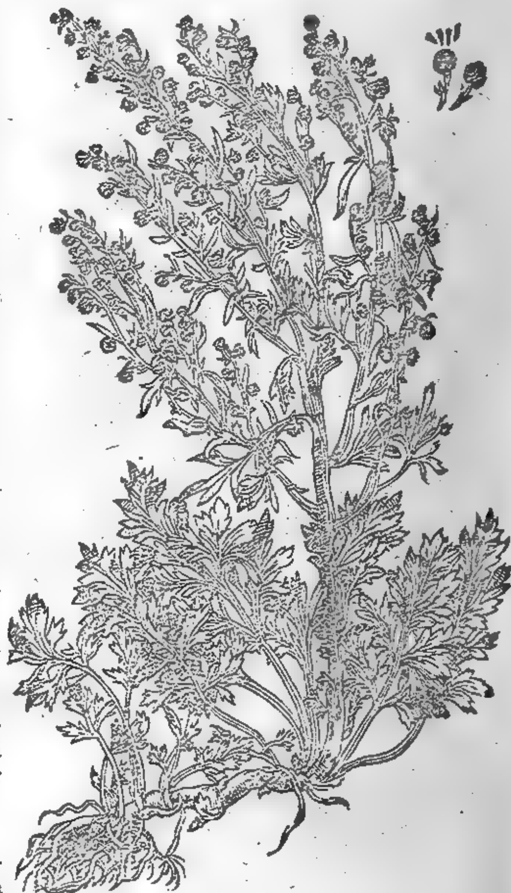
Nascitur copiose in Mexico, & nostri quoq; horti ea participes facti sunt.

QVALITATES ET VIRES.

Folia abundant succo amaro & acri non tamen in Italia & apud nos tanta illi amaritudo, quanta in America regione, qui vlcera sanat, & contra viperarum morsus vtilis est. Eorundem fumus per os ac nares haustus morbo Gallico medetur, sed adeò vehemẽter sudores mouet vt vires admodum debilitet. Præterea tradunt in India arborescere hanc plantam, vt ex ea trabes fiant, succum radici melleum inesse, ex folijs contusis & maceratis extrahi linum, quo lintea texunt mollissima candidissimaq;, & huiusmodi plura alia, quæ ex varijs autoribus passim cognosci possunt. *

ABSINTHIVM Græcis, ἀψίνθιον. Mauritanis, *Absynthium.* Italis, *Assenzo, & Assentio.* Germanis, Wermut. Hispanis, *Assentios siue Alosna.* Gallis, *Aluyne, siue Absince.*

ABSINTHIVM.

GENERA.

Matth. Quatuor Absynthij nominantur genera: vulgare, Ponticū, Marinum, siue Seriphium, & Santonicum: Ponticum tamen à vulgari non diuidit Dioscorides. * Plura etiam habētur quę apud alios Autores picta & descripta inueniuntur. *

FORMA VVLGARIS.

Matth. Caule exit ramoso, folijs incanis, amaris, multipliciter sectis artemisiæ modo, floribus melinis paruis, semine rotundo racematim dependente: radice diuulsa, duraq́;.

LOCVS.

Idem. Prouenit ferè vbiq;: & seritur, & per se quoq; in hortis nascitur.

QVALITATES.

Gal. 6. simp. me. Adstrictoriam, amaram, & acrem simul qualitatem possidet, excalfaciens pariter & extergens, & roborans, & desiccans, ex acrimonia quoque constat, quod maiori portione calidum sit magis, quàm frigidum. Itaq; calidum fuerit excessu primo, & siccum tertio. Atqui succus, longè quam herba calidior est.

VIRES.

DIOSC. Bilem expurgat, vrinam cit, crapulam præsumptum arcet: cum seseli, & Celtica nardo potū, inflationibus ventris, & stomachi doloribus auxiliatur: fastidia discutit & arquatos sanat, epoto quotidie eius diluto, aut decocto: Menses elicit tum haustum, tum ex melle suppositum. Bibitur vtiliter contra fungorum strangulationes ex aceto: ex vino sumptum aduersatur Ixiæ, cicutæ, muris aranei, & marini draconis venenis. illinitur ex melle ad sugillata, & oculorum caligines, quin etiam & ad purulentas aures. Admouetur iocinori præcordijsq; cum cerato ciprino, stomacho quoque diuturna valetudine laboranti, cum rosaceo: aquæ intercutem cum ficis, loliacea farina, & aceto, subuenit & lienosis. Præstat ad ea omnia vinum, quod ex eo paratur.

Galen. Contentam in ventre pituitam oblatum nihil adiuuat, nec eam, quæ in thorace, & pulmone continetur.

* ABSIN-

* ABSINTHIVM Montanum. Germanis, Bergwermut. Italis, *Assenzo montano.* Hispanis, *Alosena montesina.* Gallis, *Aluyne montaigne.*

ABSINTHIVM MONTANVM.

FORMA.

Vulgari absinthio tam radice, quam caulibus, nec non folijs floribúsque prorsus simile est, sed exilius, ad summum duorum dodrantum altitudinem attingens, amaritudo illi, quæ priori, sed gratior, & minus tetro abominabilique odore saporeq; commendatur.

LOCVS.

Nascitur in montibus, pluribus in locis.*

ABSINTHIVM Ponticum, Græcis, Ἀψίνθιον πόντικον. Italis, *Assenzo Pontico.*

ABSINTHIVM PONTICVM.

FORMA.

Matth. Folijs, caulibus, floribus, semine, ac cæteris suis partibus, prouenit vulgari absinthio longè minoribus, vt ex appicta hic imagine constat.

LOCVS.

Idem. Nascitur plurimum in Ponto, vnde illi nomen: quinetiam in Vngaria, & Bohemia.

QVALITATES.

Gal. li. 11. cap. 16. Meth. med. Quum duplex in omni absinthio facultas, & qualitas sit: vtique in Pontico adstringendi qualitas non parua est, in reliquis omnibus amara quidem qualitas est vehementissima, adstrictio verò, aut planè obscura, aut prorsus nulla sentitur. Proinde Ponticum ad iocinoris, & ventriculi inflammationes eligi præstat. Id autem est tum folio tum flore longè quam cætera absinthia minore. Odor quoque illi non modo non insuauis, verum etiam aromatum quid præferens, ac reliquis omnibus est fœdus, quare hæc fugere conueniet, & Pontico semper vti.

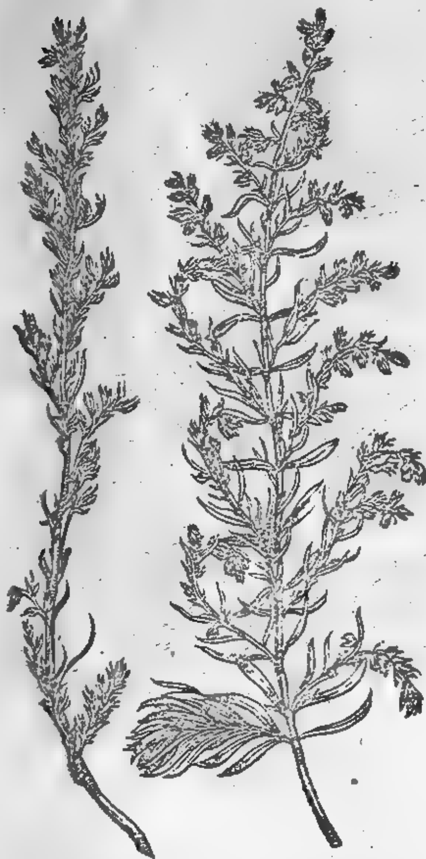
VIRES.

Fit è recentibus floribus, & saccharo simul contusis Antidotum ad hydropem præstantissimum, cuius longo vsu perplures sanatos vidimus. Parandi ratio hæc est. Sumito florum vncias tres. Sacchari albi libram vnam, contundantur in mortario diligenter. Et deinde pyxide vitrea recondita insolentur per mensem.

ABSINTHI-

ABSINTHIVM marinum, siue Seriphium. Græcis, *Ἀψίνθιον θαλάσσιον.* Italis, *Assenzo marino.* Aquileiensibus, *Santonio.*

ABSINTHIVM MARINVM.

FORMA.

Folijs exit, quæ ad terram sunt, vulgari absinthio similibus, sed quæ in caulibus habentur, longè minoribus, caulibus gracilibus, minuto semine refertis, gustu amaro & odore graui. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in maritimis. *Idem.*

QVALITATES.

Specie, & gustu absinthio simile est. *Gal. 6. sim. med.*

VIRES.

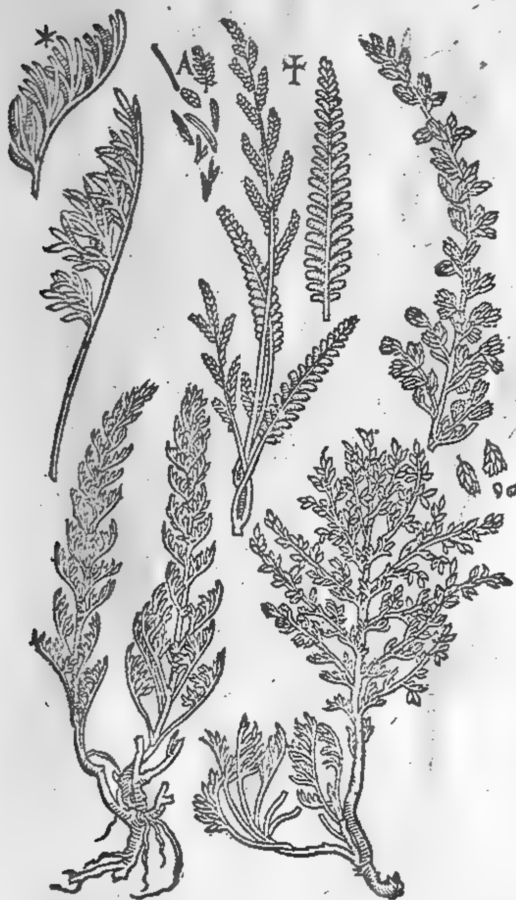
Folia per se, aut cum oriza cocta interaneorum animalia, & teretes tineas adiecto melle enecant: aluum leuiter læuigant. Id quod cum lenticula decocta pariter præstant. Eius pabulo pecora maximè pinguescunt. DIOSC.

* ABSINTHII marini genera

A. Absinthij marini Autoris, flosculi, quos in summo gerit, sublutei tenues, è quibus minutum semen. B. C. Folia eiusdem. D. E. Alia species folijs magis albis, simplicibus, indiuisis. F. Aliud, cum Autoris absinthio marino conueniens, sed magis dissectis folijs. G. aliud à perito rei herbariæ pharmacopæo Veronensi, Francisco Calceolario missum minutioribus folijs, ferè quanta hic pinguntur. H. aliud, Bononiæ marinum dictum, folijs minus candidis, salsuginosis cum amaritudine, abundat seminibus paruis, cubitalis est planta, multos ramulos habens. Folia primum nascentia succulenta sunt & viridia vt solet marinis stirpibus euenire. *

†A. ABSINTHIVM Seriphium Ægyptium & Semen sanctum, Scheha Arabum. *Santonici species maiuscula, & longiusculis foliolis.

FORMA ET LOCVS.

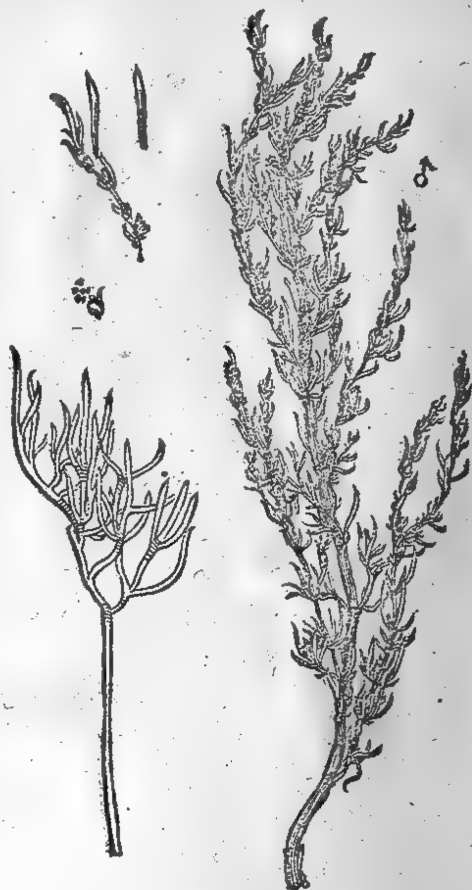
† Ægyptium pumila est planta in Ægypto proueniés, folijs minutis Abrotani fœminæ ferè similibus: surculis cõpluribus gracilibus, breuibus ac foliosis, A. minuto seminẽ gustu amaro non tamen vehementer. *Matth.*

Semen sanctum planta est admodum fruticosa, caulibus & ramis numerosis refertis minuto semine; oblongoq́; racematim prodeunte amariusculo gustu, odoreq́; non ingrato. *Folia pusilla sunt, colore cinereo nostri Absinthij æmula. Nascitur in terra sancta.* Affertur ex Alexandria Ægypti, ac alijs meridionalibus locis. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Ægyptiũ ijs omnibus præditum est facultatibus quibus & Italicum. Semen sanctum oblinitur passim Saccharo à pharmacopæis, daturque vtiliter infantibus & pueris ad intestinorum vermes.

*ABSINTHIVM Seriphium vulgo dictum.

FORMA.

Herba est fruticosa Absinthio pontico similis, maioribus tamen folijs candida lanugine pubescentibus, flosculos promit croceo rubore variegatos, è quibus semen paruum amarum acre oritur. tota planta amara est, & cum aromatica qualitate aliqua odorata.

LOCVS.

Nascitur Massiliæ in maritimis, petrosis, apud nos verò culturæ assuetum in hortis habetur.*

ABROTONVM, Græcis, ἀβρότονον. Mauritanis, *Catsum, Kesum, seu Gaissum.* Italis, *Abrotano.* Germanis, Stabwurtz/ *siue* Schoßwurtz/ *siue* Gertwurtz. Hisp. *Abrotono, & Hierua Lombriguera.* Gallis, *Auron, & Garderobe.*

ABROTONVM MAS.

GENERA.

Duum est generum, alterũ mas, alterum fœmina. *Matth.*

FORMA MARIS.

Sarmentosa est planta, caulibus gracilibus veluti absinthium. Folia habet tenuia numerosa, longiusculaq́; , odore graui sed medicato: Flores mittit exiguos. semen minutum, rotũdum, copiosumq́ue, ramulos ferè totos comprehendens. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur sponte in collibus arido solo, ac etiam passim in hortis colitur. *Idem.*

QVALITATES.

Calidum & siccum est ordine tertio. Digerendi etiam, ac incidẽdi vim quandam habet, rarefaciendi, & mordendi: tenuium enim est partium. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Semen crudum tritum, & ex aqua feruefactum in potu auxiliatur orthopnoicis, conuulsis, ruptis, ischiadicis, vrinæ angustijs, ac suppressis mensibus. Ex vino autem potum exitialibus venenis, antidotum est. Horroribus ex oleo illinitur. Serpentes cum substratu tum nidore fugat: quin etiam cõtra eorum ictus potum ex vino prodest: priuatim efficax est contra scorpionum & phalangiorum ictus: oculorum inflammationibus cum pane aut cotoneo cocto commodè illinitur. Tritum & cum hordeacea farina coctum, tubercula discutit.

*ABROTANVM fœmina, Chamæcyparissus. Germ. Garten Cypreß. Italis, *Abrotano femina, herba Camphorata, Santolina, Cipreßina, Creßolina.*

ABROTANVM FOEMINA.

FORMA.

Herba est fruticosa, lignosis ramis, folijs albis tenuibus minutissime diuisis, & quadruplici ordine, veluti paruis apicibus compositis, odore medicato, sapore amaro, flore aureo corymbaceo, in fastigijs surculorum longis pediculis insidente.

LOCVS.

Nascitur in campis & vinetis, apud nos verò hortensis est.

QVALITATES, ET VIRES.

Easdem qualitates ac vires habet, quas Abrotanum mas, Ipsius semen in vsu est ad necandos vermes, si intra corpus sumatur.*

VERO-

VERONICA ita Germanorum Officinis vocata, Italis, *Veronica.* Germanis, Ehrenpreiß/ *aut* Grundheyl.

VERONICA.

GENERA.

Duum est generum: Mas, & fœmina. *Matth.*

FORMA MARIS.

Mas caule exit dodrantali, aut minore, rubescente, lanuginosoq́;, folijs oblongis, humi accubantibus, nigricantibus, hirsutis, & in ambitu serratis: flores edit summis caulibus dilute purpurascentes, & semen in siliquis loculi faciem referentibus. Radice nititur tenui, quæ in plures diuaricatur fibras.

LOCVS.

Nascitur locis incultis.

QVALITATES.

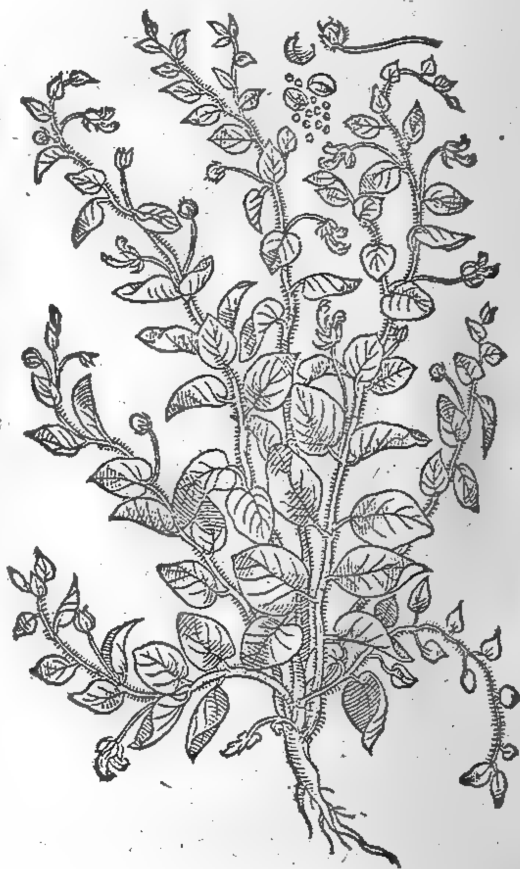
Cum gustu amara adstringensque manifestè appareat, calidæ & siccæ facultatis omnino fuerit. *Idem.*

VIRES.

Medetur cruentis vulneribus, quin etiam diuturnis vlceribus. tumores præterea in vniuersum discutit, præcipueque quæ in ceruice oriuntur. Datur vtiliter potandus foliorum puluis drachmæ pondere cùm ad pestilentes febres, tum ipsa pestilentia affectos cum theriacæ tribus obolis ex vino meraco; sed illico affectos sudare oportet. Datur eadem potanda ex sua ipsius stillatitia aqua contra tussim, & omnia pectoris, & pulmonum vitia; quin etiam tabidis, & suppuratis: aperit quoque iocinoris, & lienis obstructiones: vterum, renes, & vesicam expurgat. *Idem.*

VERONICA fœmina, Italis, *Veronica femina.* Germanis, Ehrenpreiß Weible.

VERONICA FOEMINA.

FORMA.

Caulem edit lanuginoſum, folia rotũdiora minime denticulata, ſubpinguia, flores ex luteo purpuraſcentes, ſemen orbiculatis vaſculis concluſum: radicem maris ſimilem.

LOCVS.

Naſcitur in inculto ſolo & aſperis tractibus.

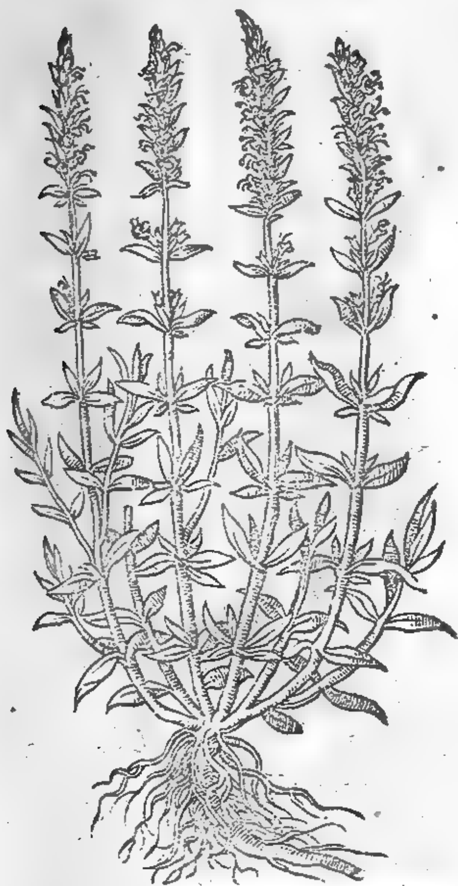
QVALITATES, ET VIRES.

Non differt à mari, ſed ad omnia imbecillior habetur.

Hysso-

HYSSOPVM, Græcis, ὕσσωπος. Arabibus, *Cyfe, seu Iabes.* Italis, *Hissopo.* Germ. Eysop/ *siue* Hyssop. Hispanis, *Hissopo bierua.* Gallis, *Hissope.*

HYSSOPVM.

GENERA.

Duum est generum: Hortense, & Montanum. DIOSC.

FORMA.

Hortense frutex est surculis numerosis ex vna radice p̄deuntibus, lignosis, sesquipedalibus, folijs in vniuerso caule oblõgis duriusculis odoratis feruido, & amaro gustu: Flores edit spicatos in summis caulium partibus cęruleo colore: Radicem multifidam ac lignosam. Montanum surculis folijs floribus, & cæteris in vniuersum partibꝰ nihil ab hortensi differt, nisi quod hirsutius syluestriusque apparet, rudioribus folijs & asperioribus, & gustu amarioribus, nec vsq; adeo acrib. mitescit tamẽ in hortos translatũ, fitq; hortensi per quàm similimum. *Matth.*

LOCVS.

Hortense seritur passim in hortis, & viridarijs. Montanũ sponte in montib. prouenit. *Matth.*

QVALITATES.

Desiccat, & excalfacit ordine tertio, sed & tenuium est partium. Aperit, digerit, abstergit, incidit, subducit. *Galen. 8. simp. me.* *Matth.*

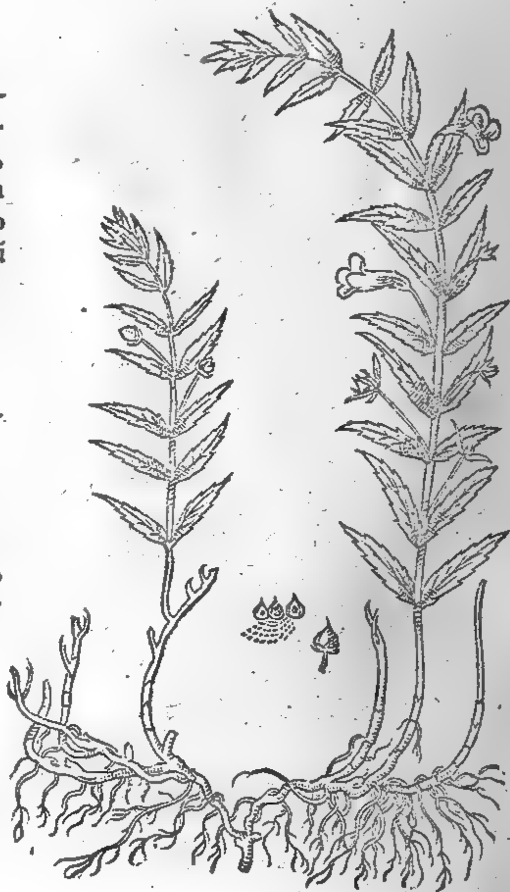
VIRES.

Decoctum eius cum ficis, melle, & ruta potum peripneumonicis, diuturna tussi laborantibus, suspiriosis, destillationibus, & orthopnoicis: ventris tineas enecat, cum ficis detritis viridibus deuoratum aluũ subducit; sed vehementius addita iridis radice, cardamomo, aut irione: Crassum enim humorem deijcit: & præsertim decoctũ ex oxymelite, colorem in corpore fouet. Illinitur lienosis, & hydropicis cum fico & nitro: cum feruenti aqua impositum sugillata discutit. Decoctum cum aceto dentium dolorem in collutione mulcet. Aduersatur serpentium morsibus, cum sale & cumino admotum: Ex oleo illitum pediculos necat, & capitis pruriginem tollit: comitiales iuuat quouis modo sumptum. Discutit eius vsus contumaces inflationes, cibi appetentiam inuitat, menses, & vrinas ciet, & febrium horrores excutit, visum acuit. Præstat hæc omnia quoque montanum etiam efficacius. *Matth.* *Mesue.*

GRATIO-

GRATIOLA, quibusdam Gratia dei. Italis, *Gratiola*. Foroiulienſibus, *Stancacauallo*.

GRATIOLA.

FORMA.

Matth. Planta eſt dodrantalis, caulibus quadrangularibus, folijs hyſſopi paulò latioribus, ac longioribus: floribus in purpura albicantibus, amaro admodum guſtu: quadam cũ obſcura adſtrictione.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in pratis vliginoſis, & paluſtribus.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, ſiccat, incidit, attenuat, aperit, deijcit, abſtergit, vulnera glutinat.

VIRES.

Aluum vehementer purgat, bilem pituitamq; deijcit: vulnera celeriter ſanat, ſi trita ſuperponatur.

CENSVRA.

Qui hanc plantam Meſuis Eupatorium eſſe contendunt, omnino cæcutiunt.

STOECHAS, Diosc. στοιχάς. Galeno Στοιχάς. Mauritanis, *Astochodos, Astuhorados, siue Astuchudes.* Italis, *Stechade, seu Steca.* Officinis, *Stichados.* Germanis, Stichaskraut. Hisp. *Tomani, Cantuello, Cantuesso.* Gallis, *Stechados.*

STOECHAS.

FORMA.

Planta est Lauendulæ haud absimilis, folijs oblõgis, crassis incanis, aceruatim in vniuerso caule exeuntibus, fruticulis pluribus, ab vno caule fruticãtibus: lignosis, flores edit in spicatis, oblongisq; capitulis thymi modo, subcæruleis, in quib. semen oritur melissophylli non absimile. Radix est illi lignosa ac multifida. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in Stœcadibus insulis, & Massiliæ regione. DIOSC.

QVALITATES.

Stœchadis quidem qualitas amara est. Et mediocriter subadstringens. Cæterũ temperies cõposita, nempe ex terrena essentia frigida exigua, vnde sanè adstringit: & ex attenuata altera terrena copiosiore. à qua vtique amara est: Ob vtrorumque verò conuenientiam, & coitum, reserat, extenuat, extergit, roboratq; tum viscera omnia, tum totius corporis habitum. *Gal. lib. 8. simp. me.*

VIRES.

Foliorum & capitulorum decoctum hyssopi modo ad pectoris vitia efficax est. Antidoris vtiliter miscetur. Deijcit tum pituitam, tum atram bilem. Cerebrum, neruos, & sensuũ meatus mundat, ac roborat. Datur vtiliter cõtra qualescunq; frigidos morbos. Itaq; comitialib. cõueniens fuerit auxilium, addita scilla, aut eius aceto. Balnea, fomenta, ac Laconica, quæ ex ipsius decocto, aut vapore fiunt, occlusos narium meatus aperiunt, neruorũ, & articulorũ cruciatus leniunt, ac interna viscera frigido humore affecta roborant. Abstinendum tamen ab ea biliosis est, præsertim, si eorum ventriculus sit bile refertus. DIOSC. *Matth.*

ORIGANVM, Græcis, ὀρίγανος. Mauritanis, *Fandenigi, siue Fundenigi, siue Fondenegi.* Italis, *Origano.* Germanis, Frembdt Wolgemut. Hispanis, *Oreganos.* Gallis, *Origan, seu Mariolaine bastarde.*

ORIGANVM.

GENERA.

DIOSC. Duo eius habentur genera, Heracleoticum, & Onitis.

FORMA PRIMI.

DIOSC. Folium habet hyssopo non dissimile, vmbellam autem non in rotæ speciem orbiculatam, sed veluti multifidam: semine in summis virgis haud quaquam denso, amaraci modo spicato.

LOCVS.

Matth. Prouenit in Creta, & Cypro: & alijs Ægei maris insulis.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Heracleoticum efficacius est onitide, omnes verò incidendi, extenuandi, calefaciendi facultatem possidēt, hacq; tertio excessu, obtinent.

VIRES.

Decoctum cum vino potum demorsos à serpente sanat: Qui autem cicutam aut mæconium hauserunt, ijs ex passo: si verò gypsum, aut ephemerum, ex aceto mulso propinatur: ruptis, conuulsis, hydropicis cum ficu esui datur. Aridum acetabuli mensura potum, in aqua mulsa, atros humores per aluum extrahit, menses cier & tussi cum melle delinctum medetur. ad pruriginem, psoram, regiumque morbum, decocti ius in balneis prodest: herba autem substratu serpentes fugat.

NOMINA.

ORIGANVM onitis, Græcis, *ὀρίγανος ὀνίτης*. Italis, *Origano onite.*

ORIGANVM ONITIS.

FORMA.

Cādidiore eſt folio, & hyſſopo ſimilius: ſemen veluti coniunctos corymbos habet. DIOSC.

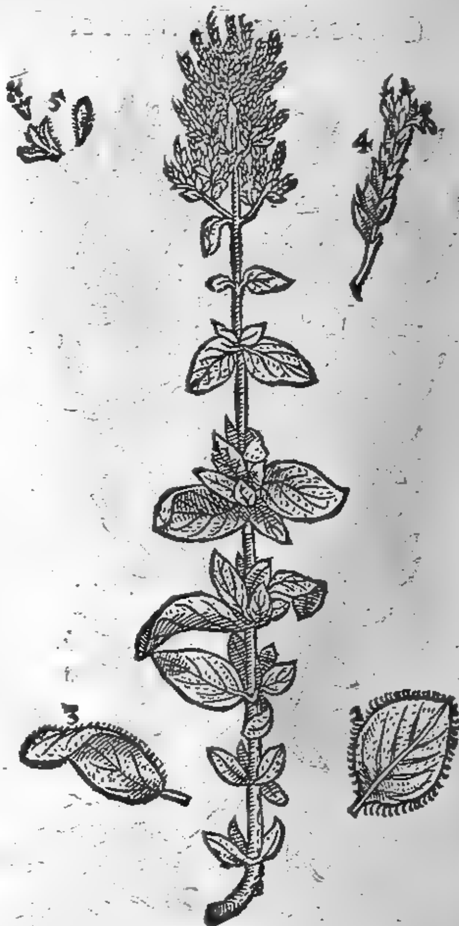
LOCVS.

Naſcitur in Creta, & alijs nonnullis Ægei maris inſulis. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Vis ei origani Heracleotici, ſed ad omnia minus efficax. DIOSC.

*ORIGANVM Monſpelienſe pulcrum.

FORMA.

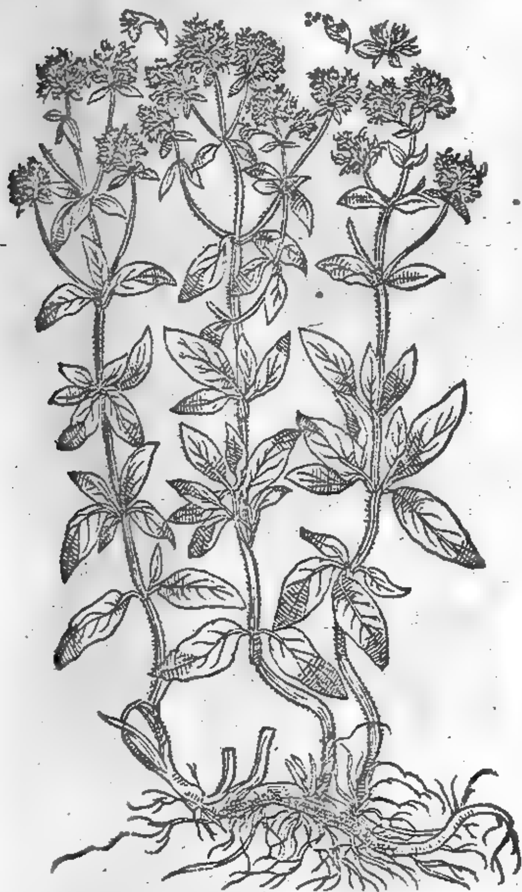
Similimum eſt Oniti ab Autore depicto, ſed nõ idem. ab Origano vulgari, cuiꝰ icon ſequitur, nõ multum differt, niſi quod habeat multas, pulcras & oblongas quaſi ſpicas, purpureas. caulis etiam totus purpuraſcit, ſemẽ gignit ruffum, puſillum, vt reliqua Origani genera.

LOCVS.

Creſcit in Gallia, prope Monſpellium. *

ORIGANVM vulgare, Italis, *Origano nostrano*. Germanis, Wolgemut.

ORIGANVM VVLGARE.

FORMA.

Folia mittit amaraci maiora, subhirsutaq́; , caules complures pilosos, flores in summitate purpureos in vmbellæ multifidæ modũ, radice summa tellure vagante. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur inculto solo secus itinera, in collibus, & apricis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Excalfacit quidẽ, quòd gustu subacris sentiatur, & siccat quoque similiter, sed haud strenuè. Aperit, digerit, incidit, & resoluit, sed longè mitius quàm præscripta origani genera. *Idem.*

CENSVRA.

Hanc plantam Pseudooriganum magis appellandum censeo quàm syluestre Origanum, vt quidam credidere. Huic enim flores candidi sunt, non purpurei.

TRAGORIGANVM, Græcis, τραγορίγανος. Italis, *Tragorigano.*

TRAGORIGANVM.

FORMA.

DIOSC. Tenuis est frutex folio & ramulis syluestri serpyllo similis, quanquam in lætiori solo latioribus folijs inueniatur. atque glutinosis: floribus in summis caulibus subpurpureis.

LOCVS.

Idem. Prouenit copiosum in Cilicia, in Creta, in Chio, Cooque, & apud Smyrnas.

QVALITATES.

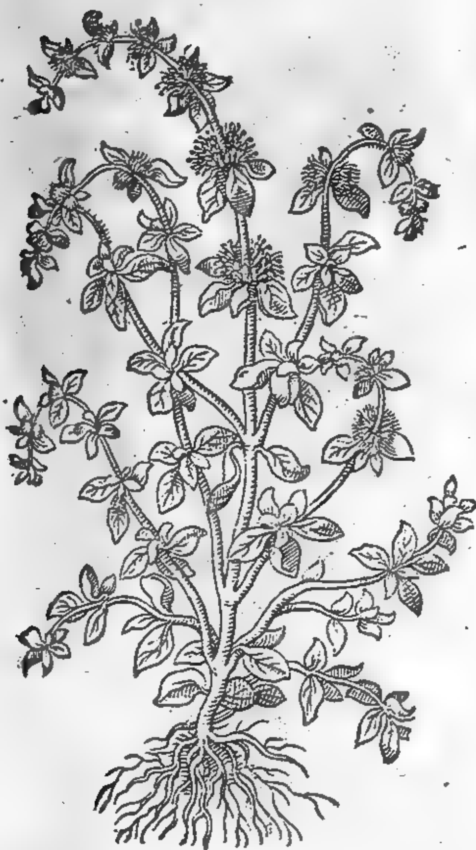
Idem. Excalfacit, aperit, attenuat, vrinam ciet.

VIRES.

Idem. Decoctum potum bilem eijcit. Bibitur ex aceto vtiliter lienosis, & ex vino contra ixiæ venena. Mēses trahit, peripneumonicis, tussientibus, ex melle in eclegmate datur. Grata, ac mitis eius potio est: quare cibum fastidientibus & stomacho acida ructanti imbecilloque præbetur: item si maritima iactatione nausea, & æstus præcordiorum excitetur. Tumores verò cum hordeacea farina illita discutit.

PVLEGIVM, Græcis, γλήχων. Mauritanis, *Alnam, Alnegem, seu Alnegen.* Italis, *Puleggio.* Germanis, Poley. Hispanis, *Poleo.* Gallis, *Pulege, & Poulier.*

PVLEGIVM.

FORMA.

Herba est humi repēs, ser- pylli modo: caulibus dodrantalibus gracilibus, folijs amaraci æmulis, paulò tamē maioribꝰ oblõgioribusq;: flores in toto caule ad summum vsq;, per interualla propè foliorũ exortũ, verticillatim enascuntur, colore purpureo languescente. Radix illi gracilis, & capillosa summo cespite vagāte. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur humectis, & vliginosis locis. *Matth.*

QVALITATES.

Cùm acre, & subamarum sit, valde tum excalfacit, tum extenuat. Porrò quod abũdè excalfaciat, magnũ est signũ, quòd illitum rubificat, & exulcerat quoq;, si diutius toleretur. Quòd verò extenuet satis indicat, cũ humida, crassa, & lenta ex thorace & pulmone excreatu facilia reddat, mensesq; moueat. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Potum menstrua, secundas, ac partus eijcit, pulmonis vitia ex melle, & aloe potum extrahit, & conuulsis auxiliatur: Nauseas, stomachi erosiones ex posca permulcet: atram bilem per aluum exigit. Bibitur in vino vtilissimè contra serpentium morsus, defectos animo recreat cum aceto naribus admotum. Arefacti cinis gingiuas corroborat, cum cerato varos extinguit. Lienosis cum sale vtiliter illinitur. Decoctum eius ablutas prurigines mitigat: conuersas vuluas corrigit, ac eiusdem inflationes, duritiasque in desessionibus mirificè iuuat. Decoctum potum vrinas ciet: ictericos, & hydropicos curat: capitis, & neruorum affectibus ex frigiditate prognatis succurrit: visum acuit.

DICTAMNVM, Græcis, Δίκταμνος. Arabib. *Mescatremsir, Anegen araba, siue Bari.* Italis, *Dittamo di Candia.* Germanis, Wilder Poley. Hispanis, *Dittamo.* Gallis, *Ditamo Real.*

DICTAMNVM CRETENSE.

FORMA.

DIOSC. *Theoph. libr. 9. de histo. t. Vir. l. 12. Aeneid.*

Cretensis herba est pulegio similis, maioribus tamen folijs, quæ tomento quodam spissa lanugine pubescũt. Ramulis tenuioribus, in quorũ summis partibus flores exeũt purpurei. Et deinde semen. Rara hæc herba est.

LOCVS.

Theoph. ibidem.

Nascitur in Creta Insula in vno tantum loco, ipsoque admodum exiguo.

QVALITATES.

Galen. 6. simp. me. DIOSC.

Tenuiore essentia constat, quàm pulegiũ. cætera illi simile. Sed efficacius multo.

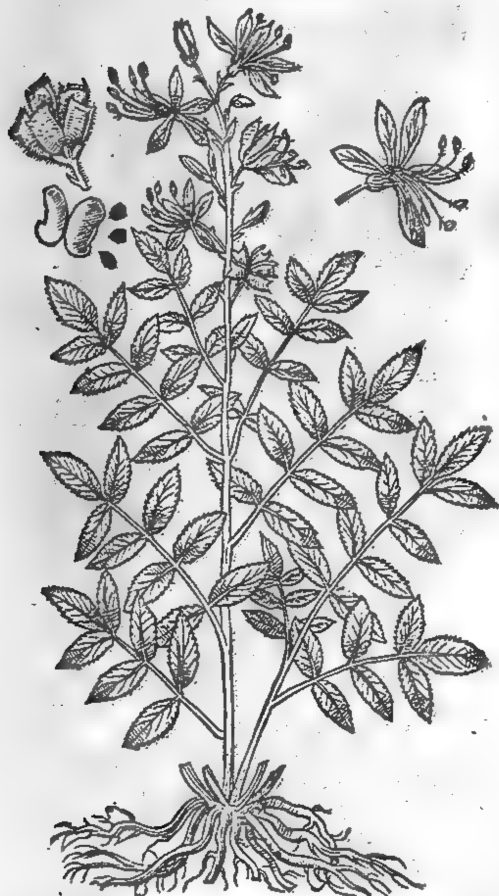
VIRES.

DIOSC.

Defunctos partus extrahit, non modò potum, sed appositum quoque aut suffitum: succus per se illitus, aut cum hordeacea farina, purgandi vim habet. Herba impactos pedibus, reliquoré corpore aculeos illitu extrahit: valet ad lienis dolorem. Radix eius gustu calefacit, partus accelerat. Succus ex vino potus, auxiliatur à serpente demorsis. Tanta herbæ facultas est, vt olfacta abigat feras, quæ venenato ictu sæuiant, appensaq; conceptum exanimet: vulneribus ferro illatis, & venenatis ictibus infusus succus, præsentaneum est auxilium.

DICTAMNVM album, Italis, *Dittamo bianco*. Germanis, Gemeiner Diptam. Gallis, *Diptam bastarde*.

DICTAMNVM ALBVM.

FORMA.

Planta est insignis, spectateque pulchritudinis, folijs fraxini adeo similibus, vt à quibusdam chamæmelia: hoc est infima fraxinus appellari soleat. Caulem gerit sesquicubitalem, rotundum, in cuius cacumine flores exeunt purpurei, citrei mali æmulos. Odore quadã cum graueolentia, acuto, nõ tamen iniucundo. Radice nititur diuaricata & sæpè singulari, albicante tenui intùs matrice, dum recens est hircum olente, flores in triquetras siliquas abeunt, scabro exterius cortice, in quibus semen. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in collibus, cliuosis, & saxosis. *Idem.*

QVALITATES.

Radix cuius est vsus amara est: excalfacit: attenuat, aperit & abstergit.

VIRES.

Valet radix aduersus venena, & venenosorum animalium ictus. Necat interaneorum vermes drachmæ pondere hausta: datur contra frigidos vteri morbos, nam & menses, & secundas, & emortuum fœtũ educit, tum supposita, tum cum pulegio suffita, tum ex vino meraco duarũ drachmarum pondere pota. valet quoq; ad alui torsiones, & ad eijciendos renũ calculos. Additur quoq; vtiliter in potionibus internorũ vulnerum. Datur comitialibus, & in alijs cerebri affectibus. Prestat contra pestilentiæ contagia, quoquo modo sumatur. In summa ad multa radix vtilis est: Siliquæ & flores contactu pruritum faciunt, & in calidioribus regionibus cutem exulcerant. *Idem.*

CENSVRA.

Qui album Dictamnum Dioscoridis Tragium esse contendunt, delirio proculdubio afficiuntur.

PSEVDODICTAMNVM, Græcis, ψευδοδίκταμνον. Italis, *Dittamo falso*.

PSEVDODICTAMNVM.

FORMA.

Matth. Caulibus exit dodrantalibus, lanuginosis albicantibúsque, è quibus folia erumpunt ex interuallis bina, subrotunda, dictamni tomento pubescentia, è quorum omnium exortu flores exeunt purpurei verticillatique vt in apiastro, & marrubio: sapore pulegij, sed minus acri.

LOCVS.

Idem. Nascitur in Creta exoluto solo.

QVALITATES.

Gal. 6. simp. me. Pseudodictamnum ad omnia imbecillius dictamno habetur.

VIRES.

Minus dictamno acre gustu sentitur: eosdem tamen effectus præbet, sed inefficacius multo.

SALVIA

SALVIA Græcis, Ἐλελίσφακος. Mauritanis, *Aelisfacos, seu Elifacos.* Italis, *Saluia.* Germanis, Salbey. Hispanis, *Saluia, & salua.* Gallis, *Saulges.*

SALVIA.

GENERA.

Duum est generum, Alterum quidē vrbanum, alterum sylueſtre, quod ſphacelus appellatur. *Theoph. li. 6. ca. 2. de histo. plant.*

FORMA VRBANÆ.

Frutex eſt ramoſus, longus, virgas habens quadrangulas & canas, folia menthæ, maiora, longioraq́;, aſperiora, craſſiora, & quæ ſenſim attritorum quaſi indumētorum ſcabritiem referant, hirſuta, ſubalbida, odore per quā iucundo ſed graui. Flores gignit in ſummis caulibus purpureos, ſylueſtris hormini æmulos, & ſemen quoq; ſimile. Radice nititur lignoſā, fibroſāq́;. DIOSC. *Matth.* DIOSC.

LOCVS.

Colitur paſſim in hortis, & ſponte quoq; per ſe naſcitur, arido, & aſpero ſolo. DIOSC. *Matth.*

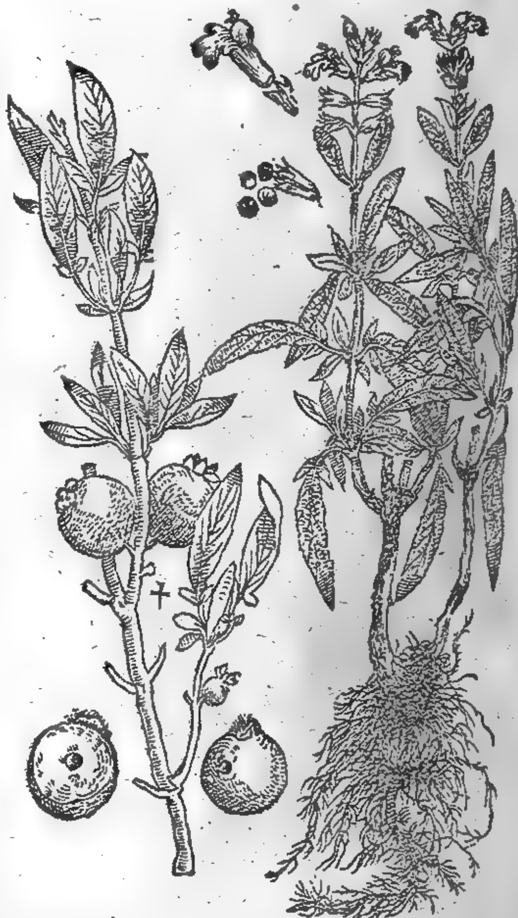
QVALITATES.

Euidenter calefacit, & leniter adſtringit. *Gal. 6. simp. me.*

VIRES.

Menſes cit, & vrinas, decoctum foliorum, ramorumq́; potum, & partus extrahit. Auxiliatur quoq; paſtinacæ marinæ ictibus: capillos denigrat: vulnerum ſanguinem cohibet, tetra vlcera purgat. Foliorum ramorumq́; ex vino decoctum fotu teſtium pruritum tollit. Folia ab vtero gerentibus deuorata, conceptum roborant ac retinent, ſi eædem fluidæ, laxæq; fuerint, ſucci hemina cum ſale pota, prolificas reddit mulieres, ſi quarto à ſecubito die bibatur, & viris deinde ſe miſceant. Datur ſuccus cyathorum duorum menſura vtiliter potandus ſanguinem expuentibus. Præſtat ſaluia ad omnes capitis pituitoſos affectus, omnéſq; articulorum dolores, tam in potionibus, quàm in fomentis. DIOSC. *Matth.* *Aetius.*

SALVIA minor, Græcis, Σφάκελος. Italis, *Saluia minore*.

FORMA.

Folia habet alterius angustiora, & postrema parte auriculata, caules quoq; tenuiores, cætera verò similia sunt.

LOCVS.

Nascitur spontè in Hispania, & Gallia Narbonensi, exolutis locis. Et seritur quoque in hortis.

QVALITATES, ET VIRES.

Ea omnia præstare valet, quæ Saluia maior.

*SALVIA CRETICA BACCIFERA.

In Creta nascitur Saluia quædam longe tenerior nostrate, lanuginosiorque & candidior, odore quoque præstat & facultatibus, denique hoc peculiare habet vt globuli quidam rotundi gallarum instar illi adnascantur, quibus vesci solent incolæ cum pane.*

MENTHA,

MENTHA, Græcis, ἡδύοσμον. Arabibus, *Nahanaha.* Germanis, Müntz. Hispanis, *Hierua buena, & Ortelana.* Gallis, *Mente.*

MENTHA.

GENERA.

Duum est generum satiua, & syluestris. Atqui satiua duum quoq; generum est, alterum maius, alterum minum. *Matth.*

FORMA MAIORIS.

Planta est odorata, folijs saluiæ minoribus, per ambitum denticulatis, caulibus numerosis, floribus in summitate spicatis, subpurpureis, pilosisque, viuax admodum est, nanque in hortis semel tantum sata, tam restibuli fertilitate durat, vt vix in posterum extirpari possit. *Matth.*

LOCVS.

Seritur passim in hortis. *Idem.*

QVALITATES.

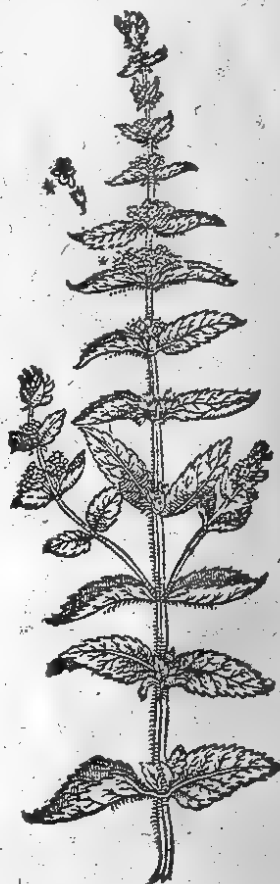
Gustu est acris, calidaq; facultate prædita, ex tertio quadantenus excalfacientium ordine, sed minus excalfacit quam calamintha. Habet & in se quiddã amarum, & acerbum: substantia est tenuiũm partium. Adstringit quoque ac siccat. *Gal.6. simp.me.* DIOSC.

VIRES.

Succus ex aceto potus sanguinem sistit: teretes ventris tineas necat: venerem stimulat. Terni rami cum acidi mali punici succo poti, singultus, vomitiones, cholerásq, sedant: Folia cum farina hordeacea illita, suppurationes discutiunt. Mammas item tensas, aut lacte turgentes compescit. Cum sale canum morsibus illinitur: vuluæ ante coitum admota, conceptionem impedit. Lac coire non patitur in ventriculo, si folia lacti immergantur. In summa stomacho vtilis est, & in condimentis peculiarẽ gratiam habet. Aqua stillatitia è tota menthæ planta puerperarum mammis cum linteolis admota lactis concretionem inhibet, animum olfactu excitat, vlcera manantia in infantium capitibus mirè sanat.

MENTHA altera, Italis, *Menta minore, siue Menta gentile.*

MENTHA ALTERA.

FORMA.

Matth. Folijs exit breuioribus angustioribúsque: caulibus rubentibus, floribus quoque rubentioribus: eximio odore.

LOCVS.

Idem. Seritur passim in hortis, & viridarijs.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Ea omnia potest, quibus alteram præstare diximus.

MENTHASTRVM; siue Mentha syluestris, Græcis, ἡδύοσμος ἄγριος. Italis, *Mentastro*. Germanis, Wildt Müntz. Gallis, *Mente cheuahne*.

MENTHASTRVM, SIVE MENTHA SYLVESTRIS.

FORMA.

Folia profert menthę longè maiora, hirsutiora, ac candidiora: caules cubitales, & flores spicatos, colore subpurpureo, tenuibus vndequaque pilis: bene quoque olet. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur plerunque vliginoso solo: & propè riuos aquarum. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit, attenuat, adstringit, incidit, & aperit. *Matth.*

VIRES.

Suffiti vapor fœminas à partu purgat. Datur eius decoctum vtiliter anhelosis, & ægrè spirantibus, quin etiam mulcendis torminibus qui à flatu oriuntur. Substratũ, vel accensum serpentes fugat. Instillatur succus vermiculosis auribus. Item tum potus, tum restibus illitus nocturnas pollutiones prohibet. Auxiliatur potus, regio morbo affectis: strumosos illitus iuuat: ex aceto potus ventris animalia pellit: Folia tam pota quàm illita, præstant aduersus venenosorum ictus. *Idem.*

MENTHA

MENTHA Græca, Italis, *Menta Greca, siue Saluia Romana, siue Herba di Santa Maria: Nonnullis Lassulata.* Gallis, *Coch.* Germanis, Unser Frawen Müntz.

MENTHA GRÆCA.

FORMA.

Matth. Folijs exit saluiæ longioribus latioribúsque betonicæ faciem quadãtenus referentibus, circumquaq; serratis: caulibus cubitalibus: nonnunquam maioribus: in quorum cacumine flores exeunt corymbacei, melino colore. Planta est in vniuersum amara, non tamen vehementer, subadstringens, & grauiter odorata.

LOCVS.

Idem. Habetur sata copiosa in hortis.

QVALITATES.

Excalfacit, siccat, aperit, roborat, abstergit, & prouocat.

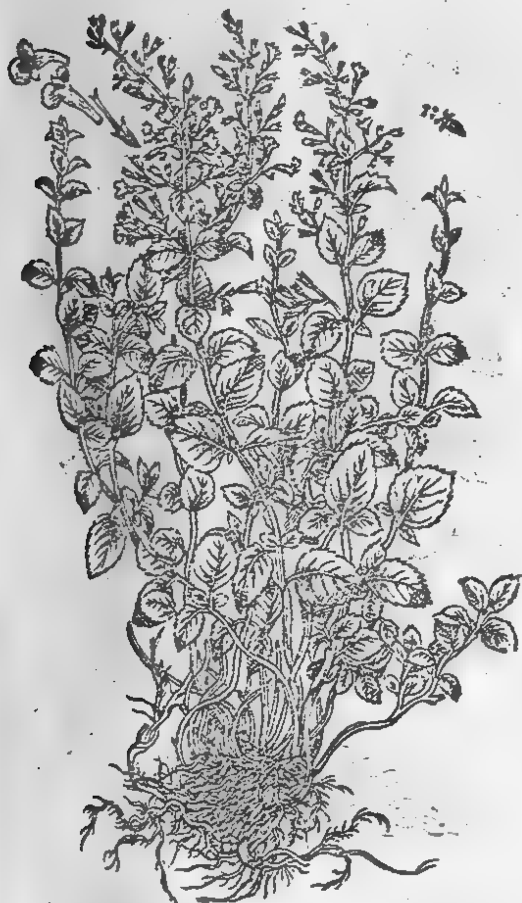
VIRES.

Idem. Auxiliatur vterinis affectibus: frigefactum iecur excalfacit, & vasorum obstructiones aperit: illinitur ex irino, aut nardino oleo lienosis, & ex vino feruefacta vrinæ suppressionibus: Lentigines, alphos, & alias cutis fæditates emaculat, illitus noctibus succus: idem Lumbricos enecat: ventriculum roborat tam haustus, quàm illitus, & vomitiones compescit. Tota planta tam substratu, quàm suffitu serpentes abigit, & eorum venenis resistit, quin etiam infarctus expedit, & caput roborat.

CALAMIN-

CALAMINTHA, Græcis, Καλαμίνθα. Arabibus, & Officinis, *Calamentum*. Italis, *Calamento*. Ethruſcis, *Nipotella*. Germanis, Wilder Poley. Hiſpanis, *Neueda*. Gallis, *Poullio ſauuage*.

CALAMINTHA.

GENERA.

Trium eſt generum: Prima quam nepetã Latini vocant, Montana altera, & altera menthaſtro cognata. DIOSC.

FORMA PRIMÆ.

Folijs oritur pulegio maioribus, ſubrotũdis, hirſutis, per ambitum leuiter ſerratis, caulibus cubitalibus, anguloſis, folioſisq; atq; piloſis. Flores edit exiguos, purpuraſcentes, qui à medio caule vſq; ad ſummum, vt in pulegio erumpunt, at in cacumine copioſiores habentur. Radices tenues, multifidasq;. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in inculto ſolo, in apricis, collibus, ſecus itinera & ſepes. *Idem.*

QVALITATES.

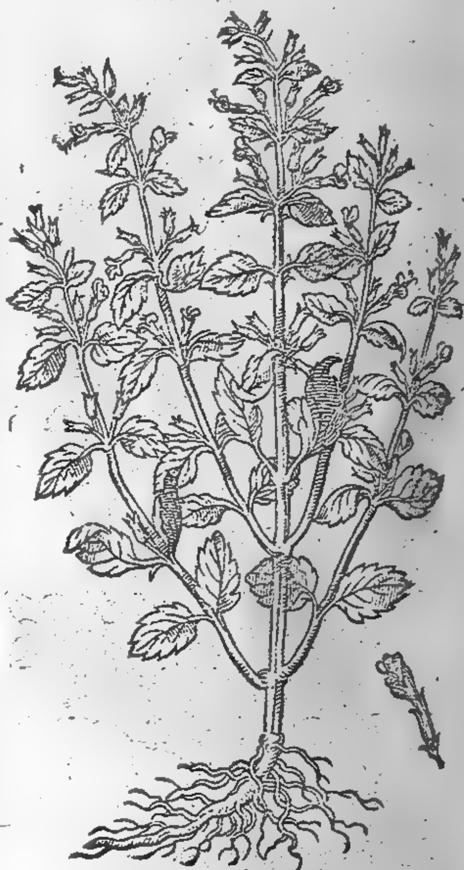
Eſſentia eſt tenui, & calida, ſiccaq; tẽperie, ex tertio quodãmodo ordine. Horum manifeſta ſunt inditia partim guſtu apparentia, partim experientia cognita: Guſtu ſiquidẽ acris, & palam calida eſt, ac paululum omnino ſubamari habet. corpori autem exterius admota, primum quidẽ valde excalfacit, & mordicat, cutemq; laniat, poſtremo etiam exulcerat. *Gal. li. 7. ſim. me.*

VIRES.

Foliorum, florumq; decoctũ potum: menſes, & vrinas pellit, ruptis, conuulſis, ęgrè ſpirãtibus, torminibus, horroribusq; auxiliatur. Regium morbũ expurgat: ex vino præſumpta venenis reſiſtit. Tineas, cæteraq; interiorũ animalia, cũ ſale, & melle pota enecat. Elephãticos eſitata adiuuat, ſi poſtea ſerum lactis ebibatur. folia detrita, & ex vellere ſuppoſita, menſes eliciunt: partus enecant: Accenſa aut ſubſtrata, ſerpentes fugant: Ex vino cocta, & illita, nigris cicatricibus candorem reddunt: ſuccus vtiliter inſtillatur vermiculoſis auribus. DIOSC.

CALAMINTHA montana, Græcis, Καλαμίνθα ὀρεινή. Italis, *Calamento, siue Nepotella montana*. Officinis, *Calamentum montanum*. Germanis, Bergmüntz.

CALAMINTHA MONTANA.

FORMA.

DIOSC. Folia habet ocimi, incana, surculos, & caules angulosos, & purpureum florem.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur in Montibus.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Paribus cum nepeta tum qualitatibus, tum viribus pręstat.

CALA-

CALAMINTHA aquatica. Italis, *Calamento aquatico*. Græcis, Καλαμίνθα ἐνυδρος. Germanis, Wassermüntz/Wasserpoley/Froschmüntz.

CALAMINTHA AQVATICA.

FORMA.

Menthastro cognata est, folijs oblongioribus hirsutisq;, caule, & ramis maioribus, quam superior. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in campestribus, asperis, & aquosis locis. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

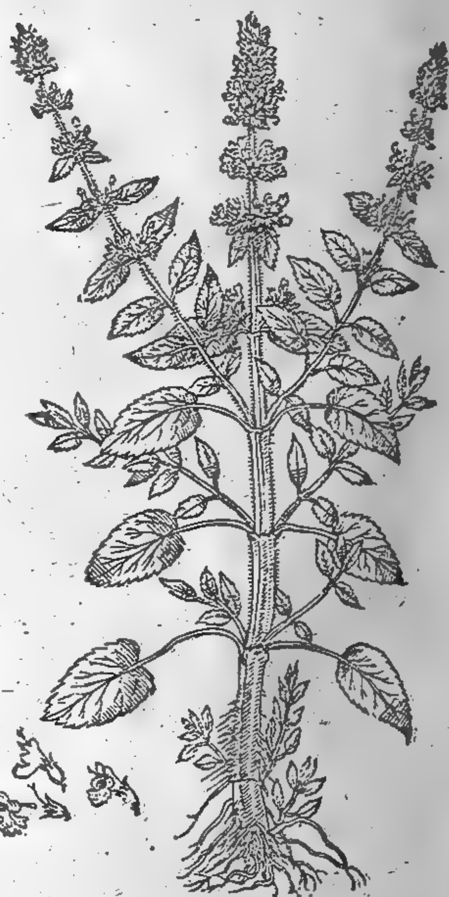
Suis in viribus, & facultatibus, cæteris inefficacior est.

CENSVRA.

Decipiuntur, qui Gattariam herbam tertiam calaminthę speciem esse contendunt.

HERBA gattaria, Italis, *Herba gatta*. Germanis, Nept/Zam Katzenkraut.

HERBA GATTARIA.

FORMA.

Matth. Planta est vulgaris notitiæ, folia mittens apiastri, aut vrticæ æmula, sed incana, & minora, caules edit quadrangulos, bicubitales, ramos numerosos, & pariter in canos, flores albos circa caules, at qui in summitatibus exeunt, spicati spectantur: Radices habet multifidas: odor vniuersæ plantæ acutus, caput feriens.

LOCVS.

Idem. Nascitur in campestribus, & in agrorum marginibus.

QVALITATES.

Feruido quidem gustu herba est, cum amaritudine haud obscura, excalfacit, & siccat calaminthæ modo.

VIRES.

Valet ad omnes capitis, pectoris, ventriculi, ac vteri morbos, à pituita genitos, menses elicit tam pota, quàm in desessionibus addita. herbæ vsus steriles prolificas facit, vbi causa fuerit ab humida frigidaq; intemperie: succus naribus inditus, pituitam valenter trahit, & visum acuit: In summa vbi excalfacere opus sit, Gattaria plurimum præstat.

TER-

THYMVM, Græcis, θύμος. Mauritanis, *Hasct.* Italis, *Timo.* Germanis, Römischer Quendel. Hispanis, *Tomilho salsero.* Gallis, *Tim, seu Maiolaine de Angleterre.*

THYMVM.

GENERA.

Duum est generum: Candidum & nigrum. *Theoph. lib.6.c.2. de plant. hist.*

FORMA.

Surculosus est frutex, exilibus folijs, multis, & angustis circumdatus: capitulis in cacumine flore purpurascente refertis. DIOSC.

LOCVS.

Gracili solo & petroso prouenit. *Idem.*

QVALITATES.

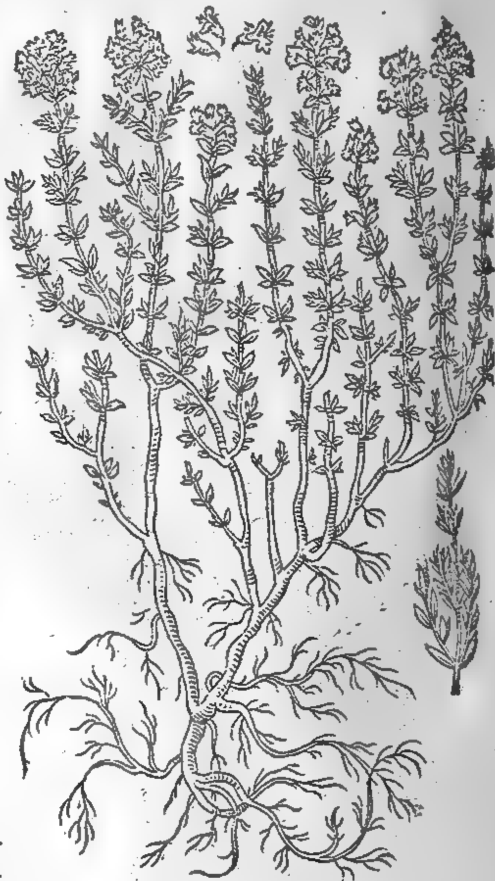
Thymum incidit, & excalfacit manifestè. *Gale. 6. simp. me.*

VIRES.

Cum sale, & aceto, pituitam per aluum detrahit. Decocti ius prodest Orthopnoicis, & anhelatoribus: tineas ventris exigit: mêses, partus, & secundas pellit. vrinas ciet. Ex melle delinctum faciles reddit excreationes. Recentes tumores discutit cum aceto illitum: concretum sanguinem dissoluit: pensiles verrucas tollit. Ischiadicis illitum cum vino, & polenta subuenit: hebetibus oculis in cibo prodest. DIOSC.

SATVREIA, Græcis, Θύμβρα. Italis, *Coniella, Sauoreggia, seu Satureia.*

SATVREIA.

GENERA.

Matth. Duo eius sunt genera, Alterum quidem thymo cognatum, Alterum vero fruticosius, & maioribus folijs.

FORMA PRIORIS.

DIOSC. Thymo tota ferè facie similis est, minoribus tamen folijs, & caulibus, & tota planta tenerior, spicam defert florum plenam coloris herbacei. Aut *Matth.* in purpuram languescentis.

LOCVS.

Idem. Gignitur in apricis, aspero, & arido solo, & seritur in hortis.

QVALITATES.

Paulus. Tymbra syluestris eadem, quæ thymum præstat: Hortensis autem altera quidem imbecillior est, sed ad ciborum vsum gratior, & accommodatior habetur.

VIRES.

DIOSC. Eadem potest, quæ thymum, si modo consimili sumptitetur.

SATV-

SATVREIA altera. Italis, *Coniella, seu Sauoreggia maggiore, seu Peuerella.* Germanis, Pfefferkraut/Klester Isop/Saturon.

SATVREIA ALTERA.

FORMA.

Ramis multis fruticat, rotundis, atque lignosis, folijs thymo maioribus, subasperis, quæ circum surculos plura simul per interualla erumpunt: è quorum exortu spicati quidam processus, foliolis quibusdam cæteris longè minoribus stipati prodeunt, è quibus flores exeunt parui, ac subpurpurei. Radice nititur multifida. *Matth.*

LOCVS.

Non solum seritur in hortis, sed sponte per se nascitur in apricis collibus, & in torrentium alueis. *Idem.*

QVALITATES.

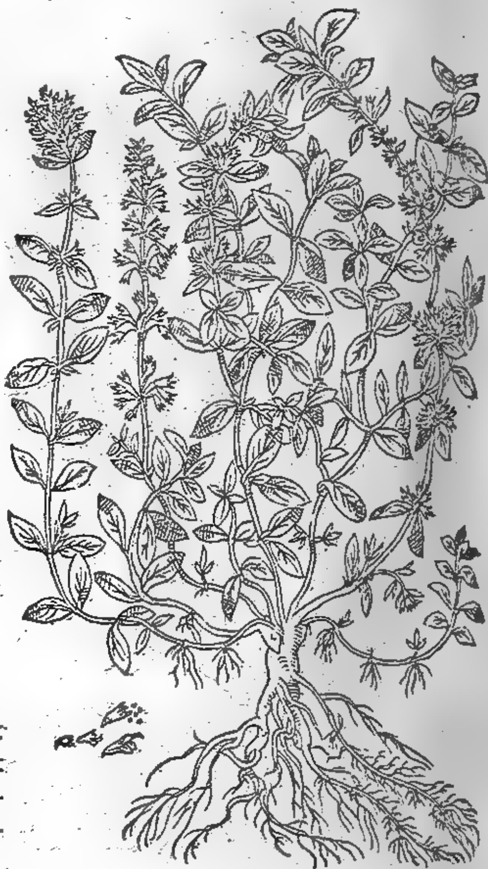
Thymo suis in qualitatibus similis est, proinde excalfacit, attenuat, aperit, incidit, digerit, & aperit. *Idem.*

VIRES.

Vi[illegible] ab altera non differt, Thymi enim facultatibus omnibus referta est. *Idem.*

SERPILLVM, Græcis, Ἑρπυλλος. Maurit. *Hemen.* Italis, *Serpillo, seu serpollo.* Germanis, Quendel. Hispanis, *Serpollio, seu serpam.* Gallis, *Serpulet.*

SERPILLVM.

GENERA.

DIOSC. Duum est generum, Hortense alterum: Alterum syluestre, & huius quoque duo sunt genera.

FORMA HORTENSIS.

DIOSC. Folia & ramulos origani habet, sed candidiores, odore sampsuchi, floribus subpurpureis in spicatis capitulis: gustu admodum acri. *Plinius.* Non serpit humi, sed ad palmi altitudinem increscit.

LOCVS.

Matth. Seritur in hortis non solum ad coronas, sed ad ciborum quoq; vsum.

QVALITATES.

Gale. 6. simp. me. Vsque adeò excalfacit, vt & menses, & vrinas moueat: est autem & gustu admodum acre. *Matth.* Excalfacit, exiccat, digerit, incidit, & aperit.

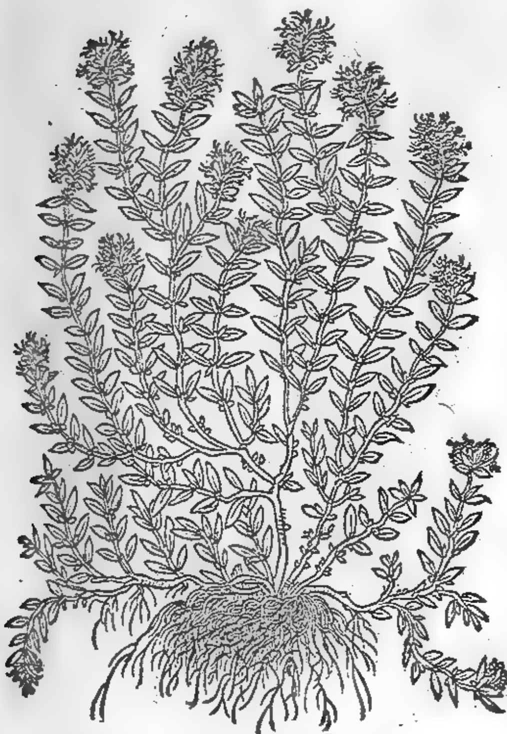
VIRES.

Menses potu, & vrinam ciet: Torminibus, ruptis, vulsisque auxiliatur: aduersus serpentes, potu illitúve prodest. Diuturnos capitis dolores mulcet cum rosaceo, & aceto sincipiti illitum, veternosos iuuat: succus cruentos vomitus sedat, drachmarum quatuor pondere ex aceto potus. Additur bellè in ciborum condimentis.

SER-

SERPYLLVM syluestre, Græcis, Ἕρπυλλος ἄγριος. Italis, *Serpollo, seu Serpillo saluatico.*

SERPILLVM ALTERVM.

GENERA.

Aliud satureiatum, hoc est satureiæ odore: alliud citreatum, quod citrei mali odorem resipiat. *Theoph. lib. 6. c. 7. de plant. hist.*

FORMA.

Ramulos, quod zigis appellatur, edit tenues, surculosos, folijs refertos longioribus, durioribus, angustis. Flores iucundè olent. Quod verò citreum malum resipit, latius prouenit, humi repens, leuioribus folijs in girum sese vnà cum ramusculis diffundentibus. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in collibus, & montibus apricis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Omnia genera paribus pollent facultatibus, verum tamen syluestre ad omnia valentius habetur. *Idem.*

AMARACVS, Græcis, Σάμψυχον, ἢ, ἀμάρακον. Italis, & Officinis, *Maiorana.* Ethruscis, *Persa.* Arabibus, *MerZenius, seu Morsanguis.* Germanis, Meyeran. Hispanis, *Maiorana.* Gallis, *Maroue, siue Mariolaine.*

GENERA.

Matth. Duum est generũ maius, quod vulgò cognitũ est: & minus, quod tenuifolium vocatur.

FORMA MAIORIS.

Idem. Herba est ramosa: caulibus tenuibus obsequiosis, folijs oblõgis incanis, pilosisq́; cauliculos circũquaq; vestientibus, flores edit in summis caulibus spicatos, herbacei coloris, compactili squamarum congerie, vt in origano: è quibus minutum oritur semen. Radicem habet lignosam, ac multifidam, seritur semine, surculo ac viuiracide.

LOCVS.

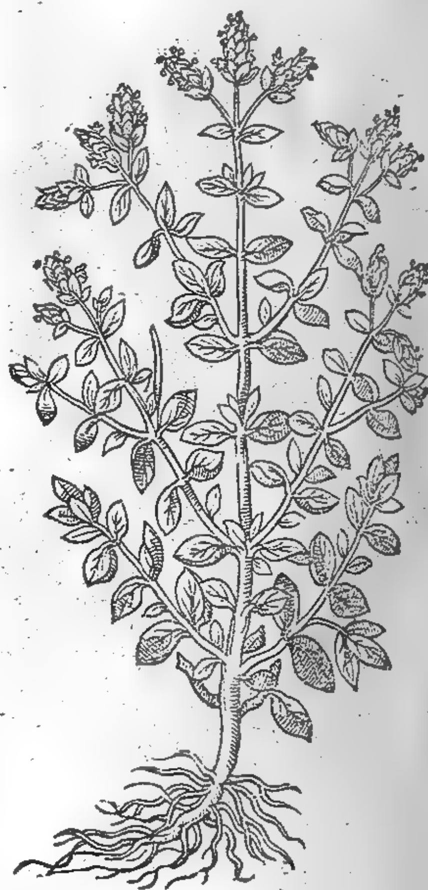
Idem. Colitur in hortis, & fictilibus: In Ægypto autẽ, Cipro, & Cizico spontè prouenit.

QVALITATES.

Gale. 6. simp. me. Tenuium est partium, ac digerentis facultatis. Desiccat enim & excalfacit ordine tertio.

Matth. Planta est odorata tota, & in medicamẽtis ad plura admodum vtilis. Digerit, attenuit, aperit, & roborat.

AMARACVS.

VIRES.

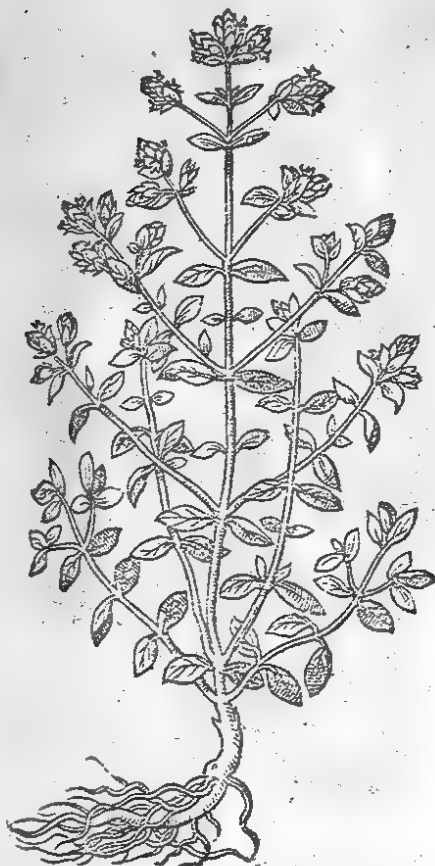
DIOSC. Succus decocti potus conuenit hydropicis iam incipientibus, & ijs, quos vrinæ difficultas, & tormina excruciant: folia ex melle illita suggillata delẽt. Menses trahunt ex pesso subdita: illinuntur scorpionum ictibus, additis sale, & aceto. luxatis, tumoribusq́; cerato excepta imponuntur: prosunt ad oculorum inflammationes cum hordeaceæ farinæ polline illita.

Matth. Præstat amaracus ad omnes frigidos capitis, & neruorum affectus, tam illita, quàm pota: foliorum succus naribus infusus pituitam à capite trahit, & cerebrum roborat: valet ad pectoris vitia. stomacho vtilis est, tum pota tum illita herba: iocinorosos, & lienosos iuuat: confert ad vteri flatus ac cæteros eiusdem frigidos morbos.

AMA-

AMARACVS tenuifolia, Græcis, Σάμψυχον, καὶ ἀμάρακος λεπτόφυλλος. Italis, *Maiorana gentile*. Etruſcis, *Perſa gentile*.

AMARACVS TENVIFOLIA.

FORMA.

Amaracus tenuifolia, folijs, cauliculis, floribusq; exit tenuioribus, & odore lōgè præſtantiori. *Matth.*

LOCVS.

Colitur à mulieribus Italis in fictilibus, & in hortis. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Ea omnia præſtare poteſt, de quibus in altero diximus genere. *Idem.*

SER-

SERTVLA Campana, Græcis, *Μελίλωτος.* Arabibus, *Alchimelmelueb.* Italis, *Meliloto.* Hispanis, *Corona de Rei.* Germanis, Ziger Kraut.

MELILOTVS SIVE SERTVLA CAMPANA.

FORMA.

DIOSC. Planta est cubitalis, statim à radice fruticosa, ramis exilibus, folio trifolio proximis, floribus melinis, paruis, siliquis repandis, numerosis, pluribus, è ramusculorum cacuminibus dependentibus, in quibus semen concluditur minutum, subrufum, odoris non ingrati, cuius est vsus.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur in Campania circa Nolam, quin etiam in Cizico, & Calcedone.

QVALITATES.

Galen.6. sim.me. Mistæ facultatis est: habet enim quiddã adstringens, sed & digerit, & concoquit. Copiosior enim in ea est substantia calida quam frigida.

VIRES.

DIOSC. Inflammationem omnem emollit, præsertim, quæ in oculis, vtero, sede, & testibus erumpunt, si ex passo cocta illinatur, addito oui luteo assato. Recentes meliceridas per se cum aqua & vlcera in capite manantia, illita cum cretachia, vino aut galla sanat: Stomachi dolores, & cruda & cocta cum aliquo ex antedictis leuat: Doloribus aurium mitigandis, cruda ex passo instillatur: In aceto aut rosaceo calefacta capitis dolorem lenit.

CENSVRA.

Cum veræ legitimæq; meliloti semen, cuius debet esse vsus, ad nos non deferatur: nonnullis syluestris loti flores, quidam cuiusdam aurei Trifolij ipsius vice vsurpant, sed neuter tamen meliloti vim possidet.

MARVM, Græcis, Μάρον. Italis, *Maro*.

MARVM.

FORMA.

Surculosa est planta: flore origani, odoratiore, folijs multo candidioribus. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in Cizico; & iuxta Magnesiam copiosissima. DIOSC. *Gale.*

QVALITATES.

Herba est parùm acris, amara verò plurimum. *Galen. 1. de Anti.*

VIRES.

Vim habet sisymbrio consimilem: substringit enim & modicè calefacit: qua de causa illita serpentia vlcera sistit, & in calidas illitiones additur. DIOSC.

RVTA.

RVTA, Græcis, Πήγανον. Mauritanis, *Sedeb, seu Sedab.* Italis, *Ruta.* Germanis, Rauten/seu Weinraut. Hispanis, *Aruda.* Gallis, *Rut.*

RVTA.

GENERA.

Matth. Satiua altera, altera verò syluestris, quæ duplex habetur. Montana, & quę peculiariter Harmola dicitur.

FORMA SATIVÆ.

Idem. Planta est perpetuò virens, folijs crassiusculis, subpinguibus, ex angusta origine in latitudinem sese pandentibus; colore saturate viridi. Ramos mittit copiosos, surculososque, flores in summitate luteos, hyperici æmulos, è quibus capitula oriuntur quadruplici apice coronata, in quibus pusillum continetur semen nigro colore.

LOCVS.

Matth. Plin. Seritur in hortis, apricis gaudet, & siccis, terraq; maximè lateritia.

QVALITATES.

Gale. 8. simp. me. Excalfacit ordine tertio: est autem non solum gustu acri sed amaro. itaq; digerit atque incidit crassos lentosque humores. Est & tenuium partium.

VIRES.

DIOSC. Vrinam ciet: menstrua pellit. Lethalium medicamentorum antidotum est, & præsertim semen potum: folia cum iuglande, & ficu præsumpta, inefficaces venenorum vires reddunt, & pestilentię contagia superant. Contra serpentes, eodem modo sumere conuenit. Sumpta genituram extinguit, cum anetho sicco decocta tormina sedat: Pota ex oleo feruefacta, ventris tineas excutit: Hydropicis vtiliter cum ficu illinitur: Deuorata visum acuit. Succus in malicorio calefactus aurium doloribus efficaciter infunditur. Trita, & indita sanguinem è naribus fluentem sistit: Mansa ceparum & alliorum acrimoniam domat.

RVTA syluestris, Græcis, Πήγανον ἄγριον. Italis, *Ruta saluatica*. Germanis, Wild-rauten.

RVTA SYLVESTRIS.

FORMA.

Folijs, caulibus, ramis, floribus & capitulis hortensi similis est, sed folijs gracilioribus, caudice verò crassiori, lignoso, ac firmo, acriori quidem, & amariori gustu. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in montibus saxosis, & apricis. *Idem.*

QVALITATES.

Ex quarto est ordine excalfacientium. Itaq; hortensi valentius admodum operatur. *Gal. 8. sim. me.*

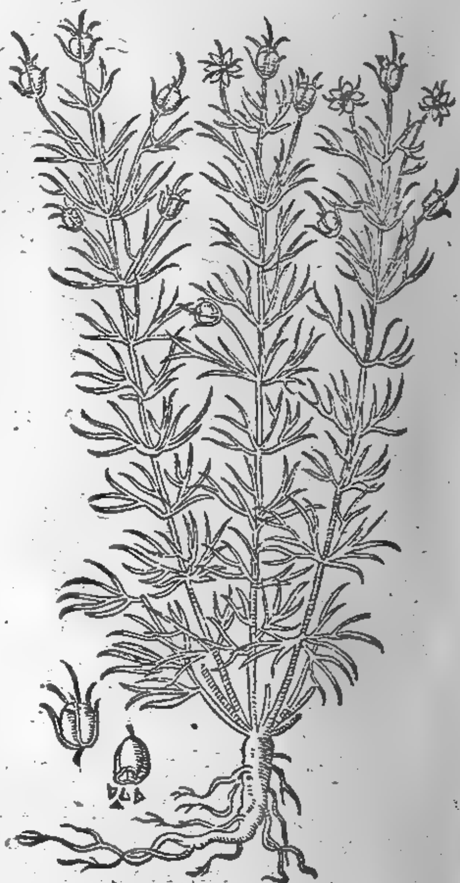
VIRES.

Si copiosius estur interficit: si colligatur dum florem promit, cutem inflat, & rubore cum pruritu vehementi inficit. Itaque perunctis manibus, & facie, eam colligere oportet. Semen eius potum contra intestina vitia efficax est. In antidota commodè additur. Prodest comitialibus & coxendicum doloribus: menstrua mouet, partus enecat, & vtpote noxia herba cibis abdicatur. DIOSC.

RVTA

RVTA ſylueſtris altera, Græcis, Πήγανον ἄγριον, καὶ ἄρμολα. Arabibus, Harmel. Italis, *Ruta ſaluatica ſeconda.*

RVTA SYLVESTRIS HARMOLA.

FORMA.

DIOSC. *Matth.* Frutex eſt, qui ab radice plures emittit caules folijs multo, quàm alterius rutę longioribus, tenerioribusque, odore graui, floribus candidis, è quibus capitula ſummis ramis oriuntur, ſatiuæ rutæ maiora, tenuibus quibuſdam foliolis, ipſisque acutis circumquaq; ſtipata. in quibus triangulum occluditur ſemen; ſubrufo colore & amaro guſtu.

LOCVS.

DIOSC. Prouenit in Cappadocia, & Galatia Aſiæ finitima, in collibus, & læto ſolo.

QVALITATES.

Gale. 7. ſimp. me. Vis eius tenuium eſt partium, & calida tertio abſceſſu: Ideo craſſos humores ſecat, & digerit, & vrinam ciet.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Semen cum melle, vino, croco, & fœniculi ſucco, ac gallinaceo felle, teritur contra retuſam oculorum aciem: cætera cum ſylueſtri ruta paria habet.

GALE-

GALEGA, siue Ruta capraria. Ethruscis, *Lauanese*. Germ. Geißrauten.

GALEGA SIVE RVTA CAPRARIA.

FORMA.

Caulem mittit sesquicubitalem, ramosum, folia è ramis vtrinq; prodeunt dena vndenave ab vno pediculo emergētia, oblonga, subpinguiaq;: flores in summitate purpurascentes, è quibus siliquæ oriuntur semen continentes. *Matth.*

LOCVS.

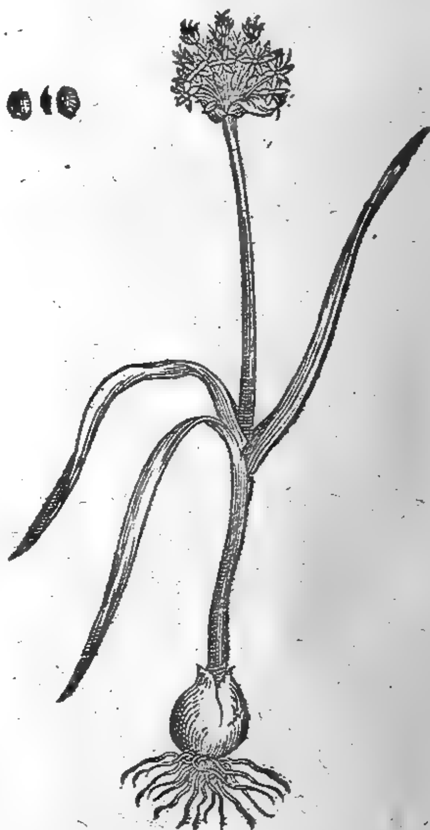
Prouenit passim secus itinera, in scrobium aggeribus, & læto solo. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Vis illi maxima contra pestilētiam: plurimos enim huiusce plantæ vsu præseruatos scimus: mirificè quoq; valet aduersus lethalia venena omnia, & contra ferarum omnium venenosos ictus, in quem vsum succum bibendum iubent. & herbam ipsam vulneri admouent. Datur succus ad cochlearis mensuram necandis intestinorum vermibus. Datur idem vtiliter in principio pestilentia affectis, aut eius decoctum, ex aceto paratum, addita theriaca, & Armenio bolo. verùm à potu sudare ægrum oportet. idem præstat ad pestilentes febres in quibus exanthemata, siue maculæ cutaneæ quas pestechias vocant, emerserint. Quæ quidem omnia, sua ipsius speciali dote planta hæc præstat. *Idem.*

MOLY, Græcis, Μῶλυ. Italis, *Moli*.

MOLY.

FORMA.

DIOSC. Folia habet graminis latiora, humi sparsa: florem albæ violæ similem, sed minorem, magnitudine violæ purpureæ æmulum lactei coloris: caulem cādidum quaternum cubitorum, in cuius cacumine inest aliquid, quod allij speciem referat: Radix parua bulbosa.

LOCVS.

Plin. Nascitur circa Pheneum, & in Cillene Archadiæ.

QVALITATES, ET VIRES.

Contrahentis est facultatis. Mirum in modum valet ad vuluæ apertiones, si trita cum Irino vnguento in passo subijciatur.

PANA-

NOMINA.

PANACES Heracleum, Græcis, *πάνακες ἡρακλεῖον*. Arabibus, *Steusir, siue Ieusir*. Italis, *Panace Heraclio*. Huius lachryma, Græcis, *ὀποπάναξ*. Latinis, *Opopanax*. Officinis, *Opopanacum*. Italis, *Opopanaco*. Hispanis, *Opoponaque*.

PANACES HERACLEVM.

FORMA.

Folijs est asperis ad terram iacẽtibus, herbacei coloris, multum ad ficulnea accedentibus, in ambitu quinq; partito diuisis. caule vt ferulæ altissimo, lanugine quadam canescente. folijs etiam minutioribus refertus: muscarijs ceu anethi in cacumine: luteis floribus, & semine subamari gustus. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in Cyrene Lybiæ, & Macedonia. *Idem.*

QVALITATES.

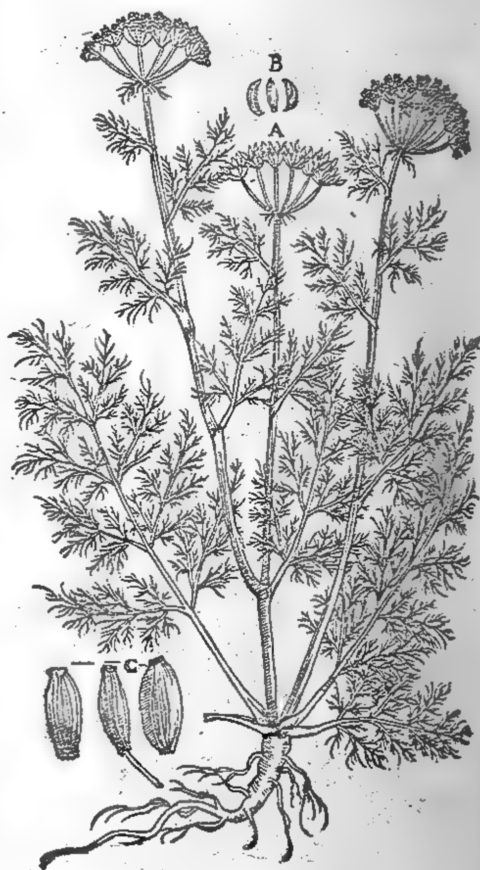
Opopanax ipse ad plurimos est vsus aptissimus, vtpotè excalfaciens, emolliens, digerẽs: excalfacit ordine tertio, & siccat secundo. Cortex radicis, exiccatorium simul & excalfactorium est medicamentum, sed minus quàm succus; quin & nonnullam habet extergendi facultatem: fructus calidus & ipse est, ac mensibus mouendis accommodum. *Galen. 8. simp. me.*

VIRES.

Opopanax conuenit febrium horroribus, vulsis, ruptis, laterum doloribus, torminibus, & vrinæ stillicidijs: bibitur ex vino aut aqua mulsa contra vesicæ scabiem: Menses trahit, vteri inflationes, duritiasq; ex melle dilutus discutit. Ischiadicis vtiliter illinitur. carbunculos rumpit: cauis dentium inditus dolorem mulcet. Illinitur commodissimè vnà cum pice mistum rabidarum bestiarum morsibus: concisa radix, subpositaq; partus extrahit: Ad vetera vlcera efficax est. Ex melle illita nudata ossa carne circumuestit. Semen cum Absinthio potum menses pellit, cum aristolochia præstat ad venenosorum animalium ictus: & bibitur in vino contra vuluæ strangulatus. DIOSC.

PANACES Aſclepium, Græcis, πάνακες ἀσκλήπειον. Italis, *Panace Aſclepio.*

PANACES ASCLEPIVM.

FORMA.

DIOSC. Caulem emittit tenuem, geniculatum, circa quem folia funduntur fœniculo ſimilia, maiora tamen, & hirſutiora, odorata: in cacumine vmbella habetur, vbi flores emicant aurei, acris guſtus, & odorati. Radix parua eſt, tenuis, & amara.

LOCVS.

Matth. Prouenit in montibus apricis.

QVALITATES.

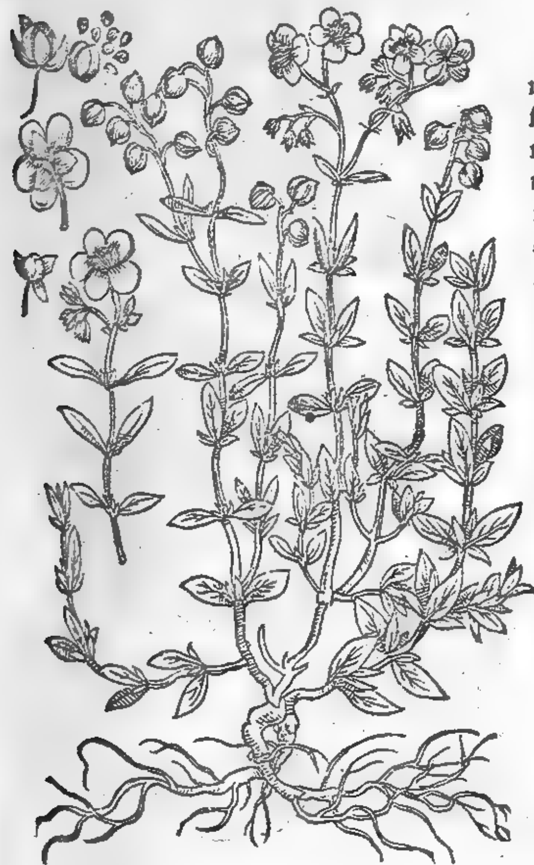
Gal.8. ſimp.me. Minus eſt calidum, quàm heracleum.

VIRES.

DIOSC. Flores & ſemina ex melle illita, contra vlcera, phagedenas, & tubercula auxiliarem vim habent: bibuntur aduerſus ſerpentium morſus ex vino, & illinuntur ex oleo.

PANAX chironium, Græcis πάναξ, siue πάνακες χειρώνιον. Italis, *Panace chironio.* *Herbarijs quibusdam flos solis.* Germ. Heyden Isop.

PANAX CHIRONIVM SIVE FLOS SOLIS.

FORMA.

Folium habet amaraco simile. flos aureus, radix parua, siue tenuis, quæ non altè demittitur: gustu acri. Flos autem solis, quem panacem chironium nonnulli faciunt, surculos mittit ab radice numerosos, tenues lignososque, in quibus folia sunt oblonga hyssopi ferè æmula, concomitantibus minoribus foliolis cumulatim prodeuntibus: florem pentaphylli, aureum, sed maiorem. Radicem item lignosam adstringenti gustu, minimè acri. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur flos solis in montibus, & collibus apricis. Chironium verò panax in Pelio monte. *Matth.* DIOSC.

FACVLTATES.

Panaces chironium, facultatem Asclepio similem habet. *Gal. 8. simp. me.*

VIRES.

Pota panacis chironij radix serpentium venenis resistit: illita coma eadem præstat. Solaris verò floris vis conglutinandis vulneribus ac sanguinis fluxioni cohibendæ admodum efficax est. sanat quoq; tum oris, tum pudendorum vlcera. Datur quoq; vtiliter ad cruenta sputa, & ad dysenteriam, cum radicibus contritus. In summa, vbi agglutinare, cohibere, roborare sit opus, ea omnia perinde præstat, ac omnia symphitorum genera. DIOSC. *Matth.*

CENSVRA.

Falluntur qui solis florem chironium esse panacem putant, cum autem panaces chironium, Asclepij vires habeat, & excalfaciat, & radicem habeat acrem non video cur ijs subscribere queam.

*PANAX chironium minus, Flos solis minor, Græcis ἡλιάνθεμον λεπτόφυλλον.

PANAX CHIRONIVM MINVS.

FORMA.

Non discrepat forma à præcedente, sed magnitudine sola, & foliorum angustia.

LOCVS.

Nascitur in locis incultis apricis, omnemque cultum respuit vt prior.*

*HELI-

*HELIANTHEMON Peruuianum. Flos Solis. Sol Indicus. Germanis, Sonnenblum.

HELIANTHEMON PERVVIANVM.

FORMA.

Semestrium herbarum omnium facile maxima est, si excipias, quæ pedamento egent. Caulis fere brachium æquat crassitudine, pedes vero vicenos longitudine superat. Huic folia lata, crenata, in mucronem collecta vegeti adiungunt pediculi. Fastigio insidet capitulum strobilo simile. Sed rotundius latiusque quod in florem tandem explicatur amplissimum, stellato vmbone, folijs oblongis aurei coloris ceu radijs cincto, quæ vbi decidêre post se relinquunt semen ordine dispositum in alueolis ceu apum fauis.

LOCVS.

Nascitur in Peru & nunc in multis hortis etiam apud nos inuenitur.

QVALITATES.

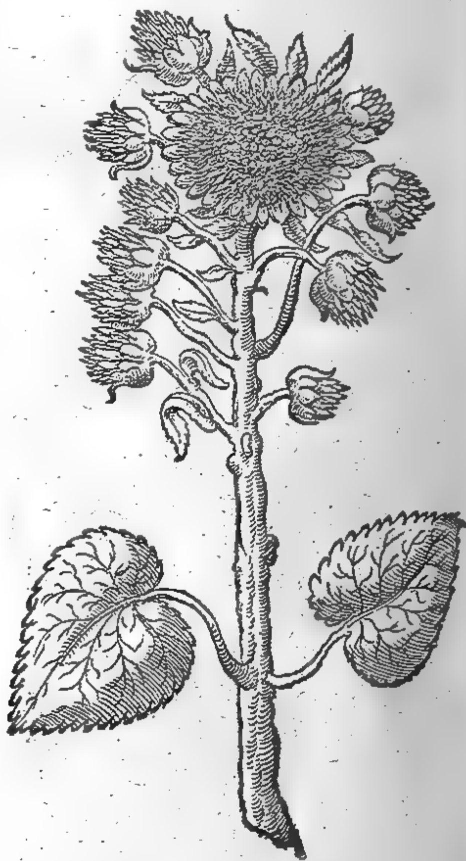
In secundi gradus fine calida putatur & sicca in eiusdem principio.

VIRES.

Multæ æstimationis est ad glutinanda vulnera eius gummi & vniuersa planta vim diureticam sortita est, atq; ad expellendos calculos efficacem.*

*HELIANTHEMON PERVVIANVM Proliferum.

Differt à priore multitudine florum. Maximus enim in fastigio summo flos expansus, numerosa sobole inferius annata circundatur; id quod interdum naturæ luxu, interdum industria fieri solet.*

LIGVSTICVM, Græcis, Λιγυστικὸν. Italis, *Ligustico*. Germanorum vulgo, Wilder Diptam/& Roßkümmich/alijs wilder Galgan.

LIGVSTICVM.

FORMA.

Cauliculum fert anethi geniculatum, tenuem, & in circuitu folia ſertulæ campanæ molliora, odorata prope verticem graciliora, & longè magis diuiſa: in cacumine muſcarium, in quo ſemen dependet nigrum, ſolidum, & oblongum, fœniculo proximum, acre, & aroma olés. Radix candida, & odorata, Heracleotici panacis ſimilis. DIOSC.

LOCVS.

Gignitur in altiſſimis, aſperiſq; montibus, ac vmbroſis, maximè circa fluenta. *Idem.*

QVALITATES.

Radix & ſemen ex genere excalfacientium ſunt, adeò vt vrinas cieant, menſes prouocent, & flatus diſcutiant. *Gal. li. 7. ſimp. me.*

VIRES.

Radicis, ſeminiſque vis, excalfactoria eſt, & concoquens: prodeſt ad inteſtinos dolores, & ventriculi inflationes, præſtat contra ſerpentium ictus, vrinas & menſes potu trahit. Idem præſtat appoſita radix. DIOSC.

LIGVSTICVM alterum, Italis, *Ligustico falso*.

FORMA.

Matth. Caule exit ferulaceo, alis frequentibus, è quibus rami disparibus exeunt interuallis: folijs quinque ex vno petiolo prodeuntibus, per ambitum serratis, Muscarijs fœniculi similibus: semine quoq; simili, sed longiore, crassioreque: Radice nititur vegetiore, exterius subnigra, acuto simul, & subamaro gustu, odoris nõ iniucundi.

LOCVS.

Idem. Gignitur in altis mõtibus: apricis tractibus.

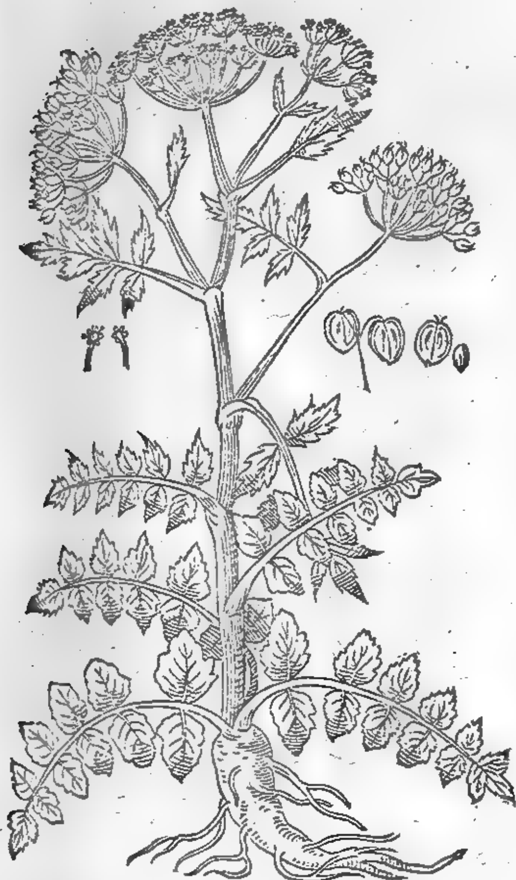
QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Radicis & seminis vis excalfactoria est: flatus pellit, frigefacta viscera iuuat, & vrinam mirificè ciet.

PASTI-

PASTINACA domestica, Græcis, Σταφυλῖνος. Arabib. *Iezar, Gezar, seu Giezar.* Italis, *Pastinaca domestica.* Germanis, Pastenen/seu Pastinachen. Hispanis, *Canaoria blanqua.* Gallis, *Pastenades.*

PASTINACA DOMESTICA.

GENERA.

Duum est generum, alterum domesticum, alterum agreste.

FORMA.

Domestica caule exit crasso, striato, folijs Elaphobosci maioribus, pluribus vtrinque ex vno pediculo prodeuntib. terebinthi modo, subasperis, & per ambitum denticulatis, vmbellas magnas in summitate gerit, floribus melinis, semine fœniculi maiore, acuto, & amariusculo gustu, odoratoq́; . Radicem habet crassam, teneram, albam, odoratamq́;, non sine adnatis. *Matth.*

LOCVS.

Seritur passim ab olitoribus in hortis, sumiturque frequenter in cibis. *Matth.*

QVALITATES.

Pastinaca satiua imbecillior, syluestris ad omnia potentior est; vrinas mouet, & menses prouocat, tum herba quidem tota, tum maximè semen ac radix. Habet porrò etiam abstersorium quippiam. *Galen. 8. simp. me.*

VIRES.

Semen potum vel admotum, menstrua mouet, atque eos iuuat, quos vrinæ difficultas torquet, aut lateris dolor excruciat, aut si aqua cutem subijt. Prodest & serpentium morsibus, nam id præsumentes serpentium ictu non affici tradunt. Conceptus adiuuat. Radix vrinam pellit, venerē stimulat, partus admora eijcit, folia trita, & cum melle imposita, phagedænas vlcerum purgant. Atqui ad hæc omnia syluestri inefficacior, & in cibo aptior.

PASTINACA syluestris, Græcis, Σταφυλῖνος ἄγριος. Italis, *Pastinaca saluatica.* Germanis, Wild Möhren.

PASTINACA SYLVESTRIS.

FORMA.

DIOSC. Folia habet gingidij latiora subamara, caulem rectum, scabrum, vmbellam similem anethi, in qua flores insunt candidi, & in medio purpureum quiddam. Radix illi est dodrantalis digiti crassitudine odorata, quæ cocta manditur. Semé habet pilosum, acre, & odoratum.

Matth.

LOCVS.

Matth. Prouenit campestri, ac lęto solo, locis præsertim incultis, & in collibus amœnis.

QVALITATES.

Gal. li. 8. simp. me. Ad omnia potentior est, quàm satiua, magis enim aperit, & magis abstergit.

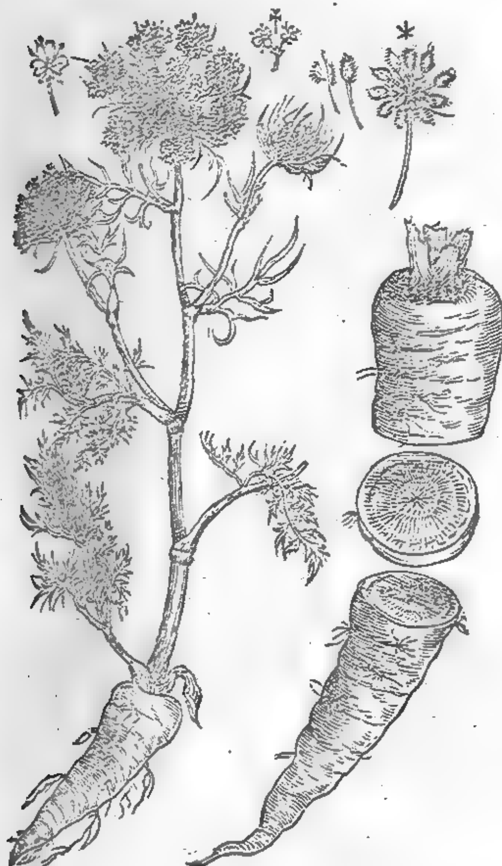
VIRES.

DIOSC. Præstat omnia quæ domestica, sed longè quidem valentius operatur.

CAR-

CAROTA, Italis, *Carota, & Carotola.* Germanis, Rot vnd weisse Möhren.

CAROTA.

GENERA.

Duum est generum, alterũ radice rubra, alterum alba. *Matth.*

FORMA.

Folia, caules, rami, vmbellæ, flores, ac semen, syluestris Pastinacæ per omnia similia sunt. Radix in vno genere purpurea, ac cruenta habetur, in altero alba, napi ferè similis, sapore subdulci, odore nõ insuaui. DIOSC.

LOCVS.

Seruntur ab olitoribus passim in hortis in ciborum vsu. *Matth.*

QVALITATES.

Semen & radices, pares cũ domestica pastinaca facultates habent. *Idem.*

VIRES.

Non valde distant suis in viribus à domestica Pastinaca. In cibis sumpta radix inflat, & concoctu non adeò facilis est. Rubra coquitur in aqua, & deinde tessellatim inciditur, & in acetarijs cum pipere estur. Alba verò rapi, aut napi modo in carnium iure coquitur.

SESELI Massiliense, Græcis, Σέσελι. Arabibus, *Sesalios*. Barbaris, *Sisileos*. Officinis, *Siler montanum*. Germanis, Steinbrech. Gallis, *Sermontain*.

SESELI MASSILIENSE.

GENERA.

DIOSC. Quatuor Seseli genera numerantur, Massiliense, Creticum, Æthiopicum, Peloponnense.

FORMA MASSILIENSIS.

DIOSC. Folia habet fœniculi similia, crassiora tamẽ, caulem vegetiorem, vmbellam anethi, in qua semen prouenit oblongum, angulosum, degustanti statim acre. Radicẽ gerit longam, iucundi odoris.

LOCVS.

Matth. Nascitur in altis montibus.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Radix, atque etiam semen vsq; adeò excalfacit, vt admodum vrinã mouere queat, sed & medicamẽtum est tenuium partium.

VIRES.

DIOSC. Semen & Radix potu stranguriæ & orthopneæ medetur, suffocationib. mulierum, & comitialibus prosunt, menses, & partus trahunt; tussim veterem sanant. Semen cum vino potum concoquit, & tormina discutit. Epialis febribus vtile, contra perfrictiones in itineribus cum pipere, & vino bibitur. Datur in potu capris, ac cæteris pecudibus, quo facilius suos fœtus enitantur.

*SESELI Massiliense nonnullorum. Gallis herbarijs Fœniculum tortuosum vocatum.

SESELI MASSILIENSE NONNVLLORVM.

FORMA.

Tota ferè candida est herba, folia cinerea sunt, exigua & valde diuisa, flores singuli folijs quinis constant, & coniūcti vmbellam purpurascentē efficiunt, radice nititur longa admodum, sapore tamen ignauo præditam. Semen gignit subamarum, calidum manifestè.

LOCVS.

Crescit in agro Monspessulano.

QVALITATES, ET VIRES.

Nō inepte pro Seseli Massiliense vsurpatur.*

SESELI Æthiopicum, Græcis, Σέσελι αἰθιοπικόν. Italis, *Seseli Ethiopico.*

SESELI ÆTHIOPICVM.

FORMA.

DIOSC. Folia habet hederæ maiora, & ad periclymeni modum oblonga. Frutex nigricat, palmitibus in bina cubita extensis, ramis sesquipedalibus (seu spitamæ longitudine) capitulo anethi, semine tritici modo denso, nigro, amaro, Massiliensi odoratiore, & acriore, multum suaui.

LOCVS.

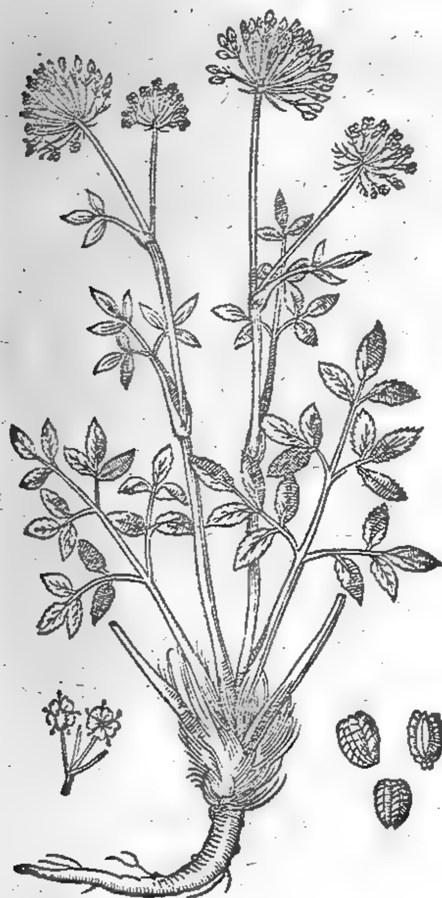
Matth. Nascitur in apricis montibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Nulla qualitatum & virium cum altero intercedit differentia, nisi quòd cùm Æthiopicum acrius sit, valentius sua expedit munia.

*SESELI Æthiopicum vulgare, Ceruicellum, Ceruaria, Elaphoboscus, Germanis, Weiß Hirschwurtz.

SESELI ÆTHIOPICVM VVLGARE.

FORMA.

Folia habet oblonga magis quam rotunda, crenata subtus cęsia, annexa pediculis suis vni costæ neruosæ infima parte circundante caulem è radice crassa pilosaque, intus candida, amari saporis, prodeuntem diuisumq; in ramos plurimos vmbellas albis floribus sustinentes, è quibus oritur semen cartilagineum, album, amarum.

LOCVS.

Nascitur in frutetis montium.

QVALITATES, ET VIRES.

Eadem illi asscribunt quidam, quæ Diosc. Æthiopico suo. Imprimis vero ad colicos dolores ipsius radix commendatur.*

SESELI Peloponnense, Græcis, Σέσελι πελοποννήσιον. Italis, *Seseli Peloponese.*

SESELI PELOPONNENSE.

FORMA.

DIOSC. Folia mittit cicutæ latiora, & crassiora, caulē supra Massiliensis magnitudinem ferulaceum, & latam in cacumine vmbellam, in qua semen latius odoratū & carnosius pendet.

LOCVS.

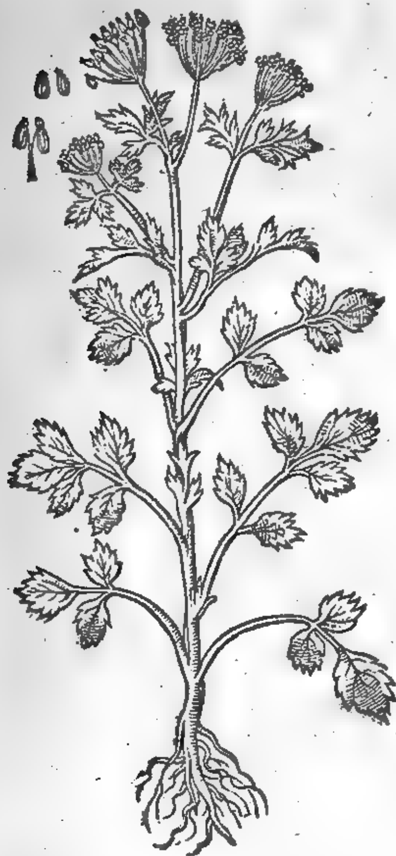
DIOSC. Nascitur in asperis, riguis, & collibus, & in Ida monte, & etiamnum in Insulis.

QVALITATES, ET VIRES.

Eādem præstare potest, quæ & cætera genera.

ANISVM, Græcis, ἄνισον. Mauritanis, *Aneisum, siue Anexissum*. Italis, *Aneso, & Aniso*. Germanis, Aniß/& Eniß. Hispanis, *Matahalua, & Yerua dulce*. Gallis, *Anis*.

ANISVM.

FORMA.

Caulem edit rotundum, cubitalem, ramosum, vmbellam candidam mellis odore, semen oblongum, iucunde odoratum, sapore sanè misto ex dulci, acriq;, ac etiam amariusculo, ad multa vtile. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in campis, hortis, & viridarijs. Sed optimum est quod in Creta, & Ægypto nascitur. DIOSC. *Matth.*

QVALITATES.

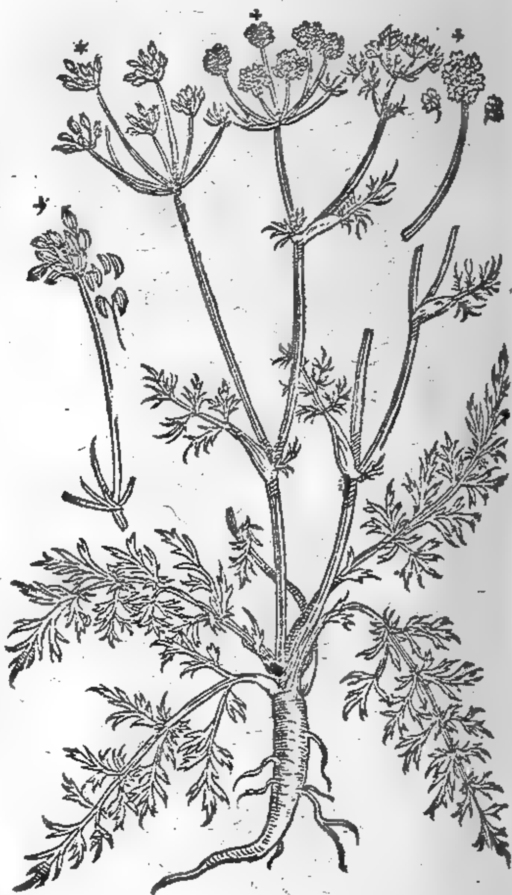
Semen maximè vtile est, acre, subamarum, vt propè adurentium accedat caliditatem. Est autem in siccando tertij ordinis, sicut in calefaciendo. Aperit, concoquit, digerit, incidit; prouocat, & flatus pellit. *Gal. 6. simp. me.* *Matth.*

VIRES.

Oris halitum iucundiorem facit, doloris leuamentum præstat, vrinam ciet, discutiendi vim habet. Hydropicis potum, sitim extinguit. Animalium venenis aduersatur. Valet, & ad inflationes. Aluum, & albà fœminarum profluuia sistit. Lac ad mammas elicit. Venerem stimulat, capitis dolores leuat, naribus suffitum, cum rosaceo tritum instillatumq; fractis auribus medetur. Inspergitur panibus odoris, saporisq; gratia; Datur tostum cum mentha ad cœliacos affectus. Singultum sedat, tam haustum, quàm olfactum; somnum conciliat, & calculos pellit. DIOSC. *Matth.*

CARVM, Græcis, Κάρος. Arabibus, *Coreuia, Karauia, seu Carui.* Italis, *Caro, & Caruo.* Germanis, Matt Kümich/Wiesenkümmel. Hispanis, *Alcarauea.* Gallis, *Carui.*

CARVM.

FORMA.

Matth. Planta est Pastinacæ syluestris non absimilis, caulibus ab vna radice pluribus, quadrangulis, cubitalibus, vmbella floribus candidis referta; semine anisi longiore, angulo-so, subnigricante, radice longa, sapore amariusculo simul & acri.

LOCVS.

Idem. Nascitur in pratis, & præsertim in montibus, & conuallibus.

QVALITATES.

Gal. 7. simp. me. Cari semẽ excalfacit, & siccat tertio quodammodo ordine, moderatè acrem qualitatem possidens. *Matth.* Aperit, incidit, digerit, concoquit, prouocat, & flatus pellit.

VIRES.

DIOSC. Vrinam concitat, stomacho vtile, os commendat, concoctionem adiuuat, vtiliter miscetur antidotis: Radix cocta pastinacæ modo manditur. Herba pro olere estur. Seminis farina admiscetur vtiliter cataplasmatis, quæ ad sugillata parantur.

CENSVRA.

Ridendus sanè error eorum est, qui rubram carotam, carum legitimum esse contendunt.

ANETHVM, Græcis, ἄνηθον. Mauritanis, *Xebet, Iebet, seu Sebet.* Italis, *Aneto.* Germanis, Dillen/seu Hochkraut. Hispanis, *Heneldo.* Gallis, *Anet.*

ANETHVM.

FORMA.

Adeo ex omni parte fœniculum æmulatur; vt sæpius legentes fallat, nisi gustum consulant. consurgit itaque caulibus sesquicubitalibus, ramosis, folijs capillorum speciem referentibus, floribus luteis, flore, & vmbella fœniculi, Radice neq; adeo longa: neque multis subnixa fibris. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis ad ciborum obsonia, & in medicum quoq; vsum. *Idem.*

QVALITATES.

Adeo excalfacit, vt habendum sit, aut secundi ordinis intensi, aut tertij remissi; exiccantium verò ordinis est secundi incipientis, aut primi finientis. ideoq; meritò in oleo decoctum digerit; dolorem sedat, somnum conciliat, & crudos humores concoquit. *Gal. 6. simp. me.*

VIRES.

Aridi comæ, seminisq; decoctum potu lac euocat, inflationes, & tormina sedat, aluum, vomitionesque sistit, vrinas ciet, singultum leuat, oculorum aciem hebetat, genituram restinguit assiduè sumptum; vteri affectibus in desessionibus vtile est, cremati seminis cinis illitus condylomata tollit. DIOSC.

CVMINVM satiuum, Græcis, Κύμινον. Arabibus, *Camium seu Kemum.* Italis, *Comino, & Cimino.* Germanis, Kümmel. Hispanis, *Comino.* Gallis, *Comin.*

CVMINVM SATIVVM.

GENERA.

DIOSC. Duum est generum, satiuum alterum, alterum syluestre.

FORMA SATIVI.

Matth. Exit caule fœniculaceo, folijs quoq; ferè similibus, sed rarioribus, semine in vmbella subflauo, cum grauedine quadã odorato, fœniculi maiore.

LOCVS.

DIOSC. Seritur passim in Italia in campis, sed sponte quoq; per se prouenit in Æthiopia, Ægypto, Galatia, Cilicia, & Terentia. Tractu gaudet calido, & putrescibili. Quare frequentissimum in maritimis nascitur.

QVALITATES.

Galen. 7. simp. me. Semen qualitatis est excalfacientis, perinde ac anisi, ligustici, & cari, ex tertio ordine excalfacientium.

VIRES.

DIOSC. Excalfacit, adstringit, exiccat. Ad tormina, inflationesq; conuenit coctum, & cum oleo inditum, aut cum hordeacea farina illitum. Orthopnoicis datur in posca: Demorsis à serpente in vino. Auxiliatur impositum testium collectionibus, impositum cum vua passa, aut loliacea farina, ceratóve mensium abundantiam inhibet. Contritum in aceto, & naribus obiectum sanguinis profluuia sistit. colorem bibentium aut perunctorum mutat in pallorem.

CVMI-

CVMINVM sylueſtre, Græcis, Κύμινον ἄγριον. Italis, *Comino, ſeu Cinino ſaluatico.*

CVMINVM SYLVESTRE.

GENERA.

Duo ſylueſtris cumini aſſignantur genera, primum, & ſecundum. DIOSC.

FORMA PRIMI.

Frutice aſſurgit paruo, caule dodrantali, ac tenui, quaternis, aut quinis folijs, tenuibus veluti ſerratis, & gingidij diuiſura. in cacumine capitula quina, aut ſena habet, mollia, rotunda, in quibus ſemen eſt acerοſum guſtu ſatiuo acriore. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in collibus, in Lycia, & Galatia Aſiæ, atq; Carthagine Hiſpaniæ. DIOSC.

QVALITATES.

Calefacit, exiccat, aperit, digerit, incidit, reſoluit, & prouocat. *Matth.*

VIRES.

Bibitur ſemen ex aqua aduerſus tormina, inflationeſq;. Item ex vino contra venenatas beſtias. Singultus ex aceto ſedat, ſtomacho vtile quem humor vexat. Sugillata tollit, ſi manducatum cum melle, & vua paſſa illinatur. Idem præſtat iiſdem adiectis ad teſtium inflammationes. DIOSC.

CVMINVM syluestre alterum, Græcis, *κύμινον ἄγριον ἕτερον.* Italis, *Cimino sa'uatico secondo.*

CVMINVM SYLVESTRE ALTERVM.

FORMA.

DIOSC. Planta est satiui non dissimilis, quod à singulis floribus elata promit cornicula, in quibus semen est melanthio simile.

LOCVS.

Matth. Nascitur in collibus apricis.

QVALITATES.

Matth. Semen excalfacit, siccat, aperit, prouocat.

VIRES.

DIOSC. Epotum semen omnium serpentium morsibus presidio est, calculosis, & ijs qui vrinæ stillicidio vexantur, aut concretum sanguinem cum lotio reddunt auxiliatur. Sed apij semen feruefactum postea bibendum est.

CONSO-

CONSOLIDA Regalis. Italis, *Consolida Reale, seu sperone da caualiere.* Germanis, Ritterſporen. Gallis, *Pie d'Allouette, seu consolida royalle.*

CONSOLIDA REGALIS.

FORMA.

Caulem gerit vnicum, ramulis multis, tenuibus, longis, diuiſis, ſyluestris melanthij modo. Flores edit purpureos corniculatosque, corniculis ipſis ſurſum ſpectantibus, ſemé fert melanthio ſimile in paruis corniculis, ſiliquiſve concluſum. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur plurimum in campis inter ſegetes. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Auxiliatur oculorũ Epiphoris, inflammationibusq; per ſe recens admotum, & eorũdem tumorib. ex melle. Datur quoque ictericis vtiliter illico à balneo, & ex dulci vino ad vrinæ ardores, calculos eijcit, vulnera recentia glutinat, & vlcera ſanat. *Idem.*

AMMI, Græcis, ἄμμι. Arabibus, *Hanochach*, *Anazaue*, *Nacachau*, *seu Nacachaue*. Officinis, *Ameos*. Italis, *Ammi*. Hispanis, *Ammi*. Germanis, Amei.

AMMI.

FORMA.

Matth. Caulem emittit fœniculaceum, folijs agrestis pastinacæ, semine in vmbellis exili, & cumino minutiore, Origanum resipiente, odoratum, & acutum.

LOCVS.

Idem. Nascitur in monte Gargano, quod Italum est, quod verò peregrinum ex Alexandria apportatur, Arabicum est.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Maximè est vtile, facultatis est excalfactorię & desiccatoriæ, tenuium partium, gustu subamaro, & acri: & clarũ est, quòd & digerat, & vrinã moueat, fuerit autem in calefaciendo, desiccandoque ex ordine tertio intenso.

VIRES.

DIOSC. Semen facit ad tormina, vrinæ difficultatem, serpẽtium ictus, si cum vino bibatur. Mẽses prouocat. Miscetur derodentibus cantharidũ medicamentis, vt inde exortis vrinæ difficultatibus resistat: suggillata cum melle tollit. colorem potu aut illitu mutat in pallorem: suffitu cum vua passa aut resina vuluas purgat. *Matth.* Quod ex Alexandria Ægypti ad nos confertur, steriles prolificas reddit, si à purgato prius corpore, sumatur tritum in puluere drachmæ pondere diebus aliquot continuis mane ex vino meraco, aut carnium iure.

CENSVRA.

Raro admodum legitimum Ammi in myropolijs habetur.

CORIANDRVM, Græcis, *κόριον ἢ κορίαννον.* Mauritanis, *Rusbor, Rusbera, Kuzbara, seu Kuzibara.* Italis, *Coriandro seu Coriandolo.* Germanis, Coriander. Hispanis, *Culantro, seu Cilandro.* Gallis, *Coriandre.*

CORIANDRVM.

FORMA.

Tenui prouenit caule, sesquicubitali lõgitudine, ramis numerosis, folijs infernè parthenio proximis, quæ verò in caulib. habentur, & tenuiora sunt, & magis diuisa, flores in caulium summitatibus candicant, è quibus racematim oritur semen rotundum, ac striatum. Plãta virescens grauiter spirat fœtido cimicum odore. At semen siccũ extra graueolentia odoratum euadit, & ad multa vtile. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur sponte in campis, & inter segetes, seriturque in campis, & hortis. *Matth.*

QVALITATES.

Ex contrarijs componitur facultatibus, plurimum habẽs essentiæ amaræ, q̃ tenuiũ partiũ est, & terrena, nec parũ ẽt humiditatis aqueę obtinet, q̃ tepentis est facultatis. Habet autẽ & adstrictionis pauxillũ. *Galen. 8. simp. me.* Dioscor. tñ frigidæ facultatis Coriãdrũ existimat, cui suffragatur Auicenna, Archigenes, & Rufus. DIOSC.

VIRES.

Illitum cum pane, & polenta, ignib. sacris, & vlceribus, quæ serpunt, medet. DIOSC. Epynictidas cũ melle, & vua passa testiũ inflammationes, carbunculosq; sanat cũ faba fresa, strumas, & tubercula discutit, sumptũ mentem non sine periculo mouet, quare continuo, & copiosiore vsu abstinendũ: succus cũ cerusa, argentiq; spuma ex rosaceo, & aceto illitus ardentes summę cutis inflammationes emendat. Semen datur cochlearij mensura vtiliter ad acidos ructus, stomachũ corroborat, & caput, defluxionibus ventris accommodè administratur; concoctionem cibi adiuuat. Tritũ recentibusq; carnib. aspersum prohibet, ne tam cito æstatis tẽpore putrescant. Ex aqua aũt potũ, cęliacos & dysentericos iuuat.

HIERA-

HIERACIVM, Græcis, Ἱεράκιον. Italis, *Hieracio*. Germanis, Habichkraut.

HIERACIVM.

GENERA.

DIOSC. Duo Hieracij recenſentur genera, maius, & minus.

FORMA MAIORIS.

Idem. Magnum caulem emittit, aſperum, ſubrubrum, ſpinoſum, cauum, folia ex interuallis rariuſculè diuiſa per ambitum ſoncho ſimilia, luteos flores in oblongis capitulis.
Matth. Vnica nititur radice, recta, lacteo ſucco prægnante, in ſumma herba eſt lactucæ ſylueſtri ſimilis.

LOCVS.

Matth. Naſcitur in campeſtribus, & collibus incultis locis, & aliquando inter ſegetes.

QVALITATES.

DIOSC. Vim refrigerandi habet, & modicè ſubſtringendi.

VIRES.

Idem. Stomacho æſtuanti, inflammationibusque illitum prodeſt. Succus epotus ventriculi eroſiones mitigat. Herba cum radice illita vibratis à ſcorpione ictibus auxiliatur.
Plin. Succus cum lacte mulierum ſanat omnia oculorum vitia, ad id edoctis ab accipitre medicis, aiunt enim eos herbam pede ſcalpere, & emanantem lachrymam in oculos transferre ad nubeculas abſtergendas. Idem in poſca potus, aluum citat. In vino verò medetur ſerpentium ictibus: vrinæ difficultatibus ſuccurrit hauſtus.

HIERACIVM minus, Græcis, Ιεράκιον. Italis, *Hieracio minore*. Germanis, Hasenstrauch.

HIERACIVM MINVS.

FORMA.

Herba Cichorio ferè similis est, sed asperiora ei folia sunt, cauliculi tenues, virentes, subasperi, in quorum cacumine flores exeunt lutei cichoreæ figura, qui maturescentes in pappos euadũt. Radix illi multifida tenuisque. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in pratis in campestribus secus itinera, locisque incultis. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Vim suam ad eadem ad quę superior impendit.

APIVM,

APIVM, Græcis, Σέλινον κηπαῖον. Arabibus, *Charfs, Charfi, seu Cheres*. Italis, *Petrosemolo, sed Thuscis Pitrosello*. Germanis Petersilien/seu Peterlin. Hispanis, *Perexil*. Gallis, *Persil de Iardin*.

APIVM HORTENSE.

FORMA HORTENSIS.

Matth. Notissima planta vulgare nostrum Petrosilinum est: exit enim folijs Coriandri æmulis compluribus ex vno ramulo prodeuntibus, per ambitum frequenter laciniatis, sed quæ in caule sunt mutata forma, longa angustaque spectantur. Flores habet exiguos candicantes, & semen Aniso simile. Radice nititur digitali, dodrantali longitudine, albicante, dura intus matrice, raro diuaricata, quę carnium iuribus passim incoquitur.

LOCVS.

Idem. Seritur vbiq; ab olitoribus passim in hortis.

QVALITATES.

Gal. li. 8. simp. me. Vsque adeò calidum est, vt vrinam & menses cieat. Flatus quoque discutit, & magis semen quàm herba ipsa.

VIRES.

DIOSC. Illinitur cum pane, aut hordeacea farina vtiliter oculorũ inflammationibus, æstuantem stomachũ mulcet. Mammarum duritiam ex lacte concreto contractam reprimit: vrinam ciet, siue crudum, siue coctum edatur. Foliorum & radicum decoctum venenorum noxæ resistit, cum vomitiones excitet: aluum cohibet. Semen vehementius vrinam pellit. Auxiliatur contra serpentium venena, aut epotam argenti spumam. Inflationes discutit. Admiscetur medicamentis, quæ dolorum leuamenta præstant. Thoracis quoque & tussis remedijs. *Matth.* Folia concisa, & cum vino, & oleo de scorpionibus in patella feruefacta, pubique calida admota remorantem vrinam cient.

APIVM palustre, Græcis, Ἑλεοσέλινον. Mauritanis, *Asaris.* Italis, *Apio, & Apio aquatico.* Germanis, Epffich/ seu Eppich. Hispanis, *Perexil dagea, & Apio.* Gallis, *Persil de leau.*

APIVM PALVSTRE.

FORMA.

Folia gerit hortensis maiora, solidioraque; caulem quoque vegetiorem, odore etiam acutiore, grauioréve, & qui caput feriat. Radice tamen, floribus, & semine ferè similibus. *Matth.*

LOCVS.

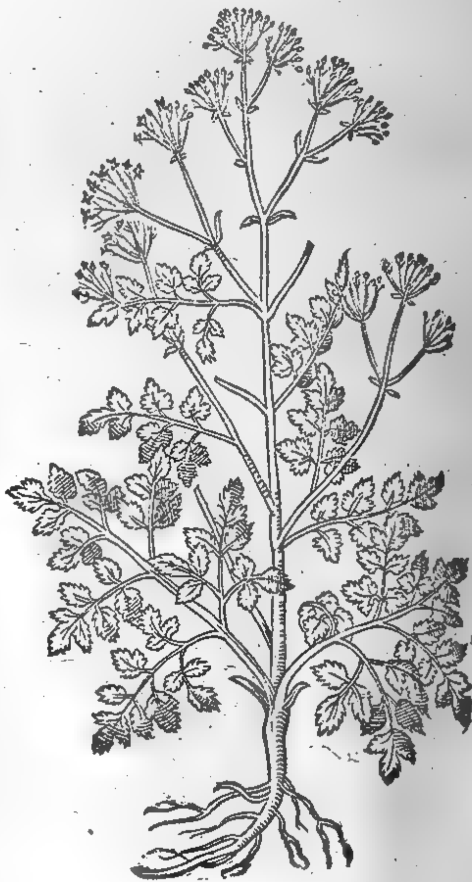
Prouenit palustribus, & vliginosis locis, & seritur quoque in hortis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Eædem illi sunt vires, quæ hortensi inesse diximus. DIOSC.

PETROSELINVM Macedonicum, Græcis, Πετροσέλινον. Italis, *Petroselino Macedonico.* Hetruscis, *Pitrosello Macedonico.*

PETROSELINVM MACEDONICVM.

FORMA.

DIOSC. *Matth.* Planta est ramosa, vulgari petroselino folijs ꝓxima, caule crasso, frequẽtibus alarum cauitatibus, floribus albis, semine ammi simile, odoratiore, sapore acri, & amaro, aroma olente.

LOCVS.

Gal. li. 8. simp. me. & lib. 1. de Anti. Matth. Prouenit optimum in Macedonia in præruptis locis. Nascitur & in Epiro, & Cicladibus insulis, seritur etiã nũc in hortis in Italia.

QVALITATES.

Gal. li. 8. simp. me. Semẽ maximè vsui est, cum tota etiam herba, vnà cum radice similem, sed imbecilliorem facultatem sortiãtur. Est autem vt gustu acre cum amaritudine, sic & in operibus calidum, vnà cum incidendi effectu. Fuerit itaq; ipsum tertij ordinis, tũ calefacientium, tum exiccantium.

VIRES.

DIOSC. Semen vrinam cit, & menstrua. Prodest contra stomachi, & coli inflationes. Laterum, renum, & vesicæ doloribus in potu subuenit: admiscetur antidotis vrinam cientibus & in theriacis.

LEVISTI-

LEVISTICVM vulgare, Græcis, *ἱπποσέλινον.* Italis, *Leuiſtico.* Germanis, Liebſtöckel. Gallis, *Ache, & Ache large.*

LEVISTICVM VVLGARE, SEV HIPPOSELINVM.

FORMA.

Caulibus exit craſſis bicubitalibus, fruticoſiſque, ramis multis, multíſque alarum cauitatibus, folijs paluſtris apij, ſed longè maioribus, muſcarijs in cacumine grandioribus, albis refertis floribus, ſemine oblongo fœniculi maiore, tota planta grauiter olet. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit, & ſiccat ordine tertio. quo fit, vt aperire, incidere, digerere, & prouocare valenter poſſit: perinde ac cætera ſelinorum genera. *Idem.*

VIRES.

Ea omnia præſtare valet, quæ de paluſtri apio dicta ſunt: ſed eo imbecillius eſt. *Idem.*

APPENDIX.

Tametſi vulgare Leuiſticum Hippoſelinum legitimum non ſit, quod coma, & ſemine illi non reſpondeat, cum tamen cæteris ſelinis grandius ſit, & tota facie ſimile, nemo nobis faceſſere debet, ſi hanc plantam Hippoſelinum appellauimus. *Idem.*

SMYRNIVM, Græcis, Σμύρνιον. Latinis, *Olusatrum*. Arabibus, *Smirnien*. Italis, *Smirnio, seu Macerone*. Hispanis, *Apio Macedonico*. Gallis, *Maceron*.

FORMA.

DIOSC. Caulem habet, & stolones multos, folia latiora, subpinguia, robusta, ad terram infracta, odore medicato, cum quadam acrimonia iucundo. colore in luteum languescente. capitibus caulium orbiculatis vt anethi. semine brassicæ rotundo, nigro, acri, myrrhæ sapore, ita vt alterum alterius loco cedat. Radix quoque odorata, gustu acri, fauces mordet, succosa, mollis. cortex eius foris niger, intus viridis, aut subalbidus.

LOCVS.

Idem. Matth. Nascitur in saxosis, & collibus, atque squallidis, & limitibus, terrenis. Ac etiam in hortis seritur.

QVALITATES.

Gal. li. 8. simp. me. Ex eodem genere & ipsum cum apio est, & petroselinum: fueritque apio calidius, petroselino vero imbecillius, calidum siccumque tertio ordine.

VIRES.

DIOSC. Folijs in muria maceratis ad obsonia vtuntur, aluum sistunt. Radix pota præstat aduersus serpentium ictus, tusses, & Orthopneas mitigat, vrinæ difficultati medetur: illita recens tumores, collectiones duritiásq; discutit. vulnera ad cicatricem perducit. partus abortu vitiat, si feruefacta subijciatur, semen lienis, renum, & vesicæ vitijs prodest. Menses, & secundas pellit. Commodè datur Ischiadicis in vino. Inflationes stomachi lenit, sudores ciet, & ructus. Peculiariter datur hydropicis in potu, & contra febrium circuitus.

SMYRNIVM Creticum, Italis, *Smirnio di Candia.*

SMYRNIVM CRETICVM.

FORMA.

Folia fert nostrate Smyrnio crassiora, quina ab vno pediculo exeuntia, & per ambitum serrata, præter quàm in altera parte propè pediculum, quo in loco succisa spectantur. Longè autem diuersa habentur, quę in caule sunt. Ea enim rotunda visuntur, caulibus per medium transeuntibus perfoliatæ vocatæ modo, nullis in ambitu denticulis. Caulem edit firmum, striatum, & subter folia geniculatum. Vmbellas in summis caulibus gerit, floribus albicantibus, semine rotundo, anguloso, & in acutum desinente, sapore acuto, & amariusculo.* Radix est prioris Smyrnij sed minor.* *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in Creta Insula, & seritur nunc in Italia. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Non differt suis in qualitatibus, & viribus ab Italico Smyrnio. *Idem.*

IMPERATORIA, Italis, *Imperatoria*. Germanis, Meisterwurtz. Officinis Germanorum, *Magistrantia*. Gallis, *Otruche, seu Imperatorie*.

IMPERATORIA.

FORMA.

Matth. Folijs exit Sphondylij, minoribus tamen, solo accubantibus, robustis, hirsutis, asperísque: caule bicubitali, purpurascente, rotundo, hirsutóque, in cuius cacumine vmbella floribus candidis ornatur, è quibus postea semen prodit acutum, ac odoratum. Radix inest ei non longa, mediocriter crassa, rugosa, dura, quæ foris nigricat, intus verò virescit, gustu admodum acri, mordax, subamara, & odorata.

LOCVS.

Idem. Nascitur in altis montibus.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit ordine tertio completo, aut quarto inchoante. Incidit, trahit, aperit, digerit, attenuat, prouocat, resoluit, venena dissipat. Zedoariæque facultatibus pollet.

VIRES.

Idem. Discutit mirificè tum intestinorum, tum ventriculi flatus. Cit menses, atq; vrinam. Fouentur eius decocto vtiliter in dolore dentes, præsertim si in vino austero radix decoquatur. Eadem ex vino pota vteri strāgulationibus prodest, conceptus adiuuat, quos frigiditas intercipit, concoctionem roborat. Commanducata cerebri pituitam trahit. Puluis radicis ex saluiæ decocto haustus, auxiliatur resolutis, comitialibus, veternosis, conuulsisq;. Oris halitum commendat, & omnes roborat sensus. Præstat ferè ad venena omnia, omniumque venenosarū ferarum morsus, ac ictus. Asthmaticos, anhelosósq; iuuat, obstructiones aperit. Hydropicos, ac lienosos curat. In summa excalfacit vniuersas corporis partes, quas frigus occuparit.

*IMPERATORIA Alpina, vel Astrantia Alpina. Germanis, Bergstrentz.

IMPERATORIA ALPINA.

FORMA.

Minor est quam præcedens, omnibus suis partibus, nam & angustiora folia & pedicillos teneriores profert ex radice non absimili nostræ Imperatoriæ, & æquali etiam, gustu acriori & magis vrente.

LOCVS.

Prouenit in alpibus apud Heluetios.

QVALITATES.

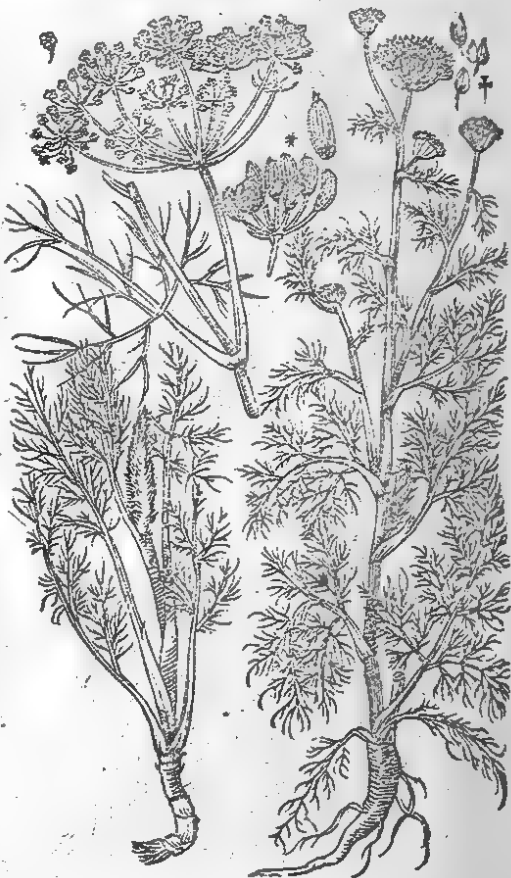
Calida est & sicca, vt vulgaris Imperatoria, qua superior esse facultatibus omnibus videtur, & ad agendum promptior.

VIRES.

Vtuntur hac planta ad quartanas, partus eruendos & cerebrum expurgandum, flatus discutiendos, colicósque dolores sedandos, id quod vulgaris nostra quoq; præstare potest.*

FOENICVLVM, Græcis, Μάραθρον. Arabibus, *Raienigi*. Italis, *Finocchio*. Germanis, Fenchel. Hispanis, *Hinoio, siue Funco*. Gallis, *Fenoil*.

FOENICVLVM.

FORMA.

Matth. Caulem edit anethi, sed crassiorẽ, nec proceriorem, striatum, geniculatumque, folijs numerosis, capillaceis, cauis alarum multis. Vmbellis cacumina occupantibus, anethi æmulis, melinis floribus, & semine oblongo, gustu acuto, quadam cum leuiuscula amaritudine, odorato. In quodam verò genere hortis Italicis familiare, semen dulce percipitur, & crassiori quoq; mole spectatur. Radice nititur longa, digitali crassitudine, acuto, ac amariusculo sapore, cum dulcedine quadam.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis, vineis, & apricis locis.

QVALITATES.

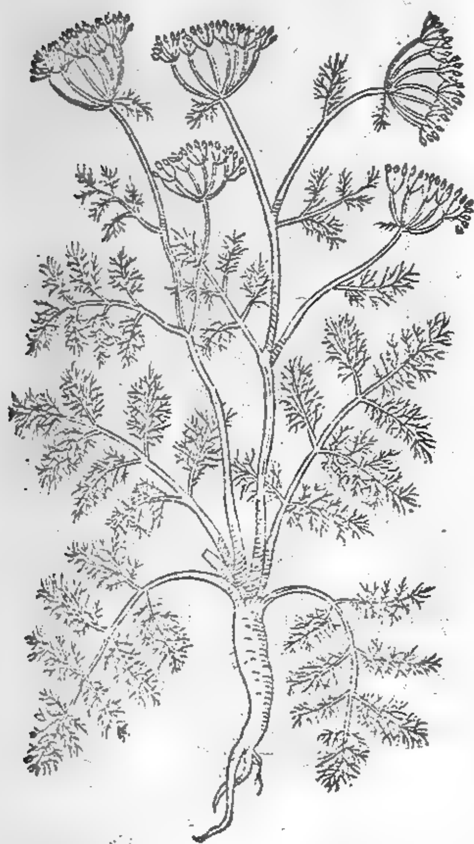
Gale. 7. simp. me. Tam valenter excalfacit, vt ex tertio excalfacientium ordine censeri possit, desiccat verò non æquè. Sed ipsum quispiam in hoc primi esse ordinis posuerit: syluestris verò cum semen, tum radix, valentius calefacit, & siccat.

VIRES.

DIOSC. Herba deuorata, aut semen cum Ptisana potum mammas lacte replet. comæ decoctum in renum doloribus infusum prodest. Bibitur ex vino contra serpentium ictus. Menses ciet, contritæ radices, & cum melle illitæ canum morsibus medentur: Succus caulium, & foliorum præstat instillatum ad excitandam oculorum aciem. Erratici autem potæ stranguriæ medentur. Menses suppositæ cient, aluum sistunt. Radice, aut semine poto calculos comminuit, regium morbum expurgat, lactis abundantiam facit. Decoctum foliorum haustum puerperas purgat.

DAVCVM, Græcis, Δαῦκον. Mauritanis, *Ducu Glezar, siue Gezar.* Italis, *Dauco.* Germanis, Bertwurtz. Hispanis, *Dauco.* Gallis, *Carote sauuages.*

DAVCVM.

GENERA.

Trium est generum, Creticum, Aliud Apio simile, & Tertium Coriandro. DIOSC.

FORMA CRETICI.

Creticum folijs est fœniculo simile, minoribus tamen, & tenuioribus, caule dodrantali, vmbella coriandri, flore albo, candido, hirsuto, suauissimi manducando odoris. Radix digitali crassitudine, & dodrantali longitudine adolescit. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

In saxosis nascitur, & locis sole illustratis. DIOSC.

QVALITATES.

Agrestis quidem domestico minus est esui idoneus. Cæterum in omnibus vehementior. At domesticus comestibilis quidem sed imbecillior. Acrem & calefacien-di facultatem obtinet, ac proinde etiam extenuandi. Certè radix præter iam compræhensa flatuosum quiddam obtinet, ac venereum. Id quod Domestici quoq; semen præstare potest. *Gal. 6. sim. med.*

VIRES.

Creticum omnium probatissimum, Semen omnium potum vrinas, & menses, atq; partus extrahit. Torminibus liberat, veterem tussim mitigat. Ex vino potum auxiliatur Phalangiorum ictibus, tumores illitu discutit, cretici peculiariter radix maximè præstat contra venenatorum ictus ex vino pota. DIOSC.

*DAVCVS CRETICVS.

FORMA.

Quę apud nos habetur pro Dauco Cretico, planta est folijs ferè fœniculi, nigrioribus & minoribus, semine oblongo acuminato subalbido hirsuto aromatici saporis cum manditur & odorato. Flores in summitate cauliculorum palmi altitudinem raro excedentium, nisi soli luxuria adiuuentur, vmbellam candidam constituunt. Radice nititur crassa, & longa.

LOCVS.

In montibus Vicentinis hic Daucus plurimus prouenit.

FACVLTATES.

Huc refer quæ suo ascribit Autor, nam figura non differt à vero Cretico qui ad nos afferri solet, viribus tantum eo paulo inferior. *

DAVCVM alterum, Græcis, Δαῦκον ἕτερον. Italis, *Dauco d'altra specie*. Germanis, Schwartz Hirschwurtz.

DAVCVM ALTERVM.

FORMA.

Folijs est coriandri, floribus in vmbella albis, capite, & semine anethi, muscario pastinacæ, semine oblongo ceu cumini, acri. Radice pastinacæ syluestris, superiore parte villosa. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in maritimis, promontorijs, & montibus, & collibus. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

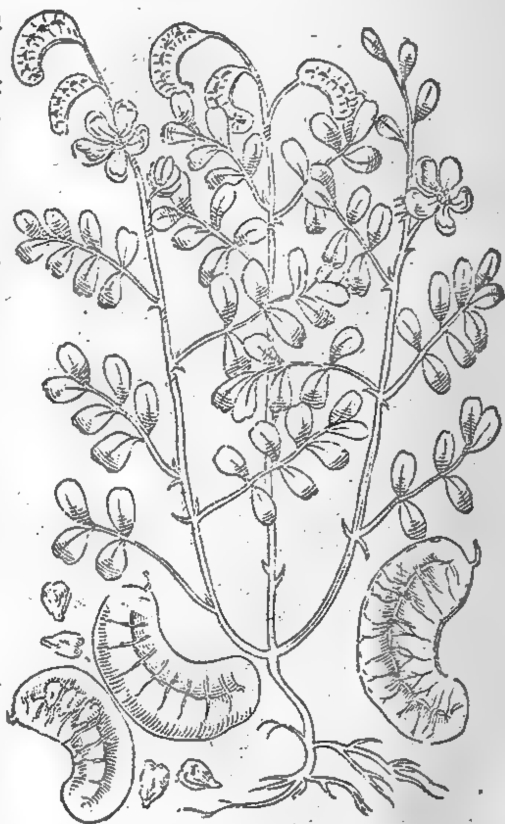
Viribus ijsdem refertus est, quibus & Creticum, sed non adeo efficacibus. *Galen.* DIOSC.

SENA, posterioribus Græcis, Σένα. Arabibus, *Sene*. Italis, *Sena*. Germanis, Senet. Gallis, *Sene*.

FORMA.

Matth. Folijs est Glycyrrhizæ proximis, crassis, subpinguibus, fabarum recentiũ sapore, caule cubitali, à quo ramuli exeunt flexiles. Flores ei emicant aurei, veluti brassicæ, purpureis intercursantibus venulis, quibus succedũt foliculi falcati, adeoq; sui natura cõpressi, vt superior membrana inferiori cohæreat, in quib. semẽ continetur subuirescens, vinaceorum nucleis simile. Foliculi è ramusculis prominẽt tenui pediculo nitentes. Planta est frigoris impatiens.

SENA.

LOCVS.

Idem. Seritur in Hetruria, in agro presertim Florentino in campis.

QVALITATES.

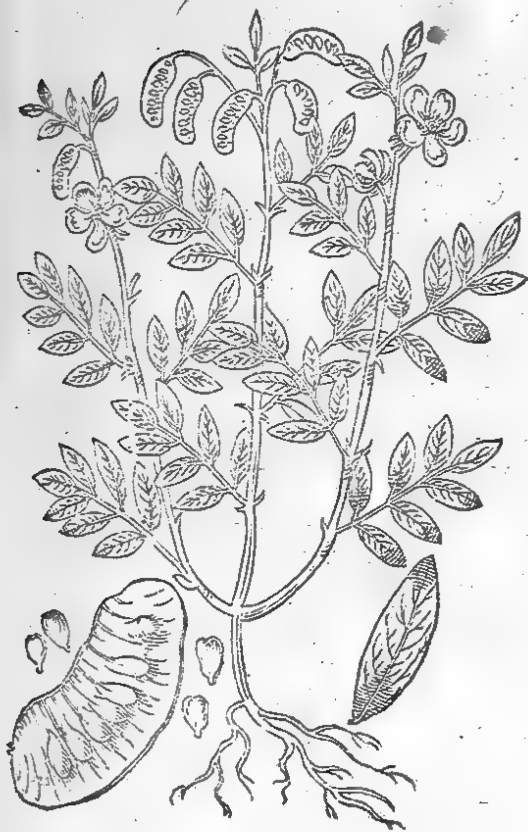
Idem. Aperit, aluum citat, digerit, concoquit, excalfacit, attenuat.

VIRES.

Idem. *Mesue.* Educit bilem tum atram, tum flauam, ac etiã pituitam, quod sanè experientia comprobatur. Mundat cerebrum, iecur, lienem, pulmonem, atque omnes corporis sensus, viscerum obstructiones aperit. Auget iuuentutem, seniumq; retardat, & animum hilarem facit. folia in capitis perfusionibus vtiliter decoquuntur, addita præsertim Anthemide. Roborat enim hoc modo cerebrum, neruos, oculorum aciem, & auditoriam facultatem. Optima demum in vniuersum est Medicina morbis omnibus diuturnis, & melancholicis. Ideoq; delyrijs, amentiæ, rosolutioni neruorum, phthiriasi, cephalalgiæ, scabiei, pustulis, prurutui, & Epilepsiæ. Cor etiam roborat præsertim vbi eis commisceatur medicamentis, quæ ad cordis affectus sunt idonea. *Matth.* Est præterea Sena clemens, & nullius incommodi medicamentum, adeo vt tuto dari possit cum pueris ætate tenellis, tum etiam vtero gerentibus. Fit ex folijs vinum vindemiæ tempore, quod ea omnia præstat potum.

*SENA Alexandrina, Gallis, *Sene de Leuant*. Hispanis, *Sen de Alexandria*.

SENA ALEXANDRINA.

FORMA.

Oblongiora & in acumen vergentia habet folia, omnibus suis partibus tenerior est vulgari.

LOCVS.

Ex Alexandria Ægypti ad nos conuehitur.

FACVLTATES.

Valentius præstat ea vniuersa quæ vulgo vsitata.*

COLLY-

COLLVTEA, Græcis, Κολλούτεα. Italis, *Collutea*. Germanis, Schafflinsen.

FORMA.

Theoph. lib.3.c.11. Arbor est magnitudine præstans, fructum in Siliqua ferens magnitudine lentis, quo oues mirum in modum pinguescunt; Folium habet non absimile fœnogræco.

LOCVS.

Matth Nascitur plurima sponte in Ananiensium, & Tridentinorum agro.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Semen potum vomitiones ciet, perinde ac genistæ, & aluum quoque citat, non sine incommodo tamen, quanquam pecudibus nihil tale efficiat.

*COLVTEA Scorpioides. Græcis, Κολλουτέα σκορπιοειδής.

FORMA.

Sic vocata est hæc planta, quoniam folio coluteæ & penè flore proueniat. Caule quoque lignoso simili eidem sed graciliore, siliquis verò Scorpioidi perquam respondentes. Radix buxea subdulcis amaritudinem habet admixtam, ingrato sapore.

LOCVS.

Nascitur in syluis, & prope fluminum carpidines. Inuenitur etiam in montibus.

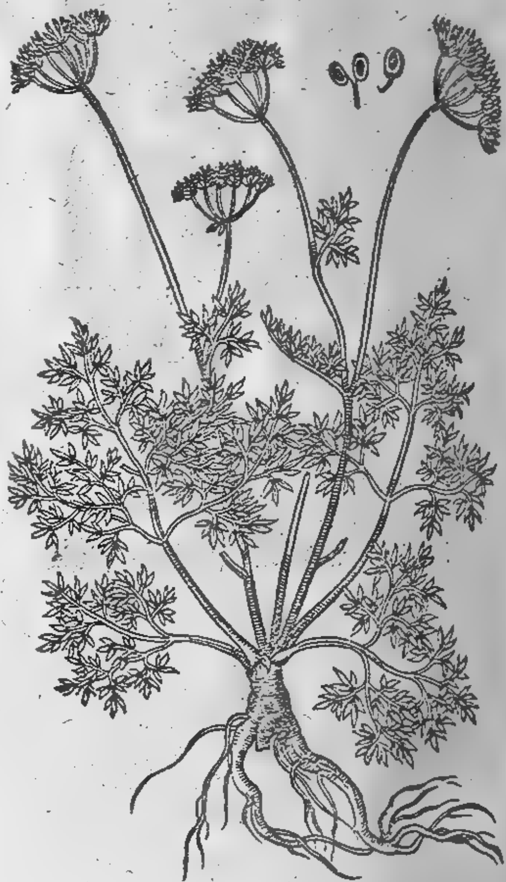
QVALITATES.

Gustata astringit, & linguā vrit.*

PYRE-

PYRETHRVM, Græcis, Πύρεθρον. Arabibus, *Macharcaraba*, *seu Hacharcharhe.* Italis, *Piretro.* Germanis, Bertram. Hispanis, *Pelitre.* Gallis, *Pyrethre.*

PYRETHRVM VERVM.

FORMA.

DIOSC. Folia caulemq; mittit perinde ac syluestre daucum & fæniculum, vmbellam anethi circinnatæ rotunditatis. Radicem longam pollicis crassitudine, feruidissimo gustu.

LOCVS.

Matth. Prouenit in montibus.

QVALITATES.

Gal. lib. 8. simp. me. Pyrethri radice potissimè vtimur, causticam, vrentemve facultatem obtinente, qua vtique dentium refrigeratorum dolores lenit, & ad rigores ante periodos ex oleo cõfricatur.

VIRES.

DIOSC. Mansa pituitam elicit, ideò in dentium dolore cocta in aceto, & colluto inde ore auxiliatur. sudores ciet peruncta ex oleo corpori, diuturnis horroribus efficax est, stupidis quoque ac resolutis mirifice confert.

PYRE-

PYRETHRVM alterum, seu PseudoPyrethrum. Italis, *Piretro secondo, siue Piretro falso*. Germ. Gemein Bertram.

PYRETHRVM ALTERVM.

FORMA.

Folia fert Libanotidis, seu *Matth.* Anthemidis crassiora, caulem ramosum, foliosumque, florem maioris Bellis grādiorem, colore intus aureo, & per ambitum candido, Radicem pollice crassiorem, multifidamque.

LOCVS.

Nascitur in Boemiæ montibus, ac etiam inibi in hortis seritur. *Idem.*

QVALITATES.

Radix vrentis est facultatis, quadam cum leuicula amaritudine. Ideoque fuerit ex quarto excalfacientium ordine. *Idem.*

VIRES.

Et si viribus videatur altero infirmioribus, potest tamen eius vicem commodè explere. *Idem.*

ROSMA-

ROSMARINVM, Libanotis. Græcis, Λιβανωτίς. Mauritanis, *Xaier almerien, Alpinalfach, seu Cachola.* Italis, *Rosmarino.*

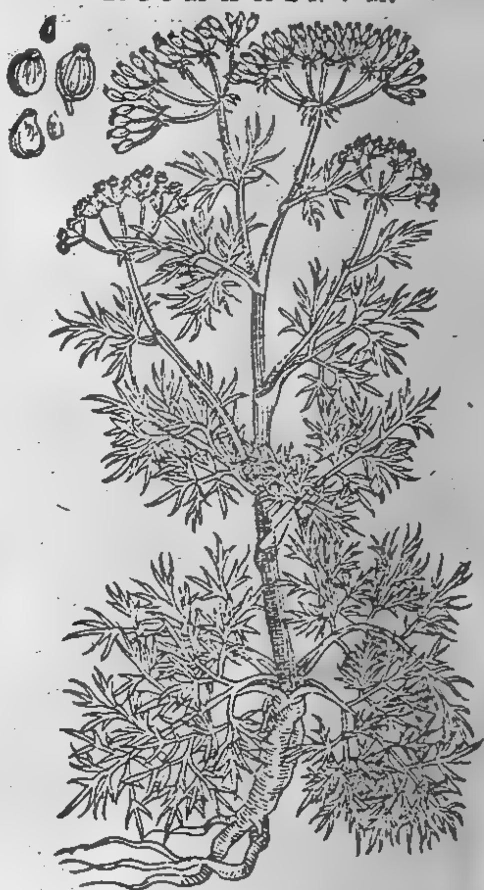
GENERA.

DIOSC. Duo eius habentur genera, vnum fœcundum, quod duplex est, alterum sterile.

FORMA.

DIOSC. Folia habet fœniculi, crassiora, & latiora in rotæ speciē humi sparsa, iucundè olentia, caulē cubitalem aut maiorē, multis concauum alis. In cacumine vmbellam, in qua semen copiosum, candidum, Sphondylio simile, acre, resinaceum, & quod in mandendo linguam exurat. Radix Thus redolet, candida, prægrandis. Alterū omnino cōsimile. Semen ferens latum nigrū, vti Sphondylion, odoratū minimè exurēs. Radice foris nigra, intus si frangatur alba. Quod autem sterile dicitur, illorum planè similitudinē refert, sed neq; caulē, neq; florem neq; semen profert.

ROSMARINVM.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur in saxosis & asperis.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Omnes eiusdem sunt facultatis, emollientis, & digerentis, abstergentis, & incidentis.

VIRES.

DIOSC. Trita omnium herba communiter hęmorrhoidum profluuia sistit. sedis inflammationes, & condylomata mitigat. Cōcoquit strumas, & abscessus, qui ad maturationem ægrè perducuntur. Siccæ radices cū melle vlcera purgant: cum vino potæ torminib. medētur, & serpentiū morsibus opē ferunt. Vrinas cient, & mēses. Veteres tumores illitu discutiunt. Succus cum herbæ, tum etiam radicis, ex melle illitus oculos exacuit. Idē præstat epotū semē. Valet ad comitiales, diuturnaq; pectoris vitia. Datur cōmodè Ictericis cū vino, & pipere. Sudores mouet ex oleo perunctū. Illinitur podagris cū aceto, & Loliacea farina, Vitiligines purgat, addito quā acerrimo aceto. Semine secundi generis vtendo, nam primi quod cachrym appellant, sua acrimonia arteriam exasperat.

ROSMA-

ROSMARINUM coronarium, Græcis, *Λιβανωτὶς στεφανωματική.* Arabibus, *Elkialgeber.* Italis, *Rosmarino coronario.* Hetruscis, *Ramerino.* Germanis, Roßmarin. Hispanis, *Romero.* Gallis, *Rosmarin.*

ROSMARINUM CORONARIUM.

FORMA.

Rosmarinũ, quo coronarij vtũtur, ramos mittit tenues, & circa eos folia oblonga, angusta, densa, subter incana, superne virẽtia, & odorata. Floret bis in anno, vere videlicet & Autumno, floribus odoratis, in purpura albicantibus. DIOSC. Matth.

LOCUS.

Nascitur sponte nõnullis in regionibus, vtpote in prouincia Narbonẽsi, & seritur passim in hortis, & viridarijs. Matth.

QUALITATES.

Excalfacit, attenuat, digerit, resoluit, aperit, roborat, incidit, abstergit. Idem.

VIRES.

Ictericos sanat, si decoctum eius ante exercitationes bibatur. DIOSC. Prodest ad frigidos ventriculi affectus, ad cœliacas passiones, & vomitum cibi, si cum pane deuoretur, aut sicci puluis ex vino meraco bibatur. Matth. Prodest tum lienosis, tum iocinerosis, non solum enim vasorum infarctus expedit, sed sua adstringenti vi etiam robotat. Valet ad capitis defluxiones, ac etiam ad eius frigidos morbos, nempe ad comitiales, stupidos, veternosos, resolutosq;. Additur vtiliter in capitis lotionibus, & articulorum fomentis. Cohibet alba vteri profluuia diutius sumptum, visum acuit, si eius folia, & flores cum pane, & sale dum floret quotidie edantur. Mansum oris halitum commendat. Sistit gingiuarum, & dentium fluxiones, in aceto, & vino austero feruefactum, vbi hoc decocto calido os colluatur. Sicci farina inspersa, vulnera glutinat, quæ prius vino, in quo decoctum fuerit, fuerint elota. Parantur è virgis dentiscalpia, & carbones ad picturas delineandas. Flores saccharo asseruati valent ad omnia prædicta. Præstat etiam admodum in obsoniorum vsu.

ROSMARINVM syluestre, Italis, *Rosmarino saluatico.* Germ. Wild Roßmarin.

ROSMARINVM SYLVESTRE.

FORMA.

Matth. Crescit hæc planta cubitali altitudine, fruticosa, virgis tenuibus, lignosis, rufescentibus, fragili tamē materie. Folia in his erumpunt numerosa, coronarij rorismarini æmula. prona parte viridia, supina verò rufescentia, rubroque nitentia pediculo. In surculorū summitatibus corymbacea coma visitur rubro colore, è qua flores prodeunt sublutei. Radice est infirma, & superuacua, planta est odorata.

LOCVS.

Idem. Nascitur in Boemia, & Polonia vliginosis locis.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, attenuat, aperit, roborat, concoquit, resoluit, incidit, & digerit.

VIRES.

Idem. Præfertur Boemis contra tineas, & blattas, quæ vestes lacerant, quare ijs interponunt. Sed ad ea omnia efficax est, ad quæ coronarium Rosmarinum præstare diximus, præterquam ad ciborum condimenta.

*ROSMARINUM syluestre minus.

FORMA.

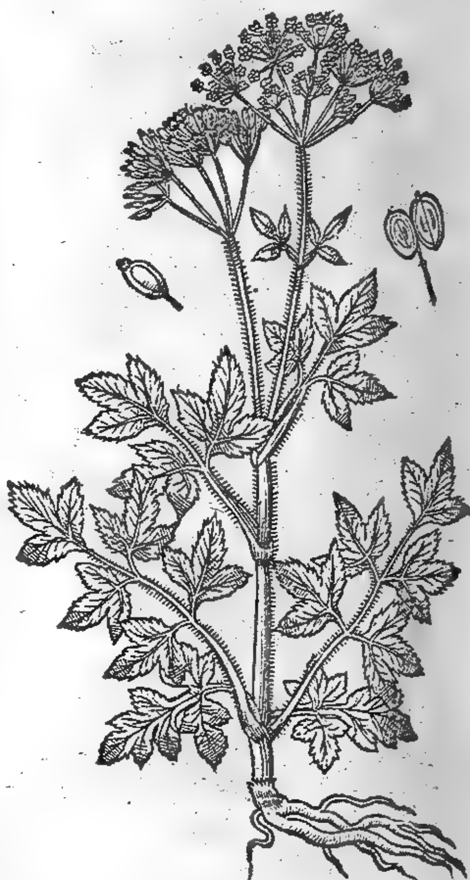
Multo minor & tenerior est priore, lignosis atque tenuibus virgis vltra palmi altitudinem paululum assurgẽs, vel ad plurimum dodrantem æquans. Folia acuminatiora sunt, & inferiore parte cæsia. In surculorum summitatibus flosculi prodeunt rubelli, è quibus semen, prioris plantæ semini simile. Odor ipsius vix percipi potest.

LOCVS.

Nascitur in Borussia in syluis vmbrosis vliginoso solo prope priorem, quæ ibi humanam staturam pene superat.*

SPHONDYLIVM, Græcis, Σφονδύλιον. Italis, *Sfondilio*. Germ. Berenklaw.

SPHONDYLIVM.

FORMA.

DIOSC. Folia quadam tenus platani, & panacis habet, caules fœniculaceos, cubitales, aut maiores, in quorum cacumine ſemen duplex, ſeſeli ſimile, ſed latius, candidius, & magis paleaceum, grauis odoris, flores eius albi, aut pallētes. Radice Raphani candida.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in paluſtribus, & aquoſis.

QVALITATES.

Galen. 8. ſimp. me. Sémen acre eſt, & ſiccantis facultatis, & radix nimirum ſimilis eſt.

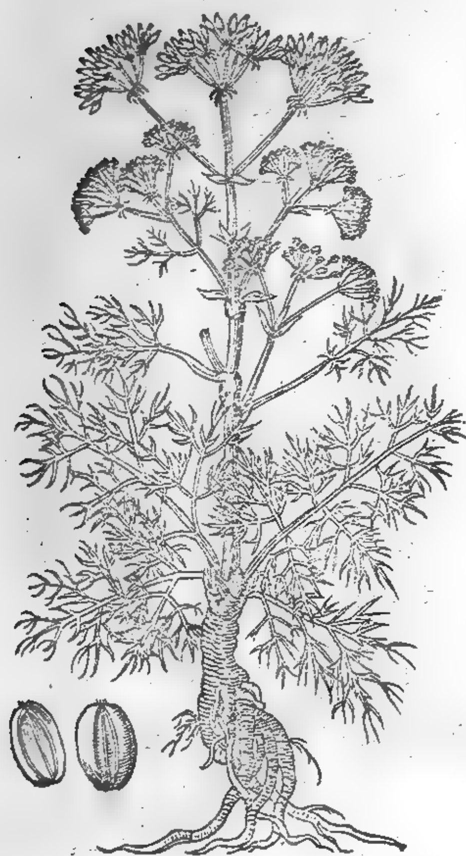
VIRES.

DIOSC. Epotum ſemen pituitam per aluum extrahit. Medetur iocinoris vitijs, regio morbo, comitialibus, orthopnoicis, vteri ſtrangulationibus, & veternoſos ſuffitu reuocat. Infunditur commodè cum oleo capitibus lethargicorum. Item capitis doloribus, cum ruta illitum ſerpentia vlcera cohibet. Radix eadem præſtat: peculiariter autem circumraſa & inſecta callos fiſtularum derodit. Recentium florum ſuccus infunditur purulentis auribus.

FERVLA,

FERVLA, Græcis, Νάρθηξ. Italis, *Ferola*. Hispanis, *Cananheia*. Gallis, *Ferule*.

FERVLA.

FORMA.

Ferula grandis admodum surgit, vnico tantum caule ac geniculato, folia, & cauliculi quidam erumpunt, ac alternatim exeunt folia, quæ grandia, mollia, multifida sunt, adeo vt capillamenti modò ferè spectetur, præsertim quæ terræ proxima sunt. Flos melinus, semen obscurum, anetho simile sed maius. Finditur cacumine, & in stipites haud magnos disperditur, quibus flos, semenq; insidet. Annuo caule constat. Radice altè descendit, eademq; singulari innititur. *Theoph. li. 6. ca. 2. de histo. plant.*

LOCVS.

Æstuosis nascitur locis, quare Apuliæ solum maximè ferularum est ferax. *Matth.*

QVALITATES.

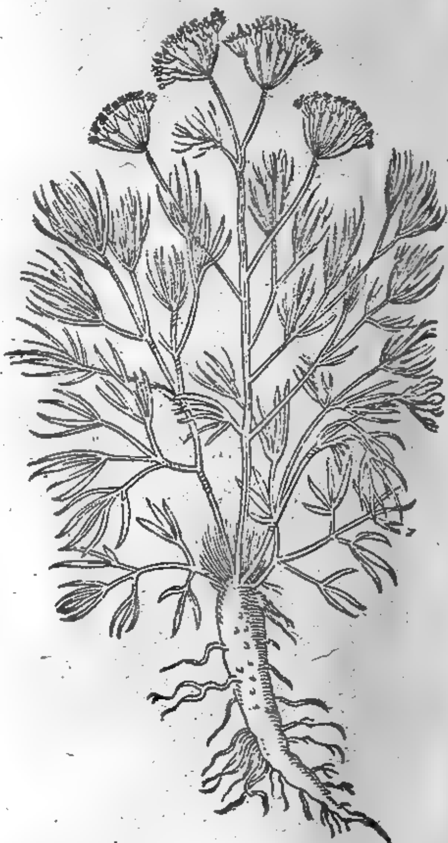
Ferulæ semen excalfacit, & attenuat. At interna eius pars recens adhuc, quam medullam vocant, adstringenti pollet facultate. *Galen. 8. simp. me.*

VIRES.

E viridi caule medulla pota valet ad cruentas excretiones. Datur ex vino contra viperarum morsus. Erumpentem è naribus sanguinem indita sistit. Semen potum torminosis auxiliatur, sudores ciet vncto ex oleo corpore. Caules si edantur capitis dolores faciunt. DIOSC. Asinis gratissimæ sunt in pabulo ferulæ, cæteris verò iumentis presentaneo veneno. Murenis infestissima ferula est, tactæ siquidem ea moriuntur. *Plin.*

PEVCEDANVM, Græcis, Πευκέδανος. Arabib. *Herbatum.* Italis, *Peucedani.* Germanis, Harstrang.

PEVCEDANVM.

FORMA.

DIOSC. Caulem emittit tenuem, gracilentum, fœniculo similem, comam habet statim à terra copiosam, spissamq́;, flore luteo. Radice nigra, crassa, succosa, graui odore.

LOCVS.

Matth. Prouenit in montibus.

QVALITATES.

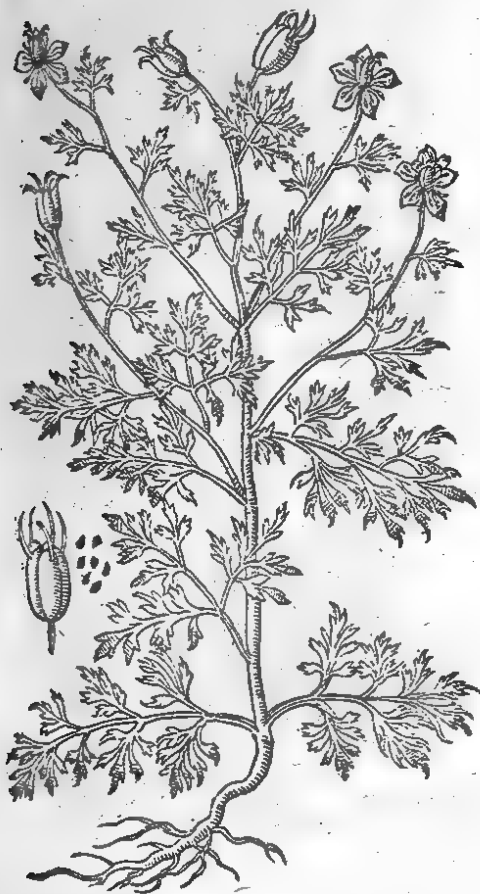
Galen. 8. simp. me. Peucedani radice quidem maximè, sed & succo, & liquore vtimur. Sunt enim hæc omnia eiusdem specie facultatis, sed valẽtior succus admodum excalfaciens, & digerẽs, incidit quoque, & extenuat.

VIRES.

DIOSC. Ex aceto, & rosaceo illitum veternosis, phreneticis, comitialibus, & diuturnis capitis doloribus, resolutis, ischiadicis, conuulsis, & omnibus in vniuersum neruorum vitijs ex oleo, & aceto illitum prodest, eius olfactu respirant vuluæ strangulatus, & veternosi reuocantur. Incensum serpentes abigit. Aurium doloribus conueniẽter ex rosaceo instillatur. Dentium dolorem mulcet eorum cauis inditum. contra tussim efficacissimè ex ouo assumitur, suspirijs, torminibus, & inflationibus subuenit. Ventrem leuiter emollit. Lienem absumit, difficiles partus mirè adiuuat. Facit ad vesicæ cruciatus, & renum distentiones potum, vuluam aperit. Radix ad eadẽ vtilis est, sed inefficacior. Farina eius sordida vlcera purgat, & vetera cicatrice obducit, squamas ossium detrahit.

MELANTHIVM, siue Git, Græcis, Μελάνθιον. Mauritanis, *Xamin*, *Sunis*, *seu Sunici*. Italis, *Melanthio*, *seu Niella*. Germ. Schwartz Kümmel / *siue* Schwartz Coriander. Hispanis, *Neguilla*, *& Alipiure*. Gallis, *Barbue poyurette*, *siue Nielle*. Officinis, *Nigella*.

MELANTHIVM SATIVVM.

GENERA.

Duum est generum, satiuũ, & syluestre, quod duorum pariter generum est. *Matth.*

FORMA SATIVI.

Surculis exit exilibus, cubitalibus, folijs Senecionis, sed magis diuisis. Floribus in cacumine ceruleis, & in stellæ modum radiantibus, è quibus capitula oriuntur parua, oblonga, pluribus coronata apicibus in internam partem reflexis, intercursantibus intus mẽbranis, vt in papaueris capitibus. Semen intus cõtinetur paruũ, nigrũ, & quandoq; subflauũ, odore eximio, sapore amarinsculo, simul & acuto. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit atq; desiccat ordine tertio, videtur et tenuiũ esse partium, in summa vbi incisione, extersione, desiccatione, & excalfactione est opus, prestantissimũ id remediũ est. *Galen. 7. simp. me.*

VIRES.

Illitum fronti capitis doloribus subuenit, discutit recentes oculorum suffusiones, tritum, & naribus infusum, cum aceto illitũ lepras, lentigines, duritias, tumoresq; vetustos tollit, circũscarificatos clauos excutit, cũ vetere vrina impositum, teretes vẽtris tineas expellit, peruncto ex aqua vmbilico. Destillatione laborantes adiuuat tritũ in linteo, & olfactum, vrinã, & menstrua ciet, multis diebus sumptum, & lac extrahit. Ex vino potum aufert spirandi difficultatem. Incensum serpentes fugat, & phalangiorum ictibus auxiliatur. DIOSC.

MELANTHIVM syluestre, Græcis, *Μελάνθιον ἄγριον.* Italis, *Melanthio saluatico, & Niella saluatica.*

MELANTHIVM SYLVESTRE.

FORMA.

Matth. Folijs exit satiuo tenuioribus, multifidis, & capillaceis, caulibus ferè similib⁹, quemadmodum & floribus, capitula gerit satiuo maiora, sed facie haud longè dissimilia, semine intus nigro, acuto, amariusculo, & odorato.

LOCVS.

Idem. Nascitur in campestribus, in incultis præsertim agris.

QVALITATES.

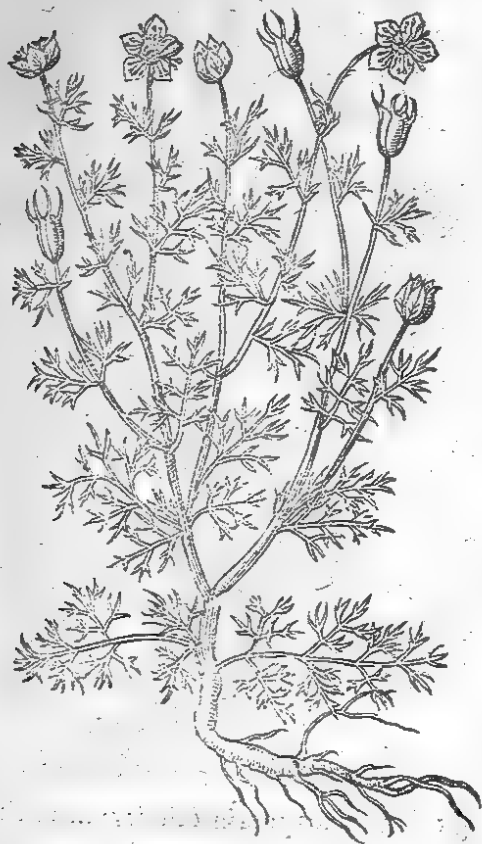
Idem. Semen excalfacit, incidit, aperit, attenuat, extergit.

VIRES.

Idem. Ad omnia efficax habetur, perinde ac satiuum.

MELANTHIVM syluestre alterum, Italis, *Melanthio saluatico secondo.* Germanis, Wilder Schwartz Kümmel / Hornkümmel.

MELANTHIVM SYLVESTRE ALTERVM.

FORMA.

Nullis prorsus foliorum, caulium, ac florum notis ab altero differt. Solùm itaque capitula disparia sunt. In hoc enim genere longiora sunt, & in quinque séxve diuaricata cornibus. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in inculto solo, & in agris. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Præstat eadem, quæ alterum. *Idem.*

PSEVDO-Melanthium, Italis, *Melanthio falso, Ruosola, seu Gittone.* Germanis, Kornneglin/Raden.

PSEVDOMELANTHIVM.

FORMA.

Matth. Caulem edit bicubitalem, pilosum, in quo vtrinque per interualla bina exeunt folia oblonga, hirsutaque. In cacumine flores exeunt purpurei, roseique. semen in calycibus oblongis concluditur, nigrum, melanthio simile, sed amarum, nulloque odore præditum.

LOCVS.

Idem. Nascitur in aruis inter segetes.

FACVLTATES.

Idem. Excalfacit, attenuat, aperit, abstergit, & resoluit.

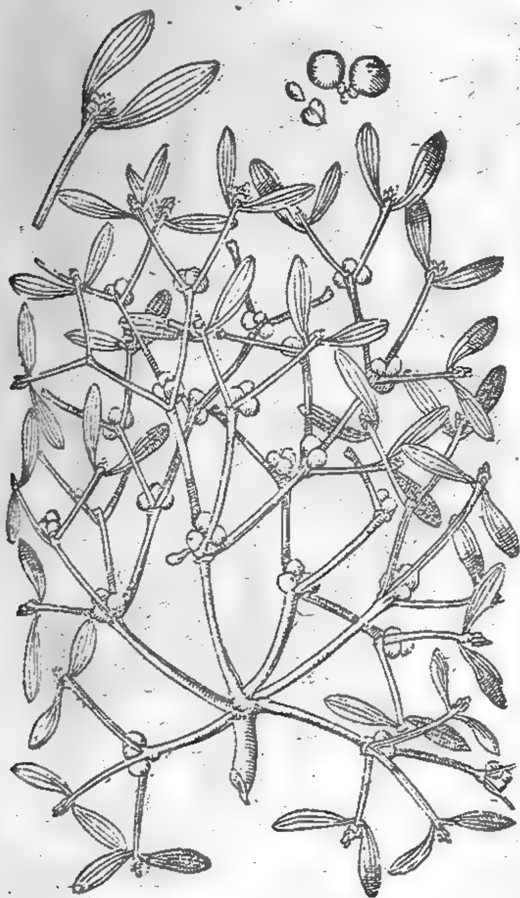
VIRES.

Idem. Farina eius melle excepta, & illita, lentigines, alphos, & cæteras cutis fœditates extergit, lumbricos pota interimit, vrinam ciet, & menses.

VISCVM,

VISCVM, Græcis, Ἰξὸς. Arabibus, *Dabach.* Italis, *Vischio, seu Pania.* Germanis, Vogelleim / *seu* Mistel. Hispanis, *Visco.* Gallis, *Guy.*

VISCVM.

FORMA.

Viscum planta est breuis, ramusculis in crucis modum prodeuntibus, folijs binis in ramusculorum summitatibus vtrinq; emergentibus, oblongis linguarum instar, crassis, solidisq;, colore submelino. Baccas fert copiosas pisorum magnitudine, albicantes, tenui tunica obductas, substantia intus tenaci, glutinosaq;, ac molli; in qua semen est paruum. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur tantum in arboribus, nempe quercu, castanea, Ilice, Pino, pyro, maloq;, syluestri pruno, terebintho, ac fortasse alijs in arborib⁹, ijsq; præsertim in quibus maiores turdi stabulantur. Ex eorum enim fimo Viscum gignitur, quòd baccas eius edant, & semen vna cum stercore ibi relinquant. *Idem.*

QVALITATES.

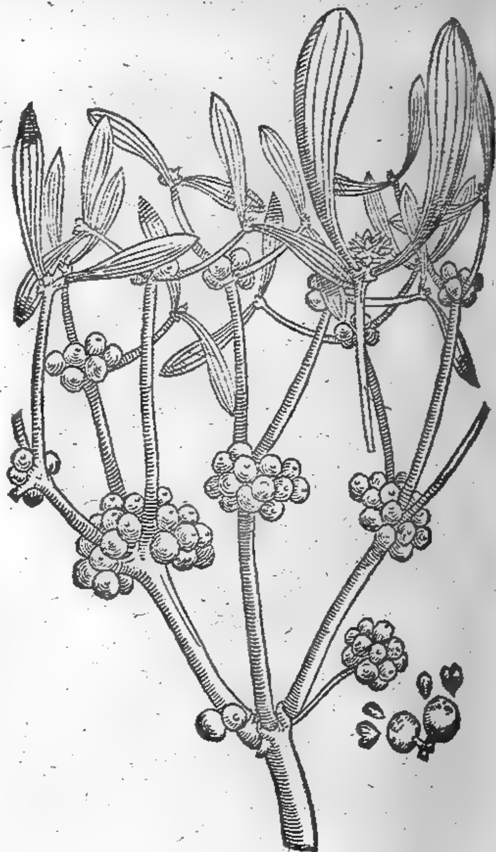
Viscum ex plurima aërea, & aquea calida, paucissima terrena substantia constat, nã acrimonia in eo amaritudinem excellit. Itaque etiam effectus substantiæ respondent, si quidem valenter ex alto humores extrahit, nec tenues tantum, sed crassiores, eósq; diffundit, ac digerit. *Gal. 6. simp. med.*

VIRES.

Emollit, discutit, extrahit, parotidas, tubercula, cæterásq; collectiones ad maturitatẽ perducit, cum resina, & pari cera mistum, vetera vlcera, abscessúsq; quos cacoethes vocant, ex thure mollit. Lienem cum calce, gagate, aut Asio lapide absumit. Cum Sandaraca, aut Auripigmento illitum vngues extrahit. *DIOSC.* Lignum vero caudicis eius, quod in quercu nascitur (vt quidã scribunt) si in puluerem contritũ potandum exhibeatur maximum est Epilepticis auxilium. Sed in quadragesimũ diem vsq; potandũ est. Idem collo suspensum, aut brachio adalligatũ cum suo cortice grauidarum conceptũ adiuuat. *Matth.*

*VISCVM.

*VISCVM POLYCOCCON.

FORMA.

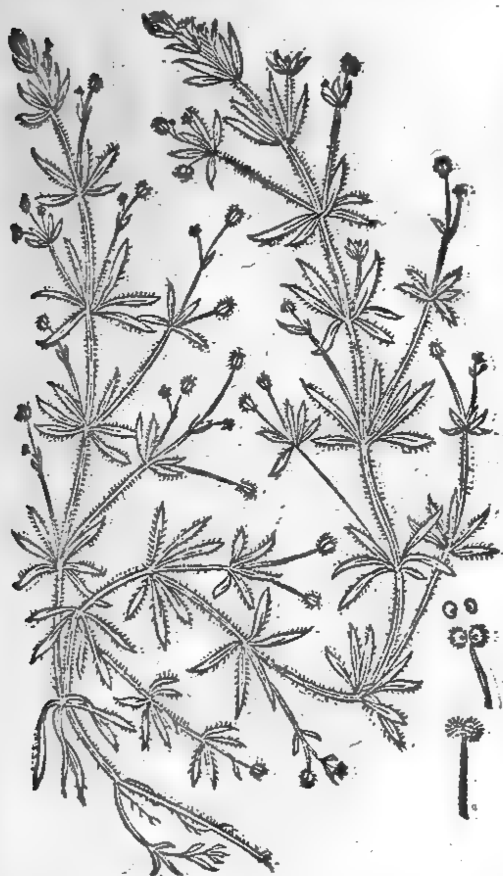
Differt à vulgari visco baccarum racematim cohærentium copia, cæteris partibus cum eodem prorsus conuenit.

LOCVS.

Rarum est, & in Heluetia repertum.*

APARINE,

APARINE, Græcis, Ἀπαρίνη. Italis, *Aparine, seu Speronella.* Germanis, Klebkraut.

FORMA.

Ramis multis, & paruis fruticat, asperis, quadrangulis, per interualla orbiculato foliorum ambitu, vt in rubia. flos albus, semen durum, rotundum, concauum, album, vmbilici figura, asperitate, vestium tenaci. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur plurimum in agris *Matth.* inter lentes, secus itinera, & *Theoph.* propè sepes.

QVALITATES.

Modicè tum abstergit, tum *Gal.6.* desiccat, habetque nonnihil *simp.me.* subtilium partium.

VIRES.

Seminis, caulium, & foliorum succus ex vino potus, auxiliatur contra viperarum, & phalangiorum morsus. infusus aurium doloribus medetur. Herba cum axungia trita strumas discutit, ea pro colo pastores vtuntur ad eximendos ex lacte pilos. DIOSC.

ALYSSVM,

ALYSSVM, Græcis, Ἄλυσσον. Italis, *Alisso*.

VIRES.

DIOSC. Exiguus eſt frutex, vnicaulis, ſubaſper, rotundis folijs, fructu duplicium ſcutorum effigie, in quo eſt ſemen quadantenus latum.

LOCVS.

Idem. In montibus, & aſperis locis emicat.

QVALITATES.

Gal.6. ſimp.me. Non ſolum mirificè iuuat demorſos à cane rabido, ſed & rabienti quoq; data ſæpè in totum ſanauit, atque hoc ex totius ſimilitudine ſubſtantiæ effecit. Dictumque prius eſt talem facultatem ex ſola excipi experientia, & planè nulla conſtare methodo. Quod ſi quis ad multa experiatur, cognoſcet facultatem habere mediocriter ſiccificam, & digerentem, cum abſterſorij non nihil.

VIRES.

DIOSC. Eius decoctum ſingultum ſine febre potu diſcutit. Idem efficit ſi quis eam teneat, aut odoretur. Cum melle trita, vitia cutis in facie, & lentigines emendat, contuſa in edulio rabiei canis mederi putatur. Domibus appenſa ſalutaris eſſe creditur. & hominibus, atq; brutis faſcini amuletum.

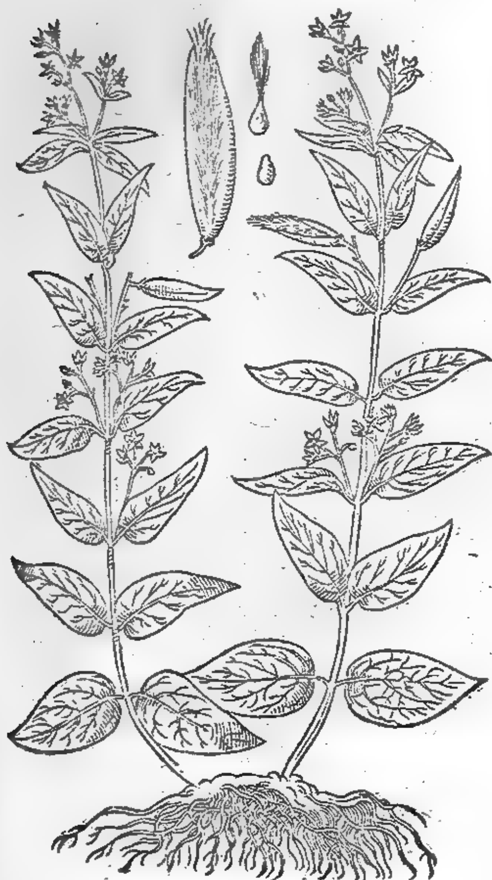
*APPENDIX.

An Veterum Autorum hoc ſit Alyſſon, cum alijs adhuc ſubdubito.*

VINCE-

VINCETOXICVM, Asclepias, Hirundinaria, Italis, *Vincetossico*. Germanis, Schwalbenwurtz.

VINCETOXICVM.

FORMA.

Folijs prouenit Laurinis in cacumine acutioribus, virgis compluribus fruticat, exilibus, obsequiosisque, circa quas folia per interualla vtrinq; bina spectantur. Flores edit tenues, subalbidósque, è quibus acutæ, tenuésq; proueniunt siliquæ, candida intus lanugine, & semine, vt in nerio. Radicibus nititur numerosis, exilibus, longis, albicantibus, & in girum se diffundentibus mansu subdulcibus, sed inodoris. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in incultis locis, secus itinera, in montibus, & collibus, & saxosis tractibus. *Idem.*

QVALITATES.

Radices excalfaciunt, & siccant ordine primo, digerunt, aperiunt, & resoluunt, atque ex totius similitudine substantiæ venenis resistunt. *Idem.*

VIRES.

Dantur radices ex vino potandæ magno auxilio ad venenosorum animalium ictus, demorsis quoque à serpentibus, & cane rabido vtiliter præbentur. Bibuntur quoq; quotidie aduersus pestilentiæ contagia. Dantur vtiliter vnà cum citrei mali semine ad omnes cordis affectus. Ex vino meraco potæ tormina mulcent. Earundem ex vino albo decoctum, selibræ pondere haustum diebus pluribus hydropicos iuuat. verùm statim à potu sudor prouocandus est, ictericos ad bonum colorem restituunt, vrinam cient, & tussi, & cæteris pectoris vitijs opitulantur. Non desunt qui has radices laudibus efferant ad fractos, & ab alto deuolutos, vbi dentur potandæ ex vino aut maioris symphiti decocto. *Idem.*

*VINCETOXICVM FLORE NIGRO.

FORMA.

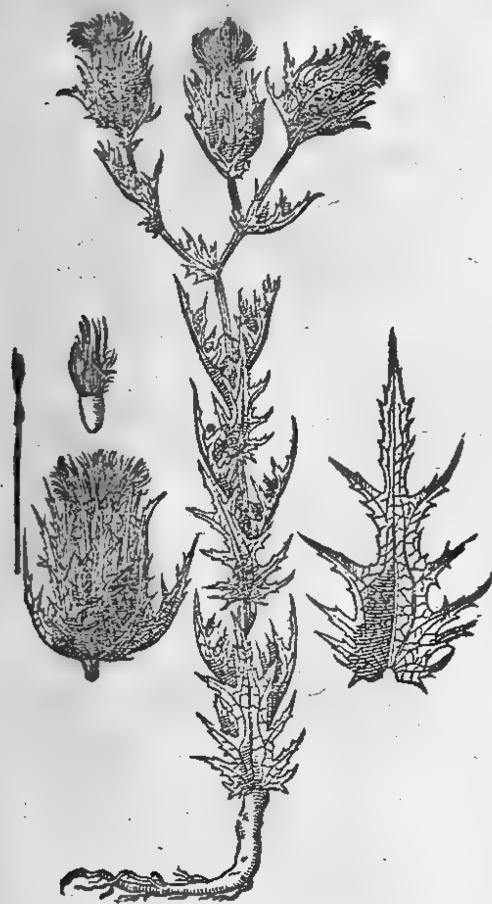
Folijs conſpicitur alterius nigrioribus, virgiſque longioribus non conſiſtentibus ſine pedamento, quo nixæ interdum ſex cubitorum altitudinem attingunt. Flores edit quoque ſimiles figura, ſed colore purpureo nigricante. Siliquis & radicibus non longè abeſt à vulgari.*

ATRA-

ATRACTYLIS, Græcis, Ἀτρακτυλὶς. Italis, *Attratile, & Cartamo saluatico.*

ATRACTYLIS.

FORMA.

Atractylis, vel Cnicus syluestris, spina est Cnico similis, folia longiora ferens in summis virgis, magna parte nuda asperaque, qua fœminæ pro fusis vtuntur, capitula in cacumine spinis horrent. Flos luteus, quibusdam in locis purpureus inuenitur. Radix tenuis, superuacua. DIOSC.

LOCVS.

Prouenit inculto solo in collibus, & asperis. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Coma, semen, & folia teruntur cum pipere, & vino vtilissimè contra scorpionum ictus. Percussos tradũt quàm diu ea teneantur herba, nullum experiri doloré, ipsumq; deposita statim recrudescere. DIOSC.

CARDVVS benedictus, Italis, *Cardo benedetto, Cardo santo, siue herba Turca.* Germanis, Kardobenedickt.

CARDVVS BENEDICTVS.

FORMA.

Matth. Caulibus est rotundis, flexilibus, lentis, spinosis, humi accubantibus, folijs longis, vtrinque lacinitatis, hirsutis, & cum adoleuerint per ambitũ aculeatis, capitula summis caulibus gerit longis, ac pungentibus aculeis rigentibus folijs circumquaque stipatis, è quibus melinus flos emicat, papposo intus semine cinarę simili, & albicante. Radice nititur alba multifidaque.

LOCVS.

Idem. Colitur diligenter in hortis.

QVALITATES.

Idem. Herba est vehementer amara. Ideoque excalfacit, siccat, aperit, abstergit, & digerit. magni nominis, magnæq; existimationis planta est apud omnes nationes.

VIRES.

Idem. Præstat maximè contra pestilentiam, item aduersus venena lethalia, tam interius sumpta, quàm venenosorum animalium morsibus illita. Sanantur hac herba quartana, aut alijs febribus laborantes, quarum circuitus cum frigore, & horrore adueniunt. Id enim præstat aut epoto herbæ decocto, aut stillatitia aqua, aut foliorum pulueris drachma. Præstat eadem ad Epilepticos infantes. Alui tineas necat, & vteri vitijs auxiliatur. Herba ipsa tam recens, quàm sicca pota, & exterius admota, contumacia vlcera sanat, quamobrem decoctis miscetur, quæ è ligno Guaiaco parantur aduersus Gallicam luem.

CLINOPODIVM, Græcis, Κλινοπόδιον. Italis, *Clinopodio*. Germ. Wirbel Dost.

CLINOPODIVM.

FORMA.

Frutex est folijs serpyllo similis, surculosus duum dodrantum altitudine. Flores marrubij modo ex interuallis distincti, speciem lecti pedum præbent. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in petrosis. DIOSC.

QVALITATES.

Calefaciendi vim obtinet, nondum adurendi, est verò essentia tenuium partium. itaque exiccare, ac excalfacere poterit ordine tertio. *Gale. 7. simp. me.*

VIRES.

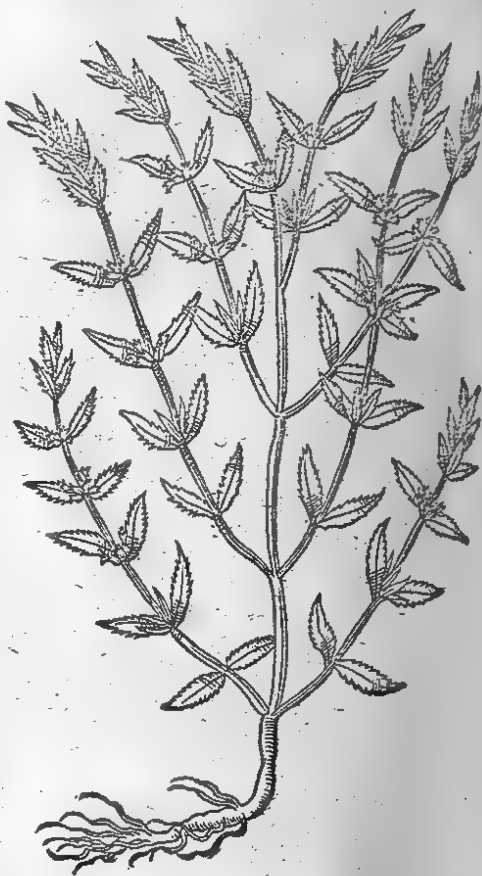
Bibitur herba, & succi eius decoctum ad conuulsa, rupta, strangurias, serpentium ictus. Menses, & partus pellit, & pensiles verrucas, quas acrochordonas vocant eijcit, aliquot diebus potum. Aluum sistit decoctum ad tertias potumque, si febrim sentiunt ex aqua, alioquin ex vino. DIOSC.

APPENDIX.

Cum Clinopodium adeo tenuium esse partium (vt scribit Galenus) vt ex tertio excalfacientium, siccantiumque ordine habeatur, atque operæpretium esse, vt quæ in huius censu sunt plantæ, aut gustu acres, aut admodum amaræ percipiantur. Cumque neutra qualitas in clinopodio, cuius hic imaginem dedimus, reperiatur, non ausim ego ipsum legitimum facere Clinopodium. Sed potius alterum statim sequens, cui præter acredinem & odoris fragrantiam, cæteræ astipulantur notæ.

CLINOPODIVM alterum, Italis, *Clinopodio*.

CLINOPODIVM ALTERVM.

FORMA.

Matth. Folijs est serpylli modo oblongis in cacumine mucronatis, floribus inter folia subpurpureis balausti effigie, caulibus exilibus, angulosis, è quibus folia per interualla exeunt vtrinque bina: sapor illi acutus.

LOCVS.

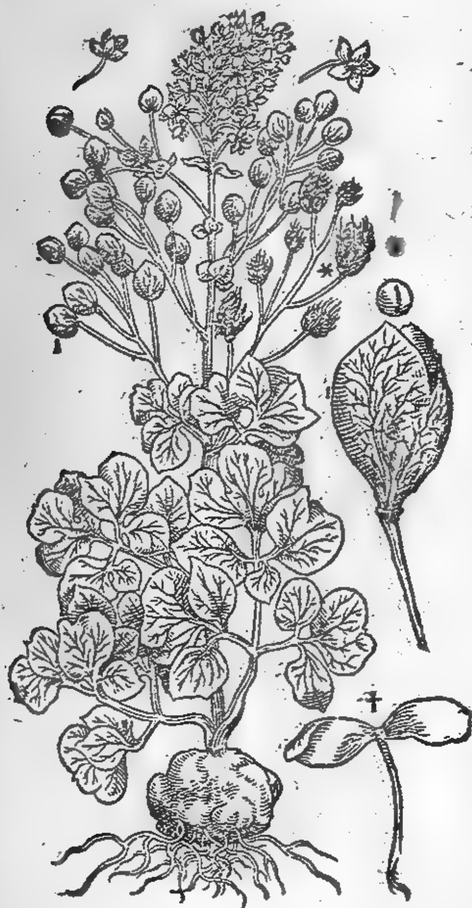
Idem. Nascitur in campestribus inculto solo, & saxosis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Cum non dubitem, quin hæc planta legitimi Clinopodij faciem referat, fateri ac affirmare cogor id ijs viribus esse præditum, de quibus in precedenti capite diximus, de Clinopodij viribus.

LEONTOPETALVM, Græcis, λεοντοπέταλον. Italis, *Leontopetalon*. Germanis, Lôwentap.

LEONTOPETALVM.

FORMA.

Caulem emittit dodrantalem, aut altiorem, plurimis alis concauum, & in cacumine semina parua duo, aut tria in siliquis ciceris modo. Flores anemonæ similes, * Lutei instar centaurei lutei. * folia brassicæ, sed papaueris diuisura, radicibus nigris, rapæ similibus, strumosis. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in aruis, & segetibus. *Idem.*

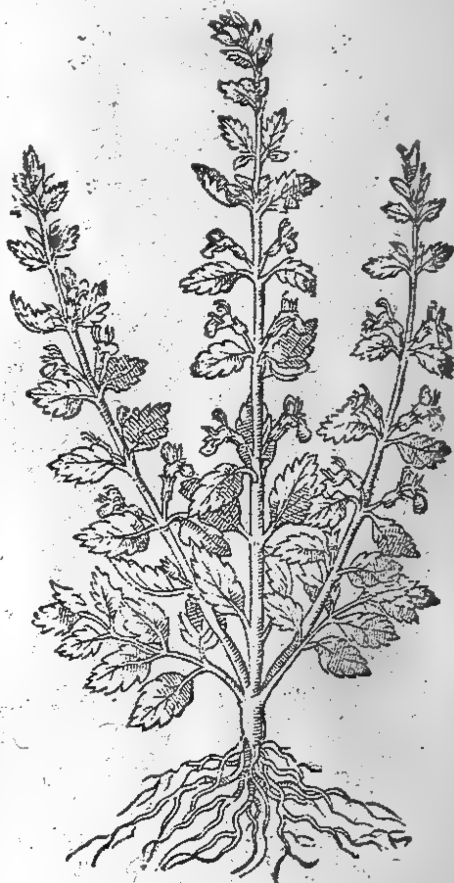
QVALITATES.

Digerendi facultatem, & exiccandi, calefaciendique in tertio ordine possidet. *Gale. 7. simp. me.*

VIRES.

Radix auxiliatur serpentium ictibus, ex vino pota, nec alia res celerius dolorem finit, miscetur & ischiadicorum clysteribus. DIOSC.

TEVCRIVM, Græcis, Τεύκριον. Italis, Teucrio. Germanis, Batengel/oder Kummertrost.

TEVCRIVM.

FORMA.

DIOSC. Herba est virgæ referens effigiem, trissaginis similitudine, tenui folio, non multum à cicere alieno.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur vbertim in Cilicia iuxta Gentiadem, aut Cissadem.

QVALITATES.

Gal. 8. sim. me. Incidentis & tenuium partium facultatis est, quare lienes sanat. Ponatque ipsum quispiam in tertio exiccantium, secundo verò calefacientium ordine.

VIRES.

DIOSC. Recens cum posca, aut aridorum foliorum decoctum, potu lienem potenter absumit. Lienosis cum aceto, & ficis illinitur. Itē serpentium morsibus ex aceto solo.

TRIS-

TRISSAGO, Græcis, *Χαμαίδρυς.* Arabibus, *Damedérios, Camadrius, siue Kemadrius.* Hetruscis, *Quercicla, & Chamedrio.* Italis cæteris, *Calamandrina.* Germ. Gamanderle/*siue* Klein Bathengel. Hispa. *Chamedreos.* Gallis, *Germandree.*

TRISSAGO, SEV CHAMEDRYS.

FORMA.

DIOSC. Herba est dodrantalis, folia habés exigua, & amara, querc⁹ effigie, & diuisura. Flore paruo, penè purpureo. *Matth.* Odoris non ingrati. Carpitur semine prægnans.

LOCVS.

DIOSC. Nascit in petrosis, & asperis.

QVALITATES.

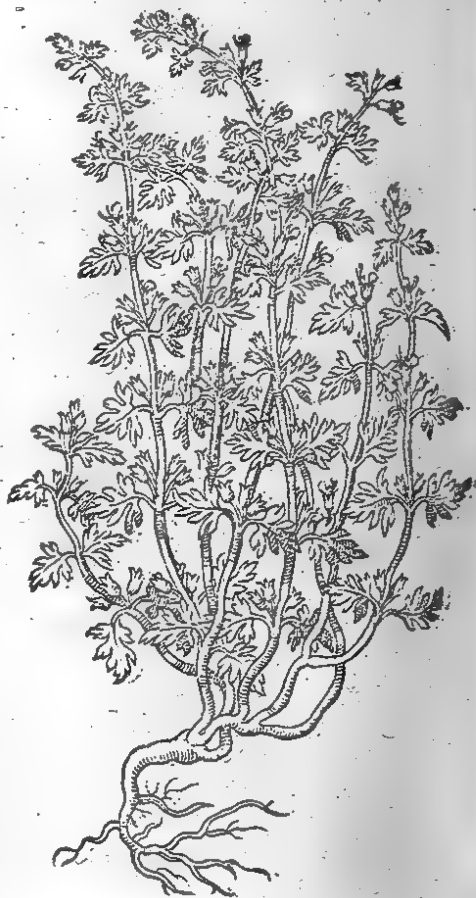
Gale. 8. simp. me. Vincentem habet qualitatem amaram, & est quodammodo acris. Ponatq; eam quispiam in tertio ordine excalfacientium, & desiccãtium, plus tamẽ desiccat, quàm calefacit.

VIRES.

DIOSC. Recentis decoctum bibitur in tussi, in durato lieni, vrinæ difficultate, & incipiente hydrope. Cit menses, partus extrahit. Lienem ex aceto pota consumit. Aduersus serpentium venena ex vino pota, illitaque efficacissima. Vetera vlcera purgat ex melle illita, cum oleo illita caliginẽ oculorum discutit. *Matth.* Præstat quoq; ad omnes frigidos capitis morbos, nempe ad comitiales, veternosos, melancholicos, stupidos, resolutos, conuulsosque, & ad diuturnos capitis dolores. semen drachmæ pondere potum bilem per vrinas ducit. Ideoque conuenienter datur potandum ictericis. Instillatur foliorum succus ad vermiculosas aures. Datur idem aduersus intestinorum vermes. Id quod etiam præstat vinum bibitum, in quo florescens herba die ac nocte fuerit macerata. Decoctum aliquot diebus potum mirificè tertianis febribus medetur.

CHAMEDRYS altera, Italis, *Calamandrina seconda, & Querciola seconda.* Germanis, Feldt Cipressen.

CHAMEDRYS ALTERA.

FORMA.

Matth. Folijs exit quercus effigie, sed magis quàm in altera laciniatis, tenuibus, subnigricantibus, copiosioribusque, caules edit quadrangulos, tenues, lignosos, sesquidodrantales, surculosis ramis refertos, in quibus flosculi purpurei inter folia rutilant, & caules ipsos ambiunt, alterius chamedrys modo. Radicem habet multifidam albicantem. est autem planta aspectu iucundo, & eleganti, amara tamen, odore non iniucundo resinam olente.

QVALITATES, ET VIRES.

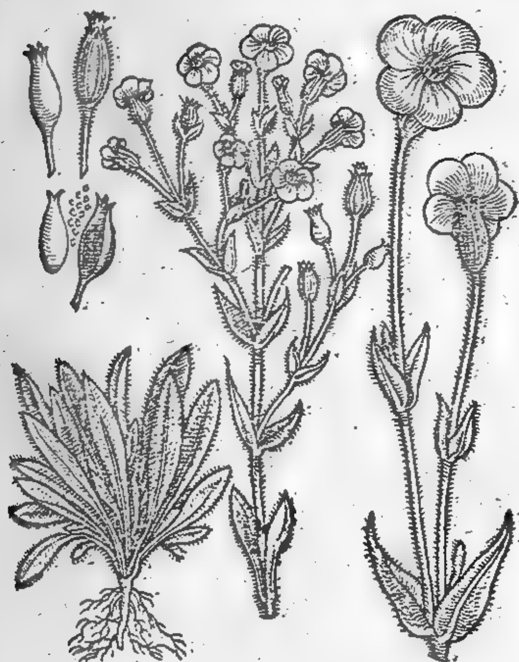
Cum adeò amara non sit vt altera, ea quidem minus calida, siccaque fuerit, itaque ad omnia munia imbecillior, non tamen multò.

CENSVRA.

Quòd hæc planta (vt credo) resinam resipiat; non desunt scriptores, qui putent eam legitimam esse Dioscoridis Chamæpitim: sed hallucinantur.

LYCHNIS, Græcis, Λυχνὶς. Italis, *Lichnide coronaria*. Germanis, Margenröslin.

LYCHNIS.

FORMA.

Coronaria Lychnis flore est albæ violæ simili, sed purpureo, quo corollæ factitantur. Folijs longis, tomentosis, albicantibusque, caule lanuginoso, incano, cubito maiore, flore inodoro, sed pulchro. Syluestris per omnia vrbanæ similis. DIOSC. *Matth.* DIOSC.

LOCVS.

Seritur in hortis, ac etiam spõte per se prouenit, quam syluestrem appellant. *Matth.*

QVALITATES.

Semen calidum est secundo quodam modo ordine, aut iam etiam tertio, siccum sanè eodem quoque modo. *Galen.7. sim. me.*

VIRES.

Semen duarum drachmarum pondere potum, bilem per aluum detrahit. Ictis à Scorpione subuenit. Aiunt huius herbæ appositu Scorpiones torpescere, & inertes prorsus reddi. DIOSC.

CENSVRA.

Sunt qui Pseudomelanthium in segetibus nascens syluestrem Lychnidem faciant. Atqui cum Dioscorides agrestem Lychnidem vrbanę per omnia similem esse scribat, eamque sæpius viderim in inculto solo, non possum horum placitis subscribere.

LILIVM, Græcis, Κρίνον. Italis, *Giglio bianco*. Arabibus, *Susen*. Germa. Lilgen seu Gilgen. Hispanis, *Açucena, seu Lirio blanco*. Gallis, *Lis*.

FORMA. LILIVM.

Matth. Folia fert longa, nunquã non virentia, læuia, pinguia, Pancratio similia, caulem profert bicubitalem, rotundum, rectum, læuem, pinguem, firmum, minoribus folijs ab imo ad summum circumuestitum, è cuius cacumine terni, quaternive ramuli exeunt, è quibus oblonga prodeunt capitula herbaceo colore, quæ tractu tẽporis lilia fiunt eximij cãdoris calathi figura, extrinsecus striata, resupinis per ambitũ labris, luteis aliquot ligulis ex calathi fundo (vt in croco) sursum spectantib. è quorum medio longum producitur germen, rotundo in cacumine capitulo, herbacei coloris. Radice nititur bulbosa albicante, compactili squamarum serie.

LOCVS.

Idem. Seritur passim in hortis, & viridarijs.

QVALITATES.

Gale. 7. simp. me. Lilij flos temperaturam mistam obtinet, partim ex tenui, partim ex terrena essentia, ex qua vtiq; amaritudinem habet, partim ex aquea, eaque temperata. Quod autem ex eo conficitur oleum, citra morsum digerendi, simulq; emolliendi facultatem obtinet. Porrò Radix foliaque desiccant, abstergunt, & digerunt moderatè. in radice plus abstergẽtis facultatis est, quàm in folijs.

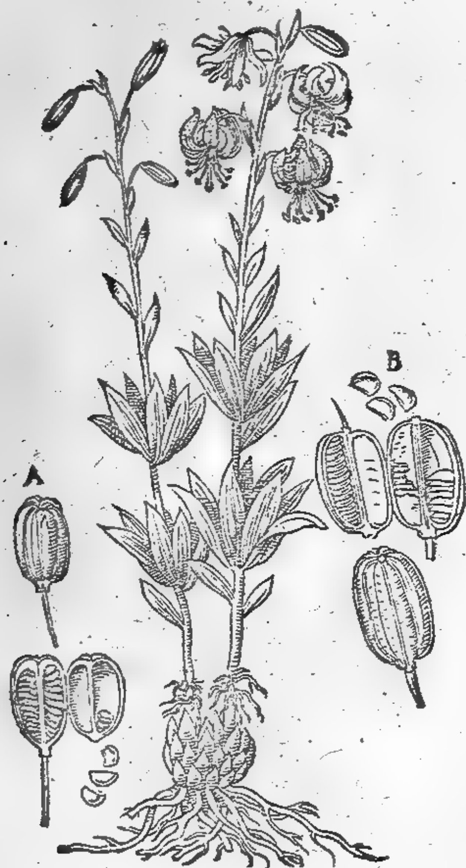
VIRES.

DIOSC. Folia herbę illita auxiliantur contra serpentium ictus, feruefacta ambustis proficiunt. Aceto condita vulneribus opitulantur. Inassata radix, & ex rosaceo trita igni ambusta sanat. Vuluam emollit, menses ciet. vlcera cicatrice obducit. Cum melle detrita neruis præcisis luxatisque medetur. Vitiligines, furfures, leprasque emendat. & vlcera in capite manantia expurgat. Faciem abstergit, & erugat. teritur in aceto cum hyoscyami folijs, & farina tritici mulcendis testium inflammationibus. Semen potum aduersatur serpentium morsibus, ignibus sacris.

Matth. Semen, & folia, cum vino illinuntur. Oleum quod è floribus paratur vteri duritias commodissime emollit: valet quoque ad omnes frigidos neruorum affectus, ad emollienda articulorum impedimenta, & scyrrhosos tumores. Illinitur vtiliter puerperis in vteri doloribus. Additur in clysmatibus emollientibus. Elixa radix ex vetere axungia illita pedum clauos ejicit. Eadem ex adipe, & oleo imposita defluxos pilos replicat.

MARTAGVM chymistis, Italis, *Martagon, & Giglio saluatico*. Germanis, Goldtwurtz.

MARTAGVM.

FORMA.

Folia promit vulgaris saponariæ æmula, quę ex interuallis orbiculariter caulem ambiunt, in cuius cacumine flores emicant tenui pediculo nitentes liliorum effige, sed minores, quorum folia quoque retroflexa cernuntur, purpureo colore, punctis quibusdam rufescentibus respersa. Ipsique flores odorati sunt, & aspectu iucundi. Radicem habet lilio similem, sed luteo colore. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in montibus, & cliuosis locis. *Idem.*

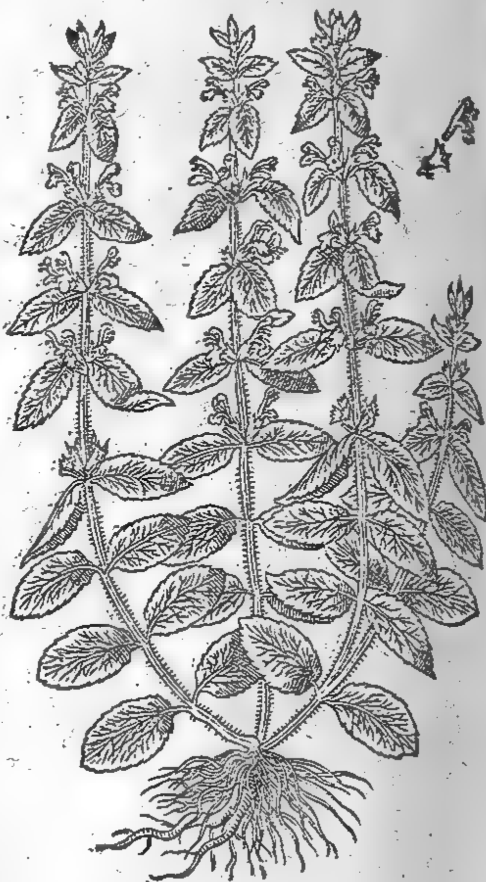
QVALITATES, ET VIRES.

Radix ad ea omnia commoda est, ad quæ Lilij.

BALLO-

BALLOTE, Græcis, Βαλλωτή. Italis, *Marrobio bastardo.* Germanis, Schwarz Andorn. Hispanis, *Marroio negro.* Gallis, *Marrubin noir.*

BALLOTE.

FORMA.

DIOSC. Caules edit quadrangulos, nigros, subhirsutos, complures ex vna radice, folijs maioribus, quàm marrubij, hispidis, & per interualla in caule dispositis, subrotundis, graueolentibus. Candidi flores, verticillato ambitu caulem coronant.

LOCVS.

Matth. Nascitur in agrorum marginibus, & secus vias.

QVALITATES.

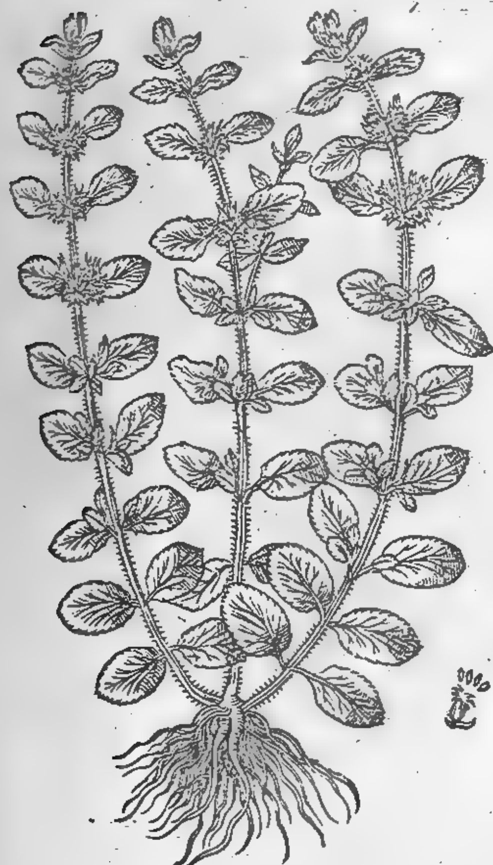
Paulus. Planta est acris, & abstersoriæ facultatis.

VIRES.

DIOSC. Vis eius efficax aduersus canis morsus, folijs ex sale illitis, eadem feruenti cinere calefacta quousque flaccescant, illita condylomata reprimunt, purgant cum melle etiam sordida vlcera.

MARRVBIVM, Græcis, Πράσιον. Mauritanis, *Farusio, siue Frasium*. Italis, *Marrobio*. German. Andorn/ *siue* Lungenkraut. Hispan. *Maroio*. Gallis, *Marrubin*.

MARRVBIVM.

FORMA.

Frutex est ab radice ramosus, candicans, subhirsutus, quadrangularib⁹ ramis, folium pollicem equat, subrotundum, hispidum, rugosum, amaro gustu, semen in caulibus, & ex interuallis, flores verticillato ambitu, asperi. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur propter ędificia, ruinas, & rudera. Et in areis viarum. DIOSC. *Matth.*

QVALITATES.

Marrubium vt gustu amarũ est ita vt si quis vtatur, consentientem huic sapori actionẽ reperiet. Iecur, ac lienem obstructione liberans, & thoracem, pulmonemq; expurgans, ac mẽses prouocans: sed & illitum detergit, ac digerit. excalfacit quidem secundo ordine iam completo, & tertio siccat. *Gale. 8. simp. me.*

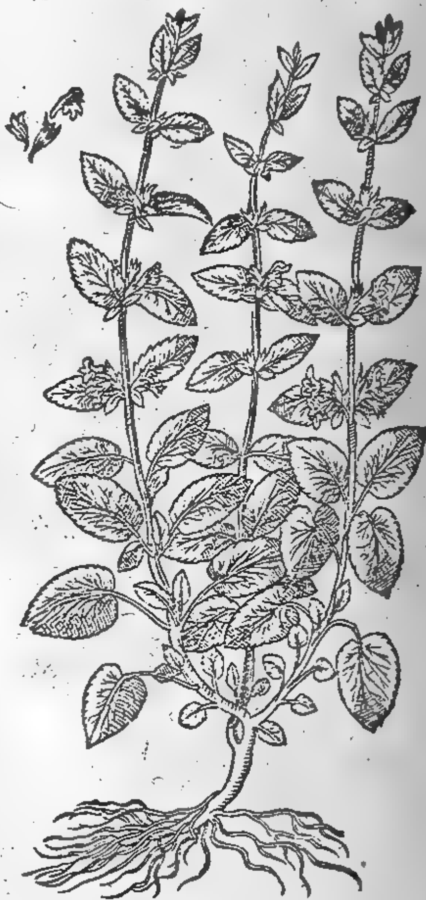
VIRES.

Folia sicca cum semine in aqua decocta, aut viridium succus datur cum melle suspiriosis, tussientibus, & ad tabitudinẽ redactis, crassam è pectore pituitam, cum sicca Iride eijcit. Mulieribus à partu non purgatis datur, vt menstrua, & secundas extrahat. Item in difficili partu, & his qui venena hauserunt, aut à serpentibus demorsi sunt. Vesicam, renesq; lædit. Folia ex melle illinuntur sordidis vlceribus purgandis. Pterygia, nomasq; sistunt. Laterum dolores mitigat. Succus folijs contusis expressus, soleq; coactus, ad eadem pollet. Cum vino, & melle illitus, oculorum claritatem adiuuat. Naribus regium morbum expurgat, & dolentibus auribus instillatur per se, & cum rosaceo. Decoquuntur marrubij binæ vnciæ vnà cum buglossi, helenij, & eupatorij radicum sesquidrachma, Rhabarbari drachma, & agalloci pari pondere ex vini albi generosi libris 3. ad Ictericiam. Nam vbi diebus decem continuis huiusce decocti binas vncias affecti potauerint, præstantissimum reperient medicamentum, vbi tamen morbus ab obstructione prouenerit. DIOSC. *Matth.*

MELIS-

MELISSOPHYLLVM, Melissa siue melitena, aut Apiastrum, Græcis, *Μελισσόφυλλον.* Arabibus, *Bederangie, siue Bederangi, siue Marmacor.* Italis, *Melissa, Cedronella, & Aranciata.* Germanis, Melissen/ Mutterkraut. Hispanis, *Torongil, seu Hierua Cidrera.* Gallis, *Melisse, & Pom cirade.*

APIASTRVM, SIVE MELISSOPHYLLVM.

FORMA.

DIOSC. Cauliculi, & folia essent Ballote similia, nisi maiora tenuioraque, nec ita hirsuta spectarentur. Citreum malum olent.

LOCVS.

Matth. Seritur passim in hortis, ac etiam sponte per se nascitur in collibus, & montibus.

QVALITATES.

Auic. lib. de viribus cordis. Excalfacit, siccatque ordine secundo.

VIRES.

DIOSC. Folia cum vino pota, aut illita prosunt contra phalangiorum, & scorpionum ictus, & canis quoque morsum. Folia auxiliantur fungorum strangulationibus in potu addito nitro. Illita cum sale strumas discutiunt, vlcera purgant, articularios dolores illita sedant.

Serapio. Melissophylli proprium est animum hilarem reddere, humenti ac frigido ventriculo auxiliari, concoctionem adiuuare, cerebri obstructiones reserare, deficientem animum reuocare, cordis imbecillitatem roborare, quinetiam eius pulsum reprimere, animi solicitudines fugare, ac sollicitas imaginationes tollere, quæ & ab atra bile, & ab exusta pituita gignuntur. *Auic. ibidem.* Vires deiectorias possidet, nec adeo imbecilles, quin atrabiliarios vapores à spiritibus, & à sanguine, qui cordi & arterijs inest educere queat. quod in cæteris corporis partibus efficere nequit.

MOLV-

MOLVCA, Italis, *Melissa Constantinopolitana.*

MELISSA MOLVCA, SIVE CONSTANTINOPOLITANA.

GENERA.

Duum est generum, altera leuis, altera aculeata. *Matth.*

FORMA.

Vtraque folio est melyssophylli quadantenus simili, breuiore tamen, & minus denticulato, sed in altero genere circumquaque aculeato, amaro sapore, nec vllo citrei mali odore. profert calyces quosdam tintinnabuli effigie herbaceo colore, in quibus semen oritur. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Aperit, attenuat, excalfacit, abstergit, venenis resistit, & animalium venenosorum ictibus mirificè auxiliatur, tum pota, tum quoque illita. Ictericos iuuat, interaneorum animalia necat. Datur vtiliter succus pestilentibus febribus affectis. *Idem.*

MELIS-

MELISSA Moldauica, Italis, *Cedronella di Moldauica.* Germanis, Türckisch Melissen.

MELISSA MOLDAVICA.

FORMA.

Matth. Caules edit bicubitales, quadrangulos, subrufescentes, ramososq;. folia in ramis ipsis vrticæ figura, sed longe minora. flores in summitate purpureos, saluiæ æmulos, verticillatimque inter folia emergentes. Tota planta citrei mali odore quàm belle spirat. Radice nititur vnica, sed fibrata.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis, sed ex Muldauia primum ad nos delata est, vbi spontè per se prouenit.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, siccatque ordine secundo, aperit, attenuat, & incidit.

VIRES.

Idem. Vires habet Apiastro per omnia similes.

STACHYS, Græcis, Σταχύς. Italis, *Stachi*.

STACHYS.

FORMA.

Frutex eſt Marrubio ſimilis, ſed lõgior, folia ferens numeroſa, hirſuta, rara, prędura, cana, odoris iucundi, & complures virgas, ex vna radice exeuntes Marrubio candidiores. Flores ſpicatos, ſubpurpureoſq́;, * & plerumq; ſubluteos.* DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in montibus aſperis. DIOSC.

QVALITATES.

Frutex eſt ſtachys guſtu acri, & amaro, tertij ordinis excalfacientium. *Galen. 8. ſimp. me.*

VIRES.

Foliorum decoctum potu pellit menſtrua, & ſecundas. DIOSC.

PSEVDOSTACHYS, Germanis. Riechender Andorn/Feld Andorn.

PSEVDOSTACHYS.

Pseudostachys hanc plantam appellare libuit, quòd & ipsa stachym in multis notis referat.

* Planta est caule quadrato, folijs hirsutis, albis, maioris saluiæ figura, verbasci folia colore referentibus. flores gerit Marrubij purpureos, semen rotundũ vasculis inclusum.*

PHYLLITIS, Græcis, φυλλῖτις. Italis, *Lengua ceruina, atque pariter Fillite*. Officinis, *Falso, Scolopendria*. Germanis, Hirschzungen. Hispanis, *Lengua ceruina*. Gallis, *Lang de Cerf*.

PHYLLITIS.

FORMA.

Folia promit Rumici similia, longiora, & viridiora, sena, aut septena, quæ parte interiore læuia cernuntur, à tergo autem pensiles quasi vermiculos tenues ostẽdunt, gustu acerbo. Neq; caulem, neq; semen profert. DIOSC.

LOCVS.

In vmbrosis, & opacis hortorum locis emicat. DIOSC.

QVALITATES, ET VIRES.

Cum qualitatis sit acerbæ, non absurdè diarrheas, siue profluuia, & dysenterias pota iuuat. *Galen. 8. simp. me.*

Folia in vino pota serpentium morsib⁹ aduersantur, quadrupedibus per os infusa auxilio sunt, & si dysenteria aut resoluta aluus exercet potui datur. DIOSC.

Expertum quoque est à compluribus valere phyllitim ad splenis affectus. *Matth.* Vtuntur quoq; quidam stillatitia eius aqua contra singultum, & cordis pulsum, atq; in animi deliquijs, eandem gargarissandam quoque præbent ad prolapsam columellam. Siccorum foliorum farina ex earundem aqua excepta, & admota refrigerat ventriculi, & iocinoris ardores.

CENSVRA.

Aberrant qui phyllitim Asplenum, siue scolopendrium esse censent.

PHALANGIVM, Græcis, Φαλάγγιον. Italis, *Falangio*. Germanis, Weisser Widerthon/Graßgilgen.

PHALANGIVM.

FORMA.

DIOSC. Ramuli sunt illi duo, aut tres, pluresve, in diuersa tendentes. flos candidus, lilio similis multas incisuras habés, semine nigro (postea enim contrahitur) lato ad lenticulæ dimidiatæ figuram, multo tenuiore. Radice parua, tenui, herbacei coloris, dum à terra eruitur.

Matth. Folliculi in quibus semen concluditur phalangij formam referunt, vnde illi nomen.

LOCVS.

DIOSC. Prouenit in collibus.

Matth. Et in montibus.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Est autem facultatis tenuium partium, desiccantis.

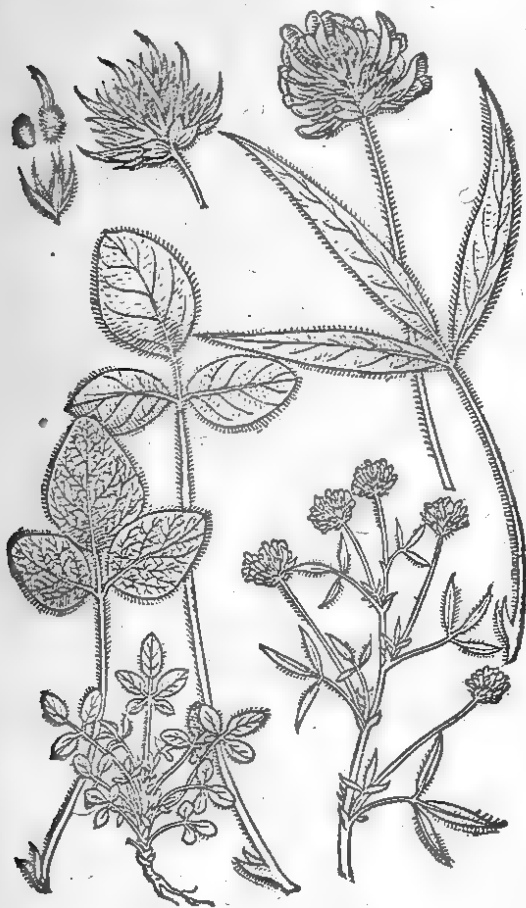
VIRES.

DIOSC. *Galen.* Huius folia, semẽ, flos cum vino pota auxiliantur contra scorpionum, phalãgiorumq; ictus, tormina quoq; discutiunt.

TRIFO-

TRIFOLIVM, Græcis, Τρίφυλλον. Italis, *Trifoglio bituminoso*. Germ. Hartzklee.

TRIFOLIVM ASPHALTITE.

GENERA.

Plura ſanè habentur genera, nempe Aſphaltite, Pratenſe, Acetoſumq́;. *Matth.*

FORMA ASPHALTITIS.

Frutex eſt qui ſupra cubiti altitudinem attollitur, virgas habens tenues, iunceas, & nigras, vnde ramulares enaſcuntur appendiculæ, in quibus terna ſingulis germinationibus exeunt folia, loto arbori ſimilia. ijs recenter enatis erucæ odor ineſt, vbi autem adoleuerunt bitumen olent. Florem edit purpureum, ſemen quadantenus latum, ſubhirſutum, ex altera extremitate exertum antennæ modo corniculũ gerens. Radix tenuis, longa, valida. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in Sicilia, & in Italia circa Lunæ portum. *Scribonius Largus.*

QVALITATES.

Vis plantæ eſt calida, & ſicca, vt bitumen cui odore eſt ſimilis, vtrinque tertio ordine. *Galen. 8. ſimp. me.*

VIRES.

Semen & folia in aqua pota pleuriticis, vrinæ difficultati, comitialibus, & ijs qui aquæ intercutem principia ſentiunt, fœminis quoq; vuluæ vitijs opportunis, auxiliantur. Menſes ciunt. Ternæ drachmæ è ſemine dari debent, è folijs verò quaternæ, contra ſerpentium ictus trita folia ex oximelite pota præſidio ſunt. Quidam terna folia, aut ſemina in tertianis cum vino potui dedere, & in quartanis quaterna. Radix antidotis inſeritur. DIOSC.

TRIFOLIVM Pratense, Italis, *Trifoglio*. Germanis. Wiesenklee.

TRIFOLIVM PRATENSE.

GENERA.

Matth. Trium est generum, foliorum, & florum diuersitate differentium.

FORMA PRIMI.

Matth. Primum folijs est subrotundis, maculosis, longo pediculo nitẽtibus, obsequioso, flexilique; floribus in capitulis subpurpureis, aut albicantibus, in cauliculorum summitatibus emicantibus.

LOCVS.

Idem. Nascitur in pratis, & herboso solo.

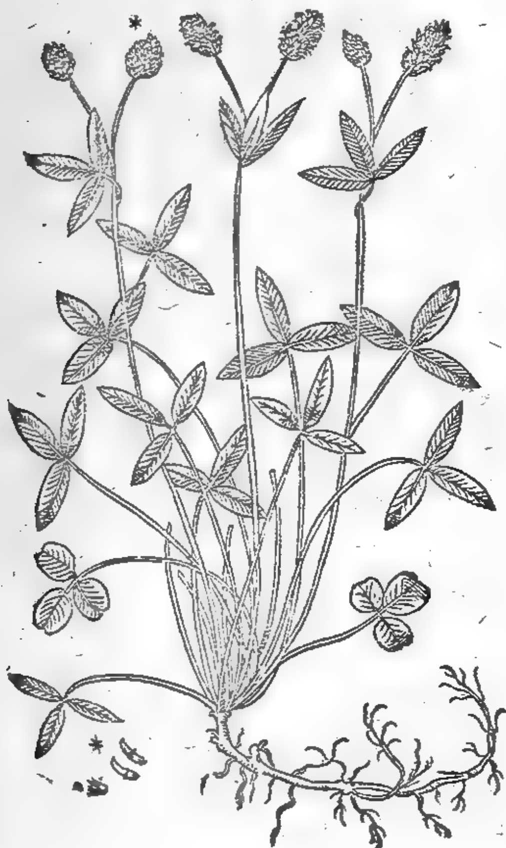
FACVLTATES, ET VIRES

Idem. Sunt qui Trifolij pratensis succum miris laudibus efferant ad oculorum nubeculas, vulnera, & cicatrices. Idem tempestates pronunciat, inhorrescit enim & folia contra tempestates subrigit. Vniuersæ florentis plantæ decoctum potum, alba vteri profluuia cohibet. Semen, & flores ex aqua decocti, & ex oleo admoti, duros emolliunt abscessus.

TRIFO-

TRIFOLIVM pratense alterum, Italis, *Trifoglio indifferenter dicitur*. Germanis, Spitzklee.

TRIFOLIVM PRATENSE ALTERVM.

FORMA.

Cauliculis assurgit lentis, obsequiosisque, folijs in vnoquoq; pediculo ternis, varia tamen facie perinde ac bituminosum. Namque quædam quæ ad radicem sunt Acetosi trifolij modo quod oxym vocatur trina ex vnico pediculo emergunt, cordis faciem quadamtenus imitantur, cætera verò longa sunt, & in cacumine acuminata, vt in Asphaltite. flores in capitulis sunt illi purpurei in flocci modum. *Matth.*

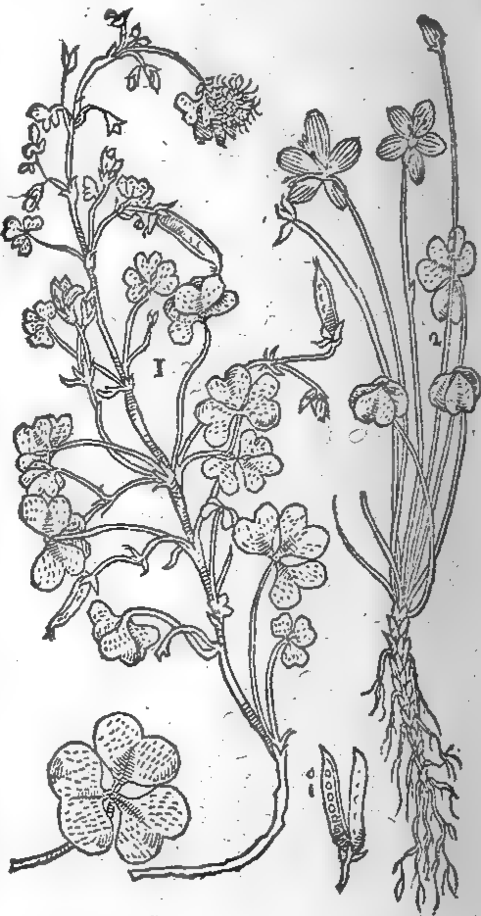
LOCVS.

Prouenit sponte in pratis, & viridarijs, & herbosis locis. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Idem præstare potest, quod alterum. *Idem.*

TRIFOLIVM acetosum, Græcis, ὀξὺς. Barbaris, *Alleluia, siue Luiola, siue Panis cuculi.* Italis, *Trifoglio acetoso.* Germ. Gauchbrodt/Sawrklee.

*GENVS.

Differt primo sexu, Fœmina enim flore albo conspicitur, venis purpurascẽtibus distincto. Mas totus purpureus, rarus inuentu. Deinde habetur quoddam genus totum supinũ & repens luteis flosculis.*

FORMA.

Matth. Vulgaris Oxys cauliculis exit ab vna radice pluribꝰ, exiguis, rotundis, ac tenuibus, quorum singulis terna in summitate sunt folia, cordis figura, mollia, acido gustu. flores edit albos, stellæ figura. Radicem habet subrufam, compactili squamarum serie obductam. *Alterum genus quod serpit & flosculos habet flauos, eosdem paruulos itidem stellatos, foliolis non differt à vulgari nisi quod hirsutiora sint & breuiori pediculo annexa, semen gerit in corniculis oblõgis, quæ attacta semen expuunt. Sed adeo concidunt rimulæ vt non appareat disfilijsse siliquas.*

LOCVS.

Idem. Nascitur opacis locis, propter sepes, & itinera.

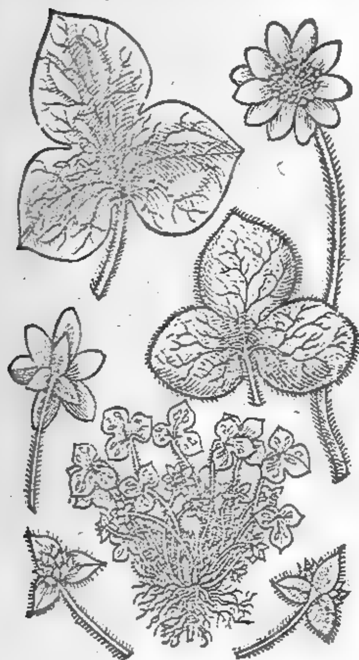
FACVLTATES, ET VIRES.

Idem. Tota planta refrigerat Oxalidis modo, proinde deuorata sitim extinguit, iecur refrigerat, & cor corroborat. Stillatitia eius aqua datur vtiliter potanda acuta pestilentiq; febre laborantibus. atqui longè præstat herbæ succus ex saccharo potus. Illinitur idem per se Erysipelatis, & inflammatis locis, colluiturq; ex eo os vbi lingua, palatum, faucésve calida fluxione laborent. In summa ad ea *Plin.* omnia censetur vtilis Oxys, quibus Oxalis auxiliari valeat. Datur ad stomachum dissolutum. edunt & qui enterocellem habent.

TRINI-

TRINITAS, Italis, *Herba Trinita.* Germanis, Gülden Leberkraut.

TRINITAS.

FORMA.

Folia fert triquetra, æderæ minoris magnitudine, quæ aduersa parte cyclamini modo subpurpurea sunt, superiore verò parte maculis quibusdam albicantibus resperguntur. Caules habet tenues, in quorũ cacumine primo statim vere flos emicat cæruleus in stellæ modum, è quo capitulum oritur echinata quadantenus specie, in quo semen oblongum subcæruleumq́ue. Radicibus est numerosis, tenuibus, subrubentibusq́ue. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit locis opacis, & in frutetis. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Vulneraria est herba, tam admota, quàm in potionibus sumpta, quin etiam ad eterocelas mirificè præstat, epota foliorũ farina ex vino austero diebus pluribus continuis cochlearij mensura. Decoquitur tota herba ex eodem vino ad columellæ, fauciumq́ue inflammationes.

POLIVM, Græcis, Πόλιον. Mauritanis, *Cabade, siue Iabade.* Italis, *Polio.* Gallis, *Iue muscate.*

GENERA.

Matth. Duo Polij extant genera, montanum, & alterum fruticosius, non vsque adeò valens odore.

POLIVM.

FORMA MONTANI.

Matth. Planta est candicans, folijs oblõgis, & per interualla caules ab imo ad summũ vestientibus, pluribus etiam minoribus inter maiora subnascentibus; caules habet copiosos, rectos, rotundos, lignososq;, albicantes, & qui in cacumine capitula edant florida, candicantia, thymi figura: tota plãta odorata est, sed non sine odoris grauitate, acuitateque.

LOCVS.

Matth. Prouenit in mõtibus, exoluto solo.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Amarum est gustantibus, & modicè acre. Vis quoque Polio inest reserandi, incidendi, attenuandi, & abstergendi.

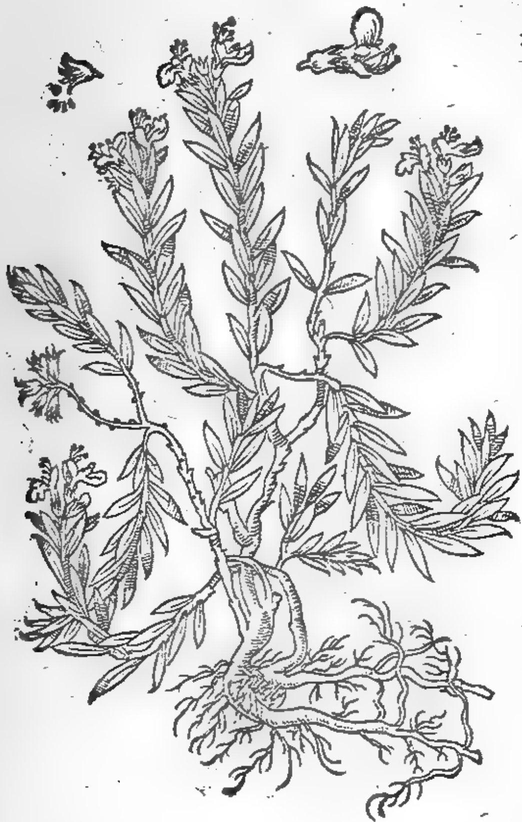
Matth.

VIRES.

DIOSC. Foliorum decoctum potu auxiliatur serpẽtium morsibus, hydropicis, morbo regio, & lienosis cum aceto: stomachum verò malè habet, caput doloribus afficit. Aluum & menses ciet: substratum, suffitúmve serpẽtes abigit. Illitũ vulnera conglutinat. *Gal. ibid.* Omnia viscera obstructione liberat, aridum cùm fuerit, maligna vlcera sanat, viride verò magna vulnera. *Matth.* Adalligatur fronti contra oculorum suffusiones, protinus vbi inuentum sit, nec alia herba magis conuenit.

POLIVM alterum, Græcis, Πόλιον ἕτερον. Italis, *Polio secondo.* Herbarijs nonnullis, *Iua muscata.* Germanis, Marienkraut/wild Lauendel.

POLIVM ALTERVM.

FORMA.

Folijs, caulibus, capitulis, ac floribus altero similius est. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in campestribus, saxosis, & excultis locis. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

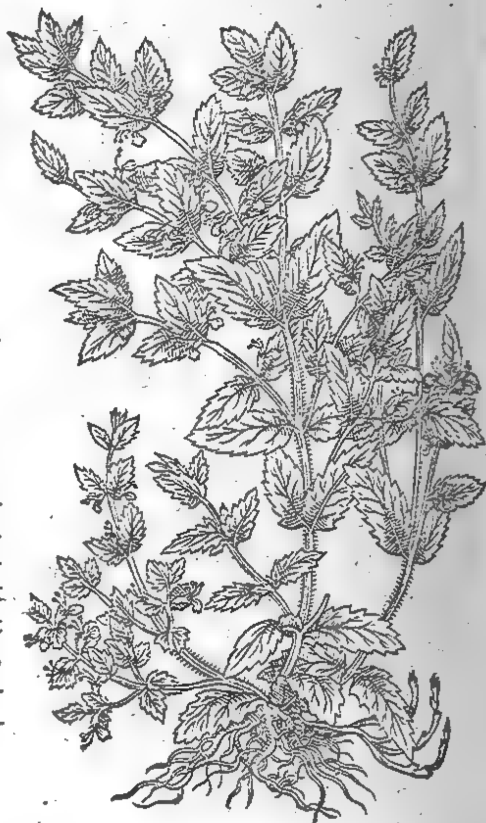
Ab altero facultatibus non differt. *Idem.*

APPENDIX.

Tametsi hãc plantam sciam non esse secũdum Polij genus à Dioscoride conscriptũ, cum tamen omnibus suis partibus, sapore, odoreque montanum polium referat, non quidem temerè factum putaui, eam inter Polij genera fore recensendam, & præsertim, cùm omnibus Polij facultatibus sit prædita. *Idem.*

SCORDIVM, siue Trissago palustris, Græcis, Σκόρδιον. Arabibus *Scordeon*, siue *Scordeum*. Italis, *Scordio*. Germanis, Wasserbatenig/ seu Knoblochskraut. Hispanis, *Scordio*. Gallis, *Chamaraz*.

SCORDIVM.

FORMA.

DIOSC. Folijs erũpit trissaginis maioribus, nec sic in ambitu diuisis, aliquantum allia redolentibus, gustu amaris, & adstringẽtibus, caulibus quadrangulis, subrubro flore.

LOCVS.

Idem. Nascitur in mõtibus, & palustribus.

QVALITATES.

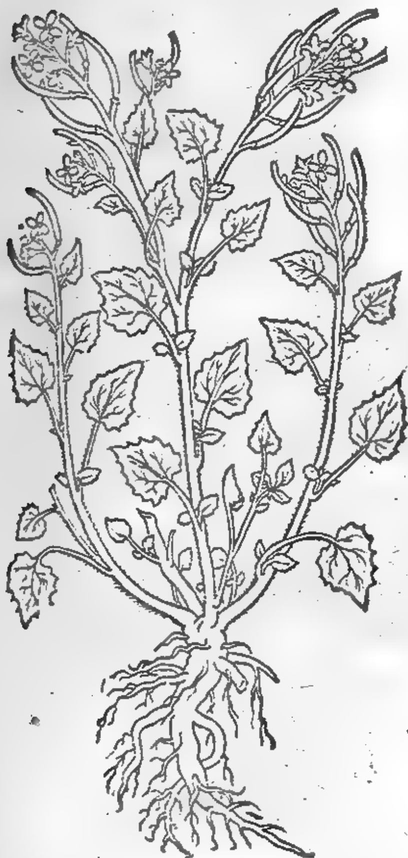
Galen. 8. simp. me. Ex multiformibus id tum facultatibus, tum saporibus constat, nam & amarum quid obtinet, & acerbum, & acre, & maxime allio assimilis eius est acrimonia, vnde mea sentẽtia, nomenclaturam obtinuit: expurgat igitur, simulq́ue excalfacit viscera.

VIRES.

Matth. Herba vim excalfactoriam habet, vrinam ciet, cocta recens, aridáve cum vino bibitur ad venenatos serpentium morsus, ad stomachi quoq; rosiones, dysenteriam, & vrinæ difficultatem binis drachmis ex aqua mulsa. Crassamen purulentum è pectore expellit. Aridæ farina facit ad veterem tussim, rupta, conuulsaq; si cũ nasturtio, melle, & resina misceatur in eclegmate. Inflammata modicè præcordia cerato excepta recreat. Menses imposita mouet, vulnera conglutinat, vetera vlcera purgat, & ex melle ad cicatricem perducit. Sicca excrescentias in carne cohibet. Succus ad eadem vitia bibitur. Laterum dolores ab obstructione, & frigore natos sanat epotum. *Gal. li. 8. simp. me.*

ALLIARIA, Italis, *Alliaria.* Germanis, Knoblauchskraut/Leuchel/Saßkraut. Gallis, *Alliaire.*

ALLIARIA.

FORMA.

Huius folia cùm primùm erumpunt, ferè rotunda ſpectantur, violariæ ſimilitudine, poſtquam verò adoleuerint, per ambitum ſerrata euadunt, vt quadantenus apiaſtri faciem repræſentent, leuiora tamen ſunt, & prope caulem latiora, quæ digitis attrita, guſtataque allij odorem, ſaporemq́; reddunt. Caulem profert bicubitalem, rotundumq́ue, flores albos, & ſemen nigrum tenuibus ſiliquis incluſum. Radix, quæ longiuſcula eſt, eundem cum folijs odorem retinet. *Matth.*

LOCVS.

Iuxta ſepes, & in agrorum marginibus naſcitur. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit, attenuat, aperit, incidit, digerit, prouocat. *Idem.*

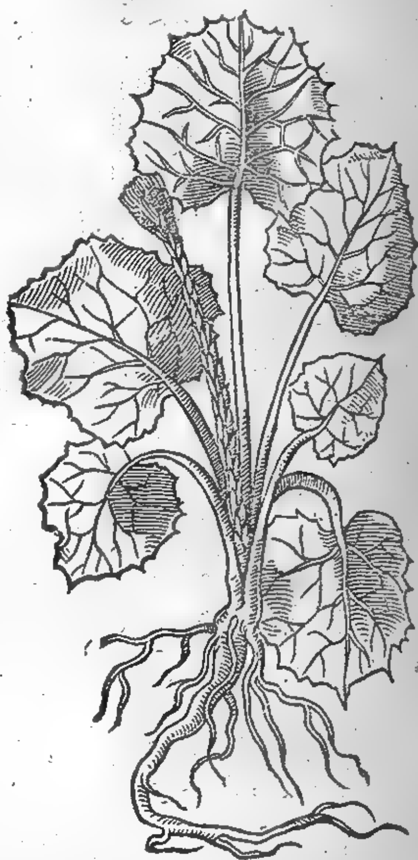
VIRES.

Semen emplaſtri modo vuluę admotum, mulieres vteri ſtrangulatu oppreſſas liberat, & excitat. *Idem.*

TVSSI-

TVSSILAGO, Græcis, Βήχιον. Officinis, *Farfara, seu Vngula caballina.* Italis, *Farfara, seu Farfarella, & Vnghia di Cauallo:* Germ. Roßhub / Eselshuff / siue Brandlattich. Hispanis, *Vnha de Asno.* Gallis, *Pas de Asne, siue Tacconnet.*

TVSSILAGO.

GENERA.

Matth. Tria Bechij numerātur genera, quamuis Dioscoridi vnum tantum sit genus.

FORMA PRIMI.

DIOSC. Folia promit maiuscula, quàm hederę, sex aut septem, à radice à terra subalbida, supernè virentia, in plures angulos exeūtia. Caulis dodrantalis, flos luteus, vere prodit, quo vnà cum caule confestim exuitur. Inde nonnulli his vacare existimarunt. Radix tenuis est.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur in amœnis & riguis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Modicè est acris.

VIRES.

DIOSC. Folia ex melle trita, igni sacro, & omnibus inflammationibus, illitu medentur. Arida suffitu ita vt fumus per infundibulum hianti ore rapiatur, hos sanat, qui sicca tussi, atque orthopnea infestantur. Pectoris vomicas rumpunt. Eundem effectum præbet suffita radix. Eadem decocta in hydromelite, & pota emortuos partus eijcit.

*TVSSI-

*TVSSILAGINIS FLORES.

Malè pinguntur flores inter folia iam grandia prodeuntes. Primo vere namq; oriuntur nudi, & in pappos abeuntes nudi pereunt.*

TVSSILA-

TVSSILAGO maior, Petasites, Græcis, Βήχιον μέγα. Italis, *Farfara maggiore*. Germanis, Pestilentzwurtz.

TVSSILAGO MAIOR.

Matth. FORMA.

Caulem edit, anteaquam folia emergant in ipso Veris principio, concauum, dodrantalem, pinguem, purpurascentem, paruis & oblõgis circum vestitum folijs. In cuius cacumine flores exeũt spicati, subpurpurei, qui vnà cum caule paulò post contabescunt, & in pappos dissoluuntur. Eodem ferè tẽpore folia è terra emergunt, altera parte incana, quæ antequam adolescant Tussilagini ante scriptæ similia spectãtur. Verùm posthac in tam magnam crescunt amplitudinem, vt Personatæ folijs longè maiora habeantur. Horum singula pediculo nitũtur purpureo, alba lanugine obducto. Radicem edit longam, brachij quandoque humani crassitudine, intus cãdidam, amaram, atque odoratam.

Matth. LOCVS.

Crescit humectis & vliginosis locis, & presertim prope riuos aquarũ, perinde ac altera.

QVALITATES.

Idem. Radix excalfacit, attenuat, incidit, & abstergit, vt eius euidens indicat amaritudo.

VIRES.

Constat radicem multis experimentis præstare cõtra pestilentiam, & pestilentes febres, vbi eadem in puluerem contrita duarum drachmarum pondere ex vino propinetur, & deinde sudare cogantur ægri. Quamobrem Germanis pestilẽtiæ radix appellatur. Præstat eadem ad vteri præfocationes, & cruciatus, eodem modo sumpta. Propinatur item veterinarijs, & pastoribus contra quadrupedum vermes, & equis qui anhelandi difficultate laborant. Reliqua cum Tussilagine communia habet.

*PETASITES FLORE ALBO.

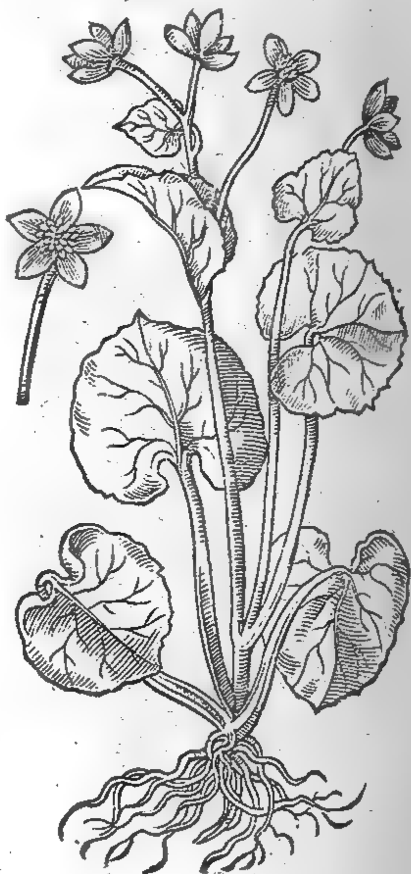

FORMA.

Menſe Februario ſuos promit flores nondum emorſis folijs, denſos, puſillos, multos, racemoſos, minores quã in vulgari, ſimiles tamen, ſed albos totos, qui in pappos ſimiliter abeunt. Folia oblongis pediculis inſident, Tuſſilaginis folijs æqualia. Radix intra terram quoquo verſum reptat, & ſingulis annis, annatis nouellis ſe propagat.*

TVSSILAGO altera, siue Farfugium, aut Farrauum, aut Chamelence. Caltha palustris. Italis, *Farfugio*. Germanis, Dotter Blumen.

TVSSILAGO ALTERA, SIVE FARFVGIVM.

FORMA.

Matth. Folijs exit nigrę populi amplioribus ad tussilaginis faciem inclinantibus, atqui non tot exertis in ambitu angulis, nec à terra tam albicantibus. Caulem edit sesquidodrantalem, à quo plures egrediuntur rami, in quorum summitate flores exeunt aurei, magni, rosarum figura. Radicem habet albam, & subamaram, floret vere, Aprili præsertim mẽse, & Maio quoq;.

LOCVS.

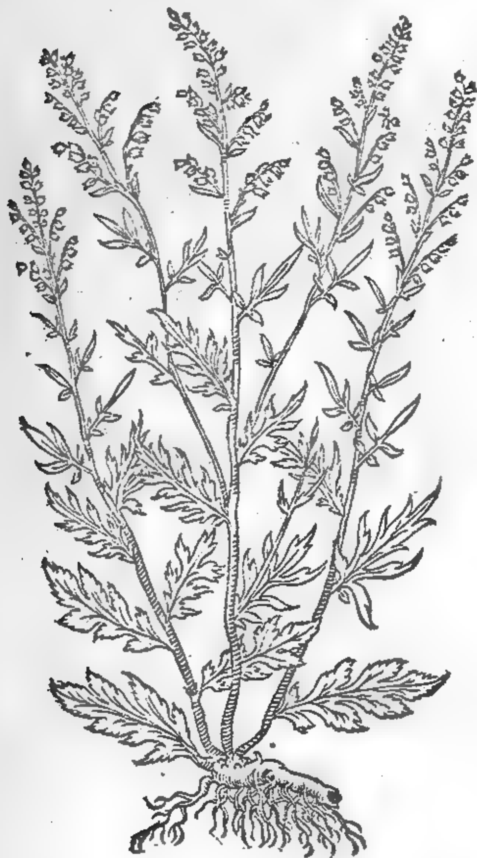
Idem. Nascitur circa riuos aquarum in conuallibus, & pratis.

QVALITATES, ET VIRES.

Vbi vulgaris, ac vera Tussilago non fuerit ad manus, Farfugium eius loco bellè substitui potest. nam ijs ferè viribus præstat.

ARTEMISIA, Græcis, Ἀρτεμίσια. Italis, *Artemisia.* Germanis, Beyfuß / & S. Johanns Gürtel. Hispanis, *Artemisia.* Gallis, *Armase.*

ARTEMISIA.

FORMA.

Artemisia exit caulib⁹ pluribus, rectis, sesquicubitalib⁹, interdum rubentibus, rotundis, striatisq;. Folia gerit absinthio leuiora, pinguiora, supina parte albicantia, sed quę in caule sunt longè minora spectantur. Flores copiossimi in caulium ramusculis racematim exeunt, parui, pilosi, odorati, albicantes, è quibus minutum oritur semen. Radicem habet lignosam, multifidam minimi digiti crassitudine. Tota planta odore spirat haud ingrato. *Matth.*

LOCVS.

Magna ex parte in montibus nascitur. Imo ferè vbiq; locorum. DIOSC. *Matth.*

QVALITATES.

Excalfacit, & modicè desiccat. quòd autem ad calefactoriam attinet, excessus est secundi. quod verò ad resiccationem, aut primi intensi, aut secundi incipientis. est quoq; & modicè tenuium partium. *Gal.6. simp.me.*

VIRES.

Conuenienter adijcitur feruefacta in muliebres desessus ad detrahendos menses, partus, secundasq;. Item ad præclusiones vuluæ, & eiusdem inflammationes. calculos comminuit, remoratam vrinam ciet. Et menses pubi illita pellit. succus vuluæ inditus ex myrrha, eadem quæ insessio trahit. Coma tribus drachmis eorundem eijciendorum gratia sumitur. DIOSC.

AMBROSIA, Græcis, Ἀμβροσία. Italis, *Ambrosia*.

PSEVDAMBROSIA.

FORMA.

DIOSC. Pusillus est frutex, ramosus trium palmorum altitudine, folijs rutæ circa imum caulem exiguis, cauliculi seminibus, perinde quasi racemulis grauidi, qui nunquam florem pariunt, odore vinoso, suaui. Radice tenui, sesquipedali.

LOCVS.

Matth. Prouenit in montibus, & collibus, amœnis locis.

QVALITATES.

Cataplasmate imposita vim habet adstringentem, & repellentem.

VIRES

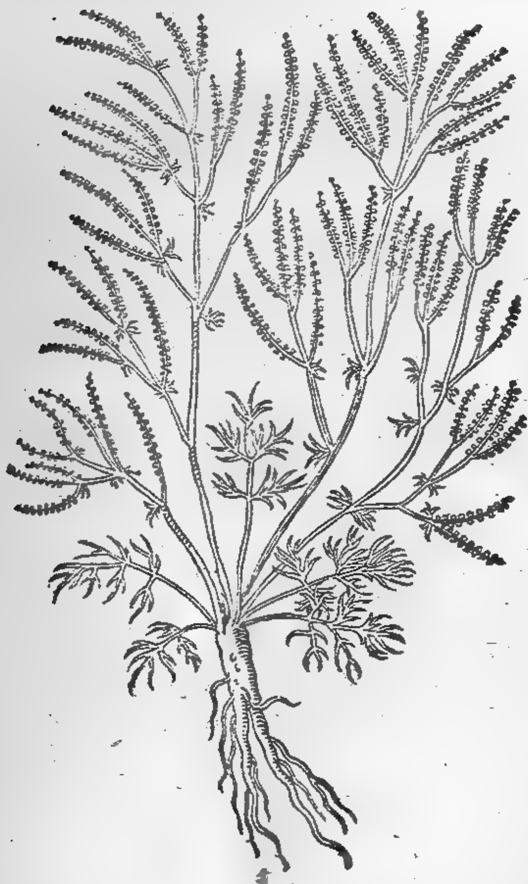
Gal. 6. simp. me. Vis eius reprimere, ac repellere, & illitæ adstringere humores, qui in aliquam partem incumbunt.

*APPENDIX.

Missa est Autori hæc planta, quam quidam Nasturtium verrucarium appellant, pro Ambrosia, pro qua etiam alij, vnde idem accepit, sibi hanc missam fatentur, id quod monendum censui lectorem, ne turbaretur si in hanc iconem incideret. Nec desunt qui pro Coronopo habeant, sed non astringit ipsius radix odore & sapore Nasturtium referens, & Psylij nihil habet, nec graminis. Sed folia Nasturtio pene similia sunt, maioribus tamen diuisuris, pluribusque: depressa rotunda asperaq; promit semina racematim cohærentia, luteis intus granulis referta. Prouenit passim secus itinera, odore destituitur, sola acredine nares feriens.*

AMBROSIA altera. Germ. Klein Draubenkraut.

AMBROSIA ALTERA.

Hanc plantam Ambrosiam quoq; nobis vocari libuit, quòd omnibus ferè notis Ambrosiam referat. *Matth.*

BOTRYS, Græcis, Βότρυς. Italis, *Botri*. Germ. Traubenkraut / Mattenkraut / Türckischer Beyfuß. Gallis, *Pyment, Migraine, Millegraine, seu Patience.*

BOTRYS.

FORMA.

Matth. Folijs prouenit Cichorij, aut quercus modo laciniatis, ſinuoſiſq́;, ramis numeroſis, tenuibus, ſemine copioſiſſimo, racemoſoq́; refertis. Plãta tota rufeſcit, & reſinoſo quodam ſucco madet, adeò vt compræhẽſa manibus hæreat, odorem quidem acrem ſpirat, & qui graueolẽtia quadam nares afficiat. non tamen ſine aliqua ſuauitate.

LOCVS.

DIOSC. Inuenitur in conuallibus, & in torrentium alueis.

QVALITATES.

Matth. Excalfacit, & ſiccat, aperit, incidit, abſtergit, & craſſa excrementa expectorat.

VIRES.

DIOSC. Pota orthopneas mulcet.

Matth. Præſtat eadem ad omnes pectoris, & thoracis affectus pituitoſos, quinimo etiam ſuppuratos adiuuat, quin etiam aſthmaticos, & ſuſpirioſos tũ herba ipſa ex decocto dulcis radicis pota, tum ipſius herbæ decoctum pluribus diebus hauſtum, addito violaceo melle, aut ſaccharo. Purulenta expuentibus mirificè auxiliatur. Herba ipſa facit quoque ad vteri cruciatus ſi in calenti tegula vino irrorata calefiat, & ventri imponatur. Puerperarum à partu dolores mulcet. Conciſa, & in patella ex oleo lilino, & ouorum vitellis calefacta, vnà cum parthenij, & anthemidis floribus, adeo vt placentæ formam recipiat, & deinde calida ventri illinatur. Suffiuntur eiuſdem herbę vapore vtiliter fœminæ ad menſes ciendos, & emortuos fætus eijciendos. Herba ipſa arida veſtib⁹ interpoſita à tineis, & blattis eas tuetur, & odoratas reddit.

GERANIVM, Græcis, Γεράνιον. Italis, *Geranio.* Officinis, *Rostrum Ciconiæ, vel Rostrum grus, vel Acus muscata.* Germanis, Welscher Storchschnabel. Hispanis, *Pico de cinguenha.* Gallis, *Bec de Cicongne.*

GERANIVM.

GENERA.

Sex Geranij genera nobis reperta sunt, vt inferius patebit. Dioscoridi duo tantum habentur, Plinio tria. *Matth.*

FORMA PRIMI.

Geranium folijs est anemones, diuisuris longioribus in vnoquoq; folio senis. Caulem mittit ab ipsa radice rectum, tenuem, geniculatumq;. Flores è geniculis in caule prodeunt punicei rosarum syluestrium ferè figura, sed longè minores, & quinq; tantum folijs referti, è quibus rostrelli oriuntur inferna parte lunati. Radice nititur rotunda, nuce pontica maiore, subnigricante, & dulci sapore prædita. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur copiosum in Dalmatia incultis locis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Radix drachmæ pondere in vino pota vuluæ inflationes discutit. Reficientibus se ab imbecillitate vtilissima est. Bibitur contra phthisim drachma in vini cyathis tribus bis in die. Succus radicis auribus medetur, Epystotonicis semen drachmis quatuor cum pipere & myrrha potum, auxiliatur. *Idem.*

GERANIVM secundum. Italis, *Geranio secondo*. Germanis, Tauben Fuß.

GERANIVM II.

FORMA.

Matth. Folijs est maluæ minoribus, pediculis tenuibus, longis, & subrubentibus: caulibus gracilibus, flexilibus, floribus puniceis, è quibus acuminati apices oriuntur, gruinis capitulis similes. Radicem habet tenuem, dodrantalem, & fibrosam.

LOCVS.

Matth. Nascitur secus itinera, locis incultis, & in hortis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Additur à Chirurgicis in potionibus intrinsecorum vulnerum, & fistularum, quinetiam radicibus, & folijs ad recentia vulnera, & vlcera sananda, vtuntur. Fotu quoq; vsurpantur ad articulorum dolores.

GERANIVM tertium. Italis, *Geranio terzo.* Germanis, Storchschnabel.

GERANIVM III.

FORMA.

Folijs viret cicutæ minoribus, seu Myrrhidis proximis, minus tamen laciniatis, humi accubantibus, quæ senescẽtia rubescunt: caules habet breues, rotundos, pilosos, rubentesque: in quorum summitatibus spectantur flores punicei, parui, stellæ figura, è quibus acuti oriũtur apices gruinis rostris similes, sursum spectantes, capitulis balaustij effigie: radice nititur candida tereti, ac dulci. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in ruderibus, circa sepes, secus itinera, & saxoso, & extenuato solo. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Iisdem cum secundo genere viribus pollet.

GERANIVM quartum. Italis, *Geranio quarta*. Germanis, Gottes gnad, Blau Hanenfuß.

GERANIVM IIII.

FORMA.

Matth. Folijs assurgit cæteris grandioribus, ranunculi æmulis, octonis, circumquaq; diuisuris, numerosis, humi accubantibus, prælongis, ac firmioribus pediculis, nitentibus: caules edit pinguiusculos, & articulatos, ramis copiosis, in quorum cacuminibus, flores emicant in cęruleo purpurei, cæterorum maiores. Quibus flaccescentibus gruina (vt in cæteris) prodeũt capita, prono in summitate rostro, triplici apice in coronę modum rescisso. Radicẽ quoq; cæteris lõgiorem habet, crassiorẽ, robustioremq́; , colore rufescẽte, & lignosa intꝰ matrice.

LOCVS.

Idem. Prouenit in pratis in Germania & Boëmia.

FACVLTATES, ET VIRES.

¶ Vulneraria est herba, & præsertim radix tam in potionibus addita, quàm exterius admota.

GERANIVM quintum. Italis, *Geranio quinto*. Germanis, Rupprechtskraut.

GERANIVM V.

FORMA.

Folia promit pentaphylli modo diuisa, magis tamẽ per ambitum serrata: subhirsuta, & prælongis pediculis, ipsisq; pilosis nitentia: caules habet dodrantales, tenues, & lanuginosos. Flores ex purpura rufescentes, è quibus paruæ, acutæque oriuntur siliquulæ, hirsutæ, ac subasperæ, in quibus semen concluditur. Radicem habet dodrantalem, sed tenuem. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur arido solo. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Germanorum medici hanc tritam recentemq; peculiariter commendant ad Erysipelas, ad inflammationes mammillarum, & oris, & pudendorum vlcera. *Idem.*

GERA-

GERANIUM sextum, Italis, *Geranio sesto*.

GERANIUM VI.

FORMA.

Matth. Folia profert Altheæ proxima, caules plures, lentos, geniculatos, hirsutos, flores paruos, rubẽtes, balaustij effigie, è quibus rostrata prodeũt capitula. Radix illi est sesquidodrantalis, digiti crassitudine, quæ humotenus rubescit.

LOCUS.

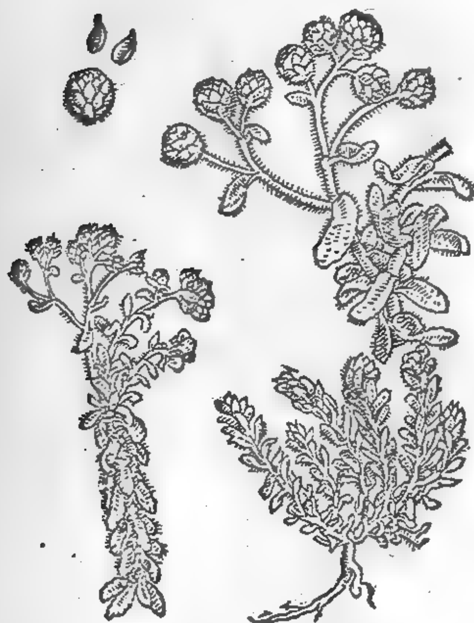
Idem. Nascitur in montibus, & præsertim in Baldo monte in agro Veronensi.

QUALITATES, ET VIRES.

Idem. Viribus pręstat vulnerarijs, & ijs omnibus, quibus & cætera genera.

GNAPHALIVM, Græcis, Γναφάλιον. Italis, Gnafalio.

GNAPHALIVM.

FORMA.

Gnaphalium planta est incana tota, tomentosaque, caulibus compluribus fruticans, circa quos totos folia insunt crassiuscula, oblonga, lanuginosa, ac mollia: quæ verò in caulium summitate spectantur in rosæ modum orbiculata sunt. Radicem habet multifidã, ac lignosam. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit raris in locis in Italia, & gaudet apricis, & siticulosis. *Idem.*

QVALITATES.

Gnaphalium, ideo sic nominatum est, quòd folijs eius mollibus, ἀντὶ γναφάλιων, hoc est, pro tomentis vtantur: sunt autem candida, & mediocriter adstringunt, proindeq; sunt, qui ex vino austero dysentericis propinent. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Bibuntur efficaciter folia ex vino austero ad dysenteriam. *DIOSC.* Quinetiam ad diarrheam & cæliacas passiones. Prosunt quoque enterocellis in puluerem hausta. *Matth.*

*GNAPHALIVM vulgare, Impia Plinij, Herba torminalis. Germa. Rhurkraut.

GNAPHALIVM VVLGARE.

FORMA.

Incana tota est, vt prior, & quæ tomenti vicem præstare possit, caules pmit exuccos, mollibus, lanuginosisque folijs refertos, diuaricatos in ramos complures, quorum nouelli superãt longitudine vetustiores, & rotunda florũ capitula quę modo nata sunt altius surgentia despiciunt inferius relicta ortu priora. Semine pusillo seipsam serit quotannis, radice namque pusilla non diuturna nititur.

LOCVS.

Nascitur in locis sabulosis apricisque aggeribus.

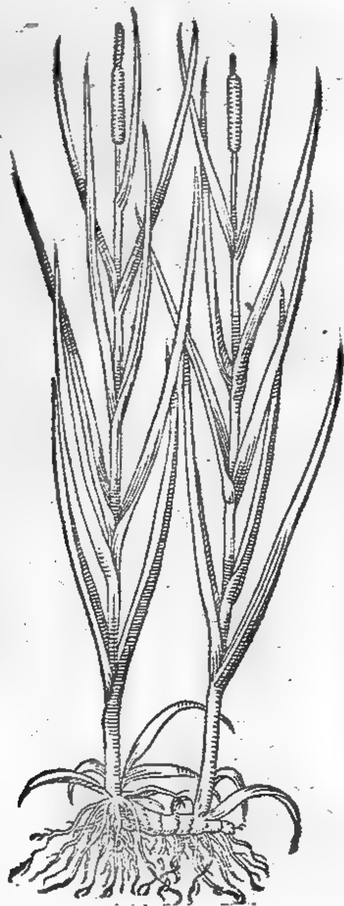
QVALITATES, ET VIRES.

Eædem huic ascribuntur, quæ priori.*

TYPHA.

TYPHA, Græcis, Τύφη. Italis, *Mazza sorda.* Germanis, Moßkolben / seu Narrenkolben. Hispanis, *Bohordo, seu Iunco Amacorocado.* Gallis, *Mache seu Masse de iunc.*

TYPHA.

FORMA.

Folium edit Cyperidi simile, caulem album, leuem, æquabilem, florem in cacumine ambientem, densum, qui in pappos soluitur, quod paniculam aliqui vocant. DIOSC.

LOCVS.

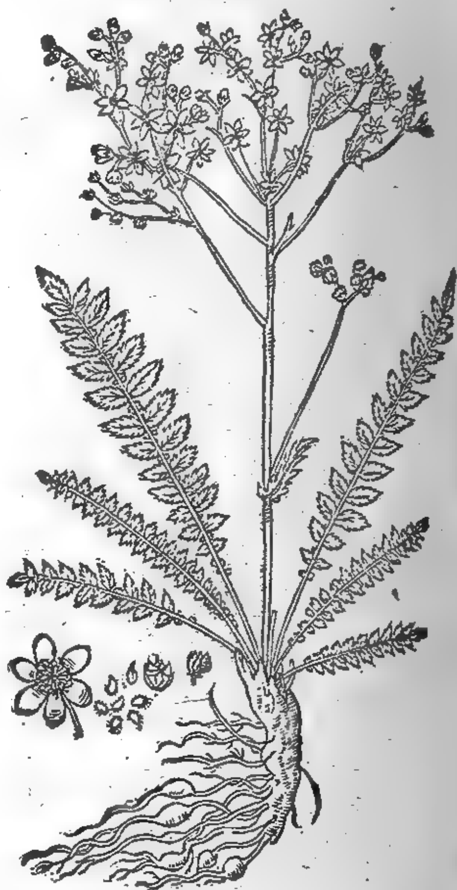
Gignitur in palustribus, & aquis stagnantibus. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Huius herbæ flos suillo adipe eloto exceptus, ambustis medetur. *Idem.*

FILI-

FILIPENDVLA, Italis, *Filipendula, Quibusdam Oenanthe, sed falso.* Germanis, Roter Steinbrech/Erdt Eicheln.

FILIPENDVLA.

FORMA.

Matth. Folijs est numerosis ab vno pediculo vtrinque seriatim dependentibus, pimpinellæ siue sanguisorbæ modo, magis tamen sese stipantibus, oblongis, & per ambitum denticulatis, caulib. sesquicubitalibus, in quorum fastigijs flores sunt albi, in vmbellæ ferè speciem cohærentes, atque odorati. Radices habet multifidas, funiculi modo exiles, sed globulis numerosis refertas perinde, ac in pæonia fœmina, sed longè minoribus, oblongis, & rariusculis.

LOCVS.

Idem. Nascitur in pratis & herbosis locis.

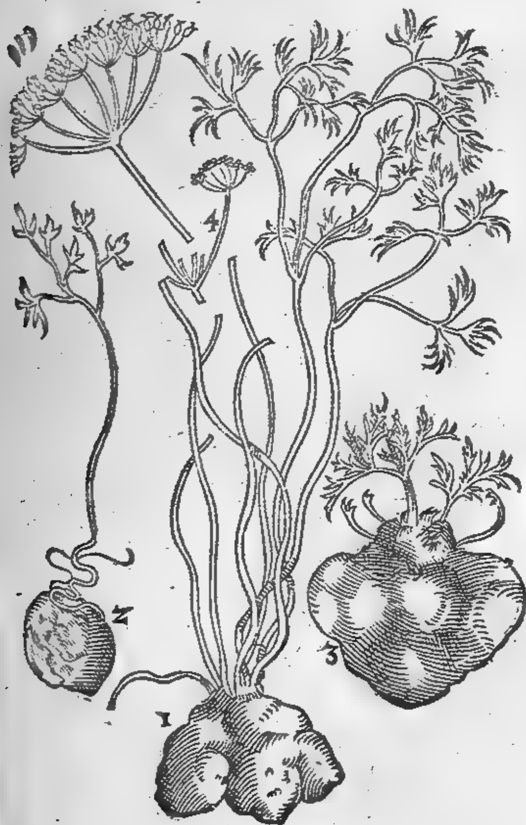
QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Radix pota vrinæ remoratui, eiusque stillicidio auxiliatur. Item renum, tum calculis, tum doloribus. Eadem stomachi inflationes discutit. Medetur suspiriosis, & ægrè spirantibus, omnibusque in vniuersum morbis, quos pituita excitauerit. Radicum siccarum puluis vtiliter inspergitur comitialium cibis.

OENAN-

OENANTHE, Bulbocastanum, Tralliani, Græcis, Οἰνάνθη. Italis, *Enante*. Germanis, Erd Kesten.

OENANTHE I.

FORMA.

Folia habet pastinacæ, florem candidum, caulem crassum, palmi altitudine, semen atriplicis. Radicem magnam, in multa rotunda capitula extuberantem. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in petris. *Bulbocastanum agris innascitur.* DIOSC.

QVALITATES, ET VIRES.

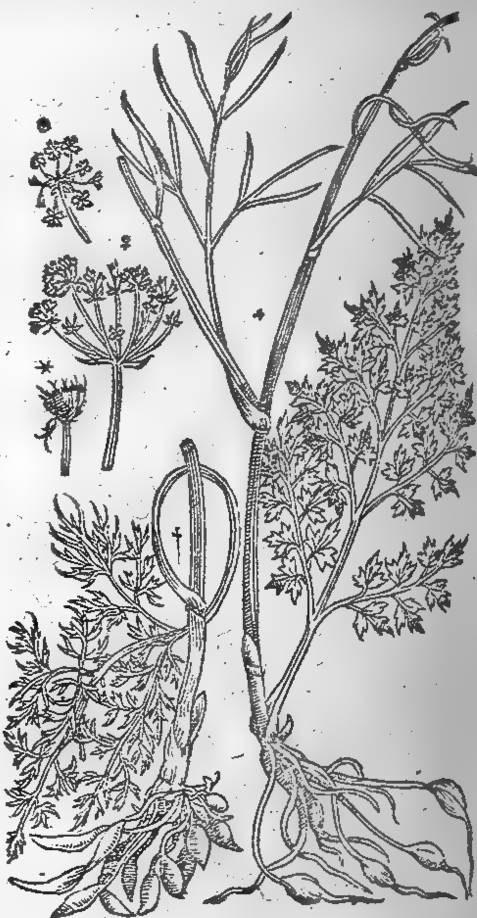
Semen, caulis, & folia cum mulso vino pota, secundas eijciunt. Radix ex vino vrinę stillicidio conuenit. *Idem.*

APPENDIX.

Si huic plantæ caules inessent crassi, assererem profectò legitimum esse Oenanthe.

OENANTHE secundum. Italis, *Filipendola seconda.*

OENANTHE II. ET III.

FORMA.

Matth. Folijs est pyrethri, aut pastinacæ syluestris non absimilibus, caule fœniculaceo, qui vmbellas in summitate gerat, è ramis dependentes. Radicibus per omnia filipendulæ similibus.

LOCVS.

Idem. Prouenit in collibus, & locis à Sole illustratis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Creditur ijsdem esse viribus, quibus filipendulam præstare diximus.

OENANTHE TERTIVM.

Matth. Folia promit Gingidij, caulem fœniculaceum striatumq; è cuius ramis vmbellæ oriuntur candidæ, Radicibus numerosis filipendulæ similibus, sed vegetioribus globulis.

LOCVS.

Idem. Nascitur in amœnis tractibus & in montibus.

QVALITATES ET VIRES.

Idem. Nihil differt suis viribus à præscriptis.

OENANTHE aquatica, repens. Italis, *Filipendola serpeggiante.*

OENANTHE IIII.

B

FORMA.

Herba est humi serpens, folijs tertij ferè similibus, exilioribus tamen, & magis laciniatis, caule sinuoso, striatoque. Capitulis in summitate hirsutis, in quibus semen. Radices mittit plures, rapunculi ferè effigie, non solum in ima caulis parte, sed etiam in ramis, qui humi serpentes, radices quoq; faciunt. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in incultis locis. *Matth.* *In paludibus sponte nascitur sine radicum tuberculis, has enim in hortos translata aut in aridam deplantata sibi demum adsciscit.*

QVALITATES, ET VIRES.

Et si nihil certi de eius viribus, nobis constet: putamus tamen à cæteris Filipendulis non multum differre. *Idem.*

APPENDIX.

Oenanthe, has plantas, ideo appellare libuit, quòd ita Filipendulam, cuius sunt species, vulgares vocent. Atqui re vera nec œnanthe sunt, nec eius species.

CONYZA, Græcis, Κονύζα. Italis, *Coniza, seu pulicaria.* Germanis, Geel Müntz Hispanis, *Attadegua.* Gallis, *Herbe aux puces.*

CONYZA.

GENERA.

DIOSC. Tria eius habentur genera, maius, minus, & medium. * inueniuntur etiam plura, & nos quartum adiecimus.*

FORMA MAIORIS.

Idem. Folijs est oliuæ similibus, latioribus tamen, & frutice altiori, graui odore, hirsutis, pinguibus, caule binum cubitorum, flore fragili, lutei coloris, qui in pappum abit. Radicibus superuacuis.

LOCVS.

Matth. Nascitur in campestribus, in collibus, & amœnis locis.

QVALITATES.

Gal.7. sim. me. Conyza maior, & minor adsimilis sunt tum temperaturæ, tum facultatis. Gustui amaræ, & acris. Excalfaciuntque admodum luculenter, adeo vt tertij sint ordinis excalfacientium, & desiccantium.

VIRES.

DIOSC. Frutex totus suffitu, substratuq; serpentes fugat, culices abigit & pulices necat. Folia conuenienter illinuntur serpentium plagis, tuberculis, ac vulneribus. Flores, & folia cum vino ad menses, partusq; eijciendos bibuntur. Item contra vrinæ stillicidia. Arquatum morbum, & tormina, comitiales pota ex aceto adiuuant. Decoctum in desessionibus vuluæ affectibus medetur, impositus succus abortum facit. Herba ex oleo efficaciter horroribus oblinitur.

CONYZA minor, Græcis, Κονύζα μικρά. Italis, *Coniza minore.*

CONYZA MINOR.

FORMA.

Folijs prouenit alterius angustioribus, frutice breuiori, pedali longitudine, & odore quidem præstantiori, cætera verò maiori similia habet.

LOCVS.

Prouenit secus itinera, in campestribus, & in amœnis.

QVALITATES, ET VIRES.

Adsimilis cum maiori est temperaturæ: quinetiam facultatis. *Galen.* DIOSC.

CONYZA tertia, Græcis, Κονύζα τρίτη. Italis, *Coniza terza*. Germanis, Geel Müntz.

CONYZA TERTIA.

FORMA.

DIOSC. Caule est crassiore, & molliore, folijs mediæ inter maiorem, & minorem, amplitudinis, minime pinguis, multo tamen grauioris odoris, & iucundioris.

LOCVS.

DIOSC. Prouenit humectis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. *Matth.* Potest omnia quæ priores, sed imbecillius operatur. Peculiariter autem auxiliatur siccæ farina dysentericis, si quotidie drachmæ duæ propinentur ex vino rubro austero.

*CONYZA QVARTA.

FORMA.

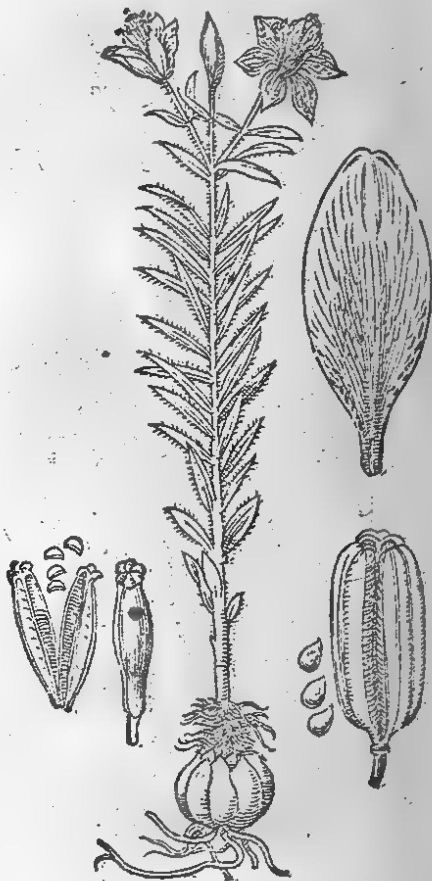
Rubicundum profert caulem è radice tenui alba, qui folijs angustis, aliquantum pilosis, in acumen desinentibus, & parum incisis, vestitur. In summo aliquot ramuli sustinent flores luteos, præcedenti similes quibus proculdubio etiam papposum semen respondet.*

LOCVS.

Nascitur in pratis.

HEMEROCALLIS, Græcis, Ἡμεροκαλλὶς. Italis, *Hemerocalle, & Giglio saluatico*. Germanis, Heydnisch lilien. Hispanis, *Lirio amarilho*. Gallis, *Lis iaune*.

HEMEROCALLIS.

FORMA.

DIOSC. Folium, & caulem habet Lilij, herbacei coloris, vt porrum. Flores in caule per singulos exortus terni, aut quaterni erumpunt lilij diuisura, quoties dehiscere cœperunt, colore per quàm pallido. Radix magna est, atq; bulbosa.

LOCVS.

Matth. Prouenit in segetibus, & campestribus inter vepres.

QVALITATES.

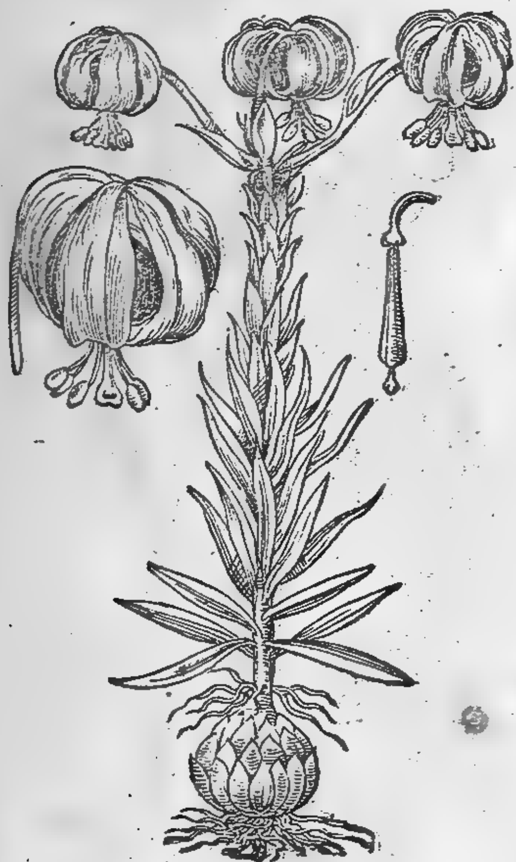
Gale. 6. simp. mè. Hemerocallis radicem habet lilij radici similem, non figura tantum, sed & viribus. prodest non secus atque illa igni ambustis, quippe quæ leuiter digerentem facultatem habeat, & cum hoc repulsorium quiddam.

VIRES.

DIOSC. Pota radix, aut cum melle, & lana in pesso supposita, aquam educit, & sanguinem. Folia trita mammarum inflammationes à partu contractas, oculorumque collectiones mitigat. Radix, & folia igni ambustis vtiliter illinuntur.

HEMEROCALLIS altera, Italis, *Giglio saluatico secondo.* Germanis, Türckisch Goldwurtz.

HEMEROCALLIS ALTERA.

FORMA.

Alteram facie æmulatur, sed radicem habet, quæ pluribus, & paruis coagmentatur bulbis. quin etiam flores profert Martagi modo repandos, prioris hemerocallis colore, vt eius imago quam hic adiecimus palam demonstrat. *Matth.*

LOCVS.

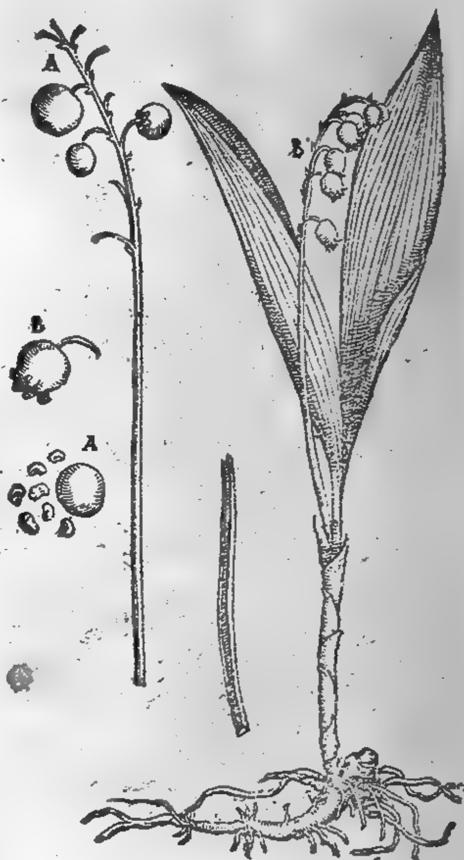
Prouenit in montibus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Eadem præstare possunt, tum radix, cum folia, quæ prior.

LILIVM conuallium, Italis, *Lilio conuallio*. Germanis, Meyenblümlin. Gallis, *Muguet*.

LILIVM CONVALLIVM.

FORMA.

Matth. Folia profert, quadantenus plantaginis effigie, sed tenuiora, læuia, neruisque carentia, cauliculos iunceos, triangulares, tenues, ac molles, obsequiososque, in quibus flores exeunt plures balaustij, aut arbuti florum effigie: odore eximio, & per quam iucundo, è quibus baccæ enascuntur virides, quę per maturitatem rufescunt. Radices demittit laxas, longas, fibris, capillamentisq; refertas, nullis adiacentibus bulbis.

LOCVS.

Idem. Nascitur in montibus, & in eorum conuallibus.

QVALITATES.

Idem. Flores excalfaciunt, attenuant, digerunt, prouocant.

VIRES.

Idem. Aiunt iuuare cor, atque cerebrum, ac omnes principes facultates. Idcirco resolutis, comitialibus, conuulsis, vertiginosis, veternosisque, animi deliquio laborantibus, & cordis pulsatione affectis inhibent. Item ægrè parturientibus stillatitiam florum aquam vtiliter potandam censent, & oculorum inflammationes eandem sanare putant.

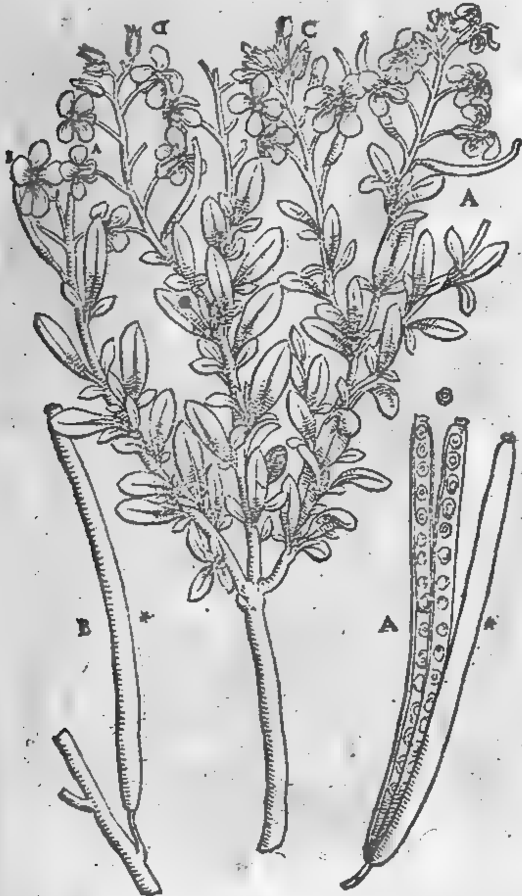
CENSVRA.

Qui Lilium conuallium Ephemerum alterum faciunt, ijs mens sana non est.

LEV-

LEVCOIVM, Græcis, Λευκόϊον. Mauritanis, *Keiri, Cheiri, siue Alcheiri.* Italis, *Viola bianca, & pauonazza.* Germ. Rot/Braun/vnd weiß Veil. Hisp. *Violetas amarilhas, & violetas blanquas.* Gallis, *Violers rouges, blanches, seu Violetz.*

LEVCOIVM ALBVM, ET PVRPVREVM.

GENERA.

Tria Leucoij visuntur genera, nempe Album, Purpureum, & Aureum. *Matth.*

FORMA.

Prosiliunt omnia genera cubitali altitudine, ramosa, fruticosaq;, caulibus brassicę exilioribus, sed foliorũ facie variant. *Matth.* Namq; tametsi omnibus folia sunt oblõga, id tamen q luteis exit floribus, folijs est longioribus, numerosioribus, viridioribus, ac magis in acutum desinentibus. Cætera verò nempe album, & purpureum folia gerunt breuiora, latiora, & minime mucronata, quinetiam supernè, inferneq; canescentia.

LOCVS.

Seritur in hortis, & fictilibus ad exornãdas ædium fenestras. *Idem.*

QVALITATES.

Leucoij frutex vniuersus extergẽtem facultatem possidet, ac tenuium est partium, plus tamen flores, & inter hos qui sunt sicciores, magis etiam quã virides: Radices similis quoq; sunt facultatis, nisi quatenus crassioris sunt essentiæ, & magis terrenæ. *Galen. 7. sim. me.*

VIRES.

Sicci flores oculorum cicatrices crassas extenuant, tum menses quoq; decoctum eorum mouet, & secundas, fœtumq; emortuũ elicit, & si bibatur viuum quoq; perimit, & abigens est medicamẽtum. Est enim id vt si q aliud amarum. Sic decoctũ eius si non merũ fuerit, sed aqua mistum vteri phlegmonas perfusum sanat. potissimũ quę diuturno tempore ad scirrhi modũ induruere, sic cum cerato vlcera ægrè ad cicatricẽ peruenientia curat. Sunt verò etiã q cum melle ad oris vlcera adhibeant. Semẽ quoq; ijsdẽ facultatib⁹ pręstat. Radices ex aceto illitæ lienes induratos sanant. Quinetiam phlegmonas in articulis induratas.

LEV-

LEVCOIVM aureum, Græcis, Λευκόϊον ὠχρόν. Italis, *Viola gialla.* Germanis, Gelb Negel Veil.

LECOIVM AVREVM.

FORMA.

Matth. Folijs est longioribus, numerosiorib⁹, viridioribus, & magis in acutum desinentibus. Flores edit luteos, odoratosque.

LOCVS.

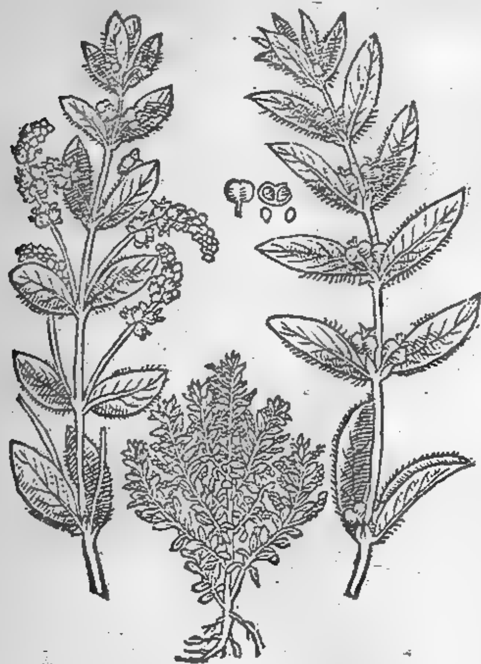
Idem. Seritur passim in hortis, & fictilibus.

QVALITATES ET VIRES.

DIOSC. Præstat ea omnia, quæ cætera genera, sed longè valentius. Ideoque præcipui est in medicina vsus.

PHYLLVM, Græcis, φύλλον. Germanis, Welsch Bingelkraut.

PHYLLVM.

GENERA.

Duum est generum, θηλυγόνον, DIOSC. καὶ ἀρρενογόνον.

FORMA.

Telygonon prouenit musci DIOSC. modo, folio oleæ, sed colore magis herbaceo, caule tenui, breui radice exili, florem album profert, semen papaueris maiusculum. Arrhenogonum verò cætera huic simile habet, solo fructu distat, habet enim racemosum quiddam deflorentibus oleis non dissimile.

LOCVS.

In saxosis nascitur. *Idem.*

VIRES.

Arrhenogonon pota masculini sexus partus, vt telygonum fœminei, facere proditur.

TESTI-

TESTICVLVS, Græcis, ὄρχις, & ἀῤῥενογόνον. Mauritanis, *Chasi*, *Alchelb*. Italis *Testicolo di cane*. Officinis, *Testiculi vulpis*. Germanis, Knabenkraut. Hispan. *Coyon de perro*. Gallis, *Coullon de Chien*.

GENERA.

Duo tantum genera Dioscoridi recensentur. Sed re vera plura passim spectantur, vt ex iconibus hic seriatim appictis palam fiet.

TESTICVLVS.

FORMA.

DIOSC. Is qui Cynosorchis dicitur folijs exit circa caulem, & ima eius parte in terra striatis Oleæ molli similibus, longioribus, angustioribus, læuibus, caule dodrantali, floribus purpureis, radice oblonga oliuæ modo, angusta, duplici ordine, superiore quę plenior est, inferiore quę mollior, & rugosior. Alter verò Serapias appellatus, folijs est porri, latioribus, oblongis, pinguibus ex alarum sinu inflexis, caule palmeo, floribus planè purpureis. Radice testiculis simile.

LOCVS.

DIOSC. Nascit in petrosis, & sabuletis.

QVALITATES.

Gale. 8. simp. me. Cynosorchi viş inest humida, & calida, ac gustātibus dulcior apparet. Cæterum maior radix multam videtur habere humiditatem excrementitiam, & flatuosam. Altera verò, minor videlicet, contra admodum elaborata est, ita vt eius temperamentum ad calidius, & siccius vergat. Orchis verò, quem & Serapida nuncupant, sicciorem facultatem obtinet, quàm vt primi ordinis haberi mereatur.

VIRES.

DIOSC. Eduntur Cynosorchis radices coctæ, vt bulbi, ex quibus si maiores edūt viri, mares generare dicuntur, si minorem fœminæ, alterū sexum. Illius verò radix qui Serapias appellatur, illita tumores discutit, vlcera purgat, & serpere eadem non patitur, abolet fistulas, & illitu inflammationes delet. Aridę radices nomas inhibent, sanantq; putredines, & oris vlcera cacoethe. Aluum sistunt è vino potæ. De hac eadem, quæ de Cynosorchi produntur.

TESTICVLI SPECIES II. ET III.

FORMA.

Secundi, tertijq́; Testiculi forma ex duabus his imaginibus circunscribi potest. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in pratis montium, collibus, & herbosis pascuis. *Idem.*

VIRES.

Vires cum cæteris vniformes habet.

TESTICVLI SPECIES IIII.

FORMA.

Matth. Ex hac imagine facile quispiam quarti testiculi formam concipiet.

LOCVS.

Idem. Nascitur in montibus, & præsertim in pratis.

VIRES.

Idem. Vires illi eædem sunt quæ & cæteris.

TESTICULI SPECIES V.

FORMA.

Folia gerit plantagini proxima, gemina, supernè striata, caulé dodrantalem, glabrum, leuemq́;, flores spicatos, candidos, odore longe suauissimo, radices (vt cæteri) duas oleæ magnitudine, longiusculas, nonnihil hirsutas.

LOCVS.

Prouenit in syluis & vallibus, & locis syluestribus, herboso solo.

VIRES.

Ea omnia potest, quæ cætera genera.

PALMA Christi maior. Italis, *Palma di Christo maggiore.* Germ. Händlinwurz.

PALMA CHRISTI MAIOR.

GENERA.

Duum est generum, Alterum maius, Alterum minus.

FORMA MAIORIS.

Matth. Maius folia habet allij, latiora, nigris infecta maculis, caulem rotundum, læuem, florem spicatum, varium, in purpura albicantem, odore non ingrato. Radices duas, quæ sanè caninos testiculos referrent, nisi processibus quibusdam, quasi digitis humanam manum exprimere viderentur.

LOCVS.

Idem. Nascitur in montibus, potissimum in pratis, & herbosis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Ea omnia præstat, quæ canini Testiculi. Peculiariter autem radices potæ crassa corporis excrementa pellunt, faciemq; detergunt. Dantur maniacis magno iuuamento, quin & in neruorum affectibus. Semen drachmæ pondere in vino potum comitialibus conuenit. *Nicolaus Florentinus.* Febrem quoque quartanam curant radices duarum drachmarum pondere haustæ.

PALMA

PALMA Christi minor. Italis, *Palma di Christo minore*. Germanis, Brendlin.

PALMA CHRISTI MINOR.

FORMA.

Folijs constat croci, caule dodrantali, iunceo, læuiq;, in cuius cacumine flos emicat purpureus amaranthi æmulus, saturatiori tamen purpura splendens, qui recens odorem quàm suauissimum spirat. *Matth.*

LOCVS.

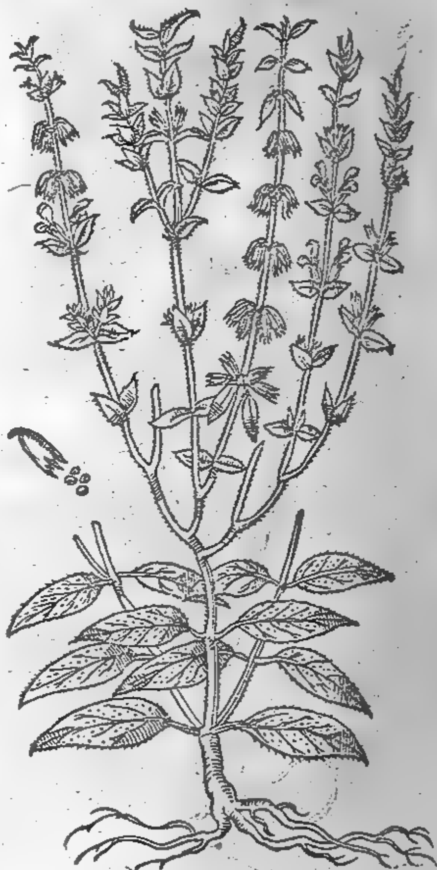
Nascitur in pratis altorum montium. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Florum exiccatorum puluis datur vtiliter potandum dysentericis, ex aqua in qua ferrum extinctũ fuerit. Idem totius plantæ stillatitiam aquam præstare aiunt. *Idem.*

HORMINVM, Ὅρμινον. Italis, *Horminio*. Germ. Welsch Tag vnd Nacht.

HORMINVM.

GENERA.

DIOSC. Horminum duplex habetur, domesticum & syluestre.

FORMA DOMESTICI.

DIOSC. Planta est folijs marrubio similis, sed maioribus, caule semicubitali, quadrangulo, circa quem eminentiæ siliquis similes prodeunt, quæ ad radicem spectant. *Matth.* Flores edit in caule secundum folia per interualla prodeuntes purpureo colore, in quibus diuersum semen concluditur.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Semen ad venerem stimulandam bibi cum vino volunt. Purgat cum melle argemas, alburginesq;. Illitum ex aqua tumores discutit, eo etiam aculei ex corpore extrahuntur. Idem effectus est illitæ herbæ.

HORMI-

NOMINA.

HORMINVM ſylueſtre, Græcis, Ὅρμινον ἄγριον. Italis, *Horminio ſaluatico.* Germ. Wilder Scharlach/Wilde Salbey.

HORMINVM SYLVESTRE.

FORMA.

Folio eſt Saluiæ ferè ſimili, caule ſeſquipedali, aſpero, quadrangulo, ſubhirſuto, ſtriatoq́;, flore ſaluiæ, purpuraſcente, ſiliquis numeroſis in humum reflexis, in quibus ſemen rotundum, fuſco colore. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in campeſtribus, in pratis, ſecus itinera, & herboſis locis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Eadem omnia præſtat, quæ de domeſtico ſcribuntur. *Idem.*

SCLAREA, Italis, *Sclarea, Scarleggia, seu herba di san Giouanni. quibusdam Matrisaluia.* Germanis, Scharlach. Gallis, *Orual, seu Toutebonne.*

SCLAREA.

FORMA.

Matth. Folijs exit hormino quadruplo maioribus, ac latioribus, subasperis, crispis, humi accubantibus, caule sesquipedali, & quandoq; maiori, hirsuto, firmo, quadrangulo, à cuius medio plures oriuntur rami, in quibus spicati exeunt flores subpurpurei, odore eximio, & quadam cum grauitate iucundo, ex his calyculi oriuntur, in quibus habetur semen nigrum pellucidum, ac rotundũ. Radice nititur multifida subnigricante.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis, & viridarijs.

FACVLTATES.

Idem. Excalfacit, attenuat, discutit, aperit, resoluit.

VIRES.

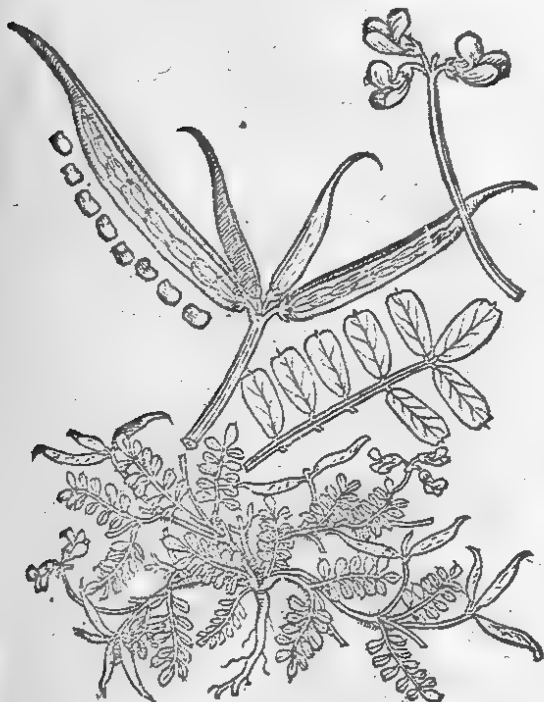
Idem. Folia ex aceto imposita, panos per se, vel cum melle discutit. Item foruncnlos antea quam acuminentur. Italæ mulieres seminis granum oculis caligantibus intromittunt, nec inde auferunt nisi caligine soluta.

APPENDIX.

Idem. Sclarea & si Dioscoridis Horminum non est, ego tamen Horminum maius, aut odoratum appellauerim.

SECVRIDACA, Græcis, Ἡδύσαρον. Vnguentarijs, *Pelecinum.* Italis, *Securidaca.* Germanis, Groß Peltschen.

SECVRIDACA MAIOR.

GENERA.

Duum est generum, Alterum maius, Alterum minus. *Matth.*

FORMA MAIORIS.

Folijs exit ciceris, vndecim ex vno processu erumpentibus, cauliculos edit tenues, lentosq́;, floribus diluto colore, purpurascentibus vt in piso, sed minoribus. Siliquas habet quadamtenus falcatas, pressas, adunco cacumine, in quibus rufum concluditur semen ancipitis securis effigie. Vnde illi nomen. amaro sapore. Radice vnica nititur, paucis adnatis fibris. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in segetibus, & hordeis. DIOSC.

QVALITATES.

Hedysari semen colore rufum est, vtrinque anceps, vti securis. Amarum, & subacerbum apparet. *Gal. 6. simp. me.*

VIRES.

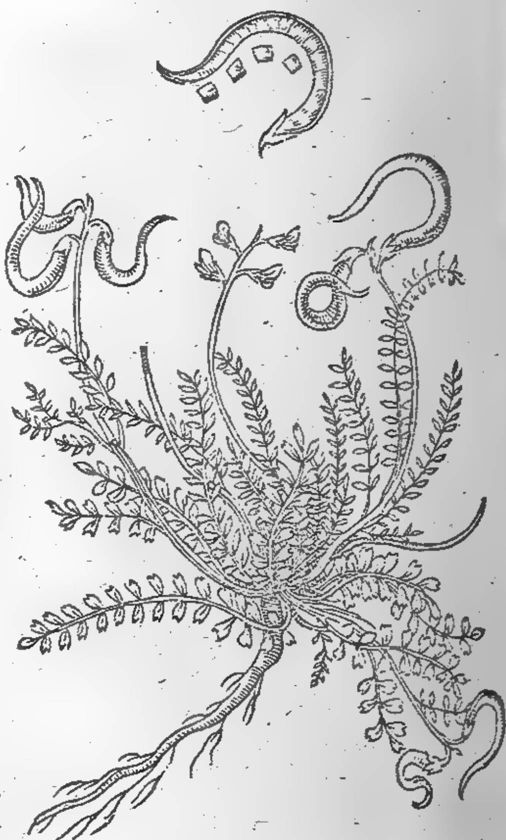
Semen haustum stomacho vtile, cum melle ante coitum subditum concipiendi spem adimit. Additur in Antidotis. Viscerum obstructiones expurgat. Idem præstant totius fruticis ramuli. DIOSC. *Gal. ibid.*

SECVRIDACA minor, Græcis, *ἡδύσαρον μικρὸν*. Italis, *Securidaca minore*. Germanis, Klein Peltschen.

FORMA.

Matth. Maiori ferè adsimilis est, folia tamen minora spectantur, numerosiora, & in cacumine retusa. Quin etiam & caules, & rami & cæteræ quotquot sunt partes minores habentur. Flores edit alteri haud absimiles, sed pusillos, è quibus cornicula proueniunt rotunda, incurua, acuminato cacumine, quæ per maturitatem rufescunt. Semen in his contentum alteri simile est, sed minus, ac tenuius.

SECVRIDACA MINOR.

LOCVS.

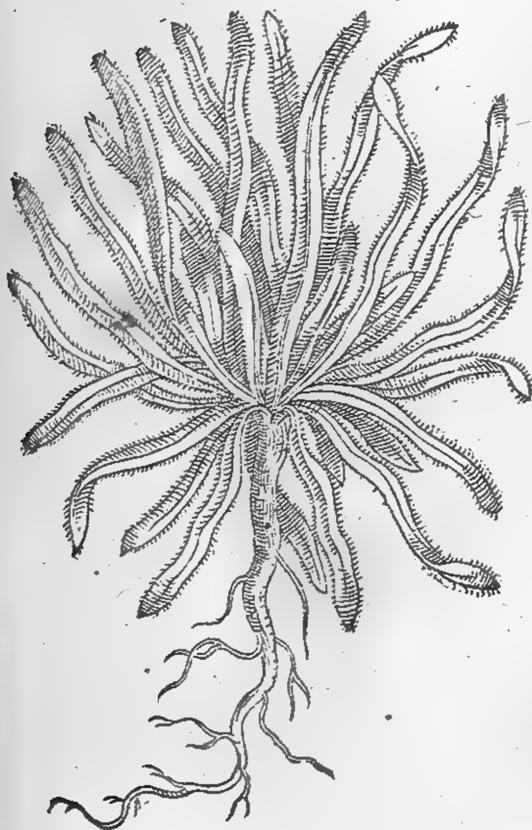
Idem. Nascitur & ipsa inter segetes in agris.

QVALITATES, ET VIRES.

Ea omnia, quæ maiori asscribuntur, ea quoq; in minori reperiuntur.

ONOSMA, Græcis, ὄνοσμα. Italis, *Onosma.*

ONOSMA.

FORMA.

Oblonga folia habet, anchusę modo, lõgitudine quatuor digitorum, & vnius latitudine, mollia, in terra iacentia, sine caule, sine semine, sine flore. Radice nititur oblonga, tenui, infirma, rubescente. DIOSC.

LOCVS.

Gignitur in asperis. *Idem.*

QVALITATES.

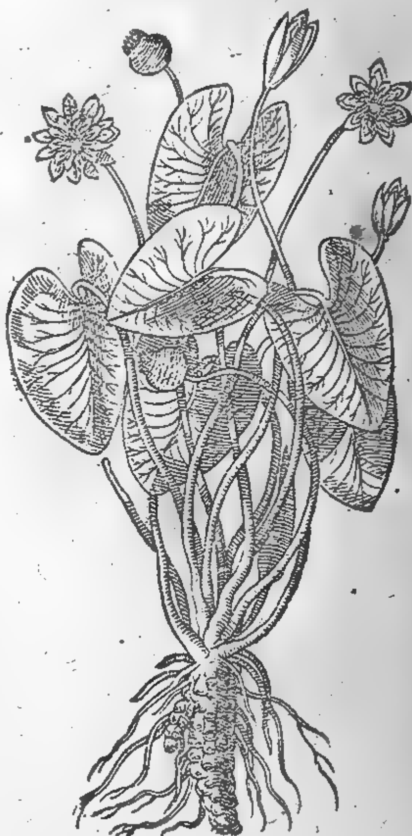
Onosma ex acri & amara constat substantia. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Folia ex vino pota partus extrahunt. Prægnãs si eam supergradiatur abortum facere dicitur. DIOSC.

NYMPHÆA, Græcis, Νυμφαία. Mauritanis, *Nilofar, seu Nilufar.* Barb. *Nenufar.* Italis, *Nimphea.* Germanis, Weiß Seeblumen/& Haarwurtz. Hispanis, *Escudetes del rio, & Higos del rio.* Gallis, *Blanc de eau, siue Lunet de eau, siue Lu de stagn.*

NYMPHÆA ALBA.

GENERA.

Matth. Tria eius habẽtur genera, duo magna, alterum quidẽ album, alterum Luteum, & tertiũ, quod paruũ appellatur.

FORMA ALBÆ.

DIOSC. Folijs est fabæ Ægyptiæ, minoribus, & longioribus, alijs in summa aqua, alijs demersis, pluribus ex eadem radice prodeuntibus. Flore albo, Lilio simili, & in medio crocos habente, cũ defloruerit, vt rotundum malum, aut papaueris caput extuberat, nigro semine, denso, & lato, lẽti gustus. Caulis est leuis, niger, minimè crassus, Ægyptiæ fabæ cognatus. Radix nigra, crassa, scabra, clauæ similis.

LOCVS.

Idem. Nascitur in paludibus, & stagnantibus aquis.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Nymphææ tum radix, tum semen desiccãdi vim habet, citra morsum. Porrò nonnullam etiam abstergendi vim obtinet.

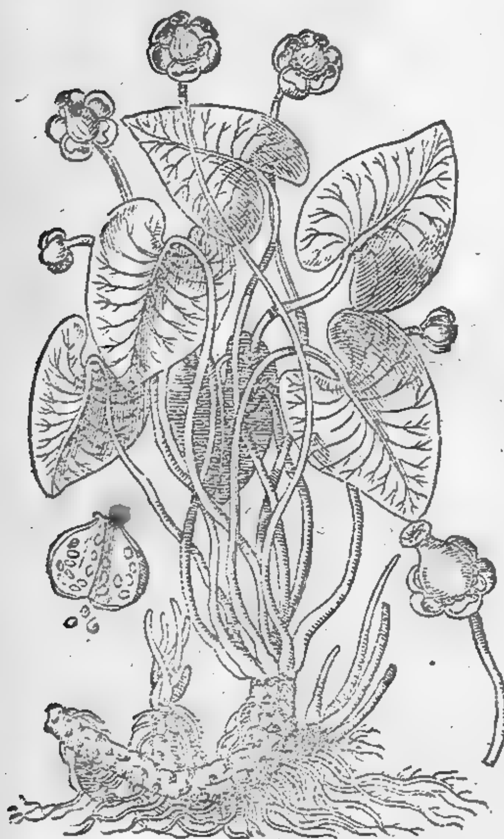
VIRES.

DIOSC. Sicca cum vino pota cæliacis, dysentericisque auxiliatur, & Lienem absumit. Radix stomachi, & vesicæ doloribus illinitur, vitiliges ex aqua emendat, imposita cum pice alopecijs medetur. Eadem cõtra veneris insomnia bibitur.

Matth. Paratur è floribus oleum ipsis in eo insolatis, quo vtuntur medici, vbi refrigerare ac humectare sit opus. Soporiferi enim quidpiam illi inest, folia recentia renibus admota seminis profluuia sistunt.

NYMPHÆA altera, Græcis, Νυμφαία ἑτέρα. Italis, *Nimphea gialla:* Germanis, Gelb Seeblumen.

NYMPHÆA LVTEA.

FORMA.

Folijs est antedictæ, radice alba, scabra, flore luteo, nitente rosæ simili. DIOSC.

LOCVS.

Prouenit & hæc in stagnis, lacubus, & paludibus. *Matth.*

QVALITATES.

Desiccandi vim habet tum semẽ, tum radix citra omnem morsum, & nonnihil abstergunt. *Gal. li. 8. simp. me.*

VIRES.

Huius semen & radix, contra fœminarum profluuia efficaciter ex vino nigro bibuntur., cætera cum altera paria sunt. Attamen huius radix ad mulierum profluuia imbecillior. DIOSC. *Gal.*

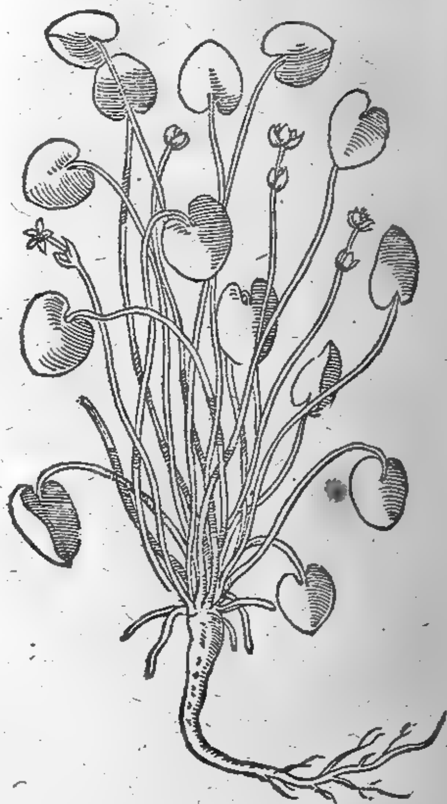
CENSVRA.

Qui putãt Arabum, & Græcorum Nympheas diuersas esse plantas, proculdubio hallucinantur.

NYMPHÆA

NYMPHÆA parua, Græcis, Νυμφαία μικρὰ. Italis, *Nimphea piccola*. Germanis, Klein Seeblum.

NYMPHÆA PARVA.

FORMA.

Matth. Folijs est aliarum facie similibus, sed brassicæ marinæ paulò maioribus. Flore candido, capitulis exiguis, vt in cappari, semine intus papaueris magnitudine.

LOCVS.

Idem. Nascitur in Lacubus, & paludibus, circa eorum litora, in aqua tamen, nec alibi eam videre licuit, præterquam in Boëmia.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Imbecillioribus longè viribus est, quàm cætera de quibus diximus.

*NYMPHÆA parua alia.

FORMA.

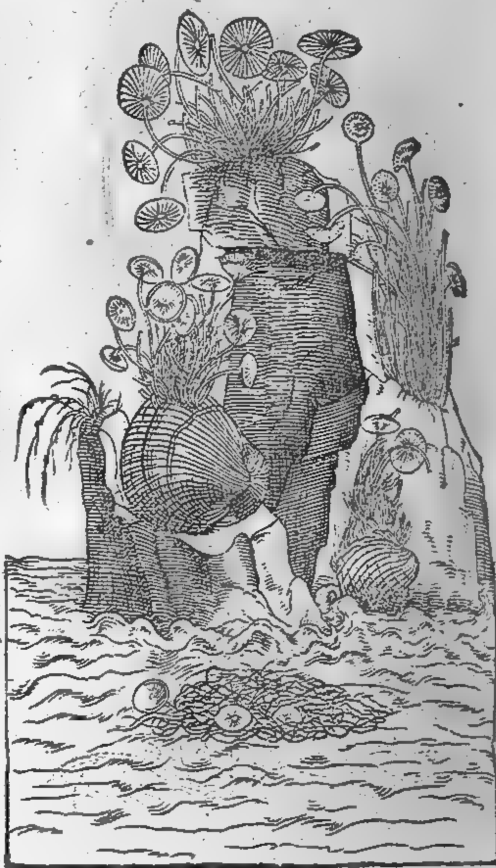
Folijs est circinitatæ rotunditatis, subtilissimis, prodeuntibus è radice longa duos digitos, inferius recurua, colore partim viridi, partim sublutea, superius præsertim, nodis quibusdam protuberantibus, inęqualiter cõpacta, quorum singulis in medio nigricantia duo puncta insunt, à fibris quæ deciderunt, relictæ, enascuntur ab hac fibræ complures, albæ, crassiusculæ, spõgiosæ ad octo digitorum longitudinem, sapore nullo insignes. Florẽ non vidi.

LOCVS.

Nascitur in Heluetia sub Suamedinga pago.*

ANDROSACES, Græcis, ἀνδρόσακες. Italis, *Androsace*.

ANDROSACES.

FORMA.

DIOSC. Androsaces herba est amara, tenues spargens iuncos, sine folijs, folliculos in capitibus habens, in quibus semen continetur.

LOCVS.

Idem. Gignitur in Syriæ maritimis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Androsaces humida, & acris herba est.

VIRES.

DIOSC. Ea drachmis duabus ex vino pota hydropicis copiosam vrinam ciet: eũdem effectum præstat, & semen potũ, & herbæ decoctum: podagris vtiliter illinitur.

ANDROSACES ALTERA.

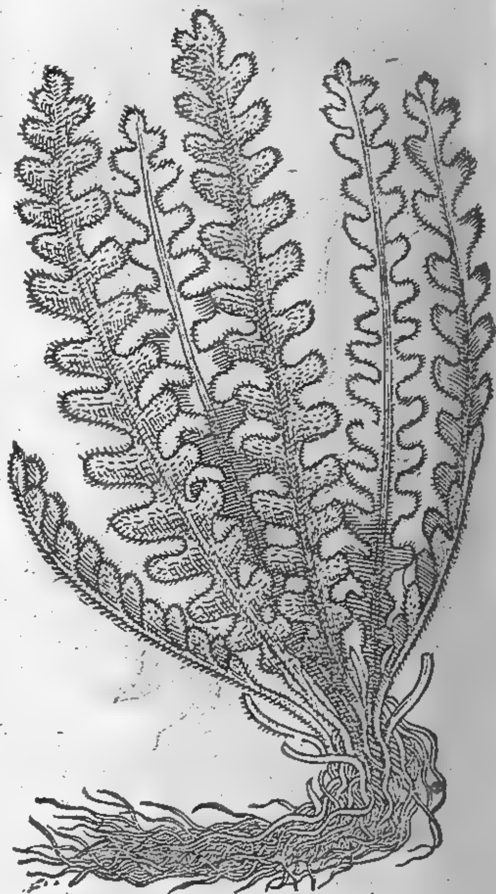

Sunt qui putent hanc plantam Androſacem legitimã eſſe, quod è Syriæ maritimis allatam ſciant. Verùm cùm folia in ſummitate gerat, non poſſum ego facilè eorum ſubſcribere placitis, eam tamen hic excudi curauimus, vt aliorum quoque ſit iudicium. Matt

ASPLENVM,

ASPLENVM, quod Scolopendrium aliqui vocant, Græcis, ἄσπληνον. Maurita, *Scolofendrion, siue Sculufendrium.* Officinis, *Cetrach.* Italis, *Aspleno, & Cetrach, seu herba indorata.* Hispanis, *Doradilha.* Gallis, *Cetrach.*

ASPLENVM.

FORMA.

DIOSC. Folijs est multis scolopendræ animali similibus, ab radice vna prodeuntibus, nec caulem, nec florē, nec semen habet. Folia polypodij modo diuiduntur, subterflauescentia, hirsutaq;, supernè viridia.

LOCVS.

DIOSC. *Matth.* Nascitur in parietibus, saxisq; siliceis (oppidorum mœnijs) & opacis.

QVALITATES.

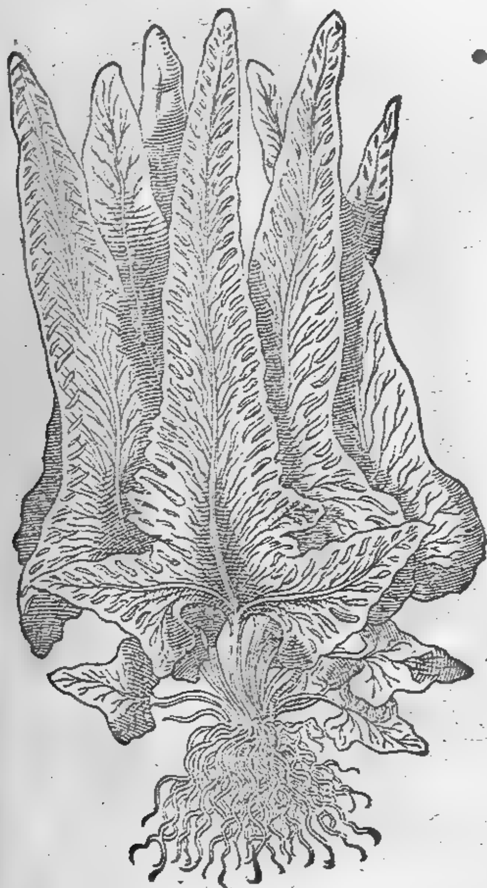
Gal. li. 6. simp. me. Asplenum tenuium quidē partiū, non tamen calida herba est, hac vtiq; ratione, & lapides frangit, & lienes liquat.

VIRES.

DIOSC. Folia in aceto feruefacta, & per dies quadraginta pota, lienem absumunt, quibus etiam contritis, lienem ex vino illini oportet, stranguriæ & regio morbo prodest, singultum sedat. Calculos in vesica comminuit, conceptum adimere creditur per se aut cum Muli liene appensa. Tradunt nocte silente Luna huius rei gratia effodienda. Ponitur in decoctis, quæ ad melancholicos parantur morbos.

HEMIONITIS, Græcis, Ἡμιωνῖτις. Italis, *Hemionite*. Germ. Welsch Hirschzung.

HEMIONITIS.

FORMA.

Folium emittit dracunculi, DIOSC. lunatum, radicibus cohæret multis, tenuibus, nunquam florem, neq; semen, neq; caulem gignit, austero tota planta sapore.

LOCVS.

Nascitur in petrosis. Itaque DIOSC. Rome nasci eum scribunt prope magnum amphitheatrum, quibusdam in ruderibus, aut ædificiorum ruinis.

QVALITATES.

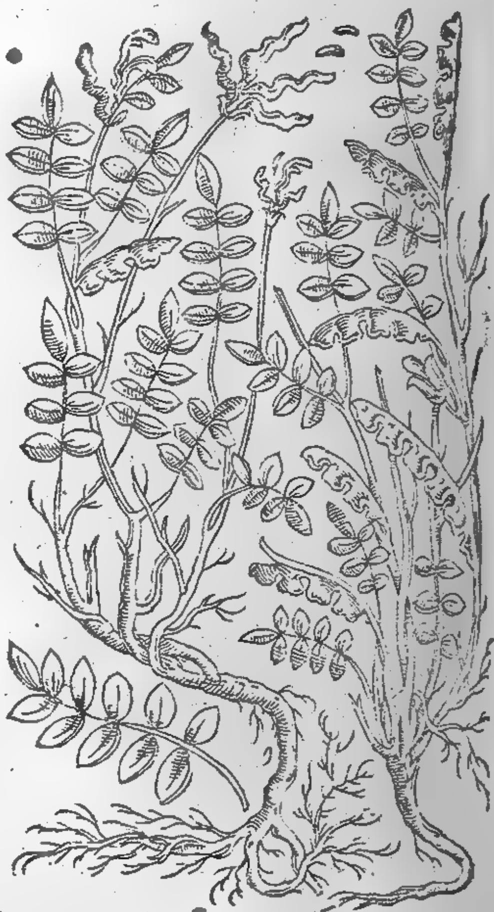
Adstrictionem simul & amaritudinem possidet. *Gal.6. simp. me.*

VIRES.

Ex aceto pota lienem absumit.

Italis, Sferra cauallo, ita appellatur, quòd equis calceos ferreos calcata extrahat, Chymistis Lunaria minor. Quibusdam securidaca etiam nũcupatur.

SFERRA CAVALLO.

FORMA.

Matth. Folijs exit minori Securidacæ proximis, pusillis, cordisq; faciem referentibus, incurua secundum longitudinem excurrente linea, pluribus vtrinq; è longo pediculo emergentibus siliquis oblongis, pressis, numerosis, altera parte sinuatis incisuris diuisis, foraminum rotundorum speciem referentibus, prominente vtrinq; orificio. Caules habet angulosos, striatosq; ramulis numerosis refertos, semẽ è siliquis prodit lunatum, bicorne. Vnde apud chymistas Lunariæ nomen adinuenit.

LOCVS.

Idem. Oritur in altis montibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Nullum quod sciam habet in medicina vsum, quamuis non desint herbarij, qui eam in potionibus vulnerum addant. Chymistæ hac tantum ex argento viuo argentum purum fieri fabulantur.

LVNARIA minor, siue Lunaria Botrytis. Italis, *Lunaria del grappolo*. Germanis, Monrauten/Monkraut.

LVNARIA MINOR.

FORMA.

Caule constat simplici, dodrantali, rotundo, lento, gracili, è cuius medio in latus ramusculus exit costæ effigie, cui folia insunt vtrinq; septem, aut plura, lunata, crassa, firmaque brassicæ marinæ modo. flores profert in summitate caulis oxalidis minoris modo, semine rufo, rotundo, in vuæ modum racematim cohærente. *Matth.*

LOCVS.

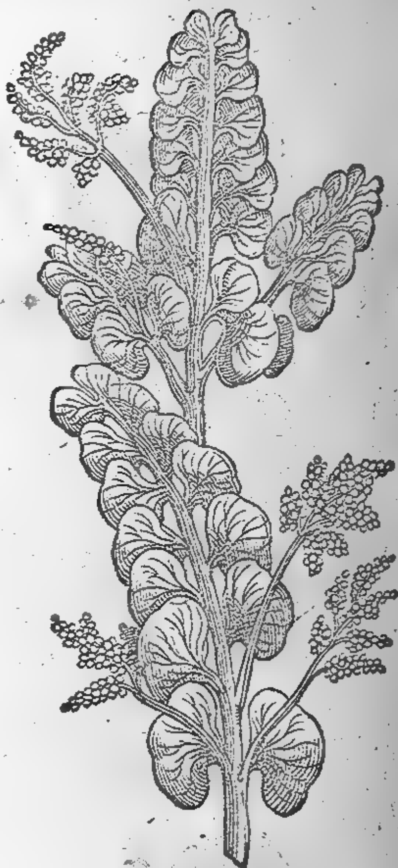
Nascitur in altis montibus herboso loco. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Vulneraria est planta, efficaxq; vulneribus recentibus glutinandis. sanat pota intrinsecas corporis fracturas, & extrinsecas quoq; illita, quare miris celebratur laudibus ad puerorum enterocellas. Datur vtiliter, commodeq; dysentericis, planta tota in puluerem contrita ex vino austero pota. Albas vteri fluxiones supprimit, quemadmodum, & rubentes. *Idem.*

*LVNARIÆ RARIOR SPECIES.

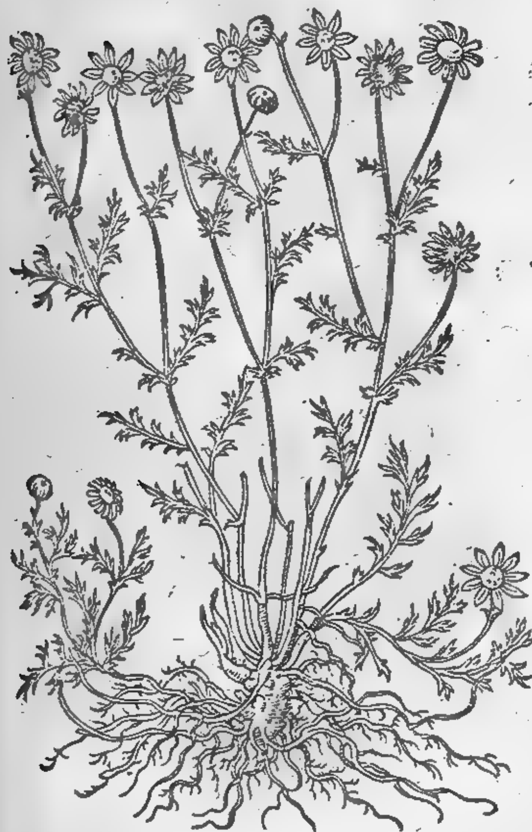
In Anglia quædam ſpecies huius noſtræ Lunariȩ inuenitur quæ pluribus folijs donatur, & nonnunquam pluribus etiam racemulis, quam deliniari iuſſi, vt alijs quoque herbarum inueſtigatoribus hæc varietas innoteſceret.*

CHAMÆ-

CHAMÆMELON, Græcis, Ἄνθεμις. Italis, *Camamilla.* Germanis, Camillen. Hispanis, *ManZanilla.* Gallis, *Camenima, & Camomille.*

ANTHEMIS SIVE CHAMÆMILLA.

FORMA.

Rami sunt illi dodrantales, & sæpe maiores, fruticosi, alis multis, concaui, tenuibus foliolis, paruis, numerosis, rotundis capitulis, floribus in medio aureis, forinsecus orbiculato ambitu candidis, & odoratis. DIOSC.

LOCVS.

Prouenit iuxta semitas in aruis, inter segetes & in pratis. DIOSC.

QVALITATES.

Chamæmelum tenuitate quidem rosę persimile est, calore verò ad olei facultates magis accedens, animali tum familiares, tum temperatas, quapropter lassitudinibus, si quid aliud confert, doloresq; sedat, mitigatque. Præterea tensa remittit, & laxat, quæq; mediocriter dura sunt, emollit, quæque constipata rarefacit, excalfacit, & desiccat ordine primo. *Galen. lib. 4. & 6. simp. me.*

VIRES.

Potu, & insessione menstrua pellit, partus, vrinam, calculosq;, aduersus inflationes, & ilei tormina bibitur. Bilem suffusam expurgat, iocinoris vitia sanat. Eius decocto vesicæ fouentur, & renes in calculi dolore, vrinam ciet, Ægilopis illita medetur, commanducata vlcerum eruptiones in ore sanat. In summa omnibus ferè humani corporis morbis medetur.

*CHAMÆMELVM Romanum flore multiplici.

FORMA.

Multo ſuauius,& Aromaticum quiddam olet,& tenerioribus repit cauliculis, foliolis quoq; breuioribus ornatur, & imprimis floribus cõmendatur adeo denſe ſtipatis foliorum luxuria, vt nonnunquam centrum luteum prorſus operiant.

LOCVS.

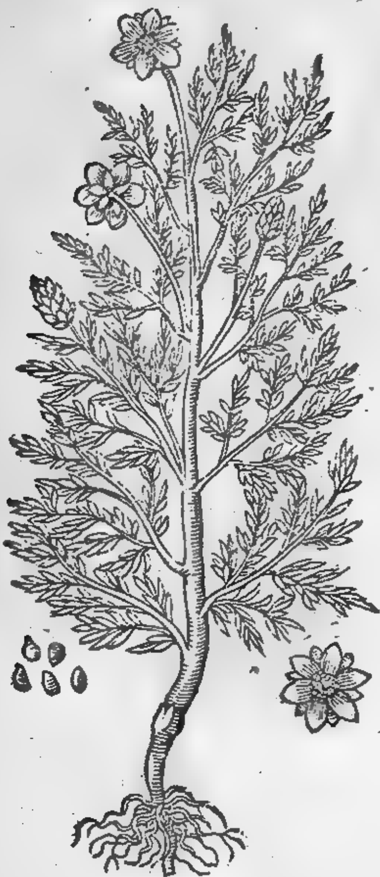
Inſtructiorib⁹ tantum hortis familiaris eſt in Germania. Sed circa Aurelias ſponte naſci quidam referunt.

QVALITATES, ET VIRES.

Præſtantior eſt facultatibus ſuis quam vulgaris, Et præcipue ex huius floribus,ſucco& vino albo ſyrupus conficitur ictero ſplenis & hydropi vtiliſſimus.*

ADONIS, Eranthemon quorundam. Germ. Feldtrößlin/Margrethen Blümlin.

ADONIS.

Sunt qui hanc plantam, quam quidam Virgilij Adonidem vocant, eam Chamæmeli speciem faciant, quę flore purpureo prouenire asserit Dioscorides. Sed proculdubio falluntur, quòd ipsiusmodi Anthemidis flores in medio aureo sint colore, & perambitum, vt in Amello. *Matth.*

* Huius vero flosculi apices quidem luteolos habent sed raros & sæpius nigros circa capitulum fuscum & obscure virens, & folia in rubore splendentia versus medium atra, calix quinis folijs cōstant, quæ & ipsa rubent intrinsecus. caules tenuibus folijs vestiuntur, syluestris nigellæ similioribus quam Chamæmeli vel Anthemidis folijs. Echinatum capitulum efficiunt semina cohęrentia, quę sub finem æstatis delapsa crescunt, perficiunt autem caulem & florem sequenti æstate. Herba subamara est & herbaceum quid redolet. radice nititur gracili, fibrata & lignosa.

LOCVS.

Nascitur in agris tantum, inter segetes, & à quibusdam in hortis colitur.

FACVLTATES.

Eius semina ad frangendum calculum efficacissima sunt.

*ADONIS FLORE PALLIDO.

FORMA.

Præcedenti in cunctis ſimilis eſt, præterquam quod flores pallidos habeat, in medio tamen ſimiliter nigricantes, aut in purpuram vergentes. guſtu etiam reſpondet priori.

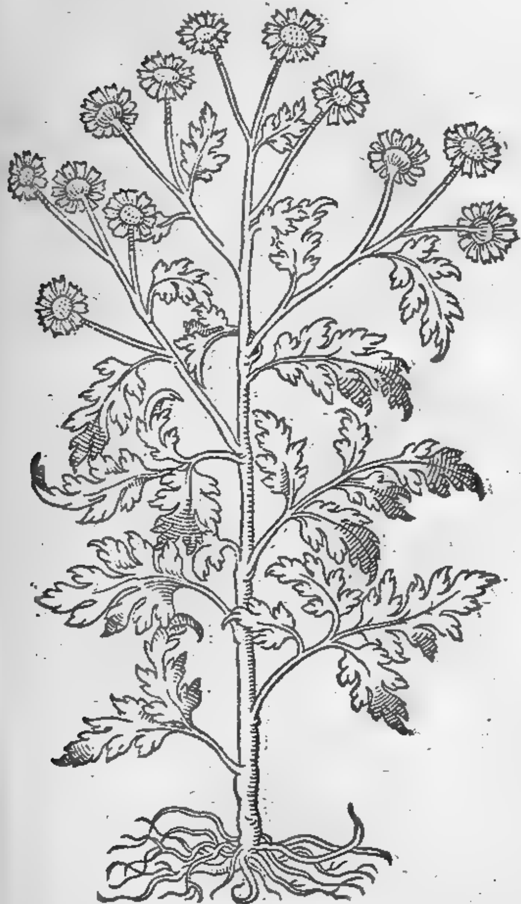
LOCVS.

Naſcitur ijſdem quibus prior, locis.*

PARTHE-

PARTHENIVM, Græcis, παρθένιον. Officinis, *Matricaria.* Italis, *Matricaria, seu Amarella.* Germanis, Mutterkraut/siue Mettram. Gallis, *Matricaire.*

PARTHENIVM.

FORMA.

Folijs exit coriandri, tenuibus, flore per ambitum albo, intus melino, odore subuiroso, sapore amaro. DIOSC.

LOCVS.

Seritur in hortis, ac etiam sponte nascitur. *Matth.*

QVALITATES.

Excalfacit, siccat, aperit, abstergit, prouocat, resoluit, flatus pellit. *Idem.*

VIRES.

Siccatum cum aceto mulso, aut sale potum, non secus atq; epithymum bilem, & pituitā detrahit, suspiriosis prodest, & melancholicis: herba sine floribus pota calculosos, & anhelatores iuuat. Valet decoctum ad insedendum in duritia vuluarum, & inflammationibus. Illinitur sacro igni & in collectionibus cum flore. DIOSC. Epotus succus drachmæ pondere cum saccaro ventris tineas perimit. Illitus, impetigines, alphos, & lentigines emaculat. Peculiariter autem auxiliatur omnibus vteri affectibus, quos flatus, aut pituitosus humor excitauerit: menses ciet, & secūdas. calefit recens super tegula: & irrorata vino ventri illinitur contra vteri dolores. *Matth.*

TANACETVM, siue Athanasia, Italis, *Tanaceto, siue Daneda*. Germanis, Reinfaren.

TANACETVM.

FORMA.

Matth. Folia gerit maioris millefolij æmulis, aliquanto tamen maioribus, amaro sapore, & odore graui, caulibus bicubitalibus, floribus melinis, aureis globulis similib⁹, vmbellatim quadantenus micantibus. Radice nititur vnica com pluribus adnatis fibris.

LOCVS.

Idem. Prouenit in hortis, ac etiã alibi sponte per se nascitur.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, exiccat, abstergit, aperit, flatus pellit.

VIRES.

Idem. Alui, ventriculi, & vteri flatus discutit. Lumbricos pellit, vrinam ciet, & menses, calculos eijcit, obstructiones viscerum aperit.

BVPHTHAL-

BVPHTHALMVM, Græcis, Βούφθαλμον. Latinis, *Oculus bouis*. Italis, *Buphthalmo, siue Occhio di bue*. Arabibus, *Bibar*. Germa. Rinds Aug. Gallis, *Oiel de Beuf*.

BVPHTHALMVM.

FORMA.

Caules emittit tenues, mollesque, folia fœniculi, luteum florem, anthemide maiorem, oculi similitudine, vnde nomen traxit. DIOSC.

LOCVS.

Circa oppida nascitur, & in campestribus. *Idem.*

QVALITATES.

Flores anthemidis floribus simillimi sunt, sed multò illis, tum maiores, tum acriores, proinde & vehementius discutiunt. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Flores cum cerato triti, tumores, duritiasque discutiũt. Aiunt epotam herbam post exitum à balneis, Regio morbo correptis colorem tractu temporis reddere. DIOSC.

*BVPHTHAL-

*BVPHTHALMVM flore purpurascente.

FORMA.

Hęc eadem cum priore est, in eo autem differt, quòd flores huius foliosa à parte externa vel in totum purpurascũt, vel saltem per medium purpurascens quiddam habent. Caulis quoque in priore plane viridis, in hoc purpureus est.

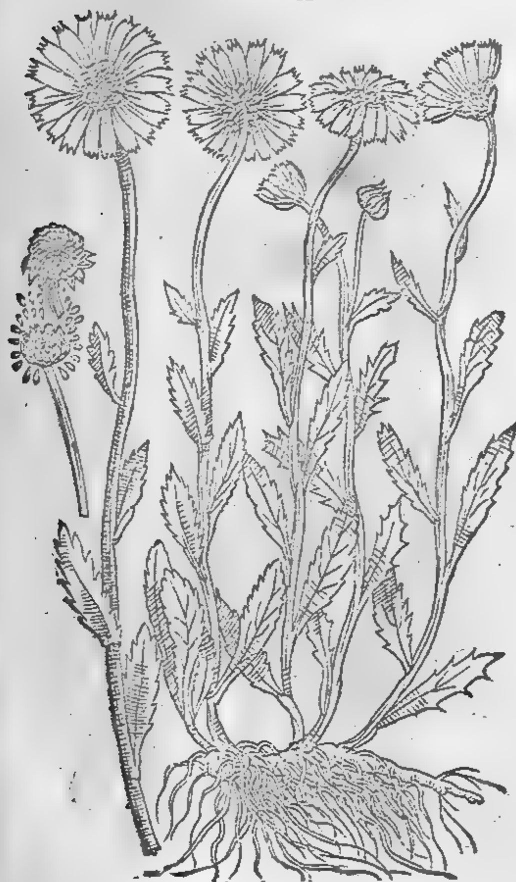
LOCVS.

Nascebatur in horto cuiusdam Iurisperiti Geneuæ, trãslata fortè illuc ex vicinis montibus Allobrogum.*

NOMINA.

BELLIS maior, Italis, *Primo fiore maggiore. seu Fiore di primavera, nonnullis Primula veris maior.* Germanis, Genßblum/Kuhblum/S. Johansblum.

BELLIS MAIOR.

GENERA.

Complura Bellidis habentur genera. *Matth.*

FORMA MAIORIS.

Folia gerit prope radicem, quercus modo ſerrata humi accubantia, craſſiuſcula, robuſtaq́; ſed quæ in caule ſunt anguſtiora, ac lõgiuſcula ſpectantur ſenecionis quodante nus ęmula, complures ab vna radice emittit caules, cubitales, teretes, robuſtos, è quorum ſummis partibus flores exeũt anthemidis, aut parthenij maiores, qui ęſtate ferè tota perdurant, colore intus aureo, & per ambitum cãdido. Radix illi eſt multifida, haud valde deſcendens. *Matth.*

LOCVS.

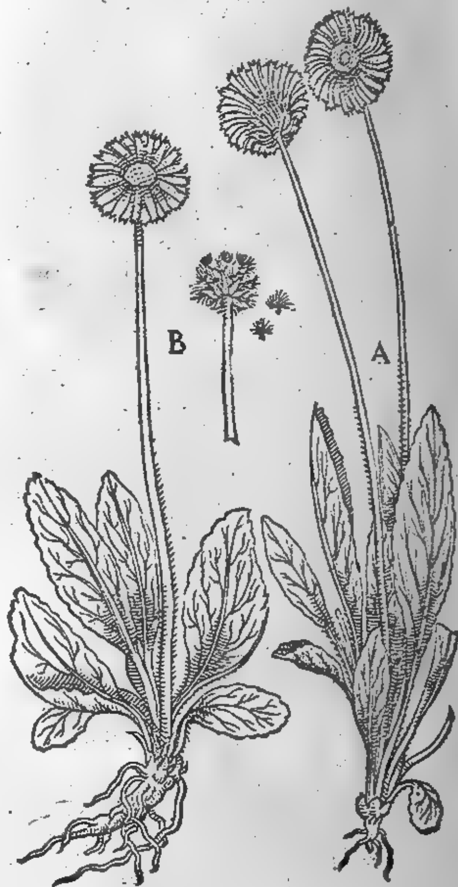
Naſcitur in paſcuis, pratis, ſecus itinera, & in agrorum marginibus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Pręſtant flores ad ſtrumas & caluarię fracturas, qui etiam ad thoracis vlcera, quæ in eius cauitatem penetrarunt, in quem vſum Bellim in potionib. addunt. Sunt qui omnia genera commendent ad Iſchiadicos, & reſolutos, commanſa folia ſanant cum oris, tum linguæ exulceratas puſtulas. Eadem tuſa genitalium inflammationes extingunt ac etiam reſoluunt. Herba ipſa recens ex oleo & aceto deuorata, aluum adſtrictam lenit. Id quod etiam præſtat ex iure pinguium carnium decocta, & vnà cum iure ſumpta. *Idem.*

*BELLIS

*BELLIS media, siue syluatica, seu montana.

GENERA.

Duo habentur genera, màs & fœmina forte, differũt enim colore, magnitudine & latitudine foliorum.

FORMA.

A. Caules plures habere solet, à duobus ad octo, singulos cum singulis floribus, nisi prçter naturam duo siue distincti siue in vnum confusi flores vni cauli insideant, quod nõ raro ei accidit, & tum caules nõ rotundi sed latiores sunt. Folia ei sunt oblõgiora, angustiora, caules quoque lõgiores. In B. vero latiora sunt folia & caulis magis rubet, singularis. Fortè autem cùm herba adultior est, in hac quoque specie plures fiũt caules, Sapor vtriq; acris, tenuium partium, ferè vt virgæ aureæ & radix ferè similiter transuersa odore non ingrato.

LOCVS.

Nascitur in syluis & in Salena monte.

QVALITATES.

Calida & sicca videtur in tertio gradu.*

BELLIS minor, Italis, *Primo fiore minore, fior di primavera.* Germanis, Maßlieben. Gallis, *Marguerites, seu Pasquette.*

BELLIS MINOR.

FORMA.

Folijs prouenit alterius minoribus, minimè sinuatis, humi accubantibus, cauliculos edit tenues, obsequiosos, rotundos, dodrãte minores. Radicem alteri longè minorem multifidamque. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in pratis, & pascuis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Præstat omnia quæ maior. *Idem.*

BELLIS

BELLIS minima, Italis, *Margarite, & fiori di prima vera gentili.* Germanis, Maussentschön.

BELLIDIS SPECIES.

GENERA.

Matth. Pluribus ſpectantur generibus, quæ florum varietate dignoſcuntur.

FORMA.

Idem. Folia tametſi in omni genere habeantur longiuſcula, & craſſiuſcula, ſolo procumbentia, atq; per ambitum ſenſim ſerrata; flores tamen coloribus, & foliorũ ſtipatu inter ſe variant. Siquidem in vno genere cẽtro tenus aurei, & per ambitum rubentes cernuntur, in altero verò ex candido rufeſcẽtes, aũt verſicolores. Sũt etiam qui intus rubeſcant, & in ambitu albicẽt, quin etiam in quodam genere flores habẽtur exilibus admodum foliolis, ipſiſq; verſicoloribus adeò vbiq; ſtipari, vt ſericinos floccos penè referant.

LOCVS.

Idem. Seruntur in hortis, & fictilibus ad coronamenta.

QVALITATES ET VIRES.

Omnia genera paribus viribus pollent.

PÆONIA, Græcis, Γλυκυσίδη, seu παιονία. Arabibus, *Feonia*. Italis, *Peonia*. Germanis, Peonien. Hispanis, *Rosa del monte*, *seu Rosa albardeira*. Gallis, *Piuoine*, *seu Pynoine*.

PÆONIA MAS.

GENERA.

Duum est generum, Mas & Fœmina. DIOSC.

FORMA MARIS.

Mas folia iuglandis habet. Radix ei inest digitali crassitudine, & palmi longitudine, alba, gustu adstringens: Flores & fructus fœminæ similes. *Idem.*

LOCVS.

Prouenit in altissimis montibus, & præruptis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Ijs tum qualitatibus, tum viribus præstat, quarum & fœmina, de qua statim dicetur. *Matth.*

PÆONIA fœmina, Græcis, γλυκυσίδη, *siue* Παιονία θηλεία. Italis, *Peonia fœmina.*

PÆONIA FOEMINA

FORMA.

DIOSC. Folia Smyrnij more diuiduntur. flores mittit summo caule grandes, è quibus siliquæ oriuntur amygdalis similes, in quibus cum dehiscunt multa grana exigua, rubra, acinis punicorũ similia, inueniuntur. Radices habet ceu glandes circiter septem, aut octo, vt in haustula regia.

LOCVS.

Idem. Nascitur in altis montibus, saxosis, & præruptis locis.

QVALITATES.

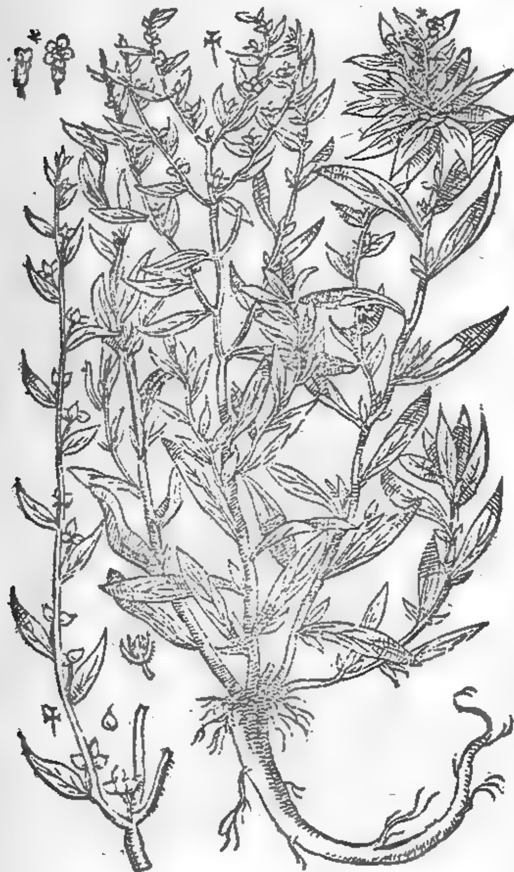
Gal. 6. sim. med. Radicem habet leuiter adstringentem, quadã cum dulcedine, & si plusculum dentibus mandas, acrimoniam item quampiam subamaram subesse percipies. Expurgat porrò etiam iecur obstructũ, & renes, præsertim quę acris & subamara est. Est autem facultate omnino resiccatoria vehementer, haud tamen insigniter calida, sed aut ad symmetrum, aut paulò calidius temperamentum attingens est.

VIRES.

DIOSC. Sicca radix fœminis, à partu non purgatis datur, ciet menses, amygdalæ magnitudine pota, ventris doloribus cum vino hausta auxiliatur, valet contra regium morbum, & renum, & vesicę dolores, decocta in vino aluum sistit. Rubra grana, rubentes menses sistunt decem, aut duodecim pota ex vino austero, stomachicis, & erosionibus ea esse prodest. à pueris pota initia calculorum eximunt, grana nigra auxiliantur nocturnis suppressionibus, Vuluæ strangulationibus, atq; doloribus. xv. numero pota in aqua mulsa, aut vino. *Gal. 6. simp. me.* Præstat collo suspensa Radix comitialibus pueris, & pota capitis affectibus auxiliatur, & idem facit semen.

LITHOSPERMVM minus, Officinis, *Milium solis.* Græcis, *Λιθόσπερμον μικρόν.* Italis, *Lithospermo minore, Miglio saluatico, seu Milium solis.* Germanis, Klein Meerhirse / *seu* Steinsamen.

LITHOSPERMVM MINVS.

FORMA.

Planta est fruticosa, caulibus pluribus referta, sesquipedalibus, lignosis, firmis, in quibus folia insunt oleæ minora, & semen circa foliorum exortum, album, milij simillimum, pellucidumq;, sed lapidea ferè duritie. Radices habet tenues, numerosasque. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur arido, & sabuloso solo. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Semen cum vino albo potum, calculos frangit & vrinam pellit. DIOSC. Semen datur vtiliter potandum diebus pluribus sesquidrachmæ pondere addita Asplenij semidrachma, & succini scrupulis duobus ex succo plantaginis aut portulacæ aut lactucæ ad gonorrhæam cohibendam. peculiariter autem iuuat fœminas ægre parturientes, si seminis drachmæ duæ in puluerem contriti ex humano lacte propinentur. *Matth.*

* LITHOSPERMON ſylueſtre, aruenſe, vel nigrum, Græcis, λιθόσπερμον ἄγριον. Germanis, Wilder Meerhirſen.

LITHOSPERMON SYLVESTRE.

FORMA.

Herba hæc excedit cubitum altitudine, folia habet quodammodo ſimilia folijs Milij ſolis, minora, non ita quidem dura ſed aſpera, nigricantia, per ramos ſparſa, quæ quo magis ad ſuperiora tendunt minora fiunt. In multos diuiditur ramos tenues aſperos, in quibus ſunt flores albi, parui, ſimiles floribus milij ſolis, ordine per ramos aſcendentes, & ad vnum quẽque ſunt folia, ijs ſuccedunt ſemina nigra, terna vel quaterna ſimul, ſimilia ſeminibus Echiorum, Bugloſſæ vulgaris vel Borraginis, ſtipata paruis foliolis vt in Borragine, radice nititur ſucci plena, annua tamen, ſuperiore parte ſubrubente.

LOCVS.

Naſcitur in ſegetibus & inter olera.*

PHALARIS,

PHALARIS, Græcis, φάλαρις. Italis, *Falari.*

PHALARIS.

FORMA.

Cauliculos emittit zeæ culmis similes, à minutis, ac nullius vsus radicibus: multis, duum palmorum, geniculatos, graciliores, validiores, ac dulces, semen candidum, in spicatis capitulis, oblongum, milij magnitudine. DIOSC.

LOCVS.

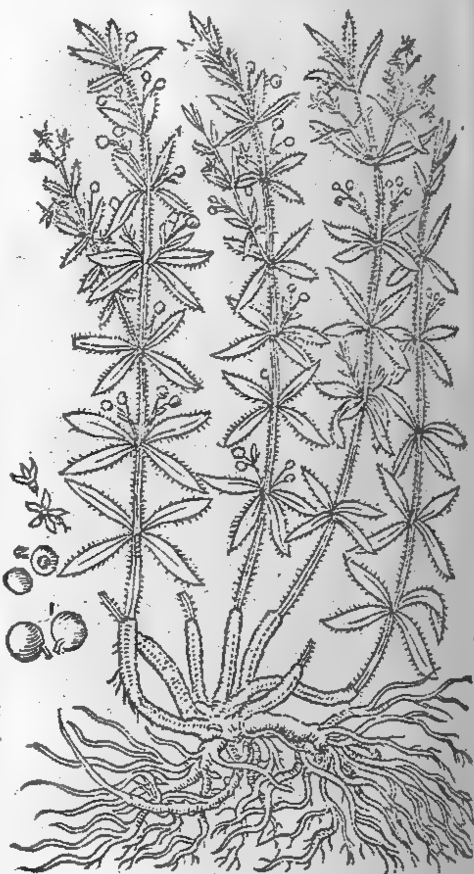
Seritur in Italia, spectaculi gratia. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Tunditur, & in aqua, aut vino succus, & ad vesicæ cruciatus vtilissimè bibitur: Semen cochlearis mensura potum ad eadem efficax est.

RVBIA satiua, siue Domestica, Græcis, Ερυθρόδανον. Arabibus, Paue, seu Fue, *Alsabagin.* Italis, *Robbia.* Germanis, Ferberrôt. Hispanis, *Ruuia.* Gallis, *Garence.*

RVBIA SATIVA.

GENERA.

DIOSC. Duo eius sunt genera, vna sponte prouenit, altera seritur.

FORMA SATIVÆ.

Idem. Caules illi sunt asperi, & quadranguli, longi, aparinæ non dissimiles, robustiores, & multo prorsus maiores, folijs per interualla circum articulos stellatim decussatis. semen rotundum, inter initia viride, mox rubrum, postea cum maturuerit nigrum. Radix tenuis, longa, rubra.

LOCVS.

Matth. Seritur quibusdam in locis in campis. in Ethruria tamen domestica etiam sponte nascitur secus itinera, sepes, & fruteta.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Radix acerba gustu est, & amara. Itaque Iecur, & lienem expurgat, vrinam trahit crassam, & sanguinolentam, & menses, ac mediocriter abstergit.

VIRES.

DIOSC. Radix vrinam ciet, qua de causa regio morbo opitulatur, ex aqua mulsa pota. Item Ischiadicis, & resolutis, crassam, copiosamq; vrinam pellit, nonnunquam & sanguinem. bibentes tamen quotidie lauare oportet, & excrementorum quæ redduntur differentiam spectare. Ramuli cum folijs ex vino poti, præstant aduersus serpentium morsus, semen ex aceto potum lienem absumit. Imposita radix trahit menses, & secundas. Illita ex aceto albæ vitiligini medetur.

RVBIA ſylueſtris, Græcis, Ἐρυθρόδανον ἄγριον. Italis, *Robbia ſaluatica.* Germanis, Wildt Rőt.

RVBIA SYLVESTRIS.

FORMA.

Caules, & folia minora longè ſpectantur quàm domeſticæ, & minus quoque aſpera. Radix etiam illi eſt non adeo rufa, multifida, tenuiſque. *Matth.*

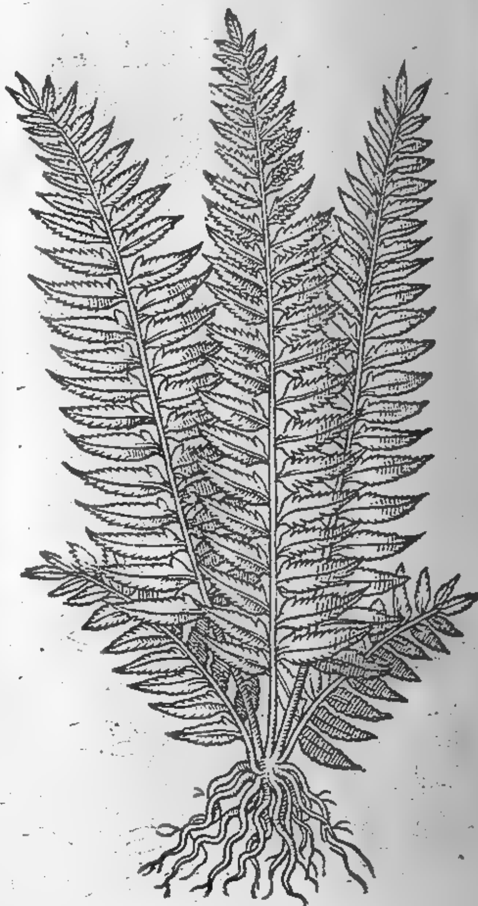
LOCVS.

Prouenit ſylueſtris locis ſecus itinera, in frutetis & propter ſepes. *Idem.*

Eius vires longè imbecilliores ſunt quàm domeſticæ. *Idem.*

LONCHITIS aſpera, Græcis, *λογχῖτις τραχεῖα.* Italis, *Lonchite aſpera.* Germanis, Spicant.

LONCHITIS ASPERA MAIOR.

GENERA.

Matth. Duo eius reperiuntur genera, Maius, & minus, quamuis Dioſcorides vnius tantum meminerit.

FORMA.

Matth. Folijs eſt Scolopendrij proximis, longioribus tamen, ac magis diuiſis, & ad polypodij faciem potius accedentibus, ſpitamæ longitudine, vtrinque diſparibus inciſuris diſſectis, tenuibus, aculeatiſq; denticulis circumſerratis, ac vbique aſperis, vnde illi nomen. caulem non profert, nec flores, neq; ſemen, perinde ac polypodium, & aſplenum, quorum imaginem refert. Radice nititur multifida tenui Phyllitis modo.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in vmbroſis, opacis, & humectis locis.

QVALITATES.

Gale. 7. ſimp. me. Folia ad glutinanda vulnera vtilia ſunt, cum ſunt adhuc viridia, ſicca tamen ex aceto pota lienes induratos ſanant.

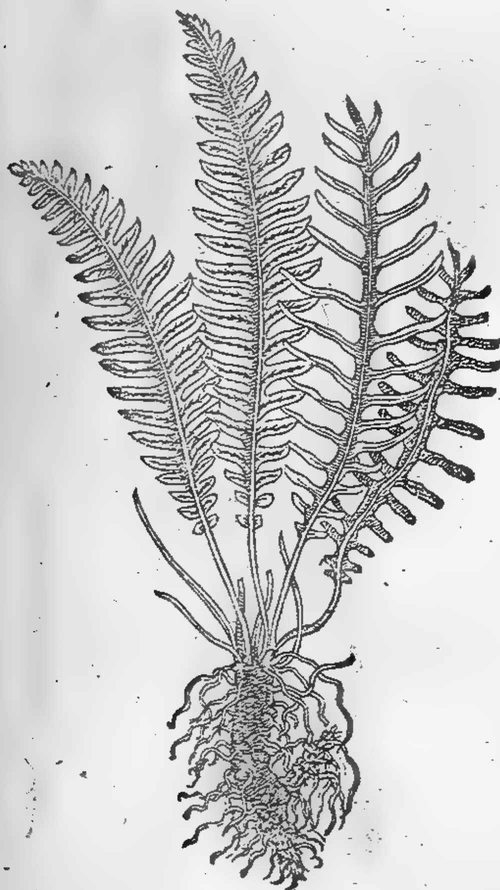
VIRES.

DIOSC. Vulneribus mirum in modum prodeſt, in eiſque inflammationes excitari non patitur. ex aceto pota lienem abſumit.

LONCHI-

LONCHITIS aspera minor. Italis, *Lonchite aspra minore.*

LONCHITIS ASPERA MINOR.

FORMA.

Mitiora, tenuiora, angustioraq; folia promit, & magis Polypodio similia, hirsuta, & aspera. *Matth.*

LOCVS.

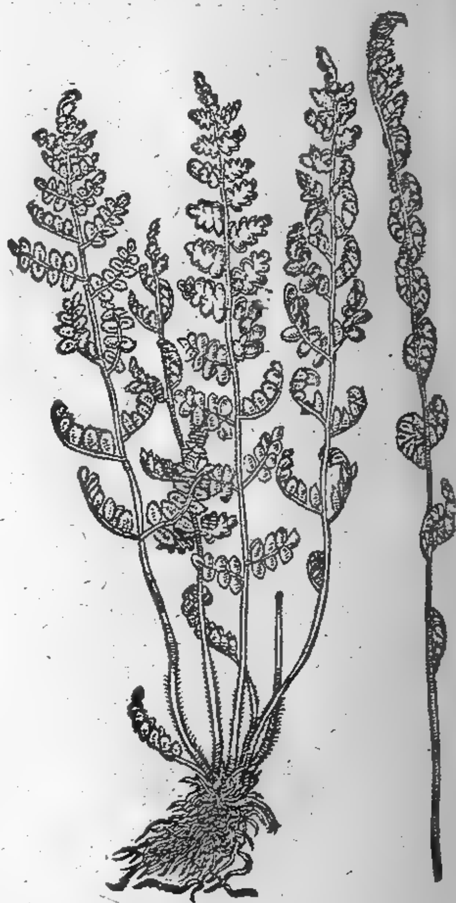
Nascitur in opacis, & frutetis, vliginoso solo. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Herba est, & ipsa vulneribus glutinandis, lienibusque absumendis idonea, perinde ac altera. *Idem.*

*LONCHITIS ASPERA MARANTHÆ.

Folia promit à radice nigra cirroſaque, ſimilia ſcolopendrio, ſed magis diuiſa & minora, pediculis nixa rubentibus vt Trichomanes, attingit nonnunquam dodrantis altitudinem, ſed plerunq; infra ſubſiſtit. Naſcitur locis æditis & ſaxoſis, vel in nemoribus aſpero ſolo.*

ALTHEA, Græcis, Ἀλθαία, & ἐβίσκος. Italis, *Maluavischio.* Mauritanis, *Chitini, Chatini, siue Chatmia, siue Rosa Zaueni.* Germ. Ibisch / & Heylwurtz. Hisp. *Hierua Cannamera, siue Marmaie.* Gallis, *Guymauue.*

ALTHEA.

FORMA.

Althea, quam alij Ibiscum vocãt, in maluarũ syluestrium genere est, cui folia vt Cyclamino rotunda sunt, lanugine canescunt, flore rosaceo, caule bicubitali, tricubitalive. Radice lenta, intus alba. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in campestribus, humecto solo. *Matth.*

QVALITATES.

Facultatẽ habet digerendi, laxandi, phlegmone leuandi, mitigandi, concoquendi. Radix porrò eius, & semẽ cætera quidẽ similiter agunt, vt herba viridis, sed tenuiarum partium, magisq; exiccatoria. ad hæc magis abstersoriam quã illa facultatem ostendunt. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

In vino aut aqua mulsa decocta, & per se cũ imponitur tusa efficax est cõtra vulnera. Pręstat itẽ ad strumas, parotidas, abscessus, mammarũ inflammationes. Siquidẽ discutit, excoquit, rũpit, & ad cicatricem perducit. Cocta (vt dictum est) suillo aut anserino adipe adiecto terebinthinæve, vt malagmatis lentor fiat, facit ad vuluæ inflãmationes, præclusionesq; in pessis subdita. Decoctum eodem fungitur munere, onera vuluæ reliquiasq; à partu extrahit. Decoctæ radicis succus ex vino potus succurrit vrinæ difficultati, calculosorũ cruditatibus, dysentericis, ischiadicis, tremulisq;. Dentium dolorem mulcet cum aceto decocta, colluto inde ore. Viride semen, siccumq; tritum vitiligines, sub Sole perunctum emendat. Eodem cum oleo, & aceto peruncti à venenatis non feriuntur. Valent contra dysenteriam, sanguinis reiectiones, aluiq; profluuium. Bibitur in posca, aut vino contra omnes vesparum, apum, similiumq; aculeatorum ictus. DIOSC.

ALTHEA

ALTHEA altera, quibusdam Abutilon vocatur. Italis, *Maluauischio bastardo.*

ALTHEA ALTERA, SIVE ABVTILON.

FORMA.

Matth. Folia habet cucurbitæ, minora, tactu læuia, sed tenuissima obducta lanugine. caulem edit sesquicubitalem, & aliquãdo maiorem. flores in toto caule aureos, è quibus semen oritur nigrum. Radice nititur longa fibrosaq;.

LOCVS.

Idem. Nascitur in campestribus, ac etiam sponte in hortis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Semen epotũ sesquidrachmæ pondere ex vino, calculos, & arenam pellit, vrinam ciet, & eius cruciatus mitigat.

ALCÆA, Græcis, ἀλκαῖα. Barbaris, *Bis malua.* Italis, *Maluauisco saluatico.* Germanis, Sigmarstraut. Hispanis, *Malua montesina.* Gallis, *Bimauue, vel Guimauue sauuaige.*

ALCÆA.

FORMA.

Herba est caule, floribus, & semine syluestri maluæ perquàm similis, sed folijs euidétioribus, incisuris laciniatis, ranunculi modo. caules edit tres, aut quatuor, canna bino cortice vestitos. flores maluę, tum facie, tum colore similes, pauloq; maiores, quemadmodum & semé. Radicem lõgam, latam, albam, ac multifidam maluæ similem, sed lignosa intus matrice. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in incultis, campestribus, & agrorum, scrobiumq; marginibus, iuxta sepes, vias, ac semitas. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Alcea syluestris maluæ genus est, in vino pota dysenteriæ, & erosionibus medetur, & potissimum eius radix. *Galen.* DIOSC.

CANNABIS, Græcis, Κάνναβις. Arab. *Scebedenegi, & Canab.* Italis, *Canape.* German. Zamer Hanff. Hispan. *Canambo.* Gallis, *Chanure.*

GENERA.

DIOSC. Matth. Tria Cannabis numerātur genera, Mas, Fœmina, & Syluestris.

FORMA.

Matth. Mas plures è caule fundit ramos, arbusculæ speciem referens. adeo vt ex eius stipite carbones fiant ad bombardarum, puluerem parãdum. Fœmina caules edit lõgè tenuiores, nullis ramis brachiatos, nulloq; semine prolificat. Folia vtriusq; fraxini, sed minora, & graciliora, sensimq; serrata, quæ quidẽ in mari maiora, nigrioraq; spectãtur, quina senave ex vno pediculo pdeuntia. Radice nititur multifida, fibrosaq;. Semen tantum in mari gignitur rotundũ, cinereo colore, cuius medulla dulcis est, & alba. *DIOSC.* Syluestris virgas fert altheę similes, minores, nigriores, & asperiores, cubitalesque, folijs satiuæ nigrioribus, & asperioribus, flore Lychnidis, subrubro, semine & radice altheæ.

QVALITATES.

Galen. 7. simp. me. & li. 1. de alim. fac. Semen flatus discutit, adeoque desiccat, vt si plusculum edatur, genituram exiccet. Multum quoque calefacit. Ideoque sumptũ paulò largius, caput ferit, vaporem sursum ad ipsum mittens, calidum simul, ac medicamentosum.

VIRES.

DIOSC. Semen aduersatur ijs, qui procreandæ soboli dant operam: namq; lõgiore cibo sumptum, genituram extinguit. foliorum recentium succus conuenienter aurium doloribus instillatur. Syluestris radix decocta, & illita inflammationes mulcet, tumores discutit, & tofos articulorum. *Matth.* Succus satiuæ instillatur auribus vtiliter ad vermes necandos: quinetiam intestinorum tineas excutit. Equorum quoque tineas, quæ intro sedem hærent, succus, aut decoctum infusum eijcit. Radix recens illinitur vtiliter ambustis, sed sæpius amouenda, & iterum admouenda recens, ne exiccetur.

ANAGYRIS, Græcis, ἀνάγυρις. Italis, *Anagiri, & faua inuersa*. Germ. Stinck-baum.

ANAGYRIS.

GENERA.

Duum est generum, Maius, & Minus. *Matth.*

FORMA MAIORIS.

Frutex est arboris instar, per quàm graui odore, folijs viticis, virgisq;, flore brassicæ, racemoso, semen in corniculis non breuibus gignit, subrotundum, firmum, versicolori facie, simile renibus, quod durescit vua maturescente. DIOSC. Vsque adeo duro, vt aqua macerato, in sua tamen pertinaci duritie consistat. *Matth.*

QVALITATES.

Frutex est grauiter olens, & acris, digerentis excalfaciétisque facultatis. virentia folia propter humiditatis admistionem, minus sunt acria, sicca verò incidentis. & siccantis sunt facultatis. similem quoque facultatem habet radicis cortex. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Tenera folia trita tumores illita reprimunt. Si partus hæreat, si secundæ, mensesq; morentur, bibuntur drachmæ põdere in passo. Sic & suspiriosis dantur, & contra capitis dolores in vino. difficulter parientibus adalligantur, ita vt à partu statim auferantur. Radicis cortex concoquendis, discutiendisq; adhibetur. Semen commanducatum vomitiones vehementer ciet. DIOSC.

ANAGYRIS altera, siue minor, Græcis, *ἀνάγυρις ἑτέρα.* Italis, *Angiri minore.* Ananiensibus, in agro Tridentino, *Eghelo.*

ANAGYRIS ALTERA.

FORMA.

Matth. Folia prodeunt ex vno pediculo terna, oblonga, in cacumine mucronata, viridia, læuiaque, trifolij latiora. aureis micat floribus, vt in altero racematim dependẽtibus, odore tamen ingrato. Hinc cornicula prodeunt Genistæ æmula, in quibus semen continetur eiusdem genistæ magnitudine, sed oblongũ, phaseli modo, colore subnigro. Materies ligni durissima, quæ Guaiaci modo exterius lutea est, medullitus verò nigra. Incorrupta diu durat; proinde rura palos ad vites sustinẽdas ex ea parant. Quin etiam sagittarij validissimos cõficiunt arcus.

LOCVS.

Idem. Oritur in syluis montium, & copiosum habetur in Ananiæ vallis syluis.

QVALITATES, ET VIRES.

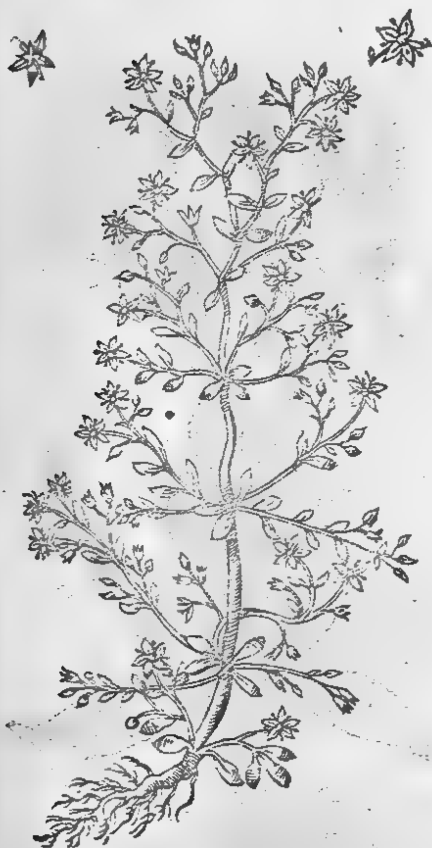
Idem. Omnia potest, ac præstat, quæ maius præstare diximus. *Odore dicitur occidere mures: Plantæ cinis ad calculum commendatur.*

APPENDIX.

* Qui putant Anagyrim alteram esse Laburnum (mea quidem sententia) non aberrant, Et fide digni reiq; herbariæ peritissimi viri se in monte Iura cubito longiores racemos floribus inuenisse referunt.*

CEPÆA, Græcis, Κηπαία. Italis, *Cepea*.

CEPÆA.

FORMA.

Cepæa portulacæ similis est, sed nigriora habet folia, & radicem tenuem. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in incultis locis. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Folia in vino pota, vrinæ stillicidio, & vesicæ scabie laborantibus opitulatur. maximè id præstat, si cum decocto radicum asparagi, quem myacanthon, hoc est, corrudam vocant, bibatur. DIOSC.

ALISMA, seu Damasonium, Græcis, ἄλισμα. Italis, *Alisma.* German. Engel tranck/& Mutterwurtz.

ALISMA.

FORMA.

DIOCS. Folia insunt ei plantaginis, sed angustiora, conuexaq; in terram, caule simplici, tenui, cubito altiore, capitib. thyrsi, flore tenui, candido, pallescẽte, radicibus tenuibus, vt veratri nigri, acribus, odoratis, modicè pinguibus.

LOCVS.

Idem. Aquosos amat tractus.

QVALITATES.

Galen. 6. simp. me. Abstersoriæ est facultatis.

VIRES.

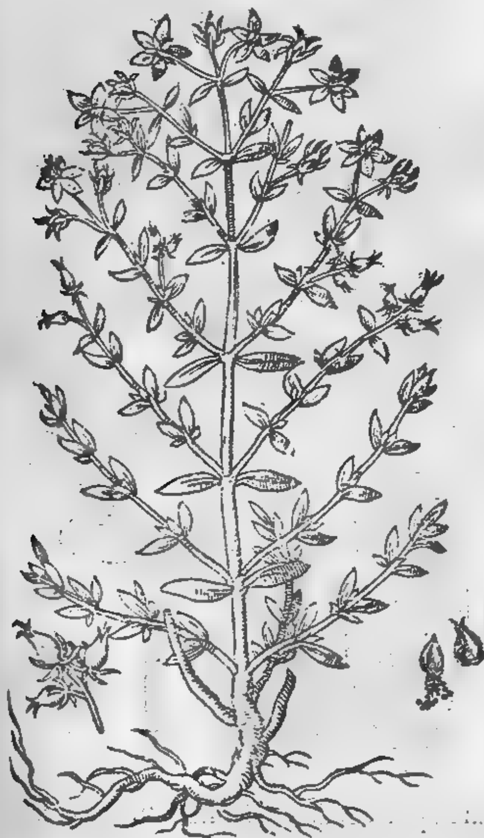
DIOSC. Radicis drachma vna, aut altera pota his conuenit, qui leporem marinũ, aut opium hauserunt, aut à rubetis demorsi sunt. Datur dysentericis per se, aut cum dauci semine. conuulsis, & contra vitia vuluæ prodest. Herba sistit aluum, menstrua pellit, tumores illita mitigat.

APPENDIX.

* Quam pinxit autor hoc in loco pro Alismate, non candidum, sed aureum gerit florem in hirsuto subrubenteq; cauliculo, pedali, odore sternutamenta cientem, qui tandem in pappos abit.*

HYPERICVM, Græcis, ὑπέρικον. Mauritanis, *Reiofricon*, *seu Reiofaricon*. Italis, *Hiperico*, *Perforata*, *seu Herba di S. Giouanni*. Germanis, Sanct Johannskraut. Hisp. *Coraioncillo*. Gallis, *Mille pertuys*, *siue Trucheran*.

HYPERICVM.

FORMA.

Frutice est surculaceo, dodrantali, rubescente, folio rutæ, punctim perforato, flore luteo, leucoio simili, qui digitis attritus saguineũ succum remittit, subhirsuta siliqua, & in rotũdo oblonga hordei magnitudine, semine intus nigro, resinosi odoris. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Gignitur in cultis locis, & asperis. *Idem.* DIOSC.

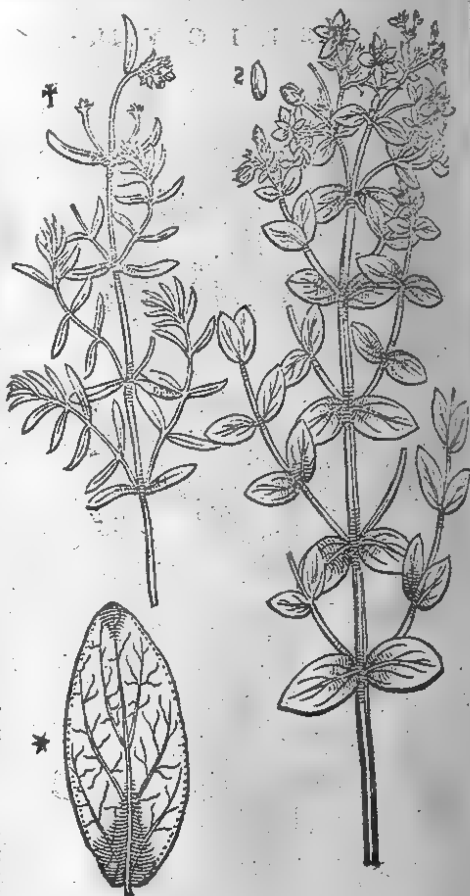
QVALITATES.

Calefacit, & desiccat, tenuisq; substantiæ est, adeò vt, & mẽses, & vrinas prouocet. Aperit, resoluit, agglutinat, atque etiam cohibet. *Gal lib. 8. simp. me.*

VIRES.

Vrinam cit, Menstrua pellit, appositũ Tertianis, Quartanisque liberat. Semen quadraginta dieb. haustum Ischiadicis medetur. Folia cum semine illita, ambusta sanant. DIOSC. Semen ex vino potum calculos eijcit, & venenis aduersatur. Quin etiam venenosorum morsibus resistit, tum idem potum, tum herba ipsa deuorata, haustave, tum vulneri illita. Aqua stillatitia florentis herbæ bibitur vtiliter comitialibus, & resolutis. Datur seminis farina commodè ex polygoni succo sanguinem expuentibus. Idem aluum exonerat. Inest floribus, ac semini mira facultas ad vulnera recentia sananda, præter ea quæ capiti infliguntur. *Matth.*

ASCYRVM, Græcis, ἄσκυρον. Italis, *Asciro*. Germanis, Harthew.

FORMA.

DIOSC. Hyperici genus est; magnitudine distãs, fruticosius, maiores habens ramos, surculosiores, rubentesque, folia tenuia, flores luteos, & fructum resinosum, hyperico non absimilem, cuius attritu digiti ferè cruentantur.

LOCVS.

Matth. Nascitur in cultis, & quandoque in vliginosis locis.

QVALITATES.

Galen. 6. simp. me. Semen purgatorium est, foliorum verò facultas modicè extergens, & desiccans, vt & ambusta sanare credantur. Cæterùm in vino austero decocta vinum ipsum magnorũ vulnerum glutinatorium efficiunt.

VIRES.

DIOSC. Vsus seminis ad Ischiadicos valet, potum in hydromelitis sextario. nam biliosa recrementa detrahit, sed assidue dare oportet, donec sanitati restituantur, illiniuntur & ambustis efficaciter.

ANDRO-

ANDROSÆMVM, Græcis, Ανδρόσαιμον. Italis, *Androsemo*.

ANDROSÆMVM.

FORMA.

Androsæmum ab hyperico, & ascyro differt, quod fruticet, ramulis surculosis, ac tenuibus, rubentibus virgis, folijs rutæ, triplo, quadruplove maioribus, quæ trita vinoso succo manant. complures in cacumine alas habet, vtrinq; expãsas pinnatasq;, circa quas flores pusilli, lutei, & in calyculis semen papaueris nigri. DIOSC.

LOCVS.

Prouenit in montosis, & collibus. *Matth.*

QVALITATES.

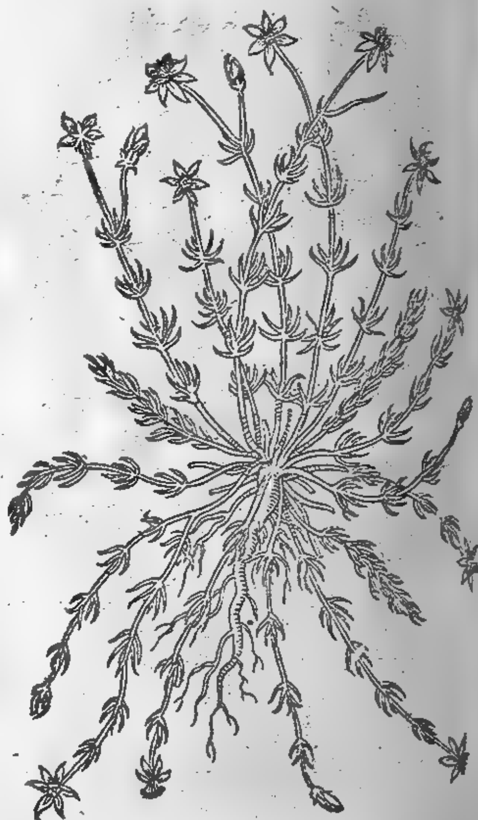
Semen aluum purgat, atqui folia extergunt, & desiccant. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Semẽ tritum duarũ drachmarum pondere potum biliosa alui excrementa pellit. Ischiadicis maximè medetur, sed à purgatione aquam exorbere oportet. Herba ambustis illita medetur, & sanguinem cohibet. DIOSC.

CORIS, Græcis, Κόρις. Italis, *Cori*. Germanis, Wantzenkraut.

CORIS.

FORMA.

DIOSC. *Matth.* Frutex est folio Ericæ, rubro, pinguiore, ac minore, nõ altior dodrante, suauis, odoratus, acris. Flores habet hyperici æmulos, luteo colore, sed minores.

LOCVS.

Idem. Nascitur arido solo in collibus, atque montibus.

QVALITATES.

Idem. Aperit, excalfacit, extenuat, digerit, expurgat.

VIRES.

DIOSC. Potum semen menses trahit, & vrinas. Contra Phalangiorum morsus, Ischiadicos, & opisthotonicos ex vino pota auxilio est. horroribus ex pipere, sed opisthotonicis ex oleo aptissime illinitur.

AIUGA, siue Camæpitys. Græcis, *χαμαιπίτυς*. Mauritanis, *Hamesitheos, seu Camisithius*. Italis, *Camepitio, & Iua*. Germanis, Je lenger je lieber. Hispanis, *Pinilho, & Iua artetica*. Gallis, *Tue muscate, siue artetique*.

CAMÆPITYS.

I

II

GENERA.

Trium est generum.

FORMA PRIMI.

Prima herba est in terra repens, subcurua, folijs minoris sedi multo tenuiorib⁹, circum ramos, frequentibus, odore pinus. Flore tenui, luteo vel candido. Radicibus cicorij. Alterum exit cubitalibus ramulis in anchoræ speciem incuruatis, prætenuibus, coma supradictæ, flore candido. Semine nigro, ac etiã pinum redolet. Tertia Mas nominatur paruula, folijs exilibus, albis, scabris, caule aspero, candido, luteis flosculis, semine iuxta alas; resipit & hæc pinum. DIOSC.

LOCVS.

Nascuntur in campys tum cultis, tum etiam incultis, & præsertim exoluto solo. *Matth.*

QVALITATES.

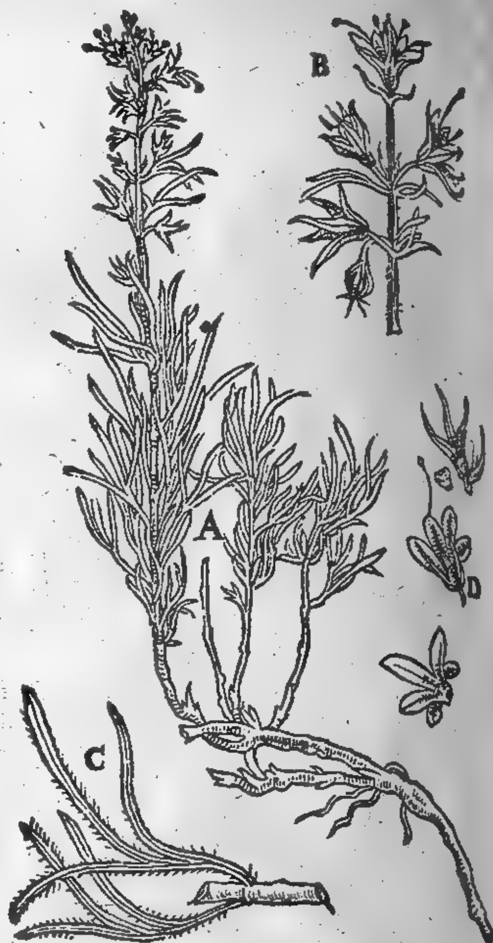
Camæpitys gustu quidem amarum saporem, acri validiorem obtinet. Effectu verò expurgat, abstergitque viscera, plusquam calefacit. Est enim in desiccando ordinis tertij, in calefaciendo verò secundi.

VIRES.

Primi generis Aiuga septem diebus in vino pota regio morbo medetur, & quadraginta diebus ex oxymelite Ischiadicos sanat. Datur peculiariter vrinæ difficultatib. Prodest, & renũ vitijs, & torminosis. Bibitur cõuenienter foliorũ decoctum contra aconitũ. Trita in farina, & cum fico in pilulis sumpta aluum emollit. apposita ex melle vuluæ vitia extrahit, mammarum duritias discutit. Vulnera glutinat, & vlcera, quæ serpunt ex melle illita cohibet. Vrinam ciet. *Galen. 8. simp. me.*

CHAMÆPITYS alia, quam nonnulli ad Anthyllidem referunt.

*Folia profert oblõga hirſuta in tres partes diuiſa, cauliculum dodrante altiorem ſtriatum, in cuius ſummitate flores purpureos quinis folijs conſtantes vt bugloſſi flores ſed oblongioribus, habẽtes in medio ſtamina prælonga, Lignoſa radice ſuſtentatur,& tranſuerſa, ſuperiore parte in ramos diuaricata, quibus ſe propagat, tota plãta odorata eſt & nonnihil amara.

LOCVS.

Prouenit in mõtibus prope Caſtelneuf, locis valde petroſis.*

Libri Tertij Finis.

BETONICA, Græcis, Κέστρον, καὶ ψυχότροφον. Arabibus, *Chaſtra.* Italis, *Betonica, ſeu Brettonica.* Germanis, Betonien. Hiſpanis, *Bretonica.* Gallis, *Betoeſne, ſeu Botoine.*

BETONICA.

FORMA.

Caulem fert tenuem, cubiti altitudine, aut maiorem, quadratum, folia quercus, mollia, longa, in ambitu diuiſa, odorata, propè radicẽ maiora. Florẽ in ſummis caulibus fert ſpicatum, & rubrum. Radicem fibroſam, & vt veratri tenuem. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in pratis, & montibus, & in paſcuis. *Idem.*

QVALITATES.

Vim habet incidendi: ipſa enim herba amarior eſt, & ſubacris, id quod & particulatim edita actio oſtendit. *Gal. 7. ſimp. me.*

VIRES.

Radix ex aqua mulſa pota, pituitã vomitione euocat. Folia dari debent mulieribus vuluæ malo oportunis, & ad arcẽdos eiuſdẽ ſtrangulatus, ex eadẽ mulſa denarij pondere: tres eorundem drachmę bibuntur ex vini ſextario cõtra ſcorpionum morſus, quibus & herba illita medetur: eiuſdẽ drachma bibitur vtiliter cũ vino ad ebibita venena: quin etiam præſumpta eorundẽ vires abolet: vrinam ciet, aluum ſubducit: ex aqua pota medetur comitialibus, & inſanis, & iocinoris, lieniſq; vitijs ex oxymelite: propinatur acida ructantibus, ſtomachicis quoq; proderit, ſi manſæ ſuccum deglutiuerint, & deinde dilutum vinum hauſerint: valet ſanguinem reijcientibus ex vino diluto ſumpta: datur vtiliter iſchiadicis, & in renum, & veſicæ doloribus. regio morbo laborantes recreat, menſes pellit, drachmę pondere cum vino pota: aluum purgant quatuor drachmę cum oxymelitis decem cyathis. Conſiſtentes in renibus calculos frangit, & pulmonem, iecur, & thoracem expurgat. DIOSC. *Matth.*

SERRATVLA, Italis, *Serratola.* Germanis, Schartenkraut/ Ferberscharten.

SERRATVLA.

FORMA.

Matth. Caule constat purpurascente, tenui, ramosoque: folia gerit antea quàm caulescat betonicæ cognata, toto ambitu tenuiter serrata, sed vbi adoleuerit faciem mutant, nam exortis profundioribus incisuris, maioris phu quadantenus similia spectantur. Flores edit in summis ramusculis purpureos, & radicem multifidam.

LOCVS.

Idem. Nascitur syluosis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Datur vtiliter potanda ex albo meraco ruptis, & ab alto deuolutis: in vino decocta, ac deinde illita, vlcera mirificè mundat, carne replet, & cicatrice obducit: hæmorrhoidum quoq; dolores mulcet fotu adhibita: folia, & radix simul contusa & imposita, enterocellas sanare creduntur.

BISTOR-

BISTORTA, seu Colubrina, Italis, *Bistorta*. Germanis, Natterwurtz.

BISTORTA.

FORMA.

Folijs erumpit primo statim exortu in acutum desinētibus colore subrufo, quæ vbi adoleuerint, rumicis folia referunt, læuia tamē sunt, & inferna parte subpurpurea & per ambitum sinuata: caulem edit rotundum, tenuem, cubitalē, in quo folia longè minora spectantur: flos in caulis summitate prodit spicatus, ruber, siue subpurpureus, è quo semen gignitur oxalidis proximū: radice nititur quadantenus arundinacea, sed succosa, & serpentis modo cōtorta. cortice exterius subnigro, sed rubra intus carne, adstringentis gustus. *Matth.*

LOCVS.

Oritur in altis montibus, & pascuis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Refrigerat, exiccat, cohibet, roborat. Bibita radix abortum reprimit: ventri, pubi, renibúsq; ex aceto illita vrinæ incontinentiam supprimit, cum succo plantaginis pota, sanguinem è vulnere manantē cohibet, superasperso tamen eiusdem puluere. Idem ex punicorum malorū vino potus, biliosas vomitiones supprimit. præstat potus contra lætalia venena, aduersus pestilentiam, & pestilentes febres, in quibus exanthematum notæ emergunt. valet ad puerorum vermes necandos, tum idem radicum puluis, tum earum decoctum potum: Eadem radix cohibet tum cæteras alui fluxiones, tum dysenteriam. additur commodè in potionibus, quæ ad intrinseca parantur vulnera. datur trita ad cruenta expuentibus. cauis dentium indita, cum aluminis & pyrethri momento, non modo dolorem mulcet, sed fluxiones eo decurrentes sistit. valet item ad omnes venenosorum serpentium ictus, ex vino sumpta. *Idem.*

*BISTORTA minor ſeu Alpina.

FORMA.

Similis eſt priori, ſed multo minor, folia in marginibus pulcre diſtincta punctulis quibuſdam & veluti ſerrata apparent.

LOCVS.

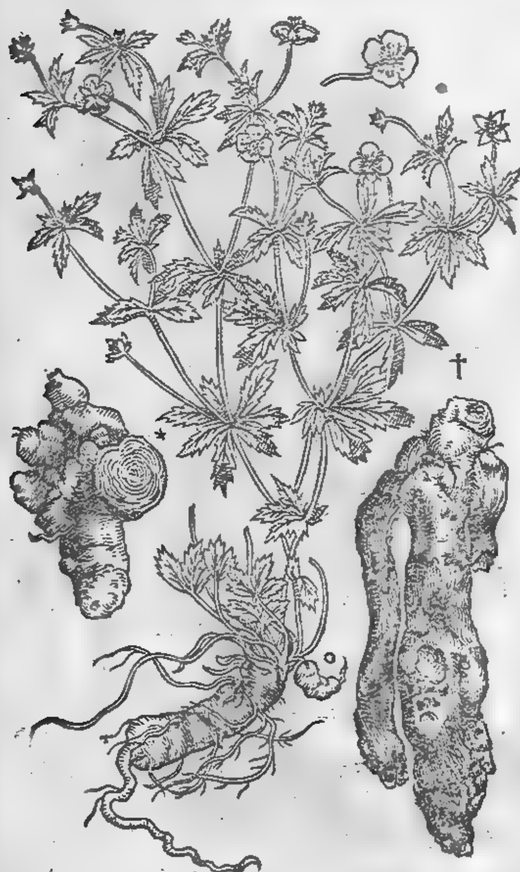
Creſcit in alpibus & in monte Iura quoque copioſe prouenit.*

TORMEN-

TORMENTILLA, Italis, *Tormentilla.* Græcis, Ἑπτάφυλλον. Germanis, Tormentill. Gallis, *Tormentille.*

TORMENTILLA.

FORMA.

Folia promit pentaphylli minora, ſeptenis inciſuris diuiſa, radicem breuem, nodoſam, compactam, rubro intus colore, ſapore adſtringenti: cauliculos tenues, ſubrubentes: flores melinos pentaphylli æmulos. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in montibus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Viribus omnibus inſignitur, quibus Biſtorta prædita eſt. *Idem.*

* APPENDIX.

Magna varietas in radice depræhenditur, minima omniũ vulgaris eſt, quæ paſſim, etiam in planitie reperitur, ea in hortum translata tuberculum puſillum genuit, quaſi nouellam radiculam, vt liquet ex imagine, qua exhibemus etiam illam montanam quæ non tantum breuis & nodoſa ſed nonnunquam etiam prælonga, brachiataque inuenitur.*

LYSIMA-

LYSIMACHIA, Græcis, Λυσιμάχιον. Italis, *Lisimachia*. Germanis, Gelb Weiderich.

LYSIMACHIA.

FORMA.

DIOSC. Caules emittit cubitales, altioréſve, hirſutos, tenues, prodeuntibus geniculatim folijs, tenuibus, ſalicis figura, guſtu adſtringentibus. flore rufo, aut aureo.

LOCVS.

Idem. Gignitur in aquoſis.

QVALITATES.

Gale. 7. ſimp. me. Superantem habet qualitatem adſtrictoriã, per quam vulnera glutinat.

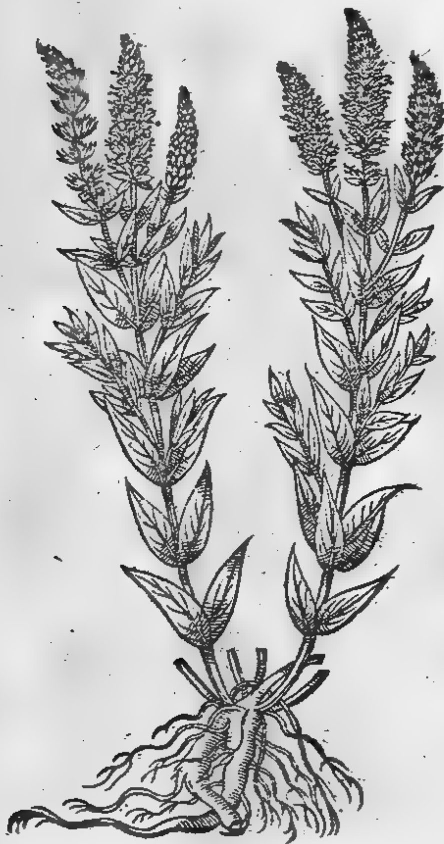
VIRES.

DIOSC. Foliorum ſuccus, ſanguinis reiectiones ſupprimit, dyſentericis auxiliatur, tum potus, tum quoq; infuſus. menſium abundantiam ſiſtit in peſſo: vulnerum cruorem cohibet: acerrimum nidorem ſuffita redolet. qua de cauſa ſerpentes fugat, & muſcas interficit. Vis eius tanta eſt, vt iumentis diſcordantibus iugo impoſita eorum aſperitatem cohibeat.

LYSIMA-

LYSIMACHIA altera, Italis, *Lisimachia seconda.* Germanis, Braun Weiderich.

LYSIMACHIA ALTERA.

FORMA.

Caule prouenit recto, quadrangulari, bicubitalique, folijs salicis, flore spicato rufescente. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur prope fluentes aquarum riuos, & vliginosis locis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Adstringit, refrigerat, cohibet, & omnia potest quæ & altera. *Idem.*

POLYGO-

POLYGONVM, Græcis, Πολύγονον. Aphris, *Basialragi*. Italis *Poligono, seu Correggiola*. Germanis, Weggraß. Hispanis, *Corriola*. Gallis, *Correggiole*.

GENERA.

Matth. Trium est generum. Mas, Fœmina, Minus.

FORMA MARIS.

DIOSC. *Matth.* Caules mittit teneros obsequiosos, rotundos, geniculatos, humi graminis modo repentes: folia oblonga, ligularum modo. semine sub folijs turgescente: Flos verò ei candidus, & exiguus.

LOCVS.

Idem. In campis, ædificiorum areis, hortis, publicis vijs, ac ferè vbiq; crescit.

QVALITATES.

Gal. 8. simp. me. Polygonum vti adstrictionem quandam obtinet, ita sanè vincit in eo aqueum frigidum, vt videlicet secundi sit ordinis refrigerantium, aut etiam quodammodo in initio tertij: Est & exiccatorium: Est quoq; mas ad omnia validior, quam fœmina.

POLYGONVM MAS.

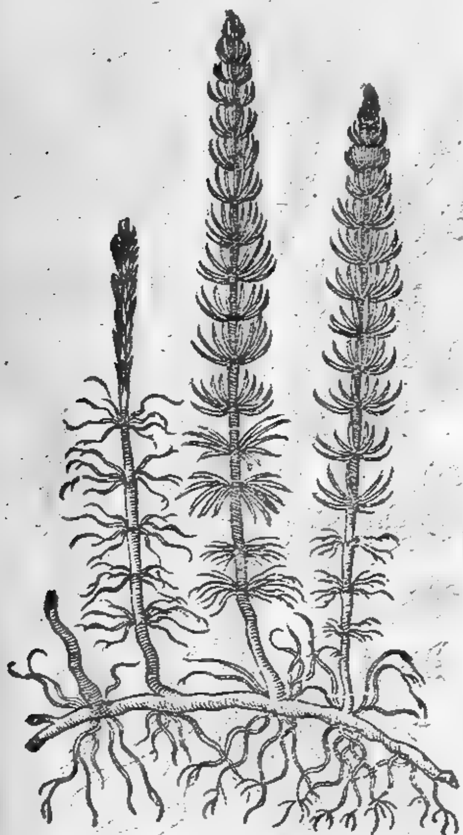
VIRES.

DIOSC. Succus epotus spissat, ac refrigerat. Prodest cruenta excreantibus, cholera, alui fluxionibus, & vrinæ stillicidio. Auxiliatur ex vino potus, serpétium morsibus. Fœminarum profluuia in potu sistit. Instillatur vtiliter purulentis, dolorosisq; auribus. Ex vino, & melle decoctus, facit eximie ad pudendorum vlcera. illita folia stomachi feruores extingunt, sanguinis reiectiones sistunt, & vlcera serpentia, sacros ignes: collectiones, tumores, & recentia vulnera sanant.

POLYGO-

POLYGONVM fœmina, Græcis, Πολύγονον θῆλυ. Italis, *Poligono*, *& Correggiola femina*. Germanis, Kanten Kraut. Gallis, *Pin aquatic*.

POLYGONVM FOEMINA.

FORMA.

Vno tantum caule fruticat, DIOSC. arundini teneræ ſimili, denſis geniculis, & in ſe tubarum modo farctis: articulos in orbem cingunt apices, foliolis piceæ ſimiles: radicis nullus vſus.

LOCVS.

In aquoſis, & humentibus *Matth.* locis prouenit.

QVALITATES, ET VIRES.

Refrigerat, ſiccat, inſpiſſat, DIOSC. & ad ea quoq; præſtat, ad quæ mas, ſed inefficacior eſt.

POLYGONUM minus, Græcis, *Πολύγονον μικρὸν*, & nostro tempore, *ἀκεσδὰ*. Nonnullis mille grana, quibusdam Herniola, vel Herniaria. Italis, *Corrigiola minore.*

POLYGONUM MINUS.

FORMA.

Matth. Ramos edit exiles, humi repentes, geniculatosque: folijs pusillis, longiusculis, semine pumilo, rotundo, minuto, albicante, racemoso, adeoq; copioso, vt vniuersa planta semine prægnare conspiciatur.

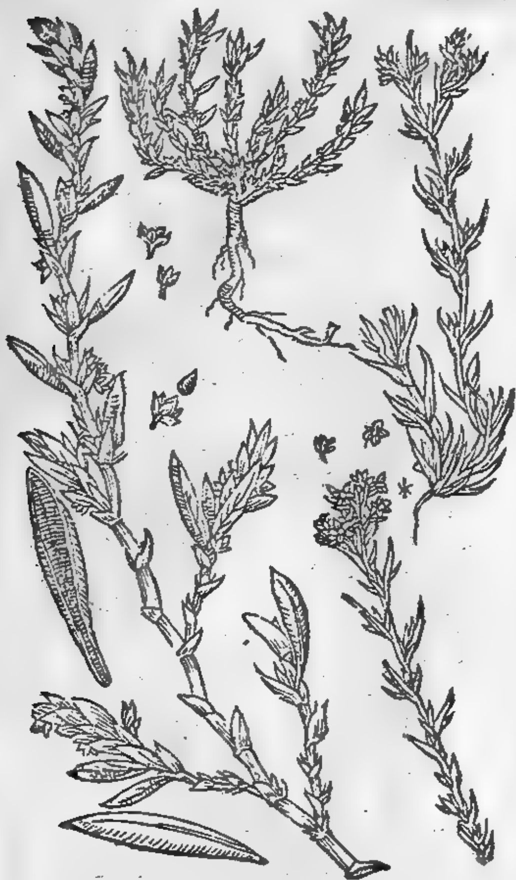
LOCUS.

Idem. Nascitur arido solo, & in siccis torrentium alueis.

QUALITATES ET VIRES.

Idem. Vis illi est conglutinandi, siccandi, refrigerandi, proinde semen potui datum diebus pluribus, commodissimè pręstat ad enterocellas, vniuersæ plantę puluis ex vino haustus, non solum vrinam cit, sed calculos frangit, vbi diutius sumatur. * Iecori obstructo prodest & ictero, quem aqua eius sanat pota ad octo dies.*

*POLYGONON marinum & * cocciferum, Polonis *Kosmaczek*.

FORMA.

Marinum prouenit viticulis vulgaris polygoni subrubentibus, quæ internodijs nigris distinguuntur & squamulis tenuissimis exalbidis, folia habet magis alba & densiora, flosculi pulchri ruffescunt & semen gignunt triangulare nigrum, vt oxalis. Radix excedit palmum, dura, lignosa, contorta, crassa, valde nigra.

Cocciferum tenuissimis prodit folijs & mucronatis, cauliculis nodosis exalbidis, & flosculis in summitate candidis inter squamas virescentes. ad radices ipsius coccum adnascitur elegantissimo rubore commendatum.

LOCVS.

Marinum, vbi nascatur cognomento prodit, cocciferum in arenosis Poloniæ locis reperitur. *

POLYGONATVM, Græcis, Πολυγόνατον. Italis, *Fraßinella, seu Ginocchietto.* Germanis, Weiß Wurtz. Gallis, *Geniiculiere.*

POLYGONATVM.

FORMA.

Matth. Caule est cubitali, rotundo, ac læui, circa quem folia exeunt lauri effigie, sed latiora, strijs compluribus secundum longitudinem protensis, firma, dispari exortu prodeuntia, sapore quadantenus adstringente. flores edit candidos, à quacunque foliorum cauitate: baccas pisi magnitudine, rubentes, & quandoq; purpureas. Radice nititur candida, arundinacea, tenera, frequenter geniculata, digiti crassitudine, summa tellure vagante, sed odore quadantenus graui.

LOCVS.

Idem. Nascitur in collibus, & montibus.

QVALITATES.

Gale. 8. simp. me. Mistam habet tum facultatem, tum qualitatem, habet enim adstrictionis, pariter & acrimoniæ, & amaritudinis quippiam, & indicibilis cuiusdam insuauitatis.

VIRES.

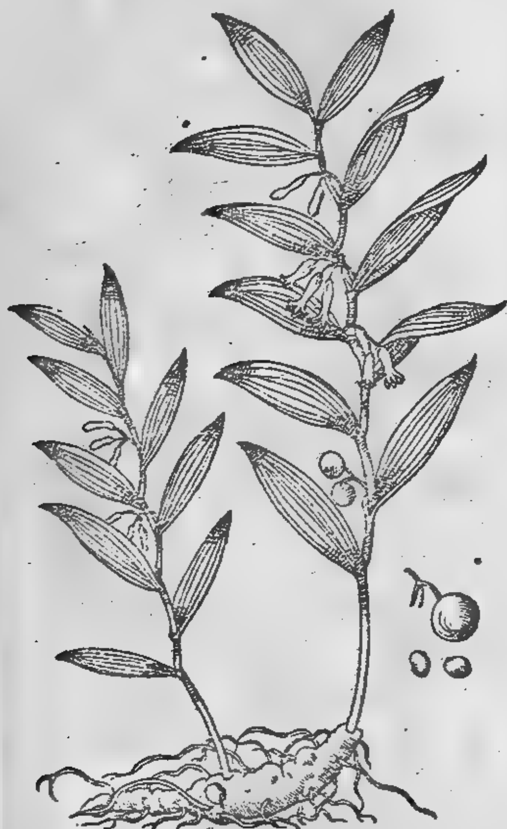
DIOSC. Radix vulneribus efficaciter illinitur, quin etiam maculas in facie delet.
Matth. Qua de re mulieres è radicibus aquam stillatitiam parant, qua ad faciei nitorem vtuntur. sunt & quæ saccharo radices ipsas condiant, ad sistenda alba vteri profluuia.

CENSVRA.

Manifesto errore ducuntur, qui polygonatum, Arabum secacul esse contendunt.

*Poly-

*POLYGONATVM VVLGATIVS.

FORMA.

Radice nititur candida, nodosa transuersim sub terra serpente, vt prior, succo viscido turgente, quæ verno tempore suos mittit asparos, molles exalbidos, folia in his initio conuoluta, sed postea vbi teretes coliculi grandescunt, explicantur & figuram referunt foliorum Hippoglossi. Ad horum exortus enascuntur flosculi albidi nonnihil herbacei habentes, oblongi, qui deflorescentes vertuntur in baccas nigras, hederæ baccis vel vaccinijs nõ absimiles. in quibus alba duraq; continentur semina.

LOCVS.

Nascitur locis riguis, etiam in planitie. *

CLEMATIS, Græcis, Κλήματις δαφνοειδής. Nonnullis, vinca peruinca. Italis, *Prouenca*, & *Prouencola*. Germanis, Singrün. Hispanis, *Peruinqua*. Gallis, *Lyserum*.

FORMA.

Matth. Viticulas spargit tenues, læues, humi iacentes, è quibus folia exeunt per interualla, pari vtrinq; exortu, robusta, oliuæ modo oblonga, lauri minora, virentia, è quorum origine, primo statim vere flores emicant cærulei. Radices fundit numerosas, albicantes, summa tellure repentes. Herba est perpetuo virens.

LOCVS.

DIOSC. *Matth.* Nascitur in terrenis, & prope sepes, atque in scrobium ripis.

QVALITATES.

Matth. Refrigerat, siccat, roborat, cohibet.

VIRES.

DIOSC. Folia cum caulibus ex vino pota, alui profluuia, & dysenterias sedant. subdita in pesso, cum lacte, aut rosaceo, cruciatibus vuluę medentur: dolores dentium commanducata finiunt: imposita, serpentium morsibus leuamentum præstant. *Matth.* Fœmoribus adalligata viridia folia, mensium abundantiam cohibent. & conceptus adiuuant. Capiti adalligata, & collo, gulæve circumducta, sanguinem è naribus manantem sistunt. Adduntur quoque vtiliter vulnerarijs emplastris, & potionibus.

*CLEMA-

*CLEMATIS FLORE MVLTIPLICI.

FORMA.

Conuenit cum priore tota effigie, ſed flore differt, qui multiplici florum farctu ſpectatur plenior, & è cæruleo magis ad purpureum vergit colorem, peritq́; ſine ſemine.

LOCVS.

Allata ex Auſtria in hortis noſtris vireſcit.*

CLEMATIS altera, Græcis, Κλήματις ἑτέρα. Italis, *Vitalba porporea.*

CLEMATIS ALTERA.

GENERA.

Matth. Duum est generum, Alterum flore purpureo, Alterum candido.

FORMA PRIMÆ.

DIOSC. Viticulosos fundit caules, rubescentes, lentos: folia hederæ modo diuisa, gustu admodum acri, ac exulcerantia.

Matth. Flores purpureos crucis in modum diuisos. repitque per arbores, vt smilax.

LOCVS.

Matth. Oritur in syluis, & in frutetis, dumetisq;.

QVALITATES.

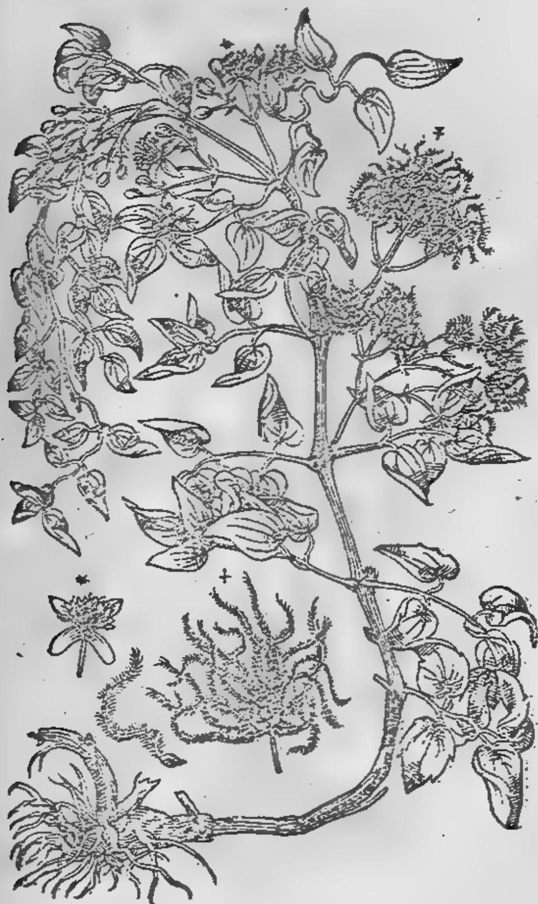
Gale. 6. simp. me. Folia acrem, adurentem, siue causticam facultatem habent, adeò, vt lepras excorient: fuerit itaque hæc planta, in quarti ordinis excalfacientium initio.

VIRES.

DIOSC. Semen tritum, pituitam, bilemq; detrahit, in aqua, aut hydromelite potum: folia eius illita lepras purgant: cum lepidio conditur ad cibos.

CLEMATIS tertia. Italis, *Vitalba.* Germanis, Lynen/Waldreben.

CLEMATIS TERTIA.

FORMA.

Viticulis repit prælongis, obſequioſisq́;, folijs præſcriptæ quadantenus ſimilibus, acri guſtu, ac exulcerandi facultate præditis: floribus racemoſis, candidis, odoratis, & myrti adeo ſimilibus, vt differentiæ ferè nihil interſit. Hos deinde capillacea, incanaq́; ſequitur coma, quæ tandem vento excuſſa, nudum relinquit fructum, anguloſum, ſimulq́ue compactum: ſubnigro colore, atq; acerrimum. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur paſſim in ſepibus, & in ſyluis arboribus ſe circumuoluens, & per eas repens. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Viribus iiſdem præſtat, quibus & ſuperior. *Idem.*

FLAMMVLA, nonnullis Flammula Iouis. Italis, *Flammola*. Germanis, Bla-terzug.

FORMA.

Matth. Folijs, floribus, fructúque adeo tertiam clematidem æmulatur, vt nihil prorsus differentię intercedat: differt ab ea, quod caules edat rectos, haud vnquam repentes, sesquicubitales. Folia, & flores acertimo sunt gustu, ac admodum feruenti.

LOCVS.

Idem. Nascitur in campis, collibus, & frutetis.

QVALITATES.

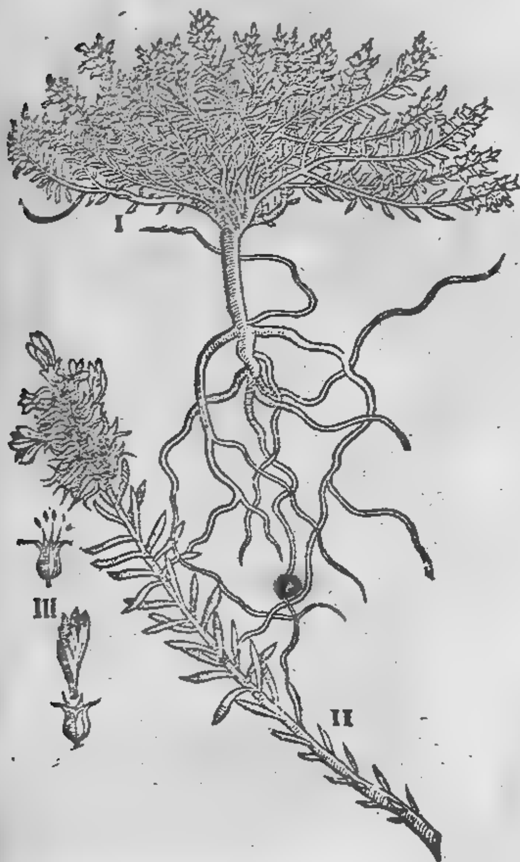
Idem. Excalfacit, & siccat excessu quarto.

VIRES.

Idem. Cutem, carnemq; semicontusa illita, exulcerat. Ischiadicos iuuat imposita. Idem præstat oleum, in quo folia sub calente sole diu fuerint macerata, sed rosaceum oleum ad hoc requiritur. Idem non modo inunctum, sed etiam infusum, opitulatur articulorum iliorumque doloribus, ac etiam nephriticis. Stillatitia foliorum, & florum aqua, eadem ferè acrimonia pollet. Hanc non desunt, qui propinent quartana febre laborantibus, parùm ante accessionem.

SYMPHYTVM petræum, Græcis, Σύμφυτον πετραῖον. Italis, *Simphit[illegible]*
* Monſpelienſes hanc plantam Corin appellant. *

SYMPHYTVM PETRÆVM.

FORMA

Ramis exit tenuibus, paruis, origano ſimilibus, capitulis, & folijs thymi: lignoſum totum, odoratum, guſtu dulce, ac adſtringens: radice longa, ſubrufa, ſeu ſubpurpurea, digitali craſſitudine. * Hic appicta nõ aſtringit, ſed amarum & nitroſum ſaporem habet, floſculos cæruleos, ſemina nigra anguloſa. * DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in petris, & petroſis montibus. * Quæ hic pingitur in littorib. creſcit in arena, ita vt ferè lateant ramuli & flores tantum emineant. * DIOSC. *Matth.*

QVALITATES.

Ex contrarijs conſtat viribus. Habet enim incidendi vim quampiam, qua collectum in pectore, & pulmone pus expurgare poteſt. habet etiam quandam contrahendi vim, qua reiectionibus ſanguinis auxiliatur. & tertia ad eas ineſt humiditas quædam non immodicè calida, per quam guſtantibus dulce apparet, & odoratu iucundum. *Gale. 8. ſimp. me.*

VIRES.

Decoctum eius ex aqua mulſa paratum, potum, pulmonis vitia purgat: ſanguinem reijcientibus, & renum malis ex aqua datur ad dyſenteriam, rubraque fœminarum profluuia, in vino decoctum: vulnera recentia, enterocellasq; glutinat, & illitu cohibet. carnes cum eo decoctæ coaleſcunt. DIOSC.

SYMPHYTVM maius, Græcis, Σύμφυτον ἕτερον. Italis, *Consolida maggiore.* Germanis, Walwurtz / *seu* Schwartzwurtz. Hispanis, *Suelda maiore, siue Consuelda maior.* Gallis, *Oreille de Asne.*

SYMPHYTVM MAIVS.

FORMA.

DIOSC. *Matth.* Caulem emittit cubitalem, aut maiorem, crassum, angulosum, inanem: circa quem breui interuacante spacio, folia exeunt oblonga, lataque, buglosso proxima hirsutaque. Caule secundum angulos quosdam striato, ramis tenuibus ex alarum sinu prodeuntibus, in quibus flores lutei, quandoq; verò purpurei, nonnunquam verò albi, diuersis in plantis spectantur. Tam caulis, quàm folia aspera lanugine horrent, tactuq; pruritum concitant. Radicem fundit crassam, multifidamq;, nigro exterius cortice, interna verò pulpa candicat, glutinosoq; succo madet.

LOCVS.

Matth. Nascitur frequens in pratis.

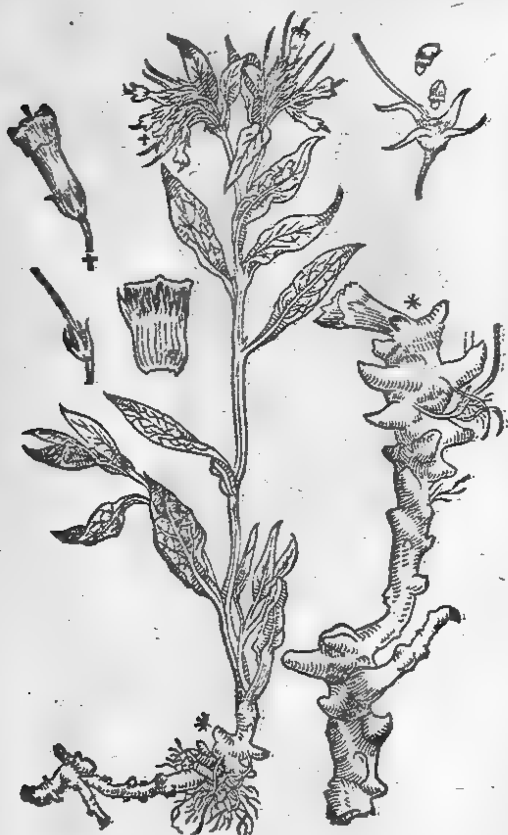
QVALITATES.

Gal. lib. 8. sim. me. Similem petræo vim habet. non tamen gustantibus dulce est, nec olfacientibus odoratum. Cæterùm quatenus viscositatem quandam, & mordacitatem obtinet scillæ simile est. eoque vtuntur ad omnia, ad quæ iam dicta.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Tritæ radices & potæ, cruentis excreationibus, ruptisque proficiunt: recentia vulnera illitæ conglutinant: inflammationibus, præsertim sedis, cum senetionis folijs, vtiliter illinuntur. Coaluntur etiam carnes cum ijs coctæ. Ossium fracturas sanant, si contritæ imponantur, & stricta fascia ligentur.

*SYMPHYTVM radice tuberosa.

FORMA.

Menſe Martio flore luteo prodit colore tantum à prioris flore differens, folia quoq; ſimilia ſunt maiori Symphito & cauliculi, ſed omnia minora, radice diſcrepat, quę protuberantibus quibuſdam nodulis inæqualis eſt & quoquo verſum ſerpit.

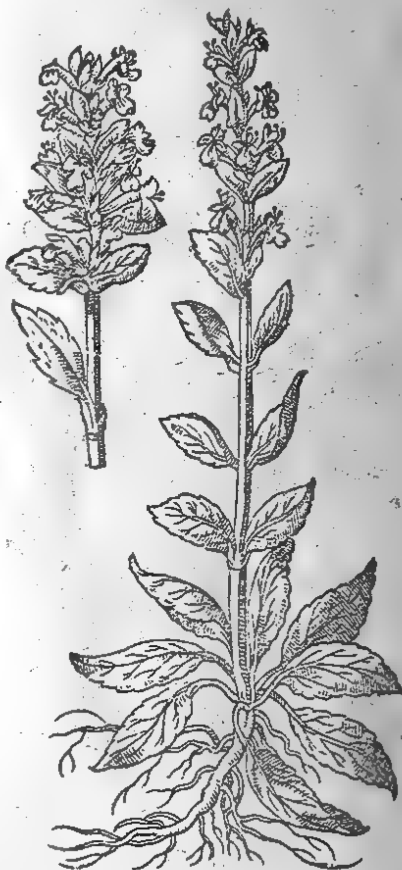
LOCVS.

In hortis ſponte naſcitur circa ſepes.*

CON-

CONSOLIDA media, Hetruscis, *Morandola, seu vt alijs, Consolida Mezzana, seu herba Laurentina.* Germanis, Gülden Gunsel.

CONSOLIDA MEDIA.

FORMA.

Matth. Folia profert minoris solidaginis, latiora, molliora'q;: aduersa parte subpurpurea, caulem pedali longitudine, pilosum, quadrangulum, inanem : flores cæruleos, qui partim inter folia, quæ caulem ambiant, partim in cacumine spicata congerie prodeunt. Radix illi est multifida, haud altè descendens.

LOCVS.

Idem. Nascitur in hortis, & vineis, alijsq; locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Datur vtiliter foliorũ succus ab alto deuolutis, item ruptis confractisque, quin etiam ad intestina vulnera, & illinitur ad externa. sanguinis grumos, vbicunque sint, dissoluit. folia in collutionibus addita faciunt ad oris, & gingiuarum vlcera. Idem quoque præstant ad vlcera pudendorum vtriusq; sexus.

CONSOLIDA minor, Prunella. Italis, *Consolida minore*. Germanis, Brunellen.

CONSOLIDA MINOR.

FORMA.

Caulibus exit quadrangulis hirsutis, spithamæ longitudine, folijs menthę proximis, sed subasperis. flores gerit in ramusculorum fastigijs, spicatos, purpurascentes, & quandoq; candidos. Radicem multifidam, ac tenuem. *Matth.*

LOCVS.

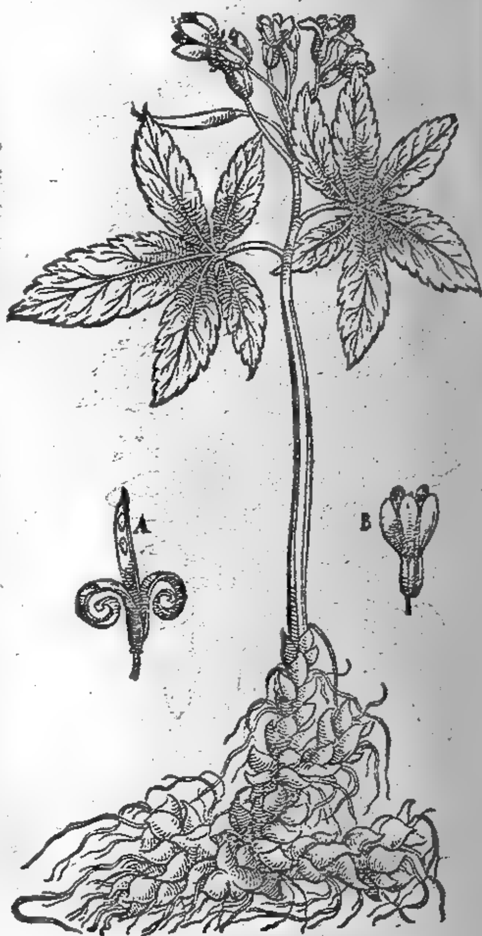
Prouenit in montibus, collibus, & ferè vbique. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Additur in medicamentis, quæ parantur ad linguæ, faucium, & gutturis inflammationes, & vlcera. & in omnium morborum vsum venit, in quorum affectibus præstat solidago media, namque suas vires illi conformes habet. *Idem.*

DENTA-

DENTARIA minor, siue Sannicula quinque folia. Italis, *Dentaria minore.* Germanis, Zan Kraut.

FORMA.

Matth. Exit hæc folijs pentaphylli, sed longè maioribus: radice candida. tam miro naturæ ordine, nodulis, ac lacinijs quibusdam elaborata, vt non parùm admirentur, qui tantum naturæ opus diligenter intuentur atque examinant.

LOCVS.

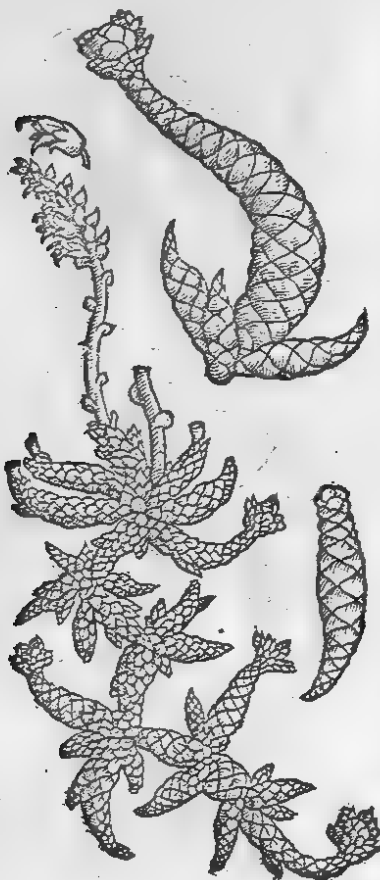
Idem. Nascitur in montibus, syluosis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Radix glutinat, cohibet, roborat. Eadem datur vtiliter potanda ad enterocellas, quotidie drachmę pondere, ex vino austero diebus quadraginta continuis. præstat quoque ad interna vulnera, cum thoracis, tum etiam intestinorum, ex aqua equiseti eodem pondere sumpta.

DENTARIA maior, Græcis, Ἄφυλλος, quòd ſine folijs proueniat. Germanis, Onblat/Schupenwurtz.

DENTARIA MAIOR.

FORMA.

Germinat primo ſtatim vere: caules profert dodrantales, teneros, fragiles, ſuccoſos, orobanche quadamtenus æmulos. In quibus à medio ad ſummum flores exeunt ſubpurpurei, hirſutiq́; , è quibus calyculi oriuntur, exiguo intus ſemine. Radice conſiſtit albicante magna, ſuccoſa, fragili, compactili ſquamarum cõgerie, miro ſanè naturæ artificio, acerbo guſtu ac ſubamariuſculo. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in opacis ſyluis, & alijs vmbroſis locis. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Adſtringit, refrigerat, & abſtergit; deuorata verò ſoporem facit. *Idem.*

* Magnus vſus Aquæ deſtillatæ in fluxibus & Epilepſia. *

AVRICVLA vrsi, siue Sannicula altera. Italis, *Orecchia de Orso*. Germ. Bergsanickel/Flublümlein.

AVRICVLA VRSI.

FORMA.

Matth. Folia fert plantaginis, sed carnosiora, sensim per ambitum sinuata subflauis circumquaq; oris: caulem edit, & flores primulæ veris vocatæ per omnia similes, odoris eximij: Radice nititur multifida, albicante, Ellebori modo fibrata.

LOCVS.

Idem. Nascitur in altis, & saxosis montibus, inter ingẽtia saxa.

FACVLTATES, ET VIRES.

Idem. Refrigerat, siccat, glutinat, cohibet: Pota herba cum radicibus enterocellis vtiliter medetur: ac etiam intrinsecis quibuscunq; vulneribus tum herba ipsa deuorata, tum in potionibus addita. Folia recentia vnà cum radice tusa, atq; supposita nõ solum mensium abundantiam cohibent, sed vuluam mirum in modum concludunt.

HOLOSTIVM quorundam, siue Holestium, Græcis, Ὁλόστιον, καὶ ὀλέστιον. Italis, *Holostio.*

HOLOSTIVM.

FORMA.

Folia habet longa duarum vel trium vnciarum digiti, latitudine ferè digiti, incana, pilosa & astringentia. Radix ei longa, crassa nigricans, caules vnius palmi in quo flores & semina similia cornu cerui vel plantagini.

LOCVS.

Nascitur in collibus prope Monspelium, secus vias.

QVALITATES.

Gal. 7. simpl. Suo Holosteo desiccādi vim, cum adstrictione tribuit.

VIRES.

Vsus eius ad rupta efficax est in vino pota. Nam & carnes coguntur, quæ cum ea cōferbuerint.

APPENDIX.

Non facimus Holostium hoc genuinum, sed notius pro minus noto autoris substituimus.

PILOSELLA, Italis, Pelosella. Germanis, Meuß Ohr. Gallis, Pilosselle, seu Oreille de Rat.

PILOSELLA.

FORMA.

Matth. Planta est humi decumbens, radiantibus circunquaq; folijs, oblongis, incanis, euidenter pilosis, cauliculos repentes mittit funiculi faciem referentes, hirsuta canitie obductos: flores aureos stipatos, qui maturescentes in papposam lanuginem euolant. Radicibus nititur numerosis tenuibus, humi pertinaciter inhærentibus. Lacteum succum fundit amaro sapore.

LOCVS.

Idem. Nascitur extenuato, & arido solo, in collibus, & incultis locis.

QVALITATES.

Idem. Lacteus eius succus amaro est sapore, id quod extenuantis facultatis, atq; etiam abstergentis inditium præbet. Herba gustu est adstringenti, glutinat, cohibet, refrigerat, siccat.

VIRES.

Idem. Dysenterias, & vteri profluuia sistit: ex vino austero pota, vulnera tam intrinseca, quàm extrinseca sanat: auxiliatur cæliacis, & biliosa vomentibus, quin etiam enterocellis, sanguinem reijcientibus, & omnibus in vniuersum fracturis. Additur vtiliter in vulnerarijs emplastris, & vnguentis. Foliorum succus non solùm recentia vulnera sanat, sed etiam vulnera quoq; contumacia, & præsertim oris, & pudendorum.

*PILOSELLA maior, Italis *Pelosella maggiore.* Germanis, Groß Meußohr.

PILOSELLA MAIOR.

FORMA.

Priori non est absimilis sed multo maior, erectiorq́;, nec tam canis folijs, quamquam satis hirsuta hæc sint, & pilis obsita. Longitudine digitum superant, cauliculi florem sustinentes vltra dodrantem assurgunt cæteri repunt vt in præcedente.

LOCVS.

Ad riuulos in aggeribus herbosis nasci gaudet.

VIRES.

Valet ad dysenterias, vulnera, sanguinis vomitum, enterocelas. siue pota siue imposita, extrinsecus. Eius aqua etiam vtiliter in doloribus mammillarum adhibetur. Et vt summatim dicam, eadem potest quæ prior.*

SCABIOSA, Italis, *Scabbiosa*. Germanis, Apostemen Kraut. Gallis, *Scabieuse*.

SCABIOSA.

GENERA.

Matth. Duum est generum. Maior & Minor.

FORMA MAIORIS.

Idem. Primo statim exortu folia profert oblonga, minimè laciniata: cæterùm, quę his succedunt, phu maioris modo incisa spectantur: quæ verò in caule, & ramis sunt, longè minora, ac magis dissecta visuntur: capitula summis caulibus profert in acutum desinentia, compactili squamarum ordine obducta, Cyani modo, è quibus flores prodeunt etiam similes, sed ex purpura subrubentes. Radicem habet pollicari crassitudine, & sæpe maiorem brachiatamq;, sapore subdulci, pastinacæ proximo.

LOCVS.

Idem. Nascitur inter fruges, & in campis non cultis argillaceo solo.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, extenuat, aperit, digerit, abstergit.

VIRES.

Idem. Radix valet peculiari quadam dote mirificè ad lichenosos, etiam si morbus à Gallica lue prouenerit, si eius decoctum morbosi bibant quotidie in quadragesimum diem vsq;, sex vnciarum pondere. Idem præstat eiusdem radicis puluis quotidie drachmæ pondere ex sero haustus.

SCABIOSA minor, Græcis, Ψώρα. Italis, *Scabiosa minore*. Germanis, Apostemen Kraut.

SCABIOSA MINOR.

FORMA.

Folijs crescit inferioribus per ambitum denticulatis, humi accubantibus, subalbicantibus, oblongis, & subhirsutis. verùm quæ in caule sunt, tenuiora, & magis diuisa spectantur. Caulem mittit tenuem, teretem, rectum, ramosum: flores cæruleos, stipatos, aut pallidos, è quibus capitula oriuntur colore subuiridi, speciosis obducta ocellis. Radix est illi palmaris, multifida, subcandicansq;. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in agris non cultis, secus itinera, & in collibus terrenis. *Idem.*

QVALITATES.

Sapore est amaro: quare excalfacit, extenuat, abstergit, aperit, & crassa, lentaq; expectorat. *Idem.*

VIRES.

Herba ipsa in puluerem pota, aut succus ex melle delinctus, pectus, & pulmones abstergit, crassaq;, ac glutinosa per os eijcit. Idem prestat eius decoctum potum. scabiem sanat. Id quod & succus facit in vnguentis additus. Folia cruda tontusa, & pestiferis carbunculis admota, mirificè eorum perniciem coercent: Datur vtiliter earundem succus, quatuor vnciarum pondere, cum theriacæ drachma pestilentia affectis, prima statim die, verum à potione ægros sudare oportet: & iterum, atq; iterum medicamentum repetere. Datur item contra serpentium venenosorum morsus, herba verò exterius imponitur. Illitus scabiosæ succus, cum chrysocolla, & caphuræ momento, lentigines, alphos, impetigines, & cæteras cutis infectiones abstergit, oculorumq; per se, & cum succo fœniculi, albugines delet. *Idem.*

CLYMENVM, Græcis, Κλύμενον. Italis, *Climeno*.

FORMA.

DIOSC. Caulem fert fabæ, quadratum, folia plantaginis, folliculis supra caulem in sese inflexis, vt in polyporum cirrhis.

LOCVS.

Matth. Nascitur incultis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Succus è tota planta expressus efficax est ad sanguinis reiectiones, & ad cæliacos affectus, fœminarum profluuia cohibet: sanguinem è naribus erumpentem sistit: trita folia, aut siliquæ, recentibus vulneribus illitæ, ea ad cicatricem perducunt.

CENSVRA.

Errant qui saponariam, vulgo dictam clymenum faciunt. cæterùm tametsi ego minimè compertum habeam, quæ nam planta legitimum sit clymenum, volui tamen hanc imaginem hic ostendere, vt de ea aliorum quoq; sit iudicium.

PERICLYMENVM, Græcis, Περικλύμενον. Italis, *Matriselua, seu Vincibosco.* Germanis, Geißblatt. Hispanis, *Madresylua,* Gallis, *Vincibosse.*

PERICLYMENVM.

FORMA.

Simplex fruticat, ex interuallis parua folia habens, ipsum amplectentia, subcandida, hederaceaque: inter folia surculi exeunt, in quibus baccæ hederæ similes: flos fabæ candidus, aliquantulũ rotũdus, & quasi in folium procumbens: semen durũ, quod nõ facilè euellatur, radice rotunda, crassa. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in aruis ac sepibus, conuoluẽs se adminiculis propè emergentibus. *Idem.*

QVALITATES.

Tum fructus, tum folia vtilia sunt, adeò vehemẽter incidentis, simul & excalfacientis facultatis, vt si plusculum bibantur, vrinã sanguinolentam cieant: semen quoq; desiccat. *Gal. li. 8. simp. me.*

VIRES.

Maturum semen in vmbra siccatum, si drachmę pondere detur in vino quadragenis diebus, lienem absumit, lassitudinem discutit, sed vrinam ciet statim à sexto die cruentam: Orthopneæ, & singultui prodest, partum accelerat. Folia sunt ijsdem viribus prædita, quæ tricenis septenis diebus pota, sterilitatem facere produntur. Eadem ex oleo peruncta, febrium algores abigunt. Folia & earum succus, veniunt vtiliter in vnguenta, quæ ad capitis vulnera parantur, & ad vlcera quæ in cruribus eueniunt. DIOSC. *Matth.*

TRIBVLVS, Græcis, τρίβολος. Italis, *Tribolo.* Arabibus, *Hasach.* Germanis, Erdkletten/Burtzeldorn. Gallis, *Saligotz terrestres.*

TRIBVLVS.

GENERA.

DIOSC. Duum est generum. Terrestris, & aquaticus.

FORMA TERRESTRIS.

Idem. Folijs exit portulacæ proximis, tenuioribus tamen: viticulis longis, in terra stratis: spinis secũdum folia, rigidis, præduris.

LOCVS.

Idem. Iuxta amnes, & rudera nascitur.

QVALITATES.

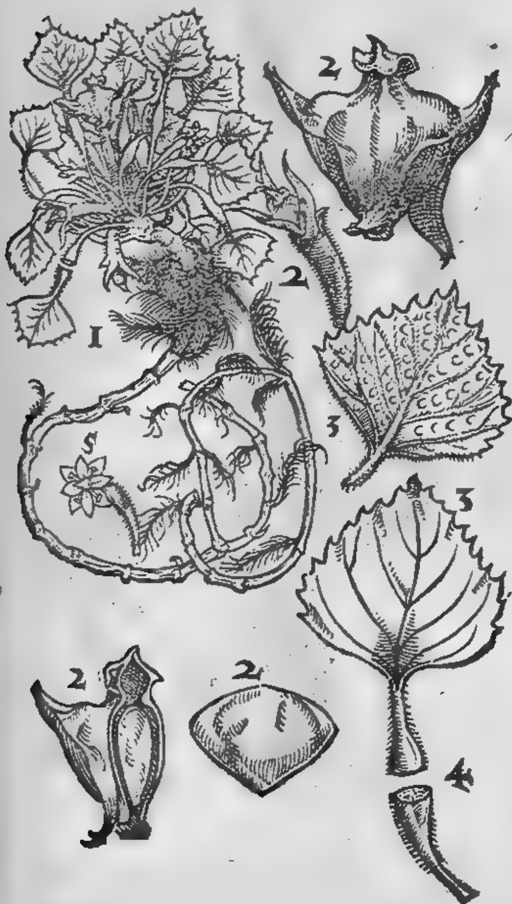
Galen. 7. simp. me. In terrestri superat terreũ frigidum, quod & adstringẽs fuerit. Fructus tenuiũ est partium, quare calculos in renibus comminuit.

VIRES.

DIOSC. Drachma terrestris tribuli pota, illitáve ictos à vipera recreat, contra venena, cum vino aptissimè bibitur. Decoctum eius sparsum pulices necat. Cætera cum aquatico communia habet.

TRIBVLVS Aquaticus, Græcis, Τρίβολος ἔνυδρος. Italis, *Tribolo aquatico*. Germanis, Wassernuß. Hispanis, *Abrojos, seu Abrollos*. Gallis, *Castaignes d'Eau*.

TRIBVLVS AQVATICVS.

FORMA.

Folijs prouenit latis, subrotundis, crassis, & aduersa parte maculosis, neruosis, & per ambitum serratis, prælongis, & crassis pediculis nitẽtibus. Caulem edit crassum, pinguẽ, sed in summitate longè vegetiorem. Fructum profert nigrum, castaneæ magnitudine, triplici armatũ mucrone, putamine membranoso, alba intus medulla, castaneæ sapore. Radix illi prælonga, comantibus spicatis capillamentis. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in fluminibus, lacubus, & in mari. *Idem.*

QVALITATES.

Ex humida essentia modicè frigida, & sicca non mediocriter, & ipsa frigida cõponitur. *Galen. 7. simp. me.*

VIRES.

Inflammationes omnes cataplasmate iuuat: vlcera oris, gingiuas, tonsillasq; persanat. Thraces Strimonæ amnis accolæ, eius pabulo equos saginãt, è fructu verò esculentum faciunt panem. DIOSC.

SAXIFRAGA, Græcis, Σαξίφραγον. Italis, *Saſſifragia.* Germanis, Steinbrech. Gallis, *Perce pierre.*

SAXIFRAGA.

GENERA.

Math t. Plura, diuerſaque reperiun tur genera, quorum nos quin que deſcribemus.

FORMA PRIMÆ.

DIOSC. Frutex eſt ſurculoſus, thymo ſimilis.

LOCVS.

Idem. In petris, & aſperis locis naſcitur.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. In vino coctus, mox potus, febricitantib. opitulatur. Strã guriæ prodeſt, ſingultum ſedat, calculos veſicæ frangit, & vrinam ciet.

SAXIFRAGA secunda, Italis, *Saßifragia seconda.*

SAXIFRAGA SECVNDA.

FORMA.

Folia in cauliculis per interualla gerit parua, angusta, ac lõgiuscula, cunilæ æmula, concomitãtibus alijs longè minoribus, in cacumine tamen copiosiora sunt: & breuiorib. interuallis distincta, flores edit in summis caulibus purpureos, odoris non iniucundi. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in saxis, & saxosis locis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Cit vrinam, calculos in renibus frangit, & eijcit, visum acuit, si edatur. *Idem.*

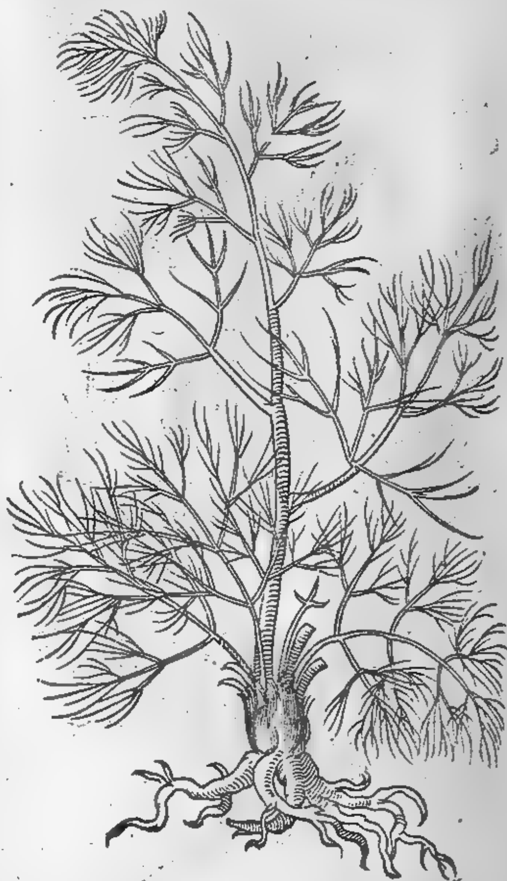
*APPENDIX.

Cùm nondum visa mihi esset eiusmodi Saxifraga, qualem autor hic depinxerat, malui substituere hanc plantam, quæ Satureia durior nonnullis vocatur, quam ignotam effingere, præsertim cum deliniationi pulchrè conueniret. Prouenit enim Monspelij non longè à Castelneuf in montibus inter saxa: Folia habet multò duriora, & minora, quàm cunila vel satureia satiua & à radice plurimos emittit ramos tenues foliosos, spicam similem ferè hyssopo, in qua sunt flores albi, solo colore differentes ab Autoris descriptione: tota plãta viridior est Satureia, nec ita nigricans. Radix valde lignosa, & hortorum cultui facilè assuescens, ac per hyemem durans.*

SAXIFRA-

SAXIFRAGIA tertia. Italis, *Saßifragia terza*.

SAXIFRAGIA TERTIA.

FORMA.

Matth. Folia mittit capillacea, fœniculi æmula, ſed longiora, tenuiora, rarioraq;: caulem pariter fœniculaceum, ſed tenué ac pumilum, vmbellã in ſummitate, ſemine petroſilini vulgaris ſimile, ſed longiuſculo, & odorato. Radicem albicantem, paſtinacæ ſapore.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in magnis ſaxis, & ſicco ac extenuato ſolo.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Excalfacit, attenuat, aperit, prouocat, abſtergit. Tota plãta ſubacris eſt, & ſubdulcis. Radix vrinam ciet, & menſes quouis modo ſumpta: viſum acuit, & obſtructiones iecoris reſerat.

SAXI-

SAXIFRAGIA quarta. Italis, *Saßifragia quarta.* Germanis, Weisser Steinbrech.

SAXIFRAGIA QVARTA.

FORMA.

Folijs est terrestris hæderę, minoribus tamen, circumserratis, humi accubãtibus. Caule tenui, rotundo, recto, piloso, dodrãtali, à quo rari oriuntur ramuli, in quib. flores panduntur candidi, ocimoidis modo, è quibus nullum oritur semen. Radix illi multifida, tenuisque, in cuius fibris grana quædam rotunda, albicantia, ac subpurpurea coriandri seminis magnitudine spectãtur, quæ eius esse semen quidam affirmant. Mira sanè plantæ natura, quòd semen in radicibus gerat. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur locis non cultis, sterili solo, ac pariter inter saxa. *Idem.*

QVALITATES.

Grana, quæ radicibus hærent, amara sunt, Ideoque excalfaciunt, attenuant, abstergunt, aperiunt. *Idem.*

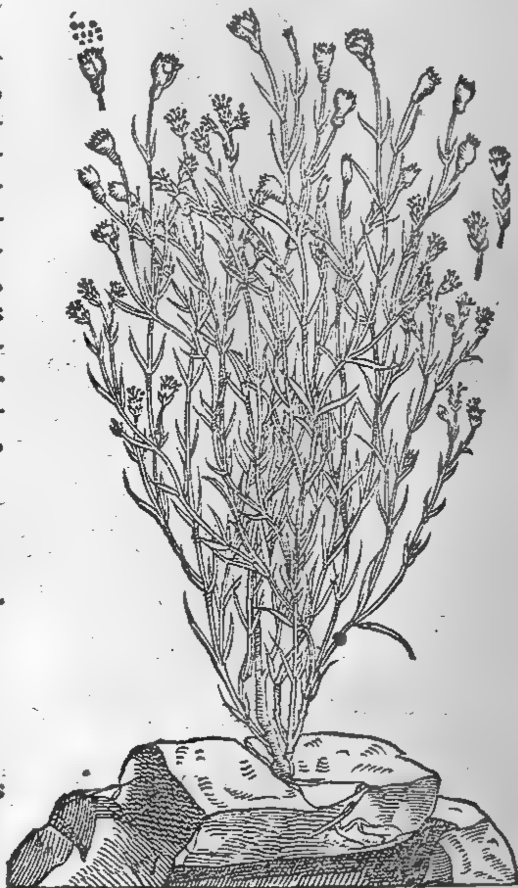
VIRES.

Herbæ & radicis decoctum ex albo meraco paratum, renum calculos frangit & educit: vesicam mundat, & vrinam prouocat, efficacius tamẽ, si ex eodem decocto granorum radicum farina drachmæ pondere propinetur. Cæterùm longè felicius curatio succedit, si bibatur medicamentum, dum affecti balneo se fouent. *Idem.*

SAXIFRA-

SAXIFRAGIA magna, Italis, *Saßifragia maggiore.*

SAXIFRAGIA MAGNA.

FORMA.

Matth. Caule est lignoso, contorto, digiti crassitudine, duris, densisque surculis, ipsisq; tenuibus, stipato: folia fert exigua, oblonga, in acutum desinentia, flosculos albos, & calyculos exiguos, ocimoidis modo, ore circumquaq; serrato, in coronæ modum, in quibus semen continetur rubrum admodũ exiguum. Radix in petris adeò pertinaciter concluditur, vt inde auelli non possit, nisi mucronatis ferramentis.

LOCVS.

Idem. Prouenit in saxis, & antiquis vrbium mœnijs.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Mirificè tota plãta calculos comminuit & expellit.

LIMONIVM, Græcis, *Λειμώνιον*. Italis, *Limonio*. Officinis, *falso Behen rubrum*.

FORMA.

Folia habet betæ, tenuiora, & longiora, decem, & sæpe plura, caulẽ tenuem rectum, seminibus rubris scatentem, adstringenti gustu. Radix est illi vegeta, rubraq́;. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in pratis, & palustribus. DIOSC.

QVALITATES.

Semen vtpote austerum auxiliatur, vbi adstrictione sit opus. *Galen. 7. simp. me.*

VIRES.

Semen tritum, & ex vino acetabuli mensura potum, dysentericos ac cœliacos iuuat: quin etiam rubra fœminarum profluuia sistit, & sanguinem expuentibus subuertit. DIOSC.

CENSVRA.

Explodenda est seplasiariorum opinio, qui Limonij radicem, Behen rubri vice in medicamentis supponunt. Cæterum longè melius facerent, si bistortæ radice vterentur. *Galen.*

LIMONIVM ALTERVM.

Non desunt rei plantariæ scriptores: qui plantam, cuius hic imago spectatur, limonium faciunt. De qua poterit esse etiam aliorum iudicium.

PYRO-

PYROLA, Italis, *Pirola*. Germanis, Wintergrün.

PYROLA.

FORMA.

Folijs est pyri, minoribus tamen, ac perpetuo virescentib⁹, caule dodrantali, tenui, tereti, in quo per interualla flores spectantur candidi, stellæ figura, capillamentis è medio emergentibus: Radix & illi subalbicans. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in montibus vmbrosis, & in syluis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Desiccat, adstringit, glutinat: Foliorum succus illitus recentia vulnera sanat. Idem præstant & folia. Eorundem quoq; decoctum ex vino paratum, sanat potum intestina vulnera, quare additur commodissime vulnerarijs potionibus. *Idem.*

LAGOPVS, siue pes Leporinus, Græcis, Λαγώπους. Italis, *Lagopo, seu Pie di Lepre.* Germ. Hasenpfötlin.

LAGOPVS.

FORMA.

Diosc. Herbula est caule tenui, hirsuto, rotundo, ramoso, folijs trifolio proximis, sed mi-
Matth. noribus. Paniculis in summitate villosis, & tactu mollibus, perinde ac leporini pedes.

LOCVS.

Diosc. Nascitur in campis inter segetes.

QVALITATES.

Galen.7. simp. me. Qualitatis est, exiccantis, adeò, vt fluxus alui probè exiccet.

VIRES.

Diosc. Adalligatur tota planta inguinibus contra eorum in-
Matth. flammationes. Folia, & paniculæ dantur vtiliter ex vino austero, aut ex succo punici mali contra dysenteriam. vniuersæ plantæ decoctum, additis maluæ folijs è dulci vino paratum, datur commodè ad vesicæ morbos, & vrinę ardores: semen auxiliatur sanguinem reijcientibus. Peculiariter cinis illitus hæmorrhoidas fluentes sistit. Sunt qui paniculis vtantur ad extergendam dysentericorum sedem.

CARYOPHYLLATA, Italis, *Garofanata.* Germanis, Benedictenwurtz. Gallis, *Benoiste, Galliot, seu Ressize.*

CARYOPHYLLATA.

GENERA.

Trium est Generum, Campestris, palustris & Montana.

FORMA CAMPESTRIS.

Folia fundit subaspera, hirsuta, tripartita: duobus etiam longè minoribus auricularum instar in posteriori parte adnatis, atq; omnibus per ambitum laciniatis: caule est ramoso, rotundo, haud crasso, sesquicubitali, geniculato, subasperóque: florib⁹ aureis, pentaphylli æmulis, villosis: succedentibus inde capitulis, in quibus semen continetur. Radicibus nititur copiosis, tenuibus, subrufis, caryophyllorum odorem spirantibus. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur secus vias, propè hortorum, & agrorum sepimenta, locis potius opacis, quàm apricis. *Idem.*

QVALITATES.

Radix, cuius est vsus, excalfacit, & siccat, aperit, & roborat. *Idem.*

VIRES.

Radices præstant ad sanãda vulnera, & vlcera, & præsertim ad intrinseca vulnera, si in potionibus addantur. Earundem succus cum ærugine infusus, prestat ad cuniculosa vlcera. Eædem olfactæ vitales spiritus recreant, & frigidum iuuant cerebrum. Earundem puluis epotus, prodest cæliacis, dysentericis, & sanguinem expuentibus. *Idem.*

*CARYOPHYLLATA aquatica. Germanis, Wild Benedictwurtz.

CARYOPHYLLATA AQVATICA.

FORMA.

Folijs caule & nascendi figura similis est hæc plāta præcedenti Cariophyllatæ, vt vix dignosci queat. Verum discrepantiam facit radix dodrantalis, digiti crassitudine minus fibrosa, colore purpurascente, & sapore amariusculo sine manifesto odore. Deinde flores pallescentes, nonnihil purpurei habentes, qui nolæ effigiem repræsentant. Tandem semen pilosum grandius capitulum efformans, quam quod campestris Cariophyllata gignit, quod plerumque etiam calyci purpureo à flore decidente relicto insidet. Huius flores aliquando pluribus folijs insignes fiunt & rubent magis, ac folijs inferne quinis aut senis herbaceis pulcre coronantur.

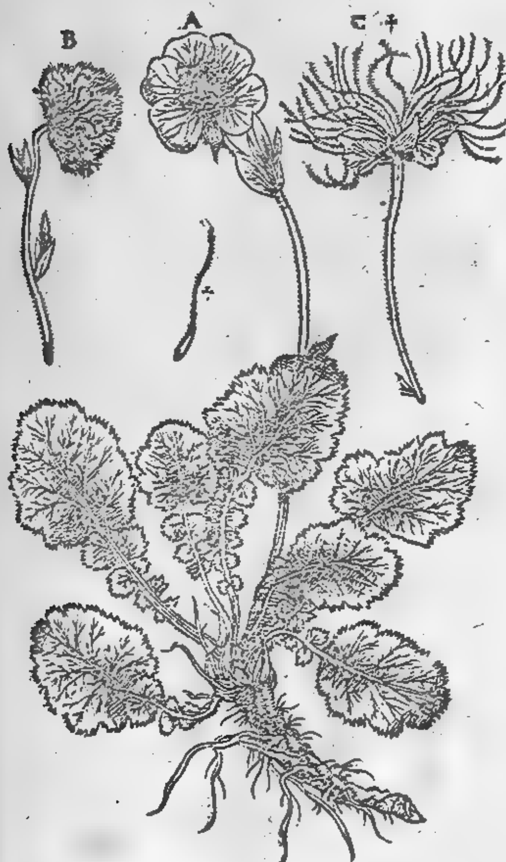
LOCVS.

Nascitur in syluis & pratis humectis, alijsque locis palustribus.*

CARYO-

CARYOPHYLLATA montana. Italis, *Garofanata saluatica.*

CARYOPHYLLATA MONTANA.

FORMA.

Folia gerit alterius crassiora, crispiora, hirsutioraq́; plura ab vna radice prodeuntia, longisq́ue pediculis inhærentia. tactu subaspera, & circumquaque laciniata, humiq́ue procumbentia. Caules tenues, nullis adnatis ramis, in quibus pusilla, sed rara folia spectantur. In caulium summitatibus vnicus tantum flos emicat aureus, pentaphylli similis, sed maior paulò, qui flaccescens, pinnatum efficit orbem, non paruo naturæ opificio: Radice nititur dodrantali, digiti crassitudine, subrufa: caryophyllorum odore. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in Boemiæ montibus, è quibus Albis fluuius oritur. *Idem.*

QVALITATES.

Radix non solùm excalfacit, & siccat, sed etiam cohibet, ac roborat. *Idem.*

VIRES.

Ijsdem cum altera pollet viribus, sed præstantioribus. *Idem.*

CORTVSA, Italis, *Cortusa.*

CORTVSA.

FORMA.

Matth. Folijs prouenit ferè vitigineis, ſed longè minoribus, ſubrotundis, atq; ſubaſperis, adſtringenti quadantenus ſapore, caules edit tenues, rectos, glabroſq;. in quorum cacumine flores exeunt exterius purpurei, interius verò aurei, ſtaminibus pariter aureis referti: Radices fundit numeroſas, tenues: ac longas. Eſt etiam quæ violaceos, & quæ candidosflores gerat. ſed prima frequentior habetur.

LOCVS.

Idem. Naſcitur locis vmbroſis, cretaceo, & albicante ſolo.

QVALITATES.

Idem. Tota planta dum recens eſt, gratiſſimo fragrat odore, mellei faui ferè ſimili, ſed lõgè admodum gratiori: in ſicca verò odor euaneſcit: ſubtilium eſt partium, qua re excalfacit magis recens, quàm ſicca; primo tantum exceſſu.

VIRES.

Idem. Mulcet neruorum, & articulorum dolores; à quauis cauſa oriantur. Ad hoc autem macerantur flores recentes in oleo dulcium amygdalarum, & roſaceo, quod completum vocant, diuq; inſolantur. Oleum egelidum deinde illini pręſtat, repetitijs illitionibus.

MEDI-

MEDIVM, Græcis, Μήδιον. Italis, *Medio, nonnullis Viola marianna.* German. Glocken blum.

MEDIVM.

FORMA.

Folia habet intubi, caulem tricubitalem, & in eo florem grandem, purpureum, rotundum, semine Cnici simile, minuto: Radicem dodrãtalem: crassitudine baculi, gustu acerbo. DIOSC.

LOCVS.

In saxosis & opacis nascitur. *Idem.*

QVALITATES.

Medij radicem contra atq; semen ipsum temperatũ esse contingit: nam illa quidẽ austera est, & fluxiones cohibet, cùm alias, tum profluuiũ muliebre. At semen tantũ abest, vt tale quid efficiat, vt etiam mẽses cieat, vt pote, quòd tenuium partium, & incidentis est facultatis. *Gal. li. 7. simp. me.*

VIRES.

Radicis farina, ex melle cocta, rubros fœminarum mẽses cohibet, eclegmate per aliquot dies sumpto, semen verò in vino potum eosdem pellit. *Idem.*

ANNOTATIO.

Medium folijs iridis prouenire deprauatus Dioscoridis Codex legit: At Oribasius, qui ab eo transcribit, non irides, sed seridis folijs ipsum prouenire ait, quòd in suo Dioscoridis exemplari legerit, σέριδι, non autem, ἴριδι, cui & nos adstipulamur. *Matth.*

GLADIOLVS, Græcis, Ξιφίον. Italis, *Gladiolo.* Senensibus, *Monacuccie.* Mauritanis, *Kasifton.* Germanis, Schwertel. Gallis, *Glais, siue Glaitel.*

GLADIOLVS.

FORMA.

Matth. Folia ei sunt iridis, breuiora tamen & angustiora, striata, & in mucronem desinétia. Caulis cubitalis, leuis, succosus, in quo flores exeunt purpurei paribus spatijs vtrinq; distantes, Iridis æmuli, sed longè minores: colore verò puniceo diluto, è quibus rotundum prouenit semen: Radicibus cohæret geminis, bulbosis, rotundis, pressis verticillari specie, altera, alteri insidente. Hæ capillaceo conteguntur inuolucro, subrufoque.

LOCVS.

Idem. Nascitur in aruis, & inter segetes.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Radix quæ superior est, attrahentem, digerentem, & exiccantem facultatem habet.

VIRES.

DIOSC. Superior radix cum thure illita, admisto vino, spicula, & aculeos è corpore eximit: panos cum Lolij farina, & hydromelite discutit: mēses supposita trahit. Eadem ex vino pota venerem stimulat. Contrà verò inferior, quippe quæ sterilitatem faciat. Datur superior vtiliter cum aqua potanda ad puerorum enterocellas.

ANNOTATIO.

Tametsi scripserit Dioscorides superiorem gladioli radicē inferiorem magnitudine superare, plerunque tamen contrarium visitur.

*GLADIO-

*GLADIOLVS Indicus quibuſdam vocata planta, vel Canna Indica.

GLADIOLVS INDICVS.

FORMA.

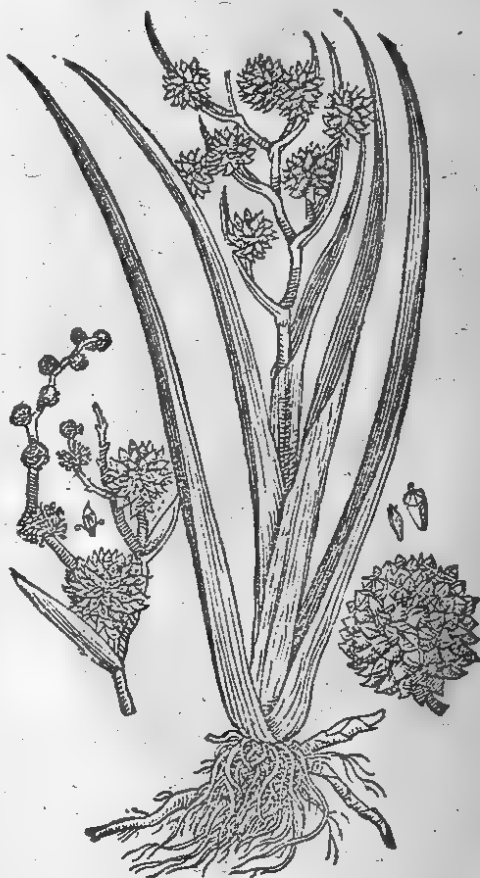
Folia ei ſunt pulcra, lata, venoſa, in mucronem collecta, inferna ſui parte caulem ambiétia. Caulis in multam altitudinem attollitur, læuis arundinaceus, in quo flores exeunt pulcrè rubentes, Gladioli ferè florib. ſimiles, aut cancrorum forpiculas quodammodo referentes, è quibus rotundum, nigrumque prouenit ſemen. Radicibus nititur multis, nodoſis, in capita rotunda protuberantibus.

LOCVS.

Naſcitur in riguis, & apud nos hortulanorum diligentia eget, vt in fictilibus hieme rectè aſſeruetur.*

SPARGA-

SPARGANIVM, Græcis, Σπαργάνιον. Italis, *Sparganio*. Mauritanis, *Safarbetamon*.

FORMA.

DIOSC. Folia habet gladioli, ſed arctiora, & in terrã magis procumbentia, in ſummo caule veluti pilulæ prominent, in quibus ſemen.

LOCVS.

Matth. Naſcitur ad montium radices, humecto ſolo, & circa ſcrobes.

FACVLTATES.

Gal. li. 8. ſimp. me. Et ipſum deſiccantis eſt facultatis.

VIRES.

DIOSC. Datur radix ex vino contra ſerpentium venena.

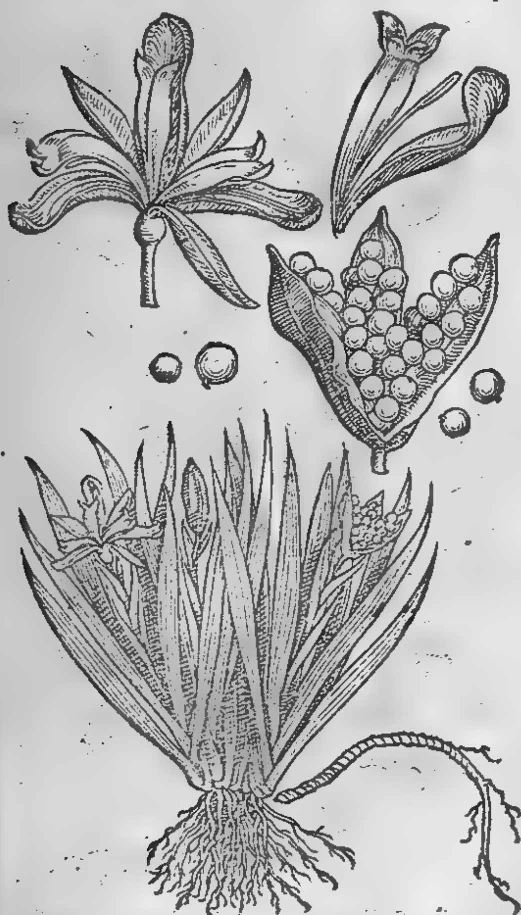
CENSVRA.

Quãquam ferè omnes, qui de materia medica ſcripſerunt, hanc plantam ſparganium faciunt, nos tamen non parum dubitamus, an rectè ſenſerint, quum hæc folia gladioli latiora gerat, non anguſtiora, ſurſum ſpectantia, non humi procumbentia.

XYRIS,

XYRIS, Græcis, Ξυρὶς. Italis, & vulgo, *Spatola fetida.* Germanis, Wandtleußkraut. Hiſpanis, *Lirio ſpadanal.* Gallis, *Glaicul.*

XYRIS.

FORMA.

Folia habet Iridis latiora, & in cacumine mucronata, è quorum medio caulis erumpit ſatis craſſus, cubitalis, ex quo ſiliquæ triangulares dependẽt, in quibus purpureus flos, & in medio puniceus, ſemẽ in folliculis ſimile fabis, rotundum, rubrum, acre. Radix longa, geniculata, rufa. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in aquoſis, & humectis locis. *Matth.*

QVALITATES.

Tenuium eſt partium, attractoriæ, digerendi, ac nimirum etiã deſiccandi eſt facultatis, cùm radix, tum multò etiam magis eius fructus. *Gal. li. 7. ſimp. me.*

VIRES.

Valet ad capitis vulnera, fractaq́; efficax eſt: aculeos, & ſpicula omnia, citra moleſtiam extrahit, adiecta floris æris tertia parte, & radicis centaurij, & mellis quinta: tumoribus, & collectionibus illita cum aceto medetur. Radix bibitur ex paſſo ad conuulſa, rupta, coxendicum dolores: ſtrangurias, & alui profluuia: ſemen tribus obolis potum, vrinam vehementer impellit, & cum aceto lienem abſumit.

ANCHY-

ANCHVSA, Græcis, ἄγχουσα. Italis, *Anchusa*. Germanis, Rot Ochsenzungen. Hispanis, *Sagem*. Gallis, *Orchanette*.

ANCHVSA.

GENERA.

DIOSC. Trium est generũ, magnitudine, & exilitate foliorum, & caulium differentium.

FORMA PRIMÆ.

Idem. Folia habet lactucæ, in acumen fastigiata, hirsuta, aspera, nigra, multa, ab radice quoquo versum humi sparsa, spinis horrida. Radici crassitudo digitalis, quę ęstate prouenit, & manus inficit sanguineo colore.

LOCVS.

DIOSC. *Matth.* Nascitur læto solo, & locis incultis.

QVALITATES.

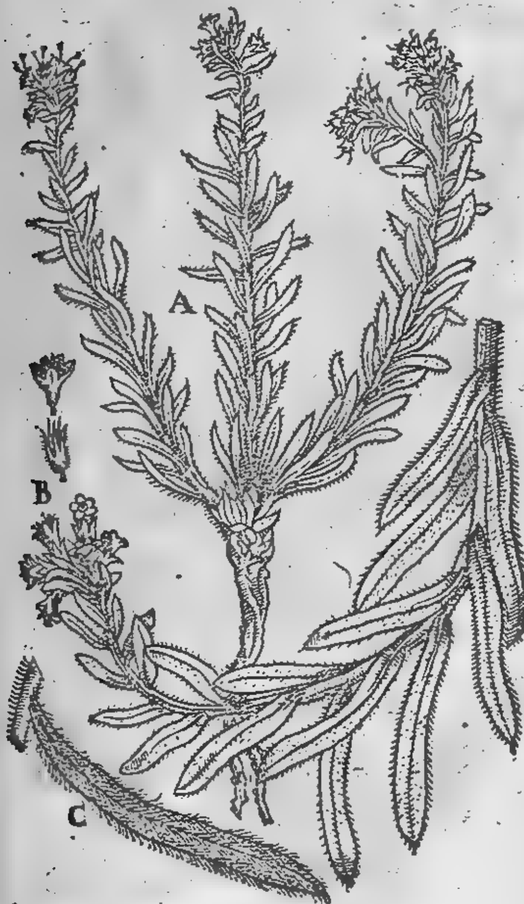
Gal. li. 6. simp. me. Radicem habet admodum refrigerantẽ, & desiccantem, tum adstringentem, & subamaram, tum quæ sufficiat extenuandis, & extergendis humoribus, corporibusque condensandis. Folia radice quidem sunt imbecilliora, cæterum adstringunt & ipsa, & desiccant.

VIRES.

DIOSC. Radix adstringit: ex oleo, & cera, efficax est ad ambusta, & vetera vlcera. Medetur igni sacro, cum polenta illita. Illinitur quoque ex aceto, lepris, & vitiliginibus: partus supposita extrahit. Datur eius decoctum vtiliter potãdum calculosis, lienosis, & bile suffusis, & si febris sit ex aqua mulsa. Folia ex vino pota aluum sistunt.

ANCHVSA altera, Græcis, ἄγχουσα ἑτέρα. Italis, *Anchusa seconda.*

ANCHVSA ALTERA.

FORMA.

Minoribus hæc exit folijs, quàm prima, similiter tamen asperis: ramulis exilibus, in quibus flos purpureus in puniceum vergens conspicitur. Radices habet rubras, prælongas, quæ messibus sanguineum succum fundunt. DIOSC.

LOCVS.

In sabulosis nascitur. *Idem.*

QVALITATES.

Calidior altera est, & magis medicata: nam plusculum habet & gustu ipso protinus acrimoniæ. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Vires folijs, radicibusq; insunt, quæ, contra virus, cùm reliquorum serpentium, tum maximè viperarum auxilientur, siue cibo, siue potu, siue alligatu, illinitúve: nam si quispiam mandens, in serpentis os inspuat, eum necabit. DIOSC.

ANCHVSA tertia, Græcis, ἄγχουσα τρίτη. Italis, *Anchusa terza*.

ANCHVSA TERTIA.

FORMA.

DIOSC. Est & hæc alteri non dissimilis, sed puniceo, ac minori semine.

LOCVS.

Matth. Nascitur arido, ac sabuloso solo.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Parua hæc, etiam altera, calidior est, quæ & amarior, & magis etiam medicata.

VIRES.

DIOSC. Commanducatum semen, si in serpẽtis fauces expuatur, eum interficiet. Radix acetabuli mensura, cum hyssopo, & nasturtio pota, latas vẽtris tineas excutit.

ECHIVM, Græcis, Ἔχιον. Italis, *Echio*, & *Buglossa saluatica*. Germanis, Wild Ochsenzung. Hispanis, *Yerua della biuora*. Gallis, *Buglossa sauuage*.

ECHIVM.

FORMA.

Folia habet prælonga, aspera, aliquantum tenuia, anchusæ proxima, minora tamen, subrubra, & pinguia, spinulis tenuibus horridula: cauliculos exiles, numerosos, minutaque vtroque latere folia, expansa pinnataque, nigra, in summo caule proportione minora. Flores secundum folia purpureos, in quibus semina capiti viperarum similia insunt. Radix nigricat digito tenuior. DIOSC.

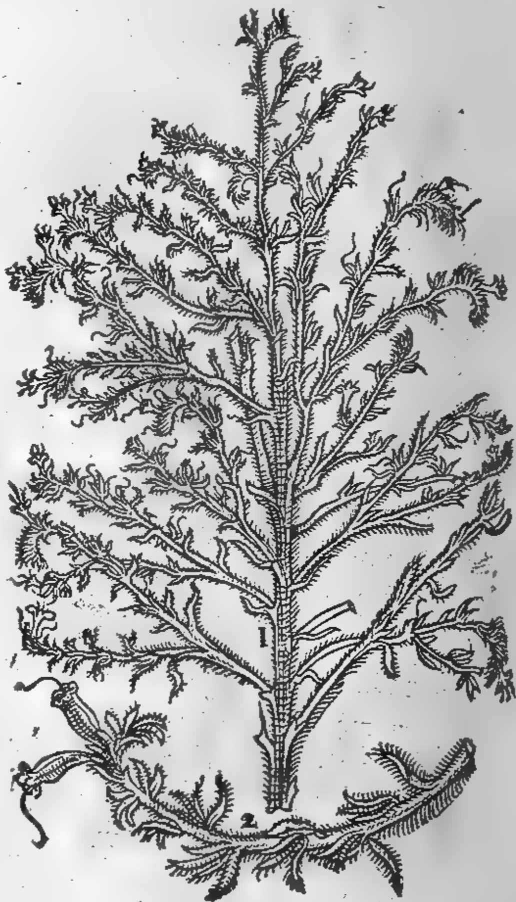
LOCVS.

Nascitur secus itinera, in agrorum marginibus, & sicco, inculto, & exoluto solo. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Radix non modo percussis à serpente ex vino prodest, sed eos, qui antea biberint feriri non patitur. Idem præstant munus, folia, & semen. Lumborum dolores sedat in vino, aut sorbitione sumpta. Lac extrahit. DIOSC.

* Echium Flore albo.

Forma.

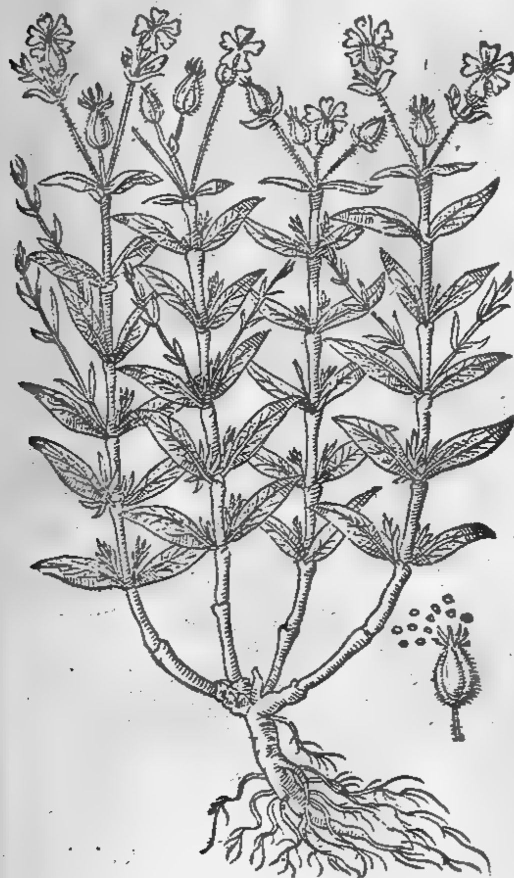
Echium aliud albis floribus præcedenti ſimile, ſed multo maius & aſperius fere, rectum in alas valde deuaricatum.

Locus.

Hic ipſi cum priori communis eſt, ſed ob raritatem in hortos transferi ſolet.*

OCIMOIDES, siue Ocimastrum, Græcis, *Ὠκιμοειδὲς*. Italis, *Basilico saluatico, siue Ocimoide*. Hispanis, *Albahaqua montesina*. Gallis, *Basilic sauuage*. Germanis, Je lenger je freundlicher/Liedweich.

OCIMOIDES.

FORMA.

Folijs exit ferè satiuo Ocimo similibus, ramulis hirsutis, quadrangulis, cubitali longitudine, in quorum summo flores emicant candidi, & nónumquam purpurei, è quibus calyces erumpunt hyoscyami figura, capaci ventre, arctis faucibus per ambitum denticulatis, in quibus semen includitur nigrum, melanthio ferè simile. *DIOSC. Matth.*

LOCVS.

Nascitur passim inter segetes, propè septa, & agrorum marginibus. *Matth.*

QVALITATES.

Radix superuacanea est: at semen tenuium partium, & desiccantis citra mordacitatem facultatis est. *Gal. 8. simp. me.*

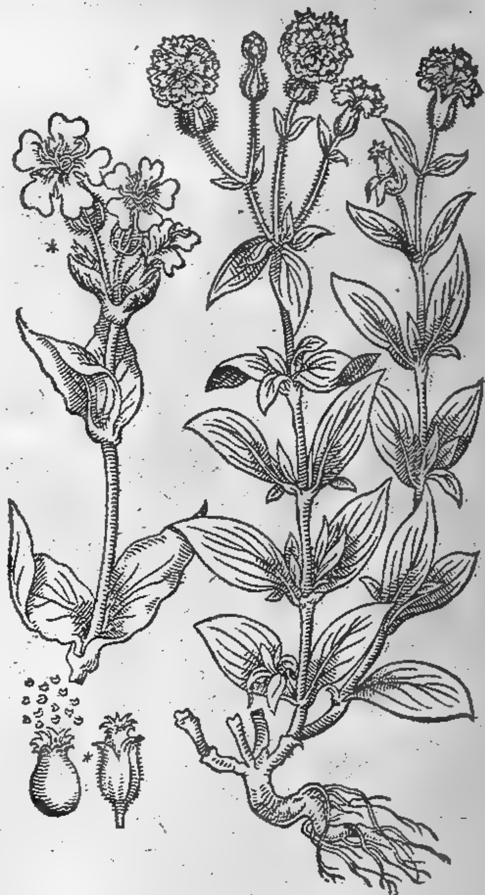
VIRES.

Semen in vino potum, tum viperarum, tum cæterarum morsibus medetur. Datur Ischiadicis cum vino, melle, myrrha, & pipere.

* OCIMOIDES Flore pleno.

FORMA.

Habetur quædam varietas in floribus Ocimoidis, qui pulchrè foliorum fœtura insigni exornantur. Herba ipsa nihil differt ab altera, quæ simplici florum natura constat, cuius appinximus ramulum proferentem rubros flores, vt possit animaduerti quid hi ab alijs, qui candidi sunt, differrent. *

GRAMEN, Græcis, Ἄγρωστις. Arabibus, *Vagem*, *Negen*, *seu Nagien*. *Thelkel*, & *Negil*. Italis, *Gramigna*. Hispanis, *Grama*. Gallis, *Den de chien*. Germanis, Graaß.

GRAMEN.

GENERA.

Complura graminis visuntur Genera, de quorum nonnullis dicetur. *Matth.*

FORMA PRIMI.

Geniculatis serpit ramulis, à quibus radices sparguntur dulces, articulis præcinctas. Folia acuminata, dura, & vt arundinis paruæ lata, eaq; iumenta, & boues pascunt. DIOSC.

LOCVS.

Prouenit in campis, & incultis locis. *Matth.*

QVALITATES.

Radix mediocriter frigida est, & sicca, mordacitatem quandam exiguam, & partium tenuitatem obtinens: herba verò primo quidem excessu refrigerat: in humiditate, & siccitate moderata. Semen imbecillum est. Radix esculenta est viridis. Dulcis enim est, instar aquæ, sed acre quiddam exiguum, & subacerbum obtinentem. *Gal. 6. simp. me.*

VIRES.

Trita radix illitu vulnera glutinat. Decoctum eius in potu torminibus medetur, atq; vrinæ difficultatibus: calculosa etiam vesicæ excrementa comminuit. Idem potum interaneorum vermes necat. DIOSC. *Matth.*

GRAMEN mannæ, Italis, *Sanguinella, siue herba Capriola.* Germanis, Himmeltaw/Schwaden.

GRAMEN MANNÆ.

FORMA.

Matth. Folijs, ac radicibus exit alterius tenuioribus: caule geniculato, prælongo, spicis numerosis in cacumine referto, ipsisque sensim aculeatis, adeò vt naribus inditæ, manuque agitatæ, sanguinem eliciant. Semen ijs inest minutum albicans, panico longè minus, orizæ ferè sapore, quod à Germanis estur in pingui iure decoctum, quod per quàm bellè placeat. Qua de re hoc semen Mannam appellant.

LOCVS.

Idem. Seritur in Germania, & diligenter colitur in cãpis: quin etiam sponte per se nascitur in incultis locis.

QVALITATES.

Idem. Semen orizæ qualitates habet, quare mediocriter ventrem adstringit.

VIRES.

Semen ex pingui iure decoctum, & illitum mammarum durities resoluit. In cibis mediocriter alit.

CENSVRA.

Errant profectò qui hanc plantam coronopum faciunt.

*GRAMEN

* GRAMEN floridum, Græcè ἄγρωστις λευκάνθεμος. Germanis, Augentrost Graß. *

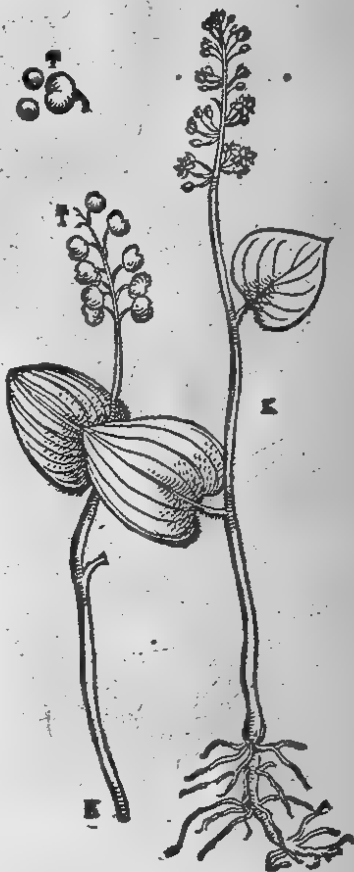
GRAMEN ALTERVM.

Eſt & Alterum, quod floridum appellari poteſt, folijs & caulibus cæteris ſimilibus: floribus in ſummitatibus ſtellarum inſtar radiantibus, candidiſque: Radice tenui minimè geniculata.

GRAMEN Parnasi, vulgo vnifolium. Græcis, ἄγρωστις ἡ ἐν παρνασῷ. Italis, *Gramigna de Parnaso*. Germanis, Einblat.

GRAMEN PARNASI.

FORMA.

DIOSC. Densius hoc fruticat, folijs hæderaceis, flore odorato, candido, semine paruo, non inutili: radicibus quinis, aut senis, digitali crassitudine, candidis, mollibus, & admodum dulcibus.

LOCVS.

Idem. Prouenit in monte Parnaso.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Semen desiccatorium, tenuium partium, & subacerbum est.

VIRES.

DIOSC. Succus cum pari melle, & myrrhæ dimidio decoctum, adiectis piperis, & thuris tertijs portionibus, probatissimum erit oculorum medicamentum: præsertim si in ænea pyxide recondatur. Decoctum radicis idem, quod herba præstat. Semen vehementius vrinam impellit, aluum vomitionésque sistit.

GRAMEN aculeatum, Italis, *Gramigna spinosa*. Græcis, ἄγρωστις ἀκανθώδης.

GRAMEN ACVLEATVM.

FORMA.

Folia, caules, radices primi graminis modo profert. In caulibus tamen singulis è folijs, aculei peculiariter exeũt, triplici apice constantes, ac suis nixi pediculis, tribulorũ terrestrium instar. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit inter rudera, & in muris vetustate collapsis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Vires easdem habet, quibus pollet primum graminis genus. *Idem.*

SIDERITIS, Græcis, Σιδηρῖτις. Arabibus, *Sidrichis*. Italis, *Siderite*. German. Wasserandorn.

FORMA.

DIOSC. Folia habet Marrubij, sed longiora, satis ad frondem quercus, aut saluiæ accedentia, minora tamen, & aspera. caules edit quadratos, dodrátales, aut etiam maiores, non iniucundi gustus, aliquantum substringentis, in quibus per interstitia orbiculatæ vertebræ, vt in marrubio spectantur, & semen in eis nigrum.

LOCVS.

Idem. Nascitur in petrosis locis.

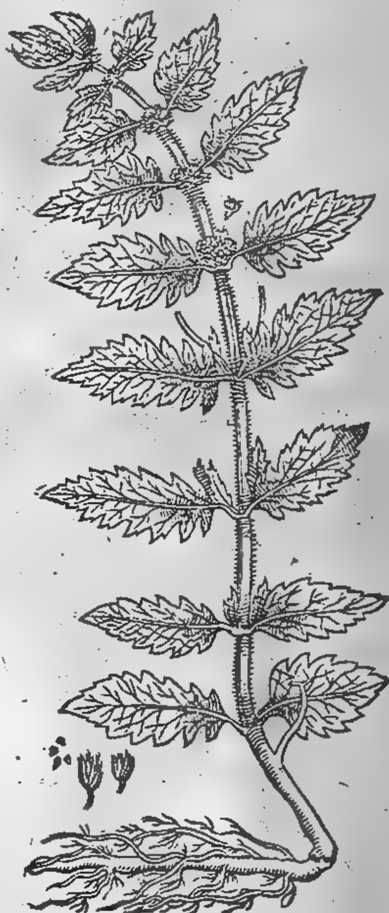
QVALITATES.

Gal.lib.8. simp. me. Habet quidem etiam abstergendi quandam facultatem, sed plurima eius pars humida est, & mediocriter frigida, paucula verò inest adstrictio, quare phlegmonem sedat, & glutinat.

VIRES.

DIOSC. Illita folia, suapte vi vulnera sine inflammationis periculo iungunt.

SIDERITIS.

ANNOTATIO.

Cùm hæc planta humectis, vt plurimum, nascatur locis, non ausim eandem affirmare, legitimam esse primi generis sideritim, & si cæteræ correspondeant notæ. Quo factum est vt sequentem deinde legitimam crediderim, esse primi generis sideritim.

SIDERITIS vulgaris. Germanis, Zeisigkraut.

SIDERITIS VVLGARIS.

FORMA.

Exit hæc caule quadrato, dodrantali, aut maiori, ramosoque, folijs marrubio lõgioribus, ad saluiæ faciem accedentibus, crispis, albicantibus, sapore haud ingrato: floribus verticillatim in caule summo prodeuntibus colore pallescente.

LOCVS.

Nascitur aridis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Eædem illi sunt vires, quas primo sideritis generi tribuit Dioscorides, & Galenus.

VIRGA aurea. Italis, *Virga aurea, quibusdam herba Indaica, siue Pagana.* Germanis, Heydnisch Wundkraut.

VIRGA AVREA.

FORMA.

Matth. Caulem edit bicubitalem, subrufum, læuem: folia oliuæ latiora, circum minutissimè serrata, flores in caulium fastigijs aureos, ac spicatos, qui flauescentes in pappos dissiliunt.

LOCVS.

Idem. Nascitur in collibus, in agrorum marginibus, & vineis.

QVALITATES.

Idem. Subamara est, abstersoriæ facultatis, ac glutinatoriæ.

VIRES.

Idem. Additur vtiliter tota planta in vulnerum intrinsecorũ potionibus: vulnera quæcunque glutinat: calculos comminuit, & vrinam ciet. Pota aut infusa alui fluxiones cohibet: eius decocto sanantur fotu oris vlcera.

*VIRGA AVREA folijs non serratis.

FORMA.

Folia habet minora & sine crenis vel saltem minus conspicuis; reliqua non differunt à priore.

LOCVS.

Nascitur in opacis & nemorosis saltibus.*

ACHIL-

ACHILLEA, Græcis, Ἀχίλλειος. Arabibus, *Sichritis*, *seu Egilos*. *Succus verò Damalo chotten*. Italis, *Achillea*. Germ. Grosse Garben / Schaffrip.

ACHILLEA.

FORMA.

DIOSC. Scapos gerit dodrantales, aut maiores, fusorum effigie, minutulis folijs circũdatos, ex obliquo crebras incisuras habentibus, Coriandri similitudine, subflauo colore, lentis, odore non insuaui, verùm medicato, vmbella in cacumine rotunda, floribus candidis, purpureis, & aurum æmulantibus.

LOCVS.

Idem. Prouenit læto solo.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Viribus est Sideritis non dissimilibus, cæterùm adstrictione exuperat. quare ad sanguinis eruptiones, dysenterias, & muliebre profluuium conuenit.

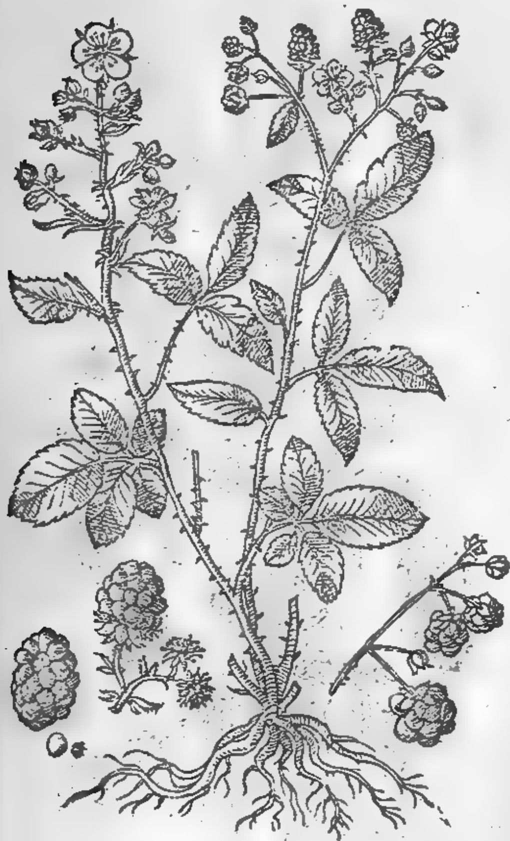
VIRES.

DIOSC. Trita coma sanguinolenta glutinat, & ab inflammationum periculo tuetur. Erumpentem sanguinem inhibet, & ex vellere subdita, cruenta vuluæ profluuia: bibitur ad dysenteriam vniuersæ plantæ decoctum, in quo etiam insident fœminæ vteri profluuio laborantes.

RVBVS,

RVBVS, Græcis, Βάτος. Mauritanis, *Buleich*, *seu Haleich*. Italis, *Rouo*. Germ. Bramen. Hisp. *Carza*. Gallis, *Ronce*. *Fructus*, Latinis, *Mora Rubi*. Græcis, Βάτινα ἢ βατινία. Italis, *More di Rouo*. Germanis, Brambeer & Kratzbeer.

RVBVS.

GENERA.

Plura rubi reperiũtur genera, aliud.n. exit arboris instar. Aliud sepibus frutetisq; implicatur. Aliud humi serpit, radicaturq; graminis modo. Aliud denique alijs modis in montibus, & syluis vagatur. Cæterum nobis duorum tantum generum meminisse sat fuerit, nẽpe vulgaris, & Idei. *Theophr. lib. 3. de plan. hist.*

FORMA.

Qui passim in sepib. & frutetis nascitur, virgas edit quadrangulas subrubentes obsequiosas, aduncis vbiq; aculeis refertas. E ramulis pediculi exeunt aculeati, è quibus ternæ prodeũt folia fragariæ herbæ æmula, sed aspera, & in acutũ desinentia, dorso auersa parte aculeato. Flores profert racemosos, albicantes, è quibus mora oriuntur. Radix illi est graminis modo repens. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in sepibus, dumetis, frutetisque. *Idem.*

QVALITATES.

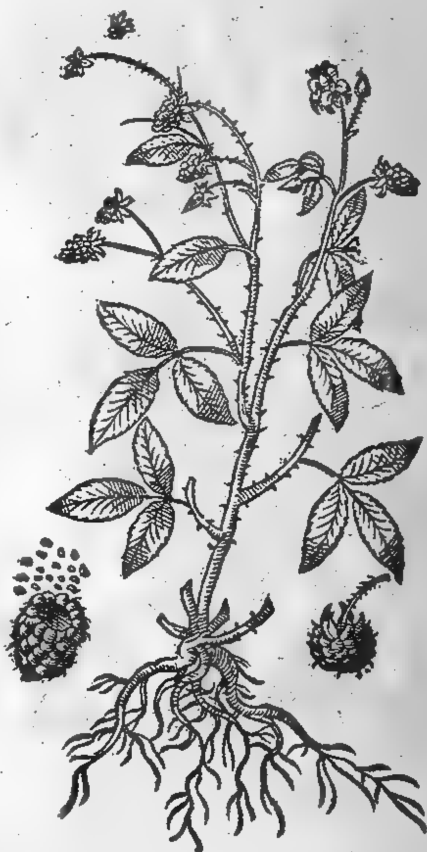
Folia, germina, flos, fructus, & radix qualitate adstringente participant, eaque non obscura. Atqui folia recenter nata plurimum in se habent substantiæ aquæ, parum verò adstrictionis, eadem ratione, & germina. Fructus immaturus acerbus est, & valdè exiccatorius: maturus verò non parum habet calidi temperati. Flos viribus est immaturi fructus. Radix cum adstrictione tenuium est partium, quare renum calculos comminuit. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Ramorum decoctũ potum, aluum stringit, & fœminarũ profluuia: capillos tingit, folia cõmanducata gingiuis, & oris vitijs medẽtur. Serpentia vlcera cohibent, & quæ in capite manant. Illinuntur quoq; condylomatis, & hæmorrhoidibus. Eadem trita cardiacis, & stomachi doloribus vtiliter admouentur. Flores ex vino poti aluum sistunt. DIOSC.

RVBVS Idæus, Græcis, βάτος ἰδαία. Italis, *Rouomontano*. German. Himbeer vel Hoolbeer/*Item*, Bocksbeer.

RVBVS IDÆVS.

FORMA.

Matth. Est altero longè clementior. Folia pfert latiora, molliorãq;, virgas rotundas, fragiles, spinis nullis, aut omnino raris. Flores albos, alterius æmulos. Fructus rubi mora per omnia referunt: cæterùm differunt quòd hi teneriores, molliores q; habeantur: sapore, cum dulcedine quadam insipida, adstringente, non tamen iniucundo, rubicundo colore. *Nonnunquam flauescente vel penitus albo.* Tridentina rura, hæc mora vocant Ampomele, & fragorum vice ijs vescuntur.

LOCVS.

Idem. Prouenit copiosus in montibus.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Eadem præstat, quæ supradictus. Illinitur flos cum melle oculorum collectionibus. Ignem sacrum extinguit: stomachicisq; ex aqua bibendus datur.

HELXINE cissampelos, Græcis, Ελξίνη κισσάμπελος. Italis, *Vilucchio minore.* Arabibus, *Acsin.* Germanis, Mittel Winde. Hispanis, *Campanela yerua.*

HELXINE CISSAMPELOS.

FORMA.

Folijs est hederæ minoribus, ramulis exilibus, longis, quibus complectitur quodcunque contigerit adminiculum. Flores edit albos, læui tamen purpura perfusos, calathi figura, è quibus semen oritur nigrum. DIOCS. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in sepibus, vineis, ac segetibus. *idem.*

QVALITATES.

Digerendi facultatem habet. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Foliorum succus potus aluum deijcit. DIOSC.

ELATINE, Græcis, Ἐλατίνη. Arabibus, *Athin*. Italis, *Elatina*.

ELATINE.

FORMA.

DIOSC. Folia habet Helxine similia, minora tamen, rotundiora, pilosa, tenuibus & dodrãtalibus ramulis, quinis, senisvè, à radice, foliosis, gustu adstringentibus.

LOCVS.

Idem. Nascitur in segetibus, & cultis.

QVALITATES.

Galen. 6. simp.me. Modicè tum refrigerat, tũ adstringit.

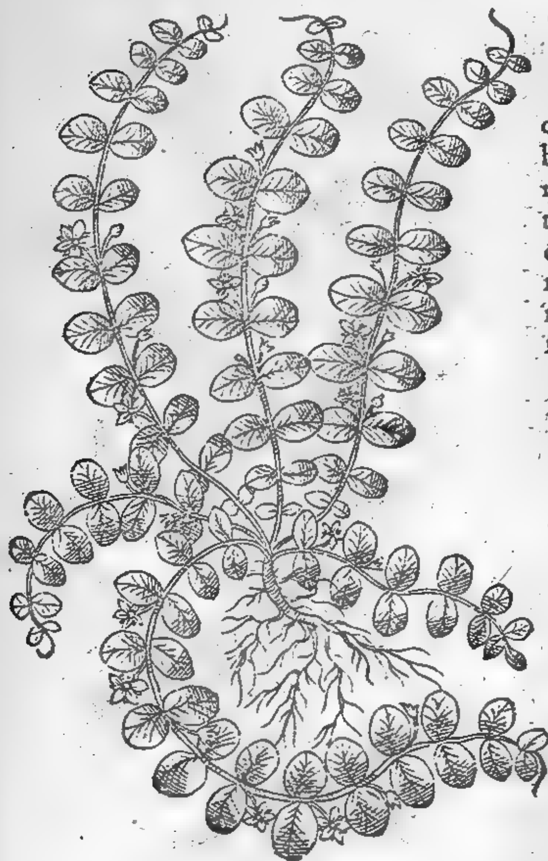
VIRES.

DIOSC. Oculorum fluxionibus, inflammationibusque auxiliantur folia cum polenta trita. Eadem cocta, sorbitionis vsu, dysenteriam sistunt.

NVMVLA-

NVMVLARIA, siue Lunaria minor. Italis, *Lunaria minore*. Germ. Egelkraut/ Pfenningkraut.

NVMVLARIA.

FORMA.

Serpit hæc humi, iunceis cauliculis, cubito longioribus, in quibus à radice ad summum, breuibus interstitijs vtrinque folia exeunt, crassiuscula, rotunda paruorum nummorum instar, vnde illi nomen: flores fert aureos, ac speciosos. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in scrobium ripis. & vliginosis aggeribus secus vias. *Idem.*

QVALITATES.

Glutinandi, cohibendique facultate prædita est. *Idem.*

VIRES.

Herba ipsa illita, recentia vulnera glutinat. Idem præstat eorum succus. Præcipua autem vis eius est, ad puerorum enterocellas, cùm illita, tum in puluerem hausta. *Idem.*

EVPATORIVM, Græcis, Εὐπατώριον. Officinis, & Italis, *Agrimonia*. Arabib. *Cafat, Cifit, seu Gafet*. Germ. Odermeng. Hisp. *Agramonia*. Gallis, *Agremoine*.

FORMA.

Diosc. Fruticosa est herba, vnicum efferens caulem, lignosum, nigricantem, rectum, tenuem, hirsutum, cubitalem, interdum ampliorem, folijs per interualla quinquefolij, aut cãnabis similibus, quinque partito, aut amplius diuisis, nigricantibus, & per ambitum serratis. Semen medio caule erumpit, pilosum, deorsum spectans, quod siccatum vestibus inhæret. *Matth.* Flores gerit spicatos, aureos, radicem lignosam, subrubram pentaphylli modo.

EVPATORIVM.

LOCVS.

Idem. Nascitur secus sepes, itineraque, in agrorum marginibus, & incultis locis.

QVALITATES.

Galen. 6. simp. me. Tenuium est partium, incidendi, extergendiq; facultatem, citra manifestam caliditatem obtinet, quo circa obstructiones hepatis expurgat: inest ei & adstrictio modica, propter quam robur visceri additur.

VIRES.

Diosc. Folia contrita & cum suillo adipe imposita, vlceribus cõtumacibus medentur. Herba, aut semẽ in vino potum, dysenteria, iecinorijs vitijs, & serpentium *Matth.* ictibus liberat. Iocinorosos iuuat decoctum potum. Idem ex vino albo paratum, cum saccaro sex vnciarum pondere tribus diebus potum, mirificè stranguriam sanat, & vrinas impellit. Additur herba in potionibus, quæ ad intrinseca parantur vulnera.

EVPATORIVM vulgare, Officinis, *Eupatorium Auicennæ.* Italis, *Eupatoriō.* Germanis, Künigundt Kraut.

EVPATORIVM VVLGARE.

FORMA.

Caulem edit tricubitalem, subrubrum, rotundum, folia cannabis, sed maiora, albicantia, hirsuta, amaro gustu, odore medicato, non insuaui. Flores exeunt in summitatibus, in vmbellis subpurpurascentes, qui flaccescentes in pappos abeunt. Radix multifida illi est, sed superuacua. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur vliginosis locis, & in scrobium aggeribus. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit, siccat, abstergit, incidit, aperit, & subtilium est partium. *Idem.*

VIRES.

Præstat foliorum decoctū iocinoris doloribus, ac cæteris eiusdem affectibus ab obstructione prouenientibus: quin etiam lienis tumoribus, & obstructionibus. Datur idem diutina febre laborantibus. Vrinas & menses pellit, scabiem, & pruritum sanat, præsertim cum fumaria, & caprino sero, sed succus fortior est. Is itaque potus incipienti elephantiæ medetur. Flores illiti vulnera recentia, & vlcera sanant: succus drachmarum duarum pondere in catapotijs sumptus, intestinorū vermes necat: Dantur folia vtiliter pecoribus tussientibus, & anhelosis equis. *Idem.*

POTENTILLA, quibusdam Anserina. Italis, *Potentilla*. Germanis, Gensserich siue Grensing. Gallis, *Agrimoine sauuage*.

POTENTILLA.

FORMA.

Matth. Folijs exit agrimoniæ proximis, hirsutioribus, prona parte virentibus, supina verò albicantibus. cauliculos fundit humi repentes, è quibus aurei prodeunt flores: Radice constat exterius subrufa, interius verò candicans, austero gustu, & adstringenti.

LOCVS.

Idem. Nascitur humecto solo.

QVALITATES.

Idem. Refrigerat, siccat, adstringit, repellit, roborat.

VIRES.

Idem. Fœminarum profluuia, & dysenterias cohibet, ac cæteras alui fluxiones. Datur vtiliter sanguinẽ reijcientibus. Herbæ decoctum ex vino paratum, præstat potum ad intestinorum tormina, & dorsi dolores. siccæ farina ex sua ipsius aqua stillatitia pota, albas vteri fluxiones cohibet, sed valentius, addito corallio, & ebore. Datur ad enterocellas, & bubonocellas. vulnera recentia, & oris, pudendorumque vlcera sanat: ex aceto decocta colluitur vtiliter ad commotos dentes: & laxas gingiuas, dentiumque dolores mulcet, & prolapsam columnellam restituit, addito aluminis momento.

QVINQVEFOLIVM, Græcis, Πεντάφυλλον. Italis, *Cinquefoglio.* Germanis, Fünfffingerkraut. Hispanis, *Cinco en rama.* Gallis, *Quintefueille.*

QVINQVEFOLIVM.

GENERA.

Plura quinquefolij extant genera, colore, ac magnitudine differentia. *Matth.*

FORMA PRIMI.

Ramulos fert festucarum similitudine, tenues, dodrantales, in quibus semen: folia menthæ, quina singulis pediculis, in ambitu serrata: florẽ ex candido pallescentem, auri æmulum, subrubram habet radicem, oblongamq́; nigro veratro crassiorem. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in riguis & aquarijs ductibus. *Idem.*

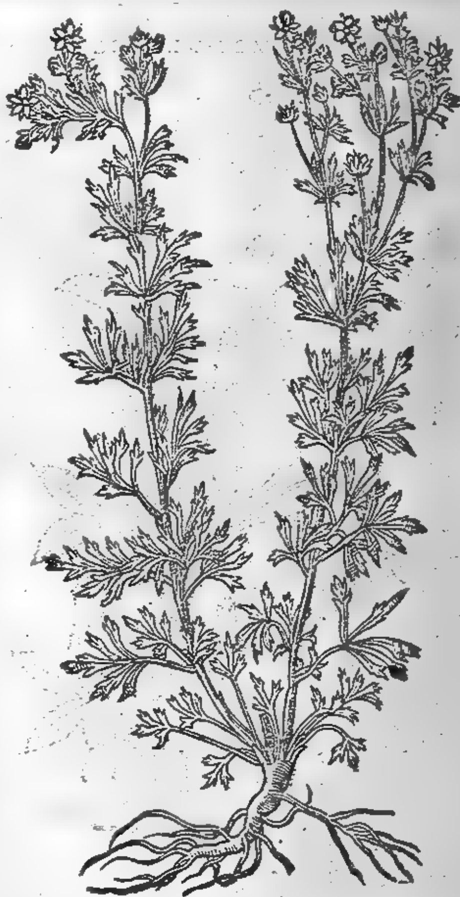
QVALITATES.

Radix vehementer desiccat: nimirum verò acris est, & cùm sit tenuium partium citra morsum desiccat. Radix enim desiccat ordine quodãmodo tertio, minimum habens euidentis caliditatis. *Galen. 8. simp. me.*

VIRES.

Radicum decoctum, collutione, dentium dolores sedat, & vlcera putrida sistit, arteriæ scabritias gargarizatu læuigat. Dysenterias, & cæteras alui fluxiones cohibet, quin etiam articulorum coxendicumque cruciatus potu tollit. Coctæ in aceto, & illitæ, serpentia vlcera reprimunt. Strumas, tumores, duritias, abscessus, & collectiones discutiunt. Ignes sacros, & condylomata sanant. Teneræ radicis succus, iocinoris, & pulmonum vitijs medetur. pollet etiam aduersus venena: folia tricenis diebus pota, comitiales iuuant. Eorundem succus tribus cyathis diebus aliquot potus, celerrimè regio morbo medetur. Ex melle, saleque illita, vulneribus. & fistulis auxiliatur. Medetur etiam enterocellis. Tota planta, & potu, & illitu, sanguinem manantem sistit. DIOSC.

*QVINQVEFOLIVM MINVS.

FORMA.

Folia minora profert, angustiora & magis laciniata, incana tota; cauliculos erectos, in quibus flores lutei alterius similes sed minores. Radix rubra nigricat, & alte descendit sapore ceu glandium astringente.

LOCVS.

Nascitur in aggeribus, & secus arua, macro solo.

QVALITATES, ET VIRES.

Eædem illæ quæ priori.*

QVINQVE-

QVINQVEFOLIVM album, Græcis, Πεντάφυλλον λεῦκον. Italis, *Cinquefoglio bianco.* Germanis, Weiß Fünffingerkraut.

QVINQVEFOLIVM ALBVM.

FORMA.

Folijs est incanis, hirsutis, per ambitum sensim denticulatis, quinis ex vno quoque pediculo dependentibus cauliculis mollibus, obsequiosisque, flore candido, radice squamosa, agnatis ex obliquo prodeuntibus. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in saxis ingentibus, & saxosis locis. *Idem.*

QVALITATES.

Adstringit, siccat, roborat, repellit: Radix subtilium est partium. *Idem.*

VIRES.

Ea omnia præstare potest quæ alterum, quo tamen adstringentior est. *Idem.*

* QVINQVEFOLIVM paluſtre fragiferum, vel Heptaphyllum porphyranthemon. Germanis, Genßkraut/ Sibenfingerkraut.

QVINQVEFOLIVM PALVSTRE.

FORMA.

Oblongis quaſi ſarmentis ſe propagat ſerpitque per vliginem, anguloſis nonnihil & ſtriatis nigris, in quibus ramuli naſcuntur & folia pentaphylli quina interdum ſed vt plurimum ſeptena, ſubtus cinericia, ſuperiore parte virentia, Floret per æſtatem: floſculus cõponitur ex quinque aut ſex folijs atrorubentibus, & paruo capitulo medium obtinente, cinctóque ſtaminibus purpureis. Hoc ſubinde increſcit augeturque donec magnitudinẽ fragi ferè attingat, cui & figura & colore ſimile ſit, nullo intus ſucco. Radicibus nititur longis, tenuibus, nigricantibus & in geniculis fibratis.

LOCVS.

Naſcitur vliginoſis, putridis & macris pratis.

QVALITATES.

Aſtringit tota herba, præſertim fructus. *

DIAPEN-

DIAPENSIA, siue Sannicula. Italis, *Cinquefoglio maggiore*. Germanis, Sanickel.

DIAPENSIA.

FORMA.

Folia profert quinquefolij maiora, vitiginea specie, cauliculis rotundis, gracilibus, obsequiosis, in quorum summitate, & adnatorum fastigijs capitula prodeunt subalbida, fragorum figura: Radicibus constat numerosis, gracilibúsque. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in montibus, & syluosis collibus. *Idem.*

QVALITATES.

Refrigerat, & siccat, cohibet, reprimit, glutinat, & roborat. *Idem.*

VIRES.

Vniuersæ plantæ decoctum, datur potandum ad intrinseca vulnera sananda, fistulas, & enterocellas. Idem quoque præstat foliorum, & radicum farina. *Idem.*

*SANICV-

* SANICVLA alpina, siue guttata quibusdam. Italis, *Vmbilicus Veneris*. Septentrionalium alijs, *Hepatica montana*. Valesijs, *L'herba Sante Condria, vel sans Contura*. Germanis, Wildt Schelkraut/oder weiß Sanickel.

SANICVLA ALPINA.

FORMA.

Elegans est planta, floribus albis, qui guttulis asperguntur sanguineis, figura quodammodo Hyperici floribus correspōdentes, cui & semen simile est, caulis hæc sustinet sesquipedalis, cui folia subsunt hederacea, rotunda, crenato ambitu, prona parte candidiora vtraque hirsuta nonnihil exiguis pilis candidis, qui tamen cultura penè euanescunt. radix interdum minimi digiti longitudinem æquat, crassiuscula, subruffo colore.

LOCVS.

Crescit copiose in monte Iura & monte Mola, locis vmbrosis & humidioribus. Reperitur etiam in montanis Pannoniæ.

QVALITATES, ET VIRES.

Astringit & ferè insipida est. Ex parte prona folij cutem decorticant, & sic vulneribus illud imponunt. Eliciunt aquam è planta minutim concisa ad glutinanda vulnera, aut in pulueres redigunt flores, itemq; folia & vlceribus vulneribúsq; inspergunt. *

FRAGARIA, Italis, *Fragolaria*: Fraga verò, Italis, *Fragole, & Fraghe*. Germanis, Erdtbeer. * Fragaria syluestris vel montana. Germanis, Bergerdtbeer. *

FRAGARIA.

FORMA.

Planta est humi repens, folijs pentaphylli maioribus, ternis ex vno pediculo prodeuntibus, & per ambitum serratis: floribus candidis, rubi æmulis, è quibus fraga oriuntur: cauliculos habet tenues, hirsutos, obsequiosósque: radices habet numerosas, & tenues adstringentis gustus. * Syluestrior exigua est herbula, & strigosior tota, fructu minore & minus sapido rubro. * *Matth.*

LOCVS.

Proueniunt in montibus, collibus, syluis, secus itinera, & prope sepes. *Idem.*

QVALITATES.

Refrigerat excessu primo, & siccat secundo. *Idem.*

VIRES.

Folia, & radix vulnera, & vlcera sanant, muliebres fluxiones, & dysenterias cohibent. vrinam cient, & lieni conferunt. Eorundem decoctum potum præstat ad iocinoris inflammationes, & ad renum vesicæq; sordes. Idem in ore contentum gingiuas roborat, commotos dentes stabilit, & destillationes sistit: At fraga, præter id quod æstate deuorata maximè placent, biliosis, æstuantibúsque ventriculis prosunt, siticulosisq; opem ferunt. Vinum quod ex eis elicitur, vlcusculis faciei mirificè medetur, illitum. quin & varos, & oculorum fluxiones calidas impositum tollit. *Idem.*

* FRAGA ALBA.

FORMA.

Priori similis herba ſed minor & magis cana, hos fructus profert, qui colore ſolo à præcedentis Fragariæ fructu differunt.

LOCVS.

Rarior eſt quam ſuperior, & propterea ad hortorum cultus expetitur. Nec dubium eſt, alicubi ſponte naſci & iiſdem locis gaudere quibus vulgatior. *

EVFRA-

EVFRAGIA, Italis, *Eufragia*. Germanis, Augentroſt. Gallis, *Eufraiſe*.

EVFRAGIA.

FORMA.

Tenuis eſt planta ad ſpithamæ altitudinem aſſurgens, folijs minutis, criſpis, & per ambitum crenatis, guſtu adſtringentibus, & ſubamaris. caule tenui, rubentique: flore inter purpuram, & aurum albicante, quem mittit in fine æſtatis. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in pratis, & in ſyluis.

QVALITATES.

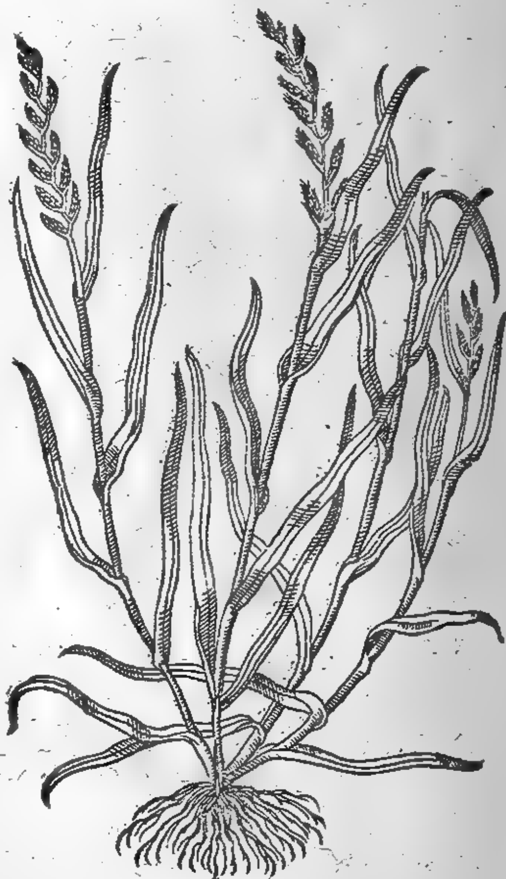
Excalfacit parum, ſiccat magis, abſtergit, & cohibet.

VIRES.

Præſtat tam in cibis, quam in medicamentis ſumpta, cùm recens, tum ſicca, ad omnia oculorum impedimenta, & præſertim cùm in cibis, aut potu ſumitur diutius. Vinum ex ea paratum idem præſtat potum. Eius enim vſu ſenum oculi reuiuiſcunt. viſus mirificè acuitur. & cæcutientes ad lucem redeunt, & præcipuè in pinguibus, & pituitoſis corporibus, hæc omnia præſtat.

PHOENIX, Græcis, φοῖνιξ. Quibuſdam lolium murinum: Italis, *Gioglio ſaluatico*. Germanis, Daubentweiß/Meußkorn. Gallis, *Turaye ſauuage*.

PHOENIX.

FORMA.

DIOSC. Folia habet hordei ſed breuiora, & anguſtiora, ſpicam lolio ſimilem, calamos ſenum digitorum, radici aduolutos, ſeptenas, octonáſve ſpica.

LOCVS.

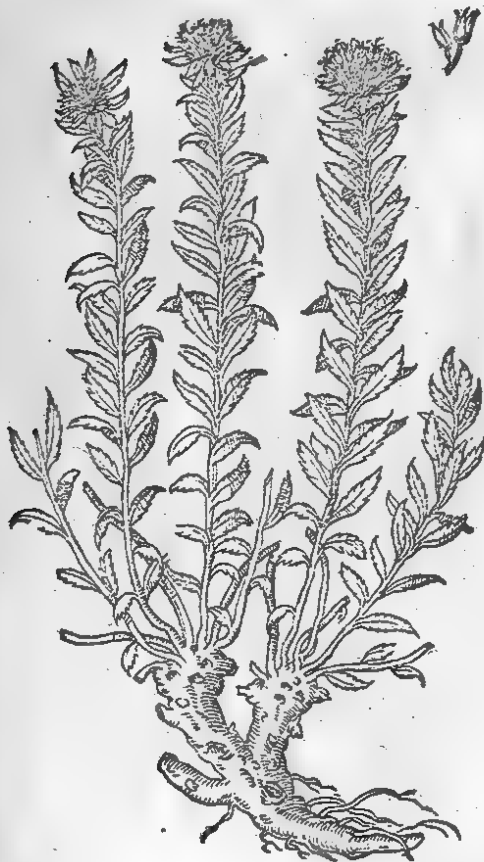
DIOSC. *Matth.* Naſcitur in aruis, tectis, recenter illitis, & ſecus itinera.

QVALITATES, ET VIRES.

Ex vino auſtero pota alui profluuium, & menſium abundantiam ſiſtit: vrinæ impetus cohibet, in puniceo vellere adalligata: collo ſuſpenſa (vt aiunt) ſanguinem manantem ſiſtit.

RHODIA radix, Græcis, Ῥοδία ῥίζα. Italis, *Radice rodia.* Germanis, Rosenwurtz.

RHODIA RADIX.

FORMA.

Caules mittit teretes, cubitales, folijs vbiq; stipatos, longiusculis, in acutum desinentibus, portulacæ, seu minoris sedi instar pinguibus, minutim per ambitum serratis. Vmbella in cacumine viridi tithymali cyparissiæ modo. Radix ei inæqualis, strumosa, crassa, læui cortice obducta, splendescens. substantia intus subrufa, rosarum odore. Radix est omnium viuacissima. Siccis enim locis mensibus pluribus asseruata, & deinde sata, statim repullulat. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in altissimorum montium rupibus, saxosis, ac præruptis locis. *Idem.*

QVALITATES.

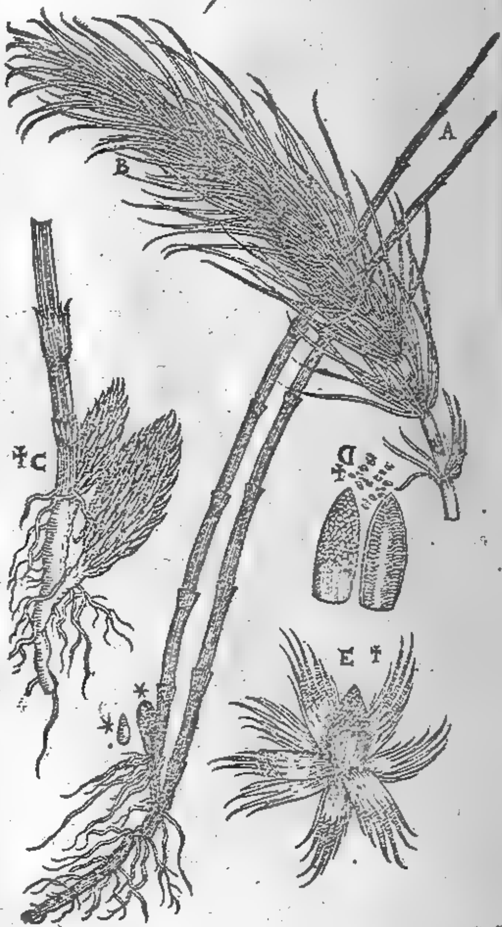
Tenuium est partium, & discutientis facultatis, in calefaciendo verò, secundi recessus censenda est, aut certè tertij incipientis. *Gale. 8. simp. me.*

VIRES.

Vtilissima est, capitis doloribus, si madefacta fronti ac temporibus, cum rosacei momento imponatur. Vbi aut dolor à calida prouenerit causa, tusa, & rosacea aqua madefacta imponi debet. vbi verò à frigida, ex amaraci aqua illini præstabit. DIOSC. *Matth.*

EQVISETVM, Græcis, ἵππουρις. Arabibus, *Dhenben alcail, Dhemb alchi, siue Deneb alchail.* Italis, *Coda di Cauallo.* Officinis, *Cauda equina.* Germ. Roßschwantz. Hispanis, *Goda de mula, siue Rabo de mula.* Gallis, *Queue de Cheual, siue Prela.*

EQVISETVM.

GENERA.

Matth. Aliquot nobis sunt genera.

FORMA PRIMI.

Profert cum primum è terra erumpit quoddam tenerrimum germen oblongum, iuglandium iulo non absimile, subnigricanti colore. & deinde caules inanes, geniculati, subrubescentes, leniter scabri. iuncea circa eos coma, aspera, exilis, setarum instar. adeo vt equorum instar caudæ appareat. Radicem lignosam, duram.

LOCVS.

Idem. Nascitur aquosis, & humectis locis, in riguis, & scrobibus.

QVALITATES.

Gale. 6. simp. me. Adstringentem cum amaritudine facultatem possidet, ac proinde valenter simulq; citra mordacitatem exiccantem. Itaque vulnera maxima imposita conglutinat, etiam si præsectos neruos esse contingat.

VIRES.

DIOSC. Herbæ succus sanguinem è naribus erumpentem sistit: prodest dysentericis ex vino potus: vrinam ciet. Trita folia, & illita sanguinolenta vulnera glutinãt. Radix cum sua herba tussim, orthopneam, ruptaq; adiuuat. Folijs in aqua potis, dissectiones vesicæ, & intestinorum, enterocellasq; in vnum coalescere, cogique ferunt.

NOMINA.

EQVISETVM alterum, Græcis, ἵππουρις ἑτέρα. Italis, *Coda di Cauallo minore.*

EQVISETVM SECVNDVM.

FORMA.

Caulis est rectus, cubito maior, inanis: comis per interualla breuioribus, candidioribus, & mollioribus. DIOSC.

LOCVS.

Prouenit humectis locis, *Matth.* & vliginosis pratis.

QVALITATES ET VIRES.

Valet ad omnia, ad quę genus alterum. DIOSC.

EQVISETVM tertium, Græcis, ἵππουρις τρίτη. Italis, *Coda di Cauallo.*

EQVISETVM TERTIVM.

FORMA.

Matth. Caulem edit geniculatum, ſtriatumque, inanem, fragilem, à quo complures oriuntur rami. Et ipſi quoque geniculati, ac aſperi, nulla circumſtante coma.

LOCVS.

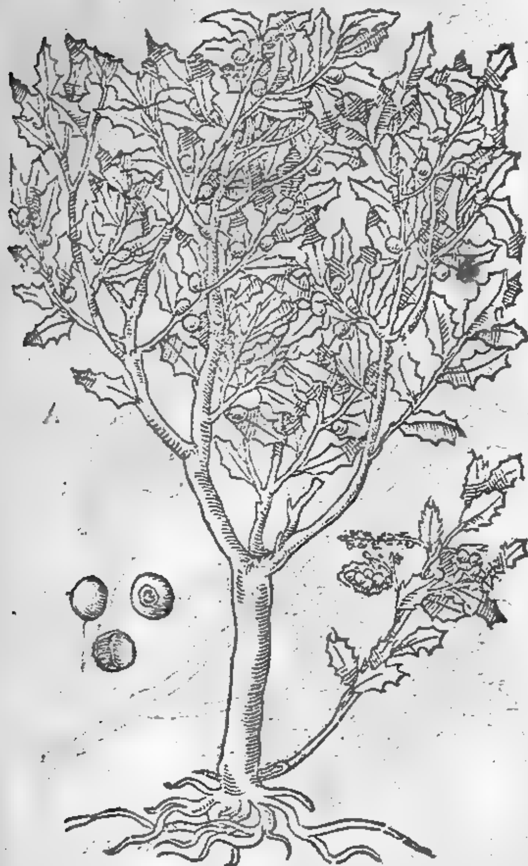
Idem. Prouenit & hoc paluſtri ſolo.

VIRES.

Idem. Iiſdem cum alijs pollet viribus.

COCCVM infectorium, Græcis, *Κόκκος βαφική*. Arabibus, *Charmens, seu Kermes.* Italis, *Grana da tingere.* Germanis, Scharlachbeer. Hispanis, *Grana per atennir, seu grana in grano.* Gallis, *Vermillon.*

COCCVM INFECTORIVM.

FORMA

Frutex est surculosus, folijs oblongis per ambitum aculeatis aquifolij modo, sed longè minoribus, baccis rotundis, inanibus, puniceo colore. *Matth.*

LOCVS.

Gignitur in Galatia, Armenia, Asia, Cilicia, Hispania. Nascitur etiam in Cilicia è quercu. Quinetiam in Polonia, & Boemia, è quercubus legitur. DIOSC. *Matth.*

FACVLTATES.

Adstringentem, simulque amaram facultatem possidet: vtraq; sine morsu desiccat. *Gale. 7. simp. me.*

VIRES.

Vulneribus neruisq; præcisis conuenienter ex aceto tritum illinitur. Baccarum puluere feliciter vtuntur Italæ mulieres ad fœtum roborandum, & abortum prohibendum ipsum ex ouo sorbili prægnantibus propinantes, addito thuris, aut masticis momento. DIOSC. *Matth.*

CENSVRA.

Non rectè sentiunt, qui Coccum infectorium, & Chermesinum idem faciunt.

*COCCIFERA ILEX, a. flos separatus, b. ramus cum coccis.

COCCIFERA ILEX.

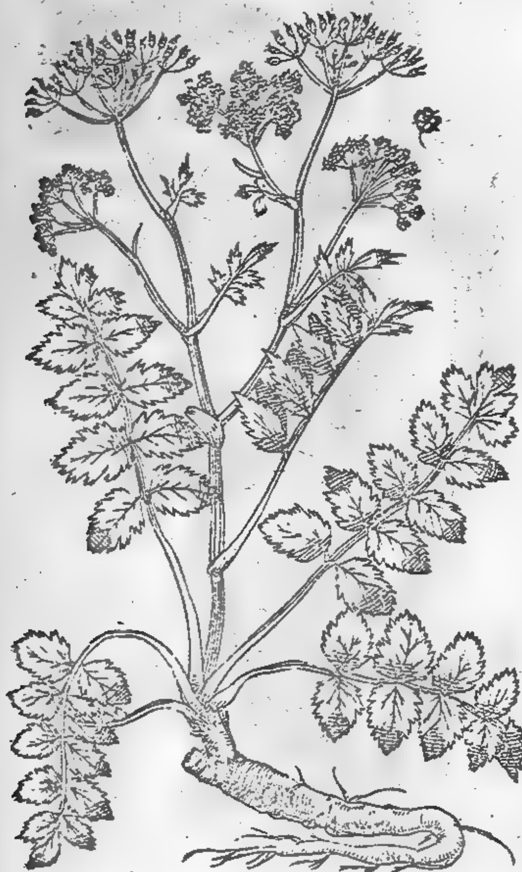

FORMA.

Præterea habentur nonnulla in ea notatu digna. Primum maximæ glandes, maiores quam aliarum Ilicum, cuius cupulæ etiam asperiores, proueniunt in autumno. Postremo quædam genera excrementorum, si ita liceat vocare. Vnum quod ante alia prouenit, Mense Aprili & Maio, grana sunt in folijs rubra, partim rotunda, partim oblonga, ex ipsa ferè substãtia foliorum facta, pisorum paruiorum magnitudine, quarum substantia intus alba est, non dissimilis multum à substãtia fructuum oxyacanthę, gratę gustu, nonnihil velut acidi habentes, in quibus tandem nascitur vermiculus, suntque talia excrescentiæ huius arboris paruæ, vt Gallæ in Quercu. Est secundum excrementum, rotundum, nigrum, exterius pellucens, satis durum, intus liquorem album habens cum vermibus, quod tãdem inarescit, vt plurimum, sic ramis copiosè adhærescit satis leuiter. Circa eas baccas, vt sic dixerim, sæpe formicæ copiosæ conglomerantur. Hoc etiam excrementum reperitur in maiore ilice, prouenit mense Maio. Huic simile in omnibus coccum tinctorium quod eodem tempore prouenit. In hoc differt, quod grana siue baccæ sint rubræ, si saltem abstergatur puluis albus, quo asperguntur, liquore item rubeo, scatentq; vermibus rubris, vnde Gallice Vermillon. Præterea non solet prouenire nisi in minore ilice, nec tanta copia, vt alia excrementa.*

PIMPINELLA, seu saxifragia hircina, Italis, *Sassifragia di becco.* Germanis, Bibernel.

PIMPINELLA SAXIFRAGIA.

GENERA.

Duo eius habentur genera, Maius & minus. *Matth.*

FORMA.

Maior radice nititur longa, folijs, quæ ad radicem sunt, humi accubantibus, pluribus ex vno pediculo vtrinq; emergentibus, & per ambitum serratis: caule quadrangulo, floribus in vmbella candidis. Radix illi longa digitali crassitudine, hircum quadãtenus redolens, acri sapore. *Idem.*

LOCVS.

Nascitur in montibus, collibus, & pratis non vliginosis. *Idem.*

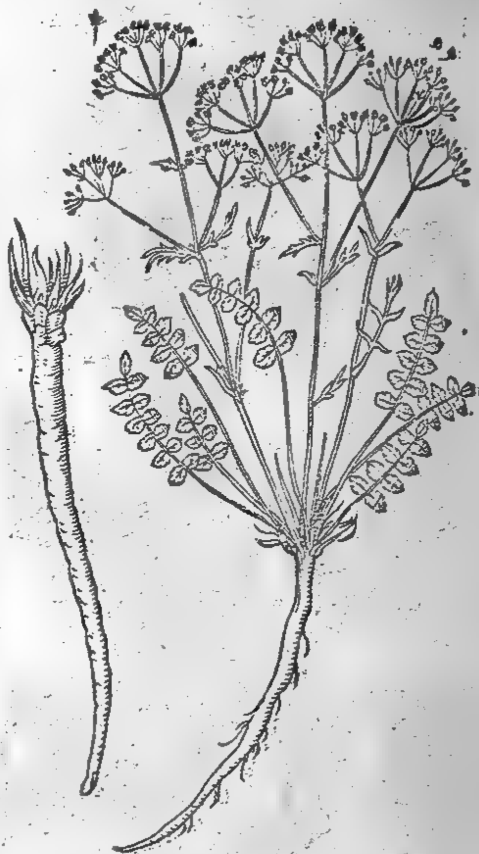
QVALITATES.

Radix, in qua vis tota consistit, excalfacit, siccatq; ordine secundo completo, aut tertio incipiente, aperit, prouocat, attenuat, digerit, incidit. *Idem.*

VIRES.

Vtriusque radix præstat ad renum, & vesicæ incommoda: calculos enim in renibus genitos frangit, & eijcit: vrinas pellit. succus radicis ex meraco haustus, præstat contra deleteria medicamenta, & virulentorum animalium ictus. Quare non desunt, qui radices etiam contra pestilentiam miris laudibus efferant. *Idem.*

*PIMPINELLA minor.

FORMA.

Minor cognomento facile suam à maiore differentiam ostendit, radice tenuiore simplici prolixaque vermem imitatur. Folijs caule floribus & colore præcedenti similis est, & magnitudine tantum ab illa vincitur, interdum etiam costæ rubescunt & cauliculi. semen paruum Ammi refert. Huius varietas obseruatur alicubi in folijs quę minutissime laciniantur, vt Cari folia, vt rudioribus facilè imponant, ne pro pimpinella hanc agnoscere possint, Flosculi quoq; nonnunquam prorsus rubescunt.

LOCVS.

Locis arenosis exit, & montosis, ac rimis petrarum innasci gaudet.

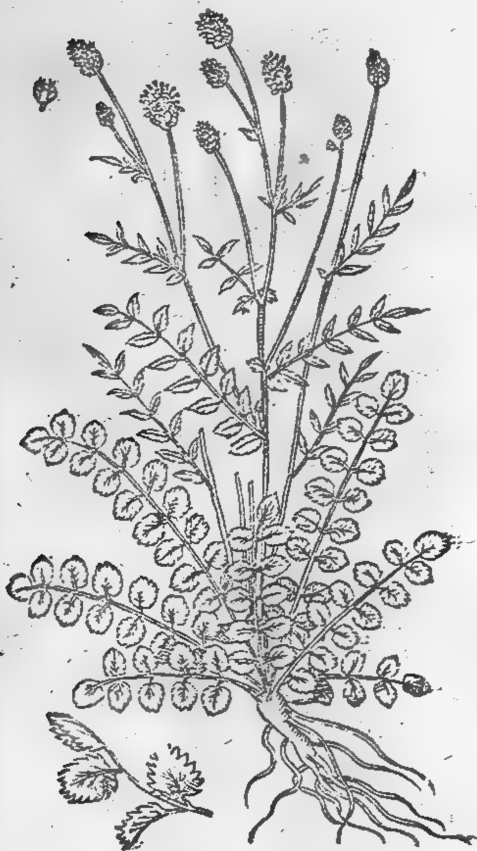
QVALITATES.

Acrior est & valentior maiore, id quod sapor manifestus arguit.*

PIMPI-

PIMPINELLA Sanguisorba. Italis, *Pimpinella, seu Sorbastrella.* Germanis, Hergotts Bärtlin. Gallis, *Pimpinelle.*

PIMPINELLA SANGVISORBA.

GENERA.

Duum est generum: Maius, & minus. *Matth.*

FORMA MINORIS.

Folijs prouenit ab vna radice numerosis, compluribus ab vno tenui pediculo vtrinque prodeuntibus, subrotundis, pusillis, vbique in ambitu crenatis, firmis, humi in orbem accubantibus, adstringenti gustu: cauliculos edit plures, tenues, subrubentes, rotundos dodrantales, atque maiores, in quorum summitatibus capitula exeunt squarosa, subpuniceo colore. in quibus semen. Radice nititur lignosa subrufescente, adstringentis gustus. *Idem.*

LOCVS.

Nascitur in agris non cultis, in collibus, & seritur in hortis. *Idem.*

QVALITATES.

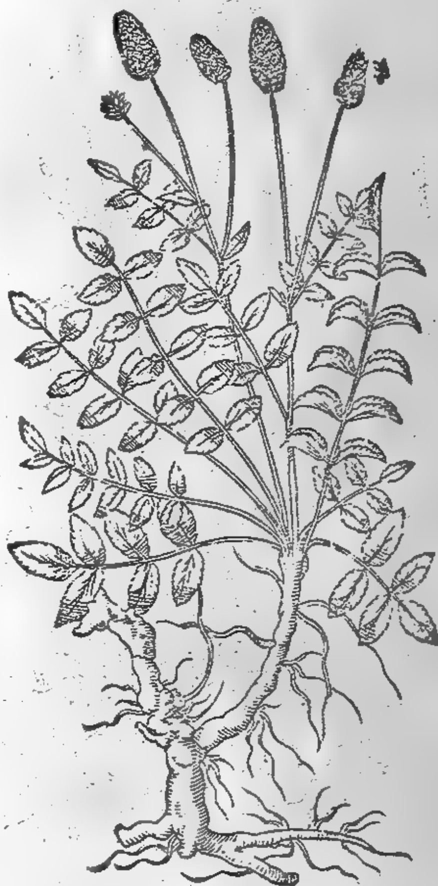
Degustata adstringit, sed mansa lentoris copiam fundit, glutinat, siccat; resoluit & cohibet. *Idem.*

VIRES.

Sistit pota rubra, albaq; fœminarum profluuia, dysenteriam, & cæteras alui fluxiones: biliosas vomitiones cohibet, sanguinis reiectiones sistit: vulnera, & vlcera sanat: vnguentis quoque vtiliter miscetur; quæ tum ad capitis vulnera, tum ad carcinomata parantur. Natat sæpe in poculis vino repletis, quòd gratiam quandam, iucunditatemq; potantibus afferat. *Idem.*

Matth. PIMPINELLA, seu Sanguisorba maior. Italis, *Pimpinella, seu Sorbastrella maggiore.*

SANGVISORBA, SEV PIMPINELLA MAIOR.

FORMA.

Idem. Facie ab altera non differt, nisi quòd maior sit omnibus suis partibus, & folia longiora, latioraque proferat: caules proceriores, & capitula crassiora, oblongioraque.

LOCVS.

Idem. Prouenit in pratis, pascuis, & inculto solo.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Viribus ijsdem prædita est, quibus & minor.

TRAGVM,

TRAGVM, Græcis, Τράγος ἢ σκίρπιος. Italis, *Trago*.

TRAGVM.

FORMA.

Planta est dodrantalis, aut DIOSC.
amplior, fruticosa, humilis, oblonga sine folijs, pusillis circa ramos acinis, rufis, multis, tritici magnitudine, acuto cacumine, gustu admodum adstringente.

LOCVS.

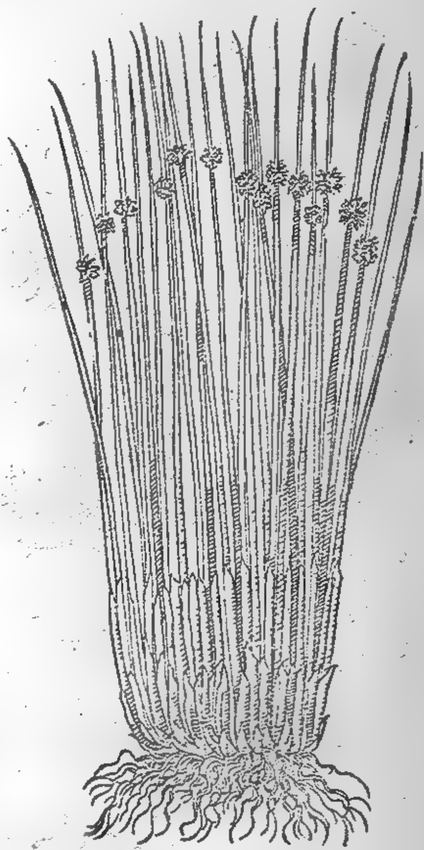
Nascitur maximè in maritimis. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Baccæ gustu sunt admodum adstringenti. Racemorũ baccæ decem, ex vino potæ, cæliacis, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus auxiliantur. *Idem.*

IVNCVS, Græcis, Σχοῖνος. Italis, *Giunco.* Germanis, Bintzen/Schmelen. Hispanis, *Iunco.* Gallis, *Ionc.*

IVNCVS.

GENERA.

DIOSC. Duum est generum, Alterum læue, Alterum acutum; cuius etiam duo extant genera, vnum sterile, alterum fertile: Est & alterum ὁλόσχοινος vocatum, seu Æthiopicum.

FORMA.

DIOSC. *Matth.* Caulis est læuis, viridis, in cacumine aculeatus, alba intus medulla: Semen gerit in superiore caulis parte, è latere prodiens racemosum, subrubrum, adstringentis gustus. Alter consimilis est, sed sine semine prouenit. & tenuioribus calamis.

LOCVS.

Matth. Nascuntur omnia genera cùm in mari, tum in fluminibus, lacubus, paludibus, ac cęteris aquosis locis.

QVALITATES.

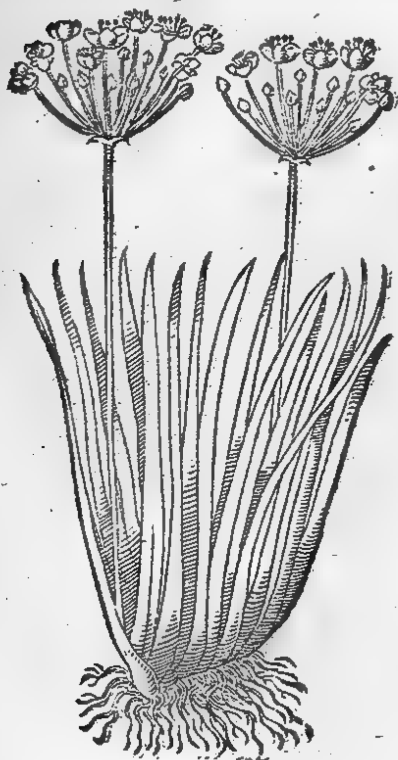
Gal. lib 8. sim. me. Composita eorum temperies est, ex terrena videlicet essentia, leuiter frigida, & aquea, leuiter calida, vt & interna desiccare possint, & sensim frigidos ad caput vapores submittere, quibus somnolentos efficiant.

VIRES.

DIOSC. Semen tostum ex vino potum, aluum sistit, & rubra fœminarum profluuia: vrinam ciet, capitis dolores facit: Quæ proxima sunt radici folia tenera, conuenienter illinuntur aduersus Phalangiorum morsus. Semen potum somnum conciliat.

IVNCVS floridus. Italis, *Giunco florido*.

IVNCVS FLORIDVS.

FORMA.

Folijs exit ab vno cespite numerosis cyperi similibus, sursum spectantibus, caulibus pluribus, læuibus, iunci modo glabris, in quorum cacumine flores emicant speciosi, subpurpurei, è quibus semen gignitur. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in fluuiorum litoribus. *Idem.*

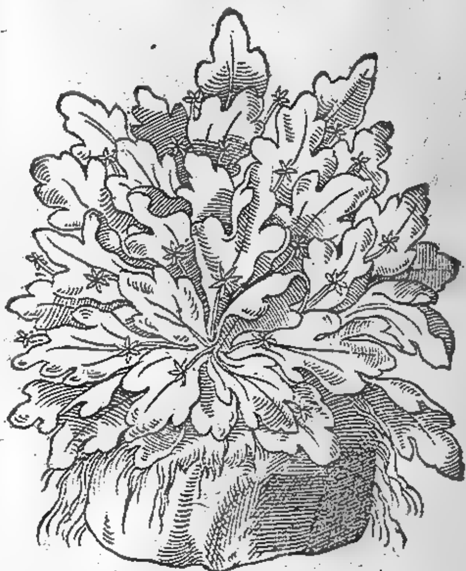
QVALITATES, ET VIRES.

Creditur ea omnia præstare posse, quæ cætera præstant genera. *Idem.*

LICHEN,

LICHEN, Gæcis, Λειχὴν. Officinis, *Epatica.* Arabibus, *ArZeZallacher.* Italis, *Lichene, seu Epatica.* Germanis, Stein Leberkraut. Hispanis, *Epatica, seu Figadella.* Gallis, *Epatique, seu Porcorau.*

LICHEN.

FORMA.

Matth. Folijs est latis, robustis, asperis, nullis adnexis pediculis in cacumine tripartitis, asperginosis lapidibus pertinaciter inhærentibus, radicibus numerosis perquàm exiguis aduersa foliorum parte emergentibus: floribus paruis, stellarum figura.

LOCVS.

Idem. Prouenit in asperginosis saxis.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Adstringit, refrigerat, abstergit: illita folia sanguinis profluuia sistunt: inflammationes arcent. Impetigini medẽtur, Iuuant regio morbo laborantes, cum melle
Matth. illita oris, & linguæ desluxiones inhibent. Præfertur maximè hæc planta ad iocinorosos affectus.

PVLMONA-

PVLMONARIA, Italis, *Pulmonaria*. Germanis, Lungenkraut. Gallis, *Herbe aux pulmons*.

PVLMONARIA.

4

2

3

1

GENERA.

Duo eius habentur genera, Arboreum alterum, Alterum terrestre. *Matth.*

FORMA ARBOREÆ.

Similis est Licheni, sed maiora, latioraque fundit folia, varijs modis per ambitum laciniata, ac si à vermibus erosa fuerint, arescentia, prona parte viridia, supina verò pallescentia, ac subalbicantibus maculis respersa. *Idem.*

LOCVS.

Prouenit in densis, opacisq; syluis, in annosarum arborum caudicibus. *Idem.*

QVALITATES.

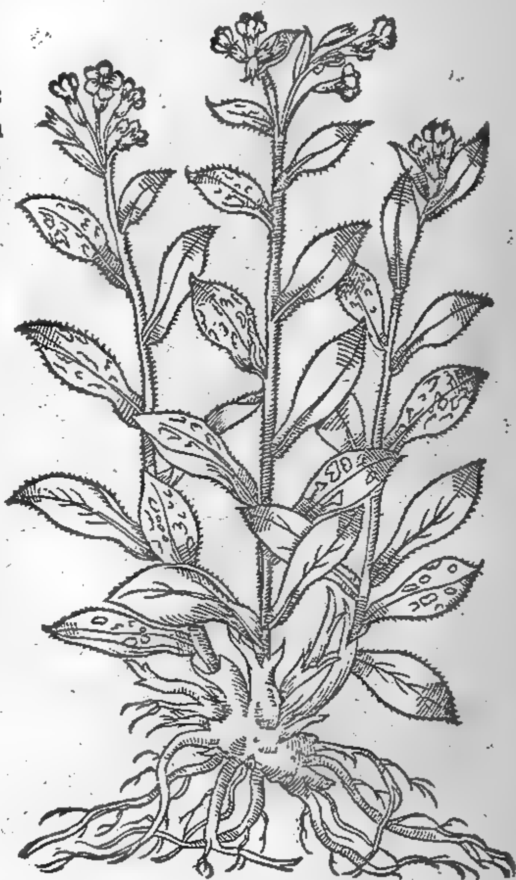
Adstringit, siccat, abstergit: vulnera glutinat. *Idem.*

VIRES.

Præstat, (vt scribunt) ad tabem, pectoris; & pulmonis vlcera, & cruenta sputa, quin etiam ad vulnera, & pudendorum vlcera, & ad vtrunq; muliebre profluuium, dysenteriam, & biliosos vomitus: Sunt qui ea vtantur ad suspiriosos, & asthmaticos, cum dulcis radicis succo, hyssopo, helenio, & scillino oxymelite: Datur quoq; vtiliter à pastoribus tussientibus pecudibus, cum sale. *Idem.*

PVLMONARIA altera, Italis, *Polmonaria.* Germanis, Lungenkraut/Fleckenkraut/ klein Walwurtz. Gallis, *Herne aux pulmons.*

PVLMONARIA ALTERA.

FORMA.

Matth. Folijs assurgit borraginis quadantenus æmulis, non tamen crispis, nec hispidis, oblongis, asperis, hirsutis, albis maculis superna parte respersis, * aut non maculosis, * boraginis sapore: caulem gerit angulosum, atque tenerum: in cuius adnatorum cacuminibus flores erumpunt, * quandoq; purpurei, quandoque cærulei * cynoglossi vulgaris modo. * Semen in folliculis plerunque vnum aut alterum inuenitur, maturitate nigrescēs, Echij semini pene simile & æquale. Radice nititur fusca multis fibris terræ inhærente. *

LOCVS.

Idem. Nascitur opacis locis, prope vliginosas sepes.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Cohibet, consolidat, siccat, abstergit: Præfertur ad pulmonis cùm vlcera, tum cæteras infectiones, & ad sanguinis reiectiones: Datur totius plantæ decoctum ad suprascripta, magno auxilio, cum saccharo pluribus diebus: Idem cum maiori quoque successu præstat foliorum succus potus.

PARONYCHIA, Ruta muraria. Græcis, Παρωνυχία. Italis, *Paronicchia*. Germanis, Mawerrauten.

PARONYCHIA.

FORMA.

Exiguus eſt frutex, in petris naſcens, peplo ſimilis, minor longitudine, ſed maioribus folijs. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in petris. *Idem.*

QVALITATES.

Vis eius eſt tenuium partium, & exiccatoria, morſu vacans. Talia enim ſint oportet, quæ paronychia ſanant: excalfacit ordine tertio. & ſiccat pariter. *Galen. 8. ſimp. me.*

VIRES.

Illita paronychijs, atque fauis, remedio eſt. DIOSC.

APPENDIX.

Quanquam non deſint, qui hanc plantam vnà mecum paronychiam faciunt, quum tamen ſint, qui reclament, ne diſſenſio vlterius protrahatur, non Dioſcoridis, ſed noſtram paronychiam eam eſſe volumus. Scimus enim non ſolùm paronychijs ipſam mederi, ſed ad ciendas vrinas, & renum calculos frangendos pellendosq;, præſtantiſſimam eſſe. *Matth.*

PARONYCHIA altera.

PARONYCHIA ALTERA.

FORMA.

Matth. Folia profert pepli, longiora, flores paruos, copiosos, racematim cohærentes. albo colore. sed qui paronychiam florere scribat hactenus non legimus: quin etiã mihi incompertum est, an in saxis oriatur. Quo fit vt ne hanc quoq; legitimam paronychiam facere ausim.

HELICHRYSUM, Græcis, Ἑλίχρυσον. Italis, *Helichriso.*

HELICHRYSUM.

FORMA.

Ramulum habet candidum, virentem, rectum, firmum, folia, intercedentibus ſpatijs, anguſta, abrotano ſimilia, comam aureæ lucis in orbem: vmbella rotunda veluti ſiccis corymbis dependentibus: radice tenui. DIOSC.

LOCUS.

Naſcitur in aſperis, & torrentium locis. *Idem.*

QUALITATES.

Facultatis eſt incidentis, & extenuantis. *Gal.6. ſimp.me.*

VIRES.

Coma ex vino pota, menſes ciet: auxiliatur quoq; ſerpentium ictibus, coxendicum doloribus, & vrinæ ſtillicidijs. ſanguinem in ventriculo, aut veſica concretum abſumit, deſtillationes ſiſtit, cum mulſo à ieiunis pota triobolari pondere: veſtibus interpoſita, eas à tineis tuetur. DIOSC.

HELICHRYSVM ITALICVM.

Helichrysum Italicũ hanc plantã appellare libuit, quòd plurimum in Italia proueniat, & ijsdem sit facultatibus præditum, quibus & præcedens.

HELI-

HELICHRYSVM creticum. Italis, *Helichriso di Candia.*

HELICHRYSVM CRETICVM.

FORMA.

Planta eſt exilis, folijs longis, anguſtis, hirſutis, ſtriatiſq́; caulibus anguloſis, vmbella in ſummitate aurea, diuulſaq́;: radice tenui, ac ſuperuacua. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in Creta Inſula. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Ea omnia hoc quoque, quæ ſupra ſcripta preſtare poſſe creditur. *Idem.*

*APPENDIX.

Hæc planta melius quadrat ad Dioſcoridis deſcriptionem quam prior, nec in Creta ſolum ſed etiam in Hiſpania & alibi naſcitur.*

STOECHAS citrina. Italis, *Amaranto giallo*. Germanis, Reinblumen/Jungling/Mattenkraut.

STOECHAS CITRINA.

FORMA.

Matth. Folia profert albicantia, hirsuta, longa, caules dodrantales, aut maiores, lanuginosos, incanos, in quorum summitatibus flores sunt aurei, globosi, odorati, in vmbellæ diuulsæ modum se se pandentes. Radice breui subnigricante.

LOCVS.

Idem. Nascitur locis incultis, & in pascuis.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, siccat, aperit, & abstergit, vt amariusculus indicat sapor, nec adstringenti facultate vacat.

VIRES.

Idem. Decocta coma, aut ex vino macerata, iocinoris obstructiones aperit, proinde datur commodè eius decoctum, dilutúmve regio morbo affectis. Idem potum intestinorum vermes necat.

* Comas grandiores habentem breuiusculam plantam ex Creta missam accepi, cuius hîc appinxi particulam.*

AMA-

AMARANTHVS, Græcis, Ἀμάραντος. Italis, *Amaranto, seu fior velluto.* Germanis, Sammat Blum. Gallis, *Passe velours.*

AMARANTHVS.

FORMA.

Folia profert ocimi, maiora, caulem crassum, pinguem subrubentem, striatum: florem spicatum, admodum purpureum; qui etsi quàm diu siccatum asseruetur, haud quaquam tamen colorem deperdit. *Matth.*

*LOCVS.

Elegantiæ studio in hortis seritur.*

QVALITATES.

Refrigerat, siccat, repellit, cohibet. *Idem.*

VIRES.

Flos æpotus cœliacos, & dysentericos iuuat, mensium abundantiam sistit, & albos vteri fluxiones. prodest quoque sanguinem excreantibus. *Idem.*

* Commendatur etiam ad vlcera sanie manantia.*

*AMARANTUS cristatus, Germanis, Hanen Kam.

FORMA.

Venuſtior eſt hæc amaranthi varietas, vt ſeparatim pingi mereatur. Panniculas habet in faſtigio latiores & quaſi compreſſas hilari florum purpura nitidas, vegetas, vt criſtas imitentur; iucundiſſimo ſpectaculo. Folia, vt in priore, ocymo non abſimilia ſunt, aut ſolano, longiora tamen, & maculis plerumque rubris variegata. Semen atrorubens puſillum ſplendidum in noſtris regionibus matureſcit niſi pluuioſa cõſtitutione anni corrumpatur.

LOCVS.

Rarior eſt & maiorem ob id gratiam in hortis conſequitur.*

CHRY-

CHRYSANTHEMVM, Græcis, Χρυσάνθεμον. Italis, *Chrisanthemo.* Germanis, Goldblum.

CHRYSANTHEMVM.

FORMA.

Herba est tenera, fruticosa, læues proferens caules, & multifida folia: flores luteos admodum splendentes. DIOSC.

LOCVS.

Propter oppida nascitur. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Flores cũ cerato triti, steatomata discutere produntur. Ictericos breui ad bonum colorem restituunt, si sequente longo balnei vsu, post exitum ebibantur, caules manduntur olerum modo. *Idem.*

*CHRYSANTHEMON minus. Germanis, Klein Goldblum.

FORMA.

Minutioribus prouenit folijs, nec tam altè attollitur vt præcedens, quę humanam altitudinem nonnunquam adęquat, vel etiam superat. Semē est amarissimum, in flore & folijs nulla est aut minima amaritudo.

LOCVS.

In hortis satum facilè prouenit, forte etiam sponte alicubi nascitur.*

AGERATVM, Græcis, ἀγήρατον. Officinis, *Eupatorium Mesue*. Italis, *herba Giulia*. Germanis, Frembd Leberkraut.

AGERATVM.

FORMA.

Fruticosa est herba, binũ dodrantũ longitudine assurgens, simplex, humilis, origano maximè similis: vmbellã gerit, in qua flos bullis aureis similis, helichryso minor: nomen ei inditum est, quoniam diutissimè flos in sua coloris specie conseruetur. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in inculto solo, & in pascuis,* & in hortis plãtata viget.* *Matth.*

QVALITATES.

Digerit, & inflãmationes quodammodo resoluit. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Vis decocti feruẽs, herbæ vstæ nidor vrinam ciet, & vului duritias emollit. Florum dilutũ ex albo meraco paratum, puerorum vermes necat duarum vnciarum pondere potum. Excalfacit ordine primo, & siccat secundo. Bilem, & pituitam facilè purgat, tenuat, incidit, terget, expurgat, putredinem prohibet: resoluit sine attractione, obstructiones reserat, & earum affectus sanat, diuturnis febribus mirificè medetur. DIOSC. *Matth.* *Mesue.*

Adstringit, quare ventriculum, iecur, & cætera viscera roborat: cum sero lactis efficacius purgat.

CENSVRA.

Medicam materiam non assequuntur, qui negant Eupatorium Mesuis non esse Dioscoridis Ageratum.

*AGERA-

Varietas deprehenditur in Agerato. Nam quod ſponte naſcitur in Hetruria, multò minus eſt, nec adoleſcit tantopere, vt hortenſe noſtrum, quod & ſurgit altius & folia habet magis crenata, vt Criſta galli. Obſeruatur etiã quędam Agerati ſpecies, quæ candidas prorſus vmbellas gerit, ſed rarior eſt cæteris.*

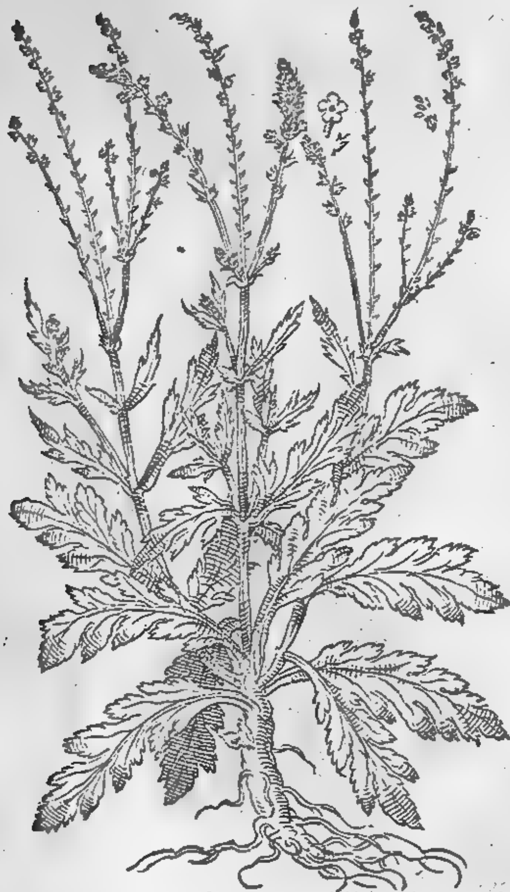
*AGERATVM MINVS.

VERBE-

VERBENACA, Græcis, Περιστερεὼν, ἢ ἱερὰ βοτάνη. Latinis, *Verbenaca supina*. Italis, *Verminacola, Berbena, & Berbenaca*. Germanis, Eisenkraut. Gal. *Veruaine masse*.

VERBENACA.

FORMA.

Ramulos emittit cubitales aut maiusculos, angulosos, in quibus ex interuallis folia exeunt quercus, sed minora, & angustiora, eiusdem in ambitu diuisuris, colore aliquatenus cæsio. Radix lõga, tenuis. Flores purpurei, graciles. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur secus vias in ciuitatibus, & oppidis, & in plateis. *Matth.*

QVALITATES.

Vim habet adeò desiccantem, vt vulnera glutinet. Insigniter est amara: quare excal facit, & siccat, abstergit, aperit. *Gal. li. 8. simp. me. Matth.*

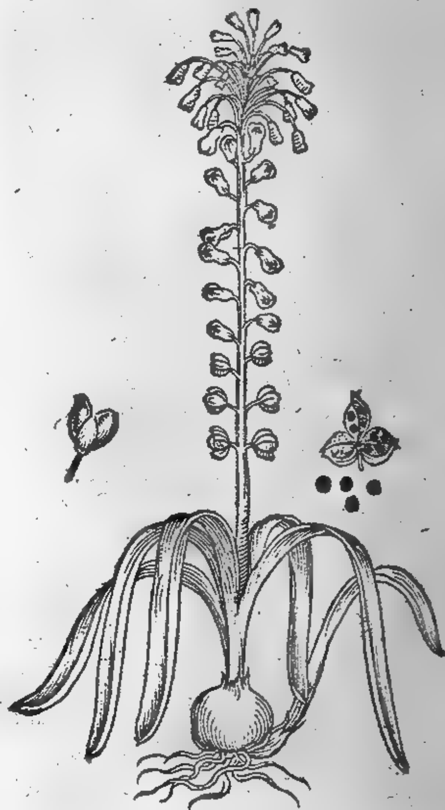
VIRES.

Folia cũ radice in vino pota, illitáve, serpentium ictibus auxiliantur. Folia bibuntur cõmodè ex vino vetere quadragenis diebus ad icteritiam: veteres tumores & inflammationes mitigant: sordida vlcera purgãt: tota in vino decocta, tonsillarum crustas abrumpit: oris nomas gargarizatu cohibet: Datur potandum in tertianis febribus, tertium à terra geniculum, cum folijs circundantibus: quartanis quartum. Sacram vocãt herbam, quoniam multum ad amuleta, expiationesque commendetur. DIOSC.

HYACIN-

HYACINTHVS, Græcis, ὑάκινθος. Italis, *Hiacintho*. Germanis, Mertzenblumen. Hispanis, *Maios flores*. Gallis, *Vaccet*.

HYACINTHVS.

GENERA.

* Aliquot genera habentur, è quibus sequentia depingi curauimus, nimirum vulgaré hyacinthum, & peregrinos tres.*

FORMA VVLGARIS.

DIOSC. Folia habet bulbi: caulé dodrantalem, minimo digito tenuiorem, herbacei coloris: comam procumbentem, florum purpureorum plenam, incuruamque: radicem quoque bulbaceam.

LOCVS.

Matth. Nascitur in campestribus, ferè vbique inter segetes.

QVALITATES.

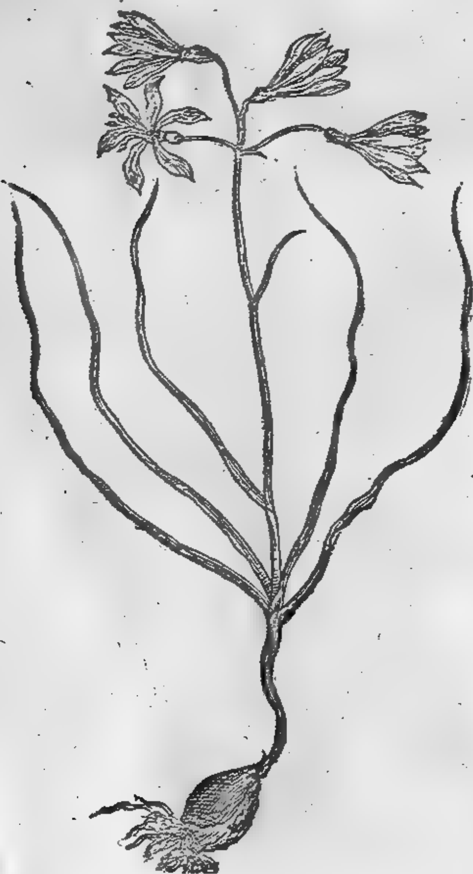
Gal. li. 8. simp. me. Bulbosa radix exiccat ordine primo, & refrigerat secũdo completo, aut tertio incipiente: semen leuiter extergit, & adstringit. Exiccat autem quadantenus ordine tertio. Cæterùm in medio consistens caliditatis & frigiditatis.

VIRES.

DIOSC. Pota radix aluum sistit, & vrinas propellit: phalãgiorum morsibus medetur. Semẽ adstringentius est, theriacis expetitum, cum vino potum ictericos iuuat.

*HYACIN-

*HYACINTHVS TRIPOLITANVS.

Flore pulcherrimo, phalangij florem repræſentante, cęrulei coloris prouenit, caule gracili, folijs admodum anguſtis. Radix illi bulboſa non magna.*

HYACIN-

HYACINTHVS orientalis, Italis, *Hiacintho orientale.*

FORMA.

Matth. Folijs exit lilij, minoribus, angustiorib⁹, sursum spectantibus, pinguioribus, & in acutum desinentibus: caule crasso, in quo flores exeunt cærulei, lilij figura, sed parui. Radix illi bulbosa, squamosaque.

LOCVS.

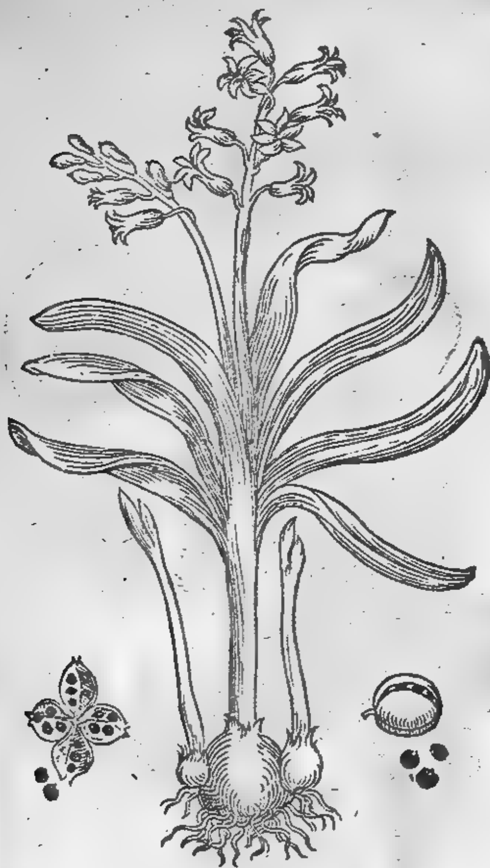
Idem. Seritur in hortis, & colitur in fictilibus vasis, * imo nõ opus est, vt in fictilibus asseruetur, cùm nihil periculi ipsi à frigore immineat.*

HYACINTHVS ORIENTALIS.

HYACIN-

HYACINTHVS ORIENTALIS ALTER.

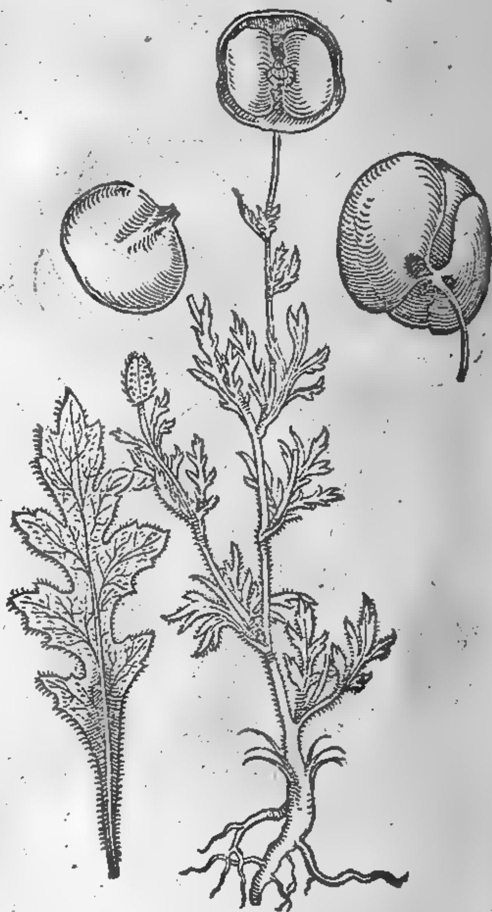

FORMA.

Folijs est alterius latioribus, pinguioribus, & in summitate retusis. cætera cæteris perquam similia sunt.

PAPAVER erraticum, Græcis, Μήκων ῥοιάς. Ital. *Papauero saluatico.* Germ. Klapper Rosen. Hispan. *Amapollis, seu Papoulla.* Gallis, *Pauot sauuage, siue coquelicot.*

PAPAVER ERRATICVM.

FORMA.

Diosc. Folia habet erucæ, diuisa, scabra: caulem iunceum, rectum, cubitalem, asperum. Florem syluestris anemones puniceum, interdum album: capite oblongo. sed anemones minori, in quo rufum semen. Radix est longa, subalbida, minoris digiti crassitudine, gustu amara.

LOCVS.

Matth. Nascitur plurimum in aruis inter segetes.

QVALITATES.

Gal.6. simp.me. Refrigerandi, ac soporem inducendi illi potestas est.

VIRES.

Diosc. Capita quinq; aut sex in vini cyathis tribus ad dimidias decocta, potuiq; data, soporem faciunt: semen acetabuli mensura ex aqua mulsa pota, aluum leniter emollit: folia cum calycibus illita inflammationes sanant: allicitur etiam somnus eorundem perfusione, & fotu.

Matth. Flores in puluerem triti, & ex aqua dulci poti, pleuritidi commodè medentur.

* Aqua florum commendatur ad Erysipelata, & oculorum inflammationes. Hac imbuta stuppa cannabina, vtiliter imponitur iecoris regioni ad compescendum sanguinis fluxum è naribus. *

PAPAVER satiuum, Græcis, Μήκων ἥμερος. Arabibus, *Thaythay, seu Caschas.* Italis, *Papauero domestico.* Germanis, Magsamen. Hispanis, *Dormidera.* Gallis, *Pauot blanc, seu Pauot priue.*

PAPAVER SATIVUM.

GENERA.

Tria eius habentur genera. Hortense, cui candidum inest semen: & syluestre, cuius duo sunt genera, quæ etiam seruntur: His accedunt corniculatum, & spumeum. DIOSC.

FORMA.

Hortense capitulum habet oblongum, & semen candidum, syluestre verò caput habet insidens, demissumq́;, & semen nigrum. Tertium magis syluestre, multò his longius est, & productiore capitulo. *Idem.*

LOCVS.

Hortense in hortis, cætera in campis seruntur. *Matth.*

QVALITATES.

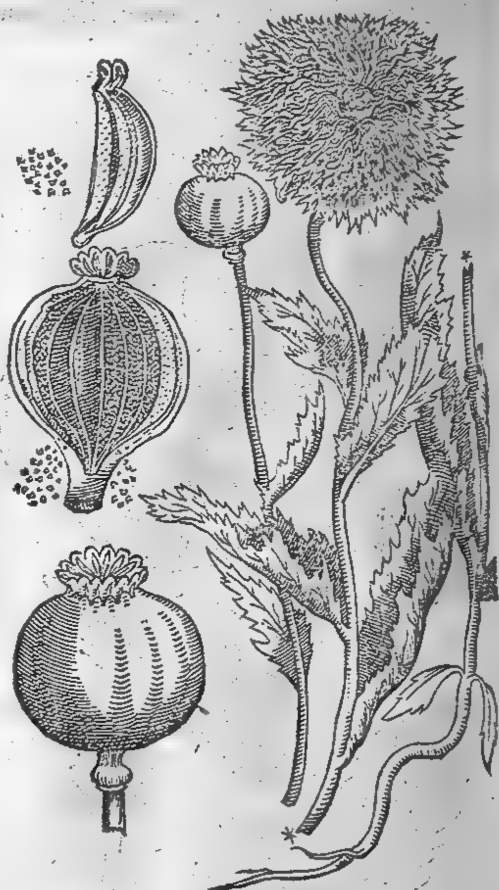
Omnium facultas refrigeratoria est. satiui autẽ semen mediocriter somnum conciliat, visu candidũ. Cætera genera longe magis soporifera sunt. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Omnium in commune natura refrigeratrix: foliorum, capitumq́; decoctum ex aqua paratum, somnum conciliat: calyces cum farina hordeacea triti, & cataplasmatis admisti, ignibus sacris, & inflammationibus medentur. coquuntur quoque capita per se ad dimidias. coquiturque decoctum cum melle, quousq; eclegmatis modo crassescant. Hoc itaq; modo paratur medicamentum ad tussim, arteriæ fluxiones, & cæliacos affectus, efficacius tamen redditur, addito hypocistidis succo, & acacia: Cæterùm nigri papaueris semen tritum cum vino bibitur contra citam aluum, & fœminarum profluuia, & fronti quoq; in peruigilijs illinitur ex aqua. Opium autem, quod è papauerum nigrorum capitibus paratur, magis refrigerat, inspissat, siccatq́;. DIOSC.

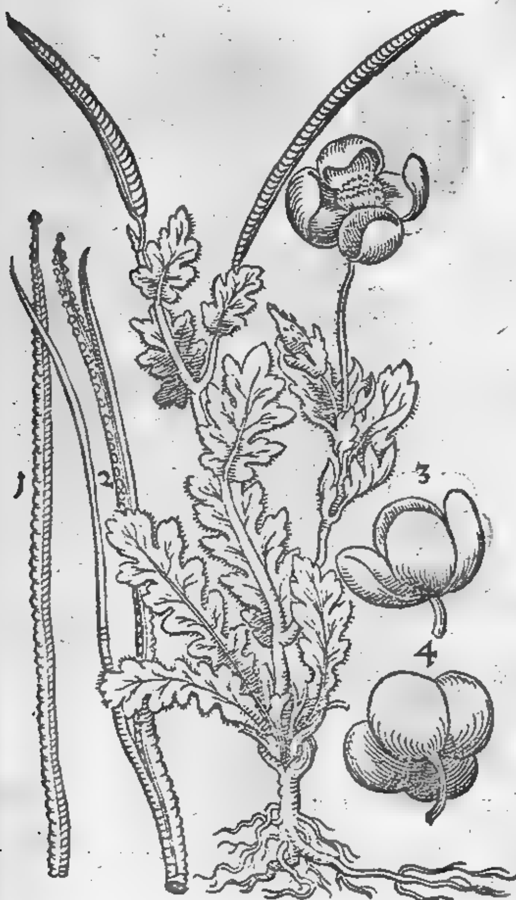
*PAPAVER MVLTIPLICI FLORE.

In hortis cultioribus passim habetur hoc papauer, elegantiæ gratia solummodo, nam densis foliorum lacinijs cirrisque luxurians aspectui mirè blanditur, sed capitula ferè inania, nec tanta seminum copia distenta exiguum fœnus reddunt, ideoq; ijs qui delectationi vtilitatem præferunt hoc papaueris genus non vsq; adeo expetitur.*

PAPAVER corniculatum, Græcis, *Μήκων κερατῖτις*. Arabibus, *Almacharam*. Italis, *Papauero cornuto*. Germanis, Gelböl Magen. Hispanis, *Dormidera marina*. Gallis, *Pauot Cornu*.

PAPAVER CORNICULATUM.

FORMA.

Folia habet candida, hirsuta, verbasco similia, in ambitu syluestris papaueris modo serrata: caule non dissimili: flore pallido (quandoq; puniceo) calyculo in corniculorum modum inflexo: semine papaueris, pusillo, nigroque: Radice per summa cespitum nigra, crassaq;. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in maritimis, & asperis. Cæterum quod flore est puniceo nascitur copiosum in campis, in Morauia, & Boemia. *Idem. Matth.*

QVALITATES.

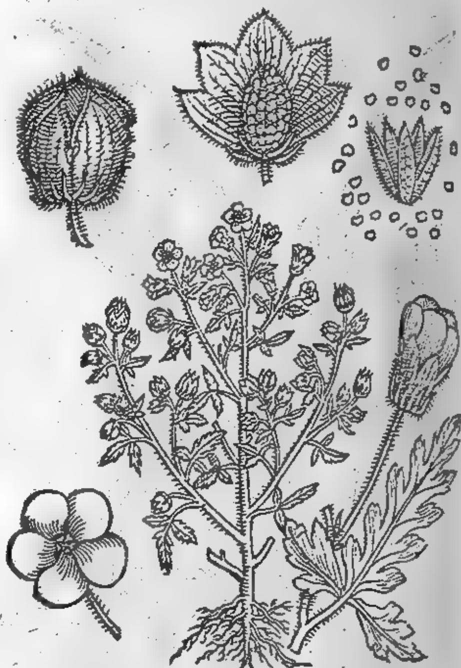
Vim habet incidendi, & abstergendi. *Galen. 7. simp. me.*

VIRES.

Radicis decoctum, ad dimidias paratum, coxendicum & iocinoris affectus potu sanat: prodest his, qui crassa quædam, & arenosa cum lotio reddunt. Semen in aqua potum acetabuli mensura aluum leniter purgat. Illita folia, & flores, crustas emarginant, & iumentorum argemas, & nubeculas abstergunt.

HYPECOVM, Græcis, ὑπήκοον. Italis, *Hippocoo.* Germanis, Venediger Pappel Wetter Rößlin.

HYPECOVM.

FORMA.

Matth. Folijs prouenit rutæ paulò maioribus, si singulatim expendantur, caulibus exilibus, mollibus, hirsutis, in quibus flores sunt pallidi, & propè calycem subpurpurei: floribus succedunt capitula, tenui inuolucro contecta, in quibus semen recōditur nigrum, tactu asperum, pseudomelanthio proximum.

LOCVS.

Idem. Nascitur in agris inter segetes, & legumina.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Refrigerandi vim habet, ex tertio ferè refrigerantium ordine, adeò, vt parum absit à papauere.

DIOSC.

VIRES.

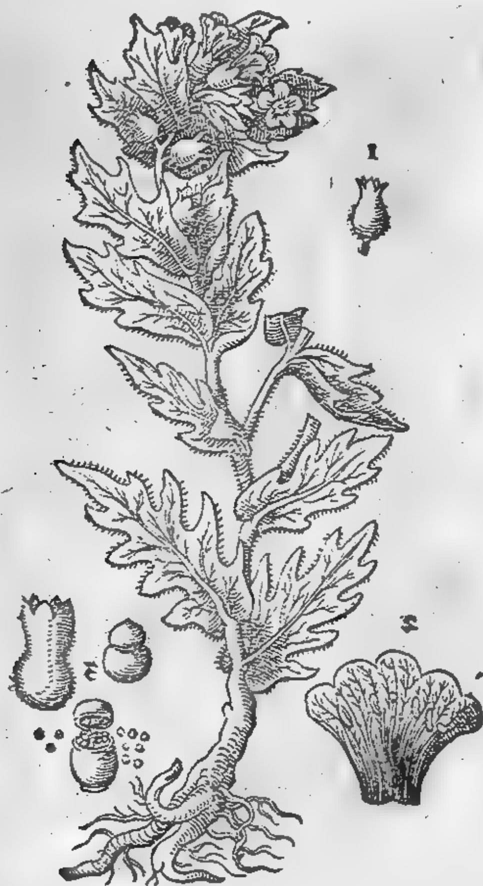
Natura eadem, quæ papaueris succo.

APPENDIX.

Nullam hactenus plantam mihi videre licuit, quæ magis hypecoum referat: tametsi etiam mihi per omnia non satisfacit.

HYOSCYAMVS, siue Apollinaris herba, Græcis, Ὑοσκύαμος. Arabibus, *Bengi.* Italis, *Iusquiamo.* Germanis, Bilsam. Hispanis, *Velenho.* Gallis, *Iusquiame, seu Hanabene.*

HYOSCYAMVS.

GENERA.

Tria sunt eius genera. Nigrum, Album, & Flauum. DIOSC.

FORMA.

Flaui folia lata sunt, & oblonga, diuisa, nigra, hirsuta. Flores è latere caulis ordine prodeunt, tanquam punicorum cytini, scutulis septi, seminum plenis, vt papaueris. Flores ei sunt lutei, & semen subflauum, & siliquæ minores. In nigro autem flores spectãtur purpurei, & cytini prę duri ac spinosi: radice alba digitali crassitudine. DIOSC.

LOCVS.

Proueniunt secus itinera, & in agrorum marginibus. *Matth.*

QVALITATES.

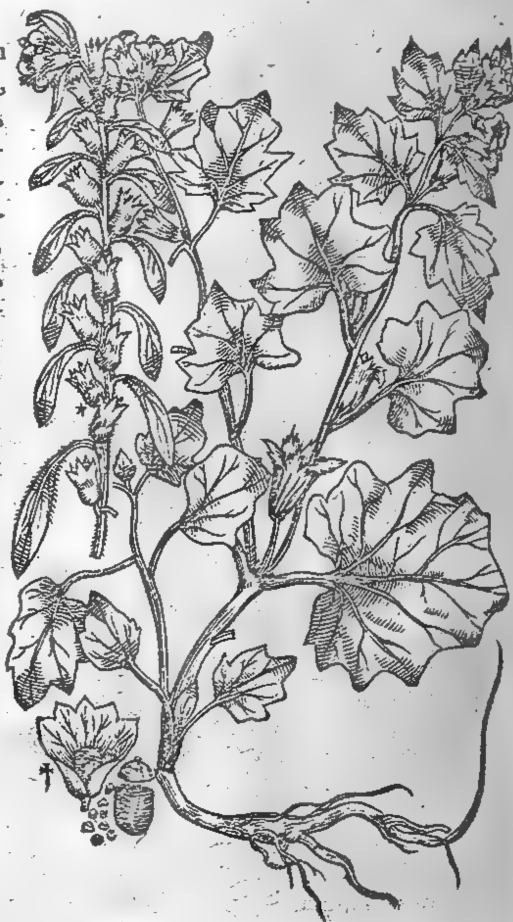
Cui semen atrum est, insaniam, ac soporem affert. Huic propinquam habet facultatem, cui semen mediocriter est flauum. verùm vtrique fugiendi sunt, vt inutiles, & venenosi. *Galen 8. simp. me.*

VIRES.

Flaui semen, vbi album non adsit, eius loco supponi potest, sed maiori cum cautela vti eo præstat. DIOSC.

HYOSCYAMVS albus, Græcis, Ὑοσκύαμος λευκός. Italis, *Iusquiamo bianco.*

HYOSCYAMVS ALBVS.

FORMA.

Matth. Folijs crescit alterius non dissimilibus, sed subrotundis, pinguioribus, mollioribus, hirsutioribus, rarioribus, albicantibus. Flores illi candidi, aut subpallidi, è quibus eodem ordine, quo in cæteris, cytini oriuntur, sed rariores, & clementiores, in quibus album concluditur semen.

LOCVS.

Idem. Nascitur sponte, & seritur in hortis.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Ad sanationes is vel maximè idoneus est, ex tertio quodammodo ordine refrigerantium.

VIRES.

DIOSC. Semen collyrijs, quæ dolorum sensum auferunt, commodissimè inseritur: contra acutas, calidasq; fluxiones, aurium dolores, atque vuluæ mala prosunt: cum farina autem hordeacea oculorum, pedumq;, ac cæterarum partium inflammationes placat. Idem tussi, destillationibus, & oculorum doloribus efficax est. Contra mensium abundantiàm, & erumpentem aliunde sanguinem oboli pondere, cum papaueris semine, & aqua mulsa bibitur. Podagris subuenit, testibus inflatis, mammisque à partu tumentibus, tritum ex vino illinitur. Folia omnibus medicamentis dolorem sedantibus, tum per se, tum cum hordeacea farina vtiliter imponuntur; recentia ad mitigandos omne genus dolores oblinuntur. Radix in aceto decocta dentium dolores mulcet.

HYOSCYAMVS tertius, ſeu potius quartus. Italis, *Iuſquiamo nuouo, ſeu Iuſquiamo maggiore.* Germanis, Wundt Bilſam/gelb Wundtkraut.

HYOSCYAMVS TERTIVS.

FORMA.

Planta eſt inſignis, caules edit ſeſquicubitales, rotundos, tenui obductos lanugine, ramoſosq;: folijs amplis, pinguibus, tenui pilo pubeſcẽtibus, mollib9, ſolani ſoporiferi ſpeciem quadantenus referentibus, graui etiam odore. Flores edit pallidos, hyoſcyami æmulos, è quibus capitula ſubrotunda oriuntur, quæ nonnullã hyoſciami cognationem præſeferunt: ſimilibus enim ferè ſcutulis concluduntur, coronato circumquaq; cacumine, & ſemine intus ſubflauo: Radice eſt alba ſpithamæ longitudine. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Refrigerat ordine tertio completo: ſoporem inducit, adeò vt ea ſit ei natura, quæ cæteris Hyoſcyamis. *Idem.*

*HYOSCYAMVS Peruuianus vulgo dictus, quondam Pontiana & Nicotiana. Hispanis, *Petun, & Tabaco.* Gall. *Herba de la Roine Mere.* Germanis, Indianisch Wundtkraut. Indis, *Picielt.*

FORMA.

Ampla pmit folia, sinuata per ambitũ & in mucronẽ sensim se colligẽtia, molli lanugine pubescẽtia, pinguia & mordicantia linguã, si gustẽtur: flores pẽtagonos in summo caulis insidentes, ramulis cõpluribus dilutiore purpura rubescentes, quib. oblõgæ, teretes acuminatæq; succedũt capsulæ, in medio habẽtes interstitiũ quoddã, paruo semine pulloq; refertæ. Caules humanã altitudinẽ vincunt, & radicib. diuaricatis albisq; terra hęrẽt.

LOCVS.

Nascit in India locis humidis & vmbrosis, & exculro leuiq; solo. In hortis nostris semel plãtata, postea seipsã serit hęc herba, decidentibus è vasculis seminibus, sed nisi per hiemẽ in fictilib. asseruetur, eius iniurias ferre nequit.

HYOSCYAMVS PERVVIANVS.

QVALITATES.

Adeo diuersis facultatibus præditã ex varijs partib. cõponi apparet. Recẽs enim nonnihil frigidi possidet, & nimio humore obtũdit latitantem calorem, qui tamen in arida egregie se profert, adiunctam siccitatem habet.

VIRES.

Ad varios morbos, eosque diuersos celebratissima est. Folia Cephalalgiam ex frigore ortam sedant, si imponantur, & ventriculi dolores compescunt. Sed & soporem inducunt, podagricis cruciatibus medentur, vermes intestinorum necant, matricis tormina discutiunt, impetigines emendant, vulnera & vlcera sanant, cancros item & carbones. Aqua elicitur ex herba, quæ eadem potest: colluuntur succo dentes, si dolent, syrupus ex hoc conficitur, tussientibus, asthmaticis, & alijs eiusmodi morbis pituitosis conueniens. Nec non epilepticis & hydropicis succus propinatur in Hispania, sed caute est agendum, nam robustissimis quoque validum purgans fuisse obseruatum est. Vnguentum ex Nicotiana paratum apud alios autores videatur. Indi fumum foliorum hauriunt ad recreandas vires.*

PSYLLIVM, Græcis, Ψύλλιον. Arabibus, *Bazarachat hona, seu Bezer cothume.* Italis, *Psillio.* Germanis, Psillienkraut. Hispanis, *Zargatona.* Gallis, *Herbe à puce.*

PSYLLIVM.

FORMA.

Folijs est incanis, longis, hirsutis, coronopo æmulis, non tamen corniculatis. Ramis numerosis, dodrantalibus, rotundis, gracilibus, & foliosis, humi potius, quàm in altum sese diffundẽtibus, in quorum cacuminibus capitula oriuntur, scabiosæ vocatæ modo: flosculos edit pusillos, prætenues, lanuginosos, pilorum speciẽ referentes, albo colore, plantaginis angustifoliæ modo, semẽ pusillum nigrum, pellucidum, pulicum effigie. *Matth.*

LOCVS.

In aruis & incultis nascitur. DIOSC.

QVALITATES.

Semẽ admodum vtile est, ex secundo refrigerantiũ ordine, in desiccando verò & humectando, medium quodammodo est, & symmetrum. *Gal. li. 8. simp. me.*

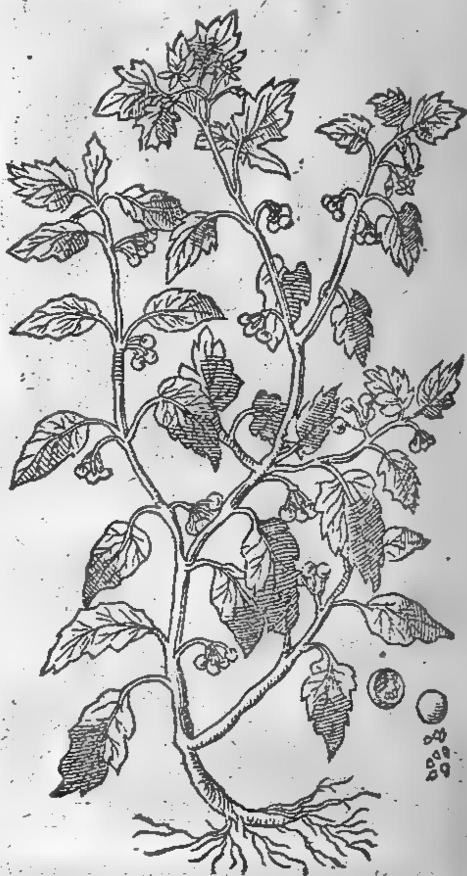
VIRES.

Vis ei ad refrigerandum, inspissandum, & emolliendum conueniens: articulorum morbis, parotidibus, tuberculis, tumoribus, luxatis, illitum auxiliatur. Imponitur in dolore capitis cum rosaceo, aqua, aut aceto. Enterocellis infantium, & prominenti vmbilico, illitum ex aceto medetur. Seminis mucago ex aqua parata, vehementer refrigerat: cõtra sacros ignes efficax est: cum adipe tusum sordida vlcera, & quæ cacoethe vocantur, expurgat: succus vermiculosis auribus, aut fluxione laborantibus, ex melle infusus prodest. DIOSC.

SOLA-

SOLANVM hortense, Græcis, Στρύχνος κηπαῖος. Arabibus, *Hamebathanaleb, seu Hameb alcha chaich, seu Hanabalthaleb*. Italis, *Solatro, seu Herba morella*. Germanis, Nachtschatt. Hispanis, *Yerua mora*. Gallis, *Morelle*.

SOLANVM HORTENSE.

FORMA.

Matth. Folijs exit ocimo maiorib. sed amplioribus, nigrioribus, mollioribus. Plures circũquaque fundit ramos, non sine alarum cauitatibus, florib. albis, & in medio luteis, stellæ figura, baccas edit rotundas, racematim dependentes, vinoso succo prægnantes, orobi quantitate, in quibus semẽ continetur albũ, minutumque: variat in baccis color: namque in hac planta nigræ, in illa luteæ, in altera subuirides spectantur.

LOCVS.

Idem. Nascitur in hortis, plateis, secus itinera, & ferè vbique.

QVALITATES.

Gal. li. 8. simp. me. Vsus eius est ad omnia ea, quæ refrigerari & adstringi postulant, potest enim hæc duo ordine secundo.

VIRES.

DIOSC. Folia conuenienter illinũtur, cum hordeaceę farinę polline ignibus sacris, & vlceribus, quæ serpunt: ægilopia, capitisque dolores, trita, & imposita per se sanant: æstuanti stomacho auxiliantur: parotidas cum sale detrita, illitu discutiunt, foliorum succus, cum rosaceo perfusus, valet contra infantium syriasim: instillatur vtiliter aurium doloribus: in vellere subditus, mensium abundantiam sistit. Fuluo gallinarum fimo subactus & appositus, ægilopis præsentaneo est remedio. *Matth.* Phreniticos iuuat ex aceto, & rosaceo sincipiti illitus. Illinitur fronti contra calidas oculorum fluxiones. Gargarizatur quoque cum aceto, ad faucium, & columnellæ inflammationes, & additur cõuenienter in vnguentis, & emplastris, quorum ad vlcera contumacia est vsus: cibis idoneus est.

SOLANVM Halicacabum, Græcis, *Στρύχνος ἁλικάκαβος*. Mauritanis, *Kekengi, seu Alkekengi*. Italis, *Alcathengi, & Halicacabo*. Germanis, Judendöcklin/Schlutten/Judenkirschen. Hispanis, *Besiga de perro*. Gallis, *Buguenandes*.

SOLANVM HALICACABVM.

FORMA.

Folia mittit hortensis similia, sed latiora, firmiora, & subaspera, nec adeò, vt in illo nigricantia: caulibus lentis: floribus cādidis, è quibus vesicæ oriuntur turbinatæ, iuglandiū magnitudine, angulosæque, quę per maturitatē rufescūt, in quibus singulis singulę concluduntur baccę, vinoso succo refertę, ipsæq; rubente, rusci baccis persimiles, sapore austero, simul & amaro: numeroso minutoq; intus semine. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur propter vliginosas sepes, & locis vmbrosis. *Idem.*

QVALITATES.

In foliorū facultate hortēsi solano simile est, multis admiscet compositis, q̄ ad iecur, vesicā, & renes accōmodantur. *Gal. li. 8. simp. me.*

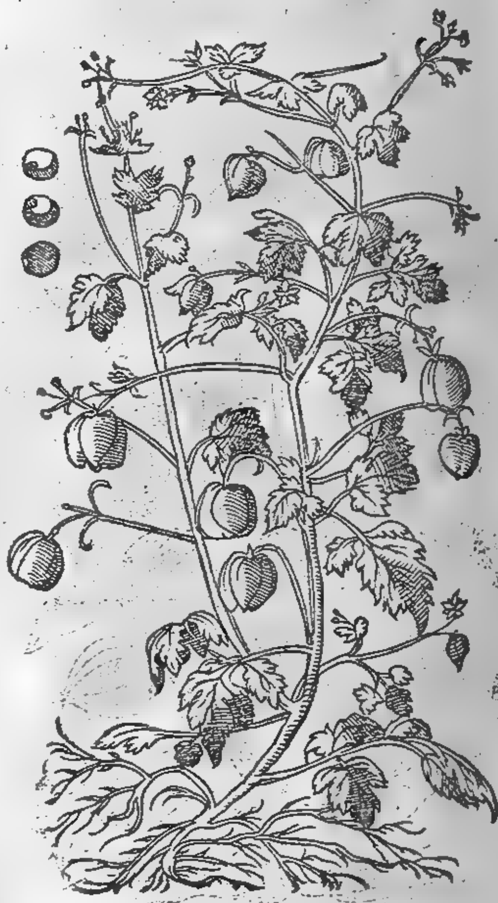
VIRES.

Vim, vsusque hortensis solani habet: verùm in cibis nunquam expetitur, regium morbum purgat: semen potum vrinam pellit. DIOSC. Baccarum vis habetur non solùm præstantissima ad renum vitia, & ciendam vrinam, sed ad eius quoque acredinem retundendam: bibitur namque earum succus ad ea omnia vtiliter cum papaueris albi cremore, aut seminum melopeponum, aut cucurbitæ, cucumerisve. Aspidibus autem adeò aduersissimū est Halicacabum, vt admota propius eius radice, sopore inexpugnabili necentur. *Matth.*

VESICA-

VESICARIA, siue Halicacabum repens. Italis, *Vilucchio forestiero.* Germanis, Hertzsamen/Hertzkörner.

VESICARIA, SIVE HALICACABVM REPENS.

FORMA.

Matth. Folijs cõstat oblongis, per ambitum laciniatis, floribus pallidis, aut candidis, è quibus vesicæ prodeunt virides, subrotundæ, senis secundum longitudinem suturis: semine intus pullo, erui magnitudine, aut paulò maiore, in cuius latere humani cordis nota visitur albo colore.

LOCVS.

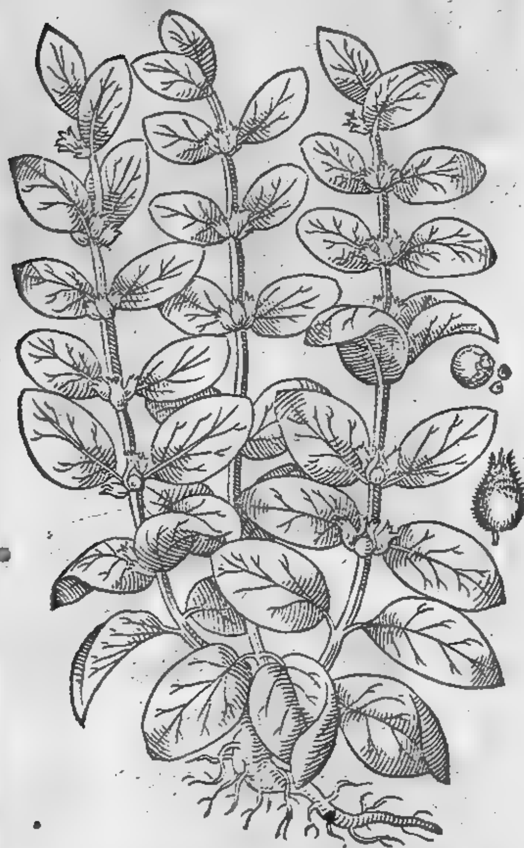
Idem. Seritur in hortis, & fictilibus, ad topiaria.

QVALITATES.

Idem. Creditur valere semen ad omnes cordis affectus, ob notam quaidem insignitur.

SOLANUM somniferum, Græcis, Στρύχνος ὑπνωτικός. Italis, *solatro sonnifero.*

SOLANUM SOMNIFERUM.

FORMA.

Numerosis fruticat ramis, densis, caudicosis, fractu contumacibus: folijs multis, pinguibus, cotoneæ mali haud absimilib⁹, plenis, flore grandi, rubro: fructu in folliculis crocato: radice grandi, subrubro cortice vestita. DIOSC.

LOCUS.

Nascitur in saxosis, non procul à mari. *Idem.*

QUALITATES.

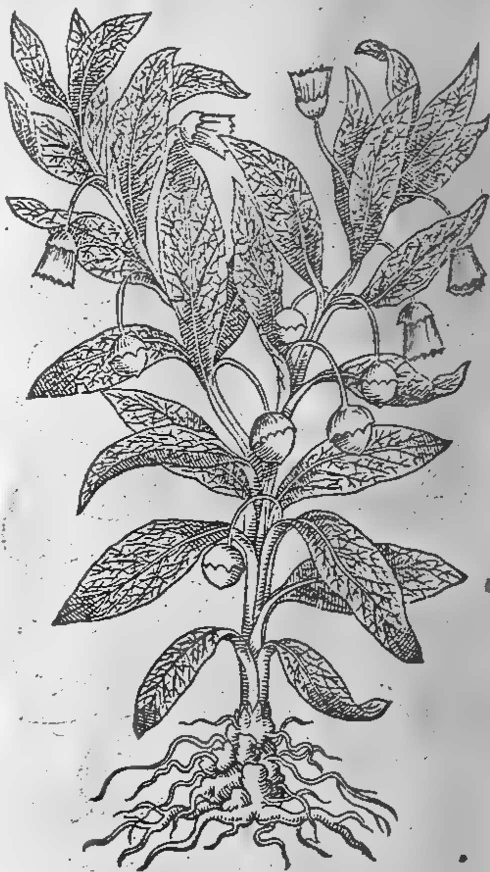
Radicis cortex opio quidem persimilis est, sed imbecillior, adeò vt tertium refrigerantium ordinem non excedat: cùm opium sit quarti. Idem desiccat secundo ordine completo, ac tertio incipiente. *Gal. li. 8. simp. me.*

VIRES.

Radicis cortex ex vino drachmæ pondere potus, somnificam vim habet, opio tamen mitiorem: Semen vehementer vrinã cit, corymbi duodecim hydropicis dantur: plures verò mentis alienationem faciunt. Remedio est aqua copiosa potui data: inseritur pastillis, & medicamentis, quæ doloris leuamentum prestant. Vinum in quo idem decoctum fuerit in ore contentum, dentium dolorem mulcet. Radicis succus ex melle illitus, oculorum hebetudines tollit. DIOSC.

SOLANVM somniferum alterum. Italis, *Solatro Somnifero minore.*

SOLANVM SOMNIFERVM ALTERVM.

FORMA.

Matth. Folijs est angustioribus, venosis, in humum spectātibus: caule anguloso: Floribus tintinnabuli figura, subpurpureis, per ambitum crenatis, ex quibus baccæ proueniunt nigræ, vinosæ, minuto intus semine, viridi quodā calyculo ad medium vsq; contectæ, in coronæ modum denticulato. Radicem habet grādem, strumosam, albicantem.

LOCVS.

Idem. Nascitur in montibus inter saxa.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Vires alteri similes habet, sed proculdubio imbecilliores.

SOLANVM

SOLANVM maius. Italis, *Solatro maggiore, siue Herba bella donna.* Germanis, Dollwurtz/Schlaffbeer.

SOLANVM MAIVS.

FORMA.

Folijs prouenit hortensis solani maioribus. caule bicubitali, tricubitalique, atque maiore, ramis numerosis, alis multis, floribus oblongis, tintinnabuli instar concauis, subpurpureis, capillaceis intus staminibus. His baccæ suboriuntur singulatim dependentes, & breui calyculo superiori parte cõprehensæ, quæ maturescentes nigricant. acini vuæ magnitudine, pellucida exterius cute, vinoso succo prægnantes, ac minuto numerosóque semine. Radicem fundit longam, crassam, albicantem, & succi plenam. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in montibus saxosis, & seritur in hortis. *Idem.*

FACVLTATES.

Refrigerat ordine tertio, & siccat secundo, estque somnifico solano viribus simile. *Idem.*

VIRES.

Baccæ quatuor, aut sex deuoratæ, sumentes deliros faciunt, atq; furentes, plures verò veternosos efficiunt. Aqua è tota planta distillata, (vt quidam fatentur) duorum, aut ad summum trium cochleariorum mensura, internas viscerum inflammationes extinguit, nullo omnino incommodo: sed à copiosiore potu abstinendum. Eadem exterius admota, erysipelas, sacros ignes, & alios calidos affectus iuuat: contusa folia, & illita oculorum, palpebrarumque flegmonas mitigant.

MANDRAGORAS, Græcis, Μανδραγόρας. Arabibus, *Iabora, seu Yabrobac.* Italis, *Mandragola.* Germanis, Alraun. Hispanis, *Mandracola.* Gallis, *Mandragore, siue Mandegloire.*

MANDRAGORAS.

GENERA.

DIOSC. Duum est generum nigra, quæ fœmina, & Alba, quæ mas dicitur.

FORMA FOEMINÆ.

Idem. Folijs prouenit lactucæ minoribus, angustioribúsque, virosis, ac graueolentibus, humi sparsis. Mala gerit sorbis similia, pallida, odorata, in quibus semen veluti pirorum: Radicibus cohæret magnis, binis ternísve inter se conuolutis, nigris foris intus albis, crasso cortice vestitis: caulem nullum fert.

LOCVS.

Matth. Nascitur copiosa in Gargano Apuliæ, & alijs in montibus quoque habetur.

QVALITATES.

Gale. 7. simp. me. Vincentem habet facultatem refrigeratoriam, adeo, vt tertij sit ordinis refrigerantium, verùm, & calliditatis cuiusdam particeps est, & in primis humiditatis, proinde soporis conciliandi vim habet. Radicis cortex cùm sit valentissimus, non tantum refrigerat, sed etiam desiccat: reliquum, quod intus est, imbecillum existit.

VIRES.

DIOSC. Succus è radicum corticibus duobus obolis ex mulso potus, vomitione bilem atram, pituitamque extrahit: potu verò largiore interimit. Admiscetur medicamentis ocularibus, & his, quæ dolores finiunt, semioboli pondere inditus. partus per se, & menses expellit. Folia recentia conuenienter oculorum inflammationibus, & collectionibus, quas vlcera excitarunt, cum farina hordeacea imponuntur: suppurationes, Strumas, & tubercula discutiunt: stigmata delent, si quinis, senísve diebus sensim perfricentur. trita radix ex melle, aut oleo illita, serpentium morsibus medetur. Mala olfactu soporem afferunt. ac etiam si mandantur: Semen eorundem potum vuluas purgat. Radix ebur emollire fertur, quæ senis horis, cum eo decocta sit & ad accipiendam, quam effingere optaueris formam, ipsum facilè præstat.

MANDRA-

MANDRAGORAS mas, Græcis, *Μανδραγόρας ἄῤῥην.* Italis, *Mandragola maschio.*

MANDRAGORAS MAS.

FORMA.

Folia habet magna, alba, lata, læuia, vt betæ: malaque alterius duplo maiora, colore in crocum inclinante, iucundè, cum grauitate quadam olentia, quorum pomorum cibo aliquantùm opiliones soporantur. Radix alterius est similis, maior tamen, & candidior, orbata & hæc caule. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur & hæc in montibus. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Iisdem est insignita facultatibus, quibus & fœmina. DIOSC.

CENSVRA.

Qui credunt, mandragoras, quæ ab impostoribus circumferuntur, humana forma, esse legitimas, manifesto hallucinantur. Factitiæ enim sunt.

MELONGENA, seu mala insana, Italis; *Petranciani, seu Melanzane.* Germanis, Dollöpffel.

MELONGENA.

FORMA.

Matth. Folia gerit stramoniæ cognata, aut maioris solani subaspera tamen, & subhirsuta, & per ambitum sinuata, cauleunico, dodrantali, aut maiore, tereti, firmo, subpurpureo, & hirsuto: flores edit albicantes, aut subpurpureos in stellæ modum, è quibus oblongi oriuntur fructus, cucumeris magnitudine, purpurascentes, virentésve, læui cortice, succosa albicantéque intus pulpa: semine numeroso, paruo, siliquastri æmulo: radice nititur multifida.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis, & vasis fictilibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Manduntur in cibis fructus. Sunt è nostratibus, qui horum esu venerem concitari putent: quod forsan ideo præstant, quòd flatus gignant. *Auicen.* Cæterùm, frequenter manducati, cum biliosos, tum atrabiliarios generant humores, viscerum obstructiones, carcinomata, elephantiasim, tristitiam, capitis dolores, & iocinoris, & lienis obstructiones. Quo fit vt postea diuturnæ oriantur febres, & habitus malus.

* POMA AMORIS. Poma aurea. Italis, *Pomo d'oro, vel Pomi del Peru.* Gallis, *Pommes d'amours.* Germanis, Goldöpffel.

POMA AMORIS.

FORMA.

Herba late ramos ſpargit, grauiter olentes, fere vt Gariophyllorũ Indicorum planta, creſcit ad altitudinem humani corporis. fert poma magnitudine oui, primo viridia, vbi maturuerint, crocea, vel rubra.

LOCVS.

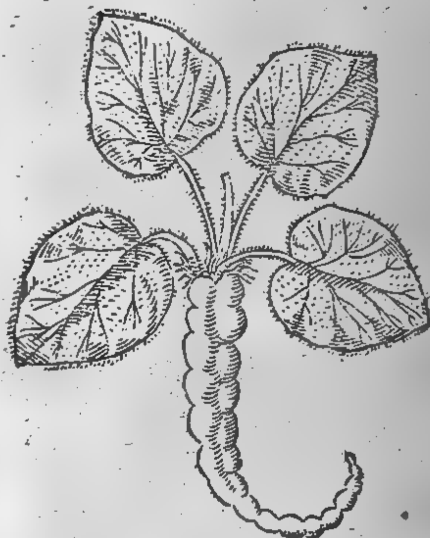
Habetur in hortis, locíſque gaudet humidis.

QVALITATES, ET VIRES.

Frigida eſt, & forte nõ abſq; maligna qualitate, Poma vero innoxie in Italia eduntur. Eadem oleo macerantur & inſolantur, vel in fimum equinum infoduntur, ad ſcabiem inungendam, idque mirifice à quibuſdam commendatur. *

ACONITVM Pardalianches, Græcis, *ἀκόνιτον παρδαλιαγχὲς*, ἢ Θηλυφόνον. Italis, *Aconito pardalianche.*

ACONITVM PARDALIANCHES.

GENERA.

Matth. Quatuor nos obſeruauimus genera. Primum, quod Dioſcoridis, ſecundum, quod Plinij, tertium quod Theophraſti eſſe cenſemus, & quartum, quod Doronicum errore magno vocatur.

FORMA PRIMI.

Matth. Planta eſt admodum rara, folijs cucumeri proximis, ſed maioribus, ad ſummum quatuor, ſubhirſutis. caulem edit dodrantalem, floribus chryſanthemi ſimilibus, ſed minoribus. Radicem alabaſtri modo ſplendentem, digitali craſſitudine, in acutum deſinentem, incuruam geniculatam, & tota facie ſcorpij caudam æmulantem.

LOCVS.

DIOSC. In nudis, & arduis montium ſummitatibus, cautibúſq; prouenit, vmbroſis tantum locis.

QVALITATES.*

Gal. li. 6. ſimp. me. Putrefaciendi facultatem obtinet, & lethale eſt, itaq; cibo, potuq; fugiendum: attamen ad putrefaciendum extremas corporis partes, aut circa ſedem, idoneum eſt: Herbæ verò radix ad hæc vtilis eſt.

VIRES.

Oculorum medicamentis leuandi doloris gratia adijcitur: Enecat pantheras, ſues, lupos, & feras omnes in carnibus obiectum: torpeſcunt, (vt fama eſt) ſcorpiones, admota radice, ſtupentque, ſed ſtatim ellebori contactu excitantur.

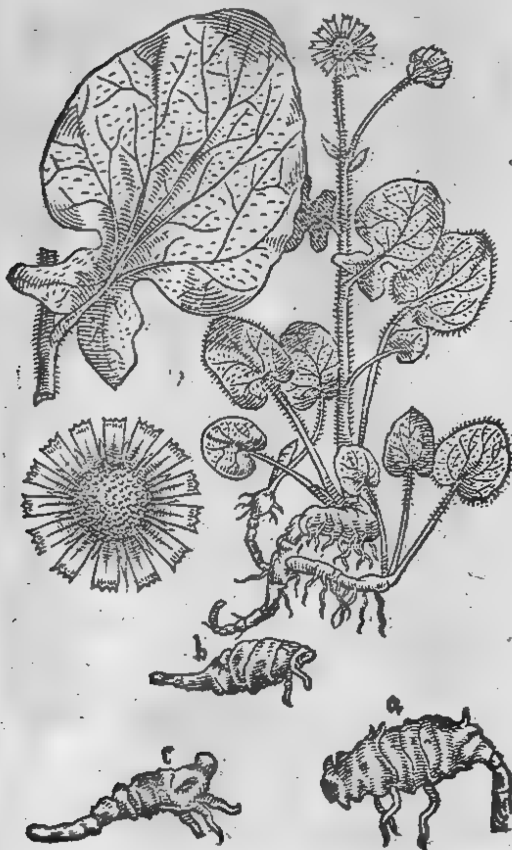
* APPENDIX.

Planta hæc tam rara eſt, vt non dum etiam diligentiſſimis Rei herbariæ ſtudioſis ſeſe vſpiam offerre voluerit. De ea itaq; nihil adhuc certi indicare poſſumus: alij plane negant extare. *

ACONI-

ACONITVM Pardalianches Theophrasti. Italis, *Aconito Pardalianche terzo.*

ACONITVM PARDALIANCHES THEOPHRASTI.

FORMA.

Folia profert cyclamini haud dissimilia, radicem scorpionem integrum præseferentem. cui fibræ insunt geniculatæ, graminis modo, & eiusdem quoque modo sese propaginantes, & alios quoque scorpiones effingentes, è quibus germina, & folia erumpunt. Atqui caules, & flores à cæteris minimè differunt. * Est vero hæc planta sequenti Doronico congener.* *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in altissimis montibus, præscriptis locis. *Idem.*

ACONITVM pardalianches minus, Officinis, *Doronicum*. Italis, *Doronico*. Germanis, Gemsenwurtz.

ACONITVM PARDALIANCHES MINVS.

FORMA.

Matth. Folia, caules, & flores gerit cæterorum generum similes, radicem quæ graminis modo serpit, & quæ hincinde numerosa edit tubercula scorpionum effigiem præseferentia, candida, tenera ac dulcia.

LOCVS.

Idem. Nascitur & hoc in altissimis montibus, vbi syluestres capreæ inhabitant.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Radix canes, vulpes, & lupos necat cum carnibus duarum drachmarum pondere propinata: Est enim lethalis, & deleteriæ facultatis.

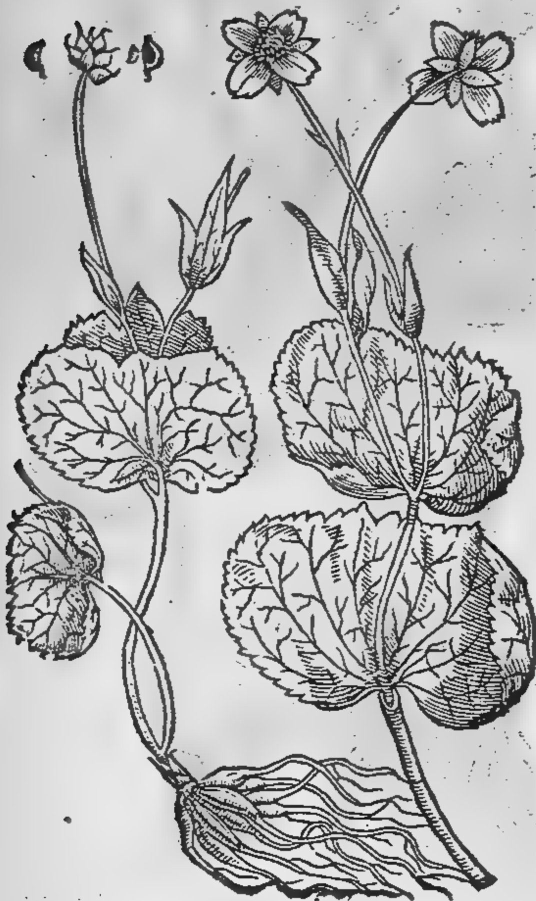
*CENSVRA.

Arabum Doronicum non esse hoc nostrarum officinarum Doronicon facile assentior Autori, pro quo radicem Galangæ vel Zedoariæ cum pauco cortice Citri substituendam esse cum alijs peritis medicis censeo. Sed venenum esse illud & hominibus lethale, nondum comprobanit experientia, licet canes interimat. Venatores certe multis in locis apud nos, præsertim vbi sunt venationes Rupicaprarũ, comedunt contra vertiginem & vocant, Schwindelkraut. *

*TORA

*TORA maior, Toxicum Valdensium. Italis, *Thora Gualdese*.

TORA MAIOR.

FORMA.

Folia habet Cyclamino similia, circinata & aspera, non hirsuta, per ambitum crenata, duo, tria, quatuor, aut etiam quinque ab vna radice, magnitudine & figura ferè foliorũ Cucumeris. Flores profert æstatis principio, Ranunculo colore & specie similes, & semen etiam simile. Radices plures, coniunctæ vt asphodeli ex vno capite prodeuntes, cum recentes sunt omnium candidissimæ sunt, non tamen alabastri modo splendentes, siccescentes verò ad ruffum colorem abeũt.

QVALITATES, ET VIRES.

Caustica vis ipsi inest & veneno Napellum superat. Eius succo venatores sagittas inficiunt.*

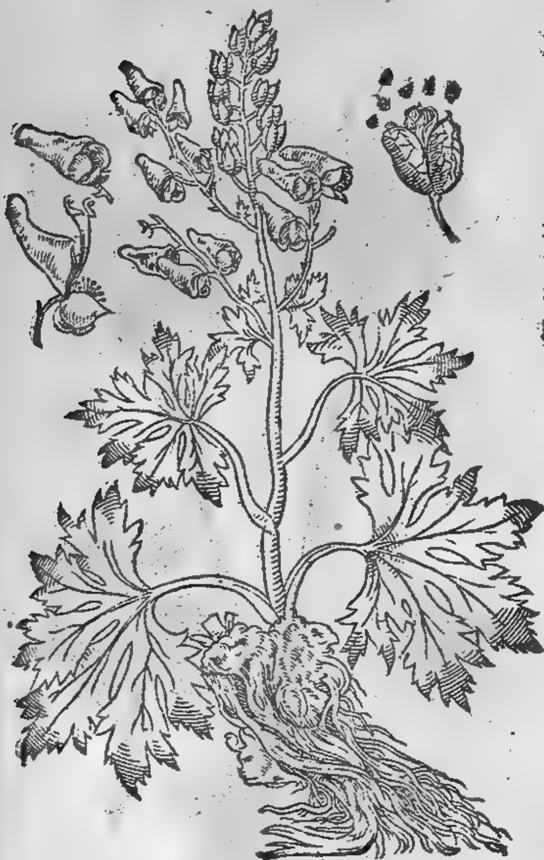
*TORA MINOR.

Minoribus folijs conſtat, ad plurimum tribus ab vna radice, ſæpius verò ſingulari tantum folio prædita eſt. Flores quoque minores ſunt, ſimiles tamen, vti & ſemen. radices lõgiuſculam habent appendicem ſcorpij caudæ æmulam, qua ſe propagare videtur.*

ACONITVM II. Luparia nostra. German. Wolffswurtz.

ACONITVM II.

Flores habet luridos aut luteos pallescentes.

LOCVS.

Nascitur hoc, cum cæteris infrascriptis generibus, in altis montibus, & præsertim in monte Baldo in Veronensi agro. *Matth.*

ACONI-

ACONITVM III. * Aconitum hyemale.

ACONITVM III.

Folia explicat rotunda in rotæ modum, per ambitum incisa, innitentia oblongo pediculo, flosculus hyeme nascitur aureus, Ranunculi æmulus, qui si minor fuerit flauior est, sin maior aut longiusculus obscurioris est flauedinis, quem subsequuntur siliquæ omnino similes ellebori nigri siliquis, sed in diuersum magis tendunt. Radix ex pluribus tuberculis aut granis cōponitur, acri sapore & feruenti. *

ACONITVM IIII.

Flores promit cæruleos, caudatos.

ACONITVM V.

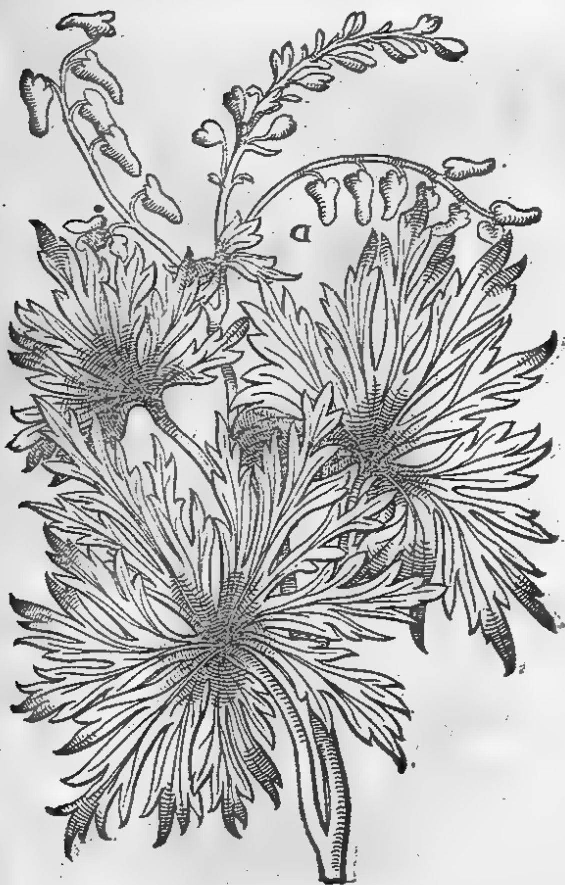

Flores illi insunt * crocei, folia vitigineis aut ficulneis accedunt magnitudine ac figura seu diuisione, maculis verò albis & liuescentibus venis deformantur, radix nigricat. Sic enim pinxit peritiss. pharmacopola Veronensis Franciscus Calceolarius, cui etiam sequẽtes picturæ acceptæ referendæ sunt.

LOCVS.

Magna eius copia inuenitur in monte Baldo.*

ACONITVM VI.

Napello ſimili folio ſed multo maiore conſpicitur & albis quibuſdam ſeu pallidis liueſcente venulis, floris figura ad lupariam noſtram accedit, colore palleſcente luteoue.

ACONITVM VII.

Flores mittit purpureos.

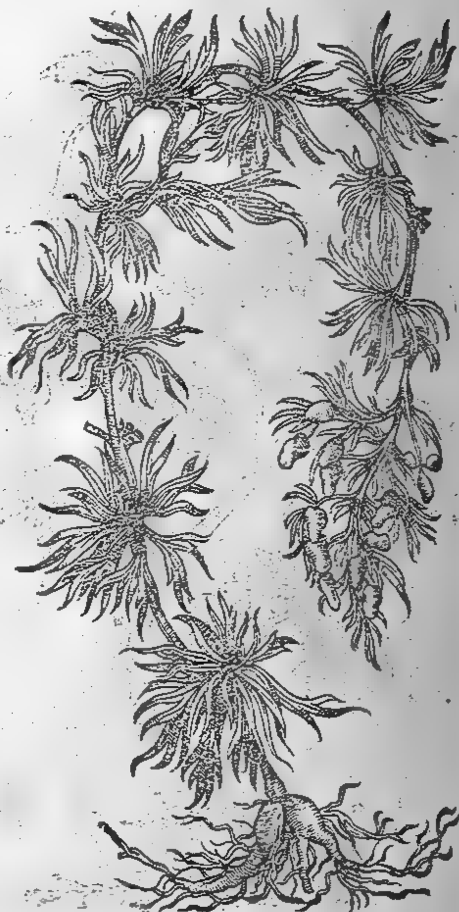
ACONITVM VIII.

* Floribus prouenit rubescentib⁹, folio ferè vitigineo, radice quadruplici ab vno capite crasso.*

ACONITVM IX.

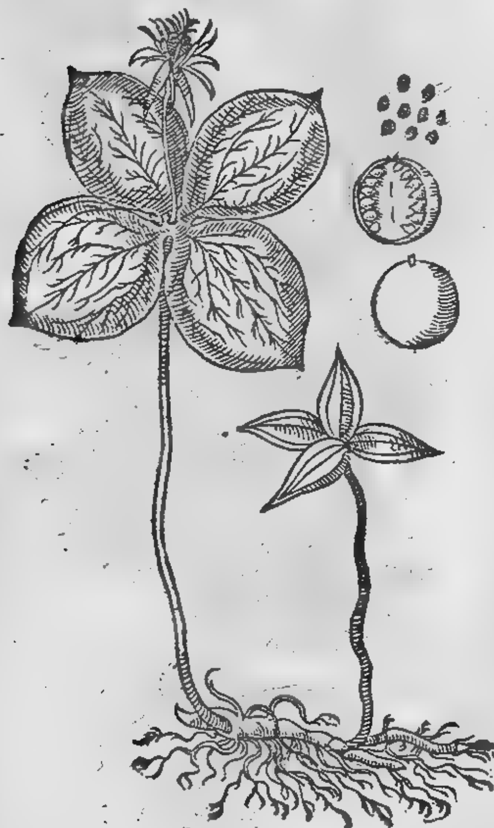
Luteos gerit flores,* radice duplici, diuaricata sustinetur, minora & graciliora quam alij napelli folia & magis dissecta promit. Antoram forte aliquis non male existimaret nisi maior & longior, vt mihi videtur, hæc esset.*

HERBA

HERBA paris, quibusdam vua versa, siue vua lupina. Italis, *Herba Paris*. Germanis, Wolffsbeer/seu Sternkraut. Gallis, *Raisin de Renard*.

HERBA PARIS.

FORMA.

Vno tantum constat caule, rotundo duorum dodrantum longitudine, è cuius medio quatuor erumpunt folia, eodem ambitu crucis instar patentia: sanguineæ virgæ similia: vnicam in summitate baccam gerit, purpuream, acino vuæ similem, atq; vinoso succo prægnantem: numeroso intus semine, albo, minutoque halicacabi modo: radiantibus quatuor subtus foliolis, oblongis, & acutis: Radix illi subest tenuis, ac multifida, *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in montibus: in conuallibus, & frutetis, *Idem.*

QVALITATES.

Herba vnà cum baccis refrigerat, & siccat. *Idem.*

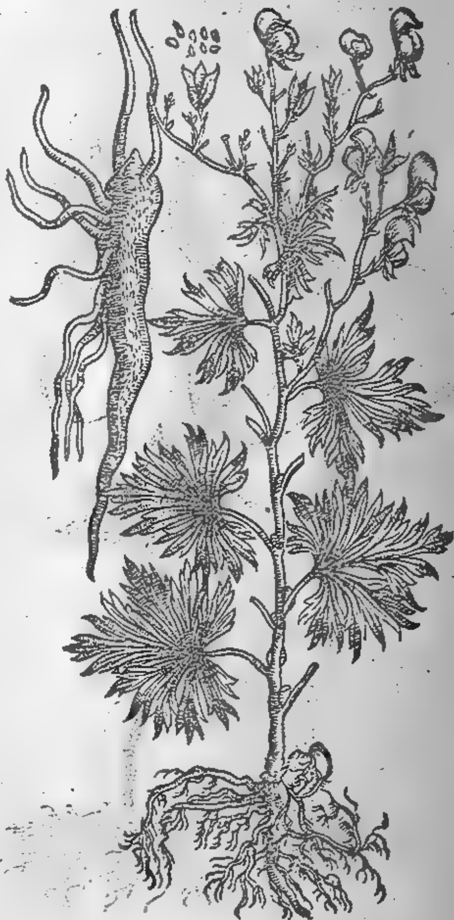
VIRES.

Semen quod è baccis eximitur (vt quidam asserunt) semidrachmæ pondere potum, eos maximè iuuat, qui aut ex morborum diuturnitate, aut veneficijs, amentia tenentur. Baccæ antidotis admiscentur, quę contra deleteria pharmaca parantur: Herba recens tusa, & illita, genitalium tumores, & inflammationes sanat, ac pariter oculorum phlegmonas: paronychijs quoq; medetur. *Idem.*

CENSVRA.

Errant, atque maximè hallucinantur, qui hanc plantam Aconitum pardalianchem faciunt.

NAPELLVS, Italis, *Napello.* Chymistis, *Herba tora.* Germanis; Blaw Eysenhütlin/Narrenkappen.

NAPELLVS.

FORMA.

Matth. Folijs exit quinis ex vno pediculo prodeuntibus, circum quaq; diuisis, supina parte albicantibus; caulem edit bicubitalem, subrufescẽtem, striatumq;: in cuius fastigio flores exeunt, purpureo colore, hormini syluestris modo: Hos sequuntur corniculatæ siliquæ, sursum spectantes, ternæ ex vno quoq; pediculo prodeuntes, in quibus semen concluditur nigrum, ac minutum. Radice nititur turbinata, subnigricante, à qua numerosę oriuntur fibræ, in retis modum complicatæ. *Appinxi radicem aliam eiusdem plantæ, quæ cum illa effosa ex eodem scrobe extracta fuit. nullus ei caulis apparuit, sed germen tantum albicans quasi nunquam germinasset. Fibris aliquot quibus abundauit, resectis, quædam relictæ sunt.*

LOCVS.

Idem. Nascitur in montibus, & in conuallibus.

QVALITATES.

Auicen. Excalfacit, & siccat ordine quarto.

VIRES.

Idem. Venenum est perniciosum. Linitum tamen vitiligines tollit, eius antidotum est Diamoschos.

ANTO-

ANTORA, siue Antitora. Italis, *Antora.* Germanis, Gifftheil.

ANTORA.

FORMA.

Caulem edit sesquidodrantalem, rotundum, firmum, in quo multifida, ac tenuia, disparibus interuallis oriuntur folia, numerosa, in latus, sese diffundentia. Flores edit summo caule numerosos, *In luteo pallescentes (purpurei nõdum à nobis visi*) Napelli ęmulos, sed minores: radices duas solidas, oblongas, turbinatas, oliuæ crassitudine, subnigricantes, sed alba intus carne, nardi montanæ modo. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in Galliæ Cisalpinæ, & Liguriæ montibus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

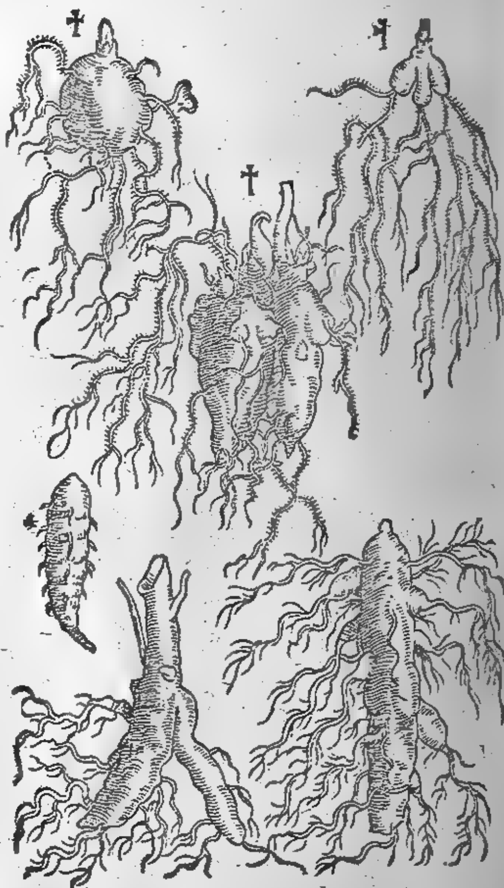
Præstant radices ad epotum napellum, & ad cætera quæcunq; venena: quin etiam ad viperarum & cæterorum serpentium ictus. Vermes intestinorum necant. Propinantur quoq; commodissimè ad tormina, & cæteros intestinorum cruciatus: & contra pestilentiam: auxiliantur omnibus cordis affectibus. Dantur magno auxilio pestilenti febre: cum exanthematibus laborantibus: & cum legitimo Doronico careamus, eius loco per quàm bellè supponi possunt.

APPENDIX.

Antoræ radices, ego quidem Auicennæ Zedoariam esse censeo, quòd vnà cum napello proueniant.

*ANTORÆ RADICES.

Et hoc obſeruaui, non vniuſmodi figurā repræſentare radices Antoræ, aliæ enim ſingulare tuber habent, aliæ geminæ cohærent, ſuntq́; vel turbinatæ, vel oblongæ, nonnunquā triplices inueniūtur, nōnunquā quæ Scorpionum imaginem imitantur. Hanc itaq; varietatem icone adiecto rei herbariæ ſtudioſis indicare volui. *

CICVTA, Græcis, *Κώνειον.* Arabibus, *Sucaram.* Germanis, Schirling/seu Wüterich. Hispanis, *Ceguda.* Gallis, *Cigue, Segue, siue Cocue.*

CICVTA.

FORMA.

Caulem edit geniculatum, vt fœniculi, grandem, folia ferulæ, angustiora tamen, odore graui: Rami, mox vmbellæ in summo prodeunt, flores quoque albicantes, & semen aniso candidius: radice non alta, concaua. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur passim propè vrbium, & oppidorum mænia, & secus itinera. *Matth.*

QVALITATES.

Facultatis est extremè refrigerantis. *Galen, 8. simp. me.*

VIRES.

Lethale venenum est: sua enim vi refrigeratoria necat: Herba cum coma trita, & testibus circumlita, libidinum imaginationes, in somno compescit, sed genitale resoluit. Lac puerperarum extinguit mammis apposita: In virginibus mammas coercet, & increscere non patitur. Ab Asinis deuorata, tam improbum ijs soporem inducit, vt mortui videantur. DIOSC. *Matth.*

TAXVS, Græcis, Σμίλαξ. Italis, *Tasso, seu Nasso.* Germanis, Eibenbaum. Hispanis, *Texo.* Gallis, *Yf.*

TAXVS.

FORMA.

DIOSC. Arbor est Abietis magnitudine, & foliorum eiusdem *Matth.* figura. Baccas fert rubentes, atq; vinosas, glutinosasque: Ligni materies rufa, venosa, robusta, ac ferè incorrupta: è qua hastæ, arcus, & tela fiunt.

LOCVS.

Matth. Prouenit in montibus saxosis locis.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Facultatis est venenosæ.

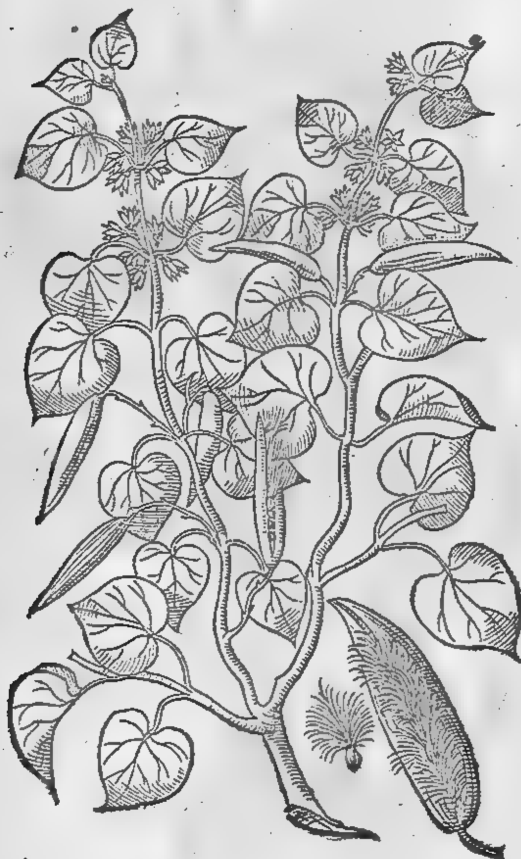
VIRES.

DIOSC. Baccæ ab hominibus deuoratæ, alui profluuium excitant: Læduntur maximè, qui in Narbonensi agro sub taxi vmbra obdormierint: imo sæpius moriuntur. Boues *Matth.* foliorum pastu necantur. Quare de taxo hæc traduntur, vt ab ea caueamus. DIOSC.

APOCY-

APOCYNVM, Græcis, Ἀπόκυνον. Italis, *Apocimo, siue periploca.*

APOCYNVM.

FORMA.

Frutex est longis viticulis constans, malè olentibus, lentis, vitiliumque modo obsequiosis, fractu ferè inuictis: folio hæderæ, molliore tamen, & per extremum acutiore, odore graui. Id luteo succo turget: siliquæ ceu fabarum: fôlliculari specie; digiti longitudine protendũtur: semine intus duro, paruo, nigro. DIOSC.

LOCVS.

Prouenit in Syria & Apulia. *Matth.*

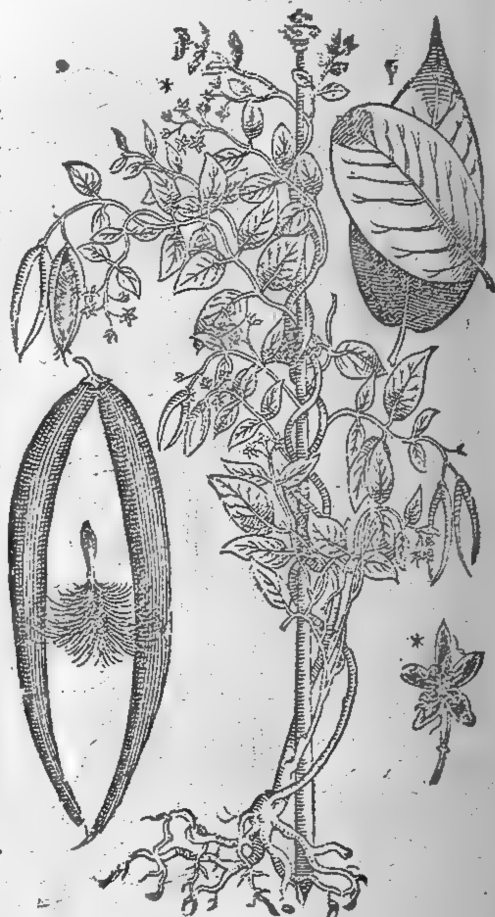
QVALITATES.

Est autẽ hominibus venenum. Herba multum grauiter olens: proinde omnino calida est non instrenue: non tamẽ proportione desiccat. Itaque illita, admodum digerentis est facultatis. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Folia cum adipe in panes coacta, canes, lupos, vulpes, & pantheras enecant in cibo data, & protinus eorum coxendices resoluunt. DIOSC.

APOCYNVM repens. Italis, *Apocino serpeggiante.*

FORMA.

Matth. Folia promit alterius longiora, caules, seu potius viticulas obsequiosas, & fractu contumaces, lentasque: quibus nõ solùm humi repit, sed arbores quantumuis proceras scandit, tota planta lacteo sücco tithymali modo scatet: sed non vt in altera luteo. Est & in siliquis differentia: namque in hac planta binæ ex vno pediculo in origine coniunctæ prodeunt, & in sese inuicem inflexę, nerij siliquis perquam similes.

LOCVS.

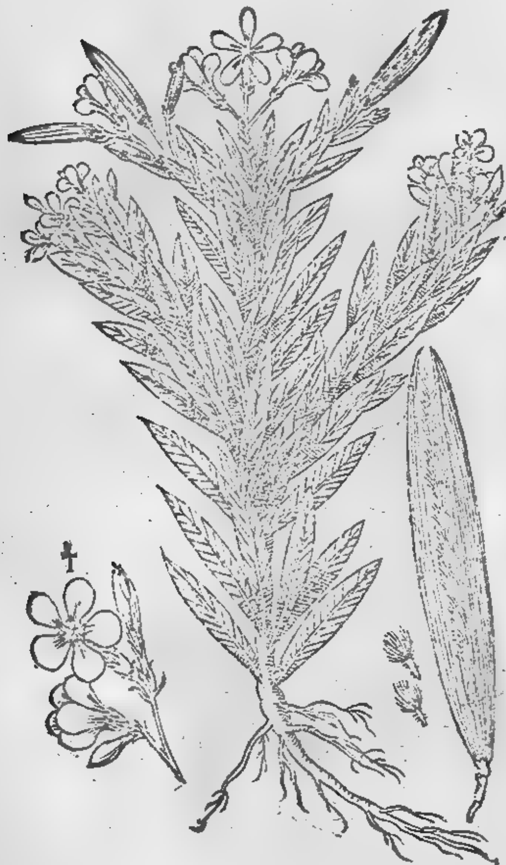
Idem. Prouenit hæc planta copiosa in Apulia, & Calabria.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Creditur ijsdem pollere viribus, quibus & alterum.

NERIVM, seu Rhododendrum, Græcis, Νήριον, ἢ ῥοδόδενδρον. Italis, *Oleandro*. Germanis, Oleander. Hispanis, *Adelfa, siue Eloendro*. Gallis, *Oleandre, Rosage, seu Rosagine.*

NERIVM SEV RHODODENDRVM.

FORMA.

Arbor est vulgaris notitiæ, longioribus, quàm amygdala folijs, crassioribusque: flore in rosam cõformato: fructum fert cornu similem, qui patefactus, quandam lanosam naturam ostẽdit: spinosarũ plantarum pappis similem: Radice longa, acuta, lignosa: gustanti salsa. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in amœnis, maritimis, & secus amnes. *Idem.*

QVALITATES.

Foris quidem corpori illitum, discutiendi vim obtinet, intra verò in corpus assumptum, perniciosum non tantum hominibus, sed plerisq; etiam pecudibus. *Gal. li. 8. simp. me.*

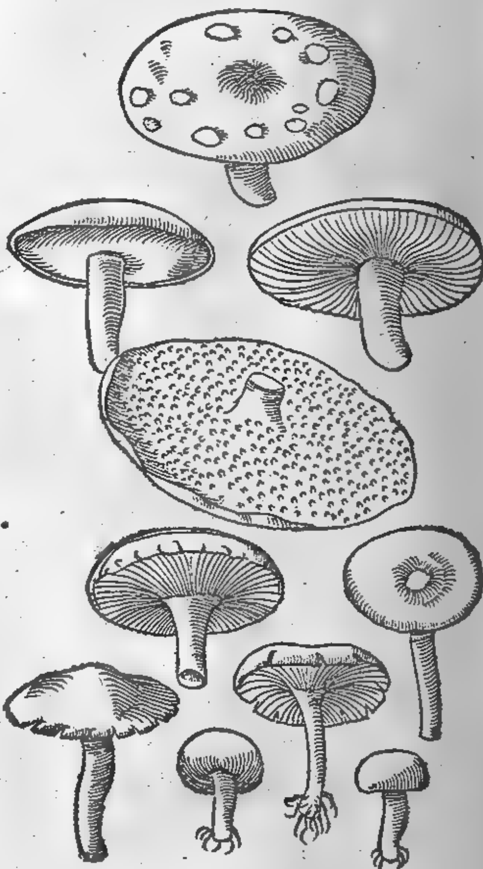
VIRES.

Flores & folia, mulis, asinis, canibus, & quadrupedum plurimis venena sunt: hominibus verò contra serpentium morsus præsidia è vino pota, & eo magis addita ruta. Imbecillæ etiam animantes, vt oues, & capræ, si aquam bibant, in qua folia maduerint, moriuntur. DIOSC.

FVNGI,

FVNGI, Græcis, Μυκῆτες. Arabibus, *Hatar, seu Fater.* Italis, *Fonghi.* Germanis, Schwemm/Pfifferling/Reisken. Hispan. *Hongos, Cogomelos, seu Cylerques.* Gallis, *Capignon, seu Potyron.*

FVNGI.

GENERA.

DIOSC. Fungorũ genera, numerosa quidem sunt, verùm quædã esculenta sunt, quædam verò perniciosa.

FORMA.

Matth. Vt quidem varia spectãtur facie, ac colore, ita hominib. maximè noti sunt fungi: plurimi tamẽ galeri modo formantur palmari: ac etiã minori pediculo nitẽtes, vario superius inferiusque colore.

LOCVS.

Matth. Nascuntur quidam in pratis, pleriq; in pascuis, nonnulli in syluis, quidam in frutetis, & aliqui in arborum caudicibus.

QVALITATES.

Gal. li. 8. simp. me. Fungus, frigida, humidaq; planta est: quamobrem etiam proximè ad deleteriam, enecantemque facultatem accedit, & sanè inter eos sunt, qui interficiant, presertim, qui ex natura mistam habent qualitatem putredinosam.

VIRES.

DIOSC. Multis de causis venenosi gignuntur: vbi videlicet clauus ferreus rubiginosus, aut panni marcor affuerit, aut si iuxta serpentis cauernam, arboresque, qui priuatim noxios pariunt fructus. Qui verò esculenti sunt, suauẽ in iuribus gratiam habent: largius tamen deuorati, nocent, & ægrius concocti strangulant, aut choleram morbum gignunt.

COLCHI-

COLCHICVM, siue Ephemerum, Græcis, Κολχικὸν. Offic. *falso Hermodactylus.* Arabibus, *Surugen.* Italis, *Colchico, & Zaffarano saluatico.* Germanis, Zeitlosz/ aut wild Saffran. Gal. *Mort au chien, seu chiennee.* *A. Colchicum polyanthon flores albos profert. B. vulgare purpurascentes. C. apices intus albos habet, reliqua luteos.*

COLCHICVM.

FORMA.

Autumni exitu florem gerit croci, subalbicantẽ, postea verò folia bulbi, sed pinguiora, caulẽ palmo altum, ferentem rufum semen: radicem foris è nigro rufescentẽ, quæ delibrata candida, & mollis spectatur: lacteo succo madet, gustu dulci: bulbus eius mediam habet rimam, fissuramq́ue qua flos erumpit. Diosc.

LOCVS.

Nascitur in pratis, & pascuis. *Matth.*

QVALITATES.

Strangulando necat: est enim deleteriæ facultatis. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Deuorata radix, fungorum more strangulando necat. Diosc.

*I. Flos

*I. Flos Colchici Vere prodiens. II. Folia & folliculi seminum. III. Folliculus & semina separatim picta.

Mense Aprili nonnunquã Colchici florem inueni prodeuntem ex folijs breuiusculis ternis, herbaceis, quibus antequam emergat, inuoluitur. Flos ipse obsoletiore colore purpurascit, quàm qui autumno prodit, apices paruos luteos habet, & totus etiam minor strigosiorque apparet.*

HERMODACTYLVS, Græcis, Ἑρμοδάκτυλος. Arabibus, *Surugen*. Italis, *Hermodattilo*.

HERMODACTYLVS.

FORMA.

Folia mittit prælonga, binũ dodrantum, ac etiam lõgiora, porri, aut asphodeli quadantenus similia, longè tamẽ angustiora, breuiora verò sunt, quę circa radicem exeunt. Radices habet quatuor ex vna eademque basi prodeuntes, digitorũ figura, colore subrufescente, albis in summitate vnguibus: caulis è medio prosilit tenuis, in cuius summitate oblõgum prominet capitulum pyri figura, ephemeri colchici modo. *Matth.*

LOCVS.

Oritur in Orientalibus regionibus, & in Arabia. *Matth.*

QVALITATES.

Excalfacit & siccat ordine secundo. Cum humiditate excrementosa, flatulenta. *Mesue.* *Serap.*

VIRES.

Pituitã crassam, & præsertim ab articulis trahit: ac proinde podagris, ac cæteris articulorum morbis confert. Impinguat, genitale semen auget, & vlcera purgat, & carnem in his putrem consumit. *Mesue.*

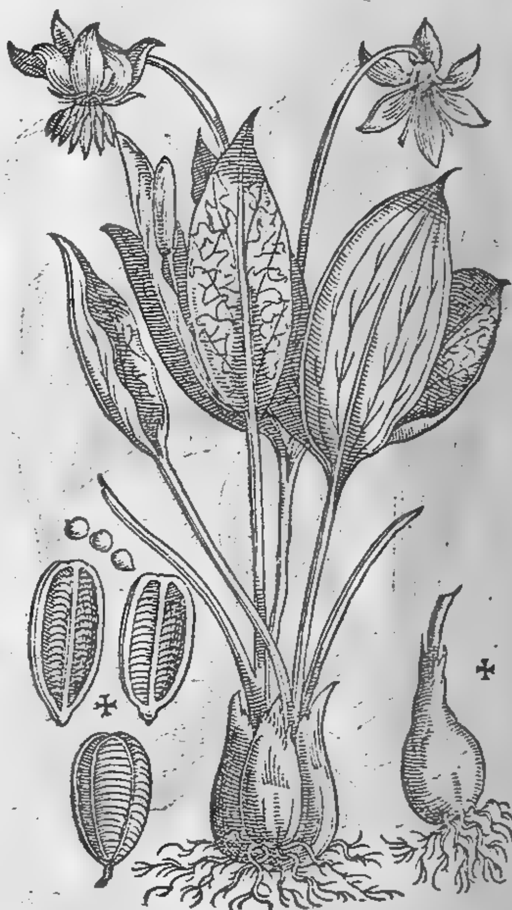
CENSVRA.

Errore magno ducuntur, qui Colchico nostrate, Hermodactyli loco vtuntur.

PSEVDO-

PSEVDOHERMODACTYLVS,* Dens caninus vulgo.* Italis, *Hermodattilo bastardo.*

PSEVDOHERMODACTYLVS.

FORMA.

Matth. Folia habet aquaticæ plantaginis, minora tamen, infirmioráque, longo pediculo nitentia: caulem tenuem, singularem, in cuius summo flos emicat albus,* nonnihil purpurascẽs,* stellæ figura. Radices habet binas,* plures vel pauciores,* bulbosas, candidas, teneras.

LOCVS.

Idem. Prouenit in frutetis, & propter semitas, & sepes.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Sunt qui radices probent ad ea omnia, ad quę legitimus hermodactylus conferre potest. Nos verò horum sententiam nec probamus, nec improbamus, cùm nullam certã de eo habeamus experientiã.

HELXI-

HELXINE, Gæcis, ἑλξίνη ἢ περδίκιον. Officinis, *Panetaria*. Italis, *Vetriola*. Germanis, Tag vnd Nacht. Hispanis, *Yerua del muro*. Gallis, *Paritoire*.

HELXINE.

FORMA.

Folia profert mercurialis, hirsuta, cauliculos subrubentes, & circa eos veluti semina aspera, adhærentia vestibus. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in domorum parietibus, sepibus, & macerijs, atido solo. *Matth.*

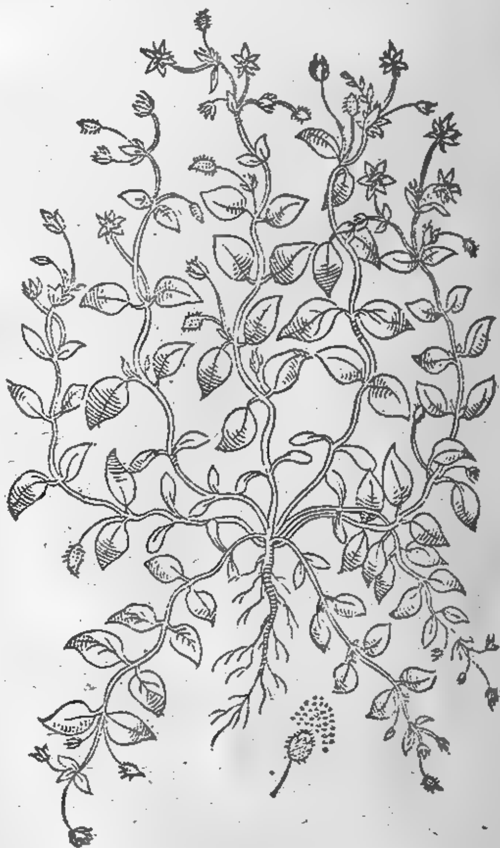
QVALITATES.

Vis ei inest abstergendi, & leuiter constringendi, cum humiditate subfrigida. *Gale. 6. simp. me.*

VIRES.

Folia illita, sacros ignes, adusta, condylomata, incipientes panos; tumores, inflammationesq́; sanant. Succus eius, cum cerussa vlceribus, quę serpunt commodè illinitur: imponiturque podagris cum hircino adipe, veterem tussim emendat, instar cyathi haustus: Gargarizatur, ac illinitur vtiliter tonsillarum inflammationibus: aurium dolorem mulcet, cum rosaceo instillatus. Vis herbæ quoq; magna ad vulnera recentia sananda: Si enim recens semicōtusa vulneri adalligetur, & tertia die soluatur, non erit opus alio medicamento: foliorum succus defecatus, potus trium vnciarũ pondere: cum saccharo, vrinã mirificè propellit: & renes abstergit: Folia super tegula ignita calefacta, & albo metaco aspersa: pubiq; illico imposita, calculosis, & vrinæ malo affectis mirificè auxiliatur. Additur commodè in clysterijs, qui ad ventris, & vteri dolores parantur. Stillatitia eorum aqua faciem abstergit, & eius nitorem conciliat. DIOSC. *Matth.*

ALSINE, Græcis, ἀλσίνη. Italis, *Centone, Paparina, Budello di Galline, & Centouiсе.* Germanis, Hünerdarm/*seu* Vogelkraut. Gallis, *Mouron.*

ALSINE.

GENERA.

Matth. Plura eius sunt genera, quę in maiora, & minora diuidi possunt.

FORMA.

DIOSC. Minus folia habet adsimilia helxinæ, sed humiliora, minimeque hirsuta, adeò vt musculorum auribus similia videantur: cum teruntur cucumerem resipiunt.

LOCVS.

Idem. Locis opacis gaudet.

QVALITATES.

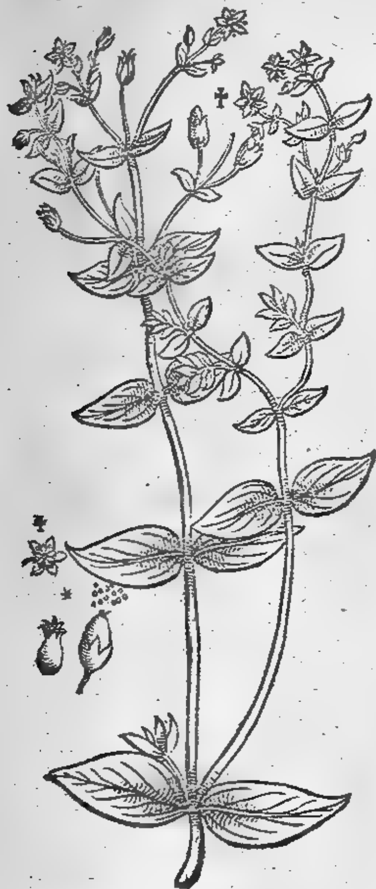
Gal. lib. 6. sim. me. Facultatem habet refrigerantem, & humectantem: est enim essentiæ aqueæ frigidæ: quare, & citra adstrictionem refrigerat.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Vim refrigerandi, adstringendique obtinet: oculorum inflammationibus cum polenta illinitur, succus aurium doloribus infunditur. Ex oleo chamæmelino feruefacta illinitur vtiliter ventri contra tormina, & vteri dolores.

*ALSI-

* ALSINE MAIOR.

FORMA.

Maior alſine cognomento arguit, quid à minore diſcrepet. Longè altius enim ſurgit & ſi ſuſtentacula conſequitur, quibus niti queat, humanam altitudinem ſuperat, folia & cauliculi reſpondent minori ſed hi grandiores illa ampliora ſpectantur. Floſculi candidi ſtellati pulcre ſtaminibus ruffis in medio exornantur. Semen minutum luteum in vaſculis oblongis clauſum latitat.

LOCVS.

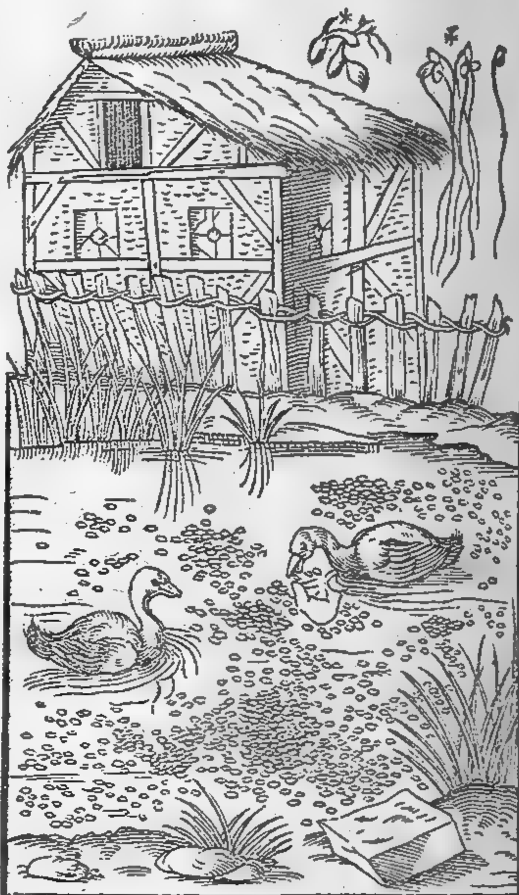
Naſcitur in frutetis & humido ſolo gaudet.

QVALITATES ET VIRES.

Hæc cum prioris qualitatibus viribuſque conueniunt.

LENS palustris, Græcis, Φακὸς ὁ ἐπὶ τῶν τελμάτων. Arabibus, *Tahaleb, seu Taleb.* Italis, *Lente aquatica, & lenticulana.* Germanis, Wasser Hirsen / *vel* Wasser linsen. Hispanis, *Lenteya della goa.* Gallis, *Lentille de mer.*

LENS PALVSTRIS.

FORMA.

DIOSC. Muscus est aquæ innatans, folijs lenticulæ similibus.

LOCVS.

Idem. Inuenitur in aquis non fluentibus.

QVALITATES.

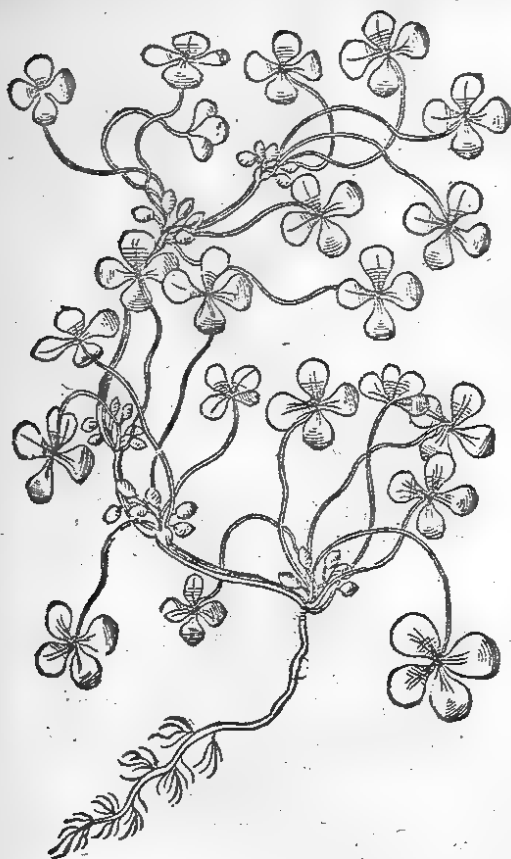
Galen. 8. sim. me. Humidæ, frigidæque temperaturę est, vtrinq; ex secundo quodammodo ordine.

VIRES.

DIOSC. Illinitur conuenienter collectionibus, igni sacro, & podagris, tum per se, tum cum farina hordeacea. Glutinat & puerorum interanea. *Matth.* Stillatitia eius aqua (quorundam testimonio) datur commodissimè ad internas viscerum inflammationes, & ad pestilentes febres: præstat quoq; ad oculorum ruborem, & palpebrarum phlegmonas, & ad maminarum, testiculorumq́; collectiones, anteaquam augeantur. Herba ipsa recens fronti adhibita, capitis dolores mulcet, vbi à calore prouenerint.

LENS palustris altera. Italis, *Lente palustre del seme.*

LENS PALVSTRIS ALTERA.

FORMA.

Caulem gerit repentem, angulosum, à quo plura, per interualla cateruatim oriuntur folia, prælongis, ac tenuibus pediculis nitentia, quæ quaterna, crucis in modum sese pandunt, subrotunda. semen profert racemosum, in ipso caule, lentium ferè effigie, subnigrum, densum, durumque. *Matth.*

LOCVS.

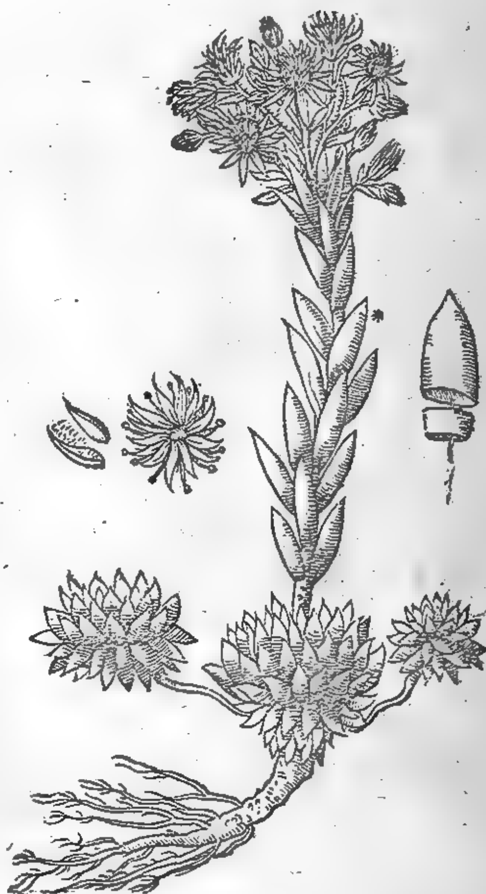
Nascitur in paludibus, lacubus, & cæteris stagnantibus aquis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Nihil habeo, de qualitatibus, & viribus, quod probare possim, non tamen ambigo, quin sit frigidæ humidæque temperaturæ. *Idem.*

SEMPERVIVVM, siue sedum maius, Græcis, *Ἀείζωον μέγα*. Arabibus, *Beia halalen, seu Hai albalez*. Italis, *Sempreuiuo maggiore*. Germanis, Groß Haußwurtz. Hispanis, *Semperuiua, seu Yerua puntera*. Gallis, *Iou barbe*.

SEMPERVIVVM MAIVS.

GENERA.

Matth. Plura sunt semperuiui genera, Maius, Minimum, & arborescens.

FORMA MAIORIS.

DIOSC. Caules cubiti altitudinem implent: interdum excedunt, pingues, pollicari crassitudine, in cacumine linguæ similia: alia in terram conuexa, alia inuicem in capite stantia, ita, vt in ambitu effigiem imitentur oculi.

LOCVS.

Idem. Nascitur in montibus, saxis, testaceis, & supra domicilia etiam seritur.

QVALITATES.

Gale. 6. simp. me. Leuiter quidem desiccat, quandoquidem & mediocriter adstringit, omnis alterius vehementis qualitatis expers; quare in eo plus cęteris abundat essentia aquea: Cæterum non mediocriter refrigerat. est enim ex tertio ordine, & recessu refrigerantium.

VIRES.

DIOSC. Medetur igni sacro, nomis, vlceribus, quæ serpunt, oculorum inflammationibus, ambustis igni: folia per se, & cum hordeacea farina illita, podagris auxiliantur: succus illitus, capitis dolores mulcet: & præsertim si cum rosaceo infundatur: Datur potandum ad phalangiorum ictus, dysenteriam, aluiq; profluuia: teretes tineas potus in vino excutit. subditus in vellere, mulierum abundantiam sistit: Idem oculorum lippitudinibus inungitur.

SEMPERVIVVM, seu Sedum minus, Græcis, Ἀείζωον μικρόν. Italis, *Sempreuiuo minore*. Germanis, Klein Haußwurtz. Gallis, *Iou barbe petit*.

SEMPERVIVVM MINVS.

FORMA.

Caulibus prouenit ab vna DIOSC. radice multis, tenuibus, crebro foliatis: exilibus folijs, rotundis, pinguibus mucronatis: caule à medio emicante palmum alto. vmbellam, herbidosque flores, & tenues gerente.

LOCVS.

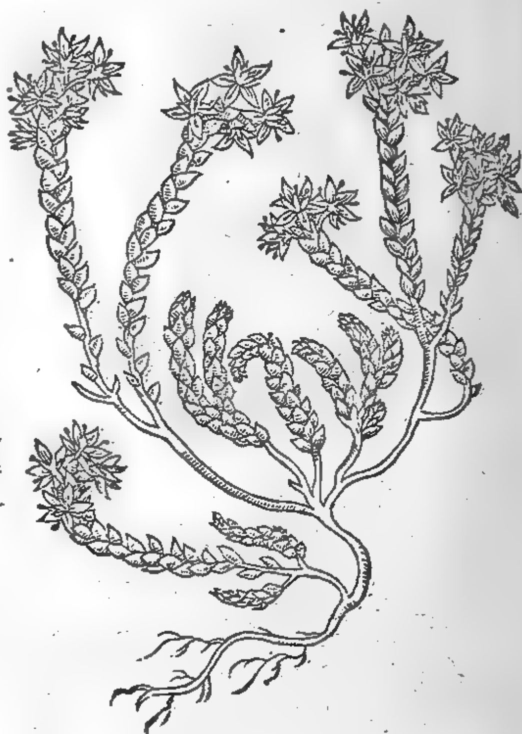
In petris, parietinis, & ma- *Idem.* cerijs, nec non in scrobibus opacis nascitur.

QVALITATES, ET VIRES.

Folia eisdem cum priori, *Idem.* viribus prædita sunt.

SEMPERVIVVM minimum, siue tertium, Græcis, *Αειζώου εἶδος τρίτον*. Arabib. *Halsebram, Handrachabara. seu Tilason*. Italis, *Herba grassella, siue Sempre viuo minuto*. Germanis, Mawer Pfeffer.

SEMPERVIVVM MINIMVM.

FORMA.

DIOSC. Folijs prouenit pusillis, crassioribus, hirsutis, portulacæ proximis.

LOCVS.

DIOSC. *Matth.* Nascitur in muris, locis saxosis, & secus itinera.

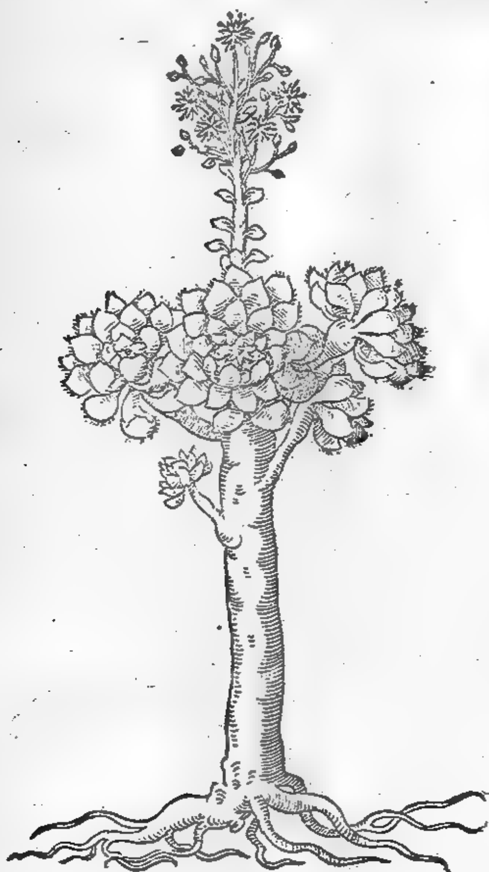
QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Vis ei excalfactoria, acris, exulcerans. Illita folia cum axungia, strumas discutiunt.

SEMPER-

SEMPERVIVVM Arborescens, primum: Italis, *Sempreuiuo Arboreo.*

SEMPERVIVVM ARBORESCENS.

FORMA.

* Caulem profert sesquicubitalem, vel interdum altiorem, crassum & frangi contumacem, carnoso obductũ cortice, in quo folia carnosa succulenta circundant enatos cauliculos in multos tenues pediculos diuisos sustinentes luteos stellatosq; flores, radice nititur in multas propagines diuaricata.

LOCVS.

In Orientis ac Græciæ prouincijs, marisque Mediterranei Insulis, Creta siue Candia, Rhodo, Zacintho, & alijs spõte tectis innascitur. Apud nos, imo etiam in Italia non nisi in hortis cultioribus inuenitur.

QVALITATES, ET VIRES.

Huc refer quæ de maiore sedo dicta sunt.*

VMBILICVS Veneris, siue Acetabulum. Græcis, *Κοτυληδὼν ἠδὲ κυμβάλιον.* Italis, *Bellico di Venere.* Hetruscis, *Copertoiole.* Hispanis, *Scudettes.* Gallis, *Escudes.* Germanis, Frawen Nabel/Nabel Kraut.

VMBILICVS VENERIS.

GENERA.

DIOSC. Duum est generum. Alterum acetabuli, alterum maioris sedi figura.

FORMA PRIMI.

Idem. Folio est in acetabuli formam tornato, latenter concauo, breui cauliculo, in quo semen inest, radice oliuæ modo rotunda.

LOCVS.

Gale. 7. simp. me. Nascitur frequens in saxis, & vetustis ædificiorum parietibus, & in oppidorum mœnijs.

QVALITATES.

Mistæ est qualitatis, nempe humidæ subfrigidæ, & cuiusdam obscuræ adstringentis, & cum ea leuiter amaræ. vnde refrigerat, repercutit, abstergit, & discutit.

VIRES.

DIOSC. Foliorum & radicum succus, cum vino circumlitus, instillatúsve, contecta genitalia nudat: inflammationibus, sacris ignibus, strumis, pernionibus illitu auxiliatur. Stomachi ardorem refrigerat: folia cum radice comesa calculos frangunt, vrinam cient, hydropicis ex melle dantur. Phlegmonas Erysipelatodeis: Erisipelata phlegmonodeis curant.

VMBILICVS Veneris alter. Græcis, *Κοτυληδὼν ἕτερος.* Italis, *Bellico di Venere secondo.*

VMBILICVS VENERIS ALTER.

FORMA.

Pinguibus exit folijs, latioribus, ligularum modo densis, circa radicem, medium oculi ambitum describentibus, vt in maiore semperuiuo: adstringentis gustus: cauliculo tenui, in quo flores, & semina hyperici: radice maiuscula. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in saxosis montibus, & petris. *Matth.*

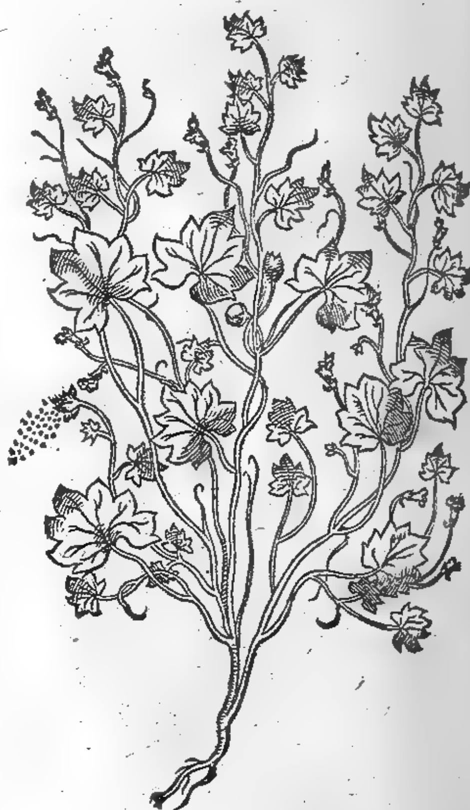
QVALITATES ET VIRES.

Facit eadem, quæ semperuiuum. DIOSC.

CYMBA-

CYMBALARIA, Italis, *Cimbalaria*.

CYMBALARIA.

FORMA.

Matth. E muris comæ modo dependet, cauliculis numerosis, tenuibus, funiculi instar prælongis, lentisq́; è quibus folia prodeũt hederacea, pinguia, longis pediculis adnexa: flosculis paruis lutescentibus, qui è tenuissimis quoq; pediculis exeuntes, clauicularum modo sese implicant.

LOCVS.

Matth. Nascitur in antiquis, vliginosisq́; ædificiorum parietibus, macerijs, & saxis.

QVALITATES.

Idem. Facultatis est humidæ frigidæque, cum adstrictione quadam.

VIRES.

Idem. Iis profectò hanc plantam pollere facultatibus, facto periculo constat, quibus primi generis cotyledonem. sunt qui ea vtantur ad alba vteri profluuia, eandem recentem in acetarijs propinantes.

CENSVRA.

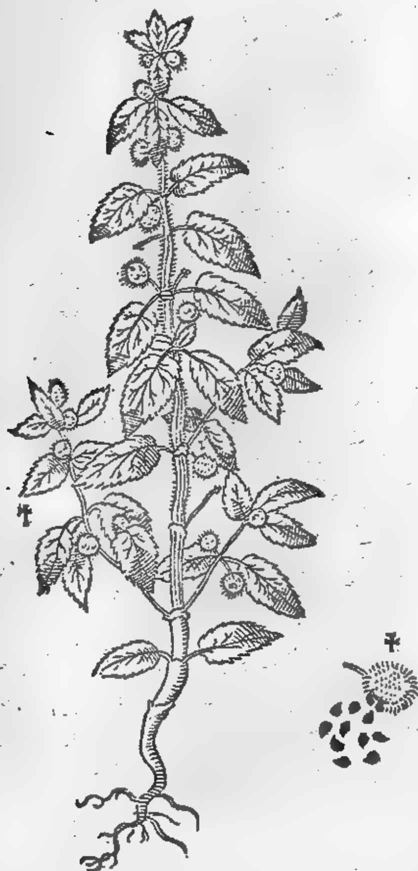
Tametsi hæc planta Veneris vmbilici viribus prædita sit, errant tamen, qui putant hanc ipsam herbam Veneris vmbilicum.

VRTICA,

NOMINA.

VRTICA, Græcis, *Ἀκαλύφη*. Arabibus, *Huniure, seu Angiara*. Italis, *Ortica*. Germanis, Welsch/oder Römisch Nessel. Hispanis *Ortiga*. Gallis, *Ortie*.

VRTICA.

GENERA.

Trium est generum. Prima asperior. Altera non æquè aspera, & tertia omnium minima.

FORMA PRIMÆ.

Syluestrior hæc est, asperior, latioribus, nigrioribusque folijs. semine lini, sed minore. Caule rotundo, aspero, hispidoque, ac pungenti: pilulas in caule gerit hirsutas, ac vrentes, in quibus semen gignitur. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit calidis tractibus, aridis, & incultis locis. *Matth.*

QVALITATES.

Semen, ac folia digerentis sunt facultatis, sed & quiddam flatuosum obtinent, quo venerem extimulant: porrò non vehementer calefacit, sed admodum tenuium est partium. *Gale. 6. simp. me.*

VIRES.

Folia cum sale illita, canum morsibus medentur, gangrenas, carcinomata, sordida vlcera, & quæ cacoethe vocantur, item luxata, panos, tubercula, parotidas, suppurationesque sanant: lienosis cum cerato imponuntur: cum succo trita, & naribus indita, sanguinem fluentem cohibent. Ciunt menses trita, & cum myrrha supposita: procidentes vuluas restituunt, suo contactu: semen ex passo potum venerem stimulat, & vuluæ ora patefacit, cum melle delinctum, orthopneæ, lateris, & pulmonum inflammationibus prodest: toracem expurgat. Cocta cum conchis folia, aluum emolliunt, vrinas mouent, inflationes discutiunt. DIOSC.

VRTICA altera, Græcis, Ἀκαλύφη ἑτέρα. Italis, *Ortica volgare.* Germanis, Gemein Brennessel.

VRTICA SECVNDA.

FORMA.

Matth. Folijs prouenit alterius similibus, verum non æque asperis: semen profert racemosum, ac minutum: caulem quadrangulum, asperumq;, tactu acuto, ac pungente.

LOCVS.

Idem. Nascitur vbicunque.

QVALITATES, ET VIRES.

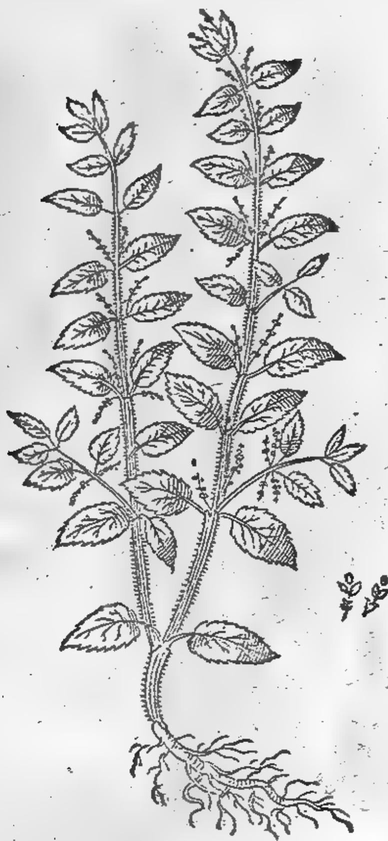
Idem. Iisdem cum altera est facultatibus: atqui peculiariter seminis puluis, sanguinem è cerebri membranis manantem supprimit.

Seminis huius in Officinis Septentrionalium, cum destituuntur Romanæ vrticę semine, plurimus est vsus, Folia vino incocta & pota ventrem molliunt, flatus discutiunt, cholicos dolores sedant, (nisi obstructio illos genuerit) vrinam cient, & renes purgant. Idem præstat & quidem efficatius in vino dulci coctum semen, vel ex melle sumptum. Aqua destillata ex vrticis vulnera mundificat si ea lauentur. Radices in vino decoctę, addito parum mellis tussientibus & asthmaticis prosunt, & pleuriticis, morbisq; ex viscosa pituita ortum habentibus.

VRTI-

VRTICA tertia, Græcis, *Ἀκαλύφη τρίτη*. Italis, *Ortica minore*. Germanis, Heiter Nessel.

VRTICA TERTIA.

FORMA.

Folia profert cæteris similia, sed longè minora, acutiora, vrentioraque: caule dodrantali, hispidiore, ac vrente, densioribus folijs, & in ambitu serratis. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur secus ædificiorum muros, in hortis, & ferè vbique. *Idem.*

FACVLTATES ET VIRES.

Non minus valet, quàm cætera genera. *Idem.*

CARDIA-

CARDIACA, Italis, *Cardiaca.* Germanis, *Hertzgespann/siue Hertzgespeer.* Gallis, *Gripaume, seu Cheneuse.*

CARDIACA.

FORMA.

Matth. Facie vrticam quadantenus referre videtur, folijs tamen, quę prope terram sunt, rotundioribus constat, & ranunculi ferè modo per ambitum laciniatis: caulem habet quadrangulum, ramis copiosis pariter quadratis, in quibus bina vtrinq; folia, paribus interuallis ab imo, ad summum exeunt, sed minora, & per ambitum magis diuisa: flores in purpura albicant & verticillato ambitu, marrubij modo, caulem ambiunt. Radix in rubro pallescit.

LOCVS.

Idem. Prouenit in ruderibus: iuxta semitas, & propè vrbium mœnia.

QVALITATES

Gustu vsq; adeo amarescit, vt facilè existimari possit ad secundum excalfacientium ordinem, & ad tertium siccantium accedere.

VIRES.

Præstat (quorundam testimonio) ad omnes cordis affectus, ad conuulsos, ac resolutos: obstructiones reserat, vrinam ciet, & menses, pectus à pituita detergit. Lumbricos necat. foliorum farina, domestici cochlearis mensura in vino hausta, ægrè parturientibus mirificè opitulatur.

GALIOPSIS, Græcis, Γαλίοψις. Italis, *Ortica fetida, seu Ortica morta.* Germanis, Daubnessel. Hispanis, *Ortica muerta.* Gallis, *Ortie.*

GALIOPSIS.

FORMA.

Folijs, & caule constat vrticæ similibus. tactu tamen non mordentibus, floribus purpureis, tenuibusq́;, odore fætido, ac graui. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

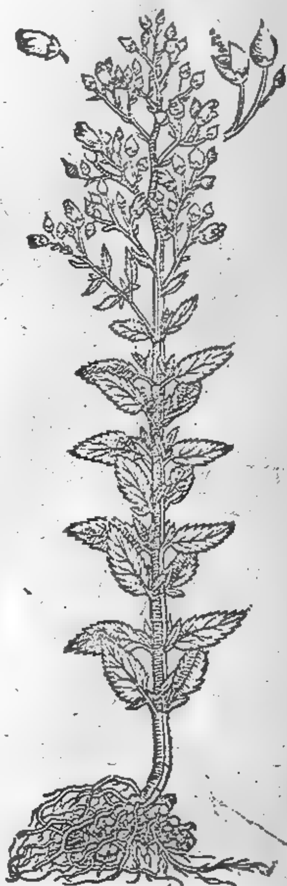
Prouenit in ædificiorum areis. in plateis, iuxta semitas, & circa hortorum sepes. DIOSC.

QVALITATES, ET VIRES.

Folia, caules, semen, succusq́; duritias, & carcinomata dissipant: strumas, panos, & parotidas discutiunt: oportet bis in die tepidum ex aceto cataplasma imponere, & eius decocto fouere: ad putrescentia, gangrenas, & nomas, cum sale efficaciter illinuntur. *Idem.*

SCROFVLARIA, Millemorbia, Ferraria, siue Castrangula. Italis, *Scrofolaria.* Germanis, Braunwurtz. *alijs, nescio quam ob causam, Schwartz Nachtschatt Wurmkraut.* Gallis, *Grande Scrolaire.*

SCROFVLARIA.

FORMA.

Matth. Caules ab vna radice mittit plures, sesquicubitales, angulosos, subrufescentes, in quibus folia insunt nigricantia, robusta, ad vrticæ faciem accedentia, per ambitum leuiter dẽticulata, Flores mittit in cauliũ ramorumq; summitatibus pusillos: purpureosq;, galeæ faciem referẽtes, & semen in capitulo, vt in lino, & blactaria herba, rotũdo, acuto summa parte apice. Radicẽ habet magnam, albicantem, strumosam.

LOCVS.

* Prouenit in humidioribꝰ locis & interdum siccis etiam ad sepes & vetustas maceries.*

QVALITATES.

Matth. Desiccat, extenuat, discutit, abstergit: est enim gustu amara, & subtilium est partium.

VIRES.

Radix præstat recens ad strumas, & hæmorrhoidas sanandas, in quem vsum effoditur autumno, & repurgata tunditur cum recenti butyro. & operculato fictili. vliginoso loco reponitur, bis quinq;, aut pluribus diebus. mox lento igne colliquatur butyrum, & percolatum asseruatur: quo postmodum præscripti morbi illinuntur. Idem illitum scabiem sanat: Aqua è radicibus distillata, faciei ruborem illita tollit. Siccæ radicis puluis impositus hæmorrhoidas siccat: Idem drachmæ pondere potus, lumbricos ventris pellit.

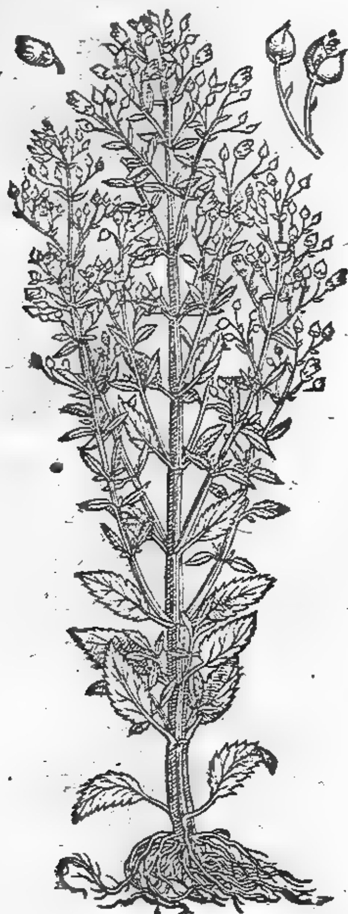
CENSVRA.

Cæcutiunt ad summum vsq;, qui Scrofulariam Dioscoridis ocimastrum faciunt, nec minus aberrant, qui eandem Galiopsim esse contendunt.

*SCROFV-

*SCROFVLARIA fœmina, Vulgo Germanis, Weisse Nachtschatt.

SCROFVLARIA FOEMINA.

FORMA.

Similis est mari floribus, semine, folijs, caulibus, & odore. Sed magnitudine discrepat & colore, qui cauli folijsq; prorsus viridis est. Tota planta viri altitudinem attingit, Radix paucioribus & interdum nullis ferè tuberculis prædita visitur.

LOCVS.

Ad fossas aquarum nascitur.

VIRES.

Curat vlcera & contusa si mane & sero continuis diebus in foco calefacta & contrita imponatur. idem præstat melius succus eorum cum melle decoctus.*

GALIVM, Græcis, Γάλιον. Italis, *Galio.* Germanis, Meger Kraut. Hispanis, *Coaia leche yerua.* Gallis, *petit Muguet.*

GALIVM.

FORMA.

DIOSC. Ramulum, foliúmque habet aparine simillimum, rectum, florem luteum, tenuem, densum, copiosum, odoratum.

LOCVS.

Matth. Nascitur ferè vbiq; copiosum, ꝓpe sepes, & secus vias.

QVALITATES.

Galen. 6. simp. me. Facultatem obtinet desiccatoriam, & subacrem. est autem flos boni odoris, & coloris lutei, vel albi.

VIRES.

DIOSC. Flos igni ambustis illinitur, & sanguinis profluuia sistit: radix venerem concitat: coma in lacte macerata, illud coaguli modo condensat, vnde illi nomen.

SENECIO,

SENECIO, Græcis, ἠριγέρων. Italis, *Cardoncello, seu Spelicciosa.* Germanis, Creutzwurtz. Hispanis, *Bon varon.* Gallis, *Senesson.*

SENECIO.

GENERA.

Duum est generum: Maius, *Matth.* & minus.

FORMA MINORIS.

Cauliculo est cubitali, sub rubro, folijs sensim per extremitates erucæ modo diuisis, sed minoribus multò, luteis floribus, qui celeriter dissecti, euanescunt in pappos, radice superuacua. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur maximè in macerijs, parietibus, & circum oppida. *Idem.*

QVALITATES.

Facultatem mistam obtinet, simul refrigerantem, & modicè digerentem. *Gal.6. simp.me.*

VIRES.

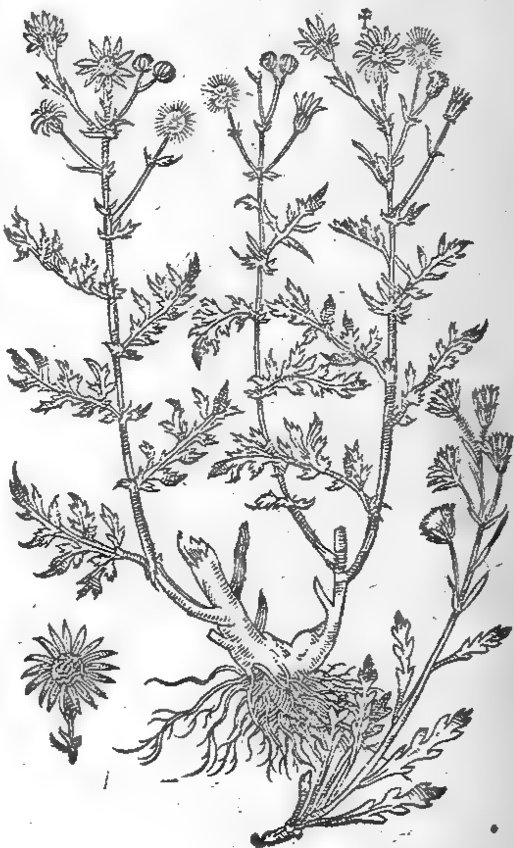
Folia illita cum vini modico, vel per sese, testium & sedis inflammationes sanant. Quin etiam cum manna thuris medentur, cum reliquis vulneribus, tum ijs, quæ nerui acceperunt. Illiti per se, aut cum aceto pappi, idem munus præstant. verùm recentes èpoti, strangulant. totus caulis si coctus ex passo potui detur, stomachi dolores à bile contractos, persanat. DIOSC.

APPENDIX.

Cùm autem hèrba euidenter sit amara, vt siccet, abstergat, aperiatq; necesse est, quare nil mirum fuerit, si fœminæ Epoto foliorum succo, aut totius plantæ decocto, remorantes menses sibi prouocent. ab anis edoctæ.

SENETIO maior, Italis, *Cardoncello*, *seu Spelliciosa maggiore*. Germanorum offic. *Flos S. Iacobi: vulgari verò sermone* S. Jacobs Blum.

SENETIO MAIOR, SIVE FLOS S. IACOBI.

FORMA.

Matth. Folia mittit erucæ syluestris æmula, per ambitum laciniata, nigricãtia, amaro gustu, caulis illi est sesquicubitalis, artemisiæ similis, à medio ramosus, surculosusque. Flos in summitate aureus, qui flaccescens, in papposam euolat lanuginem, Radice est multifida ac breui.

LOCVS.

Idem. Nascitur in campestribus inculto solo.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Excalfacit, siccat, aperit, abstergit, digerit, & reliquas minoris Senetionis vires obtinet.

MVSCVS marinus, Græcis. Βρύον θαλάσσιον. Arabibus, *Tahaleb, siue Thabel.* Italis, *Corallina.* Germanis, Meer Mieß/ seu Meer Moeß. Hispanis, *Malhor quiana.* Gallis, *Coralline.*

MVSCVS MARINVS.

GENERA.

Duum est generum: Dioscoridis alterum, alterum verò Plinij. *Matth.*

FORMA PRIMI.

Gracilis, capillaceusq; prouenit caulis expers, colore cum siccatur subrufescente, salso sapore, odore concharum marinarum simili. *Idem.*

* Varia effigie hic nascitur vt ex pictura patet, colore quoq; discrepat, qui in alio ruber, in alio candidus in nonnullo etiam subluteus esse obseruatur.*

LOCVS.

Nascitur in scopulis testaceisq;. DIOSC.

QVALITATES.

Compositus est ex terrena, & aquea essentia, vtraq; frigida, siquidem gustum adstringit, & calidis quibusdam illitus, ea euidenter refrigerat, & adiuuat. *Gal. 6. simp. me.*

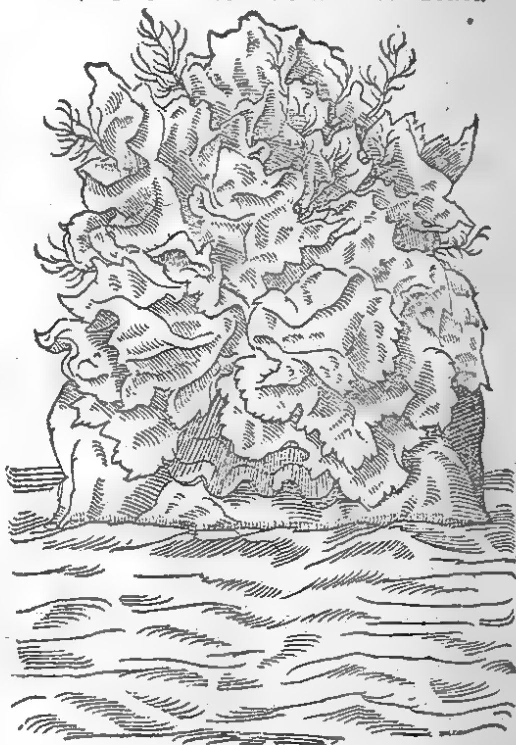
VIRES.

Præcipua ei spissandi vis, & collectiones cohibendi: podagras iuuat, quas refrigerare opus sit. Peculiari autem sicci dote, admirabilis est facultatis, ad teretes intestinorum vermes pellendos, potui datus drachmæ pondere ex passo, aut cum Ægyptiæ siliquæ pulpa.

APPENDIX.

Posse quidem marinum muscum, qui recens fuerit, refrigerare, facile cum Galeno, & Dioscoride concedam: quod verò siccum id efficere possit, quod gustu salso sentiatur, non ita facile mihi concedendum videtur.

MVSCVS marinus alter, Italis, *Mosco marino di Plinio*.

FORMA.

Pli.li.27. cap.8. Bryon marina herba, sine dubitatione lactucæ folijs similis, rugosa, veluti contracta, sine caule, ab ima radice exeuntibus folijs.

LOCVS.

Idem. Nascitur in scopulis, maximè testis terra comprehensis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Præcipua ei spissandi, siccandiq; vis, & collectiones omnes, inflammationesq; cohibendi, præcipuè podagræ, & quicquid refrigerare opus sit.

POTA-

POTAMOGETON, Græcis, Ποταμόγειτον. Italis, *Potamogeto.* Germanis, Seehalden kraut. Gallis, *Herbe des estagnes, vel Espy deaue.*

POTAMOGETON.

FORMA.

Foliũ fert betæ simile, hirsutum, paululum superemiuens extra aquam. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in palustribus, & aquosis. *Idem.*

QVALITATES.

Adstringit, & refrigerat similiter polygono, sed essentia eius crassior polygono est. *Gal. li. 8. simp. me.*

VIRES.

Refrigerat & inspissat, pruriginibus vtile, & contra veterum vlcerum nomas. DIOSC.

SAGITTA, Græcis, Πιςάρια. Italis, *Saetta*. Germanis, Pfeilkraut.

GENERA.

Matth. Duum est generum. Maius, & minus.

FORMA MINORIS.

Folia habet robusta, sagittæ auriculatę figura; pediculo triquetro, spongioso, sesquicubitali, maiori, aut minori pro aquarũ profunditate, in quibus viuit: caulem habet rectum, læuem, rotundum, spongiosum: ramulos hic superius mittit, è quibus flores exeunt albi, tribus tãtum foliolis circunscripti, è quibus capitula producuntur subpurpurea, hirsuta, nucis Ponticę magnitudine, in quibus minutum gignitur semen, rotundo intus globulo inhærens. Radice nititur alba, multifida, fibrosa, plantaginis aquaticæ modo, cuius cognationis sagitta esse videtur.

LOCVS.

Idem. Nascitur in aquis, cùm stagnantibus, tum decurrentibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Temperamento est frigido, humidoq́ue, & ijsdem cum plantagine aquatica viribus pollet.

SAGITTA maior, Græcis, Πιςάνα μέγα. Italis, *Saetta maggiore.* Germanis, Groß Pfeilkraut.

SAGITTA MAIOR.

FORMA.

Minori est per omnia simi- *Matth.* lis, sed omnia quoque maiora spectantur: verùm folia nõ vsq; adeò acuminata habentur.

LOCVS.

Nascitur, vt altera stagnan *Idem.* tibus, & decurrẽtibus aquis.

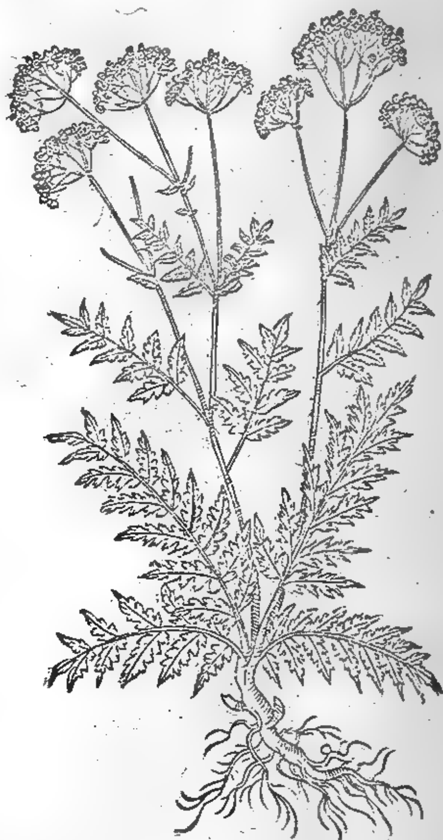
QVALITATES, ET VIRES.

Paribus alteri viribus præ- *Idem.* stat.

STRATIO-

STRATIOTES millefolium, Græcis, Στρατιώτης χιλιόφυλλος. Italis, *Millefoglio.* Germanis, Garben. Hispanis, *Millhoyas yerua.* Gallis, *Mille fueille.*

STRATIOTES MILLEFOLIVM.

GENERA.

Matth. Duum est generum. Maius, & minus.

FORMA MINORIS.

DIOSC. Exiguus est frutex, palmi altitudine, aut amplius assurgit: folijs auicularum pennas imitantibus: breui admodum dissectoque foliorum exortu: folia syluestre cuminũ simulant, præsertim breuitate, breuiora paulò, densiore vmbella, & pleniora: Surculos in cacumine gerit exiguos, & capitula in modum anethi: flores paruos, & candidos.

LOCVS.

Idem. Nascitur in asperis agris, præcipueque circa semitas.

QVALITATES.

Gal. li. 7. simp. me. Nonnihil habet adstrictionis, proinde & vulnera glutinare potest, & vlceribus esse vtile.

VIRES.

DIOSC. Eximij est vsus ad vlcera vetera, recentiaq;, profluentem sanguinem, & fistulas.

Matth. Datur vtiliter foliorum succus ad sanguinis reiectiones. Idem præstat sicci farina ex symphiti maioris, aut plantaginis aqua pota, eadem naribus indita, fluentem inde sanguinem compescit: dysentericis commodè infunditur, vnà cum sui ipsius succo. Herba recens tusa, pubique illita, mensium abundantiam compescit: Candida millefolij vmbella, tusa, & cum sua ipsius aqua pota, aut caprino lacte, gonorrheam in viris, in fœminis alba vteri excremẽta cohibet. Atqui fœlicius auxiliatur, si cum corallio, succino albo, & ebore propinetur: foliorum, & florum farina vnciæ pondere, vnà cum Armeniæ terræ drachma, ex vaccino lacte pota, præstat mirum in modum ad sanguinis mictum: commanducata radix, diuque sub dente retenta, dolorem mulcet.

MILLEFOLIVM maius, Græcis, Στρατιώτης χιλιόφυλλος μέγας. Italis, *Millefoglio maggiore*.

MILLEFOLIVM MAIVS.

FORMA.

Folia profert minoris similia, sed maiora, Tanaceto quadãtenus proxima, caules quoque maiores, subhirsutos, atque grandiores vmbellas: floribus in purpura albicãtibus, odore medicato. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in montibus, & collibus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Præstat eadem, quæ minus. *Idem.*

VERBA-

VERBASCVM, Græcis, φλόμος. Officinis, *Tassus barbassus*. Hetruscis, *Barbaraschio*. Cæteris Italis, *Tasso barbasso*. Germanis, Weiß Wullkraut. Hispanis, *Verbasco*. Gallis, *Bouillon*.

VERBASCVM.

GENERA.

Matth. Plura Verbasci numerantur genera, vt ex appictis iconibus palam fiet.

FORMA PRIMI.

DIOSC. Primum, quod fœmina vocatur, folia habet brassicæ, pilosiora multò, & latiora, candidioraque: caulis illi albus, cubitalis aut amplior, subhirsutus: flores ex luteo pallescentes, semen nigrum, radix lõga, gustu acerba, crassitudine digiti.

LOCVS.

Idem. Nascitur in campestribus.

QVALITATES.

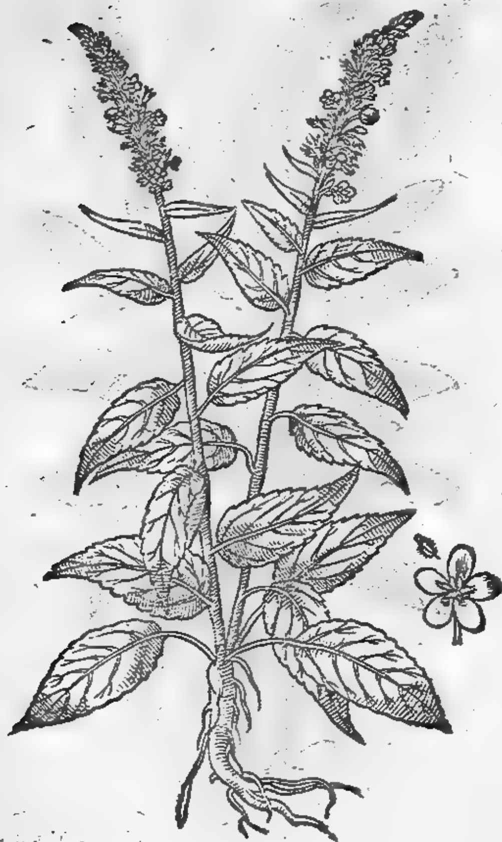
Gal. li. 8. simp. me. Radix gustu acerba est, & fluxionis affectib. prodest, attamen folia digerẽdi vim habẽt: omniũ.n. folia desiccandi, & digerendi vim habent.

VIRES.

DIOSC. Radix datur ludicri tali magnitudine cõuenienter ex vino, in alui profluuio. Decoctum dentium dolorem collutione mitigat. *Matth.* Omnia genera, sed fœmina magis, sedis ferè morbis omnibus subuenit: seminis & florum farina, larigna resina excepta, cum anthemidis floribus, procidentem sedem suffitu cohibet, & tenasmum in dysentericis sanat, fœminę radicis succus, anteaquam caulescat, duarum drachmarum pondere ex vino Cretico haustus, in ipsa accessionis hora, quartanam fugat, sed ter, quatérve id repetendum est. Succus tam foliorum, quàm florum asperis verrucis illitus, eas delet. Folia tusa, cineribusque calefacta, sanant panos, quos bubones vocãt: stillatitia florum aqua, oculis instillata, fluxiones cohibet, & illita faciei ruborem tollit: eoque magis si caphuræ tantillum adijciatur. Flores vnà cum oui vitello, & mica panis, ac porri folijs illiti, perbellè præstant ad cohibendas tumentes, dolorificasque hæmorrhoidas.

VERBASCVM mas, siue secundum, Gręcis, Φλόμος ἄῤῥην λευκὸς. Italis, *Tasso barbasso maschio.*

VERBASCVM II.

FORMA.

Oblongius est, albis folijs, angustioribusque: tenuiore caule. Floribus in cacumine minoribus, pallido colore. Radice minori, minusq; carnosa. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

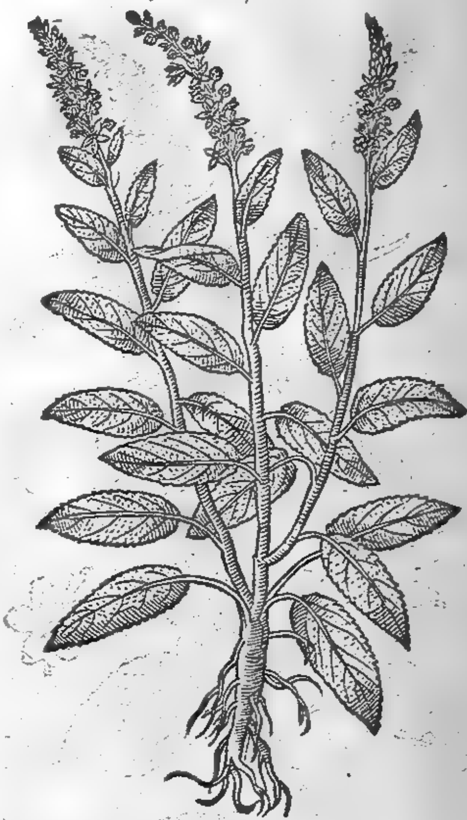
Nascitur in campestribus, exoluto solo. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Ijsdem præditum est viribus, quibus & fœmina.

VERBASCVM tertium, Græcis, Φλόμος ἄῤῥην μέλας, Italis, *Tasso barbasso minore.*

VERBASCVM III.

FORMA.

Matth. Folia profert nigriora, oblongiora, saluiæ ferè modo aspera, sed latiora: caulibus rotundis, robustis, tenuioribus; floribus in cacumine spicatis, aureo colore.

LOCVS.

Idem. Prouenit & hoc quoq; in campestribus.

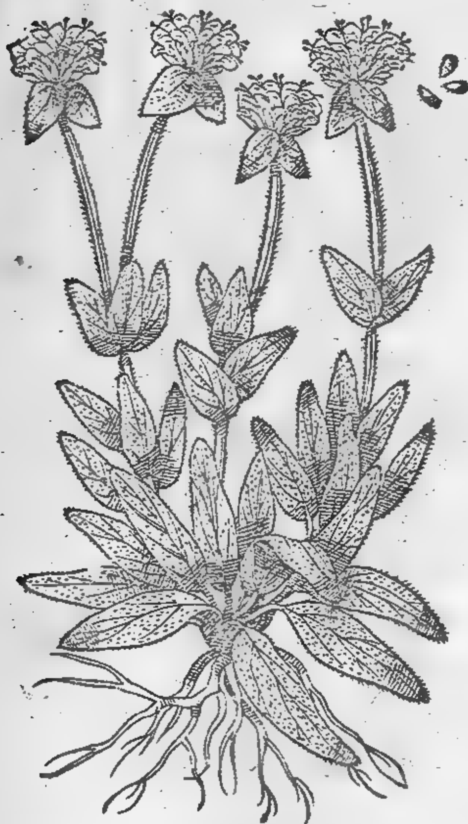
QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Easdem cum alijs habet vires.

VERBA-

VERBASCVM syluestre, Græcis, φλόμος ἀγρία. Italis, *Tasso barbasso saluatico.*

VERBASCVM SYLVESTRE.

FORMA.

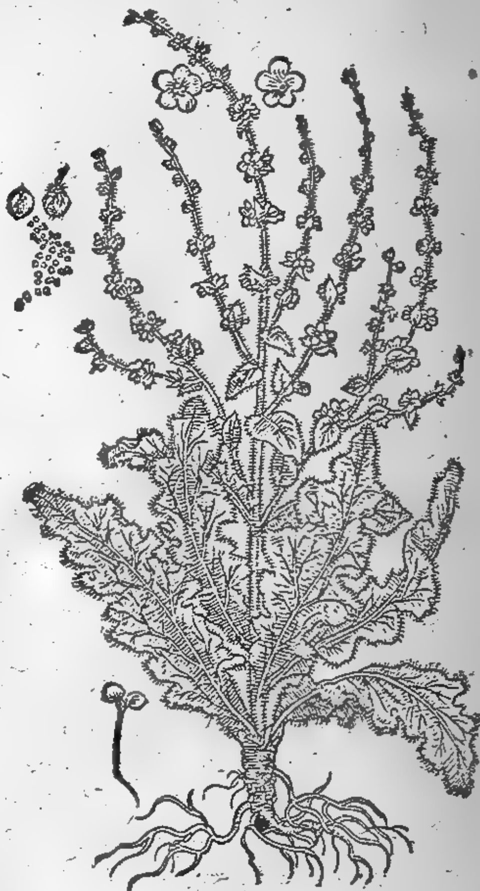
Folia fert Saluiæ, altas virgas, & lignosas, & circa eas ramulos, quales marrubium, flores luteos, auri æmulos. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in campestribus, & apricis montibus. *Matth.*

VERBASCVM ALIVD.

Verbaſcum aliud eſt, cuius folia corniculati papaueris modo prodeunt per ambitum ſinuata: Ideoq; recte Dioſcorides huiuſce papaueris folia, verbaſco ſimilia fecit.

PRIMV-

PRIMVLA VERIS, nonnullis, Brache Cuculi: Quibusdam Herba paralysis. Italis, *Fiore di Primauera.* Germanis, Schlüsselblumen. Gallis, *Primeuere, seu Brayes de Cocu.*

PRIMVLA VERIS.

GENERA.

Duum est generum, alterum odoratum, alterum inodorum. *Matth.*

FORMA PRIMÆ.

Folia profert lactucæ quadantenus similia, oblonga, rugosa: Labri veneris ferè modo, humi iacentia, è quorum medio cauliculus exit dodrantalis, atq; incanus, è cuius fastigijs, flores exeunt complures lutei, per ambitum fimbriati odoratique, vt in vrsi auricula, quam & radice quoque imitatur. *Idem.*

LOCVS.

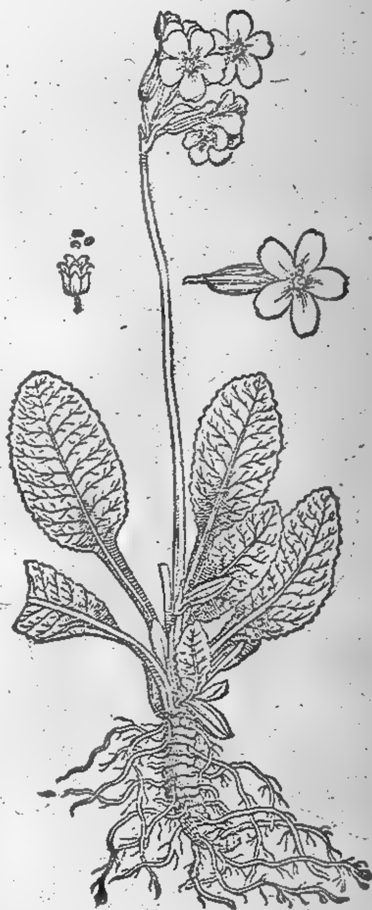
Prouenit secus vias, propter sepes, & in pratis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Tota planta articularibus morbis auxiliatur. Radicum decoctum renum calculos eijcit: præstat idem additis saluia, & amaraco ad frigidos neruorum, & cerebri morbos: quare resolutis ac tremore affectis potum confert: epotus foliorum succus, ac etiam illitus fractis, luxatisq; ossibus confert. Stillatitia florentis plantæ aqua commendatur ad animi deliquium. flores illinuntur aduersus scorpionum ictus. Herba ipsa, aut flores, aut radices, tritæ, & illitę vulnera glutinant. Mulieres è floribus, & polygonati radicibus in albo meraco maceratis, stillatitiam aquam faciunt ad faciei nitorem conciliandum. *Idem.*

Ijſdem nominibus appellatur, quibus, & altera.

PRIMVLA VERIS ALTERA.

FORMA.

Matth. Folia profert latiora, & in cacumine rotundiora, humi pariter accubantia, criſpa, rugoſáque, ac magis tenera: caule verò, floribus, ac radicibus, ab altera non differt.

LOCVS.

Idem. Naſcitur ijſdem in locis, & frequenter in ſyluis herboſis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Eaſdem, quas altera poſſidet vires, imbecilliores tamen.

BLATTARIA, Dioscoridi verbascum aurei floris. Italis, *Blattaria*. Germ. Matten oder Schabenkraut/Goldt Knöpfflin.

BLATTARIA.

FORMA.

Herba est similis verbasco, folijs minus candidis: cauliculis pluribus, flore luteo. Semine capitulis concluso lini modo, sed durioribus. *Plinius. Matth.*

LOCVS.

Nascitur in campestribus. *Matth.*

QVALITATES.

Sapore est amaro, excalfaciens, & siccans. *Idem.*

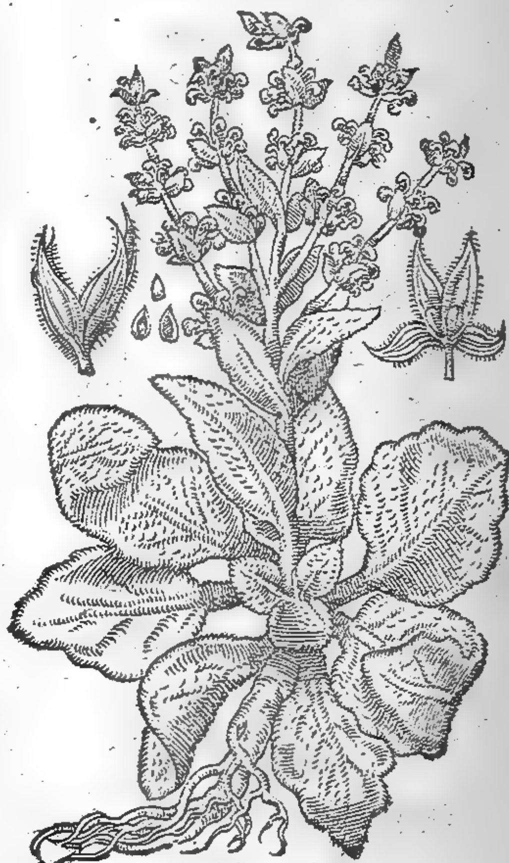
VIRES.

Herba prostrata blattas in se contrahit. *Plin.*

* Farctus quoq; viscerum, mesaraicarumq; expedit. *

ÆTHIOPIS, Græcis, αἰθιοπίς. Italis, *Etiope*, & *Etiopide*.

ÆTHIOPIS.

FORMA.

DIOSC. Folia habet verbasco similia, per quàm hirsuta, densáq; in orbē circa radicem imam redacta: caulem quadrangulum, scabrum similem apiastro, aut arctio, multis concauum alis. semen erui magnitudine: geminum in vno conceptaculo: Radices ab eodem cespite numerosas, longas, crassas, gustu glutinosas, quæ siccæ nigrescunt, duranturq; vt cornua imitari videantur.

LOCVS.

Idem. Plurima nascitur in Ida, & in Messenia.

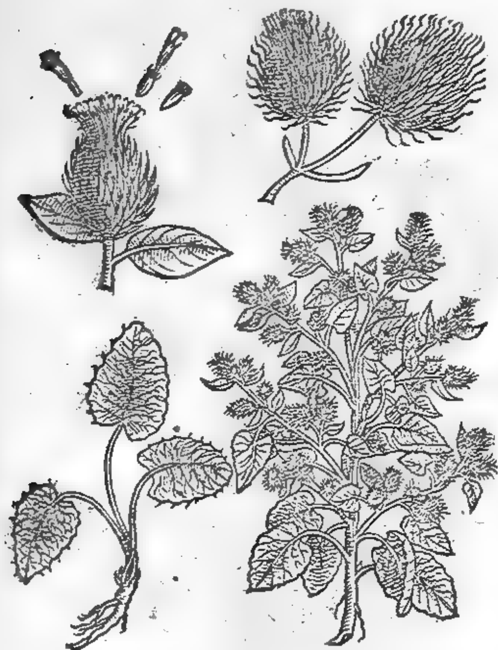
QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Auxiliatur purulentis excreationib9, Ischiadicis, pleuriticis, arterię scabritijs decocta radix, & pota, quin etiam cum melle Eclegmatis vicem præbet.

PERSO-

PERSONATA, Græcis, Ἀρκεῖον. Officinis, *Bardana*, Italis, *Lappola maggiore*. Germanis, Groß Kletten. Hispanis, *Bardana, seu Pagamacera mayor*. Gallis, *Gloteron, seu Bardana*.

PERSONATA.

FORMA.

Folia habet cucurbitæ maiora, nigriora, hirsutiora, crassioraq;: caulem crassum, angulosum, albicantem, sesquicubitalem, atq; ramosum, fructu copioso, echinato, non magno, aculeis repandis, vestibus pertinaciter inhærentibus. Floribus purpureis, semine cnici minore. Radice longa, vegeta, intus candida, foris nigra. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur passim in agrorum marginibus, secus itinera, & ferè vbiq;.

QVALITATES.

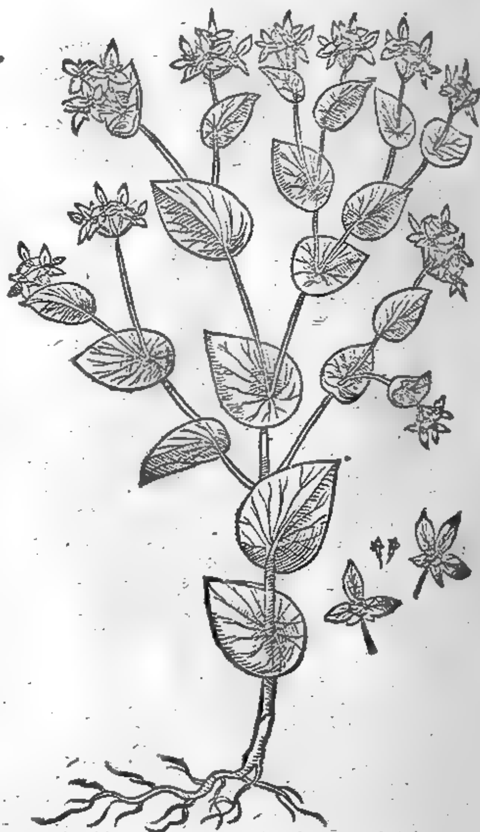
Discutit simul, & desiccat, & mediocriter adstringit. *Gal. 6. simp. me.*

VIRES.

Radix drachmæ pondere, cum pineis nucibus pota, purulenta, & cruenta DIOSC. extussientibus auxiliatur: trita dolores à contritione arctuum contractos, illitu sedat. Folia vtiliter antiquis vlceribus illinuntur. Semen potum calculosis auxiliatur. Idem facit radicis decoctum infusum. *Matth.*

PERFOLIATA: Italis, *Perfogliata*. Germanis, Durchwachs.

PERFOLIATA.

FORMA.

Matth. Folia profert ſubrotunda, pinguia, ſed in acutum deſinentia, piſi ferè modo: venis compluribus ſecundum longitudinem protenſis. caulis illi eſt gracilis, glaber, rotundus atq; etiam ramoſus: folia, quæ in caule, & ramis ſunt ab ijs vmbilicotenus transfiguntur, magno naturæ artificio: quare putarem ego, vt perforata magis, quàm perfoliata dici deberet: flores gerit aureos, è capitib⁹ quibuſdam prodeuntes in ſtellę modum: ſemen nigrum, paruum pſyllij modo pellucidum.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in vineis, campis, & alijs quoq; locis, & in agrorum limitibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Guſtu eſt ſubamaro, & adſtringenti. Datur herbæ decoctum ex vino paratum, aut folia in puluerem trita, ad internas affectiones, & ad rupta: quare bibuntur commodè ad vmbilici eminentias, & enterocellas. illita ſtrumas quoq; reſoluunt.

ELLEBO-

ELLEBORINE, Græcis, Ἐπιπάκτις. Italis, *Elleborina*.

EPIPACTIS SIVE ELLEBORINE.

FORMA.

Parua est herba, & exiguis folijs. DIOSC.

LOCVS.

In Asia, & Græcia nascitur. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

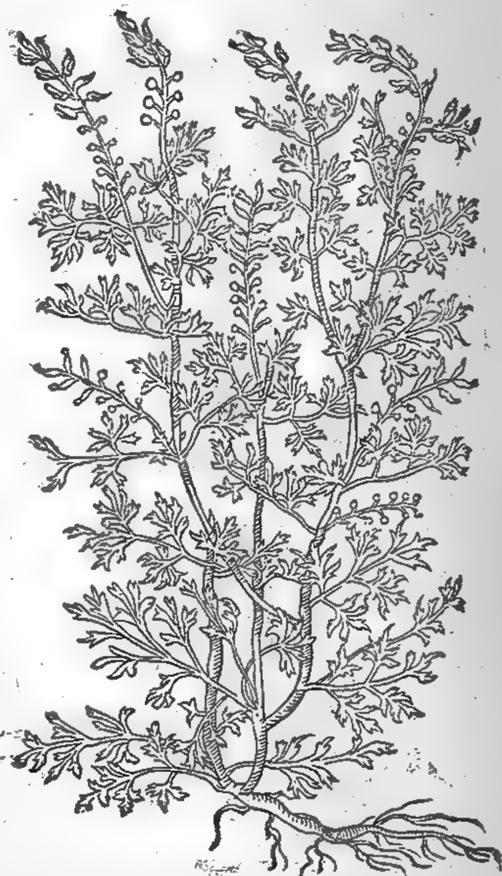
Iocinoris vitijs vtilis, & contra venena pota. DIOSC.

APPENDIX.

Difficile est coniectu, quænam sit Helleborine Dioscoridis, cum tantilla vel nulla ferè ipsius descriptio habeatur. Itaq; substituta fuerat ab autore, eius loco Herba quædam hoc nomine insignita, quod nigri veratri quadantenus effigiem referret, & similes quoque radices haberet. Ea cùm viua nobis nondum cõspecta sit, ideoq; exactior depingi haud potuerit, maluimus elegantem hanc plantam hic apponere, congenerem ei quam plures alij sub Helleborines appellatione exhibuere, queque nusquam non reperiri potest in locis humidis. Hæc verò, cuius imago hic visitur, etiam palustria & lacus amat, & pratis irriguis familiaris est, flore Orchidũ, sed ternis foliolis ad seminis conceptaculum annexo, suppurpureo, interdum pulcre rubẽte, aut etiam penitus albo, huic semina subnascuntur planè vt in orchidibus: folijs & pene etiam radicum fibris Helleborum album imitatur, vnde vulgaris ei notio tributa fuit.

FVMARIA, Græcis, *Καπνὸς*. Officinis, *Fumus terræ*. Arabibus, *Scebiterig*, *siue Sabeteregi*. Italis, *Fumosterno*. Germanis, Erdtrauch/Katzenkörbel. Hispanis, *Palomelha*. Gallis, *Fumeterre*.

FVMARIA.

GENERA.

Matth. Duum est generum. Maius, & minus.

FORMA MINORIS.

DIOSC. Fruticosa herbula est, prętenera, coriandro similis, folijs candidioribus, vndiq; numerosis, cineracei coloris, flore purpureo.

LOCVS.

Matth. Nascitur in hortis, vineis, & campis.

QVALITATES.

Galen. 7. simp. me. Acris simul, & amarę qualitatis est: nec tamē planè expers est acerbæ: quamobrem vrinam biliosam multam trahit.

VIRES.

DIOSC. Oculis claritatem facit, delachrymationemq; succus instillatus. Manducata herba biliosam vrinam trahit. *Matth.* Attenuat, penetrat, obstructiones aperit, ac deiectoriæ est facultatis, cohibet, aggregat, & roborat. Aluum facile ducit, bilem trahit, & adustos humores: vis eius non modo ad iecur, sed ad venas permeat, quare sanguinem expurgat: medetur elephantiasi, carcinomatibus, lichenis, & cæteris cutis infectionibus: quin etiam omnib. ferè morbis ex viscerum infarctu prouenientibus: ventriculum, iecur, lienem, & cætera interna viscera roborat, biliosasq; finit febres: & quæ à vasorum obstructione excitantur.

FVMARIA altera, Græcis, Καπνὸς ἑτέρα. Italis, *Fumosterno maggiore.* Germanis, Holwurtz.

FVMARIA ALTERA.

FORMA.

Planta est fruticosa, prætenera, folijs coriádri, cineracei coloris: flore purpureo. Radice tuberosa, inani, buxeo intus colore: odore aristolochiæ. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in hortis, & segetibus hordeaceis, & propter sepes. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

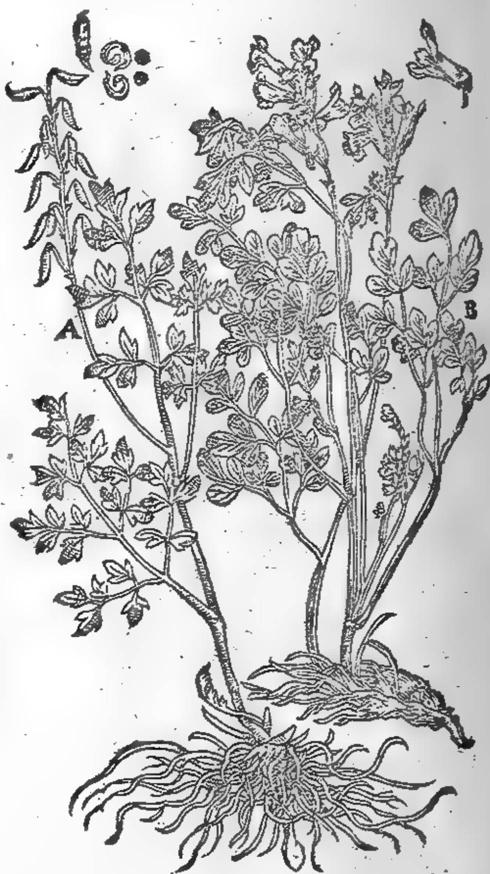
Radix amara est, & ea omnia potest vnà cum herba, quæ altera Fumaria. Radix ex vino pota, venenis, & pestilétię medetur: sudorem, & vrinã ciet, & ictericos iuuat: semen bibitur ad diuturna alui profluuia. Radicis farina, manantia quęlibet vlcera exiccat, & mũdat.

CENSVRA.

Non rectè sentiunt Germani medici, ac pharmacopæi, qui hãc plantam rotundam esse Aristolochiam putant. Alij verò pistolochiam.

CORYDALIS, Græcis, Κορύδαλις. *Quibusdam split.* Italis, *Coridala.*

FVMARIA CORYDALIS.

FORMA.

Matth. Folia gerit coriādri, sed minora, tenuioraque: caules exiles, compluribus ramusculis: floribus in summitate auicularum speciem referentibus: radicibus numerosis, tenuibus, prælongis, ac subalbicantibus.

LOCVS.

Idem. Prouenit in collibus cultis, & agris,* præsertim in Illyria.*

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Præstat vniuersa planta ad colicos dolores, siue recens manducetur, siue sicca in puluerem sumatur ex vino pluribus diebus.

LOTVS

LOTVS vrbana, Græcis, Λωτὸς ἥμερος. Italis, *Tribolo, seu Trifoglio Cauallino.* Germanis, Steinklee.

LOTVS VRBANA.

FORMA.

Caules edit bicubitales, ac etiam maiores, rectos, firmos, ramosos, & in his folia trifolij pratẽsis æmula, leuiter per ambitum denticulata, beneq; olentia: flores edit racemosos, tenues, paruosq; luteo colore, aut albo, odoratosque. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in hortis, pratis, agris, & vbique ferè locorum. *Idem.*

QVALITATES.

Vt mediocriter cõcoquendi vim possidet, sic etiam exiccandi in caliditatis, frigiditatisque coniugatione, media quodammodo est, & temperata. *Galen. 7. simp. me.*

VIRES.

Extractus succus, addito melle, oculorum argemas, nubeculasque, ac cæteras caligines discutit. Vsurpatur tota planta vnguentarijs, quòd odoratam ex ea faciãt aquam, in qua chirothecas macerant, ac lauant. DIOSC. *Matth.*

LOTVS

LOTVS sylueſtris, Græcis, λωτὸς ἄγριος. Italis, *Loto ſaluatico*. Arabibus, *Handachoca*. Germanis, Sibengezeit.

LOTVS SYLVESTRIS.

FORMA.

DIOSC. *Matth.* Folijs prouenit trifolij pratenſis, caule cubitali, & ſæpe maiori, alis multis (floribus in capitulis cæruleis) ſemine fœnogræci, ſed longè minore, odore medicato.

LOCVS.

DIOSC. *Matth.* Plurimum in Lybia naſcitur. Naſcitur copioſum etiam in Boemia.

QVALITATES.

Galen. 7. ſimp. me. Semen ſecundi eſt ordinis excalfaciẽtium, habetq; nonnihil abſterſorium.

VIRES.

DIOSC. Vitia cutis in facie, maculasq; cum melle peruncta expurgat: trita per ſeſe, aut cum maluæ ſemine, bibitur aptiſſimè cum vino, aut paſſo contra dolores, qui veſicam malè habent.

CYTISVS:

CYTISVS: Græcis, Κύτισος. Italis, *Citiso*. Germanis, Geißklee.

CYTISVS.

FORMA.

Frutex est albus, in totum vt Rhamnus, ramos spargens cubitales, & maiores, in quibus folia fœnogręci, minora, dorso medio prominente: Ea digitis trita, erucam olent, gustatuque cicer recens sapiunt. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur sponte in Campania propè Neapolim. *Matth.*

FACVLTATES.

Folia digerẽdi facultatem obtinent, aquæ temperatæ mistam, sicut & maluæ folia. *Gal. li. 7. simp. me.*

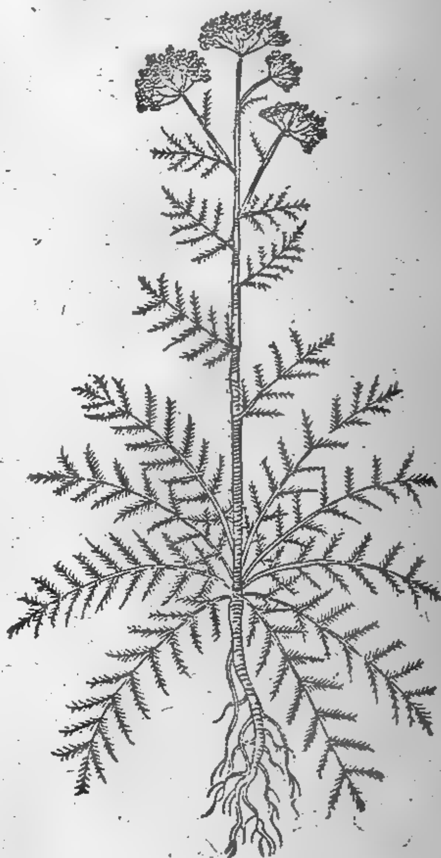
VIRES.

Folia refrigerant, tumores inter initia discutiunt, si cum pane trita illinantur. Decoctum potum, vrinam ciet: nonnulli, quod apes alliciat, prope aluearia serunt. DIOSC.

MYRIO-

MYRIOPHYLLVM, Græcis, *Μυριοφυλλον*. Italis, *Miriofillo*. Germa. Fenchelgarb.

MYRIOPHYLLVM.

FORMA.

Matth. Myriophyllum, siue millefoliũ, cauliculus est tener, singularis, vnica nixus radice, plurimis folijs, læuibus, fœniculo similibus, caulis flauescit, varius, ac veluti ex industria deliniatus.

LOCVS.

Idem. Nascitur in palustribus.

QVALITATES.

Vsq; adeò desiccatoriæ est facultatis, vt vulnera glutinet.

VIRES.

Vulnera recentia ab inflammatione vindicat, si vel viride, vel siccum; ex aceto oblinatur; præcipitatis in potu cum aqua & sale datur.

MYRIO-

MYRIOPHYLLVM ALTERVM.

Si quis hanc Myriophylli plantam nouerit. cuius hic imago visitur, is facilè Myriophyllum Dioscoridis esse consentiet. & præsertim cùm in palustribus nascatur.

MYRRHIS, Græcis, Μύῤῥις. Italis, *Mirrade.* Germanis, Welscher Körbel.

MYRRHIS.

FORMA.

DIOSC. Simillima est cicutæ, caule, folijsq;: radix ei oblonga, mollis, rotunda, odorata, cibo non insuauis.

LOCVS.

Idem. Nascitur in hortis, & alijs cultis locis.

QVALITATES.

Gale. 7. simp. me. Radicem habet odoris iucundi, & dulcis: excalfacit ordine secundo, adiuncta quadam partium tenuitate.

VIRES.

DIOSC. Radix in vino pota, phalangiorum morsibus auxiliatur: cit menses, partus, & secundas, purgatque à puerperio fœminas: subuenit & tabidis cocta in sorbitione. Aiunt quoq; eandem bis die, ternè potam ex vino, in pestilentia salutarem esse, & ne morbi contagia sentiantur obstare.

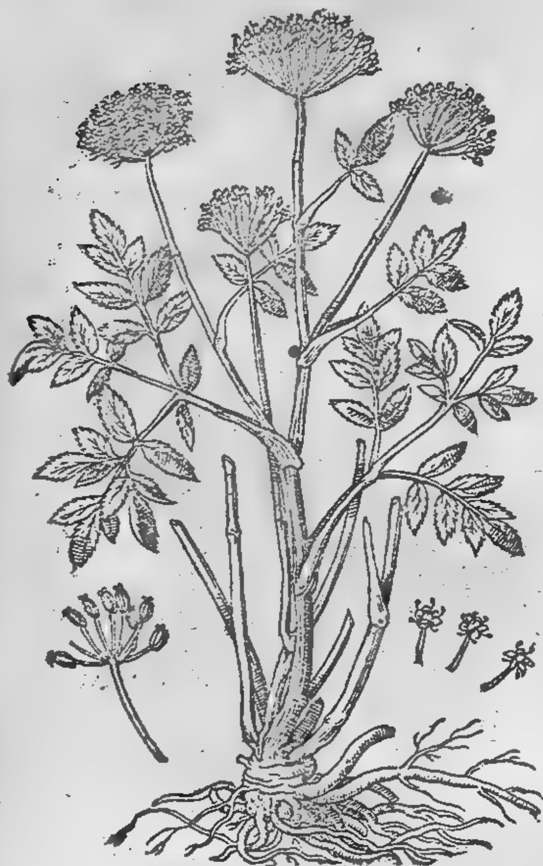
CENSVRA.

Non desunt, qui vulgare Cerofolium Myrrhim faciant. verùm cum caulis cicutæ non sit, nec radicis vsus, sed foliorum: ijs profectò subscribere nequeo.

ANGE-

ANGELICA, Italis, *Angelica*. Germanis, Angelick. Gallis, *Angelique*.

ANGELICA.

GENERA.

Duum est generum, satiuę, & syluestris. *Matth.*

FORMA SATIVÆ.

Caulem edit geniculatum, cubitalem altitudinem excedens, inanem: multis alarum cauis: folia oblonga per ambitum serrata, vmbellam magnam, albis floribus refertam: semine tenui, lentis modo compresso: Radice crassa, complurimis adnatis fibris longis, nigricanti colore, eximio odore præditis, sapore acri ac subamaro. *Idem.*

LOCVS.

Seritur, coliturque in Germania in campis, præsertimque in Misnia, & Saxonia. *Idem.*

QVALITATES.

Radix cuius est vsus, acris est, atq; amariuscula. Quare manifestò excalfacit, & siccat, ordine secundo completo, aut tertio incipiente: proinde aperit, attenuat, discutit, penetrat, incidit, & flatus pellit. *Idem.*

VIRES.

Radix venenis mirificè aduersatur, manditur aduersus pestilentiæ contagia: per se sumpta, pituitosos, lentosq; humores digerit, & cruditates concoquit: Idem præstat radicis decoctum, & tussientibus ex frigore, celeriter auxiliatur. Eodem epoto dissoluuntur sanguinis grumi: Radicis farina datur vtiliter in omnibus frigidis affectibus. valet ad rabiosorum; & venenatorum morsus; tam intus sumpta, quàm exterius cum ruta imposita. mansa, & dentium cauis indita, dolores sedat. Anhelitum adeò commendat, vt presumpti allij odorem facilè occultare valeat. *Idem.*

ANGELICA syluestris: Italis, *Angelica saluatica.* Germanis, Wildt Angelick. Gallis, *Angelique sauuage.*

ANGELICA SYLVESTRIS.

FORMA.

Matth. Pumilior est omnibus suis partibus, sed viribus longè præstantior: Radicem profert minorem, paucis fibris, quę secta liquorem subuirentem mittit, acerrimi gustus, & qui lachrymas cient.

LOCVS.

Idem. Nascitur plurima in altissimis montibus, in pratis, & pascuis amœnis locis.

QVALITATES.

Idem. Cum acerrimi sit gustus, longè valentius, quàm domestica excalfacit, & siccat. Quare ad quarti ordinis principium accedit.

VIRES.

Omnia præstare potest, quæ domestica, sed longè valentius. cæterùm non adeo copiosius ea vti præstabit, quòd nimis corpus accendat. mansa enim os, linguam, & fauces maximè vrit, atq; inflammat.

PSEVDO-

PSEVDOMYAGRVM, Italis, *Miagro falso.* Germanis, Lein Dotter / Fincken Samen.

PSEVDOMYAGRVM.

FORMA.

Caulem edit cubitalem, ramosum: & folia, quæ in eis sunt, glasti, aut thlaspi quadantenus similia: floribus in summitate albis, tenuibusq;: semine paruo, dulci. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in campis inter linum, & frumenta. *Idem.*

QVALITATES

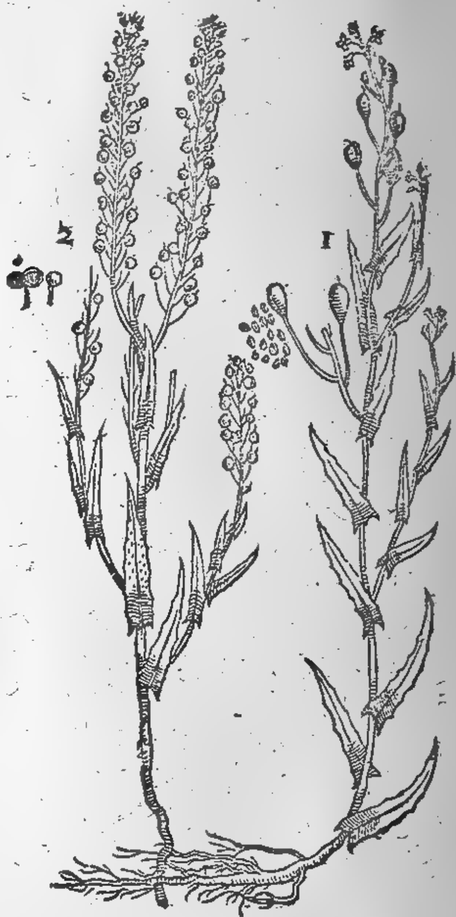
Modicè excalfacit: atque humectat. *Idem.*

VIRES.

Accedit omnino ad sesami vires semen: paratur pariter ex eo oleum, adsimilis facultatis. Semen quoque est auiculis gratissimum.

*PSEVDOMYAGRVM ALTERVM & Tertium.

Plures ſpecies Myagri putati notari poſſunt è quibus duæ hæ notiores. Vna longe tenerioribus virgulis, quam vulgaris, naſcitur, ſed cultura fruticoſior fit, & ſemen minus in vaſculis vegetioribus ni profert, & quia rarior eſt, Myagri Turcici nomen ſortitur ab hortulanis. Hac inuetur alia quædam exilior, vaſculis rotundioribus, quæ alicubi in aruis ſponte naſcitur.*

CIRSIVM.

CIRSIVM, Græcis, Κίρσιον. Italis, *Cirsio.*

CIRSIVM.

FORMA.

Caulis est tener, triangularis, bicubitalisq; ab imò folijs rosæ speciem referentibus, angulis spinosis, per interualla mollibus. Folia ei buglosso similia, longiora, subcandida, modicè hirsuta, per extremitates aculeata: cacumen caulis orbiculatum, hispidum, in quo capitula in summo purpurea, quæ in lanugines soluuntur. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur vliginosis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Radix laboranti loco adalligata, dolores varicum sanat. *Matth.*

ASTER Atticus, siue Bubonium. Græcis, Ἀστὴρ ἀττικός. Arabibus, *Astaratiton*. Italis, *Asteratico*. Germanis, Stern Kraut. Gallis, *Petite espargoutte, seu petit Mugue*. Vergilio, *Amellus*.

ASTER ATTICVS.

FORMA.

Matth. Caules ab radice mittit rectos, solidos, ac lignosos, colore fusco lutescente; è quibus circa cacumen ramuli oriuntur tenues, in quorũ summitate flores spectantur, vt in Anthemide, & Belli: sed in medio lutei, & per ambitũ purpurei. Folia profert oblonga, oliuæ figura, minora tamen, aspera, hirsuta, nigricantia, aspero sapore, ac subamaro, radicem habet multifidam, odore non ingrato.

LOCVS.

Idem. Nascitur in asperis, incultis, collibus, & conuallibus.

QVALITATES.

Gale. 6. simp. me. Mistæ est facultatis, vti rosa, verùm id non adstringit.

VIRES.

DIOSC. Feruenti stomacho, oculorum inflammationibus, prociduæ sedi, ac inguinibus illita auxiliatur: tradunt quoque purpureum in flore, si ex aqua bibatur, anginis, & pueris comitialibus, opitulari. Herba ipsa recens illita, inguinum *Crateuas.* bubones, inflammationesq; curat. Cum veteri axungia tusa, imponitur vtiliter rabiosorum canum morsibus: & incensa serpentes fugat.

*ASTER Atticus cæruleus alpinus.

FORMA.

Flores promit cæruleos vt prior, folia quoque priori non dissimilia, radice se propagat, sed tamen papposa quoque semina gignit, & interdum globuli tumentes villosi prope radicem adnascuntur foliolis, estque omnino minor vulgari Astere.

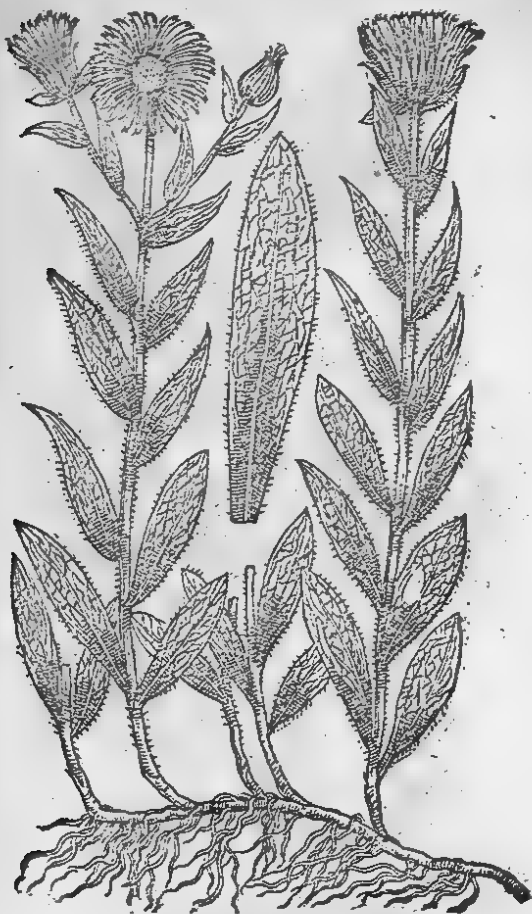
ASTER ATTICVS ALTER.

FORMA.

Visitur facies, ex icone suæ ipsius plantæ: nos tamen eam delineandam duximus, vt etiam aliorum possit esse iudicium: cæterum nos priorem omnino probamus. Et præsertim cum in huius flore nihil purpurei habeatur.

*ASTER Luteo flore, alijs Conyzæ species.

FORMA.

Caules profert mediocres per quædam interualla radicis repentis & se propagantis ab inferiore parte demissis fibris rectis, quæ aliquantulum odoratæ sunt, sapore aromatico modice ad cinamomi saporem accedente, subacri. In summis caulibus duos vel tres ramulos habet, quibus flores lutei disco in medio apicibus confertó insident, qui tandem in pappos abeunt. Folia per caules alterna hirsuta nullo pediculo duabus quasi alis eosdem amplectuntur.

LOCVS.

Nascitur in saltibus.*

STELLA-

STELLARIA, siue pes Leonis, siue Alchimilla. Italis, *Stellaria*. Germanis, Synnaw. Gallis, *Pie de Lyon*.

STELLARIA.

FORMA.

Matth. Folijs prouenit maluæ similibus, robustioribus tamen, ac magis carinatis, octonis circumquaque angulis. Et per ambitum denticulatis adeo, vt patefacta, stellæ imaginem referant: caulis est tenuis, semicubitalis, lanuginosus, à quo cōplures exeunt rami, in quorum summo flores emergunt subpallidi, tenues, stellarum effigie. Radice cohæret digitali crassitudine, sapore adstringenti.

LOCVS.

Idem. Prouenit in montibus, in pratis, & pascuis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Exiccat, cohibet, atq; conglutinat: pota efficax est ad interna vulnera. quin etiam externa illita glutinat. Aridæ farina in sui ipsius decocto hausta, enterocellis medetur. Conceptum adiuuat, & steriles fœcundas reddit hausta continuis viginti diebus cochlearis mensura ex vino, vbi præsertim sterilitas ab vteri humiditate prouenerit. quare datur quoq; vtiliter ad alba vteri profluuia.

*STELLARIA argentea, vel Argentaria petræa, vel Alchimilla minor, Heptaphyllum montanum. Germanis, Bergsynnaw/Steinsynnaw.

STELLARIA ARGENTEA.

FORMA.

Folia habet stellata radiataq́; , inferna parte argenteis pilis nitentia, vt plurimum septena in vnius pediculi summitate cohærentia, flores in corymbis pallidos, vt vulgaris Alchimilla.

LOCVS.

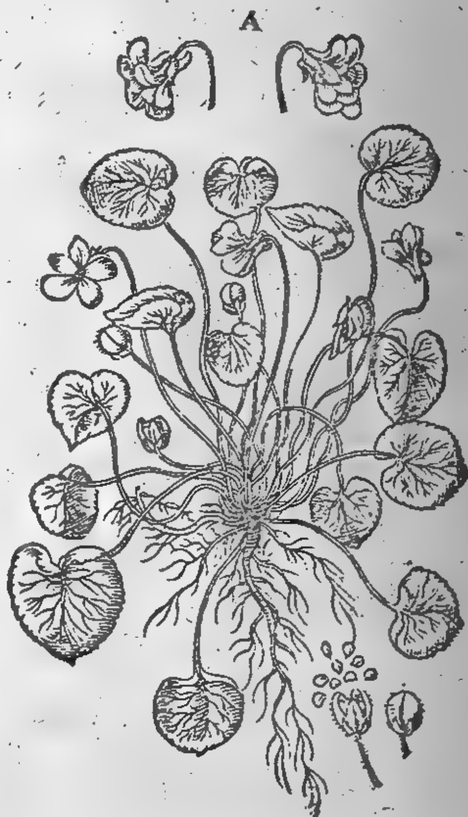
E locis saxosis montium in hortum translata, quouis loco facillime diutissimeque viret.

QVALITATES.

Incompertæ facultatis est, nisi sit exiccantis & astringentis, atq; adeo ad vulnera conglutinanda efficax, vt prior.*

VIOLA purpurea, Græcis, *ἴον πορφυροῦν*. Arabibus, *Seneffige, Sonofrig, seu Benefe-fegi*. Italis, *Viola, & Viola Mammola*. Germanis, Mertzen Violen. Hispanis, *Violetta*. Gallis, *Violette*.

VIOLA PVRPVREA.

FORMA.

DIOSC. Viola purpurea folium habet hedera maius, tenuius, ac nigrius, nec multo dissimile, cauliculus à radice medius prodit, in quo flosculus suauissimè olens purpureus.

LOCVS.

DIOSC. *Matth.* Opacis, & asperis nascitur propter sepes, & sec⁹ itinera.

QVALITATES.

Galen. 6. sim. me. Folia aqueam, & subfrigidam substantiam superantem possident.

VIRES.

DIOSC. Refrigerandi naturam habet. Illinuntur folia per se, aut cum hordeacea farina aptissimè stomacho æstuanti, & oculorum inflammationibus, sediq; procidenti. *Mesue.* Refrigerant, & humectant ordine primo, sed siccæ minus. Humiditas, quæ superflua recentibus inest aluum emolliendo ciet, siccæ verò deiectoriæ sunt facultatis, non quòd emolliant, sed quòd dissoluant. In summa soporifera sunt, calidos dolores mulcent, inflammationes extinguunt, leniunt, & soluunt. Bilem educunt, eiusq; feruorem mitigant, conferunt capitis doloribus, quos caliditas excitauit; somnum conciliant. Pectoris, & tracheæ arteriæ scabriciem leniunt. Medenturq; anginis, & columnellæ vitijs. Præcipuo autem auxilio sunt pectoris, & lateris inflammationibus, sitimq; arcent.

VIOLA arborescens, * vel potius erecta. * Italis, *Viola arborea.*

VIOLA ARBORESCENS.

FORMA.

Crescit hęc duorum cubitorum altitudine, pluribus ab vna radice sublatis caulibus, in quibus folia violę purpureæ angustiora, per ambitum denticulata, atque paribus interuallis distincta, flores edit purpureos, consolidæ regalis vocatæ haud absimiles, odore purpureę violæ. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in Baldo monte in agro Veronensi. *Idem.*

IACCEA.

IACCEA, seu herba Trinitatis. Græcis, *ἰὸν ἑπτάχρουν.* Italis, *Iaccea, seu Minuti pensieri.* Germanis, Freyssamkraut/Sibenfarben Blümlin. Gallis, *Pensées, aut Menues penseés.*

IACCEA, SIVE FLOS TRINITATIS.

GENERA.

Matth. Duum est generum, Maior, & Minor.

FORMA MAIORIS.

Idem. Folijs exit primo exortu rotundis, per ambitum serratis, quę tamen per incrementum in longitudinem protenduntur. caulibus constat triangularibus, quadantenus striatis, inanibusque, quibus genicula supereminent paribus interuallis, è quorum alis ramusculi exoriuntur, à quibus flores exeunt violæ purpureæ magnitudine tribus referti coloribus. Sunt enim superne purpurei, in medio candidi, & ima parte lutei, sed penitus inodori.

LOCVS.

Idem. Nascitur in campis, & passim seritur in hortis, & viridarijs.

QVALITATES ET VIRES.

Idem. Sunt qui hanc ad enterocellas pollere credant, atque ægrè spirantibus, & pulmonum inflammationibus opem ferre, quin etiam scabiem sanare, & cętera cutis vitia delere.

IACCEA, siue herba Trinitatis altera. Italis, *Iaccea, seu Minuti pensieri minori.* Germanis, Wild Freysam Kreut/Stieffmütterlin.

IACCEA ALTERA.

FORMA.

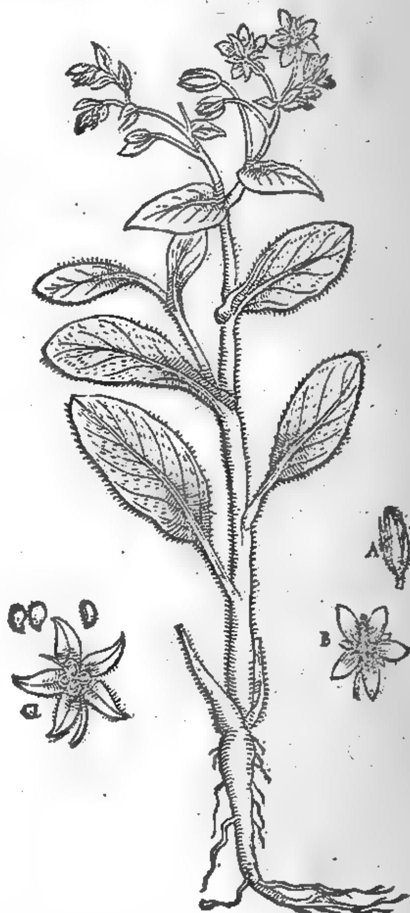
Crescit hæc minoribus, ac breuioribus *Matth.* tum folijs, tum floribus, qui tamen non tribus, sed duobus tantum constant coloribus, candido videlicet, & lutescente.

LOCVS.

Nascitur pariter ijsdem in locis, & seritur in hortis.

BVGLOSSVM, siue Borrago, Græcis, *βούγλωσσον*. Mauritanis, *Lisenaltliaur.* siue *Lesenalthaur*. Italis, *Borragine*. Germanis, Burretsch. Hispanis, *Borraia, Borraienes, Borraies*. Gallis, *Borrache*.

BVGLOSSVM, SIVE BORRAGO.

FORMA.

Matth. Folijs exit latis, atq; oblongis, asperis, eminentibus vbiq; bullis, tenuissimis armatis aculeis, qui totam plantam hispidam ac rigidam reddunt, aculeato vndecunque ambitu. Caule est cubitali, & quandoque maiori, pingui, concauo, aculeis vbique scatente, ramis multis brachiato, floribus in stellæ modum radiantibus, cęruleo colore, & quandoque candido, nigro è medio prominente apice, semine nigro, striatoq;.

LOCVS.

Idem. Nascitur per se passim in hortis.

QVALITATES.

Galen. 7. sim. me. Humidæ, calidæq; temperiei est. Itaque vinis iniectum lætitiæ, ac hilaritatis causa esse creditum est. Sed & his qui ob faucium asperitatem tussiunt, coctum in mellicrato conuenit.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Herbam abscessibus vtilem esse volunt. Herbæ, & radici vis sanè magna est, quinetiam & floribus ad animi deliquium, & cæteros cordis affectus, atque melancholicos morbos, & præsertim eorũdem decoctum ex vino, aut ex aqua paratum. Succus foliorum potus valet, contra lethalia pharmaca, & venenosorum animalium ictus. stillaticia totius plantę aqua delirijs, quę cum febre fiunt, mirifice subuenit, quin etiam oculorum inflammationes mulcet, tam interius, quàm exterius imposita.

BVGLOSSVM vulgare, Italis, *Buglossa*. Germanis, Ochsenzung. Gallis, *Buglose*.

BVGLOSSVM VVLGARE.

VIRES.

Duo eius sunt genera, Hortense, quod maius, & minus est, & syluestre quod pariter duas habet species. Altera quidem minori hortensi similis, Altera flore nigro. *Matth.*

FORMA HORTENSIS.

Folia profert longa symphyti maioris modo, hirsuta, aspera, hispidaq́;, tenuissimis aculeis scatentia, caule sesquicubitali, rotundo, robustoq́;, hispido, ac pungente, à quo rami complures exeunt sursum spectãtes, in quorum summis partibus flores emicant purpurei borraginis minoribus, semine nigro. Radix illi est borraginis, crassior, & carnosior, lentore quodam prædita, ac crassiori, pinguioríque libro, Minor autem folia oblonga profert, sed longè angustiora, breuioraque, hirsuta, sed aculeis vacantia, cætera similia sunt. *Idem.*

LOCVS.

Seruntur passim in hortis. *Idem.*

QVALITATES ET VIRES.

Eadem omnia præstare possunt, quæ Borrago. *Idem.*

BVGLOSSVM alterum ſylueſtre flore nigro, albo & purpureo. Italis, *Buglossa ſaluatica del fior negro, bianco & porporeo.*

BVGLOSSVM ALTERVM SYLVESTRE FLORE NIGRO.

FORMA.

Matth. Extat & ſylueſtre genus hortenſi minori per omnia ſimile, ſed in omnibus agreſtius, * & flore nonnunquam nigro, nonnunquam etiam albo exornatur, vtplurimum vero purpureos habet flores.*

LOCVS.

Idem. Naſcitur in campeſtribus.

QVALITATES ET VIRES.

Idem. Viribus ijſdem pollet, quibus ambæ hortenſium ſpecies.

CYNOGLOSSVM vulgare, Italis, *Pariter Cinoglossa, seu Lengua canina.* Germanis, Hundszung. Galliis, *Langue de chien.*

CYNOGLOSSVM VVLGARE.

FORMA.

Folia edit lata, longaq; hortensis, ac maioris buglossi modo, numerosa ab vna radice prodeuntia, tactu subaspera, ac pilosa, caulem cubitalem, teretem, robustum, ac pariter subasperum, & à medio ramosum, flores purpureos Echij æmulos, è quibus paruæ prodeunt lappæ, aculeo quodam è medio prominente, magno naturæ artificio, quæ maturescentes vestibus pertinaciter adhærent. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur passim, ferè vbiq;, secus vias, & in agrorum marginibus. *Idem.*

QVALITATES.

Manifesto refrigerat, & siccat. *Idem.*

VIRES.

Folia recentia imposita mirum in modum vulnerum inflammationes arcent, ac etiam alias quascunque.

CALTHA, Italis, *Fior rancio, siue Fior d'ogni mese*. Officinis, *Calendula*. Germanis, Ringelblum. Gallis, *Poußij*.

CALTHA.

FORMA.

Matth. Folijs exit oblongis, minimè acuminatis, Leucoij quadantenus similibus, latiorib. tamen, ac longioribus, caulem edit singularem, subpinguem, sesquidodrantalem, ramosum. Flores in caulium summitatibus aureos, speciososq́;, odore cum grauitate haud iniucundo, è quibus semen prouenit in capitulis apertis; quod si diducatur auicularum vnguibus quadantenus simile spectatur. Radice nititur alba, rectaque.

LOCVS.

Idem. In tota Hetruria spontè per se nascitur, secus itinera. Atqui in compluribus Italiæ locis, & in Germania in hortis ad coronamenta seritur.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, attenuat, aperit, digerit, & prouocat, quamuis gustu adstrictione non vacare deprehendatur.

VIRES.

Idem. Constat, multis admodum fœminarum factis periculis, herbam valere plurimum ad menses ducendos, epoto eius succo, aut herba ipsa recente diutius deuorata. Succus Vnciæ pondere, cum drachma pulueris terrestrium lumbricorum, potu ictericos iuuat. Sunt qui dicant huiusce herbæ vsu iuuari maximè oculorum aciem. Constat tamen stillatitiam floridæ plantæ aquam oculorum ruborem, & inflammationem arcere, si in oculos instilletur, aut linteolis applicetur, in ea madefactis. Siccatæ puluis, dentium cauernis impositus dolorem sedat.

HIPPOGLOSSVM, Græcis, Ἱππόγλωσσον. Italis, *Bislingua, siue Bonifacia.* Germanis, Zäpfflin Kraut. Hispanis, *Lengua de Cauallo.* Gallis, *Bislingua.*

HIPPOGLOSSVM.

FORMA.

Frutex est folijs rusci maioribus, polygonati similibus, secundum lõgitudinem frequenter striatis, è quorum medio ligulæ quædam foliosæ assurgunt, sub quibus rubentes exoriuntur baccæ, vt in rusco. Radicem habet albam, geniculatam, ac duram. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in syluosis, montibus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Capitis dolorem, corona ex comis imposita minuit. Datur radix vtiliter ad omnes vteri affectiones, & præsertim præfocatis ab vtero mulieribus, cochlearis mensura. Est quoque ad puerorum enterocellas præstantissimum auxilium si diutius radicis puluis sesquidrachmę pondere quotidie ex maioris symphiti decocto propinetur. DIOSC. *Matth.*

ANTIRRHINVM, *vulgo Caput canis & Caput vituli, Nares vituli.* Græcis, Ἀντίῤῥινον. Italis, *Antirrino.* Germanis, Drant/* Löwenmäuler/Hundstöpff/ Brackenhaupt.* Hispanis, *Cabeza de ternera.* Gallis, *Mouron violet.*

ANTIRRHINVM.

GENERA.

Matth. Quatuor nos obseruauimus genera, quorum facies ex sequentibus iconibus patebunt.

FORMA.

Idem. Folijs omnes sunt oblongis, in altero latioribus, in altero verò angustioribus, caulibus ramosis, floribus in quibusdam purpureis, in cæteris verò candidis. Semen proferunt minutum nigrumq́;, receptaculis quibusdam inclusum, quæ vitulorum capita per quàm bellè referunt.

LOCVS.

Matth. Nascitur in aruis, & in collibus. *In Italijs & Gallijs, præsertim prouincialis & Narbonensis inter Oliueta.*

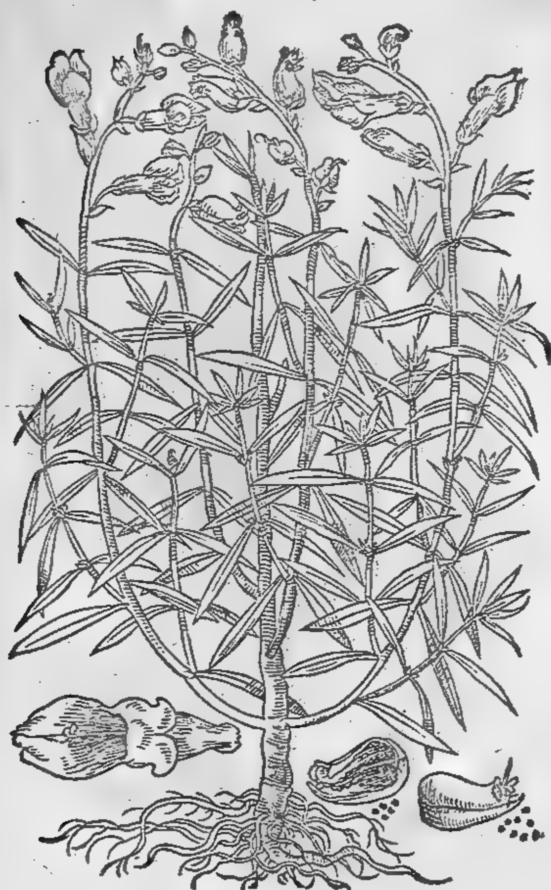
QVALITATES.

Galen. 6. sim. me. Ad sanationes inutile est. Ipsum adsimilis est cum Bubonis facultatis.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Tradunt perunctos huius semine ex oleo vetustiores fieri, nec vllo medicamento lædi posse, si quis appensum gestet. Quin etiam principum gratiam sibi conciliari posse putant hoc tantum amuleto.

ANTIRRHINVM II.

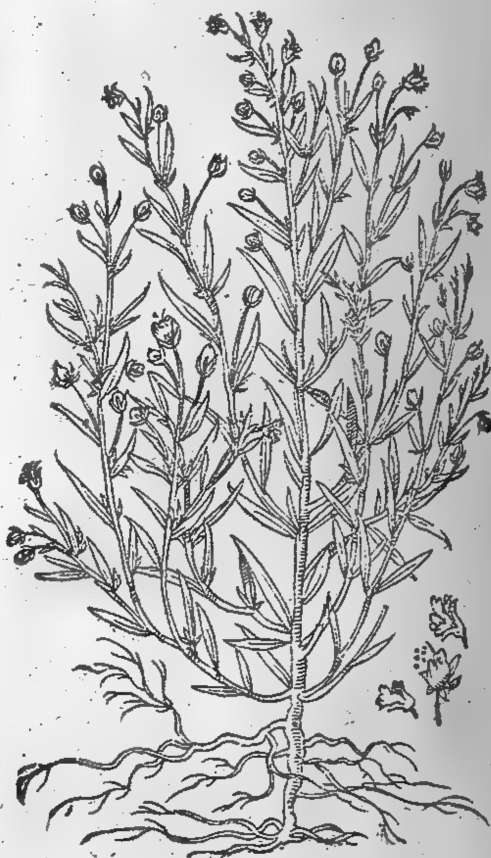
* Floribus est conspicuum ex purpura albicantibus seu incarnatis vulgo dictis, rictu luteo, leonini oris æmulo.*

ANTIRRHINVM III.

*Rariſſime cubiti altitudinem aſſequitur, cæteris partibus quoque minus eſt multo quam hortenſia. floſculos gerit albos puſillos, & ſemen vituli nares referens ſed admodum minutum.

LOCVS.

Creſcit in aruis & vinetis.*

ANTIR-

ANTIRRHINVM IIII.

*FORMA.

Folia & flores prioribus sunt similia, sed minora omnia. Flosculi non in summitate sed secundum foliorum exortus per interualla prodeunt, purpurascentes, ex quibus fiunt capitula membranacea, vitulinæ, aut simiæ caluariæ figura, in quibus semen minutum, vt in reliquis.

LOCVS.

Vbiuis hortorum, incultorumque marginibus sponte plurimum innascitur.

APPENDIX.

Quibusdam placet esse Archigenis Orontium, quasi Aurantium, quod Auriginem morbum siue Icterum leuet.*

ADIAN-

ADIANTVM, Græcis, Ἀδίαντον. Officinis, *Capillus Veneris.* Arabibus, *Berſceguaſcen, ſeu Berſauſan, ſeu Chulbare albir.* Italis, *Capel venere.* Germanis, Frawen Har. Hiſpanis, *Culantrillo de pozzo.* Gallis, *Capil venere.*

FORMA.

DIOSC. Puſilla gerit folia coriandri ſimilia, in ſummo inciſuris diuiſa, cauliculi quibus exoriuntur, nigro colore nitẽt, validi, prętenues, palmũ alti, radice ſuperuacua, neq; caulem, neq; florem, neq; ſemen gerit.

ADIANTVM.

LOCVS.

Idem. Vmbroſis, & paluſtribus, circa parietum aſpergines, & fontium ſpecus enaſcitur.

QVALITATES.

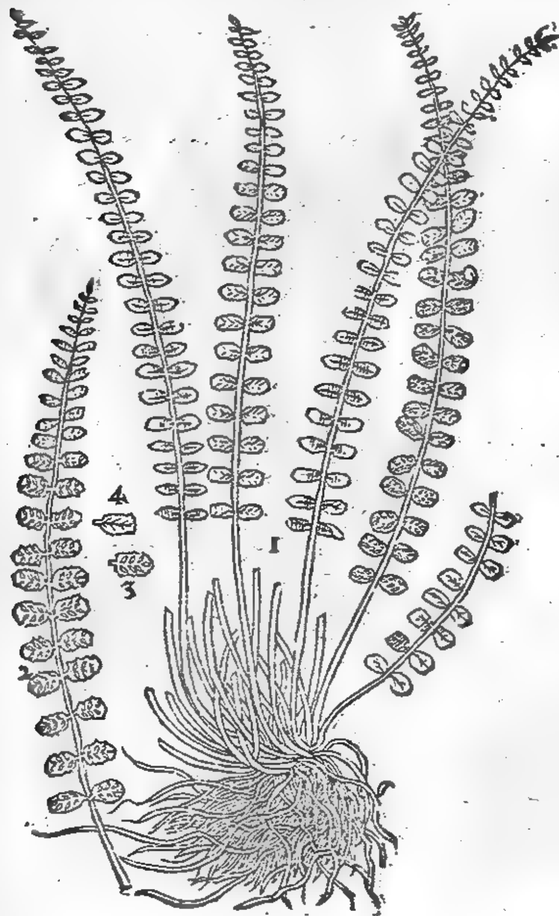
Galen. 6. ſim. me. Adiantum in caliditate quidem, & frigiditate ſymmetrũ eſt, verùm deſiccat, & extenuat, & diſcutit.

VIRES.

DIOSC. Decoctum herbæ potũ prodeſt difficulter ſpirantib. ſuſpirioſis, lienoſis, felle ſuffuſis, & vrinæ anguſtijs, calculos frangit, aluum ſiſtit, ſerpentium morſibus auxilio eſt, cõtra ſtomachi fluxiones in vino bibitur. Menſes, & ſecundas ciet, ſanguinis reiectiones inhibet. Illinitur recens contra ſerpentium morſus. Alopecias dẽſat, ſtrumas diſcutit. Furfures, & manantia capitis vlcera ex lixiuio emendat, cum ladano, & myrthino oleo defluentes capillos continet. Idem præſtat eius decoctum ex vino, & lixiuio paratum. coturnices, & gallinaceos pugnatiores facit in cibis eorum additum. *Meſue.* Aluum ſubducit, bilem, & pituitam deijcit, craſſaque excrementa, quæ diu in interioribus inhæſere. ſanguinem clarificat, animam dilatat, & iecur, & ventriculum purgat præſertim ſi obſtructione laborent. Decoctum eius fœminas à partu purgat. Eius cinis ægilopas curat. Diuti libra epota commodiſſimè aluus ſubducitur.

TRICHOMANES, Græcis, Τριχόμανες. Officinis, *Polytricum*. Italis, *Politrico*. Germanis, Steinbrech. Hispanis, *Politrico*. Gallis, *Polytricen*.

TRICHOMANES.

FORMA.

Est filici simile, sed exilius, folijs lenticulæ, tenuibus, in ordinem vtrinque digestis, in se aduersis, ramulis tenuibus, acerbis, subnigris, pellucidisque. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur eisdem in locis quibus Adiantum. Et præsertim in puteis, & antiquis parietibus. *Idem.* *Matth.*

QVALITATES ET VIRES.

Eadem quæ Adiantũ præstare posse constat. DIOSC.

XANTHI-

XANTHIVM, siue strumaria, Officinis, *Lappa minor*. Græcis, *Ξάνθιον*. Italis, *Lappa minore*. Germanis, Bettlerßleuß/ seu Spitz Kletten/ Igel Kletten. Hispanis, *Lappa menor*. Gallis, *Petit Gloutteron, seu Grappellas*.

XANTHIVM.

FORMA.

DIOSC. Caule exit cubitali, anguloso, pingui, crebris ex eo prodeũtibus alis. Folia habet atriplicis, insecta, nasturtium odore imitantia, fructum grandis oliuæ modo, & vt platani pilula aculeatum, qui contactu vestibus adhærescit.

LOCVS.

Idem. Nascitur læto solo, & pingui, & lacubus exiccatis.

QVALITATES.

Gale. 8. simp. me. Fructus discutiendi vim obtinet.

VIRES.

DIOSC. Fructus flauos facit capillos, si acetabuli instar tepida aqua madescat, mox caput nitro ante perfrictum illinatur. Alij in vino tundunt, & ita asseruant. Semen aptissimè tumoribus imponitur.

ÆGILOPS.

ÆGILOPS, siue festuca, Græcis, αἰγίλωψ. Arabibus, *Dausir, Dauser, siue Daser.* Italis, *Egilopa, siue Orzo saluatico.*

ÆGILOPS, SIVE FESTVCA.

FORMA.

Folia habet tritici, sed molliora, in summo capite semina bina, ternáve, rubra, quibus aristæ quasi capillaceæ exeunt. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in agris inter segetes. *Matth.*

QVALITATES.

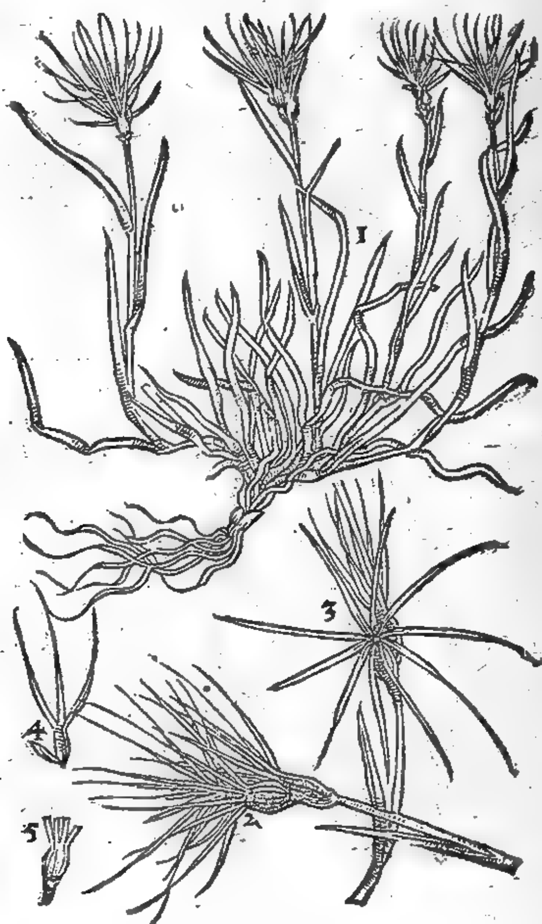
Digerendi vim possidet id quod ex gustu patet. leuiter enim est acris. *Gale. 6. simp. me.*

VIRES.

Herba cum farina illita ægilopis medetur, duritias discutit. succus farinæ admistus siccatur, & eorundem gratia reponitur. DIOSC.

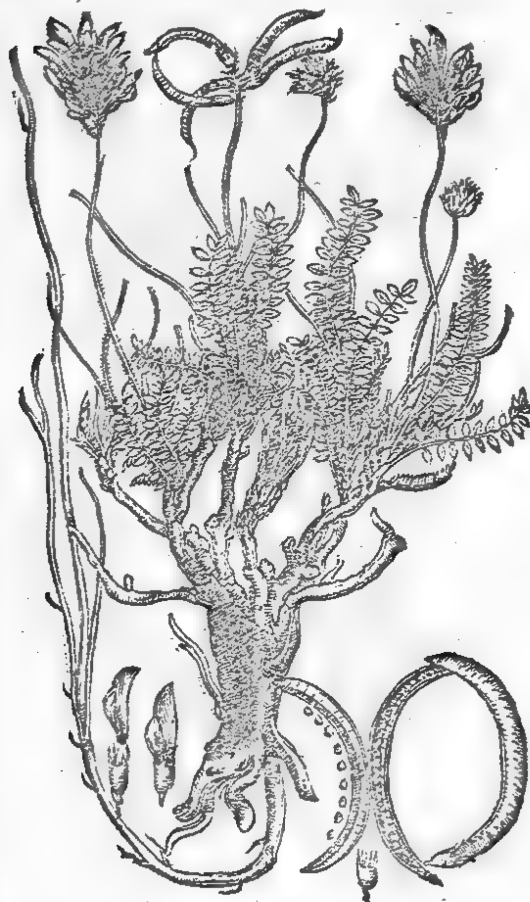
ÆGILOPS altera, Auena sterilis. Italis, *Vena Vana*. Ananiensibus, *Squala*. Gallis, *Auoine sterile*.

ÆGILOPS ALTERA.

POLYGALA, Græcis, Πολύγαλον. Italis, *Poligala.*

POLYGALA.

FORMA.

Palmi altitudinem petit, folijs Lenticulæ, gustu adstricto. Diosc.

LOCVS.

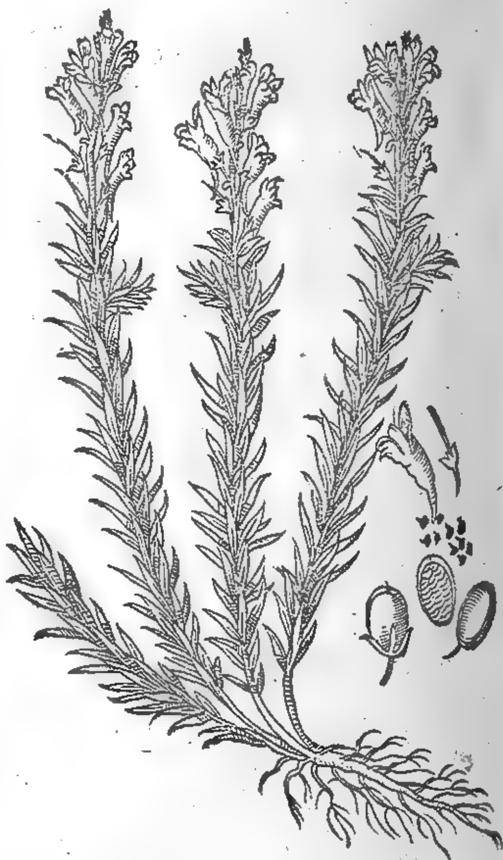
Prouenit in collibus apricis, & incultis locis. *Matth.*

VIRES.

Pota lactis abundantiam facit. Diosc.

OSYRIS, Græcis, ὄσυρις. Italis, pariter, & Hiſpanis, *Linaria*. Germanis, *Harn-kraut*. Gallis, *Linaire*.

OSYRIS.

FORMA.

DIOSC. Frutex eſt niger, ramulos ferens tenues, lentos, fractuque cõtumaces, & in his folia quaterna, quina, ſenáve, ceu lini, nigra in initio, deinde colore mutato rubeſcentia.

LOCVS.

Matth. Naſcitur ferè vbiq; in campis, & agrorum aggeribus.

QVALITATES.

Galen. 8. ſimp. me. Amara illi ineſt qualitas, & obſtructiones expediendi facultas, quare & in iocinore, conſiſtentes obſtructiones ad iuuat.

VIRES.

DIOSC. Decoctum eius potum iuuat arquatos.

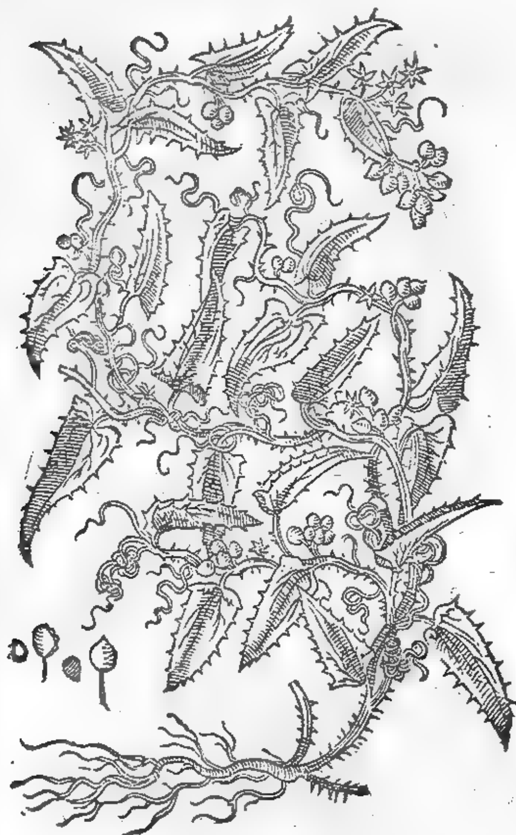
APPENDIX.

Tametſi hoc loco Linariæ herbæ vulgo vocatæ imaginem appinximus vulgum ſecuti, non ob id tamen ipſam legitimam Oſyridem facimus.

SMILAX

SMILAX aspera, Græcis, Σμίλαξ τραχεῖα. Italis, Rouo ceruino, siue Hedera spinosa. Germanis, Scharpffe Winden. Gallis, Tan, siue Smilax aspre.

SMILAX ASPERA.

FORMA.

Folia habet Periclymeni, aut hederæ, aculeato dorso, sarmenta tenuia, multa, rubi, aut paliuri modo aculeata. Arbores scandit ab imo ad summum perreptans, sese conuoluens eis. Fructum habet racemosum, qui maturus rubescit, gustuq; leuiter mordet. Clauiculis plena est, quibus arboribus se circunuoluit. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in palustribus, & asperis. Ac etiam in Syluis. *Galen.* *Matth.*

QVALITATES.

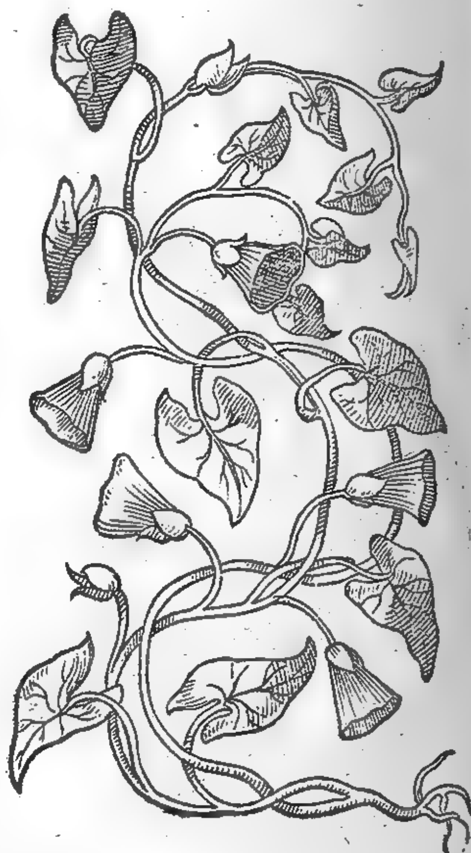
Folia gustata aliquid habent acrimoniæ, & alioqui si illis vtaris calefaciunt. *Gale. 7. simp. me.*

VIRES.

Folia, & acini, ante, & post epoti venenorum antidota sunt. Tradunt si infantibus nuper in lucem æditis, quid ex his tritum propinetur, nulla postmodum venena nocitura. Admiscentur quoq; & Alexipharmacis. DIOSC.

SMILAX læuis, Græcis, Σμίλαξ λεῖα. Italis, *Vilucchio maggiore*. Germanis, Winden/ aut Zaunglöcklin. Hispanis, *Correguela maior*. Gallis, *Liset, seu Campanette*.

SMILAX LÆVIS.

FORMA.

DIOSC. Folia Hederæ ſimilitudinem habent, molliora, lęuiora, tenuiora, ſarmenta habet aſperę ſmilacis ſimilia, ſed nullis ſpinis horrentia, conuoluitur arboribus, vt prior. fructum parit lupini modo nigrum, exiguum, floribꝰ in cacumine perpetuis, multis, rotundis, folia per autumnum decidua ſunt.

LOCVS.

Idem. Naſcitur prope arbores quibus conuoluitur.

QVALITATES.

Galen. 7. ſimp. me. Facultate quodammodo prædictæ ſimilis eſt.

VIRES.

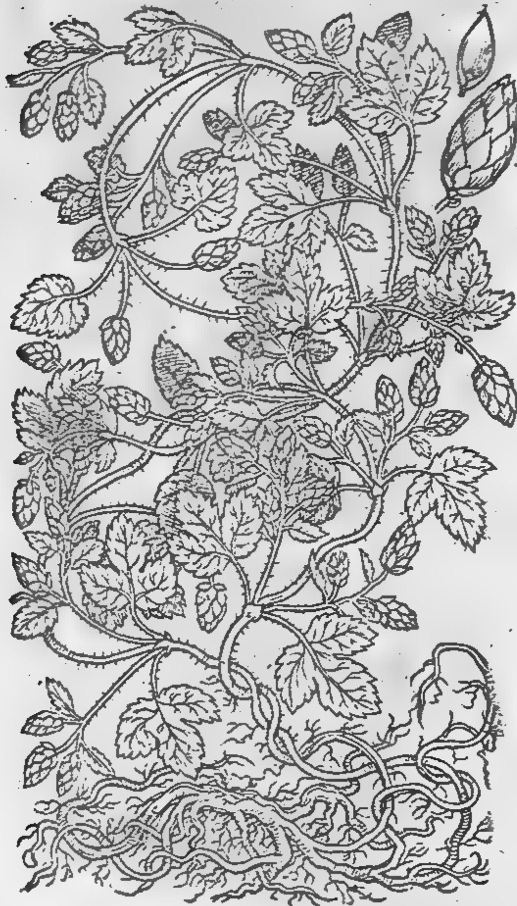
DIOSC. Semine cum dorycnio poto ternis ſingulorum obolis, varia, & tumultuoſa in ſomnis obuerſari traduntur.

CENSVRA.

Non auſim ego affirmare an hęc planta legitimam ſmilacem læuem referat.

LVPVLVS, Italis, *Lupolo, Bruscandolo, seu Foranceso*. Germ. Hopffen. Gall. *Houblon*.

LVPVLVS.

GENERA.

Duum est generum. Satiuum, & sponte proueniens, at facie inter se non differunt, præterquam magnitudine, & exilitate. * Distinguitur etiam in marem & fœminam.* *Matth.*

FORMA.

Mas planta est arbores scandens, & cõtexendis pgulis aptissima, folijs vitigineis, brioniæ modo diuisis, asperis cucumeris modo. Sarmenta habet prelonga, aspera, hirsuta, & quadantenus aculeata. Folliculos edit, racemosos & numerosos, exiles, cõpactili quadam serie dependentes, in quibꝰ atrum, & amarum concluditur semen. *Idem.*

LOCVS.

Satiuum Germanis colitur in campis, syluestre in sepibus, & frutetis spontè nascitur. *Idem.*

QVALITATES.

Lupuli flores, folliculi, ac radices excalfaciunt, siccant, extenuant, aperiunt, abstergunt, expurgant, sanguinẽ mundant. Atqui turiones cum plus humiditatis habeant parum quidem tum excalfaciunt, tum siccant. *Idem.*

VIRES.

Turiones aluum emolliunt in cibum sumpti, vbi prius probè fuerint elixi. Florum, & folliculorum decoctum datur potandum commodè contra hausta venena, scabiem, Gallicam luem, ac cæteros quosq; affectus, qui extimam cutim inficiunt. Datur idem contra diutinas febres ab infarctu prouenientes. Semen tritum, & potui datum semidrachmæ pondere interaneorum animalia necat. menses prouocat, & vrinam pellit. *Matth.* Lupulus flauam bilem detrahit. *Mesue.*

*LVPVLVS FOEMINA.

FORMA.

Fœmina differt à mare, quod flosculos edat subpallidos penè Cannabis fœminæ flosculis similes, sed maiores, insipidos aut subdulces, qui in pollinem subtilissimum luteum tandem abeunt & sine fructu pereunt, folia quoque rotundiora nec tam profundis incisuris dissecata, vt mas, & iuxta radicem potissimum prorsus sine incisuris spectantur, paululum saltem per ambitum serrata.

LOCVS.

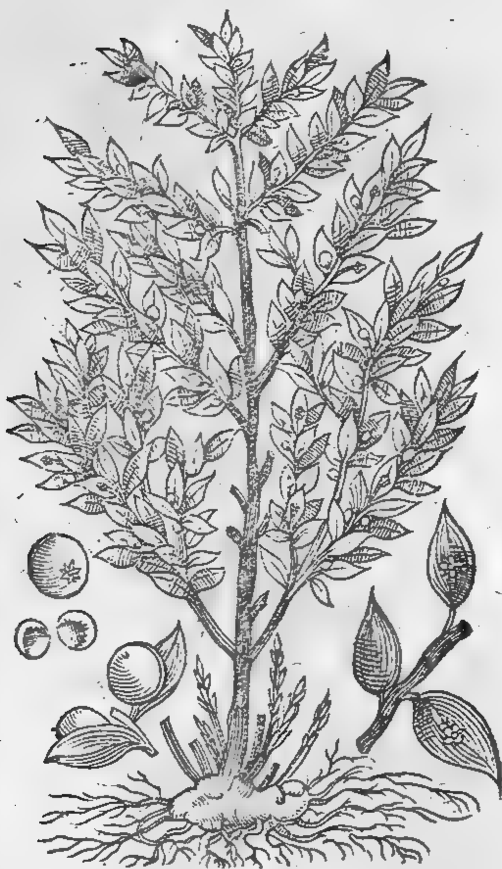
Nascitur in sepibus vt prior Lupulus, cui plerumq; etiam sociatur.

NOTA.

Non desunt, qui maré appellitent Lupulum qui steriles habet flores, & fœminam cui folliculares fructus absq; flore innascuntur, id quod etiam in Cannabi & aliijs herbis faciunt, fœcundas fœminino sexui, masculino steriles adscribendo.*

RVSCVS, Græcis, Μυρσίνη ἀγρία, & ὀξυμυρσίνη. Italis, *Brusco*, & *Pongitopi*. Germanis, Brüsch/Meußdorn. Hispanis, *Ius barba*, & *Gil barbera*. Gallis, *Brus*.

RVSCVS.

FORMA.

Folium fert myrti, latius, in formam lanceę mucronatum. Baccæ per maturitatem rubescunt, rotundæ à medio folio dependentes, osseo intus nucleo. cubitales rami ab radice exeunt, vitilium modo lenti, fractu contumaces, foliosi; radice graminis simili, acerba, & subamara. DIOSC.

LOCVS.

In asperis, & præcipitibus locis nascitur. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit radix, siccat, aperit, abstergit, extenuat. *Matth.*

VIRES.

Folia, & baccæ in vino potæ vrinam cient, menses pellunt, vesicę calculos frangunt, stillicidio vrinæ medentur, dolores capitis sanant, & regium morbum. Decoctum radicis in vino potum eosdem præbet effectus. Cauliculi recentes asparagorum vice in cibo sumuntur; amari autem sunt, sed vrinam mouent. DIOSC.

LAVRVS Alexandrina, Græcis, *Δάφνη Ἀλεξανδρεία.* Arabibus, *Gar Alexandria.* Italis, *Lauro Alessandrino.* Gallis, *Laurier Alexandrin.*

LAVRVS ALEXANDRINA.

FORMA.

DIOSC. Folio est Hippoglossi, paulò maiore, molliore, & candidiore, semine inter folia rubro, ciceris magnitudine, ramos spargit in terra dodrantales, interdum longiores. Radice Rusco simili, maiore, molliore, odorata.

LOCVS.

Idem. Inuenitur in montosis.

QVALITATES.

Galen. 6. simp. me. Temperaturę euidenter est calidæ, simul & gustantibus acris, & subamara.

VIRES.

DIOSC. Difficiles partus accelerat, radice pota in vino dulci sex drachmarum pondere, & stillicidio vrinæ auxiliatur, sed sanguinem extrahit.

*CENSVRA.

Polygonati potius esse speciem rei herbariæ peritiores existimant.*

DAPHNOI-

DAPHNOIDES, Græcis, Δαφνοειδὲς. Arabibus, *Daphnides*. Italis, *Laureola*. Gallis, *Laureole*. Germanis, Groß Kellershalß.

DAPHNOIDES.

FORMA.

Cubiti altitudine fruticat, ramis flexilibus, obsequiosisque multis à medio sursum versus foliosis, cortex supra modũ viscosus ramos vestit, folia lauri, graciliora, & molliora, fractu cõtumacia, quorum gustatu os, & fauces incendũtur. Flores candidi. Bacca cùm ematuruerit nigra. Radix inutilis. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in montosis. *Idem.*

QVALITATES.

Est viribus & ipsa persimilis Lauro Alexandrinæ. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Pituitam extrahit foliũ recens, vel aridum in potu, vomitum, & menses ciet: caput inanit commanducatum, sternutamenta mouet. Baccæ quindecim potæ aluum resoluunt. DIOSC. Folia recentia contusa illinuntur vtiliter ischiadicis, quousq; ruborem, aut vesicas excitent. *Matth.*

APPENDIX.

* Appinximus vulgo dictum Daphnoides, cùm nõ esset ad manus viua planta, cuius iconem autor exhibet. Profert illud coccum gnidium, quod in Officinis habetur contentum in baccis rubris. Flosculi vere primo emergunt copiosi, purpurascentes, odorem spirantes non ingratum.*

CHAMÆDAPHNE, Græcis, Χαμαιδάφνη. Italis, *Laureola minore.*

FORMA.

DIOSC. Virgas emittit cubitales, singulari ramulo constantes, rectas, tenues, læues, folia lauri similitudine, læuiora multò, ac viridiora, semen rotundum, rubens, annexum folijs.

LOCVS.

Matth. Prouenit in montibus, & in syluis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Viribus & ipsa est Daphnoidis persimilibus.

VIRES.

DIOSC. Trita folia illinuntur capitis doloribus, & stomachi ardores mulcent. Bibūtur cum vino ad sedanda tormina, potus cum vino succus menses, & vrinas ciet. Idem facit pesso appositus.

*APPENDIX.

Reperi quidem similem aliquando plantam in montibus Silesiæ altissimis versus Morauiam, sed folijs crassis, duris, & caule satis denso, baccis nigris, quapropter verisimile est potius ad Daphnoidem referendam esse, nec immerito de hac stirpe tanquam incognita nonnulli dubitant.*

ELLEBORVM, siue Veratrum album. Græcis, Ἐλλέβορος λευκός. Arabib. *Cherbachem, seu Charbecbabaid.* Italis, *Elleboro bianco.* Germ. Weiß Nießwurtz. Hisp. *Verde gambie blanco, seu Terua de baieste.* Gallis, *Veraire, seu Ellebore blanc.*

ELLEBORVM ALBVM.

FORMA.

Folia fert plătaginis aut betę syluestris similia, sed breuiora, nigriora, rubescentia, caulem cauum quadrantalem, tunicis conuolutum, quas abdicat cum arescere incipit. Radicibus nititur multis, tenuibus, ab oblongo, & exiguo capite cepaceo exeuntibus. Floribus in toto ferè caule spicatis fuluo colore. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit copiosum in montibus & asperis. DIOSC.

QVALITATES.

Elleborus vterque tum albus, tum niger, extergentis simul & excalfacientis est facultatis, quamobrem ad alphos, impetigines, scabies, leprasq; accommodi sunt, porrò niger gustu calidior est, albus verò amarior. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Radix vomitione varios extrahit humores. Mẽses impositũ pellit. Sternutamenta excitat. Mures interficit. Vomitiones concitant subditi ex oleo balani cum aceto. Mortiferũ est medicamentum, quòd sæpe homines strãgulet. Cæterùm prisci medici album elleborum propinabant comitialibus, melancholicis, vertiginosis, insanientibus, lymphaticis, cõuulsis, podagricis, resolutis, hydropicis, elephantiacisque, sed iam eius exoleuit vsus; vt in puluere propinetur. Eius autem diluto quamplurimi sine incommodo vtuntur. Radix in lixiuio decocta pediculos, & lendes necat. Decoquitur in lacte ad muscas perimendas. Mures quoque necat, & gallinas. Paratur à radicum succo in Hispania venenum, quo venatores sagittas illinunt, quibus qui feriuntur, breui tẽpore pereunt, nisi cydonia poma vorauerint, aut eorundem biberint succum. DIOSC. *Mesue. Matth.*

ELLEBO-

ELLEBORVM nigrum, Græcis, Ελλέβορος μέλας. Arabibus, *Cherbachem, seu Carbech asued.* Italis, *Elleboro nero.* Germanis, Christwurtz. Hispanis, *verde gambre nero, seu Elleboro.* Gallis, *Viraire, & Ellebore noire.*

ELLEBORVM NIGRVM.

FORMA.

DIOSC. Folia ei viridia, platani similia, minora tamen, subaspera, nigriora, pluribus diuisuris incisa, caulis asper, flores in purpura albicãtes, racematim cohærentes, semen cnici. Radicibus cohęret nigris, tenuibus à capitulo cepaceo cõfibratis.

LOCVS.

Idem. In collibus asperis, & siccis locis nascitur.

QVALITATES.

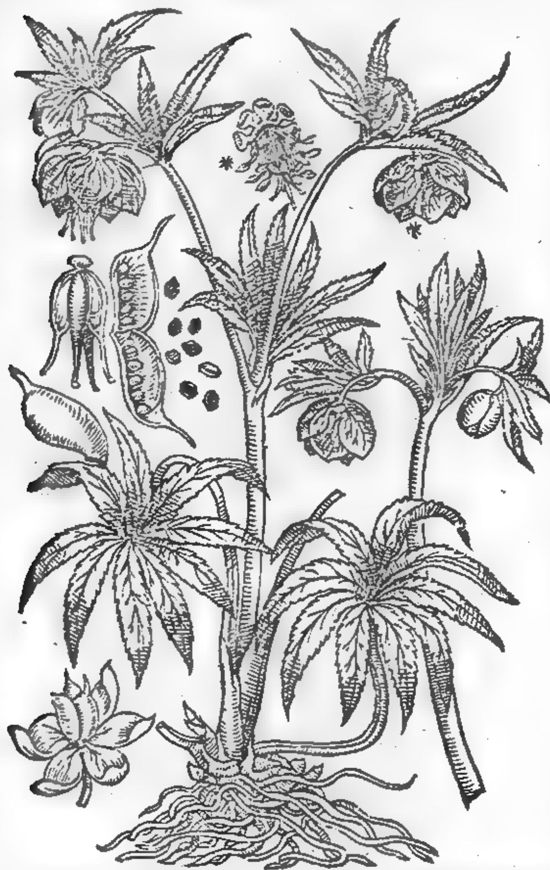
Gal. li. 6. simp. me. Extergentis simul & excalfaciẽtis est facultatis, est enim ex tertio ordine excalfacientium, & desiccantium, gustuque albo calidior habetur.

VIRES.

DIOSC. Ventrem purgat, bilem detrahit, pituitamque: prodest morbis comitialibus, melancholicis, insanientibus, articularijs doloribus, & resolutis. Menses inditum trahit, partus necat, fistulas purgat impositum, & tertia die detractum. Demittitur in aurem contra grauitatem auditus, & vsq; in alterum, aut tertium diem sinitur. Scabiem illitum sanat, vitiligines, lepras, impetigines, ex aceto medetur. Dentium dolores collutione mitigat. Imponitur vtiliter hydropicorum ventribus farina hordeacea & vino exceptum.

ELLEBORVM alterum, Nobis Elleborum fœmina, seu pseudoelleborum.

ELLEBORVM NIGRVM ALTERVM.

FORMA.

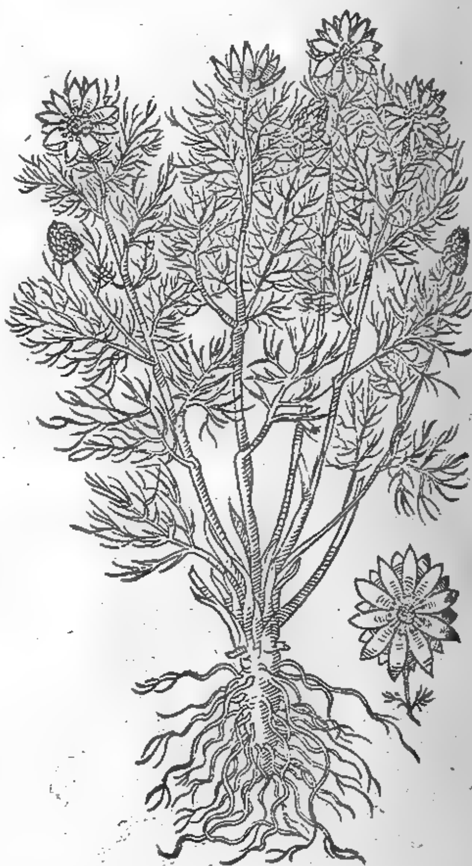
Folia gerit digitis nouẽ ad pediculum vsque dissecta, aconiti Cynoctoni ferè modo, sed longiorib. diuisuris, nigricantia, digitis circumquaq; serratis. Caulem edit vegetũ, subasperumq́ue. Flores alterius similes, sed herbaceo colore, aut quadãtenus subpallescentes, quinque, aut pluribus emergentibus è medio corniculis acuminatis, vtrinq; compressis, in quibus semen continetur. Radicib. cohæret numerosis, tenuib⁹, palmari longitudine, ac per omnia alterius similibus, odore graui, nauseam commouente, sapore amaro. *Matth.*

CENSVRA.

Sunt qui putent hanc plantam Plinij esse Consiliginem, cuius sentẽtiæ est clarissimus, ac doctissimus Fracastorius, qui etiam eiusdem Plinij Enneaphyllon eandem facit. Verùm nos nec hãc, nec illam esse putamus, quòd nullus sit autor qui ne vna tantum nota consiliginis faciem & historiam describat, quodq́; Plinius nusquam meminerit Enneaphyllon consiliginem Latinis vocari, eamq́; vrentis facit facultatis, & lumborum, coxendicumq́; doloribus vtilem: consiliginem verò ad Pulmonis tantum morbos valere scribit.

PSEVDO-

PSEVDOELLEBORVM, Græcis, Ψευδοελλέβορος. Italis, *Elleboro falso.*

PSEVDOELLEBORVM.

FORMA.

Matth. Assurgit hæc planta ad duũ palmorum altitudinem. Cauliculos emittit tenues, ac molles, folia longiuscula tenuia, Abrotani quadantenus æmula. Flores Buphthalmi, paulo tamẽ maiores, è quibus capitula prodeunt oblõga, ruborum moris similia. Radicibus cohæret nigris, nigrum veratrum æmulantibus, tenuioribus tamen, & nigrioribus.

LOCVS.

Idem. Plurimũ prouenit in Boemia, in Pragensi præsertim agro.

QVALITATES, ET VIRES.

Huiusce plantæ radicibus tum Medici, tum pharmacopœi, qui Boemiam incolunt, vtuntur passim pro legitimo nigro veratro, *non sine errore, *ac priuatim ad suorum pecorum morbos.

OPHRIS,

OPHRIS, Italis, *Elleboro bianco falso*. Germanis, Zweiblatt.

OPHRIS.

FORMA.

Duo tantum hęc folia profert, albi veratri quadantenus similia, inter quæ caulis erumpit tenuis, calyculis oblongis, paruisque refertus, balaustiorum effigie, è quibus flosculi exeunt candidi paruarum linguarum faciem referētes. Radice nititur gracili, compluribus tamen adnatis, alba, & odore præstanti. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in montibus, & in conuallibus. *Idem.*

QVALITATES.

Mansa radix glutinosum lentorem reddit, subdulci sapore, Quare calida fuerit, & humida. *Idem.*

VIRES.

Præfertur vniuersa planta ad denigrandos capillos, fracturas sanandas, & vulnera glutinanda.

SESAMOI-

SESAMOIDES paruum, Σησαμοειδὲς μικρὸν, Græcis dicitur.

SESAMOIDES PARVVM.

FORMA.

DIOSC. Cauliculos edit dodrantales, folia coronopi minora, hirſutiora, & in cauliculorum cacumine capitula florum penè purpureorum, medio eorum albo, ſemen ſeſamæ, fuluum, amarum. Radix tenuis.

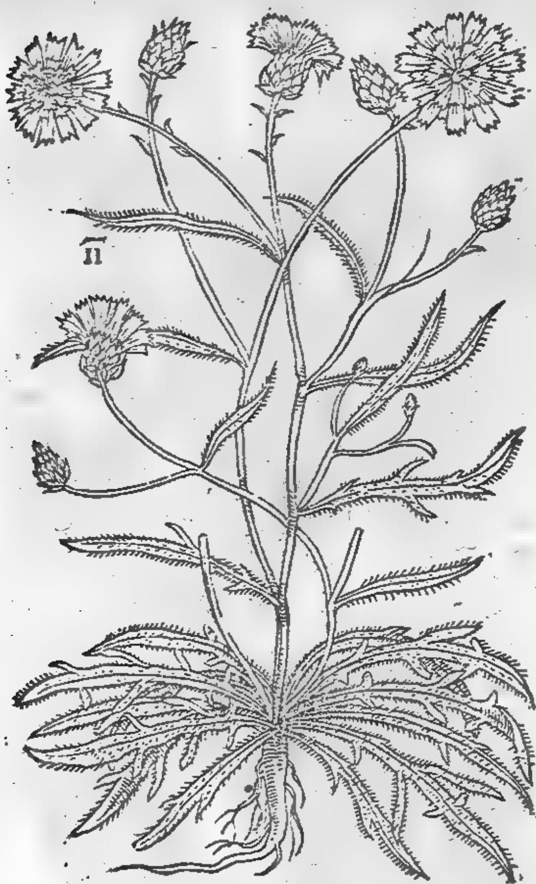
LOCVS.

Idem. Naſcitur in aſperis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Semen bilem, pituitamq́ue detrahit ex aqua mulſa potum dimidio acetabulo, illitum ex aqua tumores, ac tubercula diſcutit.

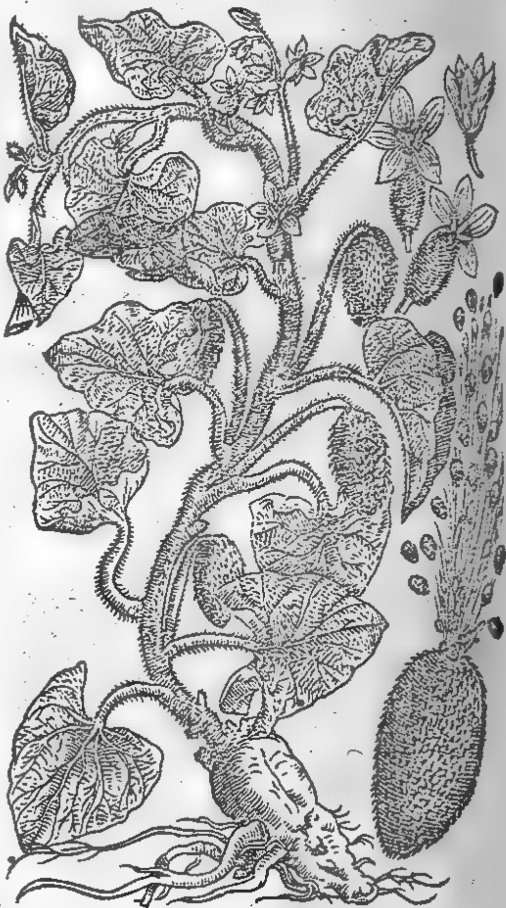
*SESAMOIDES paruum flore magis completo.

Ad intybacea potius ego referrem hanc plantam, cum radix lacte non pauco turgeat & multis quoq; doctis & herbariæ rei peritissimis hęc sententia arrideat. Flores Cichorio figura respondent & alij simplici foliorum textura cōstant, alij densius stipantur, colore eleganti cæruleo, stamina in medio lutea habentes, è quibus relinquitur semen subnigrum angulosum pusillum, squammatis capitulis inclusum, quodan purgandi vim obtineat, neminem experiendo cognouisse arbitror, Vnum hoc scio in parua quantitate exhibitum nihil efficere, sapore est omnino dulci nihil vel minimum amaritudinis obtinente.*

CVCVMIS sylueſtris, Græcis, Σίκυς ἄγριος. Officinis, *Cucumer aſininus.* Arabibus, *Cheſe allimar*, *Kate allhenei*, *ſeu cheta alhamar.* Italis, *Cocomero ſaluatico.* Germanis, Wilder Cucumer/ſeu Eſels Cucumer. Hiſpanis, *Cogombrillos amargos.* Gallis, *Cogombre ſauuage.*

CVCVMIS SYLVESTRIS.

FORMA.

Matth. Folia illi ſunt ſatiuo cucumeri ſimilia, ſed rudiora, hirſutiora, aſperioraq́; , auerſa parte ſubalbicantia. Flores ex alarum cauitatibus, quæ in ſarmentis habentur, prodeunt: aurei, ſtellarum figura, retro extuberante fructu, ſatiui cucumeris modo, qui tandem auctus, & oblongus factus, glandis magnitudinem ſuperat, aut dactylos æquat. Is hiſpidus adeo eſt, vt quaſi aculeatus ſentiatur, qui maturus factus candicat, & ſponte, aut leuiter impulſus non ſine impetu, à pediculo diſiungitur, & tormenti inſtar, nigrum, maturumq́; ſemen vnà cum ſucco in legẽtium manus eiaculatur. Radicem habet dodrãtalem, ac etiam longiorem, brachiali craſsitudine, candidam, ſuccoſam, & inſigniter amaram, quemadmodum planta eſt tota, & fructus.

LOCVS.

DIOSC. Naſcitur in ſabuletis, & ruderibus,
Matth. Incultis & vliginoſis locis.

QVALITATES.

Gal. 8. ſimp. me. Vniuerſa planta in vſu eſt. Succus ſummè quidem amarus eſt, leuiterq́; calidus, vt ex ſecundo ſit ordine excalfacientium. Digerendi etiam vim poſsidet & ſubtilium eſt partium. Radix ſimilem ſucco facultatem obtinet. abſtergit namq́; , digerit, & emollit. Porrò cortex ea potentius deſiccat.

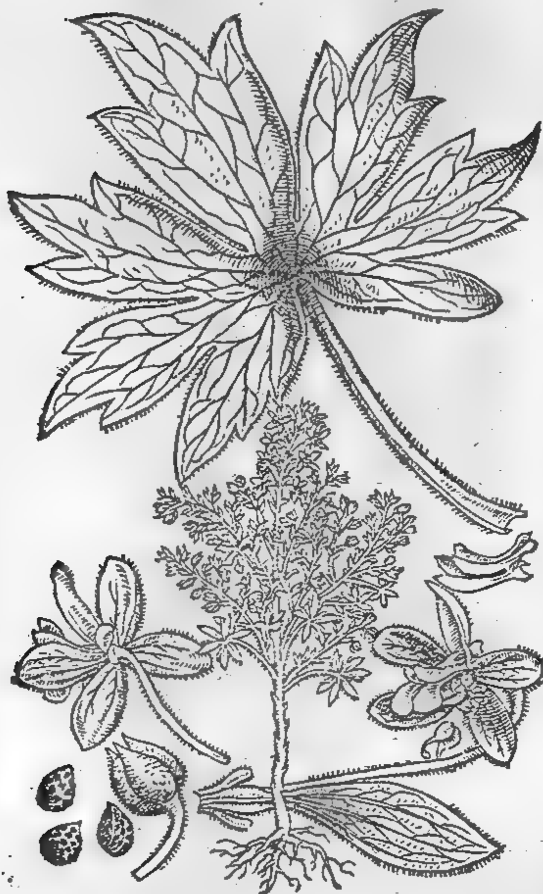
VIRES.

DIOSC. Inſtillatus foliorum ſuccus, aurium dolori cõuenit. Illita ex polenta radix veterem omnem tumorem diſcutit. Impoſita cum Reſina terebinthina, tubercula rumpit, Iſchiadicis infunditur. Aridæ farina impetigines, lepras & vitiligines abſtergit, nigris cicatricibus colorem reddit, & maculas in facie delet. Radicis ſuccus ſeſquioboli pondere, & itẽ cortex acetabuli quarta parte bilem, pituitamq́; deijciunt, præſertim in hydropicis. Deiectiones autem citra ſtomachi iniuriam mouet. Elaterium verò è fructuum ſucco paratum menſes ciet, partus enecat in peſſo ſubditum, naribus cum lacte infuſum morbo regio medetur, & diuturno capitis dolore liberat. Efficacisſimè anginis illinitur, cum vetere oleo, melle, aut felle taurino.

STAPHIS

STAPHIS agria, seu herba pedicularis, Græcis, Σταφὶς ἀγρία. Arabibus, *Alberas, MuibaZagi, siue MuibeZegi.* Italis, & Officinis, *Stafusaria.* German. Wißmünß. Hispanis, *Fabaraz, & PaparraZ.* Gallis, *Herbe aux poux.*

STAPHIS AGRIA.

FORMA.

Folia habet Labruscæ diuisa, & cauliculos rectos, molles, nigrosq;. Florem fert Glasti, & folliculos virides, similes ciceri, & in his nucleum triangulum, scabrum ex nigro subfuluescentem, intus album, gustu acrem. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in opacis. Copiosissima autem prouenit in Dalmatia, Istria, Apulia, & Calabria. *Plinius. Matth.*

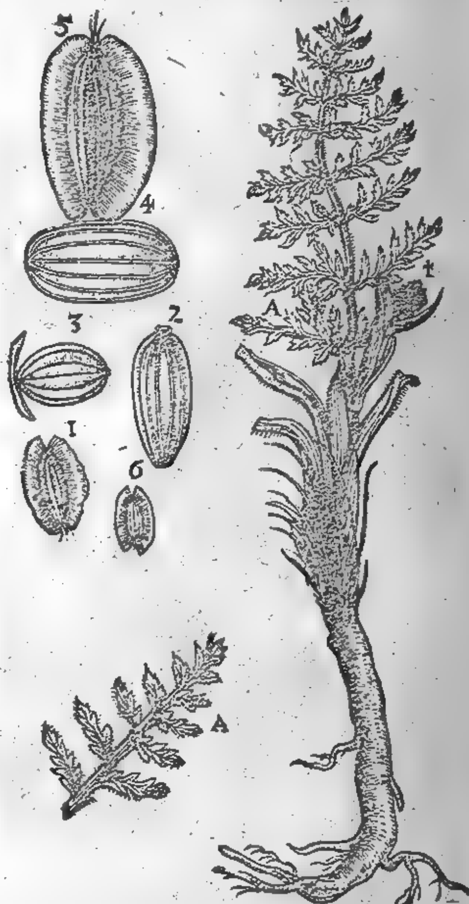
QVALITATES.

Vehementer acrem obtinet facultatem, sed & vrendi vim aliquam habet. *Galen. 7. simp. me.*

VIRES.

Pota quindecim seminis grana trita ex mellicrato crassum humorem per vomitum purgant, atqui sumentes ambulare debent, & aquam mulsam continuo potare, quoniam pericula strangulationis inferunt, & fauces adurunt. Trita, & ex oleo illita phthiriasi prodest: item prurigini, & psoris. cit commanducata plurimam pituitam. coquitur in aceto, eoq; in dolore dentium os vtiliter colluitur. reumatismum gingiuarum sistit. vlcera oris manantia cum melle sanat. DIOSC.

THAPSIA, Græcis, Θαψία Italis, *Thapsia.* Mauritanis, *Hiantum, siue Drix.* Gallis, *Turbit blanc.*

FORMA.

DIOSC. Tota natura ferulæ similis est, graciliore caule, folijs fœniculi vmbella anethi in cacumine à singulis surculis erumpente, flore luteo, semen quale ferulæ latiusculum, sed aliquanto minus. Radix foris nigra, intus candida, magna, acris, crassiore libro vestita.

LOCVS.

Matth. Nascitur plurima in Apulia Gargano monte.

QVALITATES.

Galen. 6. simp. me. Acrem habet, & vehementer excalfacientem facultatem cum humiditate. Quamobrem ex alto vehemẽter extrahit, & quod extraxit digerit, vis eius post annum multum resoluitur.

VIRES.

DIOSC. Tam cortex radicis, quam succus purgandi vim habet, & lacteus succus in aqua mulsa potus, nam vtrinque bilem extrahunt. Radicis quaterni oboli cum tribus seminis anethi drachmis, succi terni oboli, lactis obolus vnus propinantur. Quod eo amplius assumitur periculosum est. Conuenit hæc purgatio suspiriosis, & diuturnis laterum doloribus, reiectionibusq́;. succus illitione, aut radix recens affrictu alopecias explent Radix, & succus cum thuris, & ceræ æquis portionibus sugillata, liuoresq; tollunt. Vitia cutis in facie emendant. Cum melle illitus succus lepras tollit, & tubercula discutit, cum sulphure perunctus.

SPARTIVM, Græcis, Σπάρτιον. Italis, *Sparto.* Germanis, Pfrimmen. Hispanis *Spartio.* Gallis, *Geneſt de Eſpaigne.*

SPARTIVM.

FORMA.

Frutex eſt longas ferens virgas, ſine folijs, firmas, fractu cõtumaces, quibus vites vinciuntur. Semen Lenticulæ in foliculis phaſiolorum modo naſcens. Florem, vt albæ violæ luteum. DIOSC.

LOCVS.

Plurimum prouenit in Hiſpania, aridis, & ſiccis locis. *Matth.*

QVALITATES.

Semen, & virgarum ſuccus non inſtrenuè trahentis eſt facultatis. *Galen. 8. ſimp. me.*

VIRES.

Purgant per ſuperna vehementer ellebori vice citra periculum flores, & ſemina quinis obolis in aqua mulſa pota. Semen deiectionem mouet. Ramis in aqua maceratis, mox tuſis extractus ſuccus, iſchiadicis auxiliatur, ſi cyathi medium ieiuni bibant. Quidam marina aqua macerant, & infundunt Iſchiadicis clyſtere: ſtrigmenta autem elicit cruenta. DIOSC.

GENISTA, Italis, *Ginestra*, Hispanis, *Genestra*, *Giesta*, *siue Giestrira*. Germanis, Ginst. Gallis, *Geneste*.

GENISTA.

FORMA.

Mesue. Arbor est montana, è cuius caudice complurimæ oriuntur virgæ, rectæ, flexiles, fractu contumaces, acuminatæ, quibus vites & fasciculi ligantur. Flores edit flauos lunari figura, è quibus siliquæ prodeunt oblongæ viciæ modo, in quibus semen illi quoq; simile.

LOCVS.

Matth. Oritur in montibus, & collibus.

QVALITATES.

Mesue. Planta tota perturbat, prouocat, incidit, attenuat, cordiq; & ventriculo nocet.

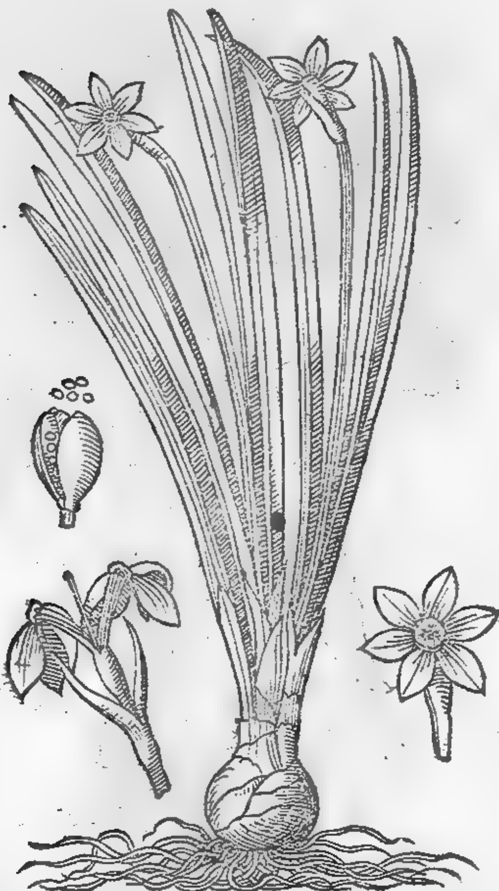
VIRES.

Idem. *Matth.* Epotum semen pituitam vtrinque valentissimè purgat, & ab articulis quoq; humores trahit. Renum excrementa pellit, vrinam ciet efficacissimè, & calculos disrumpit tam in renibus, quàm in vesica, prohibetq; ne in posterum renascantur calculi. Flores contriti strumas auferunt, si cum melle rosaceo aut sorbili ouo sumantur. Fit ex ijs oximel, cuius vsu indurati lienes resoluuntur. Prosunt ischiadicis, podagricis, calculosisq;, si postquam sumpserint euomant.

NARCIS-

NARCISSVS, Græcis, Νάρκισσος. Arabibus, *Nartès, seu Nargies.* Italis, *Narciso.* Germanis, Hornungsblumen/ Narcissen Rößlin. Gallis, *Narcisse, Campanette, seu Iaunette.*

NARCISSVS.

GENERA.

Complura narcissi visuntur genera, vt ex appictis hic iconibus seriatim palam fiet. *Matth.*

FORMA PRIMI.

Folia profert porro similia, sed multo minora, & angustiora, caulis vacuus, & sine folijs supra dodrantem attollitur, flos albus, intus croceus, in quibusdam purpureus, radix intus alba, rotunda, bulbosa, semen velut in tunica nigra longum. Flores suaui sunt odore. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in montibus, & seritur in hortis. DIOSC. *Matth.*

QVALITATES.

Radix vsq; adeo exsiccandi facultate pollet, vt & maxima vulnera conglutinet, vel ad incisiones vsq; quæ circa tendones accidunt. Habet verò quiddam abstersorium, & attractorium. *Galen. 8. simp. me.*

VIRES.

Radix cocta, siue estur, siue bibitur vomitoria est, ambustis igni prodest cum exiguo melle trita, præcisos neruos illitu glutinat, vitia cutis in facie, vitiliginesq; cum semine vrticæ, & aceto emaculat, cum eruo, & melle vlcerum sordes expurgat, abscessus concoctioni repugnantes rumpit, infixa corpori extrahit, illita cum lolij farina, & melle. DIOSC.

NARCISSVS II.* Narcissus flore pleno, Græcis, Νάρκισσος πολύανθος. Germanis, Gefüllt Narcissen Rößlin. Arabibus, *Modaph*.

NARCISSVS II.

FORMA.

Non differt hic à priore, neque facie, neque viribus, sed tantum floribus*, quos admodum speciosos promit, candidos quoq; sed quorum medium habent foliola.*

NARCISSVS III. *Narcissus totus luteus. Hispanis, **Campanilla.** Gallis, **Coquelurde.** Germanis, Gelb Josephsstab/ Hornungsblumen.

NARCISSVS III.

FORMA.

Flores promit luteos speciosos, nolæ effigie, folijs luteis, sed pallidioribus circundatos, qui interdũ duplices vel triplices etiam spectãtur, quibus decidentibus relinquitur capitulum semina intus nigra asseruans, quæ principio latiuscula, tẽporis progressu rotũdiora fiunt. Folijs & radice à priore parum discrepat.

LOCVS.

Scatent hoc flore nemorosa prata. Inuenitur etiam in montibus prorsus luteus serius florens.*

NARCISSVS IIII. *Græcis, λειριονάρκισσος πολύανθος. Italis, *Hyacintho del padre nostro.* *

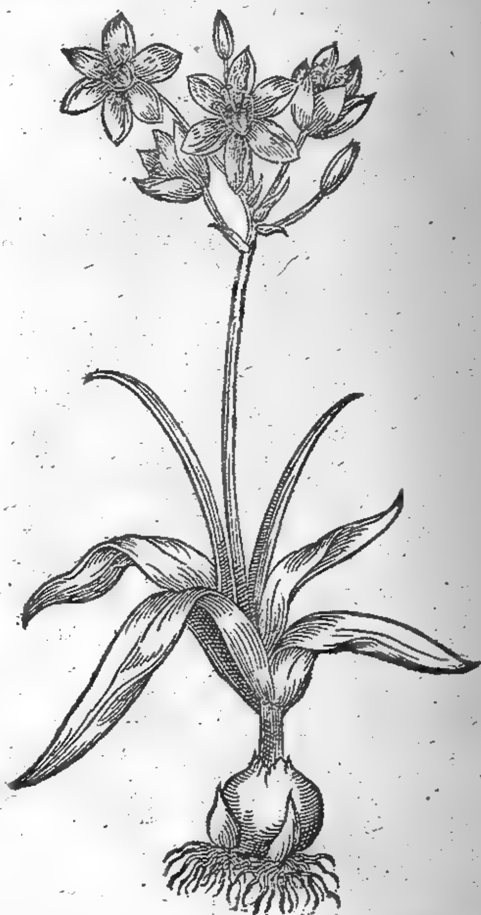
FORMA.

Flores speciosos plures, lactei candoris, folijs senis constantes, Ornithogali floribus ferè similes, sed maiores profert, insidentes pediculis suis longis, in quos diuiditur summitas caulis, qui emergit inter folia oblõga Narcissi. Radix est Ornithogali pluribus bulbulis adnatis se propagãs.

LOCVS.

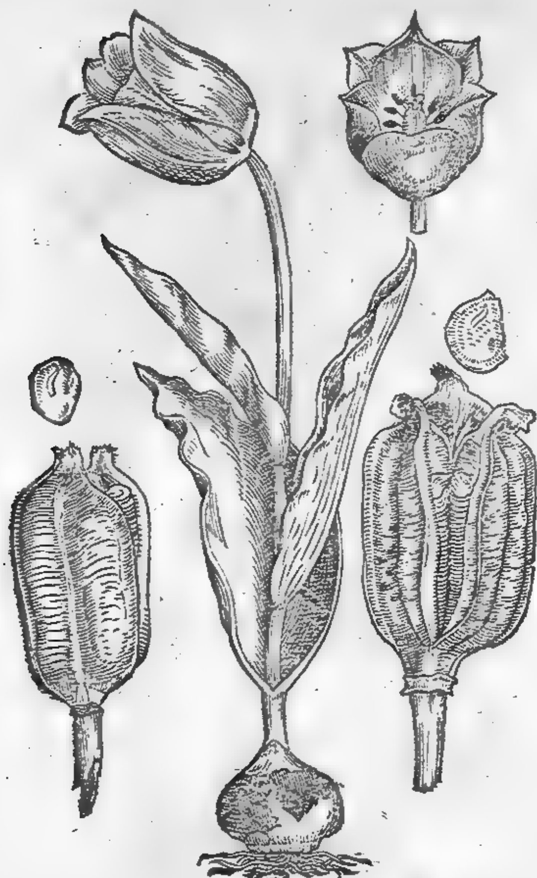
Rarus est, ideoq; horti cultiores hũc sibi vendicarunt.*

NARCISSVS IIII.

NARCISSVS V. *Lilionarcissus, Turcis, *Tulipan, Cafe Lale, Zampul.*

NARCISSVS V.

FORMA.

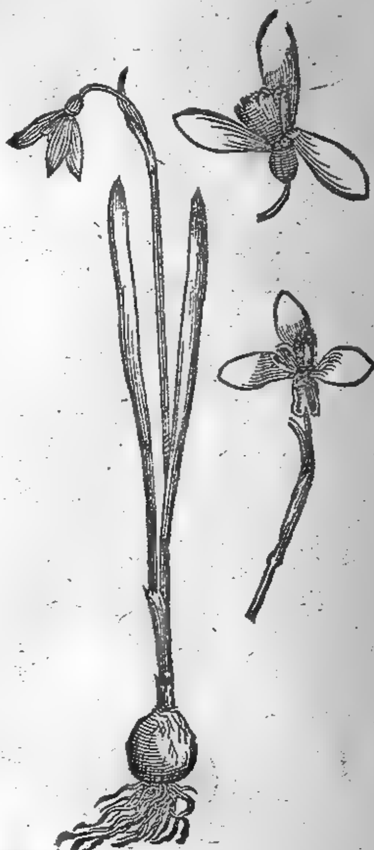
E bulbo Colchici æmulo folia nascuntur Liliacea, aliquantum cõcaua carinatáve, oris sinuatis, ex horum medio caulis assurgit assumitq; folia, quib. vestiatur, plerunque terna. Eius summitas ornatur flore venustissimo, lilij effigie, colorũ varietate mire discrepante. Nam vel purpureus, vel coccineus, vel violaceus, vel aureus, vel flauus, cereusq;, vel prorsus candidus habetur. Sunt qui cæruleum se vidisse affirment. Quin & varij colores in vnico flore spectãtur, quorum diuersitates omnes describere non est huius loci, presertim cùm indies augeat ista varietas. Subnascitur semen foliaceum aurei coloris, vt Lilij rufi, clausum oblongo membraneoq; follieulo.

LOCVS.

Habetur in hortis.*

NARCISSVS VI. *Leuconarcissolirium bifolium. Germanis, Schnettropffen.

NARCISSVS VI.

FORMA.

Palmari cauliculo Vere prodit inter folia gemina, flore exili lacteolo, tribus tantũ folijs constante, aut ſenis ſi tria exigua illa herbacea medium flores obtinentia ſimul numerentur. Bulboſa nititur vt reliqui Narciſſi, ſed parua radice.

LOCVS.

Naſcitur in pratis & ſaltibus vmbroſis.*

NARCIS-

NARCISSVS VII. *Leuconarcissolirion vulgare, Viola alba Theophrasti aut eiusdem Opition. Germanis, Weiß Hornungsblum/Mertzenblumen.

NARCISCVS VII.

FORMA.

Floribus præcedēti cognata est, vt & reliquis partibus, sed per omnia maior & vegetior.

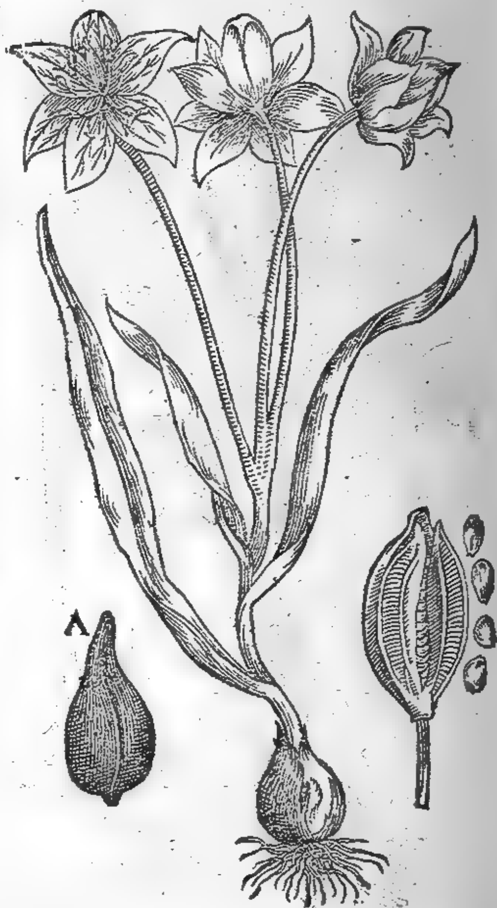
LOCVS.

Nascitur sponte in nemoribus Germaniæ copiosè, nec non alibi, vt in Salena monte & agro Aurelianensi.*

NARCIS-

NARCISSVS VIII.* Lilionarcissus Bononiensis. Tulipa minor. Græcis, λει-ριονάρκισσος πολύκλωνος.

NARCISCVS VIII.

FORMA.

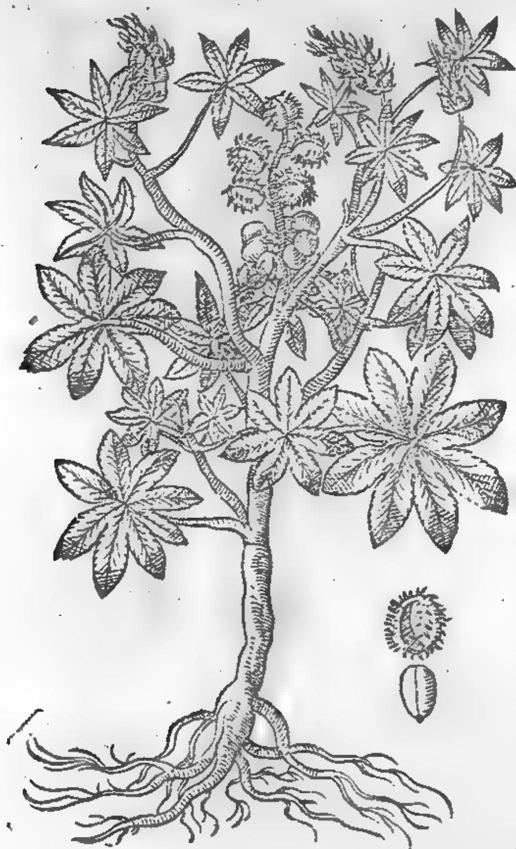
Inconditam quandam effigiem hoc loco exhibuerat autor sine descriptione, quæ tamen videbatur esse Tuliparũ Bononiensium (vt appellantur hoc nostro tempore) Diuaricantur enim harum nonnunquam caules, fiuntq; triplices & sæpe quadruplices, sustinentes in summo flores stellatos, luteos, odoratos, qui tandẽ abeunt in triquetra capitula continentia semen latum, rufum, vt Lilium. Bulbus nucleum oblongũ allij ęquat, sed membrana lutea nitidaq; tegitur.

LOCVS.

Apud nos in hortis inuenitur, & sponte nascitur in montibus circa Bononiam.*

RICINVS, Græcis, Κικὶ ἢ κρότων. Italis, *Mirasole, & Girasole.* Arabibus, *Cherua.* Germanis, Wunderbaum / Türckischer Hanff. Hispanis, *Figueira dell inferno.* Gallis, *Palma Christi.*

RICINVS.

FORMA.

Prouenit paruæ ficus altitudine, folio platani, maiore, læuiore, & nigriore, ramis, caudicibusq; canis in arundinis moré, semine in vuis asperis, quod corticib. exutũ, ricinum animal repræsentat. DIOSC.

LOCVS.

Seritur in hortis, & in viridarijs. In Ægypto sponte nascitur. *Matth.*

QVALITATES.

Semen quemadmodũ expurgat, detergit, & digerit, sic quoque folium, sed vndequaq; debilius. Oleum quod ex semine conficitur, tum calidius, tum tenuiorũ partiũ est, quàm oleum commune, ac proinde etiam discutit. *Gal. li. 7. simp. me.*

VIRES.

Grana triginta numero purgata, trita, potaq;, pituitas, bilem, aquamq; per aluũ extrahunt, vomitionesq; mouent, sed iniucunda admodũ est, & molesta purgatio, stomachum vehementer subuertens. Tusa & imposita vitia cutis in facie, varosq; expurgat. Folia cum hordeacea farina trita inflammationes oculorum, tumoresque leniunt. Turgentes mammas cohibent. Eadem ex aceto illita ignes sacros restinguunt. Confert semen coli, & articulorum doloribus si ex veteris galli iure hauriatur. Oleum quod ex semine elicitur infunditur commodè ad colicos cruciatus, inunctum autem cum scabiem, tum capitis vlcera sanat. Medetur sedis inflammationibus, & conuersis, ac præclusis fœminarum locis. Inungitur vtiliter indecoris cicatricibus, & aurium doloribus. DIOSC. *Mesue.*

APPENDIX.

Suspicor in Dioscoridis exemplari subesse mendam. Grana enim triginta seminis non sine periculo vitæ dari possunt. Quo fit vt cum Oribasio legam tria grana, non triginta.

TITHYMALVS, Græcis, Τιθύμαλ☉. Arabibus, *Xauser, seu Ethulæ.* Italis, *Titimalo, & Tortumaglio.* Germanis, Wolffsmilch. Hispanis, *Lecce tresna, seu Lecceteregua.* Gallis, *Tithymale de montaigne.*

DIOSC. GENERA.

Septẽ tithymalorũ habent genera, nẽpe Characias, Myrtites, seu Myrsinites, Parali⁹, Helioscopius, Cyparissias, Dendroides, & Platiphyllos.

FORMA CHARACIÆ.

Idem. Caules supra cubiti altitudinẽ attollunt, rubri, lacteo succo, atq; acri madẽtes, folijs oleæ circũ ramos, angustiorib. & lõgioribus, radice crassa lignosa. Pendet in caulium cacuminib⁹ coma iunci, sub qua caueolæ foliolis balnearum similes, in quib. semen continetur.

LOCVS.

DIOSC. Nascit in asperis, & mõtib⁹.

QVALITATES.

Gal. li. 8. simp. me. Vincentem habent oẽs acrẽ, calidamq; facultatẽ, inest verò & amaritas. Validissimus itaq; est eorũ liquor. Secundũ locũ tenẽt, semẽ & folia. Radix verò dictarũ facultatũ particeps est, sed non ex æquo adurunt, & exulcerant quamuis corporis partem.

TITHYMALVS CHARACIAS.

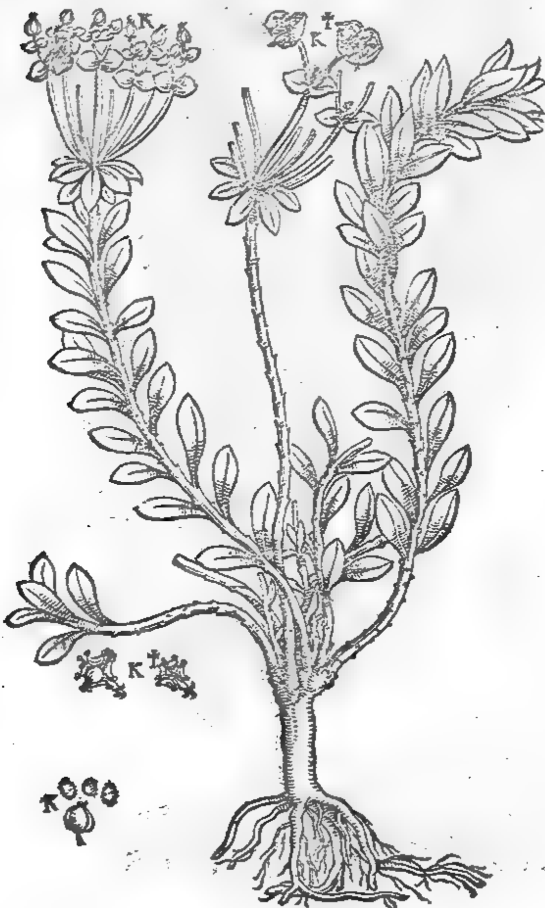
VIRES.

DIOSC. Succus aluum purgat, trahit pituitã, bilemq; binis obolis in posca sumptus, & cum aqua mulsa vomitiones mouet. Recens lac perunctum in sole capillos ex oleo euellit, renascentesque flauos & exiles efficit, denique omnes perimit. Dentium cauernis inclusum leuat dolores. Tollit illitu imperigines, fornicantes verucas, & thymos. Valet aduersus pterygia, carbunculos, vlcera, phagedænas, gangrenas, fistulasq;. Semen, & folia lactei succi effectum præbẽt dimidio acetabulo pota. Radix drachmæ pondere in hydromelite pota, per inferna trahit, Acetum in quo decocta fuerit, collutione dentiũ dolores mulcet. Omnia

Mesue. genera cordi, iocinori, & vẽtriculo maximè nocẽt, vasa disrũpunt, intestina abradunt, vniuersum excalfaciunt corpus, adeò vt inde febres facilè concitentur.

TITHYMALVS Myrſinites, Græcis, Τιθύμαλος μυρσίτης, ἢ Μυρσινίτης. Italis, Titimalo *Mirſinite.*

TITHYMALVS MYRSINITES.

FORMA.

Folijs creſcit myrti proximis, ſed maioribus, firmis, in cacumine acutis, & pungentibus. Ramulos ab radice mittit dodrantales. Fructum fert alternis annis, nuci ſimilem, mordaci guſtu. DIOSC

LOCVS.

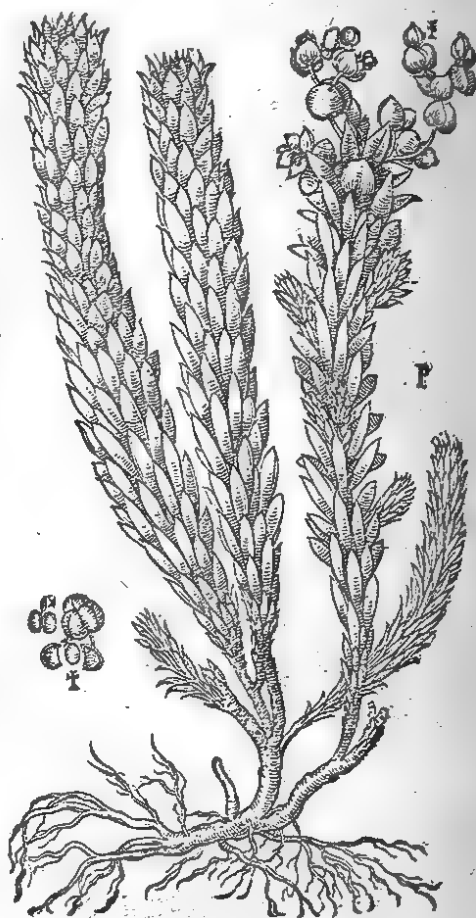
Naſcitur in aſperis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Succus, radix, ſemen, folia conſimilem antedicto ſortiuntur facultatem, ſed ad citandas vomitiones validior, atq; efficatior eſt. *Idem.*

TITHYMALVS Paralios, Græcis, Τιθύμαλος παράλιος. Italis, Titimalo marino.

TITHYMALVS PARALIOS.

FORMA.

DIOSC. Ramis nascitur subrubentibus, dodrantalibus, rectis, quinis, senísve à radice exeuntibus, folijs lini, angustis, paruis, oblongis, in versus quosdam digestis, capite in cacumine orbiculato, denso, in quo semen, vt eruum vario colore emicat. Flos albus. Frutex totus cum radice lacteo succo turget.

LOCVS.

Idem. Prouenit in maritimis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Similes ad vsus reconditur.

TITHY-

TITHYMALVS Helioſcopius, Græcis, Τιθύμαλος ἡλιοσκόπιος. Italis, *Titimalo Helioſcopio.* Germanis, Sonnenwende Wolffsmilch.

TITHYMALVS HELIOSCOPIVS.

FORMA.

Folijs prouenit Portulacæ tenuioribus, rotundioribuſque, ramulis prodeuntibus à radice quaternis, aut quinis, rubentibus, dodrantalibus, tenuibusq́; lactis copioſi plenis, capite anethi, ſemine in capitibus incluſo. DIOSC.

LOCVS.

Circa oppida naſcitur, potiſſimum in ruderibus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Eædem illi quæ ſuperioribus ſunt vires, non tamen vſque adeo validæ. *Idem.*

TITHYMALVS cyparissias, Græcis, Τιθύμαλος κυπαρισσίας. Italis, Esula minore. Germanis, Cypressene Wolffsmilch.

TITHYMALVS CYPARISSIAS.

FORMA.

Diosc. In caulem exit dodrantalem, vel maiorem, subrubrum, ex quo folia pini similitudine exoriuntur, molliora tamen, & tenuiora, in totum nascentem pinum æmulatur, candido succo madet.

LOCVS.

Matth. Nascitur ferè vbique circa oppida, & secus vias.

QVALITATES, ET VIRES.

idem. Eadem illi vis quæ superioribus.

ANNOTATIO.

Mihi profectò mirum videtur, quòd Dioscorides hoc tithymali genus κυπαρισσίαν appallauerit, cum pinum nō cyparissum, referat.

TITHY-

TITHYMALVS Dendroides, Græcis, Τιθύμαλος δενδροειδής. Itális, *Titimalo arboreo.*

TITHYMALVS DENDROIDES.

FORMA.

Ampliter opacat, in cacumine frondosam spargens comam, succo lacteo prægnantem, cauliculis rubentibus, folijs myrti tenuioribus, fructu Characiæ. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in petris.

QVALITATES, ET VIRES.

Eiusdem est effectus, cuius superiores. *Idem.*

TITHYMALVS Leptophyllos, Græcis, τιθύμαλος λεπτόφυλλος. Germanis, Die kleinste Wolffsmilch.

TITHYMALVS LEPTOPHYLLOS.

FORMA.

Matth. Patet eius facies ex hîc appicta figura.

LOCVS.

Idem. Nascitur incultis locis, & asperis.

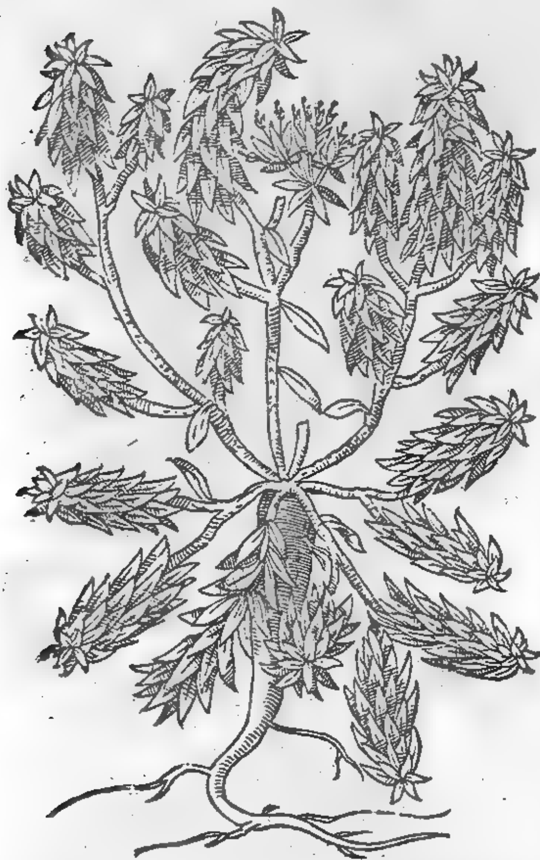
QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Facultatibus ijsdem pollet, quibus & reliqua genera.

PITYVSA,

PITYVSA, Græcis, Πιτύουσα. Arabibus, *Scebram*, & *Pthias*. Officinis, *Esula maior*. Italis, *Esola maggiore*. Gallis, *Turbit noir*.

PITYVSA.

FORMA.

Caulis supra cubiti altitudinem assurgit, geniculatus, folijs pini, acutis, exilibus, flore paruo, velut purpureo, semine instar lenticulæ lato. Radice crassa, candida, succo referta. Quibusdam in locis prægrandis reperitur. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in montibus, ac etiam in campestribus. *Matth.*

QVALITATES.

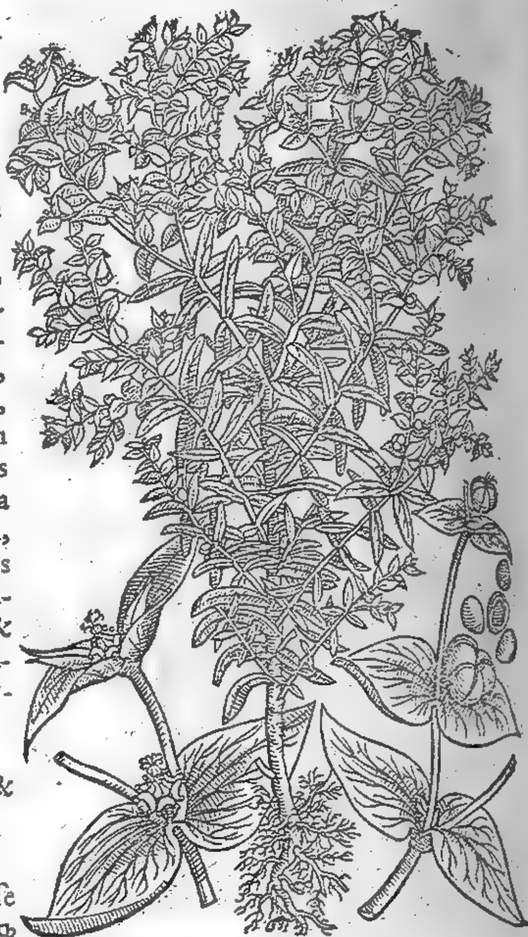
Purgat similiter, vt Tithymali, cæterisque viribus illis est adsimilis. *Gale. 8. simp. me.*

VIRES.

Detrahit per aluum radix drachmis duabus data in aqua mulsa. Item seminis drachma: succi cum farina subacti cochlearium in catapotio datur; modus foliorum drachmæ tres. Multa verò sumentibus affert incommoda. DIOSC. *Mesue.*

LATHYRIS, Græcis, Λαθύρις. Arabibus, *Mendana, seu Mahendane*. Italis, *Cataputia minore*. Officinis, *Cherua minore*. Germanis, Springkraut/ Körner/ seu Treibkörner. Hispanis, *Tartago*. Gallis, *Esþurge*.

LATHYRIS.

FORMA.

DIOSC. Caulem emittit, cubitali altitudine, digitali crassitudine inanem. Gignuntur in cacumine alæ, & folia in caule oblonga amygdalinis proxima, latiora, & læuiora, quæ autem in summis ramulis exierunt minora cõspiciuntur, aristolochię, aut oblongę hederę figura. In cacumine fructũ in summis surculis gerit, triplici loculamento insignẽ, rotundum, ceu capparin, in quo grana intercursantibus membranis inter se distincta continentur, eruis maiora, rotunda, quę dum corticibus exuuntur candida sunt & gustu dulcia. Radix illi tenuis, & nullius vsus. Totus frutex lacteo succo turget, vti Tithymalus.

LOCVS.

Matth. Nascitur passim in hortis, & secus itinera exoluto solo.

QVALITATES.

Galen. 7. sim. me. Sunt qui dicant hanc esse Tithymali speciem, tum ꝙ similem illis succum habeat, tum quòd eodem illis modo purget totaq; illis facultate similis sit, nisi quòd semen gustantibus videatur dulce, quod sanè etiam maximè purgatoriam vim obtinet.

VIRES.

DIOSC. Grana sex, aut septem in catapotio, aut cum ficis, aut palmulis deuorata, aluum purgant, sed aqua frigida postea sorbenda. Trahunt autem bilem, pituitas, & aquas. succus Tithymali modo potus, eosdem effectus præbet. *Matth.* Decem duodecimve seminis grana à putaminibus delibrata, vomitum potenter citant. Itaq; ijs vtiliter propinantur qui philtra deuorarunt, aut alia veneficia.

PEPLVS.

PEPLVS, Græcis, Πέπλος. Italis, *Peplo*. Germanis, Hundsmilch.

PEPLVS.

FORMA.

Frutex est lactei succi plenus, folijs paruis, vt rutæ, paulò rarioribus, rotunda coma ferè dodrantali, humi respersa, semine sub folijs paruo, rotundo, minore quàm candidi papaueris. Vnicam habet radicem, ipsamque superuacuam. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur inter vites, & in hortis. *Idem.*

QVALITATES.

Succum habet similem Tithymalis, cùm in alijs, tum quia purgat ceu illi. *Galen. 8. sim. me.*

VIRES.

Semen acetabuli mensura ex hydromelitis cyatho potum, bilem, ac pituitam purgat. DIOSC.

PEPLIS, Græcis, Πέπλις. Italis, *Peplo*.

PEPLIS.

FORMA.

DIOSC. Frutice est latè opaco, ſucci candidi pleno, folijs ſatiuæ portulacæ, rotundis, infernè rubentibus, ſemine ſub folijs rotundo, vti in Peplo, feruenti guſtu, radice ſingulari, tenui, ſuperuacua.

LOCVS.

Idem. In maritimis maximè naſcitur.

QVALITATES.

Gale. 8. ſimp. me. Succum obtinet, velut Tithymali validum, non tamen admodum vtilem.

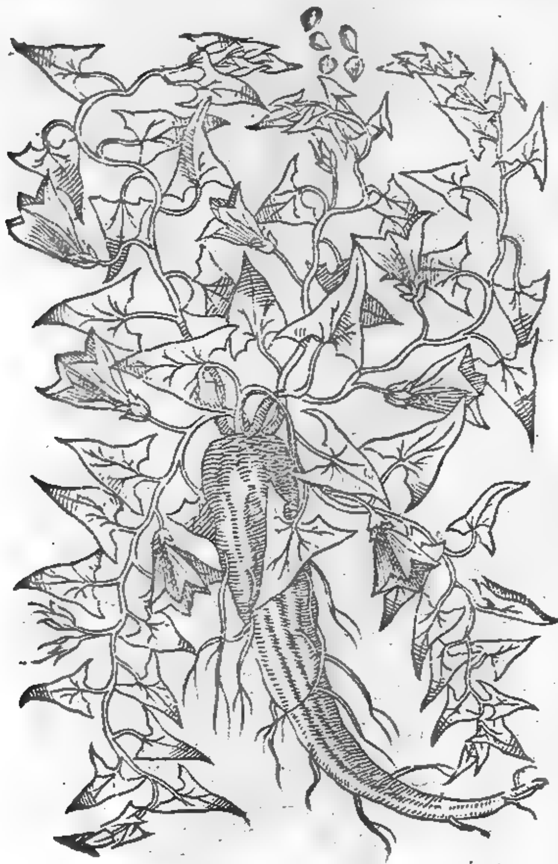
VIRES.

DIOSC. Vires habet Peplo ſimiles.

SCAMMO-

SCAMMONIÆ, Græcis, Σκαμμωνία. Mauritanis, *Scammonea*. Italis, *Scammonea*.

SCAMMONIA.

FORMA.

Ramos ab radice mittit trium cubitorum, multos, pingues, & nonnihil craßitudinis præseferentes, folijs helxinę, seu hederaceis, mollioribus tamen, & triangulis, flore candido, rotundo in calathi modum cauo, graueolente. Radice prælonga, craßitudine cubitali, candida, graui odore, succo prægnante. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in Mysia Asiæ regione, quin etiam in Syria & Iudæa. *Idem.*

QVALITATES.

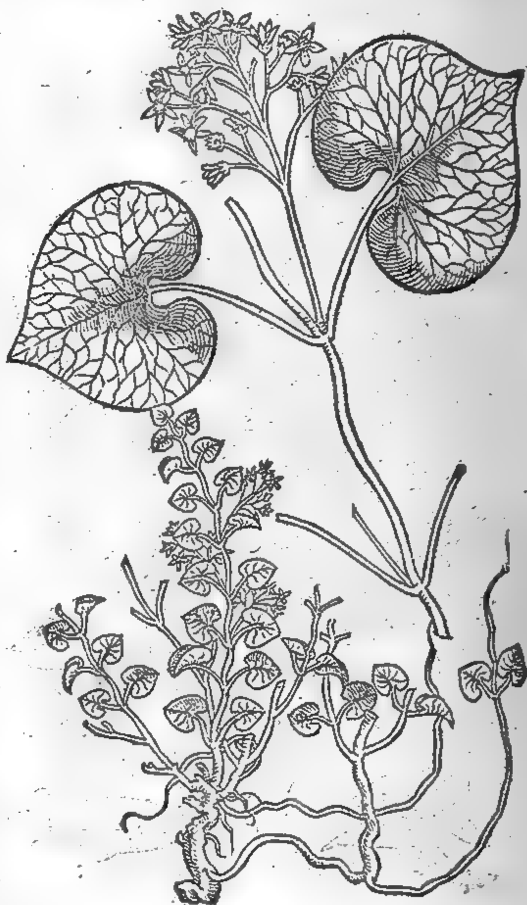
Exuperat in ea acredo, quare corporis spiritus accendit, flatus mordaces gignit, immoderatas alui fluxiones facit, intestina abradit, tormina, & dysenteriam excitat. *Mesue.*

VIRES.

Succus per inferna bilem & pituitam extrahit. Illinitur vtiliter Ischyadicis Radix in aceto decocta, & cum hordeacea farina trita. Succus cum melle, aut oleo illitus tubercula discutit. Decocto in aceto perunctæ lepræ abiguntur. Diuturni capitis dolores ex aceto perfunduntur. DIOSC.

*SCAMMONIA Monſpelienſium, vel marina, Periploca repens.

SCAMMONIA MONSPELIENSIVM.

FORMA.

Folijs & floribus Apocyno ſimilis eſt, ſuperficie duorum cubitorum & fortaſſe multo altior alicubi, radice cubitali, craſſitudine minimi digiti, intus ſubflaua, foris fuſca, ſubrufa modice, friabili, inter mandendum crepitante parum, & ſi diutius ori teneatur acris eſt cum aliqua dulcedine. Neruus intus eſt flauus, qui fractus minimis foraminibus plenus eſt, caules ſiue rami cõcaui, qui primo ortu ſunt erecti, poſtea repunt vt in volubili.

QVALITATES.

Calida eſt vltra tertium gradum.

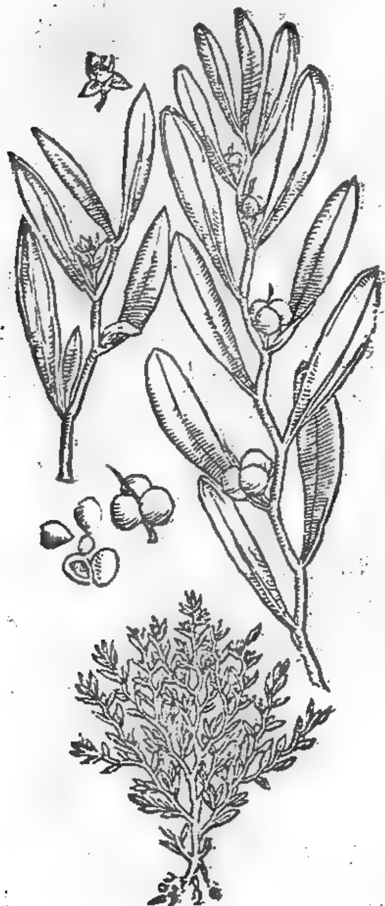
VIRES.

Quidam vtuntur huius herbæ ſucco, vbi Scammonio deſtituuntur, & Maſſilienſes ferunt eodem & colophonia Scammonium adulterare tam exacte vt vix cognoſci queat.*

CHAMÆ-

CHAMÆLEA, Græcis, χαμελαία. Mauritanis, *Mezereon, seu Almezerion.* Italis, *Chamelea.* Germanis, Zylandt. Gallis, *Boys gentil.*

CHAMÆLEA.

FORMA.

Surculosa fruticat, ramis dodrantalibus, folia oleę similitudinem habent, tenuiora, & amara, quæ gustata linguam mordent, & arteriam deradunt. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in montibus. *Matth.*

QVALITATES.

Vincentem habet qualitatem amaram, quamobrem admodum sordida vlcera, & quę maximas habent crustas cum melle purgare potest. *Galen. & sim. me.*

VIRES.

Pituitam, bilemque detrahit, folijs in catapotio deuoratis. Folia cum melle trita sordida vlcera, & crustosa repurgant. DIOSC. Cauendum ab eius vsu, nisi ea admista fuerint, quæ eius deleteriam facultatem superare possunt, de quibus scripsit Mesue. *Matth.*

*CENSVRA.

An sit Arabum Mezereon non parum adhuc dubitatur, cum Mesues hoc dicat esse ex herbis lactarijs.*

THYMELÆA, Græcis, Θυμελαία. Italis, *Timelea*.

THYMELÆA.

FORMA.

DIOSC. Virgas ædit pulchras, multas tenues, binum cubitorum, folijs Chameleæ, angustioribus, & pinguioribus, viscosis, gummosisque si mordeantur. Flore candido. Fructu myrti modo rotundo, qui inter initia viret, & tandem rubescit. Inuolucrum fructus durum, foris nigrum, intus album.

LOCVS.

Idem. Prouenit in altis montibus, & asperis.

QVALITATES ET VIRES.

Idem. Semen per inferna bilem, pituitas, aquasque detrahit, si viginti granorum pars interna bibatur, verùm fauces adurit. Itaque cum hordeacea farina, aut in vuæ acino dari debet. Herba stomacho infesta.

CENSVRA.

Decipiuntur qui Cneoron Theophrasti, cuius duo ab eo produntur genera. Alterum quidem Chamelæam, alterum Thymelæam esse contendunt.

SAMBVCVS, Græcis, Ἀκτῆ. Arab. *Iafacti.* Italis, *Sambuco.* Germanis, *Holder.* Hispanis, *Sabuco, seu Caninero.* Gallis, *Suseau, seu Suyer.*

SAMBVCVS.

GENERA.

Quatuor habet genera. Domesticum, Montanum, Aquaticum & Minus, quod Ebulus vocatur. *Matth.*

FORMA DOMESTICI.

Arbor est surculos mittens arundinaceos, teretes, cauos, candicantes, proceros, medulla intus candida, ac fungosa, folia iuglandis terna, quaternáve ex interuallis circa ramos exeunt graueolẽtia, minutim in ambitu secta, & in ramulorum cacuminibus cauliculisq; circinatæ spectantur vmbellæ, quæ florẽ candidum pariunt, odore non ingrato, mox acinum in nigredine subpurpureum racemosum, succo madentem, vinosumque. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur passim, vbique in sepibus, & circa vrbes. *Matth.*

QVALITATES.

Desiccandi, conglutinandi, modiceq; digerendi facultatem obtinet. *Gale. 6. simp. me.*

VIRES.

Vis illi detrahens aquam, stomacho inutilis. Folia olerum modo decoquuntur ad pituitam, bilemque detrahendam, caules teneri in patinis cocti eadem efficiunt. Radix in vino decocta, & in cibis data hydropicos adiuuat; prodest, & viperarum morsibus, eodem pota modo. Vuluas emollit insidentium decocto. Patefacit earum spiracula, & vitia corrigit. Acini in vino decocti eodem funguntur munere. Prætenera folia ex hordeacea farina illita inflammationes mitigant, ambustis, & canum morsibus illita prosunt. Vlcera quæ dehiscunt in fistulam agglutinant. Illinuntur vtiliter podagricis cum seuo taurino, aut hircino. DIOSC. Stillatitia è floribus aqua fronti, & sincipiti illita, capitis dolores mulcet, succus è radicis cortice expressus, vomitum valentissimè commouet, & aquam intercutem pellit. *Matth.*

SAMBVCVS montana, Græcis, ἀκτὴ ὀρεινὴ. Italis, *Sambuco montano.*

SAMBVCVS MONTANA.

FORMA.

Matth. Virgis folijsque vrbano similis est, sed minori longè proceritate adolescit. Flores non in vmbellis, sed racematim cohærent. Quin etiam baccæ in vuæ modum dependent, rubro perpetuo colore, vinosæ ac succi plenæ.

LOCVS.

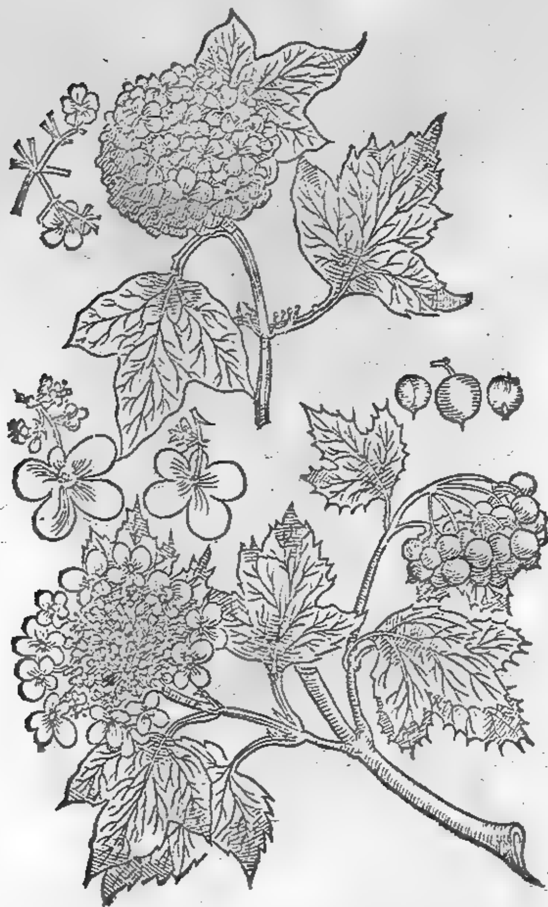
Idem. Nascitur in montosis, & algentibus locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Vires illi vrbano per omnia similes, imbecilliores tamen.

SAMBVCVS aquatica, Italis, *Sambuco aquatico*. Germanis, Schwelcken.

SAMBVCVS AQVATICA.

FORMA.

Virgis est sambuci domestici æmulis, geniculatis, alba intus medulla, sed caduca, & fragili materie. Folijs vitigineis. Flore albo Sambuci modo, odore non injucundo, à quo baccæ prodeunt rubentes, oxyacanthæ magnitudine, vinoso, ac amaro succo refertæ. *Matth.*

LOCVS.

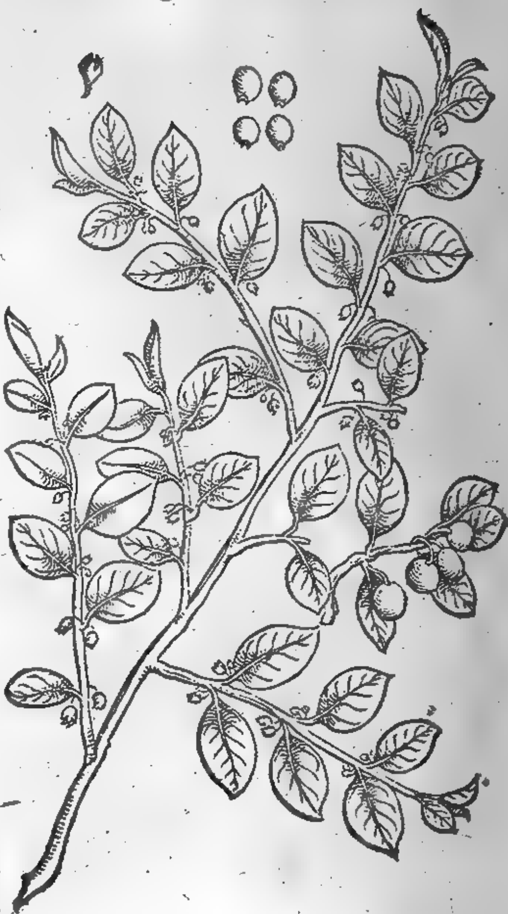
Nascitur in aquosis, & vliginosis locis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Baccæ deuoratæ vomitiones citant. Succo vis est abstersoria.

FRANGVLA, Italis, *Frangola*. Germanis, Faulbaum.

FRANGVLA.

FORMA.

Matth. Arbor est mediocris proceritatis, folio ferè corni, aut virgæ sanguineæ, cortice Alni, albis maculis exterius resperso, interius verò adeo flauescente, vt si mandatur croceo colore inficiat, Rhabarbari modo. Flores edit albos, fructum paruum pisi magnitudine, per medium diuisum, adeò vt duabus simul baccis constare videatur. Is primo exortu viret, deinde rufescit, postremò verò nigricat. Duo intra se habet ossicula lupinorũ figura, sed lentibus paulò grandiora. Ligni materies omnino fragilis, imbecillaq; est.

LOCVS.

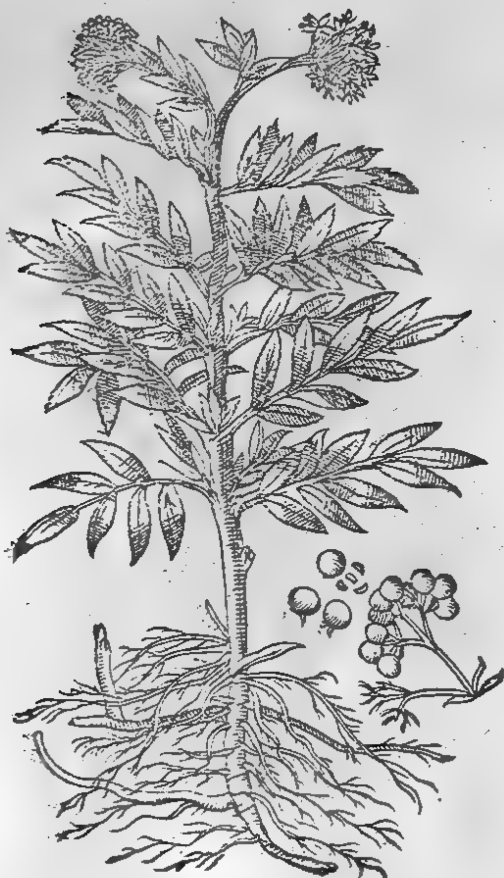
Idem. Nascitur passim in Boemiæ syluis, & nemoribus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Cortici vis inest cum aluum exoluens, tum quoq; adstringẽs. Quare Rhabarbari modo operatur, quæ in extimo tantũ cortice habetur, exoluit. in intimo verò adstrictoria viget facultas. Bilem eius decoctum, & pituitam expellit. Quinetiam hydropicorum aquas ducit. Decoquitur cortex cum aperientibus medicamentis ad cachexiam, icteritiam, & aquam intercutem. Daturq; potandum decoctum quatuor vnciarum pondere per quam commodè. Sed prius corpus expurgari debet. Soluit aluum absq; incommodo, belle iecur expurgat, & roborat, aperit omnium viscerum obstructiones, & vasa à crassorum excrementorũ infarctu expedit. Delibrantur cortices in ipso veris principio, & in vmbra siccantur. Recentium enim nullus debet esse vsus, quod vomitiones moueant. Decoctũ quod ex ijs paratur quiescat prius oportet, anteaquam propinetur duobus, aut trib⁹ diebus, quousq; flauus color niger fiat. alias vomitiones mouere quandoq; solet.

EBVLVS, Græcis, Χαμαιάκτη. Arabibus, *Kameactis*. Italis, *Ebulo, seu Nebbio*. Germanis, Attich/ſeu Niderholler. Hiſpanis, *Hiezguos, ſeu Subugo pecquenno*. Gallis, *Hieble*.

EBVLVS.

FORMA.

Sambuco longè humilior eſt, magisq; herbaceo generi aſſignandus, caule quadrangulo geniculato, folijs amygdalæ ex interuallo longioribus, geniculatim expãſis, pinnatisq; graueolentibus, in ambitu ſerratis, muſcario ſambuci, flore & acino eiuſdem. Radice nititur longa craſſitudine digitali. DIOSC.

LOCVS.

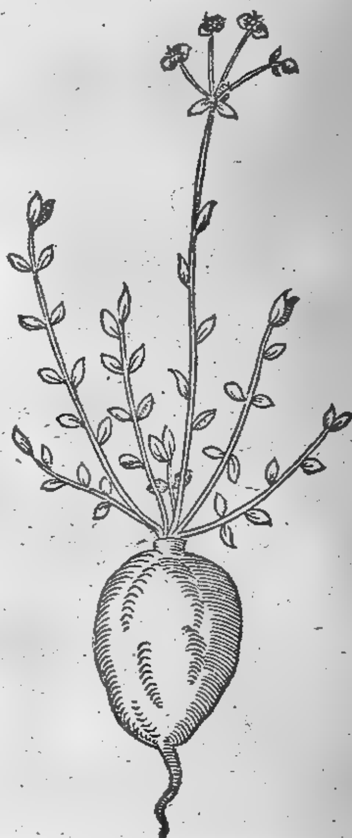
Naſcitur in plateis, & areis, ſecus vias, & in templorum clauſtris. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Ea omnia præſtat, quæ vrbana ſambucus. DIOSC.

APIOS, Græcis, ἄπιος. Italis, *Apios.*

APIOS.

FORMA.

DIOSC. Iunceos ramulos duos, siue tres spargit, rubros, tenues, qui à terra parum attolluntur, folijs rutæ syluestris, oblongioribus tamen, & angustioribus, herbaceis. Semine paruo. Radice in formam pyri turbinata. Succo fæcunda, cortice exterius nigro, intus verò candida substantia.

LOCVS.

Theoph. lib. 9. c. 10. de p. hist. Nascitur in montibus.

QVALITATES.

Idem. Datur ad expurgandũ corpus, quod altera radicis parte superius, altera inferius purget.

VIRES.

DIOSC. Superior eius pars vomitione bilem, pituitamq́ue extrahit, inferior per aluum. Tota vtrinq; purgationes mouet. Purgat vtraq; parte succus sesquiobolo potus.

PSEVDO-

PSEVDOApios. Italis, *Apio falso*. Germanis, Erdtnüß.

PSEVDO APIOS.

FORMA.

Multiplici crescit caule, cubitali, ac sæpè maiori, humi procumbente, pisi ferè modo, folijs oblongis, & subasperis. Floret Iunio præsertim mense floribus puniceis, pisi æmulis, odoratis, racematim cohærentibus, è quibus siliculæ oriuntur, in quibus semen concluditur. Radices habet fici, aut pyri figura ternas, quaternásve è staminibus dependentes, filipendulæ modo, nigra exterius cute, & alba intus pulpa, nulla purgatoria vi prædita. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur cum in campis, tum in vineis. *Idem.*

COLOCYNTHIS, Græcis; Κολοκυνθίς. Arabibus, *Chandel, Handel, seu Halandal.* Italis, & Officinis, & Hispanis, *Coloquintida.* Germanis, Coloquint / seu Wilder Kürbiß. Gallis, *Coloquinte, seu Courge sauuage.*

FORMA.

Matth. Folia, & sarmenta emittit Anguriæ vulgo vocatæ, per terrã repẽtia, diuisa, fructum in speciem mediocris pilæ conglomeratum, vehementer amarum.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis.

QVALITATES.

Galen.6. simp. me. Colocynthis gustu amara est, sed quę amarissimo medicamento epoto adsunt opera, ea euidenter efficere nequit, ob purgatoriam facultatem, quam validam in se se continet, nimirum cum ijs quæ expurgat, ante & ipsa per aluum excerni præuertens.

VIRES.

DIOSC. Medulla fruct⁹ purgatoriã vim hab[illegible], si quatuor obolis in aqua mulsa, melle cocto, myrrha, & nitro excipiantur, & cogãtur in catapotium. Arefactæ pilæ puluis clysterib⁹ infusus prodest neruorum resolutioni, coxendicũ doloribus, & coli vitijs, vt q̃ bilem, pituitã, & strigmenta, interdum etiam cruorẽ eliciunt. Fœtus admota pila enecat, si aqua mulsa, aut passum, in eadẽ incoquatur, & sub dio refrigescat. potu crassum humorẽ, & alui strigmenta detrahit. Stomacho supra modũ aduersatur, subdita pro balano alui excremẽta eijcit. Virentis succo vtilissimè ischiadici perfricantur. Pota

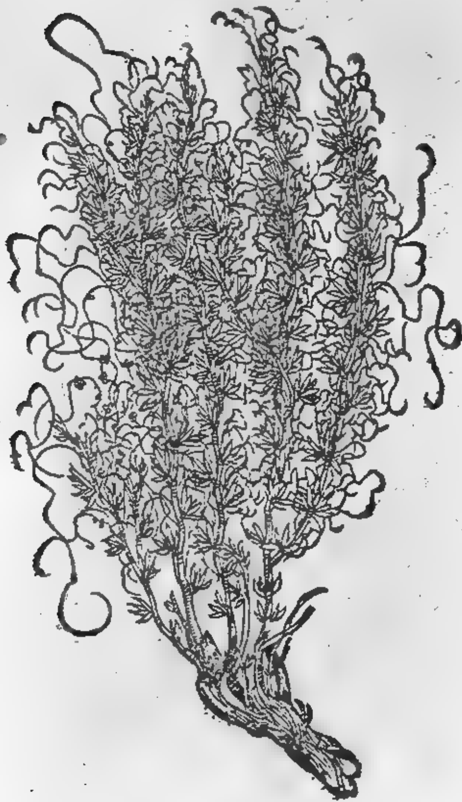

COLOCYNTHIS.

Mesue. cerebrum, & neruos expurgat, quin etiã musculos, thoracẽ, & pulmonem. Quare vertiginosis, comitialib. resolutis, conuulsis, hemicrania, diuturnoq; capitis dolore affectis, asthmaticis, & ægrè spirantibus vtiliter in catapotijs exhibetur. Collachrymantes adiuuat oculos, & diutina tussi laborantes. Est præterea vis eius efficax ad omnes frigidos articulorum dolores. Pellit aquas tã pota, quàm clysteribus infusa. Fit è fructu oleum ad retardandam canitiem, denigrandos capillos, & eorum defluuium cohibẽdum, si exempta è fructu pulpa, cauitas oleo repleatur, & in cineribus calidis coquatur. eo mulcentur aurium dolores, atq; sonitus discutiuntur. Quin etiam oleo ipso, & felle bubulo, interaneorum vermes necantur, si calida vmbilico illinantur.

EPITHY-

EPITHYMVM, Græcis, Επίθυμον. Mauritanis, *Esitimo, seu Eschemo.* Italis, *Epitimo.* Hispanis, *Cabellos, seu flores del Tomilho.* Gallis, *Teigne de Tym.*

EPITHYMVM.

FORMA.

Capillamenta sunt Epithymum tenuiora, quæ thymo adnascuntur flauo colore, floribus, & capitulis, perinde ac in cuscuta vocata. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur, & viuit super thymi plantas apricis præsertim locis, & ab austro perflatis. *Idem.*

QVALITATES.

Thymi facultatem habet, ad omnia tamen efficacius est. Desiccat enim & excalfacit ordine tertio. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

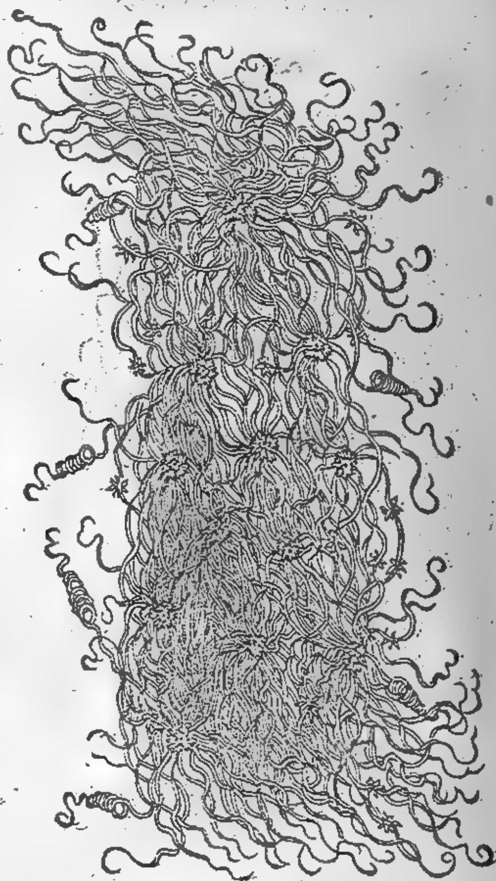
Potum cum melle pituitam bilemq; atram per inferna detrahit. Priuatim prodest melancholicis, & inflatis acetabuli mensura, ad quatuor drachmas cum melle, sale, & aceti exiguo. Valentius cæteris alijs medicamentis atram bilem expellit, citra vllam molestiam. Efficax est ad cerebri morbos, nempe melancholiam, Epilepsiam, diuturnos capitis dolores, aliasq; atrabiliarias ægritudines. Cõfert cordis tremoribus, & animi deliquijs, opitulatur eam ob causam omnibus lienis affectibus. Item renum vitijs, & hypocondriaca melancholia vexatis optimè confert Epithymi vsus. Datur quoq; vtilissimè aduersus carcinomata, Elephantiasim, & vlcera maligna, & atra, & quartana febre affectos liberat. DIOSC. *Mesue.*

CVSCVTA, Italis, *Cuscuta*. Germanis, Flachßseiden. Gallis, *Couche in'icy*.

FORMA.

Matth. Eius est natura, vt in frutices, & herbas Epithymi modo, prosiliat, & viuat, earum adminiculo fulta, nulla radice nixa, sed velut ab alarum sinu prodeuntibus cirris capillamentísve longissimis. Hæc statim ab exortu plantis sese implicat, & adeo crebris inuolucris his se circumuoluit, vt breui plantas ipsas strangulet, atque enecet. Folijs nullis vestitur, flores tamen edit albos complurimos, quibusdam in capitulis, à quibus semen tenue prodit, sed superuacuum. cirri rufescunt, vitium capreolis crassitudine, & facie pares.

CVSCVTA.

LOCVS.

Idem. Nascitur ferè vbique, atqui in sæpibus, aut propè eas frequens visitur varijs, ac diuersis plantis connexa.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Excalfacit ordine primo, siccatq; secundo, abstergit, & quadam cum adstrictione roborat. Iecoris obstructiones aperit. Infarcti lienis vitia expedit, venas pituitosis, atq; biliosis exonerat excrementis, vrinas pellit, & regium morbum sanat. Puerorum febribus auxiliatur, sed diuturno vsu ventriculum grauat, quæ tamen noxa tollitur admisto Anisi semine.

CENSVRA.

Non rectè sentiunt qui Plinij Cassytam in Syria nascentem nostratem Cuscutam faciunt.

ALYPUM, Græcis, ἄλυπον. Italis, *Alipo.*

ALYPUM.

FORMA.

Surculosa herba est, subrubra, gracilibus ramulis, tenuibus folijs, flore molli, leui, & copioso, radice betæ, tenui acri succo referta, semine Epithymi. DIOSC.

LOCUS.

Gignitur in maritimis maximè Libiæ quàm largissima, quanquam alibi quoque plurima prouenit. *Idem.* *Matth.*

QUALITATES, ET VIRES.

Semē atram bilem deijcit, si mēsura Epithymo pari cum sale, & aceto sumatur. Verùm interanea leuiter exulcerat. *Idem.*

VITIS sylvestris, vulgo Dulcamara. Græcis, ἄμπελος ἀγρία. Italis, Vite saluatica. Germanis, Je lenger je lieber.

VITIS SYLVESTRIS.

FORMA.

DIOSC. Sarmenta mittit prælonga vitis viniferæ modo, aspera, lignosa, folijs hortensis Solani longioribus, ac latioribus, racemoso flore, & capillaceo, fructu exiguis vuis simili, post maturitatem rubente, rotunda acinorum facie.

LOCVS.

Matth. Nascitur in dumetis, sepibus, syluis, & montibus.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Racemi abstergẽdi vim habent, sed & adstrictionẽ quandam extrema germina tenẽt.

VIRES.

DIOSC. Feruefacta radix in aqua, & in ciathis duobus vini aqua marina diluti pota, humorẽ alui ciet. Ideo hydropicis datur. Vuæ eius vitia cutis in facie, & maculas omnes expurgant. Enascentes viticulæ cibi gratia sale condiuntur.

VITIS alba, siue Bryonia. Græcis, ἄμπελος λευκὴ. Mauritan. *Fesire, Alfesire, Fessera, seu Alfescera.* Italis, *Brionia, seu zucca saluatica.* Germa. Stickwurtz/ seu Teufelskürbß. Hispanis, *Neuxa, siue Anorca.* Gallis, *Colubrine, seu Couluree.*

VITIS ALBA.

FORMA.

Folijs viticulis, pampinisq; satiuam vitē imitatur, sed hirsutiora sunt omnia. Ea quos prope nacta frutices, suis clauiculis complectitur. Fructus rubens in vua dependet, quo coria pilis spoliantur. In Germania, & Vngaria fructū fert nigrum. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit passim secus vias, & propter sepes. *Idem.*

QVALITATES.

Prima germina adstringūt modicè cū quadā acrimonia, & subamarore. Radix abstergentem, desiccantem, & tenuium partium, ac moderatè calidam vim obtinet, corymbi depilatorij sunt.

VIRES.

Folia, fructus, & radix vlcerum phagædenis, cancrenis, chironijs, putrentium tibiarū tædio efficaciter cum sale illinuntur. Radix corpus abstergit, & cutē erugat, vitia cutis in facie varosque, lentigines, & cicatrices nigras emendat: cum Eruo, Creta Chia, & fœnogręco, suggillata tollit, & reduuias cōmittit, suppurationes rumpit. Infracta ossa extrahit trita, & imposita. Datur comitialib. in potu drachmæ pondere quotidie anno toto. Prodest attonitis, vertiginosisque eodem modo sumpta. Auxiliatur contra viperarum ictus pota duarum drachmarum pondere: subposita partus, & secundas trahit, & pota ciet vrinam. Lienem consumit, ternis obolis triginta diebus ex aceto bibita. Illinitur ad eadē cum fico, ad muliebres quoque insessus decoquitur, siquidem vuluas purgat, sed abortum facit. Succus cum aqua mulsa potus pituitam extrahit. Ad psoras & lepras, semen efficaciter illinitur. Idem vrinam trahit & cerebrum mundat, viscerum obstructiones aperit, renes à calculis expedit. DIOSC.

VITIS nigra, Græcis, ἄμπελος μέλαινα. Arabibus, *Fesire sentanim Alsfesiresim, siue Fasersim.* Gallis, *Vite nera, seu Tamaro.*

VITIS NIGRA.

FORMA.

Matth. Folia fert hæderæ, sed maiora, smilaceis ꝓxima, caules etiam cognatos, capreolis suis arbores, quasi adminicula cõprehẽdit. Fructus racematim cohærent, qui inter principia virent, & post maturitatem rufescunt, & quandoq; nigrescunt. Radix foris nigra, intus buxeo colore nitet.

LOCVS.

Idem. Nascitur in dumetis, in sepibus, & in syluis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Viti albæ ad omnia similis, nisi quòd imbecillior.

VIRES.

DIOSC. Viticulę quę primo germinatu erumpunt in olera recipiuntur, menses pellunt, vrinam cient, lienem absumunt, vertiginosis, comitialibus, & resolutis prosunt. Radix eadem quæ vitis alba præstat, sed inefficacius. Folia cum vino exulceratis iumentorum ceruicibus commodissimè illinuntur. Quin etiam luxatis articulis. *Matth.* Nihil eius radicis succo valentius fuerit ad strumas sanandas, si cum vini ac mellis æquali potione is hauriatur. Præstat ad idem quoque eadem radix, si tusa, & melle excepta illinatur.

MOMOR-

MOMORDICA, seu Viticella. Italis, *Balsamina, Viticella, Momordica, seu Pomo di Gierusalem.* Germanis, Balsamkraut Männlin. Gallis, *Marueilles.*

BALSAMINA, SIVE MOMORDICA.

FORMA.

Planta est, quæ prælõgis, tenuibusq; viticulis vltro, citroq́ue reptantib. proximas plantas cõprehendit, folijs vitis albæ, aut viniferæ similibus, sed longè minoribus, magisq; per ambitum diuisis, capreolis tenuibus ex alarum sinu prodeuntibus, quibus sese appositis implicat adminiculis. Florem promit cucumeri similem, paruum, subluteum. Fructũ vtrinque turbinatum, gallinacei ferè oui magnitudine, cute carnosa, acutis tuberculis scatente. Huic maturo puniceus color, qui præterea facilè dissilit vltimam maturitatẽ adeptus. Semen includit Anguriæ vocatæ similẽ, minus tamen, con tectum cute crassa pingui, lubrica, & perquàm rubente. *Matth.*

LOCVS.

Nusquam nisi sata in Italia prouenit, vbi in hortis, & fictilibus colitur. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Folia vulnera recentia glutinant. Fructu in oleo immaturo insolato, paratur oleum præstantissimum ad arcendas vulnerum mammillarumq́ue inflammationes, & dolores mulcendos. Valet idem Siphone infusum ad exulceratos, inflammatosq́ue vteros. Doloribus hæmorrhoidum quoque mirificè auxiliatur, in quem vsum Fructus oleo Amygdalino dulci, aut de semine lini macerantur. Idem medetur ambustis tam igne, quàm aqua: punctis, sauciatisq́ue neruis vtiliter illinitur: quin etiam vulnerum cicatrices delet, & vesparum ictus sanat. Foliorum puluis cochlearis mensura ex equiseti decocto potum, intestinorum vulneribus medetur. *Idem.*

BALSAMINA altera. Italis, *Balsamina maggiore, siue femina.* Germanis, Balsamkraut Weible.

BALSAMINA ALTERA.

FORMA.

Matth. Caulis illi est crassus sesquicubitalis, pinguis, & succo prægnans, ramis multis abundè vegetibus. Folia profert Salicis modo longa per ambitũ serrata, flores prægrãdes purpureos retro inflexè caudicatos. E quibus poma suboriuntur, alterius Balsaminæ haud admodum dissimilia, turbinata, hirsuta, viridi primũ colore, & per maturitatem lutescente: internum semẽ lenticulæ faciem exprimit. Radice nititur numerosa, crassa, robustaque.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis, & fictilibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Putãt quidam (id quod etiam scribunt) & hanc ijsdem esse cum altera viribus. Verùm nos nullam eius experientiam habemus.

FILIX,

FILIX, Græcis, Πτέρις. Arabibus, *Sarax, seu Sarachs.* Italis, *Felce.* Germ. Waldtfarn. Hispanis, *Helecho yerua.* Gallis, *Osmunda Regale, seu Fengiere masse.*

FILIX.

GENERA.

Duo eius habétur genera, DIOSC. Mas & Fœmina.

FORMA MARIS.

Filici folia, sine caule, sine fructu, sine flore ex vno pediculo cubitali longitudine exeunt, multifida, è laterib. priuata, & expansa velut ala, subgraui odore. Radice per summa cespitum nigra, oblonga, filices multos fundente, substringenti gustu. *Idem.*

LOCVS.

Nascitur in montibus, & saxosis. Quin etiam alibi vmbrosis locis. *Idem.* *Matth.*

QVALITATES.

Mas radicem habet maximè vtilem: latum enim lumbricum interficit. Est enim amara, paulum habens adstrictionis, valentem desiccandi facultatem obtinet, nec tamen mordax est. *Gal. li. 8. simp. me.*

VIRES.

Radix ex aqua mulsa pota quatuor drachmarum pondere latas vétris tineas excutit. Laborantes lienis increméto recreat. Radix cum pota, tum cum axungia illita, vulneribus sagitta arundinea factis, medetur. Est enim inter eam, & arundinem non parua inimicitia. DIOSC. *Matth.*

FILIX fœmina, Græcis, Θηλύπτερις. Italis, *Felce femina.*

FORMA.

DIOSC. Filix fœmina folijs est alterius filicis, surculosis, altioribusq́;, & quę non singulari, vt illa pediculo fulciantur. Radicibus longis, pluribus, obliquis, quæ ex nigro in luteum flauescunt, aliæ etiamnum rubræ inueniuntur.

LOCVS.

Matth. Nascitur in syluis, & in montibus, & ferè vbique, maximè frigido solo.

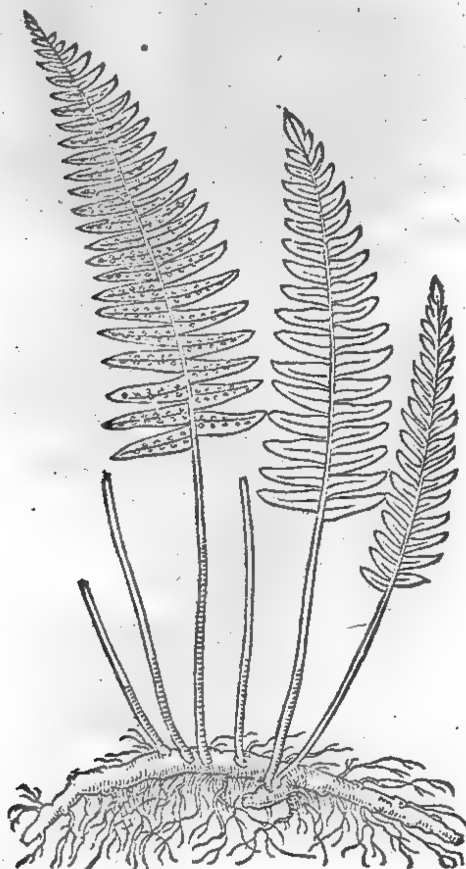
QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Radices pellunt cum melle sumptæ lata interaneorum animalia: cum vino aūt drachmis tribus teretes tineas eijciunt. Datæ fœminis sterilitatem faciunt, & prægnantibus abortum, si supergrediantur. Farina humidis vlceribus, & cicatrici repugnantibus inspargitur. Iumẽtorum ceruicibus medetur. Folia recentia in oleribus cocta manduntur vt ventrem emolliant.

FILICV-

FILICVLA, Græcis, Πολυπόδιον. Mauritanis, *Buberg. Aibeig. siue Bessaigi.* Italis, *Polipodio.* Germanis, Engelsüß/Baumfarn/ siue Dropffwurtz. Hispanis, *Filipodio, & Polipopio.* Gallis, *Polypode.*

FILICVLA, SEV POLYPODIVM.

FORMA.

Palmari altitudine assurgit, filici similis, subhirsutis, & robustioribus folijs, aduersa parte fuluescentibus, maculis respersis. caulẽ, florem, fructumq́; nullum profert. radicibus nititur per summa cespitum vagantibus, polyporum piscium cirris similibus, vnde illi nomen, fibris, pilisq́; propè innumeris refertis, colore exterius subfuluescente, interius verò viridi, sapore dulci, & austero simul. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in muscosis petris, & vetustis arborum caudicibus, præsertim Quercuum. DIOSC.

QVALITATES.

Dulcem simul, & austeram habet vincentem qualitatem, vt facultatis sit admodum desiccantis, citra morsum tamen. *Galen. 8. simp. me.*

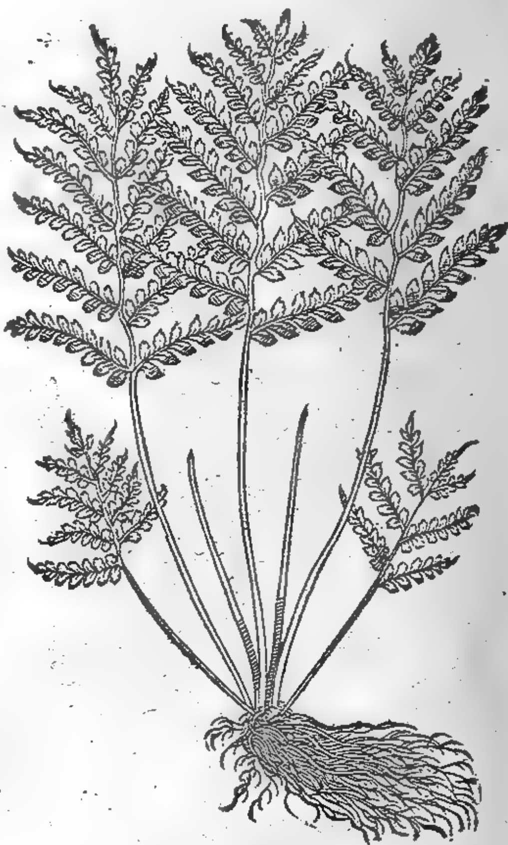
VIRES.

Purgandi vim habet, coquitur cum gallina, aut piscibus, aut beta, aut malua, ad aluum soluendam. Aridæ farina aquæ mulsæ inspersa detrahit bilem, & pituitam. Trita luxatis efficaciter illinitur, & aduersus rimas quæ inter digitos sunt. Bilem præsertim atram extrahit. DIOSC. *Actuarius.*

NOMINA.

DRYOPTERIS, Græcis, *Δρυόπτερις.* Italis, *Felce Quercina.* Germanis, Baumfarn. Gallis, *Fuchiere des chesnes.*

DRYOPTERIS.

FORMA.

DIOSC. Filici similis, sed multo minori foliorum incisura. Radicibus inuicem implexis, hirsutis, gustu acerbis in dulcedinem vergentibus.

LOCVS.

Idem. Nascitur in veterum Quercuum musco.

QVALITATES.

Gal. 6. simp. me. Gustu mistam facultatem præfert, dulcem, acrem, amaram, in radice vero item acerbam, facultatem habet septicam.

VIRES.

DIOSC. Psilothrum est cum radicibus trita. Illinitur enim postquam corpus exudauerit, mox sudor abluitur, & recens imponitur.

CNICVS, Græcis, Κνῖκος. Mauritanis, *Kartan, seu Charthan.* Italis, *Zaffarano Saracinesco.* Officinis, *Cartamum.* Germanis, Wilder Saffran. Hispanis, *Alacor, & semente de Pappagaios.* Gallis, *Saffran bastard, & saffran sauuage.*

CNICVS.

FORMA.

Singularem emittit caulem sesquipedalem, & quandoq; maiorem, teretem, rectũ, subalbicantẽ, striatumq;, firmũ, atq; lignosum, ramis à medio caule copiosis dodrantalibus. Folia oblõga, crassiuscula, robusta, glabra, in mucronẽ desinentia, infirmis aculeis circumuallata, & sine pediculis è ramis ꝓdeuntia. spectantur in ramorũ summitatibus acanacea capitula in latũ turbinem fastigiata, oblõgis ac spinosis squamis radiantibꝰ circũquaque, ima parte foliolis, aculeis pariter rigentibus, & syderis faciem referentib. Flores medijs è capitibus erumpunt, capillacei, ac graciles, vt in cæteris acanaceis, aureo colore, ad rubrum inclinãte, crocinis staminibus æmuli. Semẽ inest album, angulosum, leui putamine ac duro, alba intus medulla. Radice nititur oblõga, fibrata, sed superuacua. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis & campis. *Idem.*

QVALITATES.

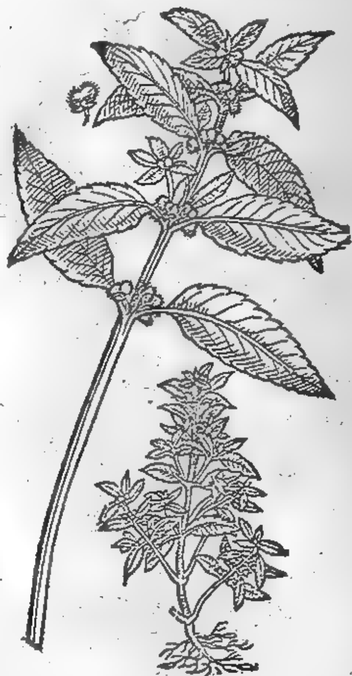
Semine duntaxat ad purgationes vtimur, tertij est ordinis excalfacientium, si quis foris eo vti volet. *Galen. 7. simp. me.*

VIRES.

Seminis tusi & delibrati medulla ex aqua mulsa aut iure gallinacei aluũ purgat. pota seminis succus lac cogit, & magis ipsum resoluendæ alui facultate donat. Idẽ pituitam, & aquas extrahit, quo fit vt coli dolore affectis, & hydropicis opẽ mirificè præstet nõ modo haustum, sed etiã clysmate infusum. Seminis medulla, à putaminibus repurgata, & sacch aro eclegmatis modo excepta pectus, & pulmones abstergit, vocem clarificat, & prolificum semen auget. DIOSC.

MERCVRIALIS, Græcis, λινόζωστις. Italis, *Mercorella*. Germanis, Bingelkraut. Hispanis *Mercuriale, & vrtigua morta*. Gallis, *Mercuriale*.

MERCVRIALIS.

GENERA.

DIOSC. Duum est generum, Mas alterum. Alterum fœmina.

FORMA MARIS.

Idem. Frutex est dodrantalis, aut maior, folijs Ocimi, helxinæ cognatis, sed minoribus, ramis duplici geniculorum modo cinctis, alarum cauis multis; fructu è foliorum sinu dependēte, paruo, rotundo, ceu binis testiculis vnà cohærentibus.

LOCVS.

Matth. Nascitur in hortis, vineis, vrbium plateis, & inter rudera.

QVALITATES.

Gale. 7. simp. me. Mercuriali vtuntur omnes ad ventris purgationes duntaxat. verùm enim vero, si quis eius facere periculum volet in cataplasmate, sanè eam digerentis admodum facultatis esse experietur.

VIRES.

DIOSC. In oleribus manditur ad aluum ciendam, cocta in aqua epoto iure bilem, aquamq; detrahit. Constat, vt mares gignantur, hunc facere, vt fœminæ illam si à purgatione bibantur, & trita folia genitalibus admoueantur.

Matth. Obseruatum quoque est tolli verrucas omne genus illitis vtriusque folijs, aut eorum succo. Malis item quæ serpunt succus cum aceto medetur. Fœmineis locis supposita menses ciet.

MERCVRIALIS fœmina, Græcis, Λινόζωστις θῆλυς. Italis, *Mercorella femina.* Germanis, Bingelkraut Weible. Gallis, *Mercuriale femelle.*

MERCVRIALIS FOEMINA.

FORMA.

Caule, ramis, folijs per omnia alteri similibus prouenit. verùm fructu differt, quod in hac racemosum spectetur & semine copioso. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur simul cum mare ijsdem locis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Adsimili Mari facultate præstat, nisi quod hæc à purgatione bibita fœminas gignat, illa mares. *Idem.*

CYNOCRAMBE, siue Canina brassica. Græcis, Κυνοκράμβη. Italis, *Mercorella bastarda.* Germanis, Wild Bingelkraut. Gallis, *Mercuriale sauuage.*

CYNOCRAMBE MAS.

FORMA.

DIOSC. Cauliculum binũ dodrantũm altitudine emittit, mollem subalbidum, folia mercuriali, aut hederæ similia, certis interstitijs, subalbida, semen folijs adhæret paruum rotundum.

LOCVS.

Matth. Nascitur omnibus ferè locis in vineis, campis, & propter vrbiũ mœnia.* frequentissima vero in syluis prouenit.*

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Folia cum caulibus pota aluum cient, oleribus commendantur. Ius decocti & pituitam, & bilẽ, & aquas detrahit.

*CYNO-

*CYNOCRAMBE FOEMINA.

FORMA.

Tenerior est & mollior quam mas, quum prodit veris initio flosculos racemosos vt Mercurialis vulgaris fœmina proferens. Temporis progressu decidentibus flosculis euadit multo durior, & foliorum longitudine tantum à mare discernitur.

LOCVS.

Locis montosis & syluis innascitur.*

HELIOTROPIVM maius, Græcis, Ἡλιοτρόπιον μέγα. Officinis, *Verrucaria*. Italis, *Eliotropio maggiore*.

HELIOTROPIVM MAIVS.

GENERA.

Diosc. Heliotropium duũ est generum, Maius, & Minus.

FORMA MAIORIS.

Idem. Folia habet Ocimi, hirsutiora, candidiora, & maiora, ramuli à radice terni, quaterni, aut sæpe quini exiliunt, multis alis concaui. Flos in cacumine candidus aut subfuluus, incuruatus, vt scorpionis cauda. Radix tenuis est, & inutilis.

LOCVS.

Diosc. Nascitur in asperis. Quin-
Matth. etiam in ædificiorum plateis, in hortis, & agris incultis, & sabulosis.

QVALITATES, ET VIRES.

Diosc. Herbæ ex aqua decoctum fasciculo manus plenæ, potu pituitam, bilemq; per aluum extrahit. Prodest in vino potum, quin etiam admotum, ad scorpionum ictus. Adalligatur ad conceptus arcendos. Aiunt per horam vnam ante accessiones seminis grana quatuor cum vino pota quartanas finire, tria verò tertianas. Illitum semen formicantes verrucas, pensilesq;, & thymos exiccat. Folia podagricis, luxatisque vtilissimè illinuntur. Menses cient, partus trita, & imposita pel-
Matth. lunt. Epotum horum decoctum vnà cum cumino renum calculos pellit, ac frangit, & intestinorum animalia necat. Formicæ quoq; necantur earum foraminibus Heliotropio obturatis. Foliorum succus carcinomatis, ac contumacibus vlceribus mirificè auxiliatur illitus.

HELIO-

HELIOTROPIVM minus, Græcis, Ηλιοτρόπιον μικρόν. Italis, *Heliotropio minore.*

HELIOTROPIVM MINVS.

FORMA.

Heliotropium paruum folijs est antedicto proximis, rotũdioribus, semine acrochordonum, verrucarumq́, modo pensili, rotundo. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in palustribus, & iuxta lacus. *Idem.*

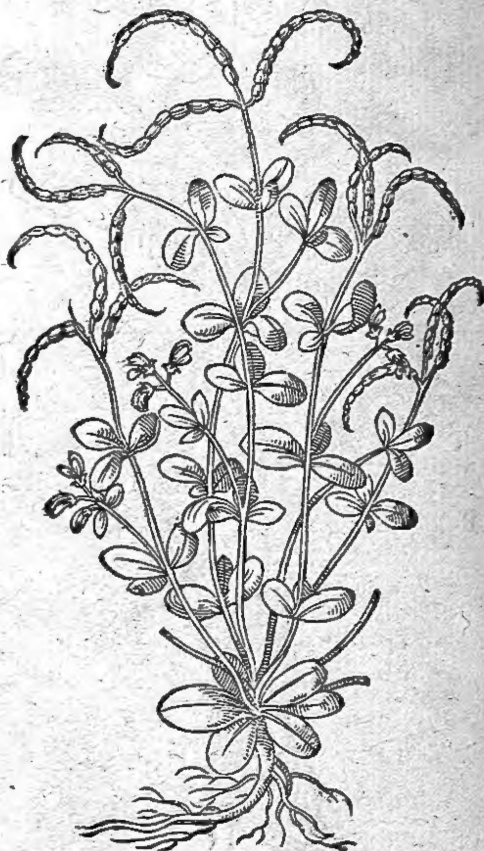
QVALITATES, ET VIRES.

Herba cum suo semine pota adiecto nitro, hyssopo, nasturtio, & aqua latas tineas, teretesque excutit. Pensiles verrucas, quę acrochordones vocantur, cum sale illita tollit. DIOSC.

*Huius herbę baccis vtuntur infectores lanarum in Gallia Narbonensi, vocantque *la Morella.**

SCORPIOIDES, Græcis, Σκορπιοειδὲς. Italis, *Scorpioide*.

SCORPIOIDES.

FORMA.

Matth. Herbula est folijs paucis, semine caudæ scorpionis effigie.

LOCUS.

In hortis tantum hâc plantam satam vidimus.

QUALITATES.

Idem. Excalfacit ordine tertio, desiccat verò secundo.

VIRES.

Gal. li. 8. simp. me. Illita scorpionum ictibus, præsentaneo est auxilio.

VITIS

VITIS vinifera, Græcis, Αμπελ☉ οἰνοφόρ☉. Italis, *Vite vinifera*. Arabibus, *Harin Karin, seu Karm*. Germanis, Weinreb. Gallis, *Vigne*.

VITIS VINIFERA.

FORMA.

Vitium omnium genera, ac formas adeò tam claris, quàm obscuris viris, tam nobilibus, quàm ignobilibus, tam deniq; vrbanis, quàm rusticis innotuerunt, vt nemo sanè sit, qui nō de vitium generibus, earundemq; historiam scitè, ac distinctè loqui possit.

QVALITATES.

Folia refrigerant, & adstringūt. Idem præstant & capreoli. DIOSC.

VIRES.

Folia & triti capreoli capitis dolores illitu mitigant, & inflammationes stomachi, ardoresque cum hordeacea farina. Potus eorū succus dysentericis, sanguinem excreantibus, stomachicis, & grauidarum malaciis medentur. Eadem efficiūt madefacti in aqua capreoli, & poti. Lachryma quæ veluti gummi in caudicibus concrescit, ex vino pota calculos pellit, illita lichenas, & psoras, leprasque nitro prius perfrictas sanat. Eadem cum oleo pilis sępius illitis psilothri effectum habet, maximeque sanies quæ ex accensis sarmentis exudauit, qua perunctæ verrucarum informicationes extrahuntur. Vinaceorum & sarmentorum cinis ex aceto illitus detractis in sede condylomatis & thymis medetur. Prodest luxatis, & viperarum morsibus, & contra lienis inflammationem illinitur, cum rosaceo, ruta, & aceto. *Idem.* Acerbæ vuæ succus admiscetur vtiliter cœliacorum & dysentericorum cibis, quinetiam medicamentis quæ ad sanguinis reiectiones parantur. Id quod etiam præstant acinorum nuclei in farinam triti, & ventri, stomachoque illiti. *Matth.* Vua pensilis matura, manibus confracta, & illita, recentibus ambustionibus mirificè auxiliatur, statim enim dolorem mulcet. Vuæ probè maturæ inter fructus autumnales principatū in cibis obtinent. Itaque fugacibus omnibus magis nutriunt, minimumq; praui succi habent. Pensiles si prius maturæ sunt, & dulces, cæteris minus ventriculum inflant, & aluum conuenienter emolliunt. *Gal. 2. de alim. fac.*

Quarti & vltimi libri, Finis.